

Hmooh hmëë he- ga-jmee Jesucristo; Salmos

Ozumacín Chinantec New Testament

Contents

San Mateo 1

San Marcos 48

San Lucas 78

San Juan 127

Hechos 163

Romanos 209

1 Corintios 228

2 Corintios 247

Gálatas 259

Efesios 266

Filipenses 273

Colosenses 278

1 Tesalonicenses 283

2 Tesalonicenses 287

1 Timoteo 290

2 Timoteo 295

Tito 299

Filemón 302

Hebreos 303

Santiago 317

1 Pedro 322

2 Pedro 328

1 Juan 332

2 Juan 337

3 Juan 338

Judas 339

Apocalipsis 341

Hmooh hmëë he- ga-jmee Jesucristo; Salmos

New Testament and Psalms in Chinantec, Ozumacín (MX:chz:Chinantec, Ozumacín)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Ozumacín

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Ozumacín [chz], Mexico

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Psalms

in Chinantec, Ozumacín

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

ISBN 978-1-5313-0151-4

PDF generated on 21 Sep 2016 from source files dated 20 Sep 2016

77bbb809-d78b-5d8c-9c0b-2363ea7f466b

This print-on-demand edition of Scripture is designed, produced, and provided at cost by the Digital Bible Society. This is made possible through partnerships with the Bible League of Canada, Open Doors International and other missions and translation agencies. We are deeply grateful for the sacrifices made in translating this edition of Scripture and the generosity of others in making this Bible available to you.

To order additional copies of this Bible or hundreds of translations like it or to learn more about our ministries and the mission of Scripture distribution in every language, we invite you to visit www.DBS.org (USA), www.BibleLeague.ca (Canada), and www.OpenDoors.org (Europe). May God bless your work in sharing and teaching these Scriptures, until, as it is written, the earth is *“filled with the knowledge of the glory of the LORD, as the waters cover the sea.”* (Habakkuk 2:14)

San Mateo

Ju'hmēē' kih' Jesús he' ga'sii' Matá'

Lā'jēē' dsa' ma' gyuh' kyaā' Jesucristo
(Lc. 3:23-38)

¹ Jee' la' na'sii' jmii' kih' lā'jēē' dsa' ma' gyuh' kyaā' Jesucristo hi' lāā' sa'ju' kih' David, hi' ma' lāā' sa'ju' kih' Abraham.
² Abraham ma' lāā' jmii' Isaac. Isaac he' ma' lāā' jmii' Jacob. Jacob ma' lāā' jmii' Judā kyaah' lā'jēē' ɔyoh'. ³ Judā ma' lāā' jmii' Fare kyaah' Zara. Choo' hi' he' ga'lāā' Tamar. Fare he' ma' lāā' jmii' Esrom. Esrom ma' lāā' jmii' Aram. ⁴ Aram he' ma' lāā' jmii' Aminadab. Aminadab ma' lāā' jmii' Naasón. Naasón he' ma' lāā' jmii' Salmón. ⁵ Rahab kyaah' Salmón ga'lāā' cho'jmii' Booz. Rut kyaah' Booz he' ga'lāā' cho'jmii' Obed. Obed he' ma' lāā' jmii' Isaf. ⁶ Isaf ma' lāā' jmii' rey David. Mē' Uría kyaah' rey David he' ga'lāā' cho'jmii' Salomón. ⁷ Salomón he' ma' lāā' jmii' Roboam. Roboam ma' lāā' jmii' Abía. Abía ma' lāā' jmii' Asa. ⁸ Asa he' ma' lāā' jmii' Josafat. Josafat ma' lāā' jmii' Joram. Joram ma' lāā' jmii' Uzía. ⁹ Uzía he' ma' lāā' jmii' Jotam. Jotam ma' lāā' jmii' Acáz. Acáz ma' lāā' jmii' Ezequía. ¹⁰ Ezequía he' ma' lāā' jmii' Manasé. Manasé ma' lāā' jmii' Amón. Amón ma' lāā' jmii' Josía. ¹¹ Josía ma' lāā' jmii' Jeconía kyaah' lā'jēē' ɔyoh'. Jii' kih' Josía ga'jāy' he' wii' dsa' Israel ta' hwa' Babilonia. ¹² Ma' ngēē' ma'nāā' dsa' Israel ta' hwa' Babilonia, Jeconía he' ma' lāā' jmii' Salatiel. Salatiel ma' lāā' jmii' Zorobabel. ¹³ Zorobabel he' ma' lāā' jmii' Abiud. Abiud ma' lāā' jmii' Eliaquim. Eliaquim ma' lāā' jmii' Azor.

¹⁴ Azor he' ma' lāā' jmii' Sadoc. Sadoc ma' lāā' jmii' Aquím. Aquím ma' lāā' jmii' Eliud. ¹⁵ Eliud he' ma' lāā' jmii' Eleazar. Eleazar ma' lāā' jmii' Matán. Matán ma' lāā' jmii' Jacob. ¹⁶ Jacob he' ma' lāā' jmii' José, hi' ga'lāā' dsa' nūuh' kyaā' María. María he' ga'lāā' choo' Jesús hi' ga'lā'chee' Cristo (he' hnōō' jāh' hi' na'hāā'). ¹⁷ Lā'jēē' jmii' dsa' he' tē'

gya'kyee' dsa' wa'ra' ga'heen' lā'jaa' lā'jaa' lā' ga'lāōō' kyaah' Abraham, lā' ga'tē' David. Lā'ja' tē' gya'kyee' dsa' ka'lāh', he' ga'lāōō' kyaah' David lā'jiih' ma' ga'jāy' he' wii' dsa' Israel ta' hwa' Babilonia. Lā'ja' tē' gya'kyee' ka'lāh', he' ga'lāōō' lā' ma' ga'nāy' Babilonia, lā'jiih' ga'lā'chaa' Cristo.

Lā'la' ga'lā'chaa' Jesús
(Lc. 2:1-7)

¹⁸ Lā'la' ga'lā' ma' ga'lā'chaa' Jesucristo. María chooy' ma' na'la' hmooh' kiyh' kyaah' José. Pero jāā' ja'ga' kaay' ɔyoh', ma'kyaā' ba' María gyuu' kyaah' be' kih' Jmii'le' Na'jngii'. ¹⁹ José, dsa' nūuh' kyaay', ma' jmeey' he' llu' jmah', hi' sa' ma' hnōōy' ma' mi'kwah' dsa' kih' María, he'ja' ga'lla' dsēy' ma' beey' to'kē' ba'. ²⁰ Ma' ngēē' ma' jmeey' huūdsē' lā'ja', ga'lā'jnāā' kiyh' jāā' ángel kyaā' Dio jee' na'gwiiy', hi' ga'jāh' siiyh'.

—José, sa'ju' kih' David, ta' wa' gah' kaah' 'María na', jmāāh' dsa'mē' kyaah'. Jēēh', kyaah' be' kih' Jmii'le' Na'jngii' ba'ja', he' kyaay' gyuu'. ²¹ Lā'chaa' jāā' gyuu' kyaay' hi' mi'cheeh' Jesús, jēēh' hi' he' lāā' dsa'gooh' hnāh' kih' dso'kye'.

²² Ga'lā'jē' he' ja' ga'la' mah' lā'te' lā'koo' ga'jāh' dsa' hi' ga'ngēē' juu' kih' Dio llo'joo', lā'koh' ma' ga'jāyh'.

²³ Jaa' chih'mē' kwaa' hi' sa' ma'jēē' dsa' nūuh', kaay' gyuu' mah' lā'chaa' jāā' gyuu' nūuh' kiyh'.

Hi' gyuu' he' lā'chee' Emanuel.

Juu' la' hnōō' jāh': Dio kyaah' jne'.

²⁴ Lā'koo' ma' ga'ne' José jee' kēy' ja', ga'jmeey' lā'koo' mada' he' ga'jmeey' ángel kyaā' Dio kiyh', ga'heeh' bih' ga'kaay' María. ²⁵ Pero sa' ga'lā'kyuu' lā'jiih' ga'lā'chaa' gyuu' nūuh' to'nē' kyaay', hi' ga'mi'cheey' Jesús ma'ngēē' ma'lā'chaa'y'.

2

Dsa' hi' ma' kyuuuh' ha' lā'chaa' nūuh' gyuuuh' ga'jmāy' jōoh' gyuu' Jesús

¹ Ga'lā'chaa' Jesús Belén, koo' jwii' mäh' he' hla' hwa' Judea, lā'koo' ma' lāā' Herode dsa'ta' jee' ja'. Hi' lā'koo'

ma' ga⁻lä⁻chaa⁻ Jesús, ga⁻lla⁻nää⁻ ta⁻ jwii⁻ Jerusalén dsa⁻ hi⁻ ma' kyuu⁻h ha⁻ lä⁻chaa⁻ nuu⁻ gyuu⁻h. Hi⁻ he⁻ ya⁻nää⁻ ta⁻lä⁻ ga⁻hya⁻ hyoo⁻. ²Hi⁻ ma' ngiiy⁻ juu⁻:

—¿Na⁻ rey kyaa⁻ dsa⁻ judiu hi⁻ ma⁻lä⁻chaa⁻? Ga⁻jee⁻ jnääh⁻ ga⁻hñaa⁻ nuu⁻ kyaa⁻y ta⁻lä⁻ ga⁻hya⁻ hyoo⁻. He⁻ja⁻ ma⁻ya⁻ nөө⁻ jnääh⁻ mah⁻ jmee⁻ jnääh⁻ juu⁻h kiyh⁻.

³Lä⁻koo⁻ ma' ga⁻nuu⁻ rey Herode lä⁻ja⁻, ga⁻hee⁻ ba⁻ dsëy⁻, hi⁻ ja⁻ ba⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻lä⁻ kih⁻ lä⁻jëe⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' tääh⁻ Jerusalén. ⁴He⁻ja⁻ ga⁻jme⁻ rey mada⁻, ga⁻tëeyh⁻ lä⁻jëe⁻ dsa⁻kaah⁻ kyaa⁻ jmi⁻dsa⁻ kyaa⁻h ta⁻jwoh⁻ kyaa⁻ ley mah⁻ ga⁻ngiiy⁻ juu⁻ kiyh⁻, ha⁻ jee⁻ jwii⁻ lä⁻ kwaat⁻ lä⁻chaa⁻ Cristo. ⁵Mah⁻ ga⁻jäh⁻ dsa⁻ he⁻ siiyh⁻:

—Jee⁻ jwii⁻ mäh⁻ he⁻ chee⁻ Belén he⁻ hla⁻ hwa⁻ Judea ba⁻ lä⁻chaay⁻. Jëeh⁻, lä⁻ja⁻ ga⁻si⁻ jaa⁻ hi⁻ ma' ngëe⁻ juu⁻ kih⁻ Dio jää⁻: ⁶Hne⁻ Belén, jwii⁻ mäh⁻ he⁻ hla⁻ hwa⁻ Judea,

sa⁻ jäh⁻ hne⁻ mäh⁻ ga⁻ kih⁻ lä⁻jë⁻ jwii⁻ kaah⁻ he⁻ na⁻ hee⁻ hwa⁻ na⁻. Jëeh⁻, kyah⁻ hne⁻ ya⁻ hëe⁻ jaa⁻ hi⁻ ka⁻ në⁻, hi⁻ hää⁻ dsa⁻ Israel hi⁻ laa⁻ dsa⁻ kyaan⁻.

⁷He⁻ja⁻ jee⁻ na⁻hmää⁻ ba⁻ ga⁻tëeh⁻ Herode dsa⁻ hi⁻ ya⁻nää⁻ ta⁻lä⁻ ga⁻hya⁻ hyoo⁻, ga⁻ngiiy⁻ juu⁻ kiyh⁻ joh⁻ jmi⁻ ma⁻hya⁻ he⁻ ga⁻jëey⁻ ga⁻hñaa⁻ nuu⁻ he⁻. ⁸Ja⁻ga⁻ ga⁻chee⁻ dsih⁻ ta⁻ Belén, mah⁻ ga⁻jäyh⁻ siiyh⁻:

—Go⁻nää⁻ hnäh⁻ jee⁻ oo⁻, go⁻kii⁻ da⁻ hnäh⁻ juu⁻ kwee⁻ kih⁻ gyuu⁻ he⁻. Wa⁻ra⁻ ga⁻jnääh⁻ hnäh⁻, ja⁻ ya⁻nää⁻ hnäh⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ juu⁻ kin⁻, mah⁻ jnä⁻ ka⁻ läh⁻ niin⁻ na⁻jmeen⁻ juu⁻h kiyh⁻.

⁹Lä⁻koo⁻ ma' ga⁻nuuy⁻ juu⁻ kih⁻ rey, ga⁻näay⁻. Hi⁻h⁻ cha⁻nuu⁻ hi⁻ ga⁻jëey⁻ ta⁻lä⁻ ga⁻hya⁻ hyoo⁻, ngooy⁻ ta⁻ cha⁻në⁻ dsa⁻ he⁻ lä⁻jiih⁻ ga⁻tëey⁻ jee⁻ ma' kyaa⁻ gyuu⁻. Jee⁻ ja⁻ ga⁻hëey⁻ koo⁻ hweh⁻. ¹⁰Lä⁻ ma' ga⁻jëey⁻ lä⁻ ma⁻hee⁻ ja⁻ba⁻ cha⁻nuu⁻ he⁻, ga⁻lä⁻chaa⁻ llu⁻ cha⁻miih⁻. ¹¹Ma⁻ ga⁻taayh⁻ cha⁻neh⁻ ja⁻, ga⁻jëey⁻ gyuu⁻ kyaah⁻ María chooy⁻. Ja⁻ga⁻ ga⁻juuyh⁻ jney⁻ ga⁻jmääy⁻ jøøh⁻. Ga⁻näy⁻ jee⁻ ma' tääh⁻ kuu⁻ kiyh⁻ mah⁻ ga⁻kweëyh⁻ ku⁻nөө⁻, ga⁻kweëyh⁻ wa⁻chu⁻, hi⁻ koo⁻ ga⁻ he⁻ chee⁻

mirra. ¹²Ma⁻ngëe⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻mi⁻jnäa⁻ Dio kih⁻ dsa⁻ he⁻ jee⁻ na⁻gwiiy⁻ mah⁻ mo⁻so⁻ ma⁻ dsa⁻jëeyh⁻ ta⁻ jee⁻ ma' gya⁻ Herode. Ga⁻jluuy⁻ jyoh⁻ jwë⁻ mah⁻ ga⁻lla⁻näy⁻ ta⁻ hwa⁻ kiyh⁻.

Ga⁻näay⁻ ta⁻ hwa⁻ Egipto

¹³Lä⁻koo⁻ ma' ga⁻nää⁻ dsa⁻ hi⁻ kyuu⁻h ha⁻ lä⁻chaa⁻ nuu⁻ he⁻, jaa⁻ ángel kyaa⁻ Dio ga⁻lä⁻jnäa⁻ kih⁻ José jee⁻ ma' këy⁻ mah⁻ ga⁻siiyh⁻:

—Noo⁻, jää⁻ gyuu⁻ kyaah⁻ chooy⁻ mah⁻ go⁻nää⁻ hnäh⁻ ta⁻ hwa⁻ Egipto. Jee⁻ oo⁻ jäh⁻ ta⁻ko⁻jiih⁻ lloo⁻ jmi⁻ jmeen⁻ juu⁻ kyah⁻. Jëeh⁻ hnaah⁻ Herode gyuu⁻ mah⁻ jngëeyh⁻.

¹⁴Lä⁻koo⁻ ma' ga⁻ñe⁻ José jee⁻ ma⁻na⁻gwii⁻, lä⁻chah⁻ hwë⁻ ja⁻ ga⁻jääy⁻ gyuu⁻ kyaah⁻ María, ga⁻näay⁻ ta⁻ hwa⁻ Egipto. ¹⁵Jee⁻ ja⁻ ga⁻taayh⁻ lä⁻jiih⁻ ga⁻juu⁻ Herode. Mah⁻ lä⁻ja⁻ lä⁻te⁻ lä⁻koo⁻ ga⁻jäh⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻ngëe⁻ juu⁻ kih⁻ Dio, lä⁻ ma' ga⁻jäyh⁻: “Ta⁻ hwa⁻ Egipto ga⁻tëehn⁻ gyuu⁻ kyaan⁻.”

Ga⁻jme⁻ Herode mada⁻ juu⁻ lä⁻jëe⁻ gyuu⁻ nuu⁻h

¹⁶Ma⁻ga⁻lä⁻liih⁻ Herode ga⁻mi⁻goo⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' kyuu⁻h he⁻ kiyh⁻, ga⁻lä⁻lleey⁻ jwërte. He⁻ja⁻ ga⁻hëy⁻ joh⁻ jmi⁻ ma⁻lä⁻hi⁻ lä⁻ ma⁻to⁻në⁻ ga⁻jëe⁻ dsa⁻ he⁻ nuu⁻. Mah⁻ ga⁻jmeey⁻ mada⁻ kih⁻ hlөө⁻ he⁻ jngëeyh⁻ lä⁻jëe⁻ gyuu⁻ nuu⁻h hi⁻ ja⁻ga⁻ lä⁻chaa⁻ lä⁻jiih⁻ hi⁻ ma⁻hää⁻ to⁻ ñe⁻ hi⁻ ma⁻chaa⁻ jwii⁻ Belén, lä⁻kye⁻ kih⁻ hi⁻ ma⁻tääh⁻ jäh⁻ lä⁻ku⁻ lä⁻jii⁻ kih⁻ jwii⁻ ja⁻. ¹⁷Lä⁻ja⁻ ga⁻lä⁻te⁻ lä⁻koo⁻ ga⁻jäh⁻ Jeremía hi⁻ ga⁻ngëe⁻ juu⁻ kih⁻ Dio jää⁻, he⁻ lle⁻ lä⁻la⁻:

¹⁸Ga⁻lä⁻nuu⁻h koo⁻ juu⁻ jee⁻ jwii⁻ Ramá, peer⁻ ti⁻meeh⁻ dsë⁻ dsa⁻, hoo⁻h dsa⁻, hөө⁻ dsa⁻.

Sa⁻ju⁻ kih⁻ Raquel ba⁻ he⁻ hi⁻ hoo⁻h kih⁻ gyuu⁻ kyaa⁻.

Sa⁻ hii⁻ nöh⁻ dsëy⁻, kih⁻ he⁻ ga⁻juu⁻ jwëe⁻ gyuu⁻ kyaay⁻.

¹⁹Ma⁻ngëe⁻ ma⁻juu⁻ Herode, jaa⁻ ángel kyaa⁻ Dio ga⁻lä⁻jnäa⁻ kih⁻ José jee⁻ ma⁻na⁻gwiiy⁻, hwa⁻ Egipto. ²⁰Mah⁻ ga⁻siiyh⁻:

—Noo⁻, tee⁻ gyuu⁻ kyaah⁻ chooy⁻, mah⁻ gwaah⁻ ta⁻ Israel ka⁻läh⁻. Jëeh⁻, ma⁻juu⁻ ba⁻ hi⁻ ma⁻hnөө⁻ ma⁻jngëeh⁻ gyuu⁻.

²¹He⁻ja⁻ ga⁻nooy⁻ mah⁻ ga⁻tëey⁻ gyuu⁻ kyaah⁻ chooy⁻, ga⁻näay⁻ ta⁻ hwa⁻ Israel

ka-läh'. ²² Pero ma' ga'nuuy' kih' Arquelao hi' ma' jmee' hih' hwa' Judea la' jmiy' Herode, he' ja' ga'la'goyh' ma' dsa-naäy' ta' ja'. Pero ga'mi'jnää' Dio kiyh' jee' ma' key' mah' ga'näy' ta' hwa' Galilea ba'. ²³ Ma' ga'lla'näy' ta' ja', ga'taayh' jwii' he' chee' Nazaret. Mah' lä'ja' lä'te' lä'koo' ga'jah' dsa' hi' ga'ngëe' juu' kih' Dio: "Nazareno ba' jah' dsa' kih' Jesús."

3

Ma' kwa' Jwaa' juu' jee' la' hwa' kih'

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Ma'ja' nee' Jwaa' hi' ma' choo' jmi' ta' hwa' kih' Judea na'kway' juu'. ² Lä'la' ma' jäh':

—Je'h' hnäh' kih' Dio, jëh', ma' ya-jäh' he' jäh' Dio dsa' lä'hih' kih'.

³ Kih' Jwaa' ba' ja' hi' ga'hlëh' Isaia hi' ga'ngëe' juu' kih' Dio jäh', lä' ma' ga'jäh': Kii' nuuh' koo' lle' he' hlëh' hwa' kih' jee' sa' kwa' ni' miuh':

"Mi'llu' hnäh' jwë' kih' Dsa' jöeh' jnän'. Mi'llu' hnäh' hñaah' mah' jäh' kō-dsoo' jwë'", ga'jah' Isaia.

⁴ Hmiih' kih' Jwaa' ma' la' kyaah' jnu' camey', ma' na'hnuh' tuyh' kyaah' koo' loo' jah'. Ma' kuyh' iih' hi' ma' hiyh' tah' he' ma' cha' moh'. ⁵ He' ja' jwëe' dsa' hi' ma' chaa' Jerusalén ga'lla'nää' jee' ma' cheh' Jwaa', hi' lä'ja' ga'lla'nää' hi' ma' chaa' lä'kaa' hwa' Judea, lä'kye' hi' ma' chaa' lä'ku' lä'jii' kih' jmi' Jordán.

⁶ Lä'jëe' dsa' he' ma' mi'jnäy' he' hliih' he' ma' jmeey' hi' ga'chaa' Jwaa' dsa' he' jmi', cha'jmi' Jordán.

⁷ Ma' ga'jëy' jwëe' dsa' fariseo kyaah' dsa' saduceo hi' na'nää' jee' ja' mah' ma' choo' Jwaa' jmi' kiyh', he' ja' ga'jäh' ga'siiyh' dsa' he':

—Ma'ra' hi' he' joosiih' miuh' laah' hnäh'. ¹ Hi' na' hi' ma' siih' hnäh' he' lääh' hnäh' kih' he' wii' he' ma-ngoo' ya-jäh'? ² Go'taah' hnäh' lä'koh' lle' kih' mah' mi-jnää' hnäh' he' ma-jëh' hnäh' kyaah' Dio. ³ Mo'to' jmee' hnäh' huudse': "Lee' ba' kya' jnääh' he' laa' jnääh' sa'ju' kih' Abraham." Jëh' jnä' jwahn', lih' ba' Dio jmeey' hwëe' sa'ju' kih' Abraham kih' ku' la'. ¹⁰ Hee' ne' läh' ma-na'llu' mah'

dsa-tu' chaah' hma'. Lä'jë' na'hma' he' sa' llu' mi' kih', he' ja' dsa-tu' mah' tooyh' cha'je'. ¹¹ Ma'ra' ju' dsoo', jnä' chaan' hnäh' jmi' kyaah' jmi' ba' lä'jëe' hnäh' hi' ma-jëh' kyaah' Dio. Pero hi' ja' këe' kin' jöeh' ga'lä'koh' jnä'. Ni' sa' tēdsëen' kan' loo' he' hä' tiy'. Hi' he' chaa' hnäh' jmi' kyaah' Jmi'lle' Na'ngii', hi' kyaah' je' ka-läh'. ¹² Hi' cheh' mi'llu' mi' trigo, ma'chooyh' he' kyaah' jwäy'. Koo' mi' trigo kiyh' llay' llu', ja' ga' tooyh' wa'hløø' kih' trigo ja' cha'je' jee' mo'so' hu' jih'koh' —ga'jah' Jwaa'.

Ga'saa' Jesús jmi'

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Ma'ja' ya'hëe' Jesús hwa' Galilea, ngooy' ta' cha'jmi' Jordán jee' ma' cheh' Jwaa' mah' saay' jmi'. ¹⁴ Pero Jwaa' sa' ma' hii' ma' chaay' jmi'. Ma' jäh' siiyh':

—Jnä' ba' jmee' bi' kin' chaah' jnä' jmi', mah' hne' ba' ngiih' kin' chaan' hne' jmi'.

¹⁵ Mah' ga'jëh' Jesús juu' kiyh' ga'siiyh': —Tää' ba' kih'. Jëh', lä'ja' ba' sooh' jnän' mi'ten' lä'jë' mada' he' ga'jme' Dio.

Ja' ga' ga'heeh' Jwaa' ga'chaay' Jesús jmi'. ¹⁶ Ma'ngëe' ma'saa' Jesús jmi', ya'hëy' cha'jmi'. Lä'chah' ja' ga' na' gyuh' jmi' gyuh' mah' ga'jëe' Jesús Jmi'lle' kih' Dio ga'jyoo' nē' kiyh', laa' lä'koo' jaa' juu'. ¹⁷ Ma'ja' ga'lä'nuuh' koo' juu' he' ja' gyuh' he' ma' jah':

—Hi' la' he' gyuh' kyaan' hi' hnaan'. Peer' chaan' llu' kyaayh'.

4

Ga'ka' hi' sa'llu' dsë' Jesús

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Ma'ngëe' he' ja', ga'jöø' Jmi'lle' kih' Jesús ta' hwa' kih', mah' ka' hi' sa'llu' dsëy'.

² To'loo' jmi' to'loo' hwë' sa' ga'kuh' ga'hiyh'. Ma'ngëe' he' ja', ja' kyoyh'.

³ Hi' ja' hi' ga'ka' dsëy' chuh' kiyh' mah' ga'jäh':

—Cher'mah' dsoo' laah' Joø' Dio, jmee' hih' mah' lii' he'niih' ku' he' tääh' la'.

⁴ Mah' ga'jëh' Jesús juu' kiyh':

—Ma' na'sii' ba': "Ja' ma'la' kyaah' he' kih' hih' jmee' chaa' jne'. Kyaah' lä'jë' juu' he' hlëh' Dio ba' jmee' chaa' jne'."

⁵ Ma~ngëë' he~ ja~, ga~jòø' hì~sa~llu' kiyh' ta~jee' chih' gwah' jwii~ na~ngii' he~ chee' Jerusálén. Ma' ga~lla~náäy' jee' ja~ ga~jääy' lá' ga~të' gyuu' kih' gwah' juu' h',
⁶ ga~siyh'.

—Cher'mah' dsóo' laah' Joø' Dio, jwää' hñaah' lá' ga~të' hwa', jëeh' na~sii~ ba' ka~läh'.

Dio chee' ángele kyaay' koo' kyah' mah' jääy' hne~ kyaah' gooy~, lá~ja~ mo~so~ lla~ñu' tiih' né' kuu'.

⁷ Mah' ga~jeeh~ Jesús kiyh'.

—Ma' na~sii~ ba' ka~läh': "Ta~ ka~ dsë' Dio hì~ laa' Dsa~jòøh' kyaah'."

⁸ Koo~ ka~läh' ga~jää' hì~sa~llu' lá' ga~të' koo~ moh' ñii' mah' ga~heeyh' lá~kaa~ jee' jwii~ kaah' kyaah' ga~lá~jë' ga' he' lá' na~hñaah' he~ cha~ kih'.

⁹ Mah' ga~jäyh'. —Ga~lá~jë' he~ na~ kwëehn' hne~ cher'mah' ga~juuh' jñeh' cha~nën', jmääh' jñä' jòøh'.

¹⁰ Ja' ga' ga~jäh' Jesús siyh'.

—Wa' lá~jòøh' hne~ kin' Tana', jëeh' ma~na~sii~ ba' jee' jyoh' ka~läh': "Kih' Dsa~jòøh' hì~ laa' Dio kyaah' ba' jmeeh' jwii~. Kih' jaa' hñii' bih' jmeeh' ta'he'."

¹¹ Ja~ga' ga~lá~jòø' hì~sa~llu' kiyh'. Lá~chah' ja~ ya~nää' ángele, ga~jmeey' ta'he' kih' Jesús.

Ga~løø' Jesús kway~ juu' hwa' Galilea
(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Ma' ga~nuu' Jesús hää' Jwaa' neh~ ñe', ngaayh' ta~ hwa' Galilea. ¹³ Sa~ ga~jäy' jwii~ Nazaret, ngaayh' na~gyay~ jwii~ Capernaum ba', jwii~ he~ hla~ cha'hoo' jmi~ juuh'. Hwa' kih' dsa~ kyaä' Zabulón kyaah' Neftalí ba' ja~. ¹⁴ Lá~ja~ ga~lá~te' juu' he~ ga~hlëeh' Isafa hì~ ga~ngëë' juu' kih' Dio, lá' ma' ga~jäyh'.

¹⁵ Hwa' kih' Zabulón, kyaah' hwa' kih' Nef-talí, he~ kye~ hngaah' kò~taa~ kih' jmi~ Jordán, ta~ cha'hoo' jmi~ ñeeh', lá~kaa~ jee' ja~ la' hwa' Galilea jee' tääh' jwëë' dsa~ hì~ sa~ laa' judiu,

¹⁶ dsa~ he' hì~ ma' ga~nää' jee' na~hoo~ ga~jëëy' koo~ wa~je~ juuh'.

Ga~lá~jñä' koo~ wa~je~ kih' hì~ ma~tääh' jee' ma' hii' goo~ juuy'.

¹⁷ Lá~ ma~ja~ ga~løø' Jesús kwa~ juu', ma' jäyh'.

—Jëeh' hnäh' kih' Dio, jëeh' ma~ya~jäh' he~ jää' Dio dsa~ lá' hih' kih'.

Ga~tëeh' Jesús kyeë' hì~ ma' tääh' jwä~ sa'hma'

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Jee' hää' Jesús jwë' ngoo' ta~ cha'hoo' jmi~ juuh' he~ hla~ hwa' Galilea, jee' ja~ ga~jëëy' Simón hì~ ma' tëeh' dsa~ Pee', kyaah' Andre' øøyh'. Lá~uu' hì~ he' ma' tääh' jwä~ sa'hma' cha~jmi~, jëeh' he~ ja~ ba' ma' la' ta' kiyh'. ¹⁹ Mah' ga~siyh'.

—Ya~nääh' hnäh' kyaah' jñä' mah' mi~tëen' hnäh' ha~ lá' jmeeh' hnäh' mah' lëeh' hnäh' dsa~, lla~ he~ ma' lëeh' hnäh' hmooh'.

²⁰ Lá~chah' ja~ ga~kyey~ sa'hma' kiyh' mah' ga~nääy' kyaah' Jesús. ²¹ Ma~ngëë' gyih' kò~ñiih~, ga~jëëy' jñah' ga' uu'. Jaa~ he' Jacobo, joø' Zebedeo, kyaah' Jwaa' dsa~ ñuuh~ øøyh~, ma' tääh' neh' na~moo' kyaah' Zebedeo jmiy~, ma' hmiy~ sa'hma' kiyh'. Mah' ga~tëëyh'. ²² Lá~chah' ja~ ga~hiy~ na~moo' kyaah' jmiy~ mah' ga~jmeey' kò~jòh' kyaah' Jesús.

Ga~kwa' Jesús ju'hmëë'

(Lc. 6:17-19)

²³ Ga~ngëë' Jesús lá~kaa~ hwa' Galilea, ma' mi~tëëy' dsa~ neh' gwah' mäh~ he~ tòø' lá~koo~ lá~koo~ jee' jwii~, ma' kway~ ju' hmëë' ha~ lá~jää' Dio dsa~ lá' hih' kih'. Ma' mi~hlääy' dsa~ kih' wa' he~ cha~ he~ dsóo'.

²⁴ Lá~ ga~të' hwa' Siria ga~nuu' dsa~ kih' Jesús. He~ ja~ na~nää' dsa~ na~jääy~ jee' ma' cheh' Jesús ga~lá~jëë' hì~ ma' jëë' wii' kih' na~ku' na~ngii' dsóo' hliih', lá~kye~ hì~ ma' kye~ llë' hliih', kyaah' hì~ ma~dsa~juu' ñee', lá~ja~ hì~ mo~so~ liih' goo~ tií'. Ga~mi~hlääy' lá~jëë' hì~ he'. ²⁵ Peer' jwëë' dsa~ Galilea ga~lla~llë' kaah' kiyh' kyaah' hì~ ma' chaa~ Decápoli, hì~ ma' chaa~ Jerusálén, hì~ ma' chaa~ Judea, hì~ jñah' ga' hì~ ma' chaa~ hngaah' jmi~ Jordán.

5

Ga~kwa' Jesús cha~miih~ juu' lá~ ma' gyay' lle~koh'

¹ Ma' ga~jëë' Jesús jwëë' dsa~ hì~ ma' tääh' jee' ja~, ga~wiiy' mah' ga~gyay~ lle~koh' ja~.

Ga¹lā¹jēē¹ jnāāh¹ discipulo kyaay¹ ga¹kuh¹ jnāāh¹ jee¹ ja¹. ²Ga¹lōoy¹ hlēēyh¹ dsa¹, ga¹jāyh¹:

³—Llu¹ la¹ kih¹ hi¹ laa¹ sa¹ jmāā¹ ni¹ miih¹. Jēēh¹, hi¹ he¹ ba¹ jāā¹ Dio lā¹hih¹ kih¹. ⁴Llu¹ la¹ kih¹ hi¹ tāāh¹ ki¹ hoooh¹. Jēēh¹, jmee¹ ba¹ Dio nōh¹ dsēy¹. ⁵Llu¹ la¹ kih¹ hi¹ hwaā¹. Jēēh¹, hi¹ he¹ ba¹ tēē¹ hwa¹ he¹ ga¹jāh¹ Dio le¹ heey¹. ⁶Llu¹ la¹ kih¹ hi¹ kuh¹ ngii¹ dsē¹ jmeey¹ he¹ llu¹. Jēēh¹, hi¹ he¹ ba¹ hyoh¹ lā¹jē¹ he¹ lla¹ kyaay¹. ⁷Llu¹ la¹ kih¹ hi¹ dsa¹ lā¹niih¹ dsē¹ dsa¹ kyaah¹. Jēēh¹, lā¹niih¹ dsē¹ Dio kiyh¹ ka¹lāh¹. ⁸Llu¹ la¹ kih¹ hi¹ na¹jngii¹ tuh¹ dsē¹. Jēēh¹, hi¹ he¹ ba¹ tēē¹ jēē¹ Dio. ⁹Llu¹ la¹ kih¹ hi¹ hnooh¹ ha¹ lā¹ jee¹ hii¹ ti¹ kih¹ dsa¹. Jēēh¹, hi¹ he¹ ba¹ tēēyh¹ joō¹ Dio. ¹⁰Llu¹ la¹ kih¹ hi¹ ga¹nāā¹ jēē¹ wii¹ kih¹ he¹ jmeey¹ he¹ llu¹. Jēēh¹, kih¹ bih¹ la¹ jmi¹gyuu¹ jee¹ jmee¹ Dio hih¹.

¹¹Llu¹ la¹ kyah¹ hnāh¹ cher¹mah¹ dsoo¹ kin¹ ga¹hlēēh¹ dsa¹ wii¹ kyah¹ hnāh¹, hi¹ cher¹mah¹ ga¹jmeeh¹ dsa¹ hnāh¹, hi¹ cher¹mah¹ ga¹hlēēh¹ dsa¹ hnāh¹ juu¹ pa¹jnah¹ he¹ la¹ juu¹ ta¹ juu¹. ¹²Lā¹ ma¹ chaah¹ hnāh¹ lā¹ja¹, wa¹ chaah¹ hnāh¹ llu¹, wa¹ jēē¹ hoh¹ hnāh¹. Jēēh¹, hnāh¹ ba¹ hnāh¹ koo¹ he¹ llu¹ gyuu¹ jmi¹gyuu¹. Jā¹ ba¹ lā¹ja¹ ga¹jmeeyh¹ hi¹ ga¹ngēē¹ juu¹ kih¹ Dio hi¹ ma¹ tāāh¹ jāā¹ ga¹kyah¹ hnāh¹.

Ga¹kwa¹ Jesús juu¹ kih¹ wa¹ñe¹ kyaah¹ wa¹je¹

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³Hnāh¹ laah¹ lā¹koo¹ wa¹ñe¹ kih¹ hwa¹ la¹. Pero cher¹mah¹ ga¹jnuuh¹ he¹ nii¹ kih¹, ha¹ lā¹ja¹ lii¹ ka¹lāh¹ lā¹ ma¹ la¹. Mo¹so¹ jmāā¹ go¹te¹. He¹ be¹ ba¹ dsa¹ ja¹ cha¹jwē¹, jee¹ ja¹ he¹soh¹ dsa¹ nē¹ kih¹. ¹⁴Hnāh¹ laah¹ lā¹koo¹ wa¹je¹ kih¹ dsa¹ jmi¹gyuu¹. Wa¹ jmeen¹ koo¹ jwii¹ he¹ hla¹ gyuu¹h nē¹ moh¹ sa¹ le¹ dsa¹ hmāā¹. ¹⁵Hi¹ lā¹ja¹ sa¹ chaā¹ hi¹ hih¹ wa¹je¹ mah¹ chiyh¹ neh¹ wa¹goo¹. He¹ chiyh¹ jee¹ nii¹ ba¹ mah¹ lā¹jnā¹ kih¹ dsa¹ hi¹ tāāh¹ lā¹kaa¹ cha¹neh¹. ¹⁶He¹ ja¹ wa¹ jnā¹ wa¹je¹ kyah¹ hnāh¹ cha¹nē¹ lā¹jēē¹ dsa¹, mah¹ wa¹ra¹ ga¹jēēy¹ lā¹jē¹ he¹ llu¹ he¹ jmeeh¹ hnāh¹, jmeey¹ juuh¹ kih¹ Tāā¹ jnān¹ hi¹ gya¹ gyuu¹h.

Ga¹jmeeh¹ Jesús juu¹ ha¹ lā¹ la¹ ley

¹⁷Ta¹ jmee¹ hnāh¹ huū¹dsē¹ he¹ ma¹ jan¹ mah¹ mi¹llaan¹ ley kih¹ Moisé. Ni¹ sa¹ mi¹llaan¹ lā¹jē¹ he¹ ga¹hlēēh¹ lā¹jēē¹ hi¹ ga¹ngēē¹ juu¹ kih¹ Dio. Sa¹ ma¹ jan¹ mah¹ mi¹llaan¹ he¹ ja¹, he¹ mi¹ten¹ kih¹ juu¹ ja¹ ba¹ ja¹ ma¹ jan¹. ¹⁸Ma¹ ra¹ ju¹ dsoo¹ jwēēhn¹ hnāh¹, ta¹ko¹ jiih¹ cha¹ gyuu¹h hwa¹ la¹, sa¹ heē¹ ni¹ koo¹ hwēh¹ mäh¹, ni¹ koo¹ mi¹punto he¹ na¹ sii¹ kih¹ ley ja¹, jāā¹ sa¹ ga¹ ma¹ lā¹te¹ ga¹lā¹jē¹. ¹⁹He¹ lā¹ja¹, cher¹mah¹ chaā¹ hi¹ ga¹hlāāh¹ koo¹ mada¹ pih¹ kih¹ ley la¹, hi¹ cher¹mah¹ lā¹ja¹ mi¹tēēy¹ dsa¹, leey¹ jāā¹ hi¹ mäh¹ ba¹ gyuu¹h jmi¹gyuu¹ jee¹ jmee¹ Dio hih¹. Pero cher¹mah¹ hi¹ mi¹ te¹ kih¹ ley hi¹ mi¹ tēēy¹ dsa¹ he¹ mi¹tey¹ ka¹lāh¹, hi¹ he¹ ba¹ leē¹ jōōh¹ gyuu¹h jmi¹gyuu¹ jee¹ jmee¹ Dio hih¹. ²⁰He¹ ja¹ hlēēhn¹ hnāh¹, cher¹mah¹ sa¹ ga¹jmeeh¹ hnāh¹ cha¹ga¹miih¹ ta¹ llu¹ lā¹koh¹ te¹ he¹ jmee¹ dsa¹ hi¹ kyuu¹h ley hi¹ lā¹koh¹ te¹ he¹ jmee¹ fariseo, sa¹ le¹ go¹taah¹ hnāh¹ gyuu¹h jmi¹gyuu¹ jee¹ jmee¹ Dio hih¹.

²¹Ma¹ nuuh¹ ba¹ hnāh¹ ha¹ lā¹ jāh¹ nē¹ ley kih¹ Moisé lā¹ ma¹ ga¹siyh¹ dsa¹ ma¹ gyuh¹ jnān¹: “Ta¹ jngēēh¹ dsa¹. Cher¹mah¹ hi¹ ga¹jngēēh¹ jāā¹ dsa¹ kyaah¹ ma¹ ra¹ he¹ nōō¹ ba¹ ta¹ kiyh¹.” ²²Pero jnā¹ jwēēhn¹ hnāh¹, cher¹mah¹ hi¹ ga¹lā¹lleē¹ kyaah¹ oōh¹, ma¹ na¹ bāāyh¹ dsoo¹. Hi¹ cher¹mah¹ hi¹ ga¹jāh¹ siih¹ dsa¹ kyaah¹: “Peer¹ taah¹ hne¹”, hi¹ he¹ nōō¹ ta¹ kih¹ cha¹nē¹ dsa¹ kaaah¹. Hi¹ cher¹mah¹ hi¹ ga¹jwā¹ dso¹jwii¹ kih¹ oōh¹, hi¹ he¹ lle¹ kih¹ dsoo¹ cha¹je¹.

²³He¹ ja¹ cher¹mah¹ go¹kah¹ kuu¹ kyah¹ nē¹ na¹hyoo¹ hi¹ cher¹mah¹ ga¹lā¹dsooh¹ hoh¹ jee¹ ja¹ he¹ hā¹ dsē¹ jāā¹ oōh¹ kyaah¹ hne¹, ²⁴jee¹ ja¹ ba¹ kye¹ kuu¹ kyah¹ cha¹nē¹ na¹hyoo¹ mah¹ gwa¹ da¹ to¹ nē¹ go¹jēeh¹ juu¹ kyah¹ kyaah¹ oōh¹. Jā¹ ga¹ neh¹ ka¹lāh¹ ya¹ tōōh¹ kuu¹ kyah¹ nē¹ na¹hyoo¹.

²⁵Cher¹mah¹ chaā¹ hi¹ hnōō¹ hnēē¹ hne¹ cha¹nē¹ dsa¹ ta¹, jmee¹ bii¹ go¹taah¹ hnāh¹ juu¹ kwee¹ kyaayh¹ na¹koh¹ ta¹ko¹ jiih¹ cha¹ jmi¹, mah¹ sa¹ ngēēy¹ hne¹ goo¹ jwēē¹. Lā¹ja¹ mo¹so¹ jmee¹ jwēē¹ hih¹ kih¹ poo¹ taayh¹ hne¹ neh¹ nē¹. ²⁶Ma¹ ra¹ ju¹ dsoo¹ jwēēhn¹ hnāh¹, sa¹ ya¹ hēēh¹ jee¹ ja¹ ta¹ko¹ jiih¹ sa¹ ma¹ mi¹hmaah¹ lā¹jē¹ go¹te¹ he¹ ngiiyh¹ kyah¹.

²⁷Ma-nuuh-ba' hnäh' ha-lä-jäh' në ley he-siiyh' hnäh': "Hne-hi-na-jee-goo-, ta-kaah' hi-laa' kyaah' jñah'." ²⁸Pero jñä' jwahn', cher'mah' hi-jëe-jaa-dsa-më hi-hee' dsëy' kaayh', kyaah' huusë-kiyh' ja-, ma-jmeey' dso'kye-. ²⁹Lä-ja-, cher'mah' mi-nëh' ra-llu' jmeey' täh' kyaah' dso'kye-, lle-go-te-mah' be' uu'. Jëeh', llu' ga' kyah' he-hee' miih-jmi-ngo' kyah', lä-koh' ga' he-goh' na-hñaah' cha'je-. ³⁰Hi-cher'mah' ma-gooh' ra-llu' jmeey' täh' kyaah' dso'kye-, hnä' go-te-mah' be' uu'. Jëeh', llu' ga' kyah' he-hee' miih-jmi-ngo' kyah', lä-koh' ga' he-goh' na-hñaah' cha'je-.

³¹Hi-ma-nuuh-hnäh' ka-läh' he-jäyh': "Ga-lä-jëe' hi-bee-dsa-më kyaah', hnøø' chooyh' je-jee' ma-beey' dsa-kaayh'."

³²Pero jñä' jwahn' lä-la-. Hi-bee' dsa-më kyaah', hi-sa-cha-he-hliih' ma-jmeey' kyaah' jñah' dsa-nuuh-, he-cheey' ta-jwë hliih' ba-ja-. Hi-lä-ja-ka-läh' hi-kaa' dsa-më hi-ma-beey' he-, he-jmeey' dso'kye' ba-ja-ka-läh'.

Ga-hlëeh' Jesús kih' hi-tää' gyuu' hwa'

³³Ma-nuuh-ba' hnäh' lä-koo' ga-siiyh' dsa-ma-gyuh'-jnän': "Ta-jmee-dsoo' he-la' juu' ta' juu'. Ja-mi-teh' hnäh' kih' Dio he-ga-tääh' hñaah' jmeeh'." ³⁴Pero lä-la-jwahn' jñä', ta-tää' hñaah' kih' ni-koo-. Ta-tää' hnäh' kih' gyuu', jëeh' jee' oo' ba' gya' Dio. ³⁵Ta-tää' hnäh' kih' hwa', jëeh', në kih' hwa' chih' ma-tii' Dio. Ta-tää' hnäh' kih' Jerusalén, jëeh', jee' ja-la' jee' jwii' kih' Rey jøøh' jñän'. ³⁶Ta-tää' ka'lleh', jëeh', sa-leh' jmeeh' tøø' ni-koo' jñu-, ni-sa-leh' jmeeh' läh' ka-läh'. ³⁷Cher'mah' jwahn' hnäh' "Jaah-", koo- "jaah-" ba' jwahn' hnäh'. Hi-cher'mah' jwahn' hnäh' "jah-ha", koo- "jah-ha" ba' jwahn' hnäh'. Hi-cher'mah' he-ga' jyoh' juu' gwa', he-gwa' kih' dsa-hlëeh' ba' ja-.

³⁸Ma-nuuh-ba' hnäh' ka-läh' he-jäyh': "Hi-jmee-dsoo' mi-në dsa-kaayh', ja-ba-lä-ja-mi-hmaayh'. Hi-jlääh' na'ja dsa-kaayh', ja-ba-lä-ja-mi-hmaayh'."

³⁹Pero lä-la-jwahn' jñä'. Ta-jiih' hnäh' kih' hi-hña-dsë'. Cher'mah' hi-ga-jnoo'

koo-jwoo' mo-nëh', kwëyeh' ka-läh' jyoh' jwoo'. ⁴⁰Hi-cher'mah' hi-lla' hnii' kyah' mah' jñuuyh' sa-koooh-, kwëyeh' ka-läh' lä-kye' hmih-loo' kyah'. ⁴¹Hi-cher'mah' hi-ga-jmeey' he-wii' kah' løø' kih' koo-niih-, kye-ga' jyoh' koo-niih-. ⁴²Cher'mah' hi-ngii' miih-he-cha-kyah', kwëyeh'. Hi-cher'mah' hi-hnøø' lle-miih-he-cha-kyah', ta-jmee-chaah' kyaayh'.

Hnøø' hnää' jne' hi-na-høøh' jñän'

(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³Ma-nuuh-ba' hnäh' ka-läh' he-jäyh': "Wa-hnaah' ome' kyaah' mah' wa-na-hääh' hi-sa-laa' ome' kyaah'." ⁴⁴Pero lä-la-ba' jwahn' jñä': Wa-lä-hnaah' hnäh' hi-sa-laa' ome' kyaah' hnäh'. Ngii' hnäh' llu' kih' hi-jwä' dso'jwii' kyah' hnäh'. Jmee' hnäh' llu' kih' hi-na-høøh' kyah' hnäh'. Ngii' hnäh' kih' Dio kih' hi-jmeeh' hnäh'. ⁴⁵Mah' lä-ja-leeh' hnäh' joo' Tää' jñän' hi-gya' gyuu'. Hi-he' jmee-dsa-hya' hyoo' kih' hi-hlëeh' lä-ja' kih' hi-llu'. Hi-cheey' jma' ka-läh' kih' hi-jmee-he-llu' hi' kih' hi-jmee-he-hliih'. ⁴⁶Jëeh' cher'mah' hnaah' hnäh' ma-la' hi-hnää' hnäh' ba', jhee' ba'hñaah' hnäh' kih' Dio ja'? JChe' sa-jmeey' lä-ja-ka-läh' hi-koo' ku'sih'? ⁴⁷Cher'mah' kih' øøh' ba' hnäh' jmeeh' hnäh' Dio, jChe' laah' hnäh' jmeeh' hnäh' koo-he-llu'? JChe' sa-jmee' lä-ja-hi-sa-ma-heeh' kih' Dio? ⁴⁸Wa-laah' hnäh' llu', lä-koo-laa' Tää' jñän' hi-gya' gyuu' hi-llu' go-te'.

6

¹Leeh-, ta-hnooh' hnäh' ha-lä' jee' hlëeh' dsa-llu' kyah' hnäh' wa-ra-ga-jmeeh' hnäh' koo-he-llu'. Cher'mah' ko-taa' ga-ga-jmeeh' hnäh' mah' jee' dsa-kyah' hnäh', sa-hñaah' hnäh' ni-miih' kih' Dio hi-gya' gyuu'. ²Wa-ra-ga' kwah' hnäh' be' kih' jaa' hi-lla-kyaa', ta-jwii' ni-jaa-hee-na-ma-jmeeh'. Mah' sa-jmeeh' hnäh' kwee' kyaah' hi-jmää' hñii' mi-te' neh' gwah', hi-lä-ja-jmeey' ka-läh' cha'jwe' he-hnooyh' ha-lä' jee' hlëeh' dsa-llu' kiyh' ba' ja-. Ma-ra' ju'dsoo' jwëeh' hnäh', ko-ja-ba' hñiih' ma-liyh' jñeey'. ³Pero hne-, wa-ra-ga-kwëeh' dsa-miih' kuu', ta-jwii' ni-jaa-ma'ke' laa'

ome⁻ kyaah¹. ⁴Heh⁻ lä⁻ja⁻, sa⁻ jnä⁻ he⁻ ma⁻kwëeh⁻ dsa⁻ kuu⁻. Ma⁻ja⁻ Tää⁻ kyaah⁻ 'hi⁻ jëë⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ sa⁻ jnä⁻, mi⁻hmaayh⁻ kyah⁻ to⁻lo⁻ nê⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻.

Ga⁻mi⁻tëë⁻ Jesús dsa⁻ kyaay¹ ha⁻ lä⁻ chuuy¹ kyaah⁻ Dio

(Lc. 11:2-4)

⁵Wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻ jee⁻ ngiih⁻ kyah⁻ kih⁻ Dio, ta⁻ jmee⁻ lä⁻ jmee⁻ hi⁻ jmää⁻ hñii⁻ mi⁻te⁻. Tih⁻ dsëy⁻ na⁻ tääy⁻ hlëëyh⁻ kyaah⁻ Dio neh⁻ gwah⁻ mäh⁻ hi⁻ lä⁻ja⁻ jmeey⁻ cha⁻jwë⁻ jee⁻ ga⁻nää⁻ dsa⁻ mah⁻ jëë⁻ dsa⁻ kiyh⁻. Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, ko⁻ja⁻ ba⁻ hñiih⁻ ma⁻liyh⁻ jñeey⁻. ⁶Pero hne⁻, wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻ jee⁻ ngiih⁻ kyah⁻ kih⁻ Dio, go⁻he⁻ jee⁻ gwiih⁻ mah⁻ jñe⁻ haah⁻ kyah⁻. Ngii⁻ kyah⁻ kih⁻ Tää⁻ hi⁻ sa⁻ jnä⁻. Ma⁻ja⁻ Tää⁻ kyaah⁻ hi⁻ jëë⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ sa⁻ jnä⁻, mi⁻hmaayh⁻ kyah⁻ to⁻lo⁻ nê⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻. ⁷Wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻ jee⁻ ngiih⁻ kyah⁻ kih⁻ Dio, ta⁻ hlëëh⁻ cha⁻miih⁻ jiih⁻ koo⁻ nêë⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ jmää⁻ ta⁻, lä⁻koo⁻ jmee⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh⁻ kih⁻ Dio. Kih⁻ he⁻ hlëëyh⁻ cha⁻miih⁻ jiih⁻ koo⁻ nêë⁻ juu⁻, nuu⁻ Dio kiyh⁻ laay⁻. ⁸Ta⁻ jmee⁻ hnäh⁻ lä⁻ jmee⁻ dsa⁻ he⁻. Jëëh⁻, Tää⁻ jñän⁻ hi⁻ gya⁻ gyuu⁻h⁻, ma⁻ñey⁻ ba⁻ hee⁻ na⁻ jmee⁻ bii⁻ jñän⁻ jää⁻ ja⁻ga⁻ ngiin⁻ kiyh⁻. ⁹Lä⁻la⁻ ba⁻ hnøø⁻ ngiih⁻ hnäh⁻ kyah⁻:

Tää⁻ kya⁻ jñääh⁻ hi⁻ gya⁻ ya⁻jwii⁻, lä⁻jëë⁻ ba⁻ wa⁻ jmee⁻ dsoo⁻ he⁻ laah⁻ hne⁻ na⁻jngëë⁻ go⁻te⁻.

¹⁰Na⁻ mah⁻ jmeeh⁻ hih⁻ jee⁻ la⁻.

Wa⁻ le⁻ lä⁻ hyoh⁻ hoh⁻ hñaa⁻h⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻, ja⁻ba⁻ lä⁻koo⁻ la⁻ gyuu⁻h⁻ ya⁻jwii⁻.

¹¹Kwëëh⁻ jñääh⁻ na⁻ he⁻ kih⁻hñh⁻ jñääh⁻ he⁻ jmee⁻ bii⁻ kya⁻ jñääh⁻.

¹²Jmee⁻ jøh⁻ hoh⁻ kih⁻ he⁻ ma⁻hlääh⁻ jñääh⁻, ja⁻ba⁻ lä⁻koo⁻ jøh⁻ dsë⁻ jñääh⁻ kyaah⁻ hi⁻ dsa⁻hlääh⁻ kyaah⁻ jñääh⁻.

¹³Ta⁻ kwa⁻ jwë⁻ ka⁻ he⁻ hñiih⁻ dsë⁻ jñääh⁻, lää⁻ jñääh⁻ kih⁻ he⁻ ja⁻.

Jëëh⁻, jaa⁻ hne⁻ ba⁻ jmee⁻ hih⁻ kih⁻ lä⁻jë⁻, kyah⁻ ba⁻ la⁻ ga⁻lä⁻jë⁻ be⁻,

hne⁻ ba⁻ laah⁻ jøøh⁻ kih⁻ ga⁻lä⁻jë⁻ joh⁻ jmi⁻ cha⁻. Wa⁻ la⁻ lä⁻ja⁻.

¹⁴Cher⁻mah⁻ jmeeh⁻ jøh⁻ hoh⁻ kyaah⁻ dsa⁻ hi⁻ dsa⁻hlääh⁻ kyaah⁻ hnäh⁻, lä⁻ja⁻ ka⁻läh⁻ Tää⁻ jñän⁻ hi⁻ gya⁻ gyuu⁻h⁻ jmeey⁻

jøh⁻ dsëy⁻ kyaah⁻ hnäh⁻. ¹⁵Pero cher⁻mah⁻ sa⁻ ga⁻jmeeh⁻ hnäh⁻ jøh⁻ hoh⁻ kyaah⁻ dsa⁻ hi⁻ dsa⁻hlääh⁻ kyaah⁻ hnäh⁻, lä⁻ja⁻ ka⁻läh⁻ Tää⁻ jñän⁻ hi⁻ gya⁻ gyuu⁻h⁻ sa⁻ jmeey⁻ jøh⁻ dsëy⁻ kyaah⁻ hnäh⁻ he⁻ dsa⁻hlääh⁻ hnäh⁻ kiyh⁻.

Ga⁻hlëëh⁻ Jesús kih⁻ he⁻ sa⁻ kih⁻hñh⁻ jñe⁻

¹⁶Jmii⁻ ma⁻ sa⁻ kuh⁻huh⁻ hnäh⁻ jee⁻ hlëëh⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ Dio, ta⁻ jmee⁻ hnäh⁻ lii⁻ he⁻ ti⁻ meeh⁻ hoh⁻ hnäh⁻ lä⁻ jmee⁻ dsa⁻ hi⁻ jmää⁻ hñii⁻ mi⁻te⁻h⁻. Hi⁻ he⁻ jmee⁻ lii⁻ mo⁻nê⁻ mah⁻ jëë⁻ dsa⁻ kiyh⁻ he⁻ sa⁻ kuh⁻hñh⁻. Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, ko⁻ja⁻ ba⁻ hñiih⁻ ma⁻liyh⁻ jñeey⁻. ¹⁷Pero hne⁻, ma⁻ sa⁻ kuh⁻huh⁻ jee⁻ hlëëh⁻ kyaah⁻ Dio, ja⁻ jñaa⁻h⁻ lleh⁻ mah⁻ gyih⁻ mo⁻nêh⁻. ¹⁸Mah⁻ lä⁻ja⁻, sa⁻ lä⁻leeh⁻ cha⁻nê⁻ dsa⁻, he⁻ sa⁻ kuh⁻huh⁻. Kih⁻ Tää⁻ hi⁻ sa⁻ jñää⁻ ba⁻ lä⁻leeh⁻. Hi⁻ lä⁻ja⁻, Tää⁻ kyaah⁻ hi⁻ jëë⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ sa⁻ jnä⁻, mi⁻hmaayh⁻ kyah⁻ to⁻lo⁻ nê⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻.

Ga⁻hlëëh⁻ Jesús kih⁻ he⁻ la⁻ hmooh⁻ (Lc. 12:33-34)

¹⁹Ta⁻ wa⁻ hnooh⁻ hnäh⁻ lla⁻ mah⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻ cha⁻miih⁻ he⁻ la⁻ hmooh⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Jëëh⁻ jee⁻ la⁻ chaa⁻ jah⁻ jwë⁻ cha⁻miih⁻ hi⁻ hya⁻ ta⁻juu⁻h⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ llu⁻. Hi⁻ dsa⁻taah⁻ dsa⁻hñi⁻ mah⁻hñiy⁻. ²⁰Hnøø⁻h⁻ hnäh⁻ mah⁻ lla⁻ mah⁻ gyuu⁻h⁻ ya⁻jwii⁻ he⁻ la⁻ hmooh⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Jee⁻ ja⁻ sa⁻ chaa⁻ jah⁻ hi⁻ jwë⁻ ni⁻ sa⁻ hya⁻ ta⁻juu⁻h⁻ ka⁻läh⁻. Hi⁻ jee⁻ ja⁻ sa⁻ chaa⁻ dsa⁻hñi⁻ mah⁻hñiy⁻. ²¹Ha⁻ jiih⁻ jee⁻ hla⁻ he⁻ la⁻ hmooh⁻ kyah⁻ hnäh⁻, jee⁻ ja⁻ ba⁻ kye⁻ hnäh⁻ o⁻jøh⁻ dsë⁻.

Wa⁻je⁻ kih⁻ jmi⁻ngo⁻ jñän⁻ (Lc. 11:34-36)

²²Mi⁻ nê⁻ jñe⁻ la⁻ lä⁻koh⁻ wa⁻je⁻ kih⁻ jmi⁻ngo⁻ jñän⁻. Lä⁻ja⁻, cher⁻mah⁻ mi⁻nêh⁻ la⁻ llu⁻, lä⁻kaa⁻ jmi⁻ngo⁻ kyah⁻ ngë⁻ jee⁻ wa⁻je⁻. ²³Pero cher⁻mah⁻ la⁻ hñiih⁻ mi⁻ nêh⁻, ga⁻lä⁻kaa⁻ jmi⁻ngo⁻ kyah⁻ ngë⁻ jee⁻ na⁻hoo⁻ ba⁻. Lä⁻ja⁻, cher⁻mah⁻ wa⁻je⁻ he⁻ cha⁻ kyah⁻ la⁻ na⁻hoo⁻ ba⁻, ha⁻ koh⁻ sa⁻ na⁻hoo⁻ jee⁻ ngëh⁻.

Sa⁻ le⁻ jmee⁻ jñe⁻ he⁻ kih⁻ Dio mah⁻ jmee⁻ jñe⁻ he⁻ kih⁻ kuu⁻ (Lc. 16:13)

²⁴ Ni' jaa' sa' lä'këh' jmi' jmee' he' kih' uu' dsa-kaah'. Jëeh', jmeey' na' hääyh' jaa' mah' lä'hnaäy' hi' jñah'. Mi' tey' kih' jaa' mah' mi' kwayh' hi' jñah' he'. Sa' lä'këh' hnäh' jmi' jmeeh' hnäh' he' kih' Dio mah' jmeeh' hnäh' he' kih' kuu' ka' läh'.

Ga' hää' Dio kwee' go-te' lä'jëe' hi' laa' kyaay'

(Lc. 12:22-31)

²⁵ He' ja' jwëehn' hnäh': Ta' ka' hnäh' huüdsë' ha' lä' dsa-ngëe' hnäh', hee' na' kuh'huh' hnäh'. Ta' ka' hnäh' huüdsë' kih' jmi' ngo' kyah' hnäh', ha' lä' tēēh' hnäh' hmiih' he' këh' hnäh'. ¿Ché sa' kyeé' ga' he' chaa' hnäh' lä'koh' ga' he' kuh'huh' hnäh'? ¿Hi' ché sa' kyeé' ga' jmi' ngo' kyah' hnäh' lä'koh' ga' hmiih' he' këh' hnäh'? ²⁶ Jëe' da' hnäh' lä'koo' la' kih' ta' hi' hëe' jwë' nē' lle'. Sa' cha' jngëy' ni' sa' chooyh' mi', ni' sa' llay' llu' mi' kiyh'. Pero Tää' jñan' hi' gya' gyuu', ma'ra' he' ääh' bih'. ¿Ché sa' kyeé' ga' hnäh' lä'koh' ga' ta' he'? ²⁷ ¿Hii' hnäh' leh' jmeeh' saa' ga' koo' lëe', kih' he' jmeeh' hnäh' cha' miih' huüdsë'?

²⁸ ¿He' la' jmeeh' hnäh' cha' miih' huüdsë' kih' hmiih' he' këh' hnäh'? Jëe' da' hnäh' ha' lä' dsa-kwaä' wa'le' jee' nuu'. Sa' cha' ta' jmee', ni' sa' hwëe' wa'ne'. ²⁹ Pero jwëehn' hnäh'. Ma'ke' na'hnaah' la' hmiih' he' ga'këh' rey Salomón, sa' ga'liyh' ma' këyh' hmiih' he' la' na'hnaah' lä'koo' la' wa'le' ja'. ³⁰ Cher'mah' lä'ja' ga'jmeé' Dio na'hnaah' wa'le' he' choo' nē' nuu' na', mah' hō' jē' dsa' neh' hwii', ha' ga' sa' jmääyh' hnäh' llu', dsa' hi' miih' go-te' ba' dsoo' dsē'. ³¹ He' ja' mo'to' ka' ga' hnäh' huüdsë' jawah' hnäh': "¿Hee' na' kih'hij' jñāh', hee' hmiih' kyeh' jñāh'?" ³² Jëeh', lä'jëe' hi' sa' ma'heeh' kih' Dio hnooyh' lä'jē' he' ja' jmah' ba'. Pero Tää' jñan' hi' gya' gyuu' ya' jwi' ma'ney' ba' he' jmee' bii' jñan' kih' jee' lä'jē' he' ja'. ³³ Hnāäh' da' hnäh' to' nē' Dio hi' laa' dsa' ta' jōh' jñan' hi' jmee' hnäh' he' llu' jmah' ba' lä'koo' hnōoy' hñiyy'. Lä'ja' ba' hñah' hnäh' lä'jē' he' jmee' bii' kyah' hnäh' ka' läh'. ³⁴ He' ja' ta' ka' hnäh' huüdsë' kih' hō',

jëeh' hō' lä'cha' jyoh' ga' huüdsë' he' jmeeh' hnäh'. Heeh' ba' hnäh' koo' jmi' koo' jmi' lä'koo' te' he' chaa' hnäh'.

7

Sa' ga' tēē' jne' jëen' kih' jñah'

(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ Ta' ka' hnäh' kwaat' kih' jñah' mah' sa' ka' Dio kwaat' kyah' hnäh'. ² Jëeh', Dio ka' kwaat' kyah' hnäh', ja' ba' lä'koo' kah' hnäh' kwaat' kih' jñah'. Lä'koo' te' ka' hnäh' kwaat' kih' jñah', ko'ja' hñiuh' te' ka' Dio kwaat' kyah' hnäh'. ³ ¿He' la' jëeh' wa'hloø' he' hā' mīnē' oøh' mah' sa' jëeh' da' wa'hloø' juuh' he' hā' mīnēh' hñaaah' ? ⁴ ¿Ha' lä'ja' jwiuh' oøh': "Kwa' da' wa' llen' wa'hloø' he' hā' mīnēh'", mah' hā' ba' kyah' hñaaah' he' juuh' ga'? ⁵ ¿He' ba' che' ta' juuh' hne'! Lle' da' jää' wa'hloø' juuh' he' hā' mīnēh' hñaaah'. Ja' ga' na' jëeh' kwee' mah' lleh' wa'hloø' he' hā' mīnē' oøh'. ⁶ Ta' kwëeh' hnäh' dsii' he' la' na' jōø', wa'ra' ga'jeeyh' mah' gi'hñay' kyah' hnäh'. Ta' jwā' hnäh' kuu' he' la' hmooh' kyah' hnäh' cha'nē' cha'ñe', wa'ra' ga'hee' ga'soyh'.

Hnōø' hnāäh' jne' Dio lä'kaa' tuh-dsē' jne'

(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Ngii' hnäh' kih' Dio, mah' hñah' hnäh'. Hnōøh' da' hnäh' mah' jñāh' hnäh'. Tee' hnäh' kiyh' mah' näy' ho'haah'. ⁸ Jëeh', lä'jëe' hi' ngii', hyoyh' ba'. Hi' hnooh', jnōoyh' ba'. Hi' tēē' ho'haah', nā' ba' ho'haah' kiyh'. ⁹ ¿Ha' lä'ja' kwëeh' hnäh' chih' kyaah', koo' mi'kuu' wa'ra' ga'ngiyy' he'ñiuh'? ¹⁰ Hi' cher'mah' ga'ngiyy' kuyh' jaa' hmooh', ¿ha' lä'ja' kwëeyh' jaa' miuh'? ¹¹ Ma'ke' hlëeh' hnäh', leh' ba' hnäh' kwëeh' chih' kyaah' he' llu'. Joh' ga' he' llu' sa' kwa' Tää' hi' gya' gyuu' kih' lä'jëe' hi' ngii' kiyh'. ¹² He' ja', lä'jē' he' hnooh' hnäh' jmee' dsa' kyah' hnäh', ja' ba' lä'ja' jmee' hnäh' kiyh' ka' läh'. Juu' la' jëeh' kwee' kyaah' ley he' ga' si' Moisé kyaah' lä'jē' he' ga' si' lä'jëe' hi' ma' ngëe' juu' kih' Dio.

Lä'tō' ho'haah'
(Lc. 13:24)

¹³Go-taah' hnäh' ta' jwë' dsu-. Jëeh', jla' la' ho'haah' hi' hu' la' jwë' he- dsuo- jee' dsa-hee' dsa-. Jwëë' dsa- hi- dsa-taah' ta' ja'. ¹⁴Dsu- la' ho'haah' hi' dsu- jwë' he- jmee' chaa- dsa-. Miih- go-te' ba' dsa-taah' ta' ja'.

Mii' kih' jmee- lii- ha- lä- la' chaah' hma-

(Lc. 6:43-44)

¹⁵Hää' hnäh' hñaa' kih' hi- ga-nää' lä-koh' hi- ngëë- juu' kih' Dio ba'. Ya-näy' jee' kyah' hnäh' jmaäy- hñiiy' hwaay' lä-koo- jaa- borrego. Pero ta- neh- tuh-d-sëy', laay' lä-koo- jaa- jah' hi- hää'. ¹⁶Kyaa' he- jmeey- ja-, lä-jnä' ha- lä-laay'. Ha- lä-ja- chooh' dsa- mi-jeh' kih' chaah' too'. Ni' mi'higo sa- chooh' dsa- kih' chaah' too'. ¹⁷Jëeh', lä-jë- chaah' hma- he- llu', hñ- mi' he- llu' ba'. Hi- lä-jë- chaah' hma- he- hliih', hñ- mi' he- hliih'. ¹⁸Lä-jë- chaah' hma- he- llu', sa- le' hii' mi' he- hliih'. Ni' chaah' hma- he- hliih', sa- le' hii' mi' he- llu'. ¹⁹Ga-lä-jë- chaah' hma- he- sa- hñ- mi' he- llu', hnä' dsa- mah' tooyh- cha'je-. ²⁰He- lä-ja-, lä-jnä' ha- lä-laa' dsa- kyaa' ta' kih'.

Ja- lä-jëë- dsa- dsa-taah' jee' jmee- Dio hih'

(Lc. 13:25-27)

²¹Ja- lä-jëë- hi- jah' kin-: "Dsa-jøøh' kyaan-, Dsa-jøøh' kyaan-", dsa-taah' jee' jmee- Dio hih'. Ma-la- hi- jmee- lä- hyoh- dsë' Täa- kyaan- hi- gya' gyuu' hi- he' ba' dsa-taah'. ²²Wa-ra- ga-të' jee' llaa- jmi-gyuu-, jwëë' dsa- jah- siiyh- jnä: "Dsa-jøøh' kyaan-, Dsa-jøøh' kyaan-, ja' kyaah' mada- he- ga-jmeeh' ga-kwa- jnääh' juu' kyah', kyaah' mada- kyah' ga-hwëë' jnääh' hi- sa-llu', hi- kyaah' mada- kyah' ga-jmee- jnääh' he- juh-gaa-?" ²³Mah- jeehn' kih' dsa- he': "Jih'koh' sa- ga-lä-kyuun- hnäh'. Go-nää' hnäh' kyah', hnäh' hi- tëë' jmee- he- hliih'."

Ga-jmeey' hne' kiyh' nē' kuu' hloo-

(Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)

²⁴He-ja-, hi- nuu- juu' kin- mah' jmeey- lä- jwahn-, hi- he' laa' lä-koo- jaa- dsa- nuu- hi- cha- huu-dsë- llu' kih'. Ga-jmeey' hne' kiyh' nē' kuu' hloo-. ²⁵Ja'

jma', ga-juu' jmi- hi- ja' llē' nē' kih' hne'. Pero sa- ga-toh', jëeh' ma' chih' nē' kih' kuu' hloo-. ²⁶Pero hi- nuu- juu' kin- mah' sa- jmeey- lä- jwahn-, hi- he' laa' lä-koo- jaa- dsa- too- hi- ga-jmee' hne' kih' nē' mi'sii'. ²⁷Ja' jma', ga-juu' jmi-, ja' llē' tä' ga-jmee' wii' kih' hne' ja-, mah' ga-toh'. Ga-hee' lä-jë- go-te' -ga-jäh' Jesús.

²⁸Ma' ga-dsaa' ga-hlëëh' Jesús juu' la-, lä-jëë- dsa- hi- ma' tääh' jee' ja-, ma' jëë- dsayh- ha- lä- la' juu' he- ma'kway-. ²⁹Jëeh' ma' hlëëyh- dsa- lä-koo- jaa- hi- jmee' hih' ba', ja' lä-koh' ma' jmee- ta-jwoh' kyaa' ley.

8

Ga-mi-hlää' Jesús jaa- hi- ma' dsaah' hmih' hoo-

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹Lä-koo- ma' ga-jñaa' Jesús ñih' llē-koh' ja-, jwëë' dsa- ga-lla' llē' kaah' kiyh'. ²Jee' ja- ga-ya-jäh' jaa- dsa- hi- ma' dsaah' hmih' hoo-. Ga-juuyh' jnëy' cha'nē' Jesús mah' ga-jäyh' siiyh-:

—Dsa-jøøh' kyaan-, cher'mah' le', leh' ba' hne- cheh' dsuo' he- mi-sah' jnä-.

³He-ja- ga-hii' Jesús ma-goo- mah' ga-kyey- nē' kih' dsa- he' mah' ga-siiyh-:

—Le' ba', wa' dsa-che' ba' dsuo' kyah'.

Lä-cha' ja- ga-ääh' go-te- hmih' hoo- ja-. ⁴Ja-ga- ja-jäh' Jesús siiyh-:

—Jëë- da', ta- jmeeh' juu' kih' ni- jaa-. Gwa- go-hääh' hñaa' kih' jmi-dsa-. Kye- miih- he- kwëëh' hñih' lä-hih' he- ga-jmee' Moisé. Lä-ja- go-jmee' mah' lä-ney- ma-jä' kyah' -ga-jäh' Jesús siiyh-.

Ga-mi-hlää' Jesús moz- kyaa' juu' hloo' (Lc. 7:1-10)

⁵Lä-koo- ma' ga-he' Jesús jwi- Capernaum, ja' jaa- juu' hloo' chuh' kih' Jesús mah' ga-chuuy' kyaa':

⁶—Dsa-jøøh' kyaan-, moz- kyaan- na-kyaa' cha'neh- kin-, ja' jwërte kiyh', mo-so' liih- goo- tiy- -ga-jäyh' siiyh-.

⁷—Ni- ba' jnä' mi-hlää' jñih' -ga-jäh' Jesús siiyh-.

⁸Mah' ga-jëeh- juu' hloo' he' siiyh-:

—Dsa-jøøh' kyaan-, sa- cha- he- laa' jnä' mah' go-heh' cha'neh- kin-. Lee- ba' koo- jäh', mah' ja' ba' kih' moz- kyaan-. ⁹Jëeh'

jnāh' ka-lāh', chaa' hī' jmee' mada' he' jmeen' kiyh', hi' tāāh' hlōō' hī' jmeen' hih' kih'. Wa'ra' ga'jmeen' hih' kih' jaa': "Gwa' jee' oo'", dsooy' ba'. Wa'ra' ga'jwiin' jñah': "Na' ta' la'", jay' ba'. Hi' wa'ra' ga'jwiin' mozt kyaan': "Jmee' he' la'", jmeey' ba'.

¹⁰Peer' ga'jēē' dsah' Jesús ma' ga'nuuy' juu' kih' dsa' he'. Mah' ga'siiyh' lā'jēē' hī' ma' chaa' kaah' kiyh':

—Ma'ra' ju'dsoo' jwēēhn' hnāh', lā'kaa' hwa' Israel sa' ma' jñāāhn' ni' jaa' dsa' hī' dsoo' dsē' lā'koo' dsoo' dsē' dsa' nūuh' la'. ¹¹Jwēēhn' hnāh', lloo' koo' jmi' jwēē' dsa' ya' nāā' ta' kye' ta' nīi' hī' dsa' taah' kuh' ma'nūu' kō'jōh' kyaah' Abraham, kyaah' Isaac, hi' kyaah' Jacob gyuu' ya' jwi' kih' Dio. ¹²Pero dsa' Israel hī' ma' lāa' kwaan' dsa' taah' jee' jmee' Dio hih', hī' he' jwāā' dsih' ta' ka'hne' jee' na'hoo'. Jee' ja' ki'hooyh' mah' juu' cha' jay'.

¹³Ja' ga'jāh' Jesús siiyh' juu' hlōō' he': —Gwaah' ba' hne' kyah', wa' le' kyah' ja' ba' lā'koo' ma' lā' dsoo' hoh'.

Lā'chah' ja', ga'jā' kih' mozt kyaay'.

Ga'mi' hlāā' Jesús ma' choo' Pee' (Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴Ma' ngēē' he' ja', nēē' Jesús cha'neh' kih' Pee'. Jee' ja' ga'jēē' ma' choo' Pee' na' kyaay' dsaayh' kyaah' llii'. ¹⁵Mah' ga' sooh' Jesús ma' gooy'. Lā'chah' ja' ya' hii' llii' kiyh'. Ga'nooy' jee' ma' kyaay' mah' ga'lōōy' jmeey' ta'he' kih' lā'jēē'.

Ga'mi' hlāā' Jesús jwēē' dsa' dsaah' (Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶Ta' ga'nūu' ja', na'jāā' dsa' cha'nē' Jesús jwēē' hī' ma' kye' jmi' lle' hliih'. Kyaah' koo' ga'hlēēyh' ba' ga'hwēēy' jmi' lle' hliih' he' hī' ga'mi' hlāāy' lā'jēē' ga' dsa' hī' ma' dsaah'. ¹⁷Mah' lā'ja' lā'te' he' ga'jāh' Isafa hī' ma' ngēē' juu' kih' Dio lā' ma' ga'jāyh': "Hñiiy' ba' ga'kay' nē' kiyh' lā'jē' dsoo' jñān', hī' ga'kooy' lā'jē' dsoo' jmi' wii' jñān' ka-lāh'."

Dsa' hī' ma' hnōō' ma' jmee' kō'jōh' kyaah' Jesús

(Lc. 9:57-62)

¹⁸Ma' ga'jēē' Jesús jwēē' dsa' ma' tāāh' lā'ku' lā'jii' kiyh', ga'jmeey' mada' kyaā'

jñāāh' discipulo kyaay', he' ga'mi' llū' jñāāh' na'moo' mah' haa' jñāāh' kō'jōh' kyaayh' ta' hngaah' kō'taa' jmi' juuh'. ¹⁹Ja' ga' ga'lloo' jaa' ta'jwoh' kyaā' ley, ga'siiyh':

—Ta'jwoh', niin' kyaah' hne' wa' ha' cha' ha' jee' ga'llooh'.

²⁰Mah' ga'jāh' Jesús siiyh':

—Cha' ba' too' jee' gwii' hyah', cha' ba' sii' kih' ta' hī' hēē' gyuu'. Pero Hī' ga'lēē' ngo' la' sa' cha' jee' jay'.

²¹Jñah' discipulo kyaay' ga'siiyh':

—Dsa' jōōh' kyaan', kwa' jwē' kin' na'haan' to' nē' tāā' kyaan', ja' ga' niin' kyaah' hne'.

²²Mah' ga'jāh' Jesús siiyh':

—Na' ba' hne' kyaah' jñā'. Wa' haa' ba' dsa' na' juu' hlii' kyaā'.

Ga'jmeē' Jesús hih' kih' lle' mah' hii' ti' (Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³Lā' ma' ga'he' Jesús neh' na'moo', ga'nōō' jñāāh' discipulo kō'jōh' kyaayh'.

²⁴Ni' juu' ga' sa' cha' ja' kōō' lle' tā', ga' hii' goo' jwēte. Ga'hlūh' jmi' lā'jiih' ga'haa' neh' na'moo'. Pero ma' na'gwii' ba' Jesús.

²⁵He' ja' jñāāh' discipulo kyaay' na'chaa' jñāāh' jee' ma' na'gwiiy' mah' ga'chihi' jñāāh'.

—Dsa' jōōh' kyaan', lāā' jne', ma'tōōhn' jee' juu' ba' jne' la'.

²⁶Mah' ga'siiyh' jñāāh':

—¿He' la' gah' hnāh'? Miih' go'te' ba' dsoo' hoh' hnāh'.

Ja' ga' ga'noo' Jesús, ga'jmeey' hih' ga'jā' ti' lle' hī' ga'jmeey' hih' ga'jā' ti' jmi'. Lā'ja' ba' ga'jā' ti'sih' ga'lā'jē'.

²⁷Peer' ga'jēē' dsah' jñāāh', mah' ga'jāh' jñāāh':

—¿Hii' ba' dsa' na'? Lā'kye' lle' kyaah' jmi' nūuh' kiyh'.

Ga'hwēē' Jesús jwēē' jmi' lle' hliih' hī' ma' jōō' kih' dsa'

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸Lā'koo' ma' ga'lla'nōō' jñāāh' ta' hn-gaah' kō'taa' ja', jee' la' hwa' kih' Gadara, ya'nāā' uu' dsa' nūuh' hī' ma' jōō' jmi' lle' hliih' kih', ga'mi' jee' Jesús. Dsa' he' ga'hwēē' jee' la' to'hōō' kih' hlii'. Hāāy' jwēte, sa' ma' kway' jwē' ma' dsa' ngēē'

ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ ta⁺ jwě⁺ ja⁻. ²⁹ Mah⁺ ga⁻hooyh⁺ ki⁻ gaa⁻, ga⁻jāyh⁺:

—¿Hee⁻ ba⁺ kih⁺ he⁻ ma⁻ neh⁺ jee⁺ tøøh⁺ jnāäh⁺ la⁻, hne⁻ Jesús Joō⁺ Dio? ¿Che⁻ ma⁻ neh⁺ mah⁺ heeh⁺ jnāäh⁺ wii⁺ jāā⁺ sa⁺ ga⁻ ma⁻ lloo⁺ jmi⁺?

³⁰ Hē⁺ miih⁻ jee⁺ ma⁺ tāāyh⁺ ja⁻, ma⁺ tāāh⁺ koo⁻ nāā⁺ nē⁺ ma⁺ kuh⁻ nuu⁻. ³¹ Ga⁻chuuy⁺ lle⁺ hliih⁺ he⁺, ga⁻siyh⁺ Jesús:

—Cher⁺ mah⁺ ga⁻hwēēh⁺ jnāäh⁺, kwa⁺ jwē⁺ kyaā⁺ jnāäh⁺ dsa⁻tooh⁺ jnāäh⁺ kih⁺ nē⁺ hi⁻ tāāh⁺ oo⁺.

³² Mah⁺ ga⁻jāh⁺ Jesús siyh⁺:

—Go⁻ nāā⁺ hnāh⁺ ja⁻.

Mah⁺ ga⁻hwēēy⁺, ga⁻nāāy⁺ ga⁻taayh⁺ tuh⁻ dsē⁺ nē⁺ he⁺. Lā⁻ chah⁺ ja⁻, lā⁻jēē⁺ nē⁺ he⁺ ga⁻kyuu⁺. Ma⁺ ga⁻tēēy⁺ koo⁻ lle⁺ hwa⁺, kō⁻ dsoo⁺ jwē⁺ ba⁺ ga⁻saay⁺ cha⁻jmi⁺ juuh⁻. Jee⁺ ja⁻ ga⁻juuy⁺ neh⁺ jmi⁺. ³³ Dsa⁻ hi⁻ ma⁺ hāā⁺ nē⁺, ga⁻nāā⁺ kō⁻ chih⁺ cha⁻ hlii⁺ ta⁺ jee⁺ jwii⁻ na⁻jmeeyh⁺ juu⁺ ha⁻ lā⁻ ga⁻la⁺ kih⁺ nē⁺, hi⁺ lā⁻ lā⁻ ga⁻la⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ jøø⁺ lle⁺ hliih⁺ kih⁺. ³⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻lā⁻jēē⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ chaa⁺ jee⁺ jwii⁻ ja⁻, ga⁻hwēēy⁺ mah⁺ ga⁻nāāy⁺ ga⁻mi⁻jeey⁺ Jesús. Ma⁺ ga⁻jēēy⁺, ga⁻chuuy⁺ kyaayh⁺ mah⁺ wa⁻llaayh⁺ jee⁺ ja⁻.

9

Ga⁻mi⁻hlāā⁺ Jesús jaa⁻ hi⁻ sa⁺ liih⁻ goo⁻ ti⁺

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Ma⁻ngēē⁺ he⁻ ja⁻, ga⁻he⁺ Jesús ka⁻lāh⁺ neh⁺ na⁻moo⁺ ngaayh⁺ ta⁺ hngaah⁺ kō⁻taa⁻ ta⁺ jwii⁻ kiyh⁺. ² Ma⁺ ga⁻llaayh⁺ ja⁻, na⁻jāā⁻ dsa⁻ cha⁻nēy⁺ jaa⁻ hi⁻ dsaah⁺ hi⁻ sa⁺ liih⁻ goo⁻ ti⁺ na⁻kyaa⁺ nē⁺ jii⁺. Ma⁺ ga⁻jēē⁺ Jesús dsoo⁺ ba⁺ dsē⁺ dsa⁻ he⁺, he⁻ ja⁻ ga⁻jāyh⁺ siyh⁺ hi⁻ sa⁺ liih⁻ goo⁻ ti⁺:

—Wa⁻ nøh⁺ hoh⁺ gyuu⁺ kyaan⁺, ma⁻ na⁻che⁺ ba⁺ lā⁻jē⁺ dso⁻kye⁻ kyah⁺.

³ Jee⁺ ja⁻ ma⁺ tāāh⁺ kō⁻llaā⁺ ta⁺ jwōh⁺ kyaā⁺ ley. Hi⁻ he⁺ ga⁻jmeē⁺ huū⁻dsē⁺ he⁺ ga⁻h⁻lēēh⁺ Jesús lā⁻ja⁻ he⁻ ga⁻mi⁻kwayh⁺ Dio ba⁺ ja⁻. ⁴ Pero ga⁻lā⁻liih⁻ ba⁺ Jesús he⁻ huū⁻dsē⁺ ma⁺ jmeē⁺ dsa⁻ he⁺, he⁻ ja⁻ ga⁻jāyh⁺:

—¿He⁻ la⁺ jmeeh⁻ hnāh⁺ huū⁻dsē⁺ hliih⁺ lā⁻na⁻? ⁵ ¿Hee⁻ ga⁻ na⁻ sa⁺ jwēēh⁺, laah⁺ hnāh⁺? ¿Che⁻ he⁻ chiih⁺ jne⁺ jaa⁻ hi⁻ dsaah⁺: “Ma⁻ na⁻ che⁺ dso⁻kye⁻ kyah⁺”, o he⁻ chiih⁺ jnih⁺: “Noo⁻, kii⁺ jii⁺ kyah⁺, mah⁺

gwaah⁻”? ⁶ He⁻ ja⁻ jmeen⁻ he⁻ jwēēh⁺ ga⁻ mah⁺ lā⁻ngēēh⁺ hnāh⁺, Hi⁻ ga⁻lēē⁺ ngo⁺ la⁻ ba⁺ na⁻ngē⁺ jwē⁺ jmi⁻gyuu⁺ mah⁺ chey⁺ dso⁻kye⁻ kih⁺ dsa⁻.

Ja⁻ ga⁻ ga⁻jāh⁺ Jesús siih⁺ hi⁻ sa⁺ liih⁻ goo⁻ ti⁺:

—Jnā⁺ jwahn⁺ noo⁻, kii⁺ jii⁺ kyah⁺, gwaah⁻ cha⁻neh⁺ kyah⁺.

⁷ He⁻ ja⁻ ga⁻noo⁻ dsa⁻ he⁺ ngaayh⁺ cha⁻neh⁺ kiyh⁺. ⁸ Ma⁺ ga⁻jēē⁺ dsa⁻ ngaah⁺ hi⁻ ma⁺ dsaah⁺ he⁺, ga⁻lā⁻ dsaā⁻ dsēy⁺ cha⁻ miih⁻ mah⁺ ga⁻jmeey⁺ juuh⁻ kih⁺ Dio, ta⁺ la⁻ kih⁺ he⁻ ga⁻kwēēy⁺ cha⁻ miih⁻ be⁺ jaa⁻ dsa⁻ñuu⁻ mah⁺ mi⁻hlāāy⁺ dsa⁻ dsaah⁺.

Ga⁻tēēh⁺ Jesús Matā⁺

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Lā⁻ ma⁺ ya⁻ hēē⁺ Jesús jee⁺ ja⁻, ga⁻jēēy⁺ jaa⁻ dsa⁻ñuu⁻ hi⁻ cheē⁻ Matā⁺, hi⁻ ma⁺ gya⁺ nē⁺ ta⁺ kih⁺ kooy⁺ ku⁺ sih⁻. Mah⁺ ga⁻jāyh⁺ siyh⁺:

—Nā⁻ wa⁻ jmeen⁻ kō⁻jøh⁺.

He⁻ ja⁻ ga⁻nooy⁻, ga⁻jmeey⁺ kō⁻jøh⁺ kyaah⁺ Jesús.

¹⁰ Pero he⁻ ga⁻la⁺. Ma⁺ gya⁺ Jesús kuh⁻ hih⁻ cha⁻neh⁺ kih⁺ Matā⁺. Jwēē⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ koo⁺ ku⁺ sih⁻ hi⁺ jñah⁺ dsa⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻ ma⁺ tāāh⁺ nē⁺ mes⁻ kuyh⁻ kō⁻jøh⁺ kyaah⁺ Jesús hi⁺ kyaā⁺ jnāäh⁺ discípulo kyaay⁺. ¹¹ Ma⁺ ga⁻jēē⁺ dsa⁻ fariseo, heh⁺ ga⁻jmeey⁺ lā⁻ja⁻, mah⁺ ga⁻jāyh⁺ siyh⁺ jnāäh⁺:

—¿He⁻ la⁺ kuh⁻ ta⁺ jwōh⁺ kyaah⁺ hnāh⁺ kō⁻jøh⁺ kyaah⁺ dsa⁻ hi⁻ koo⁺ ku⁺ sih⁻ na⁻ hi⁻ kyaah⁺ jñah⁺ dsa⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻?

¹² Ma⁺ ga⁻nuu⁻ Jesús juu⁺ ja⁻ mah⁺ ga⁻jāyh⁺:

—Sa⁺ jmeē⁺ bii⁺ tē⁺ mē⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ lluy⁺, kih⁺ dsa⁻ dsaah⁺ ba⁺ jmeē⁺ bii⁺. ¹³ Go⁻ nāā⁺ hnāh⁺ mi⁻ tēē⁺ hnāh⁺ hñaa⁺ he⁻ hnøø⁺ jāh⁺ juu⁺ la⁻: “Hnoon⁺ wa⁻ lā⁻ñih⁺ hoh⁺ hnāh⁺ ba⁺, sa⁺ hnoon⁺ he⁻ jēēh⁺ hnāh⁺ jah⁺ nē⁺ na⁻hyoo⁺”, ga⁻jāh⁺ Dio. Sa⁺ ma⁻jan⁻ kih⁺ hi⁻ lluy⁺, kih⁺ hi⁻ cha⁻ dso⁻kye⁻ kih⁺ ba⁺ ma⁻jan⁻, mah⁺ wa⁻ dsa⁻jeeyh⁺ kyaah⁺ Dio.

Ga⁻ngii⁺ dsa⁻ juu⁺, he⁻ la⁺ sa⁺ tū⁻ discípulo kō⁻hwēē⁺ he⁻ kuh⁻ hih⁻

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Jā⁻ ga⁻ ya⁻ nāā⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ ga⁻nāā⁺ kyaah⁺ Jwaa⁺, ga⁻mi⁻jeey⁺ Jesús mah⁺ ga⁻ngiiy⁺ juu⁺ kiyh⁺:

—¿He⁻la¹ ma⁻la⁺ jnāäh¹ ba¹ kyaah¹ fariseo, ko⁻lla⁻ jiih⁻ ba¹ sa⁻ kih⁻ hih⁻ jnāäh¹ jee¹ ngii¹ jnāäh¹ kih¹ Dio, mah¹ sa⁻ jmee⁻ lä⁻ja⁻ discípulo kyaah¹?

¹⁵ He⁻ja⁻ ga⁻jäh¹ Jesús siiyh⁺:

—Sa⁻ cha⁻ ti⁻ meeh⁻ dsē¹ hi⁻ tääh¹ jee¹ dsa⁻jee¹ goo⁻ dsa⁻ ta⁻ko⁻jiih¹ gya¹ dsa⁻nūuh⁻ hi⁻ dsa⁻jee¹ goo⁻ jee¹ ja⁻. Pero lloo⁻ koo⁻ jmi¹ wa⁻ra⁻ ga⁻llee⁻ dsa⁻ dsa⁻nūuh⁻ hi⁻ dsa⁻jee¹ goo⁻ he⁻. Ma⁻ja⁻ ga⁻ tu¹ dsa⁻ kyaay¹ he⁻ kuh⁻ hih⁻ mah¹ chuuy¹ kyaah¹ Dio. ¹⁶ Ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ sa⁻ kwa⁻ kiyh¹ tōy¹ hmi¹h⁻ hmēē¹ nē¹ hmi¹h⁻ ma⁻gyuh⁻. Jēēh¹, hmi¹h⁻ hmēē¹ dsa⁻dsuh⁻ mah¹ jmee⁻ dsa⁻gyii⁻ hmi¹h⁻ ma⁻gyuh⁻ cha⁻ ga⁻miih⁻. ¹⁷ Hi⁻ lä⁻ja⁻, ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ sa⁻ kwa⁻ kih¹ chiyh¹ jmi¹h⁻ mi⁻jēh¹ hmēē¹ neh⁻ lloo⁻ ma⁻gyuh⁻. Cher⁻mah¹ ga⁻chih¹ dsa⁻ he⁻ hmēē¹ ja⁻ neh⁻ lloo⁻ ma⁻gyuh⁻, chah¹ ba⁻gyii⁻, jēēh¹ sa⁻ kwa⁻ jwē¹ āā⁻. Tūu¹ jmi¹h⁻ mi⁻jēh¹ hmēē¹ hi⁻ hēē¹ lloo⁻ ka⁻lä⁻h⁻. He⁻ja⁻ neh⁻ lloo⁻ hmēē¹ ba⁻ dsa⁻hoo⁻ jmi¹h⁻ mi⁻jēh¹ hmēē¹. Mah¹ lä⁻ja⁻ ba⁻ mi⁻hee⁻ ko⁻jōh¹ lä⁻tō⁻.

Jō⁻mi⁻ Jairo kyaah¹ jaa⁻ dsa⁻mē⁻ hi⁻ ma⁻dsaa⁻h⁻

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Ta⁻ko⁻ jiih⁻ hlēēh⁻ gyih¹ lä⁻ja⁻, ma⁻ga⁻lloo⁻ jaa⁻ dsa⁻jōōh¹. Ga⁻juuyh¹ jnēy⁻ cha⁻nē⁻ Jesús, mah¹ ga⁻jāyh¹:

—Gyūu⁻ mē⁻ kyaan⁺, koo⁻ ma⁻juu⁺ ba⁻. Man¹ mah¹ go⁻kyeh⁻ gooh⁻ nē⁻ kiyh¹ mah¹ lä⁻jiiyh¹ —ga⁻jäh¹ dsa⁻jōōh¹ he⁻.

¹⁹ Mah¹ ga⁻noo⁻ Jesús jee¹ ma⁻gya¹, ga⁻l-lley¹ kaah⁻ kih¹ dsa⁻ he⁻, hi⁻ ga⁻nōō⁻ jnāäh¹ ko⁻jōh¹ kyaayh¹. ²⁰ Jee¹ ngooy¹ ja⁻, jaa⁻ dsa⁻mē⁻ hi⁻ ma⁻hya⁻ gya⁻tō⁻ ji⁻ñe⁻ jēē⁻ dsoo⁻ kih¹, ga⁻lloo⁻ ta⁻ka⁻luu⁻ Jesús mah¹ ga⁻su⁻ miih⁻ cha⁻gooy⁻ cha⁻hoo⁻ sa⁻h-miih⁻ kiyh¹. ²¹ Jēēh¹ ma⁻laay⁻: “Wa⁻ra⁻ jäh¹ kih¹ koo⁻ tēēn⁻ su⁻ miih⁻ cha⁻goon⁻ sa⁻h-miih⁻ kiyh¹, hlāān⁻ go⁻te⁻.” ²² Ma⁻ga⁻jēēh¹ Jesús hñii⁻, ga⁻jēēy¹ dsa⁻mē⁻ he⁻ mah¹ ga⁻siiyh⁺:

—Wa⁻ jēē⁻ hoh⁻ gyūu⁻ kyaan⁺. Kih¹ he⁻ ma⁻lä⁻ dsoo⁻ hoh⁻ kin⁺, ma⁻hlaah¹ ba⁻ hne⁻.

Lä⁻chah¹ ja⁻ ga⁻jā¹ go⁻te⁻ kih¹ dsa⁻mē⁻ he⁻.

²³ Lä⁻ma⁻ga⁻lloo⁻ Jesús kih¹ dsa⁻jōōh¹ he⁻, ga⁻jēēy¹ tē⁻ hi⁻ ma⁻tāäh¹ juu⁻ luu⁻ hma⁻ta⁻, hi⁻ ma⁻tāäh¹ dsa⁻ki⁻hoo⁻. ²⁴ Mah¹ ga⁻siiyh⁺ lä⁻jēē⁻ dsa⁻ he⁻:

—Hwēē⁻ da⁻hnäh⁻ jee¹ la⁻. Chih⁻mē⁻ na⁻ sa⁻ na⁻ juu⁻, hi⁻ na⁻gwii⁻ ba⁻ na⁻.

Mah¹ ga⁻mi⁻kwah¹ dsa⁻ kih¹ Jesús, ma⁻ga⁻jāyh¹ lä⁻ja⁻. ²⁵ Ma⁻ga⁻hwēē⁻ dsa⁻ he⁻ ta⁻ka⁻hne⁻, ga⁻hey¹ jee¹ na⁻kya⁻chih⁻ mē⁻ he⁻. Ga⁻sooyh¹ gooy⁻. Hi⁻ lä⁻chah¹ ja⁻ ga⁻noo⁻ chih⁻ mē⁻ he⁻. ²⁶ Lä⁻kaa⁻ hwa¹ ja⁻ ga⁻nuu⁻ dsa⁻ juu⁻ ja⁻.

Ga⁻mi⁻hlāā¹ Jesús uu⁻ dsa⁻tūu⁻

²⁷ Lä⁻ma⁻ya⁻hēē⁻ Jesús jee¹ ja⁻, uu⁻ dsa⁻tūu⁻ ma⁻chaa⁻ kaah⁻ kiyh¹, chuuy¹ kyaayh¹:

—jWa⁻ lä⁻nii⁻ hoh⁻ kya⁻ jnāäh¹, hne⁻ laah¹ sa⁻ju⁻ kih¹ David!

²⁸ Lä⁻ma⁻ga⁻he⁻ Jesús cha⁻neh⁻, ga⁻mi⁻jäh¹ dsa⁻tūu⁻ he⁻ kiyh¹, mah¹ ga⁻jäh¹ Jesús siiyh⁺:

—¿Che¹ laah¹ hnäh⁻ dsoo⁻ lihn⁻ jmeen⁻ he⁻ na⁻?

—Leh¹ ba⁻ hne⁻ Dsa⁻jōōh¹ kyaan⁺ —ga⁻jäh¹ dsa⁻tūu⁻ he⁻.

²⁹ Ja⁻ ga⁻chuy¹ mi⁻ nē⁻ dsa⁻tūu⁻ he⁻, mah¹ ga⁻siiyh⁺:

—Wa⁻ le⁻ kyah¹ hnäh⁻ lä⁻koo⁻ ma⁻lä⁻d-soo⁻ hoh⁻ hnäh⁻ kin⁺.

³⁰ Lä⁻chah¹ ja⁻ ga⁻na⁻ mi⁻ nē⁻ lä⁻uu⁻ dsa⁻tūu⁻ he⁻.

Pero ga⁻tāah¹ Jesús juu⁻ ga⁻chuuy¹ cha⁻miih⁻ kyaah¹ dsa⁻tūu⁻ he⁻, ga⁻siiyh⁺:

—Sa⁻ wa⁻ lä⁻ñe⁻ ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ kih¹ he⁻ la⁻.

³¹ Pero lä⁻koo⁻ ga⁻hwēē⁻ bih¹ jee¹ ja⁻, ga⁻lōōy¹ hlēēy¹ kih¹ Jesús lä⁻kaa⁻ hwa¹ ja⁻.

Ga⁻mi⁻hlāā¹ Jesús jaa⁻ dsa⁻ koo⁻

³² Koo⁻ ma⁻hwēē⁻ ba⁻ dsa⁻tūu⁻ he⁻ jee¹ ja⁻, ma⁻ga⁻lla⁻nāā⁻ dsa⁻ hi⁻ jaa⁻ jaa⁻ dsa⁻ koo⁻ hi⁻ ma⁻kye⁻ jmi⁻lle⁻ hliih⁻. ³³ Lä⁻koo⁻ ma⁻ga⁻llee⁻ Jesús jmi⁻lle⁻ hliih⁻ he⁻, ga⁻lōō⁻ hlēēh¹ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ koo⁻ he⁻. Peer⁻ ga⁻lä⁻d-saa⁻ dsē⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻tāäh¹ jēē⁻ jee¹ ja⁻.

—Jih⁻koh⁻ sa⁻ ma⁻jēē⁻ jne⁻ lä⁻na⁻ hwa¹ Israel la⁻ —ma⁻jāyh¹.

³⁴ Pero dsa⁻ fariseo ma⁻ jäh⁻:

—Dsa⁻jōōh¹ kya⁻ jmi⁻lle⁻ hliih⁻ ba⁻ na⁻ kwa⁻ be⁻ kiyh¹ mah¹ hwēēy¹ jmi⁻lle⁻ hliih⁻.

Peer^a ga^a lā^a nih^h dsēⁱ Jesús kihⁱ dsa^a

³⁵ Ga^a ngēē^a Jesús ga^a lā^a kaa^a jeeⁱ hla^a jwiiⁱ kaah^h jwiiⁱ mäh^h, ma^a miⁱ tēēy^a dsa^a neh^h gwah^h kihⁱ jeeⁱ jwiiⁱ ja^a, ma^a kway^a juⁱ hmēē^a lā^a koo^a jāā^a Dio dsa^a lā^a hih^h kihⁱ, hiⁱ ma^a miⁱ hlāāy^a dsa^a dsaah^h hiⁱ ma^a jñuuyh^h dsoo^a jmiⁱ wiiⁱ kihⁱ dsa^a. ³⁶ Lā^a koo^a hā^a ma^a jēēy^a jwēē^a dsa^a hiⁱ dsa^a nāāⁱ cha^a nēy^a, ga^a lā^a nih^h dsēy^a kihⁱ. Jēēh^h, ma^a na^a hēēy^a, ga^a nāāy^a na^a saa^a na^a jñeey^a. Ma^a laayⁱ lā^a koh^h borrego hiⁱ sa^a chaa^a juuⁱ. ³⁷ He^a ja^a ga^a siiyh^h jñāāhⁱ discípulo kyaayⁱ:

—Ma^a ra^a juⁱ dsoo^a, cha^a miih^h he^a ma^a le^a chooh^h jneⁱ, pero miih^h go^a teⁱ ba^a dsa^a hiⁱ tāāh^h jmee^a ta^a. ³⁸ He^a ja^a chuuy^a hnāh^h cha^a miih^h kyaah^h dsa^a juuⁱ ta^a mahⁱ cheey^a jwēē^a hiⁱ chooh^h ta^a kiyhⁱ.

10

Ga^a hñāāⁱ Jesús lā^a jēē^a gya^a tuuⁱ apóstole

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Ja^a ga^a ga^a tēēhⁱ Jesús lā^a jēē^a gya^a tuuⁱ jñāāhⁱ discípulo kyaayⁱ, ga^a hñāayⁱ jñāāhⁱ mahⁱ jmee^a jñāāhⁱ ta^a kiyhⁱ. He^a ja^a ga^a hñāhⁱ jñāāhⁱ be^a he^a hwēē^a jñāāhⁱ jmiⁱ lle^a hliih^h, hiⁱ miⁱ hlāāy^a jñāāhⁱ dsa^a kihⁱ na^a ku^a na^a ngii^a dsoo^a. ² Lā^a jēē^a gya^a tuuⁱ jñāāhⁱ apóstole kyaayⁱ, ma^a chee^a jñāāhⁱ lā^a la^a: To^a nē^a he^a Simón hiⁱ ma^a chee^a Peeⁱ, kyaah^h Andre^a øy^h, Jacobo he^a joō^a Zebedeo kyaah^h Jwaa^a øy^h, ³ Felipe he^a, kyaah^h Bartolomé, Tamá he^a kyaah^h Matá hiⁱ ma^a koo^a ku^a sih^h, Jacobo he^a joō^a Alfeo, kyaah^h Lebeo hiⁱ ma^a tēēh^a dsa^a Tadeo, ⁴ Simón dsa^a cananita he^a, kyaah^h Juda Iscariote hiⁱ ga^a ngēē^a Jesús.

Ga^a cheeⁱ Jesús dsa^a kyaayⁱ mahⁱ kwayⁱ juⁱ hmēē^a

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ He^a ja^a ga^a cheeⁱ Jesús lā^a jēē^a gya^a tuuⁱ jñāāhⁱ, mahⁱ ga^a jmeey^a mada^a kyaā^a jñāāhⁱ, ga^a jāyh^h:

—Ta^a go^a nāāⁱ hnāh^h ta^a jeeⁱ tāāh^h dsa^a hiⁱ sa^a laā^a judiu, ni^a ta^a go^a tāah^h hnāh^h jeeⁱ jwiiⁱ he^a na^a hēē^a hwa^a Samária. ⁶ Go^a nāāⁱ hnāh^h jeeⁱ tāāh^h dsa^a judiu ba^a, hiⁱ laā^a lā^a koh^h borrego hiⁱ na^a hēē^a. ⁷ Go^a nāāⁱ hnāh^h go^a kwa^a hnāh^h juuⁱ la^a: Ma^a ya^a jāh^h he^a jāā^a Dio dsa^a lā^a hih^h kihⁱ. ⁸ Ja^a miⁱ hlāāh^h

hnāh^h hiⁱ dsaah^h, ja^a cheh^h hnāh^h dsoo^a hmihⁱ hoo^a, ja^a miⁱ jiih^h hnāh^h dsa^a hiⁱ ma^a na^a juuⁱ, ja^a hwēēh^h hnāh^h jmiⁱ lle^a hliih^h. La^a ma^a hñāh^h ba^a hnāh^h be^a na^a, he^a ja^a ta^a koo^a hnāh^h jñeeh^h hnāh^h kihⁱ dsa^a.

⁹ Ta^a ka^a hnāh^h ku^a nōō^a, kuu^a tōō^a, ni^a koo^a nē^a nōō^a. ¹⁰ Ni^a ta^a ka^a hnāh^h sa^a tuh^h kihⁱ cha^a jwē^a, ni^a ta^a ka^a hnāh^h jyoh^h lēē^a hmiih^h kyah^h hnāh^h, ni^a miⁱ he^a heeh^h hnāh^h, ni^a hma^a hu^a ka^a lāh^h. Jēēh^h jāā^a hiⁱ jmee^a ta^a, lle^a kihⁱ hyoyh^h he^a kuyh^h.

¹¹ Wa^a ha^a cha^a ha^a jeeⁱ ga^a llā^a nāāh^h hnāh^h, jwiiⁱ kaah^h jwiiⁱ mäh^h, ja^a hnaah^h hnāh^h jāā^a dsa^a hiⁱ llu^a dsēⁱ mahⁱ jāh^h hnāh^h cha^a neh^h kiyhⁱ lā^a jiih^h hwēēh^h hnāh^h jeeⁱ ja^a. ¹² Wa^a ra^a ga^a taah^h hnāh^h cha^a neh^h kihⁱ dsa^a, ja^a jmeeh^h hnāh^h Dio kiyhⁱ. ¹³ Cher^h mah^h ga^a hēēh^h dsa^a he^a ma^a jmeeh^h hnāh^h Dio kiyhⁱ, jā^a na^a jōō^a cha^a neh^h ja^a. Pero cher^h mah^h sa^a ga^a hēeyh^h, sa^a lā^a jmaa^a juuⁱ he^a ma^a hlēēh^h hnāh^h ja^a. ¹⁴ Cher^h mah^h sa^a ga^a hēeyh^h hnāh^h jeeⁱ llā^a nāāh^h hnāh^h hiⁱ cher^h mah^h sa^a ga^a nuuy^a juuⁱ he^a kyeh^h hnāh^h, ja^a hwēēh^h hnāh^h cha^a neh^h ja^a o^a jeeⁱ jwiiⁱ ja^a. Ja^a hlah^h wa^a hlōō^a he^a na^a beh^h ma^a tiih^h hnāh^h. ¹⁵ Ma^a ra^a juⁱ dsoo^a jwēēh^h hnāh^h, cha^a ga^a miih^h wiiⁱ jēē^a dsa^a kihⁱ jeeⁱ jwiiⁱ jeeⁱ sa^a hēeyh^h hnāh^h lā^a koh^h ga^a jwiiⁱ Sodoma kyaah^h Gomorra wa^a ra^a ga^a tē^a jeeⁱ jmee^a Dio jwiz^a.

Ga^a jāh^h Jesús jēē^a dsa^a kyaayⁱ cha^a miⁱ ih^h he^a wiiⁱ

¹⁶ Nuū^a da^a hnāh^h, jñā^a cheen^h hnāh^h laah^h hnāh^h lā^a koh^h borrego hiⁱ ga^a nāāⁱ jeeⁱ kihⁱ jah^h hāā^a. Hnōō^a leēh^h hnāh^h lā^a koh^h liih^h miih^h, hiⁱ jmee^a hnāh^h hwaah^h lā^a koh^h jāā^a juuⁱ. ¹⁷ Leēh^h hnāh^h. Jēēh^h, ngēē^a dsa^a hnāh^h kihⁱ dsa^a ta^a. Jmiⁱ baa^a dsa^a hnāh^h neh^h gwah^h kiyhⁱ. ¹⁸ Kwaat^h kihⁱ juuⁱ kin^h ngēē^a dsa^a hnāh^h kihⁱ dsa^a ta^a kaah^h mahⁱ kwah^h hnāh^h juⁱ dsoo^a kin^h cha^a nēy^a hiⁱ lā^a ja^a ka^a lāh^h kihⁱ lā^a jēē^a hiⁱ sa^a laā^a judiu. ¹⁹ Wa^a ra^a ga^a tē^a jeeⁱ ngēē^a dsa^a hnāh^h kihⁱ dsa^a ta^a, ta^a ka^a hnāh^h huū^a dsēⁱ ha^a lā^a hlēēh^h hnāh^h o^a ha^a lā^a juuⁱ kwah^h hnāh^h. Wa^a ra^a ga^a tē^a jeeⁱ hlēēh^h hnāh^h, Dio ba^a kwa^a juuⁱ ha^a lā^a hlēēh^h hnāh^h. ²⁰ Jēēh^h, ja^a he^a hnāh^h he^a hlēēh^h hnāh^h. Jmiⁱ lle^a kihⁱ Tāā^a jñān^h ba^a ja^a kway^a juuⁱ he^a hlēēh^h hnāh^h.

²¹ Ngëē¹ dsa⁻ øøh⁻ kih¹ dsa⁻ta⁻ mah¹ jngëēh¹ dsih¹. Ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ jmee¹ dsa⁻ kih¹ joō¹ ka⁻läh¹. Chih⁻ tee⁻ kyaah¹ cho¹jmii⁻ lä⁻jiih¹ liyh⁻ jngüyh¹ kih¹. ²² Lä⁻jëē¹ dsa⁻ jmee¹ na⁻høøh¹ kyah¹ hnäh¹ kwaat⁻ kin⁻. Pero hi⁻ kwëēh¹ dsē¹ lä⁻jiih¹ llaa¹, hi⁻ he¹ ba¹ lää¹. ²³ Wa⁻ra⁻ ga⁻jmeeh¹ dsa⁻ hnäh¹, go⁻nää¹ hnäh¹ ta⁻ jyoh¹ jee¹ jwi⁻. Jëēh¹ ma⁻ra⁻ ju⁻ dsoo¹ jwëēhn¹ hnäh¹, jäh¹ Hi⁻ ga⁻lëē¹ ngo¹ la⁻ jää¹ sa⁻ ga⁻ma⁻ngëēh¹ hnäh¹ lä⁻kaa⁻ jwi⁻ kih¹ hwa¹ Israel.

²⁴ Sa⁻ jøøh¹ ga⁻ discipulo lä⁻koh¹ ga⁻ ta⁻ jwoh¹ kyaay¹. Ni⁻ moz⁻, sa⁻ jøøyh¹ ga⁻ lä⁻koh¹ ga⁻ dsa⁻ jüüy¹. ²⁵ Lëē¹ ba⁻ kih¹ discipulo jmeey¹ lä⁻koo⁻ jmee¹ ta⁻ jwoh¹ kyaay¹. Lä⁻ja⁻ ka⁻ läh¹ lëē¹ ba⁻ kih¹ moz⁻ jmeey¹ lä⁻koo⁻ jmee¹ dsa⁻ jüüy¹. Hi⁻ cher¹ mah¹ dsa⁻ jüü¹ cha⁻neh¹ ga⁻ tēēh¹ dsa⁻ Beelzebú, joh¹ ga⁻ sa⁻ jäh¹ kih¹ hi⁻ chaa⁻ kiyh¹.

Hi⁻ kih¹ jmeen¹ gah¹ jne¹

(Lc. 12:2-7)

²⁶ He⁻ lä⁻ja⁻, ta⁻ wa⁻ gah¹ hnäh¹ kih¹ hi⁻ jmeeh¹ hnäh¹. Jëēh¹, sa⁻ cha⁻ ni⁻ miih⁻ he⁻ na⁻jlē⁻, he⁻ sa⁻ lä⁻jnä⁻. Hi⁻ lä⁻jē⁻ he⁻ na⁻hmää⁻, lloo⁻ koo⁻ jmi⁻ lä⁻ne⁻ dsa⁻. ²⁷ Lä⁻jē⁻ he⁻ jwëēhn¹ hnäh¹ jee¹ na⁻hoo⁻, hlëēh¹ hnäh¹ jee¹ jnä⁻ wa⁻je⁻. Hi⁻ lä⁻jē⁻ he⁻ jwëēhn¹ hnäh¹ hñaa¹, wi⁻ hnäh¹ gyuu¹ hne¹ mah¹ hlëēh¹ hnäh¹ ki⁻ gaa⁻. ²⁸ Ta⁻ wa⁻ gah¹ hnäh¹ kih¹ dsa⁻ hi⁻ jngüih⁻ jmi⁻ ngo¹. Hi⁻ he¹ sa⁻ le⁻ jngüih⁻ jmi⁻ lle⁻ kyah¹ hnäh¹. Wa⁻ gah¹ hnäh¹ kih¹ hi⁻ lih⁻ taah⁻ hnäh¹ cha⁻je⁻ lä⁻kye⁻ jmi⁻ lle⁻ kyah¹ hnäh¹. ²⁹ ¿Che⁻ sa⁻ hnëē⁻ dsa⁻ uu⁻ gyuu⁻ ta⁻ kyaah¹ koo⁻ ñe⁻ nøø⁻? Pero ni⁻ jaa⁻ hi⁻ he¹ sa⁻ le⁻ täh⁻ hwa¹ cher¹ mah¹ sa⁻ ga⁻ kwa⁻ Täa⁻ jnän⁻ jwē⁻. ³⁰ Lä⁻kye⁻ jñu⁻ lleh⁻ hnäh¹ na⁻he⁻ ga⁻ lä⁻ jē⁻ kih¹ Dio. ³¹ He⁻ ja⁻ jwahn⁻, ta⁻ wa⁻ gah¹ hnäh¹. Kyeē¹ ga⁻ hnäh¹ cha⁻ ga⁻ miih⁻ lä⁻koh¹ ga⁻ jwëē¹ gyuu⁻ ta⁻.

³² Cher¹ mah¹ hi⁻ ga⁻ mi⁻ jnäa⁻ hñii⁻ laay¹ kyaan⁻ cha⁻ nē⁻ dsa⁻, ja⁻ ba⁻ lä⁻ja⁻ mi⁻ jnäa⁻ jñih⁻ cha⁻ nē⁻ Täa⁻ kyaan⁻ hi⁻ gya⁻ ya⁻ jwi⁻. ³³ Pero cher¹ mah¹ hi⁻ hmä⁻ juu⁻ he⁻ laay¹ kyaan⁻ cha⁻ nē⁻ dsa⁻, ja⁻ ba⁻ lä⁻ja⁻ jmeen⁻ kiyh¹ ka⁻ läh¹ cha⁻ nē⁻ Täa⁻ kyaan⁻ hi⁻ gya⁻ ya⁻ jwi⁻.

Tëē¹ dsa⁻ kwaat⁻ kih¹ Jesús
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Ta⁻ wa⁻ laah¹ hnäh¹, ma⁻jan⁻ mah¹ jmeen⁻ hñi⁻ ti⁻ kih¹ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁻. Sa⁻ ma⁻jan⁻ mah¹ hñi⁻ ti⁻. Ma⁻jan⁻ mah¹ llan⁻ hñii⁻ ba⁻. ³⁵ Ma⁻jan⁻ llan⁻ hñii⁻ mah¹ tēē¹ jooy¹ kyaah¹ jmi⁻y⁻. Ja⁻ ba⁻ lä⁻ja⁻ ka⁻ läh¹ chih⁻ mē⁻ kyaah¹ chooy¹ hi⁻ ma⁻jooy¹ kyaah¹ ma⁻chooy¹. ³⁶ He⁻ ba⁻ hi⁻ chaa⁻ koo⁻ cha⁻neh⁻, jmeey¹ na⁻ hääyh¹ dsa⁻ kyaayh¹. ³⁷ Hi⁻ hnää¹ cho¹jmii⁻ lä⁻koh¹ ga⁻ jnä⁻, sa⁻ høø⁻ kwaat⁻ lëey¹ dsa⁻ kyaan⁻. Hi⁻ hnää¹ jo⁻ñuu⁻ jo⁻ mi⁻y⁻ lä⁻koh¹ ga⁻ jnä⁻, sa⁻ høø⁻ kwaat⁻ lëey¹ dsa⁻ kyaan⁻. ³⁸ Hi⁻ sa⁻ jää⁻ cru⁻ kya⁻ mah¹ jmeey¹ ko⁻ jøh⁻ kyaah¹ jnä⁻, sa⁻ kwa⁻ kin⁻ lëey¹ dsa⁻ kyaan⁻. ³⁹ Hi⁻ hnooh⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ lä⁻ chaay⁻ llu⁻, hi⁻ he¹ juu⁻ ba⁻. Pero hi⁻ kwa⁻ hñii⁻ juu⁻ kwaat⁻ kin⁻, hi⁻ he¹ ba⁻ lää⁻.

Hyoh¹ dsa⁻ kya⁻ Dio jñee¹

(Mr. 9:41)

⁴⁰ Hi⁻ heēh⁻ hnäh¹, jnä⁻ ba⁻ he⁻ ma⁻ heeyh⁻. Hi⁻ hi⁻ heēh⁻ jnä⁻, ma⁻ heeyh⁻ hi⁻ ga⁻ cheē⁻ jnä⁻ ba⁻ ja⁻. ⁴¹ Hi⁻ heēh⁻ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ngëē⁻ juu⁻ kih¹ Dio, kih¹ he⁻ na⁻ hñaa⁻ kih¹ Dio, hyoyh⁻ lä⁻koo⁻ te⁻ he⁻ hyoh⁻ hi⁻ ngëē⁻ juu⁻ ja⁻. Hi⁻ heēh⁻ jaa⁻ hi⁻ lluu⁻, kih¹ he⁻ laay⁻ dsa⁻ lluu⁻, hyoyh⁻ lä⁻koo⁻ te⁻ he⁻ hyoh⁻ hi⁻ lluu⁻ he⁻. ⁴² Wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ kwëēh⁻ koo⁻ vas jmi⁻ dsē⁻ gyuh⁻ jaa⁻ hi⁻ pih⁻ la⁻, kih¹ he⁻ laay⁻ discipulo kyaan⁻, ma⁻ra⁻ ju⁻ dsoo⁻ jwëēhn¹ hnäh¹, hyoyh⁻ ba⁻ jñeey⁻.

11

Ga⁻ cheē¹ Jwaa⁻ dsa⁻ kyaay¹ mah¹
na⁻ ngüy⁻ juu⁻ kih¹ Jesús

(Lc. 7:18-35)

¹ Ma⁻ ngëē⁻ ma⁻ jmeē⁻ Jesús mada⁻ lä⁻ la⁻ kya⁻ jñaa⁻, ya⁻ hëēy⁻ ngooy⁻ na⁻ hlëēyh⁻ dsa⁻, hi⁻ na⁻ kway⁻ juu⁻ lä⁻ kaa⁻ jee⁻ jwi⁻ kih¹ dsa⁻ goo⁻ jñaa⁻.

² Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻ choo⁻ jmi⁻ ma⁻ hää⁻ neh⁻ ñe⁻. Ma⁻ ga⁻ nuuy⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ ma⁻ jmeē⁻ Cristo, ga⁻ cheey⁻ uu⁻ discipulo kyaay¹, ³ mah¹ na⁻ ngüy⁻ juu⁻ kih¹ Jesús:

—¿Che⁻ hne⁻ he⁻ hi⁻ nøø⁻ juu⁻ ja⁻ o che⁻ jää⁻ jñaa⁻ jñah⁻?

⁴ Mah¹ ga⁻ jëēh⁻ Jesús juu⁻ kiyh¹, ga⁻ siyh⁻:
—Go⁻ nää⁻ hnäh¹, mah¹ go⁻ jmeēh⁻ juu⁻ kih¹ Jwaa⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ nuuh⁻ hnäh¹ hi⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ jëēh⁻ hnäh¹ la⁻. ⁵ Hi⁻ tuu⁻ ma⁻ jëēy⁻

ba', hi' jluuh' ma-ga-näay' ba', ma-laa' ba' hi' ma-dsaah' dsoo' hmihi' hoo', hi' gwii' ma-nuuy' ba', hi' ma-juu' ma-lä-jiiyh' ba', hi' hi' tä-nee' ma-nuu' bihi' ju'hmee'.
 "Llu' la' kih' hi' sa' jmee' to' dsé' kwaan' kin' -ga-jäh' Jesús siyh'."

⁷ Lää' koo' ma' ga-nää' discípulo kyaah' Jwaa', ga-löø' Jesús hlëyeh' dsa-kih' Jwaa' mah' lä-dsooh' dsëy' ha' lä' ma' laay'. Ga-jäyh':

-¿Ha' lä' laa' hi' na-nääh' hnäh' na-jëeh' hnäh' jee' oo' hwa' kii'? ¿Che' ma' laay' lä-koh' hma-tah' he' gwa-gyaa' lle'?
 "¿Cher'mah' sa' laay' lä-ja' hi' na-jëeh' hnäh', ha' ba' lä' laay' ja'? ¿Che' ma' laay' jaa' dsa-nuuh' hi' ma' këh' hmiih' llu'?
 Né' ba' jne', lä-jëe' hi' këh' hmiih' llu', hi' he' tääh' cha'neh' kii' rey ba'. He-ja',
 ¿hee' ba' laa' hi' na-jëeh' hnäh'? ¿Che' laay' jaa' hi' ngëe' juu' kih' Dio? Jnä' jwëeh' hnäh' laay' ba'. Hi' ma-ra' he' laay' jöøh' ga' lä-koh' ga' jñah' hi' ma' ngëe' juu' kih' Dio. ¹⁰ Jëeh', Jwaa' he' hi' na-sii' kih' lä-la':

Chëen' jaa' hi' dsa-kwa' juu' kin'.

Hi' he' dsoo' ta' cha'nëh' mah' mi-lluuy' jwë' kyah'.

¹¹ Ma-ra' ju' dsoo' jwëeh' hnäh'. Jee' kih' lä-jëe' hi' ga-lä' chaa' kih' dsa-më', sa' chaa' hi' jöøh' ga' lä-koh' ga' Jwaa' hi' ma' choo' jmi'. Pero hi' laa' mäh' ga' kih' gyuuu' ya' jwii', hi' he' jöøh' ga' lä-koh' ga' Jwaa'.
¹² Lää' koo' ma' ja' Jwaa' hi' ma' choo' jmi', lä-jiih' na', he' wii' ba' dsa-tääh' dsa- jee' jmee' Dio hih'. Dsa-hää' kway' be' dsa-täayh' jee' ja'.
¹³ Jëeh', lä-jëe' hi' ga-ngëe' juu' kih' Dio hi' ma' chaa' llo'joo', kwee' ba' la' juu' kiyh' he' ga-kway', hi' lä-ja' ley ka-läh' lä-jiih' kih' Jwaa'.
¹⁴ Cher'mah' chaa' hi' hnöø' heeh' juu' la', Jwaa' he' laay' Elfa hi' nöø' juu' ja'.
¹⁵ Hi' hnöø' heeh' juu' la', wa' heeyh'.

¹⁶ Jwëeh' hnäh' ha' lä-koh' laa' dsa- hi' chaa' na'. Chaa' yh' miih' lä-koh' chih' hi' tääh' je'hmooh' hi' ti' choo' juu' kyaah' dsa-kyaayh'.
¹⁷ Jäyh': "Ma' juu' jñääh' su' he' jmee' jëe' hoh' hnäh' kyaah' luu' hma' ta' pero sa' ga-hiih' hnäh' ma' jmeeh' hnäh' ja'. Ma-hä' jñääh' su' he' ti-meeh' "

dsé', ni' lä-ja' sa' ma-hooh' hnäh'", jäh' chih' he' siyh' dsa-kyaayh'.

¹⁸ Lää' ja' ka-läh' jmee' dsa- hi' chaa' na'. Jëeh', ja' Jwaa' hi' ga' kuh' ga'hiih' miih' go-te' mah' ma' jäh' dsa- kiyh':
 "Kyey' jmi-lle' hliih'".
¹⁹ Lää' ja' ka-läh', ja' Hi' ga-lëe' ngo' la' hi' kuh' hiih' na'tee' kih' mah' jäh' dsa- kiyh': "Jlaa' ngëe', mah' lla'heeyh'. Jwayh' kyaah' lä-jëe' hi' koo' küsih', laay' ome' kyaah' dsa- hi' sa' tooh' ta'", jäh' dsa- hi' chaa' na'. Pero kyaah' he' jmee' Dio, lii' llu' ba' huud'sé' kiyh'.

Jëe' wii' lä-jëe' hi' chaa' h'
 (Lc. 10:13-15)

²⁰ Ja' ga' löø' Jesús juu' kih' dsa- hi' ma' tääh' lä-koo' lä-koo' jwii' juu' jee' ga' jmeey' cha-miih' he' juh' gaa'. Ni' lä-ja', sa' ga-jëeyh' kyaah' Dio. He-ja' ga-jäyh' siyh':

²¹ -¿Peer' jwii' hnäh' dsa- hi' tääh' jwii' Corazin! ¿Peer' jwii' hnäh' dsa- hi' tääh' jwii' Betsaida! Wa-ra' jäh' kih' ma-jëe' dsa- hi' tääh' Tiro kyaah' jwii' Sidón ha' lä' la' he' juh' gaa' he' ma-jmeen' jee' kyah' hnäh', ma-lih' sa' ga-jëeyh' kyaah' Dio, ma' këyh' hmiih' jwä' hi' ma' suy' hñiiy' tu'jwa', jmeey' lii' he' ti-meeh' dsëy'.
²² He-ja' jwëeh' hnäh', wa-ra' ga-të' jmi' jee' le' jwiz', cha-ga'miih' wii' jëeh' hnäh' lä-koh' ga' dsa- hi' chaa' Tiro kyaah' Sidón.
²³ Hnäh' hi' chaa' Capernaum, jmeeh' hnäh' huud'sé' he' tëeh' hnäh' gyuuu'. Pero ñiih' ga' kih' cha'je' go'nääh' hnäh'. Jëeh', wa-ra' jäh' kih' jwii' Sodoma ga-jmeen' he' juh' gaa' he' ma-jmeen' jee' kyah' hnäh', lä' ma-hla- ja-ba' lä-jiih' na'.
²⁴ He-ja' jwëeh' hnäh', wa-ra' ga-të' jee' le' jwiz', cha-ga'miih' wii' jëeh' hnäh' lä-koh' ga' he' jëe' hi' ma' tääh' Sodoma.

Ga-jäh' Jesús he' sa' hii' hma-yu' kiyh'

(Lc. 10:21-22)

²⁵ Hor' ja' ga-jäh' Jesús siyh' Dio:

-Kwan' ti'hmaah' kyah' Täa' kyaan', hne' laah' Dsa' jöøh' kih' gyuuu' hwa', jëeh' ga'hmah' lä-jëe' juu' la' kih' hi' kyuuu' hi' kih' hi' ngëe'. Mah' ga-mi' jñääh' juu' kyah'

kih' hi' laa' lā' kōh' jaa' chih' mäh'. ²⁶ Jëeh', ga'tih' ba' hoh' jmeeh' lā' ja', Tää.

²⁷ 'Ga' lā' jē' go' te' ba' ga' tooh' Tää' kyaan' goon'. Ni' jaa' sa' kyuū' Joō' Dio, ma' la' Tää' ba' kyuū' jnā'. Ni' sa' chaa' hi' kyuū' Tää'. Ma' la' jnā' hi' laa' Jooy' ba' kyuū' jnih', hi' lā' ja' lā' kyuū' dsa' hi' hnoon' mi' jnān' kih'.

²⁸ 'Lā' jēē' hnāh' hi' ma' hwaā' kih' lā' jē' he' dsa' ngēē' hnāh', ya' nāā' hnāh' kyaah' jnā' mah' jmeen' teēh' hoh' hnāh'. ²⁹ Wa' kye' kō' jōh' hma' yu' kin' mah' mi' tēē' hnāh' kin'. Jëeh', hwaā' ba' jnā', mah' jōh' dsēn' ka' lāh'. Lā' ja' mo' so' kah' ga' hnāh' hu' dsē' ha' lā' le' kyah' hnāh'. ³⁰ Jëeh' sa' hii' hma' yu' kin', ni' sa' jwēēh' mada' he' jmeen' kyah' hnāh'.

12

Ga' hlēēh' Jesús ha' lā' la' jmi' he' teēh' dsa' dsē'

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Kōō' jmi' he' teēh' dsa' dsē', ga' ngēē' Jesús jee' ma' na' jnāā' chaah' trigo mah' ja' ga' lā' kyah' jnāāh' discípulo kyaay'. He' ja' ga' lōō' jnāāh' hnā' jnāāh' miih' sa' gwah' trigo mah' ga' kih' jnāāh'. ² Ma' ga' jēē' dsa' fariseo lā' kōō' ma' jmee' jnāāh', ga' jāyh':

—Jēē' dā' ha' lā' jmee' discípulo kyaah' he' sa' ga' tēē' jne' jmeen' jmi' he' teēh' dsa' dsē' —ga' jāyh' siyh' Jesús.

³ Mah' ga' jāh' Jesús siyh':

—¿Ché' sa' ma' heh' hnāh' lā' kōō' ga' jmee' David kōō' hā', lā' ma' ja' kyoyh' kyaah' hi' ma' ga' nāā' kyaayh'? 'Ga' hey' neh' gwah' mah' ga' kuyh' he' niih' he' ma' na' jōō' he' sa' lle' kih' ma' kuyh' hi' ga' kwēēy' dsa' hi' ga' nāā' kyaayh'. Jëeh', ma' lā' jmi' dsa' ba' ma' na' ngē' jwē' kuyh' he' niih' ja'. ⁵ ¿Ché' sa' ma' heh' hnāh' lā' kōō' lle' nē' ley kih' Moisé? Jmi' he' teēh' dsa' dsē' ga' jmee' ba' jmi' dsa' ta' neh' gwah', pero sa' ma' la' dso' kye' he' ma' jmeey' lā' ja'. ⁶ 'Jwēēh' hnāh', jee' la' cheh' jaa' hi' kyeē' ga' lā' kōh' ga' gwah' ja'. ⁷ Sa' neh' hnāh' lā' kōō' hnōō' jāh' juu' la': "Hnoon' wa' lā' niih' hoh' hnāh' ba', sa' hnoon' he' jëēh' hnāh' jah' nē' na' hyoo'." Wa' ra' jāh' kih' ma' lā' ngēēh' hnāh' juu' na', sa' ma' bāāh' hnāh' dsoo', hi' sa'

cha' he' ma' jmee' ni' miih'. ⁸ He' lā' ja', Hi' ga' lēē' ngo' la' ba' na' ngē' jwē' jmeey' hih', hee' na' he' ga' tēē' jmee' dsa' jmi' he' teēh' dsa' dsē'.

Ga' mi' hlāā' Jesús jaa' dsa' jmi' he' teēh' dsa' dsē'

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Ya' hēē' Jesús jee' ja', ngooy' mah' ga' hey' neh' gwah' mäh' kih' dsa' judiu.

¹⁰ Jee' ja' ma' hāā' jaa' dsa' nūūh' hi' ma' lā' kii' kōō' ma' goo'. Mah' ga' ngi' dsa' fariseo juu' kih' Jesús:

—¿Ché' na' ngē' jne' jwē' mi' hlāā' jne' jaa' hi' dsaah' jmi' he' teēh' dsa' dsē'? —ga' jāyh' siyh' Jesús.

He' ma' hnooyh' ha' lā' jee' ma' hnēēy' ba' ja'. ¹¹ Mah' ga' jāh' Jesús siyh':

—Cher' mah' jaa' hnāh' cheh' jaa' borrego kih' mah' tāyh' kōō' cha' si' jmi' he' teēh' dsa' dsē', ¿ché' sa' dsoo' hi' he' mah' dsa' lley'? ¹² ¿Joh' ga' sa' kyeē' jaa' dsa' lā' kōh' ga' jaa' borrego? Kih' he' ja', na' ngē' jne' jwē' jmeen' he' llu', jmi' he' teēh' dsa' dsē' —ga' jāyh' siyh'.

¹³ Ja' ga' siyh' dsa' dsaah' he':

—Niūh' dā' ma' gooh'.

Mah' ga' niyh' ma' gooy'. Lā' chah' ja', ga' jā' llu' go' te' lā' kōō' ma' la' jyoh' ma' gooy'. ¹⁴ Ma' ga' hwēē' dsa' fariseo he' ga' nāā', ga' tāayh' juu' kwee' ha' lā' jee' ma' jngēēy' Jesús.

Ga' lā' te' kōō' juu' he' ga' kwa' Isaia llo' joo'

¹⁵ Ga' lā' liih' Jesús he' hu' dsē' ma' jmee' dsa' he', he' ja' ngooy' ta' jee' jyoh' ba'. Peer' jwēē' dsa' ga' lā' lle' kaah' kiyh'. Hi' ma' mi' hlāāy' ga' lā' jēē' dsa' dsaah'. ¹⁶ He' ja' ga' siyh' lā' jēē' hi' ga' hlāā' he':

—Ta' koolh' hnāh' juu' kyaah' ni' jaa'.

¹⁷ Lā' ja' ga' la' mah' lā' te' juu' he' ga' k-wa' Isaia hi' ga' ngēē' juu' kih' Dio, lā' ma' ga' jāyh':

¹⁸ Hi' la' hi' ga' hāān' jmee' ta' kin'.

Hi' la' hi' hnaan' hi' chaan' llu' kyaah'.

Jmeen' jā' jmi' lle' kin' nē' kiyh'.

Mah' kway' ju' dsoo' lā' kaa' lā' juh' jmi' gyū'.

¹⁹ Sa' ti' chooy' juu' kyaah' ni' jaa', sa' ta' hooyh',

ni⁺ sa⁺ hlēēyh⁺ ki⁻ gaa⁻ cha⁺ jwē⁺ juuh⁻.

²⁰ Jmeey⁺ jōh⁻ dsēy⁺ kyaah⁺ dsa⁻ hi⁻ laa⁺ lā⁻ koo⁻ hma⁻ tah⁻ he⁻ ngoo⁺ dsa⁻ jōō⁺,

hi⁺ lā⁻ ja⁻ kyaah⁺ dsa⁻ hi⁻ laa⁺ lā⁻ koo⁻ wa⁺ je⁻ he⁻ ma⁻ ngoo⁺ dsa⁻ uu⁺.

Lā⁻ ja⁻ jmeey⁺ lā⁻ jiih⁺ lloo⁻ jmi⁺ lā⁻ jnā⁺ he⁻ llu⁺ jmah⁺ ba⁺ ma⁻ lih⁻.

²¹ Mah⁺ lā⁻ jēē⁺ dsa⁻ hi⁻ tāāh⁺ lā⁻ kaa⁻ hwa⁺, ka⁺ o⁻ jōh⁺ dsē⁻ kiyh⁺.

Ga⁺ jāh⁺ dsa⁻, ma⁺ kye⁻ Jesús jmi⁺ lle⁺ hliih⁺

(Mr. 3:20-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Jā⁻ ga⁺ na⁺ jāā⁻ dsa⁻ cha⁺ nē⁺ Jesús jāā⁻ dsa⁻ nuuh⁻ hi⁻ ma⁺ kye⁻ jmi⁺ lle⁺ hliih⁺. Ma⁺ laay⁺ jāā⁻ hi⁻ tuu⁺ hi⁻ ma⁺ kaay⁺ ka⁻ lāh⁻. Ga⁺ mi⁺ hlāā⁺ Jesús dsa⁻ he⁺. Lā⁻ chah⁺ ja⁻ ga⁻ lōōy⁺ jēēy⁻ hi⁻ ga⁻ lōōy⁺ hlēēyh⁺.

²³ Ga⁺ lā⁻ jēē⁺ ba⁺ dsa⁻ ga⁻ lā⁻ dsa⁻ dsē⁺. Mah⁺ ma⁺ ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻ kyaayh⁺:

—ǵChē⁺ sa⁺ laa⁺ sa⁺ ju⁺ kih⁺ David dsa⁻ na⁻ —ma⁺ jāyh⁺.

²⁴ Lā⁻ koo⁻ ma⁺ ga⁺ nuu⁺ dsa⁻ fariseo he⁻ ma⁺ jmāāy⁻ jōōh⁺ Jesús, ga⁺ jāyh⁺:

—Dsa⁻ na⁻ hwēē⁻ jmi⁺ lle⁺ hliih⁺ kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Beelzebú, dsa⁻ jōōh⁺ kyaa⁺ lā⁻ jēē⁺ jmi⁺ lle⁺ hliih⁺.

²⁵ Ma⁺ kyuu⁺ ba⁺ Jesús he⁻ huū⁺ dsē⁻ ma⁺ jmeē⁺ dsa⁻ he⁺, mah⁺ ga⁺ jāyh⁺ siiyh⁺:

—Dsa⁻ hi⁻ tāāh⁺ koo⁻ hwa⁺, cher⁺ mah⁺ teey⁺ kyaah⁺ he⁻ ba⁺ dsa⁻ kyaayh⁺, he⁻ mi⁺ l-laay⁺ hñiiy⁺ ba⁺ ja⁻. Lā⁻ ja⁻ ka⁻ lāh⁻ koo⁻ jwii⁺ juuh⁻ o⁻ hi⁻ tāāh⁺ koo⁻ cha⁺ neh⁻, cher⁺ mah⁺ te⁻ jēēy⁺, sa⁺ gwēēy⁺.

²⁶ Lā⁻ ja⁻ ka⁻ lāh⁻ kih⁺ Tana⁺, cher⁺ mah⁺ hwēēy⁺ he⁻ ba⁺ hi⁻ sa⁻ llu⁺, he⁻ jmeey⁺ hnii⁺ kih⁺ hñiiy⁺ ba⁺ ja⁻. He⁻ ja⁻, ǵha⁻ lā⁻ ja⁻ mi⁺ heey⁺ kyaah⁺ ta⁺ kiyh⁺? ²⁷ Wa⁻ ra⁻ jāh⁺ kih⁺ jnā⁺ hwēēn⁺ jmi⁺ lle⁺ hliih⁺ kyaah⁺ be⁺ kih⁺ juu⁺ hi⁻ sa⁻ llu⁺, ǵha⁻ ba⁺ kih⁺ dsa⁻ kyaah⁺ hnāh⁺, hi⁻ ba⁺ kih⁺ be⁺ hwēēy⁺ hi⁻ sa⁻ llu⁺? He⁻ ba⁺ dsa⁻ kyaah⁺ hnāh⁺ na⁺, mi⁺ jnāāy⁻ he⁻ na⁻ hee⁻ huū⁺ dsē⁻ kyah⁺ hnāh⁺.

²⁸ Pero cher⁺ mah⁺ jnā⁺ hwēēn⁺ hi⁻ sa⁻ llu⁺ kyaah⁺ be⁺ kih⁺ jmi⁺ lle⁺ kih⁺ Dio, he⁻ ja⁻ jmeē⁺ lii⁻ he⁻ ma⁻ ngoo⁺ jmeē⁺ Dio hih⁺ jee⁺ kyah⁺ hnāh⁺ ba⁺ ja⁻.

²⁹ ǵHa⁻ lā⁻ le⁺ dsa⁻ he⁻ jāā⁻ dsa⁻ cha⁺ neh⁻ kih⁺ jāā⁻ dsa⁻ hi⁻ beē⁺, mah⁺ hñiy⁺ he⁻ cha⁻ kiyh⁺ cher⁺ mah⁺ sa⁺ ga⁻ hñuuy⁺ to⁻ nē⁺? Jmeē⁺ bii⁺ hñuuy⁺, ja⁻ ga⁺ le⁺ hwēēy⁺ lā⁻ jē⁻

he⁻ lla⁻ dsēy⁺. ³⁰ Hi⁻ sa⁺ jwāh⁺ kyaah⁺ jnā⁺, he⁻ hneey⁺ kyaah⁺ jnā⁺ ba⁺ ja⁻. Hi⁻ sa⁺ jmeē⁺ ko⁻ jōh⁺ kyaah⁺ jnā⁺ mah⁺ teēhn⁺ dsa⁻, he⁻ jmeey⁺ dsa⁻ lā⁻ jōō⁺ dsa⁻ kin⁻ ba⁺ ja⁻.

³¹ He⁻ ja⁻ jwēēhn⁺ hnāh⁺, jmeē⁺ ba⁺ Dio jōh⁻ dsē⁺ kih⁺ lā⁻ jē⁻ dso⁺ kye⁻ he⁻ jmeē⁺ dsa⁻. Hi⁻ jmeey⁺ jōh⁻ dsēy⁺ kih⁺ lā⁻ jē⁻ juu⁺ wii⁺ he⁻ hlēēh⁺ dsa⁻. Pero cher⁺ mah⁺ ga⁺ hlēēh⁺ dsa⁻ wii⁺ kih⁺ jmi⁺ lle⁺ kih⁺ Dio, sa⁺ jmeey⁺ jōh⁻ dsēy⁺. ³² Jmeē⁺ ba⁺ Dio jōh⁻ dsē⁺ kih⁺ hi⁻ hlēēh⁺ wii⁺ kih⁺ Hi⁻ ga⁻ lēē⁺ ngo⁺ la⁻. Pero hi⁻ hlēēh⁺ wii⁺ kih⁺ jmi⁺ lle⁺ Na⁻ jngii⁺, mo⁺ so⁺ jmeey⁺ jōh⁻ dsēy⁺ kiyh⁺, ni⁺ jmi⁺ gyuu⁺ la⁻, ni⁺ jmi⁺ gyuu⁺ he⁻ na⁻ ga⁺ jā⁻.

Mii⁺ kih⁺ jmeē⁺ lii⁻ ha⁻ lā⁻ la⁺ chaah⁺ hma⁻

(Lc. 6:43-45)

³³ Cher⁺ mah⁺ ga⁻ jneē⁺ jne⁺ koo⁻ chaah⁺ hma⁻ llu⁺, kwa⁺ mii⁺ he⁻ llu⁺. Hi⁻ cher⁺ mah⁺ ga⁻ jneē⁺ jne⁺ koo⁻ chaah⁺ hma⁻ hliih⁺, kwa⁺ mii⁺ he⁻ hliih⁺. Mii⁺ kih⁺ jmeē⁺ lii⁻ ha⁻ lā⁻ la⁺ chaah⁺ hma⁻. ³⁴ Ma⁺ ra⁻ hi⁻ he⁻ jōō⁺ siih⁺ miih⁺ laah⁺ hnāh⁺. ǵHa⁻ lā⁻ le⁺ hlēēh⁺ hnāh⁺ juu⁺ llu⁺ mah⁺ hlēēh⁺ ba⁺ hnāh⁺? Jēēh⁺, he⁻ na⁻ mah⁺ neh⁺ tuh⁻ dsē⁺ dsa⁻, he⁻ ja⁻ ba⁺ hlēēyh⁺. ³⁵ Dsa⁻ llu⁺ hlēēyh⁺ he⁻ llu⁺ he⁻ na⁻ mah⁺ neh⁺ tuh⁻ dsēy⁺. Dsa⁻ hi⁻ hlēēh⁺, hlēēyh⁺ he⁻ hliih⁺ he⁻ na⁻ mah⁺ neh⁺ tuh⁻ dsēy⁺. ³⁶ He⁻ ja⁻ jwēēhn⁺ hnāh⁺, wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁺ jee⁺ jmeē⁺ Dio jwiz⁻, ngiiyh⁺ kwaat⁺ kih⁺ dsa⁻ kih⁺ lā⁻ jē⁻ juu⁺ he⁻ sa⁺ jmāā⁺ ta⁺ he⁻ hlēēyh⁺ ta⁺ ko⁻ jiih⁺ tāāyh⁺ jmi⁺ gyuu⁺ la⁻. ³⁷ Kyaah⁺ ja⁻ ba⁺ juu⁺ he⁻ hlēēh⁺, ya⁻ hēēh⁺ llu⁺ o⁻ ya⁻ hēēh⁺ kyaah⁺ dso⁺ jwii⁺.

Dsa⁻ hñaa⁻ dsē⁺ ma⁺ hnōōy⁺ jmeē⁺ Jesús koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Ja⁻ ga⁺ jāh⁺ ko⁻ llaa⁺ ta⁻ jwōh⁺ kyaa⁺ ley kyaah⁺ dsa⁻ fariseo ga⁺ siiyh⁺ Jesús:

—Ta⁻ jwōh⁺, hnōō⁻ jnāāh⁺ jēē⁺ jnāāh⁺ jmeēh⁺ koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻.

³⁹ He⁻ ja⁻ ga⁺ jāh⁺ Jesús siiyh⁺:

—He⁻ ba⁺ che⁻ hlēēh⁺ hnāh⁺ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ na⁺, sa⁺ mi⁺ teh⁺ hnāh⁺ kih⁺ Dio mah⁺ ngiih⁺ hnāh⁺ jmeen⁺ koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻. He⁻ juh⁻ gaa⁻ lā⁻ koh⁺ ga⁻ la⁺ kih⁺ Jonā hi⁻ ga⁻ ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, ma⁻ la⁻ he⁻ ja⁻ ba⁺ heehn⁺ hnāh⁺. ⁴⁰ Jēēh⁺, ja⁻ ba⁺ lā⁻ koo⁻ ga⁺ jā⁻ Jonā hnē⁻ jmi⁺ hnē⁻ hwē⁺ neh⁻

tuh⁻ hmooh⁻ jøøh¹ he², lã⁻ja⁻ ka⁻lãh⁻ Hĩ⁻ ga⁻lëë¹ngo¹ la⁻ jã⁻ hnë⁻ jmi¹ hnë⁻ hwë⁻ na⁻haa⁻neh⁻hwa⁻. ⁴⁴Wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻jee⁻jmee⁻ 'Dio jwiz⁻ kyah⁻ hnãh⁻ hĩ⁻ tãäh⁻ na⁻, ma⁻ja⁻ noo⁻ dsa⁻ Nínive jee⁻ tãäyh⁻ mah⁻ bääyh⁻ hnãh⁻ dsoo⁻. Jëëh⁻, ga⁻jëeyh⁻ kyaah⁻ Dio ma⁻ ga⁻nuuy⁻ juu⁻ he⁻ na⁻kwa⁻ Jonã hĩ⁻ jee⁻ kyah⁻ 'hnãh⁻ la⁻, chaa⁻ jaa⁻ hĩ⁻ jøøh⁻ ga⁻lã⁻koh⁻ ga⁻ Jonã. ⁴²Lã⁻ja⁻ ka⁻lãh⁻, wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻jee⁻ jmee⁻ Dio jwiz⁻ kyah⁻ hnãh⁻ hĩ⁻ tãäh⁻ na⁻, jmi¹ ja⁻ dsa⁻ më⁻ hĩ⁻ ma⁻ jmee⁻ hih⁻ hwa⁻ ta⁻kye⁻, nooy⁻ jee⁻ gyay⁻ mah⁻ bääyh⁻ hnãh⁻ dsoo⁻. Jëëh⁻, dsa⁻ më⁻ he⁻ ja⁻ werte mah⁻ ma⁻ nuuy⁻ ha⁻ lã⁻ la⁻ he⁻ ma⁻ kyuu⁻ Salomón, hĩ⁻ jee⁻ kyah⁻ hnãh⁻ la⁻, chaa⁻ jaa⁻ hĩ⁻ jøøh⁻ ga⁻lã⁻koh⁻ ga⁻ Salomón.

Jaa⁻ jmi⁻lle⁻ hliih⁻ ga⁻llaayh⁻ jee⁻ ma⁻ gyay⁻

(Lc. 11:24-26)

⁴³Wa⁻ra⁻ ya⁻hëë⁻ jaa⁻ jmi⁻lle⁻ hliih⁻ kih⁻ jaa⁻ dsa⁻, dsooy⁻ lã⁻kaa⁻ jee⁻ la⁻ hwa⁻ kii⁻ dsa⁻ hnøøyh⁻ ha⁻ jee⁻ teeyh⁻ dsëy⁻ mah⁻ sa⁻ jnøøyh⁻. ⁴⁴Ja⁻ ga⁻ jmee⁻ hũũdsë⁻: "Naahn⁻ cha⁻neh⁻ kin⁻ jee⁻ ya⁻hëën⁻." Hĩ⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻llaayh⁻ jee⁻ ja⁻, sa⁻ chaa⁻ ni⁻ jaa⁻, na⁻hyah⁻ hĩ⁻ na⁻lii⁻llu⁻. ⁴⁵Ja⁻ ga⁻ dsooy⁻ dsa⁻ hnãäyh⁻ jñah⁻ ga⁻gyee⁻ jmi⁻lle⁻ hliih⁻ hĩ⁻ hlëëh⁻ ga⁻lã⁻koh⁻ ga⁻ hñiiy⁻ mah⁻ dsa⁻taayh⁻ kō⁻jøh⁻ jee⁻ ja⁻. Hliih⁻ ga⁻ le⁻ kih⁻ dsa⁻ he⁻ lã⁻koh⁻ ga⁻ he⁻ ma⁻ laay⁻ jãä⁻. Lã⁻ja⁻ le⁻ ka⁻lãh⁻ kih⁻ dsa⁻ hĩ⁻ hlëëh⁻ hĩ⁻ tãäh⁻ na⁻.

Øøh⁻ Jesús kyaah⁻ chooy⁻

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶Cheh⁻ ga⁻ Jesús kway⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻ he⁻, ma⁻ ga⁻lloo⁻ chooy⁻ kyaah⁻ øøyh⁻, ma⁻ hnøøy⁻ ma⁻ hlëëyh⁻ kyaah⁻ Jesús. Pero ka⁻hne⁻ ba⁻ ga⁻jøøy⁻. ⁴⁷Jaa⁻ hĩ⁻ ma⁻ cheh⁻ jee⁻ ja⁻, na⁻jmeeyh⁻ juu⁻ kih⁻ Jesús:

—Hii⁻ maa⁻ kyaah⁻ kyaah⁻ øøh⁻ tãäh⁻ ka⁻hne⁻, hnøøy⁻ llay⁻ juu⁻ kyaah⁻ hne⁻.

⁴⁸Mah⁻ ga⁻jëeyh⁻ kih⁻ hĩ⁻ ga⁻jmeeh⁻ juu⁻ he⁻:

—¿Hii⁻ na⁻, hĩ⁻ lãä⁻ maa⁻ kyaan⁻? ¿Hii⁻ na⁻, hĩ⁻ lãä⁻ øøhn⁻?

⁴⁹Mah⁻ ga⁻jmee⁻ lĩ⁻ kyaah⁻ gooy⁻ jee⁻ ma⁻ tãäh⁻ discípulo kyaay⁻ mah⁻ ga⁻jäyh⁻:

—Hĩ⁻ la⁻ ba⁻ he⁻ maa⁻ kyaan⁻, hĩ⁻ la⁻ ba⁻ he⁻ øøhn⁻. ⁵⁰Jëëh⁻, lã⁻jëë⁻ hĩ⁻ jmee⁻ lã⁻

hyoh⁻ dsë⁻ Tää⁻ kyaan⁻ hĩ⁻ gya⁻ gyuu⁻, hĩ⁻ he⁻ ba⁻ dsa⁻ më⁻ øøhn⁻, dsa⁻ nũu⁻ øøhn⁻, hĩ⁻ maa⁻ kyaan⁻.

13

Juu⁻ na⁻hmää⁻ lã⁻koo⁻ la⁻ kih⁻ dsa⁻ hĩ⁻ jñee⁻ mi⁻ju⁻

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹Jmi⁻ ja⁻ ya⁻hëë⁻ Jesús cha⁻neh⁻, ngooy⁻ na⁻gyay⁻ cha⁻hoo⁻ jmi⁻juu⁻. ²Peer⁻ jwëë⁻ dsa⁻ ga⁻kuh⁻ lã⁻ku⁻ lã⁻ji⁻ kiyh⁻, he⁻ja⁻ ga⁻hey⁻ neh⁻ na⁻moo⁻ mah⁻ ga⁻gyay⁻ jee⁻ ja⁻, hĩ⁻ lã⁻jëë⁻ dsa⁻ ga⁻taah⁻ jee⁻ dsoo⁻. ³He⁻ja⁻ ga⁻løoy⁻ hlëëyh⁻ dsa⁻ cha⁻miih⁻ nëë⁻ juu⁻ na⁻hmää⁻. Ga⁻jäyh⁻:

—Jaa⁻ dsa⁻ ngoo⁻ ga⁻jñee⁻ mi⁻ju⁻. ⁴Jee⁻ ngooy⁻ jñee⁻ mi⁻ju⁻ ja⁻, ga⁻saa⁻ miih⁻ cha⁻jwë⁻, he⁻ja⁻ ya⁻nää⁻ta⁻ ga⁻kuh⁻. ⁵Jyoh⁻ ka⁻lãh⁻ mi⁻ju⁻ ga⁻saa⁻ në⁻ kuuy⁻ jee⁻ sa⁻ cha⁻ cha⁻miih⁻ gwaah⁻. He⁻ja⁻ chah⁻ ba⁻ ga⁻hya⁻, jëëh⁻, sa⁻ ma⁻ nøø⁻ cha⁻miih⁻ gwaah⁻. ⁶Pero ma⁻ ga⁻hëh⁻ hyoo⁻ ga⁻koo⁻. Jëëh⁻, miih⁻ ba⁻ jmoo⁻ ma⁻ cha⁻, he⁻ja⁻ ga⁻lã⁻kii⁻ chaah⁻. ⁷Hĩ⁻ jyoh⁻ ka⁻lãh⁻ mi⁻ju⁻ ga⁻saa⁻ jee⁻ chaah⁻ too⁻. Ga⁻kwaä⁻ ga⁻ chaah⁻ too⁻ ja⁻, he⁻ja⁻ ga⁻uu⁻ chaah⁻ kih⁻ jee⁻ na⁻too⁻. ⁸Hĩ⁻ jyoh⁻ mi⁻ju⁻ ja⁻, ga⁻saa⁻ jee⁻ la⁻ hwa⁻ jmah⁻. He⁻ja⁻ ba⁻ ga⁻hih⁻, ga⁻kwa⁻ cha⁻miih⁻ mi⁻. Cha⁻ he⁻ ga⁻kwa⁻ hñã⁻loo⁻ mi⁻ lã⁻koo⁻ chaah⁻, cha⁻ he⁻ ga⁻kwa⁻ tō⁻lo⁻gya⁻ dsë⁻ gya⁻ mi⁻ hĩ⁻ jyoh⁻ ga⁻kwa⁻ gyii⁻gya⁻ mi⁻. ⁹Hĩ⁻ hnøø⁻ heeh⁻ juu⁻ la⁻, wa⁻ heeyh⁻ —ga⁻jäh⁻ Jesús siyh⁻.

Ga⁻jäh⁻ Jesús he⁻ kih⁻ ja⁻ ga⁻kway⁻ juu⁻ na⁻hmää⁻

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰Ma⁻ ngëë⁻ ma⁻hlëëyh⁻ lã⁻ja⁻, ja⁻ ga⁻ ga⁻ya⁻jäh⁻ jñääh⁻ koo⁻ kiyh⁻ mah⁻ ga⁻chiih⁻ jñääh⁻:

—¿He⁻la⁻ hlëëh⁻ dsa⁻, kyaah⁻ juu⁻ na⁻hmää⁻ jmah⁻?

¹¹Mah⁻ ga⁻jëeh⁻ Jesús juu⁻ kyaä⁻ jñääh⁻:

—Hnãh⁻ ba⁻ na⁻ngëh⁻ jwë⁻ lã⁻ngëëh⁻ hnãh⁻ ha⁻ lã⁻jää⁻ Dio dsa⁻ lã⁻hih⁻ kih⁻, he⁻ ma⁻ na⁻hmää⁻ jää⁻. Pero kih⁻ hĩ⁻ jñah⁻, sa⁻ cha⁻ jwë⁻ cha⁻ lã⁻ngëëy⁻. ¹²Lã⁻jëë⁻ hĩ⁻ ngëë⁻ miih⁻, hĩ⁻ he⁻ hyoh⁻ hũũdsë⁻ llu⁻ mah⁻ lã⁻ngëëy⁻ cha⁻ga⁻miih⁻. Pero hĩ⁻ jmee⁻ ngëë⁻, lã⁻kye⁻ he⁻ ja⁻ llaä⁻ ba⁻. ¹³He⁻ja⁻ ba⁻ na⁻ he⁻ hlëëh⁻ jnih⁻ kyaah⁻

juu¹ na⁻hmää'. Jëeh' jnä' ba' mi'nëy' mah' sa' jëëy'. Lle' ba' to⁻gway', pero sa' nuuy⁻ ni⁻ lä⁻ja⁻ sa' ngëëy'. ¹⁴Heh' lä⁻ja⁻, lä⁻koo⁻ dsa⁻ ngëë' dsa⁻ na⁻, dsa⁻lä⁻te' lä⁻koo⁻ ga⁻jäh' Isaia hi⁻ ga⁻ngëë' juu' kih' Dio:

Lä⁻nuuh' ba' kiyh' pero sa' lä⁻ngëëy'.

Ma⁻ke⁻ he⁻ ga⁻jëëy', sa⁻ nã⁻ mi'nëy'.

¹⁵Jëeh', hweh⁻ tuh⁻dsë' dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ na'.

Ma⁻jle' mi'nëy', ma⁻jne' to⁻gway'.

Mah' lä⁻ja⁻ mo⁻so⁻ jëëy', mo⁻so⁻ nuuy', ni⁻ mo⁻so⁻ lä⁻ngëëy'.

Kih' he⁻ja⁻, sa' dsa⁻ jëëy⁻ kyaah' jnä' mah' lää' jnih', ga⁻jäh' Dio.

¹⁶Peer' llu' la' kyah' hnäh', jëeh' jnä' ba' mi'nëh' hnäh', hi⁻ nuuh⁻ ba' hnäh'.

¹⁷Ma⁻ra⁻ ju⁻dsöo' jwëëhn' hnäh', jwëë' dsa⁻ hi⁻ ga⁻ngëë' juu' kih' Dio, hi⁻ jwëë' ga⁻ dsa⁻ hi⁻ lluu' ma' hnöøy' ma' jëëy' he⁻ jëeh' hnäh' pero sa' ga⁻jëëy'. Hi⁻ ma' hnöøy' ma' nuuy' he⁻ nuuh⁻ hnäh' pero sa' ga⁻nuuy'.

Ga⁻jmeeh' Jesús juu' he⁻ hnöø' jäh' juu' na⁻hmää' kih' hi⁻ na⁻jnee' mi⁻ju⁻

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸Nuu⁻ da' hnäh' ha⁻ lä⁻ hnöø' jäh' juu' na⁻hmää' lä⁻koo⁻ la' kih' hi⁻ na⁻jnee' mi⁻ju⁻. ¹⁹Wa⁻ra⁻ ga⁻nuu' jaa⁻ dsa⁻ juu' kih' Dio mah' sa' lä⁻ngëëy', ma⁻ja⁻ gwa⁻ hi⁻ hlëëh' jnuuyh' juu' he⁻ ma⁻ na⁻jnaä' neh' tuh⁻dsëy'. Hi⁻ he⁻ laa⁻ lä⁻koo⁻ mi⁻ju⁻ he⁻ ga⁻saa⁻ cha⁻jwë'. ²⁰Heh' mi⁻ju⁻ he⁻ ga⁻saa⁻ në' ku⁻ jee' sa⁻ cha⁻ cha⁻ mi⁻ih⁻ gwaah', lä⁻ja⁻ laa⁻ dsa⁻ hi⁻ nuu⁻ juu' kih' Dio, jëë' ba' dsëy' lä⁻ ma⁻ to⁻në' ga⁻nuuy'. ²¹Pero ko⁻hwëë' ba' ja⁻. Laay' lä⁻koo⁻ chaah' he⁻ ma⁻ cha⁻ mi⁻ih⁻ ba' jmoo'. Wa⁻ra⁻ ga⁻jëëy' wii' o go⁻nää' dsa⁻ në' kiyh', kwaat' kih' juu' he⁻ ma⁻nuuy', lä⁻chah' ja⁻ dsa⁻täyh'.

²²Heh' mi⁻ju⁻ he⁻ ga⁻saa⁻ jee' kih' chaah' to⁻o', lä⁻ja⁻ laa⁻ dsa⁻ hi⁻ nuu⁻ juu' kih' Dio mah' sa' jmeey' ni⁻ mi⁻ih⁻ ta' llu'. Jëeh', kye⁻ gyih' hu⁻dsë' kih' jmi⁻gyuu⁻ la⁻ hi⁻ hnöøy' lä⁻chay⁻ cha⁻mi⁻ih⁻ ku⁻u' he⁻ja⁻ ga⁻heë' dsëy'. Lä⁻jwë' ja⁻ dsa⁻uu⁻ juu' kih' Dio neh' tuh⁻dsëy'. ²³Pero mi⁻ju⁻ he⁻ ga⁻saa⁻ hwa' llu', lä⁻ja⁻ laa⁻ dsa⁻ hi⁻ nuu⁻ juu' kih' Dio mah' ngëëy' ka⁻läh'. He⁻ja⁻ dsa⁻kwaä⁻ juu' ja⁻ neh' tuh⁻dsëy'. Hi⁻ he⁻ jmeey' cha⁻ mi⁻ih⁻ ta' llu', lä⁻koo⁻ mi

'ju⁻ he⁻ kwa⁻ ma⁻ hña⁻loo', ma⁻ to⁻lo⁻gya⁻ dsë⁻gya', ma⁻gyii⁻gya'.

Juu' na⁻hmää' lä⁻koo⁻ la' kih' trigo kyaah' nuu⁻ hliih'

²⁴Ga⁻kwa⁻ ga⁻Jesús jyoh' juu' na⁻hmää'. Ga⁻jäyh':

—He⁻ jää⁻ Dio dsa⁻ lä⁻hih' kih', jëeh' kwee⁻ kyaah' lä⁻koo⁻ ga⁻jmeey' jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻jnee' mi⁻ju⁻ llu' hwa' kih'. ²⁵Pero ta⁻ko⁻jiih' ma⁻ na⁻gwii⁻ dsa⁻ he', ja⁻ dsa⁻ hi⁻ na⁻høøh' kiyh'. Mah' ga⁻jneey' mi⁻ju⁻ hliih' jee' na⁻jnee' mi⁻ju⁻ llu', ja⁻ ga⁻ngaayh'. ²⁶Lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻kwaä⁻ chaah' mi⁻ju⁻ llu' hi⁻ ga⁻løø⁻ hwëë⁻ wa⁻le' kih', jee' ja⁻ ga⁻hya⁻ ka⁻läh' wa⁻nuu⁻ hliih' ja⁻. ²⁷Ja⁻ ga⁻ga⁻nää' dsa⁻ hi⁻ ma⁻jmeey' ta⁻ jee' ja⁻, na⁻chiiyh' dsa⁻juu⁻ ta⁻ja⁻: “Dsa⁻jøøh', ja⁻ mi⁻ju⁻ llu' ba' ja⁻ he⁻ ga⁻jneeh' hwa' kyah'? ¿Ha⁻ ba⁻ ta⁻ ja⁻ wa⁻nuu⁻ hliih' he⁻ ga⁻hya⁻ jee' ja⁻?” ²⁸He⁻ja⁻ ga⁻jäh' dsa⁻juu⁻ ta⁻ja⁻: “Go⁻ ga⁻jnee' jaa⁻ hi⁻ na⁻høøh' kin⁻,” “¿Che⁻ hnöøh' dsa⁻cheeh' jnaä'h?”, ga⁻jäh' moz⁻ he⁻ siiyh'. ²⁹“Jah⁻ha⁻”, ga⁻jäh' dsa⁻juu⁻ ta⁻ja⁻. “Wa⁻ra⁻ ga⁻cheh' hnäh' wa⁻nuu⁻ hliih' ja⁻, ha⁻ ga⁻che⁻ ga⁻cheh' ka⁻läh' chaah' mi⁻ju⁻ llu' ja⁻. ³⁰Kwa⁻jwë' wa⁻kwaä⁻ ko⁻jøøh' chaah' mi⁻ju⁻ llu' kyaah' wa⁻nuu⁻ hliih' ja⁻, lä⁻jiih' lloo⁻ jmi⁻sooh' ta⁻. Ja⁻ ga⁻jwii⁻ hi⁻ chooh' ta⁻: Hnã⁻ hnäh' to⁻në' wa⁻nuu⁻ hliih' mah' hñuu⁻ hnäh' ma⁻koo⁻ chooh' mah' tøøh' hnäh' cha⁻je⁻. Ja⁻ ga⁻juu⁻ hnäh' mi⁻ju⁻ llu' kin⁻ mah' llah' hnäh' høø⁻ kih'.”

Juu' na⁻hmää' lä⁻koo⁻ la' kih' mi⁻ju⁻ mostaza

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹Ga⁻kway' jyoh' ka⁻läh' juu' na⁻hmää', ga⁻jäyh':

—He⁻ jää⁻ Dio dsa⁻ lä⁻hih' kih', jëeh' kwee⁻ lä⁻koo⁻ la' kih' koo⁻ mi⁻ju⁻ mostaza he⁻ jngëë⁻ jaa⁻ dsa⁻ hwa' kih'. ³²Mi⁻ju⁻ ja⁻ pih' ga⁻lä⁻koo⁻ jyoh' mi⁻ju⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻. Pero wa⁻ra⁻ ga⁻hya⁻, dsa⁻kwaä⁻ nii⁻ ga⁻lä⁻koh' ga⁻jee' lä⁻jë⁻joh'. Kwa⁻goh' kih'. He⁻ja⁻ lä⁻kye⁻ ta⁻ dsa⁻nää' jmeey' sii⁻ në' sa⁻goh'.

Juu' na⁻hmää' lä⁻koo⁻ la' kih' levadura (Lc. 13:20-21)

³³ Ga³ kway³ jyo³h³ ka³ lā³h³ juu¹ he⁻ na⁻ h-
māā³, ga³ jāy³h³:

—He⁻ jāā³ Dio dsa⁻ lā⁻hih⁴ kih⁴, jēē⁴ kwee⁻ lā⁻koo⁻ jmee⁻ levadura he⁻ koo³h³ jāā³ dsa⁻ mē³. Llay³ cha⁻ miih⁻ harin mah³ kah⁻ gwēy³h³ kyaah³ levadura. Kyaah³ lā⁻ja⁻ dsa⁻ kwāā³ lā⁻ ga⁻ dsa⁻ tū³ka³.

Ga³ jā³h³ Jesús he⁻ kih⁴ ja⁻ ga⁻ kway³ juu¹ na⁻ hmāā³

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Ga³ lā⁻jē⁻ juu¹ na⁻ ga⁻ hlēē³h³ Jesús kyaah³ juu¹ na⁻ hmāā³. Sa³ ga⁻ hlēē³y³h³ dsa⁻ juu¹ jnā³hā³. Kyaah³ juu¹ na⁻ hmāā³ ba³ ga⁻ h-
lēē³y³h³. ³⁵ Lā⁻ja⁻ ga⁻ lā⁻ mah⁴ lā⁻te⁴ lā⁻koo⁻ ga⁻ hlēē³h³ dsa⁻ hī⁻ ga⁻ ngēē³ juu¹ kih⁴ Dio llo³joo³:

Hlēē³hn³ dsa⁻, kyaah³ juu¹ na⁻ hmāā³ ba³. Jmeen³ lā⁻kyūy³h³ he⁻ ma³ na⁻ hmāā³ jāā³ lā⁻ji³h³ ma³ ga⁻ nō³ jmi⁻gyū³.

Juu¹ na⁻ hmāā³ lā⁻kō³h³ lā⁻ kih⁴ wa⁻nuu⁻ hliih⁴

³⁶ Ja⁻ ga⁻ ga⁻hih⁴ Jesús juu¹ kih⁴ dsa⁻ mah⁴ ga⁻ hey⁴ cha⁻neh⁴. Jee⁴ ja⁻ ga⁻ mi⁻jā⁻h⁴ jnāā⁴ koo³ kiy⁴h⁴, mah⁴ ga⁻ ngi⁻h⁴ jnāā⁴ juu¹ kiy⁴h⁴:

—Jmee³h³ juu¹ hee⁻ hnō³ jā⁻h³ juu¹ na⁻ hmāā³ kih⁴ wa⁻nuu⁻ hliih⁴ he⁻ ga⁻ jnee⁻ dsa⁻ jee⁻ na⁻ jnāā³ kih⁴ dsa⁻.

³⁷ Mah³ ga⁻ jēē⁻h³ Jesús juu¹ kyāā³ jnāā³h³, ga³ jāy³h³:

—Hī⁻ jnee⁻ mi⁻ju⁻ llu⁴ na⁻, he⁻ ja⁻ hnō³ jā⁻h³ Hī⁻ ga⁻ lēē⁻ngo⁴ lā⁻ ba³ he³. ³⁸ Jee⁴ jmee⁻ dsa⁻ ta³, he⁻ ja⁻ hnō³ jā⁻h³ jmi⁻gyū³ lā⁻ ba³ ja⁻. Mi⁻ju⁻ llu⁴ ja⁻, he⁻ ja⁻ hnō³ jā⁻h³ dsa⁻ hī⁻ na⁻ jnāā³ kih⁴ ya⁻ jwi⁴h⁴ ba³ he³. Wa⁻nuu⁻ hliih⁴ ja⁻, he⁻ ja⁻ hnō³ jā⁻h³ dsa⁻ kyāā³ dsa⁻ hlēē³h³ ba³ he³. ³⁹ Dsa⁻ hñāā⁻ dsē⁴ hī⁻ ga⁻ jnee⁻ wa⁻nuu⁻ hliih⁴ ja⁻, hī⁻ sa⁻llu⁴ ba³ he³. Jmi⁻h⁴ he⁻ chooh⁴ dsa⁻ ta³ ja⁻, he⁻ ja⁻ lā⁻ kwāat⁻ jee⁻ llaā⁻ jmi⁻gyū³ ba³ ja⁻. Hī⁻ chooh⁴ ta³ ja⁻, lā⁻ kwāat⁻ ángele ba³ he³.

⁴⁰ Lā⁻koo⁻ juu¹h³ dsa⁻ wa⁻nuu⁻ hliih⁴ mah⁴ jēy⁴ cha⁻je⁻, he⁻ ja⁻ hnō³ jā⁻h³ lā⁻koo⁻ le³ jee⁻ llaā⁻ jmi⁻gyū³. ⁴¹ Hī⁻ ga⁻ lēē⁻ngo⁴ lā⁻ cheē⁻ ángele kyaay³ lā⁻kaā⁻ jee⁻ jmeey⁻ hih⁻ mah⁴ jōy³h³ lā⁻jēē⁻ hī⁻ jmee⁻ he⁻ hliih⁴ hī⁻ lā⁻jēē⁻ hī⁻ hñāā⁻ dsē⁴ ka⁻lā⁻h³. ⁴² Ja⁻ ga⁻ jwāy³h³ ne⁻h⁴ hwi⁻ jee⁻ hā⁻ je⁻. Jee⁴ ja⁻ kī⁻hooy⁴h⁴ mah⁴ juu¹ cha⁻jay⁻. ⁴³ Pero lā⁻jēē⁻ hī⁻ llu⁴, lā⁻jnā⁻ jmeē⁻ kiy⁴h⁴ lā⁻koo⁻ jmeē⁻

kih⁴ hyoo⁻ jee⁻ lā⁻ ya⁻ jwi⁴h⁴ kih⁴ Tāā³ jnā³h³. Hī⁻ hnō³ hēē³h³ juu¹ lā⁻, wa³ hēēy³h³.

Juu¹ na⁻ hmāā³ lā⁻koo⁻ lā⁻ kih⁴ kuu⁴ he⁻ na⁻ hoo⁻

⁴⁴ He⁻ jāā³ Dio dsa⁻ lā⁻hih⁴ kih⁴, jēē⁴ kwee⁻ kyaah³ kuu⁴ he⁻ na⁻ hoo⁻ hwa⁴ kih⁴ dsa⁻. Wa⁻ra⁻ ga⁻ jnō³h³ jāā³ dsa⁻ kuu⁴, ma⁻ja⁻ hooy⁴ ka⁻lā⁻h³. Peer³ chaay⁻ llu⁴ dsaay³h³ dsa⁻ hñi³y³ lā⁻jē⁻ he⁻ cha⁻ kiy⁴h⁴ mah⁴ lay⁻ hwa⁴ jee⁻ na⁻ hoo⁻ kuu⁴ ja⁻.

Juu¹ na⁻ hmāā³ lā⁻koo⁻ lā⁻ kih⁴ koo⁻ kuu⁴ he⁻ hmooh⁴

⁴⁵ Lā⁻ja⁻ ka⁻lā⁻h³, he⁻ jāā³ Dio dsa⁻ lā⁻hih⁴ kih⁴, jēē⁴ kwee⁻ lā⁻koo⁻ jmee⁻ jāā³ dsa⁻ hī⁻ hñi³h³ lō³, hnooy³h³ kuu⁴ he⁻ lā⁻ na⁻ hñāā⁴. ⁴⁶ Wa⁻ra⁻ ga⁻ jnō³y³h³ koo⁻ kuu⁴ he⁻ hmooh⁴, hñi³y³ lā⁻jē⁻ he⁻ cha⁻ kiy⁴h⁴ mah⁴ lay⁻ kuu⁴ ja⁻.

Juu¹ na⁻ hmāā³ lā⁻koo⁻ lā⁻ kih⁴ sa⁻hma⁴

⁴⁷ He⁻ jāā³ Dio dsa⁻ lā⁻hih⁴ kih⁴, jēē⁴ kwee⁻ kyaah³ koo⁻ sa⁻hma⁴ he⁻ jwā⁻ dsa⁻ cha⁻jmi⁻, mah⁴ jōy³h³ cha⁻miih⁻ nēē⁻ hmooh⁻. ⁴⁸ Wa⁻ra⁻ ga⁻ kah⁴ sa⁻hma⁴ ja⁻, sēē⁴h⁴ dsa⁻ ta³ jee⁻ dsoo⁻. Jee⁴ ja⁻ dsa⁻ taay³h³ lēēy³h³ hmooh⁻ he⁻. Taay³h³ hī⁻ llu⁴ ne⁻h⁴ sa⁻miih⁻, mah⁴ beey⁴h⁴ jah⁴ hī⁻ sa⁻ jmiāā⁴ kyēhn⁴. ⁴⁹ Lā⁻ja⁻ le⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ llaā⁻ jmi⁻gyū³. Ya⁻ nāā⁻ ángele mah⁴ hwēēy⁴ dsa⁻ hī⁻ hlēē³h³ jee⁻ kih⁴ hī⁻ llu⁴. ⁵⁰ Ma⁻ja⁻ jwāy³h³ ne⁻h⁴ hwi⁻ jee⁻ hā⁻ je⁻. Jee⁴ ja⁻ kī⁻hooy⁴h⁴ mah⁴ juu¹ cha⁻jay⁻.

Ta⁻jwoh⁴ hī⁻ kyū³h³ juu¹ hmēē⁻ hī⁻ juu¹ ma⁻gyū⁻

⁵¹ Ja⁻ ga⁻ jā⁻h³ Jesús siiy³h³:

—Che³ ma⁻ lā⁻ngēē³h³ hnā³h³ lā⁻jē⁻ juu¹ na⁻?

He⁻ ja⁻ ga⁻ jā⁻h³ lā⁻jēē⁻:

—Jaah⁻, Dsa⁻ jō³h³ kyaan³.

⁵² Mah³ ga⁻ jā⁻h³ Jesús ka⁻lā⁻h³ siiy³h³:

—Lā⁻jēē⁻ ta⁻jwoh⁴ kyāā³ ley⁻ hī⁻ ma⁻ lā⁻ tēē⁻ lā⁻koo⁻ jāā³ Dio dsa⁻ lā⁻hih⁴ kih⁴, laay³ lā⁻koo⁻ jāā³ juu¹ hne⁴ hī⁻ hō³ he⁻ lā⁻ hmooh⁴ he⁻ ma⁻ gyū³h³ lā⁻kyē⁻ kih⁴ he⁻ hmēē⁻. He⁻ ja⁻ ba⁻ liy⁴h⁴ heey⁴h⁴ dsa⁻ lā⁻tō⁻ nēē⁻ he⁻ lā⁻ hmooh⁴ kiy⁴h⁴.

Dsa⁻goo³ Jesús ga⁻ lā⁻hōy³h³ kiy⁴h⁴
(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Ma⁻ngëë^ʼ ma⁻kwa^ʼ Jesús lā⁻jē^ʼ juu^ʼ na⁻hmāā^ʼ, ja⁻ga^ʼ ngaayh^ʼ. ⁵⁴ Ma^ʼ ga⁻l-lāayh^ʼ jwii^ʼ kiyh^ʼ, ga⁻lōoy^ʼ mi⁻tēēy^ʼ dsa⁻neh^ʼ gwah^ʼ kih^ʼ dsa⁻judiu. Peer⁻ ga⁻taah^ʼ dsa⁻ he⁻ jēē⁻ dsa^ʼ, ma^ʼ ga⁻nuuy^ʼ ha⁻ lā⁻hlēēy^ʼ. He⁻ja⁻ ga⁻hlēēh^ʼ dsa⁻ he⁻ kiyh^ʼ:

—Ja⁻ ma⁻mi⁻tēē⁻ hi⁻ na⁻, he⁻ hlēēy^ʼ lā⁻na⁻? Ja⁻ ma⁻mi⁻tēēy⁻ he⁻ jmeey^ʼ he⁻juh⁻gaa⁻ ka⁻lāh^ʼ? ⁵⁵ Ja⁻che^ʼ ja⁻joō⁻ tē⁻hma⁻hi⁻ na⁻? Ja⁻ María chee⁻ chooy^ʼ? Ja⁻che^ʼ ja⁻ōōy⁻ Jacobo, José, Simón, Juda? ⁵⁶ Ja⁻ dsa⁻mē⁻ōōh⁻ hi⁻ na⁻, tāāh⁻ kyaah⁻ jne⁻jee⁻ jwii⁻ la⁻? Ja⁻ ta⁻ gwa⁻ kiyh⁻ lā⁻jē⁻ he⁻jmeey⁻ lā⁻na⁻?

⁵⁷ Ga⁻lā⁻hōoyh⁻ kih⁻ Jesús. He⁻ja⁻ ga⁻jāh⁻ Jesús siiyh⁻:

—Heeh⁻ ba⁻ dsa⁻ kih⁻ hi⁻ ngēē⁻ juu⁻ kih⁻ Dio hi⁻ go⁻nāā⁻ jee⁻ jyoh⁻. Pero wa⁻ra⁻ya⁻hēē⁻ jāā⁻ hi⁻ ngēē⁻ juu⁻ kih⁻ Dio ja⁻ ba⁻jee⁻ jwii⁻ gooy⁻, jee⁻ ja⁻ sa⁻ hnāā⁻ dsih⁻, ni⁻ hi⁻ chaa⁻ cha⁻neh⁻ kiyh⁻, sa⁻ lā⁻hnāāy⁻.

⁵⁸ Sa⁻ ga⁻jmeey⁻ cha⁻miih⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻jee⁻ ja⁻, kih⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻lā⁻dsoo⁻ dsē⁻ dsa⁻-gooy⁻ kiyh⁻.

14

Jee⁻ la⁻ jāh⁻ ha⁻ lā⁻ ga⁻juu⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻choo⁻ jmi⁻

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Ji⁻ ja⁻, Herode hi⁻ ma⁻ jmeē⁻ hih⁻ hwa⁻Galilea, ga⁻nuuy⁻ kih⁻ Jesús ha⁻ lā⁻ ma⁻jmeey⁻ jee⁻ ja⁻. ² He⁻ ja⁻ ga⁻jāy⁻ siiyh⁻ lā⁻jēē⁻ hi⁻ ma⁻ jmeē⁻ ta⁻he⁻ kiyh⁻:

—Hi⁻ he⁻ oo⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻ choo⁻ jmi⁻hi⁻ ma⁻ lā⁻jiih⁻ jee⁻ kih⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu⁻. He⁻ja⁻ ba⁻ na⁻, he⁻ kyey⁻ cha⁻miih⁻ be⁻ he⁻ kyaah⁻ jmeey⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻.

³ He⁻ ba⁻ Herode ga⁻jmeē⁻ hih⁻ jāā⁻, ga⁻saah⁻ dsa⁻ Jwaa⁻ mah⁻ ga⁻hñuuy⁻ kyaah⁻ caden⁻, ga⁻taayh⁻ neh⁻ ne⁻ dsoo⁻ kih⁻ Herodía. Herodía ma⁻ lāā⁻ mē Felipe, he⁻ ba⁻ dsa⁻ñuu⁻ōōh⁻ Herode. ⁴ Jēēh⁻, ga⁻jāh⁻ Jwaa⁻ ga⁻siiyh⁻ Herode:

—Sa⁻ lle⁻ kih⁻ he⁻ ma⁻ kyaah⁻ mē dsa⁻ñuu⁻ōōh⁻.

⁵ Ma⁻ hnōō⁻ Herode ma⁻ jngēēh⁻ Jwaa⁻. Pero sa⁻ ga⁻tuu⁻ dsēy⁻ ma⁻ jngēēy⁻, kih⁻ he⁻ ma⁻ gayh⁻ dsa⁻. Jēēh⁻, kih⁻ dsa⁻ hih⁻ Jwaa⁻ he⁻ ma⁻ laay⁻ jāā⁻ hi⁻ ma⁻ ngēē⁻ juu⁻ kih⁻ Dio. ⁶ Lā⁻ ma⁻ ga⁻hya⁻ Herode ji⁻ ne⁻,

ga⁻jmeey⁻ koo⁻ jmi⁻ juh⁻. Jee⁻ ja⁻ ga⁻he⁻ jo⁻mi⁻ Herodía jmeē⁻ ja⁻ cha⁻ne⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tāāh⁻ jee⁻ jmi⁻ ja⁻. Peer⁻ ga⁻tih⁻ dsē⁻ Herode. ⁷ Kih⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻tāy⁻ hñiiy⁻ kway⁻ wa⁻ he⁻ cha⁻ he⁻ he⁻ ma⁻ ngii⁻ chih⁻mē he⁻. ⁸ Chih⁻mē he⁻ ga⁻jmeē⁻ lā⁻koo⁻ te⁻ juu⁻ he⁻ ga⁻taah⁻ chooy⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻siiyh⁻ Herode:

—Kwēēh⁻ jnā⁻ jee⁻ la⁻ mi⁻lle⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻choo⁻ jmi⁻, na⁻ hā⁻ neh⁻ koo⁻ wii⁻.

⁹ He⁻ ja⁻ ga⁻lā⁻meeh⁻ dsē⁻ Herode. Pero ma⁻tāy⁻ hñiiy⁻ kway⁻ cha⁻ne⁻ hi⁻ na⁻teeh⁻ kyaay⁻, he⁻ja⁻ ga⁻jmeey⁻ mada⁻ kih⁻ hlōō⁻ mah⁻ kwēēy⁻ chih⁻mē he⁻ ma⁻ ngiiy⁻ ja⁻. ¹⁰ Ga⁻jmeey⁻ hih⁻ hlōō⁻ he⁻ na⁻kuy⁻lle⁻ Jwaa⁻ jee⁻ ma⁻ hāy⁻ neh⁻ ne⁻. ¹¹ Mah⁻ na⁻kiiy⁻ mi⁻lle⁻ Jwaa⁻ na⁻ hā⁻ neh⁻ koo⁻ wii⁻, ga⁻kwēēy⁻ chih⁻mē he⁻. Hi⁻ chih⁻mē he⁻ ga⁻ngēēy⁻ chooy⁻. ¹² Ma⁻ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻lla⁻nāā⁻ discípulo kyaay⁻, ga⁻kooy⁻ hnōo⁻ kih⁻ Jwaa⁻ mah⁻ na⁻hooy⁻. Ja⁻ga⁻ na⁻nāāy⁻ na⁻jmeeyh⁻ juu⁻ kih⁻ Jesús.

Ga⁻āāh⁻ Jesús hnāā⁻ mil dsa⁻ñuu⁻

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Ma⁻ ga⁻nuu⁻ Jesús juu⁻ ja⁻, ga⁻hey⁻ neh⁻ na⁻moo⁻, ngooy⁻ ta⁻ hwa⁻ kii⁻ jee⁻ sa⁻ kwa⁻ ni⁻ miih⁻. Ma⁻ ga⁻nuu⁻ dsa⁻ ngooy⁻ ta⁻ ja⁻, ga⁻hwēēy⁻ jee⁻ jwii⁻ kiyh⁻ mah⁻ ga⁻nāāy⁻ jwē⁻ tiy⁻ ta⁻ jee⁻ ngoo⁻ Jesús. ¹⁴ Lā⁻ ma⁻ ya⁻hēēy⁻ neh⁻ na⁻moo⁻ ja⁻, ga⁻jēēy⁻ jwēē⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tāāh⁻ jee⁻ ja⁻. Ga⁻lā⁻ni⁻h⁻ dsēy⁻ kih⁻ dsa⁻ he⁻. Mah⁻ ga⁻mi⁻hlāāy⁻ hi⁻ dsaah⁻. ¹⁵ Ma⁻ ga⁻hloo⁻ jmi⁻ ja⁻, ga⁻ya⁻jāh⁻ jnāāh⁻ koo⁻ kih⁻ Jesús mah⁻ ga⁻chiih⁻ jnāāh⁻:

—Ma⁻ngoo⁻ ga⁻hloo⁻ ba⁻ la⁻, hwa⁻ kii⁻ jmah⁻ ba⁻ jee⁻ la⁻. Chiih⁻ dsa⁻ wa⁻ lla⁻ nāāy⁻ lā⁻kāā⁻ jāh⁻ la⁻, wa⁻ lla⁻lāy⁻ he⁻ kuyh⁻.

¹⁶ —Sa⁻ jmeē⁻ bi⁻ dsa⁻nāāy⁻ dsa⁻lāy⁻. Hnāh⁻ ba⁻ kwēēh⁻ hñih⁻ he⁻ kuyh⁻ —ga⁻jāh⁻ Jesús.

¹⁷ —Sa⁻ cha⁻ ga⁻ he⁻ kye⁻ jnāāh⁻. Kye⁻ jnāāh⁻ ma⁻la⁻ hñā⁻ he⁻niih⁻ kyaah⁻ uu⁻ hmooh⁻ ba⁻ —ga⁻chiih⁻ jnāāh⁻.

¹⁸ He⁻ja⁻ ga⁻jāh⁻ Jesús:

—Ya⁻ka⁻ ta⁻ la⁻.

¹⁹ He⁻ja⁻ ga⁻jmeē⁻ Jesús mada⁻, mah⁻ dsa⁻taah⁻ dsa⁻ ne⁻ nuu⁻. Ga⁻kay⁻ lā⁻jē⁻ hñā⁻ he⁻niih⁻ ja⁻ kyaah⁻ lā⁻uu⁻ hmooh⁻ he⁻. Ma⁻ja⁻ ga⁻jēēy⁻ ta⁻ gyuu⁻, ga⁻kway⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁻ Dio. Ja⁻ga⁻ llaay⁻ he⁻niih⁻ ja⁻,

ga⁻kwēēyh¹ jnāäh¹ discipulo kyaay¹, mah¹ ga⁻ti¹ ga⁻llooh¹ jnāäh¹ kih¹ lä⁻jēē⁻ dsa⁻ he¹.
²⁰ Ga⁻lä⁻jēē⁻ dsa⁻ ga⁻kuh⁻ lä⁻jiih¹ ga⁻kēēy¹.
 Jwi¹ he¹niih⁻ he⁻ ga⁻chaa¹ ja⁻ kyaah¹ kih¹ hmooh⁻, ga⁻kah¹ ga⁻gya¹ to¹ sa⁻miih⁻.
²¹ Jee¹ lä⁻jēē⁻ hi⁻ ga⁻kuh⁻ he¹ tee¹ koo⁻ hña⁻ mil dsa⁻ ñuuh⁻. Ni⁻ sa⁻ na⁻hee¹ ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ me⁻ ni⁻ chih⁻ ka⁻läh¹.

Ga⁻ngē¹ Jesús nē¹ jmi⁻

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Ma⁻ngēē¹ he⁻ ja⁻, ga⁻jäh¹ Jesús siyh⁻ jnāäh¹:

—Ma⁻le¹ go⁻nāäh¹ hnäh¹ jāā¹, jyoh¹ jwoo¹ jmi⁻ jjuuh⁻ kyaah¹ na⁻moo¹ ta⁻ko⁻ jiih¹ hih⁻ juu¹ kih¹ dsa⁻ la⁻. Ja⁻ga⁻ niin⁻ hñiin¹.

²³ Ma⁻la⁻ ma⁻hiyh¹ juu¹ kih¹ lä⁻jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻tāäh¹ he¹, ja⁻ga⁻ ga⁻wii¹ Jesús hñii¹ ta⁻lle¹ moh¹ na⁻ngiiy¹ kiyh¹ kih¹ Dio. Ma⁻n-goo⁻ ga⁻ñuu⁻, lä⁻ ma⁻gyay¹ ba⁻lle¹ moh¹ ja⁻.
²⁴ Ta⁻ko⁻ jiih¹ ja⁻, ma⁻lloo¹ to¹ dsaah¹ jmi⁻ na⁻moo¹ ja⁻ hi⁻ ma⁻hluh¹ jmi⁻ ma⁻dsa⁻ jnooh¹ dsoh¹ na⁻moo¹, jēēh¹, ma⁻jmeē⁻ koo⁻ lle¹ tā¹ he⁻ ma⁻gwa¹ ta¹ jee¹ ga⁻nāy¹.
²⁵ Ta⁻la⁻ ya⁻ jnā¹, ngoo¹ Jesús ta¹ jee¹ ga⁻nāy¹ ja⁻, ngēy¹ jwē¹ nē¹ jmi⁻.
²⁶ Lä⁻koo⁻ ma⁻ga⁻jēē⁻ jnāäh¹ ngēy¹ nē¹ jmi⁻, ga⁻jwaah¹ jnāäh¹ jwēte¹. Ga⁻tøøh¹ jnāäh¹ miih¹, ga⁻jäh¹ jnāäh¹:

—Dsa⁻ lle¹ ba⁻ na⁻.

²⁷ Chah¹ ba⁻ ga⁻hlēēh¹ Jesús kyaah¹ jnāäh¹:

—Ta⁻ wa⁻ gah¹ hnäh¹, jnā¹ ba⁻ la⁻ — ga⁻jäyh¹.

²⁸ Mah¹ ga⁻jäh¹ Pee¹ siyh⁻:

—Dsa⁻ jøøh¹ kyaan¹, cher¹ mah¹ hne⁻ ba⁻ na⁻, jmeē¹ hih¹ ngēn¹ nē¹ jmi⁻ mah¹ niin⁻ jee¹ cheh¹ na⁻.

²⁹ Mah¹ ga⁻jäh¹ Jesús siyh⁻:

—Ña⁻ ja⁻.

Mah¹ ga⁻jñaa¹ Pee¹ neh⁻ na⁻moo¹ ga⁻løøy¹ ngēy¹ nē¹ jmi⁻ ta¹ jee¹ cheh¹ Jesús. ³⁰ Ma⁻ga⁻jēēy¹ tā¹ jwēte¹ lle¹, ga⁻lä⁻goyh¹. Ja⁻ hñih¹ ga⁻løø¹ ga⁻hmäyh¹ cha⁻jmi⁻. Mah¹ ga⁻hooyh¹ ki⁻ gaa¹, ga⁻jäyh¹:

—Lää¹ jnā¹, Dsa⁻ jøøh¹ kyaan¹.

³¹ Lä⁻chah¹ ja⁻ ga⁻hñi¹ Jesús goo⁻ ga⁻saayh¹, mah¹ ga⁻siyh⁻:

—jKo⁻ hi⁻ pih¹ go⁻te¹ ba⁻ ma⁻lä⁻ dsoo¹ hoh¹ hne⁻ dsa⁻ ñuuh⁻! He⁻ la⁻ ma⁻ jeh⁻ hoh¹?

³² Lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻taayh¹ lä⁻uuy¹ neh⁻ na⁻ moo¹ ja⁻, ga⁻hña¹ go⁻te¹ lle¹ tā¹ ja⁻. ³³ Ma⁻la⁻ ya⁻ nøø¹ jnāäh¹ hi⁻ ma⁻ tāäh¹ neh⁻ na⁻ moo¹ ja⁻, ga⁻juih¹ jnāäh¹ jnē¹ jnāäh¹ cha⁻ nē¹ Jesús, mah¹ ga⁻chiih¹ jnāäh¹:

—Ma⁻ra¹ ju⁻ dsoo¹ laah¹ joo¹ Dio.

Ga⁻mi⁻ hlää¹ Jesús dsa⁻ dsaah¹ hi⁻ ma⁻ chaa⁻ hwa¹ Genesaret

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻haay⁻ jmi⁻ jjuuh⁻ ja⁻, ga⁻lla⁻ nāy¹ hwa¹ Genesaret. ³⁵ Dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tāäh¹ hwa¹ ja⁻ ga⁻lä⁻kyuuy¹ Jesús, he⁻ ja⁻ ga⁻lä⁻cha¹ juu¹ lä⁻kaa¹ hwa¹ ja⁻. He⁻ ja⁻ na⁻jää⁻ dsa⁻ dsa⁻ dsaah¹ kya¹ jee¹ ma⁻ hää¹ Jesús. ³⁶ Hi⁻ ga⁻chuuy¹ kyaah¹ Jesús mah¹ kway¹ jwē¹ su¹ cha⁻goo⁻ dsa⁻ dsaah¹ he⁻ cha⁻hee¹ sa⁻ hmiih⁻ kiyh¹. Hi⁻ lä⁻jēē⁻ hi⁻ ga⁻tēē⁻ su¹ sa⁻ hmiih⁻ kiyh¹ ma⁻ hlää¹ bih¹ ja⁻.

15

Lä⁻jē⁻ he⁻ jmeē⁻ dsa⁻ lä⁻ sah¹ dsa⁻

(Mr. 7:1-23)

¹ Ga⁻lla⁻ nāā¹ ko⁻ llaa¹ fariseo hi⁻ ga⁻la⁻ nāā¹ ko⁻ llaa¹ ta⁻ jwoh¹ kya¹ ley¹ hi⁻ ma⁻ chaa⁻ Jerusalén ga⁻ ya⁻ jäyh¹ kih¹ Jesús, mah¹ ga⁻siyh⁻:

² —He⁻ la⁻ sa⁻ mi⁻ te¹ discipulo kyaah¹ lä⁻jē⁻ he⁻ tēē⁻ jmeē⁻ dsa⁻ ma⁻ gyuh¹ hi⁻ ma⁻ tāäh¹ llo¹ joo¹? Jēēh¹, sa⁻ gyiyh¹ gooy¹ jāā¹ ja⁻ ga⁻kuh¹ hiyh¹.

³ Mah¹ ga⁻jēēh¹ Jesús juu¹ kiyh¹ ga⁻siyh⁻:

—Hnäh¹ ka⁻ läh¹ He⁻ la⁻ jmeeh⁻ hnäh¹ ta⁻ koo⁻ mada⁻ kih¹ Dio mah¹ jmeeh¹ hnäh¹ lä⁻koo⁻ te¹ he⁻ tēēh¹ hnäh¹ ba⁻? ‘Jēēh¹, ga⁻jäh¹ Dio: ‘Jmeē¹ hnaah¹ maa⁻ kyaah¹ tää¹ kyaah¹. Hi⁻ jwā⁻ dso⁻ jwi¹ kih¹ cho⁻ jmi⁻, hi⁻ he⁻ wa⁻ juu¹ go⁻ te¹.’ Pero lä⁻ la⁻ ba⁻ jwah¹ hnäh¹: ‘Jaa⁻ dsa⁻ le¹ siih¹ cho⁻ jmi⁻, sa⁻ cha⁻ he⁻ kwēēhn¹ hnäh¹. Jēēh¹, lä⁻jē⁻ he⁻ cha⁻ kin⁻ he⁻ kyaah¹ ma⁻ jmeen⁻ be¹ kyah¹, ma⁻ kwēēhn¹ Dio ba⁻ ja⁻.’ ‘Kih¹ jaa¹ hi⁻ jäh¹ lä⁻ ja⁻, jwah¹ hnäh¹ mo⁻ so⁻ jmeē⁻ bi¹ jmeey¹ be¹ kih¹ cho⁻ jmi⁻. Lä⁻ ja⁻ jmeeh⁻ hnäh¹ sa⁻ kyeē⁻ mada⁻ kih¹ Dio, kih¹ he⁻ jmeeh⁻ hnäh¹ lä⁻ koo⁻ te¹ he⁻ tēēh¹ hnäh¹ jmeeh⁻ ba⁻. ‘Peer¹ ta⁻ juuh¹ hnäh¹. Lä⁻ koo⁻ jmeeh⁻ hnäh¹ na⁻, jēēh¹ kwee⁻ kyaah¹ he⁻ ga⁻ hlēēh¹ Isafa llo¹ joo¹, lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ jäyh¹:
⁴ Dsa⁻ la⁻, koo⁻ jäh¹ bih¹ hnāy¹ jnā¹.

Pero ta¹ jee' jyoh' ba' hä' huusdse⁻ kiyh'.

⁹Sa¹ jmaa' ni⁻ miih⁻ he⁻ jmeey⁻ hnäy¹ jnä'. Läjē¹ he⁻ mi⁻tēy⁻ dsa⁻, la¹ mada⁻ kih¹ dsa⁻ ba', ga⁻jäh¹ Dio.

¹⁰Ja⁻ga⁻ ga⁻tēh¹ Jesús lä⁻jē⁻ dsa⁻, ga⁻siyh⁻:

—Nu⁻ da⁻ hnäh⁻ kwee⁻ mah¹ lä⁻ngēh⁻ hnäh¹. ¹¹Sa⁻ mi⁻sah⁻ dsa⁻ hñii⁻ kyaah⁻ lä⁻jē⁻ he⁻ tooyh⁻ hooy⁻. Läjē⁻ he⁻ hwēē⁻ hoo⁻ dsa⁻, he⁻ ja⁻ ba⁻ kyaah⁻ mi⁻sayh⁻ hñiiy⁻.

¹²Ja⁻ga⁻ ga⁻ya⁻jäh⁻ jnääh⁻ koo⁻ kih⁻ Jesús mah¹ ga⁻ngii⁻ jnääh⁻ juu⁻ kiyh⁻:

—¿Che⁻ ma⁻lä⁻leeh⁻ he⁻ sa⁻ ma⁻tih⁻ dsē⁻ dsa⁻ fariseo lä⁻koh⁻ ma⁻ ga⁻nuuy⁻ ma⁻h⁻lēh⁻ lä⁻ja⁻?

¹³Mah¹ ga⁻jēh⁻ Jesús juu⁻ kya⁻ jnääh⁻, ga⁻jäh⁻:

—Läjē⁻ chaah⁻ hma⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻tā⁻ Tā⁻ kyaan⁻ hi⁻ gya⁻ gyuu⁻h, lloo⁻ jmi⁻ dsa⁻ cheeh⁻ lä⁻kye⁻ jmooy⁻ kih⁻. ¹⁴Ta⁻ jme⁻ hnäh⁻ he⁻ kih⁻ dsa⁻ he⁻. Laay⁻ lä⁻koo⁻ dsa⁻ tuu⁻ hi⁻ jā⁻ jñah⁻ dsa⁻ tuu⁻. Cher⁻ mah¹ jā⁻ hi⁻ tuu⁻ jā⁻ jñah⁻ hi⁻ tuu⁻, lä⁻uu⁻ täh⁻ neh⁻ koo⁻ too⁻.

¹⁵Mah¹ ga⁻ngii⁻ Pee⁻ juu⁻ kiyh⁻, ga⁻jäh⁻:

—He⁻ hnø⁻ jäh⁻ juu⁻ na⁻ hmää⁻ he⁻ ma⁻ kwah⁻ na⁻.

¹⁶He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús:

—¿Che⁻ ni⁻ hnäh⁻ ka⁻läh⁻ sa⁻ ma⁻lä⁻ngēh⁻ hnäh⁻? ¹⁷¿Che⁻ sa⁻ ngēh⁻ hnäh⁻, lä⁻jē⁻ he⁻ dsa⁻ tooh⁻ hoo⁻ jne⁻, dsoo⁻ neh⁻ tuh⁻ ba⁻ jne⁻, ja⁻ ga⁻ hwēē⁻ ka⁻läh⁻ dsoo⁻ ta⁻ cha⁻si⁻? ¹⁸Pero lä⁻jē⁻ he⁻ hwēē⁻ hoo⁻ dsa⁻, gwa⁻ neh⁻ tuh⁻ dsēy⁻ ba⁻ ja⁻. He⁻ ja⁻ ba⁻ na⁻ he⁻ mi⁻sah⁻ dsa⁻ hñii⁻.

¹⁹Jēh⁻, neh⁻ tuh⁻ dsē⁻ ba⁻ dsa⁻ hwēē⁻ lä⁻jē⁻ huusdse⁻ hliih⁻, hi⁻ lä⁻ja⁻ ka⁻läh⁻ he⁻ jngēy⁻h dsa⁻, hi⁻ na⁻ jee⁻ goo⁻ kaayh⁻ hi⁻ laa⁻ kya⁻ jñah⁻, hi⁻ sa⁻ na⁻ jee⁻ goo⁻ kaayh⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻, jmeey⁻ hñi⁻, jmeey⁻ dsoo⁻ he⁻ la⁻ juu⁻ ta⁻ juu⁻, hi⁻ hlēy⁻h wñ⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaayh⁻. ²⁰Läjē⁻ he⁻ na⁻ ba⁻ he⁻ mi⁻sah⁻ dsa⁻. Pero he⁻ kuh⁻ dsa⁻ lä⁻ ma⁻ soh⁻ ja⁻ ba⁻ gooy⁻, sa⁻ mi⁻sayh⁻ hñiiy⁻.

Ja⁻ga⁻ dsa⁻ mē⁻ cha⁻ uu⁻ ga⁻heeh⁻ kih⁻ Jesús

(Mr. 7:24-30)

²¹Ja⁻ga⁻ ya⁻ hēē⁻ Jesús jee⁻ ja⁻, ngooy⁻ jäh⁻ kih⁻ jee⁻ jwi⁻ Tiro kyaah⁻ Sidón. ²²Lä⁻chah⁻

ja⁻, ja⁻ jā⁻ dsa⁻ mē⁻ cananea ma⁻ tooyh⁻ miih⁻, ma⁻ jäh⁻:

—Dsa⁻ jøh⁻ kyaan⁻, hne⁻ laah⁻ sa⁻ju⁻ kih⁻ David, wa⁻ lä⁻ nih⁻ hoh⁻ jñä'. Peer⁻ cha⁻ mi⁻ ih⁻ wñ⁻ jēē⁻ chih⁻ mē⁻ kyaan⁻, jmeeh⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih⁻.

²³Pero ni⁻ koo⁻ sa⁻ ga⁻jēh⁻ Jesús kiyh⁻. Mah¹ ga⁻ mi⁻jäh⁻ jñääh⁻ discípulo koo⁻ kiyh⁻, ga⁻ chu⁻ jñääh⁻ cha⁻ mi⁻ih⁻ kyaayh⁻, ga⁻ chi⁻ ih⁻ jñääh⁻:

—Hēē⁻ kih⁻ dsa⁻ mē⁻ na⁻ mah⁻ wa⁻ llaayh⁻. Mi⁻ih⁻ tooyh⁻ mi⁻ih⁻ kaah⁻ kya⁻ jñääh⁻.

²⁴He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús:

—Ga⁻cheē⁻ Dio jñä⁻ mah⁻ jmeen⁻ be⁻ kih⁻ dsa⁻ israelita ba⁻. Hi⁻ he⁻ laa⁻ lä⁻koo⁻ borrego hi⁻ na⁻ hēē⁻.

²⁵Ja⁻ga⁻ ja⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻ ga⁻juuyh⁻ jñey⁻ cha⁻ nē⁻ Jesús mah⁻ ga⁻jäh⁻:

—Kwa⁻ be⁻ kin⁻, Dsa⁻ jøh⁻ kyaan⁻.

²⁶Mah¹ ga⁻jēh⁻ Jesús juu⁻ kiyh⁻, ga⁻siyh⁻:

—Sa⁻ llu⁻ he⁻ jñuuh⁻ he⁻ kuh⁻ chih⁻ mah⁻ kwēēhn⁻ dsii⁻ —ga⁻jäh⁻ Jesús siyh⁻.

²⁷He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻:

—Dsoo⁻ ba⁻ kyah⁻, Dsa⁻ jøh⁻ kyaan⁻. Pero ma⁻ra⁻ he⁻ lih⁻ ba⁻ dsii⁻ jwi⁻ he⁻ dsa⁻ saa⁻ nē⁻ na⁻mes⁻ kih⁻ dsa⁻ juuy⁻.

²⁸He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús ka⁻läh⁻:

—Peer⁻ cha⁻ mi⁻ih⁻ ma⁻lä⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hne⁻, dsa⁻ mē⁻. Wa⁻ le⁻ ba⁻ kyah⁻ lä⁻koh⁻ hnooh⁻ —ga⁻jäh⁻ Jesús siyh⁻.

Lä⁻chah⁻ ja⁻ ga⁻ hlaa⁻ chih⁻ mē⁻ kyaay⁻.

Ga⁻āah⁻ Jesús kyeē⁻ mil dsa⁻ ñuu⁻h

²⁹Ya⁻ hēē⁻ Jesús jee⁻ ja⁻, ga⁻lloo⁻ ta⁻ cha⁻hoo⁻ jmi⁻ juuh⁻ he⁻ hla⁻ hwa⁻ Galilea. Hi⁻ ga⁻ wi⁻y⁻ koo⁻ lle⁻koh⁻, mah⁻ ga⁻ gay⁻ jee⁻ ja⁻. ³⁰Hi⁻ ya⁻ nää⁻ koo⁻ kiyh⁻ jwēē⁻ jwēte⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ jā⁻ hi⁻ jluuh⁻, hi⁻ tuu⁻, hi⁻ koo⁻, dsa⁻ tuuh⁻, hi⁻ jwēē⁻ ga⁻ jñah⁻ dsa⁻ dsaah⁻, na⁻ jāāy⁻ hu⁻ ti⁻ Jesús. Hi⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻ mi⁻hläy⁻ lä⁻jēē⁻ hi⁻ dsaah⁻ he⁻.

³¹Ma⁻ ga⁻ jēē⁻ dsa⁻, hlēē⁻ dsa⁻ koo⁻, ma⁻ li⁻ ma⁻ goo⁻ dsa⁻ tuuh⁻, ma⁻ ga⁻ nää⁻ dsa⁻ jluuh⁻, ma⁻ jēē⁻ dsa⁻ tuu⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁻ dsa⁻ dsē⁻ dsa⁻, mah⁻ ga⁻ jmeey⁻ juuh⁻ kih⁻ Dio kya⁻ dsa⁻ Israel.

³²Ma⁻ ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻ jøh⁻ Jesús jñääh⁻ mah⁻ ga⁻siyh⁻:

—Peer⁻ dsa⁻ lä⁻ nih⁻ dsēn⁻ kih⁻ lä⁻jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ tāāh⁻ la⁻. Jēē⁻ ma⁻hya⁻ hnē⁻ jmi⁻

jmeey⁻ ko⁻joh⁻ kyaah⁻ jnä⁻. Sa⁻ cha⁻ ni⁻ miih⁻ he⁻ kuyh⁻. Sa⁻ hnoon⁻ hēēn⁻ kiyh⁻ lä⁻ ma⁻ kyoyh⁻ na⁻, le⁻ ga⁻ che⁻ ga⁻hwaay⁻ cha⁻jwe⁻ jee⁻ dsa⁻ nääy⁻.

³³ He⁻ ja⁻ ga⁻ jah⁻ jnääh⁻:

—Ja⁻ ba⁻ dsa⁻ kye⁻ jnääh⁻ he⁻ kuh⁻ jwēē⁻ dsa⁻ heh⁻ hwa⁻ ki⁻ la⁻? Joh⁻ sa⁻ hnøø⁻ mah⁻ kēē⁻ lä⁻ jēē⁻ dsa⁻ la⁻.

³⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻ ngii⁻ Jesús juu⁻ kya⁻ jnääh⁻:

—Joh⁻ he⁻ ni⁻h⁻ kye⁻ h⁻nhä⁻? —ga⁻ jäh⁻.

—Gyii⁻ ba⁻, kyaah⁻ miih⁻ hmooh⁻ pih⁻ —ga⁻ chiih⁻ jnääh⁻.

³⁵ He⁻ ja⁻ ga⁻ jmeē⁻ Jesús mada⁻ mah⁻ wa⁻ dsa⁻ taah⁻ lä⁻ jēē⁻ hwa⁻. ³⁶ Ga⁻ kay⁻ lä⁻ jēē⁻ gyii⁻ he⁻ ni⁻h⁻ ja⁻ kyaah⁻ hmooh⁻ pih⁻ he⁻. Ga⁻ kway⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁻ Dio. Ja⁻ ga⁻ ga⁻llaay⁻ he⁻ ni⁻h⁻ ja⁻, ga⁻ kwēēy⁻ jnääh⁻ mah⁻ ga⁻ ti⁻ ga⁻llooh⁻ jnääh⁻ kih⁻ lä⁻ jēē⁻ dsa⁻. ³⁷ Ga⁻ kuh⁻ dsa⁻ llu⁻ lä⁻ jiih⁻ ga⁻ kēēy⁻. Ma⁻ ga⁻ la⁻ kiyh⁻, ga⁻ kah⁻ ga⁻ gyii⁻ sa⁻ miih⁻ jwi⁻ he⁻ ga⁻ chaa⁻ ja⁻. ³⁸ Lä⁻ jēē⁻ hi⁻ ga⁻ kuh⁻ jee⁻ ja⁻ tee⁻ ko⁻ kyeē⁻ mil dsa⁻ nüuh⁻. Ni⁻ sa⁻ na⁻ hee⁻ ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ ni⁻ chih⁻ ka⁻ läh⁻. ³⁹ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ hih⁻ Jesús juu⁻ kih⁻ dsa⁻, ga⁻ hey⁻ neh⁻ na⁻ moo⁻, mah⁻ ga⁻ haay⁻ jmi⁻ juuh⁻ ngooy⁻ ta⁻ hwa⁻ Magdala.

16

Dsa⁻ fariseo ma⁻ hnøøy⁻ jmeē⁻ Jesús ko⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Ma⁻ ga⁻ llooy⁻ ta⁻ hwa⁻ ja⁻, ga⁻ lla⁻ nää⁻ fariseo kyaah⁻ saduceo mah⁻ kay⁻ dsē⁻ Jesús. Ga⁻ ngiiy⁻ ma⁻ jmeē⁻ Jesús ko⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ ma⁻ jä⁻ gyuu⁻. ² Pero ga⁻ jēēh⁻ Jesús juu⁻ kiyh⁻, ga⁻ jäh⁻:

—Wa⁻ ra⁻ ga⁻ nüuh⁻ jmi⁻, jwah⁻ hnäh⁻: “Llu⁻ ba⁻ la⁻ jii⁻ jä⁻ la⁻, jēēh⁻ gyuu⁻ ba⁻ gyuu⁻”, jwah⁻ hnäh⁻. ³ Mah⁻ ta⁻ la⁻ tiil⁻ jwah⁻ hnäh⁻: “Hi⁻ goo⁻ jä⁻ lle⁻, jēēh⁻ gyuu⁻ gyuu⁻ mah⁻ na⁻ hi⁻”, jwah⁻ hnäh⁻. Peer⁻ ta⁻ juuh⁻ hnäh⁻. Leh⁻ ba⁻ hnäh⁻ lleh⁻ hnäh⁻ juu⁻ ha⁻ lä⁻ jmeē⁻ ko⁻ jmi⁻ ko⁻ jmi⁻ lä⁻ ko⁻ la⁻ gyuu⁻. Mah⁻ sa⁻ kye⁻ h⁻hnäh⁻ kwaat⁻ hee⁻ ga⁻ na⁻ dsa⁻ la⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻. ⁴ He⁻ ba⁻ che⁻ hlēēh⁻ hnäh⁻ dsa⁻ chaa⁻ na⁻, sa⁻ mi⁻ teh⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio mah⁻ ngiih⁻ hnäh⁻ jmeen⁻ ko⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻. He⁻ juh⁻ gaa⁻ lä⁻ koh⁻ ga⁻ la⁻ kih⁻ Jonä⁻ hi⁻ ga⁻ ngēē⁻ juu⁻ kih⁻ Dio, ma⁻ la⁻ he⁻ ja⁻ ba⁻ heehn⁻ hnäh⁻.

Ja⁻ hniih⁻ ga⁻ beey⁻ dsa⁻ he⁻ mah⁻ ngaayh⁻.

Levadura kih⁻ dsa⁻ fariseo

(Mr. 8:14-21)

⁵ Lä⁻ ko⁻ ma⁻ ga⁻ haa⁻ jnääh⁻ ta⁻ hngaah⁻ ko⁻ taa⁻ kih⁻ jmi⁻ juuh⁻ ja⁻, ja⁻ ga⁻ ga⁻ lä⁻ dsooh⁻ dsē⁻ jnääh⁻ sa⁻ ma⁻ kye⁻ jnääh⁻ he⁻ ni⁻ ih⁻. ⁶ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁻ Jesús siiyh⁻ jnääh⁻:

—Leēh⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ levadura kih⁻ dsa⁻ fariseo hi⁻ kih⁻ dsa⁻ saduceo ka⁻ läh⁻.

⁷ He⁻ ja⁻ ga⁻ tooh⁻ jnääh⁻ discípulo lla⁻ jnääh⁻ juu⁻ kyaah⁻ dsa⁻ kyaahn⁻, ma⁻ jäh⁻ jnääh⁻:

—Ma⁻ hlēēy⁻ lä⁻ na⁻, kih⁻ he⁻ sa⁻ ma⁻ kye⁻ jne⁻ he⁻ ni⁻h⁻.

⁸ Pero ga⁻ lä⁻ kyuu⁻ Jesús hu⁻ dsē⁻ kya⁻ jnääh⁻, mah⁻ ga⁻ siiyh⁻ jnääh⁻:

—Ja⁻ He⁻ la⁻ jwah⁻ hnäh⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ ni⁻h⁻ kye⁻ h⁻hnäh⁻? Ko⁻ hi⁻ pih⁻ go⁻ te⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hnäh⁻ dsa⁻ nüuh⁻. ⁹ Che⁻ lä⁻ jiih⁻ na⁻ sa⁻ hi⁻ lä⁻ ngēēh⁻ hnäh⁻? Che⁻ mo⁻ so⁻ dsooh⁻ hoh⁻ hnäh⁻ kih⁻ hña⁻ he⁻ ni⁻h⁻ he⁻ ga⁻ kuh⁻ hña⁻ mil dsa⁻ nüuh⁻ hi⁻ joh⁻ ga⁻ sa⁻ miih⁻ ga⁻ te⁻ ga⁻ juuh⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ jwi⁻ he⁻ ga⁻ chaa⁻ ja⁻? ¹⁰ Che⁻ mo⁻ so⁻ dsooh⁻ hoh⁻ hnäh⁻ kih⁻ gyii⁻ he⁻ ni⁻h⁻ he⁻ ga⁻ kuh⁻ kyeē⁻ mil dsa⁻ nüuh⁻, hi⁻ joh⁻ ga⁻ sa⁻ miih⁻ ga⁻ te⁻ ga⁻ juuh⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ jwi⁻ he⁻ ga⁻ chaa⁻ ja⁻? ¹¹ Ja⁻ He⁻ la⁻ ja⁻ he⁻ sa⁻ ngēēh⁻ hnäh⁻? Ja⁻ kih⁻ he⁻ ni⁻h⁻ na⁻ he⁻ jwēēh⁻ hnäh⁻: “Leēh⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ levadura kih⁻ dsa⁻ fariseo hi⁻ kih⁻ dsa⁻ saduceo ka⁻ läh⁻.” ¹² Ja⁻ ga⁻ ga⁻ lä⁻ ngēē⁻ jnääh⁻ sa⁻ ma⁻ hlēēy⁻ kih⁻ levadura he⁻ kaa⁻h dsa⁻ he⁻ ni⁻h⁻. Ma⁻ hlēēy⁻ kih⁻ nüuh⁻ he⁻ ma⁻ kwa⁻ dsa⁻ fariseo kyaah⁻ dsa⁻ saduceo ba⁻ ja⁻.

Ga⁻ jäh⁻ Pee⁻, Jesús he⁻ laa⁻ Cristo

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Ma⁻ ga⁻ lloo⁻ Jesús hwa⁻ Cesarea kih⁻ Filipino, ga⁻ ngiiy⁻ juu⁻ kya⁻ jnääh⁻, ga⁻ jäh⁻:

—Ja⁻ He⁻ la⁻ jäh⁻ dsa⁻ kih⁻ Hi⁻ ga⁻ lēē⁻ ngo⁻ la⁻? Ja⁻ Hi⁻ jnä⁻ laay⁻?

¹⁴ Mah⁻ ga⁻ jäh⁻ jnääh⁻:

—Ko⁻ llaa⁻ dsa⁻ jäh⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻ choo⁻ jmi⁻ ba⁻ hne⁻. Ko⁻ llaa⁻ jäh⁻, Elfa⁻ ba⁻ hne⁻. Hi⁻ jñah⁻ ko⁻ llaa⁻ jäh⁻, hne⁻ laah⁻ Jeremia o jñah⁻ hi⁻ ga⁻ ngēē⁻ juu⁻ kih⁻ Dio llo⁻ joo⁻.

¹⁵ Mah⁻ ga⁻ ngii⁻ Jesús juu⁻ kya⁻ jnääh⁻ ka⁻ läh⁻:

—¿Ha⁻ ga⁻ hnäh⁻, hee⁻ jwah⁻ hnäh⁻ kin⁻, hi⁻ ba⁻ jnä⁻ laah⁻ hnäh⁻?

¹⁶ Mah⁻ ga⁻ jeeh⁻ Simón Pee⁻ juu⁻ kiyh⁻:

—Hne⁻ he⁻ Cristo, Joq⁻ Dio jiih⁻.

¹⁷ Mah⁻ ga⁻ jäh⁻ Jesús siiyh⁻:

—Llu⁻ la⁻ kyah⁻ Simón, joq⁻ Joná. Jëeh⁻, ja⁻ he⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ mi⁻ jnäā⁻ kyah⁻ lä⁻ ma⁻ jäh⁻ na⁻. Täā⁻ kyaan⁻ hi⁻ gya⁻ gyuu⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ ma⁻ mi⁻ jnäā⁻ kyah⁻. ¹⁸ Jnä⁻ ka⁻ läh⁻ jwëëhn⁻ hne⁻, hne⁻ he⁻ Pee⁻, (he⁻ hnø⁻ jäh⁻ ku⁻). Hi⁻ né⁻ mi⁻ ku⁻ la⁻ choohn⁻ gwah⁻ kin⁻, hi⁻ ni⁻ mi⁻h⁻ sa⁻ lih⁻ juu⁻ cha⁻ je⁻ lla⁻ dsëë⁻ kiyh⁻. ¹⁹ Jnä⁻ toohn⁻ gooh⁻ hne⁻ mah⁻ kwah⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻ ha⁻ lä⁻ heyh⁻ ya⁻ jwii⁻. Cher⁻ mah⁻ kyaah⁻ juu⁻ he⁻ kwah⁻ sa⁻ ga⁻ laa⁻ dsa⁻ hi⁻ tääh⁻ hwa⁻ la⁻, lä⁻ ma⁻ na⁻ hnüuyh⁻ ja⁻ ba⁻ kyaah⁻ dso⁻ kye⁻ kiyh⁻. Hi⁻ cher⁻ mah⁻ kyaah⁻ juu⁻ he⁻ kwah⁻ ga⁻ laa⁻ hi⁻ tääh⁻ hwa⁻ la⁻, na⁻ na⁻ ba⁻ jwë⁻ kiyh⁻ dsa⁻ taayh⁻ ya⁻ jwii⁻ — ga⁻ jäh⁻ Jesús siiyh⁻ Pee⁻.

²⁰ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ taah⁻ Jesús jnääh⁻ juu⁻ mah⁻ sa⁻ kooh⁻ jnääh⁻ juu⁻ kyaah⁻ ni⁻ jaa⁻, he⁻ laay⁻ Cristo.

Ga⁻ mi⁻ jnäā⁻ Jesús juu⁻ he⁻ juuy⁻

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Jmii⁻ ja⁻ ga⁻ løø⁻ Jesús mi⁻ jnäā⁻ juu⁻ kyaā⁻ jnääh⁻ he⁻ jmee⁻ bii⁻ kiyh⁻ dsooy⁻ ta⁻ Jerusalén. Jee⁻ ja⁻ heeh⁻ dsii⁻ cha⁻ miih⁻ wii⁻, dsa⁻ gyuu⁻ sa⁻ lä⁻ hnäā⁻ dsii⁻, lä⁻ ja⁻ dsa⁻ kaah⁻ kyaā⁻ jmi⁻ dsa⁻, kyaah⁻ ta⁻ jwöh⁻ kyaā⁻ ley⁻ sa⁻ lä⁻ hnäā⁻ dsii⁻. Ja⁻ ga⁻ juuy⁻ hi⁻ lä⁻ jiiyh⁻ ka⁻ läh⁻ ga⁻ ma⁻ hya⁻ hnë⁻ jmi⁻.

²² He⁻ ja⁻ ga⁻ jää⁻ Pee⁻ Jesús ta⁻ koo⁻, mah⁻ ga⁻ løøy⁻ juuyh⁻ kiyh⁻, ga⁻ siiyh⁻:

—Wa⁻ lä⁻ ñih⁻ dsëy⁻ hne⁻, Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻. Ni⁻ miih⁻ sa⁻ le⁻ ja⁻ he⁻ ja⁻ né⁻ kyah⁻.

²³ Mah⁻ ga⁻ jeeh⁻ Jesús hnii⁻, ga⁻ jëëy⁻ Pee⁻ ga⁻ siiyh⁻:

—Jñuuh⁻ hne⁻ kin⁻ hi⁻ sa⁻ llu⁻, he⁻ jmeeh⁻ jwiih⁻ kin⁻ ba⁻ na⁻. Sa⁻ jmeeh⁻ hu⁻ dsë⁻ lä⁻ koh⁻ jmee⁻ Dio, lä⁻ koh⁻ la⁻ hu⁻ dsë⁻ kih⁻ dsa⁻ ba⁻ la⁻ hu⁻ dsë⁻ kyah⁻.

²⁴ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ jäh⁻ Jesús siiyh⁻ lä⁻ jëë⁻ jnääh⁻:

—Cher⁻ mah⁻ hi⁻ hnø⁻ jmee⁻ ko⁻ jøh⁻ kyaah⁻ jnä⁻, sa⁻ wa⁻ jmääy⁻ hniiy⁻ kwaat⁻, wa⁻ jääy⁻ cru⁻ kyaay⁻ mah⁻ wa⁻ jmeey⁻ ko⁻ jøh⁻ kyaah⁻ jnä⁻. ²⁵ Jëeh⁻, lä⁻ jëë⁻ hi⁻ hää⁻ hnii⁻ mah⁻ sa⁻ juuy⁻, hi⁻ he⁻ juu⁻ ba⁻. Pero

lä⁻ jëë⁻ hi⁻ kwaā⁻ hnii⁻ juu⁻ kwaat⁻ kin⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ lää⁻. ²⁶ ¿Hee⁻ ya⁻ jøø⁻ ka⁻ dsa⁻ ma⁻ ke⁻ ga⁻ liyh⁻ lä⁻ jëë⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻ mah⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ juuy⁻ sa⁻ tëëyh⁻ kih⁻ Dio? ¿Hee⁻ ba⁻ kyaah⁻ le⁻ mi⁻ hmaayh⁻ mah⁻ lääy⁻? ²⁷ Jëeh⁻, jäh⁻ Hi⁻ ga⁻ lëë⁻ ngo⁻ la⁻ kyaah⁻ be⁻ kih⁻ Täā⁻ kyaay⁻, kyaah⁻ ángele ka⁻ läh⁻. Ja⁻ ga⁻ mi⁻ hmaayh⁻ kih⁻ lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ lä⁻ koo⁻ te⁻ ta⁻ he⁻ ga⁻ jmeey⁻. ²⁸ Ma⁻ ra⁻ ju⁻ dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, chaa⁻ ko⁻ llaa⁻ hi⁻ tääh⁻ jee⁻ la⁻ sa⁻ juuy⁻ jää⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ jëëy⁻ be⁻ kih⁻ Hi⁻ ga⁻ lëë⁻ ngo⁻ jäh⁻ jmeey⁻ hih⁻.

17

Ga⁻ mi⁻ sëë⁻ Jesús hnii⁻

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Ma⁻ ngëë⁻ ga⁻ jñii⁻ jmi⁻, ja⁻ ga⁻ ga⁻ jää⁻ Jesús Pee⁻ kyaah⁻ Jacobo kyaah⁻ Jwaa⁻ øøyh⁻. Ga⁻ nääy⁻ kah⁻ ta⁻ moh⁻ ñii⁻. ² Jee⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁻ sëë⁻ Jesús to⁻ lo⁻ né⁻ hi⁻ ma⁻ jääy⁻ he⁻. Mo⁻ nëy⁻ ga⁻ li⁻ jih⁻ gyeh⁻ lä⁻ koh⁻ jmëë⁻ kih⁻ hyoo⁻. Hmiih⁻ kiyh⁻, ga⁻ tøø⁻ jlëë⁻ ñih⁻. ³ Jee⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁻ jnäā⁻ Elía kyaah⁻ Moisé, ga⁻ taayh⁻ llay⁻ juu⁻ kyaah⁻ Jesús. ⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁻ Pee⁻ siiyh⁻ Jesús:

—Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻, he⁻ ba⁻ che⁻ llu⁻ he⁻ tøøh⁻ jne⁻ ko⁻ jøh⁻ jee⁻ la⁻. Cher⁻ mah⁻ hnøoh⁻, jmee⁻ jnääh⁻ hnë⁻ hne⁻ kyaah⁻ moo⁻, koo⁻ kyah⁻, koo⁻ kih⁻ Moisé, hi⁻ koo⁻ kih⁻ Elía.

⁵ Ta⁻ ko⁻ jiih⁻ ma⁻ cheh⁻ Pee⁻ hlëëyh⁻ lä⁻ ja⁻, ga⁻ jyoo⁻ koo⁻ jñii⁻ tø⁻ jlëë⁻ ñih⁻ he⁻ ga⁻ lää⁻ lä⁻ jëëy⁻. Jee⁻ jñii⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁻ nuuh⁻ ga⁻ hlëëh⁻ koo⁻ juu⁻, he⁻ ma⁻ jäh⁻:

—Hi⁻ la⁻ na⁻ gyuu⁻ kyaan⁻ hi⁻ hnaan⁻. Peer⁻ chaa⁻ llu⁻ kyaayh⁻. Nu⁻ hnäh⁻ kiyh⁻.

⁶ Ma⁻ ga⁻ nuu⁻ discípulo he⁻ ga⁻ hlëëh⁻ jee⁻ jñii⁻ ja⁻, ga⁻ saay⁻ jee⁻ ma⁻ tääyh⁻, ga⁻ jwaayh⁻ jwëerte. ⁷ Ja⁻ ga⁻ ya⁻ jäh⁻ Jesús kiyh⁻, ga⁻ kye⁻ goo⁻ né⁻ kiyh⁻ mah⁻ ga⁻ siiyh⁻:

—Noo⁻ hnäh⁻, ta⁻ wa⁻ gah⁻ hnäh⁻.

⁸ Ma⁻ ga⁻ chooyh⁻ nëy⁻, mo⁻ so⁻ ga⁻ jëëy⁻ ni⁻ jaa⁻, ma⁻ la⁻ hnii⁻ ba⁻ Jesús cheh⁻ kyaayh⁻. ⁹ Ta⁻ ko⁻ jiih⁻ ma⁻ jñaa⁻ moh⁻ ja⁻, ga⁻ taah⁻ Jesús juu⁻ hi⁻ ma⁻ kyaayh⁻ he⁻:

—Ta⁻ jwii⁻ hnäh⁻ ni⁻ jaa⁻, lä⁻ jee⁻ he⁻ ma⁻ jëëh⁻ hnäh⁻ la⁻, ta⁻ ko⁻ jiih⁻ sa⁻ ma⁻ lä⁻ jiih⁻ Hi⁻ ga⁻ lëë⁻ ngo⁻ la⁻ jee⁻ kih⁻ hi⁻ na⁻ juu⁻.

¹⁰Ja-ga-ga-ngii-jnāah' discipulo juu' kih' Jesús, ga-chiih' jnāah':

—¿He-la' jäh' ta-jwoh' kyaa' ley, jmee-bii' jäh' Elía jää' ga' kih' Cristo?

¹¹He-jā-ga-jēh- Jesús juu' kih':

—Ja-ba' dsoo' jäh' Elía to-nē, ya-l-lay-llu' lä-jē he-cha-jee' la-. ¹²Pero jwēhn- hnäh', ma-jah- ba' Elía, mah' sa' ga-lä-kyuu- dsih'. Ga-jmee- dsa- lä- tē- dsē' kih'. Ja-ba' lä-jā- heeh' dsa- he' wii' Hi-ga-lēē-ngo' la-. ¹³Ja-ga-ga-lä-ngēē- discipulo kyaa' he- ma-hlēēyh- kih' jwaa- hi- ga-choo' jmi- ba' jā-.

Ga-mi-hlää' Jesús jaa- chih- hi- ma' kye- jmi-lle' hliih'

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴Lä- ma' ga-lla-näay' jee' ma' tääh' jwēē- dsa-, ja' jaa- dsa-nūh- mah' ga-juuyh' jñēy' cha-nē' Jesús, ga-jäh'y:

¹⁵—Dsa-jōh' kyaan-, wä- lä-nih' hoh' kih' chih- nūh- kyaan-, hi- dsa-juu' nēē- hi- jēy- wii' jwēte. Cha-miih- jiih- ma-tayh' cha-je- hi- ma-tayh' cha-jmii- ka-läh'. ¹⁶Ma-ya-jään- kyaah' discipulo kyaah' pero sa- ma-liyh- ma' mi-hlääy'.

¹⁷He-jā-ga-jäh' Jesús:

—He- ba' che- hñaa- hoh' hnäh' hi- chaa- na'. Sa- hii- lä-dsoo' hoh' hnäh'. ¿Lih' ba' laa- he- gyan- kyaah' hnäh'? Mo-so- lä-be- dsen- gya- ga- jnā' kyaah' hnäh'. Ya-jää- da' chih- na- ta- la- —ga-jäh' Jesús.

¹⁸Ja-ga-ga-juuh' Jesús kih' jmi-lle' hliih' , lä-jiih' ya-hēēy' kih' chih- he'. Lä-chah' ja- ga-hlaay'. ¹⁹Ma-ngēē- he- ja-, ga-kuh' jnāah' kah' kyaah' Jesús, mah' ga-ngii' jnāah' juu' kih':

—¿He-la' sa- ma-lä-kēh' jnāah' jmi- ma' lleē- jnāah' jmi-lle' hliih' he'?

²⁰He-jā-ga-jäh' Jesús siiyh-:

—Kih' he- miih- go-te' ba' ma-dsoo' hoh' hnäh', he-ja- ba' sa' ga-lēh' hnäh'. Pero ju-dsoo' jwēhn- hnäh', wä-ra- jäh' kih' miih- lä-kōo- piih' mii-ju- kih' mostaza ba' dsoo' hoh' hnäh', le' jwiih' hnäh' moh' la-: "Jñuuh' jee' na-, gwa- ta' jee' jyoh'", hi- jñuuyh' ba'. Sa- cha- ni- kōo- he- jā' jwēēh' kyah' hnäh'. ²¹Pero jmi-lle' hliih' hi- laa- lä-kōh' hi- ma' jää- chih' he' sa'

ya-hēē' cher'mah' sa' ga-tu' dsa- kuh' hih- mah' chuuy' kyaah' Dio.

Kōo- ka-läh' ga-mi-jnāā- Jesús juu' he- juuy'

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²²Lä-kōo- ma-tääh' hwa' Galilea, ga-jäh' Jesús siiyh- jnāah' discipulo kyaa':

—Hi-ga-lēē-ngo' la- ngēē- dsih' ja'goo- dsa- hñaa- dsē', ²³mah' jngēēh' dsih'. Ga- ma-hya- hnē- jmi- na' juuy', lä-jiih' ka-läh'.

He-jā- cha-miih- ga-lä-meeh- dsē' discipulo kyaa'.

Ga-mi-hmaah' Jesús ku'sih-

²⁴Ma- ga-lla-nōō- jnāah' jwii- Capernaum kyaah' Jesús, ya-nāā' hi- ma' kōo' ku'sih- kih' gwah' jee' ma' cheh' Pee' mah' ga-ngiiy' juu' kih':

—¿Che- sa- mi-hmaah- ta-jwoh' kyaah' ku'sih- kih' gwah' juuh'?

²⁵—Mi-hmaayh' ba- —ga-jäh' Pee' siiyh-.

Lä-kōo- ma' ga-he' Pee' cha'neh-, ga-lä-jää' Jesús ga-hlēēh' Pee':

—¿Ha- lä' la' laah' Simón, lä-jēē- dsa- ta' kaah' hwa' la-, hii- kih' kōoy' ku'sih-? ¿Che- kōoy' kih' dsa- kyaay' o che- kōoy' kih' jñah' dsa'?

²⁶—Kih' dsa- jñah' ba' kōoy' —ga-jäh' Pee' siiyh-.

Mah' ga-jäh' Jesús:

—He-jā- sa' jmee- bii' kih' dsa- kyaa' mi-hmaayh-. ²⁷Pero lä-la- ba' wä' jmeen' mah' sa' jän' hliih' kyaah' ni- jaa-. Gwa- cha'hoo' jmi-juuh-, go-jwä' ka-loo- hma-kuu'. To-nē' hmooh- hi- ka' hma-kuu', ja- lēēh' mah' nāh' hooy'. Jee' ja- jnāah' kōo- kuu' kyaah' he- mi-hmaah' ku'sih- kin' kyaah' kyah' ka-läh'.

18

Hi- na- lee' jōh' jee' jmee- Dio hih-

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹Ja-ba' hor- ja- ga-ya-jäh- jnāah' koo' kih' Jesús mah' ga-ngii' jnāah' juu' kih':

—¿Hii- na- hi- jōh' ga- jee' jmee- Dio hih'?

²Mah' ga-tēēh' Jesús jaa- gyuu-, ga-cheeyh- jee' kyaa' jnāah'. ³Mah' ga-siiyh' jnāah':

—Ma^{ra} ju 'dsoo' jwëëhn⁻ hnäh', cher'mah' sa' ga^{la} 'süi' huu^{dsë} kyah' hnäh' mah' jmeeh' hnäh' lä^{koo}- jaa⁻ gyuu⁻, sa' heh' hnäh' jee' jmee⁻ Dio hih'. 'Heh' lä^{ja}-, hi⁻ jmää⁻ hñii' hwaä⁻ lä^{koo}- gyuu⁻ la⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ lee⁻ jööh' ya^{jwi}' kih' Dio. 'Hi⁻ heeh⁻ jaa⁻ gyuu⁻ lä⁻ la⁻ kwaat⁻ kin⁻, he⁻ ma⁻ heeyh⁻ jnä⁻ ba⁻ ja⁻.

Goo⁻ la⁻ kih' hi⁻ jmee⁻ dsa⁻ tēh' dsa⁻ kyaah'

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

'Wa' hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ jmee⁻ tēh' jaa⁻ hi⁻ mäh' la⁻ hi⁻ ma⁻ lä⁻ dsoo' dsē⁻ kin⁻, llu⁻ ga⁻ la⁻ kiyh' wa⁻ra⁻ jäh' kih' hñuu⁻ dsa⁻ luuy⁻ koo⁻ cha⁻too⁻ kih' molii' he⁻ jee⁻ burr⁻ mah' hmääh' dsih' nñih' ga⁻ kih' 'cha⁻ jmi⁻ ñeeh'. 'He⁻ ba⁻ che⁻ jwi⁻ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁻! Joh' he⁻ sa⁻ jmee⁻ dsa⁻ tēy⁻h'. Pero ko⁻ ja⁻ lle⁻ kih' le⁻ ba⁻. Peer⁻ jwi⁻ dsa⁻ hi⁻ jmee⁻ dsa⁻ tēh' dsa⁻ kyaah'. 'He⁻ ja⁻ cher'mah' ma⁻ gooh⁻ o ma⁻ tiih' ga⁻ jmee⁻ täh⁻ kyaah' dso⁻kye⁻, hnä⁻ go⁻te⁻ ba⁻, mah' be⁻ uu⁻ kyah'. Jëeh', llu⁻ ga⁻ kyah', gwaah' jee⁻ tääh' hi⁻ na⁻ jiih', tuuh' ma⁻ gooh⁻ o tuuh' ma⁻ tiih', lä⁻ koh' ga⁻ he⁻ jwääy⁻ hne⁻ jee⁻ mo⁻so⁻ uu⁻ je⁻ kyaah' lä⁻ to⁻ ma⁻ gooh⁻ ma⁻ tiih'. 'Hi⁻ cher'mah' mi⁻ nēh' ga⁻ jmee⁻ täh⁻ kyaah' dso⁻kye⁻, lle⁻ go⁻te⁻ ba⁻, mah' be⁻ uu⁻ kyah'. Jëeh', llu⁻ ga⁻ kyah' gwaah' jee⁻ tääh' hi⁻ na⁻ jiih' kyaah' koo⁻ mi⁻ mi⁻ nēh', lä⁻ koh' ga⁻ he⁻ jwääy⁻ hne⁻ jee⁻ mo⁻so⁻ uu⁻ je⁻ kyaah' lä⁻ to⁻ mi⁻ mi⁻ nēh'.

Juu' na⁻ hmää⁻ lä⁻ koo⁻ la⁻ kih' jaa⁻ borrego hi⁻ na⁻ hëë'

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ Ni⁻ jaa⁻ hi⁻ mäh' lä⁻ la⁻ ta⁻ jmää⁻ hnäh' ta⁻ koo'. Jëeh', jwëëhn⁻ hnäh', ángele kyaay⁻ tääh' tää⁻ cha⁻né⁻ Tää⁻ kyaan⁻ hi⁻ gya⁻ gyuu⁻. ¹¹ Jëeh', ja⁻ Hi⁻ ga⁻ lëë⁻ ngo⁻ la⁻ mah' lääy⁻ hi⁻ na⁻ hëë'. ¹² ¿Ha⁻ lä⁻ jëeh' hnäh' he⁻ jwahn⁻ la⁻? Cher'mah' jaa⁻ dsa⁻ chaä⁻ hñä⁻ laä⁻ borrego kyaä⁻, mah' dsa⁻ hëë⁻ jaa⁻, ¿che⁻ sa⁻ beey⁻ ko⁻ hwëë⁻ jee⁻ lä⁻ jëë⁻ jah⁻ he⁻ mah' dsooy⁻ ta⁻ moh' dsa⁻ h⁻nääy⁻ hi⁻ na⁻ hëë' he⁻? ¹³ Ma⁻ra⁻ ju⁻ dsoo' jwëëhn⁻ hnäh'. Wa⁻ra⁻ ga⁻ jnääy⁻ hi⁻ jaa⁻ he⁻, lä⁻ chaäy⁻ llu⁻ jwërte⁻ kyaay⁻h', lä⁻ koh' ga⁻ kih' lä⁻ jëë⁻ hi⁻ sa⁻ na⁻ hëë'. ¹⁴ Ja⁻ ba⁻

lä⁻ ja⁻ la⁻ kih' Tää⁻ jñän⁻ hi⁻ gya⁻ gyuu⁻h', sa⁻ hnöy⁻ dsa⁻ hëë⁻ ni⁻ jaa⁻ hi⁻ pih' lä⁻ la⁻.

Lä⁻ la⁻ jmeen' mah' chaah' jne' ööh⁻h' (Lc. 17:3)

¹⁵ Cher'mah' jaa⁻ ööh' ma⁻ jmee⁻ koo⁻ he⁻ hliih' kyah', gwa⁻ mah' go⁻ chiiyh' he⁻ ma⁻ hlääy⁻h' kyaah' hne⁻, pero jee⁻ lä⁻ uu⁻ ba⁻ hnäh'. Cher'mah' ga⁻ jmeey⁻ he⁻ kyah', ma⁻ lēh⁻ ma⁻ chaah' ööh' he⁻. ¹⁶ Pero cher'mah' sa⁻ ga⁻ jmeey⁻ he⁻ kyah', jää⁻ ga⁻ jaa⁻ uu⁻ mah' go⁻ hlēēh' kyaay⁻h' ka⁻ läh'. Jëeh', kyaah' ju⁻ dsoo' he⁻ hlēēh⁻ uu⁻ uu⁻ dsa⁻, lä⁻ ja⁻ jmee⁻ dsoo' lä⁻ jē⁻ juu'. ¹⁷ Cher'mah' ni⁻ kih' dsa⁻ he⁻ sa⁻ hii⁻ nuuy⁻, ja⁻ jmeeh⁻ juu' kih' gwah⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ tääh' lä⁻ jēē⁻. Hi⁻ cher'mah' ni⁻ kih' lä⁻ jēē⁻ hi⁻ tääh' gwah⁻ sa⁻ ga⁻ nuuy⁻, jmää⁻ lä⁻ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻ heeh⁻ kih' Dio o lä⁻ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ koo⁻ ku⁻sih'. ¹⁸ Ma⁻ra⁻ ju⁻ dsoo' jwëëhn⁻ hnäh', lä⁻ jē⁻ he⁻ hñuu⁻h' hnäh' hwa⁻ la⁻, lä⁻ ja⁻ na⁻ hñuu⁻ gyuu⁻h' ya⁻ jwi⁻. Hi⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ chiih' hnäh' hwa⁻ la⁻, lä⁻ ja⁻ dsa⁻ chiih⁻ gyuu⁻h' ya⁻ jwi⁻ ka⁻ läh'. ¹⁹ Koo⁻ ka⁻ läh' jwëëhn⁻ hnäh', cher'mah' uu⁻ hnäh' ga⁻ taah' hnäh' juu' kwee⁻ hwa⁻ la⁻ mah' ngiih' hnäh' he⁻ hnooh⁻ hnäh', Tää⁻ kyaan⁻ hi⁻ gya⁻ gyuu⁻h', kwa⁻ bih' he⁻ hnooh⁻ hnäh'. ²⁰ Jëeh' jee⁻ dsa⁻ ñee⁻ uu⁻ uu⁻ ko⁻ jöh' ngiiy⁻ kiyh', jee⁻ ja⁻ hñän⁻ jee⁻ kiyh'.

Juu' na⁻ hmää⁻ lä⁻ koo⁻ la⁻ kih' jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁻ lä⁻ jöh⁻ dsē'

²¹ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ lloo⁻ Pee⁻ ka⁻ läh' chuh⁻ kih' Jesús mah' ga⁻ ngiiy⁻ juu' kiyh':

—¿Joh' jiih⁻ jmeen' jöh⁻ dsën⁻ kyaah' ööhn⁻ hi⁻ jmee⁻ hliih' kin'? ¿Che⁻ lä⁻ jiih' tē⁻ gyii' jiih'?

²² Mah' ga⁻ jäh' Jesús süyh':

—Sa⁻ cha⁻ jwahn⁻ lä⁻ jiih' tē⁻ gyii' jiih⁻. Jwahn⁻, gyii' jiih⁻ to⁻ lo⁻ gya⁻ dsē⁻ gyii'.

²³ He⁻ jää⁻ Dio dsa⁻ lä⁻ hih' kih', jeeh' kwee⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ jmee⁻ jaa⁻ rey hi⁻ ga⁻ jmeeh⁻ kwaat⁻ kih' lä⁻ jēē⁻ hi⁻ ma⁻ jmee⁻ ta⁻ kiyh'. ²⁴ Lä⁻ ma⁻ ga⁻ lōō⁻ jmeeyh⁻ kwaat⁻ kiyh', ya⁻ jääy⁻ jaa⁻ hi⁻ ma⁻ ää⁻ cha⁻ mi⁻ ih⁻ kuu'. ²⁵ Pero dsa⁻ he⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ kyaah' mi⁻ hmaayh⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ ääy⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ jmee⁻ rey he⁻ hih⁻ wa⁻ dsa⁻ hnēēy⁻ go⁻te⁻ kyaah' mēy⁻ kyaah' jooy⁻ hi⁻ kyaah'

lā-jē he- cha- kiyh mah' lā-hmaah' lā-jē he- āāy. ²⁶ He-jā ga-jūuh dsa- he' jnē cha-nē' rey mah' ga-chuuy' kyaah', ga-jāyh': "Dsa-jōh' kyaan', jmeē jōh' hoh' ki' jnā'. Mīhmaah' ba' jnā' kyah' lā-jē." ²⁷ Ga-lā-nih' ba' dsē' rey he' kiyh', mo-so' ga-ngiih' gyih' kuu' he- ma' āāy-jā, mah' ga-lāāy' go-te'.

²⁸ Pero lā-koo- ya-hēē' ba' dsa- hi- ma' āā- kih' rey, ga-jēy' jaa- dsa-kyaa' hi- ma' āā- kō-hī'pīh' kuu' kiyh'. Ga-saayh' mah' ga-gwiyh' luu' hi- he', ga-siiyh': "Mīhmaah' kin' he- āāh".

²⁹ Pero hi- ma' āā- kuu' kih' dsa-kyaa' he', ga-jwāy' hñiiy' huu' tii' hi- he' mah' ga-chuuy' kyaah', ga-jāyh': "Jmeē jōh' hoh' ki' jnā'. Mīhmaah' ba' jnā' kyah' lā-jē."

³⁰ Pero hi- jaa- he' sa' ga-heeyh-. Ga-hñiiy' kih' mah' ga-he'y' neh-nē' lā-jiih' ga-mi-hmaayh' lā-jē he- ma' āāy.

³¹ Ma' ga-jēē' jee' lā-jēē' dsa-kyaa' he' lā-koo' ga-jmeey', ga-jii' jwēte kiyh', mah' na-nāy' na-jmeeyh' juu' kih' rey ha- lā- ma-la'.

³² He-jā ga-jmeē' rey mada' ja' dsa-hñaa- dsē' he', mah' ga-siiyh': "Peer' hñaa- hoh' hne- dsa-nūh-. Ga-jmeen' jōh- dsēn' kih' lā-jē he- ma' āāh- kin', kih' he- ma-chuuh' cha-miih' kyaah' jnā'."

³³ Ja' ma' āāh- jmi' ma' lā-nih' hoh' kih' dsa-kyaa', lā-koo- ga-lā-nih' dsēn' kyah' hne-? ³⁴ He-jā ga-lā-lee' rey, ga-ngēēy' ja-goo- poo- mah' lā-kyaa' jmi' lā-jiih' mi-hmaayh' lā-jē he- āāy.

³⁵ Ja-ga-jāh' Jesús ka-lāh':

—Lā-jā- ka-lāh' jmeē' Tāā kyaan' hi- gya' gyuu' kyaah' hñah', cher'mah' sa- ga-lā-jōh' hoh' hñah' kih' he- hñiih' he- ma-jmeē' jōh' hñah' kyah'.

19

Ga-jāh' Jesús ha- lā- la' he- bee- dsa- jōh'

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Ma-ngēē' ma-kwa' Jesús lā-jē juu' na-, ya-hēēy' hwa' Galilea, ngooy' ta' hwa' Judea, he- hla- ta' hngaah' jmi' Jordán.

² Jwēē' dsa- ga-lā-lle' kaah' kiyh' hi- ga-mi-hlāy' lā-jēē' dsa-dsaah'. ³ Jee' ja-

ga-lā-nāā' koo' kih' Jesús kō-lāā' fariseo he- ma-kā- dsēy', ga-ngiiy' juu' kiyh':

—JChē' cha- jwē' bee' dsa- dsa-mē' kyaā', kih' wa' he- cha- he-, he- sa- tih' dsēy'?

⁴ He-jā ga-jēeh- Jesús juu' kiyh':

—JChē' sa- ma-heh- hñah' jee' na-siih-: Hi- ga-jmāā' Dio lā- ma' to-nē', hi- mē', hi- nūh- ga-jmāy'?

⁵ Hi- ga-jāyh':

—Kih' he-jā- ba', bee' dsa-nūh- cho jmi' mah' dsa-gyay' kyaah' mēy'. Mah' lā-jā, lee'y' jaa- ba' jee' lā-uyy'. Ja- hñiih' mo-so' laay' uu', ma-laay' jaa- ba'. Heh' lā-jā, hi- ma-lāā' jaa- kaah' Dio, sa- lle' kih' llaay' —ga-jāh' Jesús.

⁷ Mah' ga-jāh' fariseo siiyh- Jesús:

—JHe- la' jā- ga-jmeē' Moisé mada' chooyh' je- mah' bee' dsa- mē'?

⁸ Mah' ga-jāh' Jesús siiyh':

—Kih' he- chaah- hñah', he-jā- ba' ja- ga-kwa' Moisé jwē' bee' hñah' dsa-mē' kyaah' hñah'. Pero lā- ma' to-nē' sa- ga-lā' lā-jā. ⁹ He-jā- jwēēhn- hñah', hi- bee' dsa-mē' kyaā' hi- sa- cha- he- hñiih' ma-jmeey' kyaah' jñah' dsa-nūh-, mah' kaay' jñah' dsa-mē', he- jmeey' dso'kye- ba' ja-. Hi- lā-jā- hi- kaā' dsa-mē' hi- ga-beey' he', he- jmeey' dso'kye- ba' ja- ka-lāh'.

¹⁰ Mah' ga-chiih' jnāāh' discípulo kyaay':

—Cher'mah' lā-jā- la' kih' dsa-nūh- kyaah' dsa-mē', llū' ga-la' he- sa- jee' dsa-goo- go-te'.

¹¹ Mah' ga-jāh' Jesús siiyh':

—Jā- lā-jēē' lā-kēh' jmi' heeh' juu' la-. Lā-kēh' jmi' hi- lle' kih' heeh' ba'. ¹² Jēēh', chaa- hi- sa- na-hñaa' jmi- ngo' kih' wa-ra- ga-lā-chaay' he-jā- sa- le' jee'y' gooy-. Hi- chaa- hi- sa- na-hñaa' jmi- ngo' kih', he- ga-jmeē' dsa- hñaa- dsē' kiyh', he-jā- sa- le' jee'y' gooy-. Hi- chaa- ga' jñah' hi- sa- lla' dsē' jee'y' gooy- kih' he- hnōoy' jmeey' ta-he' kih' Dio. Hi- lā-kēh' jmi' heeh', wa' heeyh- juu' la-.

Ga-mi-jāā' Jesús gyuu-

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Jā-ga-na-jāā' dsa-gyuu- kyaā' cha-nē' Jesús mah' kyey' gooy- nē' kih' gyuu- mah'

ngiiy¹ kih¹ Dio. Pero jnāäh¹ discipulo kyaay¹ ga¹ juuh¹ jnāäh¹ kih¹ dsa¹ he¹. ¹⁴ Mah¹ ga¹ jāh¹ Jesús siiyh¹ jnāäh¹:

—Kwa¹ jwē¹ ya¹ nāā¹ gyuu¹ ta¹ la¹ kin¹. Ta¹ ha¹ hnāh¹ kiyh¹, jēēh¹ hī¹ laa¹ lä¹ koo¹ gyuu¹, hī¹ he¹ ba¹ jāā¹ Dio lä¹ hih¹ kih¹.

¹⁵ Ma¹ la¹ ma¹ kyey¹ gooy¹ nē¹ kih¹ gyuu¹ he¹, ya¹ hēēy¹ jee¹ ja¹.

Jaa¹ dsa¹ kwaā¹ hī¹ cha¹ kuu¹ ga¹ h-lēēh¹ kyaah¹ Jesús

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Jee¹ ngooy¹ ja¹, ja¹ jaa¹ dsa¹ mah¹ ga¹ siiyh¹:

—Hne¹ hī¹ laa¹ ta¹ jwoh¹ lluu¹, ¿hee¹ hnø¹ jmeen¹ mah¹ tēēhn¹ jee¹ mo¹ so¹ juun¹?

¹⁷ He¹ ja¹ ga¹ jāh¹ Jesús siiyh¹:

—¿Che¹ neh¹ hne¹ he¹ laan¹ lluu¹? Jēēh¹ ni¹ jaa¹ hī¹ lluu¹ sa¹ chaā¹, jaa¹ Dio ba¹ hī¹ lluu¹. Cher¹ mah¹ hnooh¹ tēēh¹ jee¹ mo¹ so¹ juuh¹, ja¹ mi¹ teh¹ lä¹ jē¹ mada¹ kih¹ Dio.

¹⁸ —¿Hee¹ ga¹ ja¹ mi¹ ten¹? —ga¹ jāh¹ dsa¹ he¹.

He¹ ja¹ ga¹ jāh¹ Jesús siiyh¹:

—Ta¹ jngēēh¹ dsa¹, ta¹ kaah¹ hī¹ laa¹ kyaā¹ jñah¹, ta¹ hī¹ kih¹ dsa¹, ta¹ jmee¹ dsoo¹ kih¹ juu¹ ta¹ juu¹. ¹⁹ Wa¹ hnaah¹ täā¹ kyaah¹ maa¹ kyaah¹. Wa¹ hnaah¹ dsa¹ kyaah¹ lä¹ koo¹ hnaah¹ hnaah¹.

²⁰ He¹ ja¹ ga¹ jāh¹ dsa¹ he¹ siiyh¹:

—Lä¹ jē¹ he¹ na¹ ma¹ mi¹ ten¹ lä¹ jiih¹ ma¹ mahn¹. ¿Hee¹ ga¹ hnø¹ jmeen¹?

²¹ He¹ ja¹ ga¹ jāh¹ Jesús siiyh¹ ka¹ läh¹:

—Cher¹ mah¹ hnooh¹ leēh¹ lluu¹ go¹ te¹, gwaah¹ go¹ hni¹ lä¹ jē¹ he¹ cha¹ kyah¹ mah¹ go¹ kwēēh¹ hī¹ tä¹ nēē¹. Lä¹ ja¹ ba¹ lä¹ cha¹ cha¹ miih¹ kyah¹ gyuu¹ hī¹ jmi¹ gyuu¹. Ja¹ ga¹ na¹ nēēh¹ mah¹ jmeen¹ kō¹ jōh¹ —ga¹ jāh¹ Jesús.

²² Ma¹ ga¹ nuu¹ dsa¹ he¹ juu¹ ja¹, ngaayh¹ ti¹ meeh¹ dsēy¹, jēēh¹, ma¹ chay¹ cha¹ miih¹ kuu¹. ²³ Ja¹ ga¹ jāh¹ Jesús siiyh¹ jnāäh¹:

—Ma¹ ra¹ ju¹ dsoo¹ jwēēhn¹ hnāh¹, jaa¹ dsa¹ cha¹ kuu¹, jwēēh¹ la¹ kiyh¹ heyh¹ jee¹ jmee¹ Dio hih¹. ²⁴ Koo¹ ka¹ läh¹ jwēēhn¹ hnāh¹, sa¹ ga¹ jwēēh¹ la¹ kih¹ jaa¹ camey¹, ngēē¹ to¹ gwa¹ koo¹ hma¹ kuu¹ lä¹ koh¹ ga¹ he¹ hēh¹ jaa¹ dsa¹ cha¹ kuu¹ jee¹ jmee¹ Dio hih¹.

²⁵ Ma¹ ga¹ nuu¹ jnāäh¹ hlēēyh¹ lä¹ ja¹, ga¹ tooh¹ jnāäh¹ jēē¹ dsah¹ jnāäh¹, mah¹ ga¹ chi¹ ih¹ jnāäh¹:

—¿Hii¹ ba¹ läā¹ ja¹?

²⁶ Lä¹ ma¹ jēēy¹ ja¹ jnāäh¹, ga¹ jāyh¹:

—He¹ la¹, sa¹ lä¹ kēh¹ dsa¹ jmi¹ jmee¹, pero Dio ga¹ lä¹ jē¹ ba¹ liyh¹ jmeey¹.

²⁷ Ja¹ ga¹ jāh¹ Pee¹ siiyh¹:

—Ma¹ jā¹ ba¹ lä¹ jē¹ he¹ cha¹ kyaā¹ jnāäh¹, mah¹ jmee¹ jnāäh¹ kō¹ jōh¹ kyaah¹ hne¹. ¿Hee¹ ba¹ na¹ hnāh¹ jnāäh¹?

²⁸ He¹ ja¹ ga¹ jāh¹ Jesús siiyh¹:

—Ma¹ ra¹ ju¹ dsoo¹ jwēēhn¹ hnāh¹, wa¹ ra¹ ga¹ tē¹ jee¹ le¹ hmēē¹ lä¹ jē¹ go¹ te¹, ma¹ ja¹ gya¹ Hī¹ ga¹ lēē¹ ngo¹ la¹ jōh¹ jee¹ jmeey¹ hih¹. Hī¹ lä¹ jēē¹ hnāh¹ hī¹ jmee¹ kō¹ jōh¹ kyaah¹ jñā¹, lä¹ ja¹ ka¹ läh¹ nah¹ hnāh¹ nē¹ gya¹ to¹ hma¹ sii¹ mah¹ llah¹ hnāh¹ ta¹ kih¹ lä¹ jēē¹ gya¹ to¹ nāā¹ dsa¹ Israel. ²⁹ Lä¹ jēē¹ hī¹ ma¹ tuu¹ dsē¹ ma¹ hwēē¹ cha¹ neh¹ kih¹, ma¹ beey¹ dsa¹ mē¹ øøyh¹ dsa¹ nuuh¹ øøyh¹, ma¹ beey¹ cho¹ jmiy¹, ma¹ beey¹ dsa¹ mē¹ kyaay¹, ma¹ beey¹ jooy¹, ma¹ bey¹ hwa¹ kiyh¹, cher¹ mah¹ ga¹ bey¹ lä¹ jē¹ he¹ ja¹ kwaat¹ kin¹, hī¹ he¹ hyoh¹ hña¹ loo¹ ga¹ lä¹ koh¹ he¹ ga¹ jā¹ kiyh¹ jmi¹ gyuu¹ la¹, hī¹ lä¹ ja¹ tēēyh¹ jee¹ mo¹ so¹ juuy¹. ³⁰ Pero jwēē¹ hī¹ ya¹ nāā¹ to¹ nē¹, hī¹ he¹ jā¹ kēē¹. Hī¹ jwēē¹ hī¹ ya¹ nāā¹ kēē¹, hī¹ he¹ leē¹ to¹ nē¹.

20

Juu¹ na¹ hmāā¹ lä¹ koo¹ la¹ kih¹ hī¹ hnāa¹ dsē¹ kyaah¹ dsa¹ juu¹ kyaay¹

¹ He¹ jāā¹ Dio dsa¹ lä¹ hih¹ kih¹, jēēh¹ kwee¹ lä¹ koo¹ ga¹ jmee¹ jaa¹ dsa¹ juu¹ cha¹ neh¹ hī¹ nēē¹ tiih¹ go¹ te¹ na¹ hnāāh¹ hī¹ jmee¹ ta¹ jee¹ na¹ jñāā¹ chaah¹ wii¹ jēh¹ kiyh¹. ² Ma¹ ga¹ lä¹ ee¹ kiyh¹ kyaah¹ lä¹ jēē¹ dsa¹ he¹ ha¹ lä¹ koo¹ te¹ mi¹ hmaayh¹ kih¹ koo¹ jmi¹ ta¹, ga¹ cheey¹ jee¹ na¹ jñāā¹ chaah¹ jēh¹ kiyh¹. ³ Ya¹ hēēy¹ ka¹ läh¹ kō¹ hī¹ nu¹ ta¹ la¹ tiih¹, jee¹ ja¹ ga¹ jēēy¹ dsa¹ hī¹ ma¹ täāh¹ je¹ hmooh¹ hī¹ sa¹ cha¹ ta¹ kih¹. ⁴ He¹ ja¹ ga¹ siiyh¹: “Hnāh¹ ka¹ läh¹ go¹ nāā¹ hnāh¹ ga¹ jmee¹ ta¹ jee¹ na¹ jñāā¹ chaah¹ jēh¹ kin¹. Mi¹ hmaah¹ ba¹ jñā¹ na¹ tee¹ kyah¹ hnāh¹.” Hī¹ na¹ nāā¹ ba¹ dsa¹ he¹. ⁵ Dsa¹ juu¹ he¹ ya¹ hēē¹ lä¹ hmēē¹ ma¹ ga¹ tē¹ lä¹ hyoo¹, hī¹ koo¹ ka¹ läh¹ ma¹

ga-tě' kō-hi' hně- ta- ga-hloo'. Ja-ba' lā-ja- ga-hěey' kih' jñah' ka-lāh' hi- na-jmee' ta' kiyh'. ⁶Ma' ngoo' ga-tě' kō-hi' hñā', ya-hěey' ka-lāh' mah' ga-jñāy' jñah' ga-dsa- hi- sa- cha- ta' kih'. Mah' ga-siiyh': "¿He-la' tääh' hnäh' jee' la- lā-taa' jmi' mah' sa- cha- ta' jmeeh' hnäh'?" ⁷He-ja- ga-jäh' dsa- he' siiyh': "Kih' he- sa- chaa- ni- jaa- hi- ma-kwēeh' jñāh' ta', he-ja-ba' na- he- tōoh' jñāh' jee' la-." He-ja- ga-jäh' dsa-juu' chaah' jēh' ja-, siiyh': "Go-nāā' hnäh' ka-lāh', go-jmee' hnäh' ta' jee' chaah' jēh' kin'. Mi'hmaah' ba' jñā' na-tee' jñeeh' hnäh'."

⁸Ma' ga-nuu' jmi' ja-, ga-jmee' dsa-juu' mada' kih' hi- ma' jaa' moz', ga-jāy' siiyh': "Tee' ga-lā-jēē' dsa- hi- ma- na-jmee' ta', mah' mi'hmaah' jñee' na-tee' kih' kōo- jmi' ta'. Lōō' kyaah' hi- ma- na-nāā' kēē- go-te' mah' mi-laa' kyaah' hi- ma- na-nāā' to-nē'." ⁹Lā-jēē' hi- ga-tāah' jmee' ta', ma-ngoo' ga-tě' kō-hi' hñā', ya-nāāy' ma' jaa- ma' jaa- ga-kōo' jñee' na-tee' kih' ma' kōo' jmi' ta'. ¹⁰Ja- ga- ga-lla-nāā' hi- ga-tāah' to-nē' na-jmee' ta'. Ma' tēeyh' cha-ga-miih' jñee' ma' laay'. Pero ga-hyoyh' ja-ba' kih' kōo- jmi' ta' ba' ka-lāh'. ¹¹Ma' ga-kōoy' jñee' ga-lōōy' cha-hāāy' dsa-juyy', ¹²ga-jāy': "Hi- ma- na-nāā' kēē- go-te' la, ga-jmee' ta' kōo- hor-ba', mah' ja-ba' kwee' ma' mi'hmaah' kiyh' lā-koh' te' he- ma-mi'hmaah' kyaā' jñāāh' hi- ma-jēē' wi' cha-hyoo- lā-taa' jmi'", ga-jāy' siiyh' dsa-juu' chaah' jēh'. ¹³He-ja- ga-jäh' dsa-juyy' siiyh' jaa- hi- ti-choo' juu' he': "Sa- cha- jmeen' hñāa- dsēn' kyah' hne- ome'. Jā' ma-tooh' jne' juu' kwee- he- mi'hmaah' kyah' na-tee' kih' kōo- jmi' ta'? ¹⁴Kii' hi- hne- jñeeh' mah' gwaah' kyah'. Jēēh' lā-na- hyoh- dsēn' ma-kwēēhn' hi- ma-he- kēē- go-te', ja-ba' lā-kōo- te' he- ma-kwēēhn' hne'. ¹⁵¿Che' sa- na-ngēn' jwē' jmeen' lā- hyoh- dsēn' kyaah' kuu' kin'? ¿O che' wi' hoh' kih' he- jmeen' llū' dsēn'?", ga-jäh' dsa-juu' he'. ¹⁶Lā-ja- le', hi- ya-nāā' kēē-, hi- he' lee' to-nē'. Hi- ya-nāā' to-nē', hi- he' jā' kēē-. Jēēh', jwēē' hi- na-teeh', pero miih' go-te' ba' hi- na-lleeh'—ga-jäh' Jesús.

Ngoo' hně- jiih' jmeeh' Jesús juu' he- juuy'

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷Ma' hāā' Jesús jwē' ngooy' ta' Jerusalén, ga-tēeyh' kah' lā-jēē' gya-tuu' jñāāh' mah' ga-siiyh' jñāāh'.

¹⁸—Jēē' da' hnäh', dsa-nōō' jne' ta' Jerusalén. Jee' oo' ngēē' dsa- Hi- ga-lēē'-ngo' la- ja-goo- jmi-dsa- kaah' kyaah' ta-j-woh' kyaā' ley. Hi- he' bāāh' jñā' dsoo' mah' jngēēh' dsa-jñā'. ¹⁹Ja- ga-ngēēy' jñā' ja-goo- dsa- hi- sa-lāā' judiu. Mah' mi-k-wayh' jñā', jmi-baay' jñā', ja-ga- dsa-tāāy' jñā' dsoh' hma-cru'. Pero lā-jiihn' ka-lāh' ga- ma-hya' hně- jmi'.

Jacobo kyaah' Jwaā' ga-ngiiy' he- gayy' jwoo' kih' Jesús

(Mr. 10:35-45)

²⁰Ja- ga- ja' mē' Zebedeo kyaah' lā-uu' jo-nūy' h', ga-juyy' jñey' cha-nē' Jesús mah' ga-chuyy' kyaah'.

²¹—¿Hee- jwiih' jñā'? —ga-jäh' Jesús siiyh'.

—Hi-h' lā-uu' chih' kyaan', jmee' mada' dsa-tāayh' kōo' kyah' wā-ra- ga-tě' jee' jmeeh' hih', jaa- jwoo' ra-llūy' kyah' hi- jñah' jwoo' ra-kēh' kyah'—ga-jäh' dsa-mē' he' siiyh' Jesús.

²²He-ja- ga-jēeh' Jesús juu' kiyh', siiyh':

—Sa' nēh' hnäh' hee- na- ngiih' hnäh'. ¿Che' tääh' hnäh' jēēh' hnäh' lli'wi' he- na' ga-jēēn'? ¿Che' lā-bē' hoh' hnäh' dsa-ngēēh' hnäh' he- wi' he- na' ga-dsa-ngēēn'?

—Tāā' ba' jñāāh'—ga-jāy'.

²³He-ja- ga-jäh' Jesús siiyh':

—Ma-ra' he- jēēh' ba' hnäh' lli'wi' he- na' ga-jēēn', hi' dsa-ngēēh' hnäh' he- wi' he- na' ga-dsa-ngēēn'. Pero he- nah' hnäh' jwoo' ra-llūy' o jwoo' ra-kēh' kin', sa' ga-tēēn' kwan'. He-ja- hyoh' hi- na-lleeh' kyaā' Tāā' kyaan' ba' ja-.

²⁴Gyaā' discípulo dsa-kyaah' jñāāh' ga-lā-lleey' kyaah' lā-uu' hi- he', ma' ga-nuyy' juu' ja'. ²⁵Ja- ga-tēē' Jesús kih' lā-jēē' jñāāh' mah' ga-siiyh' jñāāh'.

—Nēh' ba' hnäh' lā-kōo- jmee' dsa-ta' hi- jmee' hih' kih' dsa-gooy', kaayh' lā-lla' dsēy'. Dsa-kaah' he' kaah' lā-tē' dsēy'

dsa-gooy'. ²⁶ Pero jee' kyah' hnäh' sa' cha' he' kih' jmeeh' hnäh' lä' ja'. Hi' hnøø' lee' jøøh' ga' kih' lä' jëë' hnäh', hi' he' tēë' jmee' ta'he' kih' lä' jëë' ba'. ²⁷ Hi' hnøø' ka' nē' kih' jee' lä' jëë', hi' he' tēë' jmeey' ta'he' kih' lä' jëë' ba'. ²⁸ Jëëh', sa' ma' ja' Hi' ga' lëë' ngo' la' mah' jmee' dsa' ta'he' kiyh', ma' jan' mah' jmeen' ta'he' kih' dsa' ba'. Ma' jan' mah' kwaan' hñiin' juun', he' ja' kēë' jma' mah' lää' jwëë' dsa'.

Ga' mi' hlää' Jesús uu' dsa' tuu'
(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Lä' koo' ma' ga' hwëëy' jwii' Jerico, jwëë' jwërte dsa' ma' chaa' kaah' kiyh'. ³⁰ Ma' tääh' uu' dsa' tuu' koo' jwë'. Lä' koo' ma' ga' nuuy' ngoo' Jesús cha' jwë' ja', ga' löøy' hlëëyh' ki' gaa', ma' jäh':

—Dsa' jøøh' kyaan', hne' hi' laa' sa' ju' kih' David, wa' lä' nih' hoh' kya' jnääh'.

³¹ Hi' ga' juuh' dsa' kiyh', mah' mo' so' ma' tooyh' miih'. Pero dsa' tuu' he' cha' ga' miih' miih' ma' tooyh':

—Dsa' jøøh' kyaan', sa' ju' kih' David, wa' lä' nih' hoh' kya' jnääh'.

³² Ja' ga' ga' noo' Jesús, mah' ga' tēëyh' ga' siyh':

—¿Hee' hnooh' hnäh' jmeen' kyah' hnäh'?

³³ He' ja' ga' jäh' dsa' tuu' he' siyh':

—Dsa' jøøh' kyaan', hnøø' jnääh' lä' jnä' mi' nē' jnääh'.

³⁴ Ga' lä' nih' dsē' Jesús kiyh', ga' sooyh' mi' nē' dsa' tuu' he'. Lä' chah' ja' ga' lä' jnä' mi' nēy'. Hi' ga' jmeey' ko' jøøh' kyaah' Jesús.

21

Ga' he' Jesús na' dsëë' burr' jwii' Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Ja' ga' tēëy' Jerusalén ga' nääy' chuuh' jwii' Betfagé, koo' kih' moh' Olivo. He' ja' ga' jmee' Jesús mada' kih' uu' dsa' kyaah' jnääh'. ² Ga' siyh':

—Go' nää' hnäh' ta' jee' jwii' he' nøø' ta' cha' nē'. Jee' oo', jnääh' hnäh' jaa' burr' hyaa' hi' na' hñuuh' hi' jää' gyuu'. Ja' cheeh' hnäh' mah' ya' jääh' hnäh' kin'.

³ Cher' mah' chaa' jaa' hi' ga' ngii' juu' kyah' hnäh', ja' jwiih' hñih': "Jmee' bii'

kih' Dsa' jøøh' kya' jnääh' ba' la', chah' ba' ya' jää' jnääh' ka' läh'", jwiih' hñih'.

⁴ Lä' ja' ga' la' mah' lä' te' lä' koo' ga' jäh' jaa' hi' ga' ngëë' juu' kih' Dio llo' juo', lä' ma' ga' jäh':

⁵ Chiuh' dsa' hi' tääh' jwii' Sión:

“Jëë' da', hii' Rey kyaah' hnäh' ja' jee' kyah' hnäh'.

Hwaay' jwërte, na' dsëëy' jaa' burr', na' dsëëy' juo' burr' hyaa' hi' tēë' ka' löøy'.”

⁶ Na' nää' ba' hi' he', ga' jmeey' lä' koo' te' mada' he' ga' jmee' Jesús kiyh'. ⁷ Na' kyaay' jaa' burr' hyaa' hi' jää' gyuu', ja' ga' ga' kye' dsa' hmiuh' kih' ka' luu' burr' mäh' he' mah' ga' wi' Jesús. ⁸ Jwëë' jwërte dsa' ma' tääh' jee' ngooy' ja'. Ko' llaa' ga' ja' hmiuh' kih' cha' jwë' hi' jñah' ga' hnä' niuh' hma' ga' jay' cha' jwë'. ⁹ Dsa' hi' ma' chaa' kaah', kyaah' hi' ga' nää' jää' ma' tooyh' cha' miuh' miuh', ma' jäh':

—¿He' ba' che' lluu' sa' ju' kih' David! ¿Dio kyaah' hi' ja' lä' hih' kiyh'! ¿He' ba' che' lluu' hi' jøøh' hi' gya' gyuu'!

¹⁰ Lä' koo' ma' ga' he' Jesús Jerusalén, lä' kaa' jee' jwii' ga' chi' ga' jwaa' dsa', ma' ngiiy' juu':

—¿Hi' ba' na'?

¹¹ Mah' ma' jäh' dsa':

—Hi' na' he' Jesús, jaa' hi' ngëë' juu' kih' Dio hi' chaa' Nazaret hwa' Galilea.

Ga' hwëë' Jesús dsa' hi' ma' tääh' hñih' jee' chih' gwah'

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Ma' ngëë' he' ja', ga' lloo' Jesús ho' hne' kih' gwah' juuh'. Ga' hëëy' kih' lä' jëë' dsa' hi' ma' lla' hmooh'. Ga' saa' ga' jaay' na' mes' kih' dsa' hi' ma' mi' si' kuu', hi' ga' saa' ga' jaay' jee' nøø' hmooh' kih' hi' ma' hnëë' juu'. ¹³ Mah' ga' siyh':

—Lä' la' lle' juu' kih' Dio: “Hne' kin' lä' chee' hne' jee' ngii' dsa' kih' Dio.” Pero ma' jmeeh' hnäh' lä' koo' too' jee' dsa' taah' dsa' hi' ba'.

¹⁴ Jee' ma' chih' gwah' juuh' ja', ya' nää' dsa' tuu' kyaah' dsa' jluuh' cha' nē' Jesús mah' ga' mi' hlääy'. ¹⁵ Pero ga' lä' lleë' lä' jëë' jmi' dsa' kaa' kyaah' ta' jwoh' kya' ley ma' ga' jëëy' lä' jë' he' juh' gaa' he' ga' jmee' Jesús jee' ja'. Hi' ga' lä' lleëy'

ka-lāh' lā-koo- ma' ga-jēēy' tāāh' chih-
tooh' miih' koo' gwah' ja-:

—He- ba' che- lluu' hi- laa' sa'ju- kih'
David! —ma' jah' chih- he'.

¹⁶ He-ja- ga-jāh' dsa-kaah' he' siiyh-
Jesús:

—He' nuuh-, hee- na- hlēēh' chih-
tāāh' na-?

—Nuu- ba' jnā- —ga-jāh' Jesús—. Hnāh'
na- che' sa- ma-heh- hnāh' jih'koh' jee'
na' sii' lā-la-:

Lā-jēē- chih-pih', lā-kye- hi- tuh',
hne- Dio ma-mi-tēēh' hnih' kwee- ha- lā-
jmeey' juuh' kyah'.

¹⁷ Mo-so' ga-jmāāy' he' dsa- he'. Ya-hēē'
Jesús jee' jwii- Jerusalén ja-, ngaayh' ta'
jee' jwii- Betania, jee' ja- ga-jāy'.

Ga-jwā' Jesús dso'jwii' kih' chaah' higo
(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Tiuh- ga' jyoh' jmi', nēē- ka-lāh' Jesús
ta' jwii- Jerusalén. Peer- ja' kyooyh' jee'
hāāy' jwē'. ¹⁹ Koo' jwē' jee' ngooy' ja-
ga-jēēy' koo- chaah' higo. Mah' ngooy'
na-jēēy- che' hii' mi'. Ma' ga-jēēy', ni-
koo- mi' sa' cha- hii', ma-la' moo- jmah'
ba' choo'. Mah' ga-siiyh' chaah' hma- ja-:

—Jih'koh' mo-so' hii' mi' kyah' hne-.

Lā-cha' ja- ga-lā-kii' chaah' higo ja-.

²⁰ Ma' ga-jēē' jnāāh' ha- lā- ga-jmeē' Jesús,
jee' dsa-h' jnāāh', mah' ga-jāh' jnāāh':

—He- lā- ma-lā- kii' cha' go-te' chaah'
higo na-?

²¹ He-ja- ga-jāh' Jesús siiyh' jnāāh':

—Ma-ra' ju 'dsoo' jwēēhn- hnāh',
cher'mah' dsoo' hoh' hnāh' hi' sa' jmeeh
' hnāh' to' hu' dse-, ja- ma-la' he- la-
le' jmeeh' hnāh'. Le' jwiih' hnāh' moh'
chih' na-: "Jnuuh' jee' na-, jwāā- hāah'
cha'jmi- nēeh-", hi' lā-ja- le'. ²² Lā-jē- he-
ngiih' hnāh' kih' Dio, cher'mah' dsoo' hoh'
hnāh', hnāh' ba' hnāh'.

He-ja' gyuh' ba' hih' he- jmeē- Jesús
(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Lā-koo- ma' ga-lloo' Jesús jee' chih'
gwah' juuh' ga-lōoy' mi-tēēy' dsa-. Ma'
ga-lla-nāā' cha-nēy' dsa-kaah' kyaa' jmi-d-
sa-, kyaah' dsa-gyuh', ga-ngiiy' juu' kih'
Jesús:

—He' cha- jwē' kyah' he- jmeeh- lā-jē-
he- na-? He- kih' hih' he- jmeeh- lā-
na-?

²⁴ He-ja- ga-jēēh- Jesús juu' kiyh',
ga-siiyh':

—Ngii- koo- mi' juu' kyah' hnāh'
ka-lāh'. Jēēh' da' hnāh' kin' jāā', ja- ga'
jwahn- hi- kih' hih' he- jmeen- lā-la-.

²⁵ He-ja- ga-jmeē' hih' he- ga-chaā' Jwaa-
dsa- jmi-, che' Dio o che' dsa- nuuh'?

Jee' tāāyh' ja- ma' llay' juu' kyaah'
dsa-kyaa' yh', ma' jāyh':

—Cher'mah' ga-jāh' jne', hih' kih' Dio ba'
ja-, Jesús jāh': "He- la' sa' lā-dsoo'
hoh' hnāh' kiyh' ga-ja-?" ²⁶ Hi' cher'mah'
ga-jāh' jne', ja' hih' kih' dsa- ba' ja-, hii'
goo- jnān' kyaah' dsa-, jēēh', lā-jēē- dsa-
ma' jmāā- kwaat- Jwaa' ma-lā-ja- hi- ma'
ngēē- juu' kih' Dio —ma' jah' dsa-kaah' he'.

²⁷ He-ja- ga-jāh' dsa-kaah' he' ga-siiyh-
Jesús:

—Sa- nē- jnāāh'.

Mah' ga-jēēh- Jesús juu' kiyh' ka-lāh',
ga-siiyh':

—Ni- jnā- sa' jmeehn- juu' hi- ga-jmeē'
hih' he- jmeen- he- la-.

Juu' na-hmāā- lā-koo- la' kih' uu' chi-
h- nuuh-

²⁸ He-ja- ga-ngii' Jesús juu' kiyh' ka-lāh':

—He- hu' dse- jmeeh- hnāh' kih' he-
jwahn- la-? Jaa- dsa- ma' chaā- uu' chih-
kyaa'. Ga-siiyh' jaa- chih- he': "Gyuu-
kyaan-, goh' na' go-jmeeh' ta' jee' na-jnāā'
chaah' wii- jēh' kin'." ²⁹ He-ja- ga-jāh'
chih- he' siiyh' jmiy-: "Sa- hnoon' niin'."
Ko-hwēē' ga-ja-, ga-lā-sii' hu' dse- kiyh'
mah' ngooy'. ³⁰ Ja- ga-tēēy' hi- jaa- he',
ga-jmeey' mada' kiyh' lā-koo- ga-jmeey'
mada' kih' hi- to-nē- he'. Jooy' he' ga-jāh':
"Nee' tāā, ni' ba' jnā'." Mah' sa' nēey'.

³¹ He-ja- jaa- jee' lā-uu' ga-jmeē' lā- hnōō'
jmiy-?

Mah' ga-jāh' dsa- he':

—Hi- to- nē- ba'.

He-ja- ga-jāh' Jesús siiyh':

—Ma-ra' ju-dsoo' jwēēhn- hnāh'. Lā-jēē-
hi- koo' ku'sih' kyaah' hyaa- hi- ga-nāā'
kyaah' wa- hi- cha- hi-, dsa-taah' jee' jmeē-
Dio hih' jāā' ga-lā-koh' ga- hnāh'. ³² Jēēh'
ja' Jwaa' jee' kyah' hnāh', ma' mi- jnāāy-

ha- lā- mā' go'taah' hnāh' kyaah' he- llu' mah' sa- ga-lā-heeh' hnāh' kiyh'. Pero dsa- hī- koo' ku'sih- kyaah' hyaa' hlēeh' he' ga-lā-heey' kiyh'. Ma'ke- ga-jēeh' hnāh' ga-lā-hee' dsa- kih' Jwaa', pero ni- lā'ja- sa- ga-lā-dsaa' hoh' hnāh' miih- mah' mā' lā-heeh' hnāh' kiyh'.

Juu' na-hmāā' lā-koo- la' kih' dsa- hī- ga-hoo' ta' kih' jñah'

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Nuu- da' hnāh' jyoh' juu' na-hmāā'. Ma' chaa- jaa- dsa-juu' hī- ga-tāā' koo- nāā' chaah' wii- jēh'. Ga-jney' lā'ku' lā'jii', ga-mi'lluy' jee' mā' hwēy' jmi' mi'jēh' ja-. Ga-chiyh' koo- na'hyah' he- nīi' jee' ga-wii' dsa- hī- ga-taah' ga-hoo' jee' na-jnāā' chaah' jēh'. Ma' ga-la' he- ja-, ga-tooyh- goo- dsa- he- hoo' mā' to'dsaah'. Ja- ga' ya-hēy' ngooy' uu'. ³⁴ Ma' ga'lloo' jii- kih' mi'jēh' ja-, ga-cheey' moz' kyaay' jee' mā' tāāh' dsa- hoo' ta' kiyh' mah' mā' koo' heey' he- mā' tēy'. ³⁵ Ma' ga-lla-nāā' moz' he' jee' na-jnāā' chaah' wii- jēh' kih' dsa-juu', dsa- hī- mā' tāāh' hoo' he' ga-jney' jwē' kih' moz' he'. Ko'llaa' ga-jmi' ga-baay', jñah' ga-jngēy' go-te-, hī- jñah' ko'llaa' ga-tey' kuu' kih'. ³⁶ Ga-cheey' lā-hmēē' jñah' ga' moz', jwēē' ga-lā'koh' ga' hī- ga-cheey' to-nē'. Ja-ba' lā'ja- ga-jmeey' kih' hī- he'. ³⁷ Jee' ga-dsaa' ga-cheey' jooy'. Ma' jmeey' haa'dsē: "Go- jmee' ga' dsa- oo' he' kih' chih' kyaan- la-". ³⁸ Ma' ga-jēē' dsa- hī- mā' hoo' chaah' jēh' ja-, ja' chih- he', ga-taayh' ga'llay' juu' kyaah' dsa-kyaayh: "Hī- oo' na-, hī- jā' kyaah' ta' jñān'. Wa' jngēēh' jñih' mah' jān' kyaah' heey' he- mā' tēy-". ³⁹ He-ja- ga-saah' dsih'. Ga-lleey- ta' ka-h-ne' jee' mā' na-jnāā' chaah' jēh' ja-, mah' ga-jngēēh' dsih'. ⁴⁰ Wa'ra- ga'lloo' dsa-juu' chaah' jēh' ja-, zheē' ba' jmeey' kih' dsa- hī- jmee' ta' kiyh' he', laah' hnāh'? — ga-jāh' Jesús.

⁴¹ Mah' ga-jēy' kih' Jesús:

—Sa- lā-nih' dsē' jngēy' dsa- hī- hnāā- dsē' he', mah' tooyh' goo' jñah' hī- jmee' ta' kiyh'. Hī- he' ba' ngēē' mi'jēh' wa'ra- ga-tē' jii- he- chooyh' —ga-jāy' siyh' Jesús.

⁴² Mah' ga-jāh' Jesús siyh' ka-lāh':

—zChe' jñ'koh' sa- ma-heh- hnāh' juu' kih' Dio jee' na-sii- lā-la-?:

Ja-ba' kuu' he- sa- ga-tih' dsē' tē'hyah', he-ja- ba' ga-jā' lā-koo- mi'kuu' he- kye- dsa- to-nē' kih' koo- hne' juah-.

Dio ba' he' hī- ga-jmee' lā'ja-, he-ja- dsaa' dsē' jne', ga-jāh' Jesús.

⁴³ He-ja- jwēēhn- hnāh', jñuh' Dio ta' he- ma-na-hnāah' hnāh' jmeeh' mah' tooyh' goo' jñah' hī- jmee' ta' lā-lle' kih'. ⁴⁴ Hī- tāh' nē' kuu' ja-, hī- he' chu-jōō' jmi-ngo' kih'. Hī- wa'ra- ga-toh' kuu' ja- nē' kih' dsa-, jleeyh' go-te-.

⁴⁵ Lā- mā' ga-nuuy' juu' lā- dsoo- he- ga-hlēeh' Jesús, lā-jēē' jmi-dsa- kaah' he' kyaah' dsa- fariseo ga-tah' dsēy' he- ga-h-lēeh' Jesús kiyh' kyaah' juu' na-hmāā' ja-.

⁴⁶ Ma' hnooh- dsa-kaah' he' ha- lā- jee' mā' saayh' Jesús. Pero mā' goyh' kyaah' dsa-, jēēh' mā' jmāā- dsa- kwaat- Jesús laay' jaa- hī- ngēē- juu' kih' Dio.

22

Juu' na-hmāā' lā-koo- la' jmi' jee' dsa- jee' goo- dsa-

(Lc. 14:15-24)

¹ Koo- ka-lāh' ga-hlēeh' Jesús juu' na-hmāā', ga-jāyh':

² —He- jāā- Dio dsa- lā-hih' kih', jēeh' kwee- lā-koo- ga-jmee' jaa- rey hī- ga-jmee' koo- jmi' mā' ga-jee' goo- chih- kyaay'. ³ Ga-cheey' moz' mah' dsa-tēy' lā-jēē' hī- mā- na-la' juu' ya-nāā' jmi' kih' hī- dsa-jee' goo-. Pero ni- jaa- dsa- he' sa- ga-hii' mā' ya-nāā'. ⁴ Ga-tē' to' jiih' ga-cheey' jñah' ga' moz' mah' ga-siyyh: "Chiih' hī- mā-na-la' juu' ya-nāā', mā- na-la' ba' mā' he- kuyh'. Ma-jmeen' mada' ma-jngēēh' dsa- kya' kyaah' jñah' ga-jah' hī- ga-mi-gyan'. Ya-nāā' hnāh' ja-, jee' le' jmi' kih' hī- jee' goo-, jēēh', ga-lā-jē' ba' mā-na'llu-". ⁵ Pero dsa- hī- mā-na-teeh' he' sa- ga-jmee' he'. Ga-nāāy' jee' jyoh' ba'. Jaa- he' nēē' na-jēē' hwa' kih'. Jñah' he' nēē' jee' nōō' hmooh' kiyh'. ⁶ Hī- jñah' he' ga-saayh' moz' kyaay' rey, ga-jmeeyh' mah' ga-jngēy'. ⁷ Lā- mā' ga'llooh' juu' kih' rey, ga-lā-lleey' jwēte. Ga-cheey' hlōō' kyaay' mah' ga-mi'llaay-

lā-jēē⁺ hī⁻ ga⁻jngēēh⁺ moz⁻ kyaay⁺, lā⁻jīih⁺ ga⁻jēy⁺ go⁻te⁻ jee⁻ jwī⁻ kih⁺ hī⁻ he⁻. ⁸Mah⁺ ga⁻sīyh⁺ lā-jēē⁺ moz⁻ kyaay⁺: “Ga⁻lā-jēē⁺ ba⁺ ma⁻na⁻llu⁺ kih⁺ jmi⁺, pero lā-jēē⁺ hī⁻ ma⁻na⁻teeh⁺ he⁻ mo⁻so⁻ heh⁺ ya⁻nāay⁺ jee⁻ la⁻. ⁹Na⁺ go⁻nāā⁺ hnāh⁺ lā⁻kaa⁻ cha⁻jwē⁺ juuh⁺. Lā⁻jah⁺ hī⁻ jēeh⁺ hnāh⁺ teeh⁺ mah⁺ ya⁻nāay⁺ jee⁻ jmi⁺ la⁻.” ¹⁰Lā⁻chah⁺ ja⁻ ga⁻h⁻wēē⁺ lā-jēē⁺ moz⁻ he⁻ lā⁻kaa⁻ cha⁻jwē⁺ mah⁺ ga⁻jōy⁺h⁻ lā⁻jah⁺ mīih⁻ hī⁻ ga⁻jnāāy⁺h⁻ ba⁺, hī⁻ lluu⁺ hī⁻ hlēēh⁺, lā⁻jwē⁺ jee⁻ ga⁻kah⁺ lā⁻kaa⁻ cha⁻neh⁺ jee⁻ tē⁻ jmi⁺.

¹¹Ma⁺ ga⁻he⁺ rey⁺ jee⁻ tāāh⁺ lā-jēē⁺ hī⁻ na⁻teeh⁺ he⁻, ga⁻jēy⁺ jaa⁻ dsa⁻ñuu⁺h⁻ hī⁻ sa⁻ ma⁻kyeh⁺ hmi⁺h⁻ he⁻ la⁺ kih⁺ jmi⁺ ja⁻. ¹²Mah⁺ ga⁻sīyh⁺: “Ome⁺, ħha⁻ lā⁻ ma⁻heh⁻ jee⁻ la⁻ mah⁺ sa⁻ kyeh⁺ hmi⁺h⁻ he⁻ la⁺ kih⁺ jmi⁺ la⁻?” Pero dsa⁻ he⁻, ga⁻gyay⁻ tī⁻sīh⁺ ba⁺. ¹³Ja⁻ ga⁻ga⁻jmeē⁺ rey⁺ mada⁻ kih⁺ hī⁻ ma⁻jmeē⁺ ta⁻he⁺ cha⁻neh⁺ ja⁻: “Hñuu⁺ hnāh⁺ goo⁻ tiy⁺ mah⁺ jwāā⁺ hnāh⁺ ta⁻ ka⁻hne⁺ jee⁻ na⁻hoo⁻. Jee⁻ ja⁻ ki⁻hooy⁺h⁻ mah⁺ juuy⁺ cha⁻jay⁺.” ¹⁴Jēēh⁺ jwēē⁺ hī⁻ na⁻teeh⁺, pero mīih⁻ go⁻te⁻ ba⁺ hī⁻ na⁻llēēh⁺.

Kwaat⁻ kih⁺ ku⁻sīh⁻

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵Ja⁻ ga⁻ga⁻nāā⁺ dsa⁻ fariseo mah⁺ ga⁻taay⁺h⁻ juu⁺ kwee⁻. Lā⁻taa⁺ ga⁻ga⁻jmeē⁺ ha⁻ lā⁻ jee⁻ ma⁻kaah⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús. ¹⁶He⁻ ja⁻ ga⁻cheēy⁺ dsa⁻kyaay⁺h⁻ ko⁻jōh⁺ kyaah⁺ dsa⁻kyaa⁺ Herode mah⁺ na⁻hlēēy⁺h⁻ kyaah⁺ Jesús, ga⁻sīyh⁺:

—Ta⁻jwoh⁺, ñe⁺ ba⁺ jnāāh⁺, hne⁻ hlēēh⁺ ju⁺ dsōo⁺ jmah⁺ ba⁺, kyaah⁺ ju⁺ dsōo⁺ ba⁺ mi⁻tēēh⁺ dsa⁻ ha⁻ lā⁻ la⁺ jwē⁺ kih⁺ Dio. Hi⁻ sa⁻ gah⁺ kyaah⁺ ni⁻ jaa⁻, jēēh⁺ sa⁻ kyeh⁺ kwaat⁻ ha⁻ lā⁻ laa⁺ lā⁻jaa⁻ lā⁻jaa⁻ dsa⁻. ¹⁷Chīih⁺ da⁻ jnāāh⁺ ja⁻, ha⁻ lā⁻ laah⁺ hne⁻: ħChe⁺ llū⁺ he⁻ mi⁻hmaah⁺ jne⁻ ku⁻sīh⁻ kih⁺ dsa⁻ta⁻ César o sa⁻ llū⁺?

¹⁸Pero Jesús kyuu⁺y⁻h⁻ ba⁺ huū⁺dsē⁻ hliih⁺ he⁻ ma⁻jmeē⁺ dsa⁻ he⁻, he⁻ja⁻ ga⁻sīyh⁺:

—He⁻ ba⁺ che⁻ ta⁻juu⁺h⁻ hnāh⁺. ħHe⁺ la⁻ kah⁺ hnāh⁺ dsēn⁺? ¹⁹Heeh⁺ da⁻ jnā⁺ ha⁻ lā⁻ la⁺ kuu⁺ he⁻ kwah⁺ hnāh⁺ kih⁺ ku⁻sīh⁻.

Mah⁺ ga⁻heey⁺h⁻ ko⁻kuu⁺. ²⁰Mah⁺ ga⁻jāh⁺ Jesús sīyh⁺:

—ħHii⁺ kih⁺ heeh⁺ toō⁻ la⁻? ħHii⁺ kih⁺ jmi⁺ na⁻sīi⁻ la⁻?

²¹Mah⁺ ga⁻jāh⁺ dsa⁻ he⁻:

—Kih⁺ César ba⁺ na⁻.

Ja⁻ ga⁻ga⁻jāh⁺ Jesús sīyh⁺ ka⁻lāh⁺:

—He⁻ la⁺ kih⁺ César, kwēēh⁺ ba⁺ César. He⁻ la⁺ kih⁺ Dio, kwēēh⁺ ba⁺ Dio.

²²Ma⁺ ga⁻nuuy⁺ juu⁺ ja⁻, ga⁻taay⁺h⁻ jēē⁻ dsay⁺h⁻. Mo⁻so⁻ ga⁻jmaāy⁺h⁻ he⁻ Jesús, ga⁻nāā⁺ bih⁺ kiyh⁺.

Ga⁻ngi⁺h⁺ dsa⁻ juu⁺ ha⁻ lā⁻ le⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁻ jee⁻ lā⁻jīih⁺ hī⁻ na⁻juu⁺

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³Ja⁻ ba⁺ jmi⁺ ja⁻ na⁻nāā⁺ dsa⁻ saduceo na⁻jēēy⁺ Jesús. Dsa⁻ he⁻ na⁻, sa⁻ ma⁻heēy⁺ he⁻ lā⁻jīih⁺ dsa⁻ jee⁻ kih⁺ hī⁻ na⁻juu⁺. Mah⁺ ga⁻ngi⁺y⁺ juu⁺ kiyh⁺, ga⁻jāy⁺h⁻:

²⁴—Ta⁻jwoh⁺, ga⁻sīi⁺ Moisé jnān⁺ kyaah⁺ juu⁺ la⁻. Wa⁻ra⁻ ga⁻juu⁺ jaa⁻ dsa⁻ñuu⁺h⁻ hī⁻ sa⁻ chaa⁻ joō⁻, dsa⁻ñuu⁺h⁻ oōh⁺ hlii⁺ he⁻, lle⁻ kih⁺ tēēy⁺ dsa⁻mē⁻ mah⁺ lā⁻chaa⁻ joō⁻sīyh⁺ hī⁻ lee⁻ kwaat⁻ kyaa⁺ hlii⁺ oōy⁺h⁻.

²⁵Ga⁻lā⁻chaa⁻ jee⁻ kyaa⁺ jnāāh⁺ gyeē⁻ dsa⁻ñuu⁺h⁻ jaa⁻ ba⁺ cho⁻jmi⁺y⁻. Hī⁻ to⁻nē⁻ he⁻ ga⁻kaa⁻ dsa⁻mē⁻ pero chah⁺ ba⁺ ga⁻juuy⁺. Sa⁻ ga⁻lā⁻chaa⁻ joōy⁺ he⁻ ja⁻ ga⁻jā⁻ mēy⁺ kyaah⁺ jee⁻ ga⁻tē⁻ uu⁺ dsa⁻ñuu⁺h⁻ oōy⁺h⁻.

²⁶Ja⁻ ba⁺ lā⁻ja⁻ ga⁻la⁻ kih⁺ jee⁻ ga⁻tē⁻ uu⁺ dsa⁻ñuu⁺h⁻ he⁻, hī⁻ kih⁺ jee⁻ ga⁻tē⁻ uu⁺ ka⁻lāh⁺, lā⁻jīih⁺ ga⁻dsaa⁻ ga⁻juu⁺ lā⁻jēē⁺ gyeē⁻. ²⁷Jee⁻ ga⁻dsaa⁻ go⁻te⁻ ga⁻juu⁺ hñii⁺ dsa⁻mē⁻ ka⁻lāh⁺. ²⁸Wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁻ jee⁻ lā⁻jīih⁺ dsa⁻ ja⁻, ħhii⁺ kih⁺ jee⁻ lā⁻jēē⁺ gyeē⁻ lee⁻ kyaa⁺ dsa⁻mē⁻ he⁻? Jēēh⁺, ga⁻lā⁻jēē⁺ gyeē⁻ ba⁺ ga⁻lā⁻kyaay⁺h⁻ —ga⁻jāh⁺ dsa⁻ saduceo sīyh⁺ Jesús.

²⁹He⁻ja⁻ ga⁻jēeh⁺ Jesús juu⁺ kiyh⁺, ga⁻sīyh⁺:

—Na⁻hee⁻ hoh⁺ ba⁺ hnāh⁺ na⁻, jēēh⁺, sa⁻ kyuu⁺h⁻ hnāh⁺ lā⁻koō⁻ na⁻sīi⁻ juu⁺ kih⁺ Dio, ni⁻ sa⁻ kyuu⁺h⁻ hnāh⁺ ha⁻ lā⁻ la⁺ be⁻ kiyh⁺. ³⁰Wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁻ jee⁻ lā⁻jīih⁺ hī⁻ ma⁻ na⁻juu⁺, ni⁻ jaa⁻ dsa⁻mē⁻ dsa⁻ñuu⁺h⁻ mo⁻so⁻ jee⁻ goo⁻. Ma⁻ja⁻ lee⁻y⁺ lā⁻koō⁻ laa⁺ ángele hī⁻ tāāh⁺ gyuu⁺h⁻. ³¹Pero he⁻ lā⁻jīih⁺ dsa⁻ hī⁻ ma⁻ na⁻juu⁺, che⁻ sa⁻ ma⁻heh⁻ hnāh⁺ lā⁻koō⁻ ga⁻hlēēh⁺ Dio hnāh⁺, lā⁻ ma⁻ ga⁻jāy⁺h⁻: ³²“Jnā⁺ laan⁺ Dio kyaa⁺ Abraham, Dio kyaa⁺ Isaac, Dio kyaa⁺ Jacob”, ga⁻jāh⁺ Dio sīyh⁺ Moisé. He⁻ ga⁻jāy⁺h⁻ lā⁻ja⁻, sa⁻ na⁻juu⁺ dsa⁻ ma⁻gyu⁺h⁻ jnān⁺ he⁻ kih⁺ Dio, jēēh⁺ Dio jnān⁺ laay⁺ Dio kyaa⁺ hī⁻ na⁻jīih⁺ ba⁺.

³³ Lā ma' ga' nuu' dsa' juu' la', ga' taayh' jēē dsayh' ha' lā la' nuuh' he' ma' kwa' Jesús.

Nuuh' he' kyeē ga' kih' jee' lā jē⁴
(Mr. 12:28-34)

³⁴ Lā koo' ma' ga' jēē dsa' fariseo ga' jne' Jesús hoo' dsa' saduceo, he' ja' ga' taayh' juu' kwee'. ³⁵ Lā ja', jaa' hi' ma' kyuu' llu' ley ga' ngiiy' juu' kih' Jesús mah' ma' kay' dsēy':

³⁶ —Ta' jwoh', ħhee' koo' jee' lā jē⁴ he' lle' nē' ley kyeē ga' miih'?

³⁷ Mah' ga' jāh' Jesús siiyh':

—Wa' hnaah' Dio kyaah' lā kaa' tuh' hoh', kyaah' lā jē⁴ huūdsē' kyah'. ³⁸ He' la' ba' nuuh' he' la' to' nē' kih' jee' lā jē⁴. Sa' cha' ga' he' kyeē lā koh' ga' he' la'. ³⁹ Hi' cha' ga' jyoh' he' jēē' kwee' kyaah' he' la'. Wa' hnaah' dsa' kyaah' lā koh' hnaah' hnaah'. ⁴⁰ Kih' lā to' nuuh' la' ga' hwēē lā jē⁴ ley kyaah' he' ga' hlēēh' lā jēē⁴ hi' ga' ngēē⁴ juu' kih' Dio.

Hi' kih' ja' hi' lāa' Cristo
(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Ta' kō' jiih' ma' tāāh' fariseo kō' jōh' jee' ja', ga' ngii' Jesús juu' kiyh':

⁴² —ĤHee' huūdsē' jmeeh' hnāh' kih' Cristo? ĤHii' kih' sa' ju' laay'? —ga' jāh' Jesús.

—Sa' ju' kih' David ba' he' —ga' jāh' dsa' he' siiyh'.

⁴³ Mah' ga' jāh' Jesús siiyh':

—ĤHa' lā ja' David hi' ma' jōō' jmi' lle' kih', ma' tēēyh' —“Dsa' jōōh' kyaan'?", lā ma' ga' jāyh' lā la':

⁴⁴ Ga' jāh' Dio ga' siiyh' Dsa' jōōh' kyaan':

—Na' jwoo' ra' lluu' kin' la', lā jiih' lloo' jmi' llaan' huū' tiih' lā jēē⁴ hi' na' hōōh' kyah'."

⁴⁵ ĤHa' lā ja' lāa' Cristo sa' ju' kih' David ga' ja', cher' mah' hñii' David ga' jāh' kih' Cristo: "Dsa' jōōh' kyaan'?"

⁴⁶ Ni' jaa' sa' ga' lih' ma' jēē⁴ juu' kiyh'. Ja' jiih' mo' so' ga' tuu' dsēy' ma' ngiiy' jyoh' ga' juu' kih' Jesús.

23

Sa' ga' tooh' Jesús ta' kih' ta' jwoh' kyaā' ley kyaah' fariseo

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Kwee' ba' ga' hlēēh' Jesús jnāāh' kyaah' dsa', ga' jāyh':

² —Lā jēē⁴ ta' jwoh' kyaā' ley kyaah' fariseo ga' kooq' nē' kih' Moisé. ³ Ja' jmeeh' hnāh' lā jē⁴ he' jāyh', hi' ja' mi' teh' hnāh' ka' lāh'. Pero ta' jmeeh' hnāh' lā koo' jmeey'. Jēēh', koo' hlēēh' bih' mah' sa' jmeey'. 'Kyaay' dsa' lōō' hii' he' sa' lā kēh' dsa' jmi' ka', pero hñiiy' ni' kō' hī' pih' sa' kway' be' wa' ra' jāh' kih' kyaah' koo' mi' cha' gooy' ga' kway' be'. ⁵ Lā jē⁴ he' jmeey' ja', jmeey' ha' lā jee' jēē⁴ dsa' kiyh'. Tih' dsēy' na' gyoh' cha' kyeey' kyaah' lu' kyooy' jw' sa' hmiih' hu' he' na' sii' juu' kih' Dio. Cha' hoo' sa' hmiih' kiyh' jmeey' kyoo' sa' hloh'. ⁶ Tih' dsēy' dsa' taayh' jee' la' llū' ga' miih' jee' kuh' dsa' hi' tāāh' jmi', lā ja' jmeey' ka' lāh' neh' gwah'. ⁷ Tih' dsēy' jmeey' dsa' Dio kiyh' cha' jwē' juuh', mah' tēēh' dsih' ta' jwoh'. ⁸ Pero hnāh', ta' heēh' hnāh' he' tēēh' dsa' hnāh' ta' jwoh', jēēh' jaa' ba' lāa' ta' jwoh' kyaah' hnāh'. Hi' koo' ba' lāa' lā jēē⁴ dsa'. ⁹ Ta' tēēh' hnāh' Tāā' ni' jaa' hi' tāāh' nē' hwa' la', jēēh' jaa' ba' hi' lāa' Tāā' jnān' hi' gya' gyuu' ya' jwi'. ¹⁰ Ta' kwa' hnāh' jwē' he' tēēh' dsa' hnāh' ta' jwoh', jēēh' jaa' ba' hi' lāa' ta' jwoh' kyaah' hnāh', hi' he' he' Cristo. ¹¹ Hi' jōōh' ga' kyah' hnāh', wa' jmeey' ta' he' kih' lā jēē⁴ ba'. ¹² Jēēh', hi' jmāā' hñii' jōōh', hi' he' jā' ta' hwa' go' te'. Hi' jmāā' hñii' hwaā', hi' he' ba' lēē' jōōh'.

¹³ Jwi' ba' hnāh' ta' jwoh' kyaā' ley kyaah' fariseo. Hnāh' hi' ta' juu'. Jneh' hnāh' jwē' kih' dsa' mah' sa' dsa' taayh' jee' jmeey' Dio hih'. Ni' hnāh' sa' dsa' taah' hnāh' ni' sa' kwah' hnāh' jwē' dsa' taah' jñah' hi' hnōō'. ¹⁴ Jwi' ba' hnāh' ta' jwoh' kyaā' ley kyaah' fariseo. Hnāh' hi' ta' juu'. Jñuu' hnāh' hne' kih' dsa' mē' hñii'. Mah' kō' taā' ga' jmeeh' hnāh' hlēēh' hnāh' ki' wēē' kyaah' Dio. Kih' he' na' na' cheē' Dio cha' ga' miih' wi' nē' kyah' hnāh'.

¹⁵ 'Jwii~ ba' hnäh' ta-jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo. Hnäh' hi~ ta-juu'. Ga-nääh' hnäh' lä'kaa~ né' jmi~ñeeh' lä'kaa~ hwa' hnooh' hnäh' ha~ lä' jee' leeh' hnäh' dsa~ hi~ sa~ ma~heeh' kih' Dio. Wa-ra~ ga~lēēh' hnäh', jmāäh' hnäh' hlēēyh' cha~ga'miih' mah' dsa~ nääy' cha'je~ to' juh' ga' lä'koh' ga' hnäh'.

¹⁶ 'Jwii~ ba' hnäh', hnooh~ hnäh' kah' hnäh' né' kih' dsa~, pero hi~ tuu' ba' hnäh'. Mah' jawah' hnäh': "Hi~ tää~ hñii' kyaah' gwah', sa~ jmee' bii' mi~tey' juu' kiyh'. Pero cher'mah' hi~ ga~tää~ hñii' kyaah' ku'nøø' kih' gwah', he~ ja~ ba' la' bii' mi~tey', jawah' hnäh'." ¹⁷ He~ ba' che~ taah~ hnäh' dsa~tuu'. ¿Che' kyeē' ga' ku'nøø' lä'koh' ga' gwah' he~ mi~jøø' ku'nøø'? ¹⁸ Lä'ja~ ka~läh' jawah' hnäh': "Cher'mah' hi~ ga~tää~ hñii' kih' na'hyoo', sa~ jmee' bii' mi~tey' juu' kiyh'. Pero cher'mah' hi~ ga~tää~ hñii' kih' he~ tääh' né' na'hyoo', jmee' bii' mi~tey'." ¹⁹ He~ ba' che~ taah~ hnäh' dsa~tuu'! ¿Che' kyeē' ga' he~ hla~ né' na'hyoo', lä'koh' ga' na'hyoo' he~ mi~jøø' he~ hla~ né' kih'? ²⁰ Hi~ tää~ hñii' kih' na'hyoo', kih' na'hyoo' ba' ja~ tääy~ hi~ lä'kye~ kih' he~ hla~ né' kih' ja~. ²¹ Hi~ tää~ hñii' kih' gwah', kih' gwah' ba' ja~ tääy~ hi~ lä'kye~ kih' Dio hi~ gya' neh' gwah' ja~. ²² Lä'ja~ ka~läh', hi~ tää~ hñii' kih' gyuuu' 'ya' jwii', jee' gya' Dio ba' ja~ tääy~ hi~ lä'kye~ kih' hñii' Dio ka~läh'.

²³ 'Jwii~ ba' hnäh' ta-jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi~ ta-juu'. Kwēēh' ba' hnäh' Dio miih' lä'koo~ jäh' ley, lä' la' lä'jē~ o~mee' kih' ñe', anís, mii' ki~ma'. Pero sa~ mi~teh' hnäh' he~ kyeē' ga' kih' ley. Sa~ jmeeh~ hnäh' he~ llu' jmah', sa~ dsa~ lä'ñih' hoh' hnäh' dsa~, ni~ sa~ mi~teh' hnäh' juu' kyah' hnäh'. He~ la~ ba' ja~ jmee' bii' jmeeh' hnäh' ko~joh' kyaah' he~ kwah' hnäh' na~. ²⁴ Hnäh' hi~ kye~ né', hi~ tuu' ba' hnäh'. Laah' hnäh' lä'koo~ dsa~ hi~ ngēē~ jmi~ he~ tääh' lu~ mah' sa~ ngēēy~ jmi~ he~ tääh' jah' kaah'.

²⁵ 'Jwii~ ba' hnäh' ta-jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi~ ta-juu'. Laah' hnäh' lä'koo~ ja~ hi~ gyih' ma~la~ ta~ ka'luu' kyah'wii'. Jēēh' kwēēh' ba' hnäh' Dio miih' he~ la' heey~ mah' neh' tuh' hoh'

hnäh' na~kah' ba' huudse~ hñi~ hi~ lä'jē~ he~ hñiih' jmah'. ²⁶ Hnäh' fariseo hi~ tuu'. Gyi~h' da' hnäh' to~né' ta~ neh' kyah'wii', mah' lä'ja~ jä~ na~ngii' ta~ ka'luu' ka~läh'.

²⁷ 'Jwii~ ba' hnäh' ta-jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi~ ta-juu'. Laah' hnäh' lä'koo~ to~høø~ he~ na~su~ hee~ tøø~. Ta~ né' kih' jnä~ na'hñaa~h', pero ta~ neh' na~kah' moo' hñii' kyaah' lä'jē~ nēē' he~ soh'. (Véase: Nu. 19:16) ²⁸ Lä'ja~ hnäh' ka~läh', ma~ra~ he~ dsoo' go~te~, ta~ né' jmāäh' hnäh' hñaa~h' lluu' mah' jēē' dsa~. Pero ta~ neh' tuh' hoh' hnäh' na~kah' juu' ta~juu' kyaah' lä'jē~ he~ hñiih'.

²⁹ 'Jwii~ ba' hnäh' ta-jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi~ ta-juu'. Jmeeh~ hnäh' hne' né' to~høø~ jee' na~haa~ hi~ ga~ngēē' juu' kih' Dio. Hi~ jmeeh~ hnäh' na'hñaa~h' né' na'hyah~ jee' na~haa~ lä'jēē~ hi~ lluu' he'. ³⁰ Jawah' hnäh', wa-ra~ jäh' kih' ma~chaa~ jne' jii~ kih' dsa~ ma~gyuh~ jnän' sa~ ma~kwan' be' kih' hi~ ga~jngēēh' hi~ ma~ngēē~ juu' kih' Dio. ³¹ He~ hlēēh' hnäh' lä'na~, mi~jnää' hnäh' hñaa~h' he~ laah' hnäh' sa~ju~ kih' hi~ ga~jngēēh' hi~ ma~ngēē~ juu' kih' Dio. ³² He~ja~ na~, ja~ mi~hñaa' hnäh' ta~kyah' hnäh', jee' hii' né' ta' kih' dsa~ ma~gyuh~ jnän'.

³³ He~ ba' che~ hlēēh' hnäh'. Ma~ra~ hi~ he' jēē', joosiih' miih~ laah' hnäh'. Ha~ ba' lä'ja~, lääh' hnäh' kih' cha'je~ he~ na~bāäh' hnäh'. ³⁴ He~ja~ cheen' jee' kyah' hnäh' hi~ ngēē~ juu' kin' kih' dsa~, cheen~ dsa~ hi~ kyuuu~, hi~ cheen~ ta~jwoh' kyaan~ ka~läh'. Ko~llaa~ hi~ he' jngēēh' hnäh' mah' jñah' tääh' hnäh' dsoh' hma~cru~, hi~ jñah' jmi~baah' hnäh' neh' gwah' mäh' kyah' hnäh'. Hi~ go~chaah' hnäh' jee' tääyh' lä'koo~ lä'koo~ jee' jwii~ mah' jmeeh' hñiih'. ³⁵ Lä'ja~, na~bāäh' hnäh' jma~ kih' lä'jēē~ hi~ sa~ ää~ dsoo' he~ ga~tuu~ hwa' la~, he~ ga~løø' kih' Abel hi~ lluu' he', lä'jiuh' kih' Zacaría joø' Berequia hi~ ga~jngēēh' dsa~ ta~ ka'hne' kih' gwah' koo' na'hyoo'. ³⁶ Ma~ra~ ju' dsoo' jwēēhn~ hnäh', kih' lä'jē~ he~ ja~, jä~ dso'jwii' né' kih' lä'jēē~ hi~ tääh' na'.

Meeh~ dsē' Jesús kih' jwii~ Jerusalén
(Lc. 13:34-35)

³⁷“Hnäh’ dsa- chaa- Jerusalén, hnäh’ hi- jngëéh’ hi- ngëë- juu’ kih’ Dio mah’ tel’ hnäh’ kuu’ kih’ hi- chee- Dio, joh’ jiih- sa- ma’ hnoon’ ma’ jøøhn’ hnäh’ lã’koo’ jøøh- chaah’ hyaa- gyuu- chaah’ kyaa’ taayh- neh’ sa’kyooy’, pero sa- ga’hiih’ hnäh’.
³⁸Kih’ he- ja-, jã’ ta’jmah’ ba’ hne’ kyah’ hnäh’.
³⁹Jwëëhn- hnäh’, na’ ta’ cha’në’ mo’so- jëëh’ ga’ jnã’ ta’ko’ jiih’ sa- ma-jäh’ hnäh’: “Na’ jãã- hi- ja’ kyaah’ hih’ kih’ Dio.”

24

Lloo- koo- jmi’ hla’ gwah’ juuh’

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹Ya’ hëë’ Jesús gwah’ ngaayh’. Jee’ ja- ga’ ya’jäh- jnãäh’ koo’ kiyh’ mah’ ga’chiih’ jnãäh’.

—Jëë’ dá’ ha- kòh’ na’hñaah’ sa- la’ gwah’ jnãn.

²Mah’ ga’jäh’ Jesús siiyh’ jnãäh’:

—Lã’jë- he- jëëh’ hnäh’ na-, ma’ra- ju’ dsoo’ jwëëhn- hnäh’, ni- koo’ mi’kyuu’ na-, sa’ jã’ në’ kih’ øøh’, lã’jë- ba’ sa’ hla’.

Jãã’ ja- ga’ llaa- jmi- gyuu-, joh’ nëë’ sa- jmee’ lii-

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³Jee’ ma’ gay’ në’ moh’ Olivo, ga’ ya’jäh- jnãäh’ koo’ kiyh’ mah’ na’lla’ jnãäh’ juu’ kyaayh’ ta’ko’ jiih’ sa- chaa- dsa-.

—Chiuh’ jnãäh’ lih’ le’ lã’jë- he- ma-jäh’, hee- lii- jmee’ wa’ra- ga-të’ jee’ ñeh’ hi- wa’ra- ga-të’ jee’ llaa- jmi- gyuu- — ga’chiuh’ jnãäh’ Jesús.

⁴Mah’ ga’jëeh- Jesús juu’ kyaa’ jnãäh’:

—Hnøø’ leeh’ hnäh’ mah’ ni’ jaa- sa- chaa- hi- mi- gaa- hnäh’. Jëëh’, jwëë’ dsa- ya-nãä’ hi- kã’ në’ kin’, jãyh’: “Jnã’ he’ laan’ Cristo hi- ma-chee’ Dio.” Hi’ jwëë’ dsa- mi-gaay’.
⁶Nuuh’ hnäh’ kih’ hnii- hi- lã’cha- juu’ kih’ hnii- ta- la’ ta’ jnø-. Pero ta- wa’ jeh’ hoh’ hnäh’. Lã’ja- lle’ kih’ le’ ba’, pero sa- ga’ ma-dsëë’ jmi’.
⁷Tee’ dsa- hi- chaa- koo- hwa’ kyaah’ jyoh’ hwa’. Hi- tee’ dsa- ta’ kyaah’ jnah’ dsa- ta’. Lã’cha- dsoo’ he- dsa-kwah’, lã’cha- hoo’, lã’kaa- ba’ jeh’ wi’ hwa’.
⁸Kyaah’ lã’jë- he- ja-, koo- ma-løø’ jëë’ dsa- wi’ ba’.

⁹Ja- ga’ ngëë’ dsa- hnäh’ mah’ jmeeyh- hnäh’ lã- tẽ- dsëy’ hi- jngëëyh’ hnäh’.

Ga-lã’jëë- ba’ dsa- jmee’ na-høøh’ kyah’
¹hnäh’ lã’kaa- jmi-gyuu- kwaat- kin’.
¹⁰Ma’ja- jwëë’ dsa- tuy’ he- ma-dsoo’ dsëy’, ngëëy’ dsa’ kyaayh’ cha’në’ dsa-ta’, mah’ jmeey’ na-hãäyh’ øøyh’.
¹¹Jwëë’ dsa- jmee’ lã’kòh’ hi- ngëë- juu’ kih’ Dio mah’ ya-nãäy’ jee’ kyah’ hnäh’ hi- mi-gaay- jwëë’ dsa-.
¹²Lã’cha- cha-miuh’ he- hliih’
¹. Kih’ he- ja-, jwëë’ dsa- mo’so- lã’hnãäy’ dsa-kyaayh’.
¹³Pero hi- kwëëh’ dsë’ lã’jiih’
¹llaã-, hi- he’ ba’ lãã’.
¹⁴Ju’ hmëë’ la-, he- mi-jnãã- lã’koo- jãã- Dio dsa- lã’hih’
²kih’, lloo- lã’kaa- lã’juh’ jmi-gyuu- mah’ lã’kyuu- lã’jëë’ dsa- hi- sa’ ga’ ma-heeh’ kih’ Dio. Ja- ga’ jã’ jmi’ juuh’ jmi’ goo- kih’ Dio.

¹⁵Wa’ra- ga’lloo’ jmi’ jëëh’ hnäh’ neh’ gwah’ juuh’ cheh’ jaa- jah’ lãã’ na’høø’ ngëë’ jee’ na-jngii’ ja-, lã’koo- ga’jäh’ Daniel hi- ga-ngëë’ juu’ kih’ Dio, (hi- hë- juu’ la-, wa’ lã’ngëëy’),
¹⁶ma’ja-, hnäh’ hi- tãäh’ hwa’ Judea kyuu’ hnäh’ ta’ moh’.
¹⁷Hi- tãäh’ jee’ ga-të’ to’ jwëë’ hne’, wa’ jñaay’ mah’ wa’ kyuu’ bih’. Sa- wa’ kyeey’ he- cha- cha’neh’.
¹⁸Hi- tãäh’ jee’ nuu- kih’, ta’ wa’ lla-nãäy’ kiyh’ he- dsa-kyey’ sa’hmiih’.
¹⁹Peer- jwi- dsa-më’ hi- kyaa- gyuu- ma’ja-, hi- lã’ja- hi- jãã- gyuu- gyuu- ka-lãh’.
²⁰Ngii’ hnäh’ kih’ Dio mah’ sa- la’ jii- gyuu’ ni- sa- la’ jmi’ he- tee- dsa- dsë’ wa’ra- ga-të’ jee’ kyuu’ hnäh’.
²¹Ma’ja- jëë’ dsa- wi’ jwëte he- sa- ma-jëë’ dsa- lã’ma’ ga’nøø’ jmi-gyuu- lã’jiih’ na’.
²²Ja- jiih’ mo’so- jëë’ gyih’ jih’kòh’.
²²Wa’ra- jäh’ kih’ ngoo’ ba’ jëë’ dsa- wi’ ma’ja-, ni’ jaa- dsa- jiih’ sa’ jã’.
Pero ta-la’ kih’ hi- na-lleeh’ kyaa’ Dio, चाह’ ba’ llaa- jmi’ he- jëëy’ wi’.

²³Ma’ja- cher’mah’ chaa- ko- llaa- dsa- jäh’: “Hi- Cristo cheh’ la-”, o “hi- Cristo cheh’ jee’ oo-”, ta- wa’ heeh’ hnäh’ kiyh’.
²⁴Jwëë’ dsa- ta- juu’ ya-nãä’, jãyh’: “Jnã’ laan’ Cristo, jnã’ ngëen’ juu’ kih’ Dio”.
²⁵Ja- he- koo- nëë’ he- juh-gaa- jmeey’, lã’jwë’ jee’ mi-gaay’ dsa-, lã’jiih’ hi- na-lleeh’ kyaa’ Dio mi-gaay’ cher’mah’ ga-la’.
²⁵Ma’ ñeh’ ba’ hnäh’ na’, jëëh’ ma-jwah’ ba’ jnã’ jãã’ ha- lã’ le’.

²⁶Lã’ja-, cher’mah’ hi- jäh’ siih’ hnäh’: “Hi- gya’ jee’ oo’ hwa’ kii’ jee’ sa- kwa-

ni⁺ mi⁺ih⁻”, ta⁺ go⁻ jēē⁻ hnāh⁺. Hi⁺ cher⁺ mah⁺ jāyh⁺: “Hi⁺ gya⁺ cha⁺ neh⁺ oo⁺”, ta⁺ wa⁺ lā⁻ heeh⁺ hnāh⁺. ²⁷ Jēēh⁺, lā⁻ koo⁻ jmee⁻ je⁻ nīh⁺ he⁻ jmee⁺ dsa⁻ lā⁻ jnā⁺ lā⁻ kaa⁺ jmi⁻ gyuu⁺, lā⁻ ja⁻ lā⁻ jnā⁺ lā⁻ kaa⁺ jmi⁻ gyuu⁺ wa⁺ ra⁺ jah⁺ Hi⁻ ga⁺ lēē⁺ ngo⁺ la⁻. ²⁸ Jēēh⁺, wa⁺ ha⁺ cha⁺ ha⁺ jee⁺ kya⁺ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu⁺, jee⁺ ja⁻ kuh⁺ tu⁺ si⁺ih⁺.

Wa⁺ ra⁺ ga⁺ tē⁺ jee⁺ jāh⁺ Hi⁻ ga⁺ lēē⁺ ngo⁺

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Chah⁺ ba⁺ ga⁺ ma⁻ ngēē⁻ ma⁻ jēē⁻ dsa⁻ lā⁻ jē⁻ he⁻ wii⁺ ja⁻, ja⁻ hni⁺h⁺ mo⁻ so⁻ lā⁻ jnā⁺ jmeē⁺ kih⁺ hyoo⁻, ni⁺ jmeē⁺ kih⁺ si⁺h⁺ sa⁻ lā⁻ jnā⁺. Lā⁻ si⁺ hōō⁺ nuu⁺ hi⁻ hēē⁻ gyuu⁺h⁺ jmi⁻ gyuu⁺, hi⁺ lā⁻ jē⁻ he⁻ ga⁺ cha⁺ gyuu⁺h⁺ sa⁺ jeh⁺. ³⁰ Ja⁻ ga⁺ jmee⁺ lii⁻ gyuu⁺h⁺ jmi⁻ gyuu⁺ jee⁺ jāh⁺ Hi⁻ ga⁺ lēē⁺ ngo⁺ la⁻. He⁺ ja⁻ ki⁺ hoo⁺h⁺ lā⁻ jēē⁻ nēē⁻ dsa⁻ hi⁻ tāāh⁺ hwa⁺ jēē⁺ Hi⁻ ga⁺ lēē⁺ ngo⁺ la⁻ hi⁻ jāh⁺ gyuu⁺h⁺ jee⁺ jni⁺ kya⁺h⁺ cha⁻ mi⁺ih⁺ be⁻, laay⁺ jōōh⁺. ³¹ Mah⁺ cheey⁺ āngele kyaay⁺. Kyaah⁺ mi⁺ih⁺ kih⁺ luu⁺ hoo⁺ jōōy⁺h⁺ lā⁻ jēē⁻ hi⁻ na⁻ lleeh⁺ kyaay⁺ hi⁻ tāāh⁺ lā⁻ jē⁻ kye⁺ ki⁺ih⁺ jmi⁻ gyuu⁺, ta⁺ kō⁻ taa⁻ lā⁻ ga⁺ tē⁺ jyo⁺h⁺ kō⁻ taa⁻.

³² Jēē⁺ dā⁺ hnāh⁺ kwee⁻ ha⁻ lā⁻ dsoo⁻ juu⁺ kih⁺ chaah⁺ higo mah⁺ mi⁻ tēē⁻ hnāh⁺ hñaa⁺. Wa⁺ ra⁺ ga⁺ hyo⁻ si⁺h⁺ jñoh⁺ sa⁺ jih⁺ kih⁺, lōō⁻ dsa⁻ hyo⁻ moo⁻ kih⁺, ma⁻ ñeh⁺ ba⁺ hnāh⁺ ngoo⁺ ga⁺ tē⁺ jii⁻ jma⁻ ba⁺ ja⁻. ³³ Lā⁻ ja⁻ hnāh⁺ ka⁺ lāh⁺, wa⁺ ra⁺ ga⁺ jēēh⁺ hnāh⁺ dsa⁻ lā⁻ lā⁻ jē⁻ he⁻ ma⁻ jwahn⁺ la⁻, wa⁺ lā⁻ ñeh⁺ hnāh⁺ he⁻ ma⁻ chehn⁺ ho⁺ haah⁺ kyaah⁺ he⁻ jāhn⁺ ba⁺ ja⁻. ³⁴ Ma⁺ ra⁺ ju⁺ dsoo⁻ jwēēhn⁺ hnāh⁺, sa⁻ llaa⁺ dsa⁻ hi⁻ tāāh⁺ na⁺ ta⁺ kō⁻ jii⁺h⁺ sa⁺ ga⁺ ma⁻ lā⁻ te⁺ lā⁻ jē⁻ he⁻ ma⁻ jwahn⁺ la⁻. ³⁵ Ngēē⁺ ba⁺ lā⁻ jē⁻ he⁻ cha⁺ gyuu⁺h⁺ hwa⁺, pero juu⁺ kin⁺ lā⁻ ma⁻ cha⁺ ja⁻ ba⁺.

³⁶ Pero ni⁺ jaa⁻ sa⁻ ñe⁻ hee⁻ jmi⁺ ja⁻, hee⁻ hor⁻ ja⁻, ni⁺ āngele hi⁻ tāāh⁺ gyuu⁺h⁺ sa⁻ ñe⁻, ni⁺ joo⁻ Dio sa⁻ ñe⁻. Hñii⁺ ba⁺ Tāā⁺ kyaan⁺ ñe⁻. ³⁷ Lā⁻ koo⁻ ga⁺ la⁻ jii⁻ kih⁺ Noé, ja⁻ ba⁺ lā⁻ ja⁻ le⁺ wa⁺ ra⁺ ga⁺ tē⁺ jee⁺ jāh⁺ Hi⁻ ga⁺ lēē⁺ ngo⁺ la⁻. ³⁸ Jēēh⁺, jāā⁺ sa⁺ ga⁺ ma⁻ ja⁻ jma⁻ ma⁻ tāāh⁺ dsa⁻ kuh⁺ hi⁺h⁺, ma⁻ tāāh⁺ dsa⁻ jee⁻ goo⁻ lā⁻ jii⁺h⁺ ga⁺ he⁺ Noé neh⁺ barco. ³⁹ Ni⁺ mi⁺ih⁺ sa⁺ ga⁺ lā⁻ liih⁺ dsa⁻ lā⁻ jii⁺h⁺ ja⁺ jmi⁺ he⁻ ga⁺ jngii⁺h⁺ kih⁺ lā⁻ jēē⁻. Lā⁻ ja⁻ ka⁺ lāh⁺ ni⁺ sa⁺ liih⁺ ga⁺ dsa⁻ wa⁺ ra⁺ ga⁺ tē⁺ jee⁺ jāh⁺ Hi⁻ ga⁺ lēē⁺ ngo⁺ la⁻.

⁴⁰ Ma⁺ ja⁻ tāāh⁺ uu⁺ jmee⁺ ta⁺ jee⁺ nuu⁻ kih⁺, jaa⁻ he⁺ sah⁺, hi⁺ hi⁻ jaa⁻ he⁺ jā⁺. ⁴¹ Ma⁺ ja⁻ tāāh⁺ uu⁺ dsa⁻ mē⁻ dsē⁻. Jaa⁻ he⁺ sah⁺, hi⁺ hi⁻ jaa⁻ he⁺ jā⁺. ⁴² He⁺ ja⁻ mi⁻ jnōō⁻ hnāh⁺ mi⁻ nēh⁺, jēēh⁺ sa⁺ ñeh⁺ hnāh⁺ hee⁻ hor⁻ jāh⁺ Dsa⁻ jōōh⁺ kyaah⁺ hnāh⁺. ⁴³ Wa⁺ lā⁻ ngēēh⁺ hnāh⁺ he⁻ la⁻. Cher⁺ mah⁺ jaa⁻ dsa⁻ juu⁺ cha⁺ neh⁺ ga⁺ lā⁻ ñey⁺ hee⁻ hor⁻ dsa⁻ he⁺ dsa⁻ hi⁻ cha⁺ neh⁺ kiyh⁺, jmeey⁺ bi⁺ sa⁺ gwii⁺ mah⁺ sa⁺ kway⁺ jwē⁻ he⁻ jā⁻ dsa⁻ hi⁻ cha⁺ neh⁺ kiyh⁺. ⁴⁴ Ja⁻ ba⁺ lā⁻ ja⁻, hnōō⁺ ma⁻ na⁻ lluu⁺h⁺ hnāh⁺. Jēēh⁺, ha⁺ ga⁺ che⁻ jmi⁺ he⁻ sa⁺ jōōh⁺ hnāh⁺, jāh⁺ Hi⁻ ga⁺ lēē⁺ ngo⁺ la⁻.

Dsa⁻ hi⁻ mi⁻ teh⁺, hi⁺ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ jmee⁺ ta⁺ he⁺

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ Jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ mi⁻ teh⁺ hi⁻ cha⁻ huud⁻ sē⁻ llu⁺ kih⁺, hi⁻ he⁺ ba⁺ na⁻ hñaa⁺ mah⁺ hñāy⁺ hi⁻ tāāh⁺ cha⁺ neh⁺ kih⁺ dsa⁻ juuy⁺, kwēēy⁺h⁺ kuh⁺ hor⁻ kih⁺. ⁴⁶ Llu⁺ la⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ jmee⁺ ta⁺ he⁺, cher⁺ mah⁺ mi⁻ tey⁺h⁺ lā⁻ jē⁻ mada⁻ he⁻ nuuy⁺h⁺ wa⁺ ra⁺ jah⁺ juuy⁺. ⁴⁷ Ma⁺ ra⁺ ju⁺ dsoo⁻ jwēēhn⁺ hnāh⁺, ga⁺ lā⁻ jē⁻ ba⁺ he⁻ cha⁺ kih⁺ dsa⁻ juuy⁺ tooy⁺h⁺ gooy⁻. ⁴⁸ Pero jaa⁻ hi⁻ sa⁻ hnōō⁺ jmee⁺ ta⁺ he⁺, jmeey⁺ huud⁻ sē⁻: “Lā⁻ hēē⁻ ga⁺ mi⁺ih⁺ dsa⁻ jōōh⁺ kyaan⁺.” ⁴⁹ He⁺ ja⁻ lōōy⁻ jmi⁻ baay⁺ dsa⁻ kyaay⁺h⁺ mah⁺ kuh⁺ hiy⁺h⁺ kyaah⁺ hi⁻ laa⁻ lla⁻ hi⁺h⁺. ⁵⁰ Pero dsa⁻ hñaa⁺ dsē⁻ he⁺, jmi⁺ he⁻ sa⁺ jōōy⁺ hi⁻ hor⁻ he⁻ sa⁺ kvey⁻ ni⁺ mi⁺ih⁺ huud⁻ sē⁻, jāh⁺ dsa⁻ juuy⁺. ⁵¹ Sa⁺ lā⁻ ñih⁺ dsēy⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺ heey⁺h⁺ wii⁺ mah⁺ kwēēy⁺h⁺ hee⁻ kō⁻ jōh⁺ kyaah⁺ dsa⁻ ta⁺ juu⁺. Jee⁺ ja⁻ ki⁺ hooy⁺h⁺ mah⁺ juuy⁺ cha⁻ jay⁺.

25

Juu⁺ na⁻ hmāā⁻ lā⁻ koo⁻ la⁺ kih⁺ gyaā⁺ chi⁻ h⁻ mē⁻

¹ He⁺ jāā⁺ Dio dsa⁻ lā⁻ hi⁺h⁺ kih⁺, jēēh⁺ kwee⁻ kih⁺ gyaā⁺ chih⁻ mē⁻ hi⁻ na⁻ nāā⁺ chooh⁻ mi⁻ sē⁻ na⁻ hi⁺h⁺ je⁻ mah⁺ dsa⁻ heey⁺h⁺ dsa⁻ nuuh⁺ hi⁻ jee⁻ goo⁻. ² Hñaa⁺ chih⁻ mē⁻ he⁺ ma⁺ cha⁻ huud⁻ sē⁻ llu⁺ kih⁺, hñaa⁺ he⁺ sa⁺ cha⁻ he⁺ ma⁺ jmeey⁺. ³ Lā⁻ jēē⁻ hi⁻ sa⁺ ma⁺ jmee⁺ he⁺ ga⁺ nāāy⁺ kvey⁻ mi⁻ sē⁻ kiyh⁺, mah⁺ sa⁺ ga⁺ kay⁺ ga⁺ mi⁺ih⁺ naa⁺ he⁻ koo⁻. ⁴ Pero lā⁻ jēē⁻ chih⁻ mē⁻ hi⁻ ma⁺ cha⁻ huud⁻ sē⁻ llu⁺ kih⁺ he⁺, ga⁺ kay⁺ mi⁻ sē⁻ kiyh⁺ kō⁻ jōh⁺ kyaah⁺ jee⁺ ma⁺ haa⁺ naa⁺

he- koo-. ⁵ Pero ga-lä-hëë ga-dsa-nuuh-
hi- ma-jee- goo- he-. He-ja- ga-të-
gwi- kih- lä-jëë- lä-jiih- ga-gwiiy-. ⁶ Ma-
ga-të- koo- lä-nuuh-, ga-tooh- dsa- miih-,
ma-jäyh: "Hi- dsa-nuuh- hi- jee- goo-
ja-. Noo- hnäh- mah- go-mi-jeeh- hnih-."
⁷ Ga-lä-jëë- chih-më- he- ga-nooy- mah-
ga-taayh- ga-mi-lluy- mi-së- kiyh-. ⁸ Lä-jëë-
hñaa- chih-më- hi- sa-jmee- he- ga-siiyh-
chih-më- hi- ma-na'lluy- he-: "Kwëeh-
jnäh- miih- naa-kyah- hnäh-. Jëeh- ma-n-
goo- ga-uu- mi-së- kya- jnäh-." ⁹ Mah-
ga-jeeh- lä-jëë- hi- ma-na'lluy- he- siiyh-:
"Llu- go-läh- hnäh- jee- hni- dsa-, jëeh-
he- kye- jnäh- sa- lee- kih- jee- lä-jëë-
jne-." ¹⁰ Ta-ko-jiih- ga-naäy- ga-läy- naa-
he- koo- ja-, ja- dsa-nuuh- hi- jee- goo-
he-. Lä-jëë- chih-më- hi- ma-na'lluy- he-
ga-taayh- kyaayh- jee- ga-la- jmi-. Ja-
hñih- ga-jnë- ho-haah-. ¹¹ Ko-hwëë- ja-ba-
ma-ya-naä- chih-më- hi- na-lä- naa- he-,
ma-jäyh: "Dsa-jøøh- kyaan-, Dsa-jøøh-
kyaan-, ná- ho-haah- kya- jnäh-." ¹² Mah-
ga-jeeh- dsa- he- juu- kiyh-, ga-siiyh-:
"Ma-ra-ju-dsoo- jwëeh- hnäh-, sa-kyuun-
hnäh-." ¹³ He-ja- mi-jnøø- hnäh- mi-nëh-,
jëeh- sa-nëh- hnäh- hee- jmi- ni- hee- hor-
jäh- Hi- ga-lëë- ngo- la-.

Juu- na-hmä- lä-koo- la- kih- uu- dsa-
hi- ga-hyoh- kuu-

(Lc. 19:11-27)

¹⁴ He- jaa- Dio dsa- lä-hih- kih-, jeeh-
kwee- lä-koo- ga-jmee- jaa- dsa-, jaa-
ja-ga-dsooy- koo- jee- jwi- uu-. Ga-tëy-
dsa- hi- ma-jmee- ta-kiyh- mah- ga-tooyh-
goo- kuu- he- kyaah- jmeey- ta-. ¹⁵ Jaa-
he- ga-kwëy- hñ- mil kuu-. Jee- ga-të-
uu- he- ga-kwëy- to- mil. Jee- ga-të-
uu- he- ga-kwëy- koo- mil ba-. Lä-jaa-
lä-jaa- ga-kwëy- lä-koo- te-täy- jmeey-
ta-. Ja-ga- na- ngooy- uu-. ¹⁶ Hi- ga-hy-
oh- hñ- mil kuu- he-, ga-jmee- ta- kyaah-
mah- ga-liyh- jyoh- ga- hñ- mil na-dsë-
lle-. ¹⁷ Ja-ba-lä-ja- ga-jmee- hi- ga-hyoh- to-
mil kuu- he-, mah- ga-liyh- jyoh- ga- to- mil
na-dsë- lle-. ¹⁸ Pero hi- ga-hyoh- koo- mil
kuu- he-, ngooy- na-jmee- too- hwa- mah-
na-hmä- kuu- kih- dsa-juy-.

¹⁹ Ma-ngëë- cha-miih- jmi-, ja-ga- jah-
dsa-juu- lä-jëë- uu- dsa- he-. Mah-
ga-ngiiyh- kwaat- kih- lä-jaa- lä-jaa-.
²⁰ To-në- ga-lloo- hi- ga-hyoh- hñ- mil kuu-,
na-koo- jyoh- ga- hñ- mil na-dsë- lle-.
Mah- ga-jäyh- siiyh-: "Dsa-jøøh- kyaan-
ga-kwëh- jnäh- hñ- mil kuu-. Hee- la- kiin-
jyoh- ga- hñ- mil he- ga-lihn- na-dsë- lle-
kuu- ja-." ²¹ Mah- ga-jäh- dsa-juy- siiyh-:
"Llu- ba- hne- moz- kyaan- hi- mi-teh-
kyaah- jnäh-. Kih- he- ma-lä-teh- kyaah-
ko-hi-pih- he- ga-hñah-, he-ja- kwëeh-
hne- cha-ga-miih-. Nä- kyaah- jnäh- mah-
wa- dsa-toohn- jee- chaa- jne- llu-."

²² Ga-lloo- ka-läh- hi- ga-hyoh- to- mil
kuu-. Ga-jäyh-: "Dsa-jøøh- kyaan-, to- mil
kuu- ga-kwëh- jnäh-. Hee- la- kiin- jyoh- ga-
to- mil he- ga-lihn- na-dsë- lle- kuu- ja-."

²³ Mah- ga-jäh- dsa-juy- siiyh-: "Llu- ba-
hne- moz- kyaan- hi- mi-teh- kyaah- jnäh-.
Kih- he- ma-lä-teh- kyaah- ko-hi-pih- he-
ga-hñah-, he-ja- kwëeh- hne- cha-ga-mi-
ih-. Nä- kyaah- jnäh- mah- dsa-toohn- jee-
chaa- jne- llu-."

²⁴ Jee- ga-dsaa-, ja- hi- ga-hyoh- koo- mil
kuu-. Mah- ga-jäyh-: "Dsa-jøøh- kyaan-,
kyuun- hne- he- hääh-. Chooh- ta- jee- sa-
ma-jneeh-, juuh- mi-ju- jee- sa- na-jnäh-
kyah-. ²⁵ Kih- he-ja-, ga-lä-gohn- mah-
ga-hmän- kuu- kyah- neh- hwa-. Jee- la-
kiin- he- la- kyah-." ²⁶ Mah- ga-jäh- dsa-juu-:
"He- ba- che- hlëh- hne- moz- jwih-.
Neh- ba- hne- kwee- he- choohn- jee- sa-
ma-jngëen- mah- juuhn- mi-ju- jee- sa-
na-jnäh- kin-. ²⁷ Kih- he-ja-, ma-ää- jmi-
ma- mi-hääh- dsa- kuu- kin-, mah- ma-la-
ma-jahn-, ma-ngëh- kin- na-tee- kyaah-
sa-joø-. ²⁸ Jñuuh- hnäh- kuu- na- mah-
kwëh- hi- cha- kih- gya- mil. ²⁹ Jëeh-,
hi- cha- kih-, hyoyh- ga- mah- lä-cha-
kiyh- cha-ga-miih-. Hi- cha- miih- kih-,
dsa-jñuh- go-te- he- cha- kiyh-. ³⁰ Moz-
jwih- na-, jwää- ta- ka-hne- jee- na-hoo-.
Jee- ja- ki-hooyh- mah- juy- cha-jay-."

Lä-la- le- kih- dsa- wa-ra- ga-të- jee- lla-
Dio ta-

³¹ Wa-ra- ga-të- jee- jäh- Hi- ga-lëë- ngo-
la-, jee- ba- je- t-jlëë- nih- jäh- ko-joh-
kyaah- ángele kyaay-, ja- ga- gyay- laay- jøøh

¹jmeey¹ hih⁺. ³²Cha⁺nēn⁺ ja⁻ kuh⁺ lā⁺jēē⁺ nēē⁺ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ hwa⁺ la⁻ mah⁺ llaa⁺ jnih⁺ ma⁻ kih⁺ kih⁺. Jmeen⁺ kiyh⁺ lā⁺koo⁻ jmee⁺ dsa⁻ hi⁻ hää⁺ jah⁺ wa⁺ra⁻ ga⁺jmeey⁺ ma⁻ kih⁺ kih⁺ borrego kyaah⁺ chivo. ³³Llaan⁺ borrego jwoo⁺ ra⁻llu⁺ kin⁺ mah⁺ chivo llaan⁺ jwoo⁺ ra⁻kēh⁺.

³⁴Mah⁺ jwah⁺ jnā⁺, hi⁻ laa⁺ Dsa⁻ta⁺ jøøh⁺, jwiin⁺ hi⁻ tääh⁺ jwoo⁺ ra⁻llu⁺ kin⁺: “Ya⁻nää⁺ hnäh⁺ hi⁻ ma⁻na⁻ jāā⁺ kyaā⁺ Tää⁺ kyaan⁺. Kyah⁺ ba⁺ hnäh⁺ jee⁺ jmee⁺ Dio hih⁺ la⁻ he⁻ ma⁻na⁻llu⁺ kyah⁺ hnäh⁺ lā⁺ ma⁻ huū⁺ jmi⁻gyuu⁺. ³⁵Jēēh⁺, lā⁺ ma⁻ kyohn⁺ ga⁺kwēēh⁺ ba⁺ jnā⁺ he⁻ ga⁺kuhn⁺. Lā⁺ ma⁻ lā⁺ki⁻ dsēn⁺, ga⁺kwēēh⁺ ba⁺ jnā⁺ jmi⁻ he⁻ ga⁺huhn⁺. Lā⁺ ma⁻ ngēn⁺ cha⁺jwē⁺ juuh⁺ ga⁺teeh⁺ ba⁺ jnā⁺ cha⁺neh⁺ kyah⁺ hnäh⁺. ³⁶Ma⁻ sa⁺ cha⁻ he⁻ ma⁻ kēhn⁺, ga⁺kwēēh⁺ ba⁺ jnā⁺ hmi⁺h⁺ he⁻ ga⁺kēhn⁺. Lā⁺ ma⁻ kyaan⁺ dsaahn⁺ na⁻nāäh⁺ hnäh⁺ kin⁺. Lā⁺koo⁻ ma⁻ hää⁺n⁺ neh⁺ nē⁺, na⁻jēēh⁺ hnäh⁺ jnā⁺.”

³⁷Ma⁻ja⁻ jāh⁺ lā⁺jēē⁺ hi⁻ llu⁺ he⁻ siyh⁺ jnā⁺: “Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺, li⁺h⁺ ba⁺ ga⁺jēē⁺ jnāäh⁺ hne⁻ ngēh⁺ kyaah⁺ mah⁺ ga⁺kwa⁺ jnāäh⁺ he⁻ ga⁺kuh⁺? li⁺h⁺ ba⁺ ga⁺jēē⁺ jnāäh⁺ ngēh⁺ na⁻ki⁻ hoh⁺ mah⁺ ga⁺kwa⁺ jnāäh⁺ jmi⁻ he⁻ ga⁺hij⁺? ³⁸li⁺h⁺ ba⁺ ga⁺jēē⁺ jnāäh⁺ ngēh⁺ cha⁺jwē⁺ juuh⁺ mah⁺ ga⁺tee⁺ jnāäh⁺ hne⁻? li⁺h⁺ ba⁺ ga⁺jēē⁺ jnāäh⁺ sa⁺ cha⁻ hmi⁺h⁺ ma⁻ kyeh⁺ mah⁺ ga⁺kwēēh⁺ jnāäh⁺ hne⁻ hmi⁺h⁺ he⁻ ga⁺kyeh⁺?

³⁹li⁺h⁺ ba⁺ ga⁺jēē⁺ jnāäh⁺ dsaah⁺ hne⁻? li⁺h⁺ ba⁺ ga⁺jēē⁺ jnāäh⁺ hne⁻ hää⁺n⁺ neh⁺ nē⁺ mah⁺ na⁻jēē⁺ jnāäh⁺ hne⁻?”, jāyh⁺ siyh⁺ jnā⁺.

⁴⁰Ja⁻ ga⁺ na⁻ jwah⁺ jnā⁺, hi⁻ laa⁺ Dsa⁻ta⁺ jøøh⁺, jwi⁺ jnih⁺: “Ma⁻ra⁺ ju⁺dsoo⁺ jwēēhn⁺ hnäh⁺, he⁻ ga⁺jmeeh⁺ hnäh⁺ kih⁺ øøhn⁺ hi⁻ tä⁻nēē⁺ tääh⁺ la⁻, he⁻ ga⁺jmeeh⁺ hnäh⁺ kin⁺ ba⁺ ja⁻.”

⁴¹Lā⁺ chah⁺ ja⁻ jwiin⁺ hi⁻ tääh⁺ jwoo⁺ ra⁻kēh⁺ he⁻: “Ji⁺uu⁺h⁺ hnäh⁺ kin⁺ hi⁻ kyaah⁺ dso⁺jwi⁺, ta⁺ cha⁺je⁻ ba⁺ kyah⁺ hnäh⁺ jee⁺ sa⁺ uu⁺ jih⁺koh⁺, jee⁺ ma⁻na⁻ jāā⁺ kih⁺ hi⁻ sa⁺llu⁺ kyaah⁺ ángele kyaay⁺. ⁴²Jēēh⁺ lā⁺ ma⁻ kyohn⁺ sa⁺ ga⁺kwēēh⁺ jnā⁺ he⁻ ma⁻ kuh⁺n⁺. Lā⁺ ma⁻ lā⁺ki⁻ dsēn⁺, sa⁺ ga⁺kwēēh⁺ jnā⁺ jmi⁻ ma⁻ huh⁺n⁺. ⁴³Lā⁺ ma⁻ ngēn⁺ cha⁺jwē⁺ juuh⁺, sa⁺ ga⁺teeh⁺ jnā⁺ cha⁺neh⁺ kyah⁺ hnäh⁺. Ma⁻ sa⁺ ga⁺lā⁺cha⁻ he⁻ ma⁻ kēhn⁺, sa⁺ cha⁻ hmi⁺h⁺

ga⁺kwēēh⁺ jnā⁺. Lā⁺ ma⁻ kyaan⁺ dsaahn⁺ hi⁻ ma⁻ hää⁺n⁺ neh⁺ nē⁺, hnäh⁺ sa⁺ na⁻jēēh⁺ jnā⁺.”

⁴⁴Ma⁻ja⁻ ngi⁺ dsa⁻ he⁻ juu⁺ kin⁺, jāyh⁺: “Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺, li⁺h⁺ ba⁺ ga⁺jēē⁺ jnāäh⁺ ngēh⁺ kyaah⁺, ngēh⁺ na⁻ki⁻ hoh⁺, sa⁺ cha⁻ hmi⁺h⁺ ma⁻ kēh⁺, ma⁻ na⁻hēēh⁺ cha⁺jwē⁺ juuh⁺, ma⁻ dsaah⁺ o⁺ ma⁻ hää⁺n⁺ neh⁺ nē⁺ mah⁺ sa⁺ ga⁺jmeē⁺ jnāäh⁺ be⁺ kyah⁺?”

⁴⁵Ja⁻ ga⁺ na⁻ jwah⁺ jnā⁺, hi⁻ laa⁺ Dsa⁻ta⁺ jøøh⁺, jwi⁺ jnih⁺: “Ma⁻ra⁺ ju⁺dsoo⁺ jwēēhn⁺ hnäh⁺, he⁻ sa⁺ ga⁺jmeēh⁺ hnäh⁺ he⁻ hi⁻ tä⁻nēē⁺ tääh⁺ la⁻, jnā⁺ ba⁺ he⁻ sa⁺ ga⁺jmeēh⁺ hnäh⁺ he⁻. ⁴⁶Lā⁺jēē⁺ hi⁻ hlēēh⁺ he⁻ dsa⁻ nāay⁺ jee⁺ sa⁺ llaa⁺ jēēy⁺ wi⁺. Mah⁺ lā⁺jēē⁺ hi⁻ llu⁺ he⁻ dsa⁻ nāay⁺ jee⁺ mo⁺ so⁺ juuy⁺.”

26

Ma⁻ hnooh⁻ dsa⁻ ha⁻ lā⁺ jee⁺ ma⁻ saayh⁺ Jesús

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹Ma⁻ la⁻ ba⁺ ma⁻ kwa⁺ Jesús lā⁺jē⁺ juu⁺ ja⁻, ga⁺jāyh⁺ siyh⁺ jnāäh⁺ discípulo kyaay⁺:

²—Ma⁻neh⁺ ba⁺ hnäh⁺, na⁺ jee⁺ to⁺ jmi⁻ ma⁻la⁻ jmi⁻ he⁻ kuh⁺ dsa⁻ borrego mah⁺. Jee⁺ ja⁻ ngēē⁺ dsa⁻ Hi⁺ ga⁺lēē⁺ ngo⁺ la⁻ mah⁺ täāy⁺ dsoh⁺ hma⁻ cru⁺.

³Ma⁻ja⁻ ga⁺kuh⁺ jmi⁻ dsa⁻ kaah⁺ kyaah⁺ lā⁺jēē⁺ ta⁻jwoh⁺ kyaā⁺ ley kyaah⁺ lā⁺jēē⁺ dsa⁻gyuuh⁺ nē⁺ta⁺ kih⁺ Caifá, jmi⁻ dsa⁻ hi⁻ kye⁻ nē⁺. ⁴Mah⁺ ga⁺taayh⁺ juu⁺ kwee⁻, ha⁻ lā⁺ jee⁺ saayh⁺ Jesús kyaah⁺ juu⁺ ta⁻ juu⁺ mah⁺ jngēēyh⁺.

⁵—Sa⁺ le⁺ kaah⁺ jnih⁺ jee⁺ jmi⁻ la⁻, mah⁺ sa⁺ chí⁺jwaa⁺ dsa⁻ jee⁺ jwi⁺ la⁻ —ga⁺jāyh⁺.

Jaā⁻ dsa⁻ mē⁺ ga⁺huu⁺ jmi⁻ mi⁻ jwi⁺ llē Jesús

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶Ma⁻ gya⁺ Jesús ka⁻lāh⁺ jee⁺ jwi⁺ Betania cha⁺neh⁺ kih⁺ Simón hi⁻ ma⁻ dsaah⁺ dsoo⁺ hmi⁺h⁺ hoø⁺. ⁷Jee⁺ ja⁻ gay⁺ kuh⁺ hiyh⁺, ma⁻ ga⁺lloo⁺ jaa⁻ dsa⁻ mē⁺ hi⁻ ma⁻ kye⁻ koo⁻ sē⁺ alabastro he⁻ haa⁺ jmi⁻ mi⁻ jwi⁺ he⁻ kyeē⁺ hmooh⁺. Mah⁺ ga⁺huuy⁺ llē Jesús. ⁸Ma⁻ ga⁺jēē⁺ jnāäh⁺ lā⁺koo⁻ ga⁺jmeē⁺ dsa⁻ mē⁺ he⁻, ga⁺lā⁺llēē⁺ jnāäh⁺, mah⁺ ga⁺jāh⁺ jnāäh⁺:

—li⁺He⁻ la⁺ ma⁻hee⁺ dsa⁻ mē⁺ na⁻ jmi⁻ mi⁻ jwi⁺ kih⁺? ⁹Llu⁺ wa⁺ra⁻ jāh⁺ kih⁺ ga⁺h⁺ niy⁺ go⁺ te⁻ ba⁺ mah⁺ kuu⁺ ja⁻ ma⁻ kwēēyh⁺ hi⁻ tä⁻nēē⁺.

¹⁰ Pero ga⁻lä⁻kyuu⁻ Jesús hu⁻dsē⁻ kya⁻ jnääh⁻, he⁻ja⁻ ga⁻siyh⁻ jnääh⁻:

—¿He⁻la⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ jwiih⁻ kih⁻ dsa⁻mē⁻ la⁻? Llu⁻ba⁻ he⁻ ma⁻jmeey⁻ lä⁻la⁻ kin⁻. ¹¹ Jēēh⁻, lä⁻ma⁻tāäh⁻ na⁻ ba⁻hi⁻ tā⁻nee⁻ kyaah⁻ hnäh⁻. Pero jnä⁻, mo⁻so⁻ gyan⁻ ki⁻wēē⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻. ¹² Kyaah⁻ he⁻ ma⁻huuy⁻ jnä⁻ jmi⁻ mi⁻jwii⁻, he⁻ ma⁻mi⁻lluuy⁻ jnä⁻ jāā⁻ ba⁻la⁻, ja⁻ga⁻ haa⁻ dsa⁻ jnä⁻. ¹³ Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwēēhn⁻ hnäh⁻, lä⁻kaa⁻ jmi⁻ gyuu⁻ jee⁻ kwa⁻ dsa⁻ ju⁻hmēē⁻ kin⁻, lä⁻cha⁻ juu⁻ ha⁻ lä⁻koo⁻ ma⁻jmeē⁻ dsa⁻mē⁻ la⁻, mah⁻ lä⁻ja⁻ lä⁻dsooh⁻ dsē⁻ dsa⁻ kiyh⁻.

Juda ga⁻ngēē⁻ Jesús

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Ma⁻ngēē⁻ he⁻ja⁻, jāā⁻ dsa⁻kyaah⁻ jnääh⁻ hi⁻ cheē⁻ Juda Iscariote ngooy⁻ kih⁻ dsa⁻kaah⁻ kya⁻ jmi⁻ dsa⁻. ¹⁵ Mah⁻ ga⁻jāyh⁻:

—¿Joh⁻ kwēēh⁻ jnä⁻ mah⁻ ngēē⁻ jnih⁻ ja⁻ gooh⁻ hnäh⁻? —siyh⁻.

He⁻ja⁻ ga⁻jiih⁻ dsa⁻ he⁻ kiyh⁻ gyi⁻gya⁻ kuu⁻ tōō⁻. ¹⁶ He⁻ja⁻ ga⁻lōō⁻ Juda hnooh⁻ ha⁻ lä⁻ jmeey⁻ mah⁻ ngēēy⁻ Jesús ja⁻goo⁻ dsa⁻ he⁻.

Ga⁻jmeē⁻ Dsa⁻jōōh⁻ jnän⁻ ma⁻nuu⁻ kyaah⁻ ga⁻hiyh⁻ juu⁻

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹⁷ To⁻nē⁻ jmi⁻ he⁻ ga⁻lōō⁻ dsa⁻tāah⁻ dsa⁻ jmeey⁻ jmi⁻ kuyh⁻ he⁻niih⁻ he⁻ sa⁻ kyaah⁻ levadura, ga⁻ya⁻ jāh⁻ jnääh⁻ koo⁻ kih⁻ Jesús mah⁻ ga⁻ngii⁻ jnääh⁻ juu⁻ kiyh⁻:

—¿Ha⁻ jawah⁻ mi⁻llu⁻ jnääh⁻ jee⁻ kih⁻ ma⁻nuu⁻?

¹⁸ He⁻ja⁻ ga⁻jāyh⁻ siyh⁻ jnääh⁻:

—Go⁻nāā⁻ hnäh⁻ ta⁻ jee⁻ jwii⁻ juu⁻. Cha⁻jwē⁻ ja⁻, jeeh⁻ hnäh⁻ jāā⁻ dsa⁻. Ja⁻ jwiih⁻ dsa⁻ he⁻: “Lä⁻la⁻ jāh⁻ ta⁻jwōh⁻ kya⁻ jnääh⁻: Ma⁻ngoo⁻ ga⁻dsēē⁻ jmi⁻ kin⁻. Cha⁻neh⁻ kyah⁻ kyeh⁻ jnääh⁻ borrego mäh⁻ kyaah⁻ discípulo kyaan⁻.”

¹⁹ He⁻ja⁻ ga⁻nōō⁻ jnääh⁻ lä⁻koo⁻ mada⁻ he⁻ ga⁻jmeē⁻ Jesús kya⁻ jnääh⁻ hi⁻ ga⁻mi⁻lu⁻ jnääh⁻ jee⁻ ga⁻kuyh⁻ ma⁻nuu⁻.

²⁰ Ma⁻ ga⁻nuu⁻ jmi⁻ ja⁻, ga⁻gya⁻ Jesús nē⁻ na⁻mes⁻ kyaah⁻ lä⁻jēē⁻ gya⁻tuū⁻ jnääh⁻. ²¹ Ta⁻kō⁻jiih⁻ ma⁻ tōōh⁻ jnääh⁻ kih⁻ hih⁻ jnääh⁻, ga⁻jāh⁻ Jesús:

—Ma⁻ra⁻ ju⁻ dsoo⁻ jwēēhn⁻ hnäh⁻, jāā⁻ jee⁻ lä⁻jēē⁻ hi⁻ kuh⁻ kyaah⁻ jnä⁻, ngēēy⁻ jnä⁻.

²² Peer⁻ ja⁻ meeh⁻ dsē⁻ jnääh⁻ ma⁻ ga⁻nuu⁻ jnääh⁻ juu⁻ ja⁻, mah⁻ lä⁻jāā⁻ lä⁻jāā⁻ jnääh⁻ ga⁻ngii⁻ jnääh⁻ juu⁻ kiyh⁻:

—¿Che⁻ ja⁻ he⁻ jnä⁻ na⁻ hlēēh⁻? —ga⁻jāh⁻ jnääh⁻.

²³ He⁻ja⁻ ga⁻jeeh⁻ Jesús juu⁻ kya⁻ jnääh⁻:

—Hi⁻ tā⁻ goo⁻ kyaah⁻ jnä⁻ neh⁻ wii⁻ la⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ na⁻ hi⁻ ngēē⁻ jnä⁻. ²⁴ Ma⁻ra⁻ ju⁻ dsoo⁻, Hi⁻ ga⁻lēē⁻ ngo⁻ la⁻ le⁻ kiyh⁻ lä⁻koh⁻ ma⁻na⁻sih⁻. Pero jwii⁻ dsa⁻ hi⁻ ngēē⁻ Hi⁻ ga⁻lēē⁻ ngo⁻ la⁻. Llu⁻ga⁻ la⁻ kih⁻ dsa⁻nuu⁻ he⁻ wa⁻ra⁻ jāh⁻ kih⁻ sa⁻ ga⁻lä⁻chaay⁻ go⁻te⁻ ba⁻.

²⁵ Ja⁻ga⁻, ga⁻jeeh⁻ Juda hi⁻ ga⁻ngēē⁻ Jesús, ga⁻jāyh⁻:

—O che⁻ jnä⁻ ba⁻ ta⁻jwōh⁻.

—Hñaah⁻ ba⁻ hne⁻ ma⁻jāh⁻ —ga⁻jāh⁻ Jesús siyh⁻.

²⁶ Kō⁻jiih⁻ tāāyh⁻ kuyh⁻, ga⁻ka⁻ Jesús he⁻niih⁻ mah⁻ ga⁻kway⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁻ Dio. Ma⁻ngēē⁻ ma⁻kway⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁻ Dio, ga⁻llaay⁻ he⁻niih⁻ ja⁻, mah⁻ ga⁻kwēēyh⁻ jnääh⁻, ga⁻jāyh⁻:

—Kye⁻ hnäh⁻ mah⁻ kuh⁻ hnäh⁻, he⁻ la⁻ na⁻ jmi⁻ ngo⁻ kin⁻.

²⁷ Lä⁻ja⁻ ka⁻läh⁻ ga⁻kay⁻ wa⁻kyaah⁻, ga⁻kway⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁻ Dio, ja⁻ga⁻ ga⁻kwēēyh⁻ jnääh⁻, ga⁻jāyh⁻:

—Hij⁻ hnäh⁻ lä⁻jēē⁻ hnäh⁻. ²⁸ Jēēh⁻, he⁻ la⁻ na⁻ jma⁻ kin⁻ he⁻ kyaah⁻ jmeē⁻ Dio koo⁻ hmooh⁻ hmēē⁻. He⁻ja⁻ tuū⁻ jma⁻ kin⁻ kih⁻ jwēē⁻ dsa⁻ mah⁻ dsa⁻che⁻ dso⁻kye⁻ kiyh⁻.

²⁹ Lä⁻la⁻ jwēēhn⁻ hnäh⁻, mo⁻so⁻ huh⁻ ga⁻ jnä⁻ jmi⁻ mi⁻jēh⁻ ma⁻āā⁻, lä⁻jiih⁻ lloo⁻ jmi⁻ huhn⁻ ka⁻läh⁻ lä⁻hmēē⁻ kyaah⁻ hnäh⁻ jee⁻ jmeē⁻ Tāā⁻ kyaan⁻ hih⁻ —ga⁻jāh⁻ Jesús siyh⁻.

Ga⁻hmā⁻ Pee⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ kyuu⁻ Jesús

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Ma⁻ngēē⁻ ma⁻hā⁻ jnääh⁻ kih⁻ Dio, ga⁻nōō⁻ jnääh⁻ ta⁻ moh⁻ Olivo. ³¹ Ja⁻ ga⁻ ga⁻jāh⁻ Jesús siyh⁻ jnääh⁻:

—Lä⁻jēē⁻ ba⁻ hnäh⁻ beeh⁻ jnä⁻ na⁻ hwē⁻. Lä⁻ja⁻ na⁻sih⁻ juu⁻ kih⁻ Dio: “Jmeen⁻ dsoo⁻ kih⁻ hi⁻ hāā⁻ lä⁻jēē⁻ borrego, hi⁻ lä⁻jēē⁻ borrego kyaay⁻ sa⁻jñee⁻.” ³² Pero ga⁻

ma-lä jiihn' ka-läh', hii' jnä' niin' na'jään' hnäh' ta' Galilea.

³³He ja' ga-jäh' Pee':

—Ma'ke' lä-jëë' ga-beë' hne', pero jnä' jiih' koh' sa' been' hne'.

³⁴He ja' ga-jäh' Jesús siyh' Pee':

—Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn' hne', na' hwë', jää' ja' ga' hooch' chaah' dsoo', hne' ma-të' hnë' jiih' ma' hmäh' juu' he' sa' kyuuu' jnä'.

³⁵—Ma'ke' ga'juun' ko-jöh' kyaah' hne', sa' jwahn' lä' na'—ga-jäh' Pee'.

Lä'ja' kwee' ba' ga-jäh' jnääh' lä-jëë' jnääh'.

Nëe' Jesús Getsemaní na'chuyy' kyaah' Dio

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶Ma'ngëë' he'ja', ga'nøø' jnääh' kyaah' Jesús koo' jee' chee' Getsemaní. Ma'ga'-la'nøø' jnääh' jee' ja', ga'siyh' lä-jëë' jnääh':

—Jee' la' ba' go-taah' hnäh' ta'ko-jiih' na'chuun' kyaah' Dio.

³⁷Ga'jääy' ma'la' Pee', kyaah' lä'uu' joo' Zebedeo ba'. Chah' ba' ja' meeh' dsëy' hi' chaay' cha-miih' huüdsë'. ³⁸He'ja' ga-jäh' Jesús siyh':

—Peer' meeh' dsën', lä-jiih' juun' go-te' la' kin'. Jee' na' ba' jää' jnä'. Kwëëh' hoh' hnäh', ta' gwii' hnäh'.

³⁹Ja' ga'ngoo' Jesús miih' ga'ta' chänë'. Jee' ja' ga'juuyh' jnëy' mah' ga'juuy' lley' lä' ga'të' hwa', ga'chuyy' kyaah' Dio:

—Tää' kyaan', cher'mah' le', lää' jnä' kih' he' wii' he' jëën' na'. Pero sa' wa' le' lä' hnoon' hniin', wa' le' lä' hnooh' hñaah' ba'.

⁴⁰Ma'jah' Jesús ka-läh' jee' ma' tääh' discípulo kyaay', ga-jëëy' ma'na' gwiiy'. He'ja' ga'siyh' Pee':

—¿Ché' ni' koo' hor' sa' ma-lä-be' hoh' he' ma' nah' na-nëh' kyaah' jnä'? ⁴¹Wa' na-nëh' hnäh', ngii' hnäh' kyah' kih' Dio mah' sa' leh' he' hliih' hnäh'. Hnøø' ba' jmi' lle' jnän' kwa' be'. Pero jmi' ngo' jnän' sa' beë'—ga-jäyh'.

⁴²Ngoo' ka-läh' na'chuyy' kyaah' Dio jee' ga'të' to' jiih':

—Tää' kyaan', cher'mah' sa' le' lää' jnä' kih' he' wii' la', cher'mah' ma'ra' he'

huhn' ba' jnä', wa' le' lä' hnooh' hñaah' ba'—ga-jäyh'.

⁴³Ma'jäh' ka-läh', ga-jëëy' lä-jëë' ba' ma-na'gwii'. Jëëh', lä'gwiiy' jwërte.

⁴⁴Ngoo' Jesús ka-läh' lä'hmëë' jee' ga'të' hnë' jiih' na'chuyy' kyaah' Dio, ja'ba' kyaah' juu' he' ma'hleëyh' jää' ja'. ⁴⁵Ma'jäh' ka-läh' jee' ma'tøøh' jnääh' lä-jëë' jnääh', ga'siyh' jnääh':

—Gwii' ba' hnäh' kyah', teëh' hnäh' hoh'. Ma'lloo' hor' jaa' Hi-ga-lëë'ngo' la', ngëë' dsih' goo' dsa' hña' dsë'. ⁴⁶Noo' hnäh', mah' ma'nøøn'. Ma'ngoo' ya-jäh' hi' ngëë' jnä'—ga-jäyh'.

Ga'saayh' Jesús

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷Llä' gyih' juu' ja' ma' ja' Juda, jaa' jee' lä-jëë' gya'tuu' dsa-kyaah' jnääh'. Jay' kyaah' koo' nää' dsa', hi' ma'kye' ne', hi' ma'kye' hma', lä'hiih' kih' ta-jwöh' kyaah' ley kyaah' dsa-kaah' kyaah' jmi-dsa', kyaah' dsa-gyuuu'. ⁴⁸Juda hi' ga'ngëë' Jesús, jää' ga'taayh' dsa' he' juu':

—Hi' chühn' kih', hi' he' he'. Ja' saah' hnäh'—ga-jäyh'.

⁴⁹He'ja' jäh' chüu' kih' Jesús.

—Ha' ma'neh' ta-jwöh'—ga-jäyh'.

Na' ma'hii' ga'chuyh' kih' Jesús.

⁵⁰Ja' ga'ga-jäh' Jesús siyh':

—Ome', ¿hee' kih' ma'neh' hne'?

Lä'chah' ja' ga'ya-jäh' dsa' he' mah' ga'sooh' kih' Jesús.

⁵¹Pero jaa' dsa-kyaah' jnääh', ga'sëëyh' ne' ga'jmeey' dsoo' kih' jaa' hi' ma'jmeë' ta'he' kih' jmi-dsa-jøøh'. Ga'kuy' lo-gwa'.

⁵²He'ja' ga-jäh' Jesús siyh':

—Tøøh' ne' kyah' neh' loo' kih' ka-läh'. Jëëh', lä-jëë' hi' kooh' ne', kyaah' ne' juuy'. ⁵³¿Ché' sa' neh', le' ba' ngiin' kih' Tää' kyaan', mah' lä'chah' la' cheëy' kin' gya'to' nää' ángele? ⁵⁴Pero cher'mah' lä'ja' ga'ta' la', ¿ha' ba' la' lä'te' lä'koo' na-sii' juu' kih' Dio, jee' lle' lä'te' he' ää' jmi' le'?

⁵⁵Ja' ba' hor' ja', ga-jäh' Jesús siyh' dsa' hi' ga'sooh' kiyh':

—¿Ché' dsa-hii' jnä', he' ma'ya-nääh' hnäh' kyaah' ne' kyaah' hma', mah' saah' jnä'? Lä-jë' jmi' ma' hää' jee' kyah' hnäh', ma'kwan' juu' koo' gwah' mah' sa'

ga¹ chaah¹ jnä¹. ⁵⁶ Pero lä¹ jē¹ he¹ la¹ lle¹ kih¹ le¹ mah¹ lä¹ te¹ juu¹ he¹ ga¹ si¹ lä¹ jē¹ hi¹ ga¹ ngēē¹ juu¹ kih¹ Dio —ga¹ jāh¹ Jesús siyh¹.

Hi¹ lä¹ jē¹ jnääh¹ ga¹ bēē¹ jnääh¹ Jesús jee¹ ja¹, mah¹ ga¹ kyū¹ jnääh¹.

Na¹ jāy¹ Jesús cha¹ nē¹ dsa¹ ta¹ kaah¹ kya¹ dsa¹ judiu

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Lä¹ jē¹ dsa¹ he¹, lä¹ ma¹ ga¹ saayh¹ Jesús, na¹ jāy¹ cha¹ nē¹ Caifá hi¹ ma¹ kye¹ nē¹ kih¹ lä¹ jē¹ jmi¹ dsa¹ kaah¹. Jee¹ ja¹ ma¹ tääh¹ jō¹ kō¹ jōh¹ lä¹ jē¹ ta¹ jwoh¹ kya¹ ley¹ kyaah¹ lä¹ jē¹ dsa¹ gyūh¹. ⁵⁸ Pero Pee¹ ba¹ ngooy¹ llee¹ kaah¹ kih¹ Jesús, lä¹ ga¹ tē¹ ho¹ hne¹ nē¹ ta¹ kih¹ jmi¹ dsa¹ jōh¹ he¹. Jee¹ ja¹ ga¹ he¹ Pee¹ ga¹ jmeey¹ kō¹ jōh¹ kyaah¹ poo¹ hi¹ ma¹ tääh¹ jee¹ ja¹, ma¹ jēy¹ ha¹ lä¹ hi¹ juu¹ ja¹.

⁵⁹ Lä¹ jē¹ jmi¹ dsa¹ kaah¹ kyaah¹ dsa¹ gyūh¹, kyaah¹ lä¹ jē¹ hi¹ laa¹ ta¹, ma¹ hnaayh¹ dsa¹ hi¹ ma¹ bāäh¹ Jesús kyaah¹ juu¹ ta¹ juu¹, lä¹ jwē¹ jee¹ ma¹ jngiyy¹ kih¹. ⁶⁰ Pero sa¹ ga¹ jmää¹ juu¹ kiyh¹, ma¹ ke¹ jwēē¹ dsa¹ ma¹ bāäh¹ dsih¹ kyaah¹ juu¹ ta¹ juu¹. Kyaah¹ jee¹ ga¹ dsaa¹ ga¹, ga¹ lla¹ nää¹ ga¹ uu¹ hi¹ kye¹ juu¹ ta¹ juu¹, ⁶¹ ga¹ jāyh¹:

—Ga¹ nū¹ jnääh¹ ga¹ jāh¹ dsa¹ nū¹ na¹: “Le¹ hlan¹ gwah¹ jūh¹ kih¹ Dio mah¹ kyaah¹ hnē¹ jmi¹ ba¹ choohn¹.”

⁶² He¹ ja¹ ga¹ noo¹ jmi¹ dsa¹ hi¹ ma¹ kye¹ nē¹ he¹, ga¹ ngiyy¹ juu¹ kih¹ Jesús:

—ĴHee¹ jwah¹ hne¹, heh¹ lä¹ kōh¹ hni¹ dsa¹ la¹ kyah¹? ĴHe¹ la¹ sa¹ hlēēh¹ ni¹ miih¹?

⁶³ Pero sa¹ ga¹ ngi¹ go¹ te¹ Jesús. Kō¹ ka¹ lāh¹ ga¹ jāh¹ jmi¹ dsa¹ jōh¹ he¹ siyh¹:

—Ma¹ ra¹ ju¹ dsōo¹ kih¹ Dio jiih¹, jāh¹ Ĵche¹ hne¹ he¹ Cristo, Jō¹ Dio?

⁶⁴ —Hne¹ ba¹ ma¹ jāh¹. Hi¹ cha¹ ga¹ kō¹ he¹ jwēēhn¹ hnāh¹. Na¹ ta¹ cha¹ nē¹ jēēh¹ hnāh¹ Hi¹ ga¹ lēē¹ ngo¹ la¹ gya¹ jwoo¹ ra¹ lluu¹ kih¹ Dio jōh¹, hi¹ jēēh¹ hnāh¹ jāyh¹ ka¹ lāh¹ jee¹ jni¹ hii¹ gyūh¹ —ga¹ jāh¹ Jesús.

⁶⁵ He¹ ja¹ lä¹ ma¹ kye¹ ja¹ jmi¹ dsa¹ jōh¹ he¹ hmi¹ kih¹ ga¹ giyy¹, ga¹ jāyh¹:

—ĴMa¹ mi¹ kwayh¹ Dio jēē¹! ĴHii¹ ga¹ jwaah¹ jne¹ jñah¹ hi¹ jmee¹ ju¹ dsōo¹? Jee¹ na¹ ma¹ nūh¹ hnāh¹ he¹ ma¹ mi¹ kwayh¹

Dio. ⁶⁶ ĴHee¹ jwah¹ hnāh¹? —ga¹ jāh¹ dsa¹ jōh¹ kya¹ jmi¹ dsa¹ he¹.

He¹ ja¹ ga¹ lä¹ jēē¹ ba¹ ga¹ jāh¹:

—Ĵā¹ jmi¹ juuy¹.

⁶⁷ Lä¹ chah¹ ja¹ ga¹ ti¹ ga¹ hney¹ mo¹ nē¹ Jesús. Ga¹ ki¹ ga¹ jnooy¹ kiyh¹. ⁶⁸ Mah¹ ma¹ jāyh¹:

—Hne¹ Cristo, jāh¹ da¹, Ĵhii¹ na¹ ma¹ k¹ wa¹ kyah¹?

Ga¹ hmā¹ Pee¹ juu¹ he¹ sa¹ kyūy¹ Jesús (Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Ho¹ hne¹ ja¹ ma¹ gya¹ Pee¹, ma¹ ja¹ jaa¹ dsa¹ mē¹ hi¹ ma¹ jmee¹ ta¹ kih¹ jmi¹ dsa¹ jōh¹ he¹, mah¹ ga¹ jāyh¹ siyh¹:

—Hne¹ ka¹ lāh¹ ma¹ ngēh¹ kyaah¹ Jesús hi¹ chaa¹ Galilea.

⁷⁰ To¹ lo¹ nē¹ jee¹ lä¹ jēē¹ dsa¹ he¹ ga¹ hmā¹ Pee¹ juu¹, ga¹ jāyh¹:

—Sa¹ man¹ hii¹ kih¹ na¹ hlēēh¹.

⁷¹ Lä¹ chah¹ ja¹ ya¹ hēē¹ Pee¹ na¹ nooy¹ lä¹ ga¹ tē¹ ho¹ haah¹ jee¹ dsa¹ taah¹ dsa¹. Jñah¹ dsa¹ mē¹ ga¹ jēy¹, mah¹ ga¹ siyh¹ lä¹ jēē¹ hi¹ ma¹ tääh¹ jee¹ ja¹:

—He¹ ba¹ dsa¹ kyaah¹ Jesús hi¹ chaa¹ Nazaret na¹.

⁷² Kō¹ ka¹ lāh¹ ga¹ juu¹ Pee¹, ga¹ täy¹ Dio: —Ni¹ kō¹ hi¹ pih¹ sa¹ kyūun¹ dsa¹ oo¹ —ga¹ jāyh¹.

⁷³ Kō¹ hwēē¹ ga¹ ja¹, ga¹ jāh¹ dsa¹ hi¹ ma¹ tääh¹ jee¹ ja¹, ga¹ siyh¹ Pee¹ ka¹ lāh¹:

—Ma¹ ra¹ ju¹ dsōo¹, hne¹ he¹ laa¹ jaa¹ dsa¹ kyaah¹ hi¹ oo¹. He¹ ja¹ sa¹ na¹ hēē¹ juu¹ lä¹ hlēēh¹.

⁷⁴ He¹ ja¹ ga¹ lō¹ Pee¹ hlēēh¹ kyaah¹ dso¹ jwi¹ hi¹ ga¹ täy¹ Dio:

—Ma¹ ra¹ ju¹ dsōo¹, sa¹ kyūun¹ dsa¹ nūh¹ na¹ —ga¹ jāyh¹.

Na¹ ma¹ hii¹ ga¹ hooh¹ chaah¹ dsōo¹. ⁷⁵ Ja¹ ga¹ ga¹ lā¹ dsōoh¹ dsē¹ Pee¹ juu¹ he¹ ga¹ jāh¹ Jesús ga¹ siyh¹ jāā¹: “Jāā¹, ja¹ ga¹ hooh¹ chaah¹ dsōo¹, hnē¹ jiih¹ ma¹ hmāh¹ juu¹ he¹ sa¹ kyūh¹ jnä¹.”

He¹ ja¹ ya¹ hēy¹ ta¹ ka¹ hne¹, ga¹ hooyh¹ lä¹ jiih¹ lla¹ dsēy¹.

27

Ga¹ jāā¹ dsa¹ Jesús cha¹ nē¹ Pilato (Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Ma' ga'jnā', ga'kuh' lā'jēē' dsa-kaah' kyaā' jmi-dsa', kyaah' lā'jēē' dsa-gyuuu'. Ga'taayh' juu' kwee- ha- lā' jmeey' mah' jngiuh' dsa- kih' Jesús. ² He-ja- na'jāā' dsih' na-hñuuy', ga'ngēēy' goo- Poncio Pilato hi- ma' laa' lle'moh'.

Ga'juu' Juda

³ Juda he' hi- ga'ngēē' Jesús, ga'kay' cha-miuh' huu'dsē' ma' ga'jēēy' he- ma' jmeē' dsa- he' hih' juu' Jesús. He-ja- ñeey' na'ngēēy' ka-lāh' lā'jēē' gyii' gya' kuu' tōō- he- ga'jiuh' lā'jēē' jmi-dsa- kaah' kyaah' dsa-gyuuu' he'. ⁴ Mah' ga'jāyh':

—Na-bāāhn' dso'kye', ma' ngēēn' jaa' hi- juu' hi- sa' cha-dsoo' cha- kih'.

Mah' ga'jāh' dsa-kaah' he' siyh':

—¿Hee- ga'tēē' jnāāh' jēē' jnāāh' kyah'? Kwaat' kyah' ba' hne- na'.

⁵ He-ja- ga'jwā' Juda kuu' ja- neh' gwah' juuh', mah' ya'hēēy' jee' ja-, ngooy' na'tāy- che' luuy'. ⁶ Ja-ga' ga'juuh' jmi-dsa- kaah' he' kuu' ja- mah' ga'jāyh':

—Sa' le' tōōh' jne' kuu' la- kō' jōh' kyaah' kuu' he- kwēēh' dsa- Dio, jēēh', ma- hlāāh' jma- kyaah' kuu' la'.

⁷ He-ja- ga'taayh' juu' kwee- lay' kōō- hwa' kyaah' kuu' ja- jee' haay' dsa- chaā- uu'. Hwa' ja- ma' chee- hwa' kih' tē' mi'hya-. ⁸ He-ja- lā'jiuh' jmiuh' na', hwa' ja- chee': Hwa' he- ga'kēē' jma-.

⁹ Lā'ja- ga'lā'te' lā'kōō- ga'jāh' Jeremia hi- ga'ngēē' juu' kih' Dio llo'joo', ma' ga'jāyh': "Ga'kay' gyii' gya' kuu' tōō-, he- ma' jmeē' dsa- Israel kwaat' kō-ja- jiuh' kyeē' jaa- dsa-, ¹⁰ mah' ga'lay' hwa' kih' tē' mi'hya-, lā'kōō- mada' he- ga'jmeē' Dio kin'."

Ga'ka' Pilato ju'dsoo' kih' Jesús

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Ma' cheh' Jesús cha'nē' lle'moh', he-ja- ga'ngiuh' lle'moh' juu' kih':

—¿Che' hne- he' dsa-jōōh' kyaā' dsa- judiu?

He-ja- ga'jēēh' Jesús juu' kih':

—Ma' jāh' ba' hne-.

¹² Lā'jēē' jmi-dsa- kaah' kyaah' dsa-gyuuu' ma' bāāyh- dsoo', pero ni' miuh' sa' cha- ga'jēēh' Jesús. ¹³ He-ja- ga'jāh' Pilato:

—¿Che' sa' nuuh' jōh' juu' sa' hnoo- dsa- kyah'?

¹⁴ Pero ni' kōō- mi'juu' sa' ga'jēēh' Jesús kiyh', he-ja- cha-ga'miuh' ma' jēē- dsah' Pilato. ¹⁵ Lā'jēē' jiuh' ma' tē- jmiuh' he' kuh- dsa- judiu borrego mäh' ma' lāā- Pilato jaa- jee' lā'jēē' hi- tāāh' neh'ñe' hi- ma' tih- dsē' dsa- ba'. ¹⁶ Jmiuh' ja- ma' hāā' neh'ñe' jaa- hi- ma' chee- Barrabá hi- ma' hii' juu' kih'. ¹⁷ He-ja- ga'ngiuh' Pilato juu' kih' hi- ga'kuh' jee' ja-:

—¿Hii' hnooh- hnāh' lāān'? ¿Che' lāān' Barrabá o che' lāān' Jesús hi- chee- Cristo? —ga'jāh' Pilato.

¹⁸ Jēēh', lā'la- ba' ma' ñey- he- na-hōōh' ba' dsa- he' kih' Jesús, heh' ga'ngēē' dsih' ja'gooy-. ¹⁹ Ma' gya' Pilato nē'ta' kih', ma' ga'lloo' jaa- hi- ma' kye- juu' kih' mēy', ma' jāyh':

—Jāh' dsa-mē' kyaah': "Ta- bāāh' hñāah' kyaah' dsa-ñuuu' lluy' he'. Jēēh', ta' ya'jnā- ma-kēē' jniuh' na'hōō' jwēte'."

²⁰ Pero jmi-dsa- kaah' kyaah' dsa-gyuuu' ma' taayh- dsa- juu' mah' wa' ngiuy' he- lāā- Barrabá mah' wa' juu' Jesús. ²¹ Kōō- ka-lāh' ga'jāh' Pilato:

—¿Hii' jee' lā'uu' hnooh- hnāh' lāān'?

Lā'jēē' ba' ga'jāh':

—Lāā- Barrabá.

²² Mah' ga'jāh' Pilato siyh':

—¿Hee- na- jmeen' kyaah' Jesús hi- chee- Cristo?

Ma' jāyh':

—Wa' dsa-taay' dsōh' hma-cru'.

²³ Kōō- ka-lāh' ga'jāh' lle'moh' he' siyh':

—¿Hee- hliuh' ma-jmeē' dsa- la'?

Pero cha-ga'miuh' miuh' ga'tooh' dsa- he', ma' jāyh':

—Tāāy' dsōh' hma-cru'.

Ga'jā' juu' juu' Jesús

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

²⁴ Ma' jēē- Pilato sa' hii- liyh' kyaah' dsa-, cha-ga'miuh- ga'chi' ga'jwaa' dsa- he'. He-ja- ga'kay' miuh' jmiuh', ga-gyiyh' gooy- cha'nē' lā'jēē' dsa- he', mah' ga'jāyh':

—Sa' bāāhn' hñiuh' kyaah' jma- kih' dsa- lluy' la-. Na- hñiuh' ma-na-la- kwaat' kyah' hnāh'.

²⁵ He-ja- ga'jāh' ga-lā'jēē' dsa- he':

—Wa' na-bāāh' jnāāh' jma- kih', lā'kye- jōō' siih' jnāāh'.

²⁶ Ja-ga' ga-lää¹ Pilato Barrabá mah' ga-jmeey' hih' ga-jmí' ga-baa' dsa- Jesús. Ma ngéé' he- ja-, ga-ngéey' Jesús ja'goo- hløø' mah' dsa-tääy' dsøh' hma-cru'. ²⁷ He- ja- ga-jää' hløø' kyaä' Pilato Jesús ta- nēta' kiyh', mah' ga-kuyh' lä-jēē' hløø' lä'ku' lä-jii' kiyh'. ²⁸ Hi- ga-llee' hløø' hmiih- kih' Jesús mah' ga-kyeh- dsih' koo- hmiih- gyuu' läh- lä'koh' he- kēh- rey. ²⁹ Ga-kay' wii- too' ga-jmeey' koo- he- lih- mah' ga-tooyh- lle- Jesús lla- coron. Ga-tooyh' koo- hma-tah- gooy- ra-llu' ma' jmää- dsih' lä'koo- jaa- dsa-ta' jøøh'. Ja-ga' ga-juuyh' jney' cha'nēy' mah' ga-mi'kwayh' ma' jäh'.

—Peer- jøøh' dsa-ta' kyaä' dsa- judiu.

³⁰ Ga-ti' ga-hñe' dsih', ga-kay' hma-tah- mah' ga-bay' lley'. ³¹ Ma-ngéé' ma-mi'k-wah' dsih', ga-llee' dsa- hmiih- gyuu' he- ga-kyeyh- ja-, mah' ga-kyeyh- ka-läh' hmiih- kiyh', ja-ga' ga-jääy' na-tääy' dsøh' hma-cru'.

Ga-tääy- Jesús dsøh' hma-cru'

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Lä- ma' ga-hwēy- nēta' ja-, ga-jēēy' jaa- dsa- chaa- Cirene hi- ma' chee- Simón. Ga-jmee' hløø' bii' ga-ka' dsa- he' hma-cru' kih' Jesús. ³³ Ga-jääy' Jesús lä- ga-tē' jee' chee- Gólgota, he- hnøø' jäh': Moo' Lle' Hlii'. ³⁴ Jee' ja- ga-kwēēh' dsih' jmi- jiih- he- na-kaah- jmi- liih'. Koo- ga-hluyh' miih- ba, sa- ga-hiiy' ma' hiih' jmi- ja-. ³⁵ Ma-ngéé' ma-tää- dsih' dsøh' hma-cru', ga-ti' ga-llooyh' hmiih- kih' Jesús kooyh- suert. Lä- ja- ga-lä-te' lä'koo- ga-jäh' hi- ga-ngéē' juu' kih' Dio: "Ga-ti' ga-llooyh' hmiih- kin- kyaah' dsa- kyaayh', ga-kooyh' suert mah' jēēy' hii- tēē' hmiih- kin-". ³⁶ Mah' ga-taayh' ga-høoy' jee' ja-.

³⁷ Ga-tøø' dsa-ta' gyuu' lley' koo- hwēh' he- jäh' ha- lä- la' dsøø' he- bääh- dsih': "Hi- la- na- Jesús hi- laa' Dsa-jøøh' kyaä' dsa- judiu." ³⁸ Koo' kiyh', ma' tøø' to' hma-cru' jee' ma' na-taa' uu' dsa-hii-, jaa- jwoo' ra-llu' kiyh', jaa- jwoo' ra-kēh' kiyh'. ³⁹ Lä-jēē' hi- ma' dsa-ngéē' ta- ja- ma' jiiyh- lley' hi- ma' mi-kwayh' kih' Jesús.

⁴⁰ Ma' jäh':

—Hne- hi- ma' tu' gwah' juuh' mah' kyaah' hnē- jmi- ma' chooh', lää' hñaah'. Jñaa' nē' hma-cru' na-, cher'mah' dsøø' laah' Joø' Dio.

⁴¹ Ja-ba' lä- ja- ga-jmee' lä-jēē' dsa-kaah' kyaä' jmi- dsa- kyaah' ta- jwoh' kyaä' ley, kyaah' lä-jēē' dsa- gyuu', ma' jäh':

⁴² —Ga-lääy' ba' jñah' dsa- mah' sa- liyh' lääy' hñiiy'. Cher'mah' dsøø' laay' Dsa-jøøh' kyaä' dsa- Israel, wa' jñaa' hñiiy' na' dsøh' hma-cru', ja-ga' lä-heeh' jne' kiyh'. ⁴³ Ga-kay' o-jøh' dsē- kih' Dio. He- ja- cher'mah' Dio hnäy', hñii' Dio wa' lääy' na', jēēh' he' ba' hñiiy' ma' jäh' laay' Joø' Dio.

⁴⁴ Lä- ja- ka-läh' ga-mi'kwah' hi- hii- hi- ma' taa' jyoh' hma-cru' koo' kiyh'.

Ga-juu' Jesús

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Ma' ga-tē' lä'hyoo', lä-kaa' jmi- gyuu' ga-nuu- lä-jiih' ga-tē' ko-hi' hnē- ta' ga-hloo'. ⁴⁶ Ja-ba' hor- ja-, ga-hlēēh' Jesús koo- ki- gaa-, ga-jäh':

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —he- la- hnøø' jäh': Dio kyaan', Dio kyaan', ¿he- la- ma-beeh' jñä'?

⁴⁷ Ko-llaa' hi- ma' tääh' jee' ja- ga-nuuy' he- ga-hlēēy', he- ja- ga-jäh':

—Jēē' da', tēēy' Elía.

⁴⁸ Lä-chah' ja- ngoo' ko-chih' jaa- dsa-kyaayh', ga-kay' koo- wa'joo-, ga-mi-gvuyh' joo- kyaah' jmi- jiih-. Ga-lla-lley' lle- hma- mah' ga-chooy' ma' hih' Jesús. ⁴⁹ Ko-llaa' ma' jäh':

—Ta' jmääy' he'. Wa' jēē' da' jne' che' ja- Elía mah' lääy'.

⁵⁰ Koo- ka-läh' ga-hooh' Jesús koo- ki- gaa-, ja-ga' ga-ngéey' jmi- lle' kiyh'.

⁵¹ Lä-chah' ja- ga-gii- hmiih- he- ma' na-jnē- llah' gwah', ga-løø' ta- gyuu' lä- ga-tē' hwa'. Ga-jeh' wii' jwēte hwa' lä-jiih' ga-llaa' ku' hloo-. ⁵² Hi- ga-na' to-høø' kih' jwēē' hi- na-jngēē' kyaä' Dio mah' ga-lä-jiiyh' hi- ma' na-juu'. ⁵³ Lä-chah' ja- ga-hwēē' hi- he' neh' to-høø' ma' ga-lä-jiih' Jesús, ja-ga' ga-näy' ta' jee' jwii- na-jngii' jee' ga-mi-jnäy' hñiiy' jee' kih' jwēē' dsa-. ⁵⁴ Ga-jwaayh' jwēte juu' hløø' kyaah' dsa- kyaayh' hi- ma' hää-

Jesús, ma' ga'jeh' wi' hwa' hi' ma' ga'jēy' lā'jē' he' ga'la' ja'. Ga'jāyh':

—Ma'ra' ju'dsoo', he' ba' Joō' Dio na'.

⁵⁵Ko' nihi' ga'ja' ma' tāāh' ka' lāh' jwēē' dsa' mē' hi' ma' jēē'. Dsa' mē' he' ya'nāā' kyaah' Jesús lā' ga'tē' hwa' Galilea. Hi' he' ma' jmeē' ta'he' kiyh'. ⁵⁶Jee' ja' ma' hāā' María Magdalena kyaah' María choo' Jacobo kyaah' José, kyaah' choo' chih' kyaā' Zebedeo.

Ga'haay' Jesús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷Ta' ga'hloo' jmi' ja', ja' jaa' dsa' cha' kuu' hi' ma' chaa' Arimatea hi' ma' chee' José. Hi' he' ka'lāh' ga'lāā' discipulo kyaā' Jesús. ⁵⁸Nee' dsa' he' na'h-lēēh' kyaah' Pilato mah' kway' jwē' jyooy' jmi' ngo' kih' Jesús dsoh' hma' cru'. Ga'k-wa' bih' jwē' mah' kooy' jmi' ngo' kih' Jesús. ⁵⁹He' ja' ga'jyoo' José he' jmi' ngo' kih' Jesús mah' ga'lāāy' koo' ta'jmaah' na' jngii'. ⁶⁰Mah' ga'taayh' neh' koo' to'hōō' hmēē' he' ma' na'hē' kiyh' nē' kuu' hloo'. Ma' ngēē' he' ja', ga'bāy' koo' mi' kuu' juuh' mah' ga'jlēy' ho'too' ja'. Ja' ga' ngaayh'. ⁶¹Cha'nē' kih' to'hōō' ja', ma' gya' María Magdalena kyaah' ga' jñah' Maria.

Ma' tāāh' hlōō' hōō' to'hōō'

⁶²Ma' ga'jnā' jyoh' jmi', ga'lla'nāā' jmi' dsa' kaa' kyaah' dsa' fariseo cha'nē' Pilato. Ma' goh' jmi' he' ma' mi'lluū' dsa' hñii' kih' jmi' he' teeyh' dsēy'. ⁶³Mah' ga'siiyh':

—Ma' lā'dsooh' dsē' jnāāh' he' ga'jāh' hi' ta'juu' he'. Lā'koo' ma' chaay' ga'jāyh': Ga' ma'hya' hnē' jmi' na'juun', lā'jiinh' ka'lāh'. ⁶⁴He' ja' jmeē' mada' hōō' dsa' to'hōō' lā'jiinh' tē' hnē' jmi'. Jēēh', goo' la' wa'ra' ga'lla'nāā' discipulo kyaay' ta'la' hwē', llee'y' hlii' mah' mi' gaay' dsa', jāyh': "Ma' lā'jiiyh' ba' jee' kih' hi' ma' na' juu". Lā'ja' le' juuy' cha'ga'miuh' lā'koh' ga' he' ga'juu' Jesús lā' ma' to'nē'.

⁶⁵He' ja' ga'jāh' Pilato siiyh':

—Hi' hlōō' tāāh' na'. Go' jāāy' mah' hōoy' to'hōō' ha' koh' jiinh' le'.

⁶⁶He' ja' ga'nāāy' kyaah' hlōō' jee' la' to'hōō' mah' hōoy' kwee'. Ga'jmeey' lii'

hōo' to'hōō' mah' sa' tā' dsa' goo'. Hi' ga'llaay' hlōō' hōō' ka'lāh'.

28

Ga'lā'jiinh' Jesús

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹Ma'goh' jmi' he' teeh' dsa' dsē', lā'koh' ga'jnā' to'nē' jmi' kih' seman', ngoo' María Magdalena kyaah' jñah' María na'jēy' to'hōō'. ²Ni' sa' lii' ga' ma' ga'jeh' wi' jwēte hwa'. Ga'jñāā' gyuu' ja' āngel kyaā' Dio. Ma' ga'llooy' jee' ma' la' to'hōō', ga'bāy' mi'kuu' he' ma' na'jnē' mah' ga'gyay' nē' kih'. ³Āngel he' ma' jñāā' lā'koh' je'nihi'. Sa'hmiuh' kiyh' ma' la' to'jlēē' lā'koo' tōō' tu'hmoo'. ⁴Ma' ga'jēē' hlōō' hi' ma' tāāh' hōō' jee' ja' ga'lā'goyh' jwēte lā'jiinh' ga'jlāāy', ga'saa' ga'jaay' hwa' lā'koh' hi' na'juu' ba'. ⁵Mah' ga'jāh' āngel siiyh' dsa' mē' he':

—Ta' wa' gah' hnāh'. Ma' ba' jñā', ma'ya'nāāh' hnāh' hnaah' hnāh' Jesús hi' ga'tāā' dsa' dsoh' hma' cru'. ⁶Sa' chaa' jee' la', hi' ma'lā'jiinh' lā'koo' ga'jāyh' jāā'. Ya' nāā' hnāh' ya'jēē' jee' ga'kyaā' dsih'. ⁷Mah' go'nāā' hnāh' ko'chih' go'jmeeh' hnāh' juu' kih' lā'jēē' discipulo kyaay' he' ma'lā'jiiyh' jee' kih' hi' na'juu'. Hi' dsoo' dsa' jāā' hnāh' ta' Galilea. Jee' ja' jēēh' hñih'. He' la' na' juu' he' ma'jmeehn' kyah' hnāh'.

⁸Ma'la' ma'jēē' dsa'mē' he' neh' to'hōō' ja', ga'jwaayh' jwēte hi' ta' ko'taa' ga'jēē' dsēy' go'te'. Mah' ga'nāāy' cha'hliiy' na'jmeeyh' juu' kyaā' jñāāh'. Jee' ga'nāāy' ja', ⁹ga'mi'jnāā' Jesús hñii' ta' cha'nēy', ga'jmeey' Dio kih'. Hi' dsa'mē' he' ga'nāā' chuh' mah' ga'iiy' ti' Jesús, ga'jmeey' juuh' kiyh'. ¹⁰He' ja' ga'jāh' Jesús siiyh':

—Ta' wa' gah' hnāh'. Go'nāā' hnāh' go'jmeeh' juu' kih' oōhn' mah' wa' lla'nāāy' ta' Galilea. Jee' ja' jēēy' jñā'.

Ga'juu' dsa', ga'jāyh' ga'hēē' discipulo hlii' kyaā'

¹¹Ma' ngēē' ma'nāāy' ja', ko'llaā' hlōō' hi' ma' hōō' to'hōō', na'nāā' ta' jee' jwi' na'jmeeyh' juu' kih' dsa'kaah' kyaā' jmi' dsa' lā'jēē' he' ga'la'. ¹²He' ja' ga'kuh'

jmi⁻ dsa⁻ he⁻ kyaah⁻ dsa⁻ gyuu⁻ ga⁻ jawayh⁻
juu⁻, mah⁻ ga⁻ kwëëyh⁻ cha⁻ miih⁻ kuu⁻
lä⁻ jëë⁻ hløø⁻ he⁻. ¹³ Mah⁻ ga⁻ taayh⁻ juu⁻:

—Hnäh⁻ ba⁻ na⁻ jawah⁻: “Ta⁻ ko⁻ jiih⁻
na⁻ gwi⁻ jnääh⁻, ga⁻ lla⁻ nää⁻ discipulo mah⁻
ga⁻ hëëy⁻ hli⁻ kyaay⁻”, lä⁻ ja⁻ jawah⁻ hnäh⁻.
¹⁴ Cher⁻ mah⁻ ga⁻ lä⁻ ne⁻ lle⁻ moh⁻ lä⁻ jë⁻ he⁻
ma⁻ la⁻, ma⁻ ne⁻ ba⁻ jnääh⁻ ha⁻ lä⁻ chiih⁻
jnih⁻ mah⁻ sa⁻ bääyh⁻ hnäh⁻.

¹⁵ Ga⁻ ka⁻ ba⁻ hløø⁻ he⁻ kuu⁻ ja⁻, mah⁻
ga⁻ jmeey⁻ lä⁻ ko⁻ juu⁻ he⁻ ga⁻ taah⁻ dsih⁻.
He⁻ ja⁻ lä⁻ ma⁻ chooh⁻ ja⁻ ba⁻ dsa⁻ judiu juu⁻
ta⁻ juu⁻ ja⁻, lä⁻ jiih⁻ na⁻.

Ga⁻ cheë⁻ Jesús discipulo kya⁻ mah⁻
dsa⁻ kay⁻ ju⁻ hmëë⁻ lä⁻ ka⁻ jmi⁻ gyuu⁻
(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Lä⁻ jëë⁻ gya⁻ ka⁻ jnääh⁻ ga⁻ nøø⁻ jnääh⁻
ta⁻ Galilea, ta⁻ moh⁻ jee⁻ ga⁻ jmee⁻ Jesús
mada⁻ he⁻ dsa⁻ nøø⁻ jnääh⁻. ¹⁷ Lä⁻ ma⁻ ga⁻ jëë⁻
jnääh⁻ ga⁻ jmee⁻ jnääh⁻ juu⁻ kiyh⁻, pero
ko⁻ lla⁻ dsa⁻ kyaahn⁻ ma⁻ jmee⁻ to⁻ dsé⁻.

¹⁸ He⁻ ja⁻ ja⁻ Jesús chuh⁻ kya⁻ jnääh⁻ mah⁻
ga⁻ siyh⁻ jnääh⁻ lä⁻ la⁻:

—Ma⁻ na⁻ ngën⁻ jwë⁻ jmeen⁻ hih⁻ kih⁻
lä⁻ jëë⁻ hi⁻ tääh⁻ gyuu⁻ hwa⁻. ¹⁹ He⁻ ja⁻
jawahn⁻, go⁻ nää⁻ hnäh⁻ go⁻ kwa⁻ hnäh⁻ juu⁻
lä⁻ ka⁻ jmi⁻ gyuu⁻ jee⁻ tääh⁻ dsa⁻, mah⁻
lä⁻ jwëë⁻ discipulo kyaan⁻. Ja⁻ chaayh⁻
jmi⁻ lä⁻ ko⁻ mada⁻ he⁻ jmee⁻ Tää⁻, kyaah⁻
Jooy⁻, hi⁻ kyaah⁻ jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngii⁻. ²⁰ Ja⁻
mi⁻ tëëh⁻ hnäh⁻ he⁻ mi⁻ tey⁻ lä⁻ jë⁻ mada⁻
he⁻ ma⁻ jmeen⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Mah⁻ hii⁻ jnä⁻
hään⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻ ga⁻ lä⁻ jë⁻ jmi⁻, lä⁻ jiih⁻
lla⁻ jmi⁻ gyuu⁻. Wa⁻ la⁻ lä⁻ ja⁻.

San Marcos

Ju'hmeë' kih¹ Jesús he⁻ ga⁻sih² Marcos

Ma¹ kwa⁺ Jwaa⁻ juu¹ jee¹ la¹ hwa¹ kii⁺
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹Jee¹ la⁻ ma⁻lөө¹ ju'hmeë' kih¹ Jesucristo
Joō¹ Dio, ²lä⁺koo⁻ ga⁻jäh¹ Isaia hi⁻ ga⁻ngëe¹
juu¹ kih¹ Dio:

Chëen⁻ jaa⁻ hi⁻ dsa⁻kwa⁻ juu¹ kin⁺.

Hi⁻ he¹ dsoo¹ ta⁺ cha⁻nëh¹ mah¹ mi⁻lluy¹ jwë¹
kyah¹.

³Kii⁻ nuuh⁺ koo⁻ lle¹ he⁻ hlëeh⁺ hwa¹ kii⁺
jee¹ sa⁻kwa⁻ ni⁺ miih⁻:

"Mi⁻llu¹ hnäh¹ jwë¹ kih¹ Dsa⁻jööh¹ jnän¹,
mi⁻lluy¹ hnäh¹ hñaah¹ mah¹ jây¹ kō⁻dsoo¹
jwë¹", ga⁻jäyh¹.

⁴Ma¹ choo⁻ Jwaa⁻ jmi⁻ koo⁻ hwa¹ kii⁺
jee¹ sa⁻kwa⁻ ni⁺ miih⁻. Ga⁻kway¹ juu¹ he⁻
saa⁺ dsa⁻ jmi⁻ hi⁻ ga⁻hlëëyh¹ dsa⁻ mah¹ wa¹
dsa⁻jëeyh¹ kyaah¹ Dio mah¹ koo⁻ Dio dsë¹
kih¹ dso⁻kye⁻ kiyh¹. ⁵Jwëë¹ dsa⁻ ga⁻lla⁺nää¹
jee¹ ma¹ cheh¹ Jwaa⁻. Ga⁻lla⁺nää¹ hi⁻ chaa⁻
jee¹ jwi⁻ mäh¹ he⁻ na⁻hee¹ hwa¹ Judea hi⁻
lä⁺ja⁻ hi⁻ chaa⁻ Jerusalén ka⁻läh¹. Lä⁺jëë¹
dsa⁻ he¹ ma¹ mi⁻jnääy¹ he⁻ hliih¹ he⁻ ma¹
jmeey¹ hi⁻ ga⁻chaa⁻ Jwaa⁻ jmi⁻ dsa⁻ he¹
cha¹jmi⁻ Jordán.

⁶Hmiih⁻ kih¹ Jwaa⁻ ma¹ la¹ kyaah¹ jñu⁻
camey⁻ hi⁻ ma¹ hä¹ loo⁻ tuyh¹. Ma¹ kuyh⁻
iij⁻ hi⁻ ma¹ hiyh⁻ jmi⁻ tah¹ he⁻ ma¹ cha⁻
moh¹. ⁷Juu¹ lä⁺la⁻ ma¹ kway¹, ma¹ jâyh¹:

—Këë⁻ ga⁻jä⁺jaa⁻ hi⁻ jööh¹ ga⁻lä⁺koh¹ ga⁻
jnä¹. Hi⁻ ni⁻ sa⁻të¹dsëën¹ chiihn¹ mah¹ llen¹
loo⁻ he⁻ hä¹ tiy¹. ⁸Ma¹ ra⁻ ju⁻dsoo¹ chaa⁻
hnäh¹ jmi⁻ kyaah¹ jmi⁻ ba¹, pero hi⁻ jä⁻
këë⁻ ga⁻ki¹ jnä¹, hi⁻ he¹ chaa⁻ hnäh¹ jmi⁻
kyaah¹ Jmi⁻lle¹ Na⁻jngii¹.

Jwaa⁻ ga⁻chaa⁻ Jesús jmi⁻

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹Ga⁻lloo¹ koo⁻ jmi⁻ ya⁻hëë¹ Jesús koo⁻
jwi⁻ he⁻ chëe⁻ Nazaret he⁻ na⁻hëe¹ hwa¹
Galilea, ngooy¹ mah¹ ga⁻choo⁻ Jwaa⁻ jmi⁻
kiyh¹ cha¹jmi⁻ Jordán. ¹⁰Ma¹ ya⁻hëë¹
Jesús cha¹jmi⁻, lä⁺chah¹ ja⁻ ga⁻jëëy¹ ga⁻na¹
gyuuh¹, ga⁻gyoo¹ Jmi⁻lle¹ Na⁻jngii¹ né¹ kiyh¹
lä⁺lä⁺koo⁻ jaa⁻ juu¹. ¹¹Hi⁻ ga⁻lä⁺nuuh¹
koo⁻ juu¹ he⁻ ja⁻ gyuuh¹, he⁻ ma¹ jäh¹:

—Hne⁻ laah¹ gyuu⁺ kyaan⁺ hi⁻ hnaan⁺.
Peer⁻ chaa⁻ llu¹ kyaah¹ hne⁻.

Ga⁻ka¹ hi⁻ sa⁻llu¹ dsë¹ Jesús
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹²Lä⁺chah¹ ja⁻, ga⁻jöø¹ Jmi⁻lle¹ Na⁻jngii¹
kih¹ Jesús ta⁺ hwa¹ kii⁺. ¹³Jee¹ ja⁻ ga⁻jây¹
tō¹loo¹ jmi⁻ jee¹ chaa⁻ jah¹ hää¹ mah¹ ga⁻ka¹
Tana¹ dsë¹ Jesús. Hi⁻ ga⁻lla⁺nää¹ ängele hi⁻
ma¹ jmee⁻ ta⁺he¹ kih¹ Jesús.

Ga⁻lөө¹ Jesús kway¹ juu¹ hwa¹ Galilea
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴Ma⁻ngëe¹ ma⁻taah¹ dsa⁻ Jwaa⁻ neh¹ ñe¹
, ngaah¹ Jesús ta⁺ hwa¹ Galilea na⁻kway⁻ ju⁻
hmeë¹ lä⁺koo⁻ jaa⁻ Dio dsa⁻ lä⁺hih¹ kih¹.

¹⁵Ga⁻jäyh¹ lä⁺la⁻:

—Ma⁻dsëë¹ jmi⁻, he⁻ tөөhn¹ na¹ he⁻ jaa⁻
Dio dsa⁻ lä⁺hih¹ kih¹. Jëeh¹ hnäh¹ kih¹ Dio
mah¹ hëeh¹ hnäh¹ ju'hmeë¹ kiyh¹.

Ga⁻tëeh¹ Jesús kyeë¹ dsa⁻ hi⁻ ma¹ jwä⁻
hma¹

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶Jee¹ hää¹ Jesús jwë¹ ngoo¹ ta⁺ cha¹hoo¹
jmi⁻juuh⁻ he⁻ hla⁻ hwa¹ Galilea, jee¹ ja⁻
ga⁻jëëy¹ Simón Pee¹ kyaah¹ Andre¹ ööyh¹,
ma¹ tääyh¹ jwäy⁻hma¹, jëeh¹ he⁻ ja⁻ ba¹ ma¹
la¹ ta⁺kiyh¹. ¹⁷Mah¹ ga⁻jäh¹ Jesús siiyh¹:

—Ya⁻nääh¹ hnäh¹ kyaah¹ jnä¹ mah¹
mi⁻tëën¹ hnäh¹ ha⁻ lä⁺ jmeeh¹ hnäh¹ mah¹
lëeh¹ hnäh¹ dsa⁻, lä⁺ he⁻ ma¹ lëeh¹ hnäh¹
hmooh⁻.

¹⁸Lä⁺chah¹ ja⁻ ga⁻kyey⁻ sa⁻hma¹ kiyh¹
mah¹ ga⁻näay¹ kyaah¹ Jesús.

¹⁹Ma⁻ngëë¹ gyih¹ kō⁻niih⁻, ga⁻jëëy¹ Ja⁻
cobo kyaah¹ Jwaa⁻ joō¹ Zebedeo ma¹ tääyh¹
neh¹ na⁻moo¹, ma¹ hmiy⁻ sa⁻hma¹ kiyh¹.

²⁰Jesús ga⁻tëë¹ kiyh¹ hi⁻ chah¹ ba¹ ga⁻jmeey¹
kō⁻jöh¹ kyaayh¹. Ga⁻jä⁻ ba¹ Zebedeo jmiy⁻
neh¹ na⁻moo¹ kyaah¹ lä⁺jëë¹ hi⁻ ma¹ jmee⁻
ta⁺kiyh¹.

Ga⁻llëe⁻ Jesús jaa⁻ jmi⁻lle¹ hliih¹ kih¹
jaa⁻ dsa⁻

(Lc. 4:31-37)

²¹Ga⁻lla⁺näay¹ jwi⁻ Capernaum jmi⁻ja⁻.
Hi⁻ ma¹ ga⁻të¹ jmi⁻ he⁻ tëeh¹ dsa⁻ dsë¹
ga⁻he¹ Jesús neh¹ gwah⁻mäh⁻, hi⁻ ga⁻lөөy¹
hlëëyh¹ dsa⁻. ²²Peer¹ ma¹ dsaa⁻ dsëy¹ ma¹
nuuy⁻ nuuh⁺ kih¹ Jesús. Jëeh¹ ma¹ hlëëyh⁻
dsa⁻ lä⁺koh¹ jaa⁻ hi⁻ jmee⁻ hih¹ ba¹, ja⁻
lä⁺koh¹ ma¹ jmee⁻ ta⁺jwöh¹ kyaa¹ ley. ²³Neh⁻

gwah⁺ ja⁻, ma⁺ hää⁺ jaa⁻ dsa⁻ñuu^h-, hi⁻ ma⁺ kye⁻ jmi⁻lle⁺ hlih⁺!. Ga⁻hlëëy^h koo⁻ ki⁻gaa⁻,²⁴ ga⁻jäyh⁺:

—Ta⁻ kaah⁺ jnääh⁺, Jesús dsa⁻ Nazaret. ¿Che⁺ ma⁻ñeh⁺ mah⁺ mi⁺llaah⁺ jnääh⁺? Kyuun⁺ ba⁻hne⁻. Hne⁻ ba⁻he⁺ hi⁻ na⁻jngëë⁺ kyaä⁺ Dio.

²⁵ Ga⁻juu^h! Jesús kih⁺ jmi⁻lle⁺ hlih⁺ he⁺, ga⁻siiyh⁺:

—Ta⁻ tooh⁺ miih⁺, go⁻hëë⁺ jee⁺ hääh⁺ kih⁺ dsa⁻ñuu^h na⁻.

²⁶ He⁻ja⁻ ga⁻gwa⁺ ga⁻gyaa⁺ dsa⁻ñuu^h he⁺ ga⁻jmeë⁺ jmi⁻lle⁺ hlih⁺ kiyh⁺, ga⁻hooyh⁺ koo⁻ ki⁻gaa⁻, ja⁻ga⁺ ya⁻hëëy⁺.²⁷ Lã⁻jëë⁺ dsa⁻ ma⁺ tãäh⁺ jëë⁺ dsah⁺, ga⁻ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻kyaayh⁺, ga⁻jäyh⁺:

—¿Hee⁻ ba⁻juu⁺ na⁻? Hmëë⁺ ba⁻la⁺ juu⁺ na⁻. Peer⁺ bee⁺ juu⁺ kiyh⁺, lã⁻kye⁻ jmi⁻lle⁺ hlih⁺ jmeey⁺ hih⁺ kih⁺ mah⁺ñuu^h kiyh⁺.

²⁸ Chah⁺ ba⁻ ga⁻lã⁻cha⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús lã⁻kaa⁻ hwa⁺ Galilea.

Ga⁻mi⁺hlää⁺ Jesús ma⁻choo⁺ Simón Pee⁺ (Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Ma⁺ ya⁻hëë⁺ Jesús neh⁻ gwah⁺ mäh⁻, ngooy⁺ kyaah⁺ Jacobo kyaah⁺ Jwaa⁺ cha⁻neh⁺ kih⁺ Simón kyaah⁺ André øøyh⁺.³⁰ Ma⁻choo⁺ Simón ma⁺ kyaä⁺ dsaah⁺ llii⁺, he⁻ja⁻ ga⁻jmeey⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús. ³¹ Ngoo⁺ Jesús jee⁺ kyaay⁺, ga⁻sooyh⁺ goo⁻ dsa⁻më⁺ he⁺ ga⁻chaayh⁺ hi⁻ lã⁻chah⁺ ja⁻ ya⁻hi⁺ llii⁺ kiyh⁺ hi⁻ ga⁻løøy⁺ jmeey⁺ ta⁻he⁺ kih⁺ lã⁻jëë⁺.

Ga⁻mi⁺hlää⁺ Jesús jwëë⁺ hi⁻ dsaah⁺ (Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Ta⁻ ga⁻hloo⁺ ja⁻, lã⁻ ma⁺ ga⁻hmää⁺ hyoo⁻, na⁻nää⁺ jwëë⁺ dsa⁻ na⁻jää⁺ dsa⁻ dsaah⁺ cha⁻në⁺ Jesús hi⁻ lã⁻ja⁻ na⁻jääy⁺ hi⁻ ma⁺ kye⁻ jmi⁻lle⁺ hlih⁺!.³³ Jwëë⁺ dsa⁻ chaa⁻ jee⁺ jwi⁻ ja⁻ na⁻nää⁺, ga⁻kayh⁺ go⁻te⁺ ho⁻hne⁻.³⁴ Ga⁻mi⁺hlää⁺ Jesús jwëë⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ dsaah⁺ kyaah⁺ na⁻ku⁺ na⁻ngii⁺ dsoo⁺. Hi⁻ ga⁻hwëëy⁺ jwëë⁺ jmi⁻lle⁺ hlih⁺ hi⁻ ma⁺ jää⁺ dsa⁻. Sa⁻ ga⁻kwa⁺ Jesús jwë⁺ ma⁺ hlëëh⁺ jmi⁻lle⁺ hlih⁺, kih⁺ he⁻ kyuu⁺ bih⁺ Jesús.

Ga⁻kwa⁺ Jesús juu⁺ neh⁻ gwah⁺ mäh⁻ (Lc. 4:42-44)

³⁵ Ti⁺ih⁺ go⁻te⁺, hwë⁺ ga⁻lã⁻ja⁻, ya⁻hëë⁺ Jesús jwi⁻ jee⁺ ma⁺ gyay⁺ ja⁻, ngooy⁺ koo⁻ moh⁺ jee⁺ sa⁻ chaa⁻ dsa⁻ na⁻ngiiy⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio. ³⁶ He⁻ja⁻ ngoo⁺ Simón

kyaah⁺ dsa⁻kyaayh⁺ na⁻hnäy^h Jesús. ³⁷ Ma⁺ ga⁻jnäy^h Jesús, ga⁻siiyh⁺:

—Jwëë⁺ dsa⁻ tãäh⁺ hnaah⁺ hne⁻ jee⁺ oo⁻.

³⁸ He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ Jesús:

—Man⁺ ta⁻ jee⁺ jyoh⁺ jwi⁻ lã⁻kaa⁻ jäh⁺ la⁻, na⁻kan⁺ juu⁺ la⁻ ka⁻läh⁺. Jëëh⁺, kih⁺ he⁻ la⁻ ba⁻ja⁻ ma⁻jan⁻.

³⁹ Ma⁻ja⁻ ga⁻ngëë⁺ Jesús lã⁻kaa⁻ hwa⁺ Galilea, ma⁺ kway⁺ juu⁺ neh⁻ gwah⁺ kih⁺ dsa⁻ judiu⁺ hi⁻ ma⁺ hwëëy⁺ jmi⁻lle⁺ hlih⁺ kih⁺ dsa⁻.

Ga⁻mi⁺hlää⁺ Jesús jaa⁻ hi⁻ ma⁺ dsaah⁺ hmih⁺ hoo⁻

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Jaa⁻ dsa⁻ñuu^h hi⁻ ma⁺ dsaah⁺ hmih⁺ hoo⁻ ga⁻mi⁺jeey⁺ Jesús, ga⁻juuyh⁺ jnëy⁺ cha⁻në⁺ Jesús, ga⁻chuuy⁺ kyaah⁺:

—Cher⁺ mah⁺ le⁺, leh⁺ ba⁻hne⁻ cheh⁺ dsoo⁺ he⁻ mi⁻sah⁺ jnä⁻ —ga⁻jäyh⁺.

⁴¹ Peer⁺ ga⁻lã⁻nih⁺ dsë⁺ Jesús kih⁺ dsa⁻ he⁺, ga⁻kyey⁺ gooy⁺ në⁺ kiyh⁺, mah⁺ ga⁻jäyh⁺:

—Le⁺ ba⁻. Wa⁻ dsa⁻ che⁺ dsoo⁺ he⁻ mi⁻sah⁺ hne⁻.

⁴² Lã⁻chah⁺ ma⁺ ga⁻hlëëh⁺ Jesús ja⁻, ga⁻ääh⁺ go⁻te⁺ hmih⁺ hoo⁻ ja⁻. ⁴³ Jää⁺ ja⁻ga⁺ hiyh⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺, ga⁻taayh⁺ cha⁻mi⁺h⁺ juu⁺.⁴⁴ Ga⁻jäyh⁺ siiyh⁺:

—Jëë⁺ da⁻, ta⁻ jwi⁻ ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ he⁻ ma⁻hlaah⁺. Gwa⁻ go⁻hääh⁺ hñaah⁺ kih⁺ jmi⁻dsa⁻ ba⁻. Kye⁻ mi⁺ih⁺ he⁻ kwëëh⁺ hnih⁺ mah⁺ mi⁻lluuy⁺ hne⁻ lã⁻koh⁺ llë⁺ ley kih⁺ Moisé. Lã⁻ja⁻ go⁻jmeë⁺ mah⁺ lã⁻ñey⁻ ma⁻jã⁻ kyah⁺.

⁴⁵ Hi⁻ ngoo⁺ dsa⁻ñuu^h he⁺. Chah⁺ ba⁻ ga⁻løøy⁺ jmeey⁺ juu⁺ ha⁻ lã⁻ ga⁻la⁺ kiyh⁺. Kih⁺ he⁻ja⁻, mo⁻so⁻ ga⁻la⁺ ma⁺ dsoo⁺ Jesús jnä⁺ hã⁺ jyoh⁺ jwi⁻, jëëh⁺ ma⁺ dsa⁻kuyh⁺ jwëë⁺ dsa⁻. Ta⁻ jee⁺ sa⁻ chaa⁻ dsa⁻ ba⁻ ma⁺ ngëy⁺. Pero ma⁺ ra⁻ he⁻ ga⁻lla⁻ nää⁺ ba⁻ dsa⁻ chaa⁻ ta⁻ jee⁺ jyoh⁺ ma⁺ hnaayh⁺.

2

Ga⁻mi⁺hlää⁺ Jesús jaa⁻ hi⁻ sa⁺ liih⁺ goo⁻ ti⁺

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Ga⁻hya⁻ ga⁻mi⁺h⁺ jmi⁻ ja⁻ga⁻llaah⁺ Jesús ka⁻läh⁺ jwi⁻ Capernaum hi⁻ ga⁻nuu⁺ dsa⁻ gyay⁺ cha⁻neh⁺. ² Lã⁻chah⁺ ja⁻ ga⁻kuyh⁺ jwëë⁺ jwëte⁺ dsa⁻ mah⁺ ga⁻kayh⁺ cha⁻neh⁺ lã⁻jiih⁺ sa⁻ ga⁻lã⁻joo⁻ ho⁻hne⁻ jee⁺ ma⁺ dsa⁻ taayh⁺ hi⁻ ga⁻løø⁺ Jesús kwa⁺ juu⁺. ³ Hor⁻

ja- ga'lla-nää' kyeē dsa- jǎā jaa- hī-
dsaah' hī- sa' liih' goo- tiī. ⁴ Sa' ga-la'
ma' dsa-nāy' chuh' kih' Jesús, kih' he-
ma-na-kah' dsa-. He-ja- ga-wii' dsa-
he' gyuu' hne' ja-, mah' ga'jñiyh' miih-
ka'luu' hne' jee' gya' Jesús. Ta- jwē' ja-
ga'jñay' dsa-dsaah' he' lā- ma-kyay' ja-
nē' jii' kiyh'. ⁵ Ma' ga'jēē' Jesús ha- lā' koo-
dsoo' dsē' lā'jēē' dsa- he', ga'jāyh' siyh-
dsa-dsaah':

—Gyuu' kyaan, ma-na-che' ba'
dso'kye- kyah'.

⁶ Jee' ja- ma'tāāh' ta-jwōh' kyaā' ley. Hī-
he' ga'jmeē' huūdsē': ⁷ "¿He-la' hlēēh-
lā-na' dsa-nūh' na'? He- mi-kwayh' Dio
ba' na-. Jaa- Dio ba' lih' che' dso'kye- kih'
dsa-." ⁸ Pero chah' ba' ga-lā'kyuu' Jesús
huūdsē- he- ma'jmeē' dsa- he', he-ja-
ga'jāyh':

—¿He-la' jmeeh- hnāh' huūdsē- lā-
na'? ⁹ ¿Hee- ga- na- sa' jwēēh, laah'
hnāh'? ¿Che' he- chiih' jne' jaa- hī-
dsaah': "Ma-na-che' dso'kye- kyah'", o he-
chiih' jniēh': "Noo- kii' jii' kyah', mah'
gwaah'?" ¹⁰ He-ja- jmeen' he- jwēēh' ga'
mah' lā'ngēēh' hnāh', Hī-ga-lēē'ngo' la-
ba' na-ngē' jwē' jmi-gyuu' la- mah' chey'
dso'kye- kih' dsa'.

Ja- ga' ga-jāh' Jesús siih' hī- sa' liih' goo-
tiī he':

¹¹ —Jnā' jwahn' noo-, kii' jii' kyah',
gwaah- cha'neh' kyah'.

¹² He-ja- chah' ba' ga'noo- dsa- he'
cha'nē' lā'jēē' dsa-, ngaayh' kyaah' jii' kiyh'.
Peer' ga-lā'dsā- dsē' dsa- ma'jēēy-
ngaah' dsa-dsaah' he'. He-ja- ga'jmeey'
juuh' kih' Dio, ga'jāyh':

—Ni' koo- hā' sa' ma-jēē' jne' lā-na-.

Jesús ga'tēēy' kih' Leví

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Ma-ngēē' he- ja-, ngoo' Jesús ka-lāh'
cha'hoo' jmi-juuh' he- hla- hwa' Galilea.
Jee' ja- ga'lla-nāā' jwēē' dsa- jee' ma' cheyh'
' hī- ga-lōoy' hlēēyh' dsa- ka-lāh'. ¹⁴ Jee'
ngēy' cha'hoo' jmi-juuh' ja-, ga'jēēy' Leví
joō' Alfeo, hī- ma' gya' nē'ta' kih' kooy'
ku'sih-. Mah' ga-jāh' Jesús siyh':

—Nā- wa'jmeen' kō-jōh'.

He-ja- ga'nooy- ga'jmeey' kō-jōh'
kyaah' Jesús.

¹⁵ Ma-ngēē' he- ja-, ma' gya' Jesús
cha'neh' kih' Leví, ma' kuyh- kyaah' dis-
cípulo kyaay' hī- kyaah' jwēē' dsa- hī- ma'
koo' ku'sih' hī- jñah' dsa- wa' hī- cha- hī-
Jēēh' jwēē' hī- he' ma' ga'nāā' kyaah' Jesús,
he-ja- ba' ma'tāāyh' jee' ja-. ¹⁶ Hi' ma' jēē-
fariseo kyaah' ta-jwōh' kyaā' ley he- ma'
kuh- Jesús kō-jōh' kyaah' dsa- he', he-ja-
ga'ngiyy' juu' kih' discípulo kyaay':

—¿Ha- lā' la' juu' ja'? ¿He-la' kuh-hih-
ta-jwōh' kyaah' hnāh' kyaah' hī- koo'
ku'sih' na-, hī- lā'ja- kyaah' jñah' dsa- wa'
hī- cha- hī'?

¹⁷ Ga-nuū' Jesús he- ga'jāyh', he-ja- ga-
jēēh- Jesús juu' kiyh':

—Sa'jmeē' bii' tē-mē- kih' hī- lluu', kih'
dsa-dsaah' ba'jmeē' bii'. Sa' ma-jan' kih'
hī- lluu', ma-jan' kih' hī- cha- dso'kye-
kih' ba'.

Ga'ngi' dsa- juu', he-la' sa' tu- dis-
cípulo kō-hwēē' he- kuh-hiyh-

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Koo- hā' lā' ma'tāāh' dsa- kyaā' Jwaa-
sa' kuh-hiyh-, ma' ngiyy' kiyh' kih'
Dio hī- lā'ja- ma'jmeē' dsa- kyaā' fariseo
ka-lāh'. He-ja- kō-llāā' dsa- na'ngi' juu'
kih' Jesús:

—¿He-la' ma-la' dsa- kyaā' Jwaa' kyaah'
dsa- kyaā' fariseo sa' kuh-hiyh-, pero dsa-
kyaah' sa'jmeē' lā'ja'? ¿Ha- lā' la' juu'
ja'?

¹⁹ He-ja- ga-jāh' Jesús siyh':

—Dsa- hī- tāāh' jee' dsa-jēē' goo- dsa-,
sa- cha- he- kih' he- tuy' he- kuh-hiyh-
ta'kō-jiih' gya' dsa-nūh' hī- dsa-jēē'
goo- jee' ja-. Sa' cha- ti-meeh- dsēy'
cher'mah' gya' ba' dsa-nūh' kyaayh'.

²⁰ Pero lloo- koo- jmi' wa-ra- ga'llēē- dsa-
dsa-nūh' hī- dsa-jēē' goo- he'. Ma'ja-
ga' tu' dsa- kyaay' he- kuh-hih' mah'
chuyy' kyaah' Dio. ²¹ Ni' jaa- dsa- sa' kwa-
kih' tōoy' koo- hmiih' hmēē' nē' hmiih-
ma-gyuh-, jēēh' hmiih' hmēē' dsa-dsuh'
' mah'jmeē' dsa-gyii' hmiih' ma-gyuh-
cha-ga'miuh'. ²² Hi' lā'ja-, ni' jaa- dsa- sa-
kwa- kih' chiyh' jmi' mi-jēh' hmēē' neh'
loo- ma-gyuh-. Cher'mah' ga'chih' dsa-
he- hmēē' neh' loo- ma-gyuh-, chah' ba'
gyii', jēēh' sa' kwa' jwē' āā-. Tuū' jmi' h'
mi-jēh' hmēē' hī- hēē' loo- ka-lāh'. He-ja-

neh⁺ loo⁻ hmēē⁺ ba⁺ dsa⁻ hoo⁻ jmi^h mi⁺ jēh⁺ hmēē⁺.

Ga⁺ hlēēh⁺ Jesús ha⁻ lā⁺ la⁺ jmi^h he⁻ tēh⁻ dsa⁻ dsē⁺

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Koo⁻ jmi^h he⁻ tēh⁻ dsa⁻ dsē⁺, ga⁺ ngēē⁺ Jesús jee⁺ ma⁺ na⁻ jnāā⁺ chaah⁺ trigo kyaay^h discípulo kyaay⁺. Ga⁻ lōō⁺ discípulo hnāy⁻ miih⁻ sa⁺ gwah⁺ trigo mah⁺ ga⁻ kuyh⁻.

²⁴ He⁻ ja⁻ ga⁺ ngi⁺ fariseo juu⁺ kih⁺ Jesús:

—Jēē⁺ da⁺, ħhe⁻ la⁺ jmee⁺ discípulo kyaah⁺ he⁻ sa⁺ ga⁺ tēēy⁺ jmeey⁺ jmi^h he⁻ tēh⁻ dsa⁻ dsē⁺?

²⁵ Mah⁺ ga⁺ jāh⁺ Jesús siiyh⁻:

—ĤChe⁺ sa⁺ ma⁻ heh⁻ hnāh⁺ lā⁻ koo⁻ ga⁺ jmee⁺ David llo⁺ joo⁺? Koo⁻ hā⁺ lā⁻ ma⁺ ja⁺ kyoyh⁺, ga⁺ jmee⁺ bi⁺ kiyh⁺ kyaah⁺ dsa⁻ kyaayh⁺. ²⁶ Ji⁺ ja⁻ Abiatar ma⁺ laa⁺ jmi⁺ dsa⁻ jōōh⁺ ħi⁺ ma⁺ hā⁺ goo⁻ gwah⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁺ he⁺ David ga⁺ kuyh⁻ he⁻ ni⁺ih⁺ he⁻ ma⁻ na⁻ jōō⁻ he⁻ sa⁺ lle⁺ kih⁺ ma⁺ kuyh⁺ ħi⁺ ga⁺ kwēēy^h dsa⁻ ħi⁻ ma⁺ ga⁻ nāā⁺ kyaayh⁺. Jēēh⁺ ma⁺ la⁻ jmi⁺ dsa⁻ ba⁺ ma⁺ na⁻ ngē⁺ jwē⁺ kuyh⁺ he⁻ ni⁺ih⁺ ja⁻.

²⁷ Hi⁺ ga⁺ jāh⁺ Jesús ka⁻ lāh⁺ lā⁻ la⁻:

—Ga⁺ jmee⁺ Dio jmi^h he⁻ tēh⁻ dsa⁻ dsē⁺ he⁻ llu⁺ kih⁺ dsa⁻ ba⁺. Sa⁺ ga⁺ jmāā⁺ Dio dsa⁻ mah⁺ heeyh⁺ dsa⁻ wi⁺ kyaah⁺ jmi^h ja⁻. ²⁸ Hi⁺ lā⁻ ja⁻ ħi⁻ ga⁺ lēē⁺ ngo⁺ lā⁻ ba⁺ na⁻ ngē⁺ jwē⁺ jmeey⁺ ħih⁺, hee⁻ na⁻ he⁻ ga⁺ tēē⁺ jmee⁺ dsa⁻ jmi^h he⁻ tēh⁻ dsa⁻ dsē⁺.

3

Ga⁺ mi⁺ hlāā⁺ Jesús jaa⁻ dsa⁻ jmi^h he⁻ tēh⁻ dsa⁻ dsē⁺

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Koo⁻ ka⁻ lāh⁺ ga⁺ he⁺ Jesús neh⁺ gwah⁺ kih⁺ dsa⁻ judiu. Jee⁺ ja⁻ ma⁺ hāā⁺ jaa⁻ dsa⁻ nūuh⁻ ħi⁻ ma⁺ lā⁻ ki⁺ koo⁻ ma⁻ goo⁻.

² Dsa⁻ ħi⁻ ma⁺ tāāh⁺ neh⁺ gwah⁺ ja⁻, ma⁺ tāāy⁺ Jesús, jēēy⁺ che⁺ mi⁺ hlāāy⁺ dsa⁻ jmi^h he⁻ tēh⁻ dsa⁻ dsē⁺ mah⁺ lā⁻ ja⁻ ma⁺ le⁺ ma⁺ hniiy⁺ kiyh⁺. ³ He⁻ ja⁻ ga⁺ jāh⁺ Jesús siih⁺ dsa⁻ saah⁺ he⁺:

—Noo⁻ da⁺ jee⁺ to⁺ dsaah⁺ la⁻.

⁴ Hi⁺ ga⁺ ngi⁺ Jesús juu⁺ kih⁺ dsa⁻ ħi⁻ ma⁺ tāāh⁺ jee⁺ ja⁻:

—ĤHee⁻ na⁻ na⁻ ngē⁺ jne⁺ jwē⁺ jmeen⁺ jmi^h he⁻ tēh⁻ dsa⁻ dsē⁺, che⁺ he⁻ llu⁺ o che⁺

he⁻ hliih⁺? ĤChe⁺ llu⁺ tēh⁺ jne⁺ dsa⁻ o che⁺ wa⁺ juu⁺ ba⁺ kih⁺?

Ti⁺ si^h ba⁺ ga⁺ tāah⁺ lā⁻ jēē⁻ dsa⁻ he⁺. Ni⁻ koo⁻ mo⁺ so⁺ ga⁺ ngi⁺. ⁵ Mah⁺ ga⁺ jēē⁺ Jesús ta⁺ jee⁺ ma⁺ tāāh⁺ dsa⁻. Ga⁺ lā⁻ llee⁺ kyaayh⁺ ħi⁺ ja⁺ meeh⁻ dsēy⁺ ka⁻ lāh⁺ kih⁺ he⁻ hwēh⁻ dsē⁺ dsa⁻ ħi⁻ ma⁺ tāāh⁺ jee⁺ ja⁻. He⁻ ja⁻ ga⁺ siiyh⁺ dsa⁻ nūuh⁻ he⁺:

—Ni⁺ih⁺ da⁺ gooh⁻ na⁻.

Chah⁺ ba⁺ ga⁺ ni⁺ih⁺ dsa⁻ nūuh⁻ he⁺ ma⁻ goo⁻, ħi⁻ ga⁺ jā⁺ go⁻ te⁻ gooy⁺ ja⁻.

⁶ Pero ma⁺ ga⁺ hwēē⁺ fariseo jee⁺ ja⁻, ga⁺ tāayh⁺ juu⁺ kwee⁻ kyaah⁺ dsa⁻ kyaā⁺ Herode ha⁻ lā⁻ jee⁺ ma⁺ jngēēy^h Jesús.

Peer⁺ jwēē⁺ dsa⁻ ga⁺ kuh⁺ cha⁺ hoo⁺ jmi⁺ jūuh⁻

⁷ Ya⁺ hēē⁺ Jesús ka⁻ lāh⁺ ngooy⁺ cha⁺ hoo⁺ jmi⁺ jūuh⁻ he⁻ hla⁻ hwa⁺ Galilea kyaayh⁺ discípulo kyaay⁺ ħi⁺ jwēē⁺ dsa⁻ chaa⁻ jee⁺ ja⁻ ga⁻ nāā⁺ kaah⁺ kiyh⁺. ⁸ Lā⁻ ma⁺ ga⁺ nuu⁺ dsa⁻ lā⁻ jē⁻ he⁻ jmee⁺ Jesús, ga⁺ lla⁻ nāā⁺ jwēē⁺ dsa⁻ ħi⁻ chaa⁻ hwa⁺ Judea, ħi⁺ ħi⁻ chaa⁻ Jerusalén, kyaah⁺ ħi⁻ chaa⁻ hwa⁺ Idumea, ħi⁺ lā⁻ ja⁻ ħi⁻ chaa⁻ hngaah⁺ jmi⁺ Jordán ka⁻ lāh⁺, ħi⁺ lā⁻ kye⁻ ħi⁻ chaa⁻ lā⁻ ku⁺ lā⁻ ji⁺ jwi⁺ Tiro ħi⁺ Sidón. ⁹ Kih⁺ he⁻ ma⁺ tāāh⁺ jwēē⁺ dsa⁻, he⁻ ja⁻ ga⁺ jmeey⁺ mada⁺ kih⁺ discípulo kyaay⁺, ga⁺ siiyh⁺:

—Go⁻ jmee⁺ jā⁺ koo⁻ na⁺ moo⁺ gyan⁺, ngoo⁺ kya⁻ hlāāh⁺ dsa⁻ jnā⁺ jee⁺ la⁻.

¹⁰ Jēēh⁺, jwēē⁺ ħi⁻ dsaah⁺ ma⁻ mi⁺ hlāāy⁺ jāā⁺, he⁻ ja⁻ ga⁺ lla⁻ nāā⁺ jwēē⁺ dsa⁻ dsaah⁺ jee⁺ ma⁺ gay⁺, ma⁺ jmee⁺ dsa⁻ bi⁺ ma⁺ su⁺ miih⁻ cha⁺ gooy⁻ kih⁺ Jesús. ¹¹ Hi⁺ ma⁺ tāāh⁺ ga⁺ jñah⁺ dsa⁻ ħi⁻ ma⁺ kye⁻ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺. Ma⁺ ga⁺ jēēy⁺ Jesús, ga⁺ juuyh⁺ jñēy⁺ cha⁺ nē⁺ Jesús ma⁺ hooyh⁺ ki⁺ gaa⁺ ma⁺ jāyh⁺:

—Hne⁻ laah⁺ Joō⁺ Dio.

¹² He⁻ ja⁻ ga⁺ jūuh⁺ Jesús kih⁺ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺ mah⁺ sa⁺ mi⁻ jnāāy⁺ juu⁺ he⁻ laa⁺ Jesús Joō⁺ Dio.

Ga⁺ hñāā⁺ Jesús lā⁻ jēē⁻ gya⁺ tuu⁺ apōs⁻ tole

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Ma⁺ ngēē⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺ wi⁺ Jesús lle⁺ koh⁺ ħi⁺ ga⁺ tēēy^h ko⁻ llaa⁺ dsa⁻ ħi⁻ ga⁺ tih⁺ dsēy⁺ ħi⁺ ga⁺ nuu⁺ bi^h he⁻ jāy⁺ kyaayh⁺.

¹⁴ Ga⁺ hñāay⁺ gya⁺ tuu⁺ mah⁺ jmee⁺ ko⁻ jōh⁺ kyaayh⁺ ħi⁺ ga⁺ cheēy⁺ mah⁺ dsa⁻ kway⁺ juu

¹ kiyh'. ¹⁵ Hi' ga'kway' jwë' mah' mi'-h-läy' hi' dsaah' hi' hwëëy' jmi'-lle' hlih'. ¹⁶ Lä'-la' chee- lä'-jaa- lä'-jaay': Simón (hi' ga'mi'cheey' Pee'), ¹⁷ Jacobo jo'o' Zebedeo hi' Jwaä' øøh' Jacobo. (Lä'-uü' dsa- he' ga'mi'cheey' Boanerge. Jmii' na- hnøø' jäh' jo'o' nih'.) ¹⁸ Andre' he', Felipe, Bartolomé, Matá, Tamá, Jacobo jo'o' Alfeo, Tadeo, Simón dsa- cananita he', ¹⁹ hi' Juda Iscariote hi' ga-ngëë' Jesús këë-. Ma'-la'-ma'-hñaay' lä'-jëë' hi' he', ja'-ga' ya'-näay' kiyh'.

Ga'-jäh' dsa-, kye- Jesús jmi'-lle' hlih'
(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ Ma' ngëë' ma' ya'-näay', koq- ka'-läh' ga'kah' dsa- cháneh' jee' má' tääh' ja'. Ni' mo'so' ga'kwa' jwë' má' kuyh' kyaah' discipulo kyaay'.

²¹ Ma' ga'-lä' ne' hi' chaa- kyaä' Jesús ha'-lä' dsa-ngëëy', he' ja'-ga' näay' mah' má' teey'. Jëëh' má' laay', ma'-heë' go'-te'-dsëy'. ²² Pero ta'-jwoh' kyaä' ley hi' ya'-nää' Jerusalén, ga'-jäh'.

—Beelzebú ba' na- jää- Jesús. He'-ja'-hwëëy' jmi'-lle' hlih' kyaah' hih' kih' hi' kye- né' kih' jmi'-lle' hlih'.

²³ He'-ja'-ga'-hlëëh' Jesús juu' na'-hmää' lä'-la':

—Nuü- da' hnäh' hi' jäh' kyen' jmi'-lle' hlih'. ¿Ha- lä'-ja- Tana' hwëë- he' ba' dsa'-kyaayh' neh' tuh'-dsë' dsa'? ²⁴ Dsa- hi' tääh' koq- hwa', cher'mah' teey- kyaah' he' ba' dsa'-kyaayh', sa' gwëëy'. ²⁵ Hi' lä'-ja- sa' lä'-be' dsë' dsa- hi' tääh' koq- cháneh', dsa'-taah' ko'-joh', cher'mah' te'-jëëy' kyaah' he' ba' hi' chaa- cháneh' kiyh'. ²⁶ Ja' ba' lä'-ja- la' kih' Tana', sa' gwëëy' cher'mah' te'-jëë' jmi'-lle' hlih' kyaah' he' ba' jmi'-lle' hlih' dsa'-kyaayh'. Chah' ba' mi'-llaay' hñiiy'.

²⁷ Ni' jaa- dsa- sa' le' dsa- he' cháneh' kih' jaa- dsa- bee' mah' hñiy' he' cha- kiyh', cher'mah' sa' ga'-hñuuy' to'-né'. Jmee' bii' hñuuy', ja'-ga' le' hwëëy' he'-lla' dsëy'. ²⁸ Ma'-ra' ju'-dsoo' jwëëhn- hnäh', jmee' ba' Dio joh- dsë' kih' lä'-jë' dso'kye- he' jmee- dsa-. Hi' jmeey' joh- dsëy' kih' lä'-jë' juu' wii' he' hlëëh' dsa-. ²⁹ Pero cher'mah' ga'-hlëëh' dsa- wii' kih' jmi'-lle'

Na'-jngii', mo'-so' jmeey' joh- dsëy', lä'-ma'-na'-bääh' ja'-ba' dso'kye- kiyh'.

³⁰ Ga'-hlëëh' Jesús lä'-ja-, kih' he' ga'-jäh' ko'-llaä' dsa- he', Jesús má' kye- jmi'-lle' hlih'.

Øøh' Jesús kyaah' chooy'

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Këë- ga' ga'-lla'-nää' øøh- Jesús kyaah' chooy', pero ka'-hne- ba' ga'-jööy', hi'-ga'-siyh' dsa- hi'-ma' tääh' jee' ja', chiih' Jesús wa'-jäy-. ³² He'-ja'-ga'-jäh' dsa- hi'-ma' tääh' koo' kih' Jesús:

—Hi'-maa' kyaah' kyaah' øøh' tääh' ka'-hne-, hnaah- hne-.

³³ He'-ja'-ga'-jäh' Jesús:

—¿Hi'-na-, hi'-laä' maa' kyaan'? ¿Hi'-na-, hi'-laä' øøhn'?

³⁴ Mah' ga'-jëëy' lä'-jëë' hi'-ma' tääh' lä'-ku' lä'-jii' jee' má' cheyh' ja', ga'-jäh'.

—Hi'-la- ba' he', maa' kyaan', hi'-la- ba' he' øøhn'. ³⁵ Lä'-jëë' hi'-jmeë' lä'-hyoh- dsë' Dio, hi'-he' ba' dsa'-më' øøhn', dsa'-ñuuh- øøhn', hi'-maa' kyaan'.

4

Juu' na'-hmää' lä'-koq- la' kih' dsa- hi'-jñee- mi'ju-

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Koq- ka'-läh' ga'-løø' Jesús hlëëyh- dsa- cháhoó' jmi'-juuh- he' hla- hwa' Galilea. Jwëë' dsa- ga'-lla'-nää' jee' ja-, he'-ja- ga'-wii' Jesús neh' ná'moo'. Neh' ja- ga'-gyay- mah' ga'-hlëëyh' dsa- hi'-ma' tääh' cháhoó' jmi'-ja-. ² Ja- he' koq- nëë' ga'-mi'-teëy- dsa- kyaah' juu' na'-hmää'. Lä'-jwë' ja- ga'-kwëëyh' dsa- nuuh'. Ga'-jäh'.

³ —Nuü- da' hnäh'. Jaa- dsa- ngoo' ga'-jñee- mi'ju-. ⁴ Jee' ngooy' jñee- mi'ju- ja-, ga'-saa' miih- chá'jwë', he'-ja- ya'-nää' ta' ga'-kuh-. ⁵ Jyoh' ka'-läh' mi'ju- ga'-saa' né' kuu' jee' sa' cha- cha' miih- gwaah'. He'-ja- chah' ba' ga'-hya-, jëëh', sa' má' nøø' cha'-miih- gwaah'. ⁶ Pero má' ga'-hëh' hyoo- ga'-koo'. Jëëh', miih- ba' jmoo' má' cha-, he'-ja- ga'-lä'-ki' chaah'. ⁷ Hi' jyoh' ka'-läh' mi'ju- ga'-saa' jee' chaah' too'. Ga'-kwaä' ga' chaah' too' ja-, he'-ja- ga'-uu- chaah' kih' jee' ná'too', mo'-so' ga'-kwa' mi'. ⁸ Hi' jyoh' mi'ju- ja-, ga'-saa' jee' la' hwa'

jmah'. He- ja- ba ga-hi', ga'kwa' cha-mi-
ih- mi'. Cha- he- ga'kwa' gyii'gya' mi'
la'koq- chaah', cha- he- ga'kwa' to-lo'gya'
dsē- gya' mi' hi' jyoh' ga'kwa' hña-loo' mi'
'.

⁹ He- ja- ga-jäh' Jesús:

—Hi- hnø' heeh' juu' la-, wa' heeyh-.

¹⁰ Ma' ga-jä' miih' go-te' dsa' kyaah'
gya-tuu' discipulo, ga-ngiiy' juu' kih' Jesús
he- hnø' jäh' juu' he- ga'kway' ja-.

¹¹ He- ja- ga-jäh' Jesús siiyh-:

—Hnäh' ba' na ngēh' hnäh' jwē'
lā-ngēh' hnäh' ha- lā- jää' Dio dsa-
lā-hih' kih', he- ma' na-hmäa' jää'. Pero
hi- sa' na-jnäa' kih' Dio, hlēghn' kyaah' juu'
na-hmäa' ba'. ¹² Lā-ja', ma'ke' jēēy', sa'
jnøoyh', ma'ke' nuuy-, sa' lā-ngēēy'. Kih'
he- ja-, sa' dsa- jeeyh' kyaah' Dio mah' koq-
Dio dsē' kih' dso'kye- kiyh'.

Ga'jmeeh' Jesús juu' he- hnø' jäh' juu'
na-hmäa' kih' hi- na-jnee' mi'ju-

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Koq- ka-läh' ga-jäh' Jesús:

—¿Chē' sa' ga-lā-ngēēh' hnäh' juu' kih'
hi- na-jnee' mi'ju-? ¿Ha- ba' la- lā-ngēēh'
hnäh' jyoh' juu' na-hmäa' he- na' ga'
jwahn' cher'mah' sa-ngēēh' hnäh' juu' la-?
¹⁴ Hih' hi- jnee' mi'ju-? Hi- he' laa' jaa-
hi- kwa' juu' kih' Dio. ¹⁵ Ko-lla' dsa- hi-
ma-nuu' juu', hi- he' laa' lā-koh' mi'ju-
he- ga-toh' cha'jwē'. Ga' ma-nuuy' juu'
kih' Dio, chah' ba' gwa' Tana' jñuuyh' juu'
he- ma' na-jnäa' neh' tuh-dsēy'. ¹⁶ Hi-
jñah' ka-läh' dsa- hi- nuu- juu', hi- he'
laa' lā-koh' mi'ju- he- ga-saa' nē' kuuy' jee'
sa' cha- cha-miuh' gwaah'. Lā-chah' ma'
nuuy' jēē- ba' dsēy'. ¹⁷ Pero ko-hwēē'
ba' ja-. Laay' lā-koq- chaah' he- choo'
miuh' ba' jmoo' kih'. Wa-ra- ga-jēēy'
wi' o go-nāa' dsa- nē' kiyh', kwaat' kih'
juu' he- ma' nuuy', lā-chah' ja- tuy' jwē'
kih' Dio. ¹⁸ Heh' mi'ju- he- ga-saa' jee'
kih' chaah' toq-, lā-ja- laa' hi- nuu- juu'
kih' Dio. ¹⁹ Pero jee' ga-nāay' ja-, ma-
miuh' lā-ja- dsa- lā-øy' kih' Dio. Jēēh'
kye- gyih' huu-dsē- kih' jmi-gyuu' la-, hi-
hnøoy' lā-chay- cha-miuh' kuu', hi- heē'
dsēy' lā-jē- he- ga-cha- jmi-gyuu'. He-ja-
sa' jmeey' ni' miuh' ta' llu'. ²⁰ Pero mi'ju-

he- ga-saa' hwa' jmah', lā-ja- laa' dsa- hi-
nuu- juu' kih' Dio mah' heeyh' ka-läh'. Hi-
he' jmee' cha-miuh' ta' llu', lā-koq- mi'ju-
he- kwa' ma' gyii'gya', ma' to-lo'gya' dsē-
gya', ma' hña-loo'.

Juu' na-hmäa' lā-koq- la' kih' wa'je-

(Lc. 8:16-18)

²¹ Lā-la- ga-jäh' Jesús ka-läh':

—Ni' jaa- sa' hih' je- mah' jlēy' kyaah'
koq- kyaah', ni' sa' chiyh' neh' jii'. He-
chihy' jee' nii' ba' mah' lā-jnä' lā-kaa-.
²² Lā-jē- he- na-hmäa', lloo- koq- jmiuh'
lā-jnä', hi' lā-jē- he- sa' jnä', la' kwaat-
lā-jnä'. ²³ Hi- hnø' heeh' juu' la-, wa'
heeyh-.

²⁴ Hi' ga-jäh' Jesús ka-läh':

—Jmee' da' hnäh' he' kih' juu' he- nuuh-
hnäh'. Jēēh', ja-ba' lā-koq- nuuh- hnäh'
ko-ja- ba' jiih' lā-ngēēh' hnäh' o na-dsē-
ga' miuh' ko-ja-. ²⁵ Lā-jēē- hi- ngēē' miuh-
hi- he' lā-ngēē' cha-ga' miuh'. Hi' lā-jēē-
hi- jmee' ngēē', lā-kye- he- ja- llaa' ba'.

Juu' na-hmäa' lā-koq- la' kih' jyoh' mi'
ju-

²⁶ Hi' ga-jäh' Jesús ka-läh':

—Lā-koq- jaa' Dio dsa- lā-hih' kih', jeeh'
kwee- lā' la' kih' jaa- dsa- hi- jngēē- mi'
ju-. ²⁷ Sa' cha- kwaat- la' kih' dsa- he'
cher'mah' na-gwiiy' o cher'mah' na-nēy'.
Dsa-hya' mi'ju- ja-, hi' dsa-kwaa' lā-jmiuh'
lā-hwē' ni' sa' nēy- ha- lā- ga-la'.
²⁸ Hwa' ba' jmee- dsa-kwaa' mi'ju-. To-nē'
dsa-hya' mi'ju-, ja-ga' dsa-kwaa' chaah'
kih'. Ma-ngēē- he- ja-, jyoo' le' kih'. Lā-hi'
ga' miuh', kah' mi' kih'. ²⁹ Hi' ga' ma-āa-
miuh', chooyh' ta' kiyh', jēēh' ma-lloo' jii-
juuyh' mi'ju- mah' llay' llu'.

Juu' na-hmäa' lā-koq- la' kih' mi'ju-
mostaza

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Hi' lā-la- ga-jäh' Jesús ka-läh':

—¿Chē' kyuuh' hnäh' ha- lā-la' he- jaa-
Dio dsa- lā-hih' kih'? Jwēēhn- hnäh' juu'
he- jeeh' kwee- kyaah' he- ja-, mah'
lā-ngēēh' hnäh' ha- lā-la'. ³¹ He- jaa' Dio
dsa- lā-hih' kih', jeeh' kwee- lā-koq- la'
kih' koq- mi'ju- mostaza. Heh' mi'ju-
ja- pih' ga' miuh' lā-koh' ga' jyoh' mi'ju-
he- jngēē- dsa- jmi-gyuu' la-. ³² Pero

ma-ngëëʼ ma-jngëëyʼ miʼju- ja-, dsa-hyaʼ mahʼ dsa-kwaaʼ nniʼ gaʼ lä-kohʼ gaʼ jeeʼ lä-jëʼ johʼ. Chaahʼ mostaza kwaʼ goohʼ kihʼ, lä-jaʼ lä-kyeʼ taʼ jmeëʼ siiʼ nëʼ saʼgohʼ.

³³ Ga-kwaʼ Jesús juuʼ kihʼ Dio kyaahʼ cha-miihʼ juuʼ na-hmäaʼ heʼ laʼ lä-kohʼ juuʼ na-hmäaʼ kihʼ mostaza. Ga-hlëëyhʼ dsa-haʼ kohʼ jiihʼ lä-ngëëyʼ baʼ. ³⁴ Niʼ kooʼ saʼ ga-hlëëhʼ Jesús na-hnaaʼ lä-jëëʼ. Juuʼ na-hmäaʼ jmahʼ baʼ ga-hlëëyhʼ. Lä-maʼ ga-jäʼ hñiiʼ baʼ lä-jëëʼ discipulo, jaʼ gaʼ ga-miʼjnäyʼ na-hnaaʼ lä-jëëʼ juuʼ na-hmäaʼ heʼ ga-hlëëyhʼ jaʼ.

Ga-jmeëʼ Jesús hihʼ kihʼ lleʼ mahʼ hiiʼ tiiʼ (Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Lä-maʼ ga-nuuʼ jmiʼ jaʼ, ga-jähʼ Jesús ga-siiyhʼ discipulo kyaayʼ:

—Manʼ taʼ jyohʼ jwooʼ jmi-juuʼ ka-lähʼ.

³⁶ Jaʼ gaʼ ga-hihʼ discipulo juuʼ kihʼ dsa-hiʼ maʼ täähʼ jeeʼ jaʼ, hiʼ ga-jäyʼ Jesús lä-ma-gyayʼ jaʼ nehʼ naʼmooʼ ga-näyʼ. Maʼ hiiʼ gaʼ jyohʼ naʼmooʼ kooʼ jaʼ, ga-kaʼ dsa-heʼ mahʼ ga-näyʼ taʼ jeeʼ ga-näaʼ discipulo. ³⁷ Jeeʼ ga-näyʼ jaʼ, jaʼ kooʼ lleʼ täʼ, ga-hiiʼ gooʼ jwërte. Ga-hluhʼ jmiʼ lä-jiihʼ ga-haaʼ nehʼ naʼmooʼ. Miihʼ gaʼ saʼ ga-hmähʼ naʼmooʼ jaʼ. ³⁸ Pero maʼ na-gwiiʼ Jesús taʼ kaʼluuʼ jaʼ, na-dsëʼ lleyʼ nëʼ tuʼ. He-jaʼ ga-chaaʼ discipulo kyaayʼ:

—Ta-jwohʼ —ga-jäyhʼ —cheʼ niʼ miihʼ huuʼdsëʼ saʼ kyeʼ heʼ juuʼ jneʼ chaʼjmiʼ laʼ?

³⁹ He-jaʼ ga-nooʼ Jesús, ga-jmeeyʼ hihʼ ga-jäʼ tiiʼ lleʼ, hiʼ ga-jäyhʼ siiyhʼ jmiʼ:

—Taʼ toohʼ miihʼ, jäʼ tiiʼ.

Lä-chaʼ jaʼ ga-hnaʼ lleʼ hiʼ ga-jäʼ tiiʼ go-teʼ jmiʼ. ⁴⁰ Ma-ngëëʼ heʼ jaʼ, ga-jähʼ Jesús siihʼ dsa-kyaayʼ heʼ:

—He-laʼ gahʼ hnähʼ cha-miihʼ? He-laʼ jaʼ saʼ dsooʼ hohʼ hnähʼ kinʼ?

⁴¹ Peerʼ ga-lä-gohʼ discipulo kyaayʼ Jesús, he-jaʼ ga-ngiiʼ juuʼ kihʼ dsa-kyaayʼ:

—He-hiiʼ baʼ naʼ, hehʼ lä-kyeʼ jmiʼ hiʼ lä-kyeʼ lleʼ nuuhʼ kiyhʼ?

5

Dsa-hiʼ maʼ kyeʼ jmiʼ lleʼ hliihʼ cheeʼ Legión

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Hiʼ ga-llooʼ Jesús jyohʼ jwooʼ jmi-juuʼ jaʼ kyaahʼ discipulo kyaayʼ, hwaʼ kihʼ dsa-gadareno. ² Lä-maʼ ga-jñaayʼ nehʼ naʼmooʼ jaʼ, jaʼ jaaʼ dsa-hiʼ maʼ kyeʼ jmiʼ lleʼ hliihʼ, ga-miʼjeeyʼ Jesús. Hiʼ heʼ maʼ gyaʼ jeeʼ laʼ to-høøʼ kihʼ hliiʼ. ³ Jeeʼ jaʼ maʼ laʼ høøyʼ. Ma-keʼ maʼ hñuuʼ dsihʼ kyaahʼ cadenʼ, niʼ lä-jaʼ saʼ ga-jmäaʼ. ⁴ Jaʼ heʼ kooʼ häʼ ga-hñuuʼ dsihʼ kyaahʼ cadenʼ hiʼ ga-gwëʼ dsa-tiiyʼ kyaahʼ jwiʼ hmaʼ heʼ heʼ tooʼ, pero niʼ kooʼ saʼ ga-jmäaʼ. Ga-saʼ ga-hnaʼ bihʼ lä-jëʼ heʼ kyaahʼ maʼ na-hñuuʼ gooʼ tiiyʼ. Niʼ jaaʼ dsa-saʼ ga-lä-beeʼ kyaayʼ. ⁵ Lä-jmiʼ lä-hwëʼ maʼ ngëyʼ mohʼ räʼ hooyhʼ, hiʼ lä-jaʼ jeeʼ laʼ to-høøʼ. Hiʼ maʼ jmeeyʼ dsooʼ kihʼ hñiiyʼ kyaahʼ kuʼ. ⁶ Heʼ ga-jäyʼ Jesús, he-jaʼ ngooyʼ ko-chihʼ ga-juuyhʼ jneyʼ cha-nëʼ Jesús. ⁷ Mahʼ ga-hlëëyhʼ kooʼ ki-gaaʼ, ga-jäyhʼ:

—Taʼ kaahʼ jnäʼ Jesús, hneʼ Joøʼ Dio Joøhʼ. Ma-raʼ juʼdsooʼ, taʼ jmeehʼ jnäʼ.

⁸ Ga-hlëëyhʼ lä-jaʼ jëëhʼ jääʼ baʼ ga-jähʼ Jesús:

—Hneʼ jmiʼ lleʼ hliihʼ, go-hëëʼ kihʼ dsa-nuuʼ naʼ.

⁹ Hiʼ ga-ngiiʼ Jesús juuʼ kiyhʼ:

—Heeʼ cheehʼ hneʼ?

Mahʼ ga-jäyhʼ:

—Legión cheenʼ, jëëhʼ jwëëʼ jnäähʼ.

¹⁰ Peerʼ ga-chuuyʼ kyaahʼ Jesús, mahʼ saʼ hëëʼ Jesús kiyhʼ uuʼ kihʼ hwaʼ jaʼ. ¹¹ Jähʼ kihʼ lleʼ hwaʼ jaʼ maʼ täähʼ kooʼ näaʼ nëʼ maʼ kuhʼ nuuʼ. ¹² He-jaʼ ga-ngiiʼ jmiʼ lleʼ hliihʼ heʼ kihʼ Jesús, ga-jäyhʼ:

—Cheeʼ jnäähʼ kihʼ nëʼ hiʼ täähʼ ooʼ mahʼ dsa-toohʼ jnäähʼ kiyhʼ.

¹³ Ga-kwaʼ baʼ Jesús jwëʼ. He-jaʼ ga-hwëëʼ jmiʼ lleʼ hliihʼ kihʼ dsa-heʼ, mahʼ ga-taayhʼ kihʼ lä-jëëʼ toʼ mil nëʼ hiʼ maʼ täähʼ jeeʼ jaʼ. Lä-jëëʼ nëʼ heʼ ga-kyuuʼ. Maʼ ga-tëëyʼ kooʼ lleʼ hwaʼ, ko-dsooʼ jwëʼ baʼ ga-saayʼ chaʼjmiʼ juuʼ. Jeeʼ jaʼ ga-juuyʼ nehʼ jmiʼ. ¹⁴ Dsa-hiʼ maʼ hääʼ nëʼ heʼ, ga-näyʼ ko-chihʼ cha-hliiyʼ taʼ jeeʼ jwiʼ hiʼ taʼ chuuhʼ mohʼ, naʼjmeeyhʼ juuʼ. Hiʼ lä-jëëʼ dsa-hiʼ ga-nuuʼ, na-näaʼ na-jëëʼ haʼ lä-ga-laʼ. ¹⁵ Maʼ ga-lla-näyʼ jeeʼ chehʼ Jesús, ga-jëëyʼ dsa-hiʼ maʼ jääʼ jwëëʼ jmiʼ lleʼ hliihʼ heʼ, maʼ gyayʼ

kyeyh' hmiih-, ma-nøh' dsëy' go-te-, he-ja- ga-jwaah' dsa-. ¹⁶ Hi- ga-jëe' lä-jë he-ja-, ga-jmeeyh' juu' kih' dsa- ha-lä- ga-laa' hi- ma-jää' jmi-lle' hliih' he' hi- ga-jmeeyh' juu' lä-koh' ga-la' kih' ñe'. ¹⁷ Ja- ga-ga-løø' dsa- he' chuuy' kyaah' Jesús mah' wa'llaayh' kiyh' ta-jee' jyoh'.

¹⁸ Lä- ma' ga-he' Jesús neh- na'moo', dsa- hi- ma' kye- jmi-lle' hliih' he' ga-chuuy' kyaah' Jesús, mah' ma' kway' jwë' ma' dsooy' kyaayh'.

¹⁹ Pero sa- ga-heeh- Jesús:

—Gwaah- kyah' go' koo' juu' kih' hi- chaa- kyah', ha- lä- la' he- juh-gaa- he- ma-jmee' Dio kyah' hne-. Go-jmeeh' juu' ha- lä- ma-lä-nih' dsë' Dio kyah' —ga-jäh' Jesús siyh' dsa- he'.

²⁰ He-ja- ngaayh', ga-ngëey' lä-kaa- jwii- he- jäh' dsa- Decápoli ga-jmeeyh' juu' ha- lä- la' he- juh-gaa- he- ga-jmee' Jesús kiyh'. Hi- lä-jëe' dsa- hi- ga-nuu' ga-taah' jëe' dsah'.

Jø-miih' Jairo kyaah' jaa- dsa-më' hi- ma' dsaah'

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Ngaah' Jesús ka-läh' ta- hngaah' jmi-jwiih' kyaah' na'moo'. Ma' ga'llaayh' jee' ja-, jwëe' dsa- ga'lla-nää' ka-läh'.

²² Jee' ja- ga-lloo' jaa- dsa- chee- Jairo hi- laa' ta' kih' gwah' mäh- jee' jwii- ja-. Ma' ga-jëey' Jesús ga-juuuyh' jney' cha-nëy', ²³ mah' ga-chuuy' cha-miih' kyaah' Jesús, ga-jäyh' siyh'.

—Dsa-juu' chih-më' kyaan-, ña- mah' go'kyeh- gooh- në' kiyh' mah' hlääy', lä-ja- mo-so- juuy'.

²⁴ He-ja- ngoo' Jesús kyaah' Jairo. Peer- na-lää- na-jlëe- bih' dsa-, kih' he- jwëe' hi- ga-nää' kyaayh'. ²⁵ Jee' ga-ngëe' Jesús ja-, ma' cheh' jaa- dsa-më' hi- ma-hya- koo- gya-to' ji- ñe- he- ma' dsaayh' dsoo' kiyh'. ²⁶ Ma-lä-hii' jëey- wii', ja- hi- jaa- tē-më- ma-kaayh'. Dsa-më' he' ga-mi-lay- lä-jë- he- cha- kiyh', ga-heey' kyaah' tē-më-. Ni- miih- sa- ga-la' më-, cha-ga-miih- ma' ja' kiyh' koo- jmi- koo- jmi- ²⁷ Ma' ga-nuuy' hlëeh- dsa- kih' Jesús, lä-chah' ja- ga-taayh- hñiiy' jee' kih' jwëe' dsa- he' mah' ga-suy' miih-

cha'gooy- sa'hmiih- kih' Jesús. ²⁸ Jëeh' ma' laay': "Wa-ra- jäh' kih' koo- tēen' su' miih- cha'goon- sa'hmiih- kiyh', hlää- go-te-." ²⁹ Lä-chah' ja- ga-hna' dsoo' kiyh' hi- ga-lä-liih' dsa-më' he- he- ga-ääh' go-te- dsoo' kiyh'. ³⁰ Hi- chah' ba' ga-lä-liih' Jesús heh' be' kiyh' ga-mi-hlää' jaa- dsa-, he-ja- ga-jëeyh- hñiiy' ga-siiyh' dsa-:

—Jii- na- hiih' ma-su' sa'hmiih- kin'?

³¹ He-ja- ga-jäh' discípulo kyaay':

—Che' sa- jëeh' jee' kih' jwëe' dsa- hääh', mah' jawah': "Jii- na- ma-su' jnä'?"

³² Pero cheh' bih' jëey- lä-ku' lä-jii' jee' tääh' dsa-, hii- na- hi- ma-jmee' lä-ja-.

³³ Hiih' dsa-më' he- ñe- bih' he- ma-h-laay'. Goyh' hi- jlää' gyih' lä-ja-, ngooy' na-juuuyh' jney' cha-në' Jesús hi- ga-jmeeyh' juu' lä-koh' ga-la' kiyh'. ³⁴ He-ja- ga-jäh' Jesús siyh' dsa-më' he'.

—Gyuu- kyaan-, kih' he- ma-lä-dsoo' hoh' kin-, ma-jä' ba' kyah'. Gwaah- ba' hne- llu', wa-jä' go-te- dsoo' kyah'.

³⁵ Lä- ma- cheh' ba' Jesús hlëeh-, ma' ga-lä-nää' dsa- hi- chaa- kih' Jairo hi- ma-laa' ta' kih' gwah' jee' ja-. Hi- he' ma' kye- juu', jäh' siyh' Jairo:

—Ma-jjuu' ba' gyuu- më' kyaah'. Mo-to- kwa- ga-ta' kih' ta-jwöh' na-.

³⁶ Lä-chah' ma' ga-nuu' Jesús juu' ja-, ga-jäyh' siyh' hi- laa' ta' kih' gwah' he'.

—Ta- ka- huud-së-, jmeë' dsoo' hoh' ba'.

³⁷ Ja- jiih' mo-so- ga-kway' jwë' ma' dsa-nää' dsa- kyaayh'. Ga-jäy' ma-la- Pee' ba', kyaah' Jacobo kyaah' Jwaa- øøyh'. ³⁸ Lä- ma' ga-lloo' jäh' jee' chih' hne' kih' hi- laa' ta' kih' gwah' he', ga-nuuy' tääh' miih' ki-hooh- dsa-. ³⁹ Ma' ga-hey' cha'neh-, ga-jäyh'.

—JHe-la' tooh' hnäh' miih' he- ki-hooh' hnäh'? Sa- na-juu' chih-më' na-, hi- na-g-wii- ba' na'.

⁴⁰ Ga-mi-kwah' ba' dsa- kih' Jesús. He-ja- ga-hwëey' ka'hne- lä-jëe' dsa- hi- ma-tääh' jee' ja-, mah' ga-hey' jee' kya- chih-më' he' kyaah' ma-la' cho' jmiy' hi- kyaah' discípulo kyaay' ba'. ⁴¹ Hi- ga-sooyh' goo- chih-më' he', ga-jäyh'.

—Talita, cumi —juu' la- hnøø' jäh': Chi-h-më', jnä' jwëeh- hne- noo-.

⁴² Lā' chah' ja' ga' noo' chih' mē' he' hi' ga' lōoy' ngēy'. Peer' jēē' dsah' dsa' hi' ma' tāāh' jee' ja', kih' he' ga' la' lā' ja'. Chi-h' mē' he' ma' hāā' gya' tō' ji' nē'. ⁴³ Pero ga' taayh' juu' mah' sa' kooyh' juu' kyaah' ni' jaa' dsa'. Hi' ga' siiyh' he' kwēēyh' he' kuh' chih' mē' he'.

6

Ga' llaah' Jesús jwii' Nazaret

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Ya' hēē' Jesús kih' Jairo, jayh' ta' jee' jwii' kiyh', hi' discipulo kyaay' ga' jmeē' ko' jōh' kyaayh'. ² Jmii' he' teeh' dsa' dsē' ga' hey' neh' gwah' mäh' hi' ga' lōoy' kway' juu'. Ma' ga' nuu' dsa' ha' lā' hlēēyh', ga' taayh' jēē' dsayh', he' ja' ma' jah' dsa' kiyh':

—Ja' ma' mi' tēē' hi' na', he' hlēēyh' lā' na'? ³ Hi' kwa' huū' dsē' kiyh'? ⁴ Ja' ba' lā' jmeey' lā' lā' jē' he' juh' gaa' he' jmeey' na'? ⁵ Che' ja' he' tē' hma' na'? ⁶ Ja' he' jōō' María na'? ⁷ Hih' hi' na', ja' he' ooyh' Jacobo, José, Juda, Simón, hi' dsa' mē' ooyh' hi' tāāh' kyaah' jne' jee' la'?

Lā' jē' he' ma' jmeey', ga' toh' wii' kih' dsa' he'. He' ja' ga' jah' Jesús siiyh':

—Tih' ba' dsē' dsa' hi' ngēē' juu' kih' Dio hi' go' nāā' jee' jyoh'. Pero hi' chaa' jee' jwii' kih', hi' hi' chaa' cha' neh' kih', sa' hnāā' dsih'.

⁸ Sa' ga' la' ma' jmeey' cha' miih' he' juh' gaa' jee' ja'. Ko' llaa' dsa' dsaah' he' ga' kyey' gooy' nē' kih' mah' ga' jā' kiyh'. ⁹ Kih' he' sa' ga' lā' dsoo' dsē' dsa' gooy', he' ja' ga' lā' dsaā' dsēy' cha' miih'. Ma' ngēē' he' ja', ngooy' lā' kaa' jwii' jee' jāh' na' kway' juu'.

Ga' cheē' Jesús dsa' kyaay' mah' kway' ju' hmēē'

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Ga' tēēyh' lā' jēē' gya' tuu' discipulo kyaay' mah' cheey' ma' uu' ma' uu' lā' koo' jee' jwii', hi' ga' kwēēyh' be' mah' jmeey' hih' hwēē' jmi' lle' hliih' kih' dsa'. ⁸ Ga' jmeey' mada' kiyh', ga' jāyh' lā' la':

—Ta' ka' hnāh' ni' miih' kih' cha' jwē'. Ta' ka' hnāh' hmiih' tuh', ni' he' niih', ni' kuu'. Ma' la' hma' hu' ba' kah' hnāh', ⁹ Ja' heeh' hnāh' loo' he' hā' tiih' hnāh'

ba', ta' ka' hnāh' jyoh' lēē' hmiih' kyah' hnāh'. ¹⁰ Lā' koo' jwii' jee' tēēh' hnāh', jāh' hnāh' koo' cha' neh' kih' dsa', lā' jiih' hwēēh' hnāh' jee' ja'. ¹¹ Pero cher' mah' sa' ga' heeh' dsa' hnāh' jee' lla' nāāh' hnāh', hi' cher' mah' sa' ga' nuuy' juu' he' kyeh' hnāh', ja' hwēēh' hnāh' jee' ja'. Ja' hlah' hnāh' wa' hlōō' he' na' beh' tiih' hnāh', He' ja' jmeē' lii' he' ma' la' kwaat' kih' bih' ja'. Ma' ra' ju' dsoo' jwēēhn' hnāh', wa' ra' ga' lloo' jmi' jmeē' Dio jwiz', jee' jwii' ja' jēē' cha' ga' miih' wii' lā' koh' ga' he' jēē' jee' jwii' Sodoma kyaah' Gomorra —ga' jāh' Jesús siih' discipulo kyaay'.

¹² Ma' ngēē' he' ja', ga' hwēē' discipulo ga' nāāy' kway' juu' mah' wa' dsa' jeeh' dsa' kyaah' Dio. ¹³ Ga' hwēēy' jmi' lle' hliih' hi' ga' suuy' miih' aceit dsa' dsaah', lā' ja' ga' mi' hlāāy' jwēē' hi' ma' dsaah'.

Jee' la' jāh' ha' lā' ga' juu' Jwaa' hi' ma' choo' jmi'

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Ga' lā' kaa' ma' cha' juu' kih' Jesús, he' ja' ga' nuu' rey Herode. Mah' ga' jāyh':

—Laan' go' Jwaa' hi' ma' choo' jmi' ma' lā' jiih' jee' kih' hi' ma' na' juu', he' ja' ma' kyey' cha' miih' be' he' kyaah' jmeey' he' juh' gaa'.

¹⁵ Hi' ko' llaa' jāh' Elía ba' na', hi' lle' kih' jāh'. Hi' jnah' ma' jāh', jaa' hi' ngēē' juu' kih' Dio ba' na', ja' ba' lā' koo' lāa' hi' ma' ngēē' juu' kih' Dio llo' joo'. ¹⁶ Pero lā' ma' ga' nuu' Herode ja', ga' jāyh':

—Hi' he' he' Jwaa', hi' ga' jmeen' mada' ga' ku' lle', hi' he' na' ma' lā' jiih' jee' kih' hi' ma' na' juu'.

¹⁷ He' ba' Herode ga' jmeē' hih' jāā', ga' saah' dsa' Jwaa', ga' taayh' neh' nē' dsoo' kih' Herodía. Herodía he' ma' lāa' mē' Felipe dsa' nuuh' ooh' Herode. Pero ma' ngēē' he' ja', ga' tēē' Herode dsa' mē' he', ga' jmāāy' lā' koh' dsa' mē' kyaay'. ¹⁸ Sa' ga' ma' hāā' Jwaa' neh' nē' ga' siiyh' Herode:

—Sa' lle' kih' he' ma' kyaah' mē' dsa' nuuh' ooh'.

¹⁹ He' ja' ga' lā' hōōh' Herodía kih' Jwaa'. Hnōoy' ma' juu' Jwaa', pero sa' ga' kwa' Herode jwē'. ²⁰ Jēēh', Herode ma' gah' Jwaa', nē' bih' ma' laay' jaa' dsa' nuuh'

llu¹ hi⁻ na⁻ jngëë¹ kya¹ Dio. He⁻ ja⁻ ga⁻ hää¹ bih¹. Lã⁻ koo⁻ ma⁻ nuu⁻ juu⁻ kih¹ Jwa¹, ma⁻ nuu⁻ bih¹ lã⁻ kaa⁻ tuh⁻ d-sëy¹ pero ma⁻ jmeey⁻ cha⁻ miih⁻ huu⁻ dsë⁻.
²¹ Pero ga⁻ na⁻ jwë¹ kih¹ Herodía jmeey¹ he⁻ lla⁻ dsëy¹ lã⁻ ma⁻ ga⁻ hya⁻ Herode ji⁻ ñe⁻. Ga⁻ jmeey⁻ koo⁻ jmi⁻ juu⁻ ga⁻ kway⁻ he⁻ ga⁻ kuh⁻ dsa⁻. Ga⁻ tēh¹ Herode lã⁻ jēē⁻ dsa⁻ ta⁻ kaah¹, lã⁻ jēē⁻ hi⁻ ma⁻ kye⁻ nē⁻ kih¹ hloo¹ hi⁻ lã⁻ jēē⁻ dsa⁻ kaah¹ hi⁻ ma⁻ cha⁻ Galilea. ²² Ma⁻ ja⁻ ga⁻ he⁻ jo⁻ mii⁻ Herodía jmeey¹ ja⁻. Ga⁻ ti⁻ jwërte⁻ dsë⁻ Herode hi⁻ ga⁻ ti⁻ dsë⁻ lã⁻ jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tãäh¹ jmi⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ jãh¹ Herode siyh⁻ chih⁻ mē⁻ he⁻:
 —Ngii⁻ he⁻ hnooh⁻ kin⁻. ²³ Jnã⁻ bãähn⁻ hniin⁻ kwëehn⁻ hne⁻ lã⁻ jē⁻ he⁻ ngiih⁻ lã⁻ jiin⁻ to⁻ dsaah⁻ he⁻ cha⁻ kin⁻.

²⁴ He⁻ ja⁻ ya⁻ hēē¹ chih⁻ mē⁻ he⁻ na⁻ ngiiy⁻ juu⁻ kih¹ chooy⁻:

—¿Hee⁻ llu⁻ ngiin⁻ laah⁻? —jãyh⁻ siyh⁻ chooy⁻.

—Ngii⁻ mi⁻ lle⁻ Jwa¹ hi⁻ ma⁻ choo⁻ jmi⁻ ba⁻ —ga⁻ jãh⁻ chooy⁻.

²⁵ Chãh⁻ ba⁻ ngooy⁻ ga⁻ hey⁻ jee⁻ gya⁻ rey:
 —Kwëeh⁻ jnã⁻ na⁻ ga⁻ juh⁻ mi⁻ lle⁻ Jwa¹ na⁻ hã⁻ neh⁻ koo⁻ wii⁻. He⁻ na⁻ ba⁻ hnoon⁻ —jãh⁻ chih⁻ mē⁻ he⁻ ga⁻ siyh⁻ rey.

²⁶ He⁻ ja⁻ ga⁻ lã⁻ meeh⁻ dsë⁻ Herode. Pero ga⁻ tãäy⁻ hniiy⁻ kway⁻ he⁻ ga⁻ jãyh⁻ to⁻ lo⁻ nē⁻ jee⁻ lã⁻ jēē⁻ hi⁻ ga⁻ tēēy⁻ he⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻ mi⁻ tēy⁻ ba⁻ juu⁻ kiyh⁻. ²⁷ Lã⁻ chãh⁻ ja⁻, ga⁻ jmeey⁻ hih⁻ kih⁻ hloo¹ kyaay⁻ mah⁻ na⁻ kye⁻ lle⁻ Jwa¹. ²⁸ Ngoo⁻ hloo¹ neh⁻ ñe⁻ na⁻ kuy⁻ lle⁻ Jwa¹, hi⁻ ma⁻ kiyy⁻ lle⁻ Jwa¹ na⁻ hã⁻ neh⁻ wii⁻, jãyh⁻ ya⁻ kwëēy⁻ chih⁻ mē⁻ he⁻ mah⁻ ga⁻ ngēē⁻ chih⁻ mē⁻ he⁻ kih⁻ chooy⁻.

²⁹ Ma⁻ ga⁻ nuu⁻ dsa⁻ kyaah⁻ Jwa¹ he⁻ ga⁻ la⁻ lã⁻ ja⁻, na⁻ nãäy⁻ na⁻ kiyy⁻ hnoo⁻ ja⁻, mah⁻ na⁻ hooy⁻.

Ga⁻ ääh⁻ Jesús hña⁻ mil dsa⁻ ñuu⁻h⁻
 (Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Ma⁻ ga⁻ lla⁻ nãä⁻ apóstol kya⁻ Jesús, ga⁻ jmeey⁻ juu⁻ lã⁻ jē⁻ he⁻ ga⁻ jmeey⁻ hi⁻ ha⁻ lã⁻ ga⁻ hlēēy⁻ dsa⁻ jee⁻ na⁻ nãäy⁻. ³¹ He⁻ ja⁻ ga⁻ jãh⁻ Jesús:

—Ya⁻ nãäh⁻ hnãh⁻ ma⁻ nōon⁻ ma⁻ tēehn⁻ dsë⁻ jne⁻ kō⁻ hwëē⁻ ta⁻ jee⁻ sa⁻ cha⁻ dsa⁻.

Jwëē⁻ dsa⁻ ma⁻ dsa⁻ nãä⁻ jee⁻ ma⁻ tãäy⁻ ja⁻, ni⁻ he⁻ ma⁻ kuyh⁻ sa⁻ ga⁻ kwa⁻ jwë⁻.

Kih⁻ he⁻ ja⁻ ba⁻ ja⁻, ga⁻ jãyh⁻ lã⁻ ja⁻. ³² Ja⁻ ga⁻ ga⁻ tãäy⁻ neh⁻ na⁻ moo⁻ ga⁻ nãäy⁻ koo⁻ hwa⁻ ki⁻ jee⁻ sa⁻ kwa⁻ ni⁻ miih⁻. ³³ Jwëē⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tãäh⁻ jee⁻ ja⁻, ga⁻ jēē⁻ dsih⁻ hãäy⁻ neh⁻ na⁻ moo⁻ hi⁻ ga⁻ lã⁻ kyuy⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ nãä⁻ dsa⁻ jwë⁻ ti⁻. Ma⁻ ga⁻ ngēēy⁻ lã⁻ koo⁻ lã⁻ koo⁻ jwii⁻, ga⁻ nãä⁻ dsa⁻ he⁻ kyaay⁻ ka⁻ lãh⁻. Pero jãä⁻ ga⁻ dsa⁻ he⁻ ga⁻ lla⁻ nãä⁻ lã⁻ kōh⁻ ga⁻ Jesús. ³⁴ Ma⁻ ga⁻ jnãä⁻ Jesús neh⁻ na⁻ moo⁻ ja⁻, ga⁻ jēēy⁻ jwëē⁻ jwërte⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻ lla⁻ nãä⁻ jee⁻ ja⁻ hi⁻ ga⁻ lã⁻ ñih⁻ dsëy⁻ kih⁻. Jēēh⁻, dsa⁻ he⁻ laa⁻ lã⁻ koo⁻ borrego hi⁻ sa⁻ cha⁻ juu⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ lōoy⁻ hlēēy⁻ dsa⁻ kyaah⁻ cha⁻ miih⁻ juu⁻. ³⁵ Ma⁻ ga⁻ hloo⁻ ja⁻, ga⁻ ya⁻ jãh⁻ discipulo kih⁻ Jesús mah⁻ ga⁻ jãyh⁻ siyh⁻:

—Ga⁻ hloo⁻ ba⁻ la⁻, hi⁻ sa⁻ cha⁻ ni⁻ miih⁻ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ jee⁻ la⁻. ³⁶ Chiih⁻ dsa⁻ wa⁻ lla⁻ nãäy⁻ lã⁻ kaa⁻ jãh⁻ la⁻, wa⁻ lla⁻ lãy⁻ he⁻ kuyh⁻ —ga⁻ jãh⁻ discipulo siyh⁻ Jesús.

³⁷ —Kwëeh⁻ hnãh⁻ dsa⁻ he⁻ kuyh⁻ —ga⁻ jãh⁻ Jesús.

—¿Ni⁻ sa⁻ lee⁻ to⁻ hña⁻ loo⁻ kuu⁻ he⁻ dsa⁻ lã⁻ jnãäh⁻ he⁻ kuh⁻ ga⁻ lã⁻ jēē⁻ dsa⁻ na⁻? —ga⁻ jãh⁻ discipulo.

³⁸ —Jēē⁻ da⁻ koo⁻ ¿Joh⁻ he⁻ ñiih⁻ kye⁻ hnãh⁻? —ga⁻ jãh⁻ Jesús.

Ma⁻ ga⁻ jēē⁻ discipulo, mah⁻ ga⁻ jmeey⁻ juu⁻:

—Hña⁻ ba⁻ he⁻ ñiih⁻ kye⁻ jnãäh⁻ kyaah⁻ uu⁻ hmooh⁻ —ga⁻ jãyh⁻.

³⁹ He⁻ ja⁻ ga⁻ jmeey⁻ Jesús mada⁻ kiyh⁻:

—Chiih⁻ dsa⁻ na⁻ wa⁻ dsa⁻ tãah⁻ ma⁻ koo⁻ nãä⁻ ma⁻ koo⁻ nãä⁻ nē⁻ ya⁻ mooh⁻ na⁻.

⁴⁰ He⁻ ja⁻ ga⁻ tãah⁻ dsa⁻ ma⁻ hña⁻ laa⁻ hi⁻ ma⁻ to⁻ lo⁻ gya⁻. ⁴¹ Hi⁻ ga⁻ ka⁻ Jesús lã⁻ jē⁻ hña⁻ he⁻ ñiih⁻ ja⁻ kyaah⁻ lã⁻ uu⁻ hmooh⁻ he⁻, ga⁻ jēēy⁻ ta⁻ gyuu⁻ ga⁻ kway⁻ ti⁻ hmaah⁻ kih⁻ Dio. Ja⁻ ga⁻ ga⁻ llaay⁻ he⁻ ñiih⁻ ja⁻, ga⁻ kwëēy⁻ discipulo mah⁻ ga⁻ ti⁻ ga⁻ llooyh⁻ kih⁻ lã⁻ jēē⁻ dsa⁻ he⁻. Hi⁻ lã⁻ ja⁻ ga⁻ jmeey⁻ kih⁻ hmooh⁻ he⁻ ka⁻ lãh⁻. ⁴² Lã⁻ jēē⁻ dsa⁻ ga⁻ kuh⁻ lã⁻ jiin⁻ ga⁻ kēēy⁻. ⁴³ Jw⁻ he⁻ ñiih⁻ he⁻ ga⁻ cha⁻ ja⁻, ga⁻ kah⁻ gya⁻ to⁻ sa⁻ miih⁻ kyaah⁻ hmooh⁻ he⁻. ⁴⁴ Jee⁻ lã⁻ jēē⁻ ma⁻ la⁻ dsa⁻ ñuu⁻ hi⁻ ga⁻ kuh⁻ he⁻ tēē⁻ koo⁻ hña⁻ mil dsa⁻.

Ga⁻ ngē⁻ Jesús nē⁻ jmi⁻
 (Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴³ Lā'chah' ja' ga'jah' Jesús siih' dis-
cípulo kyaay':

—Ta'ko'jiih' hihñ' juu' kih' dsa' la',
go'nāā' hnāh' ga'juh' kyaah' na'moo' ta'
hngaah' Betsaida. Ja' ga'niñ' hñiñ'.

⁴⁶ Ma'ngēē' ma'hiyh' juu' kih' lā'jēē'
dsa' hi' ma' tāāh' jee' ja', ja'ga' ngooy'
ta' lle'koh' na'ngiyy' kiyh' kih' Dio. ⁴⁷ Ngoo'
ga'nuu' ba' ja', hi' na'moo' to'dsaah' jmiñ'
ba' ma'lloo'. Pero cheh' ga' Jesús hwa' kii'.

⁴⁸ Ga'jēē' he'lii' ba' ngē' na'moo', jēēh'
ma' gwa' lle' ta' jee' ngoo' na'moo' ja'.
Ta'la' ya'jnā', ga'lōø' Jesús ngē' nē' jmiñ'.
Ma' hnōøy' ma' ngēēy' jwē' na'moo' ja'.

⁴⁹ Ma' ga'jēē' discípulo ngēy' nē' jmiñ', ma'
laay', dsa' lle' ba' na' ngē' nē' jmiñ' he' ja'
ga'hooyh' ki'gaa'. ⁵⁰ Lā'jēē' bih' ga'jēēy',
he'ja' ga'jwaayh' jwērtē. Pero chah' ba'
ga'hlēēh' Jesús kyaayh':

—Ta' wa' gah' hnāh', jnā' ba' la' —
ga'jāyh'.

⁵¹ Lā' ma' ga'hey' neh' na'moo', ga'hna'
go'tē lle'. Peer' ga'lā'dsaā' dsē' dis-
cípulo kyaay', mah' ga'taayh' jēē' dsayh'.
⁵² Jēēh', ma' na'jlē' huū'dsē' kiyh', he'ja'
sa' ga'lā'ngēēy' ha' lā' ga'jmeē' Jesús kih'
he'niñh' ja'.

Ga'mi'hlaā' Jesús jwēē' dsa'dsaah' hi'
ma' chaa' hwa' Genesaret
(Mt. 14:34-36)

⁵³ Ma' ga'lla'nāāy' ta' hngaah' jee' chee'
Genesaret, jee' ja' ga'hiyy' na'moo' kiyh'.
⁵⁴ Ma' ga'hwēēy' neh' na'moo' ja', chah'
ba' ga'lā'kyuu' dsih'. ⁵⁵ Hi' ga'nāā' dsa' he'
lā'kaa' hwa' ja'. Lā'kaa' jee' ja' ga'lōøy'
na'jāāy' dsa'dsaah' kyaay' kyaah' jii' kiyh'
ta' jee' ma' ngē' Jesús. ⁵⁶ Lā'kaa' jee'
ma' ngē' Jesús, jwii' mäh', ma'ke' jwii'
juuh', na' ma'hiñ' dsa'jāā' dsa' dsa'd-
saah' kyaā' cha'jwē' jee' ma' dsa'ngēēy'.
Ma' chuū' dsa' kyaayh' mah' ma' kway'
su' miih' cha'gooy' cha'hee' hmiñh' kiyh'.
Hi' lā'jēē' hi' ga'tēē' ga'su' miih' mi'cha-
gooy' hmiñh' kih' Jesús ma' dsa'hlaāy'
go'tē'.

7

Lā'jēē' he' mi'sah' dsa'
(Mt. 15:1-20)

¹ Ga'lla'nāā' fariseo hi' ma' chaa'
Jerusalén hi' ga'lla'nāā' ko'llaa' ta'jwōh'
kyaā' ley ka'lāh' jee' ma' ngē' Jesús.
² Ma' ga'jēē' dsa' he', lā' ma'soh' ja'ba'
goo' discípulo kyaā' Jesús ma' tāāyh'
kuyh', ga'hlēēy' wii' kiyh'. ³ (Jēēh', dsa-
fariseo ma' mi'teh' he' ma' tēē' jmeē'
dsa' ma'gyuh' kyaay', sa' kuh'hiyh'
cher'mah' sa' ga'gyiyh' gooy' lā'koo' tēē'
jmeē' lā'jēē' dsa' judiu. ⁴ Hi' wa'ra-
ya'nāāy' je'hmooh', sa' kuyh' cher'mah' sa'
ga'mi'tey' he' tēē' dsa' jmeē'. Hi' cha-
ga'jyoh' he' tēē' dsa' hōø', he' gyyih'
lā'jēē' he' jmāāyh' ta' o'je', lā'kye' jii' jee'
gwiiy'. ⁵ He'ja' ga'ngii' fariseo kyaah'
ta'jwōh' he' juu' kih' Jesús:

—He'la' sa' gyih' discípulo kyaah' goo'
jāā' ja'ga' kuyh', lā' nōø' kih' dsa' ma-
gyuh' jnān?

⁶ —Peer' ta'juuh' hnāh' —ga'jah' Jesús
—. Lā'koo' jmeeh' hnāh' na', jēēh'
kwee' kyaah' he' ga'hlēēh' Isaia llo'joo',
jee' na'sii' lā'la'.

Dsa' la', koo' jah' bih' hnāāy' jnā'.

Pero ta' jee' jyoh' ba' hā' huū'dsē' kiyh'.

⁷ Sa'jmāā' ni' miih' he' jmeey' hnāāy' jnā'.
Lā'jēē' nuuh' he' kway', la' mada' kih' dsa-
jmi'gyuu' ba', ga'jah' Isaia.

⁸ Jmeeh' hnāh' ta' koo' nuuh' kih' Dio
mah' hōøh' hnāh' ma'la' he' tēēh' hnāh'
ba'. Gyyih' hnāh' kyah'wii' jee' kuh'huh'
hnāh'. Joh' nēē' he' la' lā'ja' sa' jmeeh-
hnāh' —ga'jah' Jesús siiyh' dsa' he' —.
⁹ Peer' tēēh' hnāh' jmeeh' hnāh' ta' koo'
nuuh' kih' Dio mah' hōøh' hnāh' he' tēēh'
hnāh' jmeeh' ba'. ¹⁰ Lā'la' ga'jah' Moisé
llo'joo' lā'hiih' ga'jmeē' Dio: “Wa' hnaah'
maa'kyaah', tāā'kyaah'. Hi' hlēēh' wii' kih'
cho'jmii', hi' he' wa'juu' go'tē”, ga'jah'
Moisé. ¹¹ Pero hnāh' fariseo, lā'la' ba'
jmeeh' hnāh'. Kwah' hnāh' jwē' kih' dsa-
mah' siiyh' cho'jmiyy' lā'la': “Lā'jēē' he-
cha' kin' he' kyaah' ma' jmeen' be' kyah',
he'ja' na'la' Corbán.” (He'la' hnōø'jāh':
ma'kwēēhñ Dio ba'ja'.) ¹² He' jmeeh-
hnāh' lā'ja', he' hah' hnāh' kih' hi' jmeē'
be' kih' cho'jmii' ba'ja'. ¹³ Kih' he' hōøh-
hnāh' he' ma'tēē' hōø' dsa' ma'gyuh'
kyaah' hnāh' na', he'ja' ma'jmeeh' hnāh'

ta⁺ koo⁺ nuuh⁺ kih⁺ Dio. Joh⁺ neē⁺ he⁻ la⁺ lā⁺ja⁻ sa⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺.

¹⁴He⁻ ja⁻ ga⁻ hlēēh⁺ Jesús jee⁺ lā⁺jēē⁺ dsa⁻ he⁻, ga⁻jāyh⁺:

—Nuuh⁺ da⁺ hnäh⁺ kwee⁻ mah⁺ lā⁺ngēēh⁺ hnäh⁺. ¹⁵Sa⁻ dsa⁻ lā⁻sah⁺ dsa⁻ kyaah⁺ lā⁺jē⁻ he⁻ tooyh⁻ hooy⁺. Lā⁺jē⁻ he⁻ hwēē⁻ hooy⁺, kyaah⁺ he⁻ ja⁻ ba⁺ dsa⁻ lā⁻sayh⁺. ¹⁶Hī⁻ hnøø⁺ heēh⁺ juu⁺ la⁻, wa⁺ heeyh⁻ —ga⁻jāh⁺ Jesús.

¹⁷Ma⁺ ga⁻hīh⁺ Jesús juu⁺ kih⁺ dsa⁻, ga⁻hey⁺ koo⁻ cha⁺neh⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁻ngi⁺ discipulo juu⁺ kiyh⁺:

—He⁻ hnøø⁺ jāh⁺ juu⁺ na⁻hmāā⁺ he⁻ ma⁻ hlēēh⁺ na⁻.

¹⁸He⁻ja⁻ ga⁻jāh⁺ Jesús:

—¿Che⁺ ni⁺ hnäh⁺ sa⁻ ma⁻lā⁻ngēēh⁺ hnäh⁺? ¿Che⁺ sa⁻ ngēēh⁺ hnäh⁺ sa⁻ dsa⁻ lā⁻sah⁺ dsa⁻ kyaah⁺ lā⁺jē⁻ he⁻ tooyh⁻ hooy⁺? ¹⁹Jēēh⁺, ja⁻ neh⁺ tuh⁻dsē⁺ dsa⁻ dsoo⁻ he⁻ kuh⁻hiyh⁻, neh⁺ tu⁻jlā⁺ ba⁺ dsa⁻ dsoo⁻ he⁻ ja⁻, ja⁻ga⁻ hwēē⁻ ka⁻lāh⁺ dsoo⁻ ta⁻ cha⁺sii⁺ —ga⁻jāh⁺ Jesús.

Kyaah⁺ he⁻ ga⁻hlēēyh⁺ lā⁺ja⁻, ga⁻jmeey⁺ na⁻jngi⁺ lā⁺jē⁻ he⁻ kih⁺hīh⁻ jne⁺.

²⁰Hī⁻ ngoo⁺ bih⁺ jāyh⁺:

—Lā⁺jē⁻ he⁻ hwēē⁻ hoo⁺ dsa⁻, he⁻ ja⁻ ba⁺ kyaah⁺ dsa⁻ lā⁻sayh⁺. ²¹Jēēh⁺, neh⁺ tuh⁻dsē⁺ ba⁺ dsa⁻ gwa⁺ lā⁺jē⁻ huud⁺dsē⁺ hliih⁺, hī⁻ lā⁺ja⁻ ka⁻lāh⁺ gwa⁺ he⁻ kaayh⁻ hī⁻ sa⁻ laa⁺ kyaay⁺, kaayh⁺ wa⁺ hī⁻ cha⁻ hī⁻, hī⁻ jngēēyh⁺ dsa⁻. ²²Neh⁺ tuh⁻dsē⁺ bih⁺ gwa⁺ he⁻ jmeey⁺ hīi⁻, heē⁺ dsēy⁺ liyh⁺ lā⁺jē⁻ he⁻ ga⁻cha⁻, jmeey⁺ lā⁺jē⁻ he⁻ hliih⁺, mi⁻ gaay⁻ dsa⁻, jmeey⁺ he⁻ la⁻ o⁻hīh⁺, wii⁺ dsēy⁺, hlēēyh⁺ wii⁺ kih⁺ dsa⁻, jmāāy⁺ hīi⁺ kaah⁺, hī⁺ sa⁻ cha⁻ nuuh⁺ kiyh⁺. ²³Lā⁺jē⁻ he⁻ hliih⁺ na⁻ gwa⁺ neh⁺ tuh⁻dsē⁺ dsa⁻. Kyaah⁺ he⁻ na⁻ ba⁺, mi⁻sah⁺ dsa⁻ hīi⁺ —ga⁻jāh⁺ Jesús.

Ja⁻ dsa⁻ mē⁺ chaa⁻ uu⁺ ga⁻heeh⁻ kih⁺ Jesús

(Mt. 15:21-28)

²⁴Ja⁻ ga⁻ ya⁺ hēē⁺ Jesús jee⁺ ja⁻, ngooy⁺ jāh⁺ kih⁺ jee⁺ jwii⁻ Tiro kyaah⁺ Sidón. Ma⁺ ga⁻llooy⁺ jee⁺ ja⁻, ga⁻hey⁺ cha⁺neh⁺. Sa⁻ ma⁺ hnøøy⁺ ma⁺ lā⁺jnāāy⁺ chah⁺, pero sa⁻ ga⁻la⁺. ²⁵Chah⁺ ba⁺ ga⁻nuu⁺ jaa⁻ dsa⁻ mē⁺ he⁻ ga⁻lloo⁺ Jesús jee⁺ ja⁻. Dsa⁻ mē⁺ he⁺ ma⁺ chaa⁻ jaa⁻ jo⁻miiy⁻ hī⁻ ma⁺ kye⁻ jmi⁻lle⁺ hliih⁺, he⁻ja⁻ ngooy⁺ jee⁺ ma⁺ gya⁺ Jesús mah⁺ ga⁻juuyh⁺ jnēy⁺ cha⁺nēy⁺. ²⁶Dsa⁻ mē⁺

he⁺ sa⁻ ma⁺ laay⁺ judiu, dsa⁻ sirofenicia ba⁺ he⁺. (Kih⁺ dsa⁻ judiu, lā⁺koh⁺ dsa⁻ he⁺ laay⁺ lā⁺koo⁻ sa⁻dsii⁻ ba⁺.) Ga⁻chuuy⁺ kyaah⁺ Jesús he⁻ dsa⁻lleey⁺ jmi⁻lle⁺ hliih⁺ hī⁻ ma⁺ hāā⁺ neh⁺ tuh⁻dsē⁺ jo⁻miiy⁻. ²⁷He⁻ja⁻ ga⁻jāh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Kwa⁺ jwē⁺ wa⁺ kuh⁻ da⁺ chih⁻ pih⁺ jāā⁺. Sa⁻ llu⁺ he⁻ jnuuhn⁺ he⁻ kuh⁻ chih⁻ mah⁺ kwēēhn⁺ dsii⁻.

²⁸He⁻ja⁻ ga⁻jāh⁺ dsa⁻ mē⁺ he⁺:

—Dsoo⁺ ba⁺ kyah⁺, Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺. Pero ma⁺ ra⁺ he⁻ lih⁺ ba⁺ dsii⁻ lā⁺jē⁻ jwi⁺ he⁻ dsa⁻saā⁺ kih⁺ chih⁻ pih⁺.

²⁹He⁻ja⁻ ga⁻jāh⁺ Jesús ka⁻lāh⁺:

—Kih⁺ he⁻ llu⁺ juu⁺ kyah⁺, he⁻ja⁻ ma⁻ya⁻hēē⁻ ba⁺ jmi⁻lle⁺ hliih⁺ kih⁺ chih⁻ mē⁺ kyaah⁺. Gwaah⁺ ba⁺ hne⁻ kyah⁺.

³⁰Ma⁺ ga⁻llaah⁺ dsa⁻ mē⁺ he⁺ cha⁺neh⁺ kiyh⁺, ga⁻jēēy⁺ na⁻kyaa⁺ chih⁻ mē⁺ kyaay⁺ nē⁺ jii⁺, ma⁻ya⁻hēē⁻ jmi⁻lle⁺ hliih⁺ kiyh⁺.

Ga⁻mi⁻hlāā⁺ Jesús jaa⁻ dsa⁻ koo⁻

³¹Ja⁻ ga⁻ ya⁺ hēē⁺ Jesús koo⁺ jee⁺ jwii⁻ Tiro, ga⁻ngēēy⁺ ta⁺ jee⁺ jwii⁻ Sidón, hī⁻ ga⁻ngēēy⁺ ta⁺ hwa⁺ Decápoli. Ja⁻ ga⁻ ga⁻llaayh⁺ ka⁻lāh⁺ ta⁺ jee⁺ hla⁺ jmi⁻juuh⁻ kih⁺ Galilea. ³²Jee⁺ ja⁻ na⁺jāā⁺ dsa⁻ jaa⁻ dsa⁻ koo⁺ cha⁺nē⁺ Jesús, hī⁻ dsa⁻ hī⁻ ma⁺jāā⁺ hī⁻ koo⁺ he⁺ ga⁻chuuy⁺ kyaah⁺ Jesús mah⁺ kyey⁺ gooy⁻ nē⁺ kih⁺ hī⁻ koo⁺ he⁺. ³³Hī⁻ ga⁻lleē⁻ Jesús dsa⁻ koo⁺ he⁺ kah⁺ kih⁺, mah⁺ ga⁻tāy⁺ cha⁺gooy⁻ lā⁺koo⁻ lā⁺koo⁻ to⁻gway⁺, hī⁻ ga⁻mi⁻gyuyh⁺ na⁺siih⁺ dsa⁻ he⁺ kyaah⁺ jmi⁻ tu⁻heyh⁺. ³⁴Mah⁺ ga⁻jēē⁺ Jesús ta⁺ gyuu⁺h⁺, ga⁻chaah⁺ dsēy⁺, hī⁻ ga⁻jāyh⁺ siiyh⁺ dsa⁻nuuh⁺ he⁺:

—Efata —juu⁺ la⁻ hnøø⁺ jāh⁺: Wa⁺ nā⁻ kyah⁺.

³⁵Lā⁺chah⁺ ja⁻ ga⁻na⁺ to⁻gwa⁺ dsa⁻ he⁺ hī⁻ ga⁻lii⁺ na⁺siiyh⁺, ga⁻hlēēyh⁺ jēē⁻. ³⁶Hī⁻ ga⁻jmeē⁺ Jesús hih⁺ kiyh⁺ sa⁻ wa⁺ jmeeyh⁺ juu⁺ kih⁺ ni⁺ jaa⁻ dsa⁻. Ma⁺ke⁺ ga⁻jmeey⁺ cha⁻miih⁺ mada⁺ lā⁺ja⁻, cha⁻ga⁻miih⁺ ma⁺ kooyh⁻ juu⁺. ³⁷Ga⁻lā⁺dsaa⁻ jwērtē dsē⁺ dsa⁻. Ga⁻jāyh⁺:

—Peer⁺ ga⁻lā⁺jē⁻ ba⁺ lih⁺ Jesús jmeē⁺. Jmeey⁺ hlēēh⁺ hī⁻ koo⁺, hī⁻ jmeey⁺ nuu⁻ hī⁻ gwi⁺.

8

Ga⁻āāh⁻ Jesús kyēē⁺ mil dsa⁻
(Mt. 15:32-39)

¹ Ta'ko-jiih¹ ga-lā-hēē Jesús jee' ja-, jwēē dsa- ga-lla-nāā ka-lāh' hi- ni' miih- sa- cha- he- ma' kuyh- jee' ja-. He-ja- ga-tēy¹ discipulo kyaay¹ mah' ga-siih¹:

²—Peer¹ dsa-lā-nih¹ dsen¹ dsa- hi- tāāh' kyaah' jne' jee' la-. Jēēh', ma-hya- hnē-jmii' tāāy¹ hi- sa- cha- ni' miih- he- kuyh-. ³Cher¹ mah' ga-cheeh¹ jnih¹ kiyh' la- ma-kyoyh¹ na-, hwaay¹ cha'jwē', jēēh' uu' ga-ya-nāā ko-llaā'.

⁴He-ja- ga-jāh' discipulo kyaay¹:

—¿Ha- ba' jā- he- kuh¹ dsa- heh' hwa' ki- la-? Ha- koh¹ sa- hnōō' mah' lēē¹ kuh¹ hi- tāāh' jee' la-.

⁵He-ja- ga-ngii' Jesús juu' kiyh¹:

—¿Joh' he-niih¹ kyeh' hnāh'? —ga-jāy¹.

—Gyii' ba' —ga-jāh' discipulo.

⁶He-ja- ga-jmee' Jesús mada' mah' dsa- taah¹ lā-jēē¹ dsa- hwa' hi- ga-kay¹ lā-jēē¹ gyii' he-niih¹ ja-, ga-kway¹ ti'hmaah¹ kih¹ Dio. Ma-ngēē¹ ma-kway¹ ti'hmaah¹ kih¹ Dio, ga-llaay¹ he-niih¹ ja- hi- ga-kwēy¹ discipulo mah' ga-ti' ga-llooyh¹ kih¹ lā-jēē¹ dsa-. ⁷Hi- ma-jāy¹ miih- hmooh¹ ka-lāh' hi- lā-ja- ga-kwa' Jesús ti'hmaah¹ kih¹ Dio. Ma-ngēē¹ he- ja-, ga-jmee' mada' mah' ti'llooyh¹ kih¹ lā-jēē¹ dsa-. ⁸Ga-kuh¹ dsa- lā-jiih¹ ga-kēēy¹. Ma' ga-la' kiyh¹, ga-kah¹ ga- gyii' sa-miih¹ jwi' he- ga-chaā¹ ja-. ⁹Tee¹ koō- kyē¹ mil dsa- hi- ga-kuh¹ jee' ja-. Ma-ngēē¹ he- ja-, ga-hiyh¹ juu' kih¹ dsa-. ¹⁰Lā-chaā¹ ja- ga-hey¹ neh¹ na'moo' kyaayh¹ discipulo kyaay¹, ngooy¹ ta' hwa' Dalmanuta.

Dsa- fariseo ma' hnōōy¹ ma' jmee' Jesús koō- he- juh- gaa-

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹Ma' ga-lloo¹ Jesús jee' ja-, ga-lla-nāā¹ fariseo hi- ga-lōōy¹ ti-chooy¹ juu' kyaah¹ Jesús. Ma' kay¹ dsē¹ Jesús, he-ja- ga-ngiiy¹ ma' jmee' Jesús koō- he- juh- gaa- he- ma' jā- gyuu¹. ¹²Ma' ga-nuu¹ Jesús lā-ja-, ga-jii¹ lā-ga-tē¹ neh¹ tuh-dsēy¹, mah' ga-jāy¹:

—¿He- la' ngiih¹ hnāh' hi- chaā- na' jmeen¹ koō- he- juh- gaa-? Ma-ra' ju'dsoo' jwēēhn¹ hnāh', ni' koō- he- juh- gaa- sa- jēē¹ dsa- hi- chaā- na'.

¹³Jee' ja- ga-bēey¹ dsa- he', mah' ga-hey¹ ka-lāh' neh¹ na'moo', ngooy¹ ta' jee' jyoh¹.

Levadura kih¹ dsa- fariseo

(Mt. 16:5-12)

¹⁴Ni- sa- ga-lā-dsooh¹ dsē¹ discipulo ma' kay¹ he-niih¹, koō- lā-la- ba' he-niih¹ ma' kyey¹ neh¹ na'moo'. ¹⁵He-ja- ga-mi-liih¹ Jesús dsē¹ discipulo, ga-jāy¹:

—Lēēh¹ hnāh¹ kyaah¹ levadura kih¹ fariseo hi- lēēh¹ hnāh¹ kyaah¹ levadura kih¹ Herode ka-lāh'.

¹⁶He-ja- ga-taah¹ discipulo he' llay¹ juu' kyaah¹ dsa-kyaayh¹, ma' jāy¹:

—Ma' hlēēy¹ lā-na- kih¹ he- sa- ma' kye' jne' he-niih¹.

¹⁷Pero ga-lā-liih¹ Jesús kiyh¹ mah' ga-jāy¹ siiyh¹:

—¿He- la' jmeeh¹ hnāh¹ cha-miih¹ huūdsē¹ kih¹ he- sa- cha- he-niih¹? ¿Che' sa' hii' kwa' kwaat¹ kyaah¹ hnāh'? ¿Che' sa' hii' lā-ngēēh¹ hnāh'? ¿Che' lā- ma-na-jlē¹ ba' huūdsē¹ kyaah¹ hnāh'? ¹⁸Hā' ba' mīnēh¹ hnāh¹ mah' sa' jēēh¹ hnāh¹, hē- ba' to-gwah¹ hnāh¹ mah' sa' nuuh¹ hnāh¹. ¿Che' sa' dsooh¹ hoh¹ hnāh¹ ha- lā- ga-la' jāā¹? ¹⁹Lā- ma' ga-ti' ga-lloohn¹ hñā' he-niih¹ ja-, jee' kih¹ lā-jēē¹ hñā' mil dsa- he', joh¹ sa-miih¹ ga-tē¹ jwi' he- ga-chaā¹ ja-? —ga-jāh' Jesús siiyh¹.

—Gya-to' sa-miih¹ —ga-jāh' discipulo kyaay¹.

²⁰—¿Ha- ga- ma' ga-ti' ga-lloohn¹ gyii¹ he-niih¹ ja-, joh¹ sa-miih¹ ga-chaā¹? —ga-jāh' Jesús.

—Ga-chaā¹ ga' gyii¹ sa-miih¹ —ga-jāh' discipulo.

²¹—¿Che' lā-jiih¹ na' sa' hii' lā-ngēēh¹ hnāh'? —ga-jāh' Jesús.

Ga-mi-hlāā¹ Jesús jāā- dsa-tuu'

²²Ga-lla-nāāy¹ jee' jwii¹ Betsaida. Ma-ngēē¹ he- ja-, ya-jāā¹ dsa- jāā- hi- tuu' cha-nē¹ Jesús mah' ga-chuuy¹ kyaah¹ Jesús he- kyey¹ gooy¹ nē¹ kiyh¹. ²³He-ja- ga-sooh¹ Jesús goo- dsa- he', ga-jāy¹ ta' chuuh¹ jwii¹. Ga-mi-gyuyh¹ mīnē¹ dsa- he' kyaah¹ jmi- tu-heyh¹ hi- ga-kyey¹ lā-to' gooy¹ nē¹ kih¹ dsa- he' mah' ga-ngiiy¹ juu':

—¿Hee' jēēh¹ miih¹? —ga-jāy¹.

²⁴He-ja- ga-lōō¹ dsa-tuu' he' jēē¹, hi-

ga-jāy¹:

—Jēēn¹ dsa- hi- dsa-ngēē¹, pero jnāāy¹ lā-koh¹ chaah¹ hma' ba'.

²⁵ Mah' ga'kye- Jesús ka-läh' goo- né' kiyh'. Hi' ga'siiyh' he- jëy' ka-läh'. Lă'chah' ja-, ga'jā' mi'ney'. Ga'la'jnā' jëe- go-te'. ²⁶ Mah' ga'jāh' Jesús siiyh':

—Gwaah- kō'dsoo' ta' kyah' ba' hne-. Mo-to' go-he' ta' jee' jwii- na-. Ni' ta' jwii' ni' jaa-.

Ga'jāh' Pee', Jesús lāa' Cristo

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Ngoo' Jesús ka-läh' kyaah' discipulo kyaay' ta' jyoh' jwii- mäh- he- na' hee- hwa' Cesarea kih' Filipino. Cha'jwē' jee' ga'nāy' ja-, ga'ngiiy' juu' kih' discipulo:

—ŹHa- lă' jäh' dsa- kin', hij- jnā' laay'? —ga'jāh' Jesús.

²⁸ —Kō'llaa' jäh', Jwaa- hij- ma' choo- jmi- ba' hne-. Kō'llaa' jäh' Elfa ba' hne-. Hi' jnah' kō'llaa' jäh', hne- laah' jaa- hij- ga'ngēe' juu' kih' Dio llo'joo' —ga'jāh' discipulo kyaay'.

²⁹ Mah' ga'jāh' Jesús ka-läh':

—ŹHa- ga' hnäh', hee- jwah' hnäh' kin', hij- ba' jnā' laah' hnäh'?

He-ja- ga'jāh' Pee' siiyh':

—Hne- he' Cristo.

³⁰ Pero ga'taah- Jesús juu' lă'jēe' mah' sa' kooyh' juu' ja- kyaah' ni' jaa-.

Ga'mi'jnāa- Jesús juu' he- juuy'

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Jmi' ja- ga'lōo' Jesús mi'jnāa- juu' kih' discipulo kyaay', ga'jāyh':

—Jmee' bii' kih' Hij- ga'lēe'ngo' la- jēe' cha-miih- wii'. Dsa-gyuu' sa' lă'hnāa' dsih', lă'ja- dsa'kaah' kyaa' jmi-dsa-, kyaah' ta' jwoh' kyaa' ley sa' lă'hnāa' dsih'. Hi' jmee' bii' kiyh' juuy' mah' lă'jiy' ka-läh' jee' ga'tē' hnē- jmi- —ga'siiyh' discipulo kyaay'.

³² He- na- ga'hlēy' jēe- go-te-, he- ja- ga'jāa' Pee' Jesús ta' koo', ga'lōoy' juuyh' kiyh'. ³³ Pero ga'jēh- Jesús hñii' ga'jēy' jee' ma' tāāh' lă'jēe' discipulo, mah' ga'juuyh' kih' Pee':

—Jnuuh' hne- kin' hij- sa'llu'. Sa' jmeeh- huudse- lă'koh' jmee' Dio. Lă'koo- la' huudse- kih' dsa- ba' la' huudse- kyah'.

³⁴ Ja- ga' ga'tēy' lă'jēe' dsa- kō'joh' kyaah' discipulo kyaay' ga'jāyh':

—Cher'mah' hij- hnōo' jmee' kō'joh' kyaah' jnā', sa' wa' jmāy' hñiiy' kwaat-, wa' jāy' cru' kyaay' mah' wa' jmeey' kō'joh' kyaah' jnā'. ³⁵ Jēeh', lă'jēe' hij- hāā- hñii' mah' sa' juuy', hij- he' juu' ba'. Pero lă'jēe' hij- kwaa- hñii' juu' kwaat- kin- o kwaat- kih' ju' hmēe', hij- he' ba' lāā'. ³⁶ ŹHee- ya'jōo' ka' dsa- ma'ke' ga'liyh' lă'jēe' he- cha- jmi'gyuu' la- mah' wa'ra- ga'juuy', sa' tēy' kih' Dio? ³⁷ ŹHee- ba' kyaah' le' mi'hmaayh' mah' lāāy'? ³⁸ He- ba' che- hlēh' dsa- hij- chaa- jmi' na', jmeey' wa' la' cha- la'. Cher'mah' hij- jmee' na-hiih' kin', o kyaah' juu' kin' cha'ne' dsa- hij- chaa- na', ja-ba' lă'ja- jmee' Hij- ga'lēe'ngo' na-hiih' kyaayh', wa'ra- ga'tē' jee' jāyh' kyaah' be' kih' Tāā' kyaay' kyaah' lă'jēe' ángele kyaay'.

9

¹ Jesús koo- ka-läh' ga'siiyh':

—Ma'ra' ju'dsoo' jwēhn- hnäh', chaa- kō'llaa' hij- tāāh' jee' la- sa' juuy' jāā' sa' ga' ma-jēy' ha- lă'koo- la' be' kih' Dio hij- jmee' hih-.

Ga'mi'sēe' Jesús hñii'

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Ma-ngēe' ga' jñii' jmi', ja-ga' ga'jāa' Jesús ma-la' Pee' kyaah' Jacobo hi' Jwaa- ba', ga'nāy' kah' ta' moh' ñii'. Jee' ja- ga'lă'sēe' Jesús to'lo' né' hij- ma'jāy' he'. ³ Ga'li' jih'gyeh' hmi- kiyh', ga'tōo' jlēe- ñih' lă' tōo- hmoo-. Ni' jaa- sa' chaa- hwa' la- hij- lih' gyih' mah' jmeey' to'jlēe- lă'ja-. 'Jee' ja- ga'lă'jnāa' Elfa kyaah' Moisé ga'taayh' llay' juu' kyaah' Jesús. ⁵ He-ja- ga'jāh' Pee' siiyh' Jesús:

—Ta' jwoh', he- ba' che- llu' he- tōoh' jne' kō'joh' jee' la-. Jmee' jnāāh' hnē- hne' kyaah' moo-, koo- kyah', koo- kih' Moisé, hi' koo- kih' Elfa.

⁶ Lă'jēy' ga'jwaayh', sa' ñey- he- ma' jāyh', he-ja- ba' ga'hlēh' Pee' lă'ja-. ⁷ Hor- ja- ja' koo- jñii', ga'jmeey' hih' jee' ma' tāāyh' ja-. Jee' jñii' ja- ga'lă'nuuh' ga'hlēh' koo- juu' he- ma' jäh':

—Hij- la- na- gyuu- kyaan' hij- hnaan'. Nu- hnäh' kiyh'.

⁸ Ma' ga'jēy' ka-läh', mo'so- chaa- ni' jaa-, ma-la' hñii' ba' Jesús cheh'. ⁹ Jee'

jñaá Jesús moh' ja- ga-taayh- juu' hi- ma' kyaayh' he':

—Ta- jwii' hnäh' ni- jaa-, lä-jë- he- ma-jëeh' hnäh' la- ta'ko-jiih' sa- ma-lä-jiih' Hi- ga-lëë'ngo- la- jee' kih' hi- na-juu'.

¹⁰ Ga-høø' juu' ja- neh- tuh-dsëy'. Pero ta- jyoh' ko-taa-, lä-uu- hi- he' ma-ngiiy- juu' kih' dsa-kyaayh' hee- hnøø' jäh- he- lä-jiih' dsa- jee' kih' hi- ma-na-juu'. ¹¹ Hi- ga-ngiiy' ka-läh' juu' kih' Jesús:

—¿He-la' jäh' ta-jwöh' kyaá ley, jmee- bi' jäh' Elía jää' ga' kih' Cristo?

¹² He-ja- ga-jäh' Jesús:

—Ja-ba' dsoo' jäh' Elía to-në', ya-llay- llu' lä-jë- he- cha- jee' la-. Hi- hnäh', ¿ha- lä- ngëeh' hnäh' he- na-sii- lä-la': jmee- bi' jëe' wi' Hi- ga-lëë'ngo- la- hi- sa- lä-hnäa' dsih' ni- miih'-? ¹³ Pero jwëeh- hnäh', ma-jah- ba' Elía, hi- ga-jmee' dsa- lä-të- dsë' kiyh', lä-ko- ma- na-sii- kiyh' jää'.

Ga-mi-hlää' Jesús jaa- chih- hi- ma' kye- jmi-lle' hliih'

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Lä- ma' ga-lloo' Jesús jee' tääh' lä-jëe- ga' discípulo kyaay', ga-jëe' jwëe' dsa- ma-tääh' lä-ku' lä-jii' kiyh', hi- ma' tääh' ta-jwöh' kyaá ley ti-chooy' juu' kyaayh'.

¹⁵ Ma' ga-jëe' lä-jëe- dsa- he' ya-jäh' Jesús, ga-jëe' dsayh', chäh' ba' ga-näay' na-jmeey' Dio kiyh'. ¹⁶ Mah' ga-ngii' Jesús juu' kih' dsa- he':

—He- juu' ti-chooh- hnäh' kyaah' hi- tääh' na-.

¹⁷ Mah' ga-hlëeh' jaa- dsa- hi- ma' hää' jee' ja-, ga-jäyh':

—Ta-jwöh', jään- jee' la- jaa- chih-nuuh- kyaan-, hi- kye- jmi-lle' hliih' hi- jmee- kaay'. ¹⁸ Wa- ha- cha- ha- jee' cheyh', wa-ra- ga-hii- dsoo' kiyh' jmee- jmi-lle' hliih' na-, jmiy- baay- hñiiy' hwa', hwëe- peh' neh- to-hooy', juy- cha-jay' mah' dsa- lä-hwääh'. Ma-jwiih' discípulo kyaah' he- lleey' jmi-lle' hliih' na- pero sa- ma-liyh'.

¹⁹ He-ja- ga-jäh' Jesús:

—¿He-la' sa- hii- lä-dsoo' hoh' hnäh' hi- chaa- na'? ¿Lih' ba' läa- he- gyan' kyaah'

hnäh'? Mo-so- lä-be' dsën- gya- ga' jnä' kyaah' hnäh'. Ya-jää- da' chih- na- ta- la'.

²⁰ Mah' na-jää- dsa- chih- he' cha-në' Jesús. Ma' ga-jëe' jmi-lle' hliih' he' Jesús, ga-söoyh' kih' chih- he' wi' jwërte. Ga-ki- ga-bäay- hwa', lä-jiih' ga-hwëe- peh' neh- to-hooy'. ²¹ Ja- ga' ga-ngii' Jesús juu' kih' jmi- chih- he':

—¿Ha- koh' jiih' ma-lä-hii- la' lä-na- kiyh'?

—He- laay' lä- ma' piyh' na- —ga-jäh' jmi- chih- —. ²² Ja- he- koo- jiih' ma-taayh- cha-je- hi- ma-taayh- cha-jmii- he- jngiih' kiyh'. Cher-mah' leh' miih- kwa- be' kin-, wa- lä-nih' hoh' jnääh'.

²³ He-ja- ga-jäh' Jesús:

—¿Ha- lä-ja- jwah' cher-mah' leh' miih-! Lä-jë- ba' le' kih' hi- jmee- dsoo' dsë'.

²⁴ Lä-chäh' ja- ga-hlëeh' jmi- chih- he' kyaah' cha-miih- be', ga-jäyh':

—Laa- ba' jnä' dsoo', kwa- be' kin- mah' lä-dsoo' dsën- cha-ga-miih-.

²⁵ Ma' ga-jëe' Jesús ngoo' dsa-kuh' jwëe' dsa-, ga-juyh' kih' jmi-lle' hliih' he', ga-siih':

—Hne- jmi-lle' koo-, jnä' jmeen- hih- go-hëe' kih' chih- na-, mo-to- jmee- ga- jwiih' kiyh'.

²⁶ He-ja- na-høø' ga' ga-hooh' jmi-lle' hliih' he', mah' koo- ga' koo- há- ga-söoyh' wi' jwërte kih' chih- he', ja- ga- ya-hëe' ngaayh'. Ga-jä- chih- he' lä-koh' he- na-juyy'. Jwëe' dsa- ma-jäh':

—Ma- na-juyy' ba' na-.

²⁷ Pero ga-söoh' Jesús gooy-, ga-chäayh-, chäh' ba' ga-nooy-. ²⁸ Lä- ma' ga-he' Jesús koo- cha-nëh-, ga-ngii' discípulo kyaay' juu' kiyh' jee' sa- nuu- dsa-:

—¿He-la' sa- ma-lä-këh' jnääh' jmi- ma' lle- jnääh' jmi-lle' hliih' he'?

²⁹ He-ja- ga-jäh' Jesús siih':

—Hih' jmi-lle' hliih' lä-na-, sa- hwëe- cher-mah' sa- ga-tu' dsa- kuh-hih- mah' chuuy' kyaah' Dio.

Koo- ka-läh' ga-mi-jnäa- Jesús juu' he- juuy'

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Ma' ga-hwëe- jee' ma' tääh' ja-, ga-näay' ta- Galilea. Sa- hnøø' Jesús ma'

lā'ne- dsa- ha- ta- ngëy'. ³¹Jëeh', ma' hlëëyh- discípulo kyaay', ma' jäh':

—Hi- ga- lëë' ngo' la- ngëë' dsih' ja'goo- dsa- hñaa- dsë' mah' jngëëyh'. Ga' ma- hya- hnë- jmi- na- juuy', lā'jiyh' ka- lāh'.

³²Pero discípulo kyaay' sa- ga- lā'ngëëy' juu' ja-, hi- ma' goyh' ma' ngiyy' juu' kih' Jesús.

Hii- na- lee' jøøh' jee' jmee- Dio hih' (Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³Ja- ga' ga- lla- nääy' jee' jwi- Capernaum. Lā' ma' ga- taah' discípulo cha'neh' kyaah' Jesús, ga' ngii' Jesús juu' kih'.

—¿Hee' juu' na- ti chooh- hnäh' lā- hä' jwë' jee' ma- ya- nøø' jne'?

³⁴Ti'sih' go- te' ba' ga- taayh', kih' he- ma' ti- chooy' juu' kyaah' dsa- kyaayh' lā- hä' jwë', hii- na- lee' jøøh' kih' jee' lā'jëëy'.

³⁵He- ja- ga' gya- Jesús mah' ga- hlëëyh' lā'jëë' gya- tuu' discípulo he', ga- siyh':

—Cher' mah' hi- hnøø' lee' jøøh', ta' wa' jmääy' hñiyy' jøøh', wa' jmeey' ta' he' kih' lā'jëë' ba'.

³⁶Hi- lā' chah' ja- ga- tēëyh' jaa- gyuu-, ga- cheeyh- jee' kih' ja-. Ja- ga' ga- eey', mah' ga- jäh':

³⁷—Hi- jmee' he' kih' jaa- gyuu- lā- lā- kwaat' kin', jnä' he' hi- jmääy' he'. Hi- hi- jmää- jnä' he', jmeey' he' kih' Dio hi- ga- chee' jnä'.

Hi- sa- na- høøh' jnän' laay' dsa- kyaah' jne' (Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

³⁸Ga' jmeeh' Jwaa' juu' kih' Jesús:

—Ta- jwøh', ma- jëë' jnääh' jaa- hi- hwëë- jmi- lle' hliih' lā- hih' kyaah', he- ja- ga- ha' jnääh' kih', jëëh' sa- ngëy' kyaah' jnääh'.

³⁹Pero Jesús ga- siyh' lā- lā-:

—Ta- ha- hnäh' kih'. Jëeh', ni- jaa- sa- chaa- hi- jmee' koo- he- juh- gaa- lā- hih' kin', mah' chah' ba' hlëëyh' wi- kin'. ⁴⁰Hi- sa- hnee- kyaah' jne', dsa- kyaah' ba' jne' he'. ⁴¹Wa' hi- cha- hi-, hi- kwëëh- hnäh' koo- vas jmi- dsë-, kih' he- laah' hnäh' kyaah' Cristo, ma- ra- ju' dsoo' jwëëhn- hnäh', lā- hmaah' ba' jneey'.

Goo- lā' kih' hi- jmee' tēh' dsa- kyaah' (Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴²Wa' hi- cha- hi-, hi- jmee' tēh' jaa- hi- mäh' lā- hi- ma- lā- dsoo' dsë' kin', llu' ga' lā' kih' wa- ra- jäh' kih' hñuu' dsa- luuy' koo- cha' too' kih' molii' mah' hmääh' dsih' cha' jmi- ñeeh'. ⁴³He- ja- cher' mah' ma- gooh- ga- jmee' täh' kyaah' dso' kye-, hnä' go- te- ba'. Llu' ga' kyaah' gwaah' jee' tääh' hi- na' jiuh', tuuh' ma- gooh-, lā' koh' ga' he- goh' cha' je- kyaah' lā- to' ma- gooh- jee' mo- so- uu' jih' koh'. ⁴⁴Jee' ja- sa- juu' jah' hi- ni- sa- uu' je- jih' koh' jih' lih'. ⁴⁵Hi- lā- ja- ka- lāh' cher' mah' ma- tiuh' ga- jmee' täh' kyaah' dso' kye-, hnä' go- te- ba'. Llu' ga' kyaah' gwaah' jee' tääh' hi- na' jiuh', kyaah' koo- mi- mi' nēh' lā' koh' ga' he- goh' kyaah' lā- to' mi- mi' nēh' cha' je-. ⁴⁶Jee' ja- sa- juu' jah', hi- ni- sa- uu' je- jih' koh' jih' lih'. ⁴⁷Hi- cher' mah' mi' nēh' ga- jmee' täh' kyaah' dso' kye-, llë' go- te- ba'. Llu' ga' kyaah' gwaah' jee' tääh' hi- na' jiuh' kyaah' koo- mi- mi' nēh' lā' koh' ga' he- goh' kyaah' lā- to' mi- mi' nēh' cha' je-. ⁴⁸Jee' ja- sa- juu' jah', hi- ni- sa- uu' je- jih' koh' jih' lih'. ⁴⁹Lā- jëë' dsa- lā- nēe' kyaah' je-, hi- lā- jëë' he- kwëëh- dsa- Dio nē' na' hyoo', kyaah' nē' ba' lā- ñii'. ⁵⁰Llu' ba' nē' pero wa' ga- dsaah' he- ñii' kih', ha- lā- lii' ka- lāh' ñii'. Wa' cha- ba' nē' kyaah' hnäh' mah' go' taah' hnäh' llu' kyaah' dsa- kyaah'.

10

Ga- jäh' Jesús ha- lā- lā' he- beë- dsa- øøh'

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹Ya- hëë' Jesús jee' jwi- Capernaum ja-, ngooy' ta' hwa' Judea, hi- ñee' ta' hngaah' jmi- Jordán. Koo- ka- lāh' jwëë' dsa- ga- lā- nää' ma' ga- llooy' jee' ja-, hi- lā' chah' ja- ga- løoy' hlëëyh- dsa- lā- koo- tēëy' jmeey' lā- jë' jiuh-. ²Jee' ja- ga- lla- nää' koo' kih' ko- llaa' fariseo he- ma' kay- dsëy', ga- ngiyy' juu' kih'.

—¿Che' cha- jwë' beë' dsa- dsa- mē' kyaah'?

³He- ja- ga- jëeh- Jesús juu' kih'.

—¿Ha- lā- jäh' nuuh- he- ga- kwëëh' Moisé jne'?

⁴He- ja- ga- jäh' fariseo:

—Ga⁺kwa⁺ ba⁺ Moisé⁺ jwé⁺ he⁺ bee⁺ dsa⁺ 00h⁺ pero chooyh⁺ koo⁺ mo⁺je⁺ jee⁺ beey⁺ 00yh⁺.

⁵He⁺ja⁺ ga⁺jeeh⁺ Jesús juu⁺ kiyh⁺:

—Kih⁺ he⁺ chaah⁺ hnäh⁺, he⁺ja⁺ ba⁺ ja⁺ ga⁺jäh⁺ Moisé⁺ lä⁺ja⁺. ⁶Pero lä⁺ ma⁺ to⁺ né⁺ ma⁺ ga⁺jmeé⁺ Dio jmi⁺ gyuu⁺ lä⁺, “ga⁺jmaä⁺ Dio hi⁺ mé⁺ hi⁺ nüuh⁺.” ⁷“He⁺ja⁺ ba⁺ bee⁺ dsa⁺ nüuh⁺ cho⁺ jmi⁺ mah⁺ gyay⁺ kyaah⁺ dsa⁺ mé⁺ kyaay⁺.” ⁸Jee⁺ lä⁺ uuy⁺ laay⁺ jaa⁺ ba⁺.” Lä⁺ja⁺ mo⁺ so⁺ laay⁺ uuy⁺, jaa⁺ ba⁺ ma⁺ laay⁺. ⁹Heh⁺ lä⁺ja⁺, hi⁺ ma⁺ laa⁺ jaa⁺ kaah⁺ Dio, sa⁺ lle⁺ kih⁺ laay⁺ —ga⁺jäh⁺ Jesús.

¹⁰Lä⁺koo⁺ ma⁺ tääh⁺ discípulo kyaay⁺ cha⁺neh⁺, koo⁺ ka⁺läh⁺ ga⁺ngiyy⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús ha⁺ lä⁺ la⁺ he⁺ bee⁺ dsa⁺ mé⁺. ¹¹Mah⁺ ga⁺jeeh⁺ Jesús juu⁺ kiyh⁺:

—Cher⁺mah⁺ hi⁺ ga⁺bee⁺ dsa⁺ mé⁺ kyaä⁺ mah⁺ kaay⁺ jñah⁺, he⁺ ma⁺ jmeey⁺ dso⁺kye⁺ ba⁺ ja⁺ kih⁺ hi⁺ to⁺ né⁺. ¹²Hi⁺ cher⁺mah⁺ dsa⁺ mé⁺ ga⁺bii⁺ kih⁺ dsa⁺ nüuh⁺ kyaay⁺ mah⁺ kaay⁺ jñah⁺, he⁺ ma⁺ jmeey⁺ dso⁺kye⁺ ba⁺ ja⁺ —ga⁺jäh⁺ Jesús.

Ga⁺mi⁺jää⁺ Jesús gyuu⁺

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³Ma⁺ dsa⁺ nää⁺ dsa⁺ dsa⁺ jää⁺ gyuu⁺ kyaä⁺ cha⁺né⁺ Jesús mah⁺ kye⁺ gooy⁺ né⁺ kiyh⁺, pero discípulo ga⁺juuh⁺ kih⁺ dsa⁺ he⁺. ¹⁴Ma⁺ ga⁺jée⁺ Jesús ha⁺ lä⁺ jmeé⁺ discípulo, sa⁺ ga⁺tih⁺ dsëy⁺, he⁺ja⁺ ga⁺jäyh⁺:

—Kwa⁺ jwé⁺ ya⁺ nää⁺ gyuu⁺ ta⁺ la⁺ kin⁺. Ta⁺ ha⁺ hnäh⁺ kiyh⁺, jëéh⁺ hi⁺ laa⁺ lä⁺koo⁺ gyuu⁺, hi⁺ he⁺ ba⁺ jää⁺ Dio lä⁺hih⁺ kih⁺. ¹⁵Ma⁺ra⁺ ju⁺ dsoo⁺ jwëëhn⁺ hnäh⁺, hi⁺ sa⁺ heeh⁺ jää⁺ Dio lä⁺hih⁺ kih⁺ lä⁺koo⁺ heeh⁺ jaa⁺ gyuu⁺, sa⁺ heyh⁺ jee⁺ jmeé⁺ Dio hih⁺ —ga⁺jäh⁺ Jesús.

¹⁶Ja⁺ ga⁺ ga⁺ëey⁺ ma⁺ jaa⁺ ma⁺ jaa⁺ gyuu⁺, ga⁺kyey⁺ gooy⁺ né⁺ kih⁺, mah⁺ ga⁺mi⁺jääy⁺.

Jaä⁺ dsa⁺ kwaä⁺ hi⁺ cha⁺ kuu⁺ ga⁺h-lëéh⁺ kyaah⁺ Jesús

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷Ma⁺ ga⁺he⁺ Jesús jwé⁺ ngoo⁺, ja⁺ jaa⁺ dsa⁺ ko⁺ chih⁺, ga⁺juuh⁺ jné⁺ cha⁺nëy⁺ mah⁺ ga⁺ngiyy⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús, ga⁺jäyh⁺:

—Hne⁺ hi⁺ laa⁺ Ta⁺jwoh⁺ lluu⁺, ¿hee⁺ hnøø⁺ jmeen⁺ mah⁺ tēëhn⁺ jee⁺ mo⁺so⁺ juun⁺?

¹⁸Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús ga⁺siyh⁺:

—¿Che⁺ ñeh⁺ hne⁺ he⁺ laan⁺ lluu⁺? Jëéh⁺ ni⁺ jaa⁺ hi⁺ lluu⁺ sa⁺ chaa⁺, jaa⁺ Dio ba⁺ hi⁺ lluu⁺. ¹⁹Ma⁺kyuu⁺ ba⁺ hne⁺ lä⁺jë⁺ mada⁺ kih⁺ Dio: “Ta⁺kaah⁺ hi⁺ laa⁺ kyaä⁺ jñah⁺, ta⁺ jngëéh⁺ dsa⁺, ta⁺ hi⁺ kih⁺ dsa⁺, ta⁺ jmeé⁺ dsoo⁺ kih⁺ juu⁺ ta⁺juu⁺, ni⁺ ta⁺ mi⁺gaa⁺ dsa⁺. Wa⁺ hnaah⁺ maa⁺ kyaah⁺ tää⁺ kyaah⁺.”

²⁰He⁺ja⁺ ga⁺jäh⁺ dsa⁺ he⁺ siyh⁺:

—Ta⁺jwoh⁺, lä⁺jë⁺ he⁺ na⁺ ma⁺ mi⁺ten⁺ lä⁺jiih⁺ ma⁺ mäh⁺n.

²¹Peer⁺ ga⁺tih⁺ dsë⁺ Jesús ga⁺jëëy⁺ dsa⁺ he⁺, mah⁺ ga⁺siyh⁺ ka⁺läh⁺:

—Hnøø⁺ ga⁺ koo⁺ he⁺ jmeeh⁺. Gwaah⁺ go⁺hni⁺ lä⁺jë⁺ he⁺ cha⁺ kyah⁺ mah⁺ go⁺k-wëéh⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁺ tä⁺nee⁺. Lä⁺ja⁺ ba⁺ lä⁺cha⁺ cha⁺ miih⁺ kyah⁺ gyuu⁺ jmi⁺gyuu⁺. Ma⁺ngëë⁺ he⁺ ja⁺, ja⁺ga⁺ na⁺ ñeeh⁺, jääh⁺ cru⁺ kyaah⁺ mah⁺ jmeen⁺ ko⁺jøn⁺ —ga⁺jäh⁺ Jesús.

²²Ma⁺ ga⁺nuu⁺ dsa⁺ he⁺ juu⁺ ja⁺, ga⁺hee⁺ dsëy⁺ go⁺te⁺. Mah⁺ ngaayh⁺ ti⁺meeh⁺ dsëy⁺ kih⁺ he⁺ ma⁺ chay⁺ cha⁺miih⁺ kuu⁺.

²³He⁺ja⁺ ga⁺jëë⁺ Jesús dsa⁺ hi⁺ ma⁺ tääh⁺ lä⁺ku⁺ lä⁺ji⁺ jee⁺ ma⁺ cheyh⁺ ja⁺, ga⁺jäyh⁺:

—Ha⁺ koh⁺ sa⁺ jwëéh⁺ la⁺ kih⁺ dsa⁺ cha⁺ kuu⁺ heyh⁺ jee⁺ jmeé⁺ Dio hih⁺.

²⁴Ma⁺ ga⁺nuu⁺ discípulo kyaay⁺ lä⁺ja⁺, ga⁺taayh⁺ jëë⁺ dsayh⁺. Hi⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús ka⁺läh⁺:

—Gyuu⁺ kyaan⁺. Jaa⁺ dsa⁺ hi⁺ kye⁺ o⁺jøn⁺ dsë⁺ kih⁺ kuu⁺ kiyh⁺, ha⁺ koh⁺ sa⁺ jwëéh⁺ la⁺ kiyh⁺ heyh⁺ jee⁺ jmeé⁺ Dio hih⁺.

²⁵Sa⁺ ga⁺ jwëéh⁺ la⁺ kih⁺ jaa⁺ camey⁺ ngëë⁺ to⁺gwa⁺ koo⁺ hma⁺ kuu⁺ lä⁺koh⁺ ga⁺ he⁺ heh⁺ jaa⁺ dsa⁺ cha⁺ kuu⁺ jee⁺ jmeé⁺ Dio hih⁺.

²⁶Cha⁺ga⁺miih⁺ ga⁺lä⁺dsaa⁺ dsë⁺ discípulo ma⁺ ga⁺nuuy⁺ juu⁺ ja⁺, he⁺ja⁺ ga⁺hlëëyh⁺ dsa⁺ kyaayh⁺ ga⁺jäyh⁺:

—¿Hi⁺ ba⁺ lää⁺ ja⁺?

²⁷He⁺ja⁺ ga⁺jëë⁺ Jesús jee⁺ tääyh⁺ ja⁺, mah⁺ ga⁺jäyh⁺:

—He⁺ sa⁺ lä⁺këh⁺ dsa⁺ jmi⁺ jmeé⁺, sa⁺ la⁺ lä⁺na⁺ kih⁺ Dio. Jëéh⁺ ga⁺lä⁺jë⁺ ba⁺ liyh⁺ jmeey⁺.

²⁸He⁺ja⁺ ga⁺løø⁺ Pee⁺ siyh⁺:

—Ma⁺jä⁺ ba⁺ lä⁺jë⁺ he⁺ cha⁺ kyaä⁺ jñäh⁺ mah⁺ jmeé⁺ jñäh⁺ ko⁺jøn⁺ kyaah⁺ hne⁺.

²⁹He⁺ja⁺ ga⁺jeeh⁺ Jesús juu⁺ kiyh⁺:

—Ma⁺ra⁺ ju⁺ dsoo⁺ jwëëhn⁺ hnäh⁺. Lä⁺jëë⁺ hi⁺ ma⁺ tuu⁺ dsë⁺ ma⁺ hwëë⁺ cha⁺neh⁺

kih¹, ma-beey¹ dsa-më¹ øøyh¹ dsa-nuuh¹ øøyh¹, ma-beey¹ cho 'jmiy¹, ma-beey¹ dsa-më¹ kyaay¹, ma-beey¹ chih¹ kyaay¹, o ma-bey¹ hwa¹ kiyh¹ kwaat¹ kin¹ hi¹ kih¹ ju¹ 'hmëë¹, ³⁰hi¹ he¹ hyoh¹ hña-loo¹ ga¹ lã-na¹ lã-koh¹ ga¹ he¹ ga-jã¹ kiyh¹ jmi-gyuu¹ la¹. Hyoyh¹ hne¹, jee¹ dsa-më¹ øøyh¹ dsa-nuuh¹ øøyh¹, jee¹ chooy¹, jee¹ chih¹ kyaay¹, hyoyh¹ hwa¹, hi¹ jëë¹ wii¹ jmi-gyuu¹ la¹. Hi¹ jmi-gyuu¹ he¹ na¹ ga¹ lã-jnã¹, tëë¹ jee¹ mo¹ so¹ juuy¹. ³¹Pero, jwëë¹ hi¹ lã¹ kwaat¹ jee¹ kyah¹ hnãh¹ na¹, hi¹ he¹ lee¹ mäh¹ ga¹ ma'ja¹. Hi¹ hi¹ sa¹ lã¹ kwaat¹ jee¹ kyah¹ hnãh¹ na¹, hi¹ he¹ lee¹ jøøh¹.

Ngoo¹ hnë¹ jiih¹ jmeeh¹ Jesús juu¹ he¹ juuy¹

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³²Lã¹ ma¹ hãã¹ bih¹ jwë¹ ngooy¹ ta¹ Jerusalén, hi¹ kaah¹ kiyh¹ ga¹ nãã¹ lã-jëë¹ hi¹ ga¹ jmeë¹ ko-jøh¹ kyaayh¹. Pero jëë¹ dsayh¹ hi¹ ma¹ goyh¹ ma¹ chaay¹ kaah¹.

Ja¹ ga¹ ga¹ tëë¹ Jesús kah¹ lã-jëë¹ gya¹ tuu¹ discipulo, ga¹ løøy¹ jmeeyh¹ juu¹ ha¹ lã¹ dsa-ngëë¹ ta¹ chã¹ në¹:

³³—Na¹ dsa¹ nøø¹ jne¹ ta¹ Jerusalén, jee¹ oo¹ ngëë¹ dsa¹ Hi¹ ga¹ lëë¹ ngo¹ la¹ kih¹ jmi¹ dsa¹ kaah¹, hi¹ ngëë¹ kih¹ ta¹ jwøh¹ kyaay¹ ley. Hi¹ he¹ bããh¹ jnã¹ dsoo¹ mah¹ jngëëh¹ dsa¹ jnã¹. Ja¹ ga¹ ngëë¹ jnã¹ ja¹ goo¹ dsa¹ hi¹ sa¹ lã¹ judiu. ³⁴Mi¹ kwayh¹ jnã¹, jmi¹ baay¹ jnã¹, ti¹ hnëy¹ jnã¹, ja¹ ga¹ jngëëy¹ jnã¹. Pero lã¹ jiihn¹ ka¹ lãh¹ ga¹ ma¹ hya¹ hnë¹ jmi¹.

Jacobo kyaah¹ Jwaa¹ ga¹ ngiiy¹ he¹ gyay¹ jwoo¹ kih¹ Jesús

(Mt. 20:20-28)

³⁵Ma¹ ngëë¹ he¹ ja¹, Jacobo kyaah¹ Jwaa¹ joo¹ Zebedeo ga¹ nãay¹ chuh¹ kih¹ Jesús mah¹ ga¹ jãyh¹:

—Ta¹ jwøh¹, hnøø¹ jnããh¹ jmeeh¹ he¹ ngii¹ jnããh¹ la¹.

³⁶—Hee¹ hnøoh¹ hnãh¹ jmeen¹ kyah¹ hnãh¹? —ga¹ jãh¹ Jesús.

³⁷—Kwa¹ jwë¹ dsa¹ tooh¹ jnããh¹ jwoo¹ kyah¹ jee¹ nah¹ jøøh¹ he¹ jmeeh¹ hih¹, jaa¹ jwoo¹ ra¹ lluu¹ hi¹ jaa¹ jwoo¹ ra¹ kēh¹ kyah¹ —ga¹ jãyh¹ siyh¹ Jesús.

³⁸He¹ ja¹ ga¹ jãh¹ Jesús siyh¹:

—Sa¹ ñeh¹ hnãh¹ he¹ na¹ ngiih¹ hnãh¹. ¿Che¹ tããh¹ hnãh¹ jëëh¹ hnãh¹ lli¹ wii¹ he¹

na¹ ga¹ jëën¹? ¿Che¹ lã¹ be¹ hoh¹ hnãh¹ dsa¹ ngëëh¹ hnãh¹ he¹ wii¹ he¹ na¹ ga¹ dsa¹ ngëën¹?

³⁹He¹ ja¹ ga¹ jãyh¹:

—Tãã¹ ba¹ jnããh¹.

Mah¹ ga¹ jãh¹ Jesús:

—Ma¹ ra¹ he¹ jëëh¹ ba¹ hnãh¹ lli¹ wii¹ he¹ na¹ ga¹ jëën¹, hi¹ dsa¹ ngëëh¹ hnãh¹ he¹ wii¹ he¹ na¹ ga¹ dsa¹ ngëën¹. ⁴⁰Pero he¹ nah¹ hnãh¹ jwoo¹ ra¹ lluu¹ o jwoo¹ ra¹ kēh¹ kin¹, sa¹ ga¹ tëë¹ kwan¹. He¹ ja¹ hyoh¹ hi¹ na¹ lleeh¹ kyaay¹ Tãã¹ kyaan¹ ba¹ ja¹.

⁴¹Jee¹ lã¹ jëë¹ gyaay¹ discipulo ga¹ lã¹ lleë¹ ma¹ ga¹ nuuy¹ hlëëh¹ Jwaa¹ kyaah¹ Jacobo lã¹ ja¹. ⁴²He¹ ja¹ ga¹ hlëëh¹ Jesús lã¹ jëë¹ discipulo, ga¹ jãyh¹:

—Ñeh¹ ba¹ hnãh¹ lã¹ koo¹ jmeë¹ dsa¹ ta¹ hi¹ jmeë¹ hih¹ kih¹ dsa¹ gooy¹, kaayh¹ lã¹ lla¹ dsëy¹. Dsa¹ kaah¹ he¹ lã¹ tē¹ dsëy¹ kaayh¹ dsa¹ gooy¹. ⁴³Pero jee¹ kyah¹ hnãh¹ sa¹ cha¹ he¹ kih¹ jmeeh¹ hnãh¹ lã¹ ja¹. Hi¹ hnøø¹ lee¹ jøøh¹ ga¹ kih¹ lã¹ jëë¹ hnãh¹, hi¹ he¹ tēë¹ jmeë¹ ta¹ he¹ kih¹ lã¹ jëë¹ ba¹. ⁴⁴Hi¹ hnøø¹ ka¹ nē¹ kih¹ jee¹ lã¹ jëë¹, hi¹ he¹ tēë¹ jmeey¹ ta¹ he¹ kih¹ lã¹ jëë¹ ba¹. ⁴⁵Jëëh¹, Hi¹ ga¹ lëë¹ ngo¹ la¹ sa¹ ma¹ jay¹ mah¹ jmeë¹ dsa¹ ta¹ he¹ kiyh¹, ma¹ jay¹ mah¹ jmeey¹ ta¹ he¹ kih¹ dsa¹ ba¹. Ma¹ jay¹ mah¹ kwaay¹ hñii¹ juuy¹, he¹ ja¹ kēë¹ mah¹ lãã¹ jwëë¹ dsa¹.

Ga¹ mi¹ hlãã¹ Jesús Bartimeo hi¹ ma¹ tuu¹ (Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶Ma¹ ngëë¹ he¹ ja¹, ga¹ lã¹ nãay¹ jwii¹ Jericó. Lã¹ ma¹ ya¹ hëë¹ Jesús Jericó kyaayh¹ discipulo, hi¹ kyaah¹ jwëë¹ dsa¹, ga¹ ngëëy¹ jee¹ ma¹ gya¹ jaa¹ dsa¹ tuu¹ hi¹ ma¹ ngii¹ kuu¹ kih¹ dsa¹. Dsa¹ tuu¹ he¹ ma¹ cheë¹ Bartimeo, joo¹ Timeo. ⁴⁷Ma¹ ga¹ nuuy¹ ngoo¹ ya¹ jãh¹ Jesús dsa¹ chaã¹ Nazaret, ga¹ løøy¹ hlëëyh¹ ki¹ gaa¹, ma¹ jãyh¹:

—Jesús, hne¹ hi¹ lãã¹ sa¹ ju¹ kih¹ David, wa¹ lã¹ ñih¹ hoh¹ ki¹ jnã¹.

⁴⁸Jwëë¹ dsa¹ ga¹ juuh¹ kiyh¹, mah¹ sa¹ tooyh¹ miih¹. Pero dsa¹ he¹ cha¹ ga¹ miih¹ miih¹ ma¹ tooyh¹:

—Hne¹ hi¹ lãã¹ sa¹ ju¹ kih¹ David, wa¹ lã¹ ñih¹ hoh¹ ki¹ jnã¹.

⁴⁹Ja¹ ga¹ ga¹ noo¹ Jesús, ga¹ jmeey¹ mada¹ he¹ dsa¹ kyaay¹ dsih¹. He¹ ja¹ na¹ kyaay¹ dsih¹, mah¹ ga¹ jãh¹ dsa¹ siyh¹:

—Ta¹ kã¹ huu¹ dsë¹, noo¹ tēëyh¹ hne¹.

⁵⁰ Lā chah' ja- ga' jñuuyh' hmiñh- he- ma' na- bāyhyh', ga' nooy- ko- chih', ngooy' jee' cheh' Jesús. ⁵¹ Mah' ga' jäh' Jesús siyh':

—¿Hee' hnooh' jmeen' kyah'?

He- ja- ga' jäh' dsa- tuu' he':

—Ta- jwoh', hnoon' lä' jnä' mi' nēn'.

⁵² Mah' ga' jäh' Jesús siyh':

—Gwaah- ba' hne- kyah'. Kyaah' he- ma- dsoo' hoh' na-, ma- jäh' ba' kyah'.

Hi- lä' chah' ja- ga- lä' jnä' mi' nēy' hi- ngooy' kyaah' Jesús.

11

Ga' he' Jesús na- dsēē- burr- jwii- Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Ja- ga' tēēy' Jerusalén ga' nāy' chuuh' jwii- Betfagé kyaah' Betania. Hi- jäh' ba' nōō' jwii- ja- kih' moh' Olivo. Jee' jwii- ja- ga' cheē' Jesús uu' discípulo. ² Ga' siyh':

—Go- nāā' hnäh' ta' jee' jwii- he- nōō' ta' cha' né'. Wa'ra- ga' tēēh' hnäh' jee' oo', jnāāh' hnäh' jaa- burr- mäh' hi- na- hñuuh', hi- sa' ga' ma- wii' dsa-. Ja- cheh' hnäh' mah' ya' jāāh' hnäh' ta' la'. ³ Cher' mah' chaa' hi- ngii' juu' kyah' hnäh', he- la' jmeeh- hnäh' lä' na-, ja- jwiih' hñih': "Jmee' bii' kih' Dsa- jōōh' kyaā' jnāāh' ba' la', chah' ba' ya' jāā' jnāāh' ka' läh'."

⁴ He- ja- ga' nāy' hi- ga' jnāāh' bih' burr- he' ma' cheh' cha' jwē', na- hñuuh' chuñ' kih' kōō- ho' haah', mah' ga' lōōy' cheeyh- burr- he'. ⁵ Pero dsa- hi- ma' tāāh' jee' ja-, ga' ngiiy' juu':

—¿Hee' jmeeh- hnäh', he- la' cheh' hnäh' burr- na-?

⁶ He- ja- ga' siyh' lä' kōō- ga' jäh' Jesús. Ja- ga' ga' kwa' dsa- he' jwē'. ⁷ Hi- na' jāāy- jee' cheh' Jesús mah' ga' kye- dsa- hmiñh- kih' ka' luu' burr- he'. Ja- ga' ga' wii' Jesús ngoo'. ⁸ Jwēē' dsa- ga' ja' hmiñh- kih' cha' jwē' jee' ngooy' ja- hi- jñah' ga' hnä' niñh' hma- ga' jay' cha' jwē'. ⁹ Dsa- hi- chaa' kaah', kyaah' hi- ga' nāā' jāā' ma' tooyh- cha- miñh' miñh' ma' jāyh':

—¡Hosanna! ¡He- ba' che- jōōh' hi- ja' na- lä' hih' kih' Dsa- jōōh' jñān! ¹⁰ ¡Dio kyaah' hi- na' ga' jmee' hih' lä' kōō- ga' jmee' dsa- jōōh' jñān David! ¡Peer- jōōh' hi- gya' gyuu'!

¹¹ Ja- ga' ga' he' Jesús jee' jwii- Jerusalén, ngooy' ta' jee' chih' gwah' juuh'. Ma- ngēē' ma- jēēy' lä' ku' lä' jii' jee' chih' gwah' ja-, ya' hēēy' ngaayh' ta' Betania kyaayh' lä' jēē' gya' tuu' dsa- kyaay'. Jēēh' ma- n- goo' ga' hloo' jmi' ja-.

Ga' jwä' Jesús dso' jwii' kih' chaah' higo (Mt. 21:18-19)

¹² Ma' ga' jnä' jyoh' jmi', ga' hwēēy- ka- läh' jee' jwii- Betania, ja' kyoh' Jesús.

¹³ Hū' ga' ga' jēē' Jesús kōō- chaah' hma- higo mah' ngooy' na' jēēy- che' hii' mi'. Ma' ga' llooy' jee' chih' chaah' hma- ja-, ma' la- moo- jmah' ba' ma' choo'. Jēēh', ja' jii' kih' ja-. ¹⁴ He- ja- ga' jäh' Jesús siñh' chaah' hma- ja-:

—Ni- kōō- mi' kyah' mo' so- kuh' dsa- ka- läh' jih' koh' jih' lih'.

Hi- ga' nuu' discípulo kyaay'.

Ga' hwēē' Jesús dsa- hi- ma' tāāh' hñih' jee' chih' gwah'

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Ma- ngēē' he- ja-, ga' lla' nāy' Jerusalén, ja- ga' ga' lloo' Jesús ho' hne- kih' gwah' juuh', hi- ga' lōōy' hēēy' kih' lä' jēē' dsa- hi- ma' lla' hmooh'. Ga' saa' ga' jaay' na' mes- kih' dsa- hi- ma' mi- siñ' kuu', hi- ga' saa' ga' jaay' lä' jē' he- la' kih' hi- ma' hnēē' juu'.

¹⁶ Mo' so- ga' kway' jwē' ma' ngēē' dsa- jee' ja- kyaah' lōō' kih' mah' ma' llay' hmooh'.

¹⁷ Hi- ga' hlēēy' dsa- ga' siyh':

—¿Che' sa- na- siñ- lä' la- juu' kih' Dio? "Hne' kin- la- lä' cheē- hne' jee' ngii' lä' jēē' dsa- jmi' gyuu' kiyh' kih' Dio." Pero hnäh', ma- jmeeh' hnäh' lä' kōō- too- jee' dsa- taah' dsa- hii- ba'.

¹⁸ Ga' nuu' ta' jwoh' kyaā' ley hi- lä' ja- dsa- kaah' kyaā' jmi- dsa- ka- läh' ha- lä' ga' jmee' Jesús. He- ja- ma' hnooyh- ha- lä' jwē' jee' ma' jngēēy', pero ma' gayh' Jesús. Jēēh' jwēē' dsa- ma' tāāh' ma' jēē' dsah' ha- lä' la' nuuh' kiyh'. ¹⁹ Ta' ga' hloo' ja-, ya' hēē' Jesús jee' jwii- ja-, ngaayh'.

Ga' lä' kiñ' chaah' hma- higo

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Ta' la- hōō- jyoh' jmi' ja-, ga' ngēēy' ka- läh' jee' ma' chih' chaah' hma- higo.

Ga⁺jēē' discipulo kyaā⁺ Jesús ma-lā-kij⁺ go-te⁺ chaah' hma- ja⁻. ²¹He-ja⁻ ga-lā-d-sooh⁻ dsē' Pee', ga-jāyh⁺:

—Jēē⁻ da' Ta-jwoh⁺, ma-lā-kij⁺ hma- higo he⁻ ga-jwāh⁺ dso⁺jwii⁺ kih⁺ lloo⁺.

²²Hi⁺ ga-jēeh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺, ga-siiyh⁺:

—Wa⁺ lā-dsoo⁺ hoh⁺ hnāh⁺ kih⁺ Dio, ²³Ma-ra⁺ ju⁺dsoo⁺ jwēēhn⁻ hnāh⁺, cher⁺mah⁺ hi⁻ ga-jāh⁺ siih⁺ moh⁺ la⁻: “Jñuu⁺ jee⁺ na⁻, jwā⁺ hñāah⁺ cha⁺jmi⁺ ñeeh⁺”, hi⁻ cher⁺mah⁺ lā⁺kaa⁺ tuh⁻dsēy⁺ ga⁺ngiiy⁺, hi⁻ cher⁺mah⁺ ga⁺jmeey⁺ dsoo⁺ le⁺, ma-ra⁺ he⁻ le⁺ ba⁺ he⁻ ma⁺ ngiiy⁺ ja⁻. ²⁴He-ja⁻ jwēēhn⁻ hnāh⁺, lā⁺jē⁻ he⁻ ngiih⁺ hnāh⁺ kih⁺ Dio, jmee⁺ hnāh⁺ dsoo⁺ ma⁺hñāh⁺ hnāh⁺, hi⁻ lā⁺ja⁻ ba⁺ hñāh⁺ hnāh⁺. ²⁵Hi⁺ jee⁺ tāāh⁺ hnāh⁺ ngiih⁺ hnāh⁺ kih⁺ Dio, jmee⁺ jōh⁺ hoh⁺ hnāh⁺ cher⁺mah⁺ hi⁻ kyaah⁺ hā⁺ hoh⁺, mah⁺ lā⁺ja⁻ Tāā⁺ jnān⁺ hi⁻ gya⁺ gyuu⁺h⁺ jmee⁺ jōh⁺ dsē⁺ kih⁺ lā⁺jē⁻ dso⁺kye⁺ kyah⁺ hnāh⁺. ²⁶Jēēh⁺, cher⁺mah⁺ sa⁺ jmeeh⁻ hnāh⁺ jōh⁺ hoh⁺ hnāh⁺ kih⁺ dsa⁻, ni⁻ lā⁺ja⁻ Tāā⁺ jnān⁺ hi⁻ gya⁺ gyuu⁺h⁺ sa⁺ jmee⁺ jōh⁺ dsē⁺ kih⁺ dso⁺kye⁺ kyah⁺ hnāh⁺.

He⁻ ja⁺ gyuu⁺h⁺ ba⁺ hih⁻ he⁻ jmee⁻ Jesús (Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷Ga⁺lloo⁺ Jesús ka-lāh⁺ Jerusalén kyaah⁺ discipulo. Ga⁺ngēēy⁺ ta⁺ jee⁺ chih⁺ gwah⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁺lla⁺nāā⁺ dsa⁻kaah⁺ kyaā⁺ jmi⁺d-sa⁻, kyaah⁺ ta⁺jwoh⁺ kyaā⁺ ley, hi⁻ lā⁺jēē⁻ dsa⁻gyuu⁺h⁺. ²⁸Hi⁺ ga⁺jāh⁺ dsa⁻ he⁻ siiyh⁺:

—¿Che⁺ cha⁻ jwē⁺ kyah⁺ he⁻ jmeeh⁻ lā⁺jē⁻ he⁻ na⁻? ¿Hi⁺ kih⁺ hih⁻ he⁻ jmeeh⁻ lā⁺na⁻?

²⁹He-ja⁻ ga⁺jēeh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺, ga-siiyh⁺:

—Ngii⁺n⁺ koo⁻ mi⁺ juu⁺ kyah⁺ hnāh⁺ ka-lāh⁺. Jēēh⁺ da⁺ hnāh⁺ kin⁺ jāā⁺, ja⁻ ga⁺jwahn⁺ hi⁻ kih⁺ hih⁻ he⁻ jmeen⁻ lā⁺la⁻.

³⁰¿Hi⁺ ga⁺jmeē⁺ hih⁺ he⁻ ga⁺chaa⁺ Jwaa⁺ dsa⁻ jmi⁺, che⁺ Dio o che⁺ dsa⁻ñuu⁺h⁺? Jmee⁺h⁺ da⁺ hnāh⁺ juu⁺ kin⁺ —ga⁺jāh⁺ Jesús.

³¹Jee⁺ tāāy⁺h⁺ ja⁻ ma⁺ llay⁺ juu⁺ kyaah⁺ dsa⁻ kyaay⁺h⁺, ma⁺ jāyh⁺:

—Cher⁺mah⁺ ga⁺jāh⁺ jne⁺, hih⁺ kih⁺ Dio ba⁺ ja⁻, Jesús jāh⁺: “¿He⁻ la⁺ sa⁺ ga⁺lā⁺dsoo⁺ hoh⁺ hnāh⁺ kiyh⁺ ga⁺ ja⁻?” ³²Hi⁻ cher⁺mah⁺ ga⁺jāh⁺ jne⁺, ja⁺ hih⁺ kih⁺ dsa⁻ ba⁺ ja⁻, lā⁺lleē⁺ dsa⁻jwii⁺ —ma⁺ jāh⁺ dsa⁻kaah⁺ he⁻.

Cha⁻miih⁻ ma⁺ gayh⁺ dsa⁻gooy⁺, jēēh⁺ lā⁺jēē⁻ dsa⁻ ma⁺ jmāā⁺ kwaat⁺ Jwaa⁺ ma⁺ra⁺ he⁻ ma⁺ lā⁺ jā⁺ hi⁻ ma⁺ ngēē⁻ juu⁺ kih⁺ Dio.

³³He-ja⁻ ga⁺jāh⁺ dsa⁻kaah⁺ he⁻ ga⁺siiyh⁺ Jesús:

—Sa⁺ ñē⁺ jnāāh⁺.

Mah⁺ ga⁺jēeh⁻ Jesús juu⁺ ka-lāh⁺, ga⁺siiyh⁺:

—Ni⁺ jnā⁺ sa⁺ jmeehn⁻ juu⁺ hi⁺ ga⁺jmeē⁺ hih⁻ he⁻ jmeen⁻ he⁻ la⁻.

12

Juu⁺ na⁻ hmāā⁺ lā⁺koo⁻ la⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁺hōō⁺ ta⁺ kih⁺ jñah⁺

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹Jee⁺ ja⁻ ga⁺lōō⁺ Jesús hlēēyh⁻ dsa⁻ he⁻ kyaah⁺ juu⁺ na⁻ hmāā⁺, ga⁺jāyh⁺:

—Ga⁺tāā⁺ jā⁺ dsa⁻ñuu⁺h⁺ koo⁻ nāā⁺ chaah⁺ wii⁺ jēh⁺ hi⁻ ga⁺jney⁺ lā⁺ku⁺ lā⁺jii⁺ hi⁻ ga⁺mi⁺lluy⁺ jee⁺ ma⁺ hwēēy⁺ jmi⁺h⁺ mi⁺ jēh⁺. Ga⁺chih⁺ koo⁻ na⁺hyah⁺ he⁻ ñii⁺ jee⁺ ga⁺wii⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁺taah⁺ ga⁺hōō⁺ jee⁺ na⁻jnāā⁺ chaah⁺ jēh⁺. Ma⁺ ga⁺la⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺tooyh⁻ goo⁻ dsa⁻ he⁻ hōōy⁺ ma⁺ to⁺dsaah⁺. Ja⁻ ga⁺ ya⁺ hēēy⁺ ngooy⁺ uu⁺. ²Ma⁺ ga⁺lloo⁺ jii⁺ kih⁺ mi⁺jēh⁺ ja⁻, ga⁺cheey⁺ jā⁺ moz⁻ kyaay⁺ jee⁺ ma⁺ tāāh⁺ dsa⁻ hōō⁺ ta⁺ kiyh⁺ mah⁺ ma⁺ kooy⁺ heey⁺ he⁻ ma⁺ tēēy⁺. ³Ma⁺ ga⁺lloo⁺ moz⁻ he⁻ jee⁺ na⁻jnāā⁺ chaah⁺ jēh⁺ kih⁺ dsa⁻jūuy⁺, dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tāāh⁺ hōō⁺ he⁻ ga⁺saah⁺ dsih⁺, ga⁺kway⁺ kih⁺ hi⁻ ga⁺hēēy⁺ kih⁺ ta⁺jmah⁺. ⁴Ja⁻ ga⁺cheey⁺ jñah⁺ ka-lāh⁺ moz⁻ kyaay⁺ jee⁺ ma⁺ tāāh⁺ hi⁻ ma⁺ hōō⁺ ta⁺ kiyh⁺. Lā⁺ja⁻ ga⁺tey⁺ kuū⁺ kih⁺ hi⁻ he⁻, lā⁺jiih⁺ ga⁺la⁺ dsoo⁺ lley⁺ mah⁺ ga⁺hēēy⁺ kih⁺ kyaah⁺ o⁻ hih⁺. ⁵Koo⁻ ka-lāh⁺ ga⁺cheē⁺ dsa⁻jūu⁺ he⁻ jñah⁺ dsa⁻ kyaay⁺. Hi⁻ he⁻ ga⁺jngēēyh⁺. Hi⁻ ngoo⁺ bih⁺ cheey⁺ dsa⁻ lā⁺ja⁻. Ko⁻llaa⁺ hi⁻ he⁻ ga⁺hii⁺ hi⁻ ko⁻llaa⁺ hi⁻ he⁻ ga⁺jngēēyh⁺ go-te⁻. ⁶Ma⁺ ga⁺dsaa⁺ lā⁺jēē⁻ moz⁻ kyaay⁺, ma⁺ chaa⁺ ga⁺jaa⁺ chih⁻ kyaay⁺ hi⁻ hnāāy⁺ cha⁺miih⁺. Hi⁻ he⁻ ga⁺cheey⁺ jee⁺ ga⁺dsaa⁺. Ma⁺ jmeey⁺ huū⁺dsē⁺: “Go⁺ jmeē⁺ ga⁺ dsa⁻ oo⁺ he⁻ kih⁺ chih⁻ kyaan⁺ la⁻.” ⁷Ma⁺ ga⁺jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ hōō⁺ chaah⁺ jēh⁺ ja⁻, ja⁺ chih⁺ he⁻, ga⁺taayh⁺ ga⁺llay⁺ juu⁺ kyaah⁺ dsa⁻kyaayh⁺: “Hi⁻ oo⁺ na⁻, hi⁻ jā⁺ kyaah⁺ ta⁺ jnān⁺ la⁻. Wa⁺ jngēēh⁺ jnih⁺ mah⁺ jān⁺ kyaah⁺ heey⁺ he⁻ ma⁺ tēēy⁺.” ⁸He-ja⁻ ga⁺saayh⁺ chih⁻ he⁻ mah⁺

ga⁻jngëy^h. Ja⁻ga⁻ na⁻beey⁻ ta⁻ ka⁻hne⁻ jee⁻ ma⁻ na⁻jnää⁻ chaah⁻ jëh⁻ ja⁻. ⁹¿Ha⁻ lä⁻ jmee⁻ dsa⁻ juu⁻ laah⁻ hnäh⁻? —ga⁻jäh⁻ Jesús —. Lloo⁻ dsa⁻ juu⁻ jëh⁻ mah⁻ mi⁻ llaay⁻ hi⁻ jmee⁻ ta⁻ ja⁻ mah⁻ tooyh⁻ goo⁻ jñah⁻ dsa⁻ hi⁻ jmee⁻ ta⁻ kiyh⁻. ¹⁰¿Che⁻ sa⁻ ma⁻heh⁻ hnäh⁻ juu⁻ kih⁻ Dio jee⁻ na⁻si⁻ lä⁻la⁻?

Ja⁻ba⁻ kuu⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻tih⁻ dsë⁻ tē⁻hyah⁻, he⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁻jä⁻ lä⁻koo⁻ mi⁻kuu⁻ he⁻ kye⁻ dsa⁻ to⁻ nē⁻ kih⁻ koo⁻ hne⁻ juu⁻.

¹¹He⁻ la⁻ ga⁻jmee⁻ hñii⁻ Dio, he⁻ ja⁻ dsa⁻ dsë⁻ jne⁻, ga⁻jäh⁻ Jesús.

¹²He⁻ ja⁻ ma⁻ hnø⁻ dsa⁻ kaah⁻ he⁻ ma⁻ saayh⁻ Jesús. Jëeh⁻, ga⁻tah⁻ dsëy⁻ he⁻ ga⁻h-lëeh⁻ Jesús kiyh⁻ kyaah⁻ juu⁻ he⁻ na⁻hmää⁻ ja⁻. Pero ma⁻ goyh⁻ kyaah⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ jee⁻ ja⁻, he⁻ ja⁻ sa⁻ ga⁻la⁻ ma⁻ saayh⁻ Jesús, ga⁻nää⁻ bih⁻.

Kwaat⁻ kih⁻ ku⁻sih⁻
(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³Ga⁻taah⁻ dsa⁻ fariseo juu⁻ kwee⁻ kyaah⁻ dsa⁻ kya⁻ Herode, mah⁻ ga⁻cheey⁻ dsa⁻ hi⁻ ko⁻taa⁻ ga⁻ ga⁻jmee⁻, ha⁻ lä⁻ jee⁻ ma⁻ kaah⁻ juu⁻ kih⁻ Jesús. ¹⁴Ma⁻ ga⁻lla⁻nää⁻ jee⁻ ma⁻ cheh⁻ Jesús, ga⁻jäh⁻:

—Ta⁻jwoh⁻, nē⁻ ba⁻ jnää⁻, hne⁻ hlëeh⁻ ju⁻ dsöo⁻ jmah⁻ ba⁻. Sa⁻ gah⁻ kyaah⁻ ni⁻ jaa⁻. Jëeh⁻, sa⁻ cha⁻ kwaat⁻ kye⁻ ha⁻ lä⁻ laa⁻ lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ dsa⁻, hi⁻ kyaah⁻ ju⁻ dsöo⁻ ba⁻ hlëeh⁻ dsa⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ jwë⁻ kih⁻ Dio. ¿Ha⁻ lä⁻ laah⁻ hne⁻, che⁻ llu⁻ mi⁻hmaah⁻ jne⁻ ku⁻sih⁻ kih⁻ dsa⁻ ta⁻ César o sa⁻ llu⁻? ¿Che⁻ jmee⁻ bii⁻ mi⁻hmaah⁻ jne⁻ o sa⁻ jmee⁻ bii⁻?

¹⁵Pero nē⁻ ba⁻ Jesús ha⁻ lä⁻ la⁻ hu⁻dsë⁻ kiyh⁻ he⁻ ta⁻ juuy⁻ ba⁻ ja⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siyh⁻:

—¿He⁻ la⁻ kah⁻ hnäh⁻ dsën⁻? Kye⁻ da⁻ koo⁻ kuu⁻ mah⁻ jëën⁻.

¹⁶He⁻ ja⁻ na⁻kyey⁻ koo⁻ kuu⁻, mah⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús:

—¿Hi⁻ kih⁻ heeh⁻ too⁻ la⁻, hi⁻ kih⁻ jmi⁻ na⁻si⁻ la⁻?

He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ dsa⁻ he⁻:

—Kih⁻ César ba⁻ na⁻.

¹⁷Mah⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siyh⁻ ka⁻läh⁻:

—He⁻ la⁻ kih⁻ César, kwëeh⁻ ba⁻ César. He⁻ la⁻ kih⁻ Dio, kwëeh⁻ ba⁻ Dio he⁻ la⁻ kih⁻.

He⁻ ja⁻ ga⁻taayh⁻ jëë⁻ dsayh⁻ kih⁻ Jesús.

Ga⁻ngi⁻ dsa⁻ juu⁻ ha⁻ lä⁻ le⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻ jee⁻ lä⁻ji⁻hi⁻ hi⁻ na⁻juu⁻

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸Ja⁻ ga⁻ ga⁻lla⁻nää⁻ saduceo ka⁻läh⁻ jee⁻ ma⁻ cheh⁻ Jesús. Dsa⁻ he⁻ na⁻, sa⁻ ma⁻ jmeey⁻ dsöo⁻ he⁻ lä⁻ji⁻hi⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻juu⁻. Mah⁻ ga⁻ngi⁻ juu⁻ kih⁻ Jesús, ga⁻jäh⁻:

¹⁹—Ta⁻jwoh⁻, ga⁻si⁻ Moisé jnän⁻ kyaah⁻ juu⁻ la⁻. Wa⁻ra⁻ ga⁻juu⁻ jaa⁻ dsa⁻ nuuh⁻ hi⁻ sa⁻ chaa⁻ joö⁻, dsa⁻ nuuh⁻ ooh⁻ hlii⁻ he⁻, lle⁻ kih⁻ tēy⁻ dsa⁻ më⁻ mah⁻ lä⁻ chaa⁻ joö⁻ siyh⁻ hi⁻ lee⁻ kwaat⁻ kya⁻ hlii⁻ ooyh⁻.

²⁰Ga⁻lä⁻ chaa⁻ gye⁻ dsa⁻ nuuh⁻ jaa⁻ ba⁻ cho⁻jmiy⁻. Hi⁻ to⁻ nē⁻ he⁻ ga⁻kaa⁻ dsa⁻ më⁻. Pero chah⁻ ba⁻ ga⁻juuy⁻, sa⁻ chaa⁻ jooy⁻ ga⁻lä⁻ chaa⁻. ²¹He⁻ ja⁻ jee⁻ ga⁻të⁻ uu⁻ dsa⁻ nuuh⁻ ooyh⁻ ga⁻kaa⁻ dsa⁻ më⁻ hñii⁻ he⁻. Ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ ga⁻juuy⁻, sa⁻ ga⁻lä⁻ chaa⁻ jooy⁻. Jñah⁻ ka⁻läh⁻ dsa⁻ nuuh⁻ ooh⁻ hlii⁻ he⁻ ga⁻tēy⁻ dsa⁻ më⁻ he⁻. Jee⁻ ja⁻ ga⁻të⁻ uu⁻ dsa⁻ nuuh⁻. Hi⁻ koo⁻ ka⁻läh⁻ ga⁻juu⁻ hi⁻ he⁻, sa⁻ ga⁻lä⁻ chaa⁻ jooy⁻. ²²Ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻, lä⁻ jëë⁻ gye⁻ dsa⁻ nuuh⁻ ga⁻kaa⁻ dsa⁻ më⁻ he⁻ hi⁻ ga⁻juu⁻ lä⁻ jëë⁻ gye⁻ dsa⁻ nuuh⁻ he⁻. Ni⁻ jaa⁻ sa⁻ ga⁻lä⁻ chaa⁻ joö⁻. Jee⁻ ga⁻dsaa⁻ ga⁻juu⁻ hñii⁻ dsa⁻ më⁻ he⁻. ²³Wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻ jee⁻ lä⁻ji⁻hi⁻ dsa⁻ hi⁻ na⁻juu⁻, ¿hi⁻ kih⁻ jee⁻ lä⁻ jëë⁻ gye⁻ lee⁻ kya⁻ dsa⁻ më⁻ he⁻? Jëeh⁻, ga⁻lä⁻ jëë⁻ gye⁻ ba⁻ ga⁻lä⁻ kyaayh⁻ —ga⁻jäh⁻ dsa⁻ saduceo siyh⁻ Jesús.

²⁴He⁻ ja⁻ ga⁻jëeh⁻ Jesús juu⁻ kiyh⁻, ga⁻siyh⁻:

—Na⁻ hee⁻ hoh⁻ ba⁻ hnäh⁻ na⁻, jëeh⁻, sa⁻ kye⁻ hnäh⁻ kwaat⁻ ha⁻ lä⁻ jäh⁻ juu⁻ kih⁻ Dio, ni⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ be⁻ kiyh⁻. ²⁵Wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻ jee⁻ lä⁻ji⁻hi⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻juu⁻, ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ më⁻ dsa⁻ nuuh⁻ mo⁻ so⁻ jee⁻ goo⁻. Ma⁻ ja⁻ lee⁻ lä⁻ koo⁻ laa⁻ ángele hi⁻ tääh⁻ gyuu⁻ ba⁻. ²⁶Pero he⁻ lä⁻ji⁻hi⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻juu⁻, ¿che⁻ sa⁻ ma⁻heh⁻ hnäh⁻ juu⁻ he⁻ ga⁻si⁻ Moisé lä⁻ koo⁻ ga⁻la⁻ kiyh⁻ jee⁻ koo⁻ chaah⁻ toö⁻ ja⁻? Jee⁻ ja⁻ ga⁻hlëeh⁻ Dio kyaayh⁻, ga⁻siyh⁻: “Jnä⁻ laan⁻ Dio kya⁻ Abraham, laan⁻ Dio kya⁻ Isaac, laan⁻ Dio kya⁻ Jacob.” ²⁷He⁻ ga⁻jäh⁻ lä⁻ ja⁻, sa⁻ na⁻juu⁻ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻ he⁻ kih⁻ Dio. Jëeh⁻ Dio jnän⁻ laay⁻ Dio kya⁻ hi⁻ na⁻ji⁻hi⁻ ba⁻. He⁻ ja⁻

na-hee' hoh' hnäh' he- laah' hnäh' sa-
lä'jiih' dsa-.

Nuuu' he- kyeē' ga' kih' jee' lä'jē-
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Jee' ja- ma' hää' jaa- ta-jwöh' kyaä'
ley. Ma' ga' nuu' ti-choo' dsa- juu' kyaah'
Jesús, ga' jēēy' jeeh- ba' Jesús kwee- juu'
kih' dsa-. He- ja- na'ngi' juu' kih' Jesús:

—Jee- koo- jee' lä'jē- he- lle- nē' ley
kyee' ga' miih-?

²⁹ Mah' ga'jäh' Jesús:

—He- la- ba' nuu' he- kyeē' ga' kih' jee'
lä'jē-: “Nuu- hnäh' dsa- Israel. Jaa- ba'
Dio chaä- jnän'. ³⁰ Wa' hnaah' Dio kyaah'
lä'kaa- tuh-hoh', kyaah' lä'jē- huüdsē-
kyah', kyaah' lä'jē- be' kyah'.” He- la- ba'
ja- nuu' he- kyeē' ga' kih' jee' lä'jē- ³¹ Hi-
ja-ba' lä'ja- la' jee' ga'tē to' nuu': “Wa'
hnaah' dsa- kyaah' lä'koh' hnaah' hñaah'.”
Sa' cha- ga' jyoh' nuu' he- kyeē' ga'
lä'koh' ga' he- la- —ga'jäh' Jesús.

³² He-ja- ga'jäh' ta-jwöh' kyaä' ley:

—Llu' ba' jwah', Ta-jwöh'. Ju'dsoo' ba'
ma' hlēēh', sa' chaä- jnah' Dio, jaa- ba' Dio
laä'. ³³ Hi- cher'mah' hnää' jne' Dio lä'kaa-
tuh-dsē- jne' kyaah' lä'jē- huüdsē- jnän',
hi' kyaah' lä'jē- be' jnän', hi' cher'mah'
hnää' jne' dsa- kyaah' lä' hnää' jne' hñaan',
kyeē' ga' he- na- lä'koh' ga' he- kaa- jah'
o he- ga' jyoh' he- jee- jne' nē' na'hyoo'.

³⁴ Ma' ga' nuu' Jesús ga' jeeh- bih' kyaah'
huüdsē- llu', mah' ga'jäh' Jesús siyh-:

—Miuh' ga' jmee' heēh- he- jää' Dio
hne- lä'hih' kih'.

Ja- jiuh' ni- jaa- mo'so- ga'tuü- dsēy' ma'
ngi' gyih' jyoh' juu' kih' Jesús.

Hi- kih' ja' hi- laä' Cristo
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Lä- ma- cheh' ba' Jesús koo' gwah- ja-
hlēēy' dsa-, mah' ga'siyh' dsa-:

—Jä- lä- la' he- jäh' ta-jwöh' kyaä'
ley, Cristo laä' sa'ju- kih' David? ³⁶ He' ba'
hni' David ga'si' juu' la- lä'koo- ma' jøø'
Jmi-lle' kiyh', he- ga'siy' lä'la-:

Ga'jäh' Dio ga'siyh' Dsa-jøøh' kyaan-:
“Na' jwoo' ra-lluü' kin- la-
lä'jiuh' lloo- jmi' llaan- huü' tiuh' lä'jēē- hi-
na-høøh' kyah'.”

³⁷ Ja- lä'ja- laä' Cristo sa'ju- kih' David ga-
ja-, cher'mah' hni' David jäh' kih' Cristo:
“Dsa-jøøh' kyaan-?”

Lä'jēē- dsa- hi- ma' tääh' jee' ja- ga'tih-
ba' dsē' lä'koo- ga'hlēēh' Jesús.

Ga'juuh' Jesús kih' ta-jwöh' kyaä' ley
(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Hi- ga'løøy' ga'kway' juu', ga'mi-tēēy-
dsa-:

—Lēēh' hnäh' kyaah' ta-jwöh' kyaä' ley,
tih- dsēy' ngēy' kyeeyh' hmiuh' kyoo- jee'
kih' dsa- hi' hnøøy' jmee' dsa- Dio kiyh'
cha'jwē' juuh-. ³⁹ Hi- tih- dsēy' gyay' to-nē'
hma-sii- neh- gwah- mäh-, hi- lä'ja-
ka-läh' jee' dsa-taah' dsa- kuh-. ⁴⁰ Hwēēy-
dsa-mē' hni' cha'neh' kih', ko-taa' ga'
jmeey' hlēēy' cha-miuh' kyaah' Dio ha-
jee' jēē' dsa- kiyh'. Cha- ga'miuh' wi' heeh'
Dio dsa- hi- jmee' lä'ja-.

Na'ka- dsa-mē' hni' kuu' cha'nē' Dio
(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Ma' cheh' Jesús jēē- ha- lä- ma' jmee-
dsa- tooyh- kuu' neh' wi' kih' gwah-. Hi-
ma' jēēy' jwēē' dsa- cha- kuu' ma' tooyh-
cha-miuh' kuu' jee' ja-. ⁴² Ja-ga' ga'lloo'
jaa- dsa-mē' hni' hi- tä-nee' go-te'. Ga-
tooyh- to' nē' nøø' he- sa' kyeē' ni' miuh-.
⁴³ He-ja- ga'hlēēh' Jesús kyaah' discipulo
kyaay', ga'jäh':

—Ma-ra' ju 'dsoo' jwēēh- hnäh',
dsa-mē' hni' la-, ma-kway' cha-ga'miuh-
lä'koh' ga' jee' lä'jēē- dsa- hi- ma' tooh-
jää'. ⁴⁴ Jēēh' lä'jēē- hi- cha- kuu',
ma-kway' miuh- he- ma-chaä- kiyh' ba',
pero dsa-mē' hni' la-, ma'ke- tä-nee',
ma-kway' lä'koh' te' kuu' he- ma' cha-
kiyh' he- kyaah' ma' lay' he- jmee- bii'
kiyh' —ga'jäh' Jesús.

13

Lloo- koo- jmi' hla' gwah- juuh-
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Ma-ngēē' he- ja-, ya'hēē' Jesús koo'
gwah- jee' ma' gyay' ja-, ja-ga' ga'jäh' jaa-
discipulo kyaay' ga'siyh-:

—Ta-jwöh', jēē' da', he- ba' che- kah-
gaa- kuu' he- kyaah' ga'jä' na'hñaah' hne'
na-.

² He-ja- ga'jēēh' Jesús juu' kiyh':

—Lä¹jē¹ hne¹ kaah¹ he¹ jēēh¹ hnāh¹ na¹, lloo¹ koo¹ jmi¹ ni¹ koo¹ mi¹kuu¹ na¹, sa¹ jā¹ na¹ chuh¹ nē¹ kih¹ 00h¹, lä¹jē¹ ba¹ soh¹hla¹.

Jāā¹ ja¹ ga¹ llaa¹ jmi¹ gyuu¹, joh¹ nēē¹ sa¹ jmee¹ lii¹

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³Ma¹ ngēē¹ he¹ ja¹, ga¹ nāāy¹ ta¹ nē¹ moh¹ Olivo ta¹ cha¹nē¹ gwah¹ ja¹. Jee¹ ja¹ ga¹ gya¹ Jesús. Hi¹ Pee¹, Jacobo, Jwaa¹, kyaah¹ Andre¹ ga¹ ngū¹ juu¹ kiyh¹ ta¹ ko¹ jiih¹ ma¹ tāāyh¹ kah¹ kih¹, ga¹ jāyh¹:

⁴—Chiih¹ jnāāh¹ lih¹ le¹ lä¹jē¹ he¹ ma¹ jāh¹, hee¹ lii¹ jmee¹ wa¹ ra¹ ya¹ jāh¹ lä¹ te¹ juu¹ na¹.

⁵He¹ ja¹ ga¹ l00¹ Jesús jmeeyh¹ juu¹:

—Hn00¹ leeh¹ hnāh¹ mah¹ ni¹ jaa¹ sa¹ mi¹ gaa¹ hnāh¹. ⁶Jēēh¹, jwēē¹ dsa¹ ya¹ nāā¹ hi¹ ka¹ nē¹ kin¹, mah¹ jāyh¹: “Jnā¹ he¹ laan¹ Cristo hi¹ ma¹ cheē¹ Dio.” Jwēē¹ dsa¹ mi¹ gaay¹.

⁷Ga¹ ma¹ nuuh¹ hnāh¹ kih¹ hnii¹ hi¹ lä¹ cha¹ juu¹ kih¹ hnii¹ ta¹ la¹ ta¹ jn0¹, ta¹ j00h¹ hnāh¹ hnāah¹. Jēēh¹ lä¹ ja¹ lle¹ kih¹ le¹, pero ja¹ lä¹ cha¹ ja¹ llaa¹ jmi¹ gyuu¹.

⁸Tee¹ dsa¹ hi¹ chaa¹ koo¹ hwa¹ kyaah¹ jyoh¹ hwa¹, hi¹ tee¹ dsa¹ ta¹ kyaah¹ jñah¹ dsa¹ ta¹. Ja¹ he¹ koo¹ jee¹ jwi¹ jee¹ jeh¹ wi¹ hwa¹, ja¹ he¹ koo¹ jee¹ jwi¹ jee¹ jēē¹ dsa¹ hoo¹ hi¹ chi¹ jwaa¹ dsa¹. Heh¹ lä¹ ja¹ koo¹ ma¹ l00¹ ba¹ jēē¹ dsa¹ wi¹.

⁹Leeh¹ hnāh¹, ngēē¹ dsa¹ hnāh¹ kih¹ dsa¹ ta¹, kwa¹ dsa¹ kyah¹ hnāh¹ neh¹ gwah¹ kih¹ dsa¹ judiu, dsa¹ jāāy¹ hnāh¹ cha¹ nē¹ dsa¹ ta¹ kaah¹ kwaat¹ kin¹. Jee¹ ja¹ kwah¹ hnāh¹ ju¹ dsoo¹ kin¹. ¹⁰Jmee¹ bi¹ kwa¹ dsa¹ ju¹ hmēē¹ kih¹ lä¹ jēē¹ dsa¹ jmi¹ gyuu¹, jāā¹ ja¹ ga¹ llaa¹ jmi¹ gyuu¹. ¹¹Ta¹ jmee¹ hnāh¹ huū¹ dsē¹ ha¹ lä¹ jawah¹ hnāh¹ wa¹ ra¹ ga¹ taah¹ dsa¹ hnāh¹ ja¹ goo¹ dsa¹ ta¹. Ta¹ ka¹ hnāh¹ huū¹ dsē¹ ni¹ mi¹h. Hor¹ ja¹, Dio ba¹ kwa¹ huū¹ dsē¹ ha¹ lä¹ hlēēh¹ hnāh¹. Ja¹ he¹ hnāah¹ hnāh¹ hlēēh¹, jmi¹ lle¹ Na¹ jngii¹ ba¹ hlēēh¹. ¹²Ngēē¹ dsa¹ 00h¹ kih¹ dsa¹ ta¹ mah¹ jngēēh¹ dsih¹. Ja¹ ba¹ lä¹ ja¹ jmee¹ dsa¹ kih¹ jo0¹, hi¹ lä¹ ja¹ ka¹ läh¹ jmee¹ dsa¹ kih¹ cho¹ jmi¹ mah¹ jngēēh¹ dsih¹. ¹³Lä¹ jēē¹ dsa¹ jmee¹ na¹ h00h¹ kyah¹ hnāh¹ kwaat¹ kin¹. Pero hi¹ kweēh¹ dsē¹ lä¹ jiih¹ llaa¹, hi¹ he¹ ba¹ läā¹.

¹⁴Wa¹ ra¹ ga¹ lloo¹ jmi¹ jēēh¹ hnāh¹ cheh¹ jah¹ hi¹ laa¹ na¹ h00¹ ngēē¹ jee¹ sa¹ ga¹ tēē¹

nooy¹, lä¹ koo¹ ga¹ jāh¹ Daniel hi¹ ga¹ ngēē¹ juu¹ kih¹ Dio. (Hi¹ hē¹ juu¹ la¹, wa¹ lä¹ ngēēy¹.) Ma¹ ja¹, hnāh¹ hi¹ tāāh¹ hwa¹ Judea kyuu¹ hnāh¹ ta¹ moh¹. ¹⁵Hi¹ tāāh¹ jee¹ ga¹ tē¹ to¹ jwēē¹ hne¹, wa¹ jñāay¹ mah¹ wa¹ kyuu¹ bih¹, sa¹ wa¹ kyey¹ he¹ cha¹ neh¹. ¹⁶Ja¹ ba¹ lä¹ ja¹ hi¹ tāāh¹ jee¹ nuu¹ kih¹, ta¹ wa¹ lla¹ nāāy¹ kiyh¹ he¹ dsa¹ kyey¹ sa¹ hmiih¹. ¹⁷Peer¹ jwi¹ dsa¹ mē¹ hi¹ kyaā¹ gyuu¹ ma¹ ja¹, hi¹ lä¹ ja¹ dsa¹ mē¹ hi¹ jāā¹ gyuu¹ gyuu¹ ka¹ läh¹. ¹⁸Ngii¹ hnāh¹ kih¹ Dio mah¹ sa¹ la¹ jii¹ gyuu¹ wa¹ ra¹ ga¹ tē¹ jee¹ kyuu¹ hnāh¹. ¹⁹Ma¹ ja¹ jēē¹ dsa¹ wi¹ jwēte¹ he¹ sa¹ ma¹ jēē¹ dsa¹ lä¹ ma¹ ga¹ n00¹ jmi¹ gyuu¹ lä¹ jiih¹ na¹. Ja¹ jiih¹ mo¹ so¹ jēē¹ gyih¹ jih¹ koh¹. ²⁰Wa¹ ra¹ jāh¹ kih¹ j00¹ ga¹ Dio cha¹ ga¹ mi¹h jmi¹ jēē¹ dsa¹ wi¹, ni¹ jaa¹ dsa¹ sa¹ jā¹ jiih¹. Pero ta¹ la¹ kih¹ hi¹ na¹ lleeh¹ kyaay¹, chah¹ ba¹ mi¹ llaay¹ jmi¹ he¹ jēē¹ dsa¹ wi¹.

²¹Ma¹ ja¹ cher¹ mah¹ chaa¹ ko¹ llaa¹ dsa¹ jāh¹: “Hi¹ Cristo cheh¹ la¹”, o “Hi¹ Cristo cheh¹ jee¹ oo¹”, ta¹ wa¹ heeh¹ hnāh¹ kiyh¹.

²²Jwēē¹ dsa¹ hi¹ ta¹ juu¹ ya¹ nāā¹ jāyh¹: “Jnā¹ he¹ laan¹ Cristo, jnā¹ ngēēn¹ juu¹ kih¹ Dio.” Ja¹ he¹ koo¹ nēē¹ he¹ juh¹ gaa¹ jmeey¹, lä¹ jwē¹ jee¹ mi¹ gaay¹ dsa¹, lä¹ jiih¹ hi¹ na¹ lleeh¹ kyaay¹ Dio mi¹ gaay¹ cher¹ mah¹ ga¹ la¹. ²³He¹ ja¹ leeh¹ hnāh¹. Ma¹ jawah¹ ba¹ jnā¹ jāā¹ ha¹ lä¹ le¹.

Wa¹ ra¹ ga¹ tē¹ jee¹ jāh¹ Hi¹ ga¹ lēē¹ ngo¹

(Mt. 24:29-35, 42, 44; Lc. 21:25-36)

²⁴Ma¹ ngēē¹ ma¹ jēē¹ dsa¹ lä¹ jē¹ he¹ wi¹ ja¹, ja¹ jiih¹ mo¹ so¹ lä¹ jnā¹ jmeē¹ hyoo¹, ni¹ jmeē¹ kih¹ sih¹ sa¹ lä¹ jnā¹. ²⁵Lä¹ jēē¹ nuu¹ hi¹ hēē¹ gyuu¹h lä¹ si¹ h00¹ hi¹ lä¹ jē¹ ga¹ he¹ cha¹ gyuu¹h sa¹ jeh¹. ²⁶Ja¹ ga¹ jēē¹ dsa¹ Hi¹ ga¹ lēē¹ ngo¹ la¹ hi¹ jāh¹ gyuu¹h jee¹ jni¹ kyaah¹ cha¹ mi¹h be¹, laay¹ j00h¹. ²⁷Ja¹ ga¹ cheey¹ ángele kyaay¹, j00yh¹ lä¹ jēē¹ hi¹ na¹ lleeh¹ kyaay¹ hi¹ tāāh¹ lä¹ jē¹ kye¹ kiih¹ jmi¹ gyuu¹, ta¹ ko¹ taa¹ lä¹ ga¹ tē¹ jyoh¹ ko¹ taa¹.

²⁸Jēē¹ da¹ hnāh¹ ha¹ lä¹ dsoo¹ juu¹ kih¹ chaah¹ higo mah¹ mi¹ tēē¹ hnāh¹ hnāah¹. Wa¹ ra¹ ga¹ hyo¹ sih¹ jñoh¹ sa¹ jiih¹ kih¹, l00¹ dsa¹ hyo¹ moo¹ kih¹, ma¹ neh¹ ba¹ hnāh¹ ma¹ ngoo¹ ga¹ tē¹ jii¹ jma¹ ba¹ ja¹. ²⁹Lä¹ ja¹ hnāh¹ ka¹ läh¹, wa¹ ra¹ ga¹ jēēh¹

hnäh' dsa-lá' lá-jé' he- ma-jwahn' la-,
wa' lá' neh' hnäh' he- ma-chehn' ho'haah'
kyaah' he- jáhn' ba' ja'. ³⁰Ma-ra' ju'dsoo'
jwëhn' hnäh', sa' llaa' dsa- hi- táäh' na
ta'ko-jiih' sa' ga' ma-lá-te' lá-jé' he-
ma-jwahn' la-. ³¹Ngëé' ba' lá-jé' he- cha-
gyuuh' hwa', pero juu' kin' lá' ma-cha-
ja-ba'.

³²Pero ni' jaa' sa' ne- hee- jmi' ja-,
hee- hor- ja-, ni' ángele hi- táäh' gyuuh'
sa' ne-, ni' Joó' Dio sa' ne-. Hnii' ba' Táa'
kyaan' ne-.

³³Hää' hnäh' hñah', mi-jnø' hnäh'
míneh', ngii' hnäh' kyah' kih' Dio, jëéh'
sa' neh' hnäh' lih' lloo- jmi' ja-. ³⁴Kwee-
ba' la' kyah' hnäh' lá' la' kih' jaa' dsa-
hi- ya'hëé' ngoo' uu'. Ga'ja' hne' kiyh',
mah' lá'koo- lá'koo- ta' kiyh' ga'tooyh-
goo- dsa- kyaay'. Hi' ga'siiyh' dsa- hi-
høø' ho'haah': "Høø' kwee", ta' gwiih-."
³⁵Ja-ba' lá'ja- hnäh', ta' gwiih' hnäh', jëéh'
sa' neh' hnäh' lih' jáh' dsa-juu' hne'. Sa'
neh' hnäh' che' ta' ga-nuu- jáyh', o che'
lla-nuu', o che' koo- hooch' chaah' dsoo', o
ta-lá' høø-. ³⁶Ni' sa' lii- ga' wa-ra' jáyh',
hnøø' ma-na'lluuh' hnäh' mah' sa' táäh'
hnäh' na' gwiih' hnäh' ma'ja'. ³⁷Lá-jé' he-
jwahn' la-, jwahn' kih' lá-jéé' ba'. Hnøø'
ma-na'lluuh' hnäh'.

14

Ma' hnooh- dsa- ha- lá- jee' ma' saayh'
Jesús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹Lá' hyu' ga' té' jmi' he- kuh- dsa-
judiu borrego mäh', hi' kuyh- he'niih'
he- sa' kyaah' levadura, jmi' ja- ma'
hnooh- jmi-dsa- kaah' kyaah' lá-jëé' ta-j-
woh' kya' ley ha- lá' ma' saayh' Jesús
kyaah' juu' ta' juu', mah' jngëéyh'. ²Ma'
jáyh':

—Sa' wa' kaah' jni' jee' jmi' la-, mah'
sa' dsa-tooh' miih' jee' jwii'.

Jaa- dsa-mé' ga'huu' jmi- mi-jwii-
lle' Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³Ma' gya' Jesús ka-läh' jee' jwii- Be-
tania cha'neh' kih' Simón hi- ma' dsaah'
dsoo' hmih' høø-. Jee' ja- gyay' kuh' hiih',
ma' ga'lloo' jaa- dsa-mé' ma' kyey- koo-
sé' he- ma' haa' jmi- mi-jwii- he- chee-

nardo, he- kyee' hmooh'. Ga-jøøy'
luu' sé' ja-, mah' ga'huyu' lle' Jesús.
'Pero ga-lá'lee' ko-llaa' dsa- hi- ma' táäh'
kyaayh' he', ga-jáyh':

—¿He-la' ma-hee' dsa-mé' na- jmi-
mi-jwii- na-? ⁵Llu' ga' wa-ra- jáh' kih'
ga-hniiy' mah' ma' liyh' lá'koh' lih' dsa-
koo- ji- ne- jmi' ta'. Mah' kuu' ja-, ma'
kwëéyh' hi- tá-nee'.

He-ja- ga-hlëéyh' wii' kih' dsa-mé' he'.
'Mah' ga-jáh' Jesús:

—Ta' hlëéh' hñih'. Ta' chu- hnäh'
kyaah' dsa-mé' la-. Llu' ba' he- ma-jmeey'
lá-la- kin'. ⁷Jëéh' lá' ma-táäh' na- hi-
tá-nee' kyaah' hnäh', le' kwah' be' kiyh'
jyoh' jiih'. Pero jná, mo-so' jän' ki-wëé'
jee' kyah' hnäh'. ⁸Dsa-mé' la- ma-jmeey'
lá'koo- te' le' ba'. Kyaah' he- ma'huyu-
jná' jmi- mi-jwii-, he- ma-mi-lluuy' jná'
jää' ba' la-, ja-ga' haa' dsa- jná'. ⁹Ma-ra'
ju'dsoo' jwëhn' hnäh', lá'kaa' jmi- gyuu-
jee' kwa' dsa- ju'hmëé' kin', lá'cha- juu'
ha- lá'koo- ma-jmee' dsa-mé' la-, mah'
lá-ja- lá-dsooh- dsé' dsa- kiyh'.

Juda ga-ngëé' Jesús

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰Ma-ngëé' he- ja-, jaa- jee' lá-jëé-
gya-tuu' discípulo hi- chee- Juda Iscari-
ote ngooy' kih' dsa-kaah' kya' jmi-dsa-
na-hnëéy' Jesús. ¹¹Ma' ga-nuu' dsa- he',
ga-tih' dséy' jwërte hi- ga-bääh' hñiiy'
kway' kuu'. He-ja- ga'hnooh' Juda ha- lá-
jmeey' mah' ngëéy' Jesús jágoo- dsa- he'.

Ga-jmee' Dsa-jøøh' jnän' ma-nuu-
kyaah' ga'hiih' juu'

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co.
11:23-26)

¹²To-në' jmi' he- ga-løø' dsa-taah' dsa-
jmeey' jmi' kuyh- he'niih' he- sa' kyaah'
levadura, ja' ba' jmi' ja- mah' kuh' dsa-
judiu borrego mäh'. He-ja- ga-jáh' dis-
cípulo siiyh' Jesús:

—¿Ha- jwah' mi'llu- jnäh' jee' kihn'
ma-nuu'?

¹³He-ja- ga-jmeey' mada' kih' uu' dis-
cípulo kyaay' mah' ga'siiyh':

—Go-nää' hnäh' ta' jee' jwii- juuh-
Cha'jwé' ja-, jëéh' hnäh' jaa- dsa- hi- kii'
koo- mi-dsuu' jmi-, ja- lla-lleh' hnäh'
kaah' kiyh'. ¹⁴Ha- jee' dsa-hey', ja- jwiih'

dsā-juu' hne': "Lā-la- jah' Ta-jwoh' kyaah' jnāah'. ¿Na- jee' hne' jee' le' kye'h' jnāah' borrego māh' kyaah' discípulo kyaan'?", jwih' dsā- he'. ¹⁵ Hī- he' heeh' hnāh' jee' ga-tē' to' jwēē' hne' jee' cha- koo- jee' he- ma-na'llu'. Jee' ja- mi'lluh' hnāh' ma-nuu- jnān'.

¹⁶ Ga'lla-nāā' ba' discípulo he' ta- jee' jwih- juuh-. Hi- ga-la' ba' lā-koo- ga-jāh' Jesús siyh'. Jee' ja- ga-mi'lluy' jee' kuyh- ma-nuu-.

¹⁷ Ta- ga-nuu- jmi' ja- ngoo' Jesús kyaah' lā-jēē' gya-tuu' discípulo kyaay'. ¹⁸ Ma' ga-l- la-nāāy' jee' ja- ga-taayh' kuyh- ma-nuu-. Ta'ko' jiih' jmeey' ma-nuu-, ga-jāh' Jesús:

—Ma-ra' ju-dsoo' jwēēhn- hnāh', jāa- jee' lā-jēē' hī- kuh- kyaah' jnā' ngēēy' jnā'.

¹⁹ Ma' ga-nuu- discípulo lā-jā- ga-lā' meeh- dsēy', ga-ngiyy' juu' kih' Jesús ma-jāa- ma-jāa-, ma-jāyh':

—¿Che' jnā' na- ta-jwoh'?

²⁰ He-ja- ga-jāh' Jesús siyh':

—Lāa' jaa- jee' lā-jēē' gya-tuu' hnāh' hī- tā- goo- kyaah' jnā' neh- wii' la-. ²¹ Ma-ra' ju-dsoo', Hī- ga-lēē' ngo' la- le' kiyh' lā-koh' ma-na-si-. Pero jwih- dsā- hī- ngēē' Hī- ga-lēē' ngo' la-. Llu' ga-la' kih' dsā-nuuh- he' wa-ra' jāh' kih' sa- ga-lā-chaay' go-te- ba'.

²² Ta'ko' jiih' tāāh' discípulo kuh-, ga-ka' Jesús he-ni' mah' ga-kway' ti'hmaah' kih' Dio. Ma-ngēē' ma-kway' ti'hmaah' kih' Dio ga-llaay' he-ni' jā-, mah' ga-kwēēy' lā-jēē' discípulo kyaay' ga-siyh':

—Kye- hnāh', he- la- na- jmi- ngo' kin'.

²³ Lā-jā- ka-lāh' ga-kay' wa'kyaah', ga-k- way' ti'hmaah' kih' Dio mah' ga-kwēēy' discípulo kyaay', hī- ga-hiyy' lā-jēēy'.

²⁴ Mah' ga-jāyh' ka-lāh':

—He- la- na- jma- kin- he- tuu- kih' jwēē' dsā- hī- kyaah' jma- kin- jmee' Dio koo- hmooh' hmēē'. ²⁵ Ma-ra' ju-dsoo' jwēēhn- hnāh', mo-so- huhn' ka-lāh' jmi' mi'jēh' ma-āā-, lā-jiih' lloo- jmi' huhn' ka-lāh' lā-hmēē' jee' jmee' Dio hih'.

Ga-hmā' Pee' juu' he- sa- kyuyy' Jesús (Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Ma-ngēē' ma-hāy' kih' Dio, ga-nāāy' ta- nē' moh' Olivo. ²⁷ Jā- ga- ga-jāh' Jesús:

—Ga-lā-jēē- hnāh' beeh' jnā' na' hwē- '. Lā-jā- na-si- juu' kih' Dio: "Jmeen' dsoo' kih' hī- hāā- lā-jēē- borrego, hī- lā-jēē- borrego kyaay' sa-jneē'". ²⁸ Pero ga- ma-lā- jiihn' ka-lāh', hī- jnā' niin' na-jāān' hnāh' ta- Galilea.

²⁹ He-ja- ga-jāh' Pee':

—Ma-ke' lā-jēē- ga-beē' hne-, pero jnā' sa-been' hne-.

³⁰ He-ja- jāh' Jesús siyh' Pee':

—Ma-ra' ju-dsoo' jwēēhn- hne-, na' hwē- ', jāā- ja- ga-tē' to' jiih- hoo'h' chaah' dsoo', hne- ma-tē' hnē- jiih- ma-hmāh' juu' he- sa- kyuyy' jnā'.

³¹ Pero ma' kwa' Pee' be' jāyh':

—Ma-ke' ga-juun' kyaah' hne- sa- jwahn- lā-na-.

Lā-jā- kwee- ba' ga-jāh' lā-jēēy'.

Nēe' Jesús Getsemaní na-chuuy' kyaah' Dio

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Ma-ngēē' he- ja-, ngoo' Jesús koo- jee' cheē- Getsemaní kyaah' discípulo kyaay'. Ma' ga'lla-nāāy' jee' ja-, ga-siyh' lā-jēē':

—Jee' la- ba' go-taah' hnāh' ta'ko' jiih' na-chuun' kyaah' Dio.

³³ Ga-jāāy' ma-la- Pee', Jacobo kyaah' Jwaa- ba'. Chah' ba' ja' meeh- dsēy' hī- chaay- cha-mi' hū-dsē-. ³⁴ He-ja- ga-jāh' Jesús siyh':

—Peer- meeh- dsēn-, lā-jiih' juun' go-te- la' kin'. Jee' la- ba' jāā' jnā'. Kwēēh' hoh' hnāh', ta- gwii- hnāh'.

³⁵ Jā- ga- ngoo' Jesús mi'ih- ga- ta- cha-nē'. Jee' ja- ga-juuyh' jnēy' mah' ga-jluuy' lley' lā- ga-tē' hwa', ga-chuuy' kyaah' Dio, ma' hnōoy' sa- ma' jēēy' wii', wa-ra- jāh' kih' ma-le' ba'. ³⁶ Ma' jāyh':

—Tāā' kyaan-, ga-lā-jē- ba' le' kyah'. Lāā' jnā' kih' he- wii' he- jēēn- na'. Pero sa- wa' la' lā- hnōon' hniin-, wa' le' lā- hnōoh- hnaah' ba'.

³⁷ Ma' jāh' Jesús ka-lāh', ga-jēēy' ma- na-gwii- discípulo. He-ja- ga-siyh' Pee':

—Simón, ¿che' na-gwiih-, che' ni' koo- hor- sa- ma-lā-be' hoh' ma' nah' na-nēh'? ³⁸ Wa- na-nēh' hnāh', ngii' hnāh' kyah' kih' Dio mah' sa-leh- he- hliih' hnāh'. Jmi-lle' jnān' kwa' ba' be'. Pero jmi-ngo' jnān' sa-beē'.

³⁹ Ngooy' ka-läh' na'chuyy' kyaah' Dio, kyaah' ja' ba' juu' he' ga-hlēy' to-nē'.

⁴⁰ Ma' jayh' ka-läh', ga-jēy' lā-jēē' ba' ma-na-gwiiy'. Kih' he' lā-gwiiy' jwēte, he-ja' sa' nēy' hee' na' ma' hlēy' kyaah' Jesús. ⁴¹ Nēe' Jesús ka-läh' jee' ga-tē' hnē-jiih' hi' ma' jayh' ka-läh' ga-jāyh':

—Gwii' ba' hnäh', teeh' hnäh' hoh', ma-lee' ba' ko-na'. Ma-lloo' hor' jaa' Hi-ga-lēē' ngo' la', ngēē' dsih' goo' dsa-hnaa-dsē'. ⁴² Noo' hnäh' mah' maan'. Ma-ngoo' ya-jāh' hi' ngēē' jnā'.

Ga-saayh' Jesús

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Lla' gyih' juu' ja' ma' ja' Juda, he' ba' jaa' jee' lā-jēē' gya-tuu' discipulo kyaay'. Jay' kyaah' koo' nāā' dsa' hi' ma' kye' nē', hi' kye' hma-, lā'hiih' kih' ta-jwōh' kyaah' ley kyaah' dsa-kaah' kyaah' jmi-dsa', kyaah' dsa-gyuu'. ⁴⁴ Ga-taah' Juda dsa' he' juu' jaa', ga-jāyh':

—Hi' chūhn' kih', hi' he' he', ja' saah' hnäh', ta' lāā'.

⁴⁵ Ma' ga-llooy', chah' ba' ngooy' koo' kih' Jesús:

—Ta-jwōh'—ga-jāyh'.

Na' ma-hii' ga-chuyy' kih' Jesús.

⁴⁶ Lā' chah' ja' ga-saah' dsih'.

⁴⁷ Pero jaa' discipulo kyaah' Jesús, ga-sēy' nē', ga'kuy' lo' gwa' jaa' moz' kyaah' jmi-dsa' jōōh'. ⁴⁸ He-ja' ga-jāh' Jesús:

—¿Che' dsa-hii' jnā', he-la' ma-ya-nāāh' hnäh' kyaah' hma-, kyaah' nē', mah' saah' jnā'? ⁴⁹ Lā-jē' jmi' ma' hāān' jee' kyah' hnäh' ma' kwan' juu' koo' gwah' mah' sa' ga'chaah' jnā'. Pero ko-na' le' ba' mah' lā-te' lā-koo' na-sii' juu' kih' Dio.

⁵⁰ Lā-jēē' discipulo he' ga-beey' mah' ga-kyuyy'. ⁵¹ Jaa' chih' ba' ga-lla' llē' kaah' kih' Jesús, na-bāāy' koo' ta-jmaah'. Hi' ga-saayh' chih' he'. ⁵² Ma' ga-saah' dsih' ga-bey' ta-jmaah' kiyh' mah' ga-kyuyy' to-lo' kwayh'.

Na'jāāy' Jesús cha'nē' dsa-ta' kaah' kyaah' dsa' judiu

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Ga-jāāy' Jesús cha'nē' jmi-dsa' hi' kye-nē'. Ga'kuh' lā-jēē' jmi-dsa' kaah' kyaah'

ta-jwōh' kyaah' ley, hi' kyaah' dsa-gyuu'.

⁵⁴ Pero Pee' uu' ba' ngooy' llee' kaah' kih' Jesús, lā' ga-tē' ho'hne' nē' ta' kih' jmi-dsa' jōōh' he'. Lā-koo' ga-lloo' ba' Pee' jee' ja', ga-gyay' llooyh' je' kyaah' poo' hi' ma' tāāh' llooh' je'.

⁵⁵ Jee' lā-jēē' dsa-kaah' he', ma' hnaayh' dsa' hi' ma' bāāh' Jesús dsoo' lā-jwē' jee' ma' jngēy' pero sa' ga-jmāā' ni' miih' juu' kih' hi' he'. ⁵⁶ Jēēh', jwēē' dsa' ma' bāāh' dsih' kyaah' juu' ta' juu', pero ni' jaa' sa' ga-jā' koo' ba' juu' kih'. ⁵⁷ Ga-hwēē' ga-jā' uu' dsa' hi' ga-kwa' juu' ta' juu', ga-jāyh':

⁵⁸ —Ga-nuu' jnāāh' ga-jāyh': "Jnā' hlan' gwah' chih' la' he' ga-la' kyaah' goo' dsa', pero jnā' jmeen' jyoh' kyaah' hnē' jmi' hi' ni' sa' tātān' goon'."

⁵⁹ Ni' lā' ja' sa' ga-lā' dsoo' juu' kiyh'.

⁶⁰ He-ja' ga-noo' jmi-dsa' hi' kye' nē' to' dsaah' jee' ja', mah' ga-ngiiy' juu' kih' Jesús:

—¿Hee' jawh' hne', he' ma-jāh' hi' na' kyah'? ¿He' la' sa' hlēēh' ni' miih'?

⁶¹ Pero Jesús ga-noo' ti' go-te', mo' so' ga-ngiiy' ni' miih'. Koo' ka-läh' ga-ngii' jmi-dsa' jōōh' he' juu' kiyh':

—¿Che' hne' he' Cristo Joo' Dio Jōōh'?

⁶² He-ja' ga-jāh' Jesús siiyh':

—Jnā' he'. Hi' lloo' koo' jmi' jēēh' hnäh' Hi-ga-lēē' ngo' la' gya' jwoō' ra' lluu' kih' hi' cha' be' kih', hi' lā' ja' jēēh' hnäh' jāyh' ka-läh' jee' jni' hii' gyuu'.

⁶³ He-ja' lā' ma' kyeh' ja' jmi-dsa' jōōh' he' hmiih' kih' ga-giiy', ga-jāyh':

—¿Hii' ga' jwaah' jne' jñah' hi' jmee' ju' dsoo'? ⁶⁴ Jee' na' ma-nuu' hnäh' he' ma-mi-kwayh' Dio. ¿Hee' jawh' hnäh'? —ga-jāh' dsa' jōōh' he'.

Ga-lā-jēē' ba' dsa' ga-bāāy' dsoo', ga-jāyh':

—Āā' jmi' juuy'.

⁶⁵ Lā' chah' ja' ga-lōō' ko-llāā' ti' hney' kih' Jesús. Ga-lōōy' mo' nē' Jesús, ga-kway' kih' mah' ma' siiyh':

—Jāh' da', ¿hii' na' ma-kwa' kyah'?

Hi' lā' ja' ga-kwa' poo' kiyh' ka-läh'.

Ga-hmā' Pee' juu' he' sa' kyuyy' Jesús
(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Lā' mā' gya' Pee' ho'hne' ja', ja' jaa' dsa-mē' hī' mā' jmee' tā' kih' jmi-dsa' jōh' he'. ⁶⁷ Ma' ga'jēy' gya' Pee' llooh' je', ga'jāy' h'.

—Hne' ka-lāh' mā' ngēh' kyaah' Jesús hī' chaa' Nazaret.

⁶⁸ —Jah' ha', sa' man' hī' kih' na' hlēeh', sa' kyuun' dsa' na' —ga'jāh' Pee'.

Ya'hēy' na'nooy' lā' ga'tē' ho'haah' jee' dsa-tāh' dsa'. Hī' ga'hooch' chaah' dsōo'.

⁶⁹ Ma' ga'jēē' dsa-mē' he' ka-lāh' cheh' Pee' jee' ja', ga'siyyh' dsa' hī' mā' tāāh' jee' ja': —Go' he' ba' dsa' kyaah' Jesús na'.

⁷⁰ Kōō' ka-lāh' ga'hmā' Pee' juu' he' sa' kyuyy' Jesús. Kō' hwēē' ga'ja' ga'jāh' dsa' hī' mā' tāāh' jee' ja', ga'siyyh' Pee' ka-lāh':

—Ma' ra' ju'dsoo', sa' na' hēē', hne' he' dsa-kyaah' hī' oo'. He' ba' hī' chaa' Galilea hne'. Kwee' ba' hlēeh' kyaayh'.

⁷¹ He' ja' ga'lōō' Pee' hlēeh' kyaah' dso'jwī' hī' ga'tāy' Dio.

—Ma' ra' ju'dsoo', sa' kyuun' dsa-nūuh' hī' hlēeh' kih' na' —ga'jāy' h'.

⁷² Hor' ja' ga'tē' to' jiih' hooch' chaah' dsōo', jee' ja' ga'lā'dsooh' dsē' Pee' juu' he' ga'jāh' Jesús ga'siyyh' jāā': "Jāā' ja' ga'tē' to' jiih' hooch' chaah' dsōo', hne' ma'tē' hnē' jiih' ma'hmah' juu' he' sa' kyuyh' jnā'."

Ma' ga'lā'dsooh' dsē' Pee' ha' lā' ga'jāh' Jesús, ga'hooyh' lā' jiih' lla' dsēy'.

15

Ga'jāy' Jesús cha'nē' Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Tiīh' ga' mā' ga'jnā', ga'kuh' dsa-kaah' kyaā' jmi-dsa', kyaah' dsa-gyūuh', kyaah' ta-jwoh' kyaā' ley, hī' lā'jēē' ga' dsa' hī' lāā' tā'. Hī' he' ga'hūuh' Jesús mah' na'tāy' goo' Pilato hī' mā' lāā' lle'moh'. ² Ma' ga'lloō' Jesús cha'nē' Pilato, ga'ngū' Pilato juu' kiyh'.

—ĲChe' hne' he' dsa-jōh' kyaā' dsa' judiu?

He' ja' ga'jēh' Jesús juu' kiyh'.

—Ma' jāh' ba' hne'.

³ Pero dsa-kaah' he' cha-ga'miīh' ga'hniy' kih' Jesús. ⁴ Kōō' ka-lāh' ga'jāh' Pilato:

—ĲChe' ni' miīh' juu' sa' jiih' kih' dsa' jēē' da' joh' he' sa' bāāh' dsa' hne'.

⁵ Pero ni' lā'ja' sa' ga'jiih' Jesús juu', he' ja' mā' jēē' dsa' Pilato.

Ga'jā' juu' jngiīh' dsa' kih' Jesús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Lā'jē' jiih' mā' tē' jmiī' he' kuh' dsa' judiu borrego māh', mā' lāā' Pilato jaa' jee' lā'jēē' hī' mā' tāāh' neh' nē' hī' mā' tih' dsē' dsa' ba'. ⁷ Ma' hāā' jaa' hī' cheē' Barrabā neh' nē' kyaah' jīah' dsa' kyaayh' hī' ga'jngēēh' dsa' mā' ga'hnooy' juu' kih' dsa-tā'. ⁸ Ga'llā'nāā' ga'jwēē' dsa' mā' ngiyy' kih' Pilato mah' wa' jmeey' lā'kōō' mā' jmeey' jāā'.

⁹ He' ja' ga'jēh' Pilato juu' kiyh'.

—ĲChe' hnooh' hnāh' lāān' hī' lāā' rey kyaā' dsa' judiu? —ga'jāh' Pilato siyyh' dsa' judiu he'.

¹⁰ Jēēh', lā'la' ba' mā'ney' he' mā' na'hōh' jmi-dsa' kaah' he' kih' Jesús, he' ja' ba' ja' heh' ga'tāh' dsih' gooy'.

¹¹ Pero jmi-dsa' kaah' he' ga'tāy' juu' lā'jēē' dsa' he' ngiyy' he' lāā' Barrabā ba'. ¹² Kōō' ka-lāh' ga'jāh' Pilato ga'siyyh' dsa' he'.

—ĲHee' hnooh' hnāh' jmeen' kih' hī' jwah' hnāh' lāā' rey kyaā' dsa' judiu?

¹³ Lā'jēē' dsa' ga'lōō' tooh' miīh':

—Tāāy' dsōh' hma' cru'.

¹⁴ He' ja' ga'jāh' Pilato:

—ĲHee' hliīh' mā'jmeē' dsa' la'?

Pero dsa' he', cha-ga'miīh' kiī' ga'-tooyh' miīh':

—Tāāy' dsōh' hma' cru'.

¹⁵ Lā'ja' ga'lā'hnoō' Pilato he' ga'jāy' llū'kyaah' dsa' he', he' ja' ga'lāy' Barrabā ba'. Mah' ga'jmeey' hih' ga'jmi' ga'baā' dsa' Jesús. Ma'ngēē' he' ja', ga'ngēēy' Jesús ja'goo' hlōō' mah' dsa-tāāy' dsōh' hma' cru'. ¹⁶ Mah' ga'tēē' hlōō' tā' cha'neh' ga' kih' nē'tā' ja'. Jee' ja' ga'kuh' lā'jēē' dsa' kyaayh'.

¹⁷ Ga'kyeh' dsih' kōō' hmiīh' gyūū' lāh' (he' mā' kēh' rey), ga'kay' wī' toō' ga'jmeey' kōō' he' lih' mah' ga'tooyh' lle' Jesús lla' coron.

¹⁸ Ga'lōō' hlōō' he' mi-kwayh' Jesús mā' jmeey' Dio kiyh', mā' jāy' h'.

—Peer' jōh' dsa' tā' kyaā' dsa' judiu.

¹⁹ Ga⁻bay¹ lle¹ Jesús kyaah¹ hma⁻. Ga⁻ti¹ ga⁻hne¹ dsih¹, ga⁻juuyh¹ jney¹ chá⁻né¹ Jesús ga⁻jmääy¹ jøøh¹. ²⁰ Ma⁻ngëë¹ ma⁻mi⁻k-wah¹ dsih¹, ga⁻lleë¹ dsa⁻ hmiih⁻ gyuu⁻ he⁻ ga⁻kyeyh⁻ ja⁻, mah¹ ga⁻kyeyh⁻ ka⁻läh¹ hmiih⁻ kiyh¹, ja⁻ ga⁻jaäy¹ na⁻tääy¹ dsøh¹ hma⁻ cru⁻.

Ga⁻tääy⁻ Jesús dsøh¹ hma⁻ cru⁻

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Hor⁻ ja⁻ ga⁻ngëë¹ jaa⁻ dsa⁻ chaa⁻ Cirene hi⁻ jah¹ jee⁻ nuu⁻ kih¹. Dsa⁻ he⁻ ma⁻ chee⁻ Simón, jmi⁻ Leja¹ kyaah¹ Rufo. Ga⁻jmeë¹ hløø¹ bi¹ ga⁻jää¹ dsa⁻ he⁻ hma⁻ cru⁻ kya¹ Jesús. ²² Ga⁻jääy¹ Jesús lä⁻ ga⁻të¹ jee⁻ chee⁻ Gólgota, he⁻ hnøø¹ jäh⁻: Moo¹ Lle¹ Hlii¹. ²³ Jee⁻ ja⁻ ga⁻kwëeh¹ dsih¹ jmi⁻ jiih⁻ he⁻ na⁻kaah⁻ më⁻ chee⁻ mirra, pero sa⁻ ga⁻hiyh¹. ²⁴ Ma⁻taay⁻ dsøh¹ hma⁻ cru⁻, ga⁻ti¹ ga⁻llooyh¹ hmiih⁻ he⁻ ma⁻ kyeh¹ Jesús. Ga⁻kooyh¹ suert, ma⁻jëëy⁻ hi⁻ jaa⁻ jee⁻ lä⁻jëëy⁻ tëëy⁻ hmiih⁻ nää⁻ he⁻ llu¹ ga⁻.

²⁵ Kō⁻hi⁻ ñu⁻ ta⁻lä⁻ høø⁻ ga⁻tääy⁻ Jesús dsøh¹ hma⁻ cru⁻. ²⁶ Jee⁻ taay⁻ ja⁻ ga⁻tøø¹ dsa⁻ koo⁻ hwëh¹ he⁻ jäh¹ ha⁻ lä⁻ la⁻ dsøo¹ he⁻ bääh⁻ dsih¹: “Hi⁻ la⁻ na⁻ rey kya¹ dsa⁻ judiu.” ²⁷ Ga⁻tää⁻ dsa⁻ ka⁻läh¹ né¹ hma⁻ cru⁻ jñah¹ ga⁻ uu⁻ dsa⁻ hi⁻, jaa⁻ jwoo⁻ ra⁻lluuy¹, hi⁻ jaa⁻ jwoo⁻ ra⁻këh¹ kiyh¹. ²⁸ Jee⁻ ja⁻ ga⁻lä⁻ te⁻ lä⁻koo⁻ na⁻si⁻ kiyh¹: “Ga⁻jmeë¹ dsa⁻ kwaan⁻ laay⁻ lä⁻koo⁻ hi⁻ ää⁻ dsøo¹.”

²⁹ Lä⁻jëë⁻ hi⁻ ma⁻ dsa⁻ngëë¹ ta⁻ ja⁻, ma⁻ jiiyh⁻ lley⁻ hi⁻ ma⁻mi⁻kwayh¹ kih¹ Jesús, ma⁻ jäyh¹:

—Hne⁻ na⁻ hi⁻ ma⁻ hla¹ gwah¹ kih¹ Dio mah¹ ma⁻ jmeeh¹ kyaah¹ hnë⁻ jmi⁻, ³⁰ lää¹ hñaa¹ jee⁻ taah⁻ na⁻ mah¹ jñaa¹ dsøh¹ hma⁻ cru⁻ na⁻—ga⁻jäyh¹.

³¹ Ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻mi⁻kwah¹ jmi⁻ dsa⁻ kaah¹ ka⁻läh¹ llay⁻ juu⁻ kyaah¹ dsa⁻ kyaayh¹ hi⁻ kyaah¹ ta⁻ jwoh⁻ kya¹ ley, ma⁻ jäyh¹:

—Ga⁻lih¹ bih¹ ga⁻lääy¹ dsa⁻, mah¹ na⁻ sa⁻ liyh⁻ lääy⁻ hñiiy¹. ³² Hi⁻ laa⁻ Cristo, rey jnä⁻ jne⁻ judiu, wa⁻ jñaa⁻ jee⁻ taay⁻ dsøh¹ hma⁻ cru⁻ na⁻, mah¹ jëën⁻ koo⁻, ja⁻ ga⁻lä⁻heeh¹ jne⁻ kiyh¹—ga⁻jäyh¹.

Ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻mi⁻kwah¹ hi⁻ ma⁻ taa⁻ jyoh¹ hma⁻ cru⁻ koo¹ kiyh¹.

Ga⁻juuy¹ Jesús

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Ma⁻ga⁻të¹ lä⁻hyoo⁻, lä⁻kaa⁻ jmi⁻ gyuu⁻ ga⁻nuu⁻ lä⁻jiih⁻ ga⁻të¹ kō⁻hi⁻ hnë⁻ ta⁻ ga⁻hloo¹. ³⁴ Ma⁻ngoo¹ ga⁻të¹ kō⁻hi⁻ hnë⁻ ja⁻, ga⁻hlëeh¹ Jesús koo⁻ ki⁻gaa⁻, ga⁻jäyh¹:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —he⁻ la⁻ hnøø¹ jäh⁻: Dio kyaan¹, Dio kyaan¹, ¿he⁻ la⁻ ma⁻beeh⁻ jnä¹?

³⁵ Kō⁻llaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ jäh⁻ ga⁻nuu⁻ he⁻ ga⁻hlëeyh⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻jäyh¹:

—Jëë⁻ da⁻, tëëyh⁻ Elía.

³⁶ He⁻ja⁻ ngoo¹ jaa⁻ dsa⁻ kō⁻chih¹, ga⁻kay¹ koo⁻ wa⁻joo⁻, ga⁻mi⁻gyuyh⁻ joo⁻ kyaah¹ jmi⁻ jiih⁻, ga⁻lla⁻lley⁻ lle⁻ hma⁻ mah¹ ga⁻chooy⁻ ma⁻hih¹ Jesús, hi⁻ ga⁻siyih⁻ dsa⁻ kyaayh¹:

—Tää⁻ ba⁻ kih¹. Wa⁻ jëë⁻ da⁻ jne⁻ che⁻ jäh⁻ Elía mah¹ jñaa⁻.

³⁷ Lä⁻chah¹ ja⁻ ga⁻hoo¹ Jesús koo⁻ ki⁻gaa⁻, ja⁻ga⁻ juuy¹. ³⁸ Hor⁻ ja⁻ ga⁻gii⁻ hmiih⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ jñë⁻ llah⁻ gwah⁻, ga⁻løø¹ ta⁻ gyuu⁻ lä⁻ ga⁻të¹ hwa¹. ³⁹ Ma⁻cheh⁻ juu⁻ hløø¹ romano chá⁻né¹ Jesús jee⁻ taay⁻ dsøh¹ hma⁻ cru⁻ ja⁻. Ma⁻ga⁻jëëy⁻ he⁻ ga⁻hoo¹ Jesús hi⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻juuy¹, he⁻ ja⁻ ga⁻jäyh¹:

—Ma⁻ra⁻ ju⁻dsøo¹, dsa⁻ñuu⁻ na⁻ ma⁻läa⁻ Joø¹ Dio.

⁴⁰ Uu⁻ ga⁻miih⁻ ma⁻ tääh⁻ kō⁻llaa⁻ dsa⁻ më⁻ jëë⁻ he⁻ jmeë⁻ dsa⁻ kih¹ Jesús. Jee⁻ ja⁻ ma⁻ hää⁻ María Magdalena, kyaah¹ María choo¹ José, ja⁻ba⁻ chooy⁻ kyaah¹ Jacobo mäh¹, kyaah¹ jñah¹ dsa⁻ më⁻ hi⁻ chee⁻ Salomé. ⁴¹ Dsa⁻ më⁻ he⁻ ma⁻ jmeë⁻ kō⁻jøh⁻ kyaah¹ Jesús hi⁻ ma⁻ jmeey⁻ be⁻ kiyh¹ lä⁻koo⁻ ma⁻ tääyh⁻ hwa¹ Galilea hi⁻ ma⁻ chaa⁻ ga⁻ jñah¹ dsa⁻ më⁻ hi⁻ ga⁻jmeë⁻ kō⁻jøh⁻ kyaayh¹ lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻näy⁻ ta⁻ Jerusalén.

Ga⁻haay¹ Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Ta⁻ ga⁻hloo¹ jmi⁻ he⁻ mi⁻lluuy⁻ dsa⁻ hñii¹, ga⁻haay¹ Jesús ja⁻ ga⁻ dsa⁻ täayh⁻ jmi⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë¹. ⁴³ José, hi⁻ chaa⁻ Arimatea, ma⁻ laa⁻ jaa⁻ dsa⁻ kyaah¹ dsa⁻ ta⁻ kaah¹, hi⁻ he⁻ ka⁻läh¹ ma⁻ jøø⁻ ma⁻ jëë⁻ jñäh¹ he⁻ jmeë⁻ Dio hih⁻ kih¹ dsa⁻. Jää¹ ja⁻ga⁻ dsa⁻ täayh⁻ jmi⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë¹, ga⁻tuu⁻ dsë¹ José ga⁻hey⁻ nē⁻ta⁻ kih¹ Pilato na⁻ngiiy⁻ jyoooy⁻ jmi⁻ngo⁻ kih¹ Jesús dsøh¹ hma⁻ cru⁻. ⁴⁴ Peer⁻ ga⁻jëë⁻ dsa⁻ Pilato ma⁻

ga⁺nuuy⁺ ga⁺juu⁺ Jesús. He⁻ja⁻ ga⁻tëy⁺h⁺ juu⁺ hløø⁺, mah⁺ ga⁻ngi⁺y⁺ juu⁺ kiy⁺h⁺ che⁺ dsoo⁺ ma⁺ juu⁺ Jesús. ⁴⁵Ma⁺ ga⁻tëy⁺h⁺ juu⁺, ja⁻ga⁻ ga⁻kway⁺ jwë⁺ na⁺jyoo⁺ José jmi⁺ ngo⁺ kih⁺ Jesús. ⁴⁶Ma⁻ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ga⁻la⁺ José koo⁻ ta⁻jmaah⁺ wi⁺ih⁺, he⁻ ja⁻ chee⁻ lino. Ga⁻jnaay⁺ Jesús, ga⁻lääy⁺ kyaah⁺ ta⁻jmaah⁺ ja⁻ mah⁺ na⁺täy⁺h⁺ neh⁺ koo⁻ to⁻høø⁻ he⁻ ma⁺ na⁻hë⁻ né⁺ ku⁺y⁺ hløø⁻. Ma⁻ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ga⁻bäy⁺ koo⁻ mi⁺ku⁺y⁺ juu⁺h⁺ mah⁺ ga⁻jilëy⁺ ho⁺too⁺ ja⁻. ⁴⁷Hi⁻ ma⁺ jëë⁻ María Magdalena kyaah⁺ María choo⁺ José, ha⁻ jee⁺ ga⁻kya⁺ dsä⁻ he⁻ Jesús.

16

Ga⁻lä⁻jiih⁺ Jesús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹Lä⁻ ma⁺ ga⁻goh⁺ jmi⁺ he⁻ tee⁺h⁺ dsä⁻ dsë⁺, María Magdalena hi⁻ María choo⁺ Jacobo kyaah⁺ dsä⁻më⁺ hi⁻ chee⁻ Salomé ga⁻lay⁺ jmi⁺ mi⁻jwi⁺ he⁻ ma⁺ dsä⁻hyuy⁺ Jesús. ²Tiih⁻ go⁻te⁻ to⁻në⁺ jmi⁺ kih⁺ seman⁻ ga⁻näy⁺ ta⁻ jee⁺ ga⁻kya⁺ dsä⁻ Jesús. Koo⁻ ma⁻hya⁻ ba⁻hyoo⁻ ga⁻lla⁻nää⁻ dsä⁻më⁺ he⁻ jee⁺ ja⁻. ³Ma⁺ llay⁺ juu⁺ kyaah⁺ dsä⁻ kyaay⁺h⁺:

—¿Hi⁻ kwa⁺ be⁺ jnän⁺ mah⁺ bän⁺ ku⁺y⁺ he⁻ na⁻jlë⁻ ho⁺too⁺ ja⁻?

⁴Pero ma⁺ ga⁻jëy⁺ hoo⁺ to⁻høø⁻, mo⁻so⁻ cha⁻ na⁻jlë⁻ kyaah⁺ ku⁺y⁺ juu⁺h⁺ ja⁻. ⁵Ma⁺ ga⁻taay⁺h⁺ neh⁺ to⁻høø⁻ ja⁻, ga⁻jëy⁺ ta⁻ jee⁺ ma⁺ kya⁺ Jesús. Jwoo⁺ ra⁺ lluy⁺ kiy⁺h⁺ ja⁻, ga⁻jëy⁺ ma⁺ gya⁺ jaa⁻ chih⁻ kwa⁺ hi⁻ ma⁺ kye⁺h⁺ koo⁻ hmi⁺ih⁺ tøø⁻ kyoo⁻. Peer⁻ ga⁻jwa⁺h⁺ jwërte⁺ dsä⁻më⁺ he⁻ ma⁺ ga⁻jëy⁺ hi⁻ he⁻. ⁶He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ dsä⁻ hi⁻ ma⁺ gya⁺ he⁻:

—Ta⁻ wa⁺ gah⁺ hnäh⁺. Jesús dsä⁻ chaa⁻ Nazaret hi⁻ ga⁻tä⁺ dsä⁻ dsø⁺h⁺ hma⁺ cru⁺ hi⁻ hnaah⁺ hnäh⁺ mo⁻so⁻ chaa⁻ jee⁺ la⁻. Hi⁻ ma⁻lä⁻jiih⁺. Jëë⁺ da⁺ hnäh⁺ jee⁺ ga⁻kya⁺ dsih⁺. ⁷Go⁻nää⁻ hnäh⁺ go⁻jmeeh⁺ juu⁺ kih⁺ Pee⁺ kyaah⁺ lä⁻jëë⁻ discípulo kyaay⁺, dsø⁺ Jesús dsä⁻jää⁻ hnäh⁺ ta⁻ Galilea. Jee⁺ oo⁺ jëë⁻h⁺ hni⁺h⁺ lä⁻koo⁻ ga⁻jäy⁺h⁺ jää⁺ —ga⁻jäh⁺ dsä⁻ he⁻.

⁸Ko⁻chih⁺ ga⁻hwëë⁻ dsä⁻më⁺ he⁻ hoo⁺ to⁻høø⁻ ja⁻, jlääy⁺ ga⁻lä⁻ja⁻ ga⁻näy⁺, ga⁻jwaay⁺h⁺ jwërte⁺. Sa⁻cha⁻ juu⁺ ga⁻jmeey⁺h⁺ kih⁺ ni⁺ jaa⁻ kih⁺ he⁻ goy⁺h⁺.

Ga⁻mi⁻jnä⁻ Jesús hñi⁺ kih⁺ María Magdalena

(Jn. 20:11-18)

⁹Tiih⁻ to⁻në⁺ jmi⁺ kih⁺ seman⁻ ga⁻lä⁻jiih⁺ Jesús. Hi⁻ ga⁻mi⁻jnä⁻ hñi⁺ to⁻në⁺ kih⁺ María Magdalena. Kih⁺ dsä⁻më⁺ he⁻ ga⁻h⁻wëë⁺ Jesús gyeë⁺ hi⁻sa⁻llu⁻ jää⁺. ¹⁰Nëë⁺ dsä⁻më⁺ he⁻ na⁺jmeey⁺h⁺ juu⁺ kih⁺ lä⁻jëë⁻ discípulo kya⁺ Jesús jee⁺ täy⁺h⁺ ki⁻hooy⁺h⁺ meeh⁻ dsëy⁺. ¹¹Ga⁻jäy⁺h⁺:

—Chaa⁻ ba⁻ Jesús, ma⁻jëë⁻ jni⁺h⁺.

Ma⁺ ga⁻nuu⁺ discípulo juu⁺ kih⁺ María, sa⁻ ga⁻jmeey⁺ dsø⁺ juu⁺ ja⁻.

Ga⁻mi⁻jnä⁻ Jesús hñi⁺ kih⁺ uu⁺ discípulo kyaay⁺

(Lc. 24:13-35)

¹²Jyoh⁺ jmi⁺ ja⁻, ga⁻mi⁻jnä⁻ Jesús hñi⁺ kih⁺ uu⁺ discípulo cha⁻jwë⁺ jee⁺ ga⁻näy⁺ ja⁻, pero kah⁺ ba⁻ laay⁺. ¹³Hi⁻ ga⁻nää⁻ discípulo he⁻, na⁺jmeey⁺h⁺ juu⁺ kih⁺ jee⁺ lä⁻jëë⁻ ga⁻ dsä⁻kyaay⁺h⁺. Ni⁻ kih⁺ hi⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻jmeey⁺ dsø⁺ ka⁻lä⁻h⁺.

Ga⁻jmeey⁺ Jesús mada⁻ kih⁺ apóstole kyaay⁺

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴Jee⁺ ga⁻dsaa⁺, ga⁻mi⁻jnä⁻ Jesús hñi⁺ jee⁺ ma⁺ tääh⁺ gya⁻kää⁻ discípulo në⁻ mes⁻ kuh⁻hñ⁻. Jee⁺ ja⁻ ga⁻juy⁺h⁺ kih⁺ discípulo kyaay⁺, kih⁺ he⁻ sa⁻ ma⁺ dsø⁺ dsëy⁺. Ma⁺ hwëh⁺ dsëy⁺, he⁻ja⁻ sa⁻ ma⁺ jmeey⁺ dsø⁺ juu⁺ kih⁺ hi⁻ ga⁻jäh⁺ ga⁻jëë⁻ Jesús ma⁻ngëë⁻ ma⁻lä⁻jiih⁺. ¹⁵Hi⁻ ga⁻jäh⁺ Jesús säy⁺h⁺:

—Go⁻nää⁻ hnäh⁺ lä⁻kää⁻ lä⁻jüh⁺ jmi⁻gyuu⁺ go⁻kwa⁺ hnäh⁺ ju⁺ hmëë⁺ kin⁻ kih⁺ lä⁻jëë⁻ dsä⁻. ¹⁶Lä⁻jëë⁻ hi⁻ lä⁻dsø⁺ dsë⁺ hi⁻ ga⁻heey⁺h⁺ saay⁺ jmi⁺, hi⁻ he⁻ ba⁻lä⁻. Pero hi⁻ sa⁻ lä⁻dsø⁺ dsë⁺ kin⁻, hi⁻ he⁻ jaa⁻ kyaah⁺ dsø⁺jwi⁺. ¹⁷Hi⁻ jmeey⁺ dsø⁺ dsë⁺ kin⁻, cha⁻ mi⁺h⁺ he⁻ juh⁺ gaa⁻jmeey⁺. Kyaah⁺ hih⁺ kin⁻ hwëëy⁺ hi⁻sa⁻llu⁻ kih⁺ dsä⁻, hlëëy⁺h⁺ ma⁺ lih⁺ koh⁺ jyoh⁺ juu⁺. ¹⁸Cher⁺mah⁺ he⁻ ga⁻jmeey⁺ mi⁺h⁺ kiy⁺h⁺, sa⁻cha⁻ he⁻ le⁺ kiy⁺h⁺ ni⁻ mi⁺h⁺, hi⁻ cher⁺mah⁺ ga⁻heeh⁺ dsih⁺ venen, sa⁻ hnø⁺ dsø⁺ kiy⁺h⁺. Hi⁻ mi⁻hlääy⁺ dsä⁻dsaah⁺, wa⁻ra⁻ ga⁻kyey⁻gooy⁻ në⁺ kiy⁺h⁺.

Ngaah⁺ Jesús gyuu⁺h⁺

(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Ma⁻ngëë^ʔ ma⁻hlëëh^ʔ Jesús lä^ˈja⁻
 kyaah^ʔ discípulo kyaay^ʔ, ja⁻ga^ʔ ngaayh^ʔ ta^ˈ
 gyuu^h^ʔ, ga⁻gyay⁻ jwoo^ʔ ra⁻llu^u^ʔ kih^ʔ Dio.
²⁰ Ja⁻ga^ʔ ga⁻nää^ʔ discípulo lä^ˈkaa⁻ lä^ˈjuh^ʔ
 kyaah^ʔ be^ʔ kih^ʔ Dio na^ʔkay⁻ ju^ʔhmëë^ʔ kih^ʔ
 dsa^ˈ. Hi^ˈ ga^ˈmi^ˈjnaä⁻ Dio la^ʔ dsoo^ʔ juu^ʔ
 he⁻kyey⁻, kyaah^ʔ lä^ˈjë⁻ he⁻juh⁻gaa⁻ he⁻
 ga^ˈjmeey^ʔ. Wa^ʔ la^ʔ lä^ˈja⁻.

San Lucas

Ju¹hmēē² kih³ Jesu⁴s he⁵ ga⁶si⁷ Luca

¹Jwēē² dsa³ ga⁴taah⁵ ga⁶si⁷ lā⁸jē⁹ ha¹⁰ lā¹¹ ga¹²la¹³ jee¹⁴ kyaa¹⁵ jnāāh¹⁶ llo¹⁷joo¹⁸. ²Ga¹⁹si²⁰ ja²¹ba²² lā²³koo²⁴ la²⁵juu²⁶ he²⁷ ga²⁸ngēē²⁹ lā³⁰jēē³¹ hī³² ga³³jēē³⁴ ha³⁵ lā³⁶ga³⁷la³⁸ lā³⁹ma⁴⁰to⁴¹nē⁴². Dsa⁴³ hī⁴⁴ ga⁴⁵jēē⁴⁶ he⁴⁷ ga⁴⁸ngēēy⁴⁹ juu⁵⁰ kyaa⁵¹ jnāāh⁵² jēēh⁵³ ma⁵⁴na⁵⁵hāay⁵⁶ ba⁵⁷mah⁵⁸kway⁵⁹ juu⁶⁰ja⁶¹. ³Jnā⁶²ka⁶³lāh⁶⁴ ga⁶⁵koon⁶⁶ kwaat⁶⁷ kwee⁶⁸ lā⁶⁹jē⁷⁰ ha⁷¹ lā⁷²ga⁷³la⁷⁴ lā⁷⁵ma⁷⁶to⁷⁷nē⁷⁸, he⁷⁹ja⁸⁰ laan⁸¹ llu⁸²siin⁸³ kwee⁸⁴ lā⁸⁵ngoo⁸⁶juu⁸⁷la⁸⁸ kyah⁸⁹hne⁹⁰ dsa⁹¹jōōh⁹² kyaan⁹³ Teófilo. ⁴Wa⁹⁴ra⁹⁵ ga⁹⁶heh⁹⁷ juu⁹⁸la⁹⁹ lā¹⁰⁰neh¹⁰¹kwee¹⁰², la¹⁰³dsoo¹⁰⁴lā¹⁰⁵jē¹⁰⁶ he¹⁰⁷ma¹⁰⁸hlēēh¹⁰⁹ dsa¹¹⁰hne¹¹¹.

Ga¹¹²jmeeh¹¹³ ángel juu¹¹⁴ he¹¹⁵ lā¹¹⁶chaa¹¹⁷ Jwaa¹¹⁸

⁵Lā¹¹⁹ma¹²⁰laa¹²¹ Herode rey kih¹²²hwa¹²³Judea ja¹²⁴, ma¹²⁵chaa¹²⁶jaa¹²⁷jmi¹²⁸dsa¹²⁹hī¹³⁰ma¹³¹chee¹³² Zacaría. Hī¹³³he¹³⁴ma¹³⁵na¹³⁶jnāā¹³⁷koo¹³⁸nāā¹³⁹jmi¹⁴⁰dsa¹⁴¹hī¹⁴²ma¹⁴³tēēyh¹⁴⁴Abía. Hī¹⁴⁵mēy¹⁴⁶Elizabet ma¹⁴⁷laa¹⁴⁸sa¹⁴⁹ju¹⁵⁰kih¹⁵¹Aarón ka¹⁵²lāh¹⁵³. ⁶Zacaría kyaah¹⁵⁴Elizabet ma¹⁵⁵laa¹⁵⁶llu¹⁵⁷cha¹⁵⁸nē¹⁵⁹Dio. Ma¹⁶⁰mi¹⁶¹tey¹⁶²ba¹⁶³lā¹⁶⁴jē¹⁶⁵mada¹⁶⁶kih¹⁶⁷Dsa¹⁶⁸jōōh¹⁶⁹jnān¹⁷⁰. Nī¹⁷¹mih¹⁷²sa¹⁷³cha¹⁷⁴he¹⁷⁵ma¹⁷⁶dsa¹⁷⁷hlāāyh¹⁷⁸. ⁷Pero sa¹⁷⁹ma¹⁸⁰chaa¹⁸¹ni¹⁸²jaa¹⁸³chih¹⁸⁴kyaay¹⁸⁵. Sa¹⁸⁶ma¹⁸⁷kāa¹⁸⁸Elizabet gyuu¹⁸⁹, hī¹⁹⁰kwee¹⁹¹ba¹⁹²ma¹⁹³gyuh¹⁹⁴lā¹⁹⁵uu¹⁹⁶.

⁸Ma¹⁹⁷tāāh¹⁹⁸jmi¹⁹⁹dsa²⁰⁰dsa²⁰¹kyaah²⁰²Zacaría jmee²⁰³ta²⁰⁴he²⁰⁵neh²⁰⁶gwah²⁰⁷. Koo²⁰⁸jmi²⁰⁹kih²¹⁰jee²¹¹lā²¹²jē²¹³ga²¹⁴tēē²¹⁵Zacaría he²¹⁶jmeē²¹⁷ta²¹⁸he²¹⁹kih²²⁰Dio. ⁹Jēēh²²¹, ga²²²kooyh²²³suert lā²²⁴koo²²⁵ma²²⁶tēēy²²⁷jmeey²²⁸. Zacaría ba²²⁹ga²³⁰tēē²³¹suert ja²³², he²³³dsa²³⁴jey²³⁵wa²³⁶chū²³⁷neh²³⁸gwah²³⁹jūuh²⁴⁰kih²⁴¹Dsa²⁴²jōōh²⁴³jnān²⁴⁴. ¹⁰Ta²⁴⁵ko²⁴⁶jiih²⁴⁷ma²⁴⁸chēh²⁴⁹Zacaría jē²⁵⁰wa²⁵¹chū²⁵²ja²⁵³, ka²⁵⁴hne²⁵⁵ba²⁵⁶ma²⁵⁷tāāh²⁵⁸lā²⁵⁹jēē²⁶⁰dsa²⁶¹hī²⁶²ga²⁶³kūh²⁶⁴jee²⁶⁵ja²⁶⁶ngi²⁶⁷kiyh²⁶⁸kih²⁶⁹Dio. ¹¹Lā²⁷⁰chah²⁷¹ja²⁷²ga²⁷³lā²⁷⁴jnāā²⁷⁵jaa²⁷⁶ángel kyaa²⁷⁷Dsa²⁷⁸jōōh²⁷⁹jnān²⁸⁰cha²⁸¹nē²⁸²Zacaría. Ángel he²⁸³ma²⁸⁴chēh²⁸⁵jwoo²⁸⁶ra²⁸⁷llu²⁸⁸kih²⁸⁹na²⁹⁰hyoo²⁹¹jee²⁹²ma²⁹³jē²⁹⁴jmi²⁹⁵dsa²⁹⁶wa²⁹⁷chū²⁹⁸. ¹²Peer²⁹⁹ga³⁰⁰hee³⁰¹dsē³⁰²Zacaría ma³⁰³ga³⁰⁴jēēy³⁰⁵. ¹³Ga³⁰⁶jwāy³⁰⁷h³⁰⁸jwēte. He³⁰⁹ja³¹⁰ga³¹¹jāh³¹²ángel siyh³¹³.

—Ta³¹⁴wa³¹⁵gah³¹⁶Zacaría, jēēh³¹⁷ma³¹⁸nuu³¹⁹ba³²⁰Dio kyah³²¹. Kih³²²Elizabet, dsa³²³mē³²⁴kyaah³²⁵lā³²⁶chaa³²⁷jaa³²⁸gyuu³²⁹ñuu³³⁰ma³³¹mī³³²cheēh³³³hni³³⁴h³³⁵Jwaa³³⁶. ¹⁴Ha³³⁷kōh³³⁸sa³³⁹lā³⁴⁰chah³⁴¹llu³⁴².

Hī³⁴³lā³⁴⁴ja³⁴⁵jwēē³⁴⁶dsa³⁴⁷lā³⁴⁸chaa³⁴⁹llu³⁵⁰wa³⁵¹ra³⁵²ga³⁵³lā³⁵⁴chaa³⁵⁵. ¹⁵Jēēh³⁵⁶, leey³⁵⁷jōōh³⁵⁸cha³⁵⁹nē³⁶⁰Dio. Sa³⁶¹le³⁶²hiyh³⁶³vin³⁶⁴ni³⁶⁵he³⁶⁶ga³⁶⁷jyoh³⁶⁸jmi³⁶⁹lli³⁷⁰. Hī³⁷¹tēēy³⁷²jmi³⁷³lle³⁷⁴Na³⁷⁵jngi³⁷⁶kih³⁷⁷Dio jāā³⁷⁸ja³⁷⁹ga³⁸⁰lā³⁸¹chaa³⁸². ¹⁶Jmeey³⁸³dsa³⁸⁴jēēh³⁸⁵jwēē³⁸⁶dsa³⁸⁷Israel kyaah³⁸⁸Dsa³⁸⁹jōōh³⁹⁰jnān³⁹¹, he³⁹²ba³⁹³Dio kyaay³⁹⁴. ¹⁷Hī³⁹⁵he³⁹⁶dsoo³⁹⁷ta³⁹⁸cha³⁹⁹nē⁴⁰⁰kih⁴⁰¹Dsa⁴⁰²jōōh⁴⁰³jnān⁴⁰⁴. Tēēy⁴⁰⁵ja⁴⁰⁶ba⁴⁰⁷jmi⁴⁰⁸lle⁴⁰⁹hī⁴¹⁰ja⁴¹¹ba⁴¹²be⁴¹³he⁴¹⁴ma⁴¹⁵kye⁴¹⁶Elfa mah⁴¹⁷hlēēyh⁴¹⁸dsa⁴¹⁹juu⁴²⁰kih⁴²¹Dio. Lā⁴²²jwē⁴²³ja⁴²⁴jiih⁴²⁵juu⁴²⁶kih⁴²⁷dsa⁴²⁸ma⁴²⁹kāah⁴³⁰kyaah⁴³¹joo⁴³². Hī⁴³³lā⁴³⁴ja⁴³⁵lā⁴³⁶si⁴³⁷hu⁴³⁸dsē⁴³⁹kih⁴⁴⁰hī⁴⁴¹chah⁴⁴²ma⁴⁴³kay⁴⁴⁴koo⁴⁴⁵nēē⁴⁴⁶ba⁴⁴⁷hu⁴⁴⁸dsē⁴⁴⁹lā⁴⁵⁰koo⁴⁵¹la⁴⁵²kih⁴⁵³hī⁴⁵⁴llu⁴⁵⁵. Lā⁴⁵⁶jwē⁴⁵⁷ja⁴⁵⁸, mi⁴⁵⁹lluuy⁴⁶⁰lā⁴⁶¹jēē⁴⁶²dsa⁴⁶³gooy⁴⁶⁴mah⁴⁶⁵heeyh⁴⁶⁶Dsa⁴⁶⁷jōōh⁴⁶⁸jnān⁴⁶⁹—ga⁴⁷⁰jāh⁴⁷¹ángel.

¹⁸He⁴⁷²ja⁴⁷³ga⁴⁷⁴jāh⁴⁷⁵Zacaría sih⁴⁷⁶ángel:

—Ja⁴⁷⁷lā⁴⁷⁸ja⁴⁷⁹jmeēn⁴⁸⁰dsoo⁴⁸¹he⁴⁸²la⁴⁸³? Jēēh⁴⁸⁴, ma⁴⁸⁵gyuh⁴⁸⁶ba⁴⁸⁷jnā⁴⁸⁸hī⁴⁸⁹lā⁴⁹⁰ja⁴⁹¹ka⁴⁹²lāh⁴⁹³dsa⁴⁹⁴mē⁴⁹⁵kyaan⁴⁹⁶.

¹⁹Mah⁴⁹⁷ga⁴⁹⁸jāh⁴⁹⁹ángel siyh⁵⁰⁰:

—Jnā⁵⁰¹he⁵⁰²Gabriel, hī⁵⁰³na⁵⁰⁴hāā⁵⁰⁵chēh⁵⁰⁶cha⁵⁰⁷nē⁵⁰⁸Dio. Ma⁵⁰⁹cheey⁵¹⁰jnā⁵¹¹he⁵¹²ma⁵¹³ya⁵¹⁴kan⁵¹⁵ju⁵¹⁶hmēē⁵¹⁷la⁵¹⁸kyah⁵¹⁹. ²⁰Na⁵²⁰ta⁵²¹cha⁵²²nē⁵²³leeh⁵²⁴jaa⁵²⁵hī⁵²⁶koo⁵²⁷. Mo⁵²⁸so⁵²⁹le⁵³⁰hlēēh⁵³¹lā⁵³²jiih⁵³³lā⁵³⁴te⁵³⁵juu⁵³⁶la⁵³⁷, kih⁵³⁸he⁵³⁹sa⁵⁴⁰ma⁵⁴¹jmeeh⁵⁴²dsoo⁵⁴³juu⁵⁴⁴he⁵⁴⁵ma⁵⁴⁶jwēēh⁵⁴⁷hne⁵⁴⁸. Juu⁵⁴⁹la⁵⁵⁰lā⁵⁵¹te⁵⁵²wa⁵⁵³ra⁵⁵⁴ga⁵⁵⁵dsēē⁵⁵⁶jmi⁵⁵⁷kih⁵⁵⁸—ga⁵⁵⁹jāh⁵⁶⁰ángel he⁵⁶¹.

²¹Dsa⁵⁶²hī⁵⁶³ma⁵⁶⁴tāāh⁵⁶⁵jāā⁵⁶⁶Zacaría ta⁵⁶⁷ka⁵⁶⁸hne⁵⁶⁹, ma⁵⁷⁰dsaa⁵⁷¹dsēy⁵⁷². He⁵⁷³la⁵⁷⁴ngoo⁵⁷⁵ga⁵⁷⁶lā⁵⁷⁷hēē⁵⁷⁸Zacaría neh⁵⁷⁹gwah⁵⁸⁰ma⁵⁸¹laay⁵⁸².

²²Lā⁵⁸³koo⁵⁸⁴ma⁵⁸⁵ya⁵⁸⁶hēēy⁵⁸⁷mo⁵⁸⁸so⁵⁸⁹ga⁵⁹⁰la⁵⁹¹ma⁵⁹²hlēēyh⁵⁹³kyaah⁵⁹⁴dsa⁵⁹⁵. Ga⁵⁹⁶lā⁵⁹⁷liih⁵⁹⁸dsa⁵⁹⁹, he⁶⁰⁰ga⁶⁰¹jēē⁶⁰²Zacaría mih⁶⁰³he⁶⁰⁴ga⁶⁰⁵mi⁶⁰⁶jnāā⁶⁰⁷Dio kiyh⁶⁰⁸neh⁶⁰⁹gwah⁶¹⁰. Hī⁶¹¹ga⁶¹²lōoy⁶¹³jmeey⁶¹⁴lii⁶¹⁵kyaah⁶¹⁶gooy⁶¹⁷ba⁶¹⁸. Lā⁶¹⁹ga⁶²⁰jāy⁶²¹ja⁶²²ba⁶²³kaay⁶²⁴.

²³Ma⁶²⁵la⁶²⁶ma⁶²⁷dsēē⁶²⁸jmi⁶²⁹he⁶³⁰ma⁶³¹jmeey⁶³²ta⁶³³he⁶³⁴neh⁶³⁵gwah⁶³⁶ja⁶³⁷, ngaayh⁶³⁸cha⁶³⁹neh⁶⁴⁰kiyh⁶⁴¹. ²⁴Mih⁶⁴²jmi⁶⁴³ja⁶⁴⁴ba⁶⁴⁵ga⁶⁴⁶hlāāh⁶⁴⁷Elizabet mēy⁶⁴⁸. Mah⁶⁴⁹ga⁶⁵⁰jāy⁶⁵¹cha⁶⁵²neh⁶⁵³hāā⁶⁵⁴sih⁶⁵⁵, ma⁶⁵⁶jmeey⁶⁵⁷hu⁶⁵⁸dsē⁶⁵⁹: ²⁵“He⁶⁶⁰ba⁶⁶¹che⁶⁶²llu⁶⁶³dsē⁶⁶⁴Dio he⁶⁶⁵ga⁶⁶⁶jmeey⁶⁶⁷lā⁶⁶⁸la⁶⁶⁹kin⁶⁷⁰mah⁶⁷¹mo⁶⁷²so⁶⁷³mi⁶⁷⁴kwah⁶⁷⁵dsa⁶⁷⁶jnā⁶⁷⁷.”

Ga⁶⁷⁸jmeeh⁶⁷⁹ángel juu⁶⁸⁰he⁶⁸¹lā⁶⁸²chaa⁶⁸³Jesu⁶⁸⁴s

²⁶Ma⁶⁸⁵ga⁶⁸⁶hya⁶⁸⁷jneē⁶⁸⁸sih⁶⁸⁹, ga⁶⁹⁰cheē⁶⁹¹Dio ángel Gabriel he⁶⁹²ta⁶⁹³jee⁶⁹⁴jwii⁶⁹⁵Nazaret he⁶⁹⁶nōō⁶⁹⁷hwa⁶⁹⁸Galilea. ²⁷Ga⁶⁹⁹cheey⁷⁰⁰kih⁷⁰¹jaa⁷⁰²chih⁷⁰³mē⁷⁰⁴hī⁷⁰⁵sa⁷⁰⁶ga⁷⁰⁷ma⁷⁰⁸jēē⁷⁰⁹dsa⁷¹⁰ñuu⁷¹¹h⁷¹².

Hĩ- he' ma' chee- María. Ma' laay' hmooh' kyaah' José, jaa- dsa-nũuh- hĩ- ma' laa' sa'ju' kih' David. ²⁸Ma' ga-he' ángel jee' ma' gay' ja-, ga-jäyh':

—Jmeen' Dio kyah', hne- hĩ- na-jää- kya' Dio. Dio kyaah' hne- hĩ- na-jää- jee' kih' lä-jëe' dsa-më'.

²⁹Pero ma' ga-nuu' María he- ga-hlēh' ángel he', ga-hee' ba' dsëy'. Ma' jmeey' hũdsē-, hee- na- hnøø' jäh' he- ma-h-lēh' ángel lä-na-. ³⁰He-ja- ga-jäh' ángel siiyh':

—Ta' wa' gah', María. Ma-hñah- koo- he- llu' he- ma-kwa' Dio. ³¹Na' kaah' jaa- gyuu- nũuh- hĩ- lä-chaa- kyah' hĩ- mi'cheeh' Jesús. ³²Hĩ- he' lee' jøøh'. Jäh' dsa- kiyh', laay' Joo' hĩ- gya' gyuu' jmi-gyuu'. Hĩ' Dio laay' he- lee' rey lla- David dsa- ma-gyuh- kyaay'. ³³Hñi' bih' gay' jmeey' hih' tää' kih' lä-jëe' dsa- Israel. Sa' llaa' jih'koh' he- jmeey' hih' —ga-jäh' ángel.

³⁴Ja- ga' ga-jäh' María siih' ángel he':

—¿Ha- lä' le' he- la-, jëeh' sa' ga' ma-jëen' dsa-nũuh'?

³⁵Mah' ga-jëeh' ángel juu' kiyh':

—Jmi-lle' Na-jngii' jä- nē' kyah'. Hĩ- lä-ja- be' kih' hĩ- gya' gyuu', jä- nē' kyah' 'mah' lää- hne- kyaah' hih' kiyh'. He-ja- ba' na-, gyuu- hĩ- lä-chaa- kyah' lee' na-jngëe' go-te' hi' tēh' dsin' Joo' Dio. ³⁶Lä-ja- ka-läh' Elizabet hĩ- te-ju' kyah' kyaah', ga-hlääh', ma-ke' ma-gyuyh-. Hĩ- ma' jäh' dsa- kih' hĩ- sa' kaa' gyuu-, ma-hya- jnee' sih' dsaayh'. ³⁷Jëeh', ni' koo- sa' cha- he- jwëh' kih' Dio —ga-jäh' ángel.

³⁸He-ja- ga-jäh' María:

—Hĩ- jnä' la- hĩ- nũuh' kih' Dsa-jøøh' jnän'. Wa' jmeey' kin' lä-koo- ma-jäh' na-. Ja- ga' ngaah' ángel kih'.

Nēe' María na-jëey- Elizabet

³⁹Jmi' ja-, ga-he' María jwē' ngoo' ko-chih' ta' koo- jee' jwi' he- hla- jee' moh' he- na-hee' hwa' Judea. ⁴⁰Ma' ga-l-looy', ga-hey' cha'neh' kih' Zacaría mah' ga-jmeey' Dio kih' Elizabet. ⁴¹Lä-koo- ma' ga-nuu' Elizabethe- ga-jmee' María Dio kiyh', koo- ba' ga-jeh' gyuu-. Lä-cha'j

ja-, ja' Jmi-lle' Na-jngii' nē' kih' Elizabet. ⁴²Mah' ga-hlēyh' ki-gaa-, ga-jäyh':

—Na-jää- laa' hne- jee' kih' lä-jëe- dsa-më'. Hĩ- na-jää- laa' gyuu- hĩ- kyaah'. ⁴³¿Hĩ- laa' jnä' mah' jä- choo' Dsa-jøøh' kyaan' ya-jëe' jnä'? ⁴⁴Jëeh', lä-cha' ba' ma' ga-nuun' ma-jmeeh' Dio kin', ma-jeh' gyuu- kyaan' hĩ- kyaan' la-, kih' he- chaay- llu'. ⁴⁵Llu' la' kyah' hne-, jëeh' ga-jmeeh' dsoo' lä-te' lä-koo- ga-jäh' Dio jmeey' kyaah' hne-.

Ga-hä' María kway' ti'hmaah' kih' Dio

⁴⁶Mah' ga-jäh' María:

Lä-kaa- tuh-dsēn' jmeen' juuh- kih' Dsa-jøøh' kyaan'.

⁴⁷Peer' chaan- llu' kyaah' Dio hĩ- lää- jnä'.

⁴⁸Jëeh', ga-jëe' bih' kih' jaa- hĩ- hwa' hĩ- mi-teh' kiyh'.

Na' ta' cha'nē', lä-jëe- dsa- jäh' llu' la' kin'.

⁴⁹Jëeh' cha-miuh- he- juh- gaa- ga-jmeey' kin' hĩ- cha- ga-lä-jë' be' kih'.

Na-jngëe' go-te' ba' laay'.

⁵⁰Lä-nih' dsëy' kih' lä-jëe- hĩ- gayh', kih' hĩ- chaa- na', hĩ- lä-ja- kih' lä-jëe- hĩ- na' ga-ya-nää' ta' cha'nē'.

⁵¹Ga-mi-jnäy- be' he- lla-dsëe' kih' lä-jë-. Ga-jmeey' ta' koo' hũdsē- kih' hĩ- jmää- hñi' kaah'.

⁵²Ga-hëy' kih' hĩ- cha- be' kih' jmi-gyuu- la- jee' ma-tääh' jmeey' hih'.

Høø' hĩ- he', ga-llaay' lä-jëe- hĩ- hwa' ba'.

⁵³Lä-jëe- hĩ- sa' cha- he- kuh-, ga-kwëyh' lä-jë- he- jmee' bii' kiyh'.

Kih' hĩ- cha- kuu' ga-hëy' kih' ta-jmah'.

⁵⁴Ga-kway' be' kih' dsa- Israel hĩ- nũuh' kiyh'.

Ma-ra- he- ga-lä-nih' dsëy',

⁵⁵lä-koo- ga-bääh- hñi' kiyh' lä-jëe- dsa- ma-gyuh- jnän',

he- ga-løø' kih' Abraham kyaah' lä-jëe- sa'ju- kiyh' lä-jiih' joh' jmi' cha-, ga-jäh' María.

⁵⁶Jee' ja- ga-jä' María kyaah' Elizabet koo- uu- sih-. Ja- ga' ngaayh' ta' kiyh'.

Ga-lä-cha' Jwaa'

⁵⁷Ma' ga-dsëe' jmi' he- lä-cha' gyuu- kya' Elizabet, ga-lä-cha' jaa- gyuu- nũuh- kiyh'. ⁵⁸Lä-jëe- hĩ- ma-tääh' jäh' kiyh' hĩ- lä-kye- hĩ- te-ju- kyaayh'

ga⁻nuuy^h ha⁻ lä⁻ koh^h sa⁻ juh⁻gaa⁻
he⁻ ga⁻jmeey^h Dio kih^h Elizabet. He⁻ja⁻
ga⁻lä⁻jëë⁻ ba⁻ dsa⁻ he⁻ ga⁻lä⁻chaa⁻ llu^h
kyaayh^h. ⁵⁹Lä⁻koo⁻ ga⁻hya⁻ ba⁻ jnaa⁻ jmi^h,
ya⁻nää⁻ dsa⁻ mah^h ga⁻tuy^h jmi⁻ngo⁻ kih^h
gyuu⁻ lä⁻koo⁻ tëë⁻ jmee⁻ dsa⁻ judiu kih^h
gyuu⁻ nuuh⁻ kya^h. Ma⁻ hnøø⁻ dsa⁻ ma⁻
mi⁻ cheey⁻ Zacaria lä⁻chee⁻ jmiy⁻.

⁶⁰—Sa⁻ lä⁻cheey⁻ lä⁻na⁻. Jwaa⁻ ba⁻
lä⁻cheey⁻ —ga⁻jäh⁻ chooy^h.

⁶¹Mah^h ga⁻jäh⁻ dsa⁻ siiyh⁻:

—JHe⁻ la⁻ mi⁻cheeh⁻ hnih⁻ Jwaa⁻? Ni⁻jaa⁻
hi⁻ te⁻ju⁻ kih^h kyaayh^h, sa⁻ chaa⁻ hi⁻ chee⁻
lä⁻na⁻.

⁶²He⁻ja⁻ ga⁻jmeey⁻ dsa⁻ lii⁻ kyaah⁻ jmi⁻
iy⁻ ha⁻ lä⁻ ma⁻ hnøøy⁻ mi⁻cheey⁻ gyuu⁻.

⁶³He⁻ja⁻ ga⁻ngii⁻ jmi⁻ gyuu⁻ koo⁻ jwi⁻
hma⁻, jee⁻ ga⁻siy⁻ lä⁻la⁻: “Jwaa⁻ ba⁻
lä⁻cheey⁻.” Peer⁻ ga⁻lä⁻dsaa⁻ dsë⁻ lä⁻jëë⁻
dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ jee⁻ ja⁻. ⁶⁴Lä⁻chah⁻
ja⁻ ga⁻løø⁻ hlëëh⁻ Zacaria ka⁻läh⁻, ga⁻k-
way⁻ ti⁻hmaah⁻ kih^h Dio. ⁶⁵Lä⁻jëë⁻ dsa⁻
hi⁻ ma⁻ tääh⁻ koo⁻ kiyh⁻ ga⁻lä⁻goo⁻ dsë⁻.
Hi⁻ lä⁻kaa⁻ jwi⁻ he⁻ tääh⁻ jee⁻ moh⁻ he⁻
na⁻ hee⁻ hwa⁻ Judea, ga⁻lä⁻nuuh⁻ ha⁻ lä⁻
ga⁻la⁻. ⁶⁶Ga⁻lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻nuu⁻ juu⁻ja⁻,
ma⁻ kyey⁻ hu⁻dsë⁻, ma⁻ laay⁻:

—JHi⁻ ba⁻ lee⁻ gyuu⁻ na⁻? Jëëh⁻, Dio
chey⁻ kyaayh^h.

Su⁻ kih^h Zacaria

⁶⁷Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ ja⁻ në⁻ kih^h Zacaria,
he⁻ja⁻ na⁻ ga⁻hyoyh⁻ juu⁻ he⁻ ngëey⁻ jnän⁻,
ga⁻jäyh⁻:

⁶⁸He⁻ ba⁻ che⁻ lluu⁻ Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻, hi⁻ laa⁻
Dio kya^h jnääh⁻ dsa⁻ Israel,
jëëh⁻, ma⁻jay⁻ mah⁻lääy⁻ dsa⁻ kyaay⁻.

⁶⁹Ga⁻kwaay⁻ jaa⁻ hi⁻ cha⁻ be⁻ kih^h mah⁻
lääy⁻ jne⁻.

Ga⁻hnaay⁻ jaa⁻ kih^h jee⁻ lä⁻jëë⁻ sa⁻ju⁻ kih^h
David hi⁻ ma⁻jmeey⁻ ta⁻he⁻ kiyh⁻.

⁷⁰Ga⁻jmeey⁻ Dio ja⁻ba⁻ lä⁻koh⁻ ga⁻jäyh⁻ lä⁻
ma⁻ to⁻në⁻ ta⁻la⁻ kih^h dsa⁻ hi⁻
na⁻jngëë⁻ kyaay⁻ hi⁻ ga⁻ngëë⁻ juu⁻
kiyh⁻ llo⁻joo⁻.

⁷¹Ga⁻jäyh⁻, lääy⁻ jne⁻ kih^h lä⁻jëë⁻ hi⁻
na⁻høøh⁻ jnän⁻.

Hi⁻ lä⁻ja⁻ lääy⁻ jne⁻ kih^h lä⁻jëë⁻ hi⁻ sa⁻ hnää⁻
jne⁻.

⁷²Lä⁻nih⁻ dsëy⁻ kih^h dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻
hi⁻ ma⁻ chaa⁻ llo⁻joo⁻.

Ma⁻ra⁻ he⁻ mi⁻te⁻ bih⁻ hmooh⁻ na⁻jngii⁻
he⁻ ga⁻jmeey⁻ ja⁻.

⁷³Mi⁻tey⁻ hmooh⁻ he⁻ ga⁻täay⁻ hñiiy⁻
jmeey⁻ kyaah⁻ Abraham dsa⁻
ma⁻gyuh⁻ jnän⁻ mah⁻ lee⁻ jne⁻
kwaat⁻ kih^h Dio.

⁷⁴Hi⁻ he⁻ lää⁻ jne⁻ kih^h lä⁻jëë⁻ hi⁻ na⁻høøh⁻
jnän⁻,

mah⁻ sa⁻ hii⁻ goo⁻ jnän⁻ ni⁻ miuh⁻ jee⁻
hnääh⁻ Dio.

⁷⁵Lä⁻ja⁻ dsa⁻tooh⁻ jne⁻ na⁻jngëen⁻ hi⁻ lluu⁻
jne⁻ cha⁻nëy⁻ lä⁻jiih⁻ jmi⁻ chaa⁻ jne⁻.

⁷⁶Hne⁻ gyuu⁻ kyaan⁻, lloo⁻ koo⁻ jmi⁻ jäh⁻
dsa⁻ kyah⁻ laah⁻ jaa⁻ hi⁻ ngëë⁻ juu⁻
kih^h Dio.

Jëëh⁻, hne⁻ goh⁻ ta⁻ cha⁻në⁻ kih^h Dsa⁻jøøh⁻
jnän⁻ mah⁻ mi⁻lluuh⁻ jwë⁻ kiyh⁻.

⁷⁷Lä⁻ja⁻ lä⁻në⁻ dsa⁻gooh⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ lääy⁻
kih^h dso⁻kye⁻,

jëëh⁻ Dio koo⁻ dsë⁻ kiyh⁻.

⁷⁸Jëëh⁻, lä⁻jnä⁻ ba⁻ he⁻ lä⁻nih⁻ dsë⁻ Dio
kyaah⁻ jne⁻.

He⁻ jmeey⁻ jee⁻ jnän⁻, la⁻ lä⁻koh⁻ jmëë⁻ kih^h
hyoo⁻ he⁻ choo⁻ në⁻ jnän⁻ lä⁻ ga⁻të⁻
gyuu⁻.

⁷⁹Chooy⁻ wa⁻je⁻ kih^h hi⁻ tääh⁻ jee⁻ na⁻hoo⁻
jee⁻ hii⁻ goo⁻ juuy⁻.

Lä⁻ja⁻ mi⁻jnäay⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ hii⁻ ti⁻ jnän⁻,
ga⁻jäh⁻ Zacaria.

⁸⁰Ga⁻løø⁻ dsa⁻ kwa⁻ gyuu⁻, lä⁻ja⁻ ka⁻läh⁻
hu⁻dsë⁻ lluu⁻ kiyh^h ma⁻ dsa⁻kwa⁻ kyaayh^h.
Ma⁻ ga⁻kwaay⁻, ngooy⁻ ta⁻ hwa⁻ ki⁻, jee⁻ sa⁻
kwa⁻ ni⁻ miuh⁻, lä⁻jiih⁻ ga⁻lloo⁻ jmi⁻ he⁻
ga⁻mi⁻jnäay⁻ hñiiy⁻ kih^h dsa⁻ Israel.

2

Ga⁻lä⁻chaa⁻ Jesús
(Mt. 1:18-25)

¹Ji⁻në⁻ ja⁻, ga⁻jmeey⁻ Augusto rey to⁻në⁻
mada⁻ lla⁻lleë⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ je⁻, lä⁻kaa⁻
jee⁻ ma⁻ jmeey⁻ hih⁻. ²He⁻ ja⁻ la⁻ to⁻në⁻
je⁻ he⁻ ga⁻chooyh⁻ kih^h dsa⁻, lä⁻koo⁻ ma⁻
laa⁻ Cirenio lle⁻moh⁻ hwa⁻ Siria. ³He⁻ja⁻
ga⁻lä⁻jëë⁻ ba⁻ dsa⁻ ga⁻näay⁻ ta⁻ jwi⁻ jee⁻
tëëy⁻ na⁻lleey⁻ je⁻.

⁴He⁻ ja⁻ ya⁻hëë⁻ José jee⁻ jwi⁻ Nazaret
he⁻ nøø⁻ hwa⁻ Galilea ngooy⁻ ta⁻ hwa⁻ Judea
jee⁻ jwi⁻ kih^h David he⁻ chee⁻ Belén. Jëëh⁻,
José ma⁻ laa⁻ sa⁻ju⁻ kih^h David. ⁵Neey⁻
ga⁻lla⁻lleey⁻ hñiiy⁻ je⁻ ko⁻ jøh⁻ kyaah⁻ Maria

hi- kyaah' ma' laay' hmooh' jeey' gooy'. Hi- Maria he' ma' kyaay' gyuu'. ⁶Ta'ko-jiih ' ma' tääyh' jee' jwii- ja-, ga-dsëë' jmi- lã'chaa' gyuu- kya- Maria. ⁷Jee' jwii- ja- ga-lã'chaa' gyuu- nuuh- to-në' kyaay'. Mah' ga-bääyh- gyuu- wa'siih'. Ga'kyaay- neh- na'moo' jee' ma' kuh- jah', kih' he- sa- ma' joo- cha'neh' jee' tääh' dsa-.

Ga-lã'jnää' ángele kih' dsa- hi- ma' hää- jah'

⁸Koo' jee' jwii- ja-, ma' tääh' dsa- hi- ma' hää- jah' kya- ta'la' hwë'. ⁹Ni- sa' ga-lã'li- ih' gyih', ga-lã'jnää' kiyh' jaa- ángel kya- Dsa-jøøh' jnän'. Ga-lã'jnää' jëë- nih' wa'je- kih' Dio lã'ku' lã'jii' kiyh'. Peer- ga-jwaah' dsa- he'. ¹⁰Pero ángel ga-jäh' siiyh'.

-Ta' wa' gah' hnäh'. Jëëh', ma-jan- kyen' juu' he- jmeë' jëë- jwërte dsë' lã'jëë- dsa-. ¹¹Na' ma-lã'chaa' kyah' hnäh' jee' jwii- kih' David jaa- hi- lãä' hnäh'. Hi- he' he' Cristo, Dsa-jøøh' jnän'. ¹²Lã'la- jmeë' lii- kyah' hnäh' kih' gyuu- he'. Na-bääyh- wa'siih' na' kyaay' neh- na'moo' jee' kuh- jah' -ga-jäh' ángel.

¹³Lã'chah' ja- ga-lã'jnää' koo' kih' ángel he', jwëë' ga' ángele hi- chaa- gyuu- hi- ma' hã' kih' Dio, ma' jäh'y'.

¹⁴He- ba' che- jøh'gaa- Dio hi- gya' gyuu- hi- Wa' hii' ti' kih' dsa- jmi- gyuu- hi- jmeë' lã- hnøø' Dio.

¹⁵Lã'koo- ma' ga-nää' lã'jëë- ángele he' gyuu- hi- dsa- hi- ma' hää- jah' kya- he' ga-jäh'y' siiyh' dsa-kyaayh'.

-Ma' jne' ja- ta' Belén, ma-jëë' jne' koo- ha- lã- ma-la-, lã'koh' juu' he- ma' nuu' jne' kih' Dsa-jøøh' jnän'.

¹⁶He-ja- ga-nää' ko-chih', ga-jnääyh' Maria kyaah' José. Jee' ja- ga-jëë' na' kya- gyuu- neh- na'moo' jee' ma' kuh- jah'.

¹⁷Lã'koo- ma' ga-jëë' gyuu-, ga-taayh' jmeeyh- juu' ha- lã- ga-jäh' ángel kih' gyuu-. ¹⁸Peer- ga-lã'dsaa- dsë' lã'jëë- dsa- hi- ga-nuu' juu' kih' hi- ma' hää- jah' kya- he'. ¹⁹Pero María ngoo' ba' dsøoh- dsëy' hi- kyey- huusdë- kih' lã'jëë- he- ga-nuuy' ja-.

²⁰Dsa- hi- ma' hää- jah' he' ga-nää' jmeey- juuh- kih' Dio, hi- ma-lã'häy- kiyh', kih' lã'jëë- he- ga-nuuy' hi- lã'jëë- he- ga-jëë'.

Jëëh', ma-ra- he- ga-la' ba' lã'koo- te' he- ga-jäh' ángel siiyh'.

Ga-jääy' Jesús jee' ma' chih' gwah- juuh-

²¹Ma' ga-të' jnaa' jmi-, ga-tuy' jmi-ngo- kih' gyuu- mah' ga-mi'cheey- Jesús, ja-ba' jmi- he- ga-jäh' ángel lã'cheey-, jää' ja- ga-lã'dsaah' María.

²²Ma' ga-dsëë' jmi- he- ga-mi'lluu' cho 'jmi- hñiiy' lã'hih- kih' ley kih' Moisé, ga-jääy' gyuu- ta' Jerusalén mah' taayh- goo- Dio. ²³(Ga-jmeey' lã'ja-, jëëh' né' ley kih' Dsa-jøøh' jnän' jäh' lã'la-: "Lã'jëë' gyuu- nuuh- hi- to-në' lã'kwaat' lãä' kya- Dio ba'.") ²⁴He-ja- na-nääy' na-jmeey' lã'koo- lle' ley kih' Dio he- jäh': kwaah' koo- gyaah' cha'bë- o koo- gyaah' cha'juu-.

²⁵Ji-në- ja-, ma' gya' jwii- Jerusalén jaa- dsa- hi- ma' chee- Simeón. Dsa- he' ma' lãä' jaa- hi- lluu', ma' hnaayh- Dio, ma' kyey- o-jøh- dsë- lloo- koo- jmi- lãä' dsa- Israel. Hi- ma' kyaayh' Jmi-lle' Na-jngii'. ²⁶Jmi-lle' Na-jngii' ga-mi'jnää- kiyh' he- sa- juuy' ta'ko-jiih' sa- ma-jëëy- hi- na-hñaa' kya- Dio. ²⁷Ga-jøø' Jmi-lle' Na-jngii' kih' Simeón he- ngooy' ta' jee' chih' gwah-. Ja-ba' hor- ja- ga'lloo' cho 'jmi- Jesús na-jääy- gyuu- kyaay' gwah- mah' le' kiyh' lã'koo- tëë' dsa- jmeë' lã'koo- jäh' ley. ²⁸Jee' ja- ga-ëë' Simeón he' gyuu-, mah' ga'kway' ti'hmaah' kih' Dio, ga-jäh'y'.

²⁹Dsa-jøøh' kyaan-, na' ma-dsëë' jmi- ki- jnä' hi- jmeë' ta'he' kyah' ya-hëëen' jmi-gyuu- la-, lã'koo- ga-chiil' jnä'.

³⁰Jëëh', ma-tëën' ma-jëëen' hi- ma-cheeh' mah' lãäy' dsa-.

³¹Hi- he' ga-mi'lluuh- to-lo- né' ga-lã'jëë- dsa- hi- chaa- hwa' la-.

³²Laay' lã'koo- wa'je- he- lã'jnä' kih' hi- sa' lãä' judiu.

Hi- kih' wa'je- ja- jã' jøøh' dsa- Israel hi- lãä' kyaah', ga-jäh' Simeón.

³³Peer- ga-lã'dsaa- dsë' José kyaah' María ma' ga-nuuy' lã'jëë- he- ma' hlëëh' Simeón kih' gyuu-. ³⁴Mah' ga-mi'jää' Simeón cho 'jmi- gyuu-, ga-jäh'y' siiyh' María:

—Jëë da', gyuu la ma na hñaa' jmeey 'tëh' jwëë dsa Israel, hi lã ja jmeey dsa jeeh jwëë ka lãh'. Ma na hñaa' jmeey' lii laay' kyaah' Dio, pero sa lã h nãa' dsih'. ³⁵ Hi kyah' le lã koh' he dsa hiih' ne tuuh' neh' tuh' hoh'. Hi mi jnãay' ha lã la' huusdë kih' jwëë dsa —ga jãh' Simeón.

³⁶ Ja ba jee ja ma hãa' ka lãh' jaa dsa më hi ma chee Ana jo mi Fanuel. Dsa më he' ma ngëe juu kih' Dio. Ma laay' sa ju kih' Aser jo Jacob. Ma gyuh jwërte dsa më he'. Gyii ji ne ba ga gyay kyaah' dsa nuuh kyaay'. ³⁷ Ma hya to lo gya na dsë gyii gya kye ji ne he ga jãh' hnëy'. Sa ma dsa hlãayh' ma dsooy jee chih' gwah', lã jmi lã hwë ma hnaayh Dio. Joh jiih sa ga tuiy kuh hiih' ma chuuy kyaah' Dio. ³⁸ Ja ba hor ja ja dsa më he' chuh' kih' cho jmi gyuu, mah' ga løy' kway ti h maah' kih' Dio. Hi ma hlëy' kih' gyuu Jesús, cha né lã jëe hi ma tãah' jøø lih' ba lã Dio dsa hi chaa Jerusaleén.

³⁹ Ma la ma mi teh' cho jmi gyuu lã koh' lle ley kih' Dio, ga nãay ta jwii Nazaret he nøy hwa Galilea. ⁴⁰ Koo jmi koo jmi ma dsa kwa gyuu, hi cha gãmiih be ma dsa lã cha kiyh', hi lã ja huusdë llu kiyh' ma dsa kwa kyaayh'. Ha koh' sa ga mi jãa Dio gyuu kya'.

Lã mäh Jesús ga jã jee kih' ta jwöh' kya' ley

⁴¹ Ga lã jë ji ne ba ma dsoo cho jmi Jesús ta Jerusaleén ma tã jmi he kuh dsa judiu borrego mäh'. ⁴² Ma ga hya Jesús gya to ji ne, ga nãay ka lãh' jmi lã koo tãe dsa jmeë. ⁴³ Ma la ma goh jmi ga nãa cho jmiy ta kih', ni sa liih gyih' ga jã Jesús jwii Jerusaleén. ⁴⁴ Ma jmeey huusdë, hãa Jesús jee kih' dsa hi ga nãa cha jwë ja. Lã tãa jmi ga taayh jwë, ja ga ga hnaayh jee kih' dsa hi chaa kyaay', hi lã ja jee kih' dsa hi kyuy ka lãh'. ⁴⁵ Ma sa ga jnãayh, ga këyh ka lãh' ta Jerusaleén na hñayh.

⁴⁶ Ga tã hnë jmi, ja ga ga jnãayh Jesús jee chih' gwah' na gyay jee kih'

' ta jwöh' kya' ley, ma nuuy ha lã hlëh' dsa he' hi Jesús ma ngii juu kiyh' ka lãh'. ⁴⁷ Lã jëe hi ma tãah' nuu kiyh' ma dsa dsëy ha koo sa ma kyuu Jesús hi lã ja kih' juu he' ma jeeh ja. ⁴⁸ Ma ga jëe cho jmiy, ga lã dsa dsëy, mah' ga jãh' María siyh'.

—Gyuu kyaan', che la ma jmeeh lã na kya jnãh'? Ha koh' sa lle dsën kyaah' Tãa kyaah' jee ga nøy jnãh' hnãh jnãh' hne.

⁴⁹ He ja ga jeeh Jesús juu kiyh'.

—Che la ga nãa hnãh hnaah jnã'? Che sa neh' hnãh he' ga tãen' m'ten kin kyaah' Tãa kyaan'?

⁵⁰ Pero sa ga lã ngëe cho jmiy he' ga hlëy' lã ja. ⁵¹ Ja ga ya hëy' mah' ga nãay koo jøh' kyaayh' ta Nazaret. Jee ja ga mi tey' ga lã jë ba he' ma jãh cho jmiy. Hi María ngoo ba dsooh dsëy lã jë juu he' ga nuuy. ⁵² Hi Jesús koo jmi koo jmi dsa lã jøøh' gyih'. Lã ja cha gãmiih dsa lã kyuyh koo há koo há. Ma tih dsë Dio lã jë he' ma jmeey, hi lã kye dsa ka lãh' ma tih dsë'.

3

Ga løy Jwa' kwa juu'

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Ma hya gya hñaa ji ne lãa Poncio Pilato rey to né. Ji ne ja ma lãa Ponce Pilato lle moh' hwa Judea. Herode ma lãa ta hwa Galilea, Felipe øy' ma lãa ta hwa Iturea kyaah' hwa Traconite. Lisania ma lãa ta hwa Abilinia. ² Ja ba ji ne ja, Aná kyaah' Caifá ma lãa jmi dsa kaa'. Lã ma ja ga hlëh' Dio kyaah' Jwa' joo Zacaría lã koo ma gyay hwa kii jee sa kwa ni miih. ³ He ja ma dsooy lã kaa jee la' cha hoo jmi Jordán ma dsa kway juu he' sã dsa jmi hi ga hlëy' dsa mah' wa dsa jeeh kyaah' Dio mah' koo Dio dsë kih' dso kye kiyh'. ⁴ Lã ja ga lã tã lã koo na si juu he' ga hlëh' Isafa hi ga ngëe juu kih' Dio llo joo, ga jãh'.

Kii nuuh koo lle he' hlëh' hwa kii jee sa kwa ni miih:

“Mi llu hnãh jwë kih' Dsa jøøh jnãn,

mi'lluu' hnäh' hñaaħ' mah' heeh' hnih' wa'ra' ga'të' jee' jäh'.

⁵ Lă'kaa' jee' la' cha'gwaā' hnøø' kah' gwaah',

hnøø' lii' koo' mēē' moh' jee' la' cha'sii'.

Jwē' jlu' gyeh' hnøø' lii' kō'-dsoo'.

Jwē' he' la' ta'juh', hnøø' lii' koo' mēē' ba'.

⁶ Ma'ja' ga'jēē' lă'jēē' dsa', ha' lă' lăā' Dio jne' ta'la' kih' hi' jă'', ga'jah' Isafa.

⁷ He'ja' lă'la' ga'jah' Jwaa' siih' ga'lă'jēē' hi' na'năā' ma'saa' jmi'':

—Hnäh' laah' lă'koh' miih' hi' kyuu'.
 ĺHii' ma'siih' hnäh' he' lăāh' hnäh' hñaaħ' kih' he' wii' he' na' ga'jă'?

⁸ To' nē' da' mi'jnăā' hnäh' he' ma'tuh' hnäh' jwē' hliih' mah' jmeeh' hnäh' he' llui' jmah' ba', ja'ga' la' dsoo' he' ma'jeeh' hnäh' kyaah' Dio. Mo'to' jmee' hnäh' hu'd-sē' lăāh' hnäh' lă'llu' he' jwah' hnäh': "Abraham ba' lăā' tăā' jnăn'." Jēēh' jnă' jwahn', lih' ba' Dio jmee' hwēē' sa'ju' kih' Abraham lă'kye' kih' ku' la'. ⁹ Hee' ñe' lăh' ma'kye' ma'na'llu' hu'hma'. Lă'jē' chaah' hma' he' sa' llui' mii' kih', he' ja' dsa'tu' mah' dsoo' cha'je' —ga'jah' Jwaa'.

¹⁰ Lă'jēē' ba' dsa' ma' ngii' juu' kiyh', ma' jäh'?

—ĺHa' lă' jmee' jnăāh' ja'?

¹¹ Mah' ga'jeeyh' kih' dsa', ga'siiyh':

—Hnäh' hi' cha' to' lēē' hmiih' kih', kwēēh' koo' hi' sa' cha' kih'. Hi' hnäh' hi' kuh' hih' llui', kwēēh' miih' hi' jmee' bii' kih'.

¹² Hi' na'năā' ka'lăh' hi' koo' ku'sih' mah' saay' jmi'. Mah' ga'siiyh' Jwaa':

—Ta'jwōh', hi' jnăāh', ĺha' lă' jmee' jnăāh' ka'lăh'?

¹³ Mah' ga'jah' Jwaa' siiyh':

—Lă'koo' te' lle' kih' ba' kooħ' hnäh' kih' dsa'.

¹⁴ Hlōø' ka'lăh' ga'ngii' juu' kiyh':

—ĺHa' ga'jnăāh' na', ha' lă' jmee' jnăāh' ja'?

Mah' ga'jäh'?

—Ta'jōħ' hnäh' dsa' mah' jñuuħ' hnäh' he' cha' kiyh', ni' ta' hnēē' hnäh' dsa' hi' sa' āā' dsoo' kyaah' juu' ta'juu'. Heeh' ba' hnäh' lă'koo' te' he' lēh' hnäh'.

¹⁵ Peer' lă'jēē' dsa' judiu' ma' hnøø' wa'ra' jäh' kih' ma'lloo' ba' jmi' he' lăāy',

he'ja' ma' jmeey' hu'dsē' che' he' ba' Jwaa' na' hi' lăā' Cristo hi' na'hñaa' kyaah' Dio. ¹⁶ Ga'jah' Jwaa' ga'siih' lă'jēē' dsa' he':

—Ma'ra' ju' dsoo' jwēēh' hnäh', jnă' chaan' dsa' jmi' kyaah' jmi' ba'. Pero jă' jaa' hi' jōħ' ga' lă'koh' ga'jnă'. Hi' ni' sa' tēdsēēh' chiihn' mah' llen' loo' he' hă' tiy'. Hi' he' chaā' hnäh' jmi' kyaah' jmi' lle' Na'jngii', hi' kyaah' je' ka'lăh'. ¹⁷ Hii' cheh' mi'llu' mi'trigo, ma'chooyh' he' kyaah' jwāy'. Ma'la' ma'kooy' mi'trigo kiyh', llay' llui', ja' ga'jēy' wa'hlōø' kih' kyaah' je' he' mo'so' hu' jih'koh'.

¹⁸ Hi' ga'hlēēyħ' dsa' kyaah' cha'ga'mi' ih' juu' he' ga'mi'jnăāy' ha' lă' la' ju' hmēē' he' ma'kway'. ¹⁹ Hi' ga'jūuyh' kih' Herode hi' ma'lăā' ta', kih' he' ma'kyaayh' Herodia mē' Felipe, he' ba' dsa'ñuuħ' ooyh'. Hi' ga'jūuyh' kih' Herode, kih' ga'lă'jē' he' hliih' he' ma'jmeey'. ²⁰ Hi' kēē' ga'ga'băāh' Herode jyoh' dsoo', heh' he' ga'taayh' Jwaa' neh'ñe'.

Ga'saa' Jesús jmi'

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Koo' jmi' lă' ma' cheh' Jwaa' chaā' dsa' jmi', Jesús ka'lăh' ga'saa' jmi'. Ta'ko'jiih' ma' ngii' Jesús kiyh' kih' Dio ga'na' gyuuħ' jmi' gyuu'. ²² Hi' ga'jyoo' nē' kiyh' jmi' lle' Na'jngii', ga'lă'jnăāy', lăay' lă'koh' jaa' juu'. Lă'chah' ja' ga'lă'nuuħ' koo' juu' he' ja' gyuuħ' he' ma'jäh':

—Hne' lăāh' gyuu' kyaan' hi' hnaan'. Peer' chaan' llui' kyaah' hne'.

Jee' la' na'sii' jmi' kih' dsa' ma'gyuh' kyaā' Jesús

(Mt. 1:1-17)

²³ Ma' hăā' Jesús koo' gyii' gya' jī' ñe' ma' ga'lōøy' kway' juu'. Ma' jmăā' dsiiħ' lăay' jōō' José. José he' ma' lăā' jōō' Elí. ²⁴ Elí he' ma' lăā' jōō' Matat. Matat he' ma' lăā' jōō' Leví. Leví he' ma' lăā' jōō' Melqui. Melqui he' ma' lăā' jōō' Jana. Jana he' ma' lăā' jōō' José. ²⁵ José he' ma' lăā' jōō' Matatia. Matatia he' ma' lăā' jōō' Amó. Amó he' ma' lăā' jōō' Nahum. Nahum he' ma' lăā' jōō' Esli. Esli he' ma' lăā' jōō' Nagai. ²⁶ Nagai he' ma' lăā' jōō' Maat. Maat he' ma' lăā' jōō' Matatia. Matatia he' ma' lăā' jōō' Semei.

Semei he' ma' laa' joo' José. José he' ma' laa' joo' Judá. ²⁷Judá he' ma' laa' joo' Joana. Joana he' ma' laa' joo' Resa. Resa he' ma' laa' joo' Zorobabel. Zorobabel he' ma' laa' joo' Salatiel. Salatiel he' ma' laa' joo' Neri. ²⁸Neri he' ma' laa' joo' Melqui. Melqui he' ma' laa' joo' Adi. Adi he' ma' laa' joo' Cosam. Cosam he' ma' laa' joo' Elmodam. Elmodam he' ma' laa' joo' Er. ²⁹Er he' ma' laa' joo' Josué. Josué he' ma' laa' joo' Eliezer. Eliezer he' ma' laa' joo' Jorim. Jorim he' ma' laa' joo' Matat. ³⁰Matat he' ma' laa' joo' Leví. Leví he' ma' laa' joo' Simeón. Simeón he' ma' laa' joo' Judá. Judá he' ma' laa' joo' José. José he' ma' laa' joo' Jonán. Jonán he' ma' laa' joo' Eliaquim. ³¹Eliaquim he' ma' laa' joo' Melea. Melea he' ma' laa' joo' Mainán. Mainán he' ma' laa' joo' Matata. Matata he' ma' laa' joo' Natán. ³²Natán he' ma' laa' joo' David. David he' ma' laa' joo' Isai. Isai he' ma' laa' joo' Obed. Obed he' ma' laa' joo' Booz. Booz he' ma' laa' joo' Salmón. Salmón he' ma' laa' joo' Naasón. ³³Naasón he' ma' laa' joo' Aminadab. Aminadab he' ma' laa' joo' Aram. Aram he' ma' laa' joo' Esrom. Esrom he' ma' laa' joo' Fare. Fare he' ma' laa' joo' Judá. ³⁴Judá he' ma' laa' joo' Jacob. Jacob he' ma' laa' joo' Isaac. Isaac he' ma' laa' joo' Abraham. Abraham he' ma' laa' joo' Taré. Taré he' ma' laa' joo' Nacor. ³⁵Nacor he' ma' laa' joo' Serug. Serug he' ma' laa' joo' Ragau. Ragau he' ma' laa' joo' Peleg. Peleg he' ma' laa' joo' Heber. Heber he' ma' laa' joo' Sala. ³⁶Sala he' ma' laa' joo' Cainán. Cainán he' ma' laa' joo' Arfaxad. Arfaxad he' ma' laa' joo' Sem. Sem he' ma' laa' joo' Noé. Noé he' ma' laa' joo' Lamec. ³⁷Lamec he' ma' laa' joo' Matusalén. Matusalén he' ma' laa' joo' Enoc. Enoc he' ma' laa' joo' Jared. Jared he' ma' laa' joo' Mahalaleel. Mahalaleel he' ma' laa' joo' Cainán. ³⁸Cainán he' ma' laa' joo' Enó. Enó he' ma' laa' joo' Set. Set he' ma' laa' joo' Adán. Adán he' ma' laa' joo' Dio.

4

Ga'ka' hi-sa'llu' dsé' Jesús
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹Cha-miih- be' kih' Jmi-lle' Na-jngii' ma' kye- Jesús. He-ja- ma-la' ma-saay-

jmi- cha'jmi- Jordan, lá'chah' ja- ga'joo' Jmi-lle' kiyh' ngooy' ta' jee' la' hwa' kii'. ²Jee' ja- ga'jāy' to'loo' jmi- jee' ga'ka' hi-sa'llu' dsēy'. Sa' cha- ga'kuyh- ni' mi- ih- ta'ko' jiih' ma' gyay' jee' ja-. Ma-ngēē' he- ja-, ja' kyoyh-. ³He-ja- ga'jāh' hi-sa'llu' siyh'.

—Cher'mah' dsoo' laah' joo' Dio, jmee' hih' mah' lii' he'niih' kuu' la-.

⁴Mah' ga'jeeh- Jesús juu' kiyh', ga'jāyh':

—Ma-na' si- ba': "Ja' ma-la' kyaah' he' kih'-hih- jmee' chaa- jne'. Kyaah' lá'jē' juu' kih' Dio ba' jmee' chaa- jne'."

⁵He-ja- ga'joo' hi-sa'llu' kiyh' lá' ga'tē' koo- moh' ni' mah' kyaah' ko'-hwēē' pih' ba' ga'heeyh' lá'kaa- jee' jwi- kaah' he- cha- jmi-gyuu'. ⁶Mah' ga'jāyh':

—Kwan' jwē' mah' jmeeh' hih' lá'kaa- jee' jwi- na-, hi' kwēēhn' hne- lá'jē' ga' he- la' na'hñaa' he- cha- kih'. Jēēh', jnā' ga'hyohn' lá'jē' he- na- hi' le' kwēēhn' hi- lá' dsēn'. ⁷Lá'jē' he- na- kwēēhn' hne- cher'mah' ga'juu' jnēh' chá'nēn', jmāāh' jnā' joo'h-.

⁸Mah' ga'jāh' Jesús siyh':

—Gwaah- ki' jnā' Tana', jēēh' ma- na-si- ba' jee' jyoh' ka-lāh': "Kih' Dsa-jōōh' hi- laa' Dio kyaah' ba' jmeeh' juu'. Kih' jaa- hñii' bih' jmeeh' ta'he'."

⁹Ma-ngēē' he- ja-, ga'joo' hi-sa'llu' kiyh' ta' jee' chih' gwah' jwi- Jerusalén. Ma' ga'lla-nāy' jee' ja-, ga'jāy' lá' ga'tē' gyuu' kih' gwah' juu', ga'siyh':

—Cher'mah' dsoo' laah' joo' Dio, jwāā- hñaa' lá' ga'tē' hwa'. ¹⁰Jēēh' na-si- ba' ka-lāh':

Dio chee' ángele kyaay' koo' kyah' mah' háāy' hne-.

¹¹Lá'ja- jāy' hne- lá' háāy- gooh-, mah' sa-lla-nu' tiih' kyaah' kuu'.

¹²Mah' ga'jeeh- Jesús juu' kiyh', ga'jāyh':

—Ma-na' si- ba' ka-lāh': "Ta' ka- dsē' Dio hi- laa' Dsa-jōōh' kyaah'."

¹³Ma-la' ma' ka' hi-sa'llu' dsē' Jesús, ga-lā'ōy' kiyh' mi- jmi-.

Ga'lōō' Jesús kway- juu' hwa' Galilea
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴Ma-ngēē' he- ja-, ngaah' Jesús ta' hwa' Galilea kye- cha-miih- be' kih' Jmi-lle' Na-jngii'. Ma' hii' juu' kiyh'

lā'kaa- jee' jwii- he- tāäh' lā'ku' lā'jii' hwa' ja-. ¹⁵ Ma' mi-tēēy- dsa- hi- tāäh' lā'koo- lā'koo- gwah' mäh- hi- ga-lā-jēē' dsa- ga-jmee' jwii- kiyh'. ¹⁶ Ga'llaayh' jee' jwii- Nazaret jee' ga-kwaay'. Ga-he'y' neh' gwah' mäh- lā'koo- ma' tēēy' jmeey' jmi' he- teēh- dsa- dsē'. Jee' ja- ga-nooy- mah' ga-hēy' juu' kih' Dio he- ma-na-sii- jāā'. ¹⁷ Ga-kwēēh' dsih' je- he- ga-sii' Isafa hi- ma-ngēē- juu' kih' Dio. Ga-jiiy' mo'je- mah' ga-jnøoyh' jee' na-sii- lā-la-:

¹⁸ Kyen' jmi-lle' kih' Dio nē' kin'.

Ma-hñaay' jnā' mah' kwan' ju' hmēē' kih' hi- tā-nee'.

Ga-cheey' jnā' mah' hlēēhn' hi- sa- cha- o-joh' dsē- kih'.

Jmeen' juu' ha- lā- jee' lāā' hi- tāäh' neh- nē

Jmeen' jēē' hi- tuu'.

Lāān' dsa- hi- dsa-ngēē' lli' wii'.

¹⁹ Jmeen' juu' he- ma-tøohn' ji-nē- he- mi-jāā' Dio sa-.

²⁰ Ma-ngēē' ma-hē' Jesús juu' ja-, ga-bāay' mo'je- mah' ga-ngēēy' kih' hi- ma' hā' goo-, ja-ga-gayay-. Lā-jēē' hi- ma' tāäh' jee' ja- ma' jēēy' koo- hwēh'.

²¹ Mah' ga-løoy' hlēēyh- dsa- he'.

—Na' ma-lā-te' juu' kih' Dio he- ma-hēn' cha-nēh' hnāh'.

²² Ga-lā-jēē' ba' dsa- ma' hlēēh' llu' kih' Jesús, hi- ma' dsa- dsēy' kih' jnāah' la' juu' he- ma' hlēēh' Jesús. Mah' ma' jāyh'.

—¿Che' ja- he' jo- nūh- José hi- na'?

²³ He- ja- ga-jāh' Jesús siiyh' dsa- he'.

—Ma' ba' jnā' he- jwiih' jnā' juu' he- tēēh' hnāh' hlēēh', he- jāh' lā-la-: "Jmee' mē- kyah' hñaah', cher'mah' dsoo' laah' tē-mē". Jmee' ka-lāh' jee' la' jwii' kyah' lā-jē- he- ma-nūy' jnāāh' ga-jmeeh' jwii- Capernaum, ja-ga-la' dsoo'."

²⁴ Hi' ga-hlēēh' gyih' jyoh' juu', ga-jāyh'.

—Ma-ra' ju' dsoo' jwēēhn' hnāh'. Ni' jaa- dsa- hi- ngēē- juu' kih' Dio sa' heeh- dsih' jee' jwii- gooy'. ²⁵ Ju' dsoo' jwēēhn' hnāh'. Lā'koo- ma' gya' Elia hi- ga-ngēē- juu' kih' Dio ga-hna' jma' hnē- ji-nē- na-dsē- jnee' sih- hi- ha- koh' hoo' sa' ga-lā-cha- lā'kaa- hwa' ja-. Jmi' ja-, ma' chaa- jwēē- dsa-mē' hñi' hwa' Israel.

²⁶ Pero sa- ga-cheē- Dio Elia kih' ni- jaa-

dsa-mē' hñi' he'. Ga-cheey' kih' jaa- dsa-mē' hñi' hi- ma' chaa- Sarepta koo' kih' Sidon ba'. ²⁷ Lā-jā- ka-lāh' jmi' kih' Eliseo hi- ga-ngēē- juu' kih' Dio llo'joo'. Ma' chaa- jwēē- dsa- hi- ma' dsaah' hmih' hōō- hwa' Israel. Pero ni' jaa- hi- he' sa- ga-hlaa'. Ma-la- Naaman hi- ma' chaa- hwa' Siria ba' ga-jā' kih'—ga-jāh' Jesús.

²⁸ Lā-jēē' hi- ma' tāäh' neh' gwah' ja-, ga-lā-lleey' jwēte lā- ma' ga-nūy' juu' ja-.

²⁹ Ga-noo- lā-jēē- dsa- he' mah' ga-sēēh- dsih' ta' chuuh' jwii-. Ga-jāy' lā- ga-tē- gyuh' moh' jee' la' jee' jwii- ja-, mah' ma' jwāy' ta' cha-si- nñih'. ³⁰ Pero he- ga-la', ga-koo' Jesús jwē' kiyh' ga-ngēēy' to' dsaah' jee' kih' dsa- he', ngooy' ta' jee' jyoh'.

Ga-lleē- Jesús jmi-lle' hliih' kih' jaa- dsa-

(Mr. 1:21-28)

³¹ Ngoo' Jesús ta' Capernaum, koo- jwii- he- nōō' hwa' Galilea. Ga-kway' juu' jmi' he- teēh- dsa- dsē'. ³² Lā-jēē' dsa- ma' dsa- dsē' kih' juu' he- ma' kway' ja-. Jēēh', ma' hlēēyh' kyaah' cha' miih' be'.

³³ Ma' hāā' neh' gwah', jaa- dsa- hi- ma' kye- jmi-lle' hliih' mah' ga-hlēēyh' koo- ki-gaa-. ³⁴ Ga-jāyh'.

—Ta' kaah' jnāāh', Jesús dsa- Nazaret. ¿Che' ma-nēh' mah' mi'llaah' jnāāh' ? Kyuu' jnāāh' hne-. Hne- ba' he' hi- na-jngēē' kyaā' Dio.

³⁵ Mah' ga-jwiih' Jesús kih' jmi-lle' hliih' he', ga-siiyh'.

—Ta' tooh' miih'. Go-hēē' kih' dsa- na-—ga-jāyh'.

Lā-jiih' ga-tāh' dsa- he' hwa' to-lo- nē- dsa- ga-jmee' jmi-lle' hliih' he' mah' ya-hēē' bih'. Pero ni' miih' dsoo' sa' ga-jmeey' kih' dsa- he'. ³⁶ Peer' ga-jwāah' dsa- kyaah' juu' he- ga-hlēēyh' ja-, ma' hlēēyh' dsa-kyaayh', ma' jāyh'.

—¿Hee- ba' juu' na-? He- ba' che- beē' juu' kiyh'. Ha- lā- liyh' jmeey' mada' kih' jmi-lle' hliih' mah' hwēēy'.

³⁷ Ga-lā-cha' juu' kih' Jesús lā'kaa- jee' jwii- he- tāäh' lā'ku' lā'jii' kih' hwa' ja-.

Ga-mi-hlāā' Jesús ma-choo' Simón
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Ma' ya⁻hëë¹ Jesús neh⁻ gwah⁻ ja⁻, ngooy¹ ta⁻ kih¹ Simón. Jee⁻ ja⁻ ma' kya¹ ma⁻ choo¹ Simón dsaah⁻ kya¹h¹ llii⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻chu¹u⁻ dsa⁻ kya¹h¹ Jesús mah¹ mi⁻h-lä¹äy⁻. ³⁹He⁻ja⁻ ga⁻tö¹h¹ Jesús lle⁻ jee⁻ kya¹y¹, ga⁻jmeey⁻ hih⁻ kih¹ llii⁻ ja⁻. Mah¹ ya⁻hi¹ llii⁻. Lä⁻chah¹ ja⁻ ga⁻noo⁻ ma⁻choo¹ Simón he⁻, ga⁻jmeey⁻ he⁻ ga⁻kuh⁻ ga⁻h¹ih¹ hi⁻ ma⁻tä¹ah⁻ jee⁻ ja⁻.

Ga⁻mi⁻hlä¹ä⁻ Jesús jwë⁻h⁻ hi⁻ dsaah⁻
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Ma' ga⁻nuu⁻ jmi⁻h⁻ ja⁻, lä⁻jë⁻ä⁻ dsa⁻hi⁻ ma⁻ chaa⁻ dsa⁻dsaah⁻ kya¹ na⁻nä¹y⁻ na⁻jä¹y⁻ cha⁻në⁻ Jesús. Na⁻ku⁻ na⁻ngi⁻h⁻ dsoo⁻ ma⁻laa⁻ dsa⁻dsaah⁻ he⁻. He⁻ja⁻ ga⁻kye⁻ Jesús goo⁻ në⁻ kih¹ lä⁻jaa⁻ lä⁻jaa⁻ mah¹ ga⁻mi⁻hlä¹äy⁻. ⁴¹Kih¹ jwë⁻ä⁻ dsa⁻dsaah⁻ he⁻ ga⁻hwë⁻ä⁻ jmi⁻lle⁻ hlii¹h⁻, hi⁻ ma⁻tooyh⁻ mi⁻h⁻ ma⁻jäy⁻h⁻:

—Hne⁻ laa¹h⁻ Jo⁻o⁻ Dio.

Pero ma⁻juuh⁻ Jesús kiyh¹. Sa⁻ ma⁻ kway⁻ jwë⁻ ma⁻hlë¹y⁻h⁻, jë⁻h⁻ ma⁻ñe⁻ ba⁻ jmi⁻lle⁻ hlii¹h⁻ he⁻ laa¹y⁻ Cristo.

Ga⁻kwa⁻ Jesús juu⁻ neh⁻ gwah⁻ mäh⁻ kih¹ dsa⁻gooy⁻
(Mr. 1:35-39)

⁴² Ma' ga⁻jnä⁻ ja⁻, ya⁻hë⁻ä⁻ Jesús ngoo⁻ ta⁻ jee⁻ sa⁻ chaa⁻ dsa⁻. Lä⁻chah¹ ja⁻ ga⁻taah⁻ dsa⁻ ga⁻hnaayh⁻ lä⁻jii⁻h⁻ ga⁻jnä¹y⁻h⁻. Hi⁻ ga⁻ha⁻ dsa⁻ kiyh¹, sa⁻ ma⁻ kway⁻ jwë⁻ ma⁻dsooy⁻ ta⁻ jee⁻ jyoh⁻. ⁴³Pero Jesús ga⁻jäh⁻ siiyh⁻:

—Jmee⁻ bii⁻ kin⁻ niin⁻ ta⁻ jee⁻ jyoh⁻ na⁻kan⁻ ju⁻hmë⁻ä⁻ he⁻ mi⁻jnä⁻ä⁻ ha⁻ lä⁻jä⁻ä⁻ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁻ kih¹. Kih¹ he⁻ la⁻ ba⁻ na⁻hñaan⁻ jan⁻.

⁴⁴ He⁻ja⁻ ngooy⁻ na⁻kway⁻ juu⁻ lä⁻koo⁻ lä⁻koo⁻ gwah⁻ kih¹ dsa⁻ judiu⁻ he⁻ tō⁻hwa⁻ Galilea.

5

Jwë⁻h⁻ hmooh⁻ ga⁻taah⁻ neh⁻ sa⁻hma⁻
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Koo⁻ hä⁻ ma⁻ cheh⁻ Jesús cha⁻hoo⁻ jmi⁻juuh⁻ he⁻ hla⁻ hwa⁻ Genesaret. Jee⁻ ja⁻ ga⁻kuh⁻ jwë⁻h⁻ jwërte⁻ dsa⁻ lä⁻ku⁻ lä⁻jii⁻h⁻ kiyh¹ hi⁻ hnō⁻ ma⁻nuu⁻ juu⁻ kih¹ Dio. ² Ga⁻jë⁻ä⁻ Jesús to⁻ na⁻moo⁻ he⁻ ma⁻ na⁻hi⁻ cha⁻hoo⁻ jmi⁻h⁻ ja⁻. Jë⁻h⁻, ma⁻ngë⁻ä⁻ sa⁻hma⁻hwë⁻ä⁻ hi⁻ ma⁻ka¹ah⁻ hmooh⁻, ga⁻taayh⁻ ga⁻gyiyh⁻

ma⁻ kiyh¹. ³ He⁻ja⁻ ga⁻he⁻ Jesús neh⁻ na⁻moo⁻ he⁻ ma⁻ la⁻ kih¹ Simón. Ga⁻jmeey⁻ mada⁻ kih¹ Simón mah¹ hläy¹h⁻ ga⁻ miih⁻ na⁻moo⁻ ja⁻ ta⁻ jee⁻ juuh⁻ jmi⁻h⁻. Mah¹ ga⁻gyay⁻ neh⁻ na⁻moo⁻ ja⁻, ga⁻lōy⁻h⁻ hlë¹y⁻h⁻ lä⁻jë⁻ä⁻ dsa⁻. ⁴ Ma⁻ ga⁻dsaa⁻ juu⁻ kiyh¹, ga⁻siiyh⁻ Simón:

—Ma⁻nōn⁻ ta⁻ jee⁻ juuh⁻ ga⁻ mah¹ hiih⁻ hnäh⁻ sa⁻hma⁻ kyah⁻ hnäh⁻.

⁵ Mah¹ ga⁻jë⁻h⁻ Simón juu⁻ kiyh¹:

—Ta⁻jwoh⁻ kya⁻an⁻. Lä⁻taa⁻ hwe⁻ ma⁻kooh⁻ jnä¹h⁻ sa⁻hma⁻. Sa⁻ chaa⁻ ma⁻lë¹h⁻ jnä¹h⁻ ni⁻ miih⁻. Pero cher⁻mah⁻ lä⁻ja⁻ jwah⁻, hi⁻ ba⁻ jnä⁻ sa⁻hma⁻.

⁶ Ma⁻ngë⁻ä⁻ hi⁻y⁻ sa⁻hma⁻ ja⁻, lä⁻chah¹ ja⁻ ga⁻së⁻y⁻h⁻. Peer⁻ jwë⁻ä⁻ jwërte⁻ hmooh⁻ ga⁻taah⁻ neh⁻ hma⁻ ja⁻, lä⁻jii⁻h⁻ ga⁻lō⁻ä⁻ dsa⁻gyii⁻. ⁷ He⁻ja⁻ ga⁻jmeey⁻ lii⁻ kih¹ dsa⁻kyaayh⁻ hi⁻ ma⁻ tä¹ah⁻ jyoh⁻ na⁻moo⁻ mah¹ ya⁻ nä¹y⁻ kway⁻ be⁻. He⁻ja⁻ ya⁻ nä¹y⁻, hi⁻ ga⁻kayh⁻ lä⁻tō⁻ na⁻moo⁻ kiyh¹ ja⁻. He⁻ja⁻ miih⁻ ga⁻ sa⁻ ga⁻hmäh⁻ neh⁻ jmi⁻h⁻. ⁸ Ma⁻ ga⁻jë⁻ä⁻ Simón Pee⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻juuyh⁻ jnë⁻y⁻ cha⁻në⁻ Jesús, mah¹ ga⁻siiyh⁻:

—Sa⁻ hō⁻ä⁻ kwaat⁻ nooh⁻ koo⁻ kin⁻ Dsa⁻jō⁻h⁻ kya⁻an⁻. Jë⁻h⁻ cha⁻ cha⁻ miih⁻ dso⁻kye⁻ kin⁻.

⁹ Jë⁻h⁻, ga⁻jwaa⁻h⁻ jwërte⁻ Pee⁻ lä⁻kye⁻ hi⁻ ma⁻ tä¹ah⁻ kō⁻jō⁻h⁻ kyaayh⁻, ma⁻ ga⁻jë⁻y⁻ ha⁻ lä⁻kō⁻ jwë⁻ä⁻ hmooh⁻ hi⁻ ga⁻saayh⁻. ¹⁰ Ja⁻ ba⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻la⁻ kih¹ Jacobo kya⁻ah⁻ Jwaa⁻ jō⁻ñuuh⁻ Zebedeo hi⁻ ma⁻ jmee⁻ ta⁻ kō⁻jō⁻h⁻ kya⁻ah⁻ Simón. Pero ga⁻jäh⁻ Jesús siiyh⁻ Simón:

—Ta⁻ wa⁻ gah⁻. Na⁻ ta⁻ cha⁻në⁻ dsa⁻ ba⁻ lë¹h⁻ na⁻, lä⁻ he⁻ ma⁻ lë¹h⁻ hmooh⁻.

¹¹ Ja⁻ ga⁻ ga⁻lla⁻nä⁻y⁻ cha⁻hoo⁻ jmi⁻h⁻ kya⁻ah⁻ na⁻moo⁻. Jee⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁻llay⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ ma⁻kooyh⁻ ja⁻, mah¹ ga⁻jmeey⁻ kō⁻jō⁻h⁻ kya⁻ah⁻ Jesús.

Ga⁻mi⁻hlä¹ä⁻ Jesús jaa⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁻ hmih⁻ hō⁻ä⁻

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Koo⁻ jmi⁻h⁻ ja⁻ ma⁻ hä⁻ä⁻ Jesús kō⁻ä⁻ jee⁻ jwii⁻. Ga⁻lloo⁻ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁻ hmih⁻ hō⁻ä⁻. Ma⁻ ga⁻jë⁻y⁻ Jesús ga⁻juuyh⁻ jnë⁻y⁻ mah¹ ga⁻jluuy⁻ lley⁻ lä⁻ ga⁻të⁻ hwa⁻ cha⁻në⁻ Jesús. Ga⁻chuuy⁻ kya⁻ah⁻, ga⁻jäy⁻h⁻:

—Dsa⁻jō⁻h⁻ kya⁻an⁻, cher⁻mah⁻ le⁻, le⁻h⁻ ba⁻ hne⁻ cheh⁻ dsoo⁻ he⁻ mi⁻ sah⁻ jnä⁻.

¹³ He-ja- ga-hii' Jesús ma-goo- mah' ga-kyey- né kih' dsa- he', mah' ga-jäyh':

—Le' ba'. Wa' dsa-che' dsoo' he- mi-sah' hne'.

Lä' chah' ja- ga-ääh' go-te- hmih' hoo- ja-. ¹⁴ Ma-ngëë' he- ja-, ga-taah- Jesús juu' mah' sa' kooyh' juu' kyaah' ni- jaa-, ga-jäyh':

—Gwa- go-hääh' hñaah' kih' jmi-dsa- lä-koh' jäh' ley kih' Moisé. Kye- miih- he- kwëëyh' lällu' he- ma-na'lluuh'. Lä- ja- go-jmee' mah' lä-ne- dsa- he- ma-jä' kyah'.

¹⁵ Pero koo- jmi' koo- jmi' cha-ga-mi- ih- ma' hii' juu' kiyh'. Jwëë' dsa- ma' dsa-kuh' nuu- juu' he- kway-, hi- lä-ja- ka-läh' ma' dsa-kuh' jwëë' hi- dsaah' hi- hnø' jäh' kiyh'. ¹⁶ Pero Jesús ma' dsooy- ma' dsa-ngiyy' kiyh' kih' Dio jee' sa' chaa- ni- jaa- dsa-.

Ga-mi-hlääh' Jesús jaa- hi- sa' liih' goo- ti'

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Koo- jmi' ma' gya' Jesús kway- juu' . Jee' ja- ma' tääh' ko-lla' fariseo kyaah' ta-jwöh' kyaa' ley. Dsa-kaah' he' ya-nää' lä-jë' jwi' mah- he- na-hee' hwa' Galilea, hi- lä-ja- hi- ma' chaa- hwa' Judea ka-läh', lä-kye- hi- ma' chaa- Jerusalén. Ma' kye- Jesús cha-miih- be' kih' Dio kyaah' he- ma' mi-hlääh' hi- dsaah'. ¹⁸ Jmi' ja- ga-lla-nää' dsa- hi- ma' jaa- jaa- hi- dsaah' hi- sa' liih' goo- ti' na-kyaa' né jii-. Ma' hnøyy' 'ma' dsa-taayh' cha'neh' mah' dsa-kyay- cha-në' Jesús. ¹⁹ Kih' he- ma' tääh' jwëë' dsa-, sa' ga-la' ma' taayh' cha'neh'. He- ja- ga-wiyy' ta' gyuu' hne' mah' ga-jniyh' miih- ka'luu' hne'. Ta' jwë' ja-, ga-jnaay' dsa-dsaah' he' lä-kye- jii' kiyh' to-lo- né dsa- cha-në' Jesús. ²⁰ Ma' ga-jëe' Jesús ha- lä-koo- dsoo' dsë' lä-jëë' dsa- he', he-ja- ga-jäyh' siyyh' dsa-dsaah':

—Dsa-nuuh-, ma-na-che' ba' dso'kye- kyah'.

²¹ He-ja- lä-jëë' ta-jwöh' kyaa' ley kyaah' dsa- fariseo ga-løyy' jmeey' huüdsë': “¿Hee- läa' dsa-nuuh- na- he- mi-kwayh' Dio? Jaa- Dio ba' lih' che' dso'kye- kih' dsa-.”

²² Pero ga-lä-liih' ba' Jesús he- huüdsë- ma' jmeë- dsa- he', he-ja- ga-siyyh':

—¿He- la' jmeeh- hnäh' huüdsë- lä- na-? ²³ ¿Hee- ga' na- sa' jwëëh', laah' hnäh'? ¿Che' he- chiih' jne' jaa- hi- dsaah': “Ma-na-che' ba' dso'kye- kyah'”, o he- chiih' jnih': “Noo-, kii' jii' kyah', mah' gwaah-”? ²⁴ He-ja- jmeen' he- jwëëh' ga' mah' lä-ngëëh' hnäh', Hi-ga-lëë' ngo' la- ba' na-ngë' jwë' jmi-gyuu' mah' chey' dso'kye- kih' dsa-.

Ja' ga' ga-jäh' Jesús siih' hi- sa' liih' goo- ti' he':

—Jnä' jwahn' noo-, kii' jii' kyah', gwaah- cha'neh' kyah'.

²⁵ Lä' chah' ja- ga-noo- dsa- he' cha-në' lä-jëë' dsa- hi- ma' tääh' jee' ja-, ga-kooy' 'jii' kiyh' jee' ma' kyaay', ngaayh' cha'neh' kiyh', jmeey' juuh- kih' Dio. ²⁶ Ga-lä-jëë' ba' ga-lä-dsaa- jwërte dsë' ma' ga-jëëy' he- ja-, mah' ga-jmeey' juuh- kih' Dio. Ga-lä-goyh' jwërte, ma' jäh':

—Na' ba' ra' si- ma-jëën' koo- he- juh- gaa- he- jmeë- dsaa- dsë- jne'.

Ga-tëëh' Jesús Leví

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Ma-ngëë' he- ja-, ngoo' Jesús ta- jee' jyoh'. Jee' ngooy' ja-, ga-jëëy' jaa- hi- koo' 'ku'sih- hi- ma' chee- Leví, ma' gya' nē'ta' kih' kooy' ku'sih-. Mah' ga-jäh' Jesús siyyh':

—Na- wa' jmeen' ko-jöh'.

²⁸ Ga-jä' ba' ta' kiyh' he- ma' jmeey' ja-, mah' ga-jmeey' ko-jöh' kyaah' Jesús. ²⁹ Leví hi- ma' koo' ku'sih- he' ga-jmeey' koo- jmi' juuh- kih' Jesús cha'neh' kiyh'. Jwëë' dsa- hi- ma' koo' ku'sih- kyaah' jnah' ga' dsa- ma' tääh' né mes- ko-jöh' kyaayh'. ³⁰ Pero dsa- fariseo kyaah' ta-jwöh' kyaa' ley ga-taayh' ga-ti- ga-chooy' juu' kyaah' discípulo kyaa' Jesús, ga-jäyh':

—¿He- la' kuh' huh' hnäh' ko-jöh' kyaah' dsa- hi- koo' ku'sih- na-, hi- lä-ja- kyaah' dsa- wa' hi- cha- hi-?

³¹ He-ja- ga-jëëh- Jesús juu' kiyh', ga-siyyh':

—Sa' jmeë' bi' tē-më' kih' dsa- hi- lluu', kih' dsa-dsaah' ba' jmeë' bi'. ³² Sa' ma-jan- kih' hi- lluu', ma-jan- kih' hi- cha- dso'kye- kih' ba' mah' wa' dsa-jëeyh- kyaah' Dio.

Ga⁺ngi⁺ dsa⁻ juu⁺ he⁻la⁺ sa⁺ tu⁻ dis-
cipulo ko⁻hwē⁺ he⁻ kuh⁻hiyh⁻

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³Ja⁺ga⁺ga⁺jāh⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ti⁻choo⁺ juu⁺
he⁺, siiyh⁺ Jesús:

—Dsa⁻ kyaa⁺ Jwaa⁺ ko⁻lla⁻jiih⁻ ba⁺ sa⁺
kuh⁻hiyh⁻ ma⁺ ngiiy⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio, hi⁻
lā⁺ja⁺ jmee⁺ dsa⁻ fariseo ka⁻lāh⁺. ¿He⁻la⁺
sa⁺ jmee⁺ lā⁺ja⁺ discípulo kyaah⁺?

³⁴He⁻ja⁻ ga⁺jāh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Dsa⁻ hi⁻ tāāh⁺ jee⁺ dsa⁻jē⁺ goo⁻ dsa⁻,
sa⁺ cha⁻ he⁻ kih⁺ he⁻ tuy⁺ he⁻ kuh⁻hiyh⁻
ta⁺ko⁺ jiih⁺ gya⁺ dsa⁻ñuu⁺ hi⁻ dsa⁻jē⁺
goo⁻ jee⁺ja⁺. ³⁵Pero lloo⁻ko⁻ jmi⁺ wa⁺ra⁻
ga⁺lleey⁺ dsa⁻ñuu⁺ hi⁻ dsa⁻jē⁺ goo⁻ he⁻.
Ma⁺ja⁺ ga⁺tu⁺ dsa⁻ kyaay⁺ he⁻ kuh⁻hih⁻
mah⁺ chuuy⁺ kyaah⁺ Dio.

³⁶Hi⁻ ga⁺jāyh⁺ siiyh⁺ juu⁺ na⁻hmāā⁺ la⁻:

—Ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ sa⁺ kwa⁺ kih⁺, ka⁺ ko⁻
jwi⁺ hmi⁺h⁻ hmē⁺ mah⁺ tōoy⁺ nē⁺ kih⁺
hmi⁺h⁻ ma⁻gyuh⁻. Cher⁺mah⁺ lā⁺ja⁺ la⁺,
ko⁻ heey⁺ hmi⁺h⁻ hmē⁺ ba⁺ja⁺. Hi⁻ ni⁺ sa⁺
jee⁺h⁺ kwee⁻ hmi⁺h⁻ ma⁻gyuh⁻ kyaah⁺ jwi⁺
hmi⁺h⁻ hmē⁺ja⁺. ³⁷Hi⁻ lā⁺ja⁺, ni⁺ jaa⁻ dsa⁻
sa⁺ kwa⁺ kih⁺ chiyh⁺ vin hmē⁺ neh⁻ loo⁻
ma⁻gyuh⁻. Cher⁺mah⁺ ga⁺chih⁺ dsa⁻ vin
hmē⁺ neh⁻ loo⁻ ma⁻gyuh⁻, chah⁺ ba⁺gyii⁺,
jēh⁺ sa⁺ kwa⁺ jwē⁺ āā⁺. Tuu⁺ vin hmē⁺ hi⁻
heey⁺ loo⁻ ka⁻lāh⁺. ³⁸He⁻ja⁻ neh⁻ loo⁻ hmē⁺
ba⁺ dsa⁻hoo⁻ vin hmē⁺. Mah⁺ lā⁺ja⁺ ba⁺
mi⁻hee⁻ vin hmē⁺ja⁺, kyaah⁺ loo⁻ hmē⁺
ka⁻lāh⁺. ³⁹Ni⁺ jaa⁻ hi⁻ tēē⁺ hih⁻ jmi⁺h⁻ mi⁺jeh⁺
ma⁻āā⁺, sa⁺ tih⁺ dsēy⁺ he⁻ hmē⁺ lā⁺chah⁺
ja⁺. Jēh⁺ jāyh⁺: “Llu⁺ ga⁺ he⁻ ma⁻gyuh⁻.”
—ga⁺jāh⁺ Jesús.

6

Ga⁺hlēeh⁺ Jesús ha⁻ lā⁺ la⁺ jmi⁺ he⁻
teeh⁻ dsa⁻ dsē⁺

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹Koo⁻ jmi⁺ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsē⁺, ga⁺ngēē⁺
Jesús jee⁺ ma⁻na⁻jnā⁺ chaah⁺ trigo. Ga⁺h⁻
nā⁺ discípulo kyaay⁺ mi⁺h⁻ sa⁺gwah⁺ trigo,
ga⁺gyey⁺ kyaah⁺ gooy⁻ mah⁺ ga⁺kuyh⁻.
“He⁻ja⁻ ko⁻lla⁺ fariseo ga⁺jāyh⁺ siiyh⁺ dis-
cipulo he⁻:

—¿He⁻la⁺ jmeeh⁻ hnāh⁺ he⁻ sa⁺ lle⁻ kih⁺
jmeeh⁺ hnāh⁺ jmi⁺ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsē⁺?

³He⁻ja⁻ ga⁺jāh⁺ Jesús siiyh⁺:

—¿Che⁺ sa⁺ ma⁻heh⁻ hnāh⁺ jee⁺ na⁻si⁻
lā⁺ko⁻ ga⁺jmeē⁺ David ko⁻ hā⁺, lā⁺ ma⁺ja⁺
kyoyh⁺ kyaah⁺ hi⁻ ma⁺ ga⁺nāā⁺ kyaayh⁺?
“Ga⁺hey⁺ neh⁻ gwah⁺ mah⁺ ga⁺kuyh⁻ he⁻ni⁻
ih⁻ he⁻ ma⁻na⁻jōō⁻ he⁻ sa⁺ lle⁻ kih⁺ ma⁺
kuyh⁺ hi⁻ ga⁺kwēēyh⁺ dsa⁻ kyaay⁺ ka⁻lāh⁺.
Jēh⁺, ma⁺ lā⁺ jmi⁺ dsa⁻ ba⁺ ma⁺ na⁻ngē⁺ jwē⁺
kuyh⁺ he⁻ni⁻ih⁻ja⁺.

⁵Hi⁻ ga⁺jāyh⁺ ka⁻lāh⁺:

—Hi⁻ ga⁺lēē⁺ngo⁺ la⁻ ba⁺ na⁻ngē⁺ jwē⁺
jmeey⁺ hih⁺, hee⁻ na⁻ he⁻ ga⁺tēē⁺ jmee⁺
dsa⁻ jmi⁺ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsē⁺.

Ga⁺mi⁺hlāā⁺ Jesús jaa⁻ dsa⁻ jmi⁺ he⁻
teeh⁻ dsa⁻ dsē⁺

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶Jyoh⁺ ka⁻lāh⁺ jmi⁺ he⁻ teeh⁻ dsa⁻
dsē⁺ ga⁺he⁺ Jesús neh⁻ gwah⁺ māh⁻ mah⁺
ga⁺lōoy⁺ kway⁺ juu⁺. Jee⁺ja⁻ ma⁺ hāā⁺
jaa⁻ dsa⁻ñuu⁺ hi⁻ ma⁻lā⁻kii⁺ ma⁻goo⁻
ra⁻llu⁺. ⁷Hi⁻ ma⁺ tāāh⁺ ta⁺jwōh⁺ kyaā⁺ ley
kyaah⁺ dsa⁻ fariseo tāāy⁺ Jesús, ma⁺ jēēy⁺
che⁺ mi⁺hlāāy⁺ dsa⁻ jmi⁺ he⁻ teeh⁻ dsa⁻
dsē⁺ mah⁺ lā⁺ja⁺ ma⁺ le⁺ ma⁺ hni⁺y⁺ kiyh⁺.
⁸Pero ma⁺ ñe⁻ ba⁺ Jesús he⁻ hu⁺dsē⁺ ma⁺
jmeē⁺ dsa⁻ he⁻, he⁻ja⁻ ga⁺siiyh⁺ dsa⁻ hi⁻
ma⁻lā⁻kii⁺ ma⁻goo⁻ he⁻:

—Noo⁻, mah⁺ ña⁻ jee⁺ to⁺dsaah⁺ la⁻.

Mah⁺ ga⁺noo⁻ dsa⁻ he⁻ jee⁺ to⁺dsaah⁺ja⁻.

⁹He⁻ja⁻ ga⁺jāh⁺ Jesús siiyh⁺ dsa⁻kaah⁺ he⁻:

—Ngiin⁺ ko⁻ mi⁺juu⁺ kyah⁺ hnāh⁺. ¿Hee⁻
na⁻ na⁻ngē⁺ jne⁺ jwē⁺ jmeen⁺ jmi⁺ he⁻ teeh⁻
dsa⁻ dsē⁺, che⁺ he⁻ llu⁺ o che⁺ he⁻ hli⁺h⁺?
¿Che⁺ lāā⁺ jne⁺ jaa⁻ hi⁻ ma⁻ngoo⁺ ga⁺juu⁺ o
kwan⁺ jwē⁺ juuy⁺?

¹⁰Ga⁺jēē⁺ Jesús ko⁻hwēē⁺ lā⁺ja⁺ kih⁺
lā⁺jēē⁺ hi⁻ ma⁺ tāāh⁺ lā⁺ku⁺ lā⁺jii⁺ kiyh⁺ja⁻,
mah⁺ ga⁺siiyh⁺ hi⁻ ma⁻dsaah⁺ he⁻:

—Ni⁺h⁺ ma⁻gooh⁻.

Mah⁺ ga⁺ni⁺h⁺ dsa⁻ he⁻ ma⁻goo⁻.
Lā⁺chah⁺ja⁻, ga⁺jā⁺ go⁻te⁻ ma⁻gooy⁻.

¹¹Peer⁻ ga⁺lā⁺lleey⁺ dsa⁻kaah⁺ he⁻, mah⁺
ga⁺siiyh⁺ dsa⁻kyaayh⁺:

—¿Ha⁻ lā⁺ jmeen⁺ kih⁺ Jesús?

Ga⁺hñāā⁺ Jesús lā⁺jēē⁺ gya⁺tuu⁺ apōs-
tole

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹²Jmi⁺ja⁻ ñee⁺ Jesús ta⁺ ko⁻ moh⁺
na⁺ngiiy⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio lā⁺jiih⁺ ga⁺jñāyh⁺
hwē⁺ja⁻. ¹³Ma⁺ ga⁺jñā⁺ja⁻, ga⁺tēēy⁺
lā⁺jēē⁺ discípulo kyaay⁺, mah⁺ ga⁺lleeyh⁻

gya⁻tuu¹ ba'. Hi⁻ he¹ ga⁻tēy^hl' apóstole.
¹⁴ Ga⁻lleeyh⁻ Simón hi⁻ ma⁻ tēy^h Pee',
 Andre' øøh⁻ Simón, Jacobo kyaah¹ Jwaah⁻,
 Felipe kyaah¹ Bartolomé, ¹⁵ Matá, Tamá, Ja-
 cobo jo⁻nūh⁻ Alfeo, Simón hi⁻ ma⁻ tēy^hh⁻
 Zelote, ¹⁶ Juda øøh⁻ Jacobo, kyaah¹ Juda Is-
 cariotte hi⁻ ga⁻ngēē¹ Jesús.

Ga⁻kwa¹ Jesús juu¹ kih¹ jwēē¹ dsa⁻
 (Mt. 4:23-25)

¹⁷ Ga⁻jnaa¹ Jesús ta⁻ hwa¹ mi⁻ kō⁻jōh¹
 kyaah¹ discípulo kyaay¹. Peer¹ jwēē¹ dsa⁻
 ga⁻lla⁻nāa¹ jee¹ ja⁻, dsa⁻ cha⁻ la⁻kaa⁻ hwa¹
 Judea, kyaah¹ dsa⁻ cha⁻ Jerusalén, dsa⁻
 cha⁻ Tiro kyaah¹ Sidón jwii⁻ he⁻ tāāh¹
 cha⁻hoo¹ jmi⁻ neeh⁻. Lā⁻jēē⁻ dsa⁻ he⁻ ga⁻la⁻
 nāa¹ he⁻ hnøøy¹ nuuy¹ juu¹ kih¹ Jesús
 hi⁻ ga⁻lla⁻nāa¹ hi⁻ dsaah¹ mah¹ jā⁻ kiyh¹.
¹⁸ Lā⁻jēē⁻ hi⁻ ma⁻ jēē⁻ wii⁻ he⁻ ma⁻ jmee⁻
 jmi⁻lle⁻ hliih¹ kiyh¹, lā⁻ja⁻ ka⁻lāh¹ ga⁻jā⁻
 kiyh¹. ¹⁹ He⁻ja⁻ ma⁻ jmee⁻ dsa⁻ bii⁻ ha⁻ lā⁻
 jee⁻ tēy⁻1 suy¹ mi⁻h⁻ sa⁻hmi⁻h⁻ kih¹ Jesús,
 kih¹ he⁻ ma⁻ hwēē⁻ be⁻ kiyh¹ he⁻ kyaah¹ ma⁻
 mi⁻hlāy¹ lā⁻jēē⁻ dsa⁻.

Llu¹ la¹ kih¹ dsa⁻ hi⁻ hnaah⁻ Dio
 (Mt. 5:1-12)

²⁰ Ga⁻jēē⁻ Jesús jee⁻ ma⁻ tāāh⁻ lā⁻jēē⁻ dis-
 cúpulo kyaay¹ mah¹ ga⁻jāy^h:

—Llu¹ la¹ kya^h hnāh¹ hi⁻ tā⁻nee⁻, jēēh¹
 jāā¹ ba¹ Dio hnāh¹ lā⁻hih¹ kih¹. ²¹ Llu¹ la¹ kya^h
 hnāh¹ hi⁻ kyoh¹ na¹, jēēh¹ lloo⁻ kōo⁻ jmi⁻
 mo⁻so⁻ lā⁻kya^h hnāh¹. Llu¹ la¹ kya^h hnāh¹
 hi⁻ ki⁻hooh⁻ na¹, jēēh¹ ja⁻ba⁻ lā⁻ja⁻ lloo⁻
 kōo⁻ jmi⁻ lā⁻cha⁻h⁻ hnāh¹ llu¹.

²² Llu¹ la¹ kya^h hnāh¹ wa⁻ra⁻ ga⁻lā⁻høøh⁻
 dsa⁻ kya^h hnāh¹, o wa⁻ra⁻ ga⁻hwēē⁻ dsa⁻
 hnāh¹ jee⁻ kiyh¹, wa⁻ra⁻ ga⁻hlēēh⁻ dsa⁻
 wii⁻ kya^h hnāh¹, o wa⁻ra⁻ ga⁻jmaāy⁻ hnāh¹
 lā⁻koh¹ jāa⁻ dsa⁻ hlēēh⁻ kwaat⁻ kih¹ Hi⁻
 ga⁻lēē⁻ngo¹ la⁻. ²³ Lā⁻ ma⁻ dsa⁻ngēē⁻ hnāh¹
 lā⁻ja⁻, wa⁻ jēē⁻ hoh¹ hnāh¹, wa⁻ cha⁻h⁻
 hnāh¹ llu¹, jēēh¹ cha⁻ kōo⁻ he⁻ llu¹ jwēte
 he⁻ hñah¹ hnāh¹ gyuu^h ya⁻jwii⁻. Ma⁻ra⁻
 he⁻ jmee⁻ ba⁻ dsa⁻ hnāh¹, jēēh¹ lā⁻ja⁻ ma⁻
 jmee⁻ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ kyaay¹ kih¹ lā⁻jēē⁻
 hi⁻ ga⁻ngēē⁻ juu¹ kih¹ Dio.

²⁴ Peer¹ jwii⁻ hnāh¹ dsa⁻ cha⁻ kuu¹. Jēēh¹,
 ja⁻ba⁻ jiih¹ kye^h hnāh¹ o⁻ jōh⁻ dsē⁻. ²⁵ Peer⁻
 jwii⁻ hnāh¹ hi⁻ na⁻ kē⁻ na⁻, jēēh¹ lloo⁻ kōo⁻
 jmi⁻ lā⁻kya^h hnāh¹. Peer¹ jwii⁻ hnāh¹ hi⁻

tāāh¹ ngii⁻ na¹. Jēēh¹, ja⁻ba⁻ lā⁻ja⁻ lloo⁻
 kōo⁻ jmi⁻ ki⁻hooh⁻ hnāh¹. ²⁶ Peer¹ jwii⁻
 hnāh¹ wa⁻ra⁻ ga⁻hlēēh⁻ lā⁻jēē⁻ dsa⁻ llu¹
 kya^h hnāh¹. Jēēh¹ lā⁻ja⁻ ma⁻ jmee⁻ dsa⁻
 ma⁻gyuh⁻ kyaay¹ kih¹ hi⁻ ma⁻ngēē⁻ juu¹
 ta⁻juu¹ kih¹ dsa⁻.

Hnøø¹ hnāa¹ jne¹ hi⁻ na⁻høøh⁻ jnān⁻
 (Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Pero jnā¹ jwēēhn⁻ hnāh¹ lā⁻jēē⁻ hnāh¹
 hi⁻ tāāh¹ nuu⁻ jee⁻ la⁻. Wa⁻ hnaah¹ hnāh¹
 lā⁻jēē⁻ hi⁻ na⁻høøh⁻ kya^h hnāh¹. Jmee¹ llu¹
 kih¹ hi⁻ sa⁻ hnāa¹ hnāh¹. ²⁸ Ngii¹ hnāh¹ llu¹
 kih¹ hi⁻ jwā⁻ dso⁻jwii⁻ kya^h hnāh¹. Ngii¹
 hnāh¹ kih¹ Dio kih¹ hi⁻ jnaah⁻ hnāh¹ juu¹
 wii⁻. ²⁹ Cher⁻mah¹ hi⁻ ga⁻jnoo⁻ kōo⁻ jwoo⁻
 mo⁻nēh⁻, kwēēy^h ka⁻ lāh¹ jyoh⁻ jwoo⁻. Hi⁻
 cher⁻mah¹ hi⁻ ga⁻jñuu⁻h⁻ hmi⁻h⁻ lloo⁻ kya^h,
 kwēēy^h ka⁻ lāh¹ sa⁻kōoh⁻. ³⁰ Cher⁻mah¹ hi⁻
 ga⁻ngii⁻ mi⁻h⁻ he⁻ cha⁻ kya^h, ja⁻ kwēēy^h
 ba⁻. Hi⁻ cher⁻mah¹ hi⁻ ga⁻jñuu⁻h⁻ he⁻ la⁻
 kya^h, mo⁻to⁻ ngii⁻ he⁻ ja⁻. ³¹ Lā⁻kōo⁻
 hnooh⁻ hnāh¹ jmee⁻ dsa⁻ kya^h hnāh¹,
 ja⁻ba⁻ lā⁻ja⁻ jmee⁻ hnāh¹ kiyh¹ ka⁻ lāh¹.

³² Pero, cher⁻mah¹ hnaah¹ hnāh¹ ma⁻la⁻
 hi⁻ hnāa¹ hnāh¹ ba⁻, ḡha⁻ jmāa⁻ he⁻ na⁻
 kya^h hnāh¹? Jēēh¹, lā⁻ja⁻ ka⁻lāh¹ hi⁻
 hñaa⁻ dsē⁻, hnāay¹ ma⁻la⁻ hi⁻ hnāa¹ hñiiy⁻
 ba⁻. ³³ Hi⁻ cher⁻mah¹ jmeeh⁻ hnāh¹ llu¹ kih¹
 hi⁻ jmee⁻ llu¹ kya^h hnāh¹, ḡha⁻ jmāa⁻ he⁻
 na⁻ kya^h hnāh¹? Jēēh¹, ja⁻ba⁻ lā⁻ja⁻ jmee⁻
 hi⁻ hñaa⁻ dsē⁻ ka⁻lāh¹. ³⁴ Hi⁻ cher⁻mah¹
 ga⁻mi⁻hāāh⁻ hnāh¹ dsa⁻ hi⁻ laāh⁻ hnāh¹
 ngēēy¹ ba⁻, ḡha⁻ jmāa⁻ he⁻ na⁻ kya^h hnāh¹?
 Jēēh¹, ja⁻ba⁻ lā⁻ja⁻ jmee⁻ hi⁻ hñaa⁻ dsē⁻,
 mi⁻hāāy⁻ dsa⁻ hi⁻ laay⁻ ngēē⁻ ba⁻. ³⁵ He⁻ja⁻
 wa⁻ lā⁻hnaah⁻ hnāh¹ hi⁻ na⁻høøh⁻ kya^h
 hnāh¹, jmee⁻ hnāh¹ he⁻ llu¹ ba⁻, mi⁻hāāh⁻
 hnāh¹ he⁻ cha⁻ kya^h hnāh¹. Ta⁻ jøø⁻ he⁻
 ngēēy¹ ka⁻lāh¹. Lā⁻ja⁻ ba⁻ hñah⁻ hnāh¹ he⁻
 llu¹ jwēte. Hi⁻ leēh⁻ hnāh¹ joō⁻ Dio hi⁻
 gya⁻gyuu^h ya⁻jwii⁻. Jēēh¹, llu¹ dsēy⁻ kyaah¹
 hi⁻ sa⁻ kwa⁻ ti⁻hmaah⁻ hi⁻ lā⁻kye⁻ kyaah¹
 hi⁻ hñaa⁻ dsē⁻ ka⁻lāh¹. ³⁶ Wa⁻ lā⁻ni⁻h⁻ hoh⁻
 hnāh¹ ja⁻ba⁻ lā⁻koh⁻ dsa⁻lā⁻ni⁻h⁻ dsē⁻ Tāa⁻
 jnān⁻.

Sa⁻ ga⁻tēē⁻ jne¹ kye⁻n⁻ kwaat⁻ kih¹ jñah⁻
 (Mt. 7:1-5)

³⁷ Ta⁻ kā⁻ hnāh¹ kwaat⁻ kih¹ jñah⁻, mah⁻
 sa⁻ kā⁻ Dio kwaat⁻ kya^h hnāh¹. Ta⁻ jwā⁻

hnäh' dso'jwii' kih' dsa' mah' sa' jwä' Dio dso'jwii' kyah' hnäh'. Jmee' hnäh' jøh' hoh' mah' jmee' Dio jøh' dsë' kih' dso'kye' kyah' hnäh'. ³⁸ Kwëëh' hnäh' dsa', mah' kwëëh' Dio hnäh'. Kwa' ba' Dio he' sa' kyaah' hih', jmeey' na' hlaah' llu', na' kah' lã'jiih' ga' saa' go' te'. Jëeh', kyaah' ja' ba' he' llah' hnäh' hih', llaa' Dio hnäh' hih'.

³⁹ Hi' ga' hlëëh' Jesús dsa' kyaah' juu' na' hmää' la' :

—¿Hee' jmää' kih' jaa' hi' tuu' mah' lla' lley' kaah' kih' jñah' hi' tuu'? ¿Che' sa' tãh' lã' uu' neh' koo' too'? ⁴⁰ Sa' jøøh' ga' discípulo lã'koh' ga' ta' jwøh' kyaay'. Pero ma' la' ma' hñaa' tëëy', ja' ga' leey' kwee' ba' kyaah' ta' jwøh' kyaay'.

⁴¹ ¿He' la' jëëh' wa'hløø' he' hã' mi'në' øøh' mah' sa' jëëh' da' wa'hløø' juuh' he' hã' mi'nëh' hñaa' h'? ⁴² ¿Ha' lã' ja' jwiih' øøh' : “Kwa' da' wa' llen' wa'hløø' he' hã' mi'nëh'”, mah' sa' jëëh' hã' ga' he' juuh' ga' kyah' hñaa' h'? ¿He' ba' che' ta' juuh' hne' ! Lle' da' jãä' wa'hløø' juuh' he' hã' mi'nëh' hñaa' h'. Ja' ga' na' jëëh' kwee' mah' lleh' wa'hløø' he' hã' mi'në' øøh'.

Mii' kih' jmee' lii' ha' lã' la' chaah' hma'

(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Chaah' hma' llu' sa' hii' mii' he' hliih'. Hi' lã' ja' chaah' hma' hliih' sa' hii' mii' he' llu'. ⁴⁴ Mii' kih' jmee' lii' ha' lã' la' chaah' hma'. Jëëh', sa' chooh' dsa' mi' higo kih' chaah' too', ni' lã' ja' sa' chooh' dsa' mi' jeh' kih' chaah' too' ka' lãh'. ⁴⁵ Dsa' lluu' hlëëyh' juu' llu' jmah', jëëh' he' na' ba' tãäh' tuh' dsëy'. Dsa' hi' hlëëh', hlëëyh' juu' hliih' jmah', jëëh' he' na' ba' tãäh' tuh' dsëy'. Jëëh' he' na' mah' neh' tuh' dsë' dsa', he' ja' ba' hlëëyh'.

Juu' na' hmää' kih' hne'

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ ¿He' la' tëëh' hnäh' kin', “Dsa' jøøh' kyaan', Dsa' jøøh' kyaan'” mah' sa' jmeeh' hnäh' lã' jë' he' jwahn'? ⁴⁷ Jwëëhn' hnäh' ha' lã' lla' hi' gwa' go' nuu' juu' kin' mah' jmeey' lã' jwahn'. ⁴⁸ Laay' lã' koo' jaa' dsa' hi' ga' jmee' koo' hne'. Ga' gyuy' niih' në' kuu' hloo', mah' ga' chiyh' ma' ti' kih' në' kuu' ja'. Ma' ga' juuh' jmi', ga' hläh' hne' ja'. Pero ni' miih' sa' ga' jeh', jëëh' ma'

chih' hweh' në' kuu' hloo'. ⁴⁹ Pero hi' nuu' juu' kin' mah' sa' ga' jmeey' he', laay' lã' koo' jaa' dsa' hi' ga' jmee' hne' kih' në' gwaah' jmah'. Ni' sa' cha' ga' chiyh' ma' ti' kih'. Ma' ga' juuh' jmi', ga' hläh' hne' ja' kyaah' be' mah' ga' toh', lã'jiih' ga' hee' go' te' —ga' jäh' Jesús.

7

Ga' mi' hlää' Jesús moz' kya' juu' hløø' (Mt. 8:5-13)

¹ Ma' ga' dsaa' ga' hlëëh' Jesús lã' jëë' dsa', ngooy' ta' Capernaum. ² Jee' ja' ma' gya' jaa' juu' hløø' hi' ma' chaa' jaa' moz' kya' hi' ma' hnäy' jwërte. Moz' he' ma' ngoo' ga' juu' ma' ja' kiyh'. ³ Ma' ga' nuu' juu' hløø' he' hlëëh' dsa' kih' Jesús, ga' cheey' ko' llaa' dsa' gyuu' kya' dsa' judiu mah' na' chuuy' kyaah' Jesús he' dsooy' mi' hlääy' moz' kyaay'. ⁴ Ma' ga' lla' nää' dsa' he' jee' ma' gya' Jesús, cha' miih' ga' chuuy' kyaah', ma' jäh' :

—Ma' ra' he' ga' tëë' ba' hne' kwah' be' kih' juu' hløø'. ⁵ Jëëh', hnäy' ba' lã' jëë' dsa' goo' jne' hi' ga' jmeey' koo' gwah' mäh' kya' jnäh'.

⁶ He' ja' ngoo' ba' Jesús kyaah' dsa' he'. Ma' ngoo' ya' jäh' jee' gya' juu' hløø' he', lã' chah' ja' ga' chee' juu' hløø' he' ome' kya' mah' na' chiiyh' Jesús lã' la' :

—Dsa' jøøh' kyaan', ma' jan' mada' kih' juu' hløø', jäh', ta' jmee' bii' goh' lã' ga' të' oo'. Ni' miih' sa' cha' he' lla' jnäh' mah' go' heh' cha' neh' kin'. ⁷ He' ja' sa' ga' tuu' dsën' ma' niin' hñiin' ma' na' jëën' hne'. Lee' ba' koo' hlëëh' ba' hne', ja' kih' moz' kyaan'. ⁸ Jëëh' jnäh' ka' lãh', chaa' hi' jmee' mada' kin', hi' tãäh' hløø' hi' jmeen' hih' kih'. Wa' ra' ga' jmeen' hih' kih' jaa' : “Gwa' jee' oo'”, dsooy' ba'. Wa' ra' ga' jwiin' jñah' : “Na' ta' la'”, jäh' ba'. Hi' wa' ra' ga' jwiin' moz' kyaan' : “Jmee' he' la'”, jmeey' ba'.

⁹ Ma' ga' nuu' Jesús juu' ja', ga' lã' dsaa' dsëy' kih' juu' hløø'. Mah' ga' shyh' lã' jëë' hi' ma' chaa' kaah' kiyh' jee' ja' :

—Ma' ra' ju' dsoo' jwëëhn' hnäh', lã' kaa' hwa' Israel sa' ma' jëen' ni' jaa' dsa' hi' dsoo' dsë' lã' koo' dsoo' dsë' juu' hløø' oo'.

¹⁰ Ma' ga'lla'nää' dsa- he' cha'neh' kih' juu' hløø', ga'jēy' ma'jā' go'te' kih' moz' kyaay' hi- ma' dsaah' he'.

Ga'mi'jiih' Jesús jaa- jo'ñuu' dsa-mē' hñi'.

¹¹ Ma'ngēē' he' ja-, ga'he' Jesús jwē' ngoo' ta' jee' jwii' he' chee' Naín, kyaay' discipulo kyaay' hi' jwēē' jwēte dsa- ga'jmeē' ko'joh' kyaayh'. ¹² Lā' ma' ga'tēēy' chuuh' jwii' ja-, ga'jēy' dsa- hi- ga'nāā' ga'haa' jaa' hñi' hi' ma' laa' jaa' gyuu' koo- mēē' kyaay' jaa- dsa-mē' hñi'. Hi' jwēē' jwēte dsa- hi' chaa- jee' ja- ma' jmeē' ko'joh' kyaayh'. ¹³ Ma' ga'jēē' Dsa'jōh' jnān' dsa-mē' he', ga'lā'nih' dsēy' kiyh' mah' ga'siiyh'.

—Ta' hoooh'.

¹⁴ Lā'chah' ja- ngoo' Jesús chuh' kih' dsa- hi- ma' kye' goo' mah' ga'sooyh'. He'ja- ga'noo' dsa- hi- ma'jāā' hñi' he'. Ja'ga' ga'jāh' Jesús siih' hñi' he'.

—Chih'māh', jnā' hlēēhn' hne-. Noo-.

¹⁵ Lā'chah' ja-, ga'gya- chih' hi- ma' na'juu' he' mah' ga'løøy' hlēēyh'. Ja'ga' ga'jāh' Jesús siiyh' chooy'.

—Hi' la- chih' kyaah'.

¹⁶ Lā'jēē' ba' ga'lā'goh'. Ga'løøy' jmeey' juuh' kih' Dio, ma' jāyh'.

—He' ba' che' jōh' hi- ngēē' juu' kih' Dio hi- ma'ya'hēē' jee' jnān' la-.

Hi' ma' jāyh' lā'la- ka'lāh'.

—Ma'ja- Dio kway' be' kih' dsa- kyaay'.

¹⁷ Ga'hii' jwēte juu' kih' Jesús lā'kaa- hwa' Judea kyaah' jwii' he' tāāh' lā'ku' lā'jii' jee' ja-.

Ga'chee' Jwaa' dsa- kyaay' na'hlēēyh' kyaah' Jesús

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Lā'jēē' juu' la- ga'nuu' Jwaa' ga'jmeeh' discipulo kyaay'. He'ja- ga'tēēyh' uu' discipulo. ¹⁹ Ga'cheey' kih' Jesús mah' na'ngiiy' juu' kiyh'.

—¿Che' hne- he' hi- nøø' juu' jā' o che' jāā' jnāāh' jñāh'?

²⁰ Lā'koo- ma' ga'lla'nāā' dsa- he' jee' ma' gya' Jesús, ga'siiyh'.

—Jwaa' hi- ma' choo' jmi- ma'cheey' jnāāh' mah' ngii' jnāāh' juu' kyah': “¿Che'

hne- he' hi- nøø' juu' jā' o che' jāā' jnāāh' jñāh'?”

²¹ Ja-ba' hor- ja- ga'mi'hlāā' Jesús jwēē' dsa-dsaah', dsa- hi- ma' jēē' wi' kih' na'ku' na'ngii' dsoo', dsa- hi- ma' kye' jmi-lle' hñi'. Hi' ga'nāy' mi'nē' jwēē' dsa-tuu'. ²² Ja-ga' ga'jēeh' Jesús juu' kih' hi- ga'chee' Jwaa' he', ga'siiyh'.

—Go-nāā' hnāh', mah' go'jmeeh' juu' kih' Jwaa' lā'jēē' he- ma'ñuu' hnāh' hi- lā'jēē' he- ma'jēēh' hnāh' la-. Hi- tuu' ma'jēēy' ba', hi- jluuh' ma'ga'nāāy' ba', ma'hlāā' ba' hi- ma' dsaah' dsoo' hmih' høø', hi- gwi' ma'nuuy' ba', hi- ma'juu' ma'lā'jiyh' ba', hi- hi- tā'ñee' ma'nuu- bih'ju'hmēē'. ²³ Llu'la' kih' hi- sa'jmeē' to' dsē' kwaat- kin- —ga'jāh' Jesús siiyh'.

²⁴ Lā'koo- ma' ga'nāā' discipulo kyaay' Jwaa' he', ga'løø' Jesús hlēēh' dsa- kih' Jwaa' mah' lā-dsooh' dsēy' ha- lā' ma'laay', ga'jāyh'.

—¿Ha- lā' laa' hi- na'jēēh' hnāh' ma' na'nāāh' hnāh' jee' oo' hwa' kii'? ¿Che' ma' laay' lā'koh' hma-tah- he- gwa-gyaa' lle'?

²⁵ ¿Cher'mah' sa' laay' lā'ja- hi- na'jēēh' hnāh', ha' ba' lā' laay' ja'? ¿Che' ma' laa' jaa- dsa-ñuu' hi- ma'kēh' hmiuh' llu'? Né' ba' jne', lā'jēē' hi- kēh' hmiuh' llu', hi- tāāh' llu', hi- he' tāāh' cha'neh' kih' rey ba'. ²⁶ He'ja-, ¿hee' ba' laa' hi- na'jēēh' hnāh'? ¿Che' laa' jaa- hi- ngēē' juu' kih' Dio? Jnā' jwēēhn' hnāh' laay' ba'. Hi- ma-ra- he' laay' jōh' ga'lā'koh' ga'jñāh' hi- ma'ngēē' juu' kih' Dio. ²⁷ Jēēh', Jwaa' he' hi- na'sii' kih' lā'la':

Chēen' jaa- hi- dsa-kwa' juu' kin'.

Hi- he' dsoo' ta' cha'neh' mah' mi'lluy' jwē' kyah'.

²⁸ Ma-ra' ju'dsoo' jwēēhn' hnāh'. Jee' kih' lā'jēē' hi- ga'lā'chaa' kih' dsa-mē', sa' chaa' hi- ngēē' juu' kih' Dio hi- jōh' ga'lā'koh' ga'Jwaa' hi- ma'choo' jmi-. Pero hi- laa' māh' ga'kih' gyuuuh' ya'jwii', hi- he' jōh' ga'lā'koh' ga'Jwaa'.

²⁹ Lā'jēē' dsa- hi- ga'nuu' kih' Jwaa' lā'kye' hi- ma'koo' ku'sih' ga'jmeē' dsoo' dsē' kih' Dio, ga'hēyh' saay' jmi- lā'koo- ga'jāh' Jwaa'. ³⁰ Pero dsa- fariseo kyaah' dsa- hi- kyuuuh' ley ga'jmeey' ta' koo' ba'

he- ma' jmee' Dio kiyh'. Sa- ga-lä-hnøoy'
ma' saay- jmi-.

³¹ Mah' ga-jäh' Dsa-jøh' jnän':

—Jee' la- jwëëhn- hnäh' ha- lä- laa' dsa-
hi- chaa- na'. Lä-la- ba' laay'. ³² Dsa-
hi- chaa- na' chaayh- mi-ih- lä-koh' chih-
hi- tääh' je-hmooh' hi- tooh- mi-ih' kyaah'
dsa-kyaayh'. Jäyh': "Ma-jwëëhn- jnääh' su-
he- jmee' jëë- hoh' hnäh' kyaah' luu'
hma-ta- pero sa- ga-hiih' hnäh' ma' jmeeh'
hnäh' ja'. Ma-hä' jnääh' su- he- ti-meeh-
dsë', ni- lä-ja- sa- ma-hooh' hnäh'", jäh'
chih- siyh'- dsa- kyaayh'.

³³ Lä-ja- ka-läh' jmee' dsa- hi- chaa-
na'. Jëëh', ja' Jwaa' hi- ga-kuh- ga-hih' mi-
ih- go-te' mah' ga-jäh' dsa- kiyh': "Kyey-
jmi-lle' hliih'." ³⁴ Lä-ja- ka-läh', ja' Hi-
ga-lëëngo' la- hi- kuh-hih- na'tee' kih'
mah' jäh' dsa- kiyh': "Jlaay' ngëë', mah'
llaheeyh' ka-läh'. Jwayh' kyaah' lä-jëë-
hi- koo' ku'sih-, hi- laay' ome' kya- dsa-
wa- hi- cha- hi-", jäh' dsa- hi- chaa- na'.
³⁵ Pero kyaah' he- jmee' Dio, lii- llu' ba'
huu'dsë- kiyh'—ga-jäh' Jesús.

Ga-kuh- ga-hih' Jesús cha'neh- kih'
Simón, jaa' dsa- fariseo

³⁶ Ga-chuuy' jaa' fariseo kyaah' Jesús mah'
dsooy' cha'neh- kiyh', dsa-kuh- dsa-hiyh-
kyaayh'. Lä- ma' ga-hey' cha'neh- kih'
fariseo he', ga-gyay- né' mes'. ³⁷ Hi- ja- ba'
jee' jwii- ja-, ma' chaa- jaa- dsa-më' hi-
ma' kaah' wa- hi- cha- hi-. Pero lä-koo-
ma' ga-nuuy' he- gya' Jesús kuh-hih-
kyaah' fariseo he', he-ja- ngoo' jee'
ja-, ma' kyey- koo- së' jmi- mi-jwii-.

³⁸ Ga-looy' hooyh- hu- ti- Jesús, lä-jiih'
' ga-lä-gyuh' ti- Jesús kyaah' jmi- he-
ga-tuu- mi-nëy'. Ga-mi-kiyh' kyaah' jnu-
lley'. Ja-ga' ga-chuuyh' ti- Jesús mah'
ga-huuy' jmi- mi-jwii-. ³⁹ Ma' ga-jëë'
fariseo lä-koo- jmee' dsa-më' he', ma'
jmeey- huu'dsë-: "Wa-ra- jäh' kih' Jesús
laa' jaa- hi- ngëë- juu' kih' Dio, lä-liiyh-
ha- lä- laa' dsa-më' hi- gya' chu-bë- tiy'.
Che' sa- nëy-, he- hliih' jmah' ba' jmee'
dsa-më' na-", ma' laay'. ⁴⁰ Ja-ga' ga-jäh'
Jesús siyh-:

—Cha- koo- mi'juu' he- jwëëhn- hne-
Simón.

—Chiih' jnä', Ta-jwöh'—ga-jäh' Simón.

⁴¹ Mah' ga-jäh' Jesús siyh':

—Uu' dsa- ma' ää- kih' hi- cha- kuu'.
Jaa- hi- he', ma' ää- hña' hña' loo' kuu'.
Hi- jñah' he' ma' ää- to'lo' gya'. ⁴² Sa- ma'
cha- he- kyaah' ma' mi-hmaah' dsa- he'.
Hi- dsa- cha- kuu' he' ga-jney' lä-ja- ba'
kwaat- kih' lä-uu'. Jäh' da' koo-. ⁴³ Hi- jaa-
jee' lä-uu', hnäy' cha-ga-mi-ih- dsa- cha-
kuu' he'?

⁴³ Ga-jäh' Simón:

—Go- laan- hi- ma' ää- cha-ga-mi-ih-
kuu' kiyh'.

—He- dsoo' na- kyah'—ga-jäh' Jesús.

⁴⁴ Ja-ga' ga-jëeh' Jesús hñii', ga-jëëy'
dsa-më' he', mah' ga-siyh' Simón:

—Jiih' da' nëh' mah' jëë- dsa-më' la-
Lä-koo- ma-hen- cha'neh- kyah', sa-
ma-kwëëh' jnä' jmi- he- ma' jñii' tiin-.
Pero dsa-më' la-, ma-huuy' jmi- he-
haa' mi-nëy' mah' ma-chey' kyaah' jnu-
lley'. ⁴⁵ Hne- sa- ma-chu- kin'. Pero
dsa-më' la-, lä-jiih' ma' ga-hey' cha'neh-
la-, sa- ma- tui- chu-yh' tiin-. ⁴⁶ Sa-
ma-huuh- aceit ka'llen-. Pero dsa-më'
la-, ma-huuy' jmi- mi-jwii- ma-tiin-.
⁴⁷ He-ja- jwëëhn- hne-. Ma-ke- ma-jmeey-
cha-mi-ih- dso'kye-, ma-na-che' ba', jëëh'
cha-mi-ih- ma-lä-hnäy' jnä'. Pero jaa-
hi- ma' ää- mi-ih-, mi-ih- go-te' ba' hnäy'
hi- ma-jmee' jøh- dsë' kiyh'.

⁴⁸ He-ja- ga-jäh' Jesús siyh' dsa-më' he':

—Ma-na-che' ba' dso'kye' kyah'.

⁴⁹ Jñah' hi- ma-na-teeh' kyaay', ga-løoy'
ngiiy- juu' kih' dsa-kyaayh':

—JHee- laa' dsa- na-, che' lä-kye-
dso'kye- kih' dsa- chey'?

⁵⁰ Pero ga-jäh' Jesús siyh' dsa-më' he':

—Kih' he- ma-lä-dsoo' hoh', ma-laah'
hne- kih' dso'kye-. Gwaah- ba- hne- llu'.

8

Ma' chaa- dsa-më' hi- ma' jmee- ta'he'
kih' Jesús

¹ Ma-ngëë' he- ja-, ngoo' Jesús lä-kaa-
jwii- kaah' jwii- mäh- na'kway- ju- h-
mëë', ga-hlëëy' dsa- lä-koo- jaa' Dio dsa-
lä-hih' kih'. Hi- lä-jëë- gya-tuu' apóstole
ma' jmee- ko-jøh' kyaayh'. ² Hi- ma' jmee-
ko-jøh' kyaah' Jesús ko-llaa' dsa-më' hi-
ga-hwëëy- jmi-lle' hliih' kih', kyaah' hi-

ma' dsaah' ka-läh'. Jee' kih' dsa-mē' he' ma' hää' María hi- ma' tēēyh' Magdalena, hi- ma' jāā' gyeē' jmi-lle' hliih'.³ Ma' hää' Juana ka-läh', hi' ma' hää' mē' Chusa. Chusa he' ma' kye- miih- ta' kih' Herode. Hi' ma' hää' Susana, kyaah' jwēē' ga dsa-mē' hi- ma' jmeē' ta' he' kih' Jesús.

Juu' na-hmäā' lä-koo- la' kih' dsa- hi- jnee' mi'ju-

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴Jwēē' jwēerte dsa- hi- ya-nāā' lä-kaa- jee' jwii- kih', hi- ga-kuyh' jee' ma' cheh' Jesús. He-ja- ga-siiyh' kyaah' juu' na-hmäā' la-:

⁵-Jaa- dsa- ngoo' ga-jnee' mi'ju-. Jee' ngooy' jnee- mi'ju- ja-, ga-saa' miih- cha'jwē'. Ma' ga-ngēē' dsa-, ga-hee' ga-soyh' kih' mi'ju- ja-, hi' ga-jnaa' ta' hi- hēē' gyūh' ga-kuyh-.⁶ Jyoh' mi'ju- ga-saa' nē' gwaah' he- nōō' miih- nē' kuy'. Ga'hya- ba' mi'ju- ja-, pero चाह' ba' ga-lä'ki' kih' he- sa' gyūh' gwaah' ja-.⁷ Hi' jyoh' ka-läh' mi'ju- ga-saa' jee' chaah' 'toō'. Ga'kwaā' ga' chaah' toō' ja-, he-ja- ga-ū- chaah' kih' jee' na'toō'.⁸ Hi' jyoh' mi'ju- ja-, ga-saa' jee' la' hwa' jmah', he-ja- ba' ga-hii', ga'kwa' hña-loo' mi' lä-koo- chaah'.

Ma' ga-dsaa' juu' he- ma' kway- ja-, ga-hlēēyh' koo- ki-gaa-, ga-jāyh':

-Hi- hnōō' heeh' juu' la-, wa' heeyh-.

⁹He-ja- ga-ngii' discípulo juu' kih' ga-siiyh':

-ĴHee- hnōō' jāh- juu' na-hmäā' he- ma-kwah' na-?

¹⁰He-ja- ga-jāyh':

-Hnäh' ba' na-ngēh' 'hnäh' jwē' lä-kyūh- hnäh' ha- lä- jāā' Dio hnäh' lä'hiih' kih', he- sa- ma' kyūh- dsa- jāā'. Pero hi- jnah', hlēēhn' kyaah' juu' na-hmäā' ba'. Lä-ja-, ma-ke- he- ga-jēēy-, sa' lä-jnä' kih'. Hi' ma-ke- nuuy-, ni' lä-ja- sa' lä-ngēēy'.

Ga-jmeeh' Jesús juu' he- hnōō' jāh- juu' na-hmäā' kih' hi- na-jnee' mi'ju-

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹Lä-la- hnōō' jāh- juu' na-hmäā' ja-. Mi'ju- ja- la' kwaan- juu' kih' Dio.¹² Hi' mi'ju- he- ga-saa' cha'jwē', la' kwaan- dsa- hi- ga-nuu' juu' kih' Dio. Mah' चाह' ba' gwa'

hi-sa-llu' jnuuyh- juu' he- ma-na-jnäā' neh' tuh-dsēy'. Mah' sa' lä-heey' juu' kih' Dio hi- lä-ja- sa' läāy' kih' dso'kye-.¹³ Heh' mi'ju- he- ga-saa' nē' gwaah' he- nōō' miih- nē' kuy'. Lä-ja- laa' dsa- hi- nuu- juu' kih' Dio. Jēē- ba' dsēy' lä' ma' to-nē' ga-nuuy'. Hi- he' laa' lä-koo- he- sa' cha- jmoo' kih'. Heeyh- ko-hwēē' juu' 'kih' Dio. Pero wa-ra- ja' he- wii' nē' kiyh', beey' Dio.¹⁴ Heh' mi'ju- he- ga-saa' jee' kih' chaah' toō' ja-, lä-ja- laa' dsa- hi- nuu- juu' kih' Dio. Pero ma' miih- lä-ja- ba' dsa-lä-ōy' kih' Dio. Kih' he- kye- gyih' huūdsē- lä-chay- kuu', hi' tih-dsēy' lä-jē- he- cha- jmi-gyūh- la-. He-ja- ni' miih- sa' ga-jmäā' kiyh' heh' juu' he- ga-nuuy' ja-.¹⁵ Pero mi'ju- he- ga-saa' hwa' llu', lä-ja- laa' dsa- hi- nuu- lä-kaa- tuh-dsē', ngoo' bih' chooyh- koo- hweh- juu' he- ga-nuuy' ja-. He-ja- ba' ja- jmeey' cha-miih- ta' llu' kih' he- kwēēh- dsēy'.

Juu' na-hmäā' lä-koo- la' kih' wa'je-

(Mr. 4:21-25)

¹⁶Ni' jāā- sa' hih- je- mah' jlēy' kyaah' koo- kyaah', ni' sa' chiyh' neh' jii'. He- chiyh' jee' nui' ba' mah' lä-jnä' kih' lä-jēē' hi- dsa-tāah' cha'neh'.¹⁷ Lä-jē- he- na-hmäā', lloo- koo- jmi' lä-jnä'. Hi' lä-jē- he- sa-jnä', la' kwaan- lä-jnä'.¹⁸ Kye- da' hnäh' kwaan- kih' juu' he- nuuh- hnäh'. Jēēh', lä-jēē- hi- ngēē' miih-, hi- he' lä-ngēē' cha-ga'miih-. Lä-jēē- hi- jmeē' ngēē', lä-kye- he- ja- laa' ba'.

Øøh- Jesús kyaah' chooy'

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹Ga'lla-nāā' Øøh- Jesús kyaah' chooy' jee' ma' kway- juu'. Pero sa' ga-la' ma' lla-nāāy' chuh- kiyh', kih' he- ma' tāāh' jwēē' dsa-.²⁰ Ga'he' jāā- hi- na-jmeeh' juu' kiyh', ga-jāyh':

-Hi- maa' kyaah' kyaah' Øøh' tāāh' ka'hne-, hnōōy' jēēy' hne-.

²¹He-ja- ga-jēeyh- kih' dsa- he', ga-siiyh':

-Hi- nuu- juu' kih' Dio mah' jmeey' he', hi- he' ba' laa' maa' kyaan-, hi- he' ba' laa' Øøhn'.

Ga-jmeē' Jesús hih' kih' lle' mah' hii' ti' (Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Koo⁻ jmi⁻ ja⁻, ga⁻he⁴ Jesús neh⁻ koo⁻ na⁻moo⁻ kyaah⁻ discípulo kyaay⁴ mah⁴ ga⁻siyh⁻:

—Wa⁻ haan⁻ ta⁻ hngaah⁻ ko⁻taa⁻ jmi⁻ juuh⁻ la⁻.

Mah⁴ ga⁻näy⁴. ²³ Ta⁻ko⁻ji⁴h⁻ ga⁻näy⁴ né⁻ jmi⁻ ja⁻, ga⁻gwii⁻ Jesús. Ni⁻ juu⁻ ga⁻ sa⁻ hii⁻ ma⁻ ja⁻ koo⁻ lle⁻ tá⁻ né⁻ jmi⁻ ja⁻. Ga⁻hii⁻ goo⁻ jwérte kiyh⁻ he⁻ ma⁻ hmäy⁻h⁻ cha⁻jmi⁻ ja⁻. ²⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻chaay⁴ Jesús jee⁻ ma⁻ na⁻gwii⁻, ga⁻jäh⁻:

—Ta⁻jwöh⁻, ta⁻jwöh⁻. Ngoo⁴ ga⁻juu⁴ jne⁻ jee⁻ la⁻.

Ma⁻ ga⁻nooy⁻, ga⁻jmeey⁻ hih⁻ ga⁻jä⁻ ti⁻ lle⁻, hi⁻ ga⁻jmeey⁻ hih⁻ kih⁻ jmi⁻ ka⁻lä⁻h⁻. Lä⁻chah⁻ ja⁻ ga⁻jä⁻ ti⁻ go⁻te⁻.

²⁵ —Mi⁻h⁻ go⁻te⁻ ma⁻lä⁻dsoo⁻ hoh⁻ hnäh⁻ —ga⁻jäh⁻ Jesús siyh⁻ discípulo kyaay⁴.

Peer⁻ ga⁻lä⁻goyh⁻ hi⁻ ga⁻jee⁻ dsayh⁻. Mah⁻ ma⁻ jäyh⁻ siyh⁻ dsa⁻kyaayh⁻:

—¿Hee⁻ lä⁻ dsa⁻ na⁻ he⁻ liyh⁻ jmeey⁻ hih⁻ kih⁻ le⁻ hi⁻ jmeey⁻ hih⁻ kih⁻ jmi⁻, hi⁻ lä⁻ja⁻ nuuh⁻ kiyh⁻ ka⁻lä⁻h⁻?

Dsa⁻ hi⁻ ma⁻ kye⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻ chee⁻ Legión

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Ja⁻ ga⁻ ga⁻lä⁻näy⁴ jee⁻ tääh⁻ dsa⁻ hi⁻ chee⁻ gadareno. Hwa⁻ kih⁻ hi⁻ he⁻ jä⁻ ta⁻ hngaah⁻ jmi⁻ kih⁻ hwa⁻ Galilea. ²⁷ Ma⁻ ya⁻ hëe⁻ Jesús neh⁻ na⁻moo⁻ jee⁻ la⁻ cha⁻hoo⁻ jmi⁻ ja⁻, ja⁻ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ chaa⁻ jee⁻ jwi⁻ ja⁻ ga⁻mi⁻jeey⁻. Ma⁻lä⁻hii⁻ jøø⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻ kiyh⁻. Sa⁻ cha⁻ hmi⁻h⁻ ma⁻ këyh⁻. Sa⁻ ma⁻ gyay⁻ cha⁻neh⁻. Ma⁻ gyay⁻ jee⁻ la⁻ to⁻ høø⁻ kih⁻ hlii⁻ ba⁻. ²⁸ Lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻jëe⁻ Jesús, ga⁻hooyh⁻ ki⁻ mah⁻ ga⁻jwäy⁴ hñii⁻ cha⁻në⁻ Jesús, ga⁻hlëy⁻h⁻ ki⁻gaa⁻:

—¿Hee⁻ hnooh⁻ jmeeh⁻ kin⁻, Jesús, Joø⁻ Dio hi⁻ gya⁻ gyuu⁻h⁻? Ta⁻ jmeeh⁻ hñaa⁻ hoh⁻, ta⁻ jmeeh⁻ jnä⁻ —ga⁻jäh⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻ he⁻.

²⁹ (Jëh⁻, ma⁻ ngëe⁻ ma⁻ jmeeh⁻ Jesús hih⁻ kih⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻ he⁻ jää⁻, he⁻ ya⁻ hëy⁻ kih⁻ dsa⁻ he⁻. Ma⁻lä⁻hii⁻ heeh⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻ he⁻ wi⁻. Ma⁻ke⁻ ma⁻ hñuu⁻ dsa⁻ gooy⁻ kyaah⁻ caden⁻ hi⁻ ma⁻ gwëy⁻ tiy⁻ kyaah⁻ jwi⁻ hma⁻ he⁻ hë⁻ too⁻, he⁻ ma⁻ hnäy⁻ ba⁻ ja⁻. Hi⁻ ma⁻ jøø⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻ kiyh⁻ ta⁻ hwa⁻ ki⁻ jee⁻ sa⁻ kwa⁻ ni⁻ mi⁻h⁻.) ³⁰ He⁻ ja⁻ ga⁻ngii⁻ Jesús juu⁻ kiyh⁻:

—¿Hee⁻ cheeh⁻ hne⁻?

—Jwëe⁻ chee⁻ jnääh⁻ —ga⁻jäh⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻ he⁻.

Ga⁻jäh⁻ lä⁻ja⁻ kih⁻ he⁻ ma⁻ läa⁻ jwëe⁻ jwérte dsa⁻ hlëh⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ tuh⁻dsë⁻ dsa⁻ he⁻. ³¹ Ga⁻chuuy⁻ kyaah⁻ Jesús mah⁻ sa⁻ ma⁻ cheey⁻ cha⁻je⁻. ³² Moh⁻ ja⁻ ma⁻ tääh⁻ koo⁻ nää⁻ ne⁻ ma⁻ kuh⁻ nuu⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻chuuy⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻ he⁻ kyaah⁻ Jesús mah⁻ kway⁻ jwë⁻ dsa⁻taayh⁻ kih⁻ ne⁻ he⁻. Ga⁻kwa⁻ ba⁻ Jesús jwë⁻. ³³ Ga⁻hwëe⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻ he⁻ ga⁻näy⁴ ga⁻taayh⁻ tuh⁻dsë⁻ ne⁻. Lä⁻chah⁻ ja⁻ lä⁻jëe⁻ ne⁻ he⁻ ga⁻kyuu⁻. Ma⁻ ga⁻tëe⁻y⁻ koo⁻ lle⁻ hwa⁻, ko⁻dsoo⁻ jwë⁻ ba⁻ ga⁻saay⁴ lä⁻ ga⁻të⁻ cha⁻jmi⁻ juuh⁻. Jee⁻ ja⁻ ga⁻juuy⁻ neh⁻ jmi⁻.

³⁴ Dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ hää⁻ ne⁻ he⁻, ma⁻ ga⁻jëe⁻ ga⁻la⁻ lä⁻ja⁻, ga⁻näy⁴ ko⁻chih⁻ cha⁻hlii⁻ na⁻jmeeyh⁻ juu⁻ ta⁻ jee⁻ jwi⁻ hi⁻ lä⁻kaa⁻ kih⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ jee⁻ nuu⁻ kih⁻.

³⁵ He⁻ ja⁻ ga⁻hwëe⁻ dsa⁻ na⁻nää⁻ na⁻jëe⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻la⁻. Lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻tëe⁻ dsa⁻ chuh⁻ kih⁻ Jesús ga⁻jëe⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻hwëe⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻ kih⁻ he⁻. Ma⁻ gya⁻ huu⁻ ti⁻ Jesús, ma⁻ kyeyh⁻ hmi⁻h⁻, hi⁻ ma⁻ jä⁻ kiyh⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻lä⁻goh⁻ lä⁻jëe⁻ dsa⁻. ³⁶ Dsa⁻ hi⁻ ga⁻jëe⁻, ga⁻jmeeyh⁻ juu⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻la⁻ he⁻ ga⁻hlaa⁻ hi⁻ ma⁻ kye⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻ he⁻. ³⁷ He⁻ ja⁻ lä⁻jëe⁻ dsa⁻ gadareno ga⁻chuuy⁻ kyaah⁻ Jesús mah⁻ wa⁻ laayh⁻ kih⁻ ta⁻ jee⁻ jyoh⁻, jëeh⁻ ma⁻ goyh⁻ jwérte. He⁻ ja⁻ ga⁻he⁻ Jesús neh⁻ na⁻moo⁻ ngaah⁻ bi⁻h⁻. ³⁸ Dsa⁻ hi⁻ ga⁻hwëe⁻ jmi⁻lle⁻ hlih⁻ kih⁻ he⁻, ga⁻chuuy⁻ kyaah⁻ Jesús mah⁻ ma⁻ kway⁻ jwë⁻ ma⁻ dsooy⁻ kyaayh⁻. Pero Jesús ga⁻jmeeh⁻ mada⁻ kiyh⁻, he⁻ jäh⁻ ba⁻. Ga⁻jäh⁻:

³⁹ —Gwaah⁻ cha⁻neh⁻ kyah⁻. Go⁻jmeeh⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻, ha⁻ koo⁻ sa⁻ juuh⁻ he⁻ ma⁻ jmeeh⁻ Dio kyaah⁻ hne⁻.

He⁻ ja⁻ ngaayh⁻, ga⁻løøy⁻ jmeeyh⁻ juu⁻ lä⁻kaa⁻ jee⁻ jwi⁻ ha⁻ koh⁻ sa⁻ juuh⁻ he⁻ ga⁻jmeeh⁻ Jesús kiyh⁻.

Jo⁻mi⁻ Jairo kyaah⁻ jaa⁻ dsa⁻më⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁻

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Ma⁻ ga⁻lloo⁻ Jesús ta⁻ hngaah⁻ ko⁻taa⁻, peer⁻ jwëe⁻ dsa⁻ ma⁻ tääh⁻ jäh⁻ he⁻ ja⁻ ga⁻heeh⁻ dsi⁻h⁻ lä⁻kaa⁻ tuh⁻dsë⁻. ⁴¹ Jee⁻ ja⁻ ga⁻lloo⁻ jaa⁻ dsa⁻ nuuh⁻ hi⁻ chee⁻ Jairo hi⁻ ma⁻ läa⁻ ta⁻ kih⁻ gwah⁻. Dsa⁻ he⁻ ga⁻juuh⁻

jnëy' chá'né' Jesús, ga'chuyy' kyaah' mah' dsooy' chá'neh' kiyh'. ⁴² Ma' chaa' jaa' jo-miyy' hi' ma' laa' gyuu' koo' mée' kyaay'. Chih-mé' he' ma' hää' koo' gya'to' ji'ñe'. Hi' he' na' kya' ngoo' ga'juu'.

Jee' hää' Jesús jwé' ngoo' kyaah' Jairo, peer' na-lää' na-jlëë' bih' dsa', jëëh' jwëë' jwërte dsa' hi' ga'nää' kyaayh'. ⁴³ Jee' kih' dsa' he' ma' hää' jaa' dsa-mé' hi' ma'hya' gya'to' ji'ñe' dsaah' dsoo' kih'. Dsa-mé' he' ga'mi'lla' lä-jë' go-te' he' ma' cha'kiyh', ga'heey' kyaah' tē-mē'. Pero ni' jaa' tē-mē' sa' ga'lih' ma' jmee' mē' kiyh'. ⁴⁴ Ga'llooy' ta' ka'luu' Jesús mah' ga'suy' miih' cha'gooy' cha'hoo' sa'hmiih' kiyh'. Lä'chah' ja' ga'hna' he' ma' jëëy' dsoo' kiyh'. ⁴⁵ He'ja' ga'jah' Jesús:

—¿Hi' na' hi' ma-su' cha'hoo' sa'hmiih' kin'?

Pero ni' jaa' sa' ga'bääh' hñii'. He'ja' ga'jah' Pee' kyaah' lä-jëë' dsa'kyaayh':

—Ta'jwoh', jwëë' dsa' hi' dsa'kya' dsa'jnaah' hne' mah' jwah': “¿Hi' na' ma' su' cha'hoo' sa'hmiih' kin'?”

⁴⁶ He'ja' ga'jah' Jesús:

—Chaa' jaa' hi' ma-su' sa'hmiih' kin'. Jëëh' ma-lä-liihn' heh' be' kin' ma' mi'h-lää' jaa' dsa'.

⁴⁷ Ma' ga'lä'jnää' dsa-mé' he', goh' bih' ngooy' na'juuyh' jnëy' chá'né' Jesús. Ga'jmeeyh' juu' chá'né' lä-jëë' dsa', he' kih' ja' he' ga'tëëy' cha'hoo' hmiih' kih' Jesús. Hi' ga'jmeeyh' juu' he' ga'jä' kiyh' lä'chah' ja'. ⁴⁸ He'ja' ga'jah' Jesús siyh':

—Ma' hlaah' ba' hne' he' ma' dsaah', lä'llu' he' ma-lä' dsoo' hoh'. Gwaah' ba' hne' kyah' lä'kaa' tuh' hoh'.

⁴⁹ Lä' ma' cheh' ba' Jesús hlëëh', ma' ga'l-loo' jaa' moz' kya' hi' ma' laa' ta' kih' 'gwah', mah' ga'jmeeyh' juu' kih' Jairo, ga'siiyh':

—Ma' juu' ba' gyuu' mē' kyaah'. Mo'to' kwa' ga'ta' kih' Ta'jwoh' na'.

⁵⁰ Ma' ga'nuu' Jesús juu' he' ma'kye' dsa' he', ga'siiyh' Jairo:

—Ta' ka' hu' dsē'. Jmee' dsoo' hoh' ba'. Mah' jëëh' lä'jiuh' ba' chih-mé' kyaah'.

⁵¹ Ma' ga'he' Jesús chá'neh' kih' Jairo, sa' ga'kway' jwé' ma' dsa'taah' jñah' dsa'. Ma'la' Pee' kyaah' Jacobo kyaah' Jwaa' hi'

kyaah' cho'jmii' chih-mé' hi' ma-na'juu' he' ba' ga'taah'. ⁵² Ga'lä'jëë' ba' hi' tääh' jee' ja' ma' ki'hoooh' kih' chih-mé' he'. He'ja' ga'jah' Jesús siyh':

—Ta' hoooh' hnäh'. Chih-mé' na' sa' na' juuy', he' na' gwiyy' ba' na'.

⁵³ Ga'mi'kwa' ba' dsa' kih' Jesús ma' ga'nuuy' juu' ja'. Jëëh', ñe' bih' he' ma' na'juu' go-te' ba' chih-mé' he'. ⁵⁴ Mah' ga'sooh' Jesús goo' chih-mé' he', ga'h-lëëy' ki' gaa', ga'jäh'y:

—Chih-mé', noo'.

⁵⁵ He'ja' joh' ka'läh' jmi'lle' kiyh'. Lä'chah' ja' ga'lä'jiuyh', mah' ga'nooy'. Ja'ga' ga'jmeë' Jesús mada' kwëëy' he' kuyh'. ⁵⁶ Peer' ga'jëë' dsah' cho'jmii' chih-mé' he'. Hi' ga'jmeë' Jesús mada' mah' sa' kooyh' juu' kyaah' ni' jaa' he' ga'la' lä'ja'.

9

Ga'chee' Jesús lä-jëë' gya'tuu' na'kwa' juu'

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Ga'jööh' Jesús lä-jëë' discípulo kyaay', ga'kwëëy' be' mah' jmeey' hih' hwëë' hi' sa'llu' hi' jmeeh' dsa' hi' ga'kwëëy' be' mah' mi'h-lääy' dsa-dsaah'. ² Ga'cheey' mah' dsa'kway' juu' ha' lä'jää' Dio dsa-lä'hih' kih', hi' lä'kye' he' mi'h-lääy' dsa-dsaah'. ³ Ga'jah' Jesús siih' lä-jëë':

—Ta' ka' hnäh' ni' miih' kih' cha'jwë'. Ta' ka' hnäh' hma'hu', ta' ka' hnäh' hmih' tuh', ta' ka' hnäh' he'ñiih', ni' kuu', ni' ta' ka' hnäh' jyoh' lëë' hmiih' kyah' hnäh'. ⁴ Wa' he' cha' hne' jee' lä'nää' hnäh', ja' go'taah' hnäh' ha' koo' jiuh' lä'hëëh' hnäh' jee' ja'. ⁵ Cher'mah' cha' koo' jee' jwii' jee' sa' heeyh' hnäh', ja' hwëëh' hnäh' go-te' jee' ja'. Ja' hlah' hnäh' wa'hloø' he' na'beh' tiuh' hnäh' mah' jmeë' lii' he' ma'la' kwaat' kih' bih' ja' —ga'jah' Jesús siyh' discípulo kyaay'.

⁶ Ja'ga' ga'taayh' jwé', ga'näy' lä'koo' lä'koo' jwii' kway' ju' hmëë' kih' Dio, ma'la' mi'h-lääy' dsa-dsaah' lä'kaa' jee' ga'näy'.

Herode ga'jmeë' hu' dsē' he' ma-lä'jiuh' Jwaa'

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Herode hi- ma' laa' lle'moh', ga-nuu' la-jē- he- ma' jmeē- Jesús. Sa- ñey- he- hu' dsē- ma' jmeey', jēēh' ko-llaa' ma' jah' Jwaa' ba' he' hi- ma-lā-jiih'. ⁸ Hi- jñah' koo- nāā' ma' jāyh': "Elia ba' oo' hi- ma-hñāā'." Hi- jñah' ga' ma' jāh': "Go- laa' jaa' hi- ga-ngēē' juu' kih' Dio llo'joo' ba' na- hi- ma-lā-jiih'." ⁹ He-ja- ga-jmeē' Herode hu' dsē-:

—¿Ha- lā-ja-? ¿Ja' jñā' ga-jmeen' mada' he- ga-ku' dsa- lle' Jwaa'? ¿Hii- ba' na-, hi- nuun' kih' jmeey' ja' koo- nē he- juh-gaa'?

Hi- ma' hnōoy' ma' dsa-jēēy'.

Ga-āāh- Jesús hñā' mil dsa-ñuuh-
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Ma' ga-lla-nāā' lā-jēē- apóstole he', ga-jmeeyh' juu' kih' Jesús lā-jē- he- ga-jmeey'. Ja' ga' jāyā' kah' apóstole, ga-nāāy' ta' hwa' ki- jāh' jee' jwi- he- cheē- Betsaida. ¹¹ Pero ma' ga-lā-liih' dsa-, ga-nāāy' chaay' kaah' kiyh'. Ga-heēh- bih' dsa- he'. Mah' ga-lōoy' hlēēyh- ha- lā- jāā' Dio dsa- lā-hih' kih'. Hi- ga-mi-hlāāy' lā-jēē- hi- ma' dsaah'. ¹² Lā-koo- ma' ngoo' ga-hloo' jmi- ja-, lā-jēē- gya-tuu' discipulo ga-ya-jāh' kih' Jesús mah' ga-siiyh':

—Chiih' dsa- na- wa' lla-nāāy' lā-kāā- jee' jwi- māh- hi- lā-kāā- jee' nuu' jee' tāāh' dsa- lā-ku' lā-jii' la-. Wa' lla-hnōoy' he- kuyh' hi- lā-kye' jee' jāy'. Jēēh', hwa' ki- jmah' ba' la' jee' tōōhn' la-.

¹³ Mah' ga-jāyh' siiyh' discipulo kyaay':

—Hnāh' ba' kwēēyh' he- kuyh'.

Mah' ga-jāyh' siiyh' Jesús:

—Kye' jñāāh' ma-la' hñā' he'ñiih' ba' kyaah' uu' hmooh-. ¿Che' dsa-nōō' jñāāh' dsa-lā' jñāāh' he- kuh' dsa- na'?

¹⁴ Koo- hñā' mil ma' tee' dsa-ñuuh- hi- ma' tāāh' jee' ja-. He-ja- ga-siiyh' lā-jēē- discipulo kyaay':

—Jmee' hnāh' mada' mah' dsa-tāah' dsa- ma' kih' kih', ma' to'lo-gyaa' lā-koo- nāā'.

¹⁵ Lā-ja- ga-jmeē' discipulo. Ga-jmeey' mada' ga-tāah' dsa- hwa'. ¹⁶ Ja' ga' ga-ka' Jesús lā-jē- hñā' he'ñiih' ja-, kyaah' lā-uu' hmooh- he', ga-jēēy' ta' gyuu' mah' ga-k-way' ti'hmaah' kih' Dio. Ja'-ga' gā-lāay' mah' ga-kwēēyh' discipulo kyaay' na'llay-

cha-nē' lā-jēē- dsa-. ¹⁷ Ga-lā-jēē- ba' dsa- ga-kuh- lā-jiih' ga-kēē'. Ma-la' ma-kuh- lā-jēē- dsa-, ga-kah' gya-to' sa-miih' jwi' he- ga-chaā' ja-.

Ga-jāh' Pee' Jesús he' laa' Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Koo- hā' ma' gya' Jesús ngiiy' kiyh' kih' Dio jee' sa-chaā- dsa-. Ma-lā- discipulo ba' ma' tāāh' kyaayh' jee' ja-. He-ja- ga-ngii' Jesús juu' kiyh':

—¿Ha- lā-jāh' dsa- kin-, hi- jñā' laay'?

¹⁹ —Ko-llaa' dsa- jāh', Jwaa' hi- ma' choo- jmi- ba' hne-. Jñah' jāh', Elia ba' hne-. Jñah' ko-llaa' jāh', hne- laah' jaa- hi- ga-ngēē' juu' kih' Dio llo'joo' hi- ma-lā-jiih'—ga-jāh' discipulo kyaay'.

²⁰ Mah' ga-jāh' Jesús siiyh':

—¿Ha- ga' hnāh' na-, hee- jwah' hnāh' kin-, hi- ba' jñā' laah' hnāh'?

He-ja- ga-jāh' Pee' siiyh':

—Hne- he' Cristo hi- ga-cheē' Dio.

Ga-mi-jnāā- Jesús juu' he- juuy'

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Pero ga-tāah- Jesús juu' discipulo kyaay' mah' sa' kooyh' juu' ja' kyaah' ni' jaa-. ²² Hi- ga-jāh' Jesús siiyh' discipulo kyaay':

—Jmee- bii' kih' Hi-ga-lēē' ngo' la- jēē' cha-miih- wii'. Hi- dsa-gyuu' sa' lā-h-nāā' dsiih', lā-ja- dsa-kaah' kyaā' jmi-dsa-, kyaah' ta-jwoh' kyaā' ley sa' lā-hnāā' dsiih'. Hi- jmee- bii' kiyh' juuy' mah' lā-jiiyh' ka-lāh' ga' ma-hya- hnē- jmi-.

²³ Ja'-ga' ga-siiyh' lā-jēē- dsa-:

—Cher'mah' hi- hnōō' jā' kyaah' jñā', sa' wa' jmāāy' hñiiy' kwaat-, wa' jāāy' cru' kyaay' koo- jmi' koo- jmi' mah' wa' jmeey' ko-jōh' kyaah' jñā'. ²⁴ Jēēh', lā-jēē- hi- hāā- hñii' mah' sa' juuy', hi- he' juu' ba'. Pero lā-jēē- hi- kwaā- hñii' juu' kwaat- kin-, hi- he' ba' lāā'. ²⁵ ¿Hee- ya-jōō' ka' dsa' ma-ke' ga-liyh' lā-jē- he- cha- jmi-gyuu' la- mah' wa-ra- ga-juuy', sa' tēēyh' kih' Dio? ¿Hee- jmāā' kiyh' cher'mah' ga-heey' hñiiy'? ²⁶ Cher'mah' hi- jmee' na' hiih' kin' o kyaah' juu' kin-, ja-ba' lā-ja- jmee' na' hi- ih' Hi-ga-lēē' ngo' la- kyaayh', wa-ra' jayh' ka-lāh' jee' je- jih-gveh' kiyh', ja-ba' kyaah' je- kih' Tāā', hi- kih' lā-jēē- ángele hi-

na-jngëë' kyaay'. ²⁷ Pero ju'dsoo' jwahn', chaa' ko'llaa' dsa- hi- tääh' jee' la-, sa- juuy' jaa' sa' ga' ma' jëëy' ha- lä' la' be' kih' Dio hi- jmee' hih'.

Ga'lä'sëë' Jesús to'lo' nê' ko'llaa' dis- cípulo

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Ma-ngëë' ga' koo- jnaa' jmi' he- ga'hlëëy' juu' ja-, ga'wii' Jesús koo- moh' na'ngiy' kiyh' kih' Dio ko-joh' kyaah' Pee' kyaah' Jwaa' kyaah' Jacobo. ²⁹ Ta'ko-jiih' ma' ngiy' kiyh' kih' Dio, ga'lä'sii' mo-nëy'. Hmiih' kiyh' ga'la' tō-jlëë' nih'. ³⁰ Ga'lä'jnää' uu' dsa-nuuh- hi- ma'lla' juu' kyaayh'. Jaa' he' Moisé, hi'jaa' he' Elía, ³¹ hi'ga'lä'jnää' jee'jnä' jih'gyeh'ja-. Ma'hlëëy' ha-lä' ya'hëë' Jesús jmi-gyuu' la-, he'lä'te'jee'jwii' Jerusalén ba'ja-. ³² Pee' kyaah' hi- ma'jmeë' ko-joh' kyaayh'jee'ja-, ma'ke'lä'gwiyy' ma'kway' be'. Ga'jëë' bih' ha- koo- sa-jöoh' Jesús hää'jee'kih'lä'uu' dsa- he'. ³³ Lä'koo' ma' ngoo' ga'lä'öø' dsa- he', ga'jäh' Pee' siiyh' Jesus:

—Ta-jwoh', he- ba' che- llu' he- tōoh' jne' ko-joh'jee'la-. Jmeë'jnää'hne- hne' kyaah' moo-, koo- kyah', koo- kih' Moisé, hi- koo- kih' Elía.

Pero sa' ma'ñe- Pee' he- ja- ma'hlëëh'. ³⁴ Hlëëh' gyih'lä'ja-, ma'ga'jyoo' koo- jni' he- ga'lääy'lä'jëëy'. Ma'ga'jëë' Pee' kyaah' dsa'kyaayh' na'lääy'jni'ja-, ja' ga'lä'goyh'. ³⁵ Jee'jni'ja' ga'hlëëh' koo- juu' he- jäh'lä'la-:

—Hi- la- na- gyuu' kyaan' hi- hnaan'. Nuuh' hnäh' kiyh'.

³⁶ Ma-ngëë' ma'hlëëy'lä'ja-, ga'jäh' hñii' Jesús. Pero discípulo kyaay' sa' ga'koo' ni' miih- juu' kyaah' ni'jaa-, ga'lä'hi' miih- ga'hmäy'lä'jë' he- ga'jëëy'ja-.

Ga'mi'hlää' Jesús jaa- chih- hi- ma' kye- jmi-lle' hliih'

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Ma'ga'jnä' jyoh' jmi', ga'jñaay' moh' jee' ma' tääy'ja-. Jwëë' jwërte dsa- ya'nää' ga'mi'jëëy' Jesús. ³⁸ Jee' kih' dsa- he' ma' hää'jaa- dsa-nuuh- hi- ga'hlëëh' ki-gaa-, ma'jäh'y':

—Ta-jwoh', chuun' kyaah' hne-. Jëë' da' chih-nuuh' kyaan'la-, hi-laa'gyuu' koo- mëë' kyaan-. ³⁹ Lä'la- jmeë' jmi-lle' hliih' kiyh'. Spoyh' kiyh' mah' jmeëy' hooyh- jee' ki-bääy-. Jmeëy' hwëë- peh' hooy'. Ma'hwaay' go-te', ja-ga' tu- jmi-lle' hliih' he' kiyh'. ⁴⁰ Ma'chuun' kyaah' discipulo kyaah' mah' ma' llee' jmi-lle' hliih' he' pero sa' ma-liyh-—ga'jäh' jmi- chih- he'.

⁴¹ Mah'ga'jëeh' Jesús juu' kiyh':

—jHe- ba' che- hweh- hoh' hnäh' dsa- chaa- na'. Sa' hii- lä'dsoo' hoh' hnäh' kwee-. Li'h' ba' llaa' he- gyan' kyaah' hnäh'? Mo'so- lä-be' dsën' gya' ga'jnä' kyaah' hnäh'. Ya'jää' da' chih- na' ta'la-.

⁴² Lä'koo- ma' ngoo' ya-jäh' chih- he' kih' Jesús, jmi-lle' hliih' he' ga'jwääy' hwa' mah' ga'ki- ga'bääy- wi' jwërte. Pero ga'juuh' Jesús kih' jmi-lle' hliih' mah' ga'mi'hlääy' chih- he'. Ja-ga' ga'ngëëy' chih- he' kih' jmiy-. ⁴³ Ga'lä'jëë' ba' ga'lä'dsaa- dsë' ha- kon' sa-jöoh'lä' Dio.

Ga'mi'jnää- Jesús juu' jee' ga'të' to' jiih- he- juuy'

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Ta'ko-jiih' tääh'jëë- dsayh' kih'lä'jë' he- ga'jmeë' Jesús ja-, ga'jäh'y' siiyh' dis- cípulo kyaay':

⁴⁴—Wa'lä-ngëëh' hnäh' kwee- juu' la-. Hi-ga'lëë'ngoo' la-, lloo- koo- jmi'ngëë' dsih' goo- jnah' dsa-.

⁴⁵ Pero discípulo kyaay' sa' ga'lä'ngëë' juu'ja-. Ma'na-jlë- huud'së- kiyh'he-ja- sa' ga'lä'ngëëy'. Hi- ma' goyh' ma'ngiy' juu'kih' Jesús he- hnöø'jäh'juu'ja-.

Hi- na- lee'jöoh'jee'jmeë' Dio hih' (Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Discipulo kyaay' ga'taah' ga'ti- ga- choo' juu' hii- jaa- jee'lä'jëë' leey'jöoh' kih'dsa'kyaayh'. ⁴⁷ Pero ga'lä'kyuuh' Jesús huud'së- he- ma'jmeëy'. He-ja- ga'tëëy' jaa- gyuu- mah' ga'cheeyh- koo' kiyh'. ⁴⁸ He-ja- ga'siyyh':

—Hi- jmeë' he' kih' gyuu- la- kwaan- kin', jnä' he' hi'jmääy- he'. Hi- hi'jmää- jnä' he', jmeëy' he' kih'hi- ga'cheë'jnä'. Jëëh', hi- mäh' ga'jee'kyah' hnäh', hi- he' ba'hi-jöoh'.

⁴⁹ Ja-ga'jäh'y'jwaa':

—Ta-jwoh¹, ma-jëë¹ jnääh¹ jaa¹ hi¹ hwëë¹ jmi¹-lle¹ hlih¹ lä¹-hih¹ kyah¹, he¹-ja¹ ga¹-ha¹ jnääh¹ kiyh¹, jëëh¹ sa¹ ngëy¹ kyaah¹ jnääh¹.

⁵⁰He¹-ja¹ ga¹-jäh¹ Jesús siyh¹:

—Ta¹ ha¹ hnäh¹ kiyh¹. Jëëh¹, lä¹-jëë¹ hi¹ sa¹ na¹-høøh¹ jnän¹, dsa¹-kyaah¹ ba¹ jne¹ he¹.

Ga¹-juuh¹ Jesús kih¹ Jacobo kyaah¹ Jwaa¹

⁵¹Ma¹ ngoo¹ ya¹-jäh¹ jmi¹ dsaah¹ Jesús gyuu¹, he¹-ja¹ koo¹ hä¹ ba¹ ma¹-lla¹ dsëy¹ ngooy¹ ta¹ Jerusalén. ⁵²Ga¹-cheey¹ dsa¹ hi¹ ga¹-näa¹ jää¹ kiyh¹ ta¹ hwa¹ kih¹ dsa¹ samaritano. Jee¹ ja¹ ga¹-taayh¹ koo¹ jee¹ jwi¹-ngiiy¹ ha¹ jee¹ ma¹ jây¹. ⁵³Pero sa¹ ga¹ hii¹ dsa¹ samaritano ma¹ heeyh¹. Jëëh¹, ma¹ jmeey¹ kwaat¹ he¹ dsoo¹ Jesús ta¹ Jerusalén ba¹. ⁵⁴Ma¹ ga¹ nuu¹ Jacobo kyaah¹ Jwaa¹ juu¹ ja¹, ga¹-jâyh¹:

—Dsa¹-jøøh¹ kyaan¹, ¿che¹ hnooh¹ ngii¹ jnääh¹ he¹ jyoo¹ je¹ gyuu¹ mah¹ mi¹-lla¹ dsa¹ hi¹ chaa¹ jwi¹ oo¹, lä¹-koo¹ ga¹-jmeey¹ Elía?

⁵⁵He¹-ja¹ ga¹-jëeh¹ Jesús hñii¹ mah¹ ga¹-juuyh¹ kih¹ lä¹-uu¹ discípulo he¹ ga¹-siyh¹:

—Sa¹ ñeh¹ hnäh¹ he¹ jmi¹-lle¹ na¹ jøø¹ kyah¹ hnäh¹. ⁵⁶Jëëh¹, sa¹ ja¹ Hi¹-ga¹-lëë¹ ngo¹ la¹ mah¹ jngëëyh¹ dsa¹. Jay¹ mah¹ lääy¹ dsa¹ ba¹ —ga¹-jäh¹ Jesús.

Ja¹ ga¹ ga¹-näay¹ ta¹ jyoh¹ jwi¹ mäh¹.

Ma¹ hnoø¹ dsa¹ ma¹ jmeey¹ koo¹-jøøh¹ kyaah¹ Jesús

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷Lä¹-koo¹ ma¹ ga¹-taayh¹ jwë¹ ga¹-näay¹, jaa¹ dsa¹ ga¹-siih¹ Jesús:

—Dsa¹-jøøh¹ kyaan¹, hnoon¹ jmeen¹ koo¹-jøøh¹ kyaah¹ hne¹ wa¹ ha¹ cha¹ ha¹ jee¹ goh¹.

⁵⁸He¹-ja¹ ga¹-jäh¹ Jesús siyh¹:

—Cha¹ ba¹ too¹ jee¹ gwii¹ hyah¹. Cha¹ ba¹ sii¹ kih¹ ta¹. Pero Hi¹-ga¹-lëë¹ ngo¹ la¹ sa¹ cha¹ jee¹ jây¹.

⁵⁹Mah¹ jñah¹ ga¹-siyh¹:

—Jmee¹ koo¹-jøøh¹ kyaah¹ jñä¹.

Mah¹ ga¹-jäh¹ dsa¹ he¹:

—Dsa¹-jøøh¹ kyaan¹, kwa¹ jwë¹ kin¹ na¹-haan¹ to¹-né Tää¹ kyaan¹, ja¹-ga¹ niin¹ kyaah¹ hne¹.

⁶⁰He¹-ja¹ ga¹-jäh¹ Jesús siyh¹:

—Wa¹ haa¹ ba¹ dsa¹ na¹-juu¹ hlii¹ kya¹. Hi¹ hne¹, gwa¹ go¹-kwa¹ juu¹ ha¹ lä¹ jää¹ Dio dsa¹ lä¹-hih¹ kih¹.

⁶¹Jñah¹ ka¹-läh¹ ga¹-jäh¹ siyh¹ Jesús:

—Jmee¹ ba¹ jñä¹ koo¹-jøøh¹ kyaah¹ hne¹, Dsa¹-jøøh¹ kyaan¹. Pero kwa¹ jwë¹ kin¹ niin¹ to¹-né na¹-hihn¹ juu¹ hi¹ tääh¹ cha¹-neh¹ kin¹.

⁶²Mah¹ ga¹-jäh¹ Jesús siyh¹:

—Ni¹ jaa¹ hi¹ jëë¹ ta¹ ka¹-luu¹ ma¹-la¹ ma¹-løøy¹ kyayh¹ hwa¹, sa¹ jmääy¹ dsa¹ hey¹ jee¹ jmee¹ Dio hih¹.

10

Ga¹-cheey¹ Jesús to¹-lo¹ gya¹ na¹-dsë¹ gyeey¹ dsa¹ hi¹ ga¹-kwa¹ juu¹

¹Ma¹-ngëë¹ he¹ ja¹, ga¹-hñaa¹ Dsa¹-jøøh¹ jñän¹ jñah¹ ga¹ to¹-lo¹ gya¹ na¹-dsë¹ gyeey¹ dsa¹. Hi¹ he¹ ga¹-cheey¹ lä¹-kaa¹ jwi¹ kaah¹ hi¹ lä¹-kaa¹ ga¹ jee¹ jyoh¹ ha¹ jee¹ dsooy¹. Ga¹-cheey¹ ma¹ uu¹ ma¹ uu¹. ²Ga¹-jâyh¹ siyh¹:

—Dsoo¹ ba¹ cha¹-cha¹-miih¹ ta¹ he¹ hnoø¹ sooh¹ pero miih¹ go¹-te¹ ba¹ dsa¹ hi¹ jmee¹ ta¹. He¹-ja¹ chuuy¹ hnäh¹ kyaah¹ dsa¹-juu¹ ta¹ mah¹ cheey¹ jñah¹ ga¹ hi¹ dsa¹-chooh¹ ta¹ kiyh¹. ³Go¹-näa¹ hnäh¹ ja¹. Pero legh¹ hnäh¹. Jñä¹ chegen¹ hnäh¹ lä¹-koo¹ borrego hi¹ ga¹-näa¹ jee¹ kih¹ jah¹ hää¹. ⁴Ta¹ ka¹ hnäh¹ hmih¹-tuh¹, ta¹ ka¹ hnäh¹ sa¹-tuh¹ kih¹ kuu¹, ni¹ loo¹ he¹ dsa¹ he¹ tiih¹ hnäh¹. Ni¹ ta¹ la¹ hnäh¹ juu¹ kyaah¹ dsa¹ cha¹-jwë¹. ⁵Wa¹ he¹ cha¹ he¹ hne¹ jee¹ go¹-taah¹ hnäh¹, to¹-né jwi¹h¹ hnäh¹ dsa¹: “Wa¹ hii¹ ti¹ cha¹-neh¹ kyah¹ hnäh¹.” ⁶Cher¹-mah¹ chaa¹ hi¹ hii¹ ti¹ dsë¹ jee¹ ja¹, lä¹-ja¹ hii¹ ti¹ kiyh¹. Hi¹ cher¹-mah¹ sa¹ chaa¹ hi¹ hii¹ ti¹ dsë¹, sa¹ lä¹-jmää¹ kiyh¹ juu¹ he¹ ma¹-hlëëh¹ hñih¹. ⁷Pero jee¹ heeyh¹ hnäh¹, ja¹ jäh¹ hnäh¹ ja¹ ba¹ cha¹-neh¹ ja¹. Ja¹ kuh¹-huh¹ ba¹ hnäh¹ lä¹-jë¹ he¹ la¹ dsa¹ cha¹-neh¹ hnäh¹. Jëëh¹, jaa¹ hi¹ jmee¹ ta¹, lle¹ kih¹ hyoyh¹ jñeey¹. Ta¹ mi¹-sii¹ hnäh¹ øøh¹ hnäh¹ mah¹ go¹-nääh¹ hnäh¹ lä¹-joh¹ hne¹ chih¹. ⁸Wa¹ he¹ cha¹ he¹ jwi¹ jee¹ ga¹-lla¹-nääh¹ hnäh¹, jee¹ hegh¹ dsa¹ hnäh¹, ja¹ kuh¹-huh¹ ba¹ hnäh¹ lä¹-jë¹ he¹ la¹ dsa¹ cha¹-neh¹ hnäh¹. ⁹Ja¹ mi¹-hlääh¹ hnäh¹ hi¹ dsaah¹ hi¹ tääh¹ jee¹ ja¹. Ja¹ jwi¹h¹ hnäh¹ dsa¹: “Kyé¹ ba¹ jñääh¹ juu¹ ha¹ lä¹ jää¹ Dio dsa¹ lä¹-hih¹ kih¹.” ¹⁰Pero cher¹-mah¹ ga¹-lla¹-nääh¹ hnäh¹ koo¹ jwi¹h¹ jee¹ sa¹ heeyh¹ hnäh¹, ja¹ hwëëh¹ hnäh¹

ta⁺ cha⁻ jwë⁺ mah⁺ jwah⁺ hnäh⁺: ¹¹“Wa⁻hløø⁻ he⁻ cha⁻ jee⁺ jwii⁻ kyah⁺ hnäh⁺ la⁻, he⁻ ma⁻ beh⁺ ma⁻ ti⁺ jnääh⁺, jee⁺ la⁻ ma⁻ kyah⁺ jnääh⁺ ma⁻ ti⁺ jnääh⁺ mah⁺ la⁺ lii⁻ ma⁻ jã⁻ nē⁺ kyah⁺ hnäh⁺ lã⁻ jē⁻ dsoo⁺ he⁻ na⁻ bääh⁻ hnäh⁺. Pero ma⁻ neh⁺ ba⁺ hnäh⁺, ma⁻ ja⁻ ba⁺ juu⁺ ha⁻ lã⁻ jãä⁺ Dio dsa⁻ lã⁻ hih⁻ kih⁺”, jwiih⁺ ¹²hni⁺h⁺. ¹²He⁻ ja⁻ jwëēhn⁻ hnäh⁺. Miih⁻ ga⁺ wi⁺ jēē⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tãäh⁺ jee⁺ jwii⁻ Sodoma kyaah⁺ Gomorra wa⁻ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁺ jmee⁺ Dio jwiz⁻, lã⁻ koh⁺ he⁻ jēē⁺ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ jee⁺ jwii⁻ jã⁻.

Jēē⁺ wi⁺ lã⁻ jēē⁺ hi⁻ sa⁺ nuuh⁺
(Mt. 11:20-24)

¹³¡Peer⁺ jwii⁻ hnäh⁺ dsa⁻ hi⁻ tãäh⁺ jwii⁻ Corazin! ¡Peer⁺ jwii⁻ hnäh⁺ dsa⁻ hi⁻ tãäh⁺ jwii⁻ Betsaida! Wa⁻ra⁻ jãh⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ tãäh⁺ jwii⁻ Tiro kyaah⁺ jwii⁻ Sidón, ma⁻ jēē⁺ ha⁻ lã⁻ la⁺ he⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ ma⁻ jmeen⁺ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺, ma⁻ lih⁺ sa⁺ ga⁻ jee⁺yh⁺ kyaah⁺ Dio, ma⁺ kēy⁺h⁺ hmi⁺h⁺ jwã⁺ hi⁺ ma⁺ suy⁺ ¹hni⁺iy⁺ tã⁺jwa⁺, he⁻ ma⁻ jmeey⁺ lii⁻ he⁻ ti⁻ meeh⁻ dsēy⁺. ¹⁴He⁻ ja⁻ jwëēhn⁻ hnäh⁺ wa⁻ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁺ jmee⁺ Dio jwiz⁻, cha⁻ ga⁻ miih⁻ wi⁺ jēēh⁺ hnäh⁺, lã⁻ koh⁺ ga⁺ hi⁻ chaa⁻ Tiro kyaah⁺ Sidón. ¹⁵Hnäh⁺ hi⁻ chaa⁻ Capernaum, jmeeh⁻ hnäh⁺ hu⁺dsē⁻ he⁻ tēēh⁺ hnäh⁺ gyuu⁺h⁺. Pero ni⁺ih⁺ ga⁺ kih⁺ cha⁻je⁻ go⁻ nãäh⁺ hnäh⁺.

¹⁶Hi⁻ nuu⁺ juu⁺ he⁻ kwah⁺ hnäh⁺, kin⁺ ja⁻ nuuy⁺. Hi⁻ sa⁺ heeh⁺ hnäh⁺, jnã⁺ he⁺ sa⁺ heeyh⁺. Hi⁻ sa⁺ heeh⁺ jnã⁺, sa⁺ heeyh⁺ hi⁻ ga⁻ cheē⁺ jnã⁺.

Ya⁺ nãä⁺ ka⁻ lãh⁻ lã⁻ jēē⁺ hi⁻ ga⁻ cheē⁺
Jesús

¹⁷Peer⁺ jēē⁺ dsē⁺ lã⁻ jēē⁺ to⁻ lo⁻ gyaä⁺ dsē⁻ gyeē⁺ he⁺ ma⁺ lla⁻ nãäy⁺ jee⁺ ma⁺ gya⁺ Jesús. Ga⁺ jãyh⁺:

—Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, lã⁻ kyē⁻ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺ ¹ga⁻ lēh⁺ jnääh⁺ ga⁻ hwēē⁺ jnääh⁺ kyaah⁺ hih⁺ kyah⁺.

¹⁸Mah⁺ ga⁺ jãh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Jnã⁺ ga⁺ jēēn⁺ ga⁺ tah⁺ Tana⁺ jee⁺ ma⁺ gyay⁺, lã⁻ koh⁺ je⁻ ni⁺h⁺ ga⁺ tayh⁺ lã⁻ ga⁻ tē⁻ hwa⁺.

¹⁹Ma⁻ kwëēhn⁻ ba⁺ hnäh⁺ be⁺ mah⁺ he⁺ soh⁺ hnäh⁺ nē⁺ kih⁺ miih⁺, nē⁺ kih⁺ cha⁺ hne⁺, hi⁺ lla⁻ dsēē⁺ hnäh⁺ lã⁻ jē⁻ be⁺ kih⁺ hi⁻ sa⁻ llü⁺. Ni⁺ koo⁻ dsoo⁺ sa⁺ le⁺ kyah⁺ hnäh⁺. ²⁰Pero ta⁻ wa⁺ jēē⁺ hoh⁺ hnäh⁺ kih⁺ he⁻ nuuh⁺ jmi⁻ lle⁺

hliih⁺ kyah⁺ hnäh⁺. Wa⁺ jēē⁺ hoh⁺ hnäh⁺ kih⁺ he⁻ ma⁻ na⁻ sii⁻ jmi⁻ kyah⁺ hnäh⁺ gyuu⁺h⁺ jmi⁻ gyuu⁺ ba⁺.

²¹Ja⁻ ba⁺ hor⁻ ja⁻, ga⁻ jēē⁺ dsē⁺ Jesús ga⁻ jmee⁺ Jmi⁻ lle⁺ Na⁻ jngi⁺. Mah⁺ ga⁺ jãyh⁺:
—Kwan⁺ ti⁺hmaah⁺ kyah⁺, Tãä⁺ kyaan⁺, hne⁻ laah⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ kih⁺ gyuu⁺h⁺ hwa⁺, jēēh⁺ ga⁺ hmäh⁺ lã⁻ jē⁻ juu⁺ la⁻ kih⁺ hi⁻ kyuu⁺h⁺ hi⁻ lã⁻ ja⁻ kih⁺ hi⁻ ngēē⁺. Mah⁺ ga⁺ mi⁻ jnääh⁺ juu⁺ ¹kyah⁺ kih⁺ hi⁻ lãä⁺ lã⁻ koh⁺ jaa⁻ gyuu⁺ ba⁺. Jēēh⁺, lã⁻ ja⁻ ga⁻ tih⁺ hoh⁺ hne⁻ jmeeh⁺ Tãä⁺.

²²Ga⁻ lã⁻ jē⁻ go⁻ te⁻ ba⁺ ga⁻ tooh⁻ Tãä⁺ kyaan⁺ goon⁺. Ni⁺ jãä⁺ sa⁺ kyuu⁺ Joo⁺ Dio, ma⁻ la⁻ Tãä⁺ ba⁺ kyuu⁺ jnã⁺. Ni⁺ sa⁺ chaa⁻ hi⁻ kyuu⁺ Tãä⁺. Ma⁻ la⁻ jnã⁺ hi⁻ lãä⁺ jooy⁺ ba⁺ kyuu⁺ jni⁺h⁺, hi⁺ lã⁻ ja⁻ lã⁻ kyuu⁺ hi⁻ hnoon⁺ mi⁻ jnãän⁺ kih⁺.

²³Ja⁻ ga⁺ ga⁻ jee⁺yh⁺ hni⁺iy⁺ mah⁺ ga⁻ siiyh⁺ ma⁻ la⁻ discipulo kyaay⁺ ba⁺:

—Llu⁺ la⁺ kih⁺ hi⁻ jēē⁺ he⁻ jēēh⁺ hnäh⁺ na⁻. ²⁴Jēēh⁺ jwëēhn⁻ hnäh⁺, jwëē⁺ hi⁻ ga⁻ ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio hi⁻ jwëē⁺ dsa⁻ ta⁻ kaa⁺h⁺ ma⁺ hnøoy⁺ ma⁺ jēēy⁺ he⁻ jēēh⁺ hnäh⁺ na⁻. Pero sa⁺ ga⁻ tēēy⁺ ma⁺ jēēy⁺. Ma⁺ hnøoy⁺ ma⁺ nuuy⁺ he⁻ nuuh⁺ hnäh⁺ na⁻, pero sa⁺ ga⁻ nuuy⁺.

Juu⁺ na⁻ hmää⁺ kih⁺ samaritano hi⁻ llu⁺ dsē⁺

²⁵Jee⁺ ja⁻ ga⁻ noo⁻ jaa⁻ ta⁻ jwoh⁺ kyaä⁺ ley, he⁻ ma⁻ kay⁻ dsē⁺ Jesús ga⁻ siiyh⁺:

—Ta⁻ jwoh⁺, ¿hee⁻ hnøø⁻ jmeen⁺ mah⁺ tēēhn⁺ jee⁺ mo⁻ so⁻ juun⁺?

²⁶He⁻ ja⁻ ga⁺ jãh⁺ Jesús siiyh⁺:

—¿Hee⁻ jãh⁺ jee⁺ na⁻ sii⁻ nē⁺ ley, lã⁻ koh⁺ ma⁺ hēh⁻?

²⁷Mah⁺ ga⁺ jeeh⁻ ta⁻ jwoh⁺ he⁺ juu⁺ kiyh⁺:

—“Wa⁺ hnaah⁺ Dio lã⁻ kaa⁻ tuh⁻ hoh⁺, kyaah⁺ lã⁻ jē⁻ be⁺ kyah⁺, kyaah⁺ lã⁻ jē⁻ hu⁺dsē⁻ kyah⁺. Hi⁺ wa⁺ lã⁻ hnaah⁺ dsa⁻ kyaah⁺ lã⁻ koo⁻ hnaah⁺ hñaah⁺.”

²⁸Mah⁺ ga⁺ jãh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Llu⁺ ba⁺ ma⁺ jãh⁺. Jmee⁺ lã⁻ na⁻ mah⁺ mo⁻ so⁻ juun⁺.

²⁹Pero ta⁻ jwoh⁺ kyaä⁺ ley he⁺, hnøoy⁺ ma⁺ jã⁺ jã⁺ llu⁺ kyaah⁺ juu⁺ he⁻ ga⁻ jãyh⁺ jã⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻ ngi⁺y⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús:

—¿Hi⁺ he⁺ dsa⁻ kyaahn⁺?

³⁰Mah⁺ ga⁺ jãh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Jãä⁺ dsa⁻ ya⁻ hēē⁺ Jerusalén ngooy⁺ ta⁻ Jericó. Cha⁻ jwë⁺ jã⁻ ga⁻ jee⁺y⁺ dsa⁻ hi⁻ hi⁻

ga^ssoh¹ kiyh¹. Ga^slley¹ ga^slä^sjē^s he⁻ ma^s kyey⁻. Ga^skway¹ jwē^ste kiyh¹. Jā⁻ga^s ga^snāy¹. Jee¹ jā⁻ga^sjā^sdsa⁻ he⁻ miih⁻ ga^sliih¹. ³¹Pero he⁻ga^sla¹. Jee¹ jā⁻ga^sngēē¹ jāa⁻jmi⁻dsa⁻. Ma^s ga^sjēē¹ kyaa¹ dsa⁻hi⁻ la¹ dsoo¹ kih¹, ta^s koo¹ ba^sga^sjlūuy¹. ³²Jā⁻ba^s lä^sja⁻ga^sjmeē¹ jāa⁻levita, dsa⁻hi⁻ma^slaa¹ ta^sgwhi¹. Ma^s ga^sjēē¹ dsa⁻he^s, ga^sjlūuy¹ ta⁻koo¹ ka⁻läh¹. ³³Pero jāa⁻samaritano hi⁻ngoo¹ jā⁻ba^s ta^sjwē¹ jā⁻, ma^s ga^sjēē¹ kyaa¹ hi⁻ la¹ dsoo¹ kih¹, ngooy¹ chuh¹ kih¹ hi⁻he^s. Ma^s ga^sjēē¹, ga^slä^snih¹ dsēy¹ kih¹. ³⁴Lä^schah¹ jā⁻ga^sjmeēy¹ mē⁻nē dsoo¹ kyaah¹ aceit hi⁻ kyaah¹ vin, mah¹ ga^slōōy¹ kyaah¹ hmiih⁻. Jā⁻ga^s kyaay¹ ka⁻luu¹ jah¹ kyaay¹, na^sjāy¹ jee¹ chih¹ hne¹ jee¹ jā⁻dsa⁻. Jee¹ jā⁻ga^sgyay⁻ ga^shäy¹. ³⁵Jyoh¹ jmi¹ ma^s ngaah¹ dsa⁻he^s, ga^slley⁻to¹ kuu¹ ga^skwēēyh¹ juu¹ hne¹ he^s. Mah¹ ga^ssiyh¹: “Hää¹kwēē¹ dsa⁻na⁻. Cher¹mah¹ ga^sää¹ gyih¹ kyah¹, jnä¹ mi¹hmaahn¹ kyah¹ wa⁻ra⁻jahn¹.” ³⁶He⁻jā⁻jäh¹ da¹. ĺHi⁻jāa⁻jee¹ lä^sjēē¹ uu⁻laah¹ hne⁻, lä^s dsa⁻kyaah¹ hi⁻ga^sjmeē¹ llū¹ kih¹ hi⁻ga^stah¹ ja⁻goo⁻dsa⁻hi⁻he¹? —ga^sjäh¹ Jesús siyh¹ ta⁻jwoh¹ kyaa¹ ley.

³⁷—Hi⁻ga^slä^snih¹ dsē¹ kiyh¹ he^s, hi⁻he^s ba^släa¹ dsa⁻kyaa¹h¹ —ga^sjäh¹ ta⁻jwoh¹ he^s.

Mah¹ ga^sjäh¹ Jesús siyh¹:

—Na¹ ta⁻cha⁻nē¹, jā⁻jmeeh⁻, jā⁻ba⁻lä⁻koo⁻ga^sjmeē¹ dsa⁻he^s.

Nēē¹ Jesús na^sjēē¹ Marta kyaah¹ María

³⁸Ga^she¹ Jesús jwē¹ ngoo¹ kyaah¹ discípulo kyaay¹, ga^stēēy¹ koo⁻jwii⁻mäh⁻. Jee¹ jā⁻ma^s gya¹ jāa⁻dsa⁻mē¹ hi⁻ma^s cheē⁻Marta hi⁻ga^sheeh⁻ Jesús cha⁻neh¹ kih¹. ³⁹Marta he^s ma^s chaa⁻jāa⁻dsa⁻mē¹ ooh⁻hi⁻ma^s cheē⁻María. Hi⁻he^s ga^sgya⁻huu⁻ti¹ Jesús ma^s nuuy⁻juu⁻he⁻hlēēyh¹. ⁴⁰Pero Marta tää¹ sa⁻jāy¹, ma^s cha⁻cha⁻miih⁻ta⁻he⁻ma^s jmeey⁻cha⁻neh¹ kiyh¹. He⁻jā⁻jay¹ jee¹ gya¹ Jesús mah¹ ga^ssiyh¹:

—Dsa⁻jōoh¹ kyaan¹, ĺChe¹ sa⁻kyeh¹ mi⁻ih⁻huu⁻dsē⁻kin⁻he⁻ma⁻kyaa⁻dsa⁻mē⁻ooh⁻jnā¹ lä^sjē¹ ta⁻? Chiiyh¹ wa⁻läāy¹ jnä¹.

⁴¹—Marta, Marta. Tää¹ sa⁻hii¹ ti¹ tuh⁻hoh¹ he⁻kyeh¹ cha⁻miih⁻huu⁻dsē⁻kih¹ lä^sjē¹ ta⁻he⁻jmeeh⁻na⁻. ⁴²Koo⁻ba⁻he⁻jmeē⁻bi¹ kih¹ dsa⁻. María ma^s jnōōyh⁻

he⁻llu¹ ga^she⁻sa⁻le¹ jñuuh¹ kiyh¹ —ga^sjäh¹ Jesús.

11

Jesús ga^smi⁻tēē⁻dsa⁻ha⁻lä⁻ngiiy¹ kiyh¹ kih¹ Dio

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹Koo⁻hā¹ ma^s gya¹ Jesús ngii¹ kiyh¹ kih¹ Dio. Ma⁻la⁻ma⁻ngiiy¹ kiyh¹, jāa⁻discípulo kyaay¹ ga^sjäh¹ siyh¹:

—Dsa⁻jōoh¹ kyaan¹, mi⁻tēē¹ jnääh¹ ha⁻lä⁻ngii¹ jnääh¹ kih¹ Dio, lä⁻koo⁻ga^smi⁻tēē⁻Jwaa⁻discípulo kyaa¹.

²Mah¹ ga^sjäh¹ Jesús siyh¹:

—Wā⁻ra⁻ga^stē¹ jee¹ ngiih¹ hnäh¹ kyah¹, jwah¹ hnäh¹ lä⁻la⁻:

Tää¹ kyaa¹ jnääh¹ hi⁻gya¹ ya⁻jwii¹, lä^sjēē¹ ba⁻wa⁻jmeē⁻dsoo⁻he⁻laah¹ hne⁻na⁻jngēē¹ go⁻tē⁻.

Nā⁻mah¹ jmeeh¹ hih¹ jee¹ la⁻.

Wā¹ le¹ lä⁻hyoh⁻hoh¹ hñah¹ jmi⁻gyuu⁻la⁻, jā⁻ba⁻lä⁻koo⁻jmeeh⁻gyuu⁻la⁻ya⁻jwii¹.

³Kwēēh¹ jnääh¹ na¹ he⁻kih¹hih¹ jnääh¹ he⁻jmeē⁻bi¹ kyaa¹ jnääh¹.

⁴Jmeē¹ jōh⁻hoh¹ kih¹ he⁻ma⁻hlāäh¹ jnääh¹, jēēh¹ lä⁻ja⁻jōh⁻dsē¹ jnääh¹ kyaah¹ hi⁻dsa⁻hlāäh¹ kyaah¹ jnääh¹.

Ta⁻kwa⁻jwē¹ ka⁻he⁻hih¹ dsē¹ jnääh¹, läā⁻jnääh¹ kih¹ he⁻ja⁻.

⁵Ga^sjāyh¹ ka⁻läh¹ siyh¹:

—Wā⁻jmeen¹, jāa⁻hnäh¹ chaa⁻ome⁻kyaa¹ mah¹ goh¹ kiyh¹ koo⁻lla⁻nuu⁻, go⁻chi⁻ih⁻hni⁻h¹: “Lle¹ hnē¹ he⁻niih⁻kyah¹ kin⁻, ome⁻. ⁶Jēēh¹, ma⁻ja⁻jāa⁻ome⁻kyaan⁻hi⁻hää¹ jwē¹ ngoo¹, hi⁻sa⁻cha⁻ni⁻mi⁻ih⁻he⁻llan⁻cha⁻nēy¹.” ⁷Pero hi⁻hää¹ cha⁻neh¹ kih¹ he⁻jäh¹: “Ta⁻chuu⁻kyaa¹ jnä¹. Ma⁻na⁻jñē⁻ba⁻haah¹ kin⁻, lä^sjēē¹ gyuu⁻pih¹ kyaan¹ ma⁻na⁻gwii⁻. Sa⁻le¹ noon⁻mah¹ kwēēhn⁻he⁻.” ⁸Jnä¹ jwēēhn⁻hnäh¹, cher¹mah¹ ngoo¹ ba⁻chuu⁻hi⁻chēh¹ ka⁻hne⁻he⁻, ma⁻ra⁻he⁻noo⁻bih¹ mah¹ dsa⁻kwēēyh¹. Jā⁻ta⁻la⁻kih¹ he⁻läa⁻ome⁻kyaa¹, kih¹ he⁻chuu⁻ba⁻jā⁻he⁻kwēēyh¹ he⁻jmeē⁻bi¹ kiyh¹ mah¹ mo⁻so⁻chuu⁻cha⁻ga⁻miih⁻. ⁹He⁻jā⁻jwēēhn⁻hnäh¹. Ngii¹ hnäh¹ kih¹ Dio, mah¹ hñah¹ hnäh¹. Hnōoh¹ hnäh¹ mah¹ jnääh¹ hnäh¹. Tee⁻hnäh¹ kiyh¹ mah¹ näy¹ ho⁻haah¹. ¹⁰Jēēh¹,

lā-jēē⁺ hī- ngii⁺, hyoyh⁺ ba'. Hī- hnooh⁻, jnøoyh⁺ ba'. Hī- tēē⁻ ho'haah⁺, nā⁺ ba' ho'haah⁺ kiyh⁺.

¹¹ 'Ha- lā-jā- kwēēh⁺ hnāh⁺ chih⁻ kyaah⁺, koo⁻ mi⁺kuu⁺ wa'ra- ga⁻ ngiiy⁺ he⁻ niih⁺? Hī⁻ cher⁺ mah⁺ ga⁻ ngiiy⁺ kuyh⁺ jāa⁻ hmooh⁻, ḡha- lā-jā- kwēēyh⁺ jāa⁻ miih⁻? ¹² Hī⁻ cher⁺ mah⁺ ga⁻ ngiiy⁺ koo⁻ mi⁺ 'jlii⁻, ḡha- lā-jā- kwēēyh⁺ jāa⁻ cha⁺ hne⁺? ¹³ Ma⁺ ke⁺ hlēēh⁺ hnāh⁺, leh⁺ ba' hnāh⁺ kwēēh⁺ chih⁻ kyaah⁺ he⁻ llu⁺. Pero Tāā⁺ hī- gya⁺ gyuu⁺h⁺, kway⁺ jmi⁻ lle⁺ Na⁻ jngii⁺ he⁻ sa⁻ kyaah⁺ hih⁺, kwēēyh⁺ lā-jēē⁺ hī- ngii⁺ kiyh⁺ —ga⁺ jāh⁺ Jesús.

Ga⁺ jāh⁺ dsa⁻, kye⁻ Jesús jmi⁻ lle⁺ hliih⁺
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴ Ma⁺ cheh⁺ Jesús lleē⁻ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺ hī- ga⁺ jmee⁺ kaa⁺ jāa⁻ dsa⁻. Ma⁺ ya⁺ hēē⁺ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺ he⁻, dsa⁻ hī- ma⁺ kaa⁺ he⁻ ga⁺ lōō⁺ hlēēyh⁺. Lā-jēē⁺ dsa⁻ ga⁺ lā⁺ dsa⁺ dsē⁺ ma⁺ ga⁺ jēēy⁺ he⁻ jā⁻. ¹⁵ Pero kō⁻ llaa⁺ hī- ma⁺ tāāh⁺ jee⁺ jā⁻ ma⁺ jāh⁺:

—Kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Beelzebú hī- kye⁻ né⁺ kih⁺ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺ ba⁺ na⁻, hwēēy⁻ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺.

¹⁶ Hī⁻ jñah⁺ ma⁺ kaa⁺ dsē⁺ Jesús, ma⁺ ngiiy⁺ he⁻ ma⁺ jmee⁺ Jesús koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ gyuu⁺h⁺ jmi⁻ gyuu⁺. ¹⁷ Pero ma⁺ kyuu⁺h⁺ bih⁺ huū⁺ dsē⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁻, mah⁺ ga⁺ siiyh⁺:

—Dsa⁻ hī- tāāh⁺ koo⁻ hwa⁺, cher⁺ mah⁺ tēēy⁺ kyaah⁺ he⁻ ba⁺ dsa⁻ kyaayh⁺, he⁻ mi⁻ l- laay⁺ hñiiy⁺ ba⁺ jā⁻. Lā-jā- ka⁻ lāh⁺ hī- tāāh⁺ koo⁻ cha⁺ neh⁺, cher⁺ mah⁺ tē⁻ jēēy⁺, sa⁻ lā⁺ wēēy⁺. ¹⁸ Lā-jā- ka⁻ lāh⁺ Tana⁺, cher⁺ mah⁺ tēēy⁺ kyaah⁺ he⁻ ba⁺ dsa⁻ kyaayh⁺, ḡha- lā-jā- mi⁻ heey⁺ kyaah⁺ ta⁺ kiyh⁺? Mah⁺ jwah⁺ hnāh⁺ kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Beelzebú he⁻ hwēē⁺ jnā⁺ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺. ¹⁹ Cher⁺ mah⁺ jnā⁺ hwēēn⁺ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺ kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Beelzebú, ḡha- ba⁺ kih⁺ dsa⁻ kyaah⁺ hnāh⁺, hii⁺ ba⁺ kih⁺ be⁺ ga⁺ hwēē⁺ dsa⁻ kyaah⁺ hnāh⁺ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺? He⁻ ba⁺ dsa⁻ kyaah⁺ hnāh⁺ na⁻, mi⁻ jnāy⁺ he⁻ na⁻ heē⁺ huū⁺ dsē⁺ kyah⁺ hnāh⁺. ²⁰ Pero cher⁺ mah⁺ jnā⁺ hwēēn⁺ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺ kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Dio, he⁻ jā⁻ jmee⁺ dsoo⁻ he⁻ ma⁺ lōō⁺ Dio jmee⁺ hih⁺ jee⁺ kyah⁺ hnāh⁺.

²¹ Jaa⁻ dsa⁻ bee⁺ hī- ma⁺ na⁺ lluu⁺, hōōy⁻ kwee⁻ cha⁺ neh⁺ kiyh⁺, he⁻ jā⁻ sa⁻ cha⁻ hii⁺ goo⁻ he⁻ dsa⁻ hēē⁺ he⁻ tāāh⁺ cha⁺ neh⁺ kiyh⁺ jā⁻. ²² Pero wa⁺ ra⁺ jā⁻ jāa⁻ hī- bee⁺ ga⁺

lā⁺ koh⁺ ga⁺ hñiiy⁺, kway⁺ kiyh⁺ mah⁺ jñuu⁺yh⁺ lā⁺ jē⁻ he⁻ kyaah⁺ ma⁺ lāāy⁺ hñiiy⁺. Hī⁻ hwēē⁺ hī- ga⁺ lloo⁺ he⁻ lā⁺ jē⁻ he⁻ cha⁻ cha⁺ neh⁺, jā⁻ ga⁺ ti⁺ lloo⁺yh⁺ lā⁺ jē⁻ he⁻ jā⁻.

²³ Hī⁻ sa⁻ jwah⁺ kyaah⁺ jnā⁺, he⁻ hneey⁻ kyaah⁺ jnā⁺ ba⁺ jā⁻. Hī⁻ sa⁻ jmee⁺ kō⁻ jōh⁺ kyaah⁺ jnā⁺ mah⁺ tēēhn⁺ dsa⁻, he⁻ jmeey⁻ dsa⁻ lā⁺ øø⁺ dsa⁻ kin⁻ ba⁺ jā⁻.

Jaa⁻ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺ jayh⁺ ka⁻ lāh⁺ hōōy⁺
(Mt. 12:43-45)

²⁴ 'Wa⁺ ra⁺ ya⁺ hēē⁺ jāa⁻ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺ kih⁺ jāa⁻ dsa⁻, dsooy⁺ lā⁺ kaa⁺ jee⁺ la⁺ hwa⁺ kii⁻ dsa⁻ hnøoyh⁺ ha⁻ jee⁺ tēēyh⁺ dsēy⁺. Wa⁺ ra⁺ sa⁻ ga⁺ jnøoyh⁺, jmeey⁺ huū⁺ dsē⁺: “Naahn⁺ ka⁻ lāh⁺ cha⁺ neh⁺ kin⁻ jee⁺ ya⁺ hēēn⁺.” ²⁵ Wa⁺ ra⁺ ga⁺ llaayh⁺ tuh⁻ dsē⁺ dsa⁻, la⁺ lā⁺ koh⁺ hne⁺ he⁻ ma⁺ na⁺ lluu⁺ hī⁻ na⁺ ti⁺ na⁻ hyah⁺ ka⁻ lāh⁺. ²⁶ Jā⁻ ga⁺ na⁻ dsooy⁺ dsa⁻ kyaay⁺ jñah⁺ ga⁺ gyee⁺ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺ hī⁻ hlēēh⁺ ga⁺ lā⁺ koh⁺ ga⁺ hñiiy⁺ mah⁺ dsa⁻ taayh⁺ kō⁻ jōh⁺ jee⁺ jā⁻. Hliih⁺ ga⁺ le⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁻ lā⁺ koh⁺ ga⁺ he⁻ ma⁺ laay⁺ jāā⁺.

Llu⁺ la⁺ kih⁺ hī- mi⁻ te⁺ kih⁺ Dio

²⁷ Ta⁺ kō⁻ jiih⁺ ma⁺ cheh⁺ Jesús hlēēh⁺ juu⁺ la⁻, jāa⁻ dsa⁻ mē⁺ ga⁺ hlēēh⁺ kī⁻ gaa⁻ jee⁺ ma⁺ tāāh⁺ dsa⁻ he⁻, ga⁺ siiyh⁺ Jesús:

—Llu⁺ la⁺ kih⁺ hī- ga⁺ kaa⁺ hne⁻ hī⁻ ga⁺ mi⁻ kwaay⁺ hne⁻.

²⁸ Mah⁺ ga⁺ jēēh⁺ Jesús juu⁺ kiyh⁺, ga⁺ jāyh⁺:
—Llu⁺ ga⁺ la⁺ kih⁺ hī- nuu⁻ juu⁺ kih⁺ Dio mah⁺ mi⁻ tey⁺.

Dsa⁻ hñaa⁻ dsē⁺ ma⁺ hnøoy⁺ ma⁺ jmee⁺ Jesús koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Cha⁻ ga⁺ miih⁺ jwēē⁺ dsa⁻ ya⁺ nāā⁺ koo⁻ kih⁺ Jesús mah⁺ ga⁺ lōō⁺ Jesús siiyh⁺:

—He⁻ ba⁺ che⁻ hlēēh⁺ hnāh⁺ dsa⁻ hī- chaa⁻ na⁺, ngiih⁺ hnāh⁺ jmeen⁺ koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻. He⁻ juh⁻ gaa⁻ lā⁺ koh⁺ ga⁺ la⁺ kih⁺ Jonā llo⁺ joo⁺, ma⁺ la⁺ he⁻ jā⁻ ba⁺ heehn⁺ hnāh⁺. ³⁰ Jēēh⁺, dsa⁻ hī- ma⁺ chaa⁻ jee⁺ jwii⁺ Nínive ga⁺ jēē⁺ koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ ga⁺ la⁺ kih⁺ Jonā. Jā⁻ ba⁺ lā⁺ jā⁻ jēē⁺ dsa⁻ hī- chaa⁻ na⁺ koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ le⁺ kih⁺ Hī⁻ ga⁺ lēē⁺ ngo⁺ la⁻. ³¹ Hī⁻ wa⁺ ra⁺ ga⁺ tē⁺ jee⁺ jmee⁺ Dio jwiz⁺ kyah⁺ hnāh⁺ hī- tāāh⁺ na⁺, ma⁺ jā⁻ dsa⁻ mē⁺ hī- ma⁺ jmee⁺ hih⁺ hwa⁺ ta⁺ kye⁺, nooy⁺ jee⁺ gyay⁺ mah⁺ bāāy⁺ hnāh⁺ dsoo⁺, kih⁺ he⁻ sa⁻ jmeeh⁻ hnāh⁺ he⁻ kih⁺

Dio. Jëéh', dsa-më' he' ja' ⁴²u' jwërte mah' ya'nuuy' lä-jë' he' ma' kyuu' Salomón, hi' jee' kyah' hnäh' chaa- jaa- hi' jøøh' ga' lä-koh' ga' Salomón. ³²Hi' wa-ra- ga-të' jee' jmee' Dio jwiz' kyah' hnäh' hi' tääh' na', ma'ja- noo- dsa- Nínive jee' tääh' mah' bääyh' hnäh' dsoo', kih' he' sa- jmeeh- hnäh' he' kih' Dio. Jëéh', dsa- he' ga-jeehyh- kyaah' Dio ma' ga-nuuy' juu' he' na-kwa- Joná, hi' jee' kyah' hnäh' chaa- jaa- hi' jøøh' ga' lä-koh' ga' Joná.

Wa'je- kih' jmi-ngo' jnän'
(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³Ni' jaa- sa- chih' jee' na-hmäa' mi- 'se' na-hih' je-, ni' sa- tooyh- neh- koo- wa'goo'. He- chiyh' jee' niii' ba' mah' lä-jnä' kih' lä-jëe' hi' dsa-taah- cha'neh'. ³⁴Mi- 'né' jne' la' lä-koo- wa'je- kih' jmi-ngo' jnän'. Lä-ja-, cher'mah' mi-nëh' la' llu', ngoo' ba' la' llu' kih' lä-kaa- jmi-ngo' kyah'. Pero cher'mah' la' hliih' mi-nëh', lä-ja- la' hliih' kih' lä-kaa- jmi-ngo' kyah'. ³⁵Leeh- ja-, heh' wa'je- he' na-hih' kyah' ta- wa'uu'. ³⁶Jëéh', cher'mah' lä-kaa- tuh-hoh' ma-heeh' ju' dsoo' he' la' lä-koo- wa'je-, hi' sa- cha- ni' koo- he' hliih' né' kyah', ja- ga' na' jnä' lii- hääh' jee' wa'je-. La' lä-koo- he' na-hih' je- he' choo' né' kyah'.

Ga'juuh' Jesús kih' hi- ma' laa' mi-tey' jwërte

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷Lä-koo- ma' ga-dsaa' ga-hlëeh' Jesús lä-ja-, jaa- fariseo ga-tëeyh' cha'neh- kiyh' mah' kuh'hiyh'. He-ja- ga-he' Jesús cha'neh' mah' ga-gyay- né' mes-. ³⁸Peer- ga-lä-dsaa' dsë' fariseo he', ma' ga-jëey' sa' ga-gyih' Jesús goo- jaa' ja-ga' kuh'hiyh'. ³⁹Mah' ga-jäh' Dsa-jøøh' jnän' siyh':

—Hnäh' dsa- fariseo, laah' hnäh' lä-koo- jaa- hi- gyih- ma-la' ta' ka-luu' kyah' wii' ba'. Jëéh' gyih' ba' hnäh' gooh- mah' neh- tuh-hoh' hnäh' na' kah' ba' huu-dsë- hii- hi' lä-jë' he' hliih' jmah'. ⁴⁰He- ba' che- taah- hnäh'. ¿Che' sa' ñeh' hnäh', he' ba' hi' ga-jmee' goo- jne' ga-jmeey' tuh-dsë- jne' ka-läh'? ⁴¹Kwëeh' hnäh' dsa- hi- lla-kyaa', miih- he- cha- kyah' hnäh', mah' lä-ja- ba' ja' na-jngii' neh- tuh-hoh' hnäh'.

⁴²Jwii- ba' hnäh' dsa- fariseo. Kwah- ba' hnäh' o'-mee', nuu- ruda, kyaah' lä-jë' joh' he- kih' jne', kwëeh' ba' hnäh' Dio lä-jë' he- la' heey-. Pero sa- jmeeh- hnäh' he- llu' jmah' ni' sa- hnaah' hnäh' Dio. He- la- ba' ja- jmee- bii' jmeeh' hnäh' ko-jøh' kyaah' lä-jë' he- kwah- hnäh' na-.

⁴³'Peer- jwii- ba' hnäh' dsa- fariseo. Hnooh- hnäh' nah' hnäh' né' hma-sii- jee' gya- dsa-kaah' neh' gwah- mäh-. Tih- hoh' hnäh' jmee' dsa- Dio kyah' hnäh' cha'jwë' juuh-.

⁴⁴'Jwii- ba' hnäh' ta-jwöh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi- ta-juu'. Laah' hnäh' lä-koo- to-høø- he- sa-jnä'. He-ja- lä-jëe' hi- ga-nää' né' kih' sa- ñey- ha- koh' na-høø- sa' la' jee' ga-näay' ja'. (Véase: Nu. 19:16)

⁴⁵Mah' ga-jëeh- jaa- ta-jwöh' kyaa' ley, ga-siiyh':

—Ta-jwöh', he- hlëeh' lä-na-, lä-kye- kyaa' jnääh' toh- wii' ka-läh'.

⁴⁶Mah' ga-jäh' Jesús siyh':

—Peer- jwii- ba' hnäh' ka-läh' ta-jwöh' kyaa' ley. Jëéh', kyaah' hnäh' dsa- løø' hii- he- sa- øøh' dsa- ka'. Mah' ni' miih- be' sa- kwah- hnäh'.

⁴⁷Jwii- ba' hnäh', jmeeh- hnäh' na'hyah- né' to-høø- jee' na-haa' hi- ga-ngëe' juu' kih' Dio, he' ba' hi- ga-jngëeh' dsa- ma-gyuh- kyaah' hnäh'. ⁴⁸Kyaah' he- jmeeh- hnäh' lä-ja-, mi-jnääh' hnäh' hñaah' hnäh' he- tääh' hnäh' juu' kwee- lä-koo- ga-jmee' dsa- ma-gyuh- kyaah' hnäh'. Jëéh', dsa- ma-gyuh- kyaah' hnäh' ga-jngëeyh' mah' hnäh' jmeeh- hnäh' na'hyah- né' to-høø- kih' hi- he'.

⁴⁹'He-ja- Dio hi- kyuu' cha-miih-, ga-jäyh' ka-läh': "Cheen- kyaay' dsa- hi- ngëe' juu' kin'. Hi' cheen- kyaay' apóstole ka-läh'. Ko-llaa' hi- he' jngëeyh', hi' ko-l-laa' jmeeh' dsih'." ⁵⁰Lä-ja-, hnäh' hi- tääh' na' na-bääh' jma- kih' lä-jëe' hi- ga-ngëe' juu' kih' Dio lä-jiih' ma' ga-nøø' jmi-gyuu'. ⁵¹Lä- ga-të' jma- kih' Abel na-bääh' hnäh' lä-jiih' jma- kih' Zacaría hi- ga-jngëeyh' ta' ka'hne' jee' kih' gwah' kyaah' na'hyoo'. He-ja- jwëehn' hnäh', lä-jë' he-ja- ma-jä' né' kih' lä-jëe' hi- tääh' na'.

⁵²Peer⁺ jwii[~] hnäh⁺ ta⁻jwoh⁺ kyaa⁺ ley. Sa⁺ kwah⁻ hnäh⁺ jwë⁺ lä⁻kyuuh⁻ dsa⁻ juu⁺ kih⁺ Dio. Ja⁻ba⁺ hñaah⁺ hnäh⁺ sa⁺ heeh⁺ hnäh⁺, mah⁺ hah⁻ hnäh⁺ kih⁺ hi⁻ hnøø⁺ lä⁻kyuuh⁻ —ga⁺jäh⁺ Jesús.

⁵³Ma⁺ya⁺ hëë⁺ Jesús jee⁺ ja⁺, ta⁻jwoh⁺ kyaa⁺ ley kyaah⁺ dsa⁻ fariseo ga⁺lä⁻hneey⁺ jwërte kyaah⁺ Jesús. Hi⁻ga⁺løøy⁺ ngiiy⁺ cha⁻miih⁻ juu⁺ kiyh⁺, ⁵⁴ma⁺jëëy⁺ che⁺ma⁺kaah⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús mah⁺ lä⁻ja⁺ ma⁺le⁺ma⁺hniy⁺ kiyh⁺.

12

Ga⁺hlëëh⁺ Jesús kih⁺ hi⁻ ta⁻juu⁺

¹Ta⁻ko⁻jiih⁺ dsa⁻kuh⁺ jwëë⁺ jwërte dsa⁻, lä⁻jiih⁺ ma⁺ kya⁺hlääh⁺ øøyh⁺, ga⁺løø⁺ Jesús siih⁺ to⁻në⁺ discípulo kyaay⁺:

—Ta⁻jmeë⁺ hnäh⁺ lä⁻koh⁺ jmeë⁺ dsa⁻ fariseo he⁻jäh⁺ hnaayh⁻ Dio pero ta⁻juu⁺ bih⁺ ja⁻. ²Jëëh⁺ sa⁺ cha⁻ni⁻miih⁻ he⁻na⁻jlë⁺, he⁻sa⁺lä⁻jnä⁺. Hi⁻lä⁻jë⁺ he⁻na⁻h-mää⁺, lloo⁺ko⁻jmi⁺lä⁻ñe⁺ dsa⁺. ³He⁻ja⁻lä⁻jë⁺ he⁻ma⁺hlëëh⁺ hnäh⁺ jee⁺na⁻hoo⁻, nuu⁺ dsa⁻ jmi⁺ hi⁻ hyoo⁻. Lä⁻jë⁺ he⁻ma⁺hlëëh⁺ hnäh⁺ jee⁺na⁻hmää⁺, lä⁻nuuh⁺ kih⁺ dsa⁺.

Hää⁺ba⁺ Dio hi⁻ laa⁺ kyaa⁺

(Mt. 10:26-31)

⁴Hnoon⁺ jwëëhn⁻ hnäh⁺ ome⁺ kyaan⁺. Ta⁺wa⁺gah⁺ hnäh⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ jngiih⁺ kih⁺ jmi⁻ngo⁺. Ga⁺ma⁻na⁻juu⁺ jmi⁻ngo⁺, hee⁻ga⁺ja⁻mo⁻le⁺ jmeey⁺. ⁵Jwëëhn⁻ hnäh⁺ ome⁺ kyaan⁺. Wa⁺gah⁺ hnäh⁺ kih⁺ hi⁻na⁻ngë⁺ jwë⁺ cheey⁺ jmi⁻lle⁺ kih⁺ dsa⁻ cha⁻je⁻ma⁺ngëë⁺ma⁺jngëëy⁺. Kih⁺ hi⁻ he⁺ba⁺wa⁺gah⁺ hnäh⁺. ⁶Nëh⁺ba⁺ hnäh⁺, to⁺ñe⁺ nøø⁺ba⁺këë⁻hñaä⁺ gyuu⁻ ta⁺. Pero ni⁻jaa⁻ gyuu⁻ ta⁺ he⁺, sa⁺ dsa⁻hëë⁺ kih⁺ Dio. ⁷Lä⁻kyë⁺ jñu⁻ lleh⁺ hnäh⁺ na⁻he⁺ga⁺lä⁻jë⁺ kih⁺ Dio. He⁻ja⁻, ta⁺wa⁺gah⁺ hnäh⁺. Jëëh⁺, kyeë⁺ga⁺ hnäh⁺ cha⁻ga⁺miih⁻ lä⁻koh⁺ga⁺ jwëë⁺ gyuu⁻ ta⁺.

Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺ kwa⁺be⁺wa⁺ra⁻ga⁺h-nëë⁺ dsa⁻ jne⁺

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸Jwëëhn⁻ hnäh⁺. Lä⁻jëë⁺ hi⁻ mi⁻jnää⁺ hñii⁺ he⁻laay⁺ dsa⁻ kyaan⁺ cha⁻në⁺ dsa⁻, ja⁻ba⁺lä⁻ja⁻jäh⁺ Hi⁻ga⁺lëë⁺ngo⁺lä⁻kiyh⁺ cha⁻në⁺lä⁻jëë⁺ängele kyaay⁺ Dio. ⁹Pero hi⁻jäh⁺sa⁺kyuu⁺ jnä⁺ cha⁻në⁺ dsa⁻, lä⁻ja⁻jwahn⁺sa⁺kyuu⁺ jñih⁺ cha⁻në⁺lä⁻jëë⁺ängele kyaay⁺ Dio. ¹⁰Jmeë⁺ba⁺ Dio jöh⁺ dsë⁺ kih⁺

lä⁻jëë⁺ hi⁻ hlëëh⁺ wii⁺ kih⁺ Hi⁻ga⁺lëë⁺ngo⁺lä⁻. Pero cher⁺mah⁺ga⁺hlëëh⁺ dsa⁻ wii⁺ kih⁺ jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺, sa⁺jmeey⁺jöh⁺ dsëy⁺ kih⁺ he⁻ja⁻. ¹¹Wa⁺ra⁻ga⁺hnëë⁺ dsa⁻ hnäh⁺ neh⁺ gwah⁺ mäh⁻ o cha⁻në⁺ dsa⁻ta⁺, o cha⁻në⁺ jwëë⁺, ta⁺ka⁻ hnäh⁺ huü⁺dsë⁻ ha⁻lä⁻lääh⁺ hnäh⁺ hñaah⁺ o ha⁻lä⁻jwah⁺ hnäh⁺. ¹²Jëëh⁺, lä⁻chah⁺ja⁻ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺kwëëh⁺ hnäh⁺ huü⁺dsë⁻ llü⁺ha⁻lä⁻jwah⁺ hnäh⁺.

Koo⁻ juu⁺ na⁻hmää⁺ kih⁺ jaa⁻ dsa⁻ cha⁻kuu⁺

¹³Jaa⁻ hi⁻ ma⁺hää⁺jee⁺ja⁺ga⁺siyh⁺ Jesús:

—Ta⁻jwoh⁺, chiih⁺ dsa⁻nuuh⁻ øøhn⁺ kwëëy⁺ jnä⁺ heen⁺ he⁻ga⁺tëën⁺.

¹⁴He⁻ja⁻ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—Ja⁻ he⁺ jwëë⁺ jnä⁺, sa⁺ga⁺tëën⁺ ti⁻l-loohn⁻ heë⁺ dsa⁻.

¹⁵Ga⁺jäh⁺ka⁻läh⁺ Jesús siyh⁺ dsa⁻ hi⁻ma⁺tääh⁺jee⁺ja⁺:

—Leëh⁺ hnäh⁺, ta⁺wa⁺heë⁺ hoh⁺ hnäh⁺ ni⁻ko⁻ he⁻cha⁻jmi⁻gyuu⁻lä⁻. Jëëh⁺, ja⁻kih⁺he⁻cha⁻jñän⁺ cha⁻miih⁻, he⁻ja⁻jmeë⁺chaa⁺jne⁺.

¹⁶Ja⁻ga⁺ga⁺hlëëy⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺, ga⁺jäyh⁺:

—Ma⁺chaa⁺jaa⁻ dsa⁻ cha⁻kuu⁺ hi⁻ma⁺cha⁻cha⁻miih⁻ he⁻na⁻jñää⁺ hwa⁺kiyh⁺ he⁻ma⁺chooyh⁺. ¹⁷He⁻ja⁻ma⁺jmeey⁺ huü⁺dsë⁻, ma⁺jäyh⁺: “¿Hee⁻ba⁺jmeen⁺? Sa⁺cha⁻jee⁺llan⁺lä⁻jë⁺he⁻choohn⁺.” ¹⁸Mah⁺ga⁺jäyh⁺: “Lä⁻la⁻ba⁺jmeen⁺. Hlan⁺hne⁺kih⁺kwii⁻kin⁺ mah⁺jmeen⁺juu⁺ga⁺në⁺jee⁺ma⁺chih⁺. Jee⁺ja⁻ba⁺llan⁺lä⁻jë⁺ta⁺kin⁺he⁻choohn⁺. ¹⁹Mah⁺jwahn⁺ki⁻hñiin⁺: Ma⁻cha⁻ba⁺kyah⁺cha⁻miih⁻. Leë⁺kyah⁺cha⁻miih⁻ji⁻ñe⁻. Teëh⁺hoh⁺,ja⁻kuh⁻huh⁺ba⁺hne⁻kyah⁺. Wa⁺chaa⁺ba⁺hne⁻llu⁺.” ²⁰Pero Dio ga⁺jäh⁺siyh⁺lä⁻la⁻: “He⁻ba⁺che⁻tääh⁺hne⁻. Na⁺hwë⁺ba⁺juu⁺. Kih⁺jñah⁺ba⁺ja⁻lä⁻jë⁺he⁻ma⁺juu⁺ma⁺lääh⁺,” ga⁺jäh⁺ Dio. ²¹Lä⁻ja⁻lä⁻kih⁺ dsa⁻ hi⁻lla⁻cha⁻miih⁻kuu⁺në⁺hwa⁺lä⁻, mah⁺cha⁻në⁺Dio laay⁺ dsa⁻ tä⁻nëë⁺ba⁺.

Dio lih⁺ hää⁺ hi⁻ laa⁺ kyaay⁺

(Mt. 6:25-34)

²²Ja⁻ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺ discípulo kyaay⁺:

—Kih⁺he⁻ja⁻na⁻jwëëhn⁻ hnäh⁺. Ta⁺ka⁻ hnäh⁺ huü⁺dsë⁻ ha⁻lä⁻ dsa⁻ngëëh⁺ hnäh⁺ ko⁻jmi⁺ko⁻jmi⁺, hee⁻na⁻

kuh'huh¹ hnäh¹ ni⁺ ta⁺ ka⁻ hnäh¹ huúdsē⁻ kih¹ hmiih⁻ he⁻ kēh¹ hnäh¹. ²³ Kyee¹ ga¹ he⁻ cha⁻ hnäh¹ lā⁺ koh¹ ga¹ he⁻ kuh'huh¹ hnäh¹. Hi⁺ kyee¹ ga¹ jmi⁻ ngo¹ kyah¹ hnäh¹ lā⁺ koh¹ ga¹ hmiih⁻ he⁻ kēh¹ hnäh¹. ²⁴ Jēē¹ da¹ hnäh¹ lā⁺ koo⁻ la¹ kih¹ ta¹. Sa⁻ cha⁻ jngēēy⁻ ni⁺ sa⁺ chooyh⁻ ni⁺ koo⁻, ni⁺ he⁻ hnōō¹ jee¹ llay¹. Pero Tāā¹ jnān¹ hī⁻ gya¹ gyūh¹, ma⁻ ra⁻ he⁻ āāh⁻ bih¹. ²⁵ Che¹ sa⁺ kyee¹ ga¹ hnäh¹ lā⁺ koh¹ ga¹ ta¹ he[?]? ²⁵ Hīi⁻ hnäh¹ leh⁻ jmeeh¹ 'saa¹ ga¹ koo⁻ lēē⁻, kih¹ he⁻ jmeeh¹ hnäh¹ cha⁻ miih⁻ huúdsē⁻? ²⁶ Cher¹ mah¹ sa⁺ tāā¹ hnäh¹ jmeeh¹ he⁻ la¹ koo⁻ he⁻ pih¹, ²⁶ he⁻ la¹ kye¹ hnäh¹ huúdsē⁻ kih¹ lā⁺ jē⁻ he⁻ jwēēh¹ kyah¹ hnäh¹?

²⁷ Jēē¹ da¹ hnäh¹ ha⁻ lā⁺ dsa⁻ kwaā¹ wa¹ le¹. Sa⁻ cha⁻ ta¹ jmee¹, ni⁺ sa⁺ hwēē⁻ wa¹ ŋe⁻. Pero jwēēhn⁻ hnäh¹. Ma⁻ ke⁻ na⁻ hñāah¹ la¹ hmiih⁻ he⁻ ga¹ kēh⁻ rey Salomón, pero sa⁺ ga¹ lloo¹ he⁻ la¹ na⁻ hñāah¹ lā⁺ koo⁻ la¹ wa¹ le¹. ²⁸ Cher¹ mah¹ lā⁺ ja⁻ jmee¹ Dio na⁻ hñāah¹ wa¹ le¹ he⁻ choo¹ nē⁻ nuu⁻ na¹, mah¹ hō¹ jē¹ dsa⁻ neh⁻ hwi¹, ha⁻ lā⁺ ja⁻ sa⁺ kway¹ he⁻ kēh¹ hnäh¹, dsa⁻ hī⁻ miih⁻ go⁻ te¹ ba¹ dsoo¹ dsē¹. ²⁹ He⁻ ja⁻ mo⁻ to¹ ka⁻ hnäh¹ huúdsē⁻ hee⁻ na⁻ kuh'huh¹ hnäh¹. Ta¹ jmee¹ hnäh¹ cha⁻ miih⁻ ngēē¹ huúdsē⁻ kih¹ lā⁺ jē⁻ he⁻ na⁻. ³⁰ Jēēh¹, lā⁺ jēē¹ hī⁻ sa⁺ ma⁻ hēēh⁻ kih¹ Dio, hnooyh⁻ lā⁺ jē⁻ he⁻ na⁻ jmah¹ ba¹. Pero Tāā¹ jnān¹ ma⁻ ŋey⁻ ba¹ lā⁺ jē⁻ he⁻ jmee¹ bi¹ jnān¹. ³¹ Hnāāh¹ da¹ hnäh¹ to⁻ nē⁻ Dio hī⁻ laa¹ dsa⁻ ta¹ jōōh¹ jnān¹. Lā⁺ ja⁻ ba¹ hñāh¹ hnäh¹ lā⁺ jē⁻ he⁻ jmee¹ bi¹ kyah¹ hnäh¹ ka⁻ lāh¹.

Llu¹ ga¹ he⁻ cha⁻ he⁻ la¹ hmooh¹ jnān¹ gyūh¹

(Mt. 6:19-21)

³² Ta¹ wa¹ gah¹ hnäh¹ borrego kyaan¹, ma⁻ ke⁻ sa⁺ jwēē¹ hnäh¹, jēēh¹ Tāā¹ jnān¹ hyoh⁻ dsēy¹ tooyh⁻ gooh⁻ hnäh¹ he⁻ jmeeh¹ 'hnäh¹ hin⁻ ko⁻ jōh¹ kyaayh¹. ³³ Hnii¹ hnäh¹ he⁻ cha⁻ kyah¹ hnäh¹ mah¹ kwēēh⁻ hī⁻ jmee¹ bi¹ kih¹. Hnōōh¹ hnäh¹ he⁻ sa⁺ hēē⁻ go⁻ te¹. Hnōōh¹ hnäh¹ he⁻ la¹ hmooh¹ he⁻ cha⁻ gyūh¹ he⁻ sa⁺ hēē⁻ jih⁻ koh¹. Jee¹ ja⁻ sa⁺ lloo¹ dsa⁻ hīi⁻ ni⁺ sa⁺ cha⁻ jah¹ hī⁻ jwē¹ ka⁻ lāh¹. ³⁴ Jee¹ hla⁻ he⁻ la¹ hmooh¹ kyah¹ hnäh¹, jee¹ ja⁻ ba¹ kye¹ hnäh¹ o⁻ jōh¹ dsē⁻.

Llu¹ la¹ kih¹ hī⁻ jōō⁻ wa¹ ra⁻ jah¹ Jesús

³⁵ Hnōō¹ ma⁻ na⁻ lluyh¹ hnäh¹, hī⁻ na⁻ nēh¹ hnäh¹ ka⁻ lāh¹. ³⁶ Hnōō¹ jmeeh¹ 'hnäh¹ lā⁺ koo⁻ jmee¹ moz⁻ hī⁻ tāāh¹ jāā¹ dsa⁻ jūu¹ hī⁻ jāh¹ jee¹ ma⁻ jēē⁻ goo⁻ dsa⁻. Wa⁻ ra⁻ jah¹ dsa⁻ jūuy¹ he⁻ tēēy¹, na⁻ ma⁻ hii¹ nā¹ moz⁻ he¹ ho¹ haah¹. ³⁷ Llu¹ la¹ kih¹ moz⁻ he¹, cher¹ mah¹ na⁻ nēy⁻ wa⁻ ra⁻ jayh¹. Ma⁻ ra⁻ ju¹ 'dsoo¹ jwēēhn⁻ hnäh¹, dsa⁻ jūuy¹ mi⁻ lluyy¹ hñii¹ jāā¹, ja¹ ga¹ llayy¹ moz⁻ he¹ nē⁻ mes⁻ mah¹ jmeey¹ ta¹ he¹ kiyh¹. ³⁸ Ma⁻ ke⁻ jayh¹ koo⁻ lla¹ nuu¹ o¹ ja⁻ ga¹ jnā¹, peer¹ llu¹ la¹ kih¹ moz⁻ he¹, cher¹ mah¹ na⁻ nēy⁻ ma⁻ ja⁻. ³⁹ Hnōō¹ lā⁺ ngēēh¹ hnäh¹ he⁻ la¹. Wa⁻ ra⁻ jah¹ kih¹ jāā¹ dsa⁻ jūu¹ cha⁻ neh⁻ ŋey⁻ hee⁻ hor⁻ jā¹ jāā¹ dsa⁻ hīi⁻ dsa⁻ he⁻ cha⁻ neh⁻ kiyh¹, jmeey¹ bi¹ sa⁺ gwiiy⁻ hōoy¹ hne¹ kiyh¹ mah¹ sa⁺ dsa⁻ he⁻ dsa⁻ hīi⁻ he⁻ cha⁻ neh⁻ kiyh¹. ⁴⁰ Lā⁺ ja⁻ hnäh¹, hnōō¹ ma⁻ na⁻ lluyh¹ hnäh¹ ka⁻ lāh¹. Jēēh¹, hor⁻ he⁻ sa⁺ jmeeh⁻ hnäh¹ huúdsē⁻, jāh¹ Hī⁻ ga⁻ lēē⁻ ngo¹ la¹.

Dsa⁻ hī⁻ mi⁻ tēh¹, hī⁻ dsa⁻ hī⁻ sa⁺ jmee¹ ta¹ he¹

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Ja⁻ ga¹ ga¹ jāh¹ Pee¹ siiyh¹:

—Dsa⁻ jōōh¹ kyaan¹, ⁴¹ che¹ ma⁻ hlēēh⁻ juu¹ 'na⁻ hmāā¹ lā⁺ na⁻ kyaā¹ jnāāh¹ o¹ ma⁻ hlēēh⁻ ka⁻ lāh¹ kih¹ lā⁺ jōh¹?

⁴² He⁻ ja⁻ ga¹ jāh¹ Dsa⁻ jōōh¹ jnān¹ siiyh¹:

—Jaa¹ dsa⁻ hī⁻ mi⁻ tēh¹ hī⁻ cha⁻ huúdsē⁻ llu¹ kih¹, hī⁻ he⁻ ba¹ na⁻ hñāā¹ mah¹ hāāy¹ hī⁻ tāāh¹ cha⁻ neh⁻ kih¹ dsa⁻ jūuy¹, kwēēy¹ he⁻ kuyh⁻ hor⁻ kih¹. ⁴³ Llu¹ la¹ kih¹ moz⁻ he¹, cher¹ mah¹ mi⁻ tēy¹ lā⁺ jē⁻ mada⁻ he⁻ nuuyh⁻ wa⁻ ra⁻ jah¹ jūuy¹. ⁴⁴ Ma⁻ ra⁻ ju¹ 'dsoo¹ jwēēhn⁻ hnäh¹, ga⁻ lā⁺ jē⁻ ba¹ he⁻ cha⁻ kih¹ dsa⁻ jūuy¹ tooyh¹ goo⁻ moz⁻ he¹. ⁴⁵ Pero cher¹ mah¹ hī⁻ na⁻ hñāā¹ he⁻ ga¹ jmeey¹ huúdsē⁻: “Lā⁺ hēē⁻ ga¹ mi⁻ ih⁻ dsa⁻ jōōh¹ kyaan¹”, he⁻ ja⁻ ta¹ ko⁻ jiih¹ 'ja⁻, lōoy¹ jmi⁻ baay¹ hī⁻ mē⁻ hī⁻ ŋūh⁻ dsa⁻ kyaayh¹, hī⁻ kuh⁻ hiiy⁻ llu¹ lā⁺ jiih¹ 'lā⁺ hēēy¹. ⁴⁶ Lā⁺ la⁻ le⁻ kih¹ moz⁻ he¹. Jmii¹ he⁻ sa⁺ jōōy¹, hī⁻ hor⁻ he⁻ sa⁺ kye⁻ ni⁺ mi⁻ ih⁻ huúdsē⁻, jāh¹ dsa⁻ jūuy¹. Peer¹ cha⁻ mi⁻ ih⁻ jmeeyh¹ moz⁻ he¹, ja¹ ga¹ cheey¹ ko⁻ jōh¹ kyaah¹ lā⁺ jēē⁻ hī⁻ sa⁺ ga¹ mi⁻ tēh¹.

⁴⁷ Jaa¹ moz⁻ hī⁻ ma⁻ ŋe⁻ kwee⁻ he⁻ mada⁻ nuuyh⁻ kih¹ dsa⁻ jūuy¹ mah¹ sa⁺ ma⁻ na⁻ lluyy¹, ni⁺ sa⁺ mi⁻ tēy¹ mada⁻ kih¹ dsa⁻ jūuy¹, hī⁻ he⁻ sa⁺ lā⁺ ni⁻ ih⁻ dsēy¹ kway¹

kih'. ⁴⁸ Pero jaa⁻ mozh⁻ hi⁻ ma' jmee⁻ he⁻ hlih⁻ he⁻ sa⁻ ñey⁻, hi⁻ he⁻ hii⁻ miih⁻ ba'. Jëeh⁻ hi⁻ ma⁻ hyoh⁻ cha⁻ miih⁻, lä⁻ ja⁻ ngiih⁻ dsa⁻ jaa⁻ cha⁻ miih⁻. Dsa⁻ jaa⁻ hi⁻ ga⁻ tooh⁻ gooy⁻ cha⁻ miih⁻, lä⁻ ja⁻ ngiih⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻.

Kwaat⁻ kih⁻ Jesús he⁻ tee⁻ dsa⁻

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Ma⁻ jan⁻ mah⁻ chaahn⁻ je⁻ hwa⁻ la⁻. Hnoon⁻ wa⁻ ra⁻ jäh⁻ kih⁻ koo⁻ ga⁻ juh⁻. ⁵⁰ Ma⁻ ra⁻ he⁻ jmee⁻ bii⁻ jëen⁻ koo⁻ he⁻ wii⁻ ngëë⁻. Peer⁻ ku⁻ jii⁻ kin⁻. Wa⁻ ra⁻ jäh⁻ kih⁻ na⁻ ga⁻ juh⁻ ba⁻ ma⁻ dsëë⁻ jmi⁻. ⁵¹ ÇChe⁻ laah⁻ hnäh⁻ ma⁻ jan⁻ mah⁻ jmeen⁻ hii⁻ ti⁻ kih⁻ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁻? Jwëehn⁻ hnäh⁻, ja⁻ kih⁻ he⁻ ja⁻ ma⁻ jan⁻. Ma⁻ jan⁻, mah⁻ jmeen⁻ te⁻ jëë⁻ dsa⁻ ba'. ⁵² Jëeh⁻, na⁻ ta⁻ cha⁻ nê⁻ jee⁻ tääh⁻ hnäh⁻ dsa⁻ koo⁻ cha⁻ neh⁻, jmeey⁻ to⁻ nää⁻. Uu⁻ hi⁻ he⁻ tee⁻ kyaah⁻ uu⁻ hi⁻ uu⁻ dsa⁻ taah⁻ teey⁻ kyaah⁻ uu⁻. ⁵³ Tee⁻ jmi⁻ kyaah⁻ jo⁻ ñuu⁻, hi⁻ jo⁻ ñuu⁻ y⁻ tee⁻ kyaah⁻ ka⁻ läh⁻. Chooy⁻ tee⁻ kyaah⁻ jo⁻ mii⁻, hi⁻ jo⁻ mii⁻ y⁻ tee⁻ kyaah⁻ chooy⁻. Ma⁻ chooy⁻ tee⁻ kyaah⁻ ma⁻ jooy⁻, ma⁻ jooy⁻ tee⁻ kyaah⁻ ma⁻ chooy⁻.

Ko⁻ llaa⁻ sa⁻ kye⁻ kwaat⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ he⁻ jmee⁻ Dio jee⁻ kiyh⁻

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Hi⁻ ga⁻ jäh⁻ ka⁻ läh⁻ siih⁻ lä⁻ jëë⁻ dsa⁻: —Wa⁻ ra⁻ ga⁻ jëeh⁻ hnäh⁻ soo⁻ jni⁻ ta⁻ la⁻ ga⁻ dsa⁻ hyoo⁻, chah⁻ ba⁻ jwah⁻ hnäh⁻: “Jma⁻ ba⁻ na⁻ jä⁻.” Hi⁻ lä⁻ ja⁻ lä⁻. ⁵⁵ Hi⁻ wa⁻ ra⁻ ja⁻ llé⁻ ta⁻ kye⁻, jwah⁻ hnäh⁻: “Jmee⁻ hyoo⁻ ba⁻ na⁻.” Hi⁻ lä⁻ ja⁻ jmee⁻. ⁵⁶ He⁻ ba⁻ che⁻ ta⁻ juuh⁻ hnäh⁻. Leh⁻ ba⁻ hnäh⁻ lleh⁻ hnäh⁻ juu⁻ kwee⁻ ha⁻ lä⁻ jmee⁻ koo⁻ jmi⁻ koo⁻ jmi⁻ lä⁻ koo⁻ la⁻ gyuu⁻ hwa⁻. Mah⁻ sa⁻ kye⁻ hnäh⁻ kwaat⁻ hee⁻ ga⁻ na⁻ dsa⁻ la⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻.

Hnøø⁻ mi⁻ een⁻ juu⁻ he⁻ cha⁻ jnän⁻ kyaah⁻ dsa⁻

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ ÇHe⁻ la⁻ sa⁻ leh⁻ hnäh⁻ kah⁻ hnäh⁻ kwaat⁻ hnaah⁻ hnäh⁻ hee⁻ na⁻ he⁻ llu⁻? ⁵⁸ Cher⁻ mah⁻ chaa⁻ hi⁻ hnøø⁻ hnëë⁻ hne⁻ cha⁻ nê⁻ sa⁻ ta⁻, jmee⁻ bii⁻ go⁻ taah⁻ hnäh⁻ juu⁻ kwee⁻ kyaah⁻ na⁻ ga⁻ juh⁻ ta⁻ ko⁻ jiih⁻ cha⁻ jmi⁻, mah⁻ sa⁻ ngëë⁻ hne⁻ ja⁻ goo⁻ jwëë⁻. Lä⁻ ja⁻ mo⁻ so⁻ jmee⁻ jwëë⁻ hih⁻ kih⁻ poo⁻, taayh⁻ hne⁻ neh⁻ ñe⁻. ⁵⁹ Ma⁻ ra⁻ ju

'dsoo⁻ jwëëhn⁻ hne⁻, sa⁻ ya⁻ hëëh⁻ jee⁻ ja⁻ ta⁻ ko⁻ jiih⁻ sa⁻ ma⁻ mi⁻ hmaah⁻ lä⁻ koh⁻ te⁻ he⁻ lle⁻ dsa⁻ ta⁻ kyah⁻.

13

Ga⁻ hlëëh⁻ Jesús kih⁻ he⁻ dsa⁻ jëeh⁻ dsa⁻ kyaah⁻ Dio

¹ Ja⁻ ba⁻ jmi⁻ ja⁻ na⁻ nää⁻ ko⁻ llaa⁻ dsa⁻ na⁻ jmeeyh⁻ juu⁻ kih⁻ Jesús he⁻ ga⁻ jmee⁻ Pilato mada⁻ kih⁻ hløø⁻ he⁻ na⁻ jngëëy⁻ dsa⁻ chaa⁻ Galilea jee⁻ ma⁻ tääh⁻ jngëëy⁻ jah⁻ he⁻ ma⁻ mi⁻ tey⁻ kiyh⁻ kyaah⁻ Dio.

² Mah⁻ ga⁻ jëeh⁻ Jesús juu⁻ kiyh⁻, ga⁻ jäh⁻: —ÇChe⁻ kih⁻ he⁻ ga⁻ juu⁻ lä⁻ ja⁻ dsa⁻ galilea he⁻, he⁻ ja⁻ laah⁻ hnäh⁻ he⁻ ääy⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ dso⁻ kye⁻ lä⁻ koh⁻ ga⁻ jee⁻ lä⁻ jëë⁻ dsa⁻ gooy⁻? ³ Jnäh⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, ni⁻ miih⁻ sa⁻ la⁻ lä⁻ ja⁻. Jëeh⁻ cher⁻ mah⁻ sa⁻ ga⁻ jëeh⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ Dio, ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ juu⁻ lä⁻ jëë⁻ hnäh⁻ ka⁻ läh⁻. ⁴ He⁻ ga⁻ toh⁻ hne⁻ ni⁻ kih⁻ Siloé nê⁻ kih⁻ lä⁻ jëë⁻ gya⁻ jnaa⁻ dsa⁻ mah⁻ ga⁻ juuy⁻, Çche⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ huusdë⁻ he⁻ ääy⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ dso⁻ kye⁻ lä⁻ koh⁻ ga⁻ jee⁻ lä⁻ jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ tääh⁻ Jerusalem? ⁵ Jnäh⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, ni⁻ miih⁻ sa⁻ la⁻ lä⁻ ja⁻. Jëeh⁻ cher⁻ mah⁻ sa⁻ ga⁻ jëeh⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ Dio, ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ juu⁻ lä⁻ jëë⁻ hnäh⁻ ka⁻ läh⁻.

Juu⁻ na⁻ hmää⁻ lä⁻ la⁻ kih⁻ koo⁻ chaah⁻ higo he⁻ sa⁻ kwa⁻ mii⁻

⁶ Hi⁻ ga⁻ jäh⁻ ka⁻ läh⁻ juu⁻ na⁻ hmää⁻ lä⁻ la⁻:

—Jaa⁻ dsa⁻ ma⁻ na⁻ jnäa⁻ koo⁻ chaah⁻ higo jee⁻ kih⁻ chaah⁻ wii⁻ jëh⁻ kiyh⁻. Mah⁻ na⁻ jëëy⁻ che⁻ na⁻ hii⁻ mi⁻ higo. Pero ni⁻ koo⁻ mii⁻ sa⁻ ma⁻ hii⁻. ⁷ Mah⁻ ga⁻ siih⁻ hi⁻ ma⁻ høø⁻ chaah⁻ wii⁻ jëh⁻ ja⁻: “Jee⁻ la⁻ ma⁻ tē⁻ hnē⁻ ji⁻ ñe⁻ ma⁻ jan⁻ jëen⁻ chaah⁻ higo la⁻, che⁻ hii⁻ mii⁻. Sa⁻ cha⁻ jnøøhn⁻ ni⁻ miih⁻ lä⁻ koh⁻ hā⁻ gwan⁻. He⁻ ja⁻ tu⁻ go⁻ te⁻. ÇHe⁻ la⁻ ja⁻ koo⁻ na⁻ ha⁻ hwa⁻ jee⁻ chih⁻?” ⁸ Pero hi⁻ ma⁻ høø⁻ jee⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁻: “Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻, kwa⁻ jwë⁻ kih⁻ koo⁻ ga⁻ ji⁻ ñe⁻ na⁻. Gyun⁻ miih⁻ ta⁻ hmi⁻ mah⁻ toohn⁻ ta⁻ hoh⁻. ⁹ Cher⁻ mah⁻ ga⁻ hii⁻ mii⁻, llu⁻ ba⁻. Pero cher⁻ mah⁻ sa⁻ ga⁻ hii⁻, ja⁻ ga⁻ na⁻ dsa⁻ tu⁻.”

Ga⁻ mi⁻ hlää⁻ Jesús jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ jluu⁻ cha⁻ kah⁻

¹⁰ Koo- jmií he- teeh- dsa- dsé ma' kwa- Jesús juu' neh- gwah- mäh-. ¹¹ Jee' ja- ma' hää' jaa- dsa- mē- hi- ma- hya- gya-jnaa- ji- ne- dsaah-. Ga-jmee' jmi-llē- hlih- ' ga-jluu' ka-luuy'. Ni- miih- sa- le' ma' ngēy ' ko- dsou'. ¹² Ma' ga-jēē' Jesús dsa- mē- he', ga-tēēyh' mah' ga-siiyh-:

—Dsa-mē, ma-jā' ba' kyah' kih' dsou' he- ma' laah'.

¹³ Ga-kyey- gooy- nē' kih' dsa-mē- he'. Lā-cha' ja- ga-niih' ka-luuy', mah' ga-lōoy' kway- ti'hmaah' kih' Dio. ¹⁴ Pero hi- ma' jmee' hih' gwah- ja-, ga-lā-llee' jwēte kih' he- ga-mi-hlää' Jesús dsa- jmií he- teeh- dsa- dsé'. Mah' ga-siiyh- lā-jēē- hi- ma' tāāh' jee' ja-:

—Jnií jmií ba' cha- jwē' jmeen' tā. Ta'ko-jiih' jnií jmií ja-, ya-nāā' hnäh' mah' jā' kyah' hnäh', jā' jmií he- teeh- dsa- dsé'.

¹⁵ Ja' ga' ga-jāh' Dsa-jōōh' jnān' ga-siiyh-: —Hee- ba' che- ta-juuh' hne- dsa-nūh-. ¿Ja' lā-jēē- hnäh' cheeh' hnäh' kya' kyaah' hnäh', burr- kyaah' hnäh' jee' na-hñuuyh' mah' go-jāāh' hnäh' hih' jmií jmií he- teeh- dsa- dsé'? ¿Che' sa' jmeeh- hnäh' lā-jā-? ¹⁶ Pero hih' dsa-mē- la-, hi- laa' sa-ju- kih' Abraham, ma-hya- gya-jnaa- ji- ne- ma' na-hñuuyh' kaah- Tana'. ¿Che' sa' āā' jmií cheeyh- jmií he- teeh- dsa- dsé'?

¹⁷ Lā' ma' ga-hlēēh' Jesús juu' ja-, ga-jā' o-hih' lā-jēē- hi- ga-lā-hōōh' kiyh'. Pero jee' lā-jēē- dsa- ma' chaay- llu' ba', ma' ga-jēēy' lā-jē- he- juh-gaa- he- ma' jmee' Jesús.

Juu' na-hmäā' lā-koo- la' kih' mi' ju- mostaza

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Hi' ga-jāh' Jesús ka-lāh':

—Jwēēhn- hnäh' juu' he- jeeh' kwee- lā-koh' jāā- Dio dsa- lā-hih' kih'. ¹⁹ He- jāā- Dio dsa- lā-hih' kih', jeeh' kwee- lā-koo- la' kih' koo- mi' ju- mostaza he- ga-jngēē' jaa- dsa- jee' na-jnāā' cha-joh' kiyh'. Heh' mi' ju- ja-, ga-hya- mah' ga-kwaā', lā-jiih' ' ga-tē' koo- chaah' hma-. He-ja- ga-l- la-nāā' tā' jmeey' si- nē' sa'goh' kih'.

Juu' na-hmäā' lā-koo- la' kih' levadura
(Mt. 13:33)

²⁰ Koo- ka-lāh' ga-jāh' Jesús siiyh-:

—Jee' la- jwēēhn- hnäh' juu' he- jeeh' ' kwee- lā-koh' jāā- Dio dsa- lā-hih' kih'. ²¹ Jeeh' kwee- lā-koo- jmee' levadura he- koooh- jaa- dsa- mē-. Llay- cha-miih- harin mah' kah- gwēyh- kyaah' levadura. Kyaah' lā-jā- dsa-kwaā- lā- ga-dsa' ta'ka'.

Dsu- la' ho'haah' jee' dsa-taah' dsa- kyaah' Dio

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Lā-koo- ma' hää' Jesús jwē' ngoo' ta' Jerusalén ma' kway- juu' lā-kaa- jwií- kaah' hi' lā-kaa- jwií- mäh- jee' ma' dsa-ngēēy'. ²³ Jaa- dsa- ga-ngii' juu' kiyh', ga-siiyh-:

—Dsa-jōōh' kyaan-, ¿che' miih- go-te' dsa- hi- dsa-lāā'?

He-ja- ga-jāh' Jesús siiyh-:

²⁴ —Jmee' hnäh' bii' go-taah' hnäh' ta' ho'haah' dsu-. Jēēh', jwēē' dsa- hi- hnōō' dsa-taah' mah' sa' jmāāy' dsa-taayh'. ²⁵ Wa' jmeen' jaa- dsa-juu' cha'neh- ma-ngēē' ma-jney' ho'haah' kiyh'. Hi' cher'mah' ga-nāāh' hnäh' tēēh- hnäh' kiyh' ta' ka'h-ne': "Dsa-jōōh' kyaan-, Dsa-jōōh' kyaan-, ná' ho'haah' mah' dsa-tooh' jnāāh'." Pero jeeh' dsa-juu' he' kyah' hnäh', jāyh': "Sa' man' hiji- hnäh'." ²⁶ Ja' ga' lōōh' hnäh' jwah' hnäh': "Ma'kih' ma-hih' jnāāh' ko-jōh' kyaah' hne-. Jnāāh' he' hi- ga-h-lēēh' jee' la' cha-jwē' juuh'." ²⁷ Pero jāh- dsa-juu' cha'neh' he', siiyh- hnäh': "Sa' man' hiji- hnäh'. Go-nāā' hnäh' kyah', hnäh' hi- jmee' he- hlih' jmah'." ²⁸ Jee' ja- ki'hoooh' hnäh' mah' juuh' hnäh' cha-jah' hnäh' wa-ra- ga-jēēh' hnäh' Abraham kyaah' Isaac kyaah' Jacob kyaah' lā-jēē- hi- ga-ngēē' juu' kih' Dio tāāh' ya-jwií' kiyh', mah' hnäh' dsa-hēēh' ta' ka'hne-. ²⁹ Jwēē' dsa-chaā- uu' ya-nāā' ta' kye' ta' nii' mah' dsa-taah' kuh'hih' ko-jōh' kyaah' jnā' jee' oo' ya-jwií' kih' Dio. ³⁰ Jēēh', jwēē' hi- sa' laa' kwaat- jee' kyah' hnäh', hi- he' lēē' jōōh' ma'ja-. Hi' hi- laa' kwaat- jee' kyah' hnäh', hi- he' lēē' mah' ga'.

Ga-lā-meeh- dsé' Jesús kih' jwií- Jerusalén

(Mt. 23:37-39)

³¹ Ja-ba' jmií ja-, ga-lla-nāā' ko-llaā' fariseo na'chiuh' Jesús:

—Go⁻hëë¹ jee¹ la⁻, gwaah⁻ ta⁻ jee¹ jyoh⁻,
jëëh⁻ hnøø¹ Herode jngëëh⁻ hne⁻.

³² He⁻ja⁻ ga⁻jäyh⁻ siyh⁻ dsa⁻ fariseo he⁻:

—Go⁻nää⁻ hnäh⁻ mah⁻ go⁻chiih⁻ hi⁻
kyuuh⁻ may⁻ hliih⁻ he⁻ juu⁻ la⁻: “Na⁻ hi⁻
hø⁻ lä⁻ ma⁻jmeen⁻ la⁻ ba⁻ ta⁻ he⁻ hwëën⁻
jmi⁻lle⁻ hliih⁻ kih⁻ dsa⁻ hi⁻ mi⁻hlää⁻ dsa⁻
ka⁻läh⁻. Ga⁻ma⁻hya⁻ hnë⁻ jmi⁻, ja⁻
hnäh⁻ ma⁻hña⁻ ta⁻ kin⁻.” ³³ Jmee⁻ bi⁻
lä⁻ ma⁻hää⁻ la⁻ ba⁻ jwë⁻, na⁻, hø⁻, hi⁻
hyu⁻ lä⁻jiih⁻ lloon⁻ Jerusalén. Jëëh⁻, jmee⁻
bi⁻ he⁻ juu⁻ hi⁻ ngëë⁻ juu⁻ kih⁻ Dio ta⁻
Jerusalén, sa⁻ lle⁻ kih⁻ juuy⁻ ta⁻ jee⁻ jyoh⁻.

³⁴ “Hnäh⁻ dsa⁻ chaa⁻ Jerusalén, hi⁻
jngëëh⁻ hi⁻ ngëë⁻ juu⁻ kih⁻ Dio hi⁻ teh⁻
hnäh⁻ ku⁻ kih⁻ hi⁻ cheë⁻ Dio, joh⁻ jiih⁻
sa⁻ ga⁻lä⁻hnoon⁻ ma⁻jøøhn⁻ hnäh⁻ lä⁻koo⁻
jøøh⁻ chaah⁻ hyaa⁻ gyuu⁻ chaah⁻ kyaa⁻,
taayh⁻ neh⁻ sa⁻kyooy⁻, pero sa⁻ ga⁻hiih⁻
hnäh⁻. ³⁵ He⁻ja⁻ ma⁻ bee⁻ Dio hnäh⁻ go⁻te⁻,
jä⁻ ta⁻jmah⁻ ba⁻ hne⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Jwëëhn⁻
hnäh⁻, na⁻ ta⁻ cha⁻në⁻ mo⁻so⁻ jëëh⁻ hnäh⁻
jnä⁻ ta⁻koo⁻ jiih⁻ sa⁻ ma⁻jäh⁻ hnäh⁻: “He⁻ ba⁻
che⁻ jøh⁻gaa⁻ hi⁻ ja⁻, lä⁻hih⁻ kih⁻ Dio.”

14

Ga⁻mi⁻hlää⁻ Jesús jaa⁻ hi⁻ dsaah⁻ jmi⁻
he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻

¹ Koo⁻ jmi⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻, ngoo⁻
Jesús ga⁻kuh⁻ ga⁻hih⁻ cha⁻neh⁻ kih⁻ jaa⁻
fariseo hi⁻ ma⁻ laa⁻ jaa⁻ dsa⁻jøøh⁻. Jee⁻ ja⁻
ma⁻ tääh⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tää⁻ Jesús. ² Hi⁻ ta⁻
cha⁻nëy⁻ ja⁻ ma⁻ cheh⁻ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻
dsaah⁻ dsooy⁻ gyoo⁻. ³ He⁻ja⁻ ga⁻ngii⁻ Jesús
juu⁻ kih⁻ ta⁻jwøh⁻ kyaa⁻ ley kyaah⁻ dsa⁻
fariseo he⁻:

—¿Che⁻ cha⁻ jwë⁻ mi⁻hlää⁻ jne⁻ jaa⁻ hi⁻
dsaah⁻ jmi⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻?

⁴ Ti⁻sih⁻ ba⁻ ga⁻taah⁻ dsa⁻ he⁻. Ja⁻ ga⁻
ga⁻søoh⁻ Jesús goo⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁻ he⁻ mah⁻
ga⁻mi⁻hlääy⁻. Hi⁻ ga⁻hiyh⁻ juu⁻, ga⁻siyh⁻:

—Ma⁻ le⁻ gwaah⁻ kyah⁻.

⁵ Mah⁻ ga⁻hlëëyh⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ he⁻,
ga⁻siyh⁻:

—Cher⁻mah⁻ jaa⁻ dsa⁻kyaah⁻ hnäh⁻ ga⁻
tah⁻ jaa⁻ burr⁻ o jaa⁻ kyä⁻ kyaay⁻ jee⁻ he⁻
koo⁻ too⁻, ¿che⁻ sa⁻ dsooy⁻ lä⁻chah⁻ ja⁻
dsa⁻lleey⁻ jah⁻ kyaay⁻ ma⁻ke⁻ la⁻ jmi⁻ he⁻
teeh⁻ dsa⁻ dsë⁻?

⁶ Ni⁻ jaa⁻ sa⁻ ga⁻lih⁻ ma⁻ jeeyh⁻ juu⁻ kih⁻
Jesús.

Juu⁻ na⁻hmää⁻ kih⁻ hi⁻ ga⁻taah⁻ to⁻në⁻
hma⁻sii⁻ jee⁻ cha⁻ ma⁻nñu⁻

⁷ Ma⁻ gya⁻ Jesús jëë⁻ ha⁻ lä⁻ ma⁻ jmee⁻
lä⁻jëë⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻teeh⁻ kyaa⁻ fariseo he⁻,
ga⁻hnooyh⁻ ma⁻ dsa⁻taayh⁻ høø⁻ hi⁻ kaah⁻
në⁻ mes⁻. He⁻ja⁻ ga⁻hlëëyh⁻ juu⁻ na⁻hmää⁻
kyaah⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻teeh⁻ he⁻, ma⁻ jäyh⁻:

⁸ —Wa⁻ra⁻ ga⁻tëëh⁻ jaa⁻ dsa⁻ hne⁻ koo⁻
jee⁻ dsa⁻jee⁻ goo⁻ dsa⁻, sa⁻ nah⁻ høø⁻ hi⁻
kaah⁻, le⁻ ga⁻che⁻ lloo⁻ jaa⁻ hi⁻ jøøh⁻ ga⁻
lä⁻køh⁻ hne⁻. ⁹ Cher⁻mah⁻ ga⁻nah⁻ jee⁻ ja⁻,
ha⁻ ga⁻che⁻ ga⁻lloo⁻ hi⁻ ga⁻tëëh⁻ lä⁻uu⁻
hnäh⁻, mah⁻ siyh⁻ hne⁻: “Kwa⁻ jwë⁻ gya⁻
hi⁻ la⁻ jee⁻ na⁻.” Ja⁻ ga⁻ kyaah⁻ o⁻hih⁻ nah⁻
jee⁻ ga⁻dsaa⁻ go⁻te⁻ hma⁻sii⁻. ¹⁰ Lä⁻la⁻ ba⁻
jmeeh⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻tëëh⁻ jaa⁻ dsa⁻ hne⁻ jee⁻
jmeey⁻ jmi⁻. Goh⁻ ba⁻ hne⁻, ja⁻ nah⁻ lä⁻
ga⁻të⁻ hu⁻ ki⁻ ba⁻. Mah⁻ wa⁻ra⁻ ja⁻ hi⁻
ga⁻tëëh⁻ hne⁻, siyh⁻ hne⁻: “Na⁻ ya⁻ na⁻ jee⁻
llu⁻ ga⁻miih⁻ la⁻, ome⁻ kyaan⁻.” Ja⁻ ga⁻ leeh⁻
jøøh⁻ cha⁻në⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻ tääh⁻ ko⁻jøh⁻ kyaah⁻
hne⁻ në⁻ mes⁻ ja⁻. ¹¹ Jëëh⁻, hi⁻ jmää⁻ hñii⁻
jøøh⁻, hi⁻ he⁻ jä⁻ ta⁻ hwa⁻ go⁻te⁻. Hi⁻ jmää⁻
hñii⁻ hwa⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ leë⁻ jøøh⁻.

¹² Hi⁻ ga⁻hlëëyh⁻ dsa⁻ fariseo hi⁻ ga⁻tëë⁻
kiyh⁻, ga⁻siyh⁻:

—Wa⁻ra⁻ ga⁻teeh⁻ dsa⁻ kuh⁻hiyh⁻ koo⁻
lla⁻hyoo⁻ o ta⁻ ga⁻nñu⁻, ta⁻ tëëh⁻ ome⁻
kyaah⁻, ni⁻ øøh⁻, ni⁻ jñah⁻ ga⁻ hi⁻ chaa⁻
kyah⁻, ni⁻ dsa⁻ cha⁻ kuu⁻ hi⁻ tääh⁻ koo⁻
kyah⁻. Jëëh⁻, lä⁻jëë⁻ hi⁻ he⁻ tëëh⁻ hne⁻
ka⁻läh⁻ mah⁻ jeeyh⁻ kyah⁻. ¹³ Lä⁻la⁻ ba⁻
jmeeh⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻jmeeh⁻ koo⁻ jmi⁻. Ja⁻
tëëh⁻ hi⁻ tä⁻nëe⁻ kyaah⁻ dsa⁻tuuh⁻, dsa⁻jlu⁻
uh⁻, hi⁻ dsa⁻tuu⁻. ¹⁴ Lä⁻ja⁻ ba⁻ le⁻ llu⁻ kyah⁻.
Jëëh⁻, dsa⁻ he⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ kyaah⁻ mi⁻h⁻
maayh⁻ kyah⁻ ka⁻läh⁻. Pero wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻
jee⁻ lä⁻jiih⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻ lluu⁻, lä⁻hmaah⁻ kyah⁻.

Juu⁻ na⁻hmää⁻ lä⁻koo⁻ la⁻ koo⁻ jmi⁻
juuh⁻

(Mt. 22:1-10)

¹⁵ Jaa⁻ hi⁻ ma⁻ gya⁻ në⁻ mes⁻ kyaah⁻
Jesús, ma⁻ ga⁻nuuy⁻ ga⁻hlëëh⁻ Jesús lä⁻ja⁻,
ga⁻jäyh⁻:

—Llu⁻ la⁻ kih⁻ hi⁻ dsa⁻taah⁻ kuh⁻hih⁻ jee⁻
la⁻ ya⁻jwii⁻ kih⁻ Dio.

¹⁶ He-ja- ga-jäh' Jesús siyh':

—Jaa- dsa- ga-jmee' koo- jmi' juuh- mah' ga-tëyh' jwëë' jwërte dsa-. ¹⁷ Ma ga-të' hor- kuh- dsa- ma-nuu', ga-cheey' jaa- moz' kyaay' mah' dsa-chih' hi- ma na-teeh' kyaay': "Ya-nää' hnäh' ga-juh-. Jëeh', ma-na'llu' ba' lä-jë'." ¹⁸ Ga-lä-jëë' ba' ga-jäh' sa' jää'. Hi- to-në' ga-jäh': "Ma-lan' koo- jwi' hwa', he-ja- hnoon' na-jëen' koo-. Jmee' jöh- hoh' sa' jään' niin'." ¹⁹ Hi- jñah' ga-jäh': "Ma-laan' hñaa' gyaah' kya' hi- jmee' ta'. Hi- he' na-, na' ga' na-jëen' che' lluy'. He-ja- chuun' kyaah' hne- jmee' jöh- hoh', sa' jään' niin'." ²⁰ Hi- jñah' ka-läh' ga-jäh': "Koo- ma-jëë' ba' goon'. He-ja- sa' le' niin'." ²¹ Ngaah' go-te- ba' moz' he', na-jmeeyh' juu' kih' dsa-juuy'. Ma' ga-nuu' juu' jmi' he' ga-jäyh' lä-ja-, ga-lä-lleey' jwërte. Ja- ga' ga-siiyh' moz' he': "Gwa- ko-chih' je'hmooh' hi' lä-kaa- cha-jwë' kih' jee' jwi- juuh-, go-kyaa' hi- tä-nee' kyaah' dsa-tuuh', dsa-jluuh' hi' dsa-tuu'."

²² Ma' jah' moz' he', ga-siiyh': "Dsa-jöh' kyaan', ma-la' ba' lä-jë' mada' he' ma-jmeeh'. Pero ja' ga-jee' dsa-taah' dsa-."

²³ He-ja- ga-jäh' dsa-juu' he' siyh' moz' kyaay': "Gwa- lä- hä-jwë', hi' lä-kaa- jee' jëeh' dsa-, jmee' bi' ya-nääy', mah' kah' cha'neh' kin' la-. ²⁴ Jëeh', jwëëhn' hnäh', ni' jaa- dsa- hi- ga-tëehn' he', mo-so-tëëy' kuyh' ma-nuu' kin'."

Hweh- miil- la' he- jmee' jne' ko-jöh' kyaah' Cristo

(Mt. 10:37-38)

²⁵ Jwëë' jwërte dsa- hi- ga-nää' ko-jöh' kyaah' Jesús. He-ja- ga-jëeyh' hñi' ta' jee' ya-nää' dsa-, mah' ga-siiyh':

²⁶ —Jaa- hi- hnøø' jmee' ko-jöh' kyaah' jnä', cher'mah' sa' hnäay' jnä' cha' ga-mi-ih- lä-koh' ga' he- hnäay' cho' jmi'iy, lä-koh' ga' he- hnäay' mëy', he- hnäay' jooy', he- hnäay' dsa-nuuh- øyhy', he- hnäay' më øyhy', hi' lä-koh' ga' he- hnäay' hñi'iy, sa' jmääy' leey' discípulo kyaan'. ²⁷ Hi- sa' jää' cru' kyaah' mah' sa' jmeey' ko-jöh' kyaah' jnä' sa' jmääy' leey' discípulo kyaan'.

²⁸ Wa-ra- ga-të' jee' hnooh- hnäh' jmeeh' hnäh' koo- hne' ni'iy, ¿che' sa' jëeh' hnäh' to-në' joh' këë' hi' che' lee' kuu' kyah' hnäh' lä-jiih' hñaa' hne' ja'? ²⁹ Jëeh' cher'mah' ga-chih' hnäh' ma-ti' kih' hne' ja- mah' sa' hñaa' ta' ja-, lä-jëë' dsa- hi- jëë' ta' ja-, mi-kwayh' kyah' hnäh'. ³⁰ Mah' jäyh': "Dsa-nuuh' la' ga-løoy' chooy' hne' la- mah' sa' ga-liyh' ma' mi-hñaa'." ³¹ O wa' jmeen' jaa- rey, hi- dsoo' dsa-tëë' kyaah' jñah' rey, ja' gayat' to-në', jëëy' che' jmää' gyaah' mil hløø' kyaay' mah' dsa-tëey' kyaah' jñah' rey hi- jää' gyeë' mil hløø'? ³² Wa-ra- ga-jëëy' sa' liyh', he-ja- cheey' jaa- hi- dsa-hlëëh' llay' ha- lä-jëë' hi' ti'iy juu' ja-, ta'ko' jiih' sa' ma-ya-jäh' jñah' rey he'. ³³ He-ja- cher'mah' chaa- jaa- hnäh' hi- sa' tuu- dsë' be' lä-jë' he- cha- kih', sa' jmääy' leey' discípulo kyaan'.

³⁴ Llu' ba' ñe' pero wa-ra- ga-dsaa' he- ni'iy kih', ha- lä-li' ka-läh' ni'. ³⁵ Sa' jmää' kih' hwa', ni' he- kaayh' kyaah' jyoh' tu'hoh' sa' jmää'. He- be' ba' dsa- ja-. Hi- hnøø' heeh' juu' la-, wa' heeyh-.

15

Juu' na-hmäa' lä-koo- la' kih' jaa- borrego hi- na-hëë'

(Mt. 18:10-14)

¹ Jwëë' dsa- hi- ma' koo' ku'sih- hi' jñah' dsa- wa' hi- cha- hi- ga'lla-nää' koo' kih' Jesús mah' nuuy' juu' he- ma' kway'. ² He-ja- sa' ga-tih' dsë' dsa- fariseo ni' saduceo ka-läh', ma' jäyh':

—Dsa-nuuh' la' heeh- lä-jëë' hi' jmee' wa' la' cha- la' hi' kuyh- ko-jöh' kyaayh' ka-läh'.

³ He-ja- ga-hlëëyh' dsa- he' juu' na-hmäa' lä-la-, ga-jäyh':

⁴ —Cher'mah' jaa- hnäh' chaa- hñaa-laa' borrego kyaah', mah' dsa-hëë' jaa-, ¿che' sa' beey' ko-hwëë' jee' lä-jëë' jah' he' mah' dsooy' ta' moh' dsa-hnääyh' hi- na-hëë' he' lä-jiih' jñäy' h'? ⁵ Peer' jëë' dsëy' wa-ra- ga-jñäy' jah' kyaay', mah' tëëy' jwëë' ka'kyooy-. ⁶ Hi' wa-ra- ga'llaayh' kiyh', tëëyh' lä-jëë' ome' kyaay' hi' lä-jëë' hi- tääh' koo' kiyh' mah' siyh': "Wa' chaa- jne' llu', jëeh' ma-jñääh' borrego kyaan' hi- ma' na-hëë'." ⁷ Jwëëhn' hnäh', lä-ja-

ka-läh' cha-ga'miith- chaa- llu' hi- tääh' gyuu' kyaah' jaa- hi- dsa-jeeh- kih' Dio lä'koh' ga' kyaah' lä-jëë' to-lo-gyaa' dsë- to-laa' nu' hi- sa-jmee- biir' kih' dsa-jeeyh- kih' Dio.

Juu' na-hmää' lä- la' kih' kuu' he- na-hi'

⁸ 'Lä-jä- ka-läh' jaa- dsa-më' hi- ma' cha- gya' kuu' kih'. Cher'mah' ga-hi' koo- kuu' kiyh', i'che' sa' hiyh' je- mah' hyayh' cha'neh' kiyh', hnooyh- kwee- lä-jiih' jnøoyh? ⁹ Hi' wa-ra- ga-jnøoyh' kuu' he- ma' na-hi' ja-, tëëyh' lä-jëë' ome' kyaay' hi- lä-jëë' hi- tääh' koo' kiyh' mah' jayh': "Wa' chaa- jne' llu', jëëh' ma-jnøøhn- ba' kuu' kin' he- ma' na-hi'." ¹⁰ Lä-jä- jwëëhn- hnäh', ha- koh' sa' chaa- llu' ángele kya' Dio wa-ra- ga-tu' jaa- dsa- jwë' hliih' mah' dsa-jeeyh- kyaah' Dio —ga-jäh' Jesús.

Juu' na-hmää' lä-koo- la' kih' chih- hi- na-hëë'.

¹¹ Hi' ga-jäh' Jesús ka-läh' juu' la-:

—Jaa- dsa- ma' chaa- uu' jo-nuuh'.

¹² Nää- hi- mäh' ga-siiyh' jmiy-: "Tää, kwëëh' jnä' heen' he- ga-tëën' hyohn'." Mah' ga-kwëëyh'. ¹³ Miih- jmi' ba' ma-hya-, ga-ka' hi- mäh' he' heey' he- ga-tëëy' ja-, ngooy' ta' jee' jwi- uu'. Jee' ja-, ga-jmeey' wa' la' cha- la', ga-heey' lä-jë- go-te' heey' ja-. ¹⁴ Ma-ngëë' ma-mi-lloy- lä-jë' kuu' kiyh', ma' ga-lä-cha' hoo' lä-kaa- hwa' ja-. Ja- jiih' ga-løø' lä-kyaay' lä-jë'. ¹⁵ He-ja- ñeey' na'ngiyy' ta' kih' jaa- hi- ma' chaa- hwa' ja-. Dsa- he' ga-cheey' ta' moh' kiyh' mah' dsa-hääy' ñe'. ¹⁶ Ma-hnøø' chih- he' ma' kayh' tuyh' kyaah' he- ma' kuh- ñe' he'. Pero jee' ja' sa' chaa- hi- ma' kwa' he- ma' kuyh'. ¹⁷ Ja-ga' ga-lä-liiyh' mah' ga-jmeey' huüdsë-: "Jah' moz- sa' chaa- kya' tää' kyaan-, cha- he- kuyh', lä-jiih' dsa-chaa' ga' kiyh', mah' jnä' dsa-juun' hoo' jee' la-." ¹⁸ Hi' jnä' ngaahn' go-te' kih' tää' kyaan-, na'chiih' jnih': Tää' kyaan-, ma-jmeen' he- hliih' cha'ne' Dio hi- ma' hläähn- cha'neh' ka-läh'. ¹⁹ Mo-so' ga-tëë' jnä' leen' lä-koo- jooh-. Jmää' jnä' lä-koo- jaa- moz- kyaah' ba'. ²⁰ He-ja- ga-hey' jwë' ngaayh' kih' tää' kyaay'.

'Ja-ga' llaayh- kiyh', uu' ga-lä-ja- ga-jëë' jmiy- jayh'. Peer- ga-lä-nih' dsëy' kiyh' ma' ga-jëëy', mah' ngooy' ko-chih' na-ëëy' chih' he', hi- ga-chuyh' kiyh'. ²¹ He-ja- ga-jäh' chih- he' siiyh' jmiy-: "Tää' kyaan-, ma-jmeen' he- hliih' cha'ne' Dio hi- ma' hläähn- cha'neh' hne- ka-läh'. Mo-so- ga-tëë' jnä' leen' lä-koo- jooh'." ²² Pero jmi- chih- he' ga-siiyh' moz- kyaay': "Go-kye- hmiih- he- llu' ga' miih- mah' kye' chih' kyaan- la-. Tøøh' aniy- cha-gooy- hi- tøøh' mi- tiy'. ²³ Hnäh' kya' hi- baah' ga' miih- mah' jngëëh- hnäh' kye'hn'. Wa-jmeen' jmi' kiyh'. ²⁴ Jëëh', gyuu' kyaan- la- hi- ma' na-juu' ba' la- kin', ma-lä-jiih' ka-läh'. Hi- ma' na-hëë' ba' la-, na' ga' ma-hñaay'." Ja-ga' ga-løøy' jmeey' jmi'.

²⁵ Pero chih- nää- hi- jøøh' he' ma' hää' jee' nuu-. Lä-koo- ma' ga'llaayh' jäh' kiyh', ga-nuuy' hi' luu', hi- ma' tääh' dsa-jmee' ja'. ²⁶ Ga-tëëyh' jaa- moz' mah' ga-ngiyy' juu' kih' hee- ja' ma' jmee- dsa- jee' ja-. ²⁷ Mah' ga-jäh' moz' he' siiyh': "Chih-øøh' ba' na- ma-jah-. He-ja- ma-jngëëh- tää' kyaah' kya' hi- baah' ga' miih-, kih' he- na'lluu' bih' ma-jayh'." ²⁸ Ga-lä-llee' jwërte chih- he', sa' ma' hnøoy' ma' dsa-hey' cha'neh'. He-ja- ya-hëë' jmiy- ga-chuuy' kyaayh' mah' dsa-hey' cha'neh'. ²⁹ He-ja- ga-jäh' chih- he' siiyh' jmiy-: "Joh' jī- ñe' sa' ma-hya- jmeen' ta' kyaah' hne-. Ni' miih- sa' cha- he- ma' hläähn- kyaah' hne-. Pero ni' koo- hä' sa' ma-kwëëh' jnä' jaa- jah' mäh' mah' jmeen' jmi' kyaah' ome' kyaan-. ³⁰ Pero na' ma-jah- chih- kyaah' na- hi- ma-mi-lla- he- cha- kyah' kyaah' wa' hi- cha- hi- hyaa', mah' ma-jngëëh' kya' hi- baah' ga' miih- kiyh'."

³¹ He-ja- ga-jäh' jmiy- siiyh': "Gyuu- kyaan-, hne- neh' tää' kyaah' jnä'. Ga-lä-jë- he- cha- kin-, la' kyah'. ³² Ha- lä-ja- sa' jmeey' jne' jmi' mah' lä-chaa- jne' llu'. Jëëh' dsa-nuuh- øøh' na- hi- ma' na-juu' ba' na-, na' ma-lä-jiiyh'. Hi- ma' na-hëë' ba' na-, na' ga' ma-hñaay'."

16

Juu' na-hmää' lä-koo- la' kih' hi- ma' hä' goo- ta'

¹ Ga'jah' Jesús ka-läh' siyh' discipulo kyaay'.

—Ma' chaa' jaa' dsa-cha' kuu'. Kih' hi-cha' kuu' he' ma' chaa' jaa' hi-ma' há' goo- ta' kiyh'. Pero ga-bääh- dsih' dsoo', kih' he' ma' heey' kuu' kih' dsa-juu'. ² Mah' ga-tëeyh' dsa- he' ga-siyh': "Ma-nuun' ha- lä' la' he- ma-løø' jmeeh-. ¿He-la' jmeeh- lä-na-? Ngëe' kwaat' kih' ta' kyah'. Jëeh', mo-so' le' dsa-he' ga' gooh- ta' he- ga'kwëehn' hne-." ³ Dsa- hi- ma' há' goo- ta' ja-, ga-jmee' huúdsë-: "¿Ha- lä' jmeen' na-? Dsa-juu' ta' ma-lleey' jnä' ma' jmeen' ta' kiyh'. Sa' lihn' jmeen' ta' jee' nuu-. Peer na'-hihn' ngiñ' kuu' kih' dsa'. ⁴ Ma-man' ha- lä' jmeen' mah' lä'-chaa' hi- heeh' jnä' cha'neh' kih' wa-ra- ya'-hi' ta' he' jmeen' la-." ⁵ He-ja- ga-tëeyh' ma' jaa- ma' jaa- hi- ma' ää- kih' dsa-juu' ta' he'. Hi- to-në' he' ga-siyh': "Joh' ääh- kih' pa-trón kyaan-." ⁶ "Ään' hña-loo' mi'kwaah- acit", ga-jäyh'. Mah' ga-jäh' hi- ma' há' goo- ta' he', siyh': "Hee' la- kwaat' kyah'. Na' jee' na' ga' juh-, si' to' lo' gya' ba' he- ääh-." ⁷ Ja- ga' ga-siyh' hi- jñah' he': "¿Hne- na', joh' ääh-?" "Hña-loo' hih' trigo", ga-jäh' hi- he'. Mah' ga-jäyh' siyh': "Hee' la- kwaat' kyah'. Si' kye' gyi' ba' he- ääh- hne-." ⁸ Pero dsa-juu' he' ga-hlëeh' llu' kih' dsa-hi- hi- ma' há' goo- ta' ja-, kih' he- ga-lä-may- ga-liyh' ya'-hi' llu' ta' kiyh'. Dsoo' ba', dsa- hi- sa' ma-heeh-, may- cha-ga'miñ- ha- jee' leeyh' dsa-kyaayh', lä'-koh' ga' he- jmee' dsa- hi- tääh' jee' wa'je-.

⁹ He-ja- jwëehn' hnäh', kyaah' lä-jë- he- cha' kyah' hnäh' jmi-gyuu' hliih' la-, hnøh' hnäh' ha- lä- jee' lä-jwah' hnäh' kyaah' dsa-. Lä-ja- wa-ra- ga-dsa' he- cha- kyah' hnäh' chaa- hi- heeh' hnäh' cha'neh' jee' go'taah' hnäh' tää'.

¹⁰ Jaa- hi- mi-te' koo- ta' pih', lä-ja- mi-tey' ka-läh' ta' he- juuh- ga'. Hi- jaa- hi- sa' mi-teh' koo- ta' pih', lä-ja- sa' mi-teyh' kyaah' ta' he- juuh- ga'. ¹¹ Cher'mah' sa' ga-jmääh' hnäh' kooñ' hnäh' kuu' he- cha' jmi-gyuu' hliih' la-, ¿ha- lä- ka' dsa- o' jøh' dsë- kyah' hnäh' he- tooyh'

gooh- hnäh' he- kyeeg' ga'? ¹² Hi- cher'mah' sa' jmeeh- hnäh' lä'-lle' kih' kyaah' kuu' kih' jñah', ¿ha- lä- kwëeh' dsa- hnäh' ma' ra- he- la' kyah' hnäh'?

¹³ Ni' jaa- dsa- sa' lä'-këh' jmi' jmee' ta'he' kih' uu' dsa-juu'. Jëeh' jmeey' na-hääyh' jaa- mah' lä'-hnääh' hi- jñah' ba'. Mi-tey' kih' jaa- mah' mi'-kwayh' hi- jñah' he'. Lä-ja- sa' lä'-këh' hnäh' jmi' kyaah' koo- há' ba' kah' hnäh' huúdsë- kih' kuu' hi' kah' hnäh' huúdsë- kih' Dio ka-läh'.

¹⁴ Ga-nuu' dsa- fariseo ka-läh' lä-jë- he- ma' hlëeh' Jesús discipulo kyaay'. Dsa- fariseo he' ma' tu-dsëy' kuu' he-ja- ga-mi'-kwayh' kih' Jesús. ¹⁵ He-ja- ga-jäh' Jesús siyh':

—Jmääh' hnäh' hñaah' lluu' cha'në' hi- tääh' jmi-gyuu' la-. Pero ñe- ba' Dio ha- lä' la' neh- tuh-hoh' hnäh'. Hi' kih' lä-jë- he- jmee' dsa- juuh- në' hwa' la-, he- ja- sa' lä-jëe' Dio go-te-.

¹⁶ Jää' ba' ma' cha- ley kih' Moisé hi- ma' cha- juu' kih' lä-jëe' hi- ga-ngëe' juu' kih' Dio lä'-jiñ' jii' kih' jwaa' hi- ma' choo- jmiñ-. Lä- ma'ja- ga-løø' nuu- dsa- ju'hmëe' lä'-koo- jää' Dio dsa- lä'-hih' kih'. He-ja- lä-jëe' ba' jmee' lä'-bii' lä'-jaa' mah' dsa-taayh' jee' jmee' Dio hih'.

¹⁷ Pero ma'ra- he- lä-te' ba' ley. Miñ- ga' jwëeh' he- hee' gyuu' hwa' lä'-koh' ga' he- jä' ta' koo' koo- mi'juu' kih' ley.

Ga-jäh' Jesús ha- lä' la' he- beë' dsa- øøh-

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Lä-jëe' hi- beë' dsa-më' kya' mah' kaay' jñah' dsa-më', he- ma-jmeey' dso'kye' ba'ja-. Hi- lä-ja- hi- kaa' dsa-më' hi- ga-beey' he', he- ma-jmeey' dso'kye- ba'ja- ka-läh'.

Dsa-cha' kuu' kyaah' Lázaro

¹⁹ Ma' chaa' jaa' dsa-cha' kuu' hi- ma' këh' hmiñ' gyuu' läh-. Hmiñ' hmooh' jmah' ba' ma' këyh-. Hi' koo' kyoo- ba' ma' cha- lä-jë- nëe' he- ma' kuh'-hiyh-. ²⁰ Hi' ma' chaa' jaa- hi- tä-nee' hi- chee- Lázaro. Hi- he' ma' gya' ho'haah' kih' dsa-cha' kuu' he'. Tuu' ba' cha'hmiñ' ma' laay'. ²¹ Ma' hee' dsëy' ma' kuyh- lä-jë- he- ma' dsa-saa' në' mes- kih' dsa-

cha- kuu' he'. Lă⁺kye- dsih- ma' dsa-năă'¹
dsa-hluyh- nē' dsoo' kiyh' ja-. ²² Ga-lloo'¹
koo- jmi' ga⁺juu' hi- tā- nēe' he'. Ya-năă'¹
ängele mah' ga⁺tēy- lă- ga⁺tē' koo' kih'
Abraham. Lă⁺ja- ga⁺juu' dsa- cha- kuu' he'
mah' ga⁺hăă' dsih'.

²³ Jee' hăăy' cha⁺je- jēy- wii', ga⁺chooyh'
mo- nēy', hi- ²⁴ ga⁺jēy' Abraham
kyaah' Lázaro tăăyh' ko' jōh'. He- ja-
ga⁺hlēy' ki-gaa-, ga⁺jāyh': "Tăă'
Abraham, wa' lă-nih' hoh' ki' jnă'. Wa'
mi' gyuh' Lázaro mi' lle' cha⁺gooy' kyaah'
jmi- mah' chey- jee' la- mi-gyuyh'
ko⁺hi'p' na⁺sihn'. Jēeh', jēen- wii'
jwēte cha⁺je- la-." ²⁵ Pero ga⁺jāh' Abraham
siyh': "Gyuh- kyaan-, mi' dsooh- hoh' he-
ga⁺ngēh' llū' jwēte ta⁺ko' jiih' ma' chaah-
Mah' Lázaro ga⁺ngēe' hliih'. He- ja- chaay-
llū' jee' la-, mah' hne- jēeh' wii'. ²⁶ Ma- lă-
ba' ma-hnah- hnăh' hōō' hnăh'. Ta' jyoh'
ko⁺tăa- cha- koo- ta⁺juh- niih' jee' jnăn'.
Hi- hnōō' hwēe' jee' la- mah' dsa-năăy'
jee' na- sa' le'. Ni' sa' le' ya-năă' hi- tăăh'
jee' na- jee' tōōh' jnăăh' la-."

²⁷ Pero dsa- hi- ma' cha- kuu' he' ga⁺jāh':
"Chuun' kyaah' hne-, tăă' Abraham, chee-
Lázaro cha⁺neh' kih' tăă' kyaan-. ²⁸ Jēeh'
chăă- hăăy' oōhn'. Hi- he' hnoon' dsa-h-
lēy' mah' lă⁺ja- mo-so' ya-năăy' jēy'
wii' lă- jēen- la-." ²⁹ Mah' ga⁺jāh' Abraham
siyh': "Cha- ba' nuuh' kih' Moisé hi' cha-
ba' juu' he- ga⁺hlēh' hi- ga⁺ngēe' juu'
kih' Dio jee' tăăyh' oō-. Wa' jmeey' he'
kih' juu' ja-." ³⁰ Ja-ga' ga⁺jāyh': "Ja-
lă⁺ja-, tăă' Abraham. Wa-ra- jāh' kih' llaah-
jaa- hi- ma-na-juu' jee' kiyh', dsa⁺jēy'
kyaah' Dio." ³¹ Pero ga⁺jāh' Abraham siyh':
"Cher'mah' sa' ga⁺jmeey' he' nuuh' kih'
Moisé hi' lă⁺ja- sa' ga⁺jmeey' he' juu' he-
ga⁺hlēh' hi- ga⁺ngēe' juu' kih' Dio, ni' lă-
ja- sa' lă⁺heey' wa-ra- ga⁺jēy' ma-lă⁺jiih'
jaa- hi- ma-na-juu'."

17

Goo- la' kih' hi- jmeey' tēh' dsa⁺kyaah'
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Mah' ga⁺sih' Jesús discípulo kyaay':

—Ma-ra' he- gwa' ba' he- jăă' jne' jwē'
hliih'. Peer' jwii- dsa- hi- jmeey' dsa⁺tēh'
dsa⁺kyaah'. ² Peer' jwii- ba' hi- jmeey'

dsa⁺tēh' jaa- hi- mäh' la- kyaah' he- hliih'
' Llu' ga' la' kiyh' wa-ra- jāh' kih' hñu'
dsa- luuy' koo- cha⁺too' kih' molii' mah'
jwăă' dsih' cha⁺jmi- nēeh'. ³ He- ja- jwēeh-
hnăh', lēeh' hnăh' kyaah' he- ja-.

'Cher'mah' jaa- oōh' ga⁺hlăăh- kyaah'
hne-, hlēeh' hñih'. Hi' cher'mah' ga⁺heeh-
bih', jmeey' jōh- hoh' kiyh'. ⁴ Cher'mah' gyii'
jiih' ga⁺hlăăy' kyaah' hne- koo- jmi', hi'
cher'mah' gyii' jiih' jāy- ya⁺chiyh' hne-:
"Mo-so' jmeen- ka-lăh'." Ja- jmeeh- jōh-
hoh' kiyh'.

⁵ He- ja- ga⁺jāh' apóstole siyh' Dsa⁺jōōh'
jnăn':

—Jmeey' wa' lă-dsoo' dsē- jnăăh' cha-
ga⁺miih'.

⁶ He- ja- ga⁺jēh- Dsa⁺jōōh' jnăn' juu'
kiyh', ga⁺siyh':

—Wa-ra- jāh' kih' dsoo' hoh' hnăh'
ko⁺hi'p' lă⁺koo- te' mi' ju- mostaza, le'
ba' jwiih' hnăh' chaah' hma- sicómoro
la-: "Cheh' hñaa' jee' la- mah' gwa- ta'
cha⁺jmi- nēeh'." Jmeey' ba' lă⁺jwiih' hñih'.

Hnōō' jmeey' jne' ta⁺he' kih' oōh' jne'

⁷ Wa' jmeen', jaa- hnăh' chăă- jaa- moz-
kyaah' hi- kyah- hwa' o⁺hi- hăă- jah'. Wa-ra-
jāyh', ⁸ che' jwa' jwiih' hñih': "Ngēe', nă-
ya-na' nē' mes- mah' kuh'huh'?" ⁹ Lă⁺la-
ba' jwiih' hñih': "Jmeey' ma⁺nuuh' kuhñ'.
Jmăăh' hñaa' mah' jmeey' ta⁺he' kin-
ta⁺ko' jiih' kuh'huhñ'. Ja-ga' kuh'huh'
hne-." ¹⁰ Che' jwa' jwiih' hñih' ti'hmaah',
kih' he- ma-mi-tey' lă⁺jē- mada' kyah'?
Go- laan- kin- sa' jmeeh' hnăh' lă⁺ja-.
¹¹ Lă⁺ja- ka-lăh' hnăh', wa-ra- ga⁺mi⁺teh'
hnăh' lă⁺jē- mada' he- jmeey' Dio kyah'
hnăh', jawah' hnăh': "Sa- cha- jmăă' jnăăh'
ni' miih- kyah'. Jēeh', lă⁺koh' te' he-
ăă- jmi' jmeey' jnăăh', ko⁺ja- ba' ma-jmeey'
jnăăh'."

Ga⁺mi⁺hlăă' Jesús gyaa' hi- ma' dsaah'
dsoo' hmih' oō'

¹¹ Lă⁺koo- ma' hăă' Jesús jwē' ngooy'
ta⁺ Jerusalén, ga⁺ngēy' ya⁺jwii' kih'
hwa' Samária kyaah' kih' hwa' Galilea.

¹² Lă⁺koo- ma' ga⁺hey' koo- jwii- mäh-,
gyaa' dsa⁺nuuh- hi- ma' dsaah' dsoo' hmih'
hōō', ya-năă' ga⁺mi⁺jēy' Jesús. Pero hu'

ba' ga'taayh'. ¹³ Ga'hleeyh' ki-gaa-, ma' jayh':

—Jesús, hne- hi- laah' ta-jwoh', wa' la-nih' hoh' kya' jnaah'.

¹⁴ Ma' ga'jee' Jesús lá'jee' dsa-dsaah' he', ga'siih':

—Go-nää' hnäh', go-hāh' hnäh' hñaah' jmi-dsa- mah' jēy' he- ma-jā' kyah' hnäh'.

Ta'ko-jiih' jee' ga-nāy' ja-, ga-āh' go-te- hmih' oō' ja-. ¹⁵ Jaa' jee' lá'jee' kih' gya' dsa- he', ma' ga'jēy' ma-jā' go-te- kiyh', ga'jēy' ka-lāh', kway' ti'hmaah' kih' Dio hleeyh' ki-gaa-. ¹⁶ Ga'juuyh' jney' ga'juuy' hñii' lá' ga'tē' hwa' hū' tñ' Jesús, ga'kwēy' ti'hmaah'. Dsa- he' ma' chaa- Samária. ¹⁷ Mah' ga'jāh' Jesús siih':

—¿Ja', gya' dsa- hi- ma-jā' kih'? ¿Ha- ba'tāh' jñah' ga'ñu'? ¹⁸ Dsa- chaa- uū' la-, ma'la- hi- la- ba- ma-kēh' kwa' ti'hmaah' kih' Dio.

¹⁹ Mah' ga'siih' dsa- hi- ma' dsaah' he':

—Noo-, gwaah- ba' hne- kyah'. Ma-h- laa' ba' hne- kih' he- ma-lā-dsoo' hoh'.

Ga'jāh' Jesús ha- lá' le' wa-ra- ga-tē' jee' jayh'

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Ga'ngi' dsa- fariseo juu' kih' Jesús:

—¿Lih' ba' lloo- jmi' jmee' Dio hih'?

He-ja- ga'jāh' Jesús siih':

—Sa' la' jñā'hā' wa-ra- ga'oō' jāā' Dio dsa- lá'hih' kih'. ²¹ Ni' jāā' sa' jāh': "Jee' la- jmee- Dio hih' o jee' oō' ba' jmeey' hih'." Jēh', lá'koo- jāā' Dio dsa- lá'hih' kih' ma' cha- ba' jee' jñān'.

²² Hi' ga'jāy' siih' discipulo kyaay':

—Lloo- koo- jmi' lá'hnooh- hnäh' wa' jāh' na' ga'juh- Hi- ga'lē'ngo' la', pero sa' jāh' jmi' he- hnooh- hnäh'. ²³ Ma'ja- kō-lla' jāh': "Hi' Jesús ma-jah-, hi' cheh' na- o hi' cheh' jee' oō' go-jēē' hnäh'." Pero ta' go-nāā' hnäh', ta' la-lle' hnäh' kaah' kiyh'. ²⁴ Jēh', lá'koo- jmee' je-nih' wa-ra- ga'hñ', dsa-lā-jñā' lá' ga-d- sa' jmi-gyūh', ja-ba' lá'ja- le' wa-ra- jah' Hi- ga'lē'ngo' la-. ²⁵ Pero to-nē' jmee' bi' jēē' wñ', dsa- chaa- na' jmāy' jñā' ta' koo'. ²⁶ Lá'koo- ga-la' jmi' kih' Noé, lá'ja- ka-lāh' le' wa-ra- ga-tē' jee' jāh' Hi- ga'lē'ngo' la-. ²⁷ Ma' kuh- ma' hñh-

dsa-, ma' dsa-jee' goo- dsa- lá'jiih' ga-l- loo' jmi' ga-he' Noé neh' barco. Jmi' ja- ja' jmi-jūh- mah' ga'ngi' kih' lá'jēē'. ²⁸ Ja-ba' lá'ja- ga-la' jmi' kih' Lot. Ma' kuh- ma' hñh- dsa-, ma' tāāh' hi- la-, ma' tāāh' hi- hñi', ma' tāāh' hi- jngēē- mi' hma- hi- ma' tāāh' hi- jmee' hne'. ²⁹ Pero jmi' ma' ya-hēē' Lot jwi- Sodoma, ga'hla' gyūh' si'je- kyaah' azufre he- ga'ngi' kih' lá'jēē'. ³⁰ Lá'ja- le' ka-lāh' jmi' wa-ra- ga-lā-jñāā' Hi- ga'lē'ngo' la-.

³¹ Jmi' ja-, hi- tāāh' jee' ga-tē' to' jwēē' hne' wa' jñāy' mah' wa' kyū' bih'. Sa' wa' kyey' he- tāāh' cha'neh' kiyh'. Hi- tāāh' jee' nuu- kih' lá'ja- sa' wa' la-nāy' cha'neh' kiyh'. ³² Ja- mi-dsooh' hoh' hnäh' lá'koo- ga-la' kih' mé' Lot. ³³ Lá'jēē' hi- hnooh- ha- lá' jee' láāy' hñii', juuy' ba'. Pero lá'jēē' hi- kwaā' hñii' juu', hi- he' ba' láā'.

³⁴ He-ja- jwēēhn- hnäh', hwe' he- jāhn' ja-, na' saa' uū' nē' jii'. Jaa' he' tēy', hi- hi- jaa- he' jā'. ³⁵ Uū' dsa-mē' tāāh' dsē- hor- ja-. Jaa- he' tēy' hi- hi- jaa- he' jā'. ³⁶ Ma'ja- uū' dsa- tāāh' jee' nuu- kih' jmee- ta'. Jaa- he' tēy' hi- hi- jaa- he' jā'.

³⁷ He-ja- ga'jāh' discipulo he' siih':

—¿Ha- ba' ja-, Dsa-jōh' kyaan'?

Mah' ga'jāh' Jesús siih':

—Jee' kyaā' hi- ma-na-juu', jee' ja- kuh' tu-siih'.

18

Juu' na-hmāā' lá'koo- la' kih' jwēē' kyaah' dsa-mē' hñii'

¹ Ga'hleēh' ka-lāh' Jesús juu' na-hmāā' mah' mi-tēy' discipulo kyaay' he- jmee' bi' ngii' kiyh' lá'jē' jmi' kyaah' Dio hi- sa- hñō' hwaay' he- chuuy' kyaah' Dio. ² Ga'jāy' siih':

—Koo- jwi- juuh- ma' chaa- jaa- jwēē' hi- sa' ma' gah- Dio ni- sa' ma' jmeey' he' kih' dsa-. ³ Jee' jwi- ja-, ma' chaa- jaa- dsa-mē' hñi' hi- ma' dsoo- nē'ta' kih' jwēē' he', ma' jāy' siih': "Llá' ta' kin' kyaah' dsa- hi- jmeeh' jñā'." ⁴ Ga-lā-hñi' cha-miuh- jmi' sa' ga-hi' jwēē' he' ma' lla' ta' kih' dsa-mē' he'. Kēē- ga' ga'jmeey' hū'dsē': "Ma-ke' sa- gahn' Dio, ni- sa- jmeen' he' kih' dsa-, ⁵ pero ma-ra' he-

jmeen' ba' he' kih' dsa-mě' hñi' hi- chu' kyaah' jñā'. Jēh', cher'mah' lā' ma-ngoo' la- ba' gway' nē'ta' kin', lā-dsēh- dsēn' kyaah' jñih'."

⁶Hi' ga-hlēh' ga' Dsa-jōh' jñān':

—Kye- da' hnāh' kwaat- kwee- ha- lā' ga-jmee' jwē- hi- hñā- dsē' he'. ⁷¿Che' jwa- sa' jmee' Dio he' kih' dsa- hi- na-lleeh' kyaah' hi- tāāh' ngi' kiyh' lā-jmii' lā-hwē' ? ¿Che' lā-hii' jeeyh' kiyh', laah' hnāh' ? ⁸Jwēhn- hnāh', chah' ba' jeeh' Dio kiyh'. Pero wa-ra- jah' Hi-ga-lēē' ngo' la-, ¿che' lā-ma-cha- ja- ba' dsa- hi- jmee' dsoo' dsē' kiyh'?

Juu' na-hmāā' lā-koo- la' kih' fariseo kyaah' hi- ma' koo' ku'sih'

⁹Hi' ga-hlēh' Jesús ka-lāh' jyoh' juu' na-hmāā'. Ga-hlēy' dsa- hi- ma' jmee' kwaat- laa' jaa- hi- lluu' mah' ma' na-hāy' dsa-. ¹⁰Uu' dsa- ga-wi' jee' chih' gwah' na-ngi' kiyh' kih' Dio. Jaa- he' fariseo, hi- jaa- he' hi- koo' ku'sih'. ¹¹Dsa- fariseo he' na-cheyh' ma' hlēy' lā-lā' kyaah' Dio: "Dio kyaan', kwan' ti'hmaah' kyaah'. Jēh' sa' laan' lā-koo- laa' jee' lā-jēē' dsa-, dsa- hi- hii-, hi- sa' mi-teh', hi- ngēē' kyaah' wa' hi- cha- hi- hyaa', ni' sa' laan' lā-koo- laa' hi- koo' ku'sih' hi- cheh' oo'. ¹²To' jiih- koo- seman- sa' kuh' huhn' mah' ngi' mēn' kin' kyaah' hne'. Kih' lā-jēē' he' lihn', kwa' ba' jñā' gya' kih' lā-koo- hñā-loo'." ¹³Pero hi- koo' ku'sih' he', uu' ga' miih- ma' cheyh'. Ni' miih- sa' ga-tuu- dsēy' ma' chooy' nēy' ta' gyuu'. Ma' cheyh' kiiy' mo-dsēy', ma' jāyh': "Hne- Dio kyaan', wa' lā-nih' hoh' ki' jñā', cha-miih- he' hliih' ma' jmeen'." ¹⁴He- ja- jwēhn- hnāh', ma' ga-hwēy' gwah' ga-nāy' kiyh' hi- koo' ku'sih' he' ga-jāy' llū' cha'nē' Dio. Pero dsa- fariseo he' sa' ga-jāy' llū'. Jēh', lā-jēē' hi- jmāā- hñii' kaah', hi- he' jā' ta' hwa' go-te'. Pero hi- jmāā- hñii' hwaā', hi- he' ba' lēē' jōh'.

Ga-mi-jāā' Jesús gyuu-

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵Ma' dsa-nāā' dsa- dsa- jāā' gyuu- kyaā' cha'nē' Jesús mah' kye' gooy- nē' kiyh'. Pero ma' ga-jēē' discípulo kyaay', ga-jūy' h

kih' dsa- hi- ma' jāā' gyuu- he'. ¹⁶He- ja- ga-tēēh' Jesús discípulo kyaay', ga-siiyh':

—Kwa' jwē' ya-nāā' gyuu- ta' la' kin'. Ta' ha- hnāh' kiyh', jēēh' hi- laa' lā-koo- gyuu-, hi- he' ba' jāā' Dio lā-hih' kih'. ¹⁷Ma' ra- ju' dsoo' jwēhn- hnāh', hi- sa' heeh- jāā' Dio lā-hih' kih' lā-koo- heeh- jaa' gyuu-, sa' heyh' jee' jmee' Dio hih'.

Jaa- dsa- kwaā- hi- cha- kuu' ga-h- lēēh' kyaah' Jesús

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸Jaa- dsa- hi- ma' kye- nē' ga-ngi' juu' kih' Jesús, ga-jāyh':

—Hne- hi- laa' Ta-jwoh' lluu', ¿hee- hnōō' jmeen' mah' tēēh' jee' mo-so' juun'?

¹⁹He- ja- ga-jāh' Jesús siiyh':

—¿Che' neh' hne- he- laan' lluu'? Jēēh' ni' jaa- hi- lluu' sa' chaā-, jaa- Dio ba' hi- lluu'. ²⁰Ma' kyuu- ba' hne- lā-jēē' mada- kih' Dio: "Ta' kaah' hi- laa' kyaā' jñāh', ta' jngēēh' dsa-, ta' hñ' kih' dsa-, ta' jmee- dsoo' kih' juu' ta' juu'. Wa' hnaah' maa' kyaah', tāā' kyaah'."

²¹He- ja- ga-jāh' dsa- he' siiyh':

—Lā-jēē' he- na- ma- mi-ten' lā-jiih' ma' mahn'.

²²Ma' ga-nuu' Jesús he- ga-jāh' dsa- he' lā-ja-, he- ja- ga-siiyh' ka-lāh':

—Hnōō' ga' koo- he- jmeeh'. Gwaah- go-hñi' lā-jēē' he- cha- kyah' mah' go-k- wēēh' hi- tā-nēē'. Lā-ja- ba' lā-cha- cha-miih- kyah' gyuu' jmi-gyuu'. Ja- ga' na' nēēh' mah' jmeen' kō-jōh' —ga-jāh' Jesús.

²³Ma' ga-nuu' dsa- he' juu' ja-, ga-lā-meeh' dsēy' jwēte' kih' he- ma' chay- cha-miih- kuu'. ²⁴Ma' ga-jēē' Jesús ga-lā-meeh' dsēy' cha-miih-, he- ja- ga-jāyh':

—Ha- kōh' sa' jwēēh' la' kih' dsa- cha- kuu' heyh' jee' jmee' Dio hih'. ²⁵Sa' ga' jwēēh' la' kih' jaa- camey-, ngēē' to' gwa- koo- hma-kuu' lā-kōh' ga' he- heh' jaa- dsa- cha- kuu' jee' jmee' Dio hih'.

²⁶Lā-jēē' hi- ga-nuu' juu' la-, ga-jāyh':

—¿Hii- ba' lāā' ja-?

²⁷He- ja- ga-jāh' Jesús siiyh':

—He- sa- lā-kēh' dsa- jmii' jmee', Dio ba' lih' jmee'.

²⁸ Mah' ga'jäh' Pee' siyh':

—Ma' jā' ba' lä'jē' he' cha' kya' jnääh' mah' ma' ya' nōō' jnääh' kya' hne'.

²⁹ He' ja' ga'jäh' Jesús siyh':

—Ma' ra' ju' dsoo' jwēēhn' hnäh'. Lä'jēē' hi' ma' tuu' dsē' ma' hwēē' cha'neh' kih', hi' ma' beey' cho' jmiy', øøyh', mëy', chih' kya' kih' he' hnøøy' jmeey' lä' koo' la' mada' kih' Dio, ³⁰ hi' he' hyoh' cha' ga'miih' jmi' gyuu' la'. Hi' jmi' gyuu' he' na' ga' jā', tēy' jee' mo'so' juuy'.

Ngoo' hnē' jiih' jmeeh' Jesús juu' he' juuy'

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Ga'tēēh' Jesús kah' lä'jēē' gya' tuu' discipulo kya' mah' ga' siyh':

—Na' maan' ta' Jerusalén mah' lä'te' lä'jē' he' ga' si' lä'jēē' hi' ga'ngēē' juu' kih' Dio llo'joo' lä'koo' ga' siy' kih' Hi' ga'lēē' ngo' la'. ³² Jee' ja' taayh' jnä' ja'goo' dsa' hi' sa' laa' judiu mah' mi'kwayh' jnä', ta'haayh' jnä', mah' ti'hney' jnä'.

³³ Ma'ngēē' ma'jmi' ma'baay' jnä', ja' ga' jngēēy' jnä'. Pero lä'jiin' ka'läh' ga' ma'hya' hnē' jmi'.

³⁴ Pero ni' jaa' discipulo kya' he' sa' ga'lā'ngēē' he' juu' ja' ma'hlēēyh'. Kih' discipulo he' ma' la' lä'koh' juu' na'hmää' ba'. He'ja' sa' ga'lā'ngēēy' hee' ma'hnøø' jäh' juu' ja'.

Ga'mi'hlää' Jesús jaa' dsa'tuu'

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Ma'ngoo' ya'jäh' Jesús chuuh' jwii' Jericó, koo' jwē' ja' ma' gya' jaa' dsa'tuu' hi' ma' chu' kya' dsa' hi' ma' dsa'ngēē' jee' ja'. ³⁶ Ma' ga'nuu' dsa'tuu' he' dsa'ngēē' jwēē' dsa' mah' ga'ngiiy' juu' :

—¿Hee' na' jmee' dsa' hi' ga'nää' na'?

³⁷ Mah' ga'jmeeh' dsa' juu' kiyh':

—Jesús dsa' chaa' Nazaret ba' na' hi' dsa'ngēē' cha'jwē' la'.

³⁸ Ja' ga' ga'hlēēyh' ki' gaa', ga'jäh'y':

—Jesús, hne' hi' laa' sa'ju' kih' David, wa' lä' nih' hoh' ki' jnä'.

³⁹ Lä'jēē' dsa' hi' ga'nää' ta' cha'nē' Jesús, ga'juuyh' kih' dsa'tuu' he' mah' mo'so' ma' tooyh' miih'. Pero dsa'tuu' he' cha'ga'miih' ma' tooyh' miih':

—Hne' hi' laa' sa'ju' kih' David, wa' lä' nih' hoh' ki' jnä'.

⁴⁰ Ja' ga' ga'noo' Jesús. Ga'jmeey' mada' na'kya' hi' tuu' he' chuh' kiyh'. Ma' ga'llooy' chuh', ga'ngii' Jesús juu' kiyh'.

⁴¹ Ga'jäh'y' siyh':

—¿Hee' hnooh' jmeen' kyah'?

Mah' ga'jäh' dsa'tuu' he':

—Dsa'jøøh' kyaan', hnoon' lä'jñä' mi' nēn'.

⁴² —Wa' lä'jñä' ba' mi'nēh'. Ma'hlää' ba' hne' kih' he' ma'lā'dsoo' hoh' —ga'jäh' Jesús siyh'.

⁴³ Lä'chah' ja' ga'lā'jñä' mi'nēy'. Mah' ngooy' kya' Jesús, kway' ti'hmaah' kih' Dio. Hi' lä'jēē' dsa' hi' ma'tääh' jee' ja' ma' kway' ti'hmaah' kih' Dio ka'läh'.

19

Juu' kih' Zaqueo

¹ Ma' ga'he' Jesús jee' jwii' Jericó, ngoo' bih' hääy' jwē'. ² Jee' ja' ma' gya' jaa' dsa' cha' kuu' hi' ma' chee' Zaqueo, dsa'jøøh' kya' lä'jēē' hi' ma' koo' ku'sih'. ³ Ma' hnøøy' ma' jēēy' Jesús. Pero sa' ga'tēy' ma' jēēy' jee' kih' jwēē' dsa', jēēh' ma' laay' jaa' dsa' bēēh' pih'. ⁴ He'ja' ngooy' ko'chih' ta' cha'nē'. Ga'wiiy' gyuu' hma' sicómoro mah' jēēy' Jesús. Jēēh' ta' ja' ma' dsa'ngēēy'. ⁵ Ma' ya'jäh' Jesús jee' ja', ga'jēēy' ta' gyuuh', ga'jēēy' Zaqueo lleē' gyuuh' hma'. Mah' ga' siyh':

—Zaqueo, jñaa' na'koh' jee' na'. Jēēh', na' jmee' bii' na'jñan' cha'neh' kyah'.

⁶ Ja' ga' ga'jñaa'y' ko'chih'. Peer' jēē' dsēy' ga'tēy' cha'neh' kiyh'. ⁷ Ma' ga'jēē' lä'jēē' dsa' he', ga'løoy' hlēēyh' wii' kih' Jesús, kih' he' ga'jäh' cha'neh' kih' jaa' dsa' wa' hi' cha' hi'. ⁸ Mah' ga'noo' Zaqueo jee' ma' gya', ga'jäh'y' siyh' Dsa'jøøh' jñan':

—Dsa'jøøh' kyaan', kwan' to'dsaah' he' cha' kin' kwēēhn' dsa' hi' tā'nee'. Lä'jēē' hi' ma'hiin' kuu' kih', ngēēn' kiyh' kye'juh'.

⁹ Mah' ga'jäh' Jesús siyh':

—Na' ma'laa' lä'jēē' dsa' hi' tääh' cha'neh' la'. Jēēh', dsa'nuuh' la', laa' ja'ba' sa'ju' kih' Abraham ka'läh'. ¹⁰ Jēēh',

Hĩ-ga-lēē' ngo' la-, ma-jay- hnaayh- hĩ-
na-hēē' mah' lāāy'.

Juu' na-hmāā' lā-koo- la' kih' uu- dsa-
hĩ-ga-jmee' ta' kyaah' kuu'

(Mt. 25:14-30)

¹¹ Ma-tāāh' dsa- ma-nuu- kih' Jesús, he-
ja- ga-hlēēy' juu' na-hmāā' lā-la-. Jēēh'
ma-ngoo' ya-jāyh' kih' Jerusalén hi- ma-
jmeē- dsa- hūu- dsē-, lā- chah' ja- ma- lēē'
Jesús dsa- ta' mah' jmeey' hih' kih' dsa-
gooy'. ¹² He- ja- ga-jāh' Jesús siyih':

—Ma' chaa- jaa- dsa-jōōh' hĩ- ngoo'
jee' jwii- uu' jee' hñaa' dsih' lēēy' dsa-
ta' jōōh', ja- ga-jāyh' gooy'. ¹³ Jāā' ja-
ga- ya- hēēy', ga-tēēy' gyaā' moz' kyaay'.
Ga-kwēēy' ma- koo- chooh' kuu' lā-jaay'.
Mah' ga-siyih': "Jmee' hnāh' ta' kyaah' kuu'
la-, ta' kō- jiih' lā-hēēn'." ¹⁴ Pero dsa- hĩ-
ma- tāāh' jee' jwii- ja-, ma' na-hōōh' kih'
dsa-jōōh' he'. He- ja- ga-cheey' dsa- kaah'
kiyh' hĩ- dsa-jāh' jee' ja-: "Sa- hnōō- jnāāh'
lēē' dsa- na- dsa-ta' kyaā' jnāāh'."

¹⁵ Lā-koo- ma' jāh' dsa-jōōh' hē',
ma-ngēē' ma-hñay' ta', ga-jmeey' mada-
dsa-tēēy' moz- hĩ- ga-kwēēy' kuu'
mah' jēēy' ha- koo- te' kuu' ma-lih- moz-
he'. ¹⁶ Ja' hĩ- to- nē' he', ga-jāyh' siyih':
"Dsa-jōōh' kyaan-, kyaah' kuu' kyah'
ma-lihn- koo- ga' gya' lā-koo- te' he-
ga-kwēēh' jnā'." ¹⁷ Dsa- ta' jōōh' he' ga-jāh'
siyih': "Lu' ba' ta' kyah', hne- moz- lluu'
kyaan-. Kih' he- ma- mi- teh' kyaah' miih-
he- ga-toohn' gooh-, lēēh' dsa- ta' kih'
gya' jwii-." ¹⁸ Ja' hĩ- jñah' he' hĩ- ga-jāh':
"Dsa-jōōh' kyaan-, kuu' kyah' ma-lih-
hñā' juh- lā-koh' te' kuu' he- ga-kwēēh'
jnā'." ¹⁹ Hi' ga-siyih' ka-lāh' hĩ- he': "Hne-
ka-lāh' lēēh' dsa-ta' kih' hñā' jwii-."

²⁰ Hi' ja' jñah' ka-lāh' hĩ- ga-jāh':
"Dsa-jōōh' kyaan-, hee- kuu' kyah' la-,
ga-lōōn' lluu' kyaah' hmiih- dsa-luu-."
²¹ Jēēh', ga-lā-gohn- kyaah' hne- kih' he-
hāāh' kyaah' ta' kyah'. Jmeeh- kyah'
he- la' kih' jñah' hĩ- chooh' ta' jee' sa-
jngēēh'." ²² Mah' ga-jāyh' siyih': "He- ba'
che- hlēēh' hne- moz-. Kyaah' ja-ba' juu'
he- ma-hlēēh' llan- ta' kyah'. Ma-nēh'
ba' hne- he- hāān', mah' jmeen- kin-
he- la' kih' jñah' hĩ- choohn' ta' jee' sa-

ma-jngēēn'. ²³ He-la' sa- ga-tōōh' kuu' kin-
banco mah' ma-la- ma-jāhn- ma-ngēēh'
kin- lā-kye- sa-jōō' kih'?" ²⁴ Mah' ga-siyih'-
lā-jēē' hĩ- ma-tāāh' jee' ja-: "Jñuuh' hnāh'
kuu' he- chooyh- na- mah' kwēēh' hnāh'
hĩ- cha- kih' gya' koo- na-." ²⁵ Dsa- he'
ga-jāh' siyih': "Dsa-jōōh' kyaan-, pero
dsa- na- cha- ba' kiyh' gya' koo- na-."
²⁶ Pero jwēēhn- hnāh': "Hĩ- cha- kih',
hyoyh- cha-ga-miuh-. Mah' hĩ- cha- miuh-
kih', dsa-jñuh' go-te- ba' he- cha- kiyh'.
²⁷ Lā-ja- ka-lāh' lā-jēē' hĩ- na-hōōh' kin',
hĩ- sa- ma- hnōō' ma' jmeen- hih' kih',
go-kyaa' kyaan- ta' lā- mah' kuh' luuy'
cha-nēn' la-."

Ga-he' Jesús na-dsēē- burr- jwii-
Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Ma-ngēē' ma-hlēēh' Jesús juu' ja-,
ga-he'y' jwē' ngoo'y' ta' Jerusalén. ²⁹ Ma'
ngoo'y' ya-chuyh' jwii- Betfagé kyaah' Be-
tania, jāh' kih' moh' he- cheē- Olivo,
ga-cheey' uu' discípulo kyaay'. ³⁰ Ga-siyih':
—Go-nāā' hnāh' ta' jee' jwii- mäh- he-
nōō' ta' cha-nē'. Wa-ra- ga-tēēh' hnāh'
jee' oo-, jnāāh- hnāh' jaa- burr- mäh'
hĩ- na-hñuuh', hĩ- sa- ga- ma-wii' dsa-
ja- cheeh' hnāh' mah' ya-jāāh' hnāh' ta'
la-. ³¹ Cher'mah' chaa- hĩ- ga-ngii' juu'
kyah' hnāh' he-la' cheeh' hnāh' burr-
na-, ja-jwiih' hñih' lā-la-: "Jmee' bii' kih'
Dsa-jōōh' kyaā' jnāāh' ba-la-."

³² He-ja- ga-nāā' ba' hĩ- ga-cheey'
he'. Hi' ga-jnāāyh' ba' lā-koh' ga-jāyh'.
³³ Lā-koo- ma' tāāyh' cheeyh- burr- he',
ga-jāh' dsa- juu' burr- siyih':

—He-la' cheeh' hnāh' burr- na?

³⁴ Mah' ga-jāh' discípulo he' siyih':

—He- jmeē- bii' kih' Dsa-jōōh' jñān' ba'
la-.

³⁵ He-ja- na-jāāy- burr- he' jee' cheh'
Jesús mah' ga-kye- dsa- hmiih- kih'
ka-luu' burr-. Ja-ga- ga-wii' Jesús burr-
he'. ³⁶ Lā-koo- ma' ngoo' Jesús, lā-jēē'
dsa- ma' ja' hmiih- kih' lā- hā' jwē'. ³⁷ Ma'
ngoo'y' ya-jāyh' jyoo' kih' moh' Olivo, peer-
ma' chaa- lluu' lā-jēē' dsa- kyaay' hĩ- ma'
chaa' kaah' kiyh'. Ma-tooyh- miuh', kway-
ti'hmaah' kih' Dio kih' lā-jē- he- juh-gaa-
he- ga-jēēy'. ³⁸ Ma' jāyh':

—¡Dio kyaah' Dsa-jøøh' jnän' hi- ja' na-
lä'hin' kiyh'! Wa' hii' tií' gyuu' jmi- gyuu'.
¡He- ba' che- jøøh' laa' hi- gya' gyuu'!

³⁹Ja' ga' ko- llaa' fariseo hi- ma' tääh' jee'
kih' dsa' he' ga' jäyh':

—Ta-jwöh', ta' kwa- jwë' hlëeh' dis-
cípulo kyaah' lä' na-.

⁴⁰He- ja- ga' jäh' Jesús siyh':

—Jwëehn' hnäh', cher'mah' dsa- la-
ga-tu' hlëeh' lä' na-, kuu' he- tääh' la-
hlëeh' llay'.

⁴¹Lä' koo- ma' ga-tëë' Jesús chuh' kih'
Jerusalén, ga-jëë' ta' jee' jwii- ja-. Peer-
ga'ki' ga'hooyh' kih' dsa- chaa- jee' ja-.

⁴²Hi- ga' jäyh':

—He- ba' che- llu' kyah' hnäh', wa'ra-
jäh' kih' lä'ngëeh' hnäh' jmi' na', hii- na-
hi- le' jmee' hii' tií' kyah' hnäh'. Pero
sa' jnä' he- ja- kyah' hnäh' na' ga-juh-.
⁴³Jëeh', ja' jmi' hliih' kyah' hnäh'. Dsa-
hi- na-høøh' kyah' hnäh' dsa-taayh' lä' ku'
lä' jii' jee' jwii- kyah' hnäh' mah' saayh'
hnäh' lä' hii' né' go-te-. Ni' ko-taa' mo-so-
cha- jee' lääh' hnäh'. ⁴⁴Soh'hlay' go-te-
na'hyah- he- na-jné- jwii- kyah' hnäh'.
Ja- jiih' ma-jaa' hnäh' kih' dsa' he-. So-
h'hla' mi'kuu' he- la' na'hyah-, kih' he- sa-
ga-jmeeh' hnäh' he' he- ja' hi- ma' lää'
hnäh'.

Ga-hwëë' Jesús dsa- hi- ma' tääh' hnií'
jee' chih' gwah-

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵Ma' ga-he' Jesús jee' chih' gwah' juuh',
ga-løøy' hëëy' kih' lä-jëë' dsa- hi- ma' lla-
hmoo'h' jee' ja-. ⁴⁶Mah' ga-siyh':

—Lä' la- na-sii- juu' kih' Dio: “Hne-
kin' lä' chee- hne' jee' ngii- dsa- kih' Dio.”
Pero ma-jmeeh' hnäh' lä' koo- too- jee'
dsa-taah' dsa-hii- ba'.

⁴⁷Koo- jmi' koo- jmi' ma' hlëeh' Jesús
dsa- jee' chih' gwah'. Pero lä-jëë'
dsa-kaah' kya' jmi- dsa- kyaah' ta-jwöh'
kya' ley kyaah' dsa-kaah' kih' jee' jwii-
ja-, ma' hnøøy' ma-jngëëyh' Jesús. ⁴⁸Sa-
ga-jnøøyh' ha- lä' ma-jmeey' mah' ma'
jngëëyh' Jesús, jëeh' jwëë' dsa- ma' tääh'
jëë' koo- hweh-, nuuy- juu' he- kwa-
Jesús.

20

He- ja' gyuu' ba' hih' he- jmee' Jesús
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹Koo- jmi' ma' cheh' Jesús hlëëyh-
dsa- ju'hmëë' jee' chih' gwah' ma' ya-nää'
dsa-kaah' kya' jmi- dsa- kyaah' ta-jwöh'
kya' ley ko-jøh' kyaah' dsa-gyuu'. ²Mah'
ga-jäyh' siyh' Jesús:

—Chiih' jnääh'. ¿Che' cha- jwë' kyah' he-
jmeeh- lä-jë- he- na-? ¿Hii- kih' hih' he-
jmeeh- lä' na-?

³He- ja- ga-jëeh- Jesús juu' kih',
ga-siyh':

—Ngiih' koo- mi' juu' kyah' hnäh'
ka-läh'. Jëeh' da' hnäh' kin' jää', ja- ga'
jwahn' hi- kih' hih' he- jmeen- lä' la-.
⁴¿Hii- ga-jmee' hih' he- ga'chaa' Jwaa'
dsa- jmi-, che' Dio o che' dsa-nuuh-?

⁵Jee' tääyh' ja- ma' llay- juu' kyaah'
dsa-kyayh', ma' jäyh':

—Cher'mah' ga-jäh' jne', hih' kih' Dio ba'
ja-, Jesús jäh': “¿He- la' sa' ga-lä-dsoo' hoh'
hnäh' kiyh' ga- ja-?” “Hi' cher'mah' ga-jäh'
jne', ja' hih' kih' dsa- ba' ja-, lä-jëë' dsa-
te' kuu' jnän', jëeh', lä-jëë' hi- he' jmeey-
dsoo' Jwaa' ma' laa' jaa- hi- ma' ngëë- juu'
kih' Dio.

⁷He- ja- ga-jäyh' ga-siyh' Jesús:

—Sa' né' jnääh' hi- kih' hih' ja' Jwaa' he-
ga'chaay' dsa- jmi-.

⁸Mah' ga-jëeh- Jesús juu' kih' ka-läh',
ga-siyh':

—Ni' jnä' sa' jmeehn' juu' hi- ga-jmee'
hih' he- jmeen- lä' la-.

Juu' na-hmää' lä' koo- la' kih' dsa- hi-
ga-høø' ta' kih' jñah'

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹Hi' ga-løøy' hlëëyh- dsa- juu' na-hmää'
lä' la-:

—Jaa- dsa- ga-tää' koo- nää' chaah' wii-
jeh'. Mah' ga-tooyh- goo- dsa- he- høøy'
ma' to'dsaah'. Ja' ga' ya-hëëy' ngooy', jee'
ga-lä-hëëy' cha-miih- jmi'. ¹⁰Ma' ga-lloo'
jii- kih' mi'jeh' ja-, ga-cheey' jaa- moz-
kyaay' jee' ma' tääh' dsa- høø' ta' kiyh'
mah' ma' koo'y' hëëy' he- ma' tëëy'.
Pero dsa- hi- ma' høø' chaah' jeh' ja-,
ga-kway' kih' moz- he' mah' ga-hëëy' kih'
ta-jmah'. ¹¹Ga-cheey' jñah' ka-läh' moz-
kyaay'. Hi- he' ka-läh' ga-jmi' ga-baa'

dsih', ga'lley' o' hih' kih' mah' ga'cheeyh' ta'jmah'. ¹²Ga'tē' hnē' jiih' ga'cheey' jñah' moz' kyaay'. Pero dsa' hi' ma' tääh' jmeē' ta' jee' ja', lä'ja' ka'läh' ga'jmeeyh' dsoo' mah' ga'hēy' kih' go'tē'.

¹³Hi' dsa' juu' chaah' jēh' ja', ma' jmeey' hu' dsē': "¿Ha' lä' jmeen'? Go' cheen' jaa' chih' kyaan' nää' ga' hi' hnaan', ha' ga' che' wä'ra' ga'llooy', jmeey' he' kih'."

¹⁴Pero dsa' hi' ma' hōō' chaah' jēh' ja', ma' ga'jēy' ja' chih' he', ga'taayh' ga'llay' juu', ga'jāyh': "Hi' oo' na' jä' kyaah' ta' la'. Wä' jngēēh' jñih' mah' jän' kyaah' hēy' he' ma' tēy'." ¹⁵He' ja' ga'lleey' ta' ka'hne' jee' ma' na' jñää' chaah' jēh' ja' mah' na'jngēy'.

¿Hee' ba' jmeē' dsa' juu' chaah' jēh' kih' hi' hōō' ta' kiyh', laah' hnäh'? ¹⁶Lloo' dsa' juu' jēh' mah' mi'llaay' hi' jmeē' ta' ja' mah' tooyh' goo' jñah' hi' jmeē' ta' kiyh' —ga'jäh' Jesús.

Ma' ga'nuu' lä'jēē' dsa' he' juu' ja', ga'jāyh':

—¡Sa' wä' kwa' Dio jwē' jmeen' lä'ja'!

¹⁷Ma' cheh' Jesús jēē' lä'jēē' dsa' he' mah' ga'siiyh':

—¿Hee' hnōō' jäh' he' na' si' lä'la'?:

Ja'ba' kuu' he' sa' ga'tih' dsē' tē'hyah', he' ja' ba' ga'jäh' lä'koō' mi'kuu' he' kye' dsa' to' nē' kih' koō' hne' juu'.

¹⁸Lä'jēē' hi' täh' nē' kuu' ja', hi' he' chu'jōō' jmi'ngo' kih'. Hi' wä'ra' ga'toh' kuu' ja' nē' kih' dsa', jleeyh' go'tē'.

¹⁹Lä'jēē' jmi' dsa' kaah' he' kyaah' ta' j-woh' kya' ley hnōōy' ma' saayh' Jesús hor' ja', jēēh' ga'tah' dsēy' he' ga'hlēēh' Jesús kiyh' kyaah' juu' na'hmää' ja'. Pero ma' gayh' dsa'.

Kwaat' kih' ku'sih'

(Mt. 22:15-22; Mr. 12:13-17)

²⁰He' ja' ga'chee' dsa' kaah' he' ko'llaa' dsa' hi' na'kii' juu'. Hi' he' ma' jmää' hñii' lä'koō' hi' lluu'. Lä' taa' ga' ga'jmeey' ha' lä' jee' ma' kaah' juu' kih' Jesús mah' ma' hñii' kiyh' kyaah' dsa'ta'. ²¹Lä'ja', ga'ngiiy' juu' kiyh':

—Ta'jwōh', nē' jñääh' hne' hlēēh' kwee' ma' kwah' juu'. Sa' cha' kwaat' kye' ha' lä' laa' lä'jaa' lä'jaa' dsa'. Hne' jwiih'

dsa' kyaah' ju' dsoo' jmah' ba' ha' lä' la' jwē' kih' Dio. ²²¿Ha' lä' jwah' hne', che' llu' mi'hmaah' jne' ku'sih' kih' dsa'ta' César o sa' llu'?

²³Pero kyuu' ba' Jesús may' kih' dsa' he', he' ja' ga'siiyh':

—¿He' la' kah' hnäh' dsēn'? ²⁴Heeh' da' jñä' koō' kuu'. ¿Hi' kih' hēh' toō' la'? ¿Hi' kih' jmi' na' si' la'?

Mah' ga'jäh' dsa' he' siiyh' Jesús:

—Kih' César ba' na'.

²⁵He' ja' ga'jäh' Jesús siiyh':

—He' la' kih' César, kwēēh' ba' César. He' la' kih' Dio, kwēēh' ba' Dio he' la' kih'.

²⁶Ni' miih' sa' ga'jnōōy' ha' lä' jee' ma' kaah' juu' kih' Jesús to'lo' nē' lä'jēē' dsa'. Koō' ga'taayh' jēē' dsayh' ba' kyaah' juu' he' ga'jēēh' Jesús kiyh' mah' ga'jāy' t'isih' go'tē'.

Ga'ngii' dsa' juu' ha' lä' le' wä'ra' ga'tē' jee' lä'jiih' hi' na'juu'

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷Lä'ja' ga'lla' nää' ko'llaa' dsa' saduceo jee' ma' cheh' Jesús. Dsa' he', sa' ma' jmeey' dsoo' he' lä'jiih' dsa' hi' ma' na'juu'. Mah' ga'ngii' dsa' he' juu' kih' Jesús. ²⁸Ga'jāyh':

—Ta'jwōh', Moisé ga'sii' jñän' kyaah' juu' la'. Wä'ra' ga'juu' jaa' dsa' nuu' hi' sa' chaa' joō', dsa' nuu' oōh' hñii' he', lle' kih' tēy' dsa' mē' mah' lä' chaa' jooy' hi' lee' kwaat' kya' hñii' oōy'. ²⁹Ma' laa' gyeē' dsa' nuu' jaa' ba' cho'jmiy'. Hi' to' nē' he' ga'kaa' dsa' mē' pero chah' ba' ga'juuy'. Sa' ga'lä' chaa' jooy'. ³⁰He' ja' jee' ga'tē' uu' dsa' nuu' oōy', ga'kaa' dsa' mē' he'. Ja' ba' lä'ja' ga'juuy', sa' ga'lä' chaa' jooy'. ³¹Jee' ga'tē' uu' dsa' nuu' oōy', ga'kaay' dsa' mē' he'. Ja' ba' lä'ja' lä'jēē' gyeē' dsa' nuu' ga'kaa' dsa' mē' he' hi' ga'juu' lä'jēē' gyeē' dsa' nuu' he'. Ni' jaa' sa' ga'lä' chaa' joō'. ³²Jee' ga'dsaa' go'tē', ga'juu' hñii' dsa' mē' ka'läh'. ³³Wä'ra' ga'tē' jee' lä'jiih' hi' ma' na'juu', ¿hi' jaa' kih' jee' lä'jēē' gyeē' lee' kya' dsa' mē' he'? Jēēh', ga'lä'jēē' gyeē' ba' ga'lä'kyaayh' —ga'jäh' dsa' saduceo siiyh' Jesús.

³⁴He' ja' ga'jēēh' Jesús juu' kiyh', ga'siiyh':

—Dsa-mē³⁵ dsa-nūh³⁶ jee³⁷ gooy³⁸ ta'ko³⁹ jiih⁴⁰ chaay⁴¹ jmi-gyuu⁴² la⁴³ ba⁴⁴. ³⁵ Pero lā-jēē⁴⁵ dsa⁴⁶ hī⁴⁷ lāa⁴⁸ kwaat⁴⁹ lā-jiih⁵⁰ jee⁵¹ kih⁵² hī⁵³ na⁵⁴ juu⁵⁵ mah⁵⁶ dsa⁵⁷ taayh⁵⁸ jmi-gyuu⁵⁹ hmēē⁶⁰, jee⁶¹ ja⁶² ni⁶³ jaa⁶⁴ dsa⁶⁵ mē⁶⁶ dsa-nūh⁶⁷ mo⁶⁸ so⁶⁹ jee⁷⁰ gooy⁷¹. ³⁶ Ni⁷² mo⁷³ so⁷⁴ juuy⁷⁵ ka⁷⁶ lāh⁷⁷, leey⁷⁸ kwee⁷⁹ lā⁸⁰ koo⁸¹ ángele. Lā⁸² llu⁸³ he⁸⁴ lā⁸⁵ jiih⁸⁶ he⁸⁷ ja⁸⁸ leey⁸⁹ joo⁹⁰ Dio ba⁹¹. ³⁷ Hi⁹² lā⁹³ kye⁹⁴ Moisé ga⁹⁵ mi⁹⁶ njāā⁹⁷ jnān⁹⁸ he⁹⁹ lā¹⁰⁰ jiih¹⁰¹ dsa¹⁰² jee¹⁰³ kih¹⁰⁴ hī¹⁰⁵ na¹⁰⁶ juu¹⁰⁷. Jēēh¹⁰⁸, lā¹⁰⁹ ma¹¹⁰ ga¹¹¹ si¹¹² Moisé lā¹¹³ koo¹¹⁴ ga¹¹⁵ la¹¹⁶ kiyh¹¹⁷ jee¹¹⁸ ma¹¹⁹ chih¹²⁰ chaah¹²¹ to¹²² ja¹²³, ga¹²⁴ tēēyh¹²⁵ Dio lā¹²⁶ la¹²⁷: “Dio kyaā¹²⁸ Abraham, Dio kyaā¹²⁹ Isaac, Dio kyaā¹³⁰ Jacob.” ³⁸ He¹³¹ ga¹³² jāyh¹³³ lā¹³⁴ ja¹³⁵, sa¹³⁶ na¹³⁷ juu¹³⁸ dsa¹³⁹ ma¹⁴⁰ gyuh¹⁴¹ jnān¹⁴² he¹⁴³ kih¹⁴⁴ Dio. Jēēh¹⁴⁵ Dio jnān¹⁴⁶ laay¹⁴⁷ Dio kyaā¹⁴⁸ hī¹⁴⁹ na¹⁵⁰ jiih¹⁵¹ ba¹⁵².

³⁹ Ko¹⁵³ llaa¹⁵⁴ ta¹⁵⁵ jwoh¹⁵⁶ kyaā¹⁵⁷ ley¹⁵⁸ ga¹⁵⁹ jāh¹⁶⁰ siiyh¹⁶¹:

—Llu¹⁶² ba¹⁶³ he¹⁶⁴ ma¹⁶⁵ jāh¹⁶⁶ na¹⁶⁷, Ta¹⁶⁸ jwoh¹⁶⁹.

⁴⁰ Jā¹⁷⁰ jiih¹⁷¹ mo¹⁷² so¹⁷³ ga¹⁷⁴ tūu¹⁷⁵ dsēy¹⁷⁶ ma¹⁷⁷ ngii¹⁷⁸ gyih¹⁷⁹ juu¹⁸⁰ kih¹⁸¹ Jesús.

Hī¹⁸² kih¹⁸³ ja¹⁸⁴ hī¹⁸⁵ lāa¹⁸⁶ Cristo

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Mah¹⁸⁷ ga¹⁸⁸ jāh¹⁸⁹ Jesús siiyh¹⁹⁰:

—¿Ha¹⁹¹ lā¹⁹² la¹⁹³ he¹⁹⁴ jāh¹⁹⁵ dsa¹⁹⁶, Cristo lāa¹⁹⁷ sa¹⁹⁸ juu¹⁹⁹ kih²⁰⁰ David? ⁴² He²⁰¹ ba²⁰² hñii²⁰³ David ga²⁰⁴ si²⁰⁵ juu²⁰⁶ la²⁰⁷ nē²⁰⁸ je²⁰⁹ kih²¹⁰ Salmo: Ga²¹¹ jāh²¹² Dio ga²¹³ siiyh²¹⁴ Dsa²¹⁵ jōēh²¹⁶ kyaan²¹⁷:

“Na²¹⁸ jwoo²¹⁹ ra²²⁰ lluu²²¹ kin²²² la²²³,

⁴³ lā²²⁴ jiih²²⁵ lloo²²⁶ jmi²²⁷ llaan²²⁸ hñ²²⁹ ti²³⁰h²³¹ lā²³² jēē²³³ hī²³⁴ na²³⁵ hōēh²³⁶ kyah²³⁷.”

⁴⁴ ¿Ha²³⁸ lā²³⁹ ja²⁴⁰ lāa²⁴¹ Cristo sa²⁴² juu²⁴³ kih²⁴⁴ David ga²⁴⁵ ja²⁴⁶, cher²⁴⁷ mah²⁴⁸ hñii²⁴⁹ David ga²⁵⁰ jāh²⁵¹ kih²⁵² Cristo: “Dsa²⁵³ jōēh²⁵⁴ kyaan²⁵⁵?”

Ga²⁵⁶ juu²⁵⁷ Jesús kih²⁵⁸ ta²⁵⁹ jwoh²⁶⁰ kyaā²⁶¹ ley²⁶² (Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Lā²⁶³ ma²⁶⁴ nuu²⁶⁵ ja²⁶⁶ lā²⁶⁷ jēē²⁶⁸ hī²⁶⁹ tāāh²⁷⁰ jee²⁷¹ ja²⁷², ga²⁷³ jāh²⁷⁴ Jesús siih²⁷⁵ discípulo kyaay²⁷⁶:

⁴⁶ —Leēh²⁷⁷ hnāh²⁷⁸ kyaah²⁷⁹ ta²⁸⁰ jwoh²⁸¹ kyaā²⁸² ley²⁸³. Peer²⁸⁴ ti²⁸⁵h²⁸⁶ dsēy²⁸⁷ ngēy²⁸⁸ jee²⁸⁹ kih²⁹⁰ dsa²⁹¹ kyeyh²⁹² hmi²⁹³h²⁹⁴ kyoo²⁹⁵, hnōy²⁹⁶ jmee²⁹⁷ dsa²⁹⁸ Dio kiyh²⁹⁹ cha³⁰⁰ jwē³⁰¹ juu³⁰². Hi³⁰³ ti³⁰⁴h³⁰⁵ dsēy³⁰⁶ gyay³⁰⁷ to³⁰⁸ nē³⁰⁹ hma³¹⁰ sii³¹¹ neh³¹² gwah³¹³ mäh³¹⁴ hī³¹⁵ lā³¹⁶ ja³¹⁷ ka³¹⁸ lāh³¹⁹ jee³²⁰ dsa³²¹ taāh³²² dsa³²³ kuh³²⁴ hñ³²⁵. ⁴⁷ Hwēy³²⁶ dsa³²⁷ mē³²⁸ hñii³²⁹ cha³³⁰ neh³³¹ kih³³², ki³³³ wēē³³⁴ dsa³³⁵ taayh³³⁶ ngiiy³³⁷ kiyh³³⁸ kih³³⁹ Dio ha³⁴⁰ jee³⁴¹ jēē³⁴² dsa³⁴³ kiyh³⁴⁴. Pero cha³⁴⁵ ga³⁴⁶ mi³⁴⁷ ih³⁴⁸ wi³⁴⁹ heeh³⁵⁰ Dio dsa³⁵¹ hī³⁵² jmee³⁵³ lā³⁵⁴ ja³⁵⁵.

21

Na³⁵⁶ ka³⁵⁷ dsa³⁵⁸ mē³⁵⁹ hñii³⁶⁰ kuu³⁶¹ cha³⁶² nē³⁶³ Dio (Mt. 12:41-44)

¹ Ma³⁶⁴ cheh³⁶⁵ Jesús jēē³⁶⁶ ha³⁶⁷ lā³⁶⁸ ma³⁶⁹ jmee³⁷⁰ dsa³⁷¹ cha³⁷² kuu³⁷³, tooyh³⁷⁴ kuu³⁷⁵ neh³⁷⁶ wi³⁷⁷ kih³⁷⁸ gwah³⁷⁹. ² Ga³⁸⁰ jēēy³⁸¹ ka³⁸² lāh³⁸³ jaa³⁸⁴ dsa³⁸⁵ mē³⁸⁶ hñii³⁸⁷ hī³⁸⁸ tā³⁸⁹ nēē³⁹⁰ go³⁹¹ te³⁹², ga³⁹³ tooyh³⁹⁴ to³⁹⁵ nē³⁹⁶ nōē³⁹⁷ he³⁹⁸ sa³⁹⁹ kyēē⁴⁰⁰ ni⁴⁰¹ mi⁴⁰²h⁴⁰³. ³ He⁴⁰⁴ ja⁴⁰⁵ ga⁴⁰⁶ jāyh⁴⁰⁷:

—Ma⁴⁰⁸ ra⁴⁰⁹ ju⁴¹⁰ dsoo⁴¹¹ jwēēhn⁴¹² hnāh⁴¹³, dsa⁴¹⁴ mē⁴¹⁵ hñii⁴¹⁶ la⁴¹⁷ tā⁴¹⁸ nēē⁴¹⁹, ma⁴²⁰ kway⁴²¹ cha⁴²² ga⁴²³ mi⁴²⁴h⁴²⁵ lā⁴²⁶ koh⁴²⁷ ga⁴²⁸ jee⁴²⁹ lā⁴³⁰ jēē⁴³¹ hī⁴³² cha⁴³³ kuu⁴³⁴. ⁴ Jēēh⁴³⁵ lā⁴³⁶ jēē⁴³⁷ hī⁴³⁸ oo⁴³⁹ ma⁴⁴⁰ kwēēh⁴⁴¹ Dio mi⁴⁴²h⁴⁴³ he⁴⁴⁴ dsa⁴⁴⁵ chaā⁴⁴⁶ kiyh⁴⁴⁷, pero dsa⁴⁴⁸ mē⁴⁴⁹ hñii⁴⁵⁰ la⁴⁵¹, ma⁴⁵² ke⁴⁵³ tā⁴⁵⁴ nēēy⁴⁵⁵, ma⁴⁵⁶ kway⁴⁵⁷ lā⁴⁵⁸ koh⁴⁵⁹ te⁴⁶⁰ kuu⁴⁶¹ he⁴⁶² cha⁴⁶³ kiyh⁴⁶⁴ he⁴⁶⁵ kyaah⁴⁶⁶ ma⁴⁶⁷ lay⁴⁶⁸ he⁴⁶⁹ jmee⁴⁷⁰ bi⁴⁷¹ kiyh⁴⁷² — ga⁴⁷³ jāh⁴⁷⁴ Jesús.

Lloo⁴⁷⁵ koo⁴⁷⁶ jmi⁴⁷⁷ hla⁴⁷⁸ gwah⁴⁷⁹ juu⁴⁸⁰h⁴⁸¹

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Ma⁴⁸² tāāh⁴⁸³ ko⁴⁸⁴ llaa⁴⁸⁵ ma⁴⁸⁶ lla⁴⁸⁷ juu⁴⁸⁸ kih⁴⁸⁹ gwah⁴⁹⁰ ha⁴⁹¹ lā⁴⁹² koo⁴⁹³ na⁴⁹⁴ hñāah⁴⁹⁵ ma⁴⁹⁶ la⁴⁹⁷ kuu⁴⁹⁸ he⁴⁹⁹ ma⁵⁰⁰ na⁵⁰¹ chuh⁵⁰² hī⁵⁰³ ma⁵⁰⁴ na⁵⁰⁵ li⁵⁰⁶ kyaah⁵⁰⁷ lā⁵⁰⁸ jē⁵⁰⁹ he⁵¹⁰ ma⁵¹¹ dsa⁵¹² ka⁵¹³ dsa⁵¹⁴ kih⁵¹⁵ Dio. He⁵¹⁶ ja⁵¹⁷ ga⁵¹⁸ jāh⁵¹⁹ Jesús siiyh⁵²⁰:

⁶ —Lā⁵²¹ jē⁵²² he⁵²³ jēēh⁵²⁴ hnāh⁵²⁵ na⁵²⁶, lloo⁵²⁷ koo⁵²⁸ jmi⁵²⁹ ni⁵³⁰ koo⁵³¹ mi⁵³² kuu⁵³³ sa⁵³⁴ jā⁵³⁵ na⁵³⁶ chuh⁵³⁷ nē⁵³⁸ kih⁵³⁹ oēh⁵⁴⁰. Lā⁵⁴¹ jē⁵⁴² ba⁵⁴³ soh⁵⁴⁴ hla⁵⁴⁵.

Joh⁵⁴⁶ nēē⁵⁴⁷ sa⁵⁴⁸ jmee⁵⁴⁹ lii⁵⁵⁰ jāā⁵⁵¹ ja⁵⁵² ga⁵⁵³ llaa⁵⁵⁴ jmi⁵⁵⁵ gyuu⁵⁵⁶

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ He⁵⁵⁷ ja⁵⁵⁸ ga⁵⁵⁹ ngii⁵⁶⁰ dsa⁵⁶¹ he⁵⁶² juu⁵⁶³ kiyh⁵⁶⁴, ga⁵⁶⁵ jāyh⁵⁶⁶ siiyh⁵⁶⁷:

—Ta⁵⁶⁸ jwoh⁵⁶⁹, ¿lih⁵⁷⁰ ba⁵⁷¹ le⁵⁷² he⁵⁷³ hlēēh⁵⁷⁴ na⁵⁷⁵? ¿Hee⁵⁷⁶ lii⁵⁷⁷ jmee⁵⁷⁸ wa⁵⁷⁹ ra⁵⁸⁰ ya⁵⁸¹ jāh⁵⁸² lā⁵⁸³ te⁵⁸⁴ juu⁵⁸⁵ na⁵⁸⁶?

⁸ He⁵⁸⁷ ja⁵⁸⁸ ga⁵⁸⁹ jāh⁵⁹⁰ Jesús siiyh⁵⁹¹:

—Hnōē⁵⁹² leēh⁵⁹³ hnāh⁵⁹⁴ mah⁵⁹⁵ ni⁵⁹⁶ jaa⁵⁹⁷ sa⁵⁹⁸ mi⁵⁹⁹ gaa⁶⁰⁰ hnāh⁶⁰¹. Jwēē⁶⁰² dsa⁶⁰³ ya⁶⁰⁴ nāā⁶⁰⁵ hī⁶⁰⁶ ka⁶⁰⁷ nē⁶⁰⁸ kin⁶⁰⁹, jāyh⁶¹⁰ siiyh⁶¹¹ hnāh⁶¹²: “Jnā⁶¹³ he⁶¹⁴ laan⁶¹⁵ Cristo hī⁶¹⁶ ma⁶¹⁷ cheē⁶¹⁸ Dio.” Hi⁶¹⁹ jāyh⁶²⁰: “Ma⁶²¹ ngoo⁶²² ga⁶²³ tē⁶²⁴ jmi⁶²⁵.” Pero ta⁶²⁶ go⁶²⁷ nāā⁶²⁸ hnāh⁶²⁹ kaah⁶³⁰ kiyh⁶³¹. ⁹ Ga⁶³² ma⁶³³ nuu⁶³⁴ hnāh⁶³⁵ cha⁶³⁶ hñii⁶³⁷ ta⁶³⁸ la⁶³⁹ ta⁶⁴⁰ jnō⁶⁴¹, ta⁶⁴² jōēh⁶⁴³ hnāh⁶⁴⁴ hñāah⁶⁴⁵. Jēēh⁶⁴⁶, jmee⁶⁴⁷ bi⁶⁴⁸ le⁶⁴⁹ lā⁶⁵⁰ ja⁶⁵¹ to⁶⁵² nē⁶⁵³. Pero ja⁶⁵⁴ lā⁶⁵⁵ cha⁶⁵⁶h⁶⁵⁷ ja⁶⁵⁸ llaa⁶⁵⁹ jmi⁶⁶⁰ gyuu⁶⁶¹.

¹⁰ Ngoo⁶⁶² bi⁶⁶³ hlēēyh⁶⁶⁴:

—Tee⁶⁶⁵ dsa⁶⁶⁶ hī⁶⁶⁷ chaā⁶⁶⁸ koo⁶⁶⁹ hwa⁶⁷⁰ kyaah⁶⁷¹ jyoh⁶⁷² hwa⁶⁷³, hi⁶⁷⁴ tee⁶⁷⁵ dsa⁶⁷⁶ ta⁶⁷⁷ kyaah⁶⁷⁸ jñah⁶⁷⁹ dsa⁶⁸⁰ ta⁶⁸¹. ¹¹ Jēh⁶⁸² wi⁶⁸³ jwēte⁶⁸⁴ hwa⁶⁸⁵, ja⁶⁸⁶ he⁶⁸⁷ koo⁶⁸⁸ jee⁶⁸⁹ jwi⁶⁹⁰ jēē⁶⁹¹ dsa⁶⁹² hoo⁶⁹³ hī⁶⁹⁴ lā⁶⁹⁵ cha⁶⁹⁶ dsoo⁶⁹⁷ he⁶⁹⁸

dsa-kwah'. Jmee' goo- jwërte, hi' ha- koh' lii- sa' jmee' gyuu' jmi- gyuu'.

¹² Jää' ja- ga' le' lä-jë- he- hlëéh' la-, saah' dsa- hnäh', jmeeyh' hnäh'. Jääy' hnäh' neh' gwah' kiyh', taayh' hnäh' ne- h'ne', dsa-jääy' hnäh' cha'ne' dsa-ta' kaah' kwaan' kin'. ¹³ Jee' tääh' hnäh' dsa-ngëéh' hnäh' lä-ja-, ma'ja- la' jmi' kyah' hnäh' he- kwah' hnäh' ju'dsoo' kin'. ¹⁴ Koo- hä' ba' lla' hoh' hnäh' he- sa' jmeeh' hnäh' huüdsë- ha- lä' hlëéh' hnäh' he- kyaah' lääh' hnäh' hñaah', ga' ma-tääh' hnäh' cha'ne' dsa-ta'. ¹⁵ Jëéh', jnä' ba' kwan' juu' he- hlëéh' hnäh' kyaah' cha-miith- huüdsë- llu'. Lä-ja- lä-jëë- hi- na-hööh' kyah' hnäh' sa' leeyh' hnäh' kyaah' ma-la' juu' he- hlëëyh'. ¹⁶ He' ba' maa' tää' kyaah' hnäh' hniy' kyah' hnäh', lä-ja- ka-läh' ööh' hnäh', hi- chaa- kyaah' hnäh', ome- kyaah' hnäh'. Lä-jiih' jngëëyh' ko-llaä' hnäh'. ¹⁷ Ga-lä-jëë' ba' jmee' na' hööh' kyah' hnäh' kwaan' kin'. ¹⁸ Pero ni' koo- jnu- lleh' hnäh' sa' dsa-hü'. ¹⁹ Wa' kwëéh' hoh' hnäh' mah' lä-ja- lääh' hnäh'.

²⁰ Wa'ra- ga-jëéh' hnäh' ma-tääh' hlööh' lä'ku' lä-jii' kih' Jerusalén, ma'ja- lä'neh' hnäh' ma-lloo' jmi' jee' heë' go-te- jee' jwi- ja-. ²¹ Jmi' ja- lä-jëë- hi- tääh' hwa' Judea wa' kyuu' ta' moh'. Hi- tääh' jee' jwi-, wa' kyuu'. Hi' hi- tääh' jee' nuu- kih', ta' wa' lla-näy' cha'neh' kiyh'. ²² Jëéh', ma'ja- dsëë' jmi' teeh' Dio jwi- kih' dsa', mah' lä-te' lä-jë- juu' he- ma-na-sii-. ²³ Peer' jwi- dsa' më' hi- kyaa- gyuu- jmi' ja- hi' lä-ja- hi- jää' gyuu- sëh' ka-läh'. Ha- koh' wi' sa' jëë' dsa- hi- chaa- hwa' Judea, heeh' Dio wi' jwërte dsa- hi- chaa- Jerusalén. ²⁴ Ko-llaä' jngëéh' dsih' kyaah' ne'. Hi' jnah' ko-llaä' jää' dsih' na-hnuuy- ta' jee' jyoh' jwi-. Lä-të- dsë' dsa- hi- sa-täa' judiu jmeey' kih' dsa- chaa- Jerusalén lä-jiih' dsëë' jmi' he- lle' kiyh'.

Wa'ra- ga-të' jee' jäh' Hi- ga-lëë' ngo'
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ Ja- ga' jmee' lii- në' hyoo- në' sih- jee' heë- nuu', mah' në' hwa' la- sa- ne- dsa- he- jmee' wa'ra- ga-nuuy' tooh' miith' jmi- neeh' wa'ra- ga-hluh' wi'

jwërte. ²⁶ Lä-jiih' sa'hlaa' dsa- hwa' lä- goyh'. Jmeey' huüdsë- he- ba' le' kiyh' wa'ra- ga-jëëy' sa-jeh' lä-jë- he- cha- gyuu'. ²⁷ Ja- ga' jëëy' Hi- ga-lëë' ngo' la- hi- jäh' gyuu' jee' jni' kyaah' cha-miith- be', laay' jööh' go-te-. ²⁸ Wa'ra- ga-lööh' dsa- lä- lä-jë- he- la-, ja- kwah- hnäh' be', chaah' hnäh' hñaah'. Jëéh', miith- ga' hnööh' lääh' hnäh' ma'ja-.

Juu' na- hmää' kih' chaah' higo

²⁹ Hi' ga-jäyh' siiyh' juu' na- hmää' lä-la-: —Jëë' da' hnäh' ha- lä' la' kih' chaah' higo kyaah' jyoh' chaah' hma-. ³⁰ Wa'ra- ga-lööh' dsa-hyo- sa-jih' kih', ma- neh' hnäh' he- ma-ngoo' ga-të' jii- jma' ba' ja-. ³¹ Ja-ba' lä-ja- hnäh' ka-läh', wa'ra- ga-jëéh' hnäh' dsa- lä' lä-jë- he- ma-jwahn' la-, wa' lä-ngëéh' hnäh' he- ma-ya-jäh' jee' jmee' Dio hih' jnä'hä'.

³² Ma-ra- ju'dsoo' jwëéh' hnäh', sa- llaä' dsa- chaa- na' ta'ko-jiih' sa' ga' ma-la-te' lä-jë- he- jäh' juu' la-. ³³ Ngëë' ba' lä-jë- he- cha- gyuu' hwa', pero juu' kin', lä- ma-cha- ja-ba'.

³⁴ Hnöö' hääh' hnäh' hñaah'. Ta' kwa- hnäh' jwë' lä-hweh' tuh' hoh' hnäh' kyaah' he- hliih' he- jööh' kyah' hnäh', he- lla-heeh' hnäh', he- kyeh' hnäh' cha-mi- ih- huüdsë- he- ga' hnööh' kyah' hnäh' jmi-gyuu' la-. Le- ga- che- ni' sa' leeh' hnäh' wa'ra- ga-lä-te' jmi' ja-. ³⁵ Jmi' ja- le' lä-koo- sa-lä' he- jle' ga-lä-jëë' dsa- hi- tääh' lä'kaa' hwa'. ³⁶ Ta' gwii- hnäh' ja-, ngii' hnäh' kih' Dio ko-lla-jiih' mah' lä-ja- lääh' hnäh' kih' lä-jë- he- wi' he- ja- ja-, hi' tëéh' hnäh' go-taah' hnäh' cha'ne' Hi- ga-lëë' ngo' la- —ga-jäh' Jesús.

³⁷ Ta-la' jmi' ma' kway' juu' jee' chih' gwah'. Hi' ta-la' hwë' ma' go-hëëy' ma' dsaayh- ta' moh' he- cheë- Olivo. ³⁸ Ta-la' tiih- ma' dsa-nää' jwëë' dsa- jee' chih' gwah' ma' dsa-nuu' juu' he- kway'.

22

Ma' hnooh- dsa- ha- lä' jee' ma' saayh' Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Ma-ngoo' ga-të' jmi' he- kuh- dsa- judiu he'niih' he- sa' kyaah' levadura,

ja-ba' jmi' ja- kuh- dsa- he' borrego mäh'.
² Lã-jëë jmi-dsa- kaah' kyaah' ta-jwoh'
 kya' ley, ma' hnooyh- ha- lã- jee' ma'
 jngëëyh' Jesús jee' sa- jëë- dsa-, jëëh' ma'
 gayh- dsa-.

³ Mah' ga-he' Tana' neh- tuh-dsë' Juda
 hi- ma' tëëyh- Iscariote. Hi- he' ma' lãa'
 'jaa- jee' lã-jëë gya-tuu' apóstole kya'
 Jesús. ⁴ He-ja- ñeey' na-hlëëyh' jmi-dsa-
 kaah' kyaah' juu' hløø' hi- ma' høø- gwah-
 ja-. Ga'llay' juu' kyaayh- ha- lã- ngëëy'
 Jesús. ⁵ Peer- ga-lã' chaq- llu' dsa- he',
 he-ja- ga-jiiyh' kuu' kih' Juda. ⁶ Ga-heeh-
 ba' Juda juu' ja-. He-ja- ga-hnooyh- ha- lã-
 jmeey' mah' ngëëy' Jesús jee' sa- jëë- dsa-.

Ga-jmee' Dsa-jøøh' j' jnã- ma-nuu'
 kyaah' ga-hiyh' juu'

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1
 Co. 11:23-26)

⁷ Ma' tääh' dsa- judiu jmi' kuyh- he-ñi'ih-
 he- sa- kyaah' levadura, ma' ga-të' jmi' he-
 jngëëyh' borrego mäh' hi- kuyh- hwë' ma'
 të- jmi' ja-. ⁸ He-ja- ga-jmee' Jesús mada-
 kih' Pee' kyaah' kih' Jwaa', ga-jäyh' siiyh-:

—Go-nää' hnäh' go-mi'llu- hnäh' jee'
 kyeñ' borrego mäh'.

⁹ —¿Ha- jwah' mi'llu- jnãh' ma-nuu'? —
 ga-jäh' discípulo he' siiyh-.

¹⁰ —Wa-ra- ga-taah' hnäh' jee' jwi' juu-
 oo-, jeeh' hnäh' jaa- dsa- hi- kii' koo- mi-
 'dsuu' na- kah' jmi-. Ja- lla-lleh- hnäh'
 kaah' kiyh' lã-jiih' dsa-hey' cha'neh-. ¹¹ Jee'
 dsa-hey' ja-, jwi'ih' hnäh' dsa-juu' hne':
 "Lã-la- jäh' Ta-jwoh' siiyh- hne-. ¿Na-
 jee' hne' jee' le' kyeñ' jnãh' borrego mäh'
 kyaah' discípulo kyaan'?" ¹² Hi- he' heeh'
 hnäh' jee' ga-të' to' jwëë' hne' jee' cha-
 koo- jee' he- ma-na'llu-. Jee' ja- mi'lluh'
 hnäh' ma-nuu' jnã- —ga-jäh' Jesús siiyh-.

¹³ Ga'lla-nää' ba' discípulo he' jee' ja- hi-
 ga-la' ba' lã-koo- ga-jäh' Jesús siiyh-. Mah'
 ga-mi'lluy' ma-nuu' he- kuyh-.

¹⁴ Ma' ga-lloo' hor- kuyh-, ga-gya- Jesús
 në' mes- kō-jøh' kyaah' apóstole kyaay'.

¹⁵ Mah' ga-jäh' Jesús siiyh-:

—¿Ha- koh' sa- hee' dsën- kuhñ'
 ma-nuu' la- kō-jøh' kyaah' hnäh', jãä'
 ja-ga-jëen- wi'! ¹⁶ Ma-ra- ju'dsoo' jwëëhn-
 hnäh', mo-so- kuhñ' ka-läh' ma-nuu' la-

lã-jiih' lloo- jmi' he- kuhñ' ka-läh' jee'
 jmee- Dio hih-.

¹⁷ Mah' ga-kay' kyaah' he- ma' haa' jmi'
 'mi-jëh', ga-kway' ti'hmaah' kih' Dio mah'
 ga-jäyh-:

—Kye- kyaah' la- mah' hih' hnäh' ma-
 miih- ga-lã-jëë- hnäh'. ¹⁸ Jëëh', mo-so-
 huhñ' ka-läh' jmi' mi-jëh' ma- ää-, lã-jiih'
 løø' Dio jmee' hih' jnã'hä'.

¹⁹ Ja- ga- ga-kay' he-ñi'ih-, ga-kway' ti'h-
 maah' kih' Dio mah' ga-ti' ga-llooyh',
 ga-jäyh-:

—He- la- na- jmi-ngo' kin-. He- llu'
 kyah' hnäh' kwan' hñi'ih- juun'. Kuh' hnäh'
 hi- ja- jmeeh- hnäh' lã-na- mah' lã-dsooh-
 hoh' hnäh' kin-.

²⁰ Ma-la- ma-goh- ma-nuu', ja-ba' lã-ja-
 ga-jmeey' ka-läh', ga-kay' wa-kyaah' mah'
 ga-jäyh-:

—He- la- na- jma- kin- he- tuu- kyah'
 hnäh' hi- kyaah' jma- kin- la- jmee' Dio
 koo- hmooh' hmëë-. ²¹ Pero hi- ngëë'
 jnã' ja-goo- dsa- hñaa- dsë', hii- ma-kye-
 ma-goo- kō-jøh' kyaah' kin- në' mes-
 la-. ²² Ma-ra- ju'dsoo', Hi- ga-lëë-ngo' la-
 le' kiyh' lã-koo- lle' kih' ba', pero jwi-
 dsa-ñuu- hi- ngëë' jnã' kih' dsa-.

²³ Ja- ga- ga-taayh- ngiiy- juu' kih'
 dsa-kyaayh', hii- na- hi- jmee' lã-ja-.

Ha- lã- hnøø' kih' hi- kye- në' kih' øøh'
 jne'

²⁴ Hi- ga-ti- ga-chooy' juu' ka-läh', ma'
 jäyh-:

—¿Hii- jaa- jee' lã-jëë- ka' në' kih'
 dsa-kyaah' jne'?

²⁵ He-ja- ga-jäh' Jesús siiyh-:

—Lã-jëë- rey hi- na-hñaa' kya' dsa-
 jmeey' hih' lã- të- dsëy' kih' dsa- kyaay'.
 Hi- jäh' dsa- kiyh', he- jmee- biñ' llu'.

²⁶ Pero hnäh' sa- ga-tëëh' hnäh' jmeeh'
 hnäh' lã-ja-. Lla- he- ja-, hi- jøøh' ga-
 jee' kyah' hnäh' hnøø' jmääy' hñi'iy' jaa-
 hi- hwaä' ba'. Hi- kye- në' kyah' hnäh'
 hnøø' jmeey' lã-koo- jaa- hi- jmee- ta'he'
 ba'. ²⁷ ¿Hii- lã-jøøh', lãah' hnäh'? ¿Che' hi-
 gya' në' mes-, o hi- jmee- ta'he'? ¿Ja' hi-
 gya' në' mes- ba' jøøh'? Pero jnã' laan' jee'
 kyah' hnäh' lã-koo- jaa- hi- jmee- ta'he'
 ba'.

²⁸ Hi⁺ hnäh⁺ laah⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁻kwëeh⁺ dsë⁺ kō⁻jōh⁺ kyaah⁺ jnä⁺ jee⁺ ma⁻jëen⁻ wii⁺.
²⁹ He⁺ ja⁻ kwan⁺ jee⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ hih⁺, lä⁻koo⁻ ga⁻kwëeh⁺ Tää⁺ jnä⁺ jmeen⁻ hih⁺.
³⁰ Lä⁻ja⁻ kuh⁺huh⁺ hnäh⁺ né⁺ mes⁻ kin⁺ jee⁺ jmeen⁺ hih⁺. Hi⁺ kwan⁺ jee⁺ go⁺taah⁺ hnäh⁺ jee⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ hih⁺ kih⁺ lä⁻jëë⁻ gya⁺to⁺ nää⁺ dsa⁻ Israel.

Ga⁺jäh⁺ Jesús he⁻ hmä⁺ Pee⁺ juu⁺ he⁻ sa⁻ kyuyy⁺

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Hi⁺ ga⁺jäh⁺ ka⁺ läh⁺ Dsa⁺ jōh⁺ jnän⁺:

—Simón, Simón. Ga⁺ngëë⁺ Tana⁺ hnäh⁺ mah⁺ kaayh⁺ hnäh⁺. Jmeey⁺ kyah⁺ hnäh⁺ lä⁻koo⁻ jmee⁻ dsa⁻ hi⁻ jwä⁻ mi⁺trigo jwë⁺ né⁺ lle⁺ mah⁺ lleë⁺ kyah⁺ kih⁺.³² Pero ma⁻ngiin⁻ kyah⁺ kih⁺ Dio mah⁺ sa⁺ jeh⁺ hoh⁺. Hi⁺ hne⁻, wa⁺ra⁻ ga⁺jëh⁺ kyaah⁺ jnä⁺, lle⁺ kih⁺ kwah⁺ be⁺ kih⁺ lä⁻jëë⁻ ooh⁺ mah⁺ wa⁺ lla⁻nää⁺ bih⁺ ta⁺ cha⁺né⁺.

³³ He⁺ ja⁻ ga⁺jäh⁺ Simón:

—Dsa⁺ jōh⁺ kyaan⁺, ma⁻lla⁻ dsën⁻ he⁻ niin⁻ neh⁻ ñe⁻. Hi⁺ ja⁻ ma⁻la⁻ koo⁻ niin⁻ neh⁻ ñe⁻, lä⁻kye⁻ he⁻ juun⁻ kō⁻jōh⁺ kyaah⁺ hne⁻ ma⁻lla⁻ dsën⁻.

³⁴ He⁺ ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺ Pee⁺:

—Jwëëhn⁻ hne⁻, ja⁻ ba⁻ na⁻, jää⁻ ja⁻ ga⁻ hoo⁺h chaah⁺ dsoo⁻, hne⁻ ma⁻të⁻ hnë⁻ jiih⁻ ma⁻hmäh⁺ juu⁺ he⁻ sa⁻ kyuyh⁺ jnä⁺.

Loo⁻ koo⁻ jmi⁺ jëë⁻ dsa⁻ wii⁺

³⁵ Mah⁺ ga⁺siyh⁺ lä⁻jëë⁻:

—Lä⁻ ma⁺ ga⁻cheen⁻ hnäh⁺ na⁺kwah⁺ hnäh⁺ juu⁺, sa⁺ kye⁺h⁺ hnäh⁺ hmih⁻tuh⁻, ni⁺ sa⁺ kye⁺h⁺ hnäh⁺ kuu⁺, ni⁺ loo⁻ he⁻ tooh⁺ hnäh⁺ tiih⁺ hnäh⁺, ¿che⁺ cha⁻ he⁻ ga⁻lä⁻hnø⁺ kyah⁺ hnäh⁺ ma⁺ja⁻?

—Ni⁺ koo⁻ —ga⁺jäh⁺ lä⁻jëë⁻.

³⁶ He⁺ ja⁻ ga⁺jäh⁺ siyh⁺:

—Pero na⁺, hi⁻ cha⁻ hmih⁻tuh⁻ kih⁺, wa⁺ kye⁺ ba⁺. Lä⁻ja⁻ ka⁺läh⁺ kuu⁺. Hi⁺ hi⁻ sa⁻ cha⁻ ñe⁻tuuh⁻ kih⁺, wa⁺ hniy⁺ hmih⁻lloo⁻ kiyh⁺ mah⁺ wa⁺ läy⁺ koo⁻.³⁷ Jwëëhn⁻ hnäh⁺, jmee⁻ bii⁺ lä⁻te⁻ kin⁺ he⁻ na⁻ sii⁻ lä⁻la⁻: "Jmäa⁺ dsa⁻ jnä⁺ kwaat⁻ he⁻ laan⁺ lä⁻koo⁻ jaa⁻ hi⁻ ää⁻ dsoo⁻." Jëëh⁺, he⁻ ma⁻na⁻ sii⁻ kin⁺ ma⁻ra⁻ he⁻ lä⁻te⁻ ba⁺.

³⁸ Ja⁻ ga⁺jäh⁺ lä⁻jëë⁻:

—Dsa⁺ jōh⁺ kyaan⁺. Cha⁻ ba⁺ to⁺ ñe⁻ tuuh⁻.

Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—Lee⁻ ba⁺ ma⁻la⁻ he⁻ na⁻.

Ñee⁺ Jesús Getsemaní na⁺chuyy⁺ kyaah⁺ Dio

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Lä⁻chah⁺ ja⁻ ya⁺hëë⁺ Jesús. Hi⁺ lä⁻koo⁻ ma⁺ tëëy⁺ jmeey⁺, ngooy⁺ ta⁺ moh⁺ he⁻ chee⁻ Olivo. Hi⁺ ga⁺nää⁺ discípulo kyaay⁺ chaa⁺ kaah⁺ kiyh⁺ ta⁺ ja⁻.⁴⁰ Lä⁻koo⁻ ma⁺ ga⁺tëëy⁺ moh⁺ ja⁻, ga⁺siyh⁺ discípulo kyaay⁺:

—Ngii⁺ hnäh⁺ kyah⁺ hnäh⁺ kih⁺ Dio mah⁺ sa⁺ kaah⁺ hi⁻ sa⁻llu⁻ hnäh⁺ lä⁻hyoh⁻ dsë⁻.

⁴¹ Ga⁺lä⁻ ooy⁻ lä⁻koo⁻ uuy⁻ jwä⁻ dsa⁻ koo⁻ mi⁺kuu⁺. Mah⁺ ga⁺juuyh⁺ jnyë⁺, ga⁺lōoy⁺ ngiiy⁺ kiyh⁺.⁴² Ga⁺jäh⁺:

—Cher⁺mah⁺ hnooh⁻ Tää⁺, lää⁻ jnä⁺ kih⁺ he⁻ wii⁺ he⁻ jëen⁻ na⁻. Pero sa⁺ wa⁺ le⁺ lä⁻ hnoon⁻ hñiin⁻. Wa⁺ le⁺ lä⁻ hnooh⁻ hñaa⁺ ba⁺.

⁴³ Ga⁺lla⁻ sëëh⁻ jaa⁻ ángel hi⁻ ja⁻ gyyh⁺ cha⁺nëy⁺ hi⁻ ga⁻kwa⁻ be⁺ kiyh⁺.⁴⁴ Lä⁻koo⁻ ma⁺ gyay⁺ jëëy⁻ wii⁺, cha⁻ga⁻miih⁻ ma⁺ ngiiy⁺ kiyh⁺. Peer⁺ kah⁺gaa⁻ tooh⁺ jmi⁻lloo⁻ kiyh⁺ he⁻ ma⁺ tuu⁻ lä⁻ ga⁻të⁻ hwa⁺ he⁻ la⁻ lä⁻koh⁺ jee⁺ tuu⁻ jma⁻.

⁴⁵ Ma⁺ ga⁻nooy⁻ jee⁺ ma⁺ gyay⁺ ngiiy⁺ kiyh⁺, ngooy⁺ jee⁺ ma⁺tääh⁺ discípulo kyaay⁺. Ga⁺jëëy⁺ na⁻saa⁻ na⁻gwiiy⁻, jëëh⁺ ga⁻h-waay⁺ he⁻ ti⁻ meeh⁻ dsëy⁻.⁴⁶ Mah⁺ ga⁺siyh⁺:

—¿He⁻ la⁻ na⁻ gwiih⁻ hnäh⁺? Noo⁻ hnäh⁺, ngii⁺ hnäh⁺ kyah⁺ hnäh⁺ mah⁺ sa⁺ leh⁻ he⁻ hliih⁺ hnäh⁺.

Ga⁺saayh⁺ Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Cheh⁺ ga⁺ Jesús hlëëh⁺ ma⁺ ga⁻lla⁻nää⁺ jwëë⁺ dsa⁻. Hi⁺ ga⁻lloo⁺ hi⁻ ma⁺ chee⁻ Juda, jaa⁻ jee⁺ lä⁻jëë⁻ gya⁺tuu⁺ discípulo, hi⁺ ma⁺ jää⁻ dsa⁻ he⁻. Ngooy⁺ chuh⁺ kih⁺ Jesús mah⁺ ga⁺chuyh⁺ kiyh⁺.⁴⁸ He⁺ ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—Juda, ¿che⁺ he⁻ hnaah⁺ jnä⁺ la⁻ he⁻ ma⁻chuh⁺ kin⁺ mah⁺ ngëëh⁺ jnä⁺ he⁻ juun⁻?

⁴⁹ Lä⁻jëë⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ kyaah⁺ Jesús, ma⁺ ga⁺jëëy⁺ he⁻ kih⁺ ja⁻ he⁻ ya⁻nää⁺ dsa⁻, he⁻ ja⁻ ga⁺jäh⁺ siyh⁺:

—Dsa⁺ jōh⁺, ¿che⁺ ta⁺ jnääh⁺ kiyh⁺ kyaah⁺ ñe⁺?

⁵⁰ Jaa⁻ discípulo he⁺, ga⁺jmeey⁺ dsoo⁻ kih⁺ jaa⁻ moz⁻ kya⁺ dsa⁻ jōh⁺ kya⁺ jmi⁻ dsa⁻,

ga⁺ku⁺y' lo⁻gway' ra⁻llu⁺. ⁵¹ Mah⁺ ga⁺jäh' Jesús siyh⁻:

—Ma⁻lee⁻ ko⁻na⁻. Mo⁻to⁻kaah⁻.

Ga⁺sooyh⁺ lo⁻gwa⁺ moz⁻ he⁺, mah⁺ ga⁺mi⁻hlää⁺. ⁵² Ja⁻ga⁺ ga⁺jäh' Jesús siih⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻ ya⁺nää⁺ ya⁺chaayh⁺, lä⁻jëë⁻ jmi⁻dsa⁻ kaah⁺, lä⁻jëë⁻ hløø⁺ hi⁻ ma⁺ høø⁺ gwah⁺, hi⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻gyuuh⁺:

—¿Che⁻ dsa⁻hi⁻ jnä⁺, mah⁺ ma⁻ya⁻nääh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ ñe⁺ kyaah⁺ hma⁻? ⁵³ Lä⁻jë⁻ jmi⁻ ma⁺ hään⁺ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺ jee⁺ chih⁺ gwah⁺ mah⁺ sa⁺ ga⁺chaah⁺ hnäh⁺ jnä⁺. Pero na⁺ ma⁻cha⁻ jwë⁺ kyah⁺ hnäh⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ hih⁺, jëëh⁺ ma⁺ tē⁺ hor⁻ jmee⁺ hih⁺ hi⁻ hää⁺ jee⁺ na⁻hoo⁻.

Ga⁺hmä⁺ Pee⁺ juu⁺ he⁻ sa⁻kyuuy⁻ Jesús (Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ He⁻ja⁻ ga⁺saayh⁺ Jesús, ga⁺tëëy⁻ lä⁻ga⁺tē⁻ cha⁺neh⁺ kih⁺ dsa⁻jøøh⁺ kya⁺ jmi⁻dsa⁻. ⁵⁵ U⁺ ba⁺ ma⁺ lee⁻ Pee⁺ kaah⁺ kiyh⁺. ⁵⁶ To⁺dsaah⁺ ho⁻hne⁻ kiyh⁺ ja⁻, ga⁺jëeh⁺ dsa⁻je⁻, mah⁺ ga⁺taayh⁺ lä⁻ku⁺ lä⁻jii⁺ llooyh⁻ je⁻. Ja⁻ba⁺ jee⁺ ja⁻ ga⁺gya⁺ Pee⁺ ka⁻läh⁺ llooyh⁻ je⁻. ⁵⁶ Jee⁺ ja⁻ ma⁺ hää⁺ jaa⁻ dsa⁻mē⁺ hi⁻ ma⁺ jmee⁺ ta⁺ jee⁺ ja⁻. Ma⁺ ga⁺jëëy⁺ Pee⁺ gya⁺ llooyh⁻ je⁻, ni⁻ miih⁺ sa⁺ ga⁺kooy⁺ nēy⁺ ma⁺ jëëy⁺ Pee⁺ mah⁺ ga⁺jäh⁺:

—Hi⁻ na⁻ ka⁻läh⁺ ma⁺ ngē⁺ kyaah⁺ Jesús.

⁵⁷ Pero ga⁺hmä⁺ Pee⁺ juu⁺, ga⁺jäh⁺:

—Dsa⁻ mē⁺, sa⁺kyuun⁺ dsa⁻ na⁻.

⁵⁸ Ko⁻hwëë⁺ ja⁻ga⁺, jñah⁺ dsa⁻ ga⁺jëëy⁺ Pee⁺. Mah⁺ ga⁺siyh⁻:

—Hne⁻ ka⁻läh⁺ laa⁺ dsa⁻ kyaay⁺.

Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Pee⁺:

—Jah⁺ ha⁺, ja⁺ he⁺ jnä⁺ dso⁺.

⁵⁹ Ga⁺hya⁺ ga⁺koø⁺ hor⁻, jñah⁺ ka⁻läh⁺ ma⁺ jmee⁺ dsoo⁺ juu⁺ ja⁻, ma⁺ jäh⁺:

—Sa⁺ na⁻heë⁻ go⁻te⁻, laay⁺ jaa⁻ hi⁻ ma⁺ jmee⁺ ko⁺jøh⁺ kyaah⁺ Jesús. Jëëh⁺, dsa⁻chaä⁻ Galilea ba⁺ na⁻.

⁶⁰ He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Pee⁺:

—Dsa⁻ nuuh⁺, sa⁺man⁺ he⁻ na⁻hlëëh⁺.

Pero hlëëh⁺ gyih⁺ lä⁻ja⁻, lä⁻chah⁺ ja⁻ga⁺hooh⁺ chaah⁺ dsoo⁺. ⁶¹ He⁻ja⁻ ga⁺jëeh⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jñän⁺ hñii⁺, ga⁺jëëy⁺ Pee⁺. Ja⁻ga⁺ lä⁻dsooh⁻ dsē⁺ Pee⁺ juu⁺ kih⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jñän⁺, lä⁻koh⁺ ga⁺siyh⁻: “Jää⁺ ja⁻ga⁺ hooh⁺ chaah⁺ dsoo⁺, hne⁻ ma⁻tē⁺ hnē⁺ jiih⁻ ma⁻h-mäh⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺kyuuh⁺ jnä⁺.” ⁶² Ja⁻ga⁺

ya⁺hëë⁺ Pee⁺ ta⁺ ka⁻hne⁻, ga⁺hooyh⁺ lä⁻jiih⁺ lla⁻ dsëy⁺.

⁶³ Dsa⁻ hi⁻ ma⁺ hää⁺ Jesús ma⁺ mi⁻kwayh⁺, ma⁺ ki⁻jnaay⁻. ⁶⁴ Ga⁻løø⁺ dsa⁻ mo⁻nēy⁺ hi⁻ ma⁺ jnoo⁻ dsa⁻ kiyh⁺, mah⁺ ma⁺ ngiiy⁺ juu⁺ kiyh⁺:

—Jäh⁺ da⁺ hii⁻ ma⁻jnoo⁺ kyah⁺.

⁶⁵ Joh⁺ juu⁺ sa⁺ ma⁺ ba⁺ ma⁺jnaayh⁻.

Na⁺jääy⁻ Jesús cha⁺nē⁺ dsa⁻ta⁺ kaah⁺ kya⁺ dsa⁻judiu

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Ma⁺ ga⁺jnä⁺ ja⁻, ga⁺kuh⁺ lä⁻jëë⁻ dsa⁻gyuuh⁺, kyaah⁺ dsa⁻kaah⁺ kya⁺ jmi⁻dsa⁻, kyaah⁺ ta⁻jwoh⁺ kya⁺ ley, na⁺jääy⁻ Jesús jee⁺ dsa⁻nee⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ta⁺ kya⁺ dsa⁻judiu he⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁺ngii⁺ dsa⁻ he⁺ juu⁺ kiyh⁺, ga⁺siyh⁻:

⁶⁷ —Chiih⁺ jñääh⁺, ¿che⁻ hne⁻ he⁺ hi⁻ laa⁺ Cristo?

Mah⁺ ga⁺siyh⁻:

—Cher⁺ mah⁺ ga⁺jwëëhn⁺ hnäh⁺ sa⁺ lä⁻heeh⁺ hnäh⁺ kin⁻. ⁶⁸ Hi⁻ cher⁺ mah⁺ hee⁺ juu⁺ ngiin⁺ kyah⁺ hnäh⁺ ka⁻läh⁺, sa⁺ jëeh⁺ hnäh⁺ kin⁻ ni⁻ sa⁺ lääh⁺ hnäh⁺ jnä⁺. ⁶⁹ Pero na⁺ ta⁻ cha⁺nē⁺, Hi⁻ ga⁺lëë⁻ ngo⁺ la⁻gya⁺ jwoo⁺ ra⁻llu⁺ kih⁺ Dio hi⁻ cha⁻ga⁺lä⁻jë⁻ be⁺ kih⁺.

⁷⁰ He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ ga⁺lä⁻jëë⁻ dsa⁻ he⁺:

—¿Che⁻ laah⁺ hne⁻ Joø⁺ Dio ja⁻?

Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁻:

—Hnäh⁺ ba⁺ ma⁺ jäh⁺ hnäh⁺ jnä⁺ he⁺.

⁷¹ Ja⁻ga⁺ ga⁺jäh⁺ dsa⁻ he⁺:

—¿He⁻la⁻ hnääh⁺ ga⁺ jne⁺ hi⁻ jmee⁺ ju⁺ dsoo⁺? ¿Ja⁺ ma⁻nuu⁺ ba⁺ jne⁺ juu⁺ kiyh⁺?

23

Ga⁺jää⁺ dsa⁻ Jesús cha⁺nē⁺ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Lä⁻jëë⁻ dsa⁻ he⁺ ga⁺noo⁻ jee⁺ ma⁺ täayh⁺ mah⁺ na⁺jääy⁻ Jesús cha⁺nē⁺ Pilato.

² Ga⁻løøy⁺ hñiiy⁺ kiyh⁺, ma⁺ jäh⁺:

—Ma⁺ jëë⁺ jñääh⁺ kwee⁻ ha⁻ lä⁻ jmee⁺ dsa⁻ la⁻, mi⁻gaay⁻ dsa⁻goo⁻ jñääh⁺. Jäh⁺ sa⁺ le⁺ mi⁻hmaahn⁺ ku⁻siih⁻ kih⁺ rey to⁻nē⁻, hi⁺ jäh⁺ laay⁺ Cristo hi⁻ laa⁺ Rey.

³ He⁻ja⁻ ga⁺ngii⁺ Pilato juu⁺ kiyh⁺, ga⁺jäh⁺:

—¿Che⁻ hne⁻ he⁺ dsa⁻jøøh⁺ kya⁺ dsa⁻judiu?

—Ma⁺ jäh⁺ ba⁺ hne⁻ —ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁻.

⁴ He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ Pilato siih⁺ dsa⁻kaah⁺ kyaä⁺ jmi⁻dsa⁻ hi⁻ lä⁻jëë⁻ ga⁻dsa⁻ta⁻:

—Ni⁻ miih⁻ he⁻ hliih⁺ sa⁺ ma⁻jnøøhn⁻ kih⁺ dsa⁻ñuuh⁻ la⁻.

⁵ Pero dsa⁻kaah⁺ he⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ juu⁺ ma⁻hnooy⁻ kih⁺ Jesús, ma⁻jäyh⁺:

—Hi⁻ hi⁻ na⁻, peer⁻ ma⁻llay⁻ hnii⁻ kih⁺ dsa⁻goo⁻ jnääh⁺ lä⁻kaa⁻ hwa⁺ Judea jee⁺ ma⁻ngëy⁻ kway⁺ juu⁺. Ga⁻løøy⁺ hwa⁺ Galilea taayh⁻ dsa⁻ miih⁺ lä⁻jiih⁺ ma⁻jay⁻ lä⁻ ga⁻të⁻ jee⁻ jwii⁻ la⁻.

Ga⁻jää⁺ dsa⁻ Jesús cha⁻ñe⁻ Herode

⁶ Ma⁻ ga⁻nuu⁺ Pilato lä⁻ja⁻, ga⁻ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻kaah⁺, ga⁻jäyh⁺:

—¿Che⁻ ja⁻ ba⁻ hi⁻ chaa⁻ Galilea dsa⁻ na⁻?

⁷ Ma⁻ ga⁻lä⁻ñe⁻ Pilato, dsa⁻ chaa⁻ Galilea ba⁻ he⁻, ga⁻cheey⁺ kyaah⁺ Herode hi⁻ ma⁻lää⁺ llé⁻moh⁺ hwa⁺ Galilea. Jëeh⁺, ja⁻ ba⁻ jmi⁺ ja⁻ ma⁻gya⁺ Herode jwii⁻ Jerusalén.

⁸ Herode, ma⁻ ga⁻jëëy⁺ Jesús ga⁻nøh⁺ dsëy⁺. Jëeh⁺, ma⁻ lä⁻ hii⁺ hnøøy⁺ jëëy⁺, kih⁺ he⁻ ma⁻nuuy⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ ma⁻jmeë⁺ Jesús kih⁺ dsa⁻, hi⁻ hnøøy⁺ ma⁻jëëy⁺ he⁻ jmeë⁺ Jesús koo⁻ he⁻ juh⁺ gaa⁻. ⁹Ja⁻ he⁻ koo⁻ juu⁺ ga⁻ngii⁺ Herode kiyh⁺, pero ni⁻ miih⁻ sa⁺ ga⁻jëeh⁻ Jesús kiyh⁺. ¹⁰Jee⁺ ja⁻ ma⁻ tääh⁺ ka⁻läh⁺ dsa⁻kaah⁺ kyaä⁺ jmi⁻dsa⁻ kyaah⁺ ta⁻jwoh⁺ kyaä⁺ ley. Hi⁻ he⁻ ma⁻ tääh⁺ koo⁻ hweh⁻ hniiy⁻ kih⁺ Jesús. ¹¹He⁻ ja⁻ Herode kyaah⁺ hløø⁺ kyaay⁺ ga⁻kaayh⁺ lëë⁻. Hi⁻ ga⁻kyeyh⁻ Jesús koo⁻ hmiih⁻ na⁻hñaah⁺ he⁻ mi⁻k-wayh⁺ kiyh⁺ ba⁻ ja⁻. Mah⁺ ga⁻cheey⁺ ka⁻läh⁺ cha⁻ñe⁻ Pilato. ¹²Jmi⁺ ja⁻ ga⁻lä⁻jwah⁺ Pilato kyaah⁺ Herode, jëeh⁺ hi⁻ he⁻ ma⁻ na⁻hääh⁺ øøyh⁺ jää⁺.

Ga⁻jä⁺ juu⁺ jngëëh⁺ dsa⁻ Jesús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³Ja⁻ ga⁻ ga⁻tëeh⁻ Pilato lä⁻jëë⁻ dsa⁻kaah⁺ kyaä⁺ jmi⁻dsa⁻ hi⁻ lä⁻jëë⁻ ga⁻dsa⁻ta⁻, lä⁻kye⁻ dsa⁻jwii⁻. ¹⁴Mah⁺ ga⁻siiyh⁺:

—Hnä⁺ ma⁻ya⁻jää⁺ dsa⁻ñuuh⁻ la⁻ hi⁻ jwah⁺ hnäh⁺ llay⁺ hnii⁻ kih⁺ dsa⁻gooh⁺ hnäh⁺. Hi⁻ ja⁻ ba⁻ cha⁻ñeh⁻ hnäh⁺ ma⁻kan⁺ ju⁻dsoo⁺ kiyh⁺. Pero ni⁻ miih⁻ he⁻ hliih⁺ sa⁺ ma⁻jnøøhn⁻ kih⁺ dsa⁻ñuuh⁻ la⁻ he⁻ kyaah⁺ bääh⁺ hniih⁺. ¹⁵Lä⁻ja⁻ Herode, sa⁻ ma⁻jnøøyh⁻ ni⁻ koo⁻ he⁻ na⁻bääh⁺, he⁻ ja⁻ ma⁻cheey⁺ ka⁻läh⁺ ta⁻ la⁻. Jee⁻

na⁻ ma⁻jëëh⁻ hnäh⁺, sa⁺ cha⁻ he⁻ hliih⁺ ma⁻jmeë⁺ dsa⁻ñuuh⁻ la⁻ he⁻ kyaah⁺ ää⁻ jmi⁺ juuy⁺. ¹⁶Heeh⁺ jnih⁺ wii⁺ jää⁺, ja⁻ ga⁻lää⁺ jnih⁺.

¹⁷Ma⁻ lle⁻ kih⁺ Pilato⁻ he⁻ lääy⁺ jaa⁻ hi⁻ hää⁺ neh⁻ñe⁻ ma⁻të⁻ jmi⁺.

¹⁸Pero lä⁻jëë⁻ dsa⁻ he⁻, koo⁻ hä⁻ ba⁻ ga⁻løøy⁺ tooyh⁻ miih⁺, ma⁻jäyh⁺:

—Jngëëh⁻ go⁻te⁻ dsa⁻ na⁻. Lää⁺ Barrabá ba⁻.

¹⁹Hi⁻ he⁻ ñee⁻ neh⁻ñe⁻ kwaat⁻ kih⁺ he⁻ ga⁻jngëëy⁺ jaa⁻ dsa⁻ jee⁻ ma⁻tee⁻ koo⁻ nää⁺ dsa⁻ kyaah⁺ dsa⁻ta⁻. ²⁰Ma⁻ hnøø⁻ Pilato ma⁻ lääy⁺ Jesús, he⁻ ja⁻ ga⁻hlëëy⁺ ka⁻läh⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁻hnii⁻ he⁻. ²¹Pero dsa⁻ he⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ miih⁺ ma⁻tooyh⁻, ma⁻jäyh⁺:

—Tääy⁺ dsøh⁺ hma⁻cru⁻. Tääy⁺ dsøh⁺ hma⁻cru⁻.

²²Ga⁻të⁻ hnë⁻ jiih⁻ ga⁻jäh⁺ Pilato siiyh⁺:

—¿Hee⁻ ba⁻ dsoo⁺ ma⁻jmeë⁺ dsa⁻ñuuh⁻ la⁻? Sa⁻ hii⁻ jnøøhn⁻ ni⁻ miih⁻ he⁻ kyaah⁺ ää⁻ jmi⁺ juuy⁺. Heeh⁺ jnih⁺ wii⁺, ja⁻ ga⁻lää⁺ jnih⁺.

²³Pero cha⁻ga⁻miih⁻ miih⁺ ma⁻tooyh⁻, ma⁻ngiiy⁺ he⁻ tää⁺ dsih⁺ dsøh⁺ hma⁻cru⁻. Kyaah⁺ juu⁺ he⁻ ma⁻hlëëh⁺ dsa⁻, hi⁻ kyaah⁺ he⁻ ma⁻hlëëh⁺ jmi⁻dsa⁻kaah⁺ he⁻ ga⁻liyh⁺ he⁻ ma⁻ngiiy⁺ ja⁻. ²⁴Ga⁻heeh⁻ ba⁻ Pilato jmeey⁺ lä⁻koh⁺ ma⁻ngii⁺ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ he⁻. ²⁵He⁻ ja⁻ ga⁻lääy⁺ hi⁻ ma⁻hää⁺ neh⁻ñe⁻ he⁻, hi⁻ ga⁻jngëëh⁻ dsa⁻ jee⁻ ma⁻tee⁻ kyaah⁺ dsa⁻ta⁻. Ga⁻lääy⁺ hi⁻ he⁻ mada⁺ kih⁺ dsa⁻jwii⁻ mah⁺ ga⁻ngëëy⁺ Jesús goo⁻ hløø⁺ lä⁻koo⁻ ga⁻ngii⁺ hi⁻ ma⁻hnii⁻ he⁻.

Ga⁻tää⁺ dsa⁻ Jesús dsøh⁺ hma⁻cru⁻

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶Lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻jääy⁺ Jesús na⁻tääy⁺ dsøh⁺ hma⁻cru⁻, ga⁻jëey⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ cheë⁻ Simón hi⁻ ma⁻chaa⁻ Cirene, Dsa⁻ he⁻ jah⁺ jee⁻ nuu⁻ kih⁺. Hi⁻ he⁻ ga⁻kyaay⁺ hma⁻cru⁻ kih⁺ Jesús, ngooy⁺ kyey⁺ hma⁻cru⁻ kaah⁺ kiyh⁺.

²⁷Hi⁻ jwëë⁺ jwërte⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻nää⁺ kaah⁺ kiyh⁺. Jee⁻ kiyh⁺ ja⁻ ma⁻tääh⁺ jwëë⁺ dsa⁻më⁻ hi⁻ ma⁻ki⁻hoo⁺ cha⁻miih⁻ kih⁺ Jesús. ²⁸He⁻ ja⁻ ga⁻jëeh⁻ Jesús hñii⁺ ta⁻ jee⁻ ma⁻tääh⁺ dsa⁻më⁻ he⁻ mah⁺ ga⁻siiyh⁺:

—Dsa⁻më⁻ hi⁻ chaa⁻ Jerusalén, ta⁻hoo⁺ hnäh⁺ kin⁺. Hoo⁺ hnäh⁺ kyah⁺ hnäh⁺ ba⁻ hi⁻ lä⁻ja⁻ kih⁺ gyuu⁺ kyaah⁺ hnäh⁺. ²⁹Jëeh⁺, jä⁻ koo⁻ jmi⁺ ma⁻jäh⁺ dsa⁻: “Llu⁺ la⁻ kih⁺

dsa-mě' hi- sa' kaa' gyuu-. Lă'ja- hi- sa' ga' kaa' gyuu-, hi' lă'kye- hi- sa' jăă' gyuu- gyuu-." ³⁰ Jmii' ja- ləø' dsa- jăh': "Wa'ra- jăh' kih' təh' ba' moh' la- nē' jnān", hi' jnāh' jăh': "Wa'ra- jăh' kih' jlēē' ba' jne' kyaah' moh' la-." ³¹ Jēēh', cher'mah' lă-na- jmeeh- dsa- jnă' hi- lăa' lă'koh' chaah' hma- eeh-, ha- ga' koh' sa' jmeeyh' hnăh' hi- lăa' lă'koh' chaah' hma- kii-.

³² Hi' ma' jăăy' ka-lăh' uu' dsa- hñaa- dsē' hi- ma' dsa-jngēēy'. ³³ Ma' ga-l- lă-năăy' jee' chee- Moo' Lle' Hlii', jee' ja- ga-tăăy- Jesús dsoh' hma-cru-, hi' lă'ja- ka-lăh' lă'uu' dsa- hñaa- dsē' he', jaa- jwoo' ra-lluū' kiyh' hi' jaa- jwoo' ra-kēh'. ³⁴ Ga'jăh' Jesús:

—Tăă' kyaan', jmeē' jəh- hoh' kiyh'. Jēēh', sa' nēy- hee- na- jmeey'.

Hi' hləø' hi- ma' tăăh' jee' ja- ga-ti' ga-llooyh' hmiih- kih' Jesús, kyaah' he- ma' kooyh' suert. ³⁵ Jee' ja- ma' tăăh' dsa- jēē-. Lă'kye- dsa-ta' ma' mi-kwah' kih' Jesús. Ma' jăyh':

—Ga-liyh' ba' ga-lăăy' dsa-. Wa' lăăy' hñiyy' na', cher'mah' dsoo' lăay' Cristo hi- na' llee'h' kya' Dio.

³⁶ Lă'kye- hləø' ka-lăh' ma' mi-kwah' kih' Jesús, lă'koq- ma' nēey' chuh' na-heeyh' jmi-jiih-. ³⁷ Ma' jăyh':

—Cher'mah' hne- lăah' Rey kya' dsa- judiu, lăă' hñaa'h'.

³⁸ Ma' na-sii' ka-lăh' gyuu'h' lley' kyaah' hwēh' griego kyaah' hwēh' latin hi' kyaah' hwēh' hebreo ka-lăh', he- ma' jăh': "Hi- la- he' Rey kya' dsa- judiu." ³⁹ Jaa- dsa- hi- ma' hñaa- dsē' he' hi- ma' tăa- jyoh' hma-cru-, ga-mi-kwayh' kih' Jesús, ga-jăyh':

—Cher'mah' hne- lăah' Cristo, lăă' hñaa'h' hi' lăă' jnăah'.

⁴⁰ Pero hi- jaa- he' ga-juuh' kih' dsa-kyaayh', ga-jăyh' siiyh':

—ĠChe' lă'kye- hne- sa' gah' Dio, ma' ke' ma-təøh' jne' jee' juu' jne'? ⁴¹ Lă-na- lle' le' jnān'. Jēēh', jee' la- mi'hmaahn' lă' hnəø' jnān' kih' he- hliih' he- ma-jmeen'. Pero dsa- la- ni' koq- he- hliih' sa' cha- he' ma-jmeey'.

⁴² Mah' ga-jăyh' siiyh' Jesús:

—Ja- mi-dsooh' hoh' jnă' ga' ma-nēh' jee' jmeeh' hih'.

⁴³ Ja-ga' jăh' Jesús siiyh':

—Ma'ra- ju'dsoo' jwēēhn- hne-, ja-ba' na' gwaah' kyaah' jnă' ya'jwii' kih' Dio.

Ga'juu' Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Ma' ga-tē' koq- lla'hyoo- ga-nuu- go-te- lă'kaa- hwa' ja- lă'jiih' ga-tē' ko-hi' hnē- ta' ga'hloo-. ⁴⁵ Ga-nuu- jmi-gyuu-. Hi' hmiih' he- ma' hii' llah' gwaah' ga-chee' go-te- to'dsaah'. ⁴⁶ Ja-ga' ga-hlēēh' Jesús koq- ki-gaa-, ga-jăyh':

—Tăă' kyaan'. Ngēēn' jmi-lle' kin' ja- gooh-.

Ma-la' ma-hlēēy' lă'ja- ga-juuy'.

⁴⁷ Ma' ga-jēē' juu' hləø' he- ga-la' lă'ja-, ga-kway' ti'hmaah' kih' Dio. Ga-jăyh':

—Ma'ra- ju'dsoo', dsa-nuu- na- ma' lăa- jaa- hi' lluu' go-te-.

⁴⁸ Lă-jēē' dsa- hi- ma' tăăh' jee' ja-, ma' ga-jēēy' he- ga-la' lă'ja-, ga-năăy' ki-jnooy- mo-dsēy'. ⁴⁹ Ga-lă-jēē' hi- ma' kyuū' Jesús, lă'kye- dsa-mě' hi- ya-năa' kyaayh' lă' ga-tē' Galilea, uu' ba' ma' tăăyh' jēēy' lă-jē' he- ga-la' ja-.

Ga'haay' Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Ma' chaa- jaa- dsa- lluu' hi- ma' mi-teh' kih' Dio, ma' chee- José. Dsa- he' ga-lă'chaa' jwii' Arimatea he- na-hee' hwa' Judea. Ma' lăa' jaa- dsa-ta' kya' dsa- judiu. ⁵¹ Dsa- he' sa' ga-taayh- hñiyy' jee', kyaah' juu' ja- ma' ga-taah' lă-jēē- dsa-kyaayh' juu' kwee- ha- lă' jmeey' kih' Jesús. Hi' ma' jəøy- ma' jēēy' jnă'hă' he- jăă' Dio dsa- lă' hih' kih'. ⁵² José he' nēey' nē'ta' kih' Pilato na'ngiiyh' jmi-ngo' kih' Jesús. ⁵³ Ma-la' ma-jyooy' jmi-ngo' kiyh', ga-lăăy- koq- hmiih- ta-jmaah'. Mah' ga-taayh- neh' koq- to-həø- he- ma' na-hē- nē' kuū' hloo-, jee' sa' ga' ma-taayh- ni' jaa- hlii'. ⁵⁴ Jmii' ja- ma' mi-lluū' dsa- judiu hñii' kih' he- jnă' jyoh' jmi' he- ma' həøy', jēēh' ta' ga'hloo' ja- ma-hăă' jmi' he- tegh- dsa- dsē'.

⁵⁵ Lă-jēē' dsa-mě' hi- ya-năa' kyaah' Jesús lă' ga-tē' Galilea, ga-jmeey' ko-jəh' kyaah' José na-jēēy- ha- jee' ga-kyaay-

Jesús. ⁵⁶Ja-ga' ga-näay' kiyh' ga-mi-lluy' nuu- mi-jwii' kyaah' naa' mi-jwii'. Hi' ga-taayh' ga-hooy' jmi' he-teeh' dsa-dsē' lā-koo' la-mada' kih' ley.

24

Ga-lā-jiih' Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹Tiih' go-te' to-nē' jmi' kih' seman', ga-lla-nāa' dsa-mē' he' jee' ma' la' to-hoō' ja-, ma' kyey' lā-jē' he' hii' mi-jwii' he' ga-mi-lluy' ja' hi' jñah' ga-dsa-mē' ga-jmee' kō-jōh' kyaayh'. ²Ma' ga-tēēy' jee' ja-, kuu' he' ma' na-jnē' hoo' to-hoō' ma-na-bā' ta' koo'. ³Ma' ga-taayh' neh' to-hoō' ga-jēēy' mo-so' kye' jmi-ngo' kih' Jesús Dsa-jōh' jñān'. ⁴Jee' tāayh' jmeey' cha-miih' huu-dsē', lā-chaḥ' ja' ga-lla-sēēh' chuḥ' kiyh' uu' dsa-nūuh' hi' ma' kyeḥ' hmiuh' tō-jlēē' nīh'. ⁵Ga-jwaah' jwēte dsa-mē' he', ga-jyoo' mo-nēy' ta' hwa'. Mah' ga-jāh' lā-uu' dsa-nūuh' he' siiyh'.

—¿He-la' hnaah' hnāh' jāa' hi' na-jiih' jee' kih' hi' ma-na-juu'? ⁶Mo-so' chaa' jee' la-. Hii' ma-lā-jiih'. Mi-dsooh' hoh' hnāh' he' ga-jāyh' siiyh' hnāh' lā-koo' ma' gya' gyih' hwa' Galilea, ⁷lā-koh' ma' ga-jāyh' lā-la: "La' bii' kih' Hi' ga-lēē'n-go' la' ngēē' dsih' ja-goo' dsa-hñaa-dsē', mah' tāay' dsoh' hma-cru'. Hi' ga' ma' hya' hnē' jmi' lā-jiih' ka-lāh'."

⁸Ja-ga' ga-lā-dsooh' dsē' dsa-mē' he' juu' ja-. ⁹Ma' ga-hwēēy' jee' ja-, na-nāay' na-jmeeyh' juu' kih' lā-jēē' gya-kaa' apōstole kyaah' kih' jee' lā-jēē' dsa-kyaayh'. ¹⁰Dsa-mē' hi' na-koo' juu' kih' apōstole he' ma' chee' María Magdalena, Juana, María choo' Jacobo hi' jñah' ga-dsa-mē'. ¹¹Pero lā-jēē' hi' ga-nuu' juu' kih' dsa-mē' he' sa' ga-lā-heey' kiyh'. Ma' laay', juu' ngaa' ba' ja' ma' hlēēy'.

¹²He-ja' ga-noo' Pee', ngooy' kō-chih' jee' ma' la' to-hoō' ja-. Ma' ga-jēēy' neh', ma-la' ta' jmaah' ba' ma' kye'. Peer' dsaa' dsēy' ngaayh', ma' jmeey' huu-dsē' ha' ba' lā-ga-la'.

Ga-mi-jnāa' Jesús hñii' kih' uu' discipulo

(Mr. 16:12-13)

¹³Ja-ba' jmi' ja' na-nāa' uu' discipulo koo' jee' jwii' he' chee' Emau, uu' koo' gya-koo' kilómetro kih' Jerusalén. ¹⁴Jee' tāayh' jwē' ga-nāay' ja-, ma' llay' juu' kih' lā-jē' he' ga-la'. ¹⁵Pero hee' ga-la'. Jee' ga-nāay' llay' juu' ja' kyaah' dsa-kyaayh', ni' sa' liih' gyih', he' ba' hñii' Jesús ngoo' kō-jōh' kyaayh'. ¹⁶Pero sa' ga-lā-kyuuy', kih' ma-na-jlē' huu-dsē' kiyh'. ¹⁷Mah' ga-jāh' Jesús siiyh'.

—¿Hee' ba' juu' na' llah' hnāh' cha'jwē' la-? ¿He-la' meeh' hoh' hnāh'?

¹⁸Mah' jāa' hi' ma' chee' Cleofa, ga-jāyh' siiyh'.

—¿Ha' lā' la' juu'? Jee' kih' lā-jēē' hi' na-nāa' jmi', ¿che' jāa' hne' ba' sa' nēh' lā-jē' he' ga-la' jee' jwii' Jerusalén ma' jmi' la-?

¹⁹Ja' ga-jāh' Jesús siiyh'.

—¿Hee' ba' ga-la'?

Mah' ga-jāh' dsa' he' siiyh'.

—Lla' jñāah' juu' kih' Jesús dsa' ma' chaa' Nazaret. Ma' laay' jāa' hi' ga-ngēē' juu' kih' Dio. Jēēh', chá-nē' Dio hi' chá-nē' lā-jēē' dsa' ga-mi-jnāay' he' beey' kyaah' ta' kiyh' hi' lā-ja' kyaah' juu' he' ga-h-lēēy' ka-lāh'. ²⁰Hi' lla' jñāah' juu' ha' lā' ga-jmee' dsa-kaah' kyaa' jmi-dsa' kyaah' dsa-ta' kyaa' jñāah' ga-taayh' goo' lle-moh' mah' jmeey' hih' he' juuy', ja' ga' ga-tāay' dsoh' hma-cru'. ²¹Pero jñāah' ma' kye' jñāah' o-jōh' dsē' hi' he' nōō' juu' ma' lāā' jñāah' dsa' Israel. Pero na' ma-hya' hnē' jmi' he' ga-la' lā-ja-. ²²¿Che' kyuuy' ha' lā' ma-la'? Kō-llaā' dsa-mē' hi' jmee' kō-jōh' kyaah' jñāah', ma-jōoyh' jñāah', kyaah' juu' he' ma' kiuy' ja-. Jēēh' tiih' ga' ma-na-nāay' jee' la' to-hoō'. ²³Ma' ya-nāay', jāyh' mo-so' cha-jmi-ngo' kiyh' kye' neh' to-hoō' ja-, hi' jāyh' ma-jēēy' ángele hi' ma-jāh' siiyh' he' na-jiih' ba' Jesús. ²⁴Lā-ja' ma-na-nāa' kō-llaā' dsa-kyaah' jñāah' jee' la' to-hoō' ja-. Pero ma' ya-nāay', koo' ba' juu' jmeeyh' lā-koh' jāh' dsa-mē' he', he' mo-so' kye' jmi-ngo' kih' Jesús.

²⁵Ja' ga' ga-jāh' Jesús siiyh'.

—He' ba' che' taah' hnāh'. He' lii' ba' ga-lā-dsoo' hoh' hnāh' lā-jē' he' ga-jāh' hi' ga-ngēē' juu' kih' Dio llo'joo'. ²⁶¿Che'

sa⁺ ma⁺ la⁺ bi⁺ kih⁺ hi⁺ laa⁺ Cristo ma⁺ dsa⁺ ngëëy⁺ lã⁺ jë⁺ he⁺ wii⁺, jãã⁺ ja⁺ ga⁺ leey⁺ jøøh⁺?

²⁷ Lã⁺ chah⁺ ja⁺ ga⁺ løy⁺ hlëëyh⁺ lã⁺ koo⁺ ma⁺ na⁺ si⁺ kiyh⁺ jãã⁺. Ga⁺ løy⁺ kyaah⁺ he⁺ ga⁺ si⁺ Moisé hi⁺ ngoo⁺ bih⁺ mi⁺ jnääy⁺ lã⁺ hi⁺ nê⁺ ha⁺ lã⁺ hlëëh⁺ kiyh⁺ jee⁺ ga⁺ si⁺ hi⁺ ga⁺ ngëë⁺ juu⁺ kih⁺ Dio.

²⁸ Ma⁺ ga⁺ tēëy⁺ jwii⁺ jee⁺ ga⁺ nääy⁺ ja⁺, ga⁺ jmee⁺ Jesús lã⁺ koo⁺ he⁺ ngoo⁺ bih⁺ ta⁺ cha⁺ nê⁺. ²⁹ Pero discípulo he⁺ ga⁺ chuuy⁺ kyaayh⁺ mah⁺ jã⁺ hwe⁺ ja⁺, ga⁺ jã⁺ yih⁺ siyh⁺:
—Jã⁺ kyaah⁺ jnãäh⁺, jëëh⁺ ma⁺ hloo⁺ ba⁺ la⁺, ma⁺ ngoo⁺ ga⁺ nnu⁺.

Ga⁺ jã⁺ bih⁺ kyaah⁺ discípulo he⁺.
³⁰ Lã⁺ koo⁺ ma⁺ gyay⁺ nê⁺ mes⁺, ga⁺ kay⁺ he⁺ ni⁺ih⁺. Ma⁺ ngëë⁺ ma⁺ kway⁺ ti⁺hmaah⁺ kih⁺ Dio, ga⁺ llaay⁺ he⁺ ni⁺ih⁺ ja⁺ mah⁺ ga⁺ kwëëyh⁺ discípulo he⁺. ³¹ Lã⁺ chah⁺ ja⁺ ga⁺ na⁺ mi⁺ nēy⁺ hi⁺ ga⁺ lã⁺ kyuy⁺ Jesús. Lã⁺ ma⁺ jëëy⁺ ja⁺ ga⁺ aäh⁺ Jesús. ³² Mah⁺ ma⁺ jãh⁺ dsa⁺ kyaayh⁺:

—Ha⁺ koh⁺ sa⁺ ma⁺ nøh⁺ dsē⁺ jne⁺ lã⁺ koh⁺ juu⁺ he⁺ ma⁺ hlëëyh⁺ jne⁺ cha⁺ jwē⁺. Hi⁺ lã⁺ ja⁺ ka⁺ lãh⁺ kih⁺ he⁺ ma⁺ mi⁺ jnääy⁺ ha⁺ lã⁺ hnø⁺ jãh⁺ jee⁺ na⁺ si⁺ juu⁺ kih⁺ Dio.

³³ Lã⁺ chah⁺ hor⁺ ja⁺ ga⁺ nooy⁺ ga⁺ nääy⁺ ta⁺ Jerusalén. Ga⁺ lla⁺ nääy⁺ jee⁺ ma⁺ tãäh⁺ kō⁺ jøh⁺ lã⁺ jëë⁺ gya⁺ kaa⁺ apóstole kyaah⁺ jnãh⁺ dsa⁺ kyaayh⁺. ³⁴ He⁺ ja⁺ ga⁺ jãh⁺ dsa⁺ hi⁺ ma⁺ tãäh⁺ he⁺:

—Ma⁺ ra⁺ ju⁺ dsoo⁺ ma⁺ lã⁺ jiih⁺ Dsa⁺ jøøh⁺ jnãh⁺, hi⁺ ma⁺ mi⁺ jnääy⁺ hñiiy⁺ kih⁺ Simón.

³⁵ Ja⁺ ga⁺ ga⁺ jmeeh⁺ lã⁺ uu⁺ discípulo he⁺ juu⁺, ha⁺ lã⁺ ga⁺ lã⁺ kiyh⁺ cha⁺ jwē⁺, hi⁺ ha⁺ lã⁺ ga⁺ lã⁺ kyuy⁺ Jesús ma⁺ ga⁺ llaay⁺ he⁺ ni⁺ih⁺.

Ga⁺ mi⁺ jnää⁺ Jesús hñii⁺ kih⁺ discípulo kyaay⁺

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Ta⁺ kō jiih⁺ ma⁺ tãäy⁺ llay⁺ juu⁺ ja⁺, ga⁺ lla⁺ sëëh⁺ Jesús to⁺ dsaah⁺ jee⁺ kiyh⁺ mah⁺ ga⁺ siyh⁺:

—Wa⁺ hii⁺ ti⁺ kyah⁺ hnãh⁺.

³⁷ He⁺ ja⁺ ga⁺ jwaah⁺ jwërte lã⁺ jëë⁺ hi⁺ ma⁺ tãäh⁺ he⁺ mah⁺ ga⁺ lã⁺ goyh⁺. Jmi⁺ lle⁺ ba⁺ ja⁺ ma⁺ jëëy⁺, laay⁺. ³⁸ He⁺ ja⁺ ga⁺ jãh⁺ Jesús siyh⁺:

—¿He⁺ la⁺ gah⁺ hnãh⁺? ¿He⁺ la⁺ jmeeh⁺ hnãh⁺ to⁺ hoh⁺ hnãh⁺? ³⁹ Jëë⁺ da⁺ hnãh⁺ ma⁺ goon⁺. Jëë⁺ da⁺ hnãh⁺ ma⁺ tiin⁺. Ja⁺ ba⁺

jnã⁺ la⁺. Chøoh⁺ da⁺ hnãh⁺ mah⁺ jëë⁺. Jëëh⁺, jmi⁺ lle⁺ sa⁺ kye⁺ jmi⁺ ngo⁺ lã⁺ koo⁺ jëëh⁺ hnãh⁺ laan⁺.

⁴⁰ Jee⁺ cheyh⁺ hlëëyh⁺ lã⁺ ja⁺, ga⁺ heeyh⁺ dsa⁺ ma⁺ gooy⁺ ma⁺ tiy⁺. ⁴¹ Pero sa⁺ ga⁺ ma⁺ heey⁺ llu⁺, kih⁺ he⁺ jëë⁺ dsëy⁺ cha⁺ mi⁺ ih⁺ hi⁺ ma⁺ dsa⁺ dsëy⁺ ka⁺ lãh⁺. He⁺ ja⁺ ga⁺ jãh⁺ Jesús siyh⁺:

—¿Hee⁺ cha⁺ mi⁺ih⁺ kih⁺ jee⁺ la⁺?

⁴² He⁺ ja⁺ ga⁺ kwëëyh⁺ koo⁺ jwii⁺ kih⁺ hmooh⁺ na⁺ dsëë⁺ nê⁺ je⁺ hi⁺ koo⁺ jwii⁺ tah⁺ sër⁺. ⁴³ He⁺ ja⁺ ga⁺ sooyh⁺ mah⁺ ga⁺ kuyh⁺ lã⁺ ma⁺ jëë⁺ ja⁺ lã⁺ jëë⁺. ⁴⁴ Mah⁺ ga⁺ jãh⁺ Jesús siih⁺ lã⁺ jëë⁺ dsa⁺ he⁺:

—He⁺ la⁺ na⁺ juu⁺ he⁺ ga⁺ hlëëh⁺ hnãh⁺ lã⁺ ma⁺ gya⁺ ga⁺ jnã⁺ jee⁺ kyah⁺ hnãh⁺. He⁺ ga⁺ jmee⁺ bii⁺ ga⁺ lã⁺ te⁺ lã⁺ jë⁺ he⁺ na⁺ si⁺ kin⁺ nê⁺ ley⁺ kih⁺ Moisé, hi⁺ jee⁺ na⁺ si⁺ juu⁺ kih⁺ hi⁺ ga⁺ ngëë⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, hi⁺ kih⁺ salmo ka⁺ lãh⁺.

⁴⁵ Ja⁺ ga⁺ ga⁺ jmeey⁺ ga⁺ na⁺ huud⁺ dsē⁺ kih⁺ dsa⁺ he⁺ mah⁺ ga⁺ lã⁺ ngëëy⁺ lã⁺ koo⁺ na⁺ si⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. ⁴⁶ Mah⁺ ga⁺ siyh⁺ lã⁺ jëë⁺ dsa⁺ he⁺:

—He⁺ la⁺ na⁺ ma⁺ na⁺ si⁺ kin⁺ jãã⁺. Ga⁺ jmee⁺ bii⁺ ki⁺ jnã⁺ hi⁺ laa⁺ Cristo he⁺ ga⁺ jëëh⁺ wii⁺ mah⁺ ga⁺ lã⁺ jiih⁺ jee⁺ kih⁺ hi⁺ na⁺ juu⁺ ma⁺ ga⁺ hya⁺ hnē⁺ jmi⁺. ⁴⁷ Hi⁺ kwaat⁺ kin⁺, dsa⁺ nää⁺ dsa⁺ dsa⁺ kwa⁺ juu⁺ kin⁺ ga⁺ lã⁺ kaa⁺ hwa⁺. Løy⁺ ta⁺ Jerusalén hlëëyh⁺ dsa⁺ ha⁺ lã⁺ dsa⁺ jeeyh⁺ kyaah⁺ Dio mah⁺ koo⁺ Dio dsē⁺ kih⁺ dso⁺ kye⁺ kiyh⁺. ⁴⁸ Hnãh⁺ he⁺ hi⁺ jmee⁺ ju⁺ dsoo⁺ kih⁺ lã⁺ jë⁺ he⁺ la⁺. ⁴⁹ Hii⁺ jnã⁺ cheen⁺ kyah⁺ hnãh⁺ he⁺ ga⁺ bääh⁺ Tää⁺ kyaan⁺ hñii⁺ kwëëyh⁺ hnãh⁺. He⁺ ja⁺ jãã⁺ hnãh⁺ Jerusalén la⁺, lã⁺ jiih⁺ tēëh⁺ hnãh⁺ be⁺ he⁺ jyoo⁺ gyuu⁺h.

Ngaah⁺ Jesús gyuu⁺h

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Ga⁺ jãã⁺ Jesús lã⁺ jëë⁺ dsa⁺ he⁺ lã⁺ ga⁺ tē⁺ jãh⁺ kih⁺ jwii⁺ Betania. Jee⁺ ja⁺ ga⁺ chooy⁺ gooy⁺ gyuu⁺h mah⁺ ga⁺ mi⁺ jãäy⁺ lã⁺ jëë⁺. ⁵¹ Jee⁺ cheyh⁺ mi⁺ jãäy⁺ lã⁺ jëë⁺ dsa⁺ he⁺ ngaayh⁺ ta⁺ gyuu⁺h. ⁵² Ma⁺ ngëë⁺ ma⁺ jmääy⁺ jøøh⁺ Jesús, peer⁺ jëë⁺ dsëy⁺ ga⁺ nääy⁺ ta⁺ Jerusalén. ⁵³ Hi⁺ ma⁺ tãäh⁺ tãäy⁺ jee⁺ ma⁺ chih⁺ gwah⁺, kway⁺ ti⁺hmaah⁺ kih⁺ Dio hi⁺ ma⁺ jmeey⁺ juu⁺h kih⁺. Wa⁺ la⁺ lã⁺ ja⁺.

San Juan

Ju'hmeë' kih' Jesús he- ga'sii' Jwaa'

Juu' kih' Dio ga'lëëy' dsa-

¹ Lã' ma' to-në' ma' chaay- ba', laay' Juu'. Juu' ja' ma' laa' kyaah' Dio. ² Hi- na' ma' laa' lã' ma' to-në' kyaah' Dio. ³ Hñiiy' ga'jmeey' lã'jë he- cha-, ni' miih- sa' cha- he- ma- na- la' kih' hñii' he- sa' ga'jmeey' hñiiy'. ⁴ Kih' hñii' bih' na'jiih'. Heh' he- na'jiih' ja-, la' lã'koo- wa'je- he- choo' kih' lã'jë dsa-. ⁵ Ga-lã'jnã' wa'je- ja- jee' ma' tãäh' hi- jmee' he- hliih'. Pero dsa- hi- ma' tãäh' jmee' he- hliih', sa' ga'liyh' kyaah'.

⁶ Hi' ma' chaay- jaa- dsa-nũh- ma' chee- Jwaa' hi- ga'chee' Dio. ⁷ Hi- he' ja' kye- ju'dsoo', mah' kway' ju'dsoo' kih' wa'je-, mah' lã'ja- lã'jë dsa- lã'dsoo' dsë' kih' wa'je- ja- kyaah' juu' he- ga'kway'. ⁸ Ja- hi- he' ma' laa' lã'koo- wa'je- ja-, jay' mah' kway' ju'dsoo' kih' hi- laa' lã'koo- wa'je- ja-ba'. ⁹ Ma' ngoo' ya'jäh- ja' hi- laa' lã'koo- wa'je- he- la' ju'dsoo', he- choo' kih' lã'jë dsa-.

¹⁰ Ja-ba' jmi-gyũ- la- ma' chaay-, hi- ga'jmeey' Dio jmi-gyũ- la- ta-la' kiyh'. Pero dsa- chaay- jmi-gyũ- la- sa' ga-lã'kyuuy'. ¹¹ Jay' ja-ba' jmi-gyũ- kiyh', pero hi- chaay- kyaay' sa' ga'heeyh-. ¹² Pero lã'jë hi- ga'heeyh-, hi- jmee- dsöo' dsë' kiyh', ga'kway' jwë' leey' joö' Dio. ¹³ He- laay' joö' Dio, ja' kih' he- ga-lã'chaay- lã'koo- lle' kih' dsa-lã-chaay- dsa- jmi-gyũ-, ni' ja' kih' he- ga-lã'hyoh- dsë' cho'jmiy- he- ga-lã'chaay- he- laay' joö' Dio, ni' ja' kih' he- ga'jmeey' cho'jmiy- huüdsë- he- ga-lã'chaay-. He- ga-lã'chaay- lã' hnöo' hñii' Dio ba' ja-.

¹⁴ Hiñ' hi- laa' Juu' ja-, ga'lëëy' dsa- mah' ga'gay- jee' jnã-, hi- jnãäh' discipulo kyaay' ga'jë jnih' he- laay' jöyhy'. Laay' jöyhy' kih' he- laay' gyũ- koo- mëe' kyaay' Tää'. Ha- koh' sa' llü' dsëy' hi- kyey- ju'dsoo' jmah' ba'. ¹⁵ Ga-kwa' Jwaa' ju'dsoo' kiyh', ma' jäh':

—Hi- la- he' hi- ma'jwahn' kih': "Hi- jã' këë- ga' kin-, hi- la- jööh' ga' lã'koo- jnã', jëeh' ko- ja- ma' chaay- bih' jãä' ki' jnã'."

¹⁶ Ha- koh' sa' cha-miih- he- cha- kiyh', hi- jee' ga-lã'jë jne' joh' he- sa- ma-hñah- jne'. Ja- koo- hã' ma-mi-jääy' jne'. ¹⁷ Heh' ley, ta-la' kih' Moisé ba' ja'. Pero lã'jë he- la' kwa' Dio, kyaah' lã'jë ju'dsoo', ta-la' kih' Jesucristo ba' ga-hñah' jne'. ¹⁸ Jih'koh' jih'lih', ni' jaa- sa- ma-jëe' Dio. Jooy' hi- laa' gyũ- koo- mëe' ba', hi- gya' ko-jöh' kyaah' Tää', hi- he' ba' ma-mi-jnääy- jnã- ha- lã' laay'.

Ga'jmeey' Jwaa' ju'dsoo' kih' Jesús

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Dsa ta' judiu hi- chaay' Jerusalén ga'cheey' jmi-dsa- kyaah' dsa- levita kih' Jwaa' mah' na'ngiiy' juu' kiyh' hi- laa' Jwaa'. ²⁰ He- ja- ga'heeh- ba' Jwaa' he- jmeeyh' juu', sa' ga'hmäy':

—Ja- he' jnã' laan' Cristo —ga'jäh' Jwaa' siiyh'.

²¹ —¿Hi- ba' laah' hne- ja-? ¿Che' hne- he' Elia? —ga'siiyh' Jwaa'.

—Ja- he' jnã' —ga'jäh'.

—¿O che' hne- he' laah' dsa- hi- ngëe- juu' kih' Dio hi- nöo' juu' jã' jmi-gyũ- la-? —ga'jäh' dsa- he'.

Koo- ka-läh' ga'jeh- Jwaa' juu' kiyh':

—Ja-ha'.

²² —¿Hi- ba' laah' hne- ja-? Mah' ngëe' jnãäh' juu' kwee- kih' hi- ma- chee' jnãäh'. ¿Ha- lã' jwah' hñah'? —ga'jäh' dsa- he' siiyh' Jwaa'.

²³ He- ja- ga'jäh' Jwaa' siiyh':

—Jnã' laan' hi- kwa' juu' jee' la' hwa' kii' jee' sa' kwa' ni' miih-: "Mi-llüu' hnäh' hñah' mah' jã' Dsa-jööh' jnã- ko-dsoo' jwë'" —lã'koo- ga'jäh' Isaia hi- ga'ngëe' juu' kih' Dio.

²⁴ Lã'jë dsa- hi- ga'chee' dsa- judiu he' ma' laa' fariseo. ²⁵ Ga'ngiiy' juu' kiyh' ka-läh' ga'siiyh':

—¿He-la ' ja- chaah' dsa- jmi-, cher' mah' sa' laah' Cristo, ni' sa' laah' Elia, ni' hii- ga' jiah' dsa- hi- ma' ngëe- juu' kih' Dio? —ga'jäh' dsa- he' siiyh'.

²⁶ —Jnã' chaan' dsa- jmi- kyaah' jmi- ba', pero jee' kyah' hnäh' chaay- jaa- hi- sa- kyuu' hnäh'. ²⁷ Hi- he' jã' këë- ga' ki' jnã'.

Hi⁺ ni⁺ sa⁺ tē⁺ dsēēn⁺ chiihn⁺ mah⁺ llen⁺ loo⁻ he⁻ hā⁺ tiy⁺ —ga⁺ jāh⁺ Jwaa⁺ siyh⁺.

²⁸ Lā⁺ jē⁺ he⁻ la⁻ ga⁺ la⁺ jee⁺ jwii⁻ he⁻ chee⁻ Betania, ta⁺ hngaah⁺ kō⁻ taa⁻ kih⁺ jmi⁺ Jordān, ta⁺ jee⁺ ma⁺ choo⁻ Jwaa⁺ jmi⁺.

Jesús laa⁺ Borrego mäh⁺ kyaa⁺ Dio

²⁹ Ma⁺ ga⁺ jnä⁺ jyoh⁺ jmi⁺, ga⁺ jēē⁺ Jwaa⁺ Jesús ja⁺ ta⁺ jee⁺ ma⁺ cheyh⁺, mah⁺ ga⁺ jāyh⁺:

—Jēē⁺ da⁺, hi⁻ na⁻ he⁻ Borrego mäh⁺ kyaa⁺ Dio hi⁻ jñuuh⁻ dso⁻kye⁻ kih⁺ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁺. ³⁰ Hi⁻ na⁻ na⁻ hi⁻ ma⁺ jwahn⁺ kih⁺: “Kēē⁺ ga⁺ kin⁺, jā⁺ jaa⁺ dsa⁻ ñuuh⁻ hi⁻ jōh⁺ ga⁺ lā⁺ kōo⁻ jnä⁺, jēēh⁺ kō⁻ jā⁻ ma⁻ chaa⁻ bih⁺ jāā⁺ ki⁺ jnä⁺.” ³¹ Jnä⁺ sa⁺ ma⁺ kyyu⁻ jnih⁺. Ma⁻ jan⁺ mah⁺ chaa⁺ dsa⁻ jmi⁺ ba⁺ mah⁺ lā⁺ jā⁻, lā⁺ jnäāy⁺ kih⁺ dsa⁻ Israel.

³² Ga⁺ mi⁺ jnäā⁺ ga⁺ Jwaa⁺ juu⁺, ga⁺ jāyh⁺:

—Ga⁺ jēēn⁺ Jmi⁺ lle⁻ Na⁻ jngii⁺ kih⁺ Dio ga⁺ jyoo⁺ gyuu⁺ jmi⁺ gyuu⁺, laay⁺ lā⁺ kōo⁻ jaa⁻ juu⁺, hi⁻ ga⁺ jā⁺ kō⁻ hwēē⁺ nē⁺ kiyh⁺. ³³ Jnä⁺ sa⁺ ma⁺ man⁺ hij⁺ he⁻. Pero hi⁻ ga⁺ chee⁺ jnä⁺ he⁻ chaa⁺ dsa⁻ jmi⁺ kyaah⁺ jmi⁺, ga⁺ siyh⁺ jnä⁺: “Hi⁻ jēēh⁺ jyoo⁺ Jmi⁺ lle⁻ mah⁺ jā⁺ kō⁻ hwēē⁺ nē⁺ kiyh⁺, hi⁻ he⁻ he⁻ hi⁻ chaa⁺ dsa⁻ jmi⁺ kyaah⁺ Jmi⁺ lle⁻ Na⁻ jngii⁺ kih⁺ Dio.” ³⁴ Lā⁺ jā⁻ ga⁺ jēēn⁺ hi⁻ jmeen⁺ ju⁻ dsoo⁻ kiyh⁺, hi⁻ he⁻ he⁻ Joō⁺ Dio —ga⁺ jāh⁺ Jwaa⁺.

To⁻ nē⁺ discípulo kyaa⁺ Jesús

³⁵ Ma⁺ ga⁺ jnä⁺ jyoh⁺ jmi⁺, kōo⁻ ka⁻ lāh⁺ ma⁺ cheh⁺ Jwaa⁺ kyaah⁺ uu⁺ hi⁻ ma⁺ jmee⁻ kō⁻ jōh⁺ kyaayh⁺. ³⁶ Ma⁺ ga⁺ jēēy⁺ Jesús ma⁺ ngēy⁺ jee⁺ jā⁻, mah⁺ ga⁺ jāyh⁺:

—Jēē⁺ da⁺, hi⁻ na⁻ he⁻ Borrego mäh⁺ kyaa⁺ Dio.

³⁷ Ma⁺ ga⁺ nuu⁺ lā⁺ uu⁺ hi⁻ ma⁺ ga⁺ nāā⁺ kō⁻ jōh⁺ kyaah⁺ Jwaa⁺ he⁻ ga⁺ hlēēyh⁺ lā⁺ jā⁻, ga⁺ nāāy⁺ kyaah⁺ Jesús ba⁺. ³⁸ Ma⁺ ga⁺ jeeh⁻ Jesús hñii⁺, ga⁺ jēēy⁺ chaa⁺ hi⁻ he⁻ kaah⁺ kiyh⁺, mah⁺ ga⁺ siyh⁺:

—ĴHee⁻ na⁻ hnooh⁺ hnäh⁺?

Mah⁺ ga⁺ jāh⁺ dsa⁻ he⁻:

—ĴHa⁻ ñeh⁺ hne⁻ Rabí, he⁻ la⁻ hnøø⁺ jāh⁺ Ta⁻ jwōh⁺?

³⁹ —Ya⁻ nāā⁺ hnäh⁺ jā⁻ mah⁺ ya⁻ jēē⁻ —ga⁺ jāh⁺ Jesús siyh⁺.

Ga⁺ nāāy⁺ mah⁺ na⁺ jēēy⁻ ha⁻ ma⁺ gayay⁺. Jee⁺ jā⁻ ga⁺ jāy⁺ kyaayh⁺ jmi⁺ jā⁻. Hor⁻ jā⁻, ma⁺ tē⁺ kō⁻ hi⁻ gya⁺.

⁴⁰ Jaa⁺ jee⁺ lā⁺ uu⁺, hi⁻ ga⁺ nuu⁺ kih⁺ Jwaa⁺ hih⁺ ga⁺ jmee⁻ kō⁻ jōh⁺ kyaah⁺ Jesús, chee⁻ Andre⁺ øøh⁺ Simón Pee⁺. ⁴¹ He⁻ ga⁺ jmeey⁺ to⁻ nē⁺, na⁺ hnäy⁺h⁺ øøyh⁺ Simón mah⁺ ga⁺ siyh⁺:

—Ma⁻ jee⁺ jnäāh⁺ Mesía —he⁻ hnøø⁺ jāh⁺ Cristo.

⁴² Lā⁺ chah⁺ jā⁻ na⁺ jāāy⁻ Simón cha⁺ nē⁺ Jesús. Ma⁺ ga⁺ jēē⁺ Jesús hi⁻ he⁻, ga⁺ jāyh⁺:

—Hne⁻ he⁻ Simón, joō⁺ Joná. Hne⁻ lā⁺ cheeh⁻ Cefa —he⁻ hnøø⁺ jāh⁺ Pee⁺.

Jesús ga⁺ tēēh⁺ Felipe kyaah⁺ Natanael

⁴³ Ma⁺ ga⁺ jnä⁺ jyoh⁺ jmi⁺, ngaah⁺ Jesús ta⁺ Galilea. Jee⁺ jā⁻ ga⁺ jēēy⁺ Felipe mah⁺ ga⁺ siyh⁺:

—Na⁻ kyaah⁺ jnä⁺.

⁴⁴ Felipe he⁻ ma⁺ chaa⁻ Betsaida, dsa⁻ goo⁺ Andre⁺ kyaah⁺ Pee⁺ ka⁻ lāh⁺. ⁴⁵ Ma⁺ ga⁺ jee⁺ Felipe Natanael mah⁺ ga⁺ siyh⁺:

—Ma⁻ jee⁺ jnäāh⁺ hih⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁺ si⁺ Moisé kih⁺ nē⁺ ley, hi⁺ lā⁺ jēē⁺ hi⁻ ga⁺ ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio ga⁺ si⁺ kiyh⁺ ka⁻ lāh⁺. Hi⁻ he⁻ he⁻ Jesús, joō⁺ José hi⁻ chaa⁻ Nazaret.

⁴⁶ Mah⁺ ga⁺ jāh⁺ Natanael:

—ĴHa⁻ lā⁺ la⁺ juu⁺ he⁻ ya⁻ hēē⁺ jaa⁻ hi⁻ lluu⁺ jee⁺ jwii⁺ Nazaret?

—Na⁻ mah⁺ jēē⁻ da⁺ —ga⁺ jāh⁺ Felipe siyh⁺.

⁴⁷ Ma⁺ ga⁺ jēē⁺ Jesús ngoo⁺ ya⁻ jāh⁺ Natanael, ga⁺ hlēēyh⁺ kiyh⁺:

—Hi⁻ ja⁺ na⁻, hi⁻ na⁻ ba⁺ he⁻ dsa⁻ Israel, hi⁻ sa⁺ cha⁺ ni⁺ miih⁺ juu⁺ ta⁻ juu⁺ tuh⁺ dsē⁺.

⁴⁸ —ĴHa⁻ lā⁺ na⁻ he⁻ ma⁻ lā⁺ kyyuuh⁺ jnä⁺? —ga⁺ jāh⁺ Natanael siyh⁺.

—Jāā⁺ jā⁻ ga⁺ hlēēh⁺ Felipe hne⁻, ga⁺ jēēn⁺ hne⁻ ma⁺ cheh⁺ koo⁺ kih⁺ chaah⁺ higo⁻ —ga⁺ jāh⁺ Jesús siyh⁺.

⁴⁹ —Ta⁻ jwōh⁺, hne⁻ he⁻ laah⁺ Joō⁺ Dio, hne⁻ laah⁺ Rey kyaā⁺ dsa⁻ goo⁻ jne⁻ —ga⁺ jāh⁺ Natanael siyh⁺.

⁵⁰ Mah⁺ ga⁺ jāh⁺ Jesús ka⁻ lāh⁺:

—Ma⁻ lā⁻ dsoo⁻ hoh⁺ jnä⁺, kih⁺ he⁻ ma⁻ jwēēhn⁺ hne⁻ ga⁺ jēēn⁺ hne⁻ koo⁺ chaah⁺ higo⁻. Pero cha⁺ ga⁺ miih⁺ he⁻ juh⁺ gaa⁻ jēēh⁺ na⁺ ta⁺ cha⁺ nē⁺.

⁵¹ Hi⁻ ga⁺ jāyh⁺ ka⁻ lāh⁺:

—Ma⁻ ra⁺ ju⁻ dsoo⁻ jwēēhn⁺ hnäh⁺, na⁺ ta⁺ cha⁺ nē⁺ jēēh⁺ hnäh⁺ gyuu⁺ jmi⁺ gyuu⁺ na⁺ na⁺, jēēh⁺ hnäh⁺ ángele kyaā⁺ Dio hi⁻

wiī hī̄ jñāā nē̄ kih' Hī̄-ga-lēē̄ ngo' lā —
ga-jāh' Jesús siiyh'.

2

Lā̄-lā ga-la' lā̄ ma' ga-jee' goo' jaa-
dsa-jee' jwiī Caná

¹Jee' ga-tē' hnē̄ jmī, ga-jee' goo' jaa-
dsa-jee' jwiī Caná, he- na-hee' hwa'
Galilea. Jee' ja- ma' hāā' choo' Jesús. ²Jesús
hī jñāāh' discipulo kyaay' ga-tēēyh' jñāāh'
'jee' tē- jmī ka-lāh'. ³Ma' sa' ga-lēē̄ jmīh
'mījēh' ma-āā- he- ma' hih̄-dsa-, ga-jāh'
choo' Jesús siiyh'.

—Ma' dsa' go-te' jmīh' mījēh' kih' dsa'.

⁴Mah' ga-jēeh- Jesús juu' kiyh'.

—¿He' la' jwiīh' jñā' lā-na? Sa' ga'
ma-tē' hor-kin'.

⁵Mah' ga-jāh' chooy' siiyh' hī ma' tāāh'
kwa' be' jee' ja-:

—Jmee' hnāh' lā-jē' he- siiyh' hnāh'.

⁶Ma' tōō' jee' ja-, jñii' mīhya- kaah' he-
ma' la' kyaah' kuu' jee' ma' chih' dsa- judiu
jmī he- ma' jmee' jāy- na-jngēēy' cha-nē'
Dio. Lā'koo' mīhya- ja-, ma' hiih' koo-
hñā-loo' hih' jmī. ⁷Mah' ga-jāh' Jesús
siih' dsa- hī ma' tāāh' kwa' be' jee' ja-:

—Kaah' jmī neh' lā-jē' mīhya- na-.

Mah' ga-jmee' na' kah' na-dsēh' lā-jē'
mīhya- ja-. ⁸Ja' ga' ga-jāh' Jesús siih' dsa-
he'.

—Na' na', kye- mīh- mah' go-kwēēh'
dsa-juu' jmī.

Hi' lā'ja- ga-jmee'. ⁹Hih' dsa-juu' jmī
he', ga-jēēy' che' llu' jmī he- ma-la' jmīh
'mījēh'. Ni' sa' nēy- ha-ta' ja' he- ja-,
ma-la' hī ma' kwa' be' hī ga-hwēē' jmīh-
ja-ba' nē-. Mah' ga-tēē' juu' jmīh' kih' hī
dsa-jee' goo-, ¹⁰mah' ga-siiyh'.

—Ga-lā-jēē' dsa- kwēēh- to-nē' jmīh'
mījēh' llu'. Ma-la' ma-hiyh' cha-mīh-
ja-ga' kwēēyh' jmīh' mījēh' he- hwa' ga'
mīh-. Pero hne- ma-na-hōōh- jmīh' mī
'jēh' llu' mah' kwēēyh' jee' llaa' ga'.

¹¹Jee' jwiī Caná he- na-hee' hwa' Galilea
ba' ga-jmee' Jesús to-nē' he- juh' gaa'
ja-. Jee' lā'ja- ga-mījñāāy- hñiiy' ha-
koo- jōōh' laay', hi' lā-jēē' jñāāh' dis-
cípulo kyaay', cha-ga-mīh- ga-lā-dsoo'
dsē- jñāāh' kiyh'.

¹²Ma-ngēē' he- ja-, ngaayh' ta' Capernaum,
kyaah' chooy' kyaah' ooyh' hī jñāāh'
'discipulo kyaay'. Jee' ja- ga-tooh' jñāāh'
cha-mīh- jmī.

Jesús ga-hwēē' dsa- hī ma' tāāh' hñiī
jee' ma' chih' gwah-

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³Ma-ngoo' ma-ya-jāh' jmī he- kuh-
dsa- judiu borrego māh', he- ja- ngoo' Jesús
ta- Jerusalén. ¹⁴Jee' chih' gwah' juu'h',
jee' ja- ga-jēēy' dsa- hī ma' hnēē' kyā',
hī ma' hnēē' borrego, hī ma' hnēē' juu-
kyaah' hī ma' tāāh' mi-sī kuu' kih' dsa-.

¹⁵Ga-jmee' koo' sīhñiī. Kyaah' he- ja-,
ga-hēēy' kih' lā-jēē' hī ma' tāāh' jee' chih'
gwah' ja-, hī ga- borrego, hī ga- kya',
hī ga- hī mi-sī kuu'. Ga-kēyh' ga-lā-jē'
na'mes-, ga-saa' ga-jaay' kuu' kih' hī he'.
¹⁶Hī ma' tāāh' hnēē' juu- he' ga-siiyh'.

—Hwēē' lā-jē' he- na-jee' la-. Ta' jmee-
hnāh' je'hmooh' hne' kih' Tāā' kyaan'.

¹⁷Ja' ga' ga-lā-dsooh' dsē- jñāāh' dis-
cípulo kyaay' lā'koo- na-sī juu' kih' Dio:
“Ngoo' dsa-llaan' kih' he- kyen' cha-mīh-
huu'dsē- kih' hne' kyah'.”

¹⁸Dsa- hī tāāh' nē' kih' judiu ga-ngii' juu'
'kih' Jesús:

—¿Hee' koo- lii' jmeeh', mah' jēē' jñāāh'
he- na-ngēh' jwē' he- jmeeh' lā-jē' he-
na? —ga-jāyh' siiyh' Jesús.

¹⁹—Hla' hnāh' gwah' la- mah' kyaah'
hnē- jmī ba' choohn' —ga-jāh' Jesús siiyh'.

²⁰Lā'chah' ja- ga-jāh' dsa- hī tāāh' nē'
he' siiyh'.

—Kyaah' to'loo' jñii' jī nē- ga-jmee' dsa-
gwah' la-. ¿Ha- lā'ja- jwah' hne-, kyaah'
hnē- jmī ba' choohn'?

²¹Pero ja' kih' gwah' he- ga-hlēēyh' lā-
ja-, he- ma' hlēēyh' kih' jmī-ngo' kiyh'
ba' ja-. ²²He-ja- ma-ngēē' ma-lā-jiih'
Jesús, ga-lā-dsooh' dsē- jñāāh' discipulo
kyaay' he- ga-hlēēyh' ja', hi' cha-ga-mīh-
ga-lā-dsoo' dsē- jñāāh' lā'koo- na-sī juu'
kih' Dio, hi' ga-lā-dsoo' dsē- jñāāh' lā'koo-
ga-hlēēh' Jesús ka-lāh'.

Lā-jē' huu'dsē- he- ma' jmee' dsa- ma'
kyuu' ba' Jesús

²³Ta'kō-jiih' ma' tē- jmī he- kuh- dsa-
borrego māh' jee' jwiī Jerusalén, jwēē'

dsa- ga-heeh- juu' kih' Jesús ma' ga-jëy'
lä-jë' he- juh-gaa- he- ma' jmeey'. ²⁴ Pero
hñi' Jesús, sa- ga-lä-cha- o-joh- dsë-
kiyh' kyaah' dsa- he', jëeh' ma' kyuu- bih'
ga-lä-jëë- dsa-. ²⁵ Sa- ma' jmee- bii' kiyh',
he- ma' jmeeh' dsa- juu' ha- lä- la' kih'
dsa- kyaayh', jëeh' ñey- ba' ha- lä- la'
tuh- dsë' lä-jaa- lä-jaa- dsa-.

3

Ta-la- hwë' ba' ñee' Nicodemo na-jëy-
Jesús

¹ Ma' chaa- jaa- dsa-ñuu- jee' kih'
' fariseo hi- ma' chee- Nicodemo, ma'
laa- jaa- dsa- hi- kye- në- kih' dsa-
judiu. ² Ta-la- hwë' ba' ñee' dsa-ñuu- he'
na-jëy- Jesús mah' ga-siiyh':

—Ta-jwöh', ñe' jnääh', ga-chee' Dio
hne-, laah' jaa- ta-jwöh'. Jëeh' ni- jaa- sa-
lih' jmee' lä-jë' he- juh-gaa- he- jmeeh-
hne- wa-ra- jäh' kih' sa- kyaah' Dio hne- —
ga-jäh' Nicodemo siiyh'.

³ —Ma-ra- ju-dsoo' jwëehn- hne-, hi- sa-
lä-cha- ka-läh' lä-hmëë', sa- tëy' jëy'
jee' jmee- Dio hih- —ga-jäh' Jesús siiyh'.

⁴ —¿Ha- lä-ja- lä-cha- ka-läh' jaa- dsa-
ga- ma-gyuh-? ¿Che- le' dsa-heey' jee' ma'
hääy' mah' lä-chaay- lä-hmëë'? —ga-jäh'
Nicodemo siiyh'.

⁵ Koo- ka-läh' ga-jäh' Jesús:

—Ma-ra- ju-dsoo' jwëehn- hne-, hi- sa-
lä-cha- kyaah' jmi- hi- kyaah' jmi-lle',
sa- tëy' dsa-hey' jee' jmee- Dio hih'.
⁶ Hih' dsa-lä-cha- kih' ngo', ngo' ba' laay'
' Hi- hih' dsa-lä-cha- kyaah' jmi-lle',
laay' jmi-lle' ba'. ⁷ Ta- jmee- dsaa- hoh-
he- ma-jwëehn- hne-, jmee- bii' lä-chaah-
hnäh' ka-läh' lä-hmëë'. ⁸ Le' gwa' hi-
dsoo- ha- jee- hnø'. Ma-ke- nuuh- hii' lle',
sa- ñeh' ha- ta-gwa' ni- ha- ta-dsoo'. Lä-
ja- la' kih' lä-jëë- hi- dsa-lä-cha- kyaah'
jmi-lle' kih' Dio —ga-jäh' Jesús siiyh'.

⁹ —¿Ha- lä- la' juu' na-? —ga-jäh'
Nicodemo siiyh'.

¹⁰ Mah' ga-jëh- Jesús juu' kiyh',
ga-siiyh':

—¿Ja' ta-jwöh' kya- dsa- Israel laah'
mah' sa- kyuu- he- la-? ¹¹ Ma-ra- ju-dsoo'
jwëehn- hne-, he- ma-kyuu- jnääh', he-
ja- ba- hlëeh' jnääh'. Hi- he- ma-jëë' jnääh',

he- ja- ba' jmee- jnääh' dsoo'. Pero hnäh'
sa- heeh' hnäh' he- hlëeh' jnääh'. ¹² Wa-ra-
ga-hlëehn' hnäh' lä-koo- la' he- cha- hwa'
la-, sa- jmeeh- hnäh' dsoo'. Ha- ba' lä-
jmeeh' hnäh' dsoo' cher'mah' ga-hlëehn'
hnäh' lä-koo- la' he- cha- gyuu- jmi-
gyuu-.

¹³ Sa- chaa- ga-jñah' hi- ga-wii' gyuu-
' jmi-gyuu-, ma-la- hi- ga-jñaa' gyuu-
ba'. Hi- he' he- Hi-ga-lëë' ngo' la- hi- gya'
gyuu- jmi-gyuu-. ¹⁴ Ja- ba' lä-koo- ga-cha-
Moisé miih- ta-gyuu- jee' ma' la' hwa' kii'
ja-, ja-ba- lä-ja- jmee- bii' chaa- dsa- gyuu-
' Hi-ga-lëë' ngo' la-. ¹⁵ Mah' lä-ja- lä-jëë- hi-
jmeë' dsoo' dsë' kiyh' sa- heey', lä-chaay-
tä-ä' ga-lä-jë' joh' jmi- cha- ba'.

Cha- miih- hnää' Dio lä-jëë- dsa- jmi-
gyuu-

¹⁶ Jëeh' cha-miih- hnää' Dio lä-jëë-
dsa- jmi-gyuu-, he-ja- ga-kwaay' gyuu-
koo- mëë' kyaay', mah' lä-ja- lä-jëë- hi-
jmeë' dsoo' dsë' kiyh' sa- heey', lä-chaay-
ga-lä-jë' joh' jmi- cha- ba'. ¹⁷ Jëeh' sa-
ga-chee' Dio joo' jmi-gyuu- la- mah' taayh'
dsa- dso-jwii'. Ga-cheey' mah' ta-la- kiyh'
lä-äy' dsa- jmi-gyuu- ba'.

¹⁸ Hi- jmeë' dsoo' dsë' kiyh' sa- cha- ni-
miih- dso-jwii' në' kiyh'. Pero hi- sa- jmeë-
dsoo' dsë' kiyh' ma-cha- dso-jwii' në' kiyh'
' jëeh' sa- dsoo' dsëy' kih' gyuu- koo- mëë'
' kya- Dio. ¹⁹ Lä-la- ba' la' he- ja' dso-jwii'
në' kih' dsa-. Ja' ba' wa-je- hwa' la- pero
ga-lä-hnø- gyih' jee' na-hoo- lä-koh' ga'
wa-je-, jëeh' lä-jë- he- jmeey-, he- hliih'
jma'h' ba'. ²⁰ Jëeh' lä-jëë- hi- jmeë- he- hliih'
na-høoyh' kih' wa-je-, sa- hnøoy' ya-nä-äy'
jee' jnä' wa-je- mah' sa- lä-jnä' he- jmeey'.
²¹ Pero hi- tä-äh' jmeë- lä- hnø- ju-dsoo', hi-
he' ba' go- nää' jee' jnä' wa-je- mah' lä-ja-
lä-jnä' la' kyaah' be' kih' Dio lä-jë' he-
jmeey- —ga-jäh' Jesús siiyh' Nicodemo.

Koo- ka-läh' ga-lø- Jwaa- hi- ma'
choo- jmi- hlëeh' kih' Jesús

²² Ma-ngëë' he- ja-, ngo- Jesús ta- hwa'
Judea, hi- jnääh' discípulo ga-nø- jnääh'
kyaayh'. Jee- ja- ga-jä- jnääh' kyaayh' miih-
jmi- hi- ma- chaay- dsa- jmi-. ²³ Jwaa-
ka-läh' ma-cha- dsa- jmi- jee' jwii- Enón,
koo' Salim, jëeh' jee' ja- cha- cha- miih-

jmīh̄. Jee' ja' ma' dsa- nāā' dsa- mah' ma' saay' jmīh̄. ²⁴Jmīh̄ ja', sa' ga' ma-taah- dsa- Jwaa' neh' ne'.

²⁵He' ja' ko-llaa' discipulo kyaah' Jwaa' ga-taayh' ti-chooy' juu' kyaah' dsa- judiu ha- la' jmee' dsa- mah' jāy' na-jngēy' cha' nē' Dio. ²⁶Mah' na-nāāy' jee' cheh' Jwaa' na'chiyh'.

—Ta-jwoh', hi- ma' gya' kyaah' hne- ta- hngaah' ko-taa- kih' jmīh̄ Jordán, hi- ga-kwah' ju'dsoo' kih' he', na' chaay- dsa- jmīh̄. Ga' la' jēē' ba' dsa- dsa- nāā' kyaayh'.

²⁷Mah' ga' jāh' Jwaa' siyh'.

—Sa' le' hyoh' dsa- ni' miih', wa'ra- jāh' kih' sa' ga-hyoh' kih' Dio. ²⁸¿Ja' he' ba' hnāh' ga-nūh' hnāh' kin- he- ga-jwahn'? "Ja' he' jā' laan' Cristo. Laan' jaa- hi- ga-chee' Dio jāā' mah' hlēēh' kiyh'." ²⁹Dsa-mē' hi- dsa-jee' goo- laay' kyaah' dsa-nūh' hi- jee' goo- kyaayh'. Pero ome' kyaah' dsa-nūh' he' hi- cheh' koo' kiyh' chaay- llu' kyaah' koo- nuuy' hlēēh' dsa-nūh' he'. Lā' ja- la' ki' jā' ka-lāh', ma' jēē' dsēn' go-te' na' he' ma' ja- Cristo. ³⁰Jmee' bi' juuh' ta' kiyh' mah' lā' ja- lā-h-waa' ta' kin'.

Hi- ja' gyūh' jmīh̄-gyūh' kye- nē' kih' jee' lā' jēē'.

³¹Hi- ja' gyūh' kye- nē' kih' jee' lā' jēē'. Pero hi- chaā- hwa' la-, hwa' la- ba' na'jāāy', hi- hlēēy' kih' he- cha- hwa' la- ba'. Hi- ja' gyūh' jmīh̄-gyūh' kye- nē' kih' jee' lā' jēē'. ³²He- ma' jēēy' he- ma-nuuy', he- ja- ba' hlēēy', pero ni' jāā- sa' heeh- juu' he- kway'. ³³Hi- heeh- juu' he- kway', hi- he' jmee' bih' dsōo' juu' kih' Dio. ³⁴Jēēh' hi- ga-chee' Dio, hlēēy' juu' kih' Dio ba'. Hi- ja' kyaah' hih' kwa- Dio jmīh̄-le' kih'. ³⁵Jēēh', Tāā' hnāāy' ba' Jooy'. Hi' ga-tooyh- goo- Jooy' lā' jē' he- ga' cha-. ³⁶Hi- jmee' dsōo' dsē' kih' Joō' Dio lā' ma-chaay- ja' ba'. Pero hi- sa' jmee' dsōo' dsē' kih' Joō' Dio sa' jēēy' jee' jmee' Dio hih'. He- wi' he- na' ga' chee' Dio, he- ja- ba' jā' nē' kiyh'.

4

Jaa- dsa-mē' hi- chaā- hwa' Samária ga' hlēēh' kyaah' Jesús

¹Ga' nuu' dsa- fariseo hlēēh' dsa- kih' Jesús, ma' jāyh' jwēē' ga' dsa- jāā' Jesús hi' jwēē' ga' dsa- chaay- jmīh̄ lā' koh' ga' Jwaa'. Hi' ga' lā' nē' Dsa- jōōh' jnān' he- ga' nuu' dsa- fariseo juu' ja-. ²(Ma' ke' ja' he' hñi' Jesús hi- ma' choo' jmīh̄. Jnāāh' discipulo ba' hi- ma' choo' jmīh̄.) ³He' ja- ya' hēē' Jesús hwa' Judea ja- mah' ngaayh' ta' Galilea ka' lāh'.

⁴Ga' jmee' bi' kiyh' ngooy' ta' hwa' kih' Samária. ⁵Ga' tēēy' koo- jee' jwi- kih' Samária he- ma' chee- Sicar, jāh' kih' hwa' he- ga' kwēēh' Jacob jooy' José. ⁶Jee' ja' ma' chih' koo' jmīh̄-too' he- ga' jmee' Jacob. Ga' hwaā' Jesús jee' hāāy' jwē' mah' ga- gyay- ga' tēēy' dsēy' koo' jmīh̄-too' ja-. Hor- ja- ma' ngoo' ga' tē' lā' hyoo'. ⁷Ja' jaa- dsa- mē' hi- chaā- Samária, ya' kye' jmīh̄. Mah' ga' jāh' Jesús siyh'.

—Kwēēh' jnā' miih' jmīh̄ kyah' huhn'.

⁸(Jnāāh' discipulo kyaay' na'nōō' jnāāh' ta' jee' jwi- na' lā' jnāāh' he- ga' kih' jnāāh'.)

⁹Hi' dsa-mē' hi- ma' chaā- Samária he' ga' siyh' Jesús:

—¿Ha- lā' ja- hne- hi- lāā' dsa- judiu ngīh' jmīh̄ kin- mah' huh', jnā' hi- lāā' dsa- chaā- Samária?

(Jēēh', dsa- judiu sa' jwayh' kyaah' dsa- samaritano.)

¹⁰Mah' ga' jāh' Jesús siyh'.

—Wa'ra- jāh' kih' nēh' hee- na- he- la' kwa' Dio, hi' hii- na- hi- ngīh' jmīh̄ kyah' mah' hih', hne- ba' ngīh' kiyh' jmīh̄ he- huh' hi' hñi' kwēēy' hne- jmīh̄ jiih'.

¹¹Mah' ga' jāh' dsa-mē' he' ka-lāh'.

—¿Ha- lā' jmeeh' Dsa- jōōh' kyaan'? Sa' cha- ni' miih' he' kye' he' kyaah' chooh' jmīh̄, hi' juuh- jwēte jmīh̄-too' la-. ¿Ha- ba' ta' haa' jmīh̄ jiih' ja- he- kwah'? ¹²¿Che' jōōh' ga' hne- lā' koh' ga' Jacob dsa- ma- gyuh- kyaah' jnāāh', hi- ga' kwēēh' jnāāh' jmīh̄-too' la'? Jee' la- ga' hih' kyaah' jooy' hi' kyaah' lā' jēē' jāh' kyaay' ka-lāh'.

¹³Mah' ga' jēēh' Jesús juu' kih' dsa-mē' he'.

—Wa' hi- cha- hi-, hi- hih' jmīh̄ he- haa' la-, koo- ka- lāh' jā' lā' kii- dsēy'. ¹⁴Pero hi- hih' jmīh̄ he- kwa' jnā', jiih' koh' jiih' lāh' sa' jā' lā' kii- dsēy'. Jmīh̄ he- kwa' jnā', he-

ja- hya' lä' ma- hya- ja- ba' neh' tuh- dsëy' he- jmeë' chaay- tää'.

¹⁵ Mah' ga- jäh' dsa- më' he' siyh'.

—Kwëh' jnä' jmi- ja-, Dsa- jøøh' kyaan', mah' sa' ja' lä- ki- dsën'. Lä- ja- mo- so- jän- jee' la- ya- kyen' jmi- —ga- jäh' dsa- më' he'.

¹⁶ Mah' ga- jäh' Jesús siyh'.

—Gwaah- mah' go- kya- dsa- nua- kyaah' ta' la'.

¹⁷ —Sa- chaa- dsa- nua- kyaan- —ga- jäh' dsa- më' he' siyh'.

—Ja- ba' dsoo' he- ma- jäh', sa' chaa- dsa- nua- kyaah'. ¹⁸ Jëh' hña- dsa- nua- hi- ma- lä- kyaah', hi- hi- kyaah' na', ja' he' dsa- nua- kyaah' he'. He- dsoo' na- ma- jäh' —ga- jäh' Jesús siyh'.

¹⁹ —Dsa- jøøh' kyaan', go- hi- ngë- juu' kih' Dio ba' hne- laan'. ²⁰ Lä- jë- dsa- ma- gyuh- kya- jnääh' dsa- samaritano ga- hnaayh- Dio jee' chih' moh' la', mah' hnäh' dsa- judiu jwah' hnäh', jwi- Jerusalén ba' jee' hnäh'n Dio —ga- jäh' dsa- më' he' siyh'.

²¹ —Dsa- më', jmeë' dsoo' he- jwahn- la-. Lloo- koo- jmi-, ni' moh' la- ni' jwi- Jerusalén sa' hnaah' hnäh' Tää'. ²² Sa- kyuuh- hnäh' hi- na- hnaah' hnäh'. Pero jnääh' dsa- judiu, kyu- ba' jnääh', hi- na- hi- hnäh' jnääh', jëh' ta' la' kih' dsa- judiu ba' ja' he- dsa- lä- dsa-. ²³ Ja- koo- hor-, hi- hor- ja- la' na' ga- juh-. Hi- dsoo' hnaah- Tää', hnaayh- lä- hnø- jmi- llé- Na- jngi- hi- kyaah' ju- dsoo' ka- läh'. Jëh' Tää' hnäy' dsa- hi- hnaayh- lä- ja-. ²⁴ Jmi- llé- ba' laa' Dio. Lä- jë- hi- hnaayh-, jmeë' bi- kiyh' hnaayh- kyaah' jmi- llé- hi- kyaah' ju- dsoo' —ga- jäh' Jesús siyh'.

²⁵ —Jnä' man- he- ja- hi- jäh' Mesía kih', hi- jäh' dsa- chee- Cristo. Wa- ra- jay', hi- he' mi- jnä- ha- lä- la' lä- jë- juu' la- —ga- jäh' dsa- më' he' siyh'.

²⁶ Mah' ga- jäh' Jesús:

—Hi- he' he' jnä' hi- hlëh- kyaah' hne-.

²⁷ Hor- ja- ya- nø- jnääh' discípulo kyaay'. Peer- ga- lä- dsa- dse- jnääh' ma' ga- jë- jnääh' la- Jesús juu' kyaah' jaa- dsa- më'. Pero ni- jaa- sa- ga- tuu- dse- ma' ngi- juu' hee- juu' ja- ma' llay-, hi- he- la

' ma' hlëyh- kyaah' dsa- më' he'. ²⁸ Jee' ja- ga- chih' dsa- më' mi- dsuu' kiyh' mah' ngaayh' ta' jee' jwi-, na- chiiyh' lä- jë- dsa-:

²⁹ —Ma- nø- ma- jë- jaa- dsa- nua- hi- ma- siih- jnä' lä- jë- go- te- he- ma- jmeen'. ¿Che' ja- hi- he' oo- Cristo hi- hii' juu' kih'?

³⁰ Lä- chah' ja- ga- hwë- dsa- hi- ma- chaa- jee' jwi- ja-, na- näy- na- jëy-.

³¹ Ta- ko- jiih' ja- ma' chu- jnääh' kyaayh'.

—Ta- jwøh', kuh- hi-.

³² Mah' ga- siyh- jnääh'.

—Cha- ba' he- kuh- he- sa- kyuuh- hnäh'.

³³ He- ja- ga- ngi- jnääh' juu' kih' dsa- kyaah' jnääh'.

—¿Che' chaa- jaa- hi- ma- ja- hi- ma- ya- ka- he- kuyh'?

³⁴ Mah' ga- jäh' Jesús siyh' ka- läh'.

—He- jmeen- lä- hnø- hi- ga- chee' jnä' mah' mi- hnaa- ta' kiyh', he- ja- ba' ma' he- jmeë' dsa- kë-'. ³⁵ Ja- jwah' hnäh', hnø- ga- ky- sih- mah' chooh' dsa- ta' kih'? Pero jnä' jwahn-, chooh' hnäh' nêh' mah' jë- da' hnäh' lä- kaa- jee- tääh' dsa- hi- laa- lä- koo- mi- ju- he- ma- ä- he- ma- le- chooh' dsa-. ³⁶ Hi- chaa- dsa- liy- ba' jneey-. He- chaa- dsa- mah' chaa- tää', la' lä- koo- he- chooyh- mi- ju- mah' sa- hee' jih' koh'. Kyaah' lä- ja-, ko- jøh- ba' lä- chaa- llu- hi- ga- jngë- kyaah' hi- ga- chooh' ta'. ³⁷ Heh' lä- jäh' juu' la-, la' ju- dsoo': "Jnah' ba' hi- jngë-, hi- jnah' ba' hi- chooh' ta'." ³⁸ Jnä' ga- cheen- hnäh' mah' chooh' hnäh' ta' he- sa- ga- jneeh' hnäh'. Jnah' ba' ga- kë- ta' kih', mah' hnäh' ga- taah' hnäh' jee' la' ta' kiyh' mah' koo- chooh' ba' hnäh' ta' ja- —ga- jäh' Jesús siyh'.

³⁹ He- ja- jwë- samaritano, hi- chaa- jee' jwi- ja- ga- lä- dsoo' dse- kih' Jesús, lä- koo- ma' ga- nuuy' juu' kih' dsa- më' hi- ga- jäh': "Lä- jë- ba' he- ma- jmeen- ma- siyh- jnä'."

⁴⁰ He- ja- ya- nä- samaritano he' ya- jëy- Jesús mah' ga- chuuy' kyaayh', ga- siyh'.

—Ja- kyaah' jnääh' jee' la-.

He- ja- ga- jäh' to- jmi- jee' ja-. ⁴¹ Jwë- ga- dsa- ga- lä- dsoo' dse- ma' ga- nuuy' he- ma' hlëyh- ja-. ⁴² Lä- jë- hi- he' ma' siih- dsa- më' he'.

—Ja^a ma^a la^a juu^a kyah^a hne^a jmee^a jnääh^a 'dsoo', hnäa^a jnääh^a ma^a nnu^a jnääh^a juu^a kiyh^a. Na^a ba^a ra^a si^a ma^a ñe^a jnääh^a ma^a ra^a ju^a 'dsoo', hi^a he^a he^a Cristo, hi^a lää^a dsa^a jmi^a gyuu^a.

Ga^a mi^a hlää^a Jesús chih^a kya^a jaa^a dsa^a jøøh^a kya^a rey

⁴³ Ma^a ngëë^a to^a jmi^a ja^a, ya^a hëë^a Jesús jee^a ja^a, ngaayh^a ta^a Galilea. ⁴⁴ (Hñii^a Jesús ga^a jäh^a, jaa^a hi^a ngëë^a juu^a kih^a Dio jee^a jwii^a gooy^a sa^a hnää^a dsih^a.) ⁴⁵ Ma^a ga^a llaayh^a hwa^a Galilea, dsa^a hi^a ma^a chaa^a jee^a ja^a ga^a hëëy^a bih^a llu^a, kih^a he^a ga^a jëëy^a he^a juh^a gaa^a he^a ga^a jmeey^a Jesús ma^a ga^a tē^a jmi^a kuyh^a borrego mäh^a jwii^a Jerusalén. Jëëh^a na^a nää^a dsa^a he^a ka^a läh^a ma^a ga^a tē^a jmi^a ja^a.

⁴⁶ Koo^a ka^a läh^a ga^a llooy^a jwii^a Caná he^a na^a hëë^a hwa^a Galilea, jee^a ga^a jmeey^a jmi^a d-sē^a ba^a ga^a lii^a jmi^a mi^a jēh^a. Jee^a jwii^a Capernaum ja^a, ma^a chaa^a jaa^a dsa^a jøøh^a kya^a rey hi^a ma^a dsaah^a jaa^a chih^a kya^a. ⁴⁷ Lä^a ma^a ga^a nuu^a dsa^a jøøh^a he^a ya^a hëë^a Jesús hwa^a Judea jayh^a ta^a hwa^a Galilea, he^a ja^a ñeey^a ga^a mi^a jëey^a mah^a ga^a chuuy^a kyaah^a, ga^a siiyh^a:

—Man^a mah^a mi^a hlääh^a chih^a kyaan^a hi^a ma^a kya^a dsa^a juu^a.

⁴⁸ He^a ja^a ga^a jäh^a Jesús siiyh^a:

—Sa^a hëëh^a hnäh^a wa^a ra^a jäh^a kih^a sa^a jmeen^a he^a juh^a gaa^a he^a jëëh^a hnäh^a.

⁴⁹ —Dsa^a jøøh^a kyaan^a, ma^a nnon^a ga^a juh^a, jää^a sa^a ga^a ma^a juu^a chih^a kyaan^a —ga^a jäh^a dsa^a jøøh^a he^a siiyh^a.

⁵⁰ Mah^a ga^a jäh^a Jesús siiyh^a:

—Gwaah^a ba^a hne^a kyah^a, chaa^a ba^a chih^a kyaah^a.

Dsa^a jøøh^a he^a ga^a jmeey^a ba^a dsoo^a dsëy^a ma^a ga^a jäh^a Jesús lä^a ja^a, mah^a ngaayh^a.

⁵¹ Ni^a sa^a ga^a ma^a llaayh^a kiyh^a, ya^a nää^a dsa^a kyaay^a ga^a mi^a jëey^a, mah^a ga^a jmeeyh^a juu^a, ga^a jäh^a:

—Ma^a jäh^a ba^a kih^a chih^a kyaah^a.

⁵² Mah^a ga^a ngü^a dsa^a jøøh^a he^a juu^a kih^a dsa^a kyaay^a:

—¿Hee^a hor^a ga^a løø^a chaay^a llu^a?

Mah^a ga^a jäh^a dsa^a kyaay^a:

—Lloo^a, ko^a hi^a gyii^a, ya^a hii^a llii^a kiyh^a.

⁵³ Mah^a ga^a lä^a dsooh^a dsë^a jmi^a chih^a he^a, ja^a ba^a hor^a ja^a ga^a jäh^a Jesús: “Chaa^a

ba^a chih^a kyaah^a.” He^a ja^a cha^a ga^a mi^a ih^a ga^a lä^a dsoo^a dsëy^a lä^a kye^a hi^a chaa^a cha^a neh^a kiyh^a.

⁵⁴ Jee^a la^a ga^a tē^a to^a he^a juh^a gaa^a he^a ga^a jmeey^a Jesús, ma^a ya^a hëëy^a hwa^a Judea ngaayh^a ta^a hwa^a Galilea.

5

Ga^a mi^a hlää^a Jesús jaa^a hi^a sa^a liih^a goo^a ti^a

¹ Ma^a ngëë^a he^a ja^a, ngoo^a Jesús ta^a Jerusalén. Ma^a ja^a ma^a tääh^a dsa^a judiu jmi^a.

² Jee^a jwii^a Jerusalén chih^a koo^a na^a hyah^a jee^a dsa^a ha^a jmi^a, jäh^a Ho^a haah^a kih^a Oveja.

Jee^a ja^a chee^a Betesda kyaah^a juu^a hebreo. Ma^a cha^a lä^a ku^a lä^a jii^a kih^a jmi^a too^a ja^a hnä^a

jee^a kih^a hoo^a na^a hii^a. ³ Jee^a ja^a ma^a saa^a jwëë^a hi^a dsaah^a, hi^a tuu^a, hi^a jluuh^a, kyaah^a hi^a sa^a le^a ngë^a, ma^a jøøy^a he^a hor^a jeh^a

jmi^a. ⁴ Jëëh^a ma^a lih^a koh^a ba^a ma^a jnäa^a jaa^a ángel jee^a haa^a jmi^a ja^a, mah^a ma^a kah^a ma^a gwëyh^a.

Ma^a la^a ma^a kah^a ma^a gwëh^a jmi^a ja^a, hi^a ga^a tēë^a to^a nē^a dsa^a he^a neh^a

jmi^a ja^a, dsa^a jäh^a go^a te^a kiyh^a wa^a he^a cha^a he^a dsoo^a he^a laay^a.

⁵ Jee^a ja^a ma^a hää^a jaa^a dsa^a nuuh^a hi^a ma^a hya^a gyii^a gya^a jña^a jii^a ñe^a dsaah^a.

⁶ Ma^a ga^a jëë^a Jesús dsa^a he^a na^a kyaay^a jee^a ja^a, ñe^a bih^a he^a ma^a lä^a hii^a dsaah^a dsa^a he^a, mah^a ga^a siiyh^a:

—¿Che^a hnooh^a jäh^a kyah^a? —ga^a jäh^a Jesús siiyh^a.

⁷ —Sa^a chaa^a ni^a jaa^a hi^a taah^a jnä^a cha^a jmi^a na^a wa^a ra^a ga^a kah^a ga^a gwëh^a. Jää^a ga^a jñah^a taah^a hñii^a, ja^a ga^a lloo^a jnä^a —

ga^a jäh^a dsa^a dsaah^a he^a siiyh^a.

⁸ —Noo^a jee^a kyaah^a na^a, kii^a jii^a kyah^a mah^a ngë^a —ga^a jäh^a Jesús siiyh^a.

⁹ Lä^a chah^a ja^a ga^a jäh^a kiyh^a mah^a ga^a koooy^a jii^a kiyh^a, ngaayh^a. Jmi^a ja^a ma^a la^a jmi^a he^a teeh^a dsa^a dsë^a.

¹⁰ He^a ja^a ga^a jäh^a dsa^a ta^a judiu siiyh^a hi^a ga^a jäh^a kih^a he^a:

—Jmi^a he^a teeh^a dsa^a dsë^a ba^a na^a, sa^a cha^a jwë^a koo^a hi^a jii^a kyah^a —ga^a jäh^a.

¹¹ —Hi^a ma^a mi^a hlää^a jnä^a, hi^a he^a ma^a siih^a jnä^a: “Kii^a jii^a kyah^a mah^a ngë^a” —ga^a jäh^a hi^a ma^a dsaah^a he^a.

¹² —¿Hi^a na^a, hi^a ma^a siih^a hne^a: “Kii^a jii^a kyah^a mah^a ngë^a”? —ga^a jäh^a dsa^a ta^a he^a.

¹³ Pero dsa^a nuuh^a he^a, sa^a ga^a lä^a kyuyy^a hii^a he^a hi^a ga^a mi^a hlääy^a, jëëh^a Jesús

ga⁺āāh⁺ go⁻te⁻jee⁻kih⁺ jwēē⁻dsa⁻hī⁻ma⁺ tāāh⁺jee⁺ja⁻. ¹⁴Ma⁻ngēē⁻he⁻ja⁻, ga⁺jee⁺Jesús dsa⁻he⁻ka⁺lāh⁺jee⁺chih⁺gwah⁺ja⁻ mah⁺ga⁺siyh⁺:

—Jēē⁻da⁺, na⁺he⁻ma⁻jā⁺kyah⁺, mo⁺to⁺jmee⁻ga⁺dso⁺kye⁻, mah⁺sa⁺jā⁺he⁻hlih⁺ga⁺nē⁺kyah⁺—ga⁺jāh⁺Jesús siyh⁺.

¹⁵Ja⁺ga⁺ngooy⁺na⁺jmeeyh⁺juu⁺kih⁺dsa⁻ta⁺judiu, na⁺chiiyh⁺:

—Jesús ba⁺he⁻hī⁻ga⁺mi⁻hlāā⁺jnā⁺—ga⁺jāyh⁺.

¹⁶Kih⁺he⁻ja⁻ba⁺ja⁻, ma⁺hnooh⁻dsa⁻ta⁺he⁻ha⁻lā⁺jwē⁻jee⁺ma⁺jngēēyh⁺Jesús, jēēh⁺ma⁺mi⁻hlāāy⁺wa⁺hī⁻cha⁻hī⁻jmi⁺he⁻teēh⁻dsa⁻dsē⁺. ¹⁷Mah⁺ga⁺jāh⁺Jesús siyh⁺:

—Tāā⁺kyaan⁺, jmee⁻ta⁺lā⁺jiih⁺na⁺, hī⁻ja⁺ba⁺lā⁺ja⁻jmee⁻jnā⁺ka⁺lāh⁺.

¹⁸He⁻ja⁻cha⁻ga⁺miih⁺ma⁺hnooh⁻dsa⁻ta⁺he⁻ha⁻lā⁺jee⁺ma⁺jngēēyh⁺Jesús. Ja⁺ma⁺la⁺kih⁺he⁻sa⁺ma⁺hōoy⁺jmi⁺he⁻teēh⁻dsa⁻dsē⁺, lā⁺kye⁺kih⁺he⁻ma⁺jāyh⁺: “Dio laa⁺Tāā⁺kyaan⁺,” ma⁺jmaāy⁺hñiiy⁺kwee⁻kyah⁺Dio.

Jesús jmee⁻chaa⁻dsa⁻tāā⁺

¹⁹Koo⁺ka⁺lāh⁺ga⁺jēeh⁻Jesús juu⁺kiyh⁺, ga⁺siyh⁺:

—Ma⁺ra⁺ju⁺dsoo⁺jwēēhn⁻hnāh⁺. Joō⁺Dio sa⁺le⁺jmeē⁺ni⁺miih⁺jee⁺tēēy⁺hñiiy⁺. He⁻jēēy⁺jmeē⁺jmiy⁺, he⁻ja⁻ba⁺jmeey⁺. Lā⁺jē⁺he⁻jmeē⁺Tāā⁺, ja⁻ba⁺lā⁺ja⁻kwee⁻go⁻te⁻jmeē⁺Jooy⁺ka⁺lāh⁺. ²⁰Hnāā⁺ba⁺Tāā⁺Joō⁺, hī⁻mi⁻jnaāy⁺kiyh⁺lā⁺jē⁺he⁻jmeey⁺. Pero cha⁻ga⁺miih⁺he⁻juh⁺gaa⁻lā⁺koh⁺ga⁺he⁻jmeey⁺la⁻, mi⁻jnaāy⁺kih⁺Jooy⁺ta⁺chanē⁺, lā⁺jiih⁺lā⁺dsaa⁻hoh⁺hnāh⁺. ²¹Ja⁻ba⁺lā⁺koo⁻mi⁻jiih⁺Tāā⁺hī⁻ma⁻na⁻juu⁺, mah⁺jmeey⁺chaa⁻ka⁺lāh⁺, ja⁻ba⁺lā⁺ja⁻Jooy⁺jmeey⁺chaa⁻lā⁺jāh⁺hī⁻hnāāy⁺. ²²Sa⁺lla⁺Tāā⁺ta⁺kih⁺ni⁺jāā⁻, ga⁺tooyh⁻goo⁻Jooy⁺ba⁺mah⁺llay⁺ta⁺kih⁺lā⁺jēē⁺. ²³Mah⁺lā⁺ja⁻lā⁺jēē⁺dsa⁻jmeē⁺jūuh⁻kih⁺Joō⁺Dio lā⁺koo⁻jmeey⁺jūuh⁻kih⁺Tāā⁺. Hī⁻sa⁺jmeē⁺jūuh⁻kih⁺Jooy⁺, sa⁺jmeey⁺jūuh⁻kih⁺Tāā⁺hī⁻ga⁺cheey⁺.

²⁴Ma⁺ra⁺ju⁺dsoo⁺jwēēhn⁻hnāh⁺, hī⁻nuu⁻juu⁺kin⁺hī⁻jmeey⁺dsoo⁺dsēy⁺kih⁺hī⁻ga⁺cheey⁺jnā⁺, chaa⁻y⁺tāā⁺ba⁺. Sa⁺jā⁻dso⁺jwii⁺nē⁺kiyh⁺. Lla⁻he⁻ma⁻juuy⁺, ma⁺tēēyh⁺jee⁺chaa⁻y⁺tāā⁺. ²⁵Ma⁺ra⁺ju⁺

'dsoo⁺jwēēhn⁻hnāh⁺. Jā⁺koo⁻hor⁻, hī⁻hor⁻ja⁻la⁺na⁺. Ma⁺tē⁺jee⁺nuu⁺lā⁺jēē⁺hī⁻na⁻juu⁺juu⁺kih⁺Joō⁺Dio. Hī⁻lā⁺jēē⁺hī⁻nuu⁺kiyh⁺, mo⁺so⁺juuy⁺. ²⁶Jēēh⁺, Tāā⁺, kih⁺hñii⁺bih⁺na⁺jiih⁺. Jā⁻ba⁺lā⁺ja⁻ga⁺kway⁺jwē⁺he⁻na⁺jiih⁺kih⁺hñii⁺Jooy⁺ka⁺lāh⁺. ²⁷Hī⁻ga⁺hñaa⁺llay⁺ta⁺kih⁺dsa⁻, lā⁺llu⁺he⁻laay⁺Hī⁻ga⁺lēē⁺ngo⁺. ²⁸Ta⁺jmeē⁻dsaa⁻hoh⁺hnāh⁺he⁻jwahn⁻la⁻. Jā⁺koo⁻hor⁻nuu⁺lā⁺jēē⁺hī⁻tāāh⁺to⁻hōō⁻tēēn⁻kiyh⁺. ²⁹Hī⁻lā⁺jēē⁺hī⁻ga⁺jmeē⁻he⁻llu⁺, lā⁺jiiyh⁺mah⁺tēēy⁺jee⁺chaa⁻y⁺tāā⁺. Hī⁻lā⁺jēē⁺hī⁻ga⁺jmeē⁻he⁻hlih⁺, lā⁺jiiyh⁺mah⁺dsa⁻naāy⁺kyah⁺dso⁺jwii⁺ba⁺.

Cha⁻ba⁺he⁻jmeē⁻ju⁺dsoo⁺kih⁺Joō⁺Dio

³⁰Ni⁺miih⁺sa⁺le⁺jmeen⁻jee⁺tēēn⁻hñiin⁺. Lā⁺koo⁻te⁺man⁺kih⁺Tāā⁺kyaan⁺, kō⁻ja⁻ba⁺te⁺llan⁻ta⁺kih⁺dsa⁻. Hī⁻kyah⁺ju⁺'dsoo⁺jmah⁺ba⁺llan⁻ta⁺, jēēh⁺sa⁺hnoohn⁻he⁻hnoon⁺hñiin⁺. Hnoohn⁻he⁻hnōō⁻Tāā⁺hī⁻ga⁺cheey⁺jnā⁺ba⁺. ³¹Cher⁺mah⁺hñiin⁺ba⁺jmeen⁻ju⁺dsoo⁺kin⁺, sa⁺jmaā⁺ju⁺dsoo⁺kin⁺lā⁺ja⁻. ³²Chaa⁻ga⁺jñah⁺hī⁻jmeē⁺ju⁺'dsoo⁺kin⁺. Jnā⁺man⁺, ju⁺dsoo⁺he⁻jmeey⁺kin⁺, la⁺dsoo⁺. ³³Ga⁺cheeh⁻hnāh⁺dsa⁻hī⁻na⁺ngii⁺juu⁺kih⁺Jwaa⁻, hī⁻lā⁺jē⁺he⁻ga⁺jāyh⁺ja⁻, la⁺ju⁺dsoo⁺. ³⁴Sa⁺jmeē⁺bi⁺ki⁺jnā⁺ju⁺dsoo⁺kih⁺dsa⁻. He⁻llu⁺kyah⁺hnāh⁺ba⁺ja⁻, he⁻ga⁺jmeē⁺Jwaa⁻ju⁺dsoo⁺kin⁺, mah⁺lā⁺ja⁻lāāh⁺hnāh⁺. ³⁵Hī⁻he⁻ma⁺laa⁺lā⁺koo⁻wa⁺je⁻he⁻na⁻hīh⁻mah⁺ma⁺kwa⁺jmeē⁺. Hī⁻ga⁺lā⁺chaa⁻hnāh⁺llu⁺miih⁺jmi⁺kyah⁺juu⁺he⁻ga⁺kway⁺ja⁻. ³⁶Pero cha⁻ga⁺jyoh⁺he⁻jmeē⁺ju⁺dsoo⁺kin⁺he⁻jūuh⁻ga⁺lā⁺koh⁺ga⁺ju⁺dsoo⁺he⁻ga⁺jmeē⁺Jwaa⁻. Lā⁺jē⁺ta⁺he⁻ga⁺kweēh⁺Dio jnā⁺mah⁺mi⁺ten⁺, ja⁻ba⁺ta⁺he⁻jmeen⁻la⁻, jmeē⁺ju⁺dsoo⁺kin⁺, Tāā⁺ba⁺he⁻hī⁻ga⁺cheey⁺jnā⁺. ³⁷Hī⁻Tāā⁺hī⁻ga⁺cheey⁺jnā⁺, ga⁺jmeey⁺ju⁺dsoo⁺kin⁺ka⁺lāh⁺. Ni⁺koo⁻hā⁺sa⁺ga⁺nūuh⁻hnāh⁺lā⁺ma⁺ga⁺hlēēyh⁺, ni⁺lā⁺ja⁻sa⁺ga⁺jēēh⁻hñii⁺. ³⁸Hī⁻ni⁺sa⁺ga⁺jā⁺juu⁺kiyh⁺neh⁻tuh⁻hoh⁺hnāh⁺, kih⁺he⁻sa⁺heeh⁺hnāh⁺kih⁺hī⁻ga⁺cheey⁺. ³⁹Ja⁻hēh⁻da⁺hnāh⁺kwee⁻lā⁺koo⁻na⁻si⁺juu⁺kih⁺Dio. Jēēh⁺, laah⁺hnāh⁺kyah⁺juu⁺na⁻chaa⁻hnāh⁺tāā⁺. Jā⁻ba⁺juu⁺na⁻jmeē⁻ju⁺'dsoo⁺kin⁺ka⁺lāh⁺. ⁴⁰Ni⁺lā⁺ja⁻sa⁺hnooh⁻

hnäh' juu' kin' mah' jmeen' chaa' hnäh' tää'.

⁴¹Ja' he' hnoon' mah' leen' jögh' cha'né' dsa'. ⁴²Jnä' kyuun' hnäh', man' kwee' sa' hnaah' hnäh' Dio. ⁴³Jnä' ma-jan' kyaah' mada' kih' Tää', mah' hnäh' sa' heeh' jnä'. Pero wa'ra- ja' jñah' lä' hyoh' dsëy' hñiiy', tää' sa' tääh' hnäh' jmeeh- he' kih' hi' he'. ⁴⁴Ha- lä' ja- lä' dsoo' hoh' hnäh', jëeh' hnooh' hnäh' ha- lä' jee' leeh' hnäh' kaah' cha'né' dsa- kyaah' hnäh' hi' sa' hnooh' hnäh' mah' leeh' hnäh' kaah' cha'né' Dio. ⁴⁵Ta' jme- hnäh' huusé- jnä' hnëen' hnäh' cha'né' Tää' kyaan'. Moisé, hi' kye' hnäh' o-joh' dsë- kih', hi' he' ba' hnëe- hnäh'. ⁴⁶Wa'ra- jäh' kih' jmeeh- hnäh' dsoo' hoh' he' ga-jäh' Moisé, lä' ja' jmeeh- hnäh' dsoo' hoh' juu' kin' ka-läh'. Jëeh', he' ga-siyy' ja-, hlëeh' kin' ba' ja-. ⁴⁷Pero cher' mah' sa' jmeeh- hnäh' dsoo' hoh' he' ga-siyy' ja-, ha- ba' lä' ja- lä' dsoo' hoh' hnäh' juu' kin'.

6

Ga'ääh' Jesús hñä' mil dsa' ñuuh-
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹Ma-ngëé' he' ja-, ngoo' Jesús ta' hngaah' kō-taa' jmi' juuh' he' hla- hwa' Galilea, ja-ba' he' jäh' kih' Tiberia. ²Jwëé' dsa- ma' chaa' kaah' kiyh', kih' he' ma' jëéy' lä' jë' he' juh' gaa' he' ma' jmeey' lä' koo' hä' ma' mi-hlääy' hi' dsaah'. ³Ja-ga' ga-wii' Jesús ta' jee' chih' koo' lle'koh' mah' jee' ja- ga-tooh' jnääh' discipulo kyaayh'. ⁴Jmii' ja' ma' ya-jäh' tē' jmi' he' kuh- dsa' judiu borrego mäh'. ⁵Ma' ga-jëé' Jesús jwëé' jwërte dsa- hi' ya-nää' mah' ga-siyyh' Felipe:

—Ja' ba' dsa'nöon' dsa'län' miih- he' kuh' dsa-la'?

⁶Pero he' ga-jäh' lä' ja-, he' ma' hnöoy' ' ma' jëéy' hee- ja' ma' jäh' Felipe. Jëeh' kyuu' bih' ha- lä' jmeey'. ⁷Mah' ga-jäh' Felipe:

—Sa' leé' to' hña-loo' jmi' ta' he' kyaah' län' he'niih' mah' tēé' lä' jëé' dsa- ma' miih'.

⁸Mah' ga-jäh' jaa' discipulo kyaay', Andre' ögh' Simón Pee':

⁹—Jee' la' hää' jaa' chih- hi' kye' hña' he'niih' he' na-la' kyaah' cebada, kyaah'

uu' hmooh- mäh'. Pero ha- leé' he' oo' kih' lä' jëé' dsa- hi' tääh' na- —ga-jäh'.

¹⁰—Chiih' lä' jëé' dsa- na', wa' dsa' taayh' wa' gay- hwa' —ga-jäh' Jesús.

Jee' ga-taayh' ja-, ma' cha- cha-miih- nuu-. Kih' lä' jëé' dsa- hi' ga-taah' jee' ja-, ma' la' dsa-ñuu' ma' tee' koo' hña' mil. ¹¹Ga-ka' Jesús he'niih' ja-, ga'kway' ti'hmaah' kih' Dio. Ma-la' ma-kway' ti'h-maah', ga'jmeey' jwi' he'niih' ja- mah' ga'kwëéy' discipulo. Hi' ja-ba' lä' ja- ga'jmeé' discipulo kyaah' hi' ma' tääh' hwa'. Hi' ja-ba' lä' ja- ga'jmeey' kih' hmooh- mäh' he', ga'kwëéy' dsa- ha- koo' jiih' ' ma' hnöo' lä' jaa' lä' jaa'. ¹²Ma-la' ma-këé' lä' jëé' dsa-, ga'jmeé' Jesús mada' kya' jnääh' discipulo:

—Juuh' hnäh' lä' jë' jwi' he' ma-chaa' na- mah' sa-hee'.

¹³Ma-la' ma' juuh' ' lä' jë' jwi' he' ga-chaa' ja-, ga'kah' gya-to' sa-miih' jwi' kih' hña' he'niih' he' ma' na-la' kyaah' cebada. ¹⁴Ma' ga-jëé' dsa- he', he' juh' gaa' he' ga'jmeé' Jesús jee' ja-, ga-jäh'.

—Ma-ra' ju'dsoo', hi' na- he' hñi' dsa- hi' ngëé' juu' kih' Dio hi' ga-jäh' dsa- kih' jäh' jmi' gyuu' la'.

¹⁵Pero ma-liih' ba' Jesús, he' hnöo' dsa- lä' bi' lä' jaa' ma' tēéy' mah' ma' jmäy' rey kyaay', he' ja- koo- ka-läh' ga-wiyy' ta' lle'koh' ja- mah' ga-jäh' hñiiy'.

Ga-ngë' Jesús né' jmi'

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶Ma' ga-ñuu' jmi' ja-, ma-la' jnääh' discipulo ba' ga-jñaa' jnääh' ta' cha'hoo' jmi' juuh' ja-. ¹⁷Ga-tooh' jnääh' neh' na'moo' mah' ga-nöo' jnääh' haa' jnääh' jmi' juuh' ja-, ta' hngaah' jee' chee' Capernaum. Ma-na' hoo- go-te' hor' ja- ni' sa- ga' ma-jah' Jesús. ¹⁸Pero ja' koo' lle' tä', lä' jiih' ga-löo' hlyh' jmi'. ¹⁹Ma-lä' ööy' koo' hña' jñii' kilómetro né' jmi', ma' ga-jëé' jnääh' Jesús ja' ya-jäh' kih' na-moo', ngëy' né' jmi', mah' ga-lä' gah' jnääh'. ²⁰Pero ga-jäh' Jesús siyyh' jnääh':

—Jnä' ba' la-, ta' wa' gah' hnäh'.

²¹Ja-ga' ga-heeh' jnääh' lä' kaa- tuh-d-së- jnääh' neh' na'moo' ja-, hi' chah' ba' ga-tëé' jnääh' hwa' jee' ga-nöo' jnääh' ja-.

Jwëë dsa- ga-hnaah- Jesús

²² Ma' ga-jná' jyoh' jmií, dsa- hi- ma' tääh' ta- hngaah' jee' ga-hwëë- jnääh' ja-, ga-lä-liih', ma-la- jnääh' discípulo ba' ga-tooh' jnääh' neh' koo- ba' na'moo' he- ma' hii' jee' ja-. ²³ Ta'ko-jiih' ja- ga-lloo' jyoh' ga' na'moo' he- ga-hwëë- ta- jee' jwii- Tiberia, ja-ba' koo' jee' ga-taah' hñá' mil dsa- hi- ga-kuh' jee' ja-, jee' ga-kwa' Jesús tí'hmaah' kih' Dio. ²⁴ Ma' ga-jëë' dsa-, mo' so' chaa' Jesús ni' discípulo kyaay' jee' ja-, ga-taayh' neh' na'moo' he- ma' hii' jee' ja-, ga-näay' ga-hnäayh' Jesús ta- jee' jwii- Capernaum.

Hñii' Jesús laa' he-niih' he- jmee- chaa- dsa-

²⁵ Ma' ga-lla-näay' ta- hngaah' ja-, ga-jnäayh' Jesús mah' ga-siiyh':

—Ta-jwoh', ¿hee- ba' hor- ma-nēh' hne'?

²⁶ Mah' ga-jäh' Jesús siiyh':

—Ma-ra- ju 'dsoo' jwëëhn- hnäh', ma-ya-nääh' hnäh' hnaah' jnä', ja' kih' he- ga-jëëh' hnäh' he- juh-gaa- he- ga-jmeen'. Hnaah' hnäh' jnä' kih' he- ga-kuh' hnäh' lä-jiih' ga-këë' hnäh' ba' ja-. ²⁷ Ta' wa' heë' hoh' hnäh' kih' ma' he- dsa-lla-. Wa' heë' hoh' hnäh' kih' ma' he- sa-lla-, he- jmee' chaa- dsa-tää'. He- la- na' ma' he- kwa- Hi- ga-lëë' ngo' la-. Jëëh', Tää' hi- laa' Dio, ga-hñaay' jnä' kih' he- la-.

²⁸ Mah' ga-ngii' dsa- he- juu' kiyh':

—¿Hee- na- ga-tëë' jnääh' jmeen' mah' jmee' jnääh' lä- hnøø' Dio? —ga-jäh' dsa- he'.

²⁹ —He- la- ba' hnøø' Dio jmeeh' hnäh', he- jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' kih' hi- ga-cheey' —ga-jäh' Jesús siiyh'.

³⁰ —¿Hee- koo- he- juh-gaa- heeh' jnääh', mah' jëë' jnääh', ja- ga-jmee' jnääh' dsoo' dsë- jnääh' kyah'? ¿Ha- lä- la' he- jmeeh' mah' jëë' jnääh'? ³¹ Dsa- ma' gyuh' kyaä' jnääh' ga-kuyh- manájee' la' hwa' kii- ja-, lä- koo- na-sii- juu' kih' Dio: “He-niih' he- ja' gyuuu' ba' ja-, ga-kwëëh' dsiih' mah' ga-kuyh'” —ga-jäh' dsa- siiyh'.

³² —Ma-ra- ju 'dsoo' jwëëhn- hnäh', ja- he' Moisé hi- ga-kwa' he-niih' he- ja' gyuuu'. Tää' kyaan' ba' he' hi- kwëëh- hnäh' ma-ra' he-niih' he- gwa' gyuuu'. ³³ Jëëh'

he-niih' he- kwa' Dio, hi- he' he' hi- ga-jñaä' gyuuu', hi- jmee- chaa- dsa- jmi- gyuuu' —ga-jäh' Jesús ga-siiyh'.

³⁴ —Kwëëh- jnääh' tää' he-niih' ja-, Dsa-jøøh' kyaan' —ga-jäh' dsa- he' siiyh'.

³⁵ Mah' ga-jäh' Jesús siiyh':

—Jnä' he- laan' he-niih' he- jmee- chaa- dsa-. Hi- jmee' ko-jøh' kyaah' jnä', jih'koh' sa- jä- lä-kyoyh'. Lä-ja-, hi- jmee- dsoo' dsë' kin-, sa- jä- lä-kii- dsëy' jih'koh' jih'lih'. ³⁶ Pero jwëëhn- hnäh' ka-läh' lä-koo- ma-jwëëhn- hnäh' jää', ma-ke- ma-jëëh' hnäh' jnä', sa- ma-jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' hnäh' kin-. ³⁷ Ga-lä-jëë- dsa- hi- taah- Tää' goon-, hi- he' go-nää' kin-. Hi- lä-jëë- hi- go-nää' kin-, sa- bee' jnih'. ³⁸ Jëëh', sa- ga-jñaan' gyuuu' mah' jmeen' lä- hnoon' hñiin-. Ga-jñaan' mah' jmeen' lä- hnøø' hi- ga-chee' jnä' ba'. ³⁹ Tää' hi- ga-chee' jnä' hyoh- dsëy' lä-la- ba'. Sa- hnøøy' dsa-hëë' ki- jnä' ni- jaa- hi- ga-taayh- goon- mah' ga-lä-jëë- ba' hi- he' mi'jiih' wa-ra- ga-të' jee' llaa- jmi- gyuuu'. ⁴⁰ Hi- ga-chee' jnä' hyoh- dsëy' lä-la-. Lä-jëë- hi- go-nää' kih' Jooy' mah' jmee' dsoo' dsë' kiyh', hi- he' ba' jmeey' chaa- tää'. Mah' jnä' ba' mi'jiih' jnih' wa-ra- ga-të' jee' llaa- jmi- gyuuu' —ga-jäh' Jesús siih' dsa- he'.

⁴¹ He- ja- ga-løø' dsa- judiu he- cha-häay- hlëëyh' wii' kih' Jesús, kih' he- ma- jäyh', laay' he-niih' he- ga-jyoo' gyuuu'. ⁴² Lä-la- ga-jäyh':

—¿Ja' he- hi- na- joø' José? Kyuu- ba' jne' cho'jmiiy-. ¿Ha- lä-ja- he- jäyh', ga-jñaay' gyuuu'?

⁴³ Mah' ga-jäh' Jesús siiyh' ka-läh':

—Tu' hnäh' he- cha-hääh- jnä'. ⁴⁴ Ni- jaa- sa- le' ja' kih' hñii' kyaah' jnä' cher'mah' Tää' hi- ga-chee' jnä' sa- ga-taayh- goon-. Mah' jnä' ba' mi'jiih' jnih' wa-ra- ga-të' jee' llaa- jmi- gyuuu'. ⁴⁵ Lä-la- na-sii- kooch- ko-llaä' hi- ma' ngëe- juu' kih' Dio llo'joo': “Dio ba' mi-tëë- lä-jëë- dsa-.” Lä-ja-, lä-jëë- hi- ga-nuu' hi- ga-lä-tëëy' kih' Tää', ya-näay' kyaah' jnä'.

⁴⁶ Sa- chaa- hi- ma-jëë- Tää'. Ma-la- hi- ja' jee' gya' Dio ba', hi- he' ba' ma-jëë- Tää'. ⁴⁷ Ma-ra- ju 'dsoo' jwëëhn- hnäh', hi- jmee- dsoo' dsë' kin-, hi- he' ba' chaa- tää'. ⁴⁸ Jnä'

he' laan⁴ he'niih⁻ he' jmee⁻ chaa⁻ dsa⁻.
⁴⁹Dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnan⁻ ga⁻kuyh⁻ manájee'
 la¹ hwa¹ kii¹ ja¹, pero ga⁻juuy¹. ⁵⁰Pero
 hi⁻ la⁻ he' he'niih⁻ he' ga⁻jyoo¹ gyuu^h
 'mah¹ lá¹jéé¹ hi⁻ ga⁻kuh⁻ kiyh¹ mo⁻so⁻
 juuy¹. ⁵¹Jná¹ he' laan¹ he'niih⁻ jiih¹ he'
 ga⁻jyoo¹ gyuu^h. Hi⁻ kuh⁻ kih¹ he'niih⁻
 la⁻, chaay⁻ táá¹ ba¹. He'niih⁻ he' kwa⁻
 jná¹, la¹ ngo¹ kin¹. He' ja⁻ kwan⁻ mah¹
 lá¹ja⁻ jmee⁻ chaa⁻ lá¹jéé¹ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻ —
 ga⁻jäh¹ Jesús siyh¹.

⁵²He⁻ja⁻ dsa⁻ judiu he' ga⁻ti⁻ ga⁻chooy¹
 juu¹ kyaah¹ øy^h:

—¿Ha⁻ lá¹ja⁻ kwa¹ dsa⁻ na⁻ ngo¹ kih¹
 mah¹ kihn¹? —ga⁻jäh¹.

⁵³Mah¹ ga⁻jäh¹ Jesús siyh¹:

—Ma⁻ra¹ ju¹ 'dsoo¹ jwëëhn⁻ hnäh¹,
 cher¹mah¹ sa⁻ ga⁻kuh⁻ hnäh¹ ngo¹ kih¹
 Hi⁻ga⁻lëé¹ngo¹ la⁻, hi¹ sa⁻ huh¹ hnäh¹ jma⁻
 kiyh¹ ka⁻läh¹, sa⁻ tēēh¹ hnäh¹ jee⁻ jmee⁻
 chaa⁻ hnäh¹ táá¹. ⁵⁴Hi⁻ kuh⁻ ngo¹ kin¹
 mah¹ hiih¹ jma⁻ kin¹ ka⁻läh¹, chaay⁻ táá¹
 ba¹. Hi¹ jná¹ mi¹jiih¹ jni¹h¹ wa⁻ra⁻ ga⁻tē¹ jee'
 llaa⁻ jmi⁻gyuu⁻. ⁵⁵Jëēh¹ ngo¹ kin¹, koo⁻
 he⁻ la⁻ ba⁻ ma⁻ he' jmee⁻ chaa⁻ dsa⁻, lá¹ja⁻
 ka⁻läh¹ kih¹ hi⁻ hiih¹ jma⁻ kin¹, koo⁻ he⁻ la⁻
 ba⁻ jmee⁻ chaay⁻. ⁵⁶Hi⁻ kuh⁻ ngo¹ kin¹ mah¹
 hiih¹ jma⁻ kin¹ jäh¹ koo⁻ hweh⁻ kyaah¹
 jná¹ hi¹ jná¹ jän¹ kyaayh¹ ka⁻läh¹. ⁵⁷Tää¹
 hi⁻ na⁻jiih¹ ga⁻chee¹ jná¹, hi¹ jná¹ chaa⁻
 ta⁻la⁻ kin¹ Tää¹. Ja⁻ ba⁻ lá¹ja⁻, hi⁻ kuh⁻ ki¹
 jná¹, ta⁻la⁻ ki¹ jná¹ ba⁻ chaay⁻. ⁵⁸He⁻ la⁻ ja⁻,
 he'niih⁻ he' ga⁻jyoo¹ gyuu^h. Sa⁻ la¹ lá¹ la¹
 maná he' ga⁻kuh⁻ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnan⁻
 hi⁻ ma⁻ra⁻ he' ga⁻juu¹ bih¹. Pero hi⁻ kuh⁻
 he'niih⁻ la⁻, chaay⁻ táá¹ ga⁻lá¹jé¹ joh¹ jmi⁻
 cha⁻ ba⁻ —ga⁻jäh¹ Jesús siih¹ dsa⁻ he¹.

⁵⁹Lá¹jé¹ juu¹ la⁻ ga⁻kwa¹ Jesús neh⁻ gwah⁻
 mäh⁻ kih¹ dsa⁻ judiu jee⁻ jwii⁻ Capernaum.

Kyaah¹ juu¹ la⁻ jmee⁻ chaa⁻ dsa⁻ táá¹

⁶⁰Lá¹ má¹ ga⁻nuuy¹ juu¹ ja⁻, jwëé⁻ dis-
 cípulo kyaay¹ ga⁻jäh¹:

—Jwëēh⁻ la¹ juu¹ na⁻. ¿Hi⁻ ga⁻ mo⁻ tih¹
 dsé¹ nuu¹ juu¹ na⁻?

⁶¹Né¹ ba¹ Jesús he⁻ má¹ táäy¹ má¹ cha⁻
 má¹ hääy⁻ kwaat⁻ kih¹ juu¹ he⁻ ga⁻hlëēy¹
 ja⁻, he⁻ja⁻ ga⁻jäh¹ Jesús siyh¹:

—¿Ché¹ ma⁻toh¹ wii¹ kyah¹ hnäh¹ juu¹
 'kin¹? ⁶²Ha⁻ ba⁻ lá¹ jmeeh¹ hnäh¹ ja⁻,

wa⁻ra⁻ jäh¹ kih¹ jëēh¹ hnäh¹ Hi⁻ga⁻lëé¹n-
 go¹ la⁻ wii¹ ka⁻läh¹ jee⁻ má¹ gyay¹ jää¹.
⁶³Jmi⁻lle¹ ba⁻ he' jmee⁻ chaa⁻ dsa⁻, pero
 jmi⁻ngo¹ sa⁻ cha⁻ he⁻ le⁻ jmee⁻ ni¹ miih⁻.
 Lá¹jé¹ juu¹ he⁻ ma⁻jwëēhn⁻ hnäh¹, gwa⁻
 kih¹ jmi⁻lle¹ ba⁻ na⁻, hi¹ lá¹ja⁻ jmee⁻ chaa⁻
 dsa⁻. ⁶⁴Pero chaa⁻ koo⁻ llaa¹ hnäh¹ hi⁻ sa⁻
 ma⁻ jmee⁻ dsoo¹ dsé¹ kin¹ —ga⁻jäh¹ Jesús.

Jëēh¹ ma⁻kyuu¹ bih¹ jää¹ hii⁻ na⁻ hi⁻ sa⁻
 lá⁻dsoo¹ dsé¹ kiyh¹, hi¹ kyuuy¹ hii⁻ na⁻ hi⁻
 ngëēy¹ kih¹ dsa⁻. ⁶⁵Mah¹ ga⁻jäh¹ ka⁻läh¹:

—He⁻ja⁻ ba⁻ na⁻ ma⁻jwëēhn⁻ hnäh¹: “Ni⁻
 jaa⁻ sa⁻ le⁻ já¹ kih¹ hñii¹ ki¹ jná¹ cher¹mah¹
 sa⁻ ga⁻taah¹ Tää¹ goon⁻.”

⁶⁶Ma⁻ngëē⁻ ma⁻jäh¹ lá¹ja⁻, jwëé⁻
 discípulo kyaay¹ ga⁻biy¹ kih¹, mo⁻so⁻
 ga⁻jmeey¹ koo⁻joh¹ kyaayh¹. ⁶⁷Ja⁻ ga⁻
 ga⁻siyh¹ lá¹jéé¹ gya⁻tuu¹ jnääh¹ discípulo
 kyaay¹:

—¿Ché¹ hnooh⁻ hnäh¹ go⁻nääh¹ hnäh¹
 ka⁻läh¹ lá¹ na⁻?

⁶⁸He⁻ja⁻ ga⁻jäh¹ Simón Pee¹:

—Dsa⁻jøøh¹ kyaan¹, hii⁻ ga⁻ na⁻ kih¹
 dsa⁻nøø¹ jnääh¹. Jaa⁻ hne⁻ ba⁻ kyeh¹ juu¹
 'he⁻ jmee⁻ chaa⁻ dsa⁻ táá¹ ga⁻lá¹jé¹ joh¹
 jmi⁻cha⁻. ⁶⁹Ma⁻dsoo¹ ba⁻ dsé¹ jnääh¹ kyah¹,
 ma⁻ñe⁻ ba⁻ jnääh¹ hne⁻ he⁻ Cristo, Joø¹ Dio
 jiih¹ —ga⁻jäh¹ Pee¹ siyh¹.

⁷⁰Mah¹ ga⁻jëēh¹ Jesús juu¹ kiyh¹:

—¿Ja⁻ ga⁻lleēhn⁻ lá¹jéé¹ gya⁻tuu¹ hnäh¹
 mah¹ jaa⁻ jee⁻ lá¹jéé¹ hnäh¹ laa¹ dsa⁻ kyaa¹
 hi⁻sa⁻llu¹? —ga⁻jäh¹ Jesús siyh¹.

⁷¹He⁻ má¹ hlëēy¹ kih¹ Juda Iscariote,
 joø¹ Simón ba⁻ ja⁻. Jëēh¹ Juda he¹, hi⁻
 ga⁻ngëēy¹ këē¹ ga⁻, má¹ laa¹ jaa⁻ kih¹ jee⁻
 lá¹jéé¹ gya⁻tuu¹ jnääh¹.

7

Øøh¹ Jesús sa⁻ má¹ heēh¹ kiyh¹

¹Ma⁻ngëē⁻ he⁻ja⁻, má¹ ngë⁻ Jesús hwa¹
 Galilea. Mo⁻so⁻ má¹ hnøøy¹ má¹ ngëēy¹ ta⁻
 Judea, jëēh¹ dsa⁻ judiu má¹ hnooyh¹ ha⁻
 lá¹ jee⁻ má¹ jngëēy¹. ²Ma⁻ya⁻jäh¹ tē¹ jmi⁻
 kih¹ dsa⁻ judiu, he⁻ má¹ hiiy⁻ hmiih⁻ jee⁻
 dsa⁻taayh¹ má¹ tē¹ jmi⁻. ³He⁻ja⁻ ga⁻jäh¹
 øy^h siyh¹:

—Gwa⁻ hne⁻ ka⁻läh¹ ta⁻ Judea, mah¹
 jëé¹ discípulo kyaah¹ hi⁻ táäh¹ jee⁻ oo⁻ ha⁻
 lá¹ la¹ he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻ jmeeh⁻. ⁴Jëēh¹,
 jaa⁻ hi⁻ hnøø¹ mi⁻jnääh¹ hñii¹, sa⁻ jmeey⁻

ta' kiyh' jee' na-hmää'. Hne- ma-løøh' jmeeh- lä-jë' he- na-, mi-jnää' hñaah' cha-në' lä-jëë' dsa- jmi-gyuu- —ga-jäh' øøyh' siiyh' Jesús.

⁵Jëeh', ni' ga' øøyh' sa' ma' heeh' kiyh'.
⁶Ja- ga' ga-jäh' Jesús siiyh':

—Sa' ga' ma' ja- jmi' kin', pero kyah' hnäh', wa' he- cha- he- jmi' ba' llu' kyah' hnäh'. ⁷Dsa- hi- chaa- jmi-gyuu- la- sa' le' jmeey' na-høøyh' kyah' hnäh'. Pero jnä' na-hääh', kih' he- mi-jnään' he- jmeey' he- hliih'. ⁸Go-näa' ba' hnäh' jee' të- jmi' ja-. Pero jnä' sa' niin, jëeh' sa' ga' ma-dsëë' jmi' kin'.

⁹Ma-ngëë' ma-jäyh' lä-ja-, ga-jäy' ta' Galilea ba'.

Ma' ga-të' jmi' jwi- Jerusalén nee' Jesús

¹⁰Ma-ngëë' ma-näa' øøyh', ngoo' ba' Jesús jee' të- jmi' ja-. Pero sa' ngooy' jnä'hä' mah' sa' jëë' dsih'. ¹¹Pero dsa-judiu ma' hnaayh- Jesús jee' të- jmi' ja-, ma' jäyh':

—Ja' hi- he'?

¹²Dsa- hi- ma' tääh' jee' jmi' ja- ma' hlëëyh' juu' hii-, ma' cha- ma' hääh' Jesús. Ma' jäh' jwëë' dsa-:

—Dsa- llyu' ba' he'.

Pero jñah' ma' jäh':

—Jah' ha', koo- mi' gaay' dsa- ba'.

¹³Pero ni' jaa- dsa- sa' ma' hlëeh' jnä'hä' kih' Jesús, kih' he- ma' gayh' dsa-ta'.

¹⁴Ma-të' to-dsaah' jmi', ja-ga' ngoo' Jesús jee' ma' chih' gwah' mah' ga-løøy' hlëëyh' dsa-. ¹⁵Peer- ga-lä-dsaa- dsë' dsa-judiu, mah' ma' jäyh':

—Ha- lä-ja- he- kyuu- dsa- na- cha-miih- hi- sa' cha- jee' neey' ga-mi-tëëy- hñi'y'.

¹⁶Mah' ga-jëeh' Jesús juu' kih' dsa- he':

—Ja- he- la' kin' nuuh' he- kwan' la-, la' kin' hi- ga-cheë' jnä' ba'. ¹⁷Hi- lla- dsë' jmee' lä- hnøø' Dio, lä-kyuu- ha- lä- la' nuuh' he- kwan' la-, che' he- gwa- kih' Dio, o che' he- hlëeh' kwaat- kin' ba'. ¹⁸Hi- hlëeh' kwaat- kih' hñi'y', he- hnooyh- ha- lä- jee' jmääh' hñi'y' jøøh' ba' ja-. Pero hi- hnooh- ha- lä- jee' jmääh' jøøh' hi- ga-cheë' jnä', hi- he' ba' hi- hlëeh' ju'dsoo'. Ni' miih- sa- hlääh' kyaah' juu' kiyh'.

¹⁹Ja' ga-kwëeh' ba' Moisé hnäh' ley mah' ni' jaa- hnäh' sa' ga-mi-teh' hnäh'? ¿He-la' hnooh' hnäh' jngëeh' jnä'?

²⁰He-ja- ga-hlëeh' jwëë' dsa- he':

—Sa' chaa- ni' jaa- hi- jngëeh' hne-. Hi-sa-llu' ba' na- hää' tuh' hoh'.

²¹He-ja- ga-jäh' Jesús siiyh':

—Ga-lä-jëë' ba' hnäh' ga-lä-dsaa- hoh' kih' ga-jëeh' hnäh' ga-jmeen' koo- he- juh-gaa-. ²²Dsoo' ba' jäh' jne' Moisé ga-lla- nuuh' he- uu- jmi-ngo' jñän'. (Pero ja- he' Moisé hi- ga-lla- nuuh' ja-, ko-ja- ma-nøø' kih' dsa- ma-gyuh- jñän' hi- ma' chaa- jaa' ga' kih' Moisé.) Mah' tuh- hnäh' jmi-ngo' kih' dsa- nuuh- lä-kye- jmi' he- teeh' dsa- dsë'. ²³Heeh' ba' hnäh' he- uu- jmi-ngo' kih' gyuu- nuuh- jmi' he- teeh' dsa- dsë' mah' mi-teh' hnäh' lä-koo- na-sii- ley kih' Moisé. ¿He-la' ja- hnee- hnäh' kyaah' jnä', kih' he- ga-mi-hlään' jaa- dsa- nuuh- jmi' he- teeh' dsa- dsë'?

²⁴Ta' ka' hnäh' kwaat- kih' dsa- lä-koo- la' hu-dsë- kyah' hnäh', kye- hnäh' kwaat- lä-koo- lle-ju'dsoo' ba' —ga-jäh' Jesús.

Ga-jmeeh' Jesús juu' ha- ta' jay'

²⁵He-ja- ga-jäh' ko-llaa' dsa- hi- ma' chaa- Jerusalén:

—Ja' hi- na- na- hi- hnaah- dsa- mah' jngëëyh'? ²⁶Ja' hi- he' na- cheh' hlëeh' to-lo- në' lä-jëë' dsa-, hi- sa' chaa- hi- hlëëyh- ni' miih'? ¿Che' jäh'n' dsoo' ma-heeh- dsa-ta- he- laay' Cristo? ²⁷Pero dsa- la-, ne' ba' jne' ha- chaay-. Hi' wa-ra- ga-të' jee' ja- Cristo, ni' jaa- sa' ne- ha- ta' jäy'.

²⁸Lä-koo- ma' ga-nuu' Jesús lä-ja-, lä- ma' cheyh' ja- hlëëyh- dsa- jee' chih' gwah' ja-, ga' hlëëyh' koo- ki- gaa-:

—Jwah' hnäh' kyuu- jnä', hi- neh' hnäh' ha- chaan-. Pero sa' ma-jan- jee' tëën- hñiin'. Hi'n' hi- ga-cheë' jnä' jmee' ju'dsoo' jmah'. Hi- he' sa' kyuu- hnäh'. ²⁹Pero jnä' kyuu- jnih', jëeh' kih' bih' ya-hëen'. Hi- he' ba' ga-cheë' jnä' —ga-jäh' Jesús.

³⁰He-ja- hnøø' dsa- ma' saayh', pero ni' jaa- sa' ga-tuu- dsë' ma' choo' goo-, jëeh' sa' ga- ma-të' hor- kiyh'. ³¹Jwëë' dsa- hi- ma' tääh' jee' ja- ga-lä-dsoo' dsë' kiyh'.

—Wa'ra-ja' Cristo, ¿che' hi- he' ga' jmee' cha-ga'miil- he- juh-gaa- lä'koh' ga' dsa-la-? —ga'jah' ko-llaq'.

Ga'lä' hnøø' dsa- fariseo ma' saah' Jesús³² Lä' ma' ga'nuu' dsa- fariseo he', he- hlëeh- dsa- lä'ja- kiyh', he-ja- ga'jmeey' mada- ko-jøh' kyaah' dsa-kaah' kya- jmi-dsa- mah' soqh' poo- kya- gwah' kiyh'.³³ Mah' ga'jah' Jesús siyh':

—Miil- jmi' ga' gyan' kyaah' hnäh', naah- ba' jnä' kih' hi- ga'chee' jnä'.³⁴ Ja- ga' hnaah' hnäh' jnä', pero mo' so- jnääh' jnä'. Mo' so- le' go'nääh' hnäh' ha- jee' naahn- —ga'jah' Jesús.

³⁵ Dsa- fariseo he' ga-løø' ngi-y- juu' kih' dsa- kyaayh':

—¿Ha- ta' dsaah' hi- na- mah' mo' so- jnääh' jnih'? ¿Che' dsaayh' lä'kaa- jee' tääh' dsa- goo- jne' hi- na- saa- na-jnee' jee' kih' dsa- griego mah' dsa- hlëeyh' lä'kye- dsa- griego? ³⁶ ¿Hee- ba' hnøø' jah' juu' he- ma- hlëeyh' na-: “Ja- ga' hnaah' hnäh' jnä', pero mo' so- jnääh' hnäh' jnä', mo' so- le' go'nääh' hnäh' jee' naahn'”?

Jesús kwa- jmi- he- jmee- chaa- dsa- tää'

³⁷ Hih- ga' ma'ja-, la' jmi' juuh- kyaah' jee' ga'dsaa' jmi' ja-. Ga'noo- Jesús mah' ga-hlëeyh' kyaah' cha-miil- be':

—Cher'mah' chaa- hi- lä'ki- dsé', wa- jay- kyaah' jnä' mah' wa' hiyh' jmi- he- kwan'.³⁸ Le' kiyh', lä'koo- na-sii- juu' kih' Dio, hi- jmee- dsoo' dsé' kin', lä'koo- jmi- juuh- he- na'ji- hya- neh- tuh-dsëy' —ga'jah' Jesús.

³⁹ He- ga'jäh' lä'ja- ga-hlëeyh' kih' jmi- lle' Na-jngii- he- hyoh- dsa- hi- jmee- dsoo' dsé' kiyh'. Jmi- ja- sa- ga' ma-ja- jmi- lle' Na-jngii', jëeh' sa- ga' ma-saah' Jesús gyuh' mah' leey' jøgh'.

Ga'tee' ga-jëe' dsa- kwaat- kih' Jesús

⁴⁰ Ma' ga'nuu' dsa- hi- ma' tääh' jee' ja- juu' kih' Jesús, ko-llaq' dsa- he' ma'jah':

—Ma'ra-ju'dsoo', hi- la- he' hi- ngëe- juu' kih' Dio hi- hi' juu' kih'.

⁴¹ Hi- jaa- ma'jah':

—Hi- he' he' Cristo.

Pero jñah' ma'jah':

—¿Ha- lä' la' juu' ja-, heh' ya-hëe' jaa- dsa- Galilea lee' Cristo? ⁴² ¿Ja' jah' juu' kih' Dio, sa'ju- kih' David ba' ya-hëe' hi- laa' Cristo? Hi- ja- ba' jwi- mah- he- chee- Belén jee' ma' chaa- David, jee' ja- ba' ya-hëe' Cristo.

⁴³ He-ja- ga-laa' to' nää' dsa- kwaat- kih' Jesús. ⁴⁴ Ko-llaq' dsa- he' hnøø' ma' saayh' pero ni- jaa- sa- ga-tuu- dsé' ma' choo' goo-.

Sa- ga'heeh- dsa-ta' juu' kih' Jesús

⁴⁵ Ja- ga' ga-näa- poo- he' jee' ma' tääh' dsa-kaah' kya- jmi-dsa- kyaah' dsa- fariseo. Mah' ga'jah' dsa-kaah' he' siyh':

—¿He- la' sa- ma-teeyh' ta- la'?

⁴⁶ He-ja- ga-jäh' poo- he' siyh':

—Ni- koo- há' sa- ma-hlëeh' ni- jaa- dsa-nuuh- lä'koo- hlëeh' dsa- he'.

⁴⁷ He-ja- ga-jäh' fariseo he' siyh':

—¿Che' lä'kye- hnäh' ma-lä' gah' hnäh' juu' kih'? ⁴⁸ Ni- jaa- jnääh' dsa-ta' ni- dsa- fariseo ma-heeh' jnääh' juu' kih'.⁴⁹ Lä-jëe' dsa- hi- tääh' na-, hi- sa- kyuu- ley, kyaayh' dso'jwi- —ga'jah' dsa- ta' he'.

⁵⁰ Nicodemo, hi- ma-laa' dsa- kyaayh', hi- ñee' koo- há' ta-la' hwé' jee' ma' gya' Jesús, ga-jäh' siyh':

⁵¹ —Lä'koo- jah' ley jñan- sa- le' cheen' dso'jwi- né' kih' dsa-, cher'mah' jaa' sa- ga' ma-nuun' kwee- juu' kih' mah' lä-ngëe' jne' hee- na- he- ma-jmeey'.

⁵² Mah' ga-jëeh- dsa- he' juu' kih', ga-siih':

—¿Che' laah' hne- dsa- galileo ka-läh'? Hnøøh' da' kwee- jee' na-sii- juu' kih' Dio mah' jëe' da', jih'koh' sa- ma-ya-hëe- ni- jaa- hwa' Galilea hi- ngëe' juu' kih' Dio.

⁵³ Ma-ngëe' he- ja-, ga-lä-jëe' ba' ga-näa' ta' kih'.

8

Dsa-më' hi- ga-jaa' kyaah' dsa-nuuh-

¹ Pero Jesús ngoo' ta- lle'koh' he- chee- Olivo. ² Ma' ga-jnä' jyon' jmi-, ngooy' ta- jee' chih' gwah'. Hi- jwëe' dsa- na-näa' jee' ma' cheyh' ja-. Jee' ja- ga-gyay- ga-hlëeyh' dsa-. ³ Hor- ja- ya-näa' ta-jwoh' kya- ley kyaah' fariseo, ya-jäy- jaa- dsa- më' hi- ga-jaa' kyaah' dsa-nuuh-,

mah' ga'cheeyh' jee' to'dsaah' ja'. ⁴ Mah' ga'siiyh' Jesús:

—Ta'jwoh', dsa'me' na' ma'jaa' kyaah' dsa'nuuh'. ⁵ La'koo' lle' leyjanan', ga'jme'e' Moise' hih' jngëehn' kyaah' kuu' dsa'me' hi' jmee' la'na'. Ha' gah' hne', ha' la' jwah'.

⁶ He' ma' kay' dsë' Jesús ba' ja', hnøøy' ha' la' jee' ma' hniy' kiyh'. Pero Jesús ga'gyay' na'juyh' mah' ga'løøy' siiy' hwa' kyaah' cha'gooy'. ⁷ Pero na' ba' tääyh' chuuy' kyaah' Jesús, ja' ga' ga'nooy' ka-läh' mah' ga'siiyh':

—Hih' hnäh' hi' sa' cha' ni' miih' dso'kye' kih', hi' he' to'në' wa' te' kuu' kiyh'.

⁸ Koo' ka-läh' ga'gyay' na'juyh' mah' ga'siiy' hwa' la'hmëe'. ⁹ Ma' ga'nuuy' lä'ja', ma'jaa' ma'jaa' ba' ga'løø' ga'nää' ma' ga'läliyh' hni' huüdsë' kiyh'. Ga'løø' hi' kaah' lä'kye' hi' mäh' ga'nää'. He' ja' ga'ja' ma'la' Jesús kyaah' dsa'me' hi' ga'cheeyh' cha'nëy'. ¹⁰ Ja'ga' ga'noo' Jesús jee' ma'gya', mah' ga'siiyh':

—Dsa'më', ina' hi' ma' hni' kyah'? iChe' ni'jaa' sa' ma'taah' hne' dso'jwii'? —ga'jäh' Jesús siiyh'.

¹¹ —Ni'jaa' Dsa-jøøh' kyaan' —ga'jäh' dsa'më' he' siiyh'.

—Ni' jnä' sa' taahn' hne' dso'jwii'. Gwaah' ba' hne' kyah', mo'to' jmee' dso'kye' —ga'jäh' Jesús siiyh'.

Jesús laa' wa'je' kih' dsa' jmi-gyuu'

¹² Ga'løø' ka-läh' Jesús hlëëh' dsa' hi' ma' tääh' jee' ja':

—Jnä' he' laan' wa'je' kih' dsa' jmi-gyuu'. Hi' nuu' kin', mo'so' ngëy' jwë' hliih'. Lä'cha' wa'je' kiyh', he' jmee' chaay'.

¹³ He'ja' ga'jäh' dsa' fariseo siiyh':

—Ju'dsoo' he' jmeeh' na', la' kyah' hñaah' ba' hne'. He'ja' sa' la' dsoo' juu' kyah'.

¹⁴ Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Ma'ke' jmeen' ju'dsoo' ki' hniin', pero ma'ra' he' la' dsoo' juu' he' jwahn', jëëh' jnä' ba' man' ha' na' jan' hi' ha' na' naahn'. Pero hnäh', sa' ñeh' hnäh' ha' na' jan' hi' ha' ta' naahn'. ¹⁵ Hnäh' kah' kwaat' lä'koo' la' huüdsë' kyah' hnäh'.

Pero jnä' sa' kan' kwaat' kih' ni'jaa'. ¹⁶ Hi' ma' kan' kwaat' kih' dsa', jmeen' lä' hnøø' ju'dsoo' ba'. Jëëh' sa' jmeen' hniin', jmeen' kyaah' Täa' hi' ga'chee' jnä'. ¹⁷ Hi' në' ley jnan' na'sii', kyaah' uu' dsa' hi' hlëëh' koo' ba' juu', he'ja' ba' la' ju'dsoo'. ¹⁸ Jnä' jmeen' ju'dsoo' kin' hi' Täa' hi' ga'chee' jnä', jmeey' ju'dsoo' kin' ka-läh' —ga'jäh' Jesús.

¹⁹ —iNa' ba' Täa' kyaah'? —ga'jäh' dsa' he' siiyh'.

Mah' ga'jäh' Jesús juu' kiyh':

—Hnäh' sa' kyuuh' jnä', ni' Täa' kyaan' sa' kyuuh'. Wa'ra' jäh' kih' kyuuh' jnä', ja'ba' lä'ja' kyuuh' hnäh' Täa' kyaan'.

²⁰ Juu' la' ma' kwa' Jesús lä'koo' ma' hlëëyh' dsa' jee' ma'chih' gwah', koo' jee' ma'tooh' dsa' kuu'. Ni'jaa' sa' ga'saayh' jee' ja', jëëh' sa' ga'malloo' hor' kiyh'.

Ga'jäh' Jesús: "Sa' le' go'nääh' hnäh' ha' jee' naahn"

²¹ Koo' ka-läh' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Hii' jnä' naahn'. Ha' jee' naahn' sa' le' go'nääh' hnäh'. Hi' hnäh' hñaah' ga' jnä', pero juuh' ba' hnäh', lä' ma'kyaah' na' ba' hnäh' dso'kye' kyah' hnäh'.

²² He'ja' ga'jäh' dsa' judiu:

—iChe' jngëëyh' hniy' he'ja' jäh' lä' na': "Ha' jee' naahn' sa' le' go'nääh' hnäh'?"

²³ Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Dsa' chaa' hwa' la' ba' hnäh', jnä' laan' kih' gyuu' jmi-gyuu'. Laah' hnäh' hi' chaa' jmi-gyuu' la', pero jnä' sa' laan' kih' jmi-gyuu' la'. ²⁴ He'ja' ba' na' he' ma'jwëëhn' hnäh', juuh' hnäh' lä' ma'kyaah' na' ba' hnäh' dso'kye' kyah' hnäh'. Jëëh' cher'mah' sa' heeh' hnäh' kin', he' laan' lä'koo' ma'jwëëhn' hnäh', juuh' hnäh' kyaah' dso'kye' kyah' hnäh' —ga'jäh' Jesús siiyh'.

²⁵ —iHee' ba' laah' hne', hii' ba' hne' ja'? —ga'jäh' dsa' he'.

He'ja' ga'jäh' Jesús:

—Lä' ma' to'në' ga'jwëëhn' hnäh' hii' laan'. ²⁶ Cha' cha' miih' he'jwëëhn' hnäh' hi' lä'ja' he' kan' kwaat' kyah' hnäh'. Hih' hi' ga'chee' jnä', hlëëyh' ju'dsoo'. Hi' lä'jë' he' ga'nuun' kiyh', he'ja' ba' hlëëhn' dsa' jmi-gyuu'.

²⁷ Kih' Tää' ba' ja- ma' hlëeh' Jesús, pero sa' ga' lä'ngëe' dsa- he'. ²⁸ He-ja- ga-jäh' Jesús siyh' :

—Wa'ra- ga' chaah' hnäh' gyuu' Hí- ga' lëe' ngo' la-, ja- ga' lä' neh' hnäh' hij- jnä' hi' lä' neh' hnäh' sa' cha- ni' koo- he' jmeen' jee' tēēn' hñiin'. Jwëēhn' hnäh' lä' koo- te' he- ga' mi' tēē- Tää' jnä', ko-ja- ba' te' he- hlëehn'. ²⁹ Jëeh' ma' ra- he' kyaah' ba' jnä' hi- ga' chee' jnä'. Sa' ga' beey' jnä' mah' jän' hñiin', jëeh' jnä' lä' ma' jmeen' ja- ba' lä' jē- he- tih- dsēy' — ga-jäh' Jesús siyh' .

³⁰ Lä' koo- ma' ga' hlëēyh' lä' ja-, jwëē' dsa- ga' lä' dsoo' dsē' kiyh'.

Hij- laa' joo' Dio hi' hij- na- hnëē' kyaah' dso' kye-

³¹ He-ja- ga' siih' Jesús lä' jēē- dsa- judiu hi- ga' lä' dsoo' dsē' kiyh' :

—Cher' mah' ga' hōōh' hnäh' juu' kin', lëeh' hnäh' ma' ra' discipulo kyaan'. ³² Hi' lä' kyuu' hnäh' ju' dsoo', hi' kyaah' ju' dsoo' kin' lääh' hnäh'.

³³ Mah' ga' jëeh' dsa- he' juu' kiyh' :

—Sa' ju- kih' Abraham, laa' jnääh' . Jih' koh' sa' ma' jā- jnääh' lä' koo- jaa- hi- na- hnëē'. Ha- lä' jē- he- jwah' hne-, lääh' jnääh'.

³⁴ Mah' ga' jäh' Jesús siyh' ka- läh' :

—Ma' ra' ju' dsoo' jwëēhn' hnäh', lä' jēē- hi- jmee- dso' kye-, na- hnëēy' kyaah' ja- ba' dso' kye- ja- . ³⁵ Dsa- hi- na- hnëē' jmee- ta', lä' ma' na- hnëēy' ja- ba' kih' dsa- juuy', jih' koh' sa' lëey' jooy'. Pero hi- laa' jooy', lä' ma- laa' ja- ba' kyaay'. ³⁶ He-ja- cher' mah' jooy' ga' lääy' hnäh' jee' na- hnëēh' hnäh', ma' ra' ju' dsoo' ma- laah' ba' hnäh'. ³⁷ Ma' ba' jnä', laah' hnäh' sa' ju- kih' Abraham. Pero jmeeh- hnäh' bii' jngëēh' jnä', kih' he- sa' hiih' hnäh' heeh' juu' kin'. ³⁸ Jnä' hlëehn' he- ma- jëēn' kih' Tää' kyaan' ba', mah' hnäh' jmeeh- he- ma- nuuh' hnäh' kih' tää' kyaah' —ga-jäh' Jesús siyh' .

³⁹ He-ja- ga' jäh' dsa- he' :

—Tää' kyaah' jnääh' laa' Abraham ba'.

Mah' ga' jäh' Jesús ka- läh' :

—Wa'ra- jäh' kih' he' ba' joo' Abraham laah' hnäh', jmeeh- hnäh' lä' koo-

ga' jmeey'. ⁴⁰ Ma- hlëeh' ba' jnä' ju' dsoo' lä' koo- ga' nuun' kih' Dio. Pero na' hnooh' hnäh' ha- lä' jee' jngëēh' jnä'. ¿Che' ga' jmeē' Abraham lä' ja' ? ⁴¹ Jmeeh- hnäh' lä' koo- jmee- tää' kyaah' ba' hnäh' na- — ga-jäh' Jesús siyh' .

—Sa' laa' jnääh' joo' wa' hi- cha- hi- . Chaa- ba' jaa- Tää' kyaah' jnääh'. Hi- he' hñii' Dio —ga-jäh' dsa- he' siyh' Jesús.

⁴² He-ja- ga' jäh' Jesús ka- läh' :

—Wa'ra- jäh' kih' Dio laa' Tää' kyaah' hnäh', ma' lä' hnaah' jnä'. Jëeh' jnä', ya' hëēn' jee' gya' Dio mah' jan'. Ja' he- jan' jee' tēēn' hñiin'. Hñiiy' ga' cheey' jnä', he-ja- jan'. ⁴³ Kih' he- sa' hnooh- hnäh' nuuh' juu' kin', he-ja- sa' hii- lä'ngëēh' hnäh' juu' he- hlëehn' la-. ⁴⁴ Jëeh', hi' sa' l- lu' laa' tää' kyaah' hnäh' he-ja- hnooh- hnäh' jmeeh' hnäh' lä' koo- hnōy'. Jëeh', hi- he' ga' lōō' jngëēh' dsa- lä' ma' to- nē'. Sa' ga' jay' kyaah' ju' dsoo', kih' he- sa' cha- ni' miih- ju' dsoo' kiyh'. Wa'ra- ga' ju- uy', juu' kih' hñii' bih' hlëēyh', jëeh' laay' ta- juu' dso', hi' laay' juu' ta- juu'. ⁴⁵ Kih' he- hlëehn' he- la' ju' dsoo', he-ja- ba' na- sa' heeh' hnäh' kin'. ⁴⁶ Sa' chaa- ni' jaa- hi- le' bāäh- jnä' kyaah' dso' kye-. Lä' ja-, cher' mah' hlëehn' ba' jnä' ju' dsoo', ¿he- la' sa' jmeeh- hnäh' dsoo' hoh' hnäh' kin' ? ⁴⁷ Hi- laa' kyaah' Dio, juu' kih' Dio ba' nuuy'. Pero sa' laah' hnäh' kyaah' Dio, he-ja- ba' na- sa' nuuh- hnäh' juu' kiyh' —ga-jäh' Jesús siyh' .

Ma' chaa- ba' Jesús jää' lä' koh' ga' Abraham

⁴⁸ Mah' ga' jäh' dsa- judiu he' siyh' :

—Tē- ba' juu' kyaah' jnääh', hne- laah' jaa- samaritano hi- kyaah' jmi' lle' hliih'.

⁴⁹ Mah' ga' jëeh' Jesús juu' kiyh' :

—Sa' kyaahn' jmi' lle' hliih'. Jee' lä' jē- he- jmeen', jmeen- he' kih' Tää' kyaan' ba'. Mah' hnäh', sa' taah' jnä' ta'. ⁵⁰ Sa' hnoohn' ha- lä' jee' lëen' jōōhn', pero chaa- ba' jaa- hi- hnooh- kin' ha- lä' jee' lëen' jōōhn', hi- he' ba' lla' ta'. ⁵¹ Ma' ra' ju' dsoo' jwëēhn' hnäh', hi- hōō- juu' kin' mo' so' juuy' jih' koh'.

⁵² Koo- ka- läh' ga' jäh' dsa- judiu he' siyh' :

—Na⁴ ba' ra' si⁻, ñe' jnääh⁴, jääh⁴ hne⁻ jmi⁻lle⁴ hlih⁴. Ga⁴juu⁴ ba' Abraham, hi⁻ ga⁴juu⁴ ba' lä⁻jëë⁻ hi⁻ ma' ngëë⁻ juu⁴ kih⁴ Dio llo⁻joo⁴. Mah⁴ hne⁻ jawah⁴: “Hi⁻ hoo⁻ juu⁴ kin⁴ sa⁴ juuy⁴ jih⁻koh⁴.” ⁵³ ¿Che⁴ jøøh⁴ ga' hne⁻, lä⁻koh⁴ ga' Abraham, dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ jnän⁻, hi⁻ ga⁴juu⁴? Hi⁻ ga⁴juu⁴ ba' lä⁻jëë⁻ hi⁻ ma' ngëë⁻ juu⁴ kih⁴ Dio. ¿Hi⁻ na⁻ jmääh⁴ hñaah⁴? —ga⁴jäh⁴ dsa⁻ judiu he⁻ siyh⁴.

⁵⁴ —Wa⁻ra⁻ jäh⁴ kih⁴ jnä⁴ jmää⁻n hñiin⁻ jøøh⁴, sa⁴ jmää⁻ ni⁻ miih⁻ lä⁻ja⁻. Täa⁻ kyaan⁻ ba' he⁻, hi⁻ jmää⁻ jnä⁴ jøøhn⁻, hi⁻ jawah⁴ hnäh⁴ laa⁴ Dio kyaah⁴ hnäh⁴. ⁵⁵ Pero sa⁴ kyuu⁴ hnäh⁴ hi⁻ he⁻, jnä⁴ ba' kyuu⁴ jnih⁴. Cher⁻mah⁻ ga⁴ jawahn⁴ sa⁴ kyuu⁴ jnih⁴, jmää⁻n hñiin⁻ jaa⁴ hi⁻ ta⁻juu⁴, lä⁻koo⁻ laah⁴ hnäh⁴ ta⁻juu⁴ dso⁴. Pero jnä⁴ kyuu⁴ jnih⁴, hi⁻ hoo⁻n juu⁴ kih⁴. ⁵⁶ Abraham, dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ jnän⁻, ma' jëë⁻ dsëy⁴ lä⁻koo⁻ ma' jøøy⁻ he⁻ lloo⁻ koo⁻ jmi⁻ jëëy⁴ jnä⁴, hi⁻ ga⁴jëëy⁴ ba', he⁻ ja⁻ ga⁴lä⁻chaay⁴ llu⁴ — ga⁴jäh⁴ Jesús siyh⁴.

⁵⁷ —Ni⁻ to⁻lo⁻ gya⁴ ji⁻ ñe⁻ sa⁴ ga⁴ ma⁻hääh⁴ hne⁻ mah⁴ jawah⁴ ma⁻jëëh⁴ Abraham — ga⁴jäh⁴ dsa⁻ judiu he⁻ siyh⁴.

⁵⁸ —Ma⁻ra⁻ ju⁻ dsoo⁴ jwëëhn⁻ hnäh⁴, jää⁴ sa⁴ ga⁴ ma⁻chaa⁻ Abraham, ko⁻ja⁻ ma⁻chaa⁻ ba' jnä⁴ —ga⁴jäh⁴ Jesús siyh⁴.

⁵⁹ He⁻ja⁻ ga⁴ka⁴ dsa⁻ he⁻ kuu⁴ mah⁴ ma⁻tey⁴ kih⁴. Pero ga⁴hmääh⁻ Jesús jee⁻ kih⁴ dsa⁻, ya⁻hëëy⁴ jee⁻ ma⁻ chih⁴ gwah⁴ ja⁻. Ga⁴ngëëy⁴ jee⁻ tääh⁴ dsa⁻, ngaayh⁴.

9

Ga⁴mi⁻hlää⁴ Jesús jaa⁻ dsa⁻tuu⁴

¹ Jee⁻ ngë⁻ Jesús ja⁻, ga⁴jëëy⁴ jaa⁻ dsa⁻tuu⁴ hi⁻ tuu⁴ lä⁻ ma⁻ ga⁴lä⁻chaa⁴. ² Mah⁴ ga⁴ngii⁻ jnääh⁴ juu⁴ kih⁴:

—Ta⁻jwoh⁴, ¿hi⁻ kih⁴ dsoo⁴ he⁻ laay⁴ lä⁻ na⁻, che⁴ kih⁴ hñiiy⁴ o che⁴ kih⁴ cho⁻jmiiy⁻ heh⁴ ga⁴lä⁻chaay⁴ tuuy⁴?

³ He⁻ja⁻ ga⁴jäh⁴ Jesús siyh⁴ jnääh⁴:

—Ja⁻ hñiiy⁴ dsëëy⁻ dsoo⁴ ni⁻ cho⁻jmiiy⁻, he⁻ laay⁴ lä⁻na⁻. Laay⁴ lä⁻na⁻ mah⁴ lä⁻jnä⁴ ta⁴ kih⁴ Dio né⁻ kih⁴ ba'. ⁴ Ta⁻ko⁻jiih⁴ la⁴ jmi⁻ jmee⁻ bi⁴ kin⁴ jmeen⁻ ta⁴ kih⁴ hi⁻ ga⁴cheë⁴ jnä⁴. Wa⁻ra⁻ ngoo⁴ ga⁴nuu⁻, ni⁻ jaa⁻ mo⁻so⁻ le⁴ jmee⁴ ta⁴. ⁵ Ta⁻ko⁻jiih⁴ gyan⁴ jmi⁻gyuu⁻ la⁻, laan⁴ wa⁻je⁻ kih⁴ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻.

⁶ Ma⁻la⁻ ma⁻hlëëyh⁴ lä⁻ja⁻, ga⁴hñey⁴ hwa⁴ mah⁴ ga⁴jmeey⁴ tu⁻jii⁴ kyaah⁴ jmi⁻ tu⁻heyh⁴. Ja⁻ ba⁴ kyaah⁴ tu⁻jii⁴ ja⁻, ga⁴suy⁴ mi⁻ né⁻ dsa⁻ tuu⁴ he⁻. ⁷ Mah⁴ ga⁴siyh⁴:

—Gwa⁻ mah⁴ go⁻gyih⁻ mi⁻nëh⁴ jee⁻ chih⁴ he⁻ haa⁴ jmi⁻ he⁻ cheë⁻ Siloe⁻ —juu⁴ la⁻ hnøø⁴ jäh⁴: he⁻ ga⁴cheë⁴ dsa⁻.

Lä⁻ja⁻ ga⁴jmeë⁴ dsa⁻ he⁻, na⁻gyiyh⁻ mi⁻ nëy⁴. Ma⁴ jayh⁴ ma⁻jnä⁴ mi⁻nëy⁴, ma⁴ jëëy⁻. ⁸ Dsa⁻ hi⁻ ma⁴ tääh⁴ koo⁴ jee⁻ ma⁻ chih⁴ hne⁴ kiyh⁴, kyaah⁴ ga⁴jñah⁴ hi⁻ ma⁴ jëë⁻ lä⁻koo⁻ ma⁴ tuuy⁴, ma⁴ jäh⁴:

—¿Ja⁻ hi⁻ na⁻ he⁻ hi⁻ ma⁻ gya⁴ chuuy⁴ ma⁻ ngiiy⁴ kuu⁴? —ga⁴jäh⁴ dsa⁻ he⁻.

⁹ —Hi⁻ he⁻ na⁻ —ma⁴ jäh⁴ ko⁻llaa⁴.

—Lä⁻ja⁻ laay⁴ —ma⁴ jäh⁴ jñah⁴.

—Jnä⁴ he⁻ —ma⁴ jäh⁴ hñiiy⁴.

¹⁰ —¿Ha⁻ lä⁻ja⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ mi⁻nëh⁴? — ga⁴jäh⁴ dsa⁻ he⁻ siyh⁴.

¹¹ —Dsa⁻ hi⁻ cheë⁻ Jesús, ga⁴jmeey⁴ tu⁻jii⁴ mah⁴ ga⁴suy⁴ mi⁻nën⁴. Ja⁻ ga⁴ ga⁴siyh⁴ jnä⁴: “Gwa⁻ jee⁻ chih⁴ Siloe⁻ mah⁴ go⁻gyih⁻ mi⁻ nëh⁴.” Mah⁴ ñeen⁻ na⁻gyih⁻ mi⁻nën⁴, lä⁻ja⁻ ba⁴ ga⁴løø⁴ jëën⁻ —ga⁴jäh⁴ dsa⁻ hi⁻ ma⁴ tuu⁴ he⁻.

¹² —¿Na⁻ ba⁴ dsa⁻ he⁻? —ga⁴jäh⁴ hi⁻ ma⁴ tääh⁴ ngii⁻ juu⁴ kih⁴.

Mah⁴ ga⁴jäh⁴:

—Sa⁴ man⁴.

Ga⁴lla⁻kyaä⁻ dsa⁻ fariseo jmi⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁴ tuu⁴ he⁻.

¹³ He⁻ja⁻ ga⁴jääy⁴ hi⁻ ma⁴ tuu⁴ he⁻ cha⁻né⁻ dsa⁻ fariseo. ¹⁴ Ma⁻ja⁻, la⁴ jmi⁻ he⁻ teëh⁻ dsa⁻ dsë⁴, ma⁴ ga⁴jmeë⁴ Jesús tu⁻jii⁴ he⁻ kyaah⁴ ga⁴na⁻y⁴ mi⁻ né⁻ dsa⁻ he⁻. ¹⁵ Koo⁻ ka⁻läh⁻ ga⁴ngii⁻ dsa⁻ fariseo juu⁴ kih⁴ hi⁻ ma⁴ tuu⁴ he⁻, ha⁻ lä⁻ ga⁴jmeey⁴ he⁻ ga⁴løøy⁴ jëëy⁻.

—Ga⁴suy⁴ tu⁻jii⁴ mi⁻nën⁴, mah⁴ ga⁴gyih⁻n⁻, ja⁻ ga⁴ ga⁴løø⁴ jëën⁻ —ga⁴jäh⁴ siyh⁴.

¹⁶ Ko⁻llaa⁻ dsa⁻ fariseo he⁻ ma⁴ jäh⁴:

—Sa⁴ laa⁴ kyaä⁴ Dio dsa⁻ he⁻, he⁻ja⁻ sa⁴ høøy⁴ jmi⁻ he⁻ teëh⁻ dsa⁻ dsë⁴.

Jñah⁴ ma⁴ jäh⁴:

—¿Ha⁻ lä⁻la⁻ juu⁴, he⁻ jmeë⁴ wa⁴ hi⁻ cha⁻ hi⁻ koo⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ lä⁻na⁻?

Sa⁴ ga⁴hii⁻ kwee⁻ juu⁴ kih⁴. ¹⁷ Koo⁻ ka⁻läh⁻ ga⁴siyh⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁴ tuu⁴ he⁻:

—¿Hee⁻ jawah⁴ hñaah⁴ kih⁴ hi⁻ ga⁴na⁻ mi⁻ nëh⁴?

Mah⁴ ga⁺jäh⁴ dsa⁻ hi⁻ ma' tuu⁴ he⁴:

—Jnä⁴ jwahn⁴ laay⁴ jaa⁻ hi⁻ ngēē⁻ juu⁴ kih⁴ Dio.

¹⁸Pero dsa⁻ fariseo he⁴, sa⁺ ma' laay⁴ dsoo⁴ he⁻ ma' tuu⁴ dsa⁻ he⁴ mah⁴ ga⁺lä⁴jnä⁴ mi⁻ 'nēy⁴. He⁻ja⁻ lä⁴jiih⁴ ga⁺tēēy⁴ cho⁴jmi⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁺lä⁴jnä⁴ mi⁻ 'nē⁴ he⁴. ¹⁹Mah⁴ ga⁺ngiiy⁴ juu⁴ kiyh⁴:

—¿Che⁴ ja⁻ba⁴ joo⁴ hnäh⁴ hi⁻ la⁻, hi⁻ jwah⁴ hnäh⁴ ga⁺lä⁴chaa⁴ tuu⁴? ¿Ha⁻ lä⁴ja⁻ he⁻ ma⁻jēēy⁻ na⁴?

²⁰He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁴ cho⁴jmi⁻ dsa⁻ he⁴:

—Dsoo⁴ ba⁴ hi⁻ he⁴ la⁻ chih⁻ kya⁴ä⁴ jnääh⁴ 'la⁻, hi⁻ ga⁺lä⁴chaa⁴ tuu⁴. ²¹Pero sa⁺ nē⁴ jnääh⁴ ni⁻ miih⁻ ha⁻ lä⁴ja⁻ he⁻ ma⁻jēēy⁻ na⁴, ni⁻ sa⁺ nē⁴ jnääh⁴ hi⁻ na⁻ hi⁻ ga⁺nä⁴ mi⁻ 'nēy⁴. Ma⁻cha⁻ ba⁴ji⁻ nē⁻ kiyh⁴, ngii⁴ hnäh⁴ juu⁴ kiyh⁴, hñii⁴ bih⁴ jmeeyh⁴ juu⁴ kyah⁴ hnäh⁴.

²²Lä⁴ja⁻ ba⁴ ga⁺jäh⁴ cho⁴jmi⁻ dsa⁻ he⁴, jēēh⁴ ma⁴ gayh⁴ dsa⁻ fariseo hi⁻ ma⁻tāäh⁴ juu⁴ kwee⁴ ha⁻ lä⁴ jmeey⁴ cher⁴ma⁴ jaa⁻ jäh⁴ Jesús he⁴ laa⁴ Mesía. Mo⁻so⁻ cha⁻ jwē⁴ kiyh⁴ dsooy⁴ gwah⁴. ²³He⁻ja⁻ ba⁴ja⁻ ga⁺jäh⁴ cho⁴jmi⁻: “Ma⁻cha⁻ ba⁴ji⁻ nē⁻ kiyh⁴, ngii⁴ hnäh⁴ juu⁴ kiyh⁴.”

²⁴Koo⁻ ka⁻läh⁴ ga⁺tēēy⁴ dsa⁻ñuu⁴ hi⁻ ma⁴ tuu⁴ he⁴ mah⁴ ga⁺siiyh⁴:

—Kwa⁴ ti⁴hmaah⁴ kih⁴ Dio ba⁴, ja⁴ kih⁴ Jesús. Jēēh⁴ nē⁴ jnääh⁴ dsa⁻ wa⁴ hi⁻ cha⁻ hi⁻ ba⁴ he⁴.

²⁵He⁻ja⁻ ga⁺jēēy⁴ juu⁴ kih⁴ dsa⁻ fariseo:

—Sa⁺ man⁴ che⁴ laay⁴ dsa⁻ wa⁴ hi⁻ cha⁻ hi⁻. Koo⁻ he⁻ la⁻ ba⁴ man⁴. He⁻ ma⁴ laan⁴ tuu⁴ mah⁴ na⁴ ma⁻jēēn⁻.

²⁶Koo⁻ ka⁻läh⁴ ga⁺ngii⁴ dsa⁻ fariseo juu⁴ kiyh⁴, ga⁺siiyh⁴:

—¿Hee⁻ ga⁺jmeey⁴ kyah⁴? ¿Ha⁻ lä⁴ ga⁺näy⁴ mi⁻nēh⁴?

²⁷Mah⁴ ga⁺jäh⁴ hi⁻ ma' tuu⁴ he⁴:

—Ma⁻jwah⁴ ba⁴jnä⁴ jää⁴ mah⁴ sa⁺ ga⁺lä⁴h⁻nooh⁻ hnäh⁴ ma⁴ nuuh⁴. ¿He⁻la⁻ hnooh⁻ hnäh⁴ nuuh⁴ ka⁻läh⁴? ¿Che⁴ lä⁴kye⁻ hnäh⁴ hnooh⁻ leē⁴ hnäh⁴ discípulo kyaay⁴?

²⁸Mah⁴ dsa⁻ fariseo he⁴ ga⁺ta⁴ ga⁺haayh⁴, ga⁺siiyh⁴:

—Hne⁻ ba⁴ he⁴, laah⁴ discípulo kyaay⁴. Pero jnääh⁴, laa⁴ jnääh⁴ discípulo kya⁴ä⁴ Moisé ba⁴. ²⁹Nē⁴ jnääh⁴ ga⁺hlēēh⁴ Dio kya⁴ah⁴

Moisé. Pero kih⁴ dsa⁻ he⁴, ni⁻ miih⁻ sa⁺ nē⁴ jnääh⁴ ha⁻ ta⁻jay⁴.

³⁰Mah⁴ ga⁺jäh⁴ hi⁻ ma' tuu⁴ he⁴ siiyh⁴:

—Ha⁻ lä⁴ la⁴ juu⁴ he⁻ sa⁺ nēh⁴ hnäh⁴ ha⁻ ta⁴ ja⁴ dsa⁻ he⁴ mah⁴ jnä⁴ ga⁺jmeey⁴ jēēn⁻.

³¹Nē⁴ ba⁴ jne⁴, sa⁺ nuu⁻ Dio kih⁴ hi⁻ jmee⁴ wa⁴ he⁻ cha⁻ he⁻. Pero kih⁴ hi⁻ gah⁴ Dio mah⁴ jmeey⁴ lä⁴ hñøø⁴ Dio, hi⁻ he⁴ ba⁴ nuuy⁻ kih⁴.

³²Pero jih⁴koh⁴ sa⁺ ma⁻nuu⁻ jne⁴ kih⁴ jaa⁻ hi⁻ lih⁴ nā⁴ mi⁻nē⁴ dsa⁻ hi⁻ dsa⁻lä⁴chaa⁴ tuu⁴. ³³Wa⁻ra⁻ jäh⁴ kih⁴ sa⁺ laa⁴ kya⁴ä⁴ Dio dsa⁻ñuu⁴ he⁴, sa⁺ cha⁻ he⁻ le⁻ jmeey⁴ ni⁻ miih⁻.

³⁴Mah⁴ ga⁺siiyh⁴ dsa⁻ hi⁻ ma' tuu⁴ he⁴:

—Kya⁴ah⁴ ga⁺lä⁴jē⁴ dso⁴kye⁻ ga⁺lä⁴chaa⁴ hne⁻, mah⁴ hnooh⁻ hlēēh⁴ jnääh⁴.

He⁻ja⁻ ga⁺lleē⁻ dsih⁴ ka⁴hne⁴, ga⁺hēēy⁴ kih⁴go⁻te⁻.

Lä⁴koo⁻ he⁻ tuu⁴ ba⁴ laa⁴ dsa⁻ fariseo he⁴

³⁵Ma⁴ ga⁺nuuh⁴ Jesús juu⁴ he⁻ ga⁺lleē⁻ dsih⁴ ka⁴hne⁴, na⁴hnääh⁴ mah⁴ ga⁺siiyh⁴:

—¿Che⁴ jmeeh⁻ hne⁻ dsoo⁴ hoh⁴ kih⁴ Hi⁻ ga⁺lēē⁻ngo⁴?

³⁶—Chiih⁴ jnä⁴ hi⁻ he⁴, Dsa⁻jøøh⁴ kyaan⁴, mah⁴ jmeen⁴ dsoo⁴ dsēn⁴ kiyh⁴ —ga⁺jäh⁴ dsa⁻ he⁴ siiyh⁴.

³⁷—Ma⁻jēēh⁴ ba⁴hne⁻, jnä⁴ he⁴, hi⁻ kya⁴ah⁴ cheh⁴ hlēēh⁴ —ga⁺jäh⁴ Jesús siiyh⁴.

³⁸Mah⁴ ga⁺jäyh⁴:

—Dsoo⁴ ba⁴ dsēn⁴ kyah⁴ hne⁻, Dsa⁻jøøh⁴ kyaan⁴.

Mah⁴ ga⁺juuyh⁴ jnēy⁴, ga⁺jmääy⁴ jøøh⁴.

³⁹Mah⁴ ga⁺jäh⁴ Jesús:

—Jan⁴ jmi⁻gyuu⁴ la⁻ mah⁴ wa⁴ kye⁻ dsa⁻ kwaat⁴ ha⁻ lä⁴ la⁴ju⁴dsoo⁴ kin⁴. Lä⁴jēē⁴ hi⁻ sa⁺ jēē⁴, jēēy⁴. Hi⁻ lä⁴jēē⁴ hi⁻ jēē⁴, mo⁻so⁻ lä⁴jnä⁴ mi⁻nēy⁴.

⁴⁰Ko⁻lla⁴ fariseo hi⁻ ma⁴ tääh⁴ kyaayh⁴ jee⁴ ja⁻, ma⁴ ga⁺nuuy⁴ lä⁴ja⁻, ga⁺ngiiy⁴ juu⁴ kih⁴ Jesús:

—¿Che⁴ jwa⁻ lä⁴kye⁻ jnääh⁴ ka⁻läh⁴ mo⁻so⁻ jnä⁴ mi⁻nē⁴ jnääh⁴?

⁴¹Mah⁴ ga⁺jäh⁴ Jesús siiyh⁴:

—Wa⁻ra⁻ jäh⁴ kih⁴ tuu⁴ hnäh⁴, ni⁻ koo⁻ dso⁴kye⁻ sa⁺ cha⁻ kyah⁴ hnäh⁴. Pero kih⁴ he⁻ jwah⁴ hnäh⁴, jnä⁴ ba⁴ mi⁻nēh⁴ hnäh⁴, he⁻ja⁻ ba⁴ na⁻, lä⁴ ma⁻kyeh⁴ ja⁻ba⁴ hnäh⁴ dso⁴kye⁻.

10

Dsa¹ hi⁻ hää⁻ borrego kya¹

¹Ma⁻ra⁻ ju⁻ dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, hi⁻ sa⁻ dsa⁻ he⁻ ta⁻ ho⁻haah⁻ jee⁻ tääh⁻ borrego, mah⁻ hnooyh⁻ ta⁻ jee⁻ jyo⁻ dsa⁻ hey⁻, dsa⁻ hi⁻ ba⁻ he⁻ hi⁻ dsa⁻ kya¹ jah⁻. ²Pero hi⁻ dsa⁻ he⁻ ta⁻ ho⁻haah⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ ma⁻ ra⁻ hi⁻ hää⁻ borrego. ³Hi⁻ cheh⁻ hoo⁻ jee⁻ ja⁻, näy⁻ ho⁻haah⁻ wa⁻ ra⁻ ja⁻ hi⁻ hää⁻ borrego he⁻. Hi⁻ lä⁻ jëë⁻ borrego he⁻ ma⁻ nuuh⁻ kiyh⁻. Lä⁻ cheey⁻ ba⁻ tëeyh⁻ lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ mah⁻ hwëëy⁻ jee⁻ ja⁻. ⁴Ma⁻ la⁻ ma⁻ hwëëy⁻ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ laa⁻ kya¹ jah⁻, mah⁻ ja⁻ ga⁻ dsooy⁻ jääy⁻. Lä⁻ jëë⁻ ba⁻ dsa⁻ nää⁻ kaah⁻ kiyh⁻, jëëh⁻ ma⁻ kyuu⁻ bih⁻ lle⁻ kiyh⁻. ⁵Pero jaa⁻ hi⁻ sa⁻ kyuu⁻, sa⁻ lla⁻ lley⁻ kaah⁻ kiyh⁻. Kyuu⁻ kih⁻ hi⁻ he⁻, jëëh⁻ sa⁻ kyuu⁻h⁻ lle⁻ kih⁻ hi⁻ jñah⁻ he⁻.

⁶Juu⁻ na⁻ hmää⁻ lä⁻ ja⁻ ga⁻ hlëëh⁻ Jesús, he⁻ ja⁻ sa⁻ ga⁻ lä⁻ ngëë⁻ dsa⁻ he⁻ hee⁻ ja⁻ ma⁻ jäh⁻.

Pastor lluy⁻ laa⁻ Jesús

⁷Ngoo⁻ ba⁻ Jesús hlëëy⁻h⁻ dsa⁻ he⁻:

—Ma⁻ra⁻ ju⁻ dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, jñä⁻ he⁻ laan⁻ ho⁻haah⁻ kih⁻ borrego. ⁸Lä⁻ jëë⁻ hi⁻ ya⁻ nää⁻ jää⁻ ga⁻ kin⁻, ma⁻ laa⁻ dsa⁻ hi⁻ hi⁻ ma⁻ hi⁻ kih⁻ dsa⁻. Pero ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ laa⁻ lä⁻ koo⁻ borrego sa⁻ ga⁻ nuu⁻ kiyh⁻. ⁹Jñä⁻ he⁻ laan⁻ ho⁻haah⁻. Hi⁻ dsa⁻ taah⁻ ta⁻ ho⁻haah⁻ ja⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ lää⁻. Mo⁻ so⁻ hi⁻ goo⁻ kiyh⁻, le⁻ dsa⁻ taayh⁻ mah⁻ hwëëy⁻ hi⁻ jñöy⁻h⁻ ba⁻ he⁻ kuyh⁻. ¹⁰Wa⁻ra⁻ ja⁻ hi⁻ hi⁻, hëëy⁻, jngëëy⁻ hi⁻ heey⁻ go⁻ te⁻. Koo⁻ he⁻ ja⁻ ba⁻ jmeey⁻. Pero jñä⁻ ma⁻ jan⁻ mah⁻ jmeen⁻ cha⁻ dsa⁻ hi⁻ mi⁻ jää⁻ jñih⁻ cha⁻ mi⁻h⁻.

¹¹Jñä⁻ he⁻, laan⁻ lä⁻ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ hää⁻ lluy⁻ jah⁻ kya¹. Hi⁻ lluy⁻ he⁻, kwaay⁻ hñi⁻ juy⁻ kih⁻ borrego kya¹. ¹²Pero jaa⁻ hi⁻ hlää⁻h⁻ mah⁻ hääy⁻ jah⁻ kya¹ jñah⁻, kih⁻ he⁻ sa⁻ laa⁻ kya¹ hi⁻ hlää⁻h⁻ he⁻, he⁻ ja⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ jëëy⁻ ja⁻ lobo, beey⁻ borrego, mah⁻ kyuu⁻. He⁻ ja⁻ gwa⁻ lobo mah⁻ dsa⁻ chaay⁻h⁻ borrego. Jee⁻ ja⁻ dsa⁻ saa⁻ dsa⁻ jñeey⁻ wa⁻ ha⁻ cha⁻ ha⁻. ¹³Lä⁻ ja⁻ jmeey⁻ hi⁻ hlää⁻h⁻, kyuu⁻ bih⁻. Jëëh⁻, he⁻ hlääy⁻h⁻ ba⁻ ja⁻. Sa⁻ cha⁻ he⁻ ga⁻ tëë⁻ jëëy⁻ kih⁻ borrego he⁻.

¹⁴Jñä⁻ he⁻ laan⁻ lä⁻ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ hää⁻ kwee⁻ jah⁻ kya¹. Kyuu⁻ ba⁻ jñä⁻ borrego kya¹. Hi⁻ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ laa⁻ kya¹, kyuu⁻

jñä⁻. ¹⁵Ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻, kyuu⁻ Tää⁻ kya¹ jñä⁻, hi⁻ jñä⁻ kyuu⁻ jñih⁻. Hi⁻ kwaan⁻ hñiin⁻ juy⁻ kih⁻ dsa⁻ kya¹ hi⁻ laa⁻ lä⁻ koo⁻ borrego. ¹⁶Hi⁻ cha⁻ ga⁻ jñah⁻ dsa⁻ kya¹ hi⁻ laa⁻ lä⁻ koo⁻ borrego hi⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ taah⁻ cha⁻ neh⁻. Hi⁻ he⁻ ka⁻ läh⁻ jmee⁻ bi⁻ kin⁻ na⁻ teen⁻ mah⁻ lä⁻ nuuyh⁻ kin⁻. Hi⁻ lä⁻ ja⁻, lä⁻ jëë⁻ lee⁻ koo⁻ nää⁻ ba⁻, hi⁻ jaa⁻ ba⁻ juy⁻. ¹⁷Hnää⁻ Tää⁻ jñä⁻, kih⁻ he⁻ kwaan⁻ hñiin⁻ juy⁻. Hi⁻ ma⁻ ngëë⁻ ma⁻ juy⁻ lä⁻ jñih⁻ ka⁻ läh⁻. ¹⁸Ni⁻ jaa⁻ sa⁻ jngëëh⁻ jñä⁻, ta⁻ la⁻ jngëëy⁻h⁻ jñä⁻ lä⁻ na⁻. He⁻ kwaan⁻ hñiin⁻ ba⁻ ja⁻ he⁻ jngëëy⁻h⁻ jñä⁻. Na⁻ ngën⁻ jwë⁻ kwaan⁻ hñiin⁻ hi⁻ lä⁻ ja⁻ na⁻ ngën⁻ jwë⁻ lä⁻ jñih⁻ ka⁻ läh⁻. He⁻ la⁻ ja⁻ mada⁻ he⁻ ga⁻ hyohn⁻ kih⁻ Tää⁻ kya¹.

¹⁹Koo⁻ ka⁻ läh⁻ sa⁻ ga⁻ hi⁻ kwee⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻ fariseo kya¹ juu⁻ he⁻ ma⁻ hlëëh⁻ Jesús ja⁻. ²⁰Jwëë⁻ dsa⁻ he⁻ ma⁻ jäh⁻:

—Kye⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih⁻, dsa⁻ ngaah⁻ ba⁻ na⁻. ¿He⁻ la⁻ nuuh⁻ hnäh⁻ kiyh⁻?

²¹Pero jñah⁻ ma⁻ jäh⁻:

—Sa⁻ hlëëh⁻ lä⁻ na⁻, jaa⁻ hi⁻ kye⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih⁻. ¿Ha⁻ lä⁻ ja⁻ nää⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih⁻ mi⁻ nē⁻ jaa⁻ hi⁻ tuu⁻?

Sa⁻ ga⁻ hi⁻ dsa⁻ judiu⁻ ma⁻ heeh⁻ Jesús

²²Jwë⁻ Jerusalén ma⁻ jmee⁻ dsa⁻ jmi⁻ kih⁻ gwah⁻. Jii⁻ gyuu⁻ ma⁻ toh⁻ jmi⁻ ja⁻. ²³Ma⁻ ngë⁻ Jesús jee⁻ ma⁻ chih⁻ gwah⁻ ja⁻, jee⁻ la⁻ hoo⁻ na⁻ hi⁻ kih⁻ Salomón. ²⁴Mah⁻ ga⁻ kuh⁻ ga⁻ lih⁻ dsa⁻ judiu⁻ kiyh⁻, ga⁻ siyh⁻:

—¿Lih⁻ ba⁻ mi⁻ jñäh⁻ juu⁻ kya¹ jñäh⁻? Chi⁻h⁻ jñäh⁻ jëë⁻ go⁻ te⁻, cher⁻ mah⁻ hne⁻ he⁻ laah⁻ Cristo.

²⁵He⁻ ja⁻ ga⁻ jëeh⁻ Jesús juu⁻ kiyh⁻:

—Ga⁻ jwëëh⁻ ba⁻ hnäh⁻ jää⁻, mah⁻ sa⁻ ga⁻ lä⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hnäh⁻. Lä⁻ jë⁻ he⁻ jmeen⁻ kya¹ mada⁻ kih⁻ Tää⁻ kya¹, he⁻ ja⁻ na⁻ jmee⁻ ju⁻ dsoo⁻ kin⁻. ²⁶Pero hnäh⁻ sa⁻ ma⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hnäh⁻ kin⁻, jëëh⁻ sa⁻ laah⁻ hnäh⁻ borrego kya¹. ²⁷Lä⁻ jëë⁻ borrego kya¹ nuuh⁻ kin⁻. Jñä⁻ kyuu⁻ jñih⁻, hi⁻ dsa⁻ nääy⁻ kya¹ jñä⁻. ²⁸Jñä⁻ kwëëh⁻ jñih⁻ he⁻ kya¹ chaay⁻ tää⁻. Jih⁻ koh⁻ mo⁻ so⁻ juy⁻. Ni⁻ jaa⁻ sa⁻ lih⁻ hwëëy⁻ ja⁻ goon⁻. ²⁹Tää⁻ kya¹ hi⁻ ga⁻ kwëëh⁻ jñä⁻, jööh⁻ gyih⁻ lä⁻ koh⁻ ga⁻ kih⁻ jee⁻ lä⁻ jëë⁻. Ni⁻ jaa⁻ sa⁻ lih⁻ hwëëy⁻ ja⁻ goon⁻ Tää⁻ kya¹. ³⁰Koo⁻ ba⁻ laa⁻ jñä⁻ kya¹ Tää⁻.

³¹ Koõ ka-läh' ga-ka' dsa- judiu kuu' mah' ma' tey' kiyh'. ³² He-ja- ga-jäh' Jesús siyh':

—Cha-miuh' he-llu' he-ma-mi-jnään' cha-nēh' hnäh' kyaah' be' kih' Tää' kyaan'.
 ¿Hee- koõ kih' jee' lä-jē he-ja-, he-hnooh- hnäh' teh' hnäh' kuu' kin'?

³³ Mah' ga-jäh' dsa- judiu he' siyh':

—Sa-te' jnääh' kuu' kyah', kih' ta-llu' he-ma-jmeeh'. Te' jnääh' kuu' kyah' kih' he-mi-kwah' Dio. Jēh' dsa-nūh- ba' hne-, mah' jmāāh' hnaah' Dio.

³⁴ He-ja- ga-jäh' Jesús siyh' dsa- he':

—¿Ché sa-na-si- nē ley jnān- lä-la-: "Jnā- ga-jwahn', dio laah' hnäh'?" ³⁵ Kyah' hnäh' hi- ga-hyoh' juu' kiyh', ga-jäyh' "dio". Hi- juu' kiyh' ja-, sa-le' hee'.

³⁶ Cher'mah' Tää' kyaan- ga-hñaa' jnā' mah' ga-cheey' jnā' jmi-gyuu' la-, ¿he-la- jwah' hnäh' kin', mi-kwahn- Dio, kih' he-ma-jwahn', jnā' he' laan' Joq' Dio?

³⁷ He-ja- sa-cha- he- kih' lä-heeh' hnäh' kin', wa-ra- jäh' kih' jnā' sa-jmeen' ta-he-jmee' Tää' kyaan-. ³⁸ Pero cher'mah' jmee' ba' jnā', ma-ke' sa-dsoo' hoh' hnäh' kin', jmee' hnäh' dsoo' kih' ta-he-jmeen' ba', mah' kyaah' koõ hā ja-ba' lä-ngēeh' hnäh', Tää' he' kyaah' jnā', hi- jnā' he' kyaahn' Tää'.

³⁹ Koõ ka-läh' ma' hnøoy' ma' saayh' Jesús, pero ga-laā' bih' kih' dsa- he'.

⁴⁰ Mah' ngooy' ka-läh' ta-hngaah' jmi- Jordán, ja-ba' ta-jee' ga-chaā' Jwaā' dsa-jmi- lä-ma-to-nē'. Jee' ja- ga-jäy'. ⁴¹ Jwēē dsa-na-nāā' jee' ma' gyay', mah' ma' jäh':

—Ma-ra' ju'dsoo', ni- koõ he-juh- gaa- sa-ga-jmee' Jwaā'. Pero lä-jē he- ga-jäyh' kih' hi- la-, ma-la' ju'dsoo'.

⁴² Hi- jwēē dsa- ga-lā-dsoo' dsē kih' jee' ja-.

11

Ga-juu' Lázaro

¹ Ma' dsaah' jaa- dsa-nūh- hi- chee- Lázaro, dsa- chaā- Betania, ja-ba' jwi- mäh- jee' ma' chaā- María kyaah' Marta dsa-mē' øøyh'. ² María he' hi- ga-huu' naa' mi-jwi- ti' Jesús mah' ga-mi-kiyh' kyaah' jnu- lley', ma' laay' dsa-mē' øøh' Lázaro

hi- ma' dsaah' he'. ³ He-ja- lä-uu' dsa-mē' he' ga-chee' juu' kih' Jesús:

—Dsa-jøøh' kyaan-, dsaah' dsa-nūh- hi- hnaah'- ga-siyh' Jesús.

⁴ Ma' ga-nuu' Jesús lä-ja-, mah' ga-jäyh':

—Sa-juuy' kyaah' dsoo' ja-. He-ja- mi-jnāā' jaa- Dio ba' hi-jøøh', hi-mi-jnāā' laā' jøøh' Joq' Dio ka-läh'.

⁵ Peer- ma' hnāā' Jesús Marta kyaah' María, kyaah' Lázaro. ⁶ Lä- ma' ga-nuu' Jesús kih' hi- ma' dsaah' he', ga-jäy' ga-to' jmi- jee' ma' gyay' ja-. ⁷ Ma-ngēē he-ja-, ja-ga-ga-jäyh' siyh' jnāāh' discipulo:

—Ma-jne' ka-läh' ta-hwa' Judea.

⁸ Mah' ga-chiuh' jnāāh':

—Ta-jwoh', hnøø' dsa-kaah' he' ma' te' kuu' kyah', mah' jwah' ga-hne- goh' ka-läh' jee' oo'.

⁹ Mah' ga-jäh' Jesús siyh' jnāāh':

—¿Ja' gya-to' hor- kye- koõ jmi-? Hih' hi- ga-nāā' ta-la' jmi-, sa-tēyh'. Jēēh', jēēy- wa-je- kih' jmi-gyuu' la-. ¹⁰ Pero hi- ga-nāā' ta-la' hwē', dsa-tēyh'. Jēēh', mo-so' jnā' wa-je- kih' jmi-gyuu' la-.

¹¹ Ma-ngēē ma-jäyh' lä-ja-, ja-ga-ga-jäyh' ka-läh':

—Ma-gwi- Lázaro ome- jnān-, niin' mah' na-chaā' jnih'.

¹² He-ja- ga-jäh' jnāāh':

—Dsa-jøøh' kyaan-, cher'mah' na-g-wiuy', ja' kiyh'.

¹³ He- la- ma' jäh' Jesús, kih' he- ma- na-juuy' ba' ja-. Pero ma' lii' jnāāh', na-g-wiuy' he- teeyh- dsēy' ba' ja-, he- ma' hlēēh' Jesús lä-ja-. ¹⁴ Ja-ga-ga-jäh' Jesús jēē- go-te-:

—Ma-na-juu' ba' Lázaro. ¹⁵ Jēē- ba' dsēn- he- sa' ga-ma-gyan' jee' oo', jēēh' lä-ja- la' llu' kyah' hnäh' mah' lä-ja- lä-dsoo' hoh' hnäh'. Ma-jne' ma-jēē jnih'.

¹⁶ Ja- ga-ga-jäh' Tamá, hi- ma' tēeyh- Dsa-suū', ga-siyh' jnāāh':

—Ma-jne' ka-läh', mah' juu' jne' ko-jøh' kyaayh'.

Ga-kwa' Jesús be' kih' dsa-mē' øøh' Lázaro

¹⁷ Ma' hya- kye' jmi- na-haa' Lázaro ma' ga-lloo' Jesús jee' ja-. ¹⁸ Jee' jwi- Betania ja-, ma' jā- jäh' kih' Jerusalén, koõ hnē- kilómetro ba'. ¹⁹ Jwēē dsa- judiu na-nāā'

na'jēy- Marta kyaah' María, na'kway- be' kiyh' mah' sa' wa' meeh- dsēy' he- ga'juu' Lázaro øøyh-. ²⁰Ma' ga'nuu' Marta ja' Jesús, ya'hēy' mah' ngooy' ga'mi'jee'. Pero ga'jā' ba' María cha'neh'. ²¹Ma' ga'jee' Marta Jesús mah' ga'siiyh'.

—Dsa-jøøh' kyaan-, wa'ra- jäh' kih' ma' ñeh' jee' la', sa' ma' juu' dsa-ñuu- øøhn'. ²²Jnā' man', ga'lā-jē- he- ngi'h' kih' Dio, kway' ba' —ga'jäh' Marta.

²³—Lā'jiih' ba' øøh' —ga'jäh' Jesús siiyh'.

²⁴—Jnā' man' lā'jiyh' wa'ra- ga'tē' jee' lā'jiih' dsa- jee' llaa' jmi- —ga'jäh' Marta siiyh'.

²⁵Mah' ga'jäh' Jesús siiyh'.

—Jnā' he' hi- mi-jiih' dsa-, hi- jmeen' chaay-. Hi- jmee' dsoo' dsē' kin', ma' ke' ga'juuy', lā'jiyh' ka-läh'. ²⁶Ga-lā-jēē- hi- chaa- mah' jmeey' dsoo' dsēy' kin', ma' ke' ga'juuy', sa' jāy' lā'ja-. ¿Che' heeh' juu' la'— ga'jäh' Jesús siiyh'.

²⁷—Jaah-, Dsa-jøøh' kyaan-, hee' ba' jnā', hne- he' Cristo, Joø' Dio hi- hii' juu' kih' jā' jmi-gyuu- la- —ga'jäh' Marta.

²⁸Ma-ngēē- ma-jāyh' lā'ja-, ñeey' na'teeyh- María øøyh- mah' na'hlēy' kyaah' juu' hii- mah' sa' nuu- dsa' kiyh', ga'siiyh'.

—Hi- ta-jwoh' ma' ja-, tēy' hne-.

²⁹Ma' ga'nuu' María lā'ja-, lā'chah' ja- ga'nooy' ngooy' ga'mi'jee' Jesús. ³⁰Sa' ga' ma-he- Jesús ta' jee' jwi- mäh- ja-. Lā- ma-cheyh' ja-ba' jee' ga'jee' Marta.

³¹Ma' tāāh' dsa- judiu cha'neh' kih' María ma' kway- be'. Ma' ga'jēy' ga'noo- María mah' ngooy' ko-chih', he-ja- ga'nāa' dsa- he' kaah' kiyh', ma' jāyh'.

—Ngooy' ta' jee' la' to-høø- mah' ga'hooyh' jee' oo'.

³²Ma' ga'lloo' María jee' ma' cheh' Jesús, ga'juuyh' jnēy' cha'ney' mah' ga'siiyh'.

—Dsa-jøøh' kyaan-, wa'ra- jäh' kih' ma' ñeh' jee' la', sa' ma' juu' dsa-ñuu- øøhn'.

³³Ma' ga'jēē' Jesús hooyh-, hi- ga'jēy' hooh- dsa-kaah' kyaay' hi- ma' jmee- ko-jøh' kyaayh', he-ja- ga'lā-meeh- dsēy' jwēte, lā'jiih' ga'ji- neh' tuh- dsēy'. ³⁴Mah' ga'siiyh'.

—¿Ha- ga'kyaah- hnih'?

Mah' ga'jāyh'.

—Dsa-jøøh' kyaan-, ña- mah' go'jēh'.

³⁵Peer- ga'hooh' Jesús. ³⁶Mah' ga'jäh' dsa- judiu he'.

—Jēē' da', he- ba' che- ma' hnāy'.

³⁷Mah' ga'jäh' ko-llaa' dsa- he'.

—Dsa- na-, ga'jmeey' ga'lā-jnā' mi' nē' jaa- dsa-tuu'. ¿Che' sa' le' ma' jmeey' mah' sa' ma' juu' dsa- oo'?

Ga-lā'jiih' Lázaro

³⁸Koo- ka-läh' ga'lā-meeh- dsē' Jesús, mah' ngooy' chuh' jee' la' to-høø-. Heh' to-høø- ja-, ma' na'jnē- kyaah' koo- mi' kuu'. ³⁹Mah' ga'jäh' Jesús:

—Jñuu- hnāh' kuu' na-.

Mah' ga'jäh' Marta dsa-mē- øøh- hlii' he' siiyh' Jesús:

—Dsa-jøøh' kyaan-, ma'hēy- mi-juu-, jēeh' ma-hya- kye' jmi- na'juuy'.

⁴⁰Mah' ga'jäh' Jesús siiyh'.

—¿Ja' ma' jwēēh' hne-, cher' mah' ga'jmeeh' dsoo' hoh', jēeh' he- juh- gaa- he- jmee' Dio?

⁴¹Ja-ga' ga'jñuuyh- mi' kuu' he- ma' na'jnē- hoo' to-høø- ja-, jee' ma' hāā' hlii' he'. Ja-ga' ga'jēē' Jesús ta' gyuuh', ga'jāyh'.

—Tāā' kyaan-, kwan- ti'hmaah' kyah', jēeh' ma'nuh- ba' kin'. ⁴²Ma' ba' jnā-, nu-uh- ba' hne- kin' tāā'. He- jwahn' lā'la-, la'llu' kih' hi- tāāh' nuu- lā'ku' lā'ji- kin' jee' la-, mah' lā'ja- lā'dsoo' dsēy', hne- ba' ga'cheeh' jnā'.

⁴³Ma-lā- ma-jāyh' lā'ja-, ga'hlēy' ko- ki- gaa-:

—¿Lázaro, go'hēē' jee' na'!

⁴⁴He-ja- ya'hēē' hi- ma' na'juu' he' lā' ma-na'gyoh' ja- goo- tiy', kyaah' hmiih- he- ga'gyaah- dsih' ma' ga'juuy', hi- lā' ma-na-løø- ja- mo-nēy' kyaah' hmiih- sa'luu-. Mah' ga'jäh' Jesús:

—Jēy- sa'hmiih-, mah' wa' ngēy'.

Ma' hnooh- dsa- ha- lā- jee' ma' saayh' Jesús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵Jwēē' dsa- judiu hi- na'nāā' kyaah' María ga'lā'dsoo' dsēy' kih' Jesús, ma' ga'jēy' he- ga'jmeey' lā'ja-. ⁴⁶Pero ko-l-laa' dsa- he' na'nāāy' na'jēy- dsa- fariseo na'jmeeyh' juu' ha- lā- ga'jmeey' Jesús.

⁴⁷ He-ja' jmi-dsa-kaah' kyaah' dsa-fariseo ga'kuyh' la'jēē' dsa-ta' dsa-gyuuu' kyaay', ma'jāyh':

—¿Ha- la' jmeen'? Peer- cha-miuh- he- juh-gaa- jmee- dsa-nuuu- he'.
⁴⁸ Cher'mah' ga-kwan' jwē' jā' la-na- ba', la'jēē' ba' dsa- la'heē' kiyh'. He-ja- ya-nāa' dsa-roma ya-heey' jee' jwii-jnān' hi- la'kaa- hwa'jnān' ka-lāh'.

⁴⁹ Caifá, jaa- dsa-kyaah' dsa-judiu he', ma' laa' dsa-jōoh' kyaā' la'jēē' jmi-dsa-ji- ne-ja-. Ga-jāyh':

—Ni- miuh- sa' neh' hnāh'.⁵⁰ Che' sa-laah' hnāh' llu' ga-he- juu' jaa- dsa-nuuu- kih' dsa-goo- jne', la'koh' ga- he- heē' la'kaa- hwa' la- ga-jāh' Caifá.

⁵¹ Jā- he- ga-hlēēyh' jee' tēēy- hñiyy' ja-. Kih' he- ma' laay' dsa-jōoh' kyaā' jmi-dsa-ji- ne-ja-, he-ja- ba'ja- ga-jmee' Dio ga-hlēēyh' la'ja-, ga-ngēēy' juu' he- juu' Jesús kih' la'jēē' dsa-judiu.⁵² Hi- ja- ma-la' kih' dsa-judiu ja- juuy', he- hnōoy' jmāāy' koo- nāa' dsa- ba'jee' la'jēē' hi- laa' joo- Dio hi- na' saa' na-jnee' wa' ha- cha-ha-.⁵³ Jmii' ja- ga-taayh' ko-jōh' juu' kwee- mah' jngēēyh' Jesús.

⁵⁴ He-ja- mo-so- ga-ngē' Jesús jnā'hā' jee' kih' dsa-judiu. Ya-hēēy' hwa' Judea, ngooy' koo- jee' jwii- he- chee- Efraín he- hla- jāh- kih' hwa' kii'. Jee' ja- ga-jā' jnāāh' ko-jōh' kyaayh'.

⁵⁵ Ma-ngoo' ya-jāh- tē' jmiuh' he- kuh- dsa-judiu borrego māh'. Jwēē' dsa- hi- chaa- jee' ja- na-nāy' ta' Jerusalén mah' mi-lluuy' hñiyy' la'koo- tēē' dsa- jmee- jāā' ja- ga- tē' jmiuh'.⁵⁶ Ma' hnaah- dsa- he' Jesús, ma' hlēēyh' kyaah' dsa-kyaayh' jee' ma' chih' gwah', ma' jāyh':

—¿Ha- la' jēēh' hnāh'? ¿Che' sa- jāy- jee' jmiuh' la-?

⁵⁷ Dsa-kaah' kyaā' jmi-dsa- he' kyaah' fariseo ga-jmee' mada':

—Cher'mah' hi- hnāh' ga-jēēh' hnāh' ha- ta- ngēy', ja- ya-jmeeh' hnāh' juu' chah' mah' dsa-nāā' dsa- dsa-chaayh'.

12

Ga-huu' María naa' mi-jwii- ti' Jesús
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Jñi' jmiuh', jāā' ja-ga- tē' jmiuh' he- kuh- dsa- borrego māh', nee' Jesús ta' Betania jee' ma' gya' Lázaro hi- ga-jmee' Jesús ga-lā'jiih' ma-ngēē' ma-na-juuy'.² Jee' ja- ga-jmeey' ma-nuu' kyaah' Jesús. Marta ma' llooh- ma-nuu', hi' Lázaro he', ma' laa' jaa- hi- ma' gya' ko-jōh' kyaah' Jesús ne- mes- ja-.³ Ja-ga- ga-ka' María koo- sē' jmiuh- mi-jwii- he- chee- nardo, he- hmooh' jwēte. Ga-huuy' ti' Jesús. Mah' ga-mi-k-iyh' kyaah' jñu- lley'. Ga-hi' mi-jwii- la'kaa- cha-neh' ja-.⁴ Mah' ga-jāh' jaa- dsa-kyaah' jnāāh', hi- ma-chee- Juda Iscariote, joo- Simón hi- ga-hñi' kih' Jesús kēē':

⁵ —¿He- la' sa- ma-hñi' jmiuh' mi-jwii- na-, la'koo- kyē' hnē- hñā-loo' jmiuh' ta' mah' ma-kwēēhn' hi- tā-nee'?

⁶ He- ga-jāyh' la'ja-, ja- kih' he- ma' jmeey' be' kih' hi- tā-nee' ja-, kih' he- ma' hēēy' ba'ja-. Jēēh' ma'hōoy' sa-tuh- jee' ma' tāāh' kuu' mah' ma' hwēēy' jee' na-hmāā'.⁷ Mah' ga-jāh' Jesús:

—Ta-ha- kiyh'. Jēēh', jmiuh' mi-jwii- na- he- ma' hōoy' mah' ma' huuy' jnā' wa-ra- ga-tē' jee' haan'.⁸ Hih' hi- tā-nee', la' ma-tāāyh' na- ba' kyaah' hnāh'. Pero jnā', mo-so- gyan' ki-wēē' jee' kyah' hnāh' — ga-jāh' Jesús.

Ma' hnōō' dsa-kaah' ma' jngiyyh' kih' Lázaro ka-lāh'

⁹ Ga-lā-ne' jwēē' dsa- judiu he- ma' gya' Jesús jwii- Betania mah' na-nāy' jee' ja-. Pero ja- ma-la- kwaat- kih' Jesús ja- na-nāy', he- na-jēēy- Lázaro, hi- ga-lā'jiih' ma-ngēē' ma-na-juuy' ba'ja-.¹⁰ He-ja- ga-tāāh' dsa-kaah' kyaā' jmi-dsa- he' juu' kwee- mah' ma' jngēēyh' Lázaro ka-lāh'.¹¹ Jēēh', kwaat- kih' Lázaro ja-, jwēē' dsa- judiu ga-beey' dsa-kaah' kyaay' mah' ga-heeyh' kih' Jesús ba'.

Ga-he' Jesús na-dsēē- jaa- burr- jee' jwii- Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Ma' jnā' jyoh' jmiuh', jwēē' jwēte dsa- ma' tāāh' jee' tē- jmiuh' ja-. Ma' ga-nu-uy' ja' Jesús ta' jwii- Jerusalén,¹³ ga-kay' gooh' hma-su' mah' ga-nāāy' ga-mi-jeey' Jesús. Mah' ma' jāyh':

—jHe⁻ ba⁻ che⁻ lluu⁴ Dio! jDio kyaah⁴ hi⁻ ja⁴ na⁻ la⁻hih⁴ kiyh⁴! Laay⁴ Rey jnän⁻ — ga⁻jäh⁴ dsa⁻ Israel he⁻.

¹⁴ Ga⁻hñah⁻ Jesús jaa⁻ burr⁻ mäh⁴, mah⁴ ga⁻wiyy⁴ ka⁻luu⁻, lä⁻koo⁻ na⁻sih⁻ juu⁴ kih⁻ Dio:

¹⁵ Ta⁻ wa⁻ gah⁻ hnäh⁴ dsa⁻ chaa⁻ jwii⁻ Siön. Hii⁻ Rey kyaah⁴ hnäh⁴ ja⁴ na⁻, dsëëy⁻ jaa⁻ burr⁻ mäh⁴.

¹⁶ He⁻ ga⁻la⁴ lä⁻ja⁻, sa⁻ ga⁻lä⁻ngëë⁻ jnääh⁴ discípulo kyaay⁴ lä⁻ ma⁻ to⁻në⁻. Pero ma⁻ ngaah⁴ Jesús gyuu⁴, ja⁻ ga⁻lä⁻ngëë⁻ jnääh⁴ kih⁴ Jesús ba⁻ ja⁻ ma⁻ hlëeh⁴ lä⁻koo⁻ ma⁻na⁻sih⁻ jää⁴, he⁻ ga⁻jmeë⁻ dsa⁻ juuh⁻ kiyh⁴.

¹⁷ Dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁴ kyaah⁴ Jesús lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻tëëyh⁴ Lázaro neh⁻ to⁻ hoo⁻ lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻mi⁻jiiyh⁻, ma⁻ jmeeyh⁻ juu⁴ lä⁻koo⁻ ga⁻jëëy⁴ jee⁻ ja⁻. ¹⁸ He⁻ ja⁻ jwëë⁻ dsa⁻ na⁻nää⁻ ga⁻mi⁻jëëy⁻ Jesús, lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻nuuy⁴ kih⁴ he⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ ga⁻jmeey⁻. ¹⁹ Pero dsa⁻ fariseo ma⁻ jäyh⁴ siiyh⁻ dsa⁻ kyaayh⁻:

—Jëë⁻ da⁻. Ni⁻ miih⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ le⁻ jmeen⁻. Lä⁻jëë⁻ ba⁻ dsa⁻ ga⁻nää⁻ chaa⁻ kaah⁻ kiyh⁴.

Ko⁻llaa⁴ dsa⁻ griego ga⁻hnaayh⁻ Jesús

²⁰ Jee⁻ kih⁴ dsa⁻ hi⁻ na⁻nää⁻ na⁻hnääh⁻ Dio jee⁻ të⁻ jmi⁻, ma⁻ tääh⁴ ko⁻llaa⁴ dsa⁻ griego.

²¹ Dsa⁻ griego he⁻, ya⁻nää⁻ koo⁻ kih⁴ Felipe, dsa⁻ ma⁻ chaa⁻ Betsaida he⁻ na⁻hee⁻ hwa⁻ Galilea. Ga⁻chuuy⁴ kyaah⁴, ga⁻siiyh⁻:

—Hne⁻ dsa⁻ nuuh⁻, hnøø⁻ jnääh⁴ llä⁻ jnääh⁴ juu⁴ kyaah⁴ Jesús.

²² He⁻ ja⁻ ngoo⁻ Felipe mah⁴ na⁻chiyyh⁻ Andre⁻. Hi⁻ Andre⁻ he⁻ kyaah⁴ Felipe na⁻hlëëyh⁻ Jesús. ²³ He⁻ ja⁻ ga⁻jëeh⁻ Jesús juu⁴ kiyh⁴, ga⁻jäyh⁴:

—Ma⁻ të⁻ hor⁻ jee⁻ lee⁻ jøøh⁻ Hi⁻ ga⁻lëë⁻ ngo⁻ la⁻. ²⁴ Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁴, cher⁻mah⁴ sa⁻ ga⁻toh⁴ koo⁻ mi⁻trigo jee⁻ gwaah⁴ hi⁻ sa⁻ ga⁻hya⁻, ma⁻jä⁻ lä⁻ ma⁻la⁻ ja⁻ba⁻. Pero cher⁻mah⁴ ga⁻hya⁻ mi⁻ja⁻, cha⁻miih⁻ mi⁻kwa⁻. ²⁵ Lä⁻ja⁻, hi⁻ sa⁻ kwaä⁻ hñii⁻ juu⁴, hi⁻ he⁻ hee⁻ go⁻te⁻. Pero hi⁻ kwaä⁻ hñii⁻ juu⁴ jmi⁻gyuu⁻ la⁻, he⁻ hääy⁻ hñiiy⁻ ba⁻ja⁻ mah⁴ chaay⁻ tää⁻ ga⁻lä⁻jë⁻ joh⁴ jmi⁻cha⁻. ²⁶ Hi⁻ mi⁻te⁻ kin⁻, wa⁻ jmeey⁻ ko⁻jøh⁻ kyaah⁴ jnä⁻. Ja⁻ ba⁻ jee⁻ naahn⁻ na⁻gyan⁻, jee⁻ ja⁻ dsa⁻ taayh⁻ ka⁻läh⁻ hi⁻ mi⁻te⁻

kin⁻. Hih⁴ mi⁻te⁻ kin⁻, Tää⁻ kyaan⁻ jmääy⁻ jøøh⁻.

Ga⁻jmeë⁻ Jesús juu⁴ he⁻ juuy⁻

²⁷ 'Peer⁻ chaan⁻ cha⁻ miih⁻ huud⁻dsë⁻. ¿Hee⁻ na⁻ jwahn⁻ na⁻? ¿Che⁻ jwahn⁻: “Tää⁻, lää⁻ jnä⁻ kih⁻ he⁻ dsa⁻ngëën⁻ la⁻”? Sa⁻ le⁻ jwahn⁻ lä⁻na⁻. Jëeh⁻, kih⁻ he⁻ja⁻ ba⁻jan⁻.

²⁸ Tää⁻, mi⁻jnää⁻ he⁻ laah⁻ jøøh⁻ —ga⁻jäh⁻ Jesús.

Hor⁻ ja⁻ ga⁻lä⁻nuuh⁻, ga⁻hlëëh⁻ gyuu⁻:

—Ma⁻ mi⁻jnää⁻ ba⁻ jnä⁻ he⁻ laan⁻ jøøhn⁻, hi⁻ mi⁻jnään⁻ ka⁻läh⁻ he⁻ laan⁻ jøøh⁻.

²⁹ Jwëë⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁴ jee⁻ ja⁻, ga⁻nuuy⁻ he⁻ ga⁻hlëëh⁻ gyuu⁻, he⁻ja⁻ ga⁻jäyh⁻:

—Go⁻ nñh⁻ ba⁻ na⁻ ma⁻ hii⁻.

Jñah⁻ ma⁻ jäh⁻:

—Jaa⁻ ángel ba⁻ na⁻ ma⁻ hlëëh⁻ kyaayh⁻.

³⁰ Mah⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siiyh⁻:

—Sa⁻ ma⁻ja⁻ juu⁴ na⁻ kwaat⁻ ki⁻ jnä⁻. Kyah⁴ hnäh⁴ ba⁻ na⁻ ma⁻ja⁻ juu⁴ na⁻. ³¹ Na⁻ ma⁻ të⁻ jmi⁻ jee⁻ ka⁻ Dio ju⁻dsoo⁻ kih⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻. Hi⁻ ma⁻të⁻ hor⁻ jä⁻ o⁻hih⁻ hi⁻sa⁻llu⁻ hi⁻ jmeë⁻ hih⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻. ³² Wa⁻ra⁻ ga⁻chaa⁻ dsa⁻ jnä⁻ gyuu⁻, tëën⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻ ya⁻ nää⁻ kyaah⁴ jnä⁻ —ga⁻jäh⁻ Jesús.

³³ He⁻ ga⁻hlëëyh⁻ lä⁻ja⁻, ga⁻mi⁻jnääy⁻ ha⁻ lä⁻ kyaah⁴ ma⁻ juuy⁻ ba⁻ ja⁻. ³⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁴ jee⁻ ja⁻:

—Ma⁻nuu⁻ jnääh⁴ lä⁻koo⁻ na⁻sih⁻ juu⁴ kih⁴ Dio. Cristo chaa⁻ tää⁻ ba⁻. ¿He⁻ la⁻ jwah⁻ hne⁻, jmeë⁻ bii⁻ kih⁴ Hi⁻ ga⁻lëë⁻ ngo⁻ chaa⁻ dsa⁻ gyuu⁻? ¿Hii⁻ ba⁻ he⁻ hi⁻ jwah⁻ hne⁻ Hi⁻ ga⁻lëë⁻ ngo⁻?

³⁵ Mah⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siiyh⁻:

—Ko⁻hwëë⁻ ga⁻ jnä⁻ wa⁻je⁻ jee⁻ kyah⁴ hnäh⁴. Ngë⁻ hnäh⁴, ta⁻ko⁻jiih⁻ jnä⁻ wa⁻je⁻ jee⁻ kyah⁴ hnäh⁴ mah⁴ sa⁻ leh⁻ jee⁻ na⁻hoo⁻ hnäh⁴. Jëeh⁻, hi⁻ ga⁻nää⁻ jee⁻ na⁻hoo⁻, sa⁻ ñey⁻ ha⁻ ta⁻ dsa⁻ nääy⁻. ³⁶ Ta⁻ko⁻jiih⁻ jnä⁻ wa⁻je⁻ kyah⁴ hnäh⁴, heeh⁻ hnäh⁴ kih⁴ wa⁻je⁻ mah⁴ lä⁻jnää⁻ hnäh⁴ jee⁻ jnä⁻ wa⁻je⁻.

Ma⁻la⁻ ma⁻hlëëh⁻ Jesús lä⁻ja⁻, mah⁴ ga⁻hmäayh⁻ kih⁴ dsa⁻ he⁻.

Sa⁻ ga⁻heeh⁻ dsa⁻ judiu⁻ juu⁴ kih⁴ Jesús

³⁷ Ga⁻jëë⁻ ba⁻ dsa⁻ judiu⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ ga⁻jmeë⁻ Jesús to⁻lo⁻nëy⁻, pero ni⁻ lä⁻ja⁻ sa⁻ ga⁻lä⁻heey⁻ kiyh⁴. ³⁸ Mah⁻ lä⁻ja⁻,

ga⁺lä⁺te⁺ lä⁺koo⁻ ga⁺jäh⁺ Isaíä hi⁻ ga⁺ngëé⁺
juu⁺ kih⁺ Dio llo⁺joo⁺:

Tää⁺ kyaan⁺, sa⁺ chaa⁻ hi⁻ ma⁻heeh⁻ juu⁺
jnän⁺.

Sa⁺ chaa⁻ hi⁻ ga⁺lä⁺ngëé⁺ lä⁺koo⁻ te⁺ he⁻
juh⁻gaa⁻ he⁻ ga⁺jmeé⁺ Dio kyaah⁺
goo⁻, ga⁺jäh⁺ Isaíä.

³⁹ Kih⁺ he⁻ja⁻, sa⁺ ga⁺la⁺ ma⁻lä⁻heey⁺. Hi⁻
ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺ ga⁺jäh⁺ Isaíä kiyh⁺:

⁴⁰ Ga⁺jmeé⁺ Dio ga⁺jne⁺ mi⁻ 'nëy⁺, ga⁺jlë⁺
huu⁺dsë⁺ kiyh⁺,

mah⁺ sa⁺ le⁺ jëëy⁺, ni⁺ sa⁺ lä⁺ngëëy⁺.

Ni⁺ sa⁺ dsa⁻jëeyh⁻ kyaah⁺ jnä⁺ mah⁺ mi⁻hlää⁺
jnih⁺.

⁴¹ Lä⁺jë⁺ he⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Isaíä, lä⁺ ma⁺ ga⁻jëëy⁺
he⁻ laa⁺ jøøh⁺ Jesús mah⁺ ga⁻hlëëyh⁺ kiyh⁺.

⁴² Pero ma⁺ ra⁺ he⁻ ga⁻heeh⁻ ba⁺ jwëë⁺
dsa⁻ kih⁺ Jesús, lä⁺kye⁻ dsa⁻kaah⁺ kyaay⁺.
Hi⁻ kih⁺ he⁻ ma⁺ gayh⁺ dsa⁻ fariseo, he⁻ja⁻
sa⁺ ga⁺mi⁻jnäy⁻ hñiiy⁺, mah⁺ sa⁺ ma⁺ hwëë⁺
'dsih⁺ neh⁺ gwah⁺ mäh⁻. ⁴³ Ma⁺ hnooyh⁻
ha⁻ lä⁺ jee⁺ ma⁺ leey⁺ kaah⁺ cha⁺në⁺ dsa⁻
jmi⁻gyuu⁺, lla⁻ he⁻ ma⁺ hnooyh⁻ ha⁻ lä⁺ jee⁺
ma⁺ leey⁺ kaah⁺ cha⁺në⁺ Dio.

Juu⁺ he⁻ ga⁻hlëëh⁺ Jesús, lla⁺ ta⁺ kih⁺
dsa⁻

⁴⁴ Ja⁻ga⁺ ga⁻hlëëh⁺ Jesús koo⁻ ki⁻gaa⁻,
ga⁺jäyh⁺:

—Hi⁻ heeh⁻ jnä⁺, ja⁺ ma⁺la⁺ jnä⁺ he⁻
heeyh⁻, heeyh⁻ hi⁻ ga⁺chee⁺ jnä⁺ ba⁺. ⁴⁵ Hih⁺
hi⁻ ma⁻jëë⁺ jnä⁺, ma⁻jëëy⁺ hi⁻ ga⁺chee⁺ jnä⁺
ba⁺ ja⁻. ⁴⁶ Jnä⁺ he⁺ laan⁺ lä⁺koo⁻ wa⁺je⁻ he⁻ja⁻
jmi⁻gyuu⁺ la⁻, mah⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ heeh⁻ jnä⁺,
sa⁺ jäy⁺ jee⁺ na⁻hoo⁻. ⁴⁷ Hi⁻ nuu⁺ juu⁺ kin⁺
mah⁺ sa⁺ heeyh⁻, ja⁺ jnä⁺ ngiihn⁺ kwaat⁺
kiyh⁺. Jëëh⁺ sa⁺ ma⁻jan⁻ jmi⁻gyuu⁺ la⁻ mah⁺
ngiihn⁺ kwaat⁺ kih⁺ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁺. Ma⁻-
jan⁺ mah⁺ lään⁺ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁺ ba⁺. ⁴⁸ Hi⁻
sa⁺ hnää⁺ jnä⁺ mah⁺ sa⁺ heeyh⁻ juu⁺ kin⁺,
cha⁻ ba⁺ he⁻ ngiih⁺ kwaat⁺ kiyh⁺. Ja⁻ba⁺ juu⁺
he⁻ ma⁺hlëëhn⁺ la⁻, ngiih⁺ kwaat⁺ kiyh⁺
wa⁺ra⁻ ga⁺të⁺ jee⁺ llaa⁺ jmi⁺. ⁴⁹ Jëëh⁺, sa⁺
ma⁺hlëëhn⁺ jee⁺ tëën⁺ hñiin⁺. Tää⁺ kyaan⁺
hi⁻ ga⁺chee⁺ jnä⁺, hi⁻ he⁺ ga⁺jmeé⁺ mada⁺
kin⁺ ha⁻ lä⁺ jwahn⁺, hi⁻ ha⁻ lä⁺ hlëëhn⁺.
⁵⁰ Jnä⁺ man⁺, mada⁺ he⁻ ga⁺jmeey⁺ kin⁺ jøø⁺
kih⁺ dsa⁻ mah⁺ wa⁺ chaay⁺ ga⁺lä⁺jë⁺ joh⁺ jmi⁺
cha⁻. Kih⁺ he⁻ja⁻, hlëëhn⁺ ja⁻ba⁺ lä⁺koo⁻ te⁺
he⁻ ga⁺siih⁺ Tää⁺ jnä⁺ ba⁺.

13

Ga⁺gyih⁺ Jesús ti⁺ discípulo kyaay⁺

¹ Ma⁻ngoo⁺ ya⁺jäh⁺ jmi⁺ he⁻ kuh⁻ dsa⁻
borrego mäh⁺, ma⁻ñe⁻ ba⁺ Jesús ma⁻të⁺
hor⁻ he⁻ ya⁺hëëy⁺ jmi⁻gyuu⁺ la⁻ mah⁺
dsaayh⁺ jee⁺ gya⁺ Jmiiy⁻. Ga⁺lä⁺hnäy⁺ hi⁻
ma⁺ laa⁺ kyaay⁺ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jmi⁻gyuu⁺ la⁻,
pero hwë⁺ ja⁻ ga⁺mi⁻jnäy⁻ he⁻ ga⁺lä⁺h-
näy⁺ cha⁻ miih⁻ hi⁻ laa⁺ kyaay⁺.

² Ja⁻ga⁺ dsa⁻taayh⁺ kuyh⁻ ma⁺nuu⁺
ma⁻hää⁺ ba⁺ huu⁺dsë⁺ kih⁺ hi⁻sa⁺llu⁺ neh⁺
tuh⁻dsë⁺ Juda Iscariote joo⁺ Simón ha⁻
lä⁺ jmeey⁺ mah⁺ ngëëy⁺ Jesús. ³ Pero Jesús
ma⁻ñe⁻ bih⁺ he⁻ ga⁺tooh⁻ Tää⁺ gooy⁻ hñii⁺
lä⁺jë⁺ go⁻te⁺ he⁻ na⁻hnäy⁺ jmeey⁺ hi⁻ lä⁺ja⁻
ñey⁻ he⁻ ya⁺hëëy⁺ kih⁺ Dio, hi⁻ ja⁻ba⁺ kih⁺
'Dio dsaayh⁺ ka⁻läh⁺. ⁴ He⁻ja⁻ ga⁺nooy⁺
jee⁺ täayh⁺ kuyh⁻ ma⁺nuu⁺ ja⁻, ga⁺jñuuyh⁻
hmiih⁻ he⁻ ma⁺kyeyh⁺ në⁺, ga⁺kay⁺ hmiih⁻
tu⁻jlä⁺ mah⁺ ga⁺bäy⁺h hñiiy⁺. ⁵ Hi⁻ ga⁺kay⁺
koo⁻ jee⁺ ga⁺chih⁺ jmi⁺ mah⁺ ga⁺løøy⁺
gyiyh⁻ ma⁺ ti⁺ jnääh⁺ discípulo. Ja⁻ga⁺
ga⁺mi⁻kiyh⁺ kyaah⁺ hmiih⁻ tu⁻jlä⁺ he⁻ ma⁺
na⁻bäy⁺h ja⁻. ⁶ Ma⁺ ga⁺tëëy⁺ jee⁺ ma⁺ gya⁺
Simón Pee⁺, mah⁺ ga⁺jäh⁺ Pee⁺:

—Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺, ¿che⁻ hne⁻ ba⁺ gyih⁺
ma⁻tiin⁺?

⁷ Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—He⁻ jmeen⁺ la⁻, sa⁺ lä⁺ngëëh⁺ hne⁻ na⁺
ga⁺juh⁻. Këë⁺ ba⁺ lä⁺ngëëh⁺.

⁸ —Sa⁺ gyih⁺ hne⁻ ma⁻tiin⁺ jih⁺koh⁺ —
ga⁺jäh⁺ Pee⁺ siiyh⁺.

Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Cher⁺ mah⁺ sa⁺ ga⁺gyihn⁺ ma⁻tiih⁺, sa⁺
le⁺ jmeeh⁺ koo⁻jøøh⁺ kyaah⁺ jnä⁺.

⁹ Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Simón Pee⁺ siiyh⁺:

—Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺, ja⁺ ma⁺la⁺ ma⁻tiin⁺
hnøø⁺ jñii⁺, lä⁺ja⁻ ma⁺ goon⁺ kyaah⁺ ka⁻llen⁺
hnøø⁺ jñii⁺ ka⁻läh⁺.

¹⁰ Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús ka⁻läh⁺:

—Hi⁻ ma⁻na⁻jngëë⁺, sa⁺ jmeé⁺ bi⁺ jñii⁺
lä⁺kaa⁻ kiyh⁺. Ma⁺la⁺ ma⁻tiy⁺ ba⁺ hnøø⁺
jñii⁺, jëëh⁺ lä⁺kaa⁻ ba⁺ kiyh⁺ ma⁻na⁻jngüi⁺
'Hi⁻ ma⁻na⁻jngëë⁺ ba⁺ hnäh⁺, ma⁺ke⁺ ja⁺
lä⁺jëë⁺ hnäh⁺.

¹¹ Jëëh⁺ ma⁺ ñe⁻ bih⁺ hij⁻ na⁻ ma⁺ngëëy⁺,
he⁻ja⁻ ba⁺ ja⁻ ma⁺jäyh⁺: “Ma⁺ke⁺ ja⁺ lä⁺jëë⁺
hnäh⁺ na⁻jngëë⁺.”

¹² Ma⁻la⁻ ma⁻gyih⁴ ma⁻ti⁴ lä⁻jëë⁻, ga⁻këyh⁻ hmi⁴h⁻ kiyh⁴ mah⁴ ngaayh⁴ na⁻gyay⁻ në⁻ mes⁻ ka⁻lä^h. Mah⁴ ga⁻jäyh⁴:

—¿Che⁴ ma⁻lä⁻ngëëh⁴ hnäh⁴, hee⁻ na⁻ ma⁻jmeen⁴ kyah⁴ hnäh⁴? ¹³Tëëh⁴ jnä⁴ Ta⁻j-woh⁴ hi⁻ jawah⁴ hnäh⁴ Dsa⁻jøøh⁴ kyaan⁴. Llu⁴ ba⁻ jawah⁴ hnäh⁴, jëëh⁴ he⁻ ja⁻ laan⁴. ¹⁴Jnä⁴ he⁻ laan⁴ ta⁻jwoh⁴ kyaah⁴ hnäh⁴, hi⁻ laan⁴ Dsa⁻jøøh⁴ kyaah⁴ hnäh⁴, mah⁴ ma⁻gyih⁴ ma⁻ti⁴h⁴ hnäh⁴. Lä⁻na⁻ hnøø⁴ jmeeh⁴ hnäh⁴ ka⁻lä^h, gyih⁴ hnäh⁴ ma⁻ti⁴ dsa⁻kyaah⁴ hnäh⁴. ¹⁵Jee⁴ la⁻ ma⁻heeh⁴ hnäh⁴ mah⁴ jmeeh⁴ hnäh⁴ ja⁻ba⁻ lä⁻koo⁻ ma⁻jmeen⁴ kyah⁴ hnäh⁴. ¹⁶Ma⁻ra⁴ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁴ hnäh⁴, jaa⁻ hi⁻ nuuh⁴ kih⁴ jñah⁴, sa⁻jøøyh⁴ ga⁻lä⁻koh⁴ ga⁻dsa⁻juu⁴. Hi⁻ hi⁻ dsoo⁻ mada⁻, sa⁻jøøyh⁴ ga⁻lä⁻koh⁴ ga⁻hi⁻ cheey⁴. ¹⁷Na⁴ he⁻ ma⁻lä⁻ngëëh⁴ hnäh⁴ he⁻ ma⁻jmeen⁴ la⁻, llu⁴ la⁻ kyah⁴ hnäh⁴ cher⁴ mah⁴ ga⁻jmeeh⁴ hnäh⁴ lä⁻ja⁻.

¹⁸Ja⁴ he⁻ hlëëhn⁴ kih⁴ lä⁻jëë⁻ hnäh⁴ la⁻. Kyuu⁴ ba⁻ jnä⁴ hij⁻ na⁻ ma⁻llëëhn⁴. Mah⁴ lä⁻ja⁻ lä⁻te⁻ lä⁻koo⁻ na⁻si⁻ juu⁴ kih⁴ Dio: “Hi⁻ ma⁻kuh⁴ ko⁻jøøh⁴ kyaah⁴ jnä⁴, ma⁻jëeyh⁻ ma⁻na⁻høøyh⁴ kin⁴.” ¹⁹To⁻ na⁻ ga⁻juh⁴ jawahn⁴ jää⁴ sa⁻ ga⁻ma⁻ngëëy⁴ jnä⁴. Mah⁴ wa⁻ra⁻ ga⁻la⁻ he⁻ ja⁻, lä⁻heeh⁴ hnäh⁴, jnä⁴ he⁻ laan⁴ he⁻ jawahn⁴ laan⁴. ²⁰Ma⁻ra⁴ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁴ hnäh⁴, hi⁻ heeh⁴ jaa⁻ hi⁻ cheen⁴, he⁻ heeyh⁴ jnä⁴ ba⁻ ja⁻. Hi⁻ hi⁻ heeh⁴ jnä⁴, heeyh⁴ hi⁻ ga⁻chee⁴ jnä⁴ ba⁻ ja⁻.

Ga⁻jmeeh⁴ Jesús juu⁴, hñi⁴ jaa⁻ dsa⁻kyaa⁴ kiyh⁴

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹Ma⁻la⁻ ma⁻jäh⁴ Jesús lä⁻ja⁻, pero ga⁻lä⁻meeh⁴ dsëy⁴ mah⁴ ga⁻mi⁻jnääy⁴ jëë⁻ juu⁴ ja⁻:

—Jaa⁻ jee⁻ lä⁻jëë⁻ hnäh⁴ hnëëh⁴ jnä⁴.

²²Ja⁻ ga⁻ ga⁻tooh⁴ jnääh⁴ jëë⁻ jnääh⁴ në⁻ dsa⁻kyaahn⁴, sa⁻ ñe⁻ jnääh⁴ hij⁻ kih⁴ na⁻ ma⁻hlëëyh⁴. ²³Kih⁴ jee⁻ lä⁻jëë⁻ jnääh⁴ discípulo kyaay⁴, jaa⁻ ba⁻ ga⁻lä⁻hnäa⁴ Jesús cha⁻mi⁻ih⁻. Hi⁻ he⁻ ma⁻gya⁴ koo⁻ kih⁴ Jesús. ²⁴Kih⁴ hi⁻ he⁻, ga⁻jmeë⁴ Simón Pee⁴ lii⁻ mah⁴ ngüy⁴ juu⁴ kih⁴ Jesús, hij⁻ kih⁴ ja⁻ ma⁻hlëëyh⁴. ²⁵Hih⁴ hi⁻ ma⁻gya⁴ koo⁻ kih⁴ Jesús he⁻, ga⁻ngüy⁴ juu⁴ kiyh⁴:

—Dsa⁻jøøh⁴ kyaan⁴, ¿hij⁻ he⁻ hi⁻ jawah⁴ na⁻?

²⁶Mah⁴ ga⁻jëeh⁴ Jesús juu⁴ kiyh⁴:

—Hi⁻ kwëëhn⁴ kuh⁴ koo⁻ jwi⁴ he⁻ñi⁴h⁻ gyuh⁴, hi⁻ he⁻ he⁻.

Mah⁴ ga⁻mi⁻gyuyh⁴ koo⁻ jwi⁴ he⁻ñi⁴h⁻, ga⁻kwëëyh⁴ Juda Iscariote, joo⁴ Simón. ²⁷Lä⁻koo⁻ ngooy⁴ kuyh⁴ he⁻ñi⁴h⁻ ja⁻, ga⁻he⁻ Tana⁴ neh⁴ tuh⁻dsëy⁴. Ja⁻ga⁻ ga⁻jäh⁴ Jesús siyh⁴:

—He⁻ hnooh⁻ jmeeh⁴, jmeë⁴ ga⁻juh⁻ to⁻na⁴.

²⁸Pero ni⁻ jaa⁻ hi⁻ ma⁻tääh⁴ në⁻ mes⁻ ja⁻, sa⁻ ga⁻lä⁻ngëëy⁴ he⁻la⁻ ga⁻siyh⁴ hi⁻ he⁻ lä⁻ja⁻. ²⁹Kih⁴ he⁻ ma⁻høø⁴ Juda sa⁻tuh⁻jee⁴ ma⁻tääh⁴ kuu⁴, he⁻ ja⁻ ko⁻lla⁴ ga⁻jmeë⁴ hu⁻dsë⁻, he⁻ ga⁻jäh⁴ Jesús siyh⁴: “Go⁻lä⁻h⁴ miih⁴ he⁻ hnøø⁴ jñän⁴ kih⁴ jmi⁴” o⁻ jäyh⁴: “Go⁻kwëëh⁴ hi⁻ tä⁻ñee⁻ miih⁴ kuu⁴”. ³⁰Ma⁻ga⁻lä⁻ kih⁴ Juda, ma⁻kuyh⁻ he⁻ñi⁴h⁻, चाह⁴ ba⁻ya⁻hëëy⁴. Ma⁻na⁻hoo⁻ ba⁻hor⁴ ja⁻.

Koo⁻ nuuh⁴ hmëë⁴

³¹Ma⁻la⁻ ma⁻ya⁻hëë⁻ Juda jee⁴ ja⁻, ga⁻jäh⁴ Jesús:

—Na⁻lä⁻ jnä⁴ he⁻ laa⁴jøøh⁴ Hi⁻ga⁻lëë⁴ngo⁴ la⁻, hi⁻ ta⁻la⁻ kih⁴ hi⁻ he⁻ lä⁻jñä⁴ he⁻ laa⁴jøøh⁴ Dio. ³²Hi⁻ cher⁴ mah⁴ jooy⁴ mi⁻jñäa⁴ he⁻ laa⁴jøøh⁴ Dio, ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ Dio mi⁻jñäa⁴ he⁻ laa⁴jøøh⁴ jooy⁴, hi⁻ चाह⁴ ba⁻ jmeey⁴.

³³Gyuu⁴ mäh⁴ kyaan⁴, ko⁻hwëë⁴ ga⁻gyan⁴ kyaah⁴ hnäh⁴. Hnaah⁴ hnäh⁴ jnä⁴. Pero ja⁻ba⁻ lä⁻koo⁻ ma⁻jwiin⁴ dsa⁻judiu⁴, jee⁴ naahn⁴ sa⁻le⁻ go⁻nääh⁴ hnäh⁴, ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ jwëëhn⁴ hnäh⁴ ka⁻lä^h na⁴. ³⁴Jmeen⁴ koo⁻mada⁻ hmëë⁴ kyah⁴ hnäh⁴. Wa⁴ hnaah⁴ hnäh⁴ øøh⁴ hnäh⁴. Wa⁴ hnaah⁴ hnäh⁴ lä⁻jaa⁻ lä⁻jaa⁻ dsa⁻kyaah⁴ hnäh⁴, ja⁻ba⁻ lä⁻koo⁻ ma⁻lä⁻hnaan⁴ hnäh⁴. ³⁵Cher⁴ mah⁴ ga⁻lä⁻hnaah⁴ hnäh⁴ dsa⁻kyaah⁴ hnäh⁴, lä⁻jëë⁻ ba⁻ dsa⁻lä⁻ñe⁻ laah⁴ hnäh⁴ discípulo kyaan⁴.

Ga⁻jäh⁴ Jesús he⁻ hmä⁴ Pee⁴ juu⁴ he⁻ sa⁻kyuu⁴

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶He⁻ja⁻ ga⁻ngüi⁴ Simón Pee⁴ juu⁴:

—Dsa⁻jøøh⁴ kyaan⁴, ¿ha⁻ ta⁻goh⁴ hne⁻?

Mah⁴ ga⁻jäh⁴ Jesús siyh⁴:

—Ha⁻ jee⁻ niin⁴, sa⁻le⁻ goh⁴ kyaah⁴ jnä⁴ na⁴. Këë⁻ ga⁻goh⁴ kyaah⁴ jnä⁴.

³⁷He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁴ Pee⁴ siyh⁴:

—Dsa-jøgh¹ kyaan⁺, ¿he-la¹ ja⁻ mo⁻so⁻ le⁻ niin⁻ kyaah¹ hne⁻ na[?] Ma⁻lla⁻ ba⁻dsen⁻ juun⁻ llah¹ hne⁻.

³⁸He⁻ja⁻ ga⁺jäh¹ Jesús siyh⁺:

—¿Che⁻ju⁻dsoo⁻ ma⁻lla⁻ hoh⁻ juuh⁻ llan⁻? Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëehn⁻ hne⁻, jää¹ ja⁻ga⁻ hoo⁻h⁻ chaah⁻ dsoo⁻, hne⁻ ma⁻të⁻ hnë⁻ jiih⁻ ma⁻hmäh⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻kyuuh⁻ jnä⁻.

14

Jesús laa¹ jwë⁻ he⁻ dsa⁻toohn⁻ jee⁻ gya⁻ Dio

¹Ta⁺ jeh⁻ hoh⁻ hnäh⁻. Jmee⁻ hnäh⁻ dsoo⁻ hoh⁻ kih⁻ Dio⁻ ba⁻, hi⁻ jmee⁻ hnäh⁻ dsoo⁻ hoh⁻ kin⁻ ka⁻läh⁻. ²Cha⁻neh⁻ kih⁻ Tää⁻ kyaan⁻ cha⁻ cha⁻miih⁻ jee⁻ dsa⁻toohn⁻. Wa⁻ra⁻ jäh⁻ kih⁻ sa⁻ la⁻ lä⁻ja⁻, ma⁻jwëehn⁻ ba⁻ hnäh⁻ jää⁻. He⁻ja⁻ niin⁻ mi⁻llun⁻ jee⁻ go⁻taah⁻ hnäh⁻. ³Wa⁻ra⁻ ngaahn⁻ mah⁻ na⁻jmeen⁻ llu⁻ jee⁻ go⁻taah⁻ hnäh⁻, ja⁻ga⁻ jäh⁻ ka⁻läh⁻ mah⁻ go⁻näh⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ jnä⁻. Mah⁻ lä⁻ja⁻ jee⁻ naahn⁻ na⁻gyan⁻, jee⁻ ja⁻ go⁻taah⁻ hnäh⁻ ko⁻jøh⁻ kyaah⁻ jnä⁻. ⁴Ma⁻ñeh⁻ ba⁻ hnäh⁻ ha⁻ jee⁻ naahn⁻, hi⁻ ma⁻kyuuh⁻ ba⁻ hnäh⁻ jwë⁻ ka⁻läh⁻.

⁵Mah⁻ ga⁺jäh¹ Tamá siyh⁺:

—Dsa-jøgh¹ kyaan⁺, sa⁻ ñe⁻ jnääh⁻ ha⁻ na⁻ gwaah⁻. ¿Ha⁻ lä⁻ja⁻ lä⁻kyuuh⁻ jnääh⁻ jwë⁻ ka⁻läh⁻?

⁶He⁻ja⁻ ga⁺jäh¹ Jesús siyh⁺:

—Jnä⁻ he⁻ laan⁻ jwë⁻, jnä⁻ he⁻ laan⁻ ju⁻ dsoo⁻, jnä⁻ he⁻ jmeen⁻ chaa⁻ dsa⁻. Ni⁻ jaa⁻ sa⁻lla⁻ nää⁻ jee⁻ gya⁻ Tää⁻ wa⁻ra⁻ jäh⁻ kih⁻ sa⁻ ya⁻näy⁻ ta⁻la⁻ ki⁻ jnä⁻. ⁷Cher⁻mah⁻ kyuuh⁻ jnä⁻, ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ kyuuh⁻ hnäh⁻ Tää⁻ kyaan⁻. Na⁻ ma⁻kyuuh⁻ ba⁻ hnäh⁻, hi⁻ ma⁻jëeh⁻ hnäh⁻ ka⁻läh⁻.

⁸Mah⁻ ga⁺jäh¹ Felipe:

—Dsa-jøgh¹ kyaan⁺, hääh⁻ jnääh⁻ Tää⁻, mah⁻ ko⁻ja⁻ ba⁻ ma⁻lee⁻ kyaä⁻ jnääh⁻.

⁹Mah⁻ ga⁺jäh¹ Jesús siyh⁺ Felipe:

—¿Joh⁻ jmi⁻ sa⁻ ma⁻hya⁻ gyan⁻ kyaah⁻ hnäh⁻ jee⁻ la⁻ mah⁻ sa⁻ ma⁻lä⁻kyuuh⁻ jnä⁻? Hi⁻ ma⁻jëe⁻ jnä⁻, he⁻ ma⁻jëey⁻ Tää⁻ ba⁻ ja⁻. ¿Ha⁻ lä⁻ja⁻ jwah⁻ hne⁻: “Hääh⁻ jnääh⁻ Tää⁻”? ¹⁰¿Che⁻ sa⁻ laah⁻ dsoo⁻, jnä⁻ he⁻ laan⁻ koo⁻ kyaah⁻ Tää⁻, hi⁻ Tää⁻ he⁻ laa⁻ koo⁻ kyaah⁻ jnä⁻? Lä⁻jë⁻ juu⁻ he⁻ hlëeh⁻ jnä⁻, ja⁻ he⁻ hlëehn⁻ jee⁻ tëen⁻ hñiin⁻ na⁻. Tää⁻ hi⁻ laa⁻ kyaah⁻ jnä⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ jmee⁻ he⁻

jmeen⁻ la⁻. ¹¹Wa⁻ lä⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hnäh⁻, jnä⁻ he⁻ laan⁻ koo⁻ kyaah⁻ Tää⁻ hi⁻ Tää⁻ he⁻ laa⁻ koo⁻ kyaah⁻ jnä⁻. Pero cher⁻mah⁻ sa⁻ laah⁻ hnäh⁻ dsoo⁻ lä⁻ja⁻ la⁻ kin⁻ kyaah⁻ Tää⁻, jmee⁻ hnäh⁻ dsoo⁻ kih⁻ he⁻ ma⁻jëeh⁻ hnäh⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ ta⁻ he⁻ jmeen⁻. ¹²Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ na⁻ jwëehn⁻ hnäh⁻, hi⁻ jmee⁻ dsoo⁻ dsë⁻ kin⁻, hi⁻ he⁻ jmee⁻ ka⁻läh⁻ ja⁻ba⁻ ta⁻ he⁻ jmeen⁻. Hi⁻ juuh⁻ ga⁻ ta⁻ jmeey⁻, jëeh⁻ naah⁻ ba⁻ jnä⁻ kyaah⁻ Tää⁻. ¹³Lä⁻jë⁻ he⁻ ngiih⁻ hnäh⁻ kih⁻ Tää⁻ lä⁻hih⁻ kin⁻, jmeen⁻ he⁻ ja⁻, mah⁻ lä⁻ja⁻ lä⁻jnä⁻ he⁻ laa⁻ jøgh⁻ Tää⁻ ta⁻la⁻ kih⁻ jooy⁻. ¹⁴Jmee⁻ ba⁻ jnä⁻ wa⁻ he⁻ cha⁻ he⁻ he⁻ ngiih⁻ hnäh⁻ lä⁻hih⁻ kin⁻.

Ga⁺jäh¹ Jesús cheey¹ jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻

¹⁵Cher⁻mah⁻ hnaah⁻ hnäh⁻ jnä⁻, høø⁻ hnäh⁻ mada⁻ he⁻ jmeen⁻ kyah⁻ hnäh⁻. ¹⁶Mah⁻ jnä⁻ chuun⁻ kyaah⁻ Tää⁻ cheey⁻ jñah⁻ hi⁻ kwa⁻ be⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Mah⁻ jäy⁻ kyaah⁻ hnäh⁻ ga⁻lä⁻jë⁻ joh⁻ jmi⁻ cha⁻. ¹⁷Hi⁻ he⁻ laa⁻ jmi⁻lle⁻ hi⁻ jmee⁻ ju⁻dsoo⁻. Dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻, sa⁻ le⁻ heeyh⁻, jëeh⁻ sa⁻ jëey⁻, ni⁻ sa⁻ kyuuy⁻. Pero hnäh⁻, kyuuh⁻ hñih⁻, jëeh⁻ hääy⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻, hi⁻ dsa⁻hey⁻ neh⁻ tuh⁻hoh⁻ hnäh⁻.

¹⁸Wa⁻ra⁻ ngaahn⁻, sa⁻ jäh⁻ hnäh⁻ hnëe⁻. Jäh⁻ ka⁻läh⁻ kyah⁻ hnäh⁻. ¹⁹Miih⁻ jmi⁻ ga⁻ mo⁻so⁻ jëe⁻ dsa⁻ jnä⁻. Pero hnäh⁻, jëeh⁻ jnä⁻. Hi⁻ kih⁻ he⁻ chaa⁻ jnä⁻, he⁻ja⁻ ba⁻ja⁻ jmee⁻ chaa⁻ hnäh⁻. ²⁰Ma⁻ja⁻ ga⁻lä⁻ngëeh⁻ hnäh⁻, jnä⁻ gyan⁻ kyaah⁻ Tää⁻ kyaan⁻, hi⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ jnä⁻, hi⁻ jnä⁻ kyaah⁻ hnäh⁻. ²¹Hi⁻ ma⁻heeh⁻ mada⁻ kin⁻ mah⁻ høø⁻, hi⁻ he⁻ hnää⁻ jnä⁻. Hi⁻ hi⁻ hnää⁻ jnä⁻, Tää⁻ kyaan⁻ lä⁻hnäy⁻ hi⁻ he⁻. Hi⁻ jnä⁻ ka⁻läh⁻ lä⁻hnaa⁻ jñih⁻ mah⁻ mi⁻jnääh⁻ hñiin⁻ kiyh⁻.

²²Mah⁻ ga⁺jäh¹ Juda (pero ja⁻ he⁻ Iscariote):

—Dsa-jøgh¹ kyaan⁺, ¿he-la¹ ma⁻la⁻ kyaä⁻ jnääh⁻ ba⁻ mi⁻jnääh⁻ hñaa⁻, mah⁻ sa⁻ mi⁻jnääh⁻ hñaa⁻ kih⁻ lä⁻jëe⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻?

²³He⁻ja⁻ ga⁺jäh¹ Jesús siyh⁺:

—Hi⁻ hnää⁻ jnä⁻, høøy⁻ juu⁻ kin⁻, hi⁻ Tää⁻ kyaan⁻ lä⁻hnäy⁻ hi⁻ he⁻. Mah⁻ ko⁻jøh⁻ kyaah⁻ Tää⁻ dsa⁻tooh⁻ jnääh⁻ kyaayh⁻. ²⁴Hi⁻ sa⁻ hnää⁻ jnä⁻, sa⁻ høøy⁻ juu⁻ kin⁻. Hi⁻ juu⁻ he⁻ ma⁻nauh⁻ hnäh⁻, ja⁻ juu⁻ ki⁻ hñiin⁻ ja⁻, juu⁻ kih⁻ Tää⁻ hi⁻ ga⁻chee⁻ jnä⁻ ba⁻ ja⁻.

²⁵ 'Hlëëhn' hnäh' lä'jē juu' la', ta'kō-jiih' gyan' kyaah' hnäh'. ²⁶ Pero wa'ra- ngaahn', kwaat' ki' jnä', chee' Tää' jaa' hi' kwa' be' kyah' hnäh'. Hi' he' he' jmi-lle' Na' jngii' hi' heeh' hnäh' ga'lä'jē ba', hi' jmeey' lä-dsooh' hoh' hnäh' lä'jē juu' he' ma-h-lëëhn' hnäh'.

²⁷ 'Jnä' kwan' mah' jmeen' hii' tii' kyah' hnäh' lä'koo' hii' tii' kin'. Ja' lä'koo' kwa' dsa' jmi-gyuu' he' kwëëhn' hnäh'. Ta' jeh' hoh' hnäh', ni' ta' wa' gah' hnäh'. ²⁸ Ma-nuuh' ba' hnäh' lä'koo' ma'jwëëhn' hnäh'. Naahn' hi' jahn' jee' kyah' hnäh' ka-läh'. Cher'mah' dsoo' hnaah' hnäh' jnä', jëë' hoh' hnäh' ki' jnä' kih' he-naahn' jee' gya' Tää', jëëh' jøøh' gyih' lä'koh' jnä'. ²⁹ Ma'jwëëhn' hnäh' juu' la', jää' sa' ga' ma-la'. Mah' wa'ra- ga'lä', ja' ga' lä'dsoo' hoh' hnäh'.

³⁰ 'Mo' so' hlëëhn' ga' cha-miih' kyaah' hnäh', jëëh' ja' hi' sa'llu' hi' jmee' hih' jmi-gyuu' la'. Pero kyaah' jnä' sa' cha-kiyh' ni' miih'. ³¹ He' jmeen' lä'koo' mada' he' ga'jmeë' Tää' kin' ba', mah' lä'ja' lä'ne-dsa' hi' chaa' jmi-gyuu' la', jnä' hnaah' Tää'.

'Noo' hnäh', man'.

15

Chaa' wii' jëh' kyaah' sa'goh' kih'

¹ 'Jnä' he' laan' lä'koo' chaa' wii' jëh' he' llü' go-te'. Tää' kyaan', hi' he' mi'llu' chaa' wii' jëh' ja'. ² Hnäh' lä'jē sa'goh' he' choo' kin', he' sa' hii' mii'. Hi' lä'jē sa'goh' he' hii' mii', mi'lluy' mah' ja' na-jngii'. Mah' lä'ja' hii' cha-ga'miih' mii'. ³ Hi' lä'ja' ma-na-jngëë' hnäh' lä'llu' he' ma'heeh' hnäh' juu' he' ma-hlëëhn' hnäh'. ⁴ 'Ja' hnäh' koo' hweh' kyaah' jnä', hi' jnä' jän' koo' hweh' kyaah' hnäh'. Lä'koo' sa'goh' kih' chaa' wii' jëh', sa' le' hii' mii' kih' hii', cher'mah' sa' na'choo' hii' chaa' kih'. Ja' ba' lä'ja' la' kyah' hnäh' cher'mah' sa' tääh' hnäh' koo' hweh' kyaah' jnä'.

⁵ 'Jnä' he' laan' chaa' wii' jëh'. Hnäh' he' laah' sa'goh' kih'. Dsa' hi' tääh' koo' hweh' kyaah' jnä' hi' jnä' chehn' koo' hweh' kyaayh', he' lä'ja' ba' hii' cha-miih' mii'. Jëëh', cher'mah' sa' laah' hnäh' kō-jøh' kyaah' jnä', ni' miih' sa' cha' he'

le' jmeeh' hnäh'. ⁶ Hi' sa' jä' kō-jøh' kyaah' jnä', hi' he' jä' ta' ka'hne'. Le' kiyh' lä'koo' la' kih' sa'goh' chaa' wii' jëh' he' ma' na'hna'. Mah' wa'ra- ga'lä'ki', juuh' dsa' mah' jëy' kyaah' je'.

⁷ 'Cher'mah' tääh' hnäh' koo' hweh' kyaah' jnä' hi' jä' juu' kin' kyah' hnäh', ngii' lä'jē he' hnooh' hnäh'. Hnäh' ba' hnäh'. ⁸ Dsa-lä-jnä' he' laa' jøøh' Tää' kyaan' jee' jmeeh' hnäh' cha-miih' ta'llu', hi' lä'jwë' ja' jmeeh' hnäh' lii' laah' hnäh' discípulo kyaan'. ⁹ Lä'koo' ma-lä-hnäh' Tää' jnä', ja' ba' lä'ja' ma-lä-hnaah' hnäh'. Lä' ma-dsoo' ja' ba' hoh' hnäh' he' hnaah' hnäh'. ¹⁰ Cher'mah' høøh' hnäh' lä'jē mada' he' jmeen' kyah' hnäh', lä' ma-dsoo' ja' ba' hoh' hnäh' he' hnaah' hnäh'. Jëëh' ja' ba' lä'na' ma-jmeen'. Ma'høøh' lä'jē mada' he' ga'jmeë' Tää' kin', hi' lä' ma'chooh' ja' ba' koo' hweh' he' hnäh' jnä'.

¹¹ 'Lä'jē he' la' ma-hlëëhn' mah' wa' jëë' hoh' hnäh' lä'koo' jëë' dsën', heh' lä'ja' wa' na'hnaa' he' jëë' hoh' hnäh'.

¹² He' la' ja' mada' he' jmeen' kyah' hnäh'. Wa' lä'hnaah' hnäh' dsa-kyaah' hnäh', ja' ba' lä'koo' ma-lä'hnaah' hnäh'.

¹³ Ni' jaa' sa' chaa' hi' hnäh' dsa' cha-ga'miih' lä'koh' jaa' hi' kwaä' hii' he' juuy' kih' ome' kyaä'. ¹⁴ Ome' kyaan' laah' hnäh', cher'mah' jmeeh' hnäh' lä'jē mada' he' jmeen' kyah' hnäh'. ¹⁵ Sa' tēëhn' hnäh' moz'. Jëëh' moz' sa' ñe' he' huud-së' jmee' dsa' juuy'. Tēëhn' hnäh' ome' kyaan' ba', jëëh' lä'jē he' ma-nuun' kih' Tää' kyaan', ma-mi-jnäan' kyah' hnäh'. ¹⁶ Ja' he' hnäh' ga'llëeh' hnäh' jnä'. Jnä' ba' ga'llëeh' hnäh' hi' ga'hnaah' hnäh' mah' go'jmeeh' hnäh' ta' kin'. Hi' ya-hii' kwee' ta' kyah' hnäh', lä'ja' jä' koo' hweh' ka-läh'. Mah' lä'ja', lä'jē he' ngiih' hnäh' kih' Tää' lä'hiih' kin', kway' ba'. ¹⁷ He' la' ba' ja' mada' he' jmeen' kyah' hnäh': Wa' hnaah' hnäh' dsa-kyaah' hnäh'.

Na-høøh' dsa' kih' Jesús, lä'ja' kih' dsa' kyaay'

¹⁸ 'Cher'mah' dsa' jmi-gyuu' la' na-høøh' kyah' hnäh', ma-ñeh' ba' hnäh', jää' ga' jnä' ga'lä'høøyh' kin'. ¹⁹ Wa'ra-

jäh' kih' laah' hnäh' hi' kyaä' jmi-gyuu' la-, dsa- chaa- jmi-gyuu' la- lä-hnääh' hnäh' lä-koo- hnääh' hi' laa' kyaay'. Pero ga-lleehn' hnäh' jee' kih' hi' tääh' jmi-gyuu' la-, he-ja- hi' tääh' jmi-gyuu' la- na-høøh' kyah' hnäh', jëeh' mo-so- laah' hnäh' dsa- kyaay'. ²⁰ Mi dsooh- hoh' hnäh' juu' he- ma-jwëehn' hnäh'. Jaa- moz-, sa- jøøyh' ga- lä-koh' dsa-juu'. Cher'mah' dsa- ga-jmeeh' jnä', ja-ba- lä-ja- jmeeh' dsa- hnäh' ka-läh'. Hi- cher'mah' ga-høøy' juu' kin', ja-ba- lä-ja- høøy' juu' kyah' hnäh' ka-läh'. ²¹ Lä-ja- jmeey', jmeeyh' hnäh' kwaat- kin', jëeh' sa- kyuu- Dio hi- ga-chee' jnä'.

²² Wa-ra- jäh' kih' sa- ma-jan- hi- ni- sa- ga-hlëeh' jnih', sa- ma- lä-ney- kih' dso'kye-. Pero na', ma-na-bääh', mo-so- le- jäh' sa- ñey-. ²³ Hi- na-høøh' kin', ja-ba- lä-ja- na-høøyh' kih' Tää- kyaan' ka-läh'. ²⁴ Wa-ra- jäh' kih' sa- ga-jmeen' he- juh-gaa- jee' kiyh', he- sa- ma-jmee' ni- jaa-, sa- ma- lä-ney- kih' dso'kye-. Pero na' he- ma-jëeh' lä-ja- mah' na-høøyh' kin', hi- na-høøyh' kih' Tää- kyaan' ka-läh'. ²⁵ Lä-ja- dsa-lä-te- lä-koo- na-sii- në- ley: Ni- miih- sa- cha- he- kih' he- ga-lä-hääh' jnä'.

²⁶ Pero wa-ra- ja' hi- noo- në- kyah' hnäh', hi- he- jmee' ju'dsoo' kin'. Hi- he- ya-hëe' kih' Tää- mah' cheen- jee' kyah' hnäh'. Hi- he- he- jmi-llë- Na-jngii'. ²⁷ Hi- hnäh' ka-läh', jmeeh' hnäh' ju'dsoo' kin', kih' he- ga-jmeeh' hnäh' ko-jøh' kyaah' jnä' lä- ma-to-në'.

16

Jëe' wi' discípulo kyaä' Dio

¹ Lä-jë- he- la- ma-hlëehn' hnäh' mah' sa- cha- he- kih' jeh' hoh' hnäh'. ² Hwëe' dsa- hnäh' gwal- mah- jee' dsa- kuh' hnäh' hi- lloo- jmi- wa-ra- ga-jngiih' wa- hi- cha- hi- kyah' hnäh', lä-koo- he- jmeey' ta- kih' Dio ba- ja- laay'. ³ Lä-ja- jmeey' kyah' hnäh', jëeh' sa- kyuu- Tää', ni- sa- kyuu- jnä'. ⁴ Ma-jwëehn' hnäh' lä-jë- he- la- mah' wa-ra- ga-të- jee' dsa-ngëeh' hnäh' lä-ja-, ja-ga- lä-dsooh- hoh' hnäh' lä-koo- jwëehn' hnäh' la-. Sa- ga-jwëehn' hnäh'

lä-la- lä- ma- to-në', jëeh' gyan' kyaah' hnäh'.

He- la- na- jmee- jmi-llë- Na-jngii'

⁵ Pero na', naahn' jee' gya' hi- ga-chee' jnä' hi- ni- jaa- hnäh' sa- ngiih' hnäh' juu' kin': "¿Ha- na- gwaah'?" ⁶ Pero meeh- hoh' hnäh' cha-miih- kih' he- ma-jwëehn' hnäh' lä-la-. ⁷ Ma-ra- ju'dsoo' he- jwëehn' hnäh'. He- llu' kyah' hnäh' ba- ja- he- naahn-. Jëeh', cher'mah' sa- ngaahn', sa- jä- hi- noo- në- kyah' hnäh'. Pero cher'mah' ngaahn', cheen- hi- sa- kyah' hnäh'. ⁸ Hi- wa-ra- ja' hi- he', jmeey' lä-ngëe' dsa- jmi-gyuu' he- tääh' kyaah' dso'kye-, hi- mi-jnääh' he- chaa- jaa- hi- lluu' go-te-, hi- lä-ja- he- la- Dio ta'. ⁹ Mi-jnääh' he- tääh' dsa- kyaah' dso'kye-, kih' he- sa- heeyh- jnä'. ¹⁰ Lä-ja- mi-jnääh', jnä' he- hi- lluu', jëeh' naahn' kih' Tää- kyaan' hi- mo-so- jëeh' jnä'. ¹¹ Hi- mi-jnääh' he- la- Dio ta' kih' dsa-, jëeh' hi- sa- llu' hi- jmee- hih' jmi-gyuu' la- ma-na-bääh' kyaah' dso'jwii'.

¹² Cha- ga- he- hnoon' jwëehn' hnäh', pero sa- lä-ngëeh' hnäh' na' ga-juh-. ¹³ Pero wa-ra- ja' jmi-llë- hi- laa' ju'dsoo', hi- he- jaa' hnäh' mah' lä-ngëeh' hnäh' na- hñaa' lä-jëe- ha- lä- la' ju'dsoo'. Jëeh' sa- hlëeyh' jee- tëey- hñiiy'. Hlëeyh' he- nuuy- ba- hi- jmeey' lä-ngëe' dsa- lä-jë- he- na' ga- jä-. ¹⁴ Jmeey' lä-ngëeh' hnäh' lä-koo- laa' jnä', lä-ja- mi-jnääh' he- laan' jøøh'. ¹⁵ Laan' ja- ba- lä-koo- laa' Tää-. He- ja- ba- na- ma-jwahn', jmeey' lä-ngëeh' hnäh' lä-koo- laa' jnä'.

¹⁶ Ko-hwëe' ga', mo-so- jëeh' jnä'. Hi- koo- ga' ko-hwëe', jëeh' jnä' ka-läh', ja- ga- naahn' jee' gya' Tää'.

Hi- meeh- dsë- lä- chaa- llu'

¹⁷ Ja-ga' ga-ngii' jnääh' juu' kih' dsa-kyaah' jnääh'.

—¿Hee- na- he- hlëeyh- jne' he- jäh' lä-na-: "Ko-hwëe' ga', mo-so- jëeh' jnä', hi- koo- ga' ko-hwëe', jëeh' jnä' ka-läh', ja-ga- naahn- jee' gya' Tää'?"

¹⁸ Ma-chiih- ga- jnääh' dsa-kyaah' jnääh'.

—¿Hee- na- he- jäh': "Ko-hwëe' ga'?" Sa- ngëe' jne' hee- na- hlëeyh'.

¹⁹Ne' ba' Jesús he- ma' hnøð- jnääh' ma' ngii' jnääh' juu' kiyh'. He- ja- ga- siyh- jnääh':

—Ma' jwëëhn' hnäh' kq- hwëë' ga', mo- so- jëëh' jnä' hi- kqo- ga' kq- hwëë', jëëh' jnä' ka- läh'. ¿Che' he- la- na- he- ngiih' hnäh' juu' kih' dsa- kyaah' hnäh'? ²⁰Ma' ra- ju' dsoo' jwëëhn- hnäh', ja- ki' hoo' hnäh' jwërte pero dsa- jmi- gyuu- la- lä- chaay- llu'. Kq- hwëë' ba' ja-, ja- ti- meeh- hoh' hnäh', ja- ga' jëë' hoh' hnäh' go- te'.

²¹Wa' ra- ga- tē' jee' lä- chaay- gyuu- kyaah' jaa- dsa- më', jëëy- wi', jëëh' ma- tē' jee' lä- chaay- gyuu- kyaah'. Pero ma- ngëë' ma- lä- chaay- gyuu- kyaah', mo- so- dsooh- dsëy' wi' he- ma- jëëy' ja', kih' he- chaay- llu' he- ma- lä- chaay- jaa- gyuu- kyaah'.

²²Ja- ba' lä- ja- ti- meeh- hoh' hnäh' na'. Pero kqo- ka- läh' jëën- hnäh', ja- ga' jëë' hoh' hnäh', hi- ni- jaa- sa- le' jñuuh' lä- kqo- te' he- jëë- hoh' hnäh'.

²³Jmi' ja-, mo- so- ngiih' hnäh' juu' kin- ni- miih-. Ma' ra- ju' dsoo' jwëëhn- hnäh', lä- jë- go- te' he- ngiih' kih' Tää' lä- hih' kin-, kway' ba'. ²⁴Lä- jñih' ma- ya- nøð' jne', ni- miih- sa- cha- he- ma- ngiih' hnäh' lä- hih' kin-. Ngii' hnäh' mah' hñah' hnäh' hi- lä- ja-, jëë' hoh' hnäh' go- te-.

Ga- lih' Jesús ga- lla- dsëëy' he- hliih' he- cha- jmi- gyuu-

²⁵Ma' hlëëhn' hnäh' lä- jë- he- la- kyaah' juu' na- hmää'. Ma' ngoo' ga- tē' hor- jee' mo- so- hlëëhn' hnäh' juu' na- hmää'. Na- hñaa' lä- jëë- ba' jmeehn' juu' kyah' hnäh' ha- lä- la' kih' Tää'. ²⁶Ma' ja- ngiih' hnäh' kih' Dio lä- hih' kin-. Sa- jwëëhn- hnäh' ngiih' kyah' hnäh' kih' Tää'. ²⁷Hnäa' Tää' hnäh', jëëh' ma- lä- hnaah' jnä' hi- ma- lä- dsoo' ba' hoh' hnäh' he- jan' kih' Tää'. ²⁸Kih' Tää' ba' ya- hëën' mah' jan' jmi- gyuu- la-. Na' ya- hëën' jmi- gyuu- la- mah' naahn- ka- läh' jee' gya' Tää'- ga- jäh' Jesús siyh- jnääh'.

²⁹Mah' ga- jäh' jnääh':

—Na' ga' hlëëh' jëë- go- te-, mo- so- hlëëh' juu' na- hmää'. ³⁰Na' ga' ma- lä- ngëë' jnääh', kyuuh- ba' hne- ga- lä- jë- go- te'. Kyah' hne- sa- jmee- bii', ngii' dsa- juu', jëëh' ma- neh' ba' hne- he- huu- dsë-

jmeey-. He- ja- ba' na- ma- lä- dsoo' dsë- jnääh' ya- hëëh' kih' Dio.

³¹Mah' ga- jäh' Jesús siyh-:

—¿Che' na' ga' ma- lä- dsoo' hoh' hnäh'? ³²Ma- ngoo' ga- tē' hor- hi- hor- ja- ma- tøøhn' na' ga- juh- he- sa- jñee' hnäh' mah' beeh' jnä'. Pero sa- jän' hñiin- go- te-, Tää' kyaan- kyaah' jnä'. ³³Lä- jë- he- la- ma- hlëëhn' hnäh' mah' ta- la- ki- jnä' hii' tii' kyah' hnäh'. Jmi- gyuu- la- jëëh' hnäh' he- wi'. Pero wa' cha- o- jøh- dsë- kyah' hnäh', jëëh' ma- lihn- ma- lla- dsëën- kih' he- hliih' he- cha- jmi- gyuu- la- —ga- jäh' Jesús siyh- dsa- kyaah'.

17

Ga- ngii' Jesús kih' discípulo kyaah' kih' Dio

¹Ma- ngëë' ma- hlëëh' Jesús lä- jë- he- ja-, ga- jëëy' ta- gyuu' mah' ga- jäh':

—Tää' kyaan-, ma- dsëë' hor-. Mi- jnäa' jøøh- he- laay' jøøh' mah' lä- ja-, jøøh- mi- jnäay' hne- he- laah' jøøh' ka- läh'. ²Hne- ga- hñaa' jnä' mah' jmeen' hih' kih' ga- lä- jëë- dsa-. He- ja- na- na' jwë' kin- jmeen' chaay- tää' ga- lä- jëë- dsa- hi- ga- k- wëëh' jnä'. ³He- kyuu- dsa- hne-, ma- lä- jaa- hne- ba' laah' Dio jøøh', hi- he- kyuu- Jesucristo hi- ga- cheeh-, he- la- ba' ja-, he- jmee- chaay- dsa- tää'.

⁴Ma- mi- jnäan' hne- kih' dsa- he- laah' jøøh'. Ma- hñaa- ba' ta- he- ga- kwëëh' jnä' jmeen'. ⁵Na' na- Tää', mi- jnäa' he- laan' jøøhn' ya- jwi' kyah', ja- ba' lä- kqo- jøøhn' ma- laan' kyaah' hne-, jää' ja- ga' nøø' jmi- gyuu- la-.

⁶Ma- mi- jnäan' hne- kih' lä- jëë- dsa- hi- ga- kwëëh' jnä'. Hi- he- ma' laa' kyaah' mah' ga- kwëëh' jnä', hi- ga- høoy' juu' kyah'. ⁷Na' ma- lä- kyuu- yh-, he- ja' kyah' ba' ja- lä- jë- he- ga- tøøh' goon-. ⁸Jëëh', lä- jë- juu' he- ga- chiih' jnä', ma- hlëëh' jnih' hi- ga- heeyh- ba'. Ma- lä- hee' bih' he- ya- hëën' kyah'. Hi- ma- lä- dsoo' ba' dsëy', hne- he- ga- cheeh' jnä'.

⁹He- ja- ngiih' kiyh', ja' kih' lä- jëë- dsa- jmi- gyuu-. Ngiih' kih' hi- ga- kwëëh' jnä' ba', jëëh' hi- he- ba' laa' dsa- kyaah'. ¹⁰Lä- jëë- dsa- hi- laa' kyaan-, he- ba' hi- he- laa' kyaah'. Hi- lä- jëë- hi- laa' kyaah', hi-

he' ba' laa' kyaan' ka-läh'. Ta-la' kih' dsa-
he' ga-lä'jnä' he' laan' jöøhn'.

¹¹ Mo'so' gya' ga' jnä' jmi-gyuu' la'.
Pero dsa- kyaan', jä' gyih' jmi-gyuu' la'.
Hi- jnä' naahn' kyah'. Täa' kyaan', hne-
hi- na-jngëë', hää' kyaah' be' kyah' lä-jëë'
hi- ga-kwëëh' jnä', mah' ja- leey' koo- ba',
ja-ba' lä-koo- laa' jne' koo- ba'. ¹² Ta'ko-jiih
'ma' gyan' kyaayh' jmi-gyuu' la', ma' hää'
jnih' kyaah' be' kyah'. Ga-hään' hi- ga-k-
wëëh' jnä'. Ni' jaa- sa' ga-hëë'. Ma-la' jaa-
hi- nöö' juu' dsa-hëë', hi- he' ba' ga-hëë'
go-te-, mah' lä'ja- lä-te' lä-koo- na-sii-
juu' kyah'.

¹³ Na' naahn' jee' neh' hne-. Ta'ko-jiih
'gyan' ko' hwëë' ga' jmi-gyuu' la', ma-h-
lëëh' ba' jnih' lä-jë' he' la', mah' jëë- dsëy'
lä-koo- jiih' jëë- dsën'. ¹⁴ Ma-ngëën' lä-jë'
juu' kyah' kih' hi- he'. Hi' ga-lä-höøh' dsa-
chaa' jmi-gyuu' la' kiyh', kih' he' mo'so-
laay' kih' jmi-gyuu' la', ja-ba' lä-koo- sa'
laa' jnä' kih' jmi-gyuu' la'. ¹⁵ Sa' ngiin'
kyah' mah' hwëëyh' jmi-gyuu' la'. Ngiiñ'
kyah' mah' hääh' hnih' kih' he- hliih' ba'.
¹⁶ Sa' laay' kih' jmi-gyuu' la', ja-ba' lä-koo-
sa' laa' jnä' kih' jmi-gyuu' la'. ¹⁷ Määy'
cha-gamiil- na-jngëëy' kyaah' ju' dsöo'
kyah'. Jëëh' juu' kyah', lä' ju' dsöo' jmah'
ba'. ¹⁸ Lä-koo- ga-cheeh' jnä' jee' tääh'
dsa- jmi-gyuu' la', ja-ba' lä'ja- ga-chee'
jnih' jee' kih' dsa- hi- tääh' jmi-gyuu' la'.
¹⁹ Kwaat' kih' hi- he' ba' na- he- ngëën' hñi-
in' kyah'. Mah' lä'ja- hi- he' lee' na-jngëë'
go-te-.

²⁰ Ja' ma-la' kih' hi- la- ngiin'. Lä'ja-
ngiin' ka-läh' kih' hi- na' ga-hëeh' jnä'
wa-ra' ga-nuuy' juu' kih' hi- he'. ²¹ Mah'
lee' koo- ba' jee' lä-jëë', lä-koo- laah' hne-
kyaah' jnä' Täa', hi' jnä' kyaah' hne-. Lä'ja-
lee' koo- ba' jee' lä-jëë' hi- he' kyaah'
jne'. Mah' lä'ja-, hi- chaa' jmi-gyuu'
la- lä-dsoo' dsë', hne- he' ga-cheeh' jnä'
jmi-gyuu' la'. ²² Lä-koo- ma-mi-jnääh'
jnä' kih' dsa-, lä'ja- ma-mi-jnään' hñiin-
kiyh', mah' lä'ja- leey' koo- ba', lä-koo-
laa' jne'. ²³ Jnä' laan' kyaah' jnih', hi- hne-
laah' kyaah' jnä', mah' lä'ja- dsa-taayh'
kwee-go-te- leey' koo- ba'. Lä'ja- lä-ngëë'
dsa- jmi-gyuu' la-, hne- ba' ga-cheeh'

jnä', hi' lä'ja- lä-ney- ga-lä'hnaah' hnih',
ja-ba' lä-koo- hnaah' jnä'.

²⁴ Täa' kyaan', lä-jëë' hi- ga-kwëëh' jnä'
he', hnoon' dsa-taayh' kyaah' jnä' ha- jee'
naahn' na'gyan'. Mah' jëëy' he- ma-l-
laah' jnä' jöøh', kih' he- ga-lä'hnaah' jnä'
jäa' ja-ga' nöö' jmi-gyuu' la'. ²⁵ Lluu'
laah' hne- Täa'. Dsa- chaa' jmi-gyuu'
la-, sa' ma-lä-kyuuy' hne-. Pero jnä',
kyuun' hne-. Ma-ñe- ba' dsa- kyaan',
hne- ga-cheeh' jnä'. ²⁶ Ma-mi-jnään' kiyh',
ha- lä' laah' hne-, hi' jmeen' lä-kyuuy'
hne- cha-gamiil-. Mah' jnä' he' hään' jee'
kiyh' hi' ja-ba' lä-koh' hnaah' jnä', ja-ba'
lä'ja- lä-hnäy' dsa-kyaayh'.

18

Ga-saayh' Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Ma-ngëë' ma-hlëëh' Jesús lä'ja-, jnääh'
'discipulo ga-nöö' jnääh' kyaayh' ta- hn-
gaah' ko-taa' kih' koo- jmi- he- chee-
Cedron. Jee' ja- ga-tooh' jnääh' kyaayh'
jee' na-jnäa' chaa' hma- kih' dsa'. ² Juda
ka-läh', hi- ga-hnëë' Jesús, ma' kyuuuh'
lä-kaa' jee' ja-, jëëh' cha-miil- jiih-
na-nöö' jnääh' discipulo kyaah' Jesús ta'ja'.
³ Jee' ja- ga-lloo' Juda, ma' jaa' koo- nää'
hlöö', kyaah' ko-llaä' poo- hi- ga-chee'
jmi-dsa- kaah' hi- hi- ga-chee' fariseo.
Ga'lla-näay' jee' ja-, chooy' je-, kyey-
hma- lle' je-. Kye- hi- kye- ñe', kye- hi-
kye- hma-. ⁴ Pero ma-ñe- ba' Jesús lä-jë'
go-te', hee- na-jä- nöö' kiyh'. Mah' ya-hëëy'
ta' cha-në' hi' ga-ngiiy' juu' kih' dsa- he':

—¿Hii- na- hnaah' hnäh'?

⁵ —Ma-ya-nöö' jnääh', hnääh' jnääh'
Jesús, dsa- chaa- Nazaret —ga-jäh' dsa-
he'.

—Jnä' he' —ga-jäh' Jesús siiyh'.

Jee' ja- ma' hää' Juda ka-läh', hi-
ga-ngëë' Jesús kih' dsa- he'. ⁶ Lä-koo- ma-
ga-jäh' Jesús "jnä' he'", ga-tëë- dsa- he'
hñii' ta' ka'luu' lä-jiih' ga-saay' hwa'. ⁷ Koo-
ka-läh' ga-ngii' Jesús juu' kiyh':

—¿Hii- ba' na- hnaah' hnäh'? —
ga-jäyh'.

—Jesús, dsa- chaa- Nazaret —ga-jäh'
dsa- he'.

⁸ —¿Ja' ma-jwëh' ba' hnäh', jnä' he'? Cher'mah' jnä' hnaah' hnäh', kwa' jwë' wa' lla' nää' hi' tääh' la' —ga'jah' Jesús siyh'.

⁹ He' la' ga'la' mah' lä'te' he' ga'jah' Jesús: "Tää', lä'jëë' hi' ga'kwëëh' jnä', ni' jaa' hi' he' sa' dsa'hëë'." ¹⁰ He'ja' ga'lle' Pee' ne' kih' mah' ga'kuy' lo' gwa' jwoo' ra'lluü' kih' Malco, hi' ma' laa' jaa' hi' ma' jmee' ta'he' kih' jmi' dsa' jøøh'. ¹¹ Mah' ga'jah' Jesús siyh' Pee':

—Tøøh' ne' kyah' neh' loo' kih'. ¿Ja' jmee' bi' kin' jëën' he' wii' la' lä'koo' mada' he' ga'jmeë' Tää' kin'?

Na'jääy' Jesús cha'në' Aná

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Ja' ga' ngoo' juu' hløø' kyaah' hløø' kyaay' hi' kyaah' poo' kya' dsa' judiu he', mah' ga'saayh' Jesús ga'hñuuy'. ¹³ To' ne' na'jääy' cha'në' Aná, hi' ma' laa' dso'jmi' Caifá. Caifá he' ma' kye' ne' kih' lä'jëë' jmi' dsa' jii' ja'. ¹⁴ Hi' he' na', hi' ga'-taah' dsa' judiu juu' jää', ga'siiyh' he' jmee' bi' juu' jaa' dsa'ñuuh' kih' jwii' goo' jne'.

Ga'hmä' Pee' juu' he' sa' kyuyy' Jesús
(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Ma' lleë' Pee' kaah' kih' Jesús kyaah' jñah' ga' discípulo. Discípulo he' ma' kyuyy' ba' dsa-jøøh' kya' jmi' dsa'. He'-ja' ga'hey' kyaah' Jesús jee' la' ho'hne' kih' jmi' dsa' jøøh' he'. ¹⁶ Pero ta' ka'hne' kih' ho'haah' ja' ba' ma' cheh' Pee'. Ja' ga' ya'hëë' hi' jñah' discípulo he', hi' ma' kyuyy' jmi' dsa' jøøh' mah' ga'hlëëyh' kyaah' dsa' më' hi' ma' høø' ho'haah' ja'. Ja' ga' ga'taayh' Pee' ta' cha'neh'. ¹⁷ He' ja' ga'jah' dsa' më' he' siyh' Pee':

—¿Ja' hne' ka'läh' laah' discípulo kya' dsa'ñuuh' oo'?

—Ja' he' jnä' —ga'jah' Pee'.

¹⁸ Jmii' ja' ma' jmee' gyuu'. Hi' lä'jëë' hi' ma' tääh' jmee' ta'he' jee' ja' kyaah' poo', ga'jeeyh' je' mah' ga'taayh' llooyh'. Jee' ja' ma' cheh' Pee' ka'läh', llooh' je' ko-jøøh' kyaayh'.

Na'jääy' Jesús cha'në' dsa'ta' kya' dsa' judiu

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Ga'løø' jmi' dsa' jøøh' ngii' juu' kih' Jesús, hi' ga' he' hi' ma' laa' discípulo kyaay', hi' ha' na' ma' tääyh'. Hi' ma' ngiiy' juu' kiyh' ha' lä' la' juu' he' ma' kway'. ²⁰ He'ja' ga'jeeh' Jesús juu' kiyh':

—Jnä'hä' go'te' ga'hlëëhn' dsa' jmi'-gyuu'. Ma' hlëëh' jñih' tää' neh' gwah' mäh' hi' jee' chih' gwah' juuh' jee' dsa'kuh' dsa'goo' jne'. Ni' koo' sa' ga'h-lëëhn' jee' na'hmää'. ²¹ ¿He'la' ngiih' juu' kin'? Ngii' juu' kih' hi' ga'nuu' ba', mah' jäyh' he' na' ga'jwahn'. Hi' he' ba' ne' lä'jë' hee' na' ga'hlëëhn'.

²² Lä'koo' ma' ga'jah' Jesús lä'ja', jaa' poo' kya' dsa' he' hi' ma' cheh' koo' jee' ja', ga'jnooy' mo' ne' Jesús.

—¿Che' lä'na' ba' jñih' juu' kih' dsa-jøøh' kya' jmi' dsa'? —ga'jah' poo' he' siyh'.

²³ —Cher'mah' ma'hlëëhn' hliih', chiih' jnä' hee' na' he' hliih' ma'ya' hii' hoon'. Hi' cher'mah' ma'hlëëhn' ba' jnä' ju'dsoo', ¿he'la' jnooh' kin'? —ga'jah' Jesús siyh'.

²⁴ He'ja' na'hñuuh' Jesús ga'cheë' Aná cha'në' Caifá, dsa-jøøh' kya' jmi' dsa'.

Koo' ka'läh' ga'hmä' Pee' juu' he' sa' kyuyy' Jesús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Lä' ma' cheh' ja' ba' Pee' llooh' je', mah' ga'jah' dsa' siyh':

—¿Ja' hne' laah' jaa' discípulo kyaay'?

—Jah' hä', ja' he' jnä' —ga'jah' Pee'.

²⁶ Mah' ga'hlëëh' jaa' hi' ma' jmee' ta'he' kih' jmi' dsa' jøøh', hi' laa' miuh' øøh' hi' ga'ku' Pee' lo' gwa' he', ga'ngiiy' juu' kih' Pee':

—¿Ja' ga'jëën' hne' kyaayh', jee' na'jnää' chaah' hma'? —ga'jäh' siyh' Pee'.

²⁷ Koo' ka'läh' ga'juu' Pee', hi' lä'chah' ja' ga'hoooh' chaah' dsoo'.

Ga'jää' dsa' Jesús cha'në' Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Ja' ga' ga'lleë' dsa' Jesús kih' Caifá mah' ga'jääy' ta' nē'ta' kih' Pilato. Hor' ja' ma' ngoo' ga'jnä'. Sa' ga'taah' dsa' judiu cha'neh' nē'ta' ja' mah' sa' mi'sayh' hñiiy'. Jëëh', sa' ma' lé' ma'høoy' jmi' he' kuh' dsa' borrego mäh', wa'ra' jäh' kih' ga'taayh' jee' ja'. ²⁹ He'ja' ya'hëë' Pilato ka'hne' ta' jee' ma' tääyh' ja' mah' ga'jäh':

—¿Hee⁻ dsoo' bāäh' hnäh' dsa⁻ la⁻? —
ga⁻jäh' Pilato.

³⁰—Wa⁻ra⁻ jäh' kih' sa⁻ hlēēh' dsa⁻ na⁻,
sa⁻ cha⁻ he⁻ kih' ma⁻ngēē' jnāäh' ja'gooh⁻
—ga⁻jäh' dsa⁻ he⁻ siyh⁻ Pilato.

³¹—Tee⁻ ba⁻ hnäh' kyah', lla⁻ hnäh' ta⁻
kiyh', lä⁻koo⁻ lle⁻ ley kyah' hnäh' —ga⁻jäh'
Pilato siyh⁻.

—Pero sa⁻ na⁻ngē⁻ jnāäh' jwē', jngēēh'
jnāäh' ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ —ga⁻jäh' dsa⁻ judiu he⁻.

³²Lä⁻ja⁻ ga⁻lä⁻te⁻ juu⁻ kih' Jesús lä⁻koo⁻
ma⁻ ga⁻jäh' ha⁻ lä⁻ kyaah' ma⁻ juuy⁻.

³³Ja⁻ga⁻ga⁻he⁻ Pilato ta⁻ cha⁻neh⁻ nē⁻ta⁻ kih'
mah' ga⁻tēy⁻h' Jesús, ga⁻ngiyy⁻ juu⁻ kiyh'.

—¿Che⁻ hne⁻ he⁻ dsa⁻jōh' kya⁻ dsa⁻
judiu? —ga⁻jäh'.

³⁴—¿Che⁻ he⁻ hlēēh' kyah' hñaa⁻ he⁻
jwah' lä⁻na⁻, o che⁻ he⁻ ma⁻hlēēh' jñah' ki⁻
jnā⁻? —ga⁻jäh' Jesús siyh⁻.

³⁵—Ja⁻ he⁻ dsa⁻ judiu jñā⁻. Dsa⁻gooh'
kyaah' dsa⁻kaah' kya⁻ jmi⁻dsa⁻, hi⁻ he⁻
ba⁻ na⁻ ma⁻ngēē⁻ hne⁻ ta⁻ kin⁻. ¿Hee⁻
ma⁻jmeeh'? —ga⁻jäh' Pilato sih⁻ Jesús.

³⁶—Ja⁻ jmi⁻gyuū⁻ la⁻ jmee⁻ jñā⁻ hih⁻.
Wa⁻ra⁻ jäh' kih' jmee⁻ jñā⁻ hih⁻ jmi⁻gyuū⁻
la⁻, hi⁻ cha⁻kaah' kin⁻ sa⁻ kway⁻ jwē⁻ngēē'
dsa⁻ jñā⁻ kih' dsa⁻goon⁻ hi⁻ lä⁻ ta⁻. Pero
sa⁻ jmee⁻ jñā⁻ hih⁻ jee⁻ la⁻ —ga⁻jäh' Jesús
siyh⁻.

³⁷—¿Che⁻ ma⁻ra⁻ he⁻ lä⁻h' hne⁻ rey ja⁻?
—ga⁻jäh' Pilato.

—Hne⁻ ba⁻ jwah', jñā⁻ lä⁻h' rey. Kih⁻ he⁻
la⁻ ba⁻ ga⁻lä⁻cha⁻an⁻, hi⁻ jan⁻ jmi⁻gyuū⁻ la⁻
mah' jmeen⁻ ju⁻dsoo' ba⁻. Hi⁻ lä⁻jēē⁻ hi⁻
lä⁻ kya⁻ ju⁻dsoo', nuuy⁻ juu⁻ kin⁻ —ga⁻jäh'
Jesús siyh⁻.

³⁸—¿Hee⁻ ja⁻, he⁻ la⁻ ju⁻dsoo'? —ga⁻jäh'
Pilato.

Ga⁻jā⁻ juu⁻ jngiū⁻h' dsa⁻ kih⁻ Jesús

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻jäh' lä⁻ja⁻, ya⁻hēēy'
ngooy⁻ ta⁻ jee⁻ ma⁻ tä⁻h' dsa⁻ judiu, mah'
ga⁻siyh⁻.

—Ni⁻ koo⁻ he⁻ hliih⁻ sa⁻ ma⁻jñōhn⁻
kiyh'. ³⁹Lä⁻jē⁻ jiih⁻ ma⁻ tē⁻ jmi⁻ he⁻ kuh⁻
dsa⁻ borrego mäh', tēēh' hnäh' lä⁻an⁻ jaa⁻
hi⁻ tih⁻ hoh' hnäh' hi⁻ hä⁻ neh⁻ne'. Hnäh'
dsa⁻ judiu, ¿che⁻ hnooh⁻ hnäh' mah' lä⁻an⁻
rey kyaah' hnäh'?

⁴⁰Ga⁻lä⁻jēē⁻ ga⁻tooh⁻ miih', ga⁻jäh'.

—Ta⁻ lä⁻ dsa⁻ na⁻. Lä⁻ Barrabá ba⁻.
Barrabá he⁻ ma⁻ lä⁻ jaa⁻ dsa⁻ hii⁻.

19

¹He⁻ja⁻ ga⁻jmeē⁻ Pilato hih⁻ mah' jmi⁻ba⁻
dsa⁻ kih' Jesús. ²Ga⁻ka⁻ hlōō⁻ wii⁻ too⁻,
ga⁻jmeēy⁻ koo⁻ coron mah' ga⁻tooyh⁻ lle⁻
Jesús. Hi⁻ ga⁻kyeh⁻ dsih⁻ koo⁻ hmiih⁻
gyuū⁻ lä⁻h' lä⁻koh⁻ hmiih⁻ he⁻ kēh⁻ rey.

³—¿Peer⁻ jōh' dsa⁻ ta⁻ kya⁻ dsa⁻ judiu!
—ma⁻ jäh'.

Mah' ma⁻ jnoo⁻ hlōō⁻ mo⁻ nēy⁻.

⁴Ja⁻ga⁻ya⁻hēē⁻ ka⁻lä⁻h' Pilato ta⁻ ka⁻hne⁻
mah' ga⁻siyh⁻ dsa⁻ he⁻:

—Hii⁻ ja⁻ la⁻ kyah' hnäh' mah' jēēh'
hnäh' ni⁻ koo⁻ he⁻ hliih⁻ sa⁻ hii⁻ jñōhn⁻
kiyh'.

⁵Ja⁻ga⁻ya⁻hēē⁻ Jesús, na⁻hä⁻ lley⁻ coron
he⁻ na⁻la⁻ kyaah' wii⁻ too⁻, hi⁻ na⁻kyeyh'
koo⁻ hmiih⁻ gyuū⁻ lä⁻h'. Mah' ga⁻jäh' Pi-
lato siyh⁻ lä⁻jēē⁻ dsa⁻ he⁻:

—Hii⁻ la⁻ dsa⁻ñuū⁻ na⁻.

⁶Ma⁻ ga⁻jēē⁻ dsa⁻kaah' kya⁻ jmi⁻dsa⁻
kyaah' poo⁻ kya⁻ gwah⁻, ga⁻tooyh⁻ miih',
ma⁻ jäh'.

—Tä⁻y⁻ dsoh⁻ hma⁻cru⁻, tä⁻y⁻ dsoh⁻
hma⁻cru⁻.

Pero ga⁻jäh' Pilato ka⁻lä⁻h'.

—Tee⁻ hnäh' mah' tä⁻ hnäh' hñaa⁻
dsoh⁻ hma⁻cru⁻. Jēēh', ni⁻ koo⁻ he⁻ hliih⁻
sa⁻ ma⁻jñōhn⁻ kiyh'.

⁷Mah' ga⁻jäh' dsa⁻ judiu he⁻:

—Cha⁻ ba⁻ ley kya⁻ jñā⁻h'. Lä⁻koo⁻
jäh' ley kya⁻ jñā⁻h' ä⁻ jmi⁻ juuy⁻. Jēēh'
ga⁻jmä⁻y⁻ hñiyy⁻ Joō⁻ Dio.

⁸Ma⁻ ga⁻nuu⁻ Pilato lä⁻ja⁻, cha⁻ga⁻miih⁻
ga⁻lä⁻goyh⁻. ⁹Koo⁻ ka⁻lä⁻h' ngaayh⁻ kyaah'
Jesús nē⁻ta⁻ kiyh', mah' ga⁻siyh⁻:

—¿Ha⁻ cha⁻h' hne⁻?

Pero sa⁻ ga⁻ngi⁻h' Jesús go⁻te⁻ kiyh'.

¹⁰—¿He⁻ la⁻ sa⁻ ngi⁻h' kin⁻? ¿Che⁻ sa⁻ ñeh'
na⁻ngē⁻ jwē⁻ jmeen⁻ hih⁻ mah' tä⁻ dsa⁻
hne⁻ dsoh⁻ hma⁻cru⁻? Hi⁻ lä⁻ja⁻ jmeen⁻
hih⁻, mah' lä⁻an⁻ hne⁻ —ga⁻jäh' Pilato siyh⁻.

¹¹—Ni⁻ miih⁻ sa⁻ na⁻ngē⁻ jwē⁻ he⁻
jmeeh' lä⁻ja⁻ kin⁻ wa⁻ra⁻ jäh' kih' sa⁻ ga⁻k⁻
wa⁻ Dio jwē⁻. He⁻ja⁻ juū⁻ ga⁻ la⁻ dso⁻kye⁻
kih' hi⁻ ga⁻ngēē⁻ jñā⁻ kyah', lä⁻koh⁻ ga⁻kyah'
hñaa⁻ —ga⁻jäh' Jesús siyh⁻.

¹² He-ja- cha-ga'miih- ma' hnøø¹ Pilato ma' lääy¹ Jesús. Pero dsa- judiu he', ma' tooyh- cha- miih- miih', ma' jäyh':

—Cher'mah¹ hne- ga-lääh¹ hnih', sa¹ laah¹ ome¹ kya¹ rey to-né¹ hi¹ gya¹ Roma. Wa¹ hi¹ cha- hi¹ hi¹ jmää¹ hnii¹ rey, lla-d-sëëy¹ rey to-né¹ ba¹ ja¹.

¹³ Ma¹ ga¹ nuu¹ Pilato lä¹ ja¹, ga¹ jääy¹ Jesús ta¹ ka¹ hne¹, mah¹ ga¹ gyay¹ jee¹ jmeey¹ hih¹. Jee¹ ja¹ ma¹ chee¹ Gabata kyaah¹ juu¹ hebreo. Juu¹ na¹ hnøø¹ jäh¹: jee¹ ma¹ na¹ joo¹ kuuy¹. ¹⁴ Ma¹ ja¹, hlooh¹ jmi¹ he¹ kuh¹ dsa¹ borrego mäh¹, ma¹ te¹ llä¹ hyoo¹. Mah¹ ga¹ jäh¹ Pilato siih¹ dsa¹ judiu he¹:

—Hi¹ la¹ rey kyaah¹ hnäh¹.

¹⁵ —iWa¹ juuy¹, wa¹ juuy¹! iTääy¹ dsøh¹ hma¹ cru¹! —ga¹ jäh¹ dsa¹ he¹.

—iHa¹ lä¹ ja¹ he¹ tä¹ jnä¹ rey kyaah¹ hnäh¹ dsøh¹ hma¹ cru¹? —ga¹ jäh¹ Pilato siiyh¹.

—Sa¹ cha¹ ga¹ jnah¹ rey kya¹ jnääh¹, ma¹ la¹ César ba¹ —ga¹ jäh¹ dsa¹ kaah¹ kya¹ jmi¹ dsa¹ he¹.

¹⁶ Ja¹ ga¹ ga¹ ngëë¹ Pilato ja¹ goo¹ hløø¹ mah¹ tä¹ dsih¹ dsøh¹ hma¹ cru¹. He¹ ja¹ ga¹ tää¹ hløø¹ Jesús.

Ga¹ tä¹ dsa¹ Jesús dsøh¹ hma¹ cru¹
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ Ya¹ hëë¹ Jesús jee¹ ja¹ ma¹ kye¹ hma¹ cru¹, ngooy¹ jee¹ chee¹ Moo¹ Llé¹ Hli¹. Kyaah¹ juu¹ hebreo jäh¹: Gólgota. ¹⁸ Jee¹ ja¹ ga¹ tä¹ dsih¹ dsøh¹ hma¹ cru¹, ko¹ jøh¹ kyaah¹ uu¹ dsa¹, ma¹ jaa¹ lä¹ koo¹ jwoo¹ kiyh¹. ¹⁹ Ga¹ jmeë¹ Pilato mada¹ he¹ ga¹ la¹ koo¹ hwëh¹ he¹ ga¹ tøy¹ né¹ hma¹ cru¹ he¹ jäh¹: "Jesús dsa¹ cha¹ Nazaret, Rey kya¹ dsa¹ judiu." ²⁰ Jwëë¹ dsa¹ judiu ga¹ hëy¹ hwëh¹ ja¹, jëëh¹ ma¹ jäh¹ kih¹ jee¹ jwi¹ ja¹ jee¹ ga¹ tä¹ dsa¹ Jesús dsøh¹ hma¹ cru¹, hi¹ hwëh¹ he¹ ma¹ na¹ si¹ ja¹ ma¹ la¹ kyaah¹ juu¹ hebreo, kyaah¹ juu¹ griego hi¹ kyaah¹ latín ka¹ läh¹. ²¹ He¹ ja¹ lä¹ jëë¹ dsa¹ kaah¹ kya¹ jmi¹ dsa¹ kya¹ dsa¹ judiu na¹ nää¹ na¹ chiih¹ Pilato:

—Ta¹ si¹ "Rey kya¹ dsa¹ judiu." Si¹ lä¹ koo¹ ga¹ jäh¹ hniiy¹ "Jnä¹ he¹ laan¹ Rey kya¹ dsa¹ judiu."

²² Pero Pilato ga¹ jëeh¹ juu¹ kiyh¹:

—He¹ ma¹ siin¹, sa¹ cha¹ he¹ kih¹ mi¹ siin¹.

²³ Ma¹ ngëë¹ ma¹ tä¹ hløø¹ Jesús dsøh¹ hma¹ cru¹ mah¹ ga¹ kay¹ sa¹ hmiih¹ kiyh¹, ga¹ jmeey¹ kye¹ jwi¹, ma¹ koo¹ jwi¹ kih¹ lä¹ jaa¹ hløø¹. Hi¹ ga¹ ka¹ hløø¹ sa¹ hmiih¹ he¹ ma¹ na¹ lääy¹ he¹ ma¹ la¹ koo¹ ta¹ jmaah¹ koo¹ dsa¹. ²⁴ Mah¹ ga¹ siiyh¹ dsa¹ kyaayh¹:

—Sa¹ wa¹ gyiin¹. Wa¹ koohn¹ suert ba¹, wa¹ jëen¹ hi¹ tää¹.

Kyaah¹ lä¹ ja¹ ga¹ lä¹ te¹ lä¹ koo¹ na¹ si¹ juu¹ kih¹ Dio, he¹ jäh¹: "Ga¹ ti¹ ga¹ llooh¹ dsa¹ hmiih¹ kin¹, mah¹ ga¹ kooyh¹ suert kih¹ hmiih¹ kyoo¹ kin¹ he¹ ma¹ na¹ lään¹." Lä¹ ja¹ ga¹ jmeë¹ hløø¹ he¹.

²⁵ Ma¹ cheh¹ choo¹ Jesús koo¹ hma¹ cru¹ kiyh¹, kyaah¹ dsa¹ më¹ øøh¹ chooy¹, kyaah¹ María më¹ Cleofa, hi¹ kyaah¹ María Magdalena ka¹ läh¹. ²⁶ Ma¹ ga¹ jëë¹ Jesús choo¹, kyaah¹ discípulo hi¹ ga¹ lä¹ hnäy¹ cha¹ mi¹ ih¹, mah¹ ga¹ siiyh¹ chooy¹:

—Dsa¹ më¹, hi¹ jøøh¹ cheh¹ na¹.

²⁷ Ja¹ ga¹ ga¹ hlëëy¹ discípulo he¹:

—Hi¹ maa¹ kyaah¹ cheh¹ na¹.

Lä¹ chah¹ ja¹ ga¹ tää¹ discípulo he¹ choo¹ Jesús cha¹ neh¹ kih¹.

Ga¹ juu¹ Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Ma¹ ga¹ ngëë¹ he¹ ja¹, ma¹ ne¹ ba¹ Jesús ga¹ hñaa¹ ba¹ lä¹ jë¹ he¹ ma¹ lle¹ kiyh¹. Hi¹ mah¹ lä¹ te¹ lä¹ koo¹ na¹ si¹ juu¹ kih¹ Dio, ga¹ jäh¹:

—Lä¹ ki¹ dsën¹.

²⁹ Jee¹ ja¹ ma¹ chih¹ koo¹ mi¹ dsuu¹ he¹ ma¹ haa¹ jmi¹ jiih¹. Mah¹ ga¹ mi¹ gyah¹ dsa¹ koo¹ mi¹ joo¹ kyaah¹ jmi¹ jiih¹ ja¹. Mah¹ ga¹ la¹ lley¹ lle¹ koo¹ sa¹ gøh¹ hma¹ hisopo, ga¹ choo¹ dsa¹ lä¹ ga¹ tää¹ hoo¹ Jesús. ³⁰ Ma¹ ga¹ hih¹ Jesús jmi¹ jiih¹ ja¹, ga¹ jäh¹:

—Ma¹ hñaa¹ ba¹ lä¹ jë¹.

Lä¹ chah¹ ja¹ ga¹ tøyh¹ lley¹, ga¹ juuy¹.

Ja¹ hløø¹ ga¹ jmeë¹ dsoo¹ dsøh¹ mo¹ miih¹ kih¹ Jesús

³¹ Ma¹ ja¹ hlooh¹ jmi¹ he¹ kuh¹ dsa¹ borrego mäh¹. Sa¹ ma¹ hnøø¹ dsa¹ judiu mah¹ jäh¹ dsa¹ dsøh¹ hma¹ cru¹ wa¹ ra¹ ga¹ taayh¹ teeyh¹ dsëy¹. Jëëh¹ jmi¹ ja¹ ma¹ la¹ juuh¹ ga¹ kih¹ jee¹ lä¹ jë¹ jmi¹ he¹ teeh¹ dsa¹ dsë¹. He¹ ja¹ ga¹ ngiiy¹ kih¹ Pilato mah¹ ma¹ jmeey¹ hih¹ he¹ ma¹ jøøy¹ kyey¹ hi¹ ma¹ jñay¹ hi¹ ma¹ cha¹ dsøh¹ hma¹ cru¹ mah¹

tëëy' ga'juh'. ³² He'ja' na'nää' hløø' mah' ga'jøøy' to'në' kye' hi' ma' taa' dsøh' hma'cru' koo' kih' Jesús. Ja'ba' lã'ja' ga'jmeey' kih' hi' ma' taa' jyoh' ko'jwoo' kiyh' ja'. ³³ Ma' ga'lla'näy' jee' ma' taa' Jesús, ga'jëëy' ma'na'juuy', he'ja' mo'so' ga'jøøy' kye' Jesús.

³⁴ Ma'ke' ma'na'juuy', jaa' hløø' ga'ka' hma'lle'ne' chuuh' kih', ga'jmeey' dsøo' mo'miuh' kih' Jesús. Lã'chah' ja' ga'tuuy' jma' kyaah' jmi'. ³⁵ Hi' ga'jëë' ha' lã' ga'la', hi' he' jmeë' ju'dsoo'. Hi' juu' kiyh' la'dsoo'. Hi' he' ñe' kwee' he' jãyh' ju'dsoo'. Hi' ga'jmeey' ju'dsoo' mah' lã'ja' ka'lãh' lã'dsoo' hoh' hnãh' kih' Jesús. ³⁶ Lã'ja' ga'la', mah' lã'te' lã'koo' na'si' juu' kih' Dio: "Ni' koo' moo' kiyh' sa'jøø' dsa'." ³⁷ Hi' lã'ja' jee' jyoh' na'si' juu' kih' Dio: "Dsa' hi' ga'jmeë' dsøo' kiyh' jëëy' ka'lãh'."

Ga'haay' Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Ma'ngëë' he'ja', José dsa' chaa' Ari-matea ga'ngiyy' kih' Pilato mah' kway' jwë' kooy' jmi' ngo' kih' Jesús. José ma' lãa' jaa' discipulo kya' Jesús jee' na'hmää', jëëh' ma' gayh' sa' judiu. Ga'kwa' ba' Pilato jwë'. He'ja' ngooy' na'kiyy' jmi' ngo' kih' Jesús. ³⁹ Ngoo' ka'lãh' Nicodemo hi' ñee' ta'la' hwë' na'hnãh' Jesús. Ma'kyey' koo' gyi'gya' kil naa' mi'jwi', he' ma'la' mirra na'kaah' na'gwëëh' kyaah' áloes. ⁴⁰ He'ja' lã'uu' dsa' he', ga'jñaay' Jesús mah' ga'gyaayh' koo' hmiuh' gyuh' kyaah' naa' mi'jwi' ja', lã'koo' tëë' jmeë' dsa' judiu ma' haay' hlii' kyaay'. ⁴¹ Jee' ga'tãa' dsa' Jesús dsøh' hma'cru', ma' na'jnää' chaah' hma'. Hi' jee' chaah' hma'ja', ma'la' koo' to'høø' hmëë', jee' sa' ga' ma'taayh' ni' jaa' hlii'. ⁴² Jee' ja' ga'kye' dsa' jmi' ngo' kih' Jesús, kih' he' hlooh' jmiuh' he' kuh' dsa' judiu borrego mãh', hi' jãh' ba'la' to'høø' ja' ka'lãh'.

20

Ga'lã'jiuh' Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ To'në' jmi' kih' seman', tiuh' na'hoo' ga', ñee' María Magdalena jee' ma'la'

to'høø' ja'. Mah' ga'jëëy' ma' kye' ta' koo' mi'kuu' he' ma'na'jnë' hoo' to'høø' ja'. ² Ja'ga' ngooy' ko'chih' kih' Simón Pee' kyaah' kih' jñah' discipulo hi' ga'lã'hnää' Jesús, mah' ga'siiyh'.

—Ma'llee' dsa' neh' to'høø' Dsa'jøøh' jnãh'. Sa' ñe' jne' ha' ta' ma'jääy'.

³ Mah' ngoo' Pee' kyaah' jñah' discipulo he' na'jëëy' jee' ma'la' to'høø' ja'. ⁴ Lã'uu' ga'nää' cha'hlii'. Pero jñah' discipulo he' ga'hlii' cha'ga'miuh' lã'koh' ga' Pee'. Hi' he' ga'lloo' to'në' jee' ma'la' to'høø' ja'. ⁵ Ga'jluuy' hñiyy' mah' ga'jëëy'. Ma'la' hmiuh' he' ma'na'lãa' Jesús ja'ba' ga'jëëy' neh' too'ja'. Ja'jiuh' mo'so' ga'hey' neh' to'høø' ja'. ⁶ Ja'ga' ga'lloo' Pee'. Hi' he' ba'ga'he' ga'të' neh' to'høø' ja'. Ma'la' sa'hmiuh' he' ma'na'lãa' Jesús ba'ga'jëëy' ma'kye' neh'jee' ja'. ⁷ Hi' ga'jëëy' hmiuh' sa'luu' he' ma'na'gyoh' lle' Jesús, mo'so' kye' kō'joh' kyaah' hmiuh' he' ma'na'lãay' ja'. Ma'kye' ma'na'gyoh' ta' koo'ba'. ⁸ Ja'ga' ga'he'ka'lãh' hi' jñah' discipulo, hi' ga'lloo' to'në' he', neh' to'høø' ja'. Ga'jëëy' kwee', ja'ga'ga'lã'dsoo' dsëy'. ⁹ Jëëh', sa'ga'ma'lã'ngëëy' lã'koo' na'si' juu' kih' Dio he' ga'la' bi' he' ga'lã'jiuyh' jee' kih' hi' na'juu'. ¹⁰ Hi' lã'uu' discipulo he' ga'näy' ta' kih'.

Ga'lã'jnää' Jesús cha'ne' María Magdalena

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Pero María ga'jã' ta' ka'hne' kih' to'høø' ja', hooyh'. Jee' cheyh' hooyh' ja' ga'jluuy' hñiyy' mah' ga'jëëy' ta' neh' to'høø' ja'. ¹² Mah' ga'jëëy' uu' ángele, hi' kye' hmiuh' tøø'. Jaa' ma'gya'jee' ma'la' ta'gyuuh' lley' hi' jaa' ma'gya'jee' ma'la' ta'huu' tiyy', ja'ba'jee' ga'kye' dsa' jmi' ngo' kih' Jesús. ¹³ Mah' ga'jãh' ángele he' siiyh'.

—Dsa'më', ¿he'la' hooh' hne'?

—Hooh' jnã' kih' he' ma'llee'y' Dsa'jøøh' kyaan'. Sa' man' ha' ta' ma'kyaay' —ga'jãh' María siiyh'.

¹⁴ Ma'ngëë' ma'hleëyh' lã'ja', ga'jeyyh' hñiyy' ta'ka'luuy'. Ga'jëëy' cheh' Jesús,

pero mo^o so^o ga^o lä^o kyuy^o. ¹⁵ Mah^o ga^o jäh^o Jesús siyh^o:

—Dsa^o mē^o, ¿he^o la^o hoo^o hne^o? ¿Hi^o na^o hnaah^o?

Pero María ma^o laay^o, dsa^o hi^o ma^o hoo^o chaah^o le^o ba^o he^o. He^o ja^o ga^o siyh^o:

—Hne^o dsa^o, cher^o mah^o hne^o ma^o lleeh^o hlii^o kyaan^o, chi^oh^o jnä^o ha^o ta^o ma^o kyaah^o, mah^o niin^o na^o teen^o —ga^o jäh^o María siyh^o.

¹⁶ —María —ga^o jäh^o Jesús siyh^o.

Mah^o ga^o jeeh^o ka^o läh^o María, ga^o siyh^o:

—¡Raboni! —he^o la^o hnö^o jäh^o Ta^o jwoh^o.

¹⁷ Mah^o ga^o jäh^o Jesús siyh^o:

—Ta^o ee^o jnä^o. Jëeh^o, sa^o ga^o ma^o wiin^o jee^o gya^o Tää^o kyaan^o. Gwa^o jee^o tääh^o ööh^o mah^o go^o chi^oyh^o: “Naahn^o na^o gyan^o kyaah^o hi^o laa^o Tää^o kyaan^o, ja^o ba^o hi^o laa^o Tää^o kyaah^o hnäh^o ka^o läh^o. Naahn^o na^o gyan^o kyaah^o hi^o laa^o Dio kyaan^o, ja^o ba^o hi^o laa^o Dio kyaah^o hnäh^o.”

¹⁸ He^o ja^o nee^o María Magdalena na^o jmeeh^o juu^o kih^o lä^o jëe^o jnääh^o discipulo he^o ga^o jëe^o Jesús, hi^o ga^o jmeeyh^o juu^o lä^o jë^o he^o ga^o siyh^o María.

Ga^o lä^o jnääh^o Jesús jee^o kih^o discipulo kyaay^o

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Ma^o ga^o nuu^o ja^o ba^o jmi^o ja^o, to^o ne^o jmi^o kih^o seman^o, na^o jne^o haah^o ma^o tööh^o jnääh^o kö^o jöh^o lä^o jëe^o jnääh^o, kih^o he^o ma^o gah^o jnääh^o dsa^o ta^o. Ga^o he^o Jesús, mah^o ga^o la^o säe^oyh^o to^o dsaah^o jee^o ma^o tööh^o jnääh^o ja^o. Mah^o ga^o jäh^o siyh^o jnääh^o:

—Wa^o hii^o ti^o kyah^o hnäh^o.

²⁰ Lä^o köo^o ma^o ga^o jäh^o lä^o ja^o, ga^o heeyh^o jnääh^o discipulo kyaay^o ma^o gooy^o kyaah^o jwoo^o mo^o miih^o kiyh^o. Peer^o ga^o jëe^o dsë^o jnääh^o ma^o ga^o jëe^o jnääh^o Dsa^o jööh^o jnääh^o.

²¹ Mah^o ga^o jäh^o Jesús siyh^o jnääh^o ka^o läh^o:

—Wa^o hii^o ti^o kyah^o hnäh^o. Lä^o köo^o ga^o chee^o Tää^o jnä^o, ja^o ba^o lä^o ja^o cheen^o hnäh^o.

²² Lä^o köo^o ma^o ga^o jäh^o lä^o ja^o, ga^o juuy^o ne^o kyaay^o jnääh^o, mah^o ga^o siyh^o jnääh^o:

—Heeh^o hnäh^o jmi^o lle^o Na^o jngii^o.

²³ Cher^o mah^o ga^o kiih^o hnäh^o hoh^o kih^o dso^o kye^o he^o jmee^o dsa^o, dsa^o che^o ba^o dso^o kye^o kiyh^o. Pero cher^o mah^o sa^o ga^o kiih^o hnäh^o hoh^o kiyh^o, lä^o ma^o kyaayh^o ja^o ba^o dso^o kye^o kiyh^o.

Sa^o ga^o lä^o hee^o Tamá he^o ma^o lä^o jiih^o Dsa^o jööh^o jnääh^o

²⁴ Pero Tamá, hi^o tëe^oyh^o dsa^o suu^o he^o, jaa^o jee^o lä^o jëe^o gya^o tuu^o jnääh^o, sa^o ma^o hää^o jee^o kyaay^o jnääh^o ma^o jah^o Jesús to^o ne^o.

²⁵ Ga^o jmeeh^o ba^o jñah^o discipulo juu^o kih^o Tamá, ga^o siyh^o:

—Ma^o jëe^o jnääh^o Dsa^o jööh^o jnääh^o.

Mah^o ga^o jäh^o Tamá:

—Cher^o mah^o sa^o ga^o jëen^o, la^o lii^o gooy^o jee^o ga^o hoo^o jo^o ne^o, hi^o tän^o cha^o goon^o jee^o ga^o hoo^o jo^o ne^o hi^o tän^o goon^o jwoo^o mo^o miih^o kiyh^o, sa^o heen^o.

²⁶ Ma^o hya^o ga^o jñaa^o jmi^o, ma^o tööh^o jnääh^o ka^o läh^o cha^o neh^o, hi^o ma^o hää^o Tamá jee^o kyaay^o jnääh^o. Pero na^o jne^o ba^o haah^o ga^o mi^o jnääh^o Jesús hñii^o jee^o tööh^o jnääh^o ja^o, mah^o ga^o jäh^o:

—Wa^o hii^o ti^o kyah^o hnäh^o.

²⁷ Chah^o ba^o ga^o jäh^o Jesús siyh^o Tamá:

—Tööh^o da^o cha^o gooh^o jee^o la^o, mah^o jëe^o ma^o goon^o. Hii^o ma^o gooh^o, mah^o tä^o neh^o jwoo^o mo^o miih^o kin^o la^o. Ta^o wa^o hweh^o hoh^o, wa^o lä^o dsoo^o hoh^o kin^o.

²⁸ Ja^o ga^o ga^o jäh^o Tamá siyh^o:

—¡Dsa^o jööh^o kyaan^o, hi^o Dio kyaan^o!

²⁹ Mah^o ga^o jäh^o Jesús siyh^o:

—Tamá, kih^o he^o ma^o jëeh^o jnä^o, he^o ja^o ba^o na^o ma^o lä^o dsoo^o hoh^o. Pero llu^o ga^o kih^o hi^o lä^o dsoo^o dsë^o, ma^o ke^o sa^o ga^o jëe^o jnä^o.

He^o la^o he^o ma^o na^o si^o juu^o la^o

³⁰ Cha^o miih^o he^o juh^o gaa^o ga^o jmee^o Jesús cha^o ne^o jnääh^o discipulo kyaay^o he^o sa^o cha^o na^o si^o ne^o mo^o je^o la^o. ³¹ Pero siin^o lä^o la^o mah^o lä^o dsoo^o hoh^o hnäh^o, Jesús he^o, hi^o he^o he^o Cristo, Jo^o Dio. Hi^o kih^o he^o lä^o dsoo^o hoh^o hnäh^o kiyh^o, he^o ja^o jmee^o chaa^o hnäh^o.

21

Ga^o mi^o jnääh^o Jesús hñii^o kih^o gye^o discipulo kyaay^o

¹ Këe^o ga^o ja^o, ga^o mi^o jnääh^o Jesús hñii^o cha^o hoo^o jmi^o juuh^o he^o hla^o hwa^o Tiberia. Lä^o la^o ga^o mi^o jnääh^o hñii^o. ² Ma^o cheh^o Simón Pee^o kyaah^o Tamá, hi^o tëe^oyh^o dsa^o suu^o he^o, kyaah^o Natanael dsa^o chaa^o jee^o jwii^o Caná hwa^o Galilea, kyaah^o lä^o uu^o jo^o Zebedeo hi^o kyaah^o ga^o uu^o discipulo kyaay^o Jesús. ³ Ga^o jäh^o Simón Pee^o siyh^o:

—*Hij* jnā' ngoon' na'chaahn' miih' jah' chaa' cha'jmii'.

Mah' ga'jah' jee' lā'jēē':

—Dsa'nøø' jnāäh' kyaah' hne'.

Mah' ga'näy', ga'tayh' neh' koo' na'moo'. Hwē' ja' sa' ga'lēēyh' ni' miih' hmooh'. ⁴Ma'ngoo' ga'jnā' ba' ja', ma' ga'lā'jnāā' Jesús cha'hoō' jmi' juuh' ja'. Pero sa' ga'lā'kyuu' jnāäh' chē' he' ba' Jesús hi' ma' cheh' jee' ja'. ⁵Mah' ga'ngii' Jesús juu' kyaā' jnāäh':

—Gyuu' kyaan', 'che' cha' miih' he' kihn' —ga'jah' Jesús siyh'.

Ga'lā'jēē' jnāäh' ga'chiuh' jnāäh':

—Jah'ha'.

⁶He'ja' ga'jah' Jesús siyh' jnāäh':

—Tøøh' hnäh' sa'hma' kyah' hnäh' ta' jwoo' ra' lluu' kih' na'moo' kyah' hnäh' na', mah' leeh' hnäh'.

Hi' ga'jmeē' jnāäh' lā'koo' ga'jäh'. Ja' na' ga'cheh' jnāäh' sa'hma' ja' hi' mo'so' ga'tāā' jnāäh' ma' lle' jnāäh', kih' he' jwēē' jah' ma' tāāh'. 'Ja' ga'jah' discipulo hi' ga'lā'hnāā' Jesús cha' miih' ga'siiyh' Pee':

—[Dsa-jøøh' jnān' ba' oo'!

Ma' ga'nuu' Simón Pee', laa' Dsa-jøøh' kyaay', ga'kēyh' hmiuh' kiyh' he' ga'leey' ta'ko'jiuh' ma'jmeey' ta' koooh' hma'. Mah' ga'jwāy' hñiiy' cha'jmii'. ⁸Hi' jee' lā'jēē' jnāäh' ya'nøø' jnāäh' ta' jee' dsoo' kyaah' na'moo' ja', na'cheh' jnāäh' sa'hma' na'kah' hmooh'. Jēēh', koo' hñā'loo' metro ba' uu' tēēh' jnāäh' jee' la' hwa' jee' ma' tøøh' jnāäh' ja'. ⁹Ma' ga'hwēē' jnāäh' 'neh' na'moo' ja', ga'jēē' jnāäh' na'jēēh' je', na'kyaā' jaa' hmooh' nē' kyaah' he'ni-ih'. ¹⁰Mah' ga'jah' Jesús siyh' jnāäh':

—Go'tee' hnäh' ta' lā' miih' hmooh' hi' ja-ga' ma'lēēh' hnäh'.

¹¹Mah' ga'wii' Simón Pee' neh' na'moo' mah' ga'sēēyh' sa'hma' ja' ta' hwa' kii'. Na'kah' go'te' jah' kaah'. Ga'tē' koo' hñā'laa' na-dsē' to'lo'gyaa' dsē' uu' jah' jee' lā'jēē'. ¹²Ma'ke' jwēē' ma' laa' jah' he', ni' lā'ja' sa' ga'gii' sa'hma'. ¹²Ja' ga'jah' Jesús:

—Ya'nāā' hnäh' ya'kuh' hnäh'.

Hi' ni' jaa' jnāäh' sa' ga'tuu' dsē' jnāäh' 'ma' ngii' jnāäh' juu' kiyh': "¿Hij hne'?"

Jēēh' nē' ba' jnāäh', he' ba' Dsa-jøøh' kyaā' jnāäh' ba' he'. ¹³He'ja' ga'ka' Jesús he'niuh' ja', ga'kwēēyh' jnāäh'. Ja' ba' lā'ja' ga'kwēēyh' jnāäh' hmooh' ka'lāh'. ¹⁴Jee' lā' ga'tē' hnē' jiih' he' ga'mi'jnāā' Jesús hñii' kyaā' jnāäh' discipulo kyaay', ma'ngēē' ma'lā'jiiyh'.

Ga'hlēēh' Jesús kyaah' Simón Pee'

¹⁵Ma'la' kiyh' ma'kuyh', ja'ga' ga'jah' Jesús siih' Simón Pee':

—Simón, joo' Joná, 'che' hnaah' ga'jnā' lā'koh' ga'lā'jēē' hi' tāāh' la'?

Mah' ga'jäh':

—Jaah', Dsa-jøøh' kyaan'. Nēh' ba' hne' he' hnaah' hne' —ga'jah' Pee'.

—Ja' hñāh' llui' dsa' kyaan' —ga'jah' Jesús siyh'.

¹⁶Koo' ka'lāh' ga'jäh', jee' ga'tē' to' jiih':

—Simón, joo' Joná, 'che' hnaah' jnā'?

—Jaah', Dsa-jøøh' kyaan'. Nēh' ba' hne' he' hnaah' hne' —ga'jah' Pee'.

—Ja' hñāh' llui' dsa' kyaan' —ga'jah' Jesús siyh'.

¹⁷Ga'tē' hnē' jiih' ga'jah' Jesús:

—Simón, joo' Joná, 'che' hnaah' jnā'? —ga'jäh'.

Ja' meeh' dsē' Pee', kih' he' ma'tē' hnē' jiih' ga'jäh': "¿Che' hnaah' jnā'?" Mah' ga'siiyh' Jesús:

—Ga'lā'jēē' ba' nēh' hne', Dsa-jøøh' kyaan'. Nēh' kwee' he' hnaah' hne'.

Mah' ga'jah' Jesús:

—Hāā' llui' dsa' kyaan' ja'. ¹⁸Ma'ra' ju' dsoo' jwēēh' hne'. Lā' ma' kwaa' ga' hne' miih', ma' jmāāh' hñāah', ma' goh' wa' ha' cha' ha', ha' jee' ma' hnooh' hñāah'. Pero wa'ra' ga'gyuh', niuh' ma' gooh' mah' jñah' dsa' kyeh' hne' hmiuh' kyah'. Hi' ha' jee' sa' hnooh' goh', jee' ja' ba' dsa' jāy' hne'.

¹⁹Lā'ja' ga'jäh' mah' lā'ngēē' Pee' ha' lā' ma' juuy' lā'jwē' ja' lā'jnā' ha' koh' jøøh' sa' laa' Dio. Ja'ga' ga'jäh':

—Jmeē' ko'jøh' kyaah' jnā'.

Discipulo hi' ga'lā'hnāā' Jesús

²⁰Ma' ga'jēēh' Pee' hñii' ta' ka'luu', ga'jēēy' ja' discipulo hi' ga'lā'hnāā' Jesús he'. He' ba' hi' he' ma' gya' koo' kih' Jesús

lä⁺ ma' ga⁺ kuyh⁻ ma⁺ nuu⁺ ja⁻, hi⁻ ga⁺ ngii⁺
juu⁺ kih⁺ Jesús: "Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, ¿hii⁻ na⁻
hi⁻ ngëë⁺ hne⁻?" ²¹ He⁻ ja⁻, ma' ga⁺ jëë⁺ Pee'
discípulo he', ga⁺ jäh⁺ siiyh⁻ Jesús:

—Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, ¿ha⁻ ga⁻ hi⁻ ja⁺ oo⁺?
¿Hee⁻ ba' le' kiyh⁺? —ga⁺ jäh⁺ Pee'.

²² —Wa'ra⁻ jäh⁺ kih⁺ hnoon⁺ chaay⁻ lä⁺ jiih⁺
të⁺ jmi⁺ jäh⁺, sa⁺ ga⁺ tēēh⁺ hne⁻ jēēh⁺ kiyh⁺.
Hne⁻, jmee⁺ kō⁻ jøh⁺ kyaah⁺ jnä⁺ —ga⁺ jäh⁺
Jesús siiyh⁺.

²³ Jee⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺ la⁻, ya⁺ hii⁺ kōō⁻ juu⁺
kih⁺ discípulo he', ga⁺ jäh⁺ sa⁺ juuy⁺. Pero
ja⁺ he⁻ ga⁺ jäh⁺ Jesús he⁻ mo⁺ so⁺ juuy⁺ ja⁻.
Ga⁺ jäh⁺ lä⁺ la⁻ ba': "Wa'ra⁻ jäh⁺ kih⁺ hnoon⁺
chaay⁻ lä⁺ jiih⁺ tē⁺ jmi⁺ jäh⁺, sa⁺ ga⁺ tēēh⁺
hne⁻ jēēh⁺ kiyh⁺."

²⁴ Hi⁻ la⁻ he' discípulo hi⁻ jäh⁺ ju⁺ dsoo⁺
kih⁺ ga⁺ lä⁺ jē⁺ juu⁺ la⁻. Hi⁺ ga⁺ siiy⁺ lä⁺ jē⁺ he⁻
la⁻. Hi⁻ ñe⁺ jne⁺, ju⁺ dsoo⁺ he⁻ jmeey⁺, la⁺ ju⁺
dsoo⁺ jmah⁺ ba'.

²⁵ Hi⁺ cha⁻ ga⁺ cha⁻ miih⁻ he⁻ ga⁺ jmee⁺
Jesús. Wa'ra⁻ jäh⁺ kih⁺ sii⁺ jne⁺ ma⁺ kōō⁻ ma⁺
kōō⁻ lä⁺ hii⁺ nē⁺, sa⁺ hiih⁻ lä⁺ kaa⁻ jmi⁻ gyuu⁻
laan⁺, cher⁺ mah⁺ hi⁻ sii⁺ lä⁺ ga⁺ dsa⁺ he⁻
hnøø⁺ ga⁺ dsa⁻ sii⁺. Wa' la⁺ lä⁺ ja⁻.

Hechos

Lä¹la¹ ga¹jmeē¹ kō¹lla¹ apóstole

Ma¹na¹la¹ juu¹ cheē¹ Dio Jmī¹lle¹ kih¹ nē¹ kih¹ dsa¹

¹ Teófilo, jee¹ la¹ jmeen¹ ka¹läh¹ juu¹ kyah¹. Lä¹kōō¹ ma¹ ga¹siin¹ to¹nē¹, ga¹jmeen¹ juu¹ lä¹jē¹ he¹ ga¹jmeē¹ Jesús lä¹ ma¹ huū¹ ga¹lōōy¹ jmeey¹ ta¹, lä¹ja¹ ka¹läh¹ lä¹jē¹ juu¹ he¹ ga¹kway¹, ² lä¹jiih¹ ga¹lloo¹ jmi¹ ga¹sayh¹ ta¹ gyuu¹. Pero jää¹ ja¹ ga¹sayh¹, ga¹jmeey¹ juu¹ kih¹ lä¹jēē¹ apóstole hi¹ ga¹lleeyh¹. Kyaah¹ be¹ kih¹ Jmī¹lle¹ Na¹jngii¹, ga¹jmeey¹ mada¹ kih¹ apóstole ha¹ lä¹ jmeey¹. ³ Hi¹ ma¹ ngēē¹ ma¹juuy¹, ga¹mi¹jnäy¹ hñiiy¹ na¹hñaa¹ na¹dsay¹ cha¹nē¹ apóstole kyaay¹. Ja¹ he¹ kōō¹ nēē¹ ga¹jmeey¹ lä¹ ma¹ ga¹mi¹jnäy¹ hñiiy¹ mah¹ lii¹ la¹ dsoo¹ juu¹ he¹ na¹jiiyh¹. Lä¹ja¹ ga¹jmeey¹ lä¹jiih¹ ga¹tē¹ to¹loo¹ jmi¹ hi¹ ga¹hlēēyh¹ kih¹ ha¹ lä¹ jää¹ Dio dsa¹ lä¹hih¹ kih¹.

⁴ Kōō¹ hä¹, lä¹ ma¹ gyay¹ kyaah¹ lä¹jēē¹ apóstole kyaay¹, ga¹jmeey¹ mada¹ kiyh¹, ga¹siyh¹:

—Ta¹ la¹ hwēē¹ da¹ hnäh¹ Jerusalén la¹. Jōō¹ da¹ lä¹jiih¹ ja¹ he¹ ga¹bääh¹ Dio hñii¹ kwa¹, ja¹ ba¹ lä¹kōō¹ ga¹jwēēhn¹ hnäh¹ jää¹. ⁵ Ma¹ra¹ ju¹dsoo¹, kyaah¹ jmi¹ ba¹ ga¹chaa¹ Jwaa¹ dsa¹ jmi¹, pero sa¹ lä¹hi¹ cha¹mi¹ ih¹ jmi¹ saah¹ hnäh¹ jmi¹ kyaah¹ Jmī¹lle¹ Na¹jngii¹.

Ngaah¹ Jesús ta¹ gyuu¹

⁶ Apóstole hi¹ ma¹ tääh¹ kyaah¹ Jesús, ga¹ngiiy¹ juu¹ kih¹:

—¿Hne¹ Dsa¹jōōh¹ kyaan¹, che¹ na¹ na¹ kwah¹ jwē¹ jmeē¹ dsa¹ Israel hih¹ kih¹ hñii¹ lä¹kōō¹ ma¹ nōō¹ kih¹ dsa¹ ma¹gyuh¹ jnän¹ jää¹?

⁷ He¹ja¹ ga¹jäh¹ Jesús siyh¹:

—Sa¹ cha¹ he¹ kih¹ lä¹neh¹ hnäh¹ he¹ jmi¹, he¹ ji¹ ne¹ jmeē¹ Dio he¹ jwah¹ hnäh¹ na¹, hñii¹ ba¹ Täā¹ na¹ngē¹ jwē¹ tōōy¹ hih¹ lih¹ jmi¹ jmeey¹ lä¹ja¹. ⁸ Pero wa¹ra¹ ja¹ Jmī¹lle¹ Na¹jngii¹ neh¹ tuh¹hoh¹ hnäh¹, ja¹ga¹na¹ hñäh¹ hnäh¹ be¹ mah¹ leeh¹ hnäh¹ hi¹ jmeē¹ ju¹dsoo¹ kin¹ jee¹ jwii¹ Jerusalén

la¹, hi¹ lä¹kāa¹ Judea kyaah¹ Samária hi¹ lä¹kāa¹ lä¹jüh¹ jmi¹gyuu¹ ka¹läh¹.

⁹ Ma¹ngēē¹ ma¹jäyh¹ lä¹ja¹, lä¹ ma¹jēē¹ ja¹ dsa¹ kyaay¹, ga¹sah¹ Jesús ngaayh¹ ta¹ gyuu¹. Ga¹hey¹ jee¹ jni¹, ja¹ jiih¹ mo¹so¹ ga¹jēē¹ gyih¹. ¹⁰ Jee¹ täāyh¹ jēēy¹ ta¹ gyuu¹ ha¹ lä¹ ngaah¹ Jesús, lä¹chah¹ ja¹ ga¹la¹ sēēh¹ uu¹ dsa¹ hi¹ kye¹h¹ hñiih¹ to¹jlēē¹ cha¹nēy¹. ¹¹ Mah¹ ga¹jäh¹ dsa¹ he¹ siyh¹:

—¿He¹la¹ tääh¹ hnäh¹ jēēh¹ hnäh¹ ta¹ gyuu¹, dsa¹ galileo? Hé¹ ba¹ Jesús hi¹ ma¹tēē¹ Dio ta¹ gyuu¹ na¹, ja¹ ba¹ lä¹kōō¹ jēēh¹ hnäh¹ ma¹ngaayh¹, ja¹ ba¹ lä¹na¹ jēēh¹ hnäh¹ jäyh¹ ka¹läh¹.

Ga¹lleeyh¹ Matía leē¹ apóstol la¹ Juda

¹² Jäh¹ kih¹ Jerusalén chih¹ moh¹ Olivo jee¹ ma¹ tääh¹ apóstol he¹. Jee¹ ja¹ ga¹taayh¹ jwē¹ ga¹näay¹ ta¹ Jerusalén, kō¹ja¹ ba¹ jiih¹ uu¹ le¹ ma¹ngē¹ dsa¹ jmi¹ he¹ teeh¹ dsa¹ dsē¹. ¹³ Lä¹ ma¹ ga¹lla¹näay¹ Jerusalén, ga¹wiiy¹ jee¹ ga¹tē¹ to¹jwēē¹ hne¹, ja¹ ba¹ jee¹ ma¹ täāyh¹ jää¹. Jee¹ ja¹ ga¹lla¹näa¹ lä¹jēē¹ hi¹ he¹, Pee¹ kyaah¹ Jacobo, Jwaa¹, Andre¹, Felipe, Tamá, Bartolomé, Matá, Jacobo jōō¹ Alfeo, Simón Zelote, hi¹ Juda oōh¹ Jacobo. ¹⁴ Lä¹jēē¹ hi¹ he¹ ma¹ tääh¹ täā¹ ngiiy¹ kiyh¹ kih¹ Dio lä¹kāa¹ tuh¹dsēy¹, hi¹ ma¹ tääh¹ dsa¹ me¹, kyaah¹ oōh¹ Jesús hi¹ María chooy¹.

¹⁵ Jee¹ lä¹jēē¹ dsa¹ he¹ tee¹ hñā¹laa¹ dsē¹ gyēē¹. Kōō¹ hä¹ kih¹ jee¹ lä¹jē¹ jmi¹ ja¹, ga¹noo¹ Pee¹ to¹dsaah¹ jee¹ kih¹ dsa¹ kyaayh¹ mah¹ ga¹siyh¹:

¹⁶ —Hnäh¹ oōhn¹, ga¹jmeē¹ bii¹ ga¹lä¹te¹ lä¹kōh¹ jäh¹ juu¹ kih¹ Dio he¹ ga¹si¹ David lä¹kōō¹ ga¹mi¹jnäa¹ Jmī¹lle¹ Na¹jngii¹ kiyh¹ jää¹. Juu¹ ja¹ ga¹hlēēh¹ kih¹ Juda hi¹ ma¹jää¹ dsa¹ hi¹ ga¹sooh¹ kih¹ Jesús. ¹⁷ Hi¹ he¹ ma¹ laa¹ kwaat¹ dsa¹ kyaah¹ jnääh¹, kōō¹ ba¹ ma¹ la¹ ta¹ kya¹ jnääh¹ kyaayh¹. ¹⁸ (Hi¹ he¹ ga¹la¹ kōō¹ jwi¹ hwa¹ kyaah¹ jneey¹ he¹ ga¹liyh¹ kwaat¹ kih¹ he¹ hñiih¹ he¹ ga¹jmeey¹. Hwa¹ jee¹ ga¹lay¹ ja¹, ga¹tayh¹ ta¹ cha¹jēē¹ mah¹ ga¹nii¹ tuyh¹, hi¹ ga¹hwēē¹ lä¹jē¹ he¹ ma¹ tääh¹ neh¹ tuyh¹. ¹⁹ Lä¹jēē¹ dsa¹ Jerusalén ga¹nuuy¹ ha¹ lä¹ ga¹la¹ kih¹ Juda, he¹ ja¹ ga¹mi¹cheey¹ hwa¹ ja¹ Acéldama. Juu¹ la¹ hnōō¹ jäh¹ hwa¹ kih¹ jma¹.) ²⁰ Kye¹ da¹ hnäh¹ kwaat¹ lä¹kōh¹ na¹ sii¹ nē¹ Salmo:

Hne¹ kiyh¹ wa¹ jā¹ ta¹jmah¹,
ni¹ jāa¹ sa¹ wa¹ dsa¹ taah¹ jee¹ ja¹.
Hi¹ na¹ sii¹ ka¹lāh¹ lā¹la¹:
Wa¹ jā¹ goo¹ jñah¹ ta¹ kiyh¹.

²¹ Ngoo¹ ba¹ Pee¹ hlēeh¹ lā¹ja¹, ga¹ jāyh¹:

—He¹ ja¹ jmee¹ bii¹ hñaan¹ jāa¹ øøh¹ jne¹
hi¹ hāā¹ tāā¹ kyaah¹ jne¹ lā¹jñih¹ ma¹ gya¹
Jesús. ²² Hñaan¹ jāa¹ hi¹ hāā¹ jee¹ jñan¹ lā¹
ma¹ ga¹ choo¹ Jwaa¹ jmi¹ kih¹ Jesús, lā¹jñih¹
ga¹ tē¹ jmi¹ ya¹ hēē¹ Jesús jee¹ jñan¹ ngaayh¹
ta¹ gyuu¹. Hi¹ he¹ lee¹ jāa¹ hi¹ jmee¹
ju¹dsoo¹ ko¹joh¹ kyaah¹ jne¹, he¹ ga¹ lā¹jñih¹
Jesús —ga¹ jāh¹ Pee¹.

²³ He¹ ja¹ ga¹ mi¹ jñāy¹ uu¹ dsa¹ ñuu¹,
ga¹ mi¹ jñāy¹ José hi¹ ma¹ chee¹ Barsabá
(hi¹ he¹ ma¹ tēēy¹ Justo) hi¹ ga¹ mi¹ jñāy¹
Matía. ²⁴ Mah¹ ga¹ taayh¹ ngiiy¹ kih¹ Dio,
ga¹ jāyh¹:

—Hne¹ Dio, hi¹ kyuu¹ ha¹ lā¹ la¹ tuh¹ d-
sē¹ lā¹ jēē¹ dsa¹, hāāh¹ jñāāh¹ hi¹ jāa¹ jee¹
lā¹ uu¹ hi¹ ma¹ lleeh¹, ²⁵ mah¹ dsa¹ he¹ gooy¹
ta¹ la¹, lee¹ apóstol, kooy¹ nē¹ ta¹ he¹ ga¹ be¹
Juda, Juda hi¹ ga¹ tah¹ jwē¹ hlih¹ hi¹ ngoo¹
jee¹ lle¹ kih¹ tēēy¹.

²⁶ He¹ ja¹ ga¹ kooyh¹ suert hi¹ Matía ba¹
ga¹ tēē¹ he¹ ja¹. Hi¹ he¹ ga¹ jmāāy¹ kwaat¹
kyaah¹ gya¹ kaa¹ apóstol he¹.

2

Ga¹ jyooy¹ Jmi¹ lle¹ Na¹ jngii¹ kih¹ Dio nē¹
kih¹ dsa¹

¹ Lā¹ ma¹ ga¹ tē¹ jmi¹ Pentecosté, ma¹ tāāh¹
lā¹ jēē¹ dsa¹ he¹ ko¹joh¹ koo¹ ba¹ cha¹neh¹.
² Ni¹ juu¹ ga¹ sa¹ cha¹, ga¹ hij¹ goo¹ gyuu¹ lā¹
hij¹ lle¹ tā¹ he¹ ga¹ ngēē¹ lā¹ ga¹ dsa¹ cha¹neh¹
jee¹ ma¹ tāāy¹ ja¹. ³ Jee¹ ja¹ ga¹ lā¹ jñā¹ nē¹
kih¹ lā¹ jāa¹ lā¹ jaay¹ he¹ la¹ lā¹ koh¹ mi¹ je¹
he¹ hēē¹. ⁴ Hi¹ ga¹ lā¹ jēē¹ hi¹ ma¹ tāāh¹ jee¹
ja¹, ga¹ jyooy¹ Jmi¹ lle¹ Na¹ jngii¹ neh¹ tuh¹ d-
sēy¹, hi¹ ga¹ lōoy¹ hlēēy¹ jyoh¹ juu¹ lā¹ koo¹
ga¹ kwa¹ Jmi¹ lle¹ Na¹ jngii¹ he¹ hlēēy¹.

⁵ Lā¹ ma¹ jmee¹ dsa¹ judiu jmi¹ juu¹
jwii¹ Jerusalén, chaa¹ jwēē¹ dsa¹ ñuu¹ hi¹
mi¹ teh¹ kyaah¹ Dio hi¹ go¹ nāā¹ lā¹ kaa¹
lā¹ juh¹ jmi¹ gyuu¹. ⁶ Hi¹ ma¹ ga¹ nuuy¹ hij¹
goo¹, ga¹ lla¹ nāā¹ jwēē¹ dsa¹ he¹, ga¹ kah¹
ga¹ gwēh¹ hu¹ dsē¹ kiyh¹, jēēh¹ ga¹ nuuy¹
hlēēh¹ dsa¹ hi¹ ma¹ tāāh¹ cha¹neh¹ ja¹, juu¹
kiyh¹ lā¹ jāa¹ lā¹ jaay¹. ⁷ Ga¹ lā¹ dsa¹ dsē¹

lā¹ jēē¹ dsa¹ he¹ mah¹ ma¹ jēē¹ dsayh¹, ma¹
jāyh¹:

—¿Che¹ ja¹ dsa¹ galileo lā¹ jēē¹ hi¹ tāāh¹
hlēēh¹ na¹? ⁸ ¿Ha¹ lā¹ ja¹ he¹ hlēēy¹ juu¹
jñan¹ he¹ hlēēh¹ jne¹ he¹ kyaah¹ ga¹ lā¹ chaa¹
lā¹ jāa¹ lā¹ jāa¹ jne¹? ⁹ Hwa¹ jee¹ ga¹ lā¹ chaa¹
lā¹ jāa¹ lā¹ jāa¹ jne¹ chee¹: Partia, Me-
dia, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia,
Ponto hi¹ Asia, ¹⁰ Frigia, Panfilia, Egipto, hi¹
cha¹ ga¹ jyoh¹ jwii¹ he¹ na¹ hee¹ hwa¹ Africa
he¹ kye¹ ta¹ cha¹ nē¹ ga¹ kih¹ hwa¹ he¹ chee¹
Cirene. Hi¹ chaa¹ hi¹ ma¹ ya¹ nāā¹ Roma.
Ko¹ llaa¹ hi¹ he¹ llaa¹ judiu, hi¹ ko¹ llaa¹ hi¹
ja¹ ga¹ taah¹ kyaah¹ judiu. ¹¹ Hi¹ chaa¹ hi¹
ma¹ ya¹ nāā¹ Creta, hi¹ ma¹ ya¹ nāā¹ Arabia
ka¹ lāh¹ hi¹ lā¹ jēē¹ ba¹ jne¹ nuu¹ jne¹ hlēēh¹
dsa¹ na¹ juu¹ jñan¹, kway¹ juu¹ ha¹ lā¹ la¹
he¹ juh¹ gaa¹ he¹ jmee¹ Dio.

¹² Ga¹ lā¹ dsa¹ dsē¹ lā¹ jēē¹ dsa¹ he¹, mah¹
ga¹ kah¹ ga¹ gwēh¹ hu¹ dsē¹ kiyh¹, ma¹ llay¹
juu¹ kyaah¹ dsa¹ kyaayh¹:

—¿Hee¹ hnøø¹ jāh¹ he¹ tāāy¹ jmeey¹
lā¹ na¹?

¹³ Pero hi¹ jñah¹ ma¹ mi¹ kwayh¹:

—Hi¹ hee¹ ba¹ na¹ —ma¹ jāyh¹.

Ga¹ kwa¹ Pee¹ juu¹ kih¹ Jesús

¹⁴ He¹ ja¹ ga¹ nooy¹ Pee¹ ko¹joh¹ kyaah¹
lā¹ jēē¹ gya¹ kaa¹ dsa¹ kyaayh¹, mah¹ ga¹ h-
lēēy¹ ki¹ gaa¹ ga¹ jāyh¹:

—Lā¹ jēē¹ hnāh¹ judiu hi¹ ma¹ ya¹ nāā¹
jee¹ jmi¹ hi¹ hnāh¹ hi¹ chaa¹ jee¹ jwii¹
Jerusalén la¹, nuu¹ da¹ hnāh¹ juu¹ kin¹
mah¹ lā¹ ngēēh¹ hnāh¹ ha¹ lā¹ la¹ he¹ jmee¹
Dio jee¹ kya¹ jñāāh¹. ¹⁵ Sa¹ hee¹ hi¹ tāāh¹
la¹ lā¹ koo¹ jmeeh¹ hnāh¹ hu¹ dsē¹, na¹ ga¹
ma¹ tē¹ ba¹ ko¹ hi¹ nu¹. ¹⁶ He¹ ma¹ taah¹
hnāh¹ ma¹ nuu¹ hnāh¹ na¹, kih¹ he¹ la¹
na¹ ga¹ hlēēh¹ Joel hi¹ ga¹ ngēē¹ juu¹ kih¹ Dio
llo¹ joo¹:

¹⁷ Lā¹ la¹ ga¹ jāh¹ Dio:

“Jee¹ llaa¹ jmi¹ cheen¹ jmi¹ lle¹ kin¹ neh¹
tuh¹ dsē¹ lā¹ jēē¹ dsa¹,
chih¹ mē¹ chih¹ ñuu¹ kyaah¹ hnāh¹ hlēēh¹
juu¹ he¹ kwan¹.

Chih¹ kwa¹ kyaah¹ hnāh¹ jēē¹ he¹
mi¹ jñāān¹ kiyh¹,

hi¹ jmeen¹ ke¹ dsa¹ ma¹ gyuh¹ kyaah¹ hnāh¹.

¹⁸ Ma¹ ra¹ ju¹ dsooy¹ cheen¹ jmi¹ lle¹ kin¹ neh¹
tuh¹ dsē¹ hi¹ mē¹ hi¹ ñuu¹ hi¹
jmeē¹ ta¹ he¹ kin¹,

mah' ngëëy' juu' kin' kih' dsa' jmi' ja'.

¹⁹ Gyuu' jmi' gyuu' jmeen' he' jmee' dsa' dsë' dsa' hi' jmeen' he' juh' gaa' në' hwa' la', kyaah' jma', kyaah' je', kyaah' cha' miil' ñe'.

²⁰ Lā' lāh' në' hyoo', lā' gyuu' sih', jāā' ja' ga' jā' jmi' juu' jmi' goo' kih' Dio.

²¹ Hi' lā' jēē' hi' ngii' kih' kih' Dio, hi' he' ba' lāā'."

²² Hnäh' hi' lāā' israelita dsa' goon', nuu' da' hnäh' juu' la'. Lā' koo' ma' ja' Jesús dsa' chaa' Nazaret jee' kyah' hnäh', Dio ga' mi' jnāā' he' laay' hi' na' hñaa' kyaay'. Jēēh', ma' ñeh' ba' hnäh', ja' he' koo' nëē' he' juh' gaa' ga' jmeey' jee' kyah' hnäh' he' ga' jmee' dsa' hoh' hnäh'.

²³ Pero ma' na' la' ba' huu' dsë' kih' Dio ha' lā' le' kiyh'. Ñe' bih' ha' lā' jmeeh' hnäh' kih' Jesús. Lā' ma' ga' hey' gooh' hnäh' ga' chaa' hnäh' hi' ga' ngēēh' hnäh' goo' dsa' hñaa' dsë', mah' ga' tāā' dsih' dsoh' hma' cru'. Jee' ja' ga' juuy'. ²⁴ Pero ga' tuh' kiyh' jee' ma' jii' lā' koh' ma' ga' juuy'. Ni' koo' sa' ga' lih' ma' lla' dsëē' kiyh', ma' ra' he' ga' mi' jiih' ba' Dio ka' lāh'. ²⁵ Nuū' da' hnäh' lā' koo' ga' hlēēh' David kih' Jesús: Lā' jē' jmi' ba' cheh' Dio kyaah' jnā' kih' he' gyay' juu' ra' lluu' kin', he' ja' sa' jeh' dsën'.

²⁶ He' ja' chaa' ba' jnā' llū', jēē' ba' dsën' hān' kiyh',

cha' ba' o' jōh' dsë' kin' kyaayh'.

²⁷ Jēēh', sa' kwah' jwē' jān' neh' to' hōō', ni' sa' kwah' jwē' jyah' jmi' ngo' kin', jnā' hi' na' jngēē' kyaah'.

²⁸ Ga' mi' jnāāh' kin' jwē' he' jmee' chaan'. Hne' ba' jmeeh' jēē' dsën' cha' miil' kih' he' cheh' kyaah' jnā', ga' jäh' David.

²⁹ Hnäh' dsa' goon', sa' na' heē' he' jwahn' la' kih' dsa' ma' gyuh' jnān' David. Ga' juuy' hi' ga' haay'. Ja' ba' hwa' jnān' la' na' haay' lā' jiih' na'. ³⁰ Pero ga' ngēē' bih' juu' kih' Dio hi' ma' ñey' lā' koo' ga' bāāh' Dio hñii' jmee' kiyh'. Ga' tāā' Dio hñii', ga' siyh': "Jaa' kih' jee' lā' jēē' sa' ju' kyah' ya' hēē' hi' leē' Cristo mah' kooy' në' kyah', leey' rey." ³¹ Ma' ñe' ba' David ha' lā' le' ta' cha' në', he' ja' ga' hlēēy' kih' he' lā' jiih' Cristo, ga' jāyh': "Sa'

jāy' neh' to' hōō' hi' ni' sa' heē' jmi' ngo' kiyh'." ³² Dio ga' mi' jiih' Jesús hi' hlēēh' kih' la'. Lā' jēē' jnāāh' jmee' jnāāh' ju' dsōo' he' ga' lā' jiih' Jesús. ³³ Mah' ngaayh' na' gyay' jōōy' jwoo' ra' lluu' kih' Dio. Hi' ga' hyoyh' jmi' lle' Na' jngii' lā' koh' hmooh' he' ga' jmee' Tāā' kyaayh', ja' ga' ga' cheey' jmi' lle' Na' jngii' ja' kyaā' jnāāh'. He' ja' na' he' jēēh' hnäh' na' hi' he' nuuh' hnäh' ka' lāh'.

³⁴ Jēē' da', ja' he' David hi' ga' sah' gyuu' he' ba' hñiiy' ga' jāyh' lā' la':

Ga' jäh' Dio siyh' Dsa' jōōh' kyaan':

"Na' jwoo' ra' lluu' kin' la',

³⁵ lā' jiih' lloo' jmi' toohn' gooh' he' jmeeh' hih' kih' hi' na' hōōh' kyah'", ga' jäh' David.

³⁶ Lā' jēē' jne' dsa' Israel, hnōō' lā' ngēē' jne', juu' la' la' ma' ra' ju' dsōo'. He' ba' Jesús hi' ga' tāāh' hnäh' dsoh' hma' cru', he' ba' hi' he' na' ga' jmāā' Dio laay' Dsa' jōōh' jnān' hi' ga' hñaa' laay' Cristo — ga' jäh' Pee'.

³⁷ Peer' ga' saah' dsa' he' llii' ma' ga' nuuy' juu' ja', he' ja' ga' ngiiy' juu' kih' Pee' kyaah' jnāh' apóstol, ga' jāyh':

—Dsa' goon', zhee' na' jmee' jnāāh' na'?

³⁸ Ja' ga' ga' jäh' Pee' siyh':

—Jēēh' hnäh' kyaah' Dio, chaa' hnäh' hñaa' jmi' lā' jaa' lā' jaa' hnäh' lā' hih' he' ga' jmee' Jesucristo mah' dsa' che' dso' kye' kyah' hnäh', hi' lā' ja' hñah' hnäh' jmi' lle' Na' jngii' he' kwa' Dio. ³⁹ He' jnā' ba' jne' la' he' ga' jäh' Dio kwa', he' kih' gyuu' jnān', he' kih' hi' tāāh' hu'. La' kih' lā' hii' në' hi' tēēh' Dio — ga' jäh' Pee'.

⁴⁰ Ga' kwēēh' Pee' nuuh' hi' ga' hlēēy' kyaah' cha' ga' miil' juu', ga' jāyh':

—Lāā' hnäh' hñaa' kih' he' hñiih' he' cha' jmi' gyuu' la'.

⁴¹ Lā' jēē' hi' ga' heēh' juu' kih' Dio he' ga' kwa' Pee' jmi' ja', tee' hnē' mil hi' ga' saa' jmi'. Lā' jēē' dsa' he' ga' jmee' kō' jōh' kyaah' hi' ma' tāāh' jāā', lā' ja' ga' lā' jwēē' gyih'. ⁴² Lā' jēē' dsa' he' ga' taāh' nuuy' lā' jē' juu' he' ga' kwa' apóstole. Ga' jmeey' kō' jōh' kyaah' koo' ba' huu' dsë', hi' lā' ja' ma' kuyh' he' ñiih' lā' hih' kih' Jesús, hi' kō' jōh' ba' ma' ngiiy' kiyh' kih' Dio.

Lā'la- ga'jmeē' lā'jēē' hī- ga'heeh-
kih' Jesús ma' to-nē'

⁴³Peer- ga'lā'goo- dsē' lā'jēē' dsa- ma'
ga'jēēy' cha-miih- he- juh-gaa- he-
ga'jmeē' apóstole. ⁴⁴Lā'jēē' hī- ga'heeh-
juu' kih' Dio ga'taayh' kō-jōh'. Ga'jmeē'
bih' llu' dsēy', ga'jmeey' kwaat- la' kih'
lā'jēē' ba' he- cha- kiyh'. ⁴⁵Ga'hniy' hwa'
kiyh', ga'hniy' he- cha- kiyh'. Lā'jēē' kuu'
he- ga'liyh' ja-, ga'ti' ga'llooyh' kih' hī-
lla-kyaa'. ⁴⁶Lā'jēē' jmiū' ba' ma' dsa- nēey-
kō-jōh' koo' gwah' juuh- ja-, hī- lā'ja-
ma' dsa-nēey' cha'neh' kih' dsa-kyaa'yh'
ma' kuyh- ma-nūū' kih' Jesús. Lā'kaa-
tuh-dsēy' ma' kuyh- kō-jōh'. Sa' cha-
huūdsē- ma' kyey- ni' miih'. ⁴⁹Ma' hāy'
kih' Dio hī- dsa-gooy' ma' tih- ba' dsēy'
lā'koo- ma' jmeey-. Koo- jmiū' koo- jmiū'
ga'jmeē' Dsa-jōh' jnān' ga'lā'jwēē' ga'
dsa- hī- lle' kih' lāā'.

3

Ga'hlaā' jaa- dsa-jluuh'

¹Koo- hā' ngoo' Pee' kyaah' Jwaa- ta'
gwah-. Hor- ja- ma' dsa-nāā' dsa- ngiūy'
kiyh' kih' Dio kō-hī' hnē- ta' ga'hloo'.
²Jee' ja- ma' gya' jaa- dsa-jluuh' tiī', hī-
ma-jluuh' ga'lā'chaa'. Jee' ja- ma' dsa-l-
laā- dsih' lā'jēē' jmiū' ho'haah' kih' sa'jnē'
kih' gwah'. Ho'haah' ja- chee- Na'hnaah'.
Jee' ja- ma' gyay' ngiūy' kuu' kih' dsa- hī-
dsa-nāā' gwah'. ³Ma' ga'jēē' dsa-dsaah'
he' ja' Pee' kyaah' Jwaa- dsa-taayh' ta' jee'
chih' gwah- ja-, ga'chuuy' kyaah', ga'ngiūy'
kuu'. ⁴He-ja- ga'noo- Pee' kyaah' Jwaa-
ga'jēēy' dsa-jluuh' he' koo- hweh-, mah'
ga'jah' Pee' siiyh'.

—Jēē' da' jnāāh'.

⁵Peer- ga'nōh' dsēy' ma' ga'jēēy' apóstol
he', ma' hyoyh' miih- kuu' ma' laay'.

⁶Pero lā'la- ba' ga'jah' Pee':

—Sa' cha- kuu' tōō- ku'nōō- he-
kwēēhn' hne-. He- la- ba' kwēēhn' hne-.
Kyaah' hih' kih' Jesucristo dsa- chaa-
Nazaret, noo- mah' ngē'.

⁷Hī- ga'sōoh' Pee' gooy- ra-lluū',
ga'chaayh-. Lā'chah' ja- ga'lā'bee'
ma-tiūy'. ⁸Ga'nooy- kō-chih' ga'lōoy'
ngēy-. Ga'hey' ta' neh' sa'jnē' kih' gwah-
kyaah' lā'uu' apóstol he', ma' hēē' dsayh'

hāy' kih' Dio. ⁹Lā'jēē' hī- ma' tāāh' jee' ja-,
ga'jēēy' ngē- dsa- hī- ma' jluuh' he', hāy'
kih' Dio. ¹⁰Ma' kyuū- ba' dsih', he-ja- ma'
jāyh'.

—Hī- he' na- hī- ma' gya' ngiū' kuu'
ho'haah' he- chee- Na'hnaah'.

Peer- ga'jwaa'h' dsa-, ga'taayh' jēē-
dsayh', ha- lā- ga'la' kih' dsa-jluuh' he'.

Ga'kwa' Pee' juu' hoo' na'hii' kih' Sa-
lomón

¹¹Ga'nāā' apóstole ta' hoo' na'hii' kih'
' Salomón hī- dsa-jluuh' hī- ga'hlaā' he'
sa' ga'tuy' jmeey' kō-jōh' kyaah' apóstole.
Ha- kōh' sa' ma' dsaa- dsē' lā'jēē' hī-
ga'kūh' jee' ja-. ¹²Ma' ga'jēē' Pee' ga'kūh'
dsa- he', he-ja- ga'jāyh'.

—¿He- la' dsaa' hoh' hnāh' dsa- Israel
he- jēēh' jnāāh' lā'na-? ¿Che' laah'
hnāh' he- mi-te' jnāāh' cha-ga'miih- he-
ja- ma-mi-hlāā' jnāāh' dsa-nūūh- la- o
che' laah' hnāh' cha- cha' miih- be' kyaa'
jnāāh'? ¹³Dio kyaa' Abraham, Dio kyaa'
Isaac, Dio kyaa' Jacob, Dio kyaa' dsa- ma-
gyuh- jnān' ga'jmāy' jōh' jooy' Jesús hī-
ga'ngēēh' hnāh' goo- Pilato. Hī- lā'koo-
ma' ga'jah' Pilato ma' lāāy', sa' ga'heeh'
hnāh' kiyh'. ¹⁴Hī- lluū' he', hī- sa- āā- ni'
miih- dsoo', sa' ga'tih' hoh' hnāh' he- ma'
lāāy'. Ga'tih' ga' hoh' hnāh' he- ga'ngiūh'
hnāh' kih' Pilato he- ga'laā' jaa- hī- āā-
dsoo'. ¹⁵Ga'jngēēh' hnāh' hī- ga'jmāā' jne',
pero Dio ga'mi-jiiyh' jee' kih' hī- na-juū'.
Ja- ba' jnāāh', jmeē' jnāāh' ju- dsoo' he-
ga'lā'jiiyh'. ¹⁶Kih' he- ma- dsoo' dsē- jnāāh'
kih' Jesús, he-ja- ba' ma-hlaā' hī- la- hī-
jēēh' hnāh' hī- kyuūh' hniūh'. He- ma- d-
soo' dsē- jne' gwa- kih' Jesús, he-ja- ba'
ma-jā' kiyh' go- te- hī- jēēh' hnāh' cheh'
la-.

¹⁷Hnāh' dsa-goon-, ma' ba' jnā' he- sa-
ga'lā'ngēēh' hnāh', he-ja- ba' ga'jmeeh'
hnāh' lā'ja- kih' Jesús, hī- lā'ja- ga'jmeē'
dsa-ta' ka-lāh'. ¹⁸Pero Dio ga'mi-te'
lā'koo- ga'jāyh' jāā'. Lā'jēē' hī- ga'ngēē'
juu' kiyh', ga'jmeeyh' juu' ma'ra' he- jēē'
ba' wi' Cristo kyaay'. ¹⁹He-ja- jwahn',
wa- lā-dsaa- hoh' hnāh' miih-, jeeh' hnāh'
kyaah' Dio mah' dsa-che' dso'kye- kyah'
hnāh'. Ja- ga' na' kwa' Dio jwē' dsa'toohn'

llu', ²⁰ hi' cheey' Jesucristo ka-läh', he' ba' hi' ma-nuuh' hnäh' kih' jää'. ²¹ Pero na', lä' ma-gya' ja-ba' Jesús gyuu' ya'jwii' lä'jiih' lloo' jmi' jmeeyh' lä'hmëë' lä'jé' he' cha' jmi-gyuu' la'. Ga'jmeë' ba' Dio juu' ha' lä' le' jmi' ja', jëéh' ga'chee' bih' hi' na' jngëë' kyaay' hi' ga'ngëë' juu' kiyh' lloo'joo'. ²² Jëéh', Moisé ga'ngëë' juu' kih' dsa' ma-gyuh' jnän', ga'jäyh': "Jee' jnän' la' jmeë' Dio ya-hëë' jaa' hi' ngëë' juu' kiyh' lä'koo' jmeen' la'. Ja' jmeeh' hnäh' he' lä'jé' he' jäh' hi' he'. ²³ Lä'jéë' hi' sa' jmeë' he' juu' kih' hi' he', mo'so' leey' kwaat' dsa' kya' Dio", ga'jäh' Moisé.

²⁴ Hi' ngoo' ba' Pee' kway' juu', ga'jäyh':

—Lä'jéë' hi' ga'ngëë' juu' kih' Dio jää', ga'jmeeyh' juu' ha' lä' jmeë' Dio jmi' na'. Lä'ja' juu' ga'kwa' Samuel to-në' hi' ja-ba'lä'ja' la' juu' he' ga'kwa' hi' ya'nää' këë'. ²⁵ Dsa' goo' ba' jne' hi' ga'ngëë' juu' kih' Dio, hi' ja' ba' he' jnä' jne' hmooh' he' ga'jmeë' Dio kyaah' dsa' ma-gyuh' jnän'. Mi-dsooh' da' hoh' hnäh' ha' lä' ga'jäh' Dio siiyh' Abraham: "Ta'la' kih' sa'ju' kyah', mi' jään' ga'lä'jéë' dsa' jmi-gyuu'". ²⁶ He' ja' jwëëhn' hnäh', lä' ma' ga'mi'jiih' Dio joo', ga'cheey' jnä' jne' to'në' mah' mi'jääy' jne'. He' hnöy' dsa'jéeh' lä'jaa' lä'jaa' jne' mah' mo'so' jmeë' ga'jne' he' hliih'.

4

Ga'jääy' Pee' kyaah' Jwaa' cha'në' dsa'-ta'judiu

¹ Cheh' ga' Pee' kyaah' Jwaa', hlëëyh' dsa' ma' ga'lla'nää' jmi-dsa', ga'lloo' dsa-jööh' kya' poo' hi' ma'höö' gwah' hi' ga'lla'nää' saduceo ka-läh'. ² Lä'jéë' dsa' he' sa' ga'tih' dsëy' juu' he' ma'kwa' apóstol, jëéh' ma' hlëëyh' he' lä'jiih' dsa' jee' kih' hi' na'juu', kih' he' ga'lä'jiih' Jesús. ³ He' ja' ga'saayh' Pee' kyaah' Jwaa'. Koo' ga'taayh' neh'ne' ba', kih' he' ga'hloo'. Ga'jnyh' neh'ne' ja' jyoh' jmi'. ⁴ Peer' jwëë' dsa' ga'lä'dsoo' dsë' ma' ga'nuuy' juu' kih' Dio. Hña' mil ga'të' ma'la' dsa-nuuh' jmah'.

⁵ Ma' ga'jnä' jyoh' jmi', ga'kuh' dsa-ta' në'ta' kih', jee' jwii' Jerusalén ja', kyaah' dsa-gyuu', hi' kyaah' ta'jwoh' kya' ley.

⁶ Jee' ja' ma' hää' Aná hi' ma' laa' jmi-dsa' jööh', kyaah' Caifá kyaah' Jwaa' kyaah' Alejandro kyaah' lä'jéë' ga' hi' laa' dsa' kya' jmi-dsa' jööh' he'. ⁷ Hi' he' ga'jmeë' mada' ga'hwëë' hi' ma'tääh' neh'ne', mah' ga'cheeyh' to'dsaah' jee' ma'tääh' ja', ga'ngiiy' juu' kiyh':

—¿Hi' kih' hih' he' jmeeh' hnäh' lä'-na', hi' kwa' be' kyah' hnäh'?

⁸ He' ja' ga'hlëëh' Pee' kyaah' cha-miuh' be' kih' jmi'lle' Na' jngii', ga'siiyh':

—Hnäh' hi' laa' dsa-ta' dsa-gyuu' kya' dsa' Israel, ⁹ ma'teeh' hnäh' jnääh' kih' he' ma'jä' kih' jaa' hi' ma' dsaah', lla-kyaah' jnääh' jmi' ha' lä' ma-hlaay'.

¹⁰ Hnöö' lä'ngëëh' hnäh' kyaah' lä'jéë' ga' dsa' chaa' hwa' Israel la', kyaah' hih' kih' Jesucristo dsa' chaa' Nazaret ba' ma'hlaa' dsa' hi' ma'jluuh' la'. He' ba' Jesús hi' ga'jngëëh' hnäh' dsoh' hma-cru', Dio ga'mi'jiiyh' jee' kih' hi' na'juu'. Kyaah' be' kih' Jesús, cheh' hi' ma'jluuh' la' cha'nëh' hnäh'. ¹¹ Jesús hi' hlëëhn' kih' la', laa' lä'koh' mi'kuu' he' sa' ga'tih' hoh' hnäh', hnäh' hi' laa' lä'koo' të'hyah' kya' Dio. Hi' he' ga'jä' lä'koh' mi'kuu' he' kye' dsa-to'në' kih' koo' hne' juuh'. ¹² Sa' chaa' ga' jñah' jmi-gyuu' la' hi' laa' jne', jëéh' jaa' ba' he' hi' ga'kwa' Dio hi' na-ngë' jwë' lää' jne'.

¹³ Ma' ga'jéë' lä'jéë' dsa-ta' he' ni' miuh' sa' goh' Pee' kyaah' Jwaa', he' ja' ga'taayh' jéë' dsayh'. Jëéh', ne' bih' apóstole he' ma' laay' dsa' wa' hi' cha' hi', ni' sa' kyuu' hweh' ka-läh'. Hi' ga'lä'kyuu' he' ba' hi' he' ma' ga'näy' kyaah' Jesús. ¹⁴ Hi' ga'jéëy' he' ma' cheh' dsa-nuuh' hi' ma'jluuh' he' jee' kiyh' ja', he' ja' sa' ga'la' ma'jäyh' sa' llu' he' ma'la' lä'ja'. ¹⁵ Mah' ga'jmeë' dsa-ta' mada' he' ga'hwëë' apóstole he', ta'ko'jiih' ga'taayh' ga'llay' juu' kyaah' dsa'kyaayh'. ¹⁶ Ma' jäyh':

—¿Ha' lä' llu' jmeen' kyaah' dsa-nuuh' na'? Ma' ra' ju'dsoo' ga'jmeey' koo' he' juh-gaa' hi' lä'jéë' dsa' hi' chaa' Jerusalén la' ma'ñey', he' ja' sa' le' jäh' jne' sa' dsoo'. ¹⁷ Lä'la' ba' wa' jmeen' mah' mo'so' lä'nuuh' ga'juu' la' jee' jwii' jnän'. Wa' juuhn' kiyh' mah' mo'so' hlëëh' gyih' ni' jaa' kih' Jesús.

¹⁸ He-ja- ga-tëëyh¹ Pee¹ ka-läh¹ kyaah¹ Jwaa¹ ta¹ nê¹ta¹ mah¹ ga¹süyh¹:

—Mo¹so¹ hlëëh¹ ga¹ hnäh¹ kih¹ Jesús, ni¹ mo¹so¹ mí¹tëëh¹ ga¹ hnäh¹ dsa¹ juu¹ kiyh¹.

¹⁹ He-ja- ga¹jeeh¹ Pee¹ kyaah¹ Jwaa¹ juu¹ kiyh¹:

—Jmee¹ da¹ hnäh¹ hu¹dsë¹ ha¹ lä¹ sooh¹ kyaah¹ jnääh¹ cha¹në¹ Dio, ¿che¹ llu¹ ga¹ he¹ mí¹te¹ jnääh¹ kyaah¹ hnäh¹ lla¹ he¹ mí¹te¹ jnääh¹ kih¹ Dio? ²⁰ Pero sa¹ le¹ tu¹ jnääh¹ he¹ kwa¹ jnääh¹ juu¹ la¹, lä¹jë¹ he¹ ga¹jëë¹ jnääh¹ kyaah¹ he¹ ga¹nuu¹ jnääh¹—ga¹jäh¹.

²¹ He-ja- ga¹jäh¹ dsa¹ ta¹:

—Ma¹ neh¹ ba¹ hnäh¹ cher¹mah¹ ga¹nääh¹ ga¹ hnäh¹ kwah¹ juu¹ na¹.

Ja¹ ga¹ ga¹lääy¹. Sa¹ ga¹jnöy¹ ha¹ lä¹ jee¹ ma¹ jmeeh¹ dsih¹, jëëh¹ lä¹jëë¹ ba¹ dsa¹ ma¹ jmee¹ juuh¹ kih¹ Dio kih¹ he¹ ga¹la¹ lä¹ja¹. ²² Jëëh¹, ga¹la¹ koo¹ he¹ juh¹ gaa¹ kih¹ dsa¹ hi¹ ga¹hlaa¹ he¹ hi¹ ma¹ hää¹ la¹ ga¹ to¹loo¹ ji¹në¹.

Ga¹ngü¹ øh¹ jne¹ kih¹ Dio mah¹ hyoyh¹ be¹

²³ Lä¹ ma¹ ga¹laa¹ apóstol he¹, ga¹lla¹nääy¹ ka¹läh¹ jee¹ ma¹ tääh¹ dsa¹ kyaay¹, ja¹ ga¹ ga¹jmeey¹ juu¹ ha¹ lä¹ ga¹jäh¹ jmi¹ dsa¹ kaah¹ kyaah¹ dsa¹ gyuu¹ he¹. ²⁴ Hi¹ ma¹ ga¹nuu¹ lä¹jëë¹ dsa¹ kyaay¹, ga¹taay¹ ko¹jöh¹ lä¹jëë¹ ga¹chuuy¹ kyaah¹ Dio, ga¹jäh¹:

—Jaa¹ hne¹ ba¹ jmeeh¹ hih¹, hne¹ he¹ Dio hi¹ ga¹jmeeh¹ gyuu¹ hwa¹, ga¹jmeeh¹ jmi¹nëeh¹, hi¹ ga¹jmeeh¹ lä¹jë¹ he¹ ga¹ cha¹. ²⁵ Hi¹ hne¹ ga¹kwah¹ juu¹ lä¹koo¹ ga¹hlëëh¹ David hi¹ ga¹jmeë¹ ta¹he¹ kyaah¹ lä¹ ma¹ ga¹hlëëy¹ lä¹la¹:

¿Hee¹ ba¹ la¹ chi¹ jwaa¹ dsa¹ lä¹kaa¹ lä¹juh¹ jmi¹ gyuu¹?

Lä¹kaa¹ jee¹ jwi¹, dsa¹taay¹ juu¹ kwee¹ kyaah¹ hu¹dsë¹ he¹ sa¹ jmää¹ ta¹.

²⁶ Dsa¹kuh¹ lä¹jëë¹ dsa¹ta¹ kaah¹, mah¹ jmeey¹ ko¹jöh¹ kyaah¹ dsa¹kyaay¹, hnooy¹ ha¹ lä¹ jee¹ lla¹dsëëy¹ Dio kyaah¹ Cristo hi¹ na¹lleëh¹ kyaay¹, ga¹jäh¹ David.

²⁷ Hi¹ ma¹ra¹ he¹ ga¹la¹ ba¹ he¹ ja¹ jee¹ jwi¹ la¹, ga¹kuh¹ Herode kyaah¹ Poncio Pilato kyaah¹ dsa¹ hi¹ sa¹ laa¹ judiu¹ hi¹ kyaah¹ dsa¹ judiu¹. Ga¹hnooy¹ juu¹ kih¹ Jesús, gyuu¹ hi¹ na¹jngëë¹ kyaah¹ hi¹ ga¹hñah¹.

²⁸ Kyaah¹ be¹ kyaah¹ hi¹ kyaah¹ hu¹dsë¹ kyaah¹ ma¹na¹la¹ juu¹ jää¹ ha¹ lä¹ le¹ kih¹ Jesús hi¹ ja¹ba¹ lä¹ja¹ ga¹jmeë¹ dsa¹ he¹ kiyh¹. ²⁹ Jëë¹ da¹ Dsa¹jöh¹ kyaan¹ ha¹ lä¹ jöh¹ dsa¹ jnääh¹ na¹. Kwa¹ be¹ kyaah¹ jnääh¹ hi¹ jmeë¹ ta¹he¹ kyaah¹ mah¹ sa¹ lä¹gah¹ jnääh¹ hlëëh¹ jnääh¹ dsa¹ kyaah¹ juu¹ kyaah¹. ³⁰ Hi¹ gooh¹ nê¹ kih¹ hi¹ dsaah¹ mah¹ hlääy¹ hi¹ kwa¹ be¹ kyaah¹ jnääh¹ mah¹ jmeë¹ jnääh¹ cha¹miih¹ he¹ juh¹ gaa¹ kyaah¹ be¹ kih¹ Jesús gyuu¹ kyaah¹ hi¹ na¹jngëë¹—ga¹jäh¹ apóstol he¹.

³¹ Ma¹ ga¹dsaa¹ ga¹hlëëy¹ kyaah¹ Dio ga¹jeh¹ hwa¹ jee¹ ma¹ tääy¹ ja¹, lä¹chah¹ ja¹ ga¹taay¹ na¹kah¹ bih¹ jmi¹lle¹ Na¹jngü¹, hi¹ ga¹naa¹ bih¹ kway¹ juu¹ kih¹ Dio, ni¹ miih¹ sa¹ goyh¹.

Ga¹kwa¹ øh¹ jne¹ be¹ kih¹ hi¹ lla¹kyaah¹

³² Lä¹jëë¹ dsa¹ hi¹ ga¹lä¹dsoo¹ dsë¹ kih¹ Dio, koo¹ nêë¹ ba¹ ma¹ la¹ hu¹dsë¹ kiyh¹, ni¹ jaa¹ sa¹ ma¹ jmeë¹ kih¹ lä¹jë¹ he¹ ma¹ cha¹ kiyh¹, ga¹jmeey¹ kwaat¹ la¹ kih¹ lä¹jëë¹ ba¹. ³³ Kyaah¹ cha¹miih¹ be¹, ga¹lä¹jëë¹ apóstole ga¹jmeey¹ ju¹dsoo¹ he¹ ga¹lä¹jiih¹ Jesús Dsa¹jöh¹ jnän¹. Hi¹ Dio ga¹mí¹jöh¹ cha¹miih¹ kih¹ lä¹jëë¹ dsa¹ he¹. ³⁴ Jee¹ kih¹ dsa¹ he¹ ni¹ jaa¹ sa¹ ma¹ jmeë¹ wëë¹ kih¹. Jëëh¹ ma¹chaa¹ øh¹ jne¹ hi¹ ma¹høø¹ hwa¹, hi¹ ma¹høø¹ hne¹, ga¹hniy¹ he¹ ja¹ mah¹ ma¹ dsa¹kay¹ kuu¹ he¹ ma¹liyh¹ ja¹, ³⁵ ma¹ dsa¹kwëëy¹ apóstole. Hi¹ apóstole he¹ ma¹ti¹ ma¹llooh¹ kuu¹ ja¹ kih¹ lä¹jaa¹ lä¹jaa¹ hi¹ lla¹kyaah¹.

³⁶ Lä¹ja¹ ga¹jmeë¹ José. Pero apóstole he¹ ga¹mí¹cheë¹ dsih¹ Bernabé. Jmi¹ kiyh¹ hnøø¹jäh¹: hi¹ kwa¹ be¹ kih¹ dsa¹. Ma¹laay¹ sa¹ju¹ kih¹ Leví. Jee¹ ga¹lä¹chaa¹ Bernabé cheë¹ Chipre, hwa¹ he¹ hä¹jee¹ jmi¹nëeh¹. ³⁷ Hi¹ he¹ ma¹høø¹ koo¹ jwi¹ hwa¹ hi¹ ga¹hniy¹. Kuu¹ he¹ ga¹liyh¹ ja¹, na¹kay¹ kih¹ apóstole.

5

Ga¹juu¹ Ananía kyaah¹ mëy¹ Safira

¹ Che¹ kyuu¹ ha¹ lä¹ ga¹jmeë¹ jaa¹ hi¹ ma¹cheë¹ Ananía kyaah¹ mëy¹ hi¹cheë¹ Safira. Dsa¹ he¹, ga¹hniy¹ koo¹ jwi¹ hwa¹ kih¹ ka¹läh¹. ² Ga¹taay¹ juu¹ kwee¹ kyaah¹ mëy¹ ha¹ lä¹juuy¹ mah¹hmäy¹ to¹dsaah¹ kuu¹ he¹

ga^hnniyy^h hwa^h ja⁻. He⁻ja⁻ na^hkay⁻ to^hd-
saah^h ba^h kuu^h ja⁻ kih^h apóstole. (Ga^hjmeey^h
lä^hkoh^h he⁻ ga^hkwëyyh^h lä^hjë^h ba^h.) ³He⁻ja⁻
ga^hjäh^h Pee^h siiyh^h:

—Ananía, ¿ha⁻ lä⁻ ma⁻he⁻ Tana^h neh⁻
tuh⁻hoh⁻ ma⁻juuh^h kih^h Jmi⁻lle^h Na⁻jngii^h
'he⁻ ma⁻hmäh^h to^hdsaah^h kuu^h he⁻ ma⁻h-
niih^h hwa^h kyah^h? ⁴¿Ja^h he⁻ kyah^h ba^h hne⁻
ma^h la^h hwa^h ja⁻ ta^hko^h jiih^h sa⁻ ma⁻hni^h? Hi⁻
ma^h ga^hhniih^h hwa^h ja⁻, ¿ja^h he⁻ kyah^h ba^h
hne⁻ kuu^h he⁻ ga^hlä^hh^h kih^h hwa^h ja⁻? ¿He⁻la⁻
'ma⁻ja⁻ hu^hdsë^h hliih^h he⁻ ma⁻jmeeh^h
la⁻na⁻? Ja^h he⁻ dsa⁻ na⁻ hi⁻ ma⁻juuh^h kih^h
'kih^h Dio ba^h na⁻ ma⁻juuh^h.

⁵Ma^h ga^hnuu^h Ananía juu^h ja⁻, ga⁻
tayh^h hwa^h, ga^hjuuy^h go⁻te⁻. Peer^h ga^hlä⁻
goo^h dsë^h lä^hjëë^h dsa⁻ ma^h ga^hnuuy^h he⁻
ga^hla^h lä^hja⁻. ⁶Chih⁻ hi⁻ ma^h tääh^h jee^h
ja⁻, ga^hääy^h Ananía ko⁻ hmiih^h, mah^h
ga^hjäy^h na^hhaay^h.

⁷Ga^hlä^hhi^h ko⁻ hnë⁻ hor⁻, ja⁻ga^h ma^h
ga^hlloo^h mëy^h jee^h ma^h tääh^h apóstole, ni⁻ sa⁻
ney⁻ he⁻ na⁻ ma⁻la⁻. ⁸He⁻ja⁻ ga^hjäh^h Pee^h:

—Chiih^h jnä^h, ¿ché^h ko⁻ja⁻ jiih^h ga^hkëë^h
hwa^h kyah^h hnäh^h he⁻ ga^hhniih^h hnäh^h?

He⁻ja⁻ ga^hjäh^h dsa⁻më^h he⁻:

—Ja^h ba^h ko⁻ja⁻ ga^hkëë^h.

⁹Mah^h ga^hjäh^h Pee^h siih^h dsa⁻më^h he⁻:

—¿Ha⁻ lä⁻ ma⁻taah^h hnäh^h juu^h kwee⁻
ma⁻juuh^h hnäh^h kih^h Jmi⁻lle^h kih^h Dsa⁻jøøh^h
'jnän^h, laah^h hnäh^h sa⁻ cha⁻ he⁻ le⁻? Jëë^h
da^h hi⁻ tääh^h ho^hhaah^h na⁻, hi⁻ ma⁻ya⁻ nää^h
ma⁻na^hhaa^h dsa⁻ñuu^h kyaah^h. Ja⁻ba^h lä⁻
na⁻ dsa⁻nääy^h dsa⁻jäy^h hne⁻ ka⁻lä^h.

¹⁰Hi⁻ lä^hchah^h ja⁻ ga^hta^h dsa⁻më^h he⁻
cha^hnë^h Pee^h, ga^hjuuy^h. Hi⁻ chah^h ba^h
ga^hlla^hnää^h chih⁻ñuu^h he⁻ jee^h ma^h kyaah^h
dsa⁻më^h he⁻ hi⁻ ga^hjëy^h ma⁻na⁻juuy^h.
He⁻ja⁻ ga^hjäy^h na^hhaay^h ja⁻ba^h koo^h kih^h
dsa⁻ñuu^h kyaay^h. ¹¹He⁻ja⁻ ga^hlä⁻goo^h
jwërte^h dsë^h lä^hjëë^h hi⁻ ga^hheeh⁻ juu^h kih^h
Dio hi⁻ lä^hjëë^h ga^hjñah^h hi⁻ ga^hnuu^h juu^h ja⁻,
ga^hlä⁻goo^h dsëy^h ka⁻lä^h.

¹²Peer^h cha⁻miih^h he⁻ juh⁻gaa⁻ ma^h
jmeë^h apóstol jee^h jwii^h ja⁻. Hi⁻ lä^hjëë^h hi⁻
ga^hheeh⁻ juu^h kih^h Dio ga^hjmeë^h ko⁻jøh^h
kyaayh^h jee^h la^h hoo^h na^hhi^h kih^h Sa-
lomón. ¹³Ga^htih^h ba^h dsë^h dsa⁻ha⁻lä⁻
ma^h jmeë^h hi⁻ ga^hheeh⁻ juu^h kih^h Dio,
pero sa^h ga^htuu⁻ dsëy^h ma^h jmeey^h ko⁻jøh^h

kyaayh^h. ¹⁴Ma⁻ke⁻ lä^hja⁻ ga^hla^h, ma⁻ra⁻
he⁻ ga^hlä⁻jwëë^h ga^h dsa⁻hi⁻ ga^hlä⁻dsoo^h
dsë^h kih^h Dio, jwëë^h dsa⁻ñuu^h hi⁻ lä^hja⁻
dsa⁻më^h ka⁻lä^h. ¹⁵He⁻ja⁻ ma^h dsa⁻jäy^h
dsa⁻dsaah^h kyaay^h na⁻kyaay^h né^h jii^h cha^hhoo^h
jwë^h jee^h ma^h dsa⁻ngëë^h Pee^h, ma^h laay^h ha⁻
ga⁻che⁻ tëëy^h miih^h hiih^h kih^h Pee^h wa⁻ra⁻
ga^hngëëy^h jee^h ja⁻. ¹⁶Hi⁻ ma^h go⁻nää^h hi⁻
chaa⁻jwii^h he⁻ tääh^h jäh^h kih^h Jerusalén
jäy^h dsa⁻dsaah^h kyaay^h, hi⁻ ma^h jäy^h dsa⁻
hi⁻kye⁻ jmi⁻lle^h hliih^h. Lä^hjëë^h hi⁻ he⁻ ma^h
dsa⁻jä^h kih^h.

Ko⁻ka⁻lä^h ga^hsaayh^h apóstole he⁻

¹⁷Peer^h ga^hlä⁻lleë^h jmi⁻dsa⁻jøøh^h hi⁻
lä^hja⁻ dsa⁻saduceo hi⁻laa^h dsa⁻kyaayh^h.
¹⁸He⁻ja⁻ ga^hsaayh^h apóstole he⁻, ga^htaayh⁻
neh⁻ñe⁻. ¹⁹Pero hwë^h ja⁻, ga^hlloo^h jaa⁻
ángel kyaah^h Dio, ga^hnäy^h hoo^h neh⁻ñe⁻ mah^h
ga^hhwëëy^h apóstol he⁻, ga^hsiyh^h:

²⁰—Go⁻nää^h hnäh^h ka⁻lä^h, hi⁻ na⁻chëh^h
ba^h hnäh^h hoo^h na^hhi^h kih^h gwah^h oo^h, ja⁻
kwah⁻ hnäh^h juu^h na⁻hñaa^h lä^hjëë^h ha⁻lä⁻
jmeë^h Dio chaa⁻ dsa⁻ta⁻la⁻ kih^h Jesús.

²¹Ga^hmi⁻te⁻ bih^h lä^hkoh^h ga^hnuuy^h. Tiuh⁻
ga^h ma^h ga^hjñä^h, ga^hnäy^h ta⁻hoo^h na^hhi^h kih^h
gwah^h ja⁻, ga^htaayh⁻ mi⁻tëëy^h dsa⁻.

Ta^hko^h jiih^h ja⁻, jmi⁻dsa⁻jøøh^h kyaah^h
dsa⁻kyaayh^h ga^hlla⁻näy^h né^hta^h kiyh^h, mah^h
ga^hjøøyh^h lä^hjëë^h dsa⁻ta⁻hi⁻lä^hjëë^h dsa⁻
gyuu^h hi⁻ na⁻hñaa^h kyaah^h dsa⁻Israel hi⁻
ga^hjmeey^h mada^h he⁻ dsa⁻kyaay^h hi⁻tääh^h
neh⁻ñe⁻. ²²Ma^h ga^hlla⁻nää^h poo^h neh⁻ñe⁻
sa⁻chaa⁻ apóstol he⁻ mo^h tääh^h. He⁻ja⁻
ga^hnäy^h na^hjmeeyh^h juu^h kih^h dsa⁻ta⁻, ²³ma^h
jäh^h:

—Ma⁻ra⁻ju⁻dsoo^h, ma^h ga^hlla⁻nøø^h jnääh^h
'jee^h chih^h neh⁻ñe⁻, na⁻jñë⁻ ba^hllu^h, tääh^h
ba^h hi⁻høø^h neh⁻ñe⁻. Pero ma^h ga^hnä^h
jnääh^h hoo^h neh⁻ñe⁻ ja⁻, sa^hchaa⁻ni⁻jaa⁻
—ga^hjäh^h.

²⁴Ma^h ga^hnuu^h jmi⁻dsa⁻jøøh^h kyaah^h juu^h
poo^h, kyaah^h lä^hjëë^h ga^h jmi⁻dsa⁻kaah^h,
he⁻ja⁻ ga^htaayh⁻ jmeey^h to^hdsëy^h ha⁻jiih^h
lla⁻nää^h apóstole he⁻ kyaah^h juu^h ja⁻. ²⁵Hor⁻
ja⁻ ga^hlloo^h jaa⁻ dsa⁻hi⁻kye⁻ juu^h:

—Hi⁻ ga^htääh^h hnäh^h neh⁻ñe⁻, hii^h tääh^h
ka⁻lä^h hoo^h na^hhi^h kih^h gwah^h hlëëy^h dsa⁻
—ga^hjäh^h.

²⁶ He-ja- ngoo⁴ juu⁴ poo⁴ kyaah⁴ dsa⁴ kyaay⁴ na⁴teey⁴ ka⁴läh⁴ apóstol he⁴, kyaah⁴ juu⁴ llu⁴ ba⁴. Sa⁴ ga⁴kaayh⁴, kih⁴ he⁴ goyh⁴ te⁴ dsa⁴ ku⁴y⁴ kiyh⁴.

²⁷ Ma⁴ ga⁴lla⁴näy⁴ ne⁴ta⁴, na⁴jää⁴ dsih⁴ cha⁴ne⁴ dsa⁴ta⁴, he⁴ja⁴ ga⁴jäh⁴ jmi⁴ dsa⁴ jøøh⁴ süyh⁴ apóstole he⁴:

²⁸ —Ja⁴ ga⁴chiuh⁴ jnääh⁴ hnäh⁴ ma⁴ja⁴, mo⁴to⁴ hlëeh⁴ ga⁴ hnäh⁴ dsa⁴ juu⁴ kih⁴ Jesús? Pero he⁴ ma⁴jmeeh⁴ hnäh⁴, lä⁴ ga⁴dsa⁴ jee⁴ jwii⁴ Jerusalén la⁴, ma⁴mi⁴tëeh⁴ hnäh⁴ dsa⁴, nuuh⁴ kyah⁴ hnäh⁴, hnooh⁴ hnäh⁴ bääh⁴ jnääh⁴ he⁴ ga⁴juu⁴ dsa⁴ nuuh⁴ he⁴.

²⁹ He-ja⁴ ga⁴jeeh⁴ Pee⁴ juu⁴ kih⁴ dsa⁴ he⁴ ko⁴jøh⁴ kyaah⁴ jñah⁴ apóstole, ga⁴jäyh⁴:

—Jmee⁴ bii⁴ he⁴ mi⁴te⁴ jne⁴ kih⁴ Dio ba⁴, lä⁴koh⁴ ga⁴ he⁴ mi⁴te⁴ jne⁴ kih⁴ dsa⁴ jmi⁴gyuu⁴. ³⁰ Dio kya⁴ dsa⁴ ma⁴gyuh⁴ jñan⁴ ga⁴mi⁴jiiyh⁴ Jesús hi⁴ ga⁴jngëeh⁴ hnäh⁴ na⁴taa⁴ dsöh⁴ hma⁴cru⁴. ³¹ Hi⁴ he⁴ na⁴ ga⁴lla⁴ Dio jøøh⁴ jwoo⁴ ra⁴llu⁴ kiyh⁴, ga⁴jmääy⁴ dsa⁴ta⁴ hi⁴ ga⁴hñaay⁴ lääy⁴ dsa⁴. Lä⁴ja⁴ ga⁴näy⁴ jwë⁴ kih⁴ dsa⁴ Israel, mah⁴ dsa⁴jeeyh⁴ kyaah⁴ Dio hi⁴ lä⁴ja⁴ dsa⁴che⁴ dso⁴kye⁴ kiyh⁴. ³² He-ja⁴ jmee⁴ jnääh⁴ dsoo⁴ kih⁴ juu⁴ la⁴. Hi⁴ lä⁴kye⁴ jmi⁴lle⁴ Na⁴jngii⁴ jmee⁴ dsoo⁴ ka⁴läh⁴, ja⁴ba⁴ he⁴ ga⁴kwëeh⁴ Dio lä⁴jëe⁴ hi⁴ nuuh⁴ kiyh⁴.

³³ Lä⁴ ma⁴ ga⁴nuu⁴ dsa⁴ta⁴ he⁴, ga⁴ya⁴jëe⁴ dsëy⁴ cha⁴miih⁴, hnøoy⁴ ma⁴jngëeyh⁴ apóstol he⁴. ³⁴ Pero jee⁴ kih⁴ dsa⁴ta⁴ he⁴ ma⁴hää⁴ jaa⁴ fariseo hi⁴ ma⁴chee⁴ Gamaliel. Hi⁴ he⁴ ma⁴laa⁴ jaa⁴ ta⁴jwoh⁴ kya⁴ ley⁴ hi⁴ lä⁴jëe⁴ ba⁴ dsa⁴ ma⁴jmääy⁴ jøøh⁴. Ga⁴noo⁴ ta⁴jwoh⁴ he⁴ mah⁴ ga⁴jmeey⁴ mada⁴ he⁴ ga⁴hwëe⁴ apóstole ko⁴hwëe⁴. ³⁵ Mah⁴ ga⁴jäyh⁴:

—Jëe⁴ da⁴ hnäh⁴ dsa⁴ta⁴, dsa⁴goon⁴ hi⁴ chaa⁴ Israel la⁴. Leeh⁴ hnäh⁴ hee⁴ na⁴jmeeh⁴ hnäh⁴ kih⁴ dsa⁴ na⁴. ³⁶ Mi⁴dsooh⁴ da⁴ hoh⁴ hnäh⁴ ha⁴ lä⁴ ga⁴la⁴ jee⁴ jñan⁴ jää⁴. Ya⁴hëe⁴ jaa⁴ dsa⁴goo⁴ jne⁴ hi⁴ ma⁴chee⁴ Teuda. Ga⁴jmääy⁴ hñiiy⁴ jøøh⁴. Koo⁴ kyë⁴ hña⁴laa⁴ dsa⁴ hi⁴ ga⁴kuh⁴ kyaayh⁴. Pero ga⁴juu⁴ dsa⁴ he⁴, hi⁴ lä⁴jëe⁴ hi⁴ ma⁴nuuh⁴ kiyh⁴ ga⁴sa⁴ ga⁴jnee⁴. Jee⁴ ja⁴ ga⁴dsaa⁴ juu⁴ kiyh⁴. ³⁷ Ma⁴ngëe⁴ he⁴ ja⁴, jii⁴ he⁴ ga⁴sooh⁴ censo, ya⁴hëe⁴ Juda dsa⁴galileo. Lä⁴ja⁴ jwëe⁴ dsa⁴ ga⁴jøøh⁴ hi⁴ he⁴ hi⁴ ja⁴ba⁴ lä⁴ja⁴ ga⁴juuy⁴ hi⁴ lä⁴jëe⁴ dsa⁴ kyaay⁴ ga⁴sa⁴ ga⁴jnee⁴ ka⁴läh⁴. ³⁸ He-ja⁴ jwëeh⁴

hnäh⁴ tøø⁴ dsa⁴ na⁴, wa⁴lla⁴näy⁴ kiyh⁴. Cher⁴mah⁴ nuuh⁴ he⁴ kyey⁴ na⁴, la⁴huu⁴d-së⁴ kih⁴ dsa⁴ ta⁴jmah⁴, o cher⁴mah⁴ hñii⁴ bih⁴ jmeey⁴ lä⁴na⁴, llaa⁴ ba⁴juu⁴ na⁴. ³⁹ Pero cher⁴mah⁴ la⁴ kih⁴ Dio juu⁴ he⁴ kway⁴ na⁴, sa⁴ lä⁴këh⁴ hnäh⁴ jmi⁴ heeh⁴ hnäh⁴. Leeh⁴ hnäh⁴, le⁴ga⁴che⁴lla⁴dsëeh⁴ hnäh⁴ kih⁴ Dio —ga⁴jäh⁴ Gamaliel süyh⁴ dsa⁴ta⁴ he⁴.

⁴⁰ Ga⁴heeh⁴ ba⁴ dsa⁴ta⁴ he⁴ juu⁴ he⁴ ga⁴hlëeh⁴ Gamaliel ja⁴. Ja⁴ga⁴ga⁴tëey⁴ ka⁴läh⁴ apóstole he⁴, ga⁴kway⁴ kih⁴ hi⁴ ga⁴juuyh⁴ kih⁴ mah⁴ mo⁴so⁴ hlëeh⁴ gyih⁴ kih⁴ Jesús. Ja⁴ga⁴ga⁴tøoy⁴. ⁴¹ Ma⁴ga⁴hwëe⁴ apóstole cha⁴ne⁴ dsa⁴ta⁴ he⁴, ma⁴chaa⁴ bih⁴llu⁴. Jëe⁴ ba⁴dsëy⁴ kih⁴ he⁴ ga⁴kwa⁴ Dio jwë⁴ he⁴ ga⁴jëey⁴ wi⁴ kwaat⁴ kih⁴ Jesús. ⁴² Lä⁴jë⁴ jmi⁴ ba⁴sa⁴ ma⁴tuy⁴ mi⁴tëey⁴ dsa⁴ hi⁴ kway⁴ juu⁴ kih⁴ Jesús hi⁴ jäyh⁴ laa⁴ Cristo. Lä⁴ja⁴ ma⁴ jmeey⁴ hoo⁴ na⁴hi⁴ kih⁴ gwah⁴ hi⁴ cha⁴neh⁴ kih⁴ dsa⁴ ka⁴läh⁴.

6

Ga⁴hñaay⁴ gyee⁴ dsa⁴ hi⁴ jmee⁴ be⁴ kih⁴ apóstole

¹ Jmi⁴ ja⁴ ga⁴lä⁴jwëe⁴ ga⁴ hi⁴ ga⁴heeh⁴ kih⁴ Jesús. Ma⁴ja⁴ ga⁴soo⁴ juu⁴ jee⁴ ti⁴l-looyh⁴ he⁴ kuh⁴ dsa⁴ koo⁴ jmi⁴ koo⁴ jmi⁴. Ga⁴lä⁴hnee⁴ hi⁴ ma⁴hlëeh⁴ griego kyaah⁴ hi⁴ ma⁴hlëeh⁴ hebreo, kih⁴ he⁴ sa⁴ na⁴kah⁴ kwee⁴ wi⁴ he⁴ ga⁴hyoh⁴ dsa⁴më⁴ hñii⁴ hi⁴ hlëeh⁴ griego lä⁴koh⁴ te⁴ he⁴ ga⁴hyoh⁴ hi⁴ ma⁴hlëeh⁴ hebreo. ² He-ja⁴ lä⁴jëe⁴ gya⁴tuu⁴ apóstole he⁴ ga⁴jøøyh⁴ lä⁴jëe⁴ hi⁴ ma⁴heeh⁴ juu⁴ kih⁴ Dio mah⁴ ga⁴taayh⁴ juu⁴, ga⁴jäyh⁴:

—Sa⁴sooh⁴ kya⁴ jnääh⁴ he⁴ ta⁴ jnääh⁴ kwa⁴ jnääh⁴ juu⁴ kih⁴ Dio mah⁴ ti⁴llooh⁴ jnääh⁴ he⁴ kuh⁴ dsa⁴. ³ He-ja⁴ jwëeh⁴ hnäh⁴ øøhn⁴, lle⁴ hnäh⁴ gyee⁴ dsa⁴ hi⁴ hii⁴ juu⁴ kih⁴ jmee⁴ he⁴ llu⁴ jmah⁴, dsa⁴ hi⁴ ngëe⁴ hi⁴ ma⁴hyoh⁴ cha⁴miih⁴ be⁴ kih⁴ jmi⁴lle⁴ Na⁴jngii⁴. Hi⁴ he⁴ ba⁴ dsa⁴he⁴ goo⁴ ta⁴la⁴. ⁴ Jnääh⁴ ga⁴nøø⁴ ba⁴ jnääh⁴ ngii⁴ jnääh⁴ kih⁴ Dio hi⁴ kwa⁴ jnääh⁴ juu⁴ kiyh⁴ ka⁴läh⁴.

⁵ Ga⁴jäh⁴ ba⁴ kwee⁴ juu⁴ kih⁴ ga⁴lä⁴jëe⁴ dsa⁴he⁴. He⁴ja⁴ ga⁴hñaay⁴ Esteban hi⁴ ma⁴dsoo⁴ dsë⁴ cha⁴miih⁴ kih⁴ Dio hi⁴ ma⁴kyey⁴ cha⁴miih⁴ be⁴ kih⁴ jmi⁴lle⁴ Na⁴jngii⁴. Hi⁴ ga⁴hñaay⁴ Felipe kyaah⁴ Prócoro,

kyaah' Nicanor, kyaah' Timón, kyaah' Parmeno, kyaayh' Nicolás dsa- chaa- Antioquía. Nicolás he' sa- ma' laay- judiu pero ga-ngëëy' hñiiy' mah' leey' koo- ba' kyaayh'. ⁶ Lã-jëë- hî- he', na-jääy- cha-né apóstole. Hi- lã-chah' ja- ga-kye- apóstole goo- në- kiyh', ga-ngüiy' kih' Dio mah' hääy'.

⁷ Lã-ja- ga-na' jwë- kiyh' he- kway- cha- ga-miih- juu- kih' Dio. Hi- ga-lã-jwëë- ga- dsa- hî- ga-heeh- jee' jwii- Jerusalén hi- jwëë- hî- ma' laa- jmi- dsa- ga-lã-dsoo- dsëy' juu- kih' Dio.

Ga-saayh' Esteban

⁸ Peer- jnaah' llu- dsë- Esteban hi- kyaah' be- kih' Dio ga-jmeey' cha-miih- he- juh- ga- jee' jwii- ja-. ⁹ Koo- gwah- mäh- jee' dsa- nee- judiu, jee' ja- ma' tääh' koo- nää- dsa- hî- chee- Libertados. Hi- ma' tääh' hî- ya- nää- jwii- Cirene kyaah' jwii- Alejandría hi- lã-kye- hî- chaa- hwa- Cilicia hi- Asia. Hi- he' na- ga-lã-hnee- kyaah' Esteban. ¹⁰ Pero sa- ga-liyh' kyaah' Esteban, kih' he- ma' hlëëyh' kyaah' cha-miih- huudse- llu- hi- ma' hlëëyh' lã-koo- kwa- jmi-lle- Na-jngii'. ¹¹ Ma' sa- ga-lih' dsa- he', he-ja- ga-laay- dsa- hî- ga-jmee- juu- ta-juu'.

—Ma-nuuh- jnääh' ma-mi-kwah' Esteban Moisé hi- ma-mi-kwayh' Dio ka-läh'.

¹² Lã-jwë- ja-, ga-tooyh- je- dsë- hî- chaa- Jerusalén ja-, lã-kye- kih' dsa- gyuuu' kyaah' ta-jwoh' kya- ley. He-ja-, lã-chah' ja- ga-nääy' na-chaa- Esteban mah' na-jääy- nēta'. ¹³ Hi- ga-kwaay- dsa- hî- ga-jmee- juu- ta-juu- nēta' ja-. Hi- he' na- ga-jäh'.

—Dsa-nuuh- la- sa- tuy- mi-kwayh' gwah- na-jngii- na- hi- mi-kwayh' ley ka-läh'. ¹⁴ Ma-nuuh- jnääh' ma-jäyh', Jesús dsa- Nazaret heey' jee' la- jnän', hi- mi-siiy' lã-jë- lã-noo- jnän' he- ga-lla- Moisé.

¹⁵ Ma' ga-jëë- lã-jëë- dsa-ta- hî- ma-tääh' nēta' ja-, jee' cheh' Esteban, ga-jëëy' nēy', la-lã-koh- në- jaa- ángel.

7

Ga-kwa- Esteban ju-dsoo' kih'

¹ He-ja- ga-jäh' jmi-dsa- jööh' he' siiyh'.

—¿Che' dsoo' juu' he- hñii- dsa- kyaah'?

² Hi- ga-jäh' Esteban:

—Dsa-nuuh- ööhn', dsa- ma-kaah' kyaan-, nuu- da- hnäh'. Dio hî- gya- gyuuu' ga-mi-jnääy- hñiiy' kih' tää-jnän' Abraham lã- ma' ga-gyay- hwa- Mesopotamia, ja- ga-dsooy' ta- Haran. ³ He-ja- ga-jäh' Dio siih' Abraham: “Ya-hëë- gooh', wa- ja- ba- hî- chaa- kyaah' mah' gwa- ta- hwa' he- kwëëhn- hne-.” ⁴ Ja-ga- ya-hëë- Abraham hwa' jee' ma-tääh' dsa- caldeo, ngooy' na-gyay- hwa- Haran. Ma-ngëë- ma-juu- jmi- Abraham, ja- ga- ga-chee- Dio Abraham ta- hwa- la-, jee- tööh' jne- na- ⁵ Pero sa- ga-kwa- Dio he- la- juu' he- ma- hyoh- Abraham, ni- jee' ma- jmeey' hne- kiyh' sa- ga-hyoyh'. Hwa- la- ga-bääh- Dio hñii' ma- kwëëyh' Abraham kyaah' lã-jëë- dsa- kyaay- hî- ja- ga- ga-lã-chaa-. Pero sa- ga- ma-chaa- jooy' ma-ja-. ⁶ Ga-jäh' Dio siih' Abraham: “Dsa- kyaah' hî- ja- ga- lã-chaa-, dsa- nääy' dsa- taayh' jyoh- hwa- goo- dsa- hî- chaa- uu-. Jee' ja- jmääh- dsih' ta- lã- tē- dsë- hi- jmeeh- dsih' lã-jiih' tē- kye- hña-loo- ji- nē-.” ⁷ Pero ma-ra- he- lla- ba- jnã- ta- kih' hî- jmeeh- dsa- kyaah'. Ma-ngëë- he- ja-, hwëë- dsa- kyaah' hwa- Egipto, ya-hnääyh- jnã- jee- la-.” ⁸ Ja- ga- ga-jmee- Dio hmooh' kyaah' Abraham, ga-jmeey' mada- he- nuuh- jmi-ngo- kiyh'. Ma-ngëë- he- ja-, ga-lã-chaa- Isaac jo- Abraham. Ma- ga-hya- Isaac jnã- jmi-, ga-wih' jmi-ngo- kiyh'. Hi- lã-ja- ga-jmee- Isaac kih' jooy' Jacob, hi- ja- ba- lã-ja- ga-jmee- Jacob kih' lã-jëë- gya-tuu- jooy' dsa- ma-gyuh- jnän'.

⁹ Hi- lã-jëë- jo- Jacob he- ga-lã-wii- dsëy' kyaah' José ööyh'. Ga-hnëëy' José kih' dsa- hî- ga-nää- ta- Egipto, mah' dsa-jmeey' ta- lã-jmi- lã-je-. Pero Dio sa- ga-tu- kiyh', ¹⁰ ga-lääy' José kih' lã-jë- nēë- he- wii- he- ma-jëëy', hi- ga-kwëëyh' cha-miih- huudse- llu- hi- ga-jmeey' ga-jäy- llu- cha-nē- Faraón, rey kya- dsa- Egipto. He-ja- ga-tih' dsë- rey he', ga-tooyh- goo- José he- ga-jmeey' hih' kih' lã-jëë- dsa- Egipto hi- lã-kye- ta- he- cha- cháneh- kih' rey he', ga-he' gooy-.

¹¹ Pero ma-ngëë- he- ja-, ga-jëë- dsa-

hoo' lä'kaa' hwa' Egipto hi' lä'ja' lä' ga'tē' Canaán la' ka'läh'. Cha'miil' wii' ga'jēy', kih' he' sa' ga'jnā' he' ma' kuh' dsa' ma'gyuh' jnān'. ¹² Lā' ma' ga'nuu' Jacob he' ma' hñi' dsa' trigo hwa' Egipto, ga'cheey' jooy' ta' Egipto ja'. He' ja' la' to'nē' he' na'nāā' dsa' ma'gyuh' jnān' jee' ja'. ¹³ Lā' ma' ga'tē' to' jiih' he' na'nāāy' ta' Egipto ja', ja'ga' ga'mi'jnāā' José hñi' he' laay' øyuh' dsa' he'. Lā'jwē' ja' ga'lā'kyuu' Faraón lä'jēē' dsa' kyaa' José. ¹⁴ Hi' ga'chee' José juu' he' dsa'nāā' lä'jēē' hi' chaa' kiyh' kyaah' jmiy' Jacob ta' Egipto. Koo' nāā' dsa' he' tee' to'lo'gyaa' dsē' gyii'hñāā'. ¹⁵ He' ja' ngoo' Jacob ta' Egipto. Jee' ja' ga'lloo' jmi' ga'juuy' hi' lä'ja' ga'juu' lä'jēē' jooy'. ¹⁶ Jee' lä'jēē' hi' he' na'haay' ta' hwa' Siquem, koo' jw' hwa' jee' ga'la' Abraham kih' joō' Hemor lä' kyeē' mah' haay' hñi' kyaay'.

¹⁷ Lā' ma' ngoo' ga'dsēē' jmi' he' ga'bāāh' Dio hñi' kyaah' Abraham, ga'lā'jwēē' jwēte dsa' kyaa' hwa' Egipto ja'. ¹⁸ Jmi' ja' ya'hēē' jñah' rey hwa' Egipto hi' sa' dsooh' dsē' kih' José. ¹⁹ Rey he' ma' kyuu' dsa' lä' ma' jmeey' kih' dsa' ma'gyuh' jnān', ga'jmeeyh' dsa' jnān' cha'miil'. Lā'jiih' ga'jmeey' hih' he' juu' lä'jēē' gyuu' hñuuh' kyaay' mah' mo'so' lä'jwēē' gyih'. ²⁰ Jmi' ja' ga'lā'chaa' Moisé. Cha'miil' ga'tih' dsē' Dio gyuu' Moisé he'. Uu' sih' ba' ga'lih' cho'jmiy' ga'hmäy' gyuu' he' cha'neh' kiyh'. ²¹ Ja' ga'gälēēy' ka'hne' jee' ma' hii' goo' juuy'. Pero ma' ga'jēē' jo'mi' rey gyuu' he', ga'tēēy' hi' ga'mi'kwaay' lä'koo' jooy' ba'. ²² Jee' ja' ga'lā'tēē' Moisé lä'jē' he' ma' kyuu' dsa' Egipto. Lā'jē' juu' kiyh' ma' la' kyaah' be' hi' lä'jē' ta' kiyh' ma' go'hii' llui'.

²³ Ma' ga'hya' Moisé to'loo' jii'ne', ja' dsēy' dsa' jēēy' dsa' Israel dsa'gooy'. ²⁴ Ma' ga'llooy' jee' täāh' dsa' Israel he', ga'jēēy' dsa' Egipto ma' kway' kih' jaa' dsa' Israel. Lā'chah' ja' ga'lāāy' øyuh' he' mah' ga'jngiiyh' kih' dsa' Egipto. ²⁵ "Na' ba' lä'ngēē' dsa'goon', Dio läāy' ta'la' ki' jñā' ba'", läā' Moisé. Pero sa' ga'tah' dsē' øyuh' he' ja'. ²⁶ Ma' ga'jnā' jyoh' jmi', ga'jee'

Moisé uu' dsa'gooy' hi' ma' täāh' tee'. Ma' hñø' Moisé ma'llaa' hñi', he'ja' ga'jāyh': "¿He' la' jmeeh' hñah' lä'na'? ¿Ja' øøh' ba' hñah' na', mah' täāh' hñah' tee'h'?" ²⁷ Dsa' hi' ma' kwa' kih' dsa'kyaa' he' ga'hlooyh' kih' Moisé mah' ga'siiyh': "Sa' chaa' hi' ma'hñaa' hne' mah' jmāāh' hñaa' dsa'ta', jmāāh' hñaa' jwēē' he' llah' ta'kyaa' jñāāh'. ²⁸ ¿Che' hnooh' jngēēh' jñā' lä' ga'jngēēh' dsa' Egipto loo'?" ²⁹ Ma' ga'nuu' Moisé juu' ja' ga'kyuu', na'gyay' ta' hwa' Madián, laay' jaa' dsa' chaa' uu' ba'. Jee' ja' ga'lā'chaa' uu' jooy'.

³⁰ Ma'ngēē' to'loo' jii'ne' gya' Moisé hwa' kii' ja', ma' ga'lā'jnāā' jaa' ángel ta' cha'nēy' jee' ma' koo' koo' chaa' toq' né' moh' Sinaí. ³¹ Peer' ga'lā'dsaa' dsē' Moisé ma' ga'jēēy' he' ja' mah' ngooy' na'jēēy' chuh'. Ja' ga'llooy' chuh', ga'nuuy' ga'h-lēēh' Dio kyaa' yuh': "Jñā' laan' Dio kyaa' dsa' ma'gyuh' kyaah'. Laan' Dio kyaa' Abraham, laan' Dio kyaa' Isaac, hi' Dio kyaa' Jacob." Peer' ga'jlāā' Moisé kih' he' goyh', mo'so' ga'tuu' dsēy' ma' jēēy'. ³³ He' ja' ga'jāh' Dio siiyh': "Jñuuh' loo' he' hā'tiuh' na'. Jēēh', jee' cheh' na', la' na' jngii'. ³⁴ Man' kwee' jēē' wii' dsa' kyaan' hi' täāh' hwa' Egipto. Ma'nuun' ki'hooyh', he'ja' ma'jñāan' mah' läā' jñih'. Na' na', nā' kyaah' jñā' mah' cheen' hne' ta' Egipto", ga'jāh' Dio.

³⁵ Hlēēh' ga' Esteban kyaayh':

—Dsooh' ba' hoh' hñah' ha' lä' ga'jāh' dsa'goo' jne' hi' ga'jmeē' hñaa' dsē' kih' Moisé jāā', hi' ga'jāh': "Sa' chaa' hi' ma'hñaa' hne' mah' jmāāh' hñaa' dsa'ta', jmāāh' hñaa' jwēē' he' llah' ta'kyaa' jñāāh'." He' ba' Moisé hi' sa' ga'taah' dsa'goo' jne' ta', ga'chee' Dio laay' jaa' dsa'ta' hi' laay' jaa' hi' läā' dsa'. Juu' la' ga'ngēē' ángel kih' Moisé, lä' ma' ga'lā'jnāāy' jee' ma' koo' chaa' toq' ja'. ³⁶ Moisé he' ga'hwēēy' dsa' ma'gyuh' jnān' hi' ma'tāāh' Egipto, ga'jmeey' cha'miil' he' juh' gaa' jee' ja' hi' lä'ja' ga'jmeey' jee' jmi'neeh' gyuu', hi' lä'kaa' hwa' kii' jee' ga'ngēēy' ka'läh', lä'jiih' ga'tē' to'loo' jii'ne'. ³⁷ Moisé he' ga'jāh' siiyh' dsa' Israel: "Dio jmeē' ya'hēē' jee' kyah' hñah'

jaa- hi- ngëë' juu' lä'koo- jmee' jnä'. Kih' hi- he' ba' nuuh' hnäh', ga'jäyh'. ³⁸ Moisé hi- ma' hää' jee' kih' dsa- ma' gyuh- jnän' hwa' kii' ja', he' ba' hi- ga'hlëeh' kyaah' ángel moh' Sinaí, hi- he' na- ga'hyoh' juu' mah' ngëëy' jnän' he- jmee' chaä- jne' kih' Dio.

³⁹ Pero dsa- ma' gyuh- jnän' sa' ga'hii' ma' nuuy' kih' Moisé, ni' lä'ja- sa' ga'-taayh' ta', ma' hnöy' ma' dsa-näay' ka-läh' ta' Egipto. ⁴⁰ He-ja- ga'jäh' dsa- he' siih' Aarón: "Jmäa' jaa- dio hi- noo- në' jnän', jëeh' sa' në' jne' hee- na- ma-la- kih' Moisé hi- ga'hwëë' jne' hwa' Egipto."

⁴¹ He-ja- ga'jmäa' dsa- jaa- gyuh- kya'. Ma' ga'läa' kya' he', ga'jngëëyh' jah' mah' ga'-lay' cha'në' kya' hi- ga'jmäay' dio. Peer- ga'lä' chaä' llu' lä'jëë' dsa- he' kih' ta' he- ga'jmeey' kyaah' gooy'. ⁴² He-ja- ga'lä' øø' Dio kih' dsa- he', ga'kway' jwë' mah' jmeey' juuh- kih' nuu' hi- hëë' gyuh'. Lä'-ja- na-sii' jee' lle' juu' he- ga'hlëeh' hi- ga'ngëë' juu' kih' Dio. Lä'-la- ga'jäh' Dio: Hnäh' dsa- Israel, ja' he' jnä' ga'kwëëh' jah',

ni' ja' ki' jnä' he- ga'jehh' hnäh' jah' ta'ko'-jiuh' ga'taah' hnäh' to'loo' ji-në' hwa' kii' ja'.

⁴³ Lla' he- ma' jmeeh' hnäh' lä'ja- kin', ga'kyeh- hnäh' na'hyoo' kih' Moloc lä'kaa- jee' ya'nääh' hnäh', hi- lä'ja- ga'jmeeh' hnäh' kih' nuu' kyaä' dio Refán.

Ga'jmeeh' hnäh' juuh- kih' dio hi- na-laa- kaah' hnäh' ba'.

He-ja- hwëën' hnäh' jee' na-, mah' cheen- hnäh' ta' oo' ga'miih- kih' Babilonia, ga'jäh' Dio.

⁴⁴ Pero ma' cha- ba' gwah' kih' dsa- ma'-gyuh- jnän', jee' ma' täayh' hwa' kii' ja'. Gwah' ja- ma' la' lä'koo- ga'mi'jnäa- Dio kih' Moisé gyuh' moh'. He-ja- ba' ja- ga'jmeë' dsa- ma' gyuh- jnän' koo- gwah' kyaah' loo' jah' he- ma' chee- tabernáculo. Neh' ja- ma' tääh' kuu' he- ma' na-sii- hmoo' kih' Dio. ⁴⁵ Lä' ma' kye- ba' dsa- tabernáculo ja-, ma' ga'løø' Josué ga'noo- në' lla- Moisé. Jmii' ja- ga'hwëë' Dio dsa- hi- chaah- hi- ma' tääh' hwa' jee' tøøhn' la- mah' ga'taah' dsa- ma' gyuh- jnän' kyaah'

Josué. Hi' lä' ma'höy' ja-ba' tabernáculo ja-, lä'jiuh' ga'gya- David. ⁴⁶ Dio ga'mi'jää' David cha-miih-, he-ja- ga'chuu' David kyaayh' mah' kway' jwë' le' koo- hne' jee' gya- Dio, he' ba' hi- läa' Dio kyaä' Jacob. ⁴⁷ Pero Salomón jo-nuuh- bih' hi- ga'jmeë' hne' ja-.

⁴⁸ Pero Dio Jøøh' jnän' sa' gayy' gwah' he- na-la' kyaah' goo- dsa-. Ja-ba' lä'ja- ga'jäh' hi- ga'ngëë' juu' kih' Dio:

⁴⁹ Gyuh' ba' la' høøn' jee' jmeen' hih', hwa' la-, la' jee' chihh' tün' ba'.

¿Ha- lä'ja- he- jmeeh' hnäh' hne' kin'? ga'jäh' Dsa-jøøh' jnän'.

¿Che' laah' hnäh' hnøø' jee' tēehn' dsën'?

⁵⁰ ¿Ja' kyaah' goon' ga'jmeen' lä'jē' he- la'? ga'jäh' Dio.

⁵¹ He- ba' che- chaah- hnäh' -ga'jäh' Esteban -. ¿He-la' sa' hii' lä'ngëëh' hnäh'? Lä'jē' jiuh' kwah- hnäh' jmi' kyaah' Jmi'-lle' Na'jngii'. Jmeeh- hnäh' ja-ba' lä'koo- ga'jmeë' dsa- ma' gyuh- jnän'. ⁵² Dsa- ma' gyuh- jnän', lä'hii' në' ba' ga'jmeeyh' dsa- hi- ga'ngëë' juu' kih' Dio. Hi- ga'jngëëyh' ko'-llaä' hi- ga'hlëeh' he- ja' ga'jaa- hi- lluy' go te'. Hi' ma' ja' hi- lluy' he', ga'jmeeh' hnäh' hi- ga'jngëëh' hnäh' ka-läh'. ⁵³ Ma-nuuh- ba' hnäh' ha-lä' la' ley kih' Dio, he- ga'ngëë' ángel kih' Moisé, mah' sa' ga'mi'teh' hnäh'.

Ga'jngëëyh' Esteban

⁵⁴ Lä' ma' ga'nuu' dsa- he' he- ga'hlëeh' Esteban lä'ja-, ga'lälley' ngaayh', lä'jiuh' ga'juuy' cha-jay', kih' he- ga'ya'jëë' dsëy' kyaayh'. ⁵⁵ Pero Esteban ma' kye- cha-miih- be' kih' Jmi'-lle' Na'jngii'. Ga'chooyh' nëy' ta' gyuh', ga'jëëy' ga'tah' jmëë' jee' gya' Dio hi- ga'jëëy' Jesús cheh' jwoo' ra'-lluy' kih' Dio. ⁵⁶ He-ja- ga'jäyh':

—Jëë' da' hnäh', hii' jnä' jëën' gyuh' na'hnaa' lä'jëë', jëën' Hi' ga'lëë' ngo' cheyh' jwoo' ra'-lluy' kih' Dio.

⁵⁷ Ma' ga'nuu' dsa- he' juu' ja-, ga'jney' to-gway', ga'ta' ga'hooyh' ki-gaa-, koo-mii' ba' ga'jmeey' ga'saayh' Esteban.

⁵⁸ Ga'sëëyh' lä' ga'të' chuuh' jwii' ja-. Hi' lä'jëë' hi- ga'hnii' kiyh' ga'lley' hmiih- he- ma' na-läay' mah' ga'høø' jaa- chih- hi- ma' chee- Saulo. Mah' ga'løøy' tēy-

kuu' kih' Esteban. ⁵⁹ Ta'ko' jiih' te' dsa' kuu' kiyh', ga'hlëeh' Esteban kyaah' Dio, ga'jäh'y':

—Jesús Dsa'jöh' kyaan', heeh' jmi'lle' kin'.

⁶⁰ Ga'juuyh' jnéy' mah' ga'hlëeyh' koo' ki'gaa':

—Dio kyaan', ta' jmee' kwaat' kih' he' hliih' he' jmee' dsa' kin'.

Ma'la' ma'hlëeyh' lä'ja', ga'juuy'.

8

¹ Ga'hih' ba' dsé' Saulo he' ga'juu' Esteban.

Ja'ba' jmi' ja', ga'lä'cha' koo' hni' juu' kyaah' lä'jée' dsa' hi' ga'heeh' juu' kih' Jesús jwii' Jerusalén. Lä'jée' dsa' he' ga'sa' ga'jnee', ga'näy' ta' Judea hi' ta' Samária ka'läh'. Ma'la' apóstole ba' ga'jäh' Jerusalén ja'.

Ga'jmeeh' Saulo dsa' hi' ga'heeh' juu' kih' Jesús

² Ko'llaa' dsa' hi' mi'te' kyaah' Dio, ga'jäy' Esteban mah' na'haay' hi' ga'hoo' jwérte dsa' he' kiyh'. ³ Ga'löö' Saulo jmeeyh' lä'jée' hi' ma'heeh' kih' Jesús. Ma' dsa'hey' lä'koo' lä'koo' hne' kih' dsa'. He' wii' ba' ma' dsa'hwëy' dsa'mé' dsa'ñuuh' ma' dsa'jäy' neh'ñe'.

Dsa' hi' ma' chaa' Samária ga'heeh' ju'hmëé' kih' Jesús

⁴ Lä'jée' dsa' hih' ga'sa' ga'jnee' he', ga'näy' bih' hlëeyh' dsa' ju'hmëé' kih' Jesús lä'kaa' jee' ga'näy'. ⁵ Ngoo' Felipe ta' jwii' Samária na'kway' juu' kih' Jesucristo jee' ja'. ⁶ Jwëé' dsa' ga'taah' nuu' lä'kaa' tuh'dsé' juu' he' ma' kwa' Felipe, lä' ma' ga'jéy' cha'mi' he' juh'gaa' he' ma' jmeey'. ⁷ Lä'jée' jmi'lle' hliih' hi' ma'tääh' tuh'dsé' dsa' ga'hwëé' hooyh' ki'gaa'. Hi' jwëé' dsa' hi' sa' liih' goo' ti' ga'hlaa' hi' lä'jée' hi' jluuh' ga'jä' kih'. ⁸ Peer' ga'lä'chaa' llu', dsa' hi' ma' chaa' jee' jwii' ja'.

⁹ Ja'ba' jee' jwii' ja', ma' gya' jaa' dsa' chee' Simón hi' ma'tëé' ji' nah'. Ma' mi' gaay' dsa' hi' chaa' jee' ja' hi' ma' jmäy' hñii' jöh'. ¹⁰ Lä'jöh' lä'mäh' ma' tih' dsé' lä'koh' ma' nuuy' juu' kih' dsa' he', ma'jäh'y':

—Dsa'ñuuh' la' ba' kye' cha'mi' he' kih' Dio.

¹¹ Ma' jmee' dsa' he' kiyh', jëeh' ma'lä'hi' mi'gaay' dsa' kyaah' ji'nah' he' ma' jmeey' ja'. ¹² Pero ma' ga'kwa' Felipe ju'hmëé' lä'koo' jää' Dio dsa' lä'hih' kih' hi' ha' lä' la' kih' Jesucristo, ko'llaa' dsa' he' ga'lä'dsoo' dsé' mah' ga'saa' jmi' dsa'mé' dsa'ñuuh'. ¹³ Hi' lä'kye' hñii' Simón hi' ma'tëé' he', ga'lä'dsoo' dséy' hi' ga'saay' jmi' mah' ga'löy' jmeey' ko'jöh' kyaah' Felipe. Ma' dsaa' jwérte dséy' ma' jëy' lä'jé' he' juh'gaa' he' ma' jmee' Felipe.

¹⁴ Hi' ga'nuu' apóstole hi' ga'jäh' Jerusalén he' ma'heeh' dsa' chaa' Samária juu' kih' Dio. Ma' ga'nuuy' ja', ga'cheey' Pee' kyaah' Jwaa' ta' ja'. ¹⁵ Lä' ma' ga'lla'näy' jee' ja', ga'ngii' kih' lä'jée' dsa' hi' ma'heeh' juu' kih' Dio mah' hyoyh' jmi'lle' Na'jngii'. ¹⁶ Jëeh', ni' jaa' hi' he' sa' ga'hyoyh' jmi'lle' Na'jngii', koo' ma' na'saay' jmi' lä'hih' kih' Jesús ba'. ¹⁷ He'ja' ga'kye' Pee' kyaah' Jwaa' goo' né' kih' jöh' jne' he'. Lä'chah' ja' ga'tëy' jmi'lle' Na'jngii'.

¹⁸ Ma' ga'jée' Simón koo' ga'kye' ba' apóstole goo' né' kih' jöh' jne', he' ga'tëy' jmi'lle' Na'jngii', he'ja' ga'jiih' Simón hi' ma'tëé' he' kuu' kih' apóstol, ¹⁹ ga'jäh'y' siyh':

—Hñii' kin' heh' be' na' mah' lä'jée' dsa' hi' kyen' goon' né' kih', tëé' jmi'lle' Na'jngii'.

²⁰ He'ja' ga'jäh' Pee' siyh' Simón:

—Wa' hee' hne' kyaah' kuu' kyah' na', lä'llu' he' ma'jmeeh' huud'sé' lah' he' la' kwa' Dio. ²¹ Ni' mi' sa' ga'tëéh' taah' hñaa' kyaah' ta' la'. Jëeh', sa' hii' koo' ba' huud'sé' kyah' kyaah' Dio. ²² Wa' lä'dsaa' hoh' kih' he' hliih' kyah' na' hi' ngii' kyah' kih' Dio ha' ga'che' che' ba' Dio huud'sé' hliih' he' ma'jmeeh' na'. ²³ Man' kyah'. Ma'ra' mi'dsih' lli' laah' hne', na'hñuuh' ga'hne' kyaah' he' hliih' na'—ga'jäh' Pee'.

²⁴ He'ja' ga'jäh' Simón hi' ma'tëé' he' siyh' Pee' kyaah' Jwaa':

—Ngii' hnäh' kih' Dio mah' mo'so' jä' he' hliih' he' ma'jäh' na' né' kin'.

²⁵ Ma-ngēē' ma' jmeē' apostole he' ju 'dsoo' hi' ma' kway' juu' kih' Dio, ga'nāāy' ta' Jerusalén. Lā'jē' jwii' māh' he' na-hēē' hwa' Samāria, he' nōō' cha'jwē' jee' ga'nāāy' ja', ga'hlēēy' dsa' ju'hmēē' kih' Jesús.

Ga'hlēēh' Felipe jaa' dsa-jōōh' hi' ma' chaa' Etiopía

²⁶ Jaa' ángel kya' Dio ga'hlēēh' kyaah' Felipe, ga'jāy'h':

—Gwa' ta' kye', jwē' he' go-hii' 'Jerusalén he' dsoo' ta' Gaza, ja-ba' jwē' he' dsa-ngēē' ta' hwa' kii'.

²⁷ He-ja' ya-hēē' Felipe ngoo'. Cha'jwē' jee' ngooy' ja', ga'jeēy' jaa' dsa' gyuh' hi' ma' chaa' Etiopía. Hi' he' laa' ta' juuh', hōōy' kuu' kih' nē'ta' kih' reina Candace hi' chaa' Etiopía. Dsa' he' hāā' jwē' ngaah' he' nēēy' Jerusalén na'jmeēy' juuh' kih' Dio.

²⁸ Jee' gyay' neh' carret kiyh', ma' hēy' juu' he' ga'sii' Isafa hi' ga-ngēē' juu' kih' Dio llo'joo'. ²⁹ He-ja' ga'jāh' Jmi-lle' kih' Dio siiyh' Felipe:

—Gwa', chuh' koo' carret kiyh'.

³⁰ He-ja' ngoo' Felipe ko-chih' ta' koo' carret ja'. Ma' ga'nuuy' hē' dsa' he' juu' he' ga'sii' Isafa hi' ga-ngēē' juu' kih' Dio, he-ja' ga'ngiiy' juu' kih' dsa' he':

—¿Che' ngēēh' he' hēh' na'? —ga'jāh' Felipe.

³¹ He-ja' ga'jāh' dsa' he':

—¿Ha' lā' lā'ngēēn' cher'mah' sa' chaa' jaa' hi' jii' juu' la'?

He-ja' ga'tēēy' Felipe, ga'llaay' koo' kiyh' neh' carret ja'.

³² Ma' hē' dsa' he' jee' na'sii' lā'la': Na'jāā' dsih' lā'koh' dsa' jāā' dsa' jaa' borrego jee' jngēēy'h', lā'koo' jaa' borrego hi' sa' hooh' ma' jāā' dsih' jee' tuy' jnu', ja-ba' lā'ja' sa' ga'nāy' hooy' ni' miih'.

³³ Lā' tē' dsē' dsa' ga'jmeēh' dsih', sa' ga'nōō' ta' kiyh' lā'koo' lle' kih'. Ga'jngēēh' dsih', sa' ga'lā'chaa' joo' siiyh'. ¿Ha' ta' jā' joo' siiyh' mah' hlēēh' dsa' kiyh'?

³⁴ He-ja' ga'ngii' dsa' he' juu' kih' Felipe:

—Ta' jmeē' hñaa' hoh', chiih' jnā', ¿hii' kih' hlēēh' hi' ga'ngēē' juu' kih' Dio la', che' kiyh' hñiiy' o che' kih' hi' jñah'?

³⁵ He-ja' ga'lōō' Felipe mi' jnāā' he' hnōō' jāh' juu' ja', ga'hlēēy' ju'hmēē' kih' Jesús. ³⁶ Jee' ga'nāāy' cha'jwē' ja', ga'tēēy' jee' hla' jmiī', he-ja' ga'jāh' dsa' he':

—Hee' jmiī' hla' la', ¿che' sa' le' saan' jmiī' jee' la'?

³⁷ Mah' ga'jāh' Felipe:

—Cher'mah' jmeēh' dsoo' lā'kaa' tuh'hoh', le' ba'.

Hi' ga'jāh' dsa' he':

—Jmeē' ba' jnā' dsoo', Jesucristo laa' joo' Dio.

³⁸ Hi' ga'jmeē' dsa' he' mada' dsa'siih' carret ja'. Ga'jñāay' neh' carret mah' ga'nāāy' lā'uuy' cha'jmiī'. Jee' ja' ga'chaa' Felipe jmiī' dsa' he'. ³⁹ Lā' ma' ga'hwēēy' cha'jmiī' ja', ni' sa' liih' gyih' ga'jōō' Jmi-lle' kih' Dio kih' Felipe ta' jee' jyoh'. Mo' so' ga'lā'jnāā' gyih' cha'nē' dsa' he'. Ngaah' bih' kiyh' lā'kaa' tuh'dsēy'.

⁴⁰ Ja' ga'ga' lā'jnāā' Felipe jee' jwii' Azoto. Hi' ngoo' bih' kway' ju'hmēē' kih' Jesús lā'koo' lā'koo' jwii' lā'jiih' ga'tēēy' jwii' Cesarea.

9

Ga'heeh' Saulo juu' kih' Jesús

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Lā'jiih' ma' ga'juu' Esteban, sa' ga'tu' Saulo ma' jmeēy'h' dsa', jāy'h' ma' jngēēy'h' lā'jēē' hi' ma'heeh' kih' Jesús. He-ja' nēē' Saulo kih' jmi-dsa' jōōh', ² na'ngiiy' je' kih' dsa' ta' mah' cha' jwē' dsooy' gwah' kih' dsa' judiu he' chih' jwii' Damasco. Ma' dsa'hnāāy'h' dsa'mē' dsa'nūuh' hi' ma'tāāh' jwē' hmēē' kih' Jesús, mah' ma'tēēy' dsa'tāāy'h' neh'ne' jwii' Jerusalén. ³ Miīh' ga'hnōō' llooy' Damasco ja', ni' sa' ga'lā'liih' gyih' ma' ga'jyoo' koo' je' tō-jlēē' niīh' nē' kiyh' jee' ngooy' ja'. ⁴ Hi' ga'tayh' hwa'. Jee' ja' ga'nuuy' ga'hlēēh' jaa' dsa' hi' ga'jāh':

—Saulo, Saulo, ¿he' la' hñaa' hoh' kyaah' jnā'?

⁵ He-ja' ga'ngii' Saulo juu' kih' hi' ga'hlēēh' he':

—¿Hii' hne' dsa'nūuh'? —ga'siiy'h'.

He-ja' ga'jāh' hi' he':

—Jnā' he' Jesús hī- ga'llooh' hñaa- hoh' kyaah'. He- jmeeh' hñaa' ba' hne- na-, he- hah- kin- jwē' he- taañh- hne-.

°Peer⁺ goyh- hi- jlāy', ga'jāyh':

—Dsa- jōoh' kyaan⁺, ¿hee- na- hnooh- jmeen'?

He-ja- ga'jāh' Jesús siyh⁺:

—Noo-, go- he' ta' jee' jwii- na-. Jee' na- jmee' dsa- juu' hee- na- ga'tēēh' jmeeh'.

⁷ Dsa- hī- ga'nāā' kyaah' Saulo he' ga-taayh' jēē- dsayh'. Ga-nuu' bih' ga'hlēēh' pero sa- ga'jēy' ni- jaā-. * Ma' ga'noo- Saulo jee' ma' kyaay' ja-, hnōy' ma' jēy', pero mo' so- ga'lā'jnā' mi'nēy'. He-ja- dsa- ba- na-hāā- goo- Saulo na'jāy- ta- Damasco. °Jee' ja- ga'jāy' tuu' lā'jiih' ga'tē' hnē- jmiī', sa- cha- he- ga'kuh- ga'hīy' ni- miih-.

¹⁰ Damasco ja- ma' gya' jaā- discípulo kyaā' Jesús, hī- chee- Ananía. Dio ga'mi'jnāā- kih' Ananía mah' ga'siyh⁺:

—Ananía.

He-ja- ga'ngiīy' kiyh':

—Hii' jnā' la- Dsa-jōoh' kyaan⁺.

¹¹ He-ja- ga'jāh' Dio siyh⁺:

—Go-hēē', gwa- ta- jwē' he- chee- Ko-dsoo'. Gwa- cha'neh⁺ kih' Juda. Ja- jwiih': "Ma-jan- hlēēh' kyaah' Saulo, dsa-nūuh- hī- chaā- Tarso." Hī- he' gya' ngiī' kih' jee' ja-. ¹² Ma-mi'jnāān- hne- kih' Saulo he- goh' go'kyeh- gooh- nē' kiyh' mah' lā'jnā' mi'nēy'—ga'jāh' Dio.

¹³ He-ja- ga'jāh' Ananía:

—Dsa-jōoh' kyaan⁺, joh' jiih' sa- ma-nuun' cha- juu' hñaa- dsē' dsa-nūuh- he'. Joh' he- hliih' sa- ma-jmeey' jwii- Jerusalén, ma-jmeeyh- dsa- hī- na-jngēē' kyaah'. ¹⁴ Hī- na' na- ma'jay- jee' la- kyaah' hih⁺ kih' jmi-dsa- kaah', tēy- lā'jēē- hī- hnaah- hne-.

¹⁵ He-ja- ga'jāh' Dio siih⁺ Ananía:

—Gwa-, jēēh' hī- he' na-lleēh' kyaan⁺ mah' dsa-kay- juu' kin- kih' dsa- hī- sa- laā- judiu hī- kih' dsa-ta- kaah' hī- kih' lā'jēē- judiu ka-lāh'. ¹⁶ Jnā' mi'jnāān' kiyh', jmee- bih' dsa-ngēēy' cha-miīh' wiī- kwaat- kin⁺—ga'jāh' Dio siih⁺ Ananía.

¹⁷ Ja- ga'ngoo' Ananía jee' gya' Saulo. Ma- ga'llooy' ga'hey' cha'neh⁺, ga'kyey- gooy- nē' kiyh'. Mah' ga'jāyh' lā'la-:

—Saulo jōoh⁺, Jesús hī- ga'lā'jnāā' kyaah' cha'jwē' jee' ya'neh⁺, hī- he' na- ma-chee' jnā' ta- la- mah' lā'jnā' mi'nēh' hī- mah' hñah⁺ cha-miīh- be' kih' jmi-lle' Na-jngii'.

¹⁸ Lā'chah' ja- ga'sa' ga'hla' he- ma' na-jlē- mi'nē' Saulo, he- la' lā'koo- sa'uuh- hmooh-. Hī- lā'chah' ja- ga'lā'jnā' mi'nēy'. Hī- ga'nooy- ngooy' mah' ga'saay- jmiī-. ¹⁹ Ja- ga' ga'kuh- ga'hīy' mah' ga'tēy' be' ka-lāh'. Ga'ja' Saulo miīh- jmiī' kyaah' jōoh' jne' hī- ma-heeh- kih' Jesús hī- ma-tāāh' Damasco ja-.

Ga'kwa' Saulo juu' kih' Jesús jwii- Damasco

²⁰ Neh⁺ gwah⁺ kih' dsa- judiu he- chih' jwii- Damasco ja-, ga'lōy' kway- juu' kih' Cristo, ga'jāyh', he' ba- hī- he' laā' Joō' Dio.

²¹ Lā'jēē- dsa- hī- ga'nuu' ga'taayh' jēē- dsayh', ma'jāyh':

—Ja' hī- na- na- ma-ngē- jmee⁺ hñaa- dsē' kih' dsa- kyaā' Jesús jwii- Jerusalén ma'ja-? Ja' hī- na- na- ja' hī- hnō⁰' ma'saah' dsa- kyaā' Jesús mah' ma' dsa-jāy- cha'nē' jmi-dsa- kaah'?

²² Pero Saulo ma' hlēy' kyaah' cha-ga'miīh- be' koo- hā' koo- hā'. Ga'mi'jnāāy- na-hñaa- lā'jēē- ja-ba- dsoo' Jesús he' laā' Cristo, lā'jiih' ga'kah' ga'gwēh' huudse- kih' judiu hī- ma-tāāh' Damasco ja-.

Ga'kyuu⁺ Saulo kih' dsa- judiu

²³ Ma-hya- cha-miīh- jmiī' gya' Saulo jwii- Damasco ja-, mah' ga'taah' judiu juu' kwee- he- ma' jngiīy' kih' Saulo. ²⁴ Pero chah' ba- ga'lā'ñe- Saulo hee- na- ma' hnō⁰' dsa- ma' jmee' kiyh'. Lā'jmiī' lā'hwē' ga'taah' dsa- tāy- ho'haah' kih' chuuh' jwii- ja-, hnōy' ma' jngiīy' kih' Saulo. ²⁵ Pero jōoh' jne' ga'taayh- neh⁺ hma-ta- mah' ga'jāay' ta-la- hwē', ta-dsoh' na'hyah' he- na-jnē- chuuh' jwii-. Lā'ja- ba- ga'laā' Saulo.

Nēe' Saulo jee' jwii- Jerusalén ga'mi- jēy' apóstole

²⁶ Ma' ga'lloo⁴ Saulo jwii- Jerusalén, hnōy' ma' jmeey' ko-jōh' kyaah' jōoh' jne' jee' ja-. Pero lā'jēē- dsa- he' ma-na-hñaa' dsih', sa- ga'jmeey' dsoo' he- ma-heeyh-

kih¹ Jesús. ²⁷ He-ja- ga-jøø¹ Bernabé kih¹ Saulo na-jääy- cha-né¹ apóstole. Jee- ja- ga-jmeeh¹ Bernabé juu¹ he- ga-jëë¹ Saulo Jesús cha-jwë¹ hi- ga-hlëëh¹ kyaayh¹ hi- ga-jmeeyh¹ juu¹ he- sa- goh¹ Saulo ga-kway¹ juu¹ kih¹ Jesús lä-kaa- tuh-dsëy¹ jee¹ jwii- Damasco. ²⁸ He-ja- ga-jä¹ Saulo mah¹ ga-løoy¹ jmeey¹ ko-jøh¹ kyaah¹ øøh¹ jne¹ hi- chaa- Jerusalén. ²⁹ Ni- miih- sa- goyh¹ ma¹ hlëëyh¹ kih¹ Jesús, ma¹ ti- chooy¹ juu¹ kyaah¹ judiu hi- ma¹ hlëëh¹ griego. Pero dsa- he- hnøoy¹ ma¹ jngëëyh¹ Saulo. ³⁰ Ma¹ ga-lä-ne¹ øøh¹ jne¹, hii¹ goo- ma¹ jngëëh¹ dsih¹, he-ja- ga-jääy¹ Saulo ga-näay¹ kyaah¹ ta¹ Cesarea, ja- jiih¹ ga-cheey¹ ta¹ jwii- Tarso.

³¹ Ja- jiih¹ mo-so¹ ga-hii¹ goo- kih¹ lä-jëë¹ øøh¹ jne¹ he¹. Ma¹ hii¹ ti¹ kiyh¹ lä-kaa- Judea, lä-kaa- Galilea hi- lä-kaa- Samária ka-läh¹. Kih¹ he- gayh¹ Dsa-jøøh¹ jnän¹ he-ja- cha-ga-miih¹ ma¹ hnaayh¹ Dio hi- ga-lä-jwëë¹ ga- øøh¹ jne¹ kyaah¹ be¹ kih¹ jmi-lle¹ Na-jngii¹.

Ga-jä¹ kih¹ Enea

³² Ga-lloo¹ koo- jmi¹ ngoo¹ Pee¹ na-jëëy- øøh¹ jne¹ lä-koo- lä-koo- jwii- lä-jiih¹ ga-l-looy¹ na-jëëy- hi- ma¹ tääh¹ Lida. ³³ Jee¹ ja- ga-jëëy¹ jaa- dsa-nuuh¹ hi- chee- Enea. Ma-hya- jna- ji-ne- kyaay¹ né¹ jii¹ dsaayh¹, sa- liih¹ goo- tiy¹. ³⁴ He-ja- ga-jäh¹ Pee¹ siiyh¹:

—Enea, Jesucristo ma-mi-hlää¹ hne-, noo- chooh¹ jii¹ kyah¹.

Hi- lä-chah¹ ja- ga-noo- Enea. ³⁵ Hi- lä-jëë¹ dsa- chaa- jee¹ jwii- Lida hi- jee¹ jwii- Sarón ga-jëëy¹ dsa- hi- ga-hlää¹ he¹, he-ja- ga-ngëë¹ dsa- he¹ hñii¹ kih¹ Dsa-jøøh¹ jnän¹.

Ga-lä-jiih¹ Dorca

³⁶ Jmi¹ ja- ma¹ chaa- jaa- dsa-më¹ hi- ma¹ laa¹ øøh¹ jne¹ jee¹ jwii- Jope. Dsa-më¹ he¹ ma¹ chee- Tabita, kyaah¹ griego hnøø¹ jäh¹ Dorca. Ta-ko-jiih¹ ga-gya- dsa-më¹ he¹ jmi-gyuu¹, ga-jmeey¹ he-llu¹ jmah¹ ba¹ hi- ga-jmeey¹ be¹ kih¹ hi- tä-nee¹. ³⁷ Ga-lloo¹ koo- jmi¹ ga-lä-dsaah¹ Dorca hi- ga-juuy¹. He-ja- ga-gyeeh¹ dsih¹ mah¹ na-kyaay¹ jee¹ ga-të¹ to¹ jwëë¹ hne¹. ³⁸ Jäh¹ ba¹ kih¹ jwii- Lida ja- ma¹ jäh¹ jwii- Jope. He-ja- ma¹

ga-nuu¹ øøh¹ jne¹ hi- ma¹ tääh¹ Jope gya¹ Pee¹ jwii- Lida, ga-cheey¹ uu¹ dsa-nuuh¹ na-jmee¹ juu¹ kiyh¹ mah¹ wa¹ jäy¹ na-koh¹ ta¹ Jope.

³⁹ Ma¹ ga-nuu¹ Pee¹ juu¹ ja- ngooy¹ kyaah¹ dsa- he¹. Hi- ma¹ ga-llooy¹ cha-neh¹ ja- ga-jäa¹ dsih¹ jee¹ kyaa¹ hñii¹ Dorca. Jwëë¹ dsa-më¹ hñii¹ ma¹ tääh¹ hooh¹ kiyh¹ jee¹ ja-. Hi- ma¹ ga-lloo¹ Pee¹ ga-kuyh¹ lä-ku¹ lä-jii¹ kiyh¹ hooyh¹, heeyh¹ Pee¹ lä-jë- hñii¹ he- ga-hme¹ Dorca lä- ma¹ jiiyh¹. ⁴⁰ Ja-ga- ga-hwëë¹ Pee¹ lä-jëë¹ dsa-më¹ he¹, hi¹ ga-juuyh¹ jnëy¹ ga-løoy¹ ngiiy¹ kih¹ Dio. Ja-ga- ga-jiiyh¹ nëy¹ ta¹ jee¹ ma¹ kye- jmi-n-go¹ kih¹ Dorca mah¹ ga- siiyh¹:

—Tabita, noo¹.

Mah¹ ga-na¹ Tabita mi-në¹. Ma¹ ga-jëëy¹ Pee¹, ga-gyay¹. ⁴¹ He-ja- ga-sooh¹ Pee¹ gooy¹ mah¹ ga-chaayh¹. Hi- ja-ga- ga-tëëyh¹ lä-jëë¹ øøh¹ jne¹ hi¹ ga-tëëyh¹ dsa-më¹ hñii¹ he¹ ka-läh¹, mah¹ ga- siiyh¹:

—Hii¹ ma-lä-jiih¹ la¹.

⁴² Ga-lä-jëë¹ dsa- chaa- jwii- Jope ga-nuu¹ juu¹ ja- he-ja- jwëë¹ dsa- ga-ngëë¹ hñii¹ kih¹ Dio. ⁴³ Cha-miih¹ jmi¹ ga-jä¹ Pee¹ jee¹ jwii- Jope ja- cha-neh¹ kih¹ dsa- hi- chee- Simón hi- ma¹ mi-llu¹ loo¹ jah¹.

10

Ga-jmee¹ Cornelio mada¹ he- ja¹ Pee¹

¹ Jwii- Cesarea ma¹ gya¹ jaa- dsa-nuuh¹ hi- ma¹ chee- Cornelio. Ma¹ laay¹ dsa-jøøh¹ kyaa¹ hñii¹ laa¹ hløø¹ hi- chee- Italiana. ² Dsa-nuuh¹ he¹ ma¹ hnaayh¹ Dio kyaah¹ lä-jëë¹ hi- ma¹ chaa¹ kyaay¹. Hi¹ ma¹ gayh¹ Dio, ma¹ ngiiy¹ kiyh¹ kih¹ Dio lä-jë¹ jmi¹, hi¹ ma¹ jmeey¹ cha-miih¹ be¹ kih¹ hi- tä-nee¹. ³ Jee¹ gyay¹ ngiiy¹ kih¹ Dio, ko- hi¹ hnë¹ ta¹ ga-hloo¹, ga-hëë¹ mi-nëy¹ ga-jëëy¹ na-hñaa¹ na-dsa¹ jaa- ángel kyaa¹ Dio hi- ga-he¹ ta¹ jee¹ gyay¹, hi- ga-jäh¹:

—Cornelio.

⁴ Mah¹ ga-jëëy¹ koo- hweh¹, Peer¹ goyh¹ ga-ngiiy¹ juu¹ kih¹ ángel, ga-jäyh¹:

—¿Hee- na- jawah¹ hne- Dsa-jøøh¹ kyaan¹?

Hi- ga-jäh¹ ángel siiyh¹:

—Ma- ti¹ ba-dsë¹ Dio lä-jë¹ he- ngiih¹ hi- lä-jë¹ he- kwëëh¹ hi- tä-nee¹. ⁵ Chee¹ dsa- ta¹ Jope. Wa¹ la-chiiyh¹ Simón, ja-ba¹ hi-

tēyḡh~ Pee', mah' wa' jāy~. ⁶Hī~ he' gya' cha'neh' kih' jñah' hī~ chee~ Simón hī~ mi'llu' loo' jah' cha'hoo' jmi'neeh'. Hī~ he', jāh' hee' na~ jmeeh'.

⁷Ma' ngaah' ángel hī~ ga'hlēēh' kyaayh', ga'tēēh' Cornelio uu' dsa~ hī~ ma' jmee' ta' kiyh' kyaah' jaa~ hløø' hī~ jawh' kyaayh' hī~ ma' mi'te' kih' Dio. ⁸Ma' la~ ma' jmeeh' Cornelio lā'jē~ juu' kih' dsa~ he', jā~ ga' ga'cheey' ta' Jope.

⁹Ma' ga'jnā' jyoh' jmiī', ma' ngoo' ga'tē~ llā'hyoo' hī~ ngoo' ya' jāh' dsa~ he' ta' Jope. Hor' jā~ ga'wī' Pee' gyuuḡh' jee' ga'tē~ to' jwēē' hne', jee' na'ngiīy' kiyh' kih' Dio. ¹⁰Jā' kyoyh' jee' ma' gyay', hnøøy' ma' kuyh'. Ta'ko~jiīh' jøøy~ jmee' dsa~ ma', ga'hēē' mi' nēy' koo' he' ga'mi'jnāā~ Dio kiyh', jee' gyay' chuuy' kyaah'. ¹¹Ga'jēēy' gyuuḡh' jmi~gyuu' na~hñaa' lā'jēē~ koo' he' la' lā'koh' ta~jmaah', na~hñuu' lā'jēē~ kye' kih' he' ga'jyoo' lā' ga'tē~ hwa'. ¹²Neh' jā~ ma' tāāh' lā'jēē~ nēē' jah', ma' tāāh' jah' hī~ choo' goo' tī', ma' tāāh' jah' hī~ sēēh~ hñiī' hwa', hī~ ma' tāāh' tā'jah' hī~ hēē~ gyuuḡh'. ¹³Jee' jā~ jā' koo~ juu', he' jāh'.

—Noo~ Pee', jngēēh' jah' na~ mah' kuh' —ga'jāyh'.

¹⁴He~ja~ ga'jāh' Pee':

—Jah' ha' Dsa~jøøḡh' kyaan'. Jēēh', ni' jaa~ hī~ lāā' wa' hī~ cha~ hī~ hi' ni' jaa~ hī~ sah' sa' ma~kuhn' jih'koh'.

¹⁵Koo~ ka~lāh' jā' juu' jee' ga'tē~ to' jiīh~:

—Kih' hī~ ga'jmāā~ Dio na~jngēē', ta' jawh' laay' wa' hī~ cha~ hī~.

¹⁶Hnē~ jiīh~ ga'la' lā'jā~', jā~ ga' ga'sooh' ta~jmaah' jā~, ngooḡh' ka~lāh' ta' gyuuḡh'.

¹⁷Ta'ko~jiīh' ma' gya' Pee' jmee' cha~mi~ih~ huūdsē~ he' hnøø' jāh' he' ga'jēēy' jā~, ga'lla~nāā' dsa~ hī~ ga'chee' Cornelio he', ngiīy' juu' ha~chih' hne' kih' Simón hī~ mi'llu' loo' jah', lā'jiīh' ga'lla~nāāy' jee' jā~.

¹⁸Ma' ga'lla~nāā' dsa~ he', ga'ngiīy' juu':

—¿Che' jee' la' gya' Simón, hī~ tēēyḡh~ Pee'? —ga'jāyh'.

¹⁹Gya' ga' Pee' gyuuḡh' jmeey' huūdsē~ ha~ lā' la' he' ga'jēēy' jā~, mah' ga'jāh' jmi~lle' kih' Dio siīyh'.

—Jēē' da' Pee', uu~ dsa~ ma~ya~nāā' hnaah~ hne'. ²⁰Jñāā' mah' go' jēē'. Ta'

jmee~ to' hoh', gwa~ kyaayh'. Jnā' ba' ma~cheen~ dsa~ na~.

²¹He~ja~ ga'jnāā' Pee' ta' jee' ma' tāāh' dsa~ hī~ ga'chee' Cornelio he' mah' ga'siīyh'.

—Hī~ jñā' la~ hī~ hnaah' hnāh'. ¿He~la' ma~ya~nāāh' hnāh'? —ga'jāh' Pee'.

²²He~ja~ ga'jāh' dsa~ he':

—Ma' ya~nøø' jñāāh' mada~ kih' Cornelio dsa~jøøḡh' kyaā' jñāāh'. Laay' jaa~ juu' hløø' hī~ lluu' hī~ gah' Dio, hī~ lā'jēē~ judiu jawh' kyaayh'. Cornelio he' tēēyḡh~ hne~gooh' cha'neh' kiyh' mah' nuuy' juu' he~kwah', lā'koo~ mada~ nuuyh' kih' ángel hī~ na~jngēē'.

²³Jā~ ga' ga'tāah~ Pee' dsa~ he' cha'neh'. Jee' jā~ ga'jā' dsa~ he' hwē' jā~.

Ga'lloo' Pee' kih' Cornelio

Ma' ga'jnā' jyoh' jmiī' ga'noo~ Pee', ngooy' kyaah' dsa~ he' hī~ ga'nāā' ko' llāā' øøḡh' jne' hī~ chaa~ Jope kyaayh'. ²⁴Jyoh' jmiī' ga' ga'lla~nāāy' jwī~ Cesarea. Ma' gya' Cornelio jøø~ kyaah' lā'jēē~ ga' hī~ chaa~ kyaay', hī~ kyaah' ome' hī~ jwayh' kyaah'. ²⁵Ma' ga'lloo' Pee' ho'hne' kiyh', ya'hēē' Cornelio mah' ga'hēeyh~. Lā'chah' jā~ ga'juuḡh' Cornelio jné' cha'nē' Pee', ga'jmāāy' jøøḡh'. ²⁶Pero Pee' ga'chaaḡh~ Cornelio ga'siīyh'.

—Noo~, ta' jmee~ lā~na~. Dsa~ ba' hne~, dsa~ ba' jñā' ka~lāh'.

²⁷Lā~ ma'llay' jā~ba' juu' ga'taayh' cha'neh' lā'jiīh' ga'tēēy' jee' tāāh' jwēē' dsa~ hī~ ga'kuh' jee' jā~. ²⁸Mah' ga'jāh' Pee' siīyh'.

—Ma~ñeh' ba' hnāh' kwee~, na'høø' jwēte' la' kyaā' jñāāh' dsa~ judiu he' dsa~tooh' jñāāh' ko' jøḡh' kyaah' hī~ sa' laā' judiu hī~ ni' he' dsa~tooh' jñāāh' cha'neh' kiyh' sa' le'. Pero Dio ma~mi~jnāā~ kin' he' sa' sah' ni' jaa~ dsa~ ni' sa' laay' wa' hī~ cha~ hī~. He~ja~ mo'so' jmee' ga'jnā' kwaat' he' sah' dsa~ hī~ sa' laā' judiu. ²⁹He~ja~ sa' ga'choon' juu' ni' miīh', lā' ma' ga'lloo' juu' kin', chah' ba' ma~jan'. He~ja~ ngiīn' juu' kyah'. ¿He~la' ma' teeh' jāh'?

³⁰He~ja~ ga'jāh' Cornelio:

—Na' ma~hya~ kye' jmiī' sa' ma' kuh' ma' huhn~, jā~ba' hor~ la~ ko~hī' hnē~ ta' ga'hloo' gyan' ngiīn' kin' kih' Dio cha'neh'

la. Koo- ma' ga-jëen- jaa- dsa-nuuh- kyeh' hmiih- jih'gyeh' cha'nën. ³¹ Hi- he' na- ga-jäh': "Cornelio, ma-nuu' ba' Dio lä-jë- he' ma-hlëeh' kyaayh', hi' kye- bih' kwaat- kih' lä-jë- he' ma-kwëeh' hi- tä-nee'. ³² Chee- dsa- ta- Jope mah' wa- jä- Simón hi- tëeyh- Pee'. Hi- he' gya' cha'neh- kih' he' ba' Simón hi- mi-llu' loo- jah', cha'hoo' jmi-neeht-. Wa-ra- ja- hi- he', hlëeh' hne-', ga-siiyh- jnä'. ³³ He- ja- chah' ba' ga'cheen- dsa- na'kyaa' hne-. Hi- llu' ba' ma-jmeeh' ma-neh'. Na' na- lä-jë- jnääh' tøøh' jnääh' jee' la- cha-në Dio, mah' nuu' jnääh' juu' he- ma-hñah- kih' Dio.

Ga'kwa' Pee' juu' cha'neh- kih' Cornelio

³⁴ He- ja- ga-løø' Pee' hlëeh- lä-la-:

—Na' ga' ma-lä-ngëen- kwee-, ma-ra- ju'dsoo' koo- ba' laa- dsa- cha-në Dio. ³⁵ Ti'h' ba' dsë Dio kih' ga-lä-jë- hi- gayh- hi' kih' hi- jmee- he- llu'. ³⁶ He- la- na- juu' he- ga'chee' Dio kih' dsa- Israel. Ju' hmëe' la- he- jmee- hii' ti' kih' dsa- ta-la- kih' Jesucristo hi- laa- Dsa-jøøh' kyaa' lä-jë- dsa-. ³⁷ Neh' ba' hnäh' kwee- ha- lä- ga-la' lä-kaa- hwa' Judea, he- ga-løø' ta' Galilea, ma-ngëe- he- ga-hlëeh' Jwaa- kih' he- saa- dsa- jmi-. ³⁸ Ma-nuuh- ba' hnäh' ha- lä- ga-jmee' Dio kyaah' Jesús dsa- chaa- Nazaret. Ga'kwëeyh' Jmi-lle' Na-jngüi', hi' ga'kwëeyh' cha-miuh- be'. Hi- lä-kaa- jee' ga-ngëey' ga-jmeey' he- llu' jmah' hi- ga-läay' lä-jë- hi- ma' jëe- wi' kaa- hi- sa-llu', jëeh' Dio cheh' kyaayh'.

³⁹ Jmee- jnääh' ju' dsoo' kih' lä-jë- he- ga-jmee' Jesús hwa' Judea hi' jee' jwü- Jerusalén. Hi- he' ga-jngüih' dsa- kih', na-taay- dsøh' hma-cru'. ⁴⁰ Pero Dio ga-mi-jiiyh' ma' ga-hya- hnë- jmi' hi' ga-mi-jnäay- mah' jëe' dsih' he- ma-lä-jiiyh'. ⁴¹ Pero sa- ga-mi-jnäay- kih' lä-jë- dsa-. Ma-la' kyaa' jnääh' hi- ga-lleeh- Dio jää' ba' ga-mi-jnäay- mah' jmee' jnääh' ju' dsoo' kiyh', jnääh' hi- ga-kuh- ga-hih' kyaayh' ma-ngëe' ma-lä-jiiyh' jee' kih' hi- na-juu'. ⁴² Ja- ga' ga'cheey' jnääh' kwa-jnääh' juu' kih' lä-jë- dsa-. Mah' jmee' jnääh' dsoo', Jesús he' hi- na-hña- kih' Dio, laay' jwëe' kih' lä-jë- dsa- hi- jiih' hi- lä-jä- kih' hi- na-juu'.

⁴³ Ga-lä-jë- hi- ga-ngëe' juu' kih' Dio llo'joo' ga-jmee' dsoo' kih' Jesús, ga-jäyh', ta-la- kih' bih' dsa- che- dso'kye- kih' lä-jë- hi- heeh- juu' kiyh'.

Ga'hyoh' dsa- hi- sa- laa' judiu Jmi-lle' kih' Dio

⁴⁴ Hlëeh' ga' Pee' lä-jä- ma' ga-jyoo' Jmi-lle' Na-jngüi' né' kih' lä-jë- dsa- hi- ma' tääh' nuu- jee' ja-. ⁴⁵ Lä-jë- øøh' jne' hi- laa' judiu hi- ga-lla-nää' kyaah' Pee' ga-taayh' jëe- dsayh' ma' ga-jëey' ga'hyoh' dsa- hi- sa- laa' judiu Jmi-lle' Na-jngüi'. ⁴⁶ Ga-nuuy' hlëeh' dsa- he' jyoh' juu' hi' ma' jmeey' juuh- kih' Dio. ⁴⁷ He- ja- ga-jäh' Pee':

—Jii- le' ha' kih' dsa- la- he- saay- jmi-, na' he- ma-hyoyh- Jmi-lle' Na-jngüi' ja-ba' lä-koo- ma-hñah- jne'?

⁴⁸ He- ja- ga-jmee' Pee' mada- ga-saay- jmi- lä'hiih' kih' Jesús Dsa-jøøh' jnäñ. Ja-ga' ga'chu- dsa- he' kyaah' Pee' mah' jäy' miuh- jmi' kyaayh'.

11

Ga-jmeeh' Pee' juu' kih' øøh' jne' hi- ma' tääh' Jerusalén

¹ Ga-nuu' apóstole, hi' ga-nuu' øøh' jne' hi- ma' tääh' Judea he- ga-heeh- lä-kye- hi- sa- laa' judiu juu' kih' Dio. ² Ma' jah' Pee' ta' Jerusalén, ko-lla- øøh' jne' ga-løø' ti-choo' juu' kyaayh', kih' he- ma-laay' he- jmee' bi' juuh' jmi-ngo' kih' dsa-nuuh-. ³ Ga-jäyh':

—Jhe-la' ñeeh' na-jëeh' dsa- hi- sa- ga-wih' jmi-ngo' kih' hi' na'kuh' kyaayh' ko-jøh'?

⁴ He- ja- ga-jmeeh' Pee' juu' lä- ma' huuh' ha- lä- ga-la' kiyh' ta- jee- ñee'y, ga-jäyh':

⁵ —Jnä' ma' gyan' jwi- Jope ngün' kin' kih' Dio ma' ga-hëe' mi-nën- koo- he- ga-mi-jnä- Dio kin-. Ga-jëen' koo- he- la' lä-koh' ta-jmaah' na-hñu- lä-jë- kye' sa'kiuh' ga-jyoo' gyuu- lä- ga-të- jee' ma' gyan'. ⁶ Ga-jëen' kwee-, hi' ga-mi-kyuun- hi- jah' ma-tääh' neh-. Ga-jëen' jah' hi- choo' goo- ti-, ga-jëen' jah' hä- kyaah' jah' hi- sëeh' hñii' hwa' hi' ga-jëen' ta-jah' hi- hëe- gyuu-. ⁷ Jee' ja- ga-nuun' koo- lle- he- ga-hlëeh' gyuu-, ga-jäh': "Noo- Pee', jngëeh' jah' na- mah' kuh'." ⁸ He- ja-

gaⁿgiinⁿ kiyhⁿ: “Jahⁿhaⁿ Dsaⁿjōhⁿ kyaanⁿ. Jēēhⁿ, niⁿ jaaⁿ hiⁿ laaⁿ waⁿ hiⁿ chaⁿ hiⁿ hiⁿ niⁿ jaaⁿ hiⁿ sahⁿ saⁿ maⁿ kuhⁿnⁿ jihⁿkohⁿ.”
 *Kooⁿ kaⁿlāhⁿ gaⁿhlēēhⁿ gyuuⁿhⁿ jeeⁿ gaⁿtēⁿ toⁿ jiihⁿ: “Kihⁿ hiⁿ gaⁿjmāāⁿ Dio naⁿjngēēⁿ, taⁿ jawahⁿ laayⁿ waⁿ hiⁿ chaⁿ hiⁿ.”¹⁰ Hnēⁿ jiihⁿ gaⁿlaⁿ lāⁿjaⁿ, jaⁿ gaⁿ soohⁿ kaⁿlāhⁿ taⁿjmaahⁿ jaⁿ, ngoohⁿ taⁿ gyuuⁿhⁿ. ¹¹Lāⁿchahⁿ jaⁿ gaⁿllaⁿnāāⁿ uuⁿ dsaⁿnūuhⁿ hiⁿ yaⁿnāāⁿ Cesarea, hnaayhⁿ jnāⁿ jeeⁿ maⁿ gyanⁿ. ¹²Hiⁿ Jmiⁿlleⁿ kihⁿ Dio gaⁿsiihⁿ jnāⁿ jeeⁿ jaⁿ: “Gwaⁿ baⁿ hneⁿ, taⁿ jmeeⁿ toⁿ hohⁿ”, gaⁿjāyhⁿ. Hiⁿ jneeⁿ oohⁿ jneⁿ hiⁿ chaaⁿ jeeⁿ jaⁿ gaⁿjmeēⁿ koⁿjōhⁿ kyaahⁿ jnāⁿ lāⁿ gaⁿtēⁿ chaⁿnehⁿ kihⁿ dsaⁿnūuhⁿ hiⁿ gaⁿtēēhⁿ jnāⁿ. ¹³Dsaⁿnūuhⁿ heⁿ, gaⁿjmeeyhⁿ juuⁿ heⁿ gaⁿjēēⁿ jaaⁿ āngel hiⁿ gaⁿnooⁿ chaⁿnēyⁿ chaⁿnehⁿ kiyhⁿ. Hiⁿ gaⁿjmeeyhⁿ juuⁿ haⁿ lāⁿ gaⁿjāhⁿ āngel siyhⁿ: “Cheēⁿ dsaⁿ taⁿ Jope mahⁿ waⁿ jāⁿ Simón, hiⁿ tēēyhⁿ Peeⁿ. ¹⁴Hiⁿ heⁿ kwaⁿ juuⁿ haⁿ lāⁿ jeeⁿ lāāhⁿ kyaahⁿ lāⁿjēēⁿ hiⁿ chaaⁿ kyahⁿ”, gaⁿjāhⁿ āngel siyhⁿ. ¹⁵Lāⁿ maⁿ gaⁿlōonⁿ hlēēhnⁿ dsaⁿ heⁿ, gaⁿjyooⁿ Jmiⁿlleⁿ Naⁿjngiiⁿ nēⁿ kihⁿ lāⁿjaaⁿ lāⁿjaaⁿ, lāⁿkohⁿ gaⁿjyooⁿ nēⁿ jnānⁿ lāⁿ maⁿ toⁿ nēⁿ. ¹⁶Jaⁿ gaⁿ gaⁿlāⁿdsoohⁿ dsēnⁿ lāⁿkooⁿ gaⁿjāhⁿ Jesús jāāⁿ: “Maⁿraⁿ juⁿ dsooⁿ, Jwaaⁿ gaⁿchaayⁿ dsaⁿ jmiⁿ kyaahⁿ jmiⁿ baⁿ, pero hnāhⁿ saahⁿ hnāhⁿ jmiⁿ kyaahⁿ Jmiⁿlleⁿ Naⁿjngiiⁿ.” ¹⁷Cherⁿmahⁿ Dio gaⁿkwēēhⁿ dsaⁿ heⁿ, jaⁿ baⁿ heⁿ gaⁿkwēēyhⁿ jneⁿ lāⁿ maⁿ gaⁿheehⁿ jneⁿ Jesús Dsaⁿjōhⁿ jnānⁿ, cheeⁿ laaⁿ jnāⁿ mahⁿ jwiinⁿ Dio: “Taⁿ kwēēhⁿ hiⁿ naⁿ?”

¹⁸Maⁿ gaⁿnuuⁿ dsaⁿ heⁿ juuⁿ kihⁿ Peeⁿ gaⁿtaayhⁿ tiⁿ baⁿ, gaⁿjmeeyⁿ juuhⁿ kihⁿ Dio, gaⁿjāyhⁿ:

—Naⁿ gaⁿ maⁿ naⁿ jwēⁿ kihⁿ hiⁿ saⁿ laaⁿ judiu mahⁿ dsaⁿjēeyhⁿ kyaahⁿ Dio hiⁿ jmeeⁿ chaaⁿ dsaⁿ.

Gaⁿlāⁿjwēēⁿ oohⁿ jneⁿ jeeⁿ jwiⁿ Antioquía

¹⁹Lāⁿ maⁿ gaⁿjngiihⁿ dsaⁿ kihⁿ Esteban, gaⁿlōoⁿ dsaⁿ jmeehⁿ oohⁿ jneⁿ. Heⁿjaⁿ gaⁿhweēyⁿ jeeⁿ jwiⁿ Jerusalén, gaⁿsaⁿ gaⁿjīneyⁿ gaⁿnāyⁿ taⁿ jeeⁿ jyohⁿ. Gaⁿnāyⁿ taⁿ Fenicia, taⁿ Chipre, taⁿ Antioquía. Dsaⁿ judiu heⁿ gaⁿnāyⁿ kwayⁿ juuⁿ kihⁿ Dio lāⁿkaaⁿ jeeⁿ tāāhⁿ maⁿlaⁿ dsaⁿgooⁿ bihⁿ. ²⁰Pero jeeⁿ kihⁿ hiⁿ gaⁿhwēēⁿ heⁿ, maⁿ tāāhⁿ koⁿllaāⁿ

hiⁿ chaaⁿ Chipre hiⁿ maⁿ tāāhⁿ hiⁿ chaaⁿ Cirene. Maⁿ gaⁿllaⁿnāāⁿ hiⁿ heⁿ jwiⁿ Antioquía gaⁿkwayⁿ juⁿhmēēⁿ kihⁿ Jesús lāⁿkyeⁿ kihⁿ hiⁿ saⁿ laaⁿ judiu. ²¹Peerⁿ chaⁿmiihⁿ beⁿ gaⁿkwaⁿ Dio kiyhⁿ, heⁿjaⁿ jwēēⁿ dsaⁿ gaⁿngēēⁿ hñiiⁿ kihⁿ Jesús jwiⁿ Antioquía.

²²Gaⁿtēēhⁿ oohⁿ jneⁿ hiⁿ maⁿ tāāhⁿ Jerusalén juuⁿ jaⁿ. Heⁿjaⁿ gaⁿcheeyⁿ Bernabé, ngooyⁿ taⁿ jwiⁿ Antioquía. ²³Maⁿ gaⁿllooⁿ Bernabé jeeⁿ jaⁿ, gaⁿjēēyⁿ heⁿ gaⁿmiⁿjāāⁿ Dio chaⁿmiihⁿ dsaⁿ heⁿ, heⁿjaⁿ gaⁿtihⁿ dsēyⁿ. Hiⁿ gaⁿkwēēyhⁿ nuuhⁿ mahⁿ dsaⁿtaayhⁿ miⁿteyhⁿ lāⁿkaaⁿ tuhⁿdsēyⁿ kihⁿ Dsaⁿjōhⁿ jnānⁿ. ²⁴Bernabé heⁿ maⁿ lluⁿ dsēyⁿ hiⁿ maⁿ dsooⁿ dsēyⁿ chaⁿmiihⁿ kaⁿlāhⁿ hiⁿ maⁿ kyeⁿ chaⁿmiihⁿ beⁿ kihⁿ Jmiⁿlleⁿ Naⁿjngiiⁿ. Maⁿ gaⁿjēēⁿ dsaⁿ haⁿ lāⁿ jmeeyⁿ, heⁿjaⁿ jwēēⁿ dsaⁿ gaⁿheehⁿ juuⁿ kihⁿ Dsaⁿjōhⁿ jnānⁿ.

²⁵Maⁿngēēⁿ heⁿ jaⁿ, yaⁿhēēⁿ Bernabé ngooⁿ taⁿ Tarso naⁿhnāyⁿ Saulo. Maⁿ gaⁿjnāyⁿ Saulo, gaⁿjāyⁿ taⁿ Antioquía. ²⁶Jeeⁿ jaⁿ gaⁿtaayhⁿ kooⁿ ñeⁿ jmiⁿ kyaahⁿ oohⁿ jneⁿ heⁿ mahⁿ gaⁿmiⁿtēēyⁿ jwēēⁿ dsaⁿ. Jeeⁿ jwiⁿ Antioquía jaⁿ, jeeⁿ jaⁿ toⁿ nēⁿ gaⁿmiⁿcheeyⁿ oohⁿ jneⁿ cristiano, heⁿ hnōoⁿ jāhⁿ Cristo mahⁿ.

²⁷Jmiⁿ jaⁿ gaⁿhwēēⁿ koⁿllaāⁿ hiⁿ gaⁿngēēⁿ juuⁿ kihⁿ Dio hiⁿ maⁿ tāāhⁿ Jerusalén, naⁿnāyⁿ taⁿ jeeⁿ jwiⁿ Antioquía. ²⁸Jaaⁿ dsaⁿ heⁿ hiⁿ cheeⁿ Agabo, gaⁿnooyⁿ gaⁿhlēēyhⁿ lāⁿkooⁿ jāhⁿ Jmiⁿlleⁿ kihⁿ Dio, gaⁿjāyhⁿ jāⁿ kooⁿ hooⁿ lāⁿkaaⁿ jmiⁿgyuuⁿ. Hiⁿ gaⁿlāⁿteⁿ baⁿ lāⁿkooⁿ gaⁿjāhⁿ Agabo, lāⁿ maⁿ laaⁿ Claudio rey toⁿ nēⁿ. ²⁹Heⁿjaⁿ gaⁿtaahⁿ oohⁿ jneⁿ hiⁿ tāāhⁿ Antioquía juuⁿ kweeⁿ heⁿ cheeyⁿ miihⁿ kuⁿ kihⁿ oohⁿ jneⁿ hiⁿ tāāhⁿ taⁿ Judea, haⁿ kooⁿ teⁿ tāāⁿ kwaⁿ lāⁿjaaⁿ lāⁿjaaⁿ. ³⁰Lāⁿjaⁿ gaⁿjmeeyⁿ hiⁿ gaⁿtooyhⁿ gooⁿ Bernabé kuⁿ jaⁿ kyaahⁿ Saulo mahⁿ naⁿngēēyⁿ kihⁿ hiⁿ maⁿ laaⁿ dsaⁿgyuuⁿhⁿ kyaahⁿ gwahⁿ hwaⁿ Judea jaⁿ.

12

Gaⁿjngēēyhⁿ Jacobo hiⁿ gaⁿtaayhⁿ Peeⁿ nehⁿñeⁿ

¹Jaⁿbaⁿ jiiⁿ jaⁿ, gaⁿjmeeyⁿ rey Herode madaⁿ heⁿ gaⁿjmeeyhⁿ koⁿllaāⁿ oohⁿ jneⁿ. ²Gaⁿjngēēyhⁿ Jacobo oohⁿ Jwaaⁿ kyaahⁿ ñeⁿ tuuhⁿ. ³Maⁿ gaⁿnuuⁿ rey heⁿ heⁿ gaⁿtihⁿ

dsē¹ dsa⁻ judiu he⁻ ga⁻juu¹ Jacobo, he⁻ja⁻ ga⁻jmeey¹ mada⁻ wa⁻ jaa¹ Pee¹ ka⁻lāh¹. He⁻ja⁻ ga⁻la¹ ma⁻tē⁻ jmi¹ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ he⁻ni⁻ih⁻ he⁻ sa⁻ kyaah¹ levadura. ⁴Ma⁻ ga⁻jaa¹ Pee¹, ga⁻taah⁻ dsih⁻ neh⁻ne¹. Ga⁻taayh⁻ ja⁻goo⁻ kye⁻ nāā¹ hløø¹ hi⁻ ma⁻ jāā¹ ma⁻kyeē⁻ lā⁻koo⁻ nāā¹ hi⁻ ga⁻hāā¹ Pee¹. Herode ma⁻jmeē⁻ huū⁻dsē⁻ ma⁻mi⁻jnāāy⁻ kih¹ dsa⁻ ga⁻ma⁻goh⁻ jmi¹ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ judiu borrego māh¹. ⁵Ga⁻jā¹ ba⁻ Pee¹ neh⁻ne¹ pero ta⁻kō⁻ jiūh⁻ ma⁻hāāy⁻ neh⁻ne¹ ni⁻ jaa⁻ øøh¹ jne¹ sa⁻ ga⁻tuy⁻ he⁻ ma⁻ chuuy⁻ kyaah¹ Dio kwaat⁻ kih¹ Pee¹.

Dio ga⁻llē⁻ Pee¹ neh⁻ne¹

⁶La⁻ kwaat⁻ ma⁻mi⁻jnāā⁻ Herode kih¹ dsa⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻jna¹. Pero ja⁻ba⁻ hwē¹ ja⁻, ma⁻ na⁻kyaa¹ Pee¹ na⁻hūu⁻ kyaah¹ to¹ cadēn⁻ ja⁻ba⁻ jee⁻ kih¹ uu¹ hløø¹ hi⁻ ma⁻na⁻hūu⁻ kyaayh¹. Hi⁻ ma⁻tāāh⁻ ga⁻jnah¹ hløø¹ hi⁻ ma⁻høø¹ hoo⁻ neh⁻ne¹ ja⁻. ⁷Ni⁻sa⁻ ga⁻lā⁻liih⁻ ga⁻hløø¹ he⁻, ma⁻ ga⁻lloo¹ jaa⁻ āngel kyaa¹ Dio, hi⁻ lā⁻ ga⁻dsa⁻ neh⁻ne¹ 'ga⁻lā⁻jnā⁻je⁻. Lā⁻chah¹ ja⁻ ga⁻chaay¹ Pee¹, ga⁻siyh¹.

—Noo⁻ na⁻koh¹.

Lā⁻chah¹ ja⁻ ga⁻sa¹ ga⁻hla¹ cadēn⁻ he⁻ma⁻na⁻hūu⁻ gooy⁻. ⁸Hi⁻ ga⁻jāh⁻ āngel:

—Kye⁻h⁻ hmi⁻h⁻ kyah¹, hee⁻ loo⁻ kyah¹.

Lā⁻ja⁻ ga⁻jmeē⁻ Pee¹, mah¹ ga⁻siyh¹ ka⁻lāh¹:

—Bāā⁻ hmi⁻h⁻ kyah¹ mah¹ man⁻ ga⁻juh⁻.

⁹Hi⁻ ya⁻hēē⁻ āngel, kaah¹ llē⁻ Pee¹. Sa⁻ñey⁻ che⁻ dsoo⁻ he⁻ jmeē⁻ āngel, he⁻ kē⁻ bih⁻ laay⁻. ¹⁰Ga⁻ngēēy⁻ jee⁻ ma⁻tāāh⁻ koo⁻ nāā¹ hløø¹, hi⁻ lā⁻ja⁻ jee⁻ ga⁻tē⁻ to¹ nāā¹ hløø¹, ja⁻ga⁻ ga⁻tēēy⁻ ho⁻haah⁻ he⁻ la⁻ kyaah¹ ñē¹ jee⁻ hwēē⁻ dsa⁻ ta⁻ cha⁻jwē¹. Hñi⁻ ga⁻haah⁻ ja⁻ ga⁻na⁻. Ga⁻hwēēy⁻, hi⁻ ga⁻kwayh¹ koo⁻ jwē¹, jee⁻ ja⁻ ga⁻bi⁻ āngel kih¹ Pee¹. ¹¹Ja⁻ ga⁻lā⁻liih⁻ Pee¹, ga⁻jmeey⁻ huū⁻dsē⁻:

—Dsoo⁻ ba⁻ ma⁻cheē⁻ Dio āngel kyaa¹ hi⁻ ma⁻lāā⁻ jnā⁻ kih¹ Herode hi⁻ ma⁻lāāy⁻ jnā⁻ kih¹ lā⁻jē⁻ he⁻ ma⁻hnøø⁻ dsa⁻ goon⁻ he⁻ ma⁻jmeē⁻ kin¹.

¹²Ma⁻ ga⁻lā⁻liiyh⁻ he⁻ ma⁻na⁻laay⁻, lā⁻chah¹ ja⁻ ngaayh¹ ta⁻ kih¹ María choo¹ Jwaa⁻, he⁻ ba⁻ hi⁻ tēēy⁻ Marcos, jee⁻ ma⁻tāāh⁻ jwēē⁻ hi⁻ ngi⁻ kih¹ Dio. ¹³Ma⁻ ga⁻lloo¹ Pee¹ ho⁻haah⁻ jee⁻ dsa⁻taah⁻ dsa⁻, ga⁻tēēy¹.

Lā⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻nuu⁻ jaa⁻ chih⁻mē⁻ hi⁻cheē⁻ Rode tēēy⁻, mah¹ ngooy¹ na⁻jēēy⁻. ¹⁴Lā⁻chah¹ ja⁻ ga⁻lā⁻kyuuyh⁻ lle⁻ kih¹ Pee¹ hi⁻ ma⁻tēē⁻. Peer¹ ga⁻nøh¹ dsēy¹. Ni⁻sa⁻ ga⁻nāy⁻ ho⁻haah⁻ ja⁻, ngaayh¹ ko⁻chih⁻ na⁻jmeeyh⁻ juu¹ kih¹ hi⁻ ma⁻tāāh⁻ cha⁻neh⁻ ja⁻, ga⁻jāyh⁻:

—Hi⁻ Pee¹ cheh¹ ho⁻haah⁻.

¹⁵He⁻ja⁻ ga⁻jāh⁻ hi⁻ ma⁻tāāh⁻ jee⁻ ja⁻, siyh⁻ chih⁻mē⁻ he⁻:

—He⁻ ngaah⁻ ba⁻ hne⁻ na⁻.

Pero chih⁻mē⁻ he⁻ sa⁻ tāā⁻ sa⁻ jaay⁻, ma⁻jāyh⁻:

—Hi⁻ he⁻ na⁻.

He⁻ja⁻ ga⁻jāh⁻ dsa⁻ he⁻:

—Āngel kyaa¹ Pee¹ ba⁻ na⁻.

¹⁶Lā⁻ ma⁻cheh¹ ja⁻ba⁻ Pee¹ ho⁻haah⁻ ja⁻, tēēy⁻. Ja⁻ga⁻ ga⁻nāy⁻ ho⁻haah⁻ ja⁻, ga⁻jēēy⁻ Pee¹. Ga⁻taayh⁻ jēē⁻ dsayh⁻. ¹⁷He⁻ja⁻ ga⁻jmeē⁻ Pee¹ lii⁻ kyaah¹ gooy⁻, mah¹ sa⁻tooyh¹ miih¹. Ga⁻jmeeyh⁻ juu¹ ha⁻ lā⁻ ga⁻jmeē⁻ Dio he⁻ ya⁻hēēy⁻ neh⁻ne¹, hi⁻ ga⁻jāyh⁻:

—Go⁻jmeeh⁻ juu¹ la⁻ kih¹ Jacobo hi⁻ kih¹ lā⁻jēē⁻ øøh¹ jne¹.

Ja⁻ga⁻ ya⁻hēēy⁻ ngooy¹ ta⁻ jee⁻ jyoh⁻.

¹⁸Ma⁻ ga⁻jna¹ jyoh⁻ jmi¹, Peer¹ ga⁻tēē⁻ ga⁻jēē⁻ hløø¹ he⁻ kyaah¹ dsa⁻kyayh¹, kih¹ he⁻ sa⁻ ga⁻jēēy⁻ ha⁻ lā⁻ ya⁻hēē⁻ Pee¹ jee⁻ ja⁻.

¹⁹He⁻ja⁻ ga⁻jmeē⁻ Herode mada⁻ he⁻ na⁻h⁻nāāy⁻ Pee¹ ka⁻lāh¹. Ma⁻ sa⁻ ga⁻jnāāy⁻, ga⁻lla⁻kyay⁻ hløø¹ he⁻ jmi¹. Lā⁻jiūh⁻ ga⁻jmeey⁻ mada⁻ he⁻ ga⁻jngēēy⁻ hløø¹ he⁻. Ja⁻ga⁻ ya⁻hēēy⁻ hwa¹ Judea, ngooy¹ na⁻gyay⁻ ta⁻ Cesarea.

Ga⁻juu¹ Herode

²⁰Pero ma⁻cha⁻ hnii⁻ kih¹ Herode kyaah¹ dsa⁻ chaa⁻ Tiro hi⁻ kyaah¹ hi⁻ chaa⁻ Sidón ka⁻lāh¹. Dsa⁻ hi⁻ ma⁻chaa⁻ jee⁻ ja⁻ sa⁻ ma⁻hnøø⁻ hnii⁻. Jēēh⁻ ma⁻ga⁻nāāy⁻ lay⁻ løø¹ ta⁻ jwi⁻ kih¹ Herode. He⁻ja⁻ na⁻nāāy⁻ na⁻llay⁻ juu¹ kyaah¹ Herode. Pero to⁻ñē⁻ dā⁻, ga⁻taayh⁻ juu¹ kwee⁻ kyaah¹ Blasto, hi⁻ kye⁻ ta⁻ juuh⁻ kyaah¹ rey Herode, mah¹ hñi⁻ bih⁻ llay⁻ juu¹ kyaah¹ Herode. ²¹He⁻ja⁻ ga⁻tøø⁻ rey he⁻ jmi¹ he⁻ ya⁻nāā⁻ dsa⁻. Ma⁻ ga⁻lloo¹ jmi¹ ja⁻, ga⁻lla⁻nāā⁻ dsa⁻ he⁻ hi⁻ ga⁻kēh⁻ rey hmi⁻h⁻ he⁻ kēyh⁻ ma⁻llay⁻ ta⁻ mah¹ na⁻gyay⁻ nē⁻ta⁻ kiyh¹, ga⁻kway⁻ juu¹. ²²Ma⁻

ga⁺nuu⁺ dsa⁻ he⁺ juu⁺ kiyh⁺ ja⁻, ga⁻tooyh⁺ cha⁻miih⁻ miih⁻, ga⁻jäyh⁺:

—Ja⁻ he⁺ dsa⁻ñuu^h na⁻ hlëeh⁺, Dio ba⁺ na⁻ hlëeh⁺.

²³ Lã⁻chah⁺ ja⁻, ja⁺ jaa⁻ ángel kya⁺ Dio, ga⁺jmeey⁺ dsoo⁺ kih⁺ rey Herode, kih⁺ he⁻ sa⁺ ga⁺jmeey⁺ juu^h kih⁺ Dio. He⁻ja⁻ ga⁺kaay⁺ jah⁺ lã⁻jiih⁺ ga⁻juuy⁺.

²⁴ Pero ga⁻nää⁺ ba⁺ øøh⁺ jne⁺ kway⁻ juu⁺ kih⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnãn⁺ hi⁻ cha⁻ga⁺miih⁻ ngoo⁺ dsa⁻lã⁻jwëë⁺ hi⁻ heeh⁻ juu⁺ ja⁻.

²⁵ Ma⁺ ga⁻hña⁺ ta⁺ he⁻ na⁻ hña⁺ Bernabé kya⁺h⁺ Saulo, ga⁺hweey⁺ Jerusalén, ga⁻lã⁻näy⁺ ka⁻lãh⁺ Antioquía jãäy⁺ Jwaa⁺ hi⁻ tëëyh⁻ Marcos.

13

Ga⁻hñaay⁺ Bernabé kya⁺h⁺ Saulo mah⁺ dsa⁻näy⁺ dsa⁻kway⁻ ju⁺hmëë⁺

¹ Jee⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺ hi⁻ ma⁺ tãäh⁺ Antioquía ja⁻, ma⁺ tãäh⁺ hi⁻ ma⁺ ngëë⁻ juu⁺ kih⁺ Dio hi⁺ ma⁺ tãäh⁺ ta⁻jwoh⁺. Hi⁻ he⁺ Bernabé, hi⁻ Simón hi⁻ ma⁺ tëëyh⁻ Lãh⁻, Lucio hi⁻ ma⁺ chaa⁻ Cirene, Manaén hi⁻ ga⁻kwa⁺ kwee⁻ kya⁺h⁺ Herode hi⁻ ma⁺ lã⁻ lle⁺ moh⁺ hwa⁺ Galilea, hi⁻ Saulo ka⁻lãh⁺. ² Ta⁻ko⁻jiih⁺ ma⁺ tãäh⁺ øøh⁺ jne⁺ he⁺ sa⁻ kuh⁺ hiih⁻, hnaayh⁻ Dio lã⁻kã⁻ tuh⁻dsëy⁺, ga⁻hlëëh⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺ kya⁺ayh⁺, ga⁻siyh⁺:

—Hña⁺ Bernabé kya⁺h⁺ Saulo mah⁺ jmeey⁺ ta⁺ he⁻ kwëëh⁻ jnih⁺.

³ Ma⁺ ngëë⁻ ma⁻ngiiy⁺ kih⁺ Dio sa⁻ ga⁻kuh⁻ ga⁻hiyh⁺, ja⁻ga⁻ ga⁻kyey⁻ gooy⁻ nã⁻ kih⁺ Bernabé kya⁺h⁺ Saulo. Hi⁻ ma⁻dsaa⁺ he⁻ ja⁻, ga⁻hiyh⁺ juu⁺ kya⁺h⁺ dsa⁻kyayh⁺.

⁴ Ngoo⁺ Bernabé kya⁺h⁺ Saulo ta⁺ Chipre

⁴ Ngoo⁺ Bernabé kya⁺h⁺ Saulo ta⁺ hwa⁺ Seleucia lã⁻hih⁺ kih⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺. Ma⁺ ga⁻lla⁻näy⁺ Seleucia, ga⁻taayh⁺ neh⁻ barco, ga⁻näy⁺ ta⁺ hwa⁺ he⁻ cheë⁻ Chipre. ⁵ Ma⁺ ga⁻tëëy⁺ jwii⁻ Salamina, ga⁻taayh⁺ neh⁻ gwah⁺ kih⁺ judiu he⁻ tøø⁺jee⁺ jwii⁻ ja⁻, mah⁺ ga⁻kway⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. Hi⁻ ma⁺ jãäy⁺ Jwaa⁺ hi⁻ ma⁺ kwa⁺ be⁺ kiyh⁺.

⁶ Ga⁻ngëëy⁺ lã⁻ ga⁻dsa⁺ hwa⁺ Chipre he⁻ hã⁺ jee⁺ jmi⁻neeh⁺, lã⁻jiih⁺ ga⁻lla⁻näy⁺ jee⁺ jwii⁻ Pafos. Jee⁺ ja⁻ ga⁻jey⁺ jaa⁻ judiu hi⁻ tëë⁻ ji⁻nah⁺, hi⁻ ma⁺ cheë⁻ Barjesús. Ma⁺ jmãäy⁺ hñiiy⁺ lã⁻koh⁺ jaa⁻ hi⁻ ngëë⁻ juu⁺ kih⁺ Dio. ⁷ Dsa⁻ tëë⁻ he⁺ ma⁺ jwayh⁺ kya⁺h⁺

lle⁺ moh⁺ hi⁻ ma⁺ cheë⁻ Sergio Paulo, hi⁻ kyuu^h cha⁻miih⁻. He⁻ja⁻ lle⁺ moh⁺ he⁺ ga⁺jmeey⁺ mada⁻ he⁻ na⁻kyaay⁺ Bernabé kya⁺h⁺ Saulo, kih⁺ he⁻ ga⁻lã⁻hyoh⁺ dsëy⁺ nuuy⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. ⁸ Pero dsa⁻ tëë⁻ he⁺, hi⁻ tëëyh⁻ Elima kya⁺h⁺ juu⁺ griego, hi⁻ he⁺ na⁻, ma⁺ ha⁻ kih⁺ Bernabé kya⁺h⁺ Saulo. Jëëh⁺, sa⁺ ma⁺ hnøøy⁺ he⁻ ma⁺ heeh⁻ lle⁻ moh⁺ he⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. ⁹ He⁻ja⁻ ga⁻hlëëh⁺ Saulo, he⁺ ba⁺ hi⁻ cheë⁻ Paa⁺. Ga⁻hlëëyh⁺ kya⁺h⁺ cha⁻miih⁻ be⁺ kih⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺ hi⁻ ga⁻jëëy⁺ kqo⁻ hweh⁻ nã⁻ dsa⁻ tëë⁻ he⁺. ¹⁰ Mah⁺ ga⁻jäyh⁺:

—He⁻ ba⁺ che⁻ ta⁻juu^h hne⁻, Peer⁺ hlëëh⁺ hne⁻, joo⁺ hi⁻ sa⁻llu⁺. ¿He⁻la⁻ hnooh⁻ lla⁻dsëëh⁺ kih⁺ lã⁻jë⁺ he⁻ llu⁺? ¿Lih⁺ ba⁺ lla⁺ he⁻ hah⁻ kih⁺ jwë⁺ llu⁺ kih⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnãn⁺? ¹¹ Na⁺ heeh⁺ Dio hne⁻ wii⁺. Jã⁺ tuu⁺ mĩ⁻nëh⁺. Mo⁻so⁻ jëëh⁺ jmëë⁺ hyoo⁻ miih⁻ jmi⁺ — ga⁻jäh⁺ Paa⁺.

Lã⁻chah⁺ ja⁻ ga⁻løø⁻ mĩ⁻nëy⁺ mah⁺ ga⁻jäy⁺ tuu⁺. Lã⁻ku⁺ lã⁻jii⁺ kiyh⁺ ma⁺ hnaayh⁻ jaa⁻ hi⁻ ma⁺ jãäy⁺, kih⁺ he⁻ mo⁻so⁻ ga⁻lã⁻jnã⁺ mĩ⁻nëy⁺. ¹² Ma⁺ ga⁻jëë⁺ lle⁺ moh⁺ he⁻ ga⁻la⁻ lã⁻ja⁻, ga⁻heeyh⁻ kih⁺ Jesús. Peer⁺ ga⁻lã⁻dsaa⁺ dsëy⁺ ma⁺ ga⁻nuuy⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús.

¹³ Nee⁺ Paa⁺ kya⁺h⁺ Bernabé Antioquía he⁻ na⁻heë⁻ hwa⁺ Pisidia

¹³ Ja⁻ga⁻ ya⁻hëë⁺ Paa⁺ jwii⁻ Pafos ja⁻ kya⁺ayh⁺ dsa⁻kyayh⁺, ga⁻näy⁺ ta⁺ Perge, jwii⁻ he⁻ na⁻heë⁻ Panfilia. Pero Jwaa⁺ ga⁻bee⁺ dsa⁻kyayh⁺ mah⁺ ngaayh⁺ ta⁺ Jerusalén. ¹⁴ Ga⁻ngëë⁻ Paa⁺ kya⁺h⁺ Bernabé jwii⁻ Perge, ga⁻lla⁻näy⁺ ta⁺ jyoh⁺ Antioquía he⁻ nøø⁺ hwa⁺ Pisidia. Ma⁺ ga⁻të⁺ jmi⁺ he⁻ tëeh⁻ dsa⁻ dsë⁺, ngoo⁺ Paa⁺ kya⁺h⁺ Bernabé gwah⁺ kih⁺ dsa⁻ judiu mah⁺ ga⁻taayh⁺ jee⁺ ja⁻. ¹⁵ Ma⁺ ngëë⁻ ma⁻hë⁺ jaa⁻ dsa⁻ miih⁻ he⁻ na⁻sih⁻ nã⁻ ley⁺ kih⁺ Moisé hi⁻ ga⁻hëy⁺ miih⁻ he⁻ ga⁻si⁺ hi⁻ ga⁻ngëë⁻ juu⁺ kih⁺ Dio, ja⁻ga⁻ ga⁻jäh⁺ dsa⁻kaah⁺ hi⁻ ma⁺ hã⁺ goo⁻ gwah⁺ ja⁻:

—Cher⁺ mah⁺ cha⁻ miih⁻ he⁻ jwah⁺ hnãh⁺ dsa⁻ñuu^h øøhn⁺, hlëëh⁺ jnãäh⁺ miih⁻ he⁻ jmee⁺ llu⁺ kya⁺ jnãäh⁺ —ga⁻jäyh⁺.

¹⁶ He⁻ja⁻ ga⁻noo⁻ Paa⁺, ga⁻jmeey⁺ lii⁻ kya⁺h⁺ gooy⁻ mah⁺ wa⁺ dsa⁻taayh⁺ tii⁺. Ga⁻jäyh⁺:

—Nuū da hnāh' dsa- Israel hi- lā-jēē ga hnāh' hi- gah' Dio. ¹⁷ Dio kyaā jnāāh' dsa- Israel, ga lleeḥ- dsa- ma-gyuh- kyaā jnāāh' mah' leey' dsa- kyaay' hi- ngoo' ba mi-jāy' lā-jīh' ga tē' koo- jwī- juuḥ- lā- ma tāāyh' hwa' Egipto ma-ke' laay' dsa- jnāh' kih' hwa' ja-. Ma-ngēē he- ja-, kyaah' cha-miīh' be' ga-hwēē Dio dsa- he' hwa' ja-, mah' ga-lla-nāy' hwa' kih'. ¹⁸ Ta-ko- jīh' ga-tāh' dsa- he' to'loo' ji-ñe- jee' la' hwa' kii', ga-lā-be' dsē Dio kyaayh' kih' lā-jē he- hliih' he- ma' jmeey'. ¹⁹ Ma-ngēē he- ja-, ga-hee' Dio gyii' nāā dsa- hi- ma-tāāh' hwa' he- chee- Canaán. Hwa' kih' dsa- he' ga-jmee' Dio hee' dsa- ma-gyuh- kyaā jnāāh'.

²⁰ Ma' ga-lla-nāy' hwa' Canaán ja-, ga-hāā Dio hi- ga-ka' nē kih' dsa- he', lā-jīh' ga-lloo' jmiī' ga-hāāy' Samuel hi- ga-ngēē juu' kih'. Lā-ja- ga-jmee' Dio kyaayh' lā-jīh' ga-tē' kye' hāa-loo' na-dsē to'lo'gya' ji-ñe-. ²¹ Jii- kih' Samuel, dsa- Israel ga-ngēēy' jāa- hi- lee' rey kyaay'. He-ja- ga-hāā Dio Saúl, hi- ga-lāā rey to'loo' ji-ñe-. Jmii- Saúl he' ma' chee' Cis, hi- ma-lāa' sa-ju- kih' Benjamín. ²² Ma-ngēē he- ja-, Dio ga-llee- Saúl mah' ga-lāay' David hi- ga-koo' nē kih'. Ga-jmee' Dio ju'dsoo' kih' David, ga-jāyh': "Ma-jēēn David joō Isaf. Kih' hi- he' ba ma-tih' dsēn, jēēh' hi- he' jmeē lā-jē he- hnoon'." ²³ Hi- jee' kih' jāa- jee' lā-jēē sa-ju- kih' David he', ga-lā-chaā Jesús, hi- ga-chee' Dio mah' lāāy' dsa- Israel lā-koo- ga-jāyh' jāā. ²⁴ Jāā ja-ga-jā Jesús, ma' kwa Jwaa juu' kih' lā-jēē dsa- Israel. Ga-h-leeḥy' dsa- mah' dsa-jeeḥy' kyaah' Dio hi- he' saay' jmiī-. ²⁵ Hi- lā-koh' ma' jēē Jwaa ngoo' dsa-hāā ta' kih', ga-jāyh': "¿Hi- jnā laah' hnāh'? Ja- he' jnā hi- nōō juu' jā lā-koo- jmeeh- hnāh' hūdsē. Hi- jā kēē kin', sa-tē-dsēēn' chiīhn' mah' llen' loo- he- hā-tiīy'", ga-jāh' Jwaa'.

²⁶ Ngoo' ba Paa' hlēēh', ma' jāyh':

—Hnāh' dsa-goon- hi- laa' sa-ju- kih' Abraham, kyaah' lā-jēē ga hnāh' hi- gah' Dio, jnā jne' ba ga-chee' Dio juu' la- mah' lāā jne'. ²⁷ Pero dsa- hi- ma-tāāh' Jerusalén, kyaah' dsa-ta' kyaay' sa- ga-lā-kyuuy-

Jesús. Ni- kih' hi- ga-ngēē juu' kih' Dio llo'joo' sa- ga-lā-ngēēy', ma-ke' ma' hē- dsa- he' juu' ja- lā-jē jmiī' he- teeḥ- dsa- dsē. Heh' lā-koh' ma' jāyh' he- jmeē biī' juu' Jesús, ga-lā-te' lā-jē juu' he- ma' hēy- ja-. ²⁸ Pero sa- ga-jnōōy' he- kyaah' ma' bāāyh' Jesús mah' lā-jwē' ja- ma' jngiīy' kih', he- ja- ga-ngiīy' kih' Pilato mah' wa' jmeey' hih' he- juuy'. ²⁹ Ma' ga-lā-te' lā-jē go-te' lā-koo- na-siī' kih' jāā, ja-ga' ga-jnāā dsih' dsōh' hma' cru' mah' na-hāy'. ³⁰ Pero Dio ga-mi-jiiy' jee' kih' hi- na-juu'. ³¹ Hi- cha-miīh- jīh' ga-lā-jnāy' jee' kih' hi- na-nāā kyaayh' Jerusalén, lā- ma-tāāy' Galilea. Hi- he' na- hi- jmeē ju'dsoo' kih' lā-jēē dsa- jmiī' na'.

³² Ja-ba' lā-ja- kwa- jnāāh' ju' hmēē la-, ja-ba' juu' he- ga-bāāh- Dio hñiī' kyaah' dsa- ma-gyuh- kyaā jnāāh'. ³³ He- ga-mi-jiiy' Jesús, ga-mi-te' Dio juu' kih' jee' kyaā jnāāh', hi- laa' sa-ju- kih' Abraham. Lā-ja- ga-lā-te' lā-koo- na-siī' salmo hwēh' to': "Hne- laah' gyūy' kyaan', na' ma-laan' Tāā kyaah'", ga-jāh' Dio. ³⁴ Kyaah' he- ga-mi-jiiy' Jesús jee' kih' hi- ma- na-juu' mah' mo'so' juu' gyih' jih'koh', lā-ja- ga-lā-te' juu' he- ma-na-siī- lā-la: "Mi-te' ba jnā lā-jē he- ga-jwiīn' David", ga-jāh' Dio. ³⁵ Hi- ja-ba' lā-ja- lle' ka-lāh' nē salmo: "Sa' kwah' jwē' jyah' jmi-ngo' kih' hi- na-jngēē kyaah'", ga-jāh' David.

³⁶ Ga-mi-te' ba David lā-koh' ga-lā-hyoh- dsē Dio lā- ma' kyey- nē kih' dsa- kyaay'. Hi- ma' ga-juuy' na-hāā dsih' koo' jee' na-hāā dsa- ma-gyuh- kyaay'. Hi- ga-jngaah- ba jmi-ngo' kih'. ³⁷ Pero hih' hi- ga-lā-jīh' he', sa- ga-jngaah' jmi-ngo' kih'.

³⁸ He-ja- hnōō lā-ngēēh' hnāh' oōhn', ta-lā kih' Jesús hi- hlēēhn' kih' la- dsa-che' dso'kye- jnān'. ³⁹ Lā-jēē hi- dsōo' dsē kih' Jesús, hi- he' ba hwēē lluu', lāāy' kih' lā-jē he- ma' hlāāyh- cha-nē ley kih' Moisé. Jēēh' sa- hwēē- jne' lluu' cha-nē Dio kyaah' he' hōō jne' ley ja-. ⁴⁰ Leeḥ hnāh', mah' sa- jā- nē kyah' hnāh' lā-koo- ga-jāh' hi- ga-ngēē juu' kih' Dio:

⁴¹ Jēē da hnāh', dsa- hi- mi-kwah' juu' kin', wa- lā-dsaa- hoh' hnāh', wa' heḥh'

hnäh' go-te'.

Jëeh' jee' kyah' hnäh' jmeen' koo- he-
jme'e' dsa- hoh' hnäh'.

Ni- lä' ja- sa- jmeeh' hnäh' dsoo' ma-ke-
hi- ga- ga'jmeeh' juu' kyah' hnäh',
ga-jäh' Dio.

⁴² Lä- ma' ya-hëe' Paa' kyaah' Bernabé
neh' gwah' kih' dsa- judiu, ga-chuu' dsa-
hi- sa- laa' judiu kyaayh':

—Ja- ya-nääh' hnäh' ka-läh' jyoh' jmi-
he- teeh- dsa- dsé' mah' kwah' hnäh'
ka-läh' juu' na- kya- jnääh'.

⁴³ Ma' ga-hwëëy- neh' gwah' ja-, jwëë'
dsa- judiu hi- lä' kye- hi- sa- laa' judiu hi-
ma' hnaah- Dio, ga'jmeey' ko-jöh' kyaah'
Paa' kyaah' Bernabé. He- ja- ngoo' ba' Paa'
hlëëyh- mah' wa- lä-nääh' bih' ta- cha-né'
kyaah' he- mi-jää' Dio.

⁴⁴ Ma' ga-të' jmi- he- teeh- dsa- dsé',
miih- ga-sa- ga-dsa- lä-jëë' dsa- chaa- jee'
jwi- ja-, na-nääh' na-nuuy' ha- lä' la' juu'
kih' Dio. ⁴⁵ Pero ma' ga-jëë' dsa- judiu,
he- ga-kuh' jwëë' dsa-, he-ja- ga-lä-lleey'
jwërte, ga-löoy' lä-dsëëy' kih' juu' he- ma'
kwa- Paa' hi- ma' hlëëyh- wi- kih'.

⁴⁶ Pero Paa' kyaah' Bernabé sa- ga-lä-
goyh' ga-hlëëyh' dsa- he', ga-jäyh':

—Kyah' hnäh' to-né' dsa- goon- jme-
bi- he- nuuh- hnäh' juu' kih' Dio he-
ma- kwa- jnääh' la-. Pero he- beh' hnäh'
juu' la-, mi-jnääh' hnäh' hnaah' sa-
hnooh- hnäh' ha- lä' jee' jme- chaa-
hnäh' tääh'. Na- na' hwëë' jnääh' jee' kyah'
hnäh' mah' dsa-kwa- jnääh' juu' kih' dsa-
hi- sa- laa' judiu ba'. ⁴⁷ Jëeh' Dio ga'jme-
mada- lä-la- kya- jnääh', ga-jäyh':

Ma-hnaah- hne-, laah' wa-je- kih' dsa- hi-
sa- laa' judiu,
mah' hne- ba- kah' juu' ha- lä- lääh' dsa-
lä-kaa- lä-juh' jmi-gyuu'.

⁴⁸ Ma' ga-nuu' dsa- hi- sa- laa' judiu juu'
kih' Dsa-jöh' jnän', ga'jmeey' juuh' kih'
juu' ja- hi- ga-lä-chaa- llu'. Ga-heeh-
lä-jëë' hi- laa' kwaan- teeh' jee' ka- Dio.
⁴⁹ Lä- ga-dsa' hwa' ja- ga-lloo' juu' kih'
Dsa-jöh' jnän'.

⁵⁰ Pero ko-lla- judiu ga-taayh- juu'
dsa-më' hi- ma' hnaah- Dio, lä' kye-

dsa-më' hi- kaah' kih' jee' jwi- ja-. Hi- lä-
ja- ga-taayh- juu' hi- laa' ta. Ga-tooyh- je-
dsé' dsa-kaah' he' mah' lä-lleey' kyaah' Paa'
kyaah' Bernabé mah' hëëy' kih' ta- jee'
ga- kih' hwa' ja-. ⁵¹ Kyaah' ya-hëë' Paa'
ngaah' kyaah' Bernabé ga-hlay' hlö- he-
ma- na-beh- tiy' he- jmeey' lii- kih' dsa-
he', he- lä- ma-kyaayh' ja-ba' dso'kye-
kiyh'. Hi- ga-hwëëy- jee' ja-, mah' ga-nääh'
ta- jwi- Iconio. ⁵² Lä-jëë' hi- ga-heeh- juu'
kih' Dio cha- miih- ma' jëë- dsëy', hi- ma'
kyey- cha-miih- be' kih' jmi-lle' Na-jngii-
'.

14

Ngoo' Paa' kyaah' Bernabé ta- jwi- Ico-
nio

¹ Lä- ma' gya' Paa' kyaah' Bernabé jwi-
Iconio ja-, ma' dsa-taayh' ko-jöh' lä-uu-
neh' gwah' mäh- kih' dsa- judiu. Ha-
koh' sa- llu' juu' he- ga'kway', he-ja-
jwëë' hi- laa' judiu hi- lä' kye- hi- sa- laa'
judiu ga-heeh-. ² Pero ko-lla- judiu hi-
sa- ga-heeh-, ga-tooyh- je- dsé' dsa- hi-
sa- laa' judiu mah' ga-lä-hneey' kyaah' ööh'
jne' hi- ga-heeh- kih' Dio. ³ He-ja- ga-jä'
Paa' kyaah' Bernabé cha-miih- jmi- jee'
ja-. Ni- miih- sa- ma' goyh' ma' kway- juu'
kih' Dio hi- ma' kyey- cha-miih- o-jöh'
dsé- kih' Dsa-jöh' jnän'. Hi- ga'jmeey'
cha-miih- he- juh- gaa-. Lä-ja- ga'jme-
Dio ju-dsoo' kih' juu' he- ma' kway'. ⁴ Pero
dsa- hi- ma' chaa- jee' jwi- ja-, ga-laa'
to- nääh'. Ko-lla- ga-taah' jwoo' kih' judiu,
hi- ko-lla- ga-taah' jwoo' kih' apóstole.
⁵ Ga-taah' dsa- judiu juu' kwee- kyaah' dsa-
hi- sa- laa' judiu, ko-jöh' kyaah' dsa-ta'
kyaay' mah' kway' kih' apóstole he' hi- tey'
kuu' kih'. ⁶ Pero ma' ga-lä-në- Paa' kyaah'
Bernabé he- hnö- dsa- ma' jme- kih'
lä-ja-, lä-chah' ja- ga-hwëëy- ga-nääh' ta'
Listra hi- Derbe, jwi- he- hla- hwa' Li-
caonia. Hi- na-nääh' gyih' jyoh' jwi- he-
hla- lä-kaa- jee' jäh' ja-, mah' na-kway-
ju-hmëë' kih' Jesús lä-kaa- ja-.

Ga-te' dsa- kuu' kih' Paa' jee' jwi-
Listra

⁸ Listra ja- ma' gya' jaa- dsa-jluuh' hi-
jluuh' ga-lä-chaa-, jih'koh' sa- ma' ngëy'.
⁹ Dsa- he' ma' gya' nuu- lä-jë- he- ma'

hlēēh⁺ Paa'. Ma' ga⁻jēē⁺ Paa' mīnēy' ga⁻lā⁻liiyh⁻ kih⁺ dsa⁻ he⁺, he⁻ ma⁻dsoo⁺ dsēy' hlāāy'. ¹⁰He⁻ja⁻ ga⁻hlēēh⁺ Paa' kī⁻gaa⁻ ga⁻siyih⁺:

—Noo⁻ da⁻, chih⁺ tiih⁺ na⁻ kō⁻dsoo⁺.

Lā⁻chah⁺ ja⁻ kōo⁻ ba⁺ ga⁻hliiy⁺ ta⁺ gyuu^h ' hi⁺ ga⁻lōōy⁺ ngēy⁻. ¹¹Ma' ga⁻jēē⁺ dsa⁻ hi⁻ mā⁺ tāāh⁺ jee⁺ ja⁻ he⁻ ga⁻jmeē⁺ Paa' lā⁻ja⁻, ga⁻lōōy⁺ hlēēyh⁻ kōo⁻ kī⁻gaa⁻ kyaah⁺ juu⁺ kiyh⁺, mā⁺ jāyh⁺:

—Lā⁻ lāa⁺ dsa⁻ñuu^h lāa⁺ uu⁺ dio hi⁻ ma⁻jñāa⁺ jee⁺ jñān⁻ la⁻.

¹²Ga⁻mi⁺cheey⁻ Bernabé Júpiter hi⁺ Paa' ga⁻mi⁺cheey⁻ Mercurio kih⁺ he⁻ mā⁺ kwa⁺ Paa' juu⁺. ¹³Chuu^h jwii⁻ ja⁻ mā⁺ chih⁺ gwah⁺ kih⁺ dio Júpiter. Jee⁺ ja⁻ ga⁻lloo⁺ jmi⁻ dsa⁻ hi⁻ mā⁺ jmeē⁺ ta⁺ neh⁺ gwah⁺ ja⁻, mā⁺ jāāy⁺ kya⁺ dso⁺ hi⁺ mā⁺ kyey⁻ he⁻ na⁻ lii⁻ kyaah⁺ le⁺. Mā⁺ hnōy⁺ mā⁺ jngēēyh⁺ kya⁺ he⁺ mah⁺ kō⁻jōh⁺ kyaah⁺ dsa⁻ gooy⁺ mā⁺ jmeey⁺ juu^h kih⁺ apóstole he⁺. ¹⁴Lā⁻ mā⁺ ga⁻nuu⁺ Bernabé kyaah⁺ Paa' he⁻ ja⁻, ga⁻giy⁺ hmiih⁻ kiyh⁺, mah⁺ ga⁻taayh⁺ jee⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺ mā⁺ hlēēyh⁺ kī⁻gaa⁻, ¹⁵mā⁺ jāyh⁺:

—Hnāh⁺ dsa⁻ñuu^h ¿he⁻ la⁺ jmeeh⁻ hnāh⁺ lā⁻na⁻? ¿Ja⁺ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁺ ba⁺ jñāāh⁺ lā⁻kōh⁺ lāah⁺ hnāh⁺? Mā⁺ ya⁻nōō⁺ jñāāh⁺ mah⁺ kwa⁺ jñāāh⁺ ju⁺hmēē⁺ kih⁺ Jesús. Ta⁺ hnāh⁺ he⁻ na⁻, ta⁺ jmeē⁻ hnāh⁺ he⁻ sa⁺ jmāā⁺ ta⁺. Jēēh⁺ hnāh⁺ hñāah⁺ kih⁺ Dio jiih⁺ ba⁺, hi⁺ ga⁻jmeē⁺ gyuu^h hwa⁺, hi⁺ ga⁻jmeē⁺ jmi⁻ñēēh⁺ hi⁺ ga⁻jmeey⁺ lā⁻jē⁻ he⁻ ga⁻cha⁻ nē⁺ kih⁺. ¹⁶Jāā⁺ mā⁺ tāāh⁺ dsa⁻ jmeē⁺ lā⁻hyoh⁻ dsē⁺ hi⁺ sa⁻ cha⁻ he⁻ mā⁺ jmeē⁺ Dio kiyh⁺ ni⁻ miih⁻. ¹⁷Pero ja⁻ he⁻ ga⁻hmāāyh⁻ go⁻te⁻. Mā⁺ ra⁺ he⁻ ga⁻mi⁻jñāāy⁻ ha⁻ lā⁻ lāay⁺ hñiuy⁺ kyaah⁺ lā⁻jē⁻ he⁻ llu⁺ he⁻ jmeey⁺. Cheey⁺ jma⁺, hi⁺ jmeey⁺ kwa⁺ lā⁻jē⁻ he⁻ jngēē⁻ dsa⁻ mah⁺ lā⁻cha⁻ cha⁻ miih⁻ he⁻ kih⁺ hih⁺ jne⁺ hi⁺ lā⁻ja⁻ jmeey⁺ jēē⁻ dsē⁻ jne⁺.

¹⁸Ma⁺ ke⁺ ga⁻hlēēh⁺ apóstole he⁺ lā⁻ja⁻, he⁻ lii⁺ ba⁺ ga⁻liyh⁺ ga⁻jney⁺ jwē⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺ he⁻ mā⁺ jngēēyh⁺ kya⁺ mah⁺ mā⁺ jmeey⁺ juu^h kih⁺ apóstole.

¹⁹Ma⁺ ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻lla⁻nāā⁺ judiu hi⁻ chaa⁻ Antioquía, lā⁻kye⁺ hi⁻ chaa⁻ Iconio. Ga⁻taayh⁻ juu⁺ dsa⁻ hi⁻ mā⁺ chaa⁻ Lистра. He⁻ ja⁻ ga⁻tey⁺ kuu⁺ kih⁺ Paa'. Ma⁻ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻sēēyh⁻ Paa' lā⁻ ga⁻tē⁺ chuuh⁺

jwii⁻, jēēh⁺ mā⁺ jmeey⁺ huu⁺dsē⁻ ma⁻juuy⁺ ba⁺. ²⁰Lā⁻jēē⁻ øøh⁺ jne⁺ ga⁻taayh⁺ lā⁻ku⁺ lā⁻jii⁺ kih⁺ Paa'. Kō⁻hwēē⁻ ga⁻ja⁻ mā⁺ ga⁻noo⁻ Paa⁺ jee⁺ mā⁺ kyaay⁺ ja⁻ hi⁺ kōo⁻ ka⁻ lāh⁺ ga⁻hey⁺ ta⁺ jee⁺ jwii⁻ ja⁻. Mā⁺ ga⁻jñā⁺ jyoh⁺ jmi⁻, ngooy⁺ kyaah⁺ Bernabé ta⁺ Derbe.

²¹Ma⁺ ga⁻lla⁻nāāy⁺ jwii⁻ Derbe, ga⁻kway⁺ ju⁺hmēē⁺. Hi⁺ jwēē⁻ dsa⁻ ga⁻heeh⁻ juu⁺ kih⁺ Jesús. Ja⁻ ga⁻nāāy⁺ ka⁻ lāh⁺ ta⁺ Lистра, ta⁺ Iconio, hi⁺ ta⁺ Antioquía. ²²Lā⁻kōo⁻ lā⁻kōo⁻ jwii⁻ ja⁻, ga⁻kway⁺ cha⁻ga⁻miih⁻ be⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺. Ga⁻hlēēh⁺ gyih⁺ mah⁺ sa⁻ tūy⁺ juu⁺ he⁻ ma⁻dsoo⁺ dsēy⁺, mā⁺ jāyh⁺:

—Jmeē⁺ bi⁺ jēē⁻ jne⁺ cha⁻miih⁻ wii⁺, ja⁻ ga⁻geh⁺ jne⁺ jee⁺ jmeē⁺ Dio hih⁺.

²³Lā⁻kōo⁻ lā⁻kōo⁻ jwii⁻ jee⁺ mā⁺ tāāh⁺ hi⁻ ma⁻heeh⁻ juu⁺ kih⁺ Dio, ga⁻hñāay⁺ dsa⁻gyuu^h hi⁻ ka⁻ nē⁺ kih⁺ dsa⁻kyaayh⁺. Mā⁺ ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻taayh⁺ ngiyy⁺ kih⁺ Dio ta⁺kō⁻jiih⁺ sa⁻ kuh⁻hiyh⁻. Lā⁻ja⁻ ga⁻taayh⁺ goo⁻ Dsa⁻jōøh⁺ jñān⁻ dsa⁻gyuu^h hi⁻ na⁻ hñāa⁺ kyaay⁺.

Ga⁻llaah⁺ Paa' ka⁻lāh⁺ kyaah⁺ Bernabé jee⁺ jwii⁻ Antioquía he⁻ na⁻heē⁻ hwa⁺ Siria

²⁴Ma⁺ ga⁻hwēēy⁻ jee⁺ ja⁻, ga⁻ngēē⁻ bih⁺ kō⁻dsoo⁺ hwa⁺ Pisidia ga⁻nāāy⁺ ta⁺ Perge, jwii⁻ he⁻ nōō⁺ hwa⁺ Panfilia. ²⁵Ma⁻ngēē⁻ ma⁻kway⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ mā⁺ chaa⁻ Perge, ga⁻nāāy⁺ ta⁺ jwii⁻ Atalia.

²⁶Jee⁺ ja⁻ ga⁻taayh⁺ neh⁻ barco, ga⁻nāāy⁺ ka⁻lāh⁺ ta⁺ Antioquía, ja⁻ ba⁺ jwii⁻ jee⁺ ga⁻taah⁺ dsih⁺ goo⁻ Dio mā⁺ ga⁻mi⁻jāāy⁺ kyaah⁺ ta⁺ kiyh⁺ he⁻ na⁻ ga⁻ma⁻hñāa⁻.

²⁷Ma⁺ ga⁻lla⁻nāāy⁺ Antioquía ja⁻, ga⁻tēēyh⁺ lā⁻jēē⁻ øøyh⁺ hi⁻ mā⁺ chaa⁻ jee⁺ ja⁻. Mah⁺ ga⁻jmeeyh⁺ juu⁺ ha⁻ lā⁻la⁻ he⁻ juh⁺ gaa⁻ he⁻ ga⁻jmeē⁺ Dio lā⁻kāa⁻ jee⁺ na⁻nāāy⁺ hi⁻ ha⁻ lā⁻ga⁻kwa⁺ Dio jwē⁺ he⁻ ga⁻lā⁻dsoo⁺ dsē⁺ hi⁻ sa⁻ lāa⁺ judiu. ²⁸Jee⁺ ja⁻ ga⁻jā⁺ Paa' kyaah⁺ Bernabé cha⁻miih⁻ jmi⁻ kyaah⁺ øøh⁺ jne⁺.

15

Ga⁻taah⁺ apóstole juu⁺ kwee⁻ ha⁻ lā⁻siyih⁺ øøh⁺ jne⁺ hi⁻ sa⁻ lāa⁺ judiu

¹Kō⁻llaā⁺ dsa⁻ hi⁻ mā⁺ chaa⁻ Judea ga⁻lla⁻nāāy⁺ jwii⁻ Antioquía na⁻kway⁻ juu⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺ hi⁻ mā⁺ tāāh⁺ jee⁺ ja⁻, mā⁺ jāyh⁺:

—Cher'mah¹ sa⁻ ga⁻wih⁷ jmi⁻ngo¹ kyah¹ hnäh⁷ lä⁻koo⁻ nøø¹ kih¹ Moisé, sa⁻ lääh⁷ hnäh⁷.

²Peer⁺ ga⁻ti⁻ ga⁻choo⁷ Paa¹ juu¹ kyaah¹ dsa⁻ he⁻ hi⁻ lä⁻ja⁻ ma⁻ jmee⁻ Bernabé ka⁻läh⁷. Ha⁻ koh¹ juu¹ sa⁻ ga⁻ti⁻ ga⁻choo⁷. He⁻ja⁻ øøh¹ jne¹ hi⁻ ma⁻ tääh¹ Antioquia, ga⁻hñaa⁷ Paa¹ kyaah¹ Bernabé kyaah¹ jñah⁷ ga⁻ øøh¹ jne¹. Ga⁻cheey¹ ta⁻ Jerusalén mah¹ mi⁻ eey¹ juu¹ ja⁻ kyaah¹ apóstole hi⁻ kyaah¹ lä⁻jëe⁻ dsa⁻ gyyuuh⁷.

³Øøh¹ jne¹ hi⁻ ma⁻ tääh¹ Antioquia ga⁻chee¹ dsih¹ kyaah¹ juu¹ llu¹. Jee¹ ga⁻näay¹ ja⁻, ga⁻ngëey¹ hwa¹ Fenicia hi⁻ ga⁻ngëey¹ hwa¹ Samária. Lä⁻jë⁻ jwi⁻ jee¹ ga⁻ngëey¹ ja⁻, ga⁻jmeeyh¹ juu¹ ha⁻ lä⁻ ga⁻la¹ he⁻ ga⁻jeeh¹ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa¹ judiu kyaah¹ Dio. Peer⁺ ga⁻tih¹ dsë¹ lä⁻jëe⁻ øøh¹ jne¹ ma⁻ ga⁻nuuy¹ juu¹ ja⁻.

⁴Ma⁻ ga⁻lloo¹ Paa¹ kyaah¹ Bernabé ta⁻ Jerusalén, øøh¹ jne¹ hi⁻ tääh¹ jee¹ ja⁻ ga⁻heeh¹ bih¹ llu¹. Hi⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻jmee⁻ apóstole kyaah¹ lä⁻jëe⁻ dsa⁻ gyyuuh⁷ ka⁻läh⁷. Hi⁻ ga⁻jmeeh¹ Paa¹ kyaah¹ Bernabé juu¹ lä⁻jë⁻ he⁻ ga⁻jmee⁻ Dio kyaayh¹ lä⁻kaa⁻ jee¹ na⁻näay¹. ⁵Pero ko⁻llaa¹ fariseo hi⁻ ma⁻ heeh¹ juu¹ kih¹ Dio ga⁻nooy⁻ mah¹ ga⁻jäyh⁷:

—Jmee⁻ bi¹ uuh⁺ jmi⁻ngo¹ kih¹ dsa⁻ñuuh⁻ hi⁻ sa⁻ laa¹ judiu hi⁻ jmeen⁻ mada⁻ kiyh¹ mah¹ høøy¹ lä⁻jë⁻ nuuh⁻ kih¹ Moisé.

⁶He⁻ja⁻ ga⁻kuh¹ apóstole kyaah¹ dsa⁻ gyyuuh⁷ mah¹ mi⁻ eey¹ juu¹ ja⁻. ⁷Ma⁻ lä⁻hi⁻ täayh¹ ti⁻chooy¹ juu¹ jee¹ lä⁻jëey¹, ja⁻ ga⁻ ga⁻noo⁻ Pee¹ mah¹ ga⁻jäyh⁷:

—Nuuh⁻ da⁻ hnäh⁷ dsa⁻ñuuh⁻ øøhn¹. Neh¹ ba⁻ hnäh⁷, jää¹ ga⁻lleeh⁻ Dio jñä¹ jee¹ kyah¹ hnäh⁷ mah¹ kwan¹ ju⁻ hmëe⁷ kih¹ hi⁻ sa⁻ laa¹ judiu, mah¹ lä⁻dsoo¹ dsëy¹ kih¹ Jesús. ⁸Dio hi⁻ kyuuuh⁻ ha⁻ lä⁻ la¹ tuh⁻dsë¹ dsa⁻, ga⁻mi⁻jñäay⁻ dsa⁻ he⁻, ma⁻ra⁻ he⁻ laay¹ dsa⁻ kyaay¹ lä⁻llu¹ he⁻ ga⁻kwëeyh¹ Jmi⁻lle¹ Na⁻jngü¹, ja⁻ ba⁻ lä⁻koh¹ ga⁻hñah¹ jne¹. ⁹Ja⁻ ba⁻ lä⁻koh¹ ga⁻jmee⁻ Dio jñä¹ jne¹, ja⁻ ba⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻jmeey¹ kyaah¹ dsa⁻ he⁻ ka⁻läh⁷. Jëeh¹, kyaah¹ he⁻ ma⁻lä⁻dsoo¹ dsëy¹ kih¹ Jesús, lä⁻ja⁻ ba⁻ ma⁻jäy¹ na⁻jngëey¹. ¹⁰He⁻ la⁻ kah⁻ hnäh⁷ dsë¹ Dio, he⁻ jmeeh⁻ hnäh⁷ bi¹ kih¹ øøh¹ jne¹ he⁻

høøy¹ ley he⁻ sa⁻ täay¹ høøy¹, hi⁻ ni⁻ jne¹ sa⁻ tää⁻ jne¹ høøn¹, hi⁻ ni⁻ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jñän¹ sa⁻ ga⁻täay¹ ma⁻ høøy¹? ¹¹Pero na⁻ ma⁻ ñe¹ jne¹, he⁻ la⁻ ma⁻lää¹ ba⁻ Jesús jne¹, kwee⁻ ba⁻ kyaah¹ dsa⁻ he⁻ —ga⁻jäh⁷ Pee¹.

¹²Ma⁻ ga⁻lloo¹ Bernabé kyaah¹ Paa¹ jmeeh⁻ juu¹, lä⁻jëe⁻ dsa⁻ he⁻ ga⁻taah¹ ti⁻ nuuy⁻ ha⁻ lä⁻ cha⁻ miih⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ ga⁻jmee⁻ Dio kyaayh¹ jee¹ na⁻näay¹ na⁻kway⁻ ju⁻ hmëe⁷ kih¹ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa¹ judiu. ¹³Hi⁻ ma⁻ ga⁻d-saa¹ juu¹ kih¹ Paa¹ kyaah¹ Bernabé, ga⁻hlëeh⁷ Jacobo, ga⁻jäyh⁷:

—Dsa⁻ñuuh⁻ øøhn¹, nuuh⁻ da⁻ hnäh⁷. ¹⁴Ma⁻ nuu⁻ jne¹ lä⁻koo⁻ ma⁻ jmeeh⁻ Simón juu¹ ha⁻ lä⁻ ga⁻jmee⁻ Dio to⁻në¹ jee¹ kih¹ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa¹ judiu, ga⁻tëey⁻ dsa⁻ he⁻, ga⁻jmäay¹ kyaay¹. ¹⁵He⁻ la⁻ na⁻ jeeh¹ kwee⁻ kyaah¹ he⁻ ga⁻hlëeh⁷ hi⁻ ga⁻ngëe¹ juu¹ kih¹ Dio, jee¹ na⁻ si⁻ lä⁻la⁻:

¹⁶Ma⁻ngëe¹ he⁻ la⁻, nñin⁻ na⁻choohn⁻ hne¹ kih¹ David he⁻ na⁻hla⁻.

Na⁻jmeehn⁻ ka⁻läh⁷ lä⁻kaa⁻ jee¹ na⁻hee⁻, mah¹ choohn⁻ ka⁻läh⁷ lä⁻hmëe⁷,

¹⁷mah¹ lä⁻ja⁻ hi⁻ jñah⁷ nää¹ dsa⁻ he⁻ wa⁻ hnäayh¹ Dio,

lä⁻jëe⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa¹ judiu hi⁻ ma⁻mi⁻jää⁻ laay¹ kyaan⁻.

¹⁸Lä⁻ja⁻ ga⁻jäh¹ Dio, hi⁻ ga⁻mi⁻jñää⁻ juu¹ la⁻ llo⁻joo¹ go⁻te¹.

¹⁹He⁻ja⁻ jwahn¹, ta⁻ wa⁻ han¹ kih¹ hi⁻ sa⁻ laa¹ judiu hi⁻ dsa⁻jeeh⁻ kyaah¹ Dio.

²⁰Ma⁻lee⁻ ba⁻ koo⁻ siin⁻ kiyh¹ mah¹ sa⁻ wa⁻ kuyh⁻ ma⁻ he⁻ jmee⁻ mi⁻ sayh¹ hñiyy¹ he⁻ lla⁻ dsa⁻ cha⁻në¹ dio hi⁻ na⁻laa¹ kaa⁻ dsa⁻, hi⁻ dsa⁻më⁻ dsa⁻ñuuh⁻ sa⁻ wa⁻ kaa⁻yh¹ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ ni⁻ sa⁻ wa⁻ kuyh⁻ jah¹ hi⁻ dsa⁻juu¹ kyaah¹ he⁻ wi¹, ni⁻ sa⁻ wa⁻ kuyh⁻ jma⁻. ²¹Jëeh¹ llo⁻joo¹ ga⁻lloo¹ dsa⁻ judiu kwa⁻ nuuh⁻ kih¹ Moisé neh¹ gwah¹ he⁻ tøø¹ lä⁻koo⁻ lä⁻koo⁻ jwi⁻. Jee¹ ja⁻ hëy¹ he⁻ ga⁻si⁻ Moisé, lä⁻jë⁻ jmi⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë¹ —ga⁻jäh⁷ Jacobo.

Ga⁻cheey¹ koo⁻ je⁻ kih¹ lä⁻jëe⁻ øøh¹ jne¹ hi⁻ sa⁻ laa¹ judiu

²²Lä⁻jëe⁻ øøh¹ jne¹ he⁻, kyaah¹ apóstole hi⁻ kyaah¹ dsa⁻gyuuh⁷ ga⁻taayh¹ juu¹ kwee⁻ ga⁻hñaa⁷ ko⁻llaa¹ øøh¹ jne¹ hi⁻ ma⁻ tääh¹ jee¹ ja⁻ mah¹ dsa⁻näay¹ jwi⁻ ma⁻ Antioquia kyaah¹ Paa¹ hi⁻ kyaah¹ Bernabé. Ga⁻hñaa⁷ Juda, he⁻ ba⁻ hi⁻ tëeyh⁻ Barsabá,

hi' ga'hñaa'y Sila. Hi' he' ma' laa' ta' jee' kih' dsa' kyaayh'. ²³Kyaah' hi' he' ga' cheey' je' he' na-sii' la' la':

"Jnāäh' ' apóstole, jnāäh' ' dsa-gyuu' kyaah' 00h' jne', jmee- jnāäh' juu' kyah' hnāh' 00hn' hi' sa' laa' judiu hi' chaa' Antioquía, hi' chaa' hwa' Siria hi' Cilicia ka-lāh'. Wa' chaa' hnāh' llu'. ²⁴Ma-nuu' jnāäh' kih' ko' llaa' hi' ga' hwēē' jee' la' ga' nāāy' ta' na'. Sa' nē' jnāäh' he' ga' nāāy' mi' gaay' hnāh' kyaah' juu' kiyh', heey' hu' dsē' kyah' hnāh' hi' jmeey' hih' he' uu' jmi' ngo' kyah' hnāh' hi' he' hōoh' hnāh' ley. ²⁵He-ja' ma-tooh' jnāäh' juu' kwee-, ma-jēē' jnāäh' llu' ba' he' ma-hñaa' jnāäh' 00h' jne' hi' tāāh' jee' la' mah' dsa-nāāy' dsa-jēēy' hnāh' ko' jōh' kyaah' Paa' hi' kyaah' Bernabé hi' hnāā' jne' cha-miih'. ²⁶Dsa-nūuh' na', sa' ga' jmeey' he' che' chaa' juuy' jee' ga' nāāy' kway' juu' ' kih' Jesucristo. ²⁷He-ja' chee' jnāäh' Juda kyaah' Sila mah' dsa-nāāy' dsa-kway' juu' ' he' na-sii' la'. ²⁸Llu' ba' la' kih' Jmi-lle' Na-jngii' hi' lā'ja' kyaā' jnāäh' ka-lāh', he' sa' hnōō' jnāäh' he' hōoh' hnāh' he' sa' tāā' hnāh' hōoh'. Ma-la' he' la' ba' hnōō' nuuh' hnāh'. ²⁹Sa' kuh' hnāh' he' ma-lla' dsa-cha'nē' dio hi' na-laa' kaah' dsa-, ni' sa' le' kuh' hnāh' jma', ni' sa' le' kuh' hnāh' jah' hi' dsa-juu' kyaah' he' wi'. Hnāh' dsa-mē' dsa-nūuh-, ta' kaah' hnāh' wa' hi' cha' hi'. Cher mah' ga-lēh' hnāh' hōoh' he' ja-, jmeeh' ba' hnāh' llu'. Wa' dsa-ngēēh' ba' hnāh' llu'."

³⁰Lā-jēē' hi' na-hñaa' he', ga' nāāy' ta' Antioquía. Ma' ga' lla-nāāy' jee' ja-, ga' jōoh' 00h' jne' mah' ga-ngēēy' je' he' ma' kyeey' ja-, to'lo' nē' jee' lā-jēē'. ³¹Peer' ga'nōh' dsē' 00h' jne' he' ma' ga'hēy' je' ja-, he-ja' ga-lā' chaay' llu' jwēte. ³²Juda kyaah' Sila hi' ma' ngēē' juu' kih' Dio ma' kway' cha-ga'miih' juu'. Heh' lā-ja-, ga'nōh' dsē' 00h' jne' hi' ga-tēēy' cha-miih' be'. ³³Ga-lā'hi' ga' miih' jmi', ja-ga' ga'hih' 00h' jne' juu' kyaayh' mah' dsa-nāāy' llu' ta' Jerusalén jee' tāāh' hi' ga' cheey'. ³⁴Pero ga' jmeey' Sila hu' dsē': "Go' llu' ga' he' jān' jee' la'." ³⁵Hi' ga-jā' ba' Paa' kyaah' Bernabé Antioquía ja-, ma' mi' tēēy' dsa- juu' kih' Dsa-jōoh' jnān'.

Hi' ko-jōh' kyaah' jñah' dsa-kyaayh' ma' kway' ju' hmēē'.

Ngoo' Paa' jee' ga-tē' to' jiih' na'kway' juu'

³⁶Ga-lā'hi' ga' miih' jmi', ma' ga-jāh' Paa' siyh' Bernabé:

—Man' ka-lāh' ma-jēēn' lā-jēē' 00h' jne' hi' tāāh' lā-kaa' jwi' jee' na'kan' juu' kih' Dio jāā', ma-jēēn' ha' lā' tāāy'.

³⁷Ma' hnōō' Bernabé ma' jāāy' Jwaā' hi' tēēy' Marcos. ³⁸Pero sa' ga'tih' dsē' Paa' he' ma' jāāy' ka-lāh' hi' ga-kēh' jiih' hwa' Panfilia, jēēh' mo'so' nēē' gyih' na'kway' juu' kih' Dio kyaah' Paa'. ³⁹Ni' miih' sa' ga'hi' kwee- juu' kih' Paa' kyaah' Bernabé, lā-jiih' ga-beey' 00y' h', ga-nāāy' ma' kih' kih'. He-ja' Bernabé ga-jāāy' Marcos, ga-taayh' neh' barco ga-nāāy' ta' Chipre. ⁴⁰Hi' Paa' ga-jāāy' Sila. Lā-koo' ma' ga-h-wēēy' jee' ja-, ga-jāh' 00h' jne' hi' ma' tāāh' Antioquía siyh'.

—Dio kyaah' hnāh'.

⁴¹Ga-ngēēy' ta' hwa' Siria kyaah' hwa' Cilicia ma' kway' be' kih' 00h' jne' hi' ma' tāāh' lā-koo' lā-koo' jwi'.

16

Ngoo' Timotā kyaah' Sila ko-jōh' kyaah' Paa'

¹Ma-ngēē' he' ja-, ga-nāāy' ta' Derbe, ja-ga' ga-nāāy' ta' Lистра. Jee' ja- ma' gya' jaa- 00h' jne' hi' chee' Timotā. Chooy' ma' laa' judiu hi' ma' laay' 00h' jne' ka-lāh'. Pero jmi' Timotā ma' laa' griego. ²Lā-jēē' 00h' jne' hi' ma' tāāh' Lистра hi' hi' ma' tāāh' Iconio ma' hlēēy' llu' kih' Timotā. ³Ga-lā'hnōō' Paa' jāāy' Timotā lā-kaa' jee' dsooy', he-ja' ga' jmeey' mada' ga' wih' jmi' ngo' kih' Timotā mah' sa' choo' judiu hi' chaa' jee' ja- juu' kyaayh', jēēh' ga-lā-jēē' dsa- chaa' jee' ja- ma' nēy' laa' griego jmi' Timotā. ⁴Ga-lā-kaa' jwi' jee' ga-nāāy', ga' jmeey' juu' kih' 00h' jne' ha' lā' la' juu' ee' he' ga-taah' apóstole kyaah' dsa-gyuu' hi' ma' tāāh' Jerusalén mah' hōoy' ma-la' he' na' ba'. ⁵Ma' ga' nuu' 00h' jne' juu' ja-, ga-tēēy' cha-miih' be' hi' jwēē' ga' dsa- ga-heeh' juu' kih' Dio koo' jmi' koo' jmi'.

Ga⁺mi⁺jnaä⁻ Dio kih⁺ Paa⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ chaa⁻ hwa⁺ Macedonia

⁶ Pero Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺ sa⁺ ga⁻kwa⁺ jwë⁺ kih⁺ Paa⁺ kyaah⁺ dsa⁻ kyaayh⁺ mah⁺ ma⁺ kway⁺ 'juu⁺ kih⁺ Dio hwa⁺ Asia, he⁻ja⁻ ga⁻ngëë⁺ bih⁺ lä⁺ ga⁺dsa⁺ hwa⁺ Frigia, kyaah⁺ hwa⁺ Galacia. ⁷ Lä⁺koo⁻ ma⁺ ga⁻lla⁺näy⁺ ta⁺ hwa⁺ Misia, ma⁺ hnöy⁺ ma⁺ dsa⁻näy⁺ ta⁺ Bitinia pero sa⁺ ga⁻kwa⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺ 'jwë⁺. ⁸ He⁻ja⁻ koo⁻ ga⁻ngëëy⁺ ta⁺ koo⁺ hwa⁺ Misia ba⁺, lä⁺jiih⁺ ga⁻lla⁺näy⁺ jwii⁻ Troa. ⁹ Hwë⁺ he⁻ ma⁺ gya⁺ Paa⁺ Troa, ga⁻hëë⁺ mi⁺nëy⁺ ma⁺ cheh⁺ jaa⁻ dsa⁻nüuh⁻ hi⁻ chaa⁻ Macedonia ma⁺ chuuy⁺ kyaayh⁺, ma⁺ jäh⁺: "Na⁻ ta⁺ hwa⁺ Macedonia mah⁺ kwah⁺ be⁺ kyaä⁺ jnääh⁺." ¹⁰ Ma⁺ ga⁻jëë⁺ Paa⁺ he⁻ja⁻, lä⁺chah⁺ ja⁻ ga⁻mi⁺llu⁺ jnääh⁺ l00⁺ kyaä⁺ jnääh⁺, mah⁺ ga⁻n00⁺ jnääh⁺ kyaayh⁺ ta⁺ Macedonia. Ga⁻jmeë⁺ jnääh⁺ dsoo⁺ he⁻tëeh⁺ Dio jnääh⁺ mah⁺ dsa⁻kwa⁺ jnääh⁺ ju⁺ 'hmëë⁺ kih⁺ Jesús jee⁺ ja⁻.

Ngoo⁺ Paa⁺ kyaah⁺ Sila jee⁺ jwii⁻ Filipo

¹¹ Jee⁺ jwii⁻ Troa ja⁻ ga⁻tooh⁺ jnääh⁺ neh⁺ barco, ga⁻n00⁺ jnääh⁺ k0⁻dsoo⁺ ta⁺ Samotracia, hwa⁺ he⁻ hä⁺ jee⁺ jmi⁻neeh⁻. Ma⁺ ga⁻jna⁺ jwii⁻ jmi⁻, ga⁻n00⁺ jnääh⁺ ta⁺ jwii⁻ Neópolis.

¹² Jee⁺ ja⁻ ga⁻hwii⁻ jnääh⁺ mah⁺ ga⁻n00⁺ jnääh⁺ ta⁺ jwii⁻ Filipo he⁻ ga⁻lla⁺ dsa⁻ chaa⁻ Roma hi⁺ ma⁺ la⁺ jwii⁻ to⁻në⁺ kih⁺ hwa⁺ Macedonia. Jee⁺ jwii⁻ ja⁻ ga⁻tooh⁺ jnääh⁺ mi⁺h jmi⁻. ¹³ Koo⁻ jmi⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁺ ga⁻hwëë⁺ jnääh⁺ jee⁺ jwii⁻ ja⁻, ga⁻n00⁺ jnääh⁺ ta⁺ cha⁺hoo⁺ jmi⁻. Jëëh⁺, ma⁺ në⁺ jnääh⁺ he⁻ dsa⁻näa⁺ dsa⁻ jee⁺ ja⁻, jee⁺ dsa⁻ngii⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio. He⁻ja⁻ ga⁻tooh⁺ jnääh⁺ ga⁻hlëëh⁺ jnääh⁺ juu⁺ kih⁺ Dio dsa⁻më⁺ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jee⁺ ja⁻. ¹⁴ Jaa⁻ dsa⁻më⁺ he⁻ ma⁺ cheë⁺ Lidia, hi⁻ ma⁺ chaa⁻ jwii⁻ juuh⁻ he⁻ cheë⁺ Tiatira. Ma⁺ hnii⁺ hmi⁺h gyuy⁺ he⁻ hmooh⁺ hi⁺ ma⁺ hnaayh⁻ Dio. He⁻ja⁻ ga⁻cheë⁺ Dio dsëy⁺ mah⁺ wa⁺ jmeey⁺ he⁺ juu⁺ he⁻ ma⁺ hlëëh⁺ Paa⁺. ¹⁵ Lä⁺koo⁻ ma⁺ ga⁻saay⁻ jmi⁻ k0⁻j0h⁺ kyaah⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ chaa⁻ kyaay⁺, ga⁻chuuy⁺ kyaä⁺ jnääh⁺, ga⁻jäh⁺:

—Cher⁺mah⁺ laah⁺ hnäh⁺ mi⁺te⁺ ba⁺ jnä⁺ kih⁺ Dio, jäh⁺ hnäh⁺ kin⁺ na⁺.

He⁻ja⁻ ga⁻jmeë⁺ dsa⁻më⁺ he⁺ bii⁺ he⁻ ga⁻jäh⁺ jnääh⁺ cha⁺neh⁺ kiyh⁺.

Ga⁻taayh⁻ Paa⁺ kyaah⁺ Sila neh⁺ në⁺

¹⁶ Koo⁻ hä⁺ lä⁺ ma⁺ na⁻n00⁺ jnääh⁺ ka⁻läh⁺ jee⁺ ma⁺ ngii⁺ dsa⁻ kiyh⁺ kih⁺ Dio, jee⁺ ja⁻ ga⁻jëë⁺ jnääh⁺ jaa⁻ chih⁻më⁺ hi⁻ ma⁺ kye⁻ jmi⁻lle⁺ hliih⁺ hi⁻ ma⁺ lle⁻ juu⁺ kih⁺ dsa⁻. Kyaah⁺ chih⁻më⁺ he⁺ ma⁺ lih⁺ dsa⁻juuy⁺ cha⁻miih⁻ kuu⁺. ¹⁷ Peer⁺ kii⁺ hoooh⁺ chih⁻më⁺ he⁺ ma⁺ lleey⁺ kaah⁺ kyaä⁺ jnääh⁺, ma⁺ hlëëyh⁺:

—Dsa⁻nüuh⁻ hi⁻ ga⁻näa⁺ na⁻, ga⁻näa⁺ mada⁺ kih⁺ Dio J00h⁺. Hi⁻ na⁻ na⁻ kwa⁺ juu⁺ kih⁺ Dio he⁻ jmeë⁺ dsa⁻läa⁺ dsa⁻.

¹⁸ Ma⁻lä⁺hi⁺ cha⁻miih⁻ jmi⁻ jmeë⁺ chih⁻më⁺ he⁺ lä⁺ja⁻, lä⁺jiih⁺ ga⁻lä⁺dsëh⁻ dsë⁺ Paa⁺. He⁻ja⁻ ga⁻jëeyh⁻ hñiiy⁺ ga⁻siyih⁻ jmi⁻lle⁺ hliih⁺:

—Kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Jesucristo jmeen⁺ hih⁺ kyah⁺, go⁻hëë⁺ kih⁺ chih⁻më⁺ na⁻.

Lä⁺chah⁺ ja⁻ ya⁻hëë⁺ jmi⁻lle⁺ hliih⁺ kih⁺ chih⁻më⁺ he⁺.

¹⁹ Ma⁺ ga⁻lä⁺hliih⁻ dsa⁻juu⁺ chih⁻më⁺ he⁺ mo⁺so⁺ cha⁺ he⁻ kyaah⁺ liyh⁺ kuu⁺, ga⁻lä⁺h⁺ neey⁺ kyaah⁺ Paa⁺. Ga⁻saayh⁺ Paa⁺ kyaah⁺ Sila na⁻jääy⁻ cha⁺në⁺ dsa⁻ta⁺. ²⁰ Ga⁻taayh⁻ goo⁻jwëë⁺, ga⁻siyih⁻:

—Judiu⁺ ba⁺ laa⁺ dsa⁻nüuh⁻ la⁻, ha⁻ koh⁺ hñii⁻ sa⁺ ma⁺ jay⁺ llay⁺ jee⁺ jwii⁻ jnän⁺.

²¹ Mi⁺tëëy⁺ jne⁺ he⁻ tëëy⁺ jmeey⁺ he⁻ sa⁺ cha⁻jwë⁺ jnän⁺ hëëhn⁺ ni⁺ he⁻ jmeen⁺ he⁻ tëëy⁺ jmeey⁺, jne⁺ hi⁻ laa⁺ dsa⁻ romano.

²² Hi⁻ lä⁺jëë⁺ dsa⁻jwii⁻ ga⁻kwa⁺ be⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁻hñii⁻ he⁻. He⁻ja⁻ ga⁻jmeë⁺ dsa⁻ta⁺ mada⁺ ga⁻lleey⁺ hmi⁺h kih⁺ Paa⁺ kyaah⁺ Sila mah⁺ ga⁻kwa⁺ dsa⁻kiyh⁺ kyaah⁺ si⁺hma⁺. ²³ Ma⁻ngëë⁺ ma⁻kwa⁺ dsa⁻kiyh⁺ cha⁻miih⁻, ga⁻taah⁺ di⁺h neh⁺ në⁺. Ja⁺ ga⁻jmeey⁺ mada⁺ kih⁺ poo⁺ kyaay⁺ mah⁺ hääy⁺ llu⁺. ²⁴ Ma⁻ngëë⁺ ma⁻hyoh⁻ poo⁻jwë⁺ ha⁻ lä⁺ jmeey⁺, ga⁻taayh⁻ Paa⁺ kyaah⁺ Sila ga⁻të⁺ neh⁺ ga⁻kih⁺ neh⁺ në⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁻gwëy⁺ ti⁺ Paa⁺ kyaah⁺ Sila neh⁺ jwi⁺hma⁻ he⁻ hë⁻too⁺, he⁻ cheë⁺ cepo.

²⁵ Pero ma⁺ ga⁻të⁺ koo⁻ lä⁺nüu⁺ ma⁺ ngii⁺ Paa⁺ kyaah⁺ Sila kiyh⁺ kih⁺ Dio, hi⁺ ma⁺ häy⁺ su⁺ kih⁺ Dio, hi⁺ jñah⁺ ga⁻dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ neh⁺ në⁺ ja⁻ ma⁺ nuuy⁻. ²⁶ Ni⁺ sa⁺ liih⁺ ga⁻dsa⁻ he⁺ ma⁺ ga⁻jeh⁺ wii⁺ jwërtë⁺ hwa⁺, lä⁺jiih⁺ ga⁻sa⁺ ga⁻hliih⁺ ti⁺ na⁻hyah⁻ he⁻ la⁺ neh⁺ në⁺

'ja-. Lă'chah' ja- ga-na' lă'jē- ho'haah' kih', hi' ga-saa' ga-jaa' caden- he- ma' na-hnuu- lă'jēē- hi- ma' tăāh' neh-ne' ja-.
²⁷ He-ja- ga-ne' poo- hi- ma' hōō- jee' ja-. Ma' ga'jēē- na-na' hoo- neh-ne', ga'lley- ne-tuuh- kiyh' mah' ma' jngēēyh' hñiyy', kih' he- laay' ma-kyuu' dsa- hi- ma' tăāh' neh-ne'.
²⁸ He-ja- ga-hlēēh' Paa' ki- gaa- ga-jāyh':

—Ta' jmeeh' hñaa'h', tōōh' ba' jnāāh' lă'jēē- jnāāh' jee' la-.

²⁹ He-ja- ga-ngi' poo- he' wa'je-, mah' ga'hey' ko-chih' cha'neh'. Jläy- ga' lă'ja-, ga'jwāy- hñiyy' huu' ti' Paa' kyaah' Sila.
³⁰ Hih' poo- he' ga-hwēēy' oōh' jne' neh-ne', mah' ga-siyyh':

—Dsa-ñuu- he- na- jmeen' mah' lăān'.

³¹ He-ja- ga-jāh' oōh' jne' he':

—Jmee' dsoo' hoh' kih' Jesucristo mah' lă'ja- ba' lăāh' kyaah' lă'jēē- hi- chaa- kyaah'.

³² Ja-ga' ga-hlēēyh' poo- he' juu' kih' Dio, kyaah' lă'jēē- hi- chaa- cha'neh' kiyh'.

³³ Lă- hwē' ja- ga-jōō- poo- he' kih' Paa' kyaah' Sila na'gyiyh- jee' ga-la' dsoo' kiyh'. Lă'chah' ja- ga-saa- poo- he' jmi- kyaah' lă'jēē- hi- chaa- kyaay'.
³⁴ Ma-ngēē- ma-saay- jmi-, ga-tēēy- oōh' jne' he' cha'neh' kiyh', ga-kwēēyh' he- ga-kuyh-. Peer- ga-lă'chaay- llu' kyaah' lă'jēē- hi- chaa- kyaay', lă-llu' he- ga-heeyh- juu' kih' Dio.

³⁵ Ma' ga-jnā' jyoh' jmi' ja-, ga-chee' dsa-ta' jñah' poo- hi- na'jmeē- juu' kih' hi- ma'hōō- neh-ne' mah' lăāy' Paa' kyaah' Sila.
³⁶ He-ja- ga-jmeeh' poo- juu' kih' Paa' kyaah' Sila, ga-jāyh':

—Ma'jmeē' dsa-ta' mada- he- lăān' hnāh'. He-ja- jwahn-, hwēē- hnāh', go-nāā- hnāh' kyaah' juu' llu' ba'.

³⁷ He-ja- ga-jāh' Paa' siyyh- lă-la-:

—Zhe-la' ja- ga-kway' kya- jnāāh' cha'ne' lă'jēē- dsa-, ni' sa- ga-ngiyy' juu' che' āā- jnāāh' dsoo'? He' ba' dsa- romano jnāāh' ka-lāh' mah' ga-taayh- jnāāh' ne-h-ne'. Na-laay', lăāy' jnāāh' jee' na-hmāā'. Ni' miih- sa- heeh' jnāāh' lă-na-. Wa-ya-nāā- hñiyy' dsa-ta' mah' hwēēy' jnāāh'.

³⁸ He-ja- na'jmeeh' poo- he' juu' kih' dsa-ta'. Peer- ga-lă'goo- dsē' dsa-ta' he'

ma' ga-nuuy' lăā' Paa' dsa- romano kyaah' Sila.
³⁹ He-ja- na-nāāy' na'jēēy-, mah' ga-siyyh- Paa' kyaah' Sila:

—Jmee' hnāh' jōh- hoh'.

Ma-la- ma-hwēēy' neh-ne', ga-siyyh-:

—Go-nāā- ba' hnāh' ta' jee' jyoh'.

⁴⁰ Ma' ya-hēē' Paa' neh-ne' kyaah' Sila, ga-nāāy' ta' kih' Lidia, jee' ga'jēēy' miih- oōh' jne'. Ga-kwa' Paa' kyaah' Sila be' kiyh', ja-ga' ga-hwēēy- jee' jwi- ja-, ga-nāāy' ta' jee' jyoh'.

17

Ga-lă'hnee- dsa- kyaah' Paa' jee' jwi- Tesalónica

¹ Ga-ngēē' Paa' kyaah' Sila ta' jee' jwi- Anfipoli hi' ga-ngēēy' jee' jwi- Apolonia lă'jiyh' ga-lă-nāāy' jwi- Tesalónica, jee' ma' chih' kōō- gwah' kih' dsa- judiu.
² Hi' lă'kōō- tēē' Paa'jmeē', jmi' he' teeh- dsa-dsē' ma' dsooy- neh' gwah' dsa-hlēēyh' dsa-. Ga-tē' hnē- jiyyh- ma' dsooy- gwah' jmi' he' teeh- dsa-dsē' ma' dsa-kway- juu' na-hñaa' lă'jēē-.
³ Ma' mi-jnāāy' jēē- go-te- lă'kōō- na-si- juu' kih' Dio he- jāh', jmeē- bi' jēē' Cristo wi' hi' lă'jiyyh' ka-lāh' jee' kih' hi- na-juu'. Hi' ga-jāyh':

—Jesús hi- hlēēhn' kih' la-, hi- he' he' Cristo.

⁴ Kō-llaa' judiu ga-lă-dsoo' dsēy', he-ja- ga-jmeey' kō-jōh' kyaah' Paa' hi' kyaah' Sila. Jwēē' griego hi- ma' hnaah' Dio ga-heeh-. Hi' lă'ja- jwēē' dsa-mē- hi- hii' juu' kih' jee' jwi- ja- ga-heeyh- kih' Jesús.
⁵ Pero kō-llaa' judiu hi- sa' ma' dsoo' dsē' kih' Jesús, ga-lă'leey'. He-ja- na'kyaay' kō-llaa' dsa-ñuu- hi- hñaa- dsē' hi' la- ga-nāā- jee' jwi- ja-. Kyaah' dsa-ñuu- he' ga'liyh' ga-tooyh- je- dsē' dsa- chaa- jee' jwi- ja-. He-ja- ga-nāāy' cha'neh' kih' Jasón he- hnōōy' ma' jāāy' Paa' kyaah' Sila mah' ma'taayh- goo- dsa-jwi-.
⁶ Pero sa- ga-jnāāy-, he-ja- ga-saayh' Jasón kyaah' jñah' ga- oōh' jne', na'jāāy- kih' dsa-ta', ta-hooyh- ki- gaa- ma' jāyh':

—Dsa- na- ga-nāā- mi-gaa- dsa- lă-kaa- jmi-gyuu- hi- na- ma-ya-nāāy' jee' la- jnān'.
⁷ Jasón la- na- ma'taayh- dsa- he'

cha'neh' kih'. Lă'jĕĕ' hĭ' la' na' mi-k-wayh' ley kih' dsa-ta' jōōh' jnān' hĭ' gya' roma. Jāyh' chaa' jñah' rey hĭ' chee' Jesús.

⁸Ma' ga' nuu' dsa' ta' kyaah' dsa' jwii' juu' 'ja' , ga' hee' dsĕy' go' te'. "He' ja' ga' jmeē' dsa' ta' mada' ga' mi' hmaah' Jāson' dsoo' kih' kyaah' lă'jĕĕ' jōōh' jne' hĭ' ga' saayh' he'. Ja' ga' lăāy'.

Ngoo' Paa' kyaah' Sila ta' jwii' Berea

¹⁰Jōōh' jne' hĭ' ma' chaa' jee' ja' , lă' chah' hwē' ja' , ga' cheey' Paa' kyaah' Sila ta' jwii' Berea. Ma' ga' lla' năāy' Berea na' năāy' neh' gwah' kih' judiu. ¹¹Judiu hĭ' ma' chaa' Berea ja' , llu' cha' ga' miil' hūdsē' kih' lă' koh' ga' hĭ' chaa' Tesalónica. Ga' lă' h-nōō' gyih' nuuy' ha' lă' la' juu' ja' , hi' lă' jĕ' jmi' ma' hĕy' jee' na' si' juu' kih' Dio mah' ma' jĕy' che' ma' ra' ju' dsoo' he' ma' jäh' Paa'. ¹²Jwĕĕ' dsa' judiu he' ga' heeh' juu' 'kih' Dio hi' lă' ja' jwĕĕ' dsa' mē' griega hĭ' hii' juu' kih' jee' jwii' ja' hi' jwĕĕ' dsa' nūh' ka' lăh'. ¹³Ma' ga' nuu' judiu hĭ' chaa' Tesalónica he' hăā' Paa' ta' Berea kway' juu' kih' Dio, he' ja' na' năāy' jee' ja' ka' lăh' na' llay' hnii' kih' dsa'. ¹⁴Lă' chah' ja' jōōh' jne' hĭ' chaa' jee' ja' ga' cheey' Paa' ta' cha' hoo' jmi' neeh'. Ga' jă' ba' Sila kyaah' Timotă jwii' Berea. ¹⁵He' ba' jōōh' jne' hĭ' ma' kyaah' Paa' ga' jmeē' be' ga' jōō' kiyh' lă' ga' tē' jwii' Atena. Hi' ma' ga' hwĕĕ' jōōh' jne' jwii' Atena ja' , ga' chee' Paa' juu' wa' jă' Sila kyaah' Timotă ta' lă' , na' koh' lă' jiih' jee' le'.

Ga' kwa' Paa' juu' jee' jwii' Atena

¹⁶Ta' kō' jiih' ma' gya' Paa' jōōy' lloo' Sila kyaah' Timotă jwii' Atena, ga' lă' meeh' dsĕy' kih' ga' lă' kaa' ba' tăāh' dio hĭ' na' lăā' kaa' dsa'. ¹⁷He' ja' neh' gwah' ma' mi' jnăā' Paa' juu' na' hñaa' lă' jĕĕ' kih' judiu hĭ' ma' chaa' jee' ja' , hi' kih' jñah' ga' dsa' hĭ' hnaah' Dio. Hi' lă' jĕ' jmi' mah' dsa' ngĕĕ' Paa' lă' kaa' je' hmooh' ja' , hlĕĕy' dsa' hĭ' dsa' kuh' jee' ja' ka' lăh'. ¹⁸Jee' ja' ga' jĕy' dsa' hĭ' jăh' kyūh'. Kōō' năā' dsa' he' tĕy' epicúreo hi' jñah' ka' lăh' tĕy' estoico. Dsa' he' na' ga' lōō' ti' choo' juu' kyaah' Paa'. He' ja' ga' jăyh' siyh' dsa' kyaayh':

—Hee' ba' juu' he' kwa' dsa' na' , heh' he' hlĕĕy' cha' miil' ngĕĕ'.

Jñah' ka' lăh' ga' jăh':

—Lă' kōō' he' hlĕĕy' kih' jñah' dio hĭ' sa' kyūu' jne'.

Lă' ja' ga' jăyh' kih' Paa' kih' he' ma' mi' jnăā' Paa' ju' hmĕĕ' kih' Jesús hi' juu' he' lă' jiih' dsa'. ¹⁹He' ja' ga' jăāy' Paa' kōō' jee' ma' dsa' nĕy' , jee' chee' Areópago. Jee' ja' ga' ngiiy' juu' kiyh':

—ĶChe' le' nūu' jnăāh' miil' ha' lă' la' ju' hmĕĕ' he' kyeh' na' ? ²⁰Kyeh' juu' he' sa' ma' nūu' jnăāh' go' te'. Hnōō' jnăāh' lă' nĕ' jnăāh' he' hnōō' jăh' juu' na'.

²¹(Jĕĕh' , jwĕĕ' dsa' chaa' jee' jwii' Atena hi' dsa' hĭ' ya' năā' hwa' hū' , ga' taayh' tăā' jee' ja' . Sa' cha' he' ga' jyoh' he' ma' tih' dsĕy' , ma' lă' ju' hmĕĕ' he' ma' nuuy' kyaah' he' ma' kway' , he' ja' ba' ma' tih' dsĕy'.)

²²He' ja' ga' noo' Paa' to' dsaah' jee' kih' hĭ' ma' tăāh' Areópago ja' , mah' ga' jăyh':

—Kyūun' hnăh' dsa' chaa' Atena. Peer' mi' teh' hnăh' kyaah' lă' jĕĕ' dio kyaah' hnăh'. ²³Jĕĕh' lă' ma' nĕen' na' ngĕn' lă' kaa' jee' jwii' la' , ga' jĕĕn' lă' kaa' ba' tăāh' hĭ' na' lăā' kaa' hnăh'. Jee' ja' ga' jĕĕn' kōō' na' hyoo' jee' na' si' lă' la' : "Hii' la' Dio hĭ' sa' kyūu' jne'." Jĕĕ' da' hnăh' , he' ba' Dio hĭ' hnaah' hnăh' , ni' sa' kyūu' hnăh' , kih' hĭ' he' na' hlĕĕhn' na'.

²⁴Dio hĭ' ga' jmeē' lă' kaa' jmi' gyūu' , hĭ' ga' jmeē' lă' jĕ' he' ga' cha' nĕ' kih' , hĭ' he' lăā' juu' gyūuh' hwa' , he' ja' sa' jmeē' bii' jmeē' dsa' jmi' gyūu' kōō' gwah' jee' gyay'. ²⁵Sa' cha' he' jmeē' bii' kiyh' ni' miil' , ni' hĭ' jmeē' ta' he' kiyh'. Hnii' bih' jmeey' chaa' lă' jĕĕ' jne' , jmeey' kii' jne' lle' hi' kway' lă' jĕ' he' jmeē' bii' jnān'.

²⁶Kih' jaa' dsa' nūh' ba' ga' jmăāy' lă' jĕĕ' năā' dsa' jmi' gyūu' mah' dsa' - taayh' lă' kaa' hwa'. Hi' ga' tōōy' hih' ha' koh' jmi' dsa' tăāh' dsa' hi' ha' hnii' dsa' taayh'. ²⁷Ga' jmăāy' jne' mah' hnăāh' jnih'. Lă' ja' kōō' sa' sū' sa' jne' ba' jne' Dio. Jĕĕh' , ma' ra' ju' dsoo' sa' cheyh' hū' kih' lă' jaa' lă' jaa' jne'. ²⁸Jĕĕh' , ta' lă' kiyh' ba' chaa' jne' hi' ga' nōō' jne' hi' na' jiih' jne'. He' la' jĕĕh' kwee' lă' koh' ga' si' kō' llaā' dsa' gooh' hnăh' hĭ' ma' kyūuh' , hĭ' ga' jăh': "Lăā' jne' sa' ju' kih' Dio."

²⁹ Lā'llu' he' laa' jne' sa'ju' kih' Dio, he' ja' sa' cha' he' kih' jmeen' huu'dsē' laay' lā'koō' dio hi' jmāā' dsa' kyaah' nē' nōō' o nē' tōō' o kyaah' kuū'. Jēēh' heēh' he' jmee' dsa' ja', la' lā'koō' gwa' huu'dsē' kih' dsa' ba'. ³⁰ Jāā', sa' ga'jmeē' Dio he' kih' lā'jē' he' ma'jmeē' dsa'. Jēēh' dsa', sa' ma' nē' hee' ja' ma'jmeey'. Pero jmi' na', Dio jmee' mada' kih' lā'jēē' dsa' hi' tāāh' lā'kaa' jmi'gyuu' wa' lā'dsaa' dsēy' lā'jē' he' jmeey'. ³¹ Jēēh', ga'tōō' Dio hih' lloo' koō' jmi' llay' ta' kih' lā'jēē' dsa' kyaah' ju'dsoo'. Ma' na' llee'h' ba' jaa' dsa' nuuh' hi' lla' ta' hi' kih' lā'jēē' dsa' ga'jmeē' Dio dsoo' juu' ja', lā'llu' he' ga'mi'jiyh' Jesús jee' kih' hi' na' juu' —ga'jāh' Paa'.

³² Ma' ga'nuu' dsa' he' juu' he' lā'jiyh' dsa' hi' ma' na' juu', ko'llaa' dsa' he' ga'mi'kwayh' hi' ko'llaa' ga'jāh' lā'la':

—Jyoh' jiih' ba' nuu' jnāāh' ka'lāh' juu' na'.

³³ He'ja' ya'hēē' Paa' jee' kih' dsa' he'.

³⁴ Ko'llaa' hi' ga'lā'dsoo' dsē', ga'jmeey' ko'jōh' kyaah' Paa'. Jee' ja' ma' hāā' Dionisio hi' ma' dsoo' ta' Areópago. Hi' lā'ja' ga'heeh' jaa' dsa' mē' hi' ma' chee' Dāmari hi' chaa' ga'jnah' hi' ga'heeh'.

18

Ngoo' Paa' ta' jwii' Corinto

¹ Ma'ngēē' he' ja', ya'hēē' Paa' jwii' Atena ngoo' ta' jwii' Corinto. ² Jee' ja' ga'jeey' jaa' judiu chee' Aquila hi' ga'lā'chaa' jee' jwii' Ponto, hi' hmēē' ya'hēē' hwa' Italia kyaah' mēy' Priscila lā'hih' kih' Claudio rey to' nē'. Hih' rey he', sa' hnōy' ma' dsa'taah' dsa' hi' laa' judiu jee' jwii' Roma he' nōō' hwa' Italia. He'ja' nēē' Paa' na'jēē' dsa' gooy' he'. ³ Aquila he' ma' jmee' ta' hme' hmi'loo', he' ja' ma' la' ta' kiyh'. Ja'ba' lih' Paa' ma' jmeey' ta' ja' ka'lāh', he' ja' ga'jāy' jmeey' ta' ja' ko'jōh' kyaayh'. ⁴ Lā'jē' jmi' he' tee'h' dsa' dsē' ma' dsoo' Paa' neh' gwah' mäh' ma' dsa' hlēēyh' dsa' judiu kyaah' hi' sa' laa' judiu, ma' kway' juu' na' hnaa' lā'jēē' ha' lā' jee' ma' heeh' dsa' juu' kih' Dio.

⁵ Ma' galloo' Sila kyaah' Timotā hi' ma' tāāh' Macedonia, ja' ga'ga' ta' Paa' ta' jmee' hmi'loo' mah' ga'kway' juu' kih' Dio ba'.

Ga'hlēēyh' judiu dsa' gooy', ga'jmeey' ju' dsoo' kih' Jesús. Ga'jāyh' hi' he' he' Cristo. 'Pero dsa' he' ga'lōō' jiiyh' juu' kyaah' Paa', hi' ga'mi'kwayh' ka'lāh'. He'ja' ga'kyaah' Paa' hmi'h' kih', ga'jāyh':

—Dsoo' kyah' hnaah' ba' hnāh' na', he' juuh' hnāh' lā' ma' na' bāāh' ja'ba' hnāh' kyaah' dso'kye'. Sa' cha' dsoo' dsēēn' ni' miih'. Na' ta' cha'nē' na'kan' juu' la' kih' dsa' hi' sa' laa' judiu ba'.

⁷ Ya'hēēy' neh' gwah' ja', ngooy' cha'neh' kih' jaa' dsa' nuuh' hi' chee' Justo hi' ma' gya' jāh' jee' chih' gwah'. Hi' he' ma' gah' Dio. ⁸ Jaa' dsa' hi' hā' goo' gwah' hi' chee' Crispo, ga'heeh' juu' kih' Jesús kyaah' lā'jēē' hi' chaa' kyaay'. Hi' jwēē' dsa' hi' chaa' ja'ba' Corinto ja', ga'heeyh' juu' kih' Dio ma' ga'nuuy' juu' he' ma' kwa' Paa'. Lā'jēē' hi' he' ga'saa' jmi'. ⁹ Koō' hwē' he' ma' gya' Paa' jwii' Corinto ja', ga'hēē' mi'nēy' Dsa'jōōh' jnān' hi' ga'jāh' siyh':

—Ta' wa' gah', hlēēh' ba' hne' juu' kin', ta' tū' he' kwah' juu'. ¹⁰ Ni' jaa' sa' chaa' hi' kaa'h' hne' mah' jmeeyh' hne'. Jēēh' jnā' chehn' kyaah' hne'. Hi' ta' jyoh' ko'taa', tāāh' jwēē' dsa' jee' jwii' la' hi' na' ga'heeh' juu' kin'.

¹¹ He'ja' ga'jā' Paa' koō' jī' nē' na' dsē' jnee' sih' jee' jwii' Corinto ja', kway' juu' kih' Dio.

¹² Lā'koh' ma' laa' Galiōn llē'moh' kih' lā'kaa' hwa' Acaya, lā'jēē' judiu hi' chaa' Corinto ga'taayh' juu' kwee' kyaah' dsa'kyaayh' ga'teey' kyaah' Paa' he'ja' na'jāy' nē'ta', ¹³ ma' jāyh':

—Dsa' nuuh' la' mi'tēēy' dsa' ha' lā' jee' hnaayh' Dio mah' lla' dsēēy' kih' ley jnān' kyaah' juu' ja'.

¹⁴ Ma' cheh' Paa' ma' hlēēh', ma' ga'jāh' Galiōn siyh' dsa' judiu he':

—Cher'mah' dsoo' la' hliih' he' jmeey', o cher'mah' na' bāāyh' koō' dsoo' juuh', ja'ga' na' hōō' kwaat' llan' ta' kyah' hnāh' dsa' judiu. ¹⁵ Pero juu' ta'jmah' ba' na' hlēēh' hnāh'. Dsa' ba' na' hāāh' hnāh', kih' ley kyah' hnāh' ba' na' hlēēh' hnāh'. He'ja' jēē' ba' hnāh' ha' lā' lā'ee' juu' na'. Sa' hnoon' taahn' hniin' kyaah' he' na' —ga'jāyh'.

¹⁶ He-ja- ga-hwëy¹ dsa- he' në'ta' ja- .
¹⁷ He-ja- ga-saah¹ dsa- he' Sóstene hi- ma' hã' goo- gwah¹ kiyh¹. Ga-kway¹ kih¹ ta- ka'hne' kih¹ në'ta' ja- . Pero lle'moh¹ he' ni¹ miih- sa¹ ga-jmeey¹ he' kiyh¹.

¹⁸ Pero ga-gya- ga-Paa- cha-miih- jmi¹ Corinto ja- . Ja-ga- ga-hiyh¹ juu¹ kih¹ lä-jëë- øøh¹ jne', ngooy¹ ta- hwa¹ Siria, kyaah¹ Aquila kyaah¹ Priscila. Jää¹ ja-ga- dsa- taayh¹ neh¹ barco jwi¹ Cencrea, ga-tii¹ Paa' lle', ga-jmeey¹ kwaah- go-te¹. Lä-ja- ga-lä-jnä¹ ga-jmeey¹ koo- hmooh¹ kyaah¹ Dio. ¹⁹ Ma' ga-lla-näy¹ Éfeso, ja- jiih¹ ga-jä- dsa- kyaayh¹. Ngoo¹ ba' Paa' ta- gwah¹ na-h-lëy¹h judiu. ²⁰ He-ja- ga-ngii¹ judiu he' ma' jä¹ ga' Paa' miih- jmi¹, pero sa¹ ga-heeyh¹. ²¹ Ga-hiyh¹ juu¹ kih¹ lä-jëë- hi- he', ga-siiyh¹:
 —Jmee- bii¹ naahn¹ jmi¹ he- té¹ Jerusalén. Pero koo- ka-läh¹ jän- ya-jëen¹ hnäh¹, cher'mah¹ lä-ja- hnø¹ Dio.

Éfeso ja- ga-he' Paa' neh¹ barco, ngaayh¹ ta- Jerusalén. ²² Ma' ga-llooy¹ Cesarea, ngaah¹ bih¹ ta- Jerusalén na-jmeey¹ Dio kih¹ øøh¹ jne' hi- ma' tääh¹ jee' ja- . Ja-ga- ngooy¹ ta- jwi¹ Antioquía ka-läh¹. ²³ Ga-gyay¹ miih- jmi¹ Antioquía, ja-ga- ya-hëy¹ ka-läh¹, ngooy¹ lä-koo- lä-koo- jwi¹ he- nøø¹ hwa¹ Galacia, hi- lä-ja- jwi¹ he- nøø¹ hwa¹ Frigia, na-kway¹ be' kih¹ lä-jëë- øøh¹ jne' hi- ma' tääh¹ lä-kaa- jee' ja- .

Ga-kwa¹ Apolo juu¹ jee' jwi¹ Éfeso

²⁴ Ta'ko-jiih¹ ja- , ga-llooy¹ ta- jwi¹ Éfeso jaa¹ judiu hi- chee¹ Apolo, hi- ga-lä-chaa¹ jee' jwi¹ Alejandría. Peer¹ liyh¹ kway¹ juu¹ kih¹ Dio na-hñaa¹ lä-jëë- hi- ma' kyuyh¹ ra-këh¹ ra-llu¹ jee' na-sii¹ juu¹ kih¹ Dio. ²⁵ Ga-lä-tëë¹ bih¹ ha- lä- la' jwë¹ kih¹ Jesús hi- ma' hlëy¹h lä-kaa- tuh-dsëy¹. Ma' mi-tëëy¹ dsa- na-hñaa¹ lä-jëë- ha- lä- la' juu¹ kih¹ Jesús. Pero he- saa¹ dsa- jmi¹, ma-la¹ he- ma-jmee¹ Jwaa¹ ba' ma' kyuyh¹. ²⁶ Sa¹ goyh¹, ga-løoy¹ hlëy¹h dsa- neh¹ gwah¹ kih¹ judiu he- chih¹ Éfeso ja- . Pero lä- ma' ga-nuu¹ Aquila kyaah¹ Priscila ha- lä- la' juu¹ he- ma' kwa¹ Apolo ja- , he-ja- ga-tëëy¹ ta- kiyh¹ mah¹ na-heeh¹ gyih¹ ha- lä- la' juu¹ kih¹ Dsa-jøøh¹ jnän¹ jee' sa¹ ma' kyuyh¹. ²⁷ Ma-ngëë¹ he- ja- , ga-lä-hnøø¹ Apolo dsøo¹ ta- hwa¹ Acaya. Hi-

lä-jëë- øøh¹ jne' hi- ma' tääh¹ kyaayh¹ jee' ja- , ga-kway¹ be' kih¹ hi- ga-siiy¹ koo- je- kih¹ øøh¹ jne' hi- ma' tääh¹ Corinto he- nøø¹ hwa¹ Acaya mah¹ wa' heeyh¹ Apolo lä-kaa- tuh-dsëy¹. Hi- ma' ga-llooy¹ jee' ja- , ga-la¹ llu¹ cha-miih- kih¹ lä-jëë- øøh¹ jne' hi- ga-heeh¹ kih¹ Dio, kih¹ he- llu¹ dsë¹ Dio kyaayh¹. ²⁸ Lä-jiih¹ jee' le', ga-ti- ga-choo¹ Apolo juu¹ kyaah¹ judiu dsa-kyaayh¹. Ga-mi-jnäy¹ na-hñaa¹ lä-jëë- lä-koo- jäh¹ juu¹ kih¹ Dio mah¹ lä-ngëëy¹, Jesús he' hi- laa¹ Cristo.

19

Ngoo¹ Paa' ta- jwi¹ Éfeso

¹ Ta'ko-jiih¹ ma' gya¹ Apolo jwi¹ Corinto, ngoo¹ Paa' jwë¹ hwa¹ ba' lä-jiih¹ ga-llooy¹ jwi¹ Éfeso. Ma' ga-llooy¹ jee' ja- ga-jee¹ koo-lla¹ øøh¹ jne'. ² He-ja- ga-ngii¹ Paa' juu¹ kiyh¹:

—¿Che' ga-tëeh¹ hnäh¹ Jmi-lle¹ Na-jngii¹ lä- ma' ga-heeh¹ hnäh¹ juu¹ kih¹ Dsa-jøøh¹ jnän¹?

He-ja- ga-jäh¹ dsa- he':

—Ni¹ sa¹ në¹ jnääh¹ hee- ja- Jmi-lle¹ Na-jngii¹.

³ He-ja- ga-jäh¹ Paa':

—¿Hee¹ juu¹ ga-jmeeh¹ hnäh¹ dsøo¹ he- ga-saah¹ hnäh¹ jmi¹?

Mah¹ ga-jäh¹ dsa- he':

—Ga-saa¹ jnääh¹ jmi¹ lä-hih¹ ga-jmee¹ Jwaa¹ ba'.

⁴ Mah¹ ga-jäh¹ Paa' siiyh¹:

—Jwaa¹ ga-choo¹ jmi¹ kih¹ dsa- hi- ga-lä-dsaa¹ dsë¹ he- ma' jmeey¹ he- hliih¹. Ga-siiyh¹ dsa- he': "Wa' lä-dsøo¹ hoh¹ hnäh¹ kih¹ hi- jä- këë- ga' ki- jnä¹." Jwaa¹ he' ma' hlëeh¹ kih¹ Jesús hi- laa¹ Cristo.

⁵ Ma' ga-nuu¹ dsa- he' juu¹ ja- , ga-saay¹ jmi¹ lä-hih¹ kih¹ Jesús. ⁶ Lä- ma' ga-kye¹ Paa' goo- në¹ kiyh¹, ga-jyoo¹ Jmi-lle¹ Na-jngii¹ në¹ kih¹ dsa- he'. Lä-chah¹ ja- ga-hlëeyh¹ jyoh¹ juu¹ hi- ga-løoy¹ ngëëy¹ juu¹ he- ma' mi-jnäa¹ Dio kiyh¹. ⁷ Jee' lä-jëë- dsa-nuuh¹ he' ma- tte¹ gya-tuu¹.

⁸ Uu¹ sih¹ he- ga-gya¹ Paa' jee' ja- , ma' dsøoy¹ gwah¹ kih¹ dsa- judiu he- chih¹ jee' ja- . Sa¹ goyh¹ ma' hlëeyh¹ dsa- hi- ga-mi-jnäy¹ na-hñaa¹ lä-jëë- ha- lä- jaa¹ Dio dsa- lä-hih¹ kih¹. ⁹ Pero koo-lla¹ dsa- he'

ma' hweh⁻ dsëy', sa' ga⁻jmeey' dsoo' dsëy' kih' Jesús. Wi' ba' ga⁻hlëëyh' kih' Jesús to⁻lo' nê' dsa⁻kyaayh'. He⁻ja⁻ ya⁻hëë' Paa' jee' kih' dsa⁻ he', ga⁻jääy' øøh' jne' ga⁻näay' jee' chih' sa⁻kwel⁻ kih' hi⁻ cheë⁻ Tiranno. Jee' ja⁻ ga⁻hlëëh' Paa' øøh' jne' juu' kih' Jesús lä⁻jë⁻ jmi⁻. ¹⁰ Lä⁻ja⁻ ga⁻jmeey' lä⁻jiih' ga⁻të' to' jì⁻ nê⁻. Lä⁻jwë' ja⁻ lä⁻jëë' judiu hi⁻ ma' chaa⁻ hwa' Asia, hi⁻ lä⁻kyë⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁻ judiu, ga⁻nuuy' juu' kih' Jesús Dsa⁻jøøh' jnän'. ¹¹ He⁻ ba' che⁻ juh' gaa⁻ he' ga⁻jmeey' Dio jee' ja⁻ ta⁻la⁻ kih' Paa'. ¹² Ma' dsa⁻näa' dsa⁻ kyaah' hmi⁻h⁻ kih' jee' ma' cheh' Paa'. Koo⁻ ma' dsa⁻jnooh' miih⁻ nê' kih' Paa' hmi⁻h⁻ sa⁻luu⁻ hi⁻ hmi⁻h⁻ hii' cha⁻nê'. Hmi⁻h⁻ ja⁻ ma' dsa⁻suy' dsa⁻d-saah' kyaay'. Lä⁻ja⁻ ma' dsa⁻jä⁻ kiyh' hi⁻ lä⁻kyë⁻ jmi⁻lle' hliih' ma' hwëë⁻.

¹³ Hi⁻ ma' chaa⁻ ko⁻lla⁻ judiu hi⁻ ma' ga⁻näa' ta⁻kyë⁻ ta⁻nii' ma' hwëëy' jmi⁻lle' hliih' kih' dsa⁻. Pero koo⁻ hä', ja⁻ hu⁻dsë⁻ kiyh' ma' hwëëy' jmi⁻lle' hliih' kyaah' be' kih' Jesús, ga⁻jäyh'.

—Kyaah' hih' kih' Jesús hi⁻ hlëëh⁻ Paa' kih', jmeen⁻ hih' hwëëh⁻ hnäh'.

¹⁴ He⁻ la⁻ ma' jmeey' lä⁻jëë⁻ gyeë⁻joo' dsa⁻ judiu hi⁻ ma' cheë⁻ Esceva, hi⁻ ma' laa⁻ jaa⁻ jmi⁻dsa⁻ hi⁻ kye⁻ nê'. ¹⁵ Pero ga⁻jiih' jmi⁻lle' hliih' juu' kyaah' dsa⁻ he', ga⁻jäyh'.

—Kyuu⁻ ba' jnä⁻ Jesús, hi⁻ ma' ba' jnä⁻ hii⁻ he' Paa', pero hnäh', sa⁻ kyuu⁻n⁻ ni⁻ miih⁻.

¹⁶ Dsa⁻ hi⁻ ma' kye⁻ jmi⁻lle' hliih' he', ni⁻ juu' ga⁻ sa⁻ ga⁻hi⁻y', ga⁻söoyh' kih' lä⁻jëë⁻ gyeë⁻ dsa⁻ he'. Peer⁻ ga⁻kway' kih', lä⁻jiih' ga⁻jmääh⁻ dsoo', ga⁻kyuu⁻y' to⁻lo⁻kwayh'. ¹⁷ Lä⁻jëë⁻ dsa⁻ judiu hi⁻ kyaah' dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁻ judiu hi⁻ ma' tääh' Éfeso ga⁻lä⁻goyh' jwërte ma' ga⁻nuuy' ha⁻ lä⁻ga⁻la⁻ kih' dsa⁻ he'. He⁻ja⁻ ga⁻jmeey' juu⁻h⁻ kih' Jesús.

¹⁸ Hi⁻ jwëë⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻hëeh⁻ juu' kih' Dio ga⁻mi⁻jnäay⁻ to⁻lo' nê' øøyh' lä⁻jë⁻ he⁻ hliih' he⁻ ma' jmeey'. ¹⁹ Hi⁻ ja⁻ ba⁻ lä⁻ja⁻ jwëë⁻ hi⁻ ma' tëë⁻ jì⁻ nah' ma' dsa⁻kay⁻ je⁻ hliih' ja⁻, mah' ma' dsa⁻jey' cha⁻nê' jee' lä⁻jëë⁻. Hi⁻ ma' ga⁻jmeeh⁻ dsa⁻ kwaat⁻ joh' kyee⁻ jee' lä⁻jë⁻ mo⁻je⁻ ja⁻, ya⁻hi⁻ kwaat⁻ to⁻lo⁻gya⁻ mil kuu' tøø⁻. ²⁰ Lä⁻ja⁻ ga⁻lä⁻jwëë⁻ cha⁻ ga⁻miih⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻nuu⁻

juu' kih' Dio hi⁻ ga⁻jëëy' ha⁻ koh⁻ be' sa⁻ cha⁻ kih' Dio.

²¹ Ma⁻ ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻jmeey' Paa' hu⁻dsë⁻ dsooy' ka⁻läh⁻ ta⁻ hwa⁻ Macedonia hi⁻ ta⁻ hwa⁻ Acaya. Ja⁻ ga⁻dsaa⁻yh' ta⁻ Jerusalén. Hi⁻ ga⁻jäyh'.

—Ma⁻ lä⁻hi⁻ miih⁻ jmi⁻h⁻ gyan' Jerusalén, ma⁻ra⁻ he⁻ jmeey' bii⁻ nñn⁻ ta⁻ Roma.

²² Uu⁻ hi⁻ ma' jmeey' ko⁻jøh' kyaayh' ga⁻cheey' ta⁻ hwa⁻ Macedonia, ga⁻cheey' Timotä kyaah' Erasto. Pero ga⁻jä⁻ ga⁻ Paa' miih⁻ jmi⁻h⁻ hwa⁻ Asia ja⁻.

Ga⁻lä⁻hnee⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' chaa⁻ jwii⁻ Éfeso kyaah' Paa'

²³ Jmi⁻h⁻ ja⁻ ga⁻lä⁻cha⁻ koo⁻ hñii⁻ juu⁻h⁻ jee' jwii⁻ Éfeso, kwaat⁻ kih' ju⁻hmëë⁻. ²⁴ Jee' ja⁻ ma' gya⁻ jaa⁻ dsa⁻ cheë⁻ Demetrio hi⁻ ma' kwa⁻ ta⁻ he⁻ jmeey' dsa⁻ gwah⁻ pih' kyaah' nê⁻ tøø⁻ jmah⁻ he⁻ la⁻ hëeh⁻ gwah⁻ kih' Diana he⁻ ma' chih' jee' jwii⁻ ja⁻. Kyaah' ta⁻ ja⁻ ma' liyh' cha⁻ miih⁻ kuu' kyaah' dsa⁻kyaayh'. ²⁵ He⁻ja⁻ ga⁻jøøyh⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' jmeey' ta⁻ kiyh' hi⁻ jñah⁻ ga⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' jmeey' ja⁻ba⁻ ta⁻ ja⁻, mah' ga⁻siyh⁻.

—Dsa⁻ñuu⁻h⁻, ñeh⁻ ba⁻ hnäh⁻ kwee⁻ lëh⁻ jne' cha⁻miih⁻ kuu' kyaah' ta⁻ la⁻. ²⁶ Pero na⁻ ma⁻jëë⁻ jne' hi⁻ ma⁻ nuu⁻ jne' ngë⁻ Paa' Éfeso la⁻ mi⁻gaay⁻ jwëë⁻ dsa⁻. Hi⁻ ja⁻ ma⁻la⁻ jee' la⁻ jmeey' lä⁻na⁻. Lä⁻ ga⁻ dsa⁻ hwa⁻ Asia ma⁻mi⁻gaay⁻ jwëë⁻ dsa⁻, jäyh': "Ja⁻ Dio he', hih' dio hi⁻ jmää⁻ dsa⁻ kyaah' goo⁻." ²⁷ He⁻ja⁻ hii⁻ goo⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻hëey⁻ ta⁻ jñän⁻ la⁻, hi⁻ mo⁻so⁻ tooh⁻ dsa⁻ ta⁻ gwah⁻ kih' dio Diana jñän⁻ hi⁻ lä⁻ja⁻ mo⁻so⁻ jmeey' juu⁻h⁻ kih' Diana, hi⁻ hnaah⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ chaa⁻ hwa⁻ Asia hi⁻ lä⁻kaa⁻ jmi⁻gyuu⁻ ka⁻läh⁻.

²⁸ Ma⁻ ga⁻nuu⁻ dsa⁻ he' juu⁻ ja⁻, ga⁻lä⁻lleey⁻ jwërte hi⁻ ga⁻løøy⁻ tooyh⁻ cha⁻miih⁻ miih⁻, ma⁻ jäyh'.

—Ja⁻ he⁻ ba⁻ che⁻ jøøh⁻ Diana hi⁻ cheh⁻ Éfeso la⁻!

²⁹ He⁻ja⁻ ga⁻kah⁻ ga⁻gwëh⁻ hu⁻dsë⁻ kih' lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' chaa⁻ jee' jwii⁻ ja⁻. Koo⁻ mii⁻ ba⁻ ga⁻jmeey' ga⁻saayh⁻ Gayo kyaah' Aristarco na⁻jääy⁻ jee' dsa⁻ñee⁻ dsa⁻kyaayh'. Lä⁻uu⁻ dsa⁻ñuu⁻ he' chaa⁻ Macedonia hi⁻ ma' jmeey' ko⁻jøh' kyaah' Paa'. ³⁰ Hnøø⁻ Paa' ma' dsa⁻hlëëh⁻ kyaah'

dsa- he' pero sa- ga-kwa' 00h' jne' jwe' ma' dsooy'. ³¹ Hi- la'-ja- ko-lla' hi- ma' laa' ta' hwa' Asia ja-, ma' jwayh' kyaah' Paa'. He-ja- ga-cheey' juu' kih', ga-chuuy' kyaah' Paa' mah' sa' dsooy' jee' taah' dsa- he'. ³² Ga-kah' ga-gweh' go-te- huusde- kih' la'-jee- dsa- hi- ma' taah' jee' ja-. Kah' ba' ma' hlee'h' la'-jaa- la'-jaa-. Hi- jwee' ga' hi- sa- ma-ne- hee- kih' ja- he- ma' taah' jee' ja-. ³³ He-ja- dsa- judiu ga-hnaay' na'koh' Alejandro jee' kih' la'-jee- dsa- he' mah' na'jaay- ta' cha'ne'. He-ja- ga-jmee' Alejandro lii' kyaah' gooy-, hn0oy' ma' hlee'yh' jwoo' kih' judiu. ³⁴ Pero ma' ba' la' kyuu' dsih' laay' judiu, ko- ha' ba' ga-tooh' la'-jee- mihi'. Mihi' ga' sa' ga-te' to' hor- ga-jmee' la'-ja-, ma' jayh':

-jHe- ba' che- j00h' Diana hi- cheh' Efeso la-!

³⁵ La'-jihi' jaa- te'-je- kya' jee' jwi- ja-, ga-jmee' hih' he- tu' dsa- he' tooh- mihi', ga-jayh':

-Nu- da' hna'h' hi- chaa- Efeso la-. Ga-la'-jee- ba' dsa- jmi-gyu- ne-, ko- jee- la- ba' la' to'-ne' jee' jmee- dsa- juu- kih' gwah' kih' Diana he- chih' jee' la- jnan' hi- la'-ja- ka-lah' heeh' kih' he- ja' kih' Júpiter. ³⁶ Ni- jaa- sa- le' jah' sa- dsoo'. He-ja- jwahn', tu' hna'h', ta' jmee- hna'h' na'koh' wa' la' cha- la'. ³⁷ Hih' uu- dsa- nuu- hi- ma- ya- jaah' hna'h' la-, sa- ma-mi- kwayh' gwah' jnan', ni- sa- ma- hlee'yh' hlih' kih' dio jnan'. ³⁸ Cher'mah' cha- hnii' kih' dsa-kyaah' Demetrio kyaah' jnah' dsa-, cha- ba' ne'ta' jee' le' mi- eey- juu' na-. Jee' ja- ba' lle' kih' hnuy' kih' dsa'. ³⁹ Cher'mah' cha- ga' he- sa' hii- la'-ee- kyah' hna'h', le' mi-ee' jne' la' ma' dsa- nee- dsa- mada' kih' dsa- ta'. ⁴⁰ Pero he- jmee- jne' la-, hii' goo- dsa-baah' jne' he- tooh- jne' cha-miuh- mihi'. Hee- juu' dsa'kwan' cher'mah' ga-teeh' dsa-ta' jne' kih' he- tooh' jne' mihi' jee' la-.

⁴¹ Ko- ja- ba' te' ga-hlee'h' te'-je- he', mah' ga-hiyh' juu' kih' dsa- jwi-.

20

Ngoo' Paa' ta' hwa' Macedonia hi- ta- hwa' Grecia

¹ Ma-ngee' ma-dsaa' juu' ja-, ga-teeh' Paa' 00h' jne', ga-kweeyh' nuu- mah' ga-eyy', ja- ga' ga-hiyh' juu', ngooy' ta- Macedonia. ² Ga-ngee' la'-je- jwi- mah- jee' ma'taah' 00h' jne', ga-hlee'h' gyih' mah' teey' cha-ga-miuh- be'. La'-ja- ga-jmee' la'-jihi' ga-llooy' hwa' Grecia (ja-ba' jee' chee- Acaya). ³ Jee' ja- ga-gyay- uu- sih-. Ma' ga-te' jmi- he- dsa-he' barco he- dsooy' ta' hwa' Siria, ga-la'-ney- ma-la' juu' kih' judiu he- saah' dsih'. He-ja- ga-mi-siiy' huusde- kih'. Ga-jee'yh' ka-lah' ta' Macedonia, ngooy' jwe' hwa' ba'. ⁴ Hi- ko-lla' 00h' jne' ga-jmee' ko-joh' kyaah' la' ga-te' hwa' Asia. Jaa- hi- he', chee- Sópater hi- chaa- Berea. Hi- jnah' chee- Aristarco kyaah' Segundo hi- chaa- Tesalónica. Hi- jnah' chee- Gayo hi- chaa- Derbe hi- Timotá. Jnah' chee- Tíquico hi- Tróximo hi- chaa- hwa' Asia. ⁵ Ga-la'-jee- hi- he' ga-la'-jaa' na'jaay' jnaah' la' ga-te' Troa. ⁶ Hi- jnaah', ma- la' ma-goh' jmi- kih' he-niih' he- sa' kyaah' levadura, ga-tooh' jnaah' neh' barco jwi- Filipo. Ga-hya- ga' hna' jmi-, ja- ga' ga-jee' jnaah' dsa-kyaah' hi- ma'taah' j00- Troa. Jee' ja- ga-já' jnaah' gyii' jmi-.

Ga-gwi- Eutico jee' gyay' nuuy- juu' kih' Paa'

⁷ To'-ne' jmi- kih' seman-, ga-tooh' jnaah' ko-joh' kyaah' 00h' jne' jee' ma' kih' jnaah' ma-nuu' kih' Jesús. He-ja- ga-l00- Paa' kwa' juu'. Juu' ja- ga-kyoo' la'-jihi' ga-te' ko- la'-nuu, kih' he- ga-jmee' huusde- dsooy' ta' jee' jyoh' wa' ga-jna' jyoh' jmi-. ⁸ Hi- ma' t00- cha-miuh' mi-se' he- na-hih- je- cha'neh' jee' ga-te' hne- jwee' hne' jee' ma' tooh' jnaah' ja-. ⁹ Jaa- chih- hi- chee- Eutico ma' gyay' hoo' ventan jee' ma' tooh' jnaah'. Jee' gyay' ja-, ga-gwi- niih' kih' he- ga-kyoo' juu' he- ma' kwa' Paa'. Jee' na-gwi- ja-, ga-tayh' la' ga-te' hwa'. Ma- na' juuy' ma' ga-chaah' dsih'. ¹⁰ He- ja- ga-jnaa' Paa', ngooy' na-ee' chih' he'. Mah' ga-jayh':

-Ta' jwaah' hna'h', jiih' ba' chih- la-.

¹¹ He-ja- ga-wii' Paa' ka-lah' jee' ma' tooh' jnaah', ja-ga' ga-tooh' jnaah' ga-kih' ga-hih' jnaah' ma-nuu' kih' Jesús.

Ma-ngēē he-ja, ngoo⁴ bih⁴ hlēēy^h lā⁴ jiih⁴ 'ga⁴ jnā⁴. Ja-ga ngooy⁴ ta⁴ jee⁴ jyoh⁴. ¹²Peer⁴ ga-noh⁴ dsē⁴ dsa⁴ he⁴ kih⁴ he-⁴ jiih⁴ ba⁴ chih⁴ kyaay⁴, hi⁴ ga⁴ tēēy⁴ ga⁴ nāāy⁴ kiyh⁴.

Ya⁴ hēē⁴ Paa⁴ jee⁴ jwii⁴ Troa ngooy⁴ lā⁴ ga⁴ tē⁴ jee⁴ jwii⁴ Mileto

¹³ Ga⁴ tooh⁴ jnāāh⁴ neh⁴ barco, mah⁴ lla⁴ nōō⁴ jnāāh⁴ jāā⁴ lā⁴ ga⁴ tē⁴ jwii⁴ Asón. Jee⁴ ja⁴, ga⁴ jāā⁴ jnāāh⁴ Paa⁴ lā⁴ kōō⁴ lā⁴ mada⁴ nuuh⁴ jnāāh⁴, jēēh⁴ jwē⁴ hwa⁴ ba⁴ ngooy⁴ ta⁴ ja⁴. ¹⁴ Ma⁴ ga⁴ lloo⁴ Paa⁴ jee⁴ tōōh⁴ jnāāh⁴ jwii⁴ Asón ja⁴, ga⁴ tooh⁴ jnāāh⁴ neh⁴ barco kyaay⁴h, ga⁴ lla⁴ nōō⁴ jnāāh⁴ jwii⁴ Mitilene. ¹⁵ Jee⁴ ga⁴ tē⁴ tō⁴ jmi⁴, ga⁴ ngēē⁴ jnāāh⁴ jāh⁴ jwii⁴ he⁴ cheē⁴ Quío. Jee⁴ ga⁴ tē⁴ hnē⁴ jmi⁴, ga⁴ lla⁴ nōō⁴ jnāāh⁴ jwii⁴ Samo jee⁴ hwēē⁴ barco. Jee⁴ ga⁴ tē⁴ kye⁴ jmi⁴, ja⁴ ga⁴ ga⁴ tēē⁴ jnāāh⁴ jwii⁴ Mileto. ¹⁶ Sa⁴ ma⁴ hnōō⁴ Paa⁴ ma⁴ jā⁴ ki⁴ wēē⁴ hwa⁴ Asia, he⁴ ja⁴ kōō⁴ ga⁴ ngēē⁴ bih⁴ kih⁴ jwii⁴ Éfeso. Ga⁴ jmeey⁴ bii⁴ he⁴ llaay⁴h lā⁴ ga⁴ tē⁴ Jerusalén mah⁴ tēēy⁴ jmi⁴ Pentecostē cher⁴ mah⁴ ga⁴ la⁴.

Ga⁴ hlēēh⁴ Paa⁴ kyaah⁴ hi⁴ kye⁴ nē⁴ kih⁴ gwah⁴ jwii⁴ Éfeso

¹⁷ Lā⁴ ma⁴ gya⁴ Paa⁴ jwii⁴ Mileto, ga⁴ cheey⁴ juu⁴ he⁴ ya⁴ nāā⁴ dsa⁴ gyuh⁴ hi⁴ kye⁴ nē⁴ kih⁴ ōōh⁴ jee⁴ jwii⁴ Éfeso. ¹⁸ Ma⁴ ga⁴ lla⁴ nāā⁴ hi⁴ he⁴ jee⁴ gya⁴ Paa⁴, ga⁴ jāh⁴ Paa⁴ siyih⁴:

—Ma⁴ neh⁴ ba⁴ hnāh⁴ ha⁴ lā⁴ ga⁴ jmeen⁴ jee⁴ kyah⁴ hnāh⁴ lā⁴ ma⁴ to⁴ nē⁴ jan⁴ ta⁴ hwa⁴ Asia la⁴ lā⁴ jiih⁴ na⁴. ¹⁹ Ni⁴ miih⁴ sa⁴ ga⁴ jmāān⁴ hñiin⁴ jōōh⁴ lā⁴ ma⁴ ga⁴ gyan⁴ kyaah⁴ hnāh⁴ kwan⁴ juu⁴ kih⁴ Dio. Ja⁴ he⁴ kōō⁴ jiih⁴ ga⁴ tūūn⁴ jmi⁴ haa⁴ mī⁴ nēn⁴ kyah⁴ hnāh⁴. Joh⁴ jiih⁴ sa⁴ ga⁴ jēēn⁴ wi⁴ kih⁴ lā⁴ jē⁴ he⁴ ma⁴ hnōō⁴ dsa⁴ judiu⁴ ma⁴ jmee⁴ kin⁴. ²⁰ Sa⁴ cha⁴ ga⁴ jmeen⁴ kwaat⁴ che⁴ hi⁴ goo⁴ kin⁴ jee⁴ ga⁴ jmeen⁴ he⁴ llū⁴ kyah⁴ hnāh⁴. Ga⁴ hlēēhn⁴ hnāh⁴ jee⁴ jā⁴ dsa⁴ hi⁴ lā⁴ ja⁴ cha⁴ neh⁴ kyah⁴ hnāh⁴ ka⁴ lāh⁴. ²¹ Hnāh⁴ judiu⁴ hi⁴ hnāh⁴ hi⁴ sa⁴ lāā⁴ judiu⁴, ga⁴ jwēēhn⁴ hnāh⁴ jēēh⁴ hnāh⁴ kih⁴ Dio hi⁴ wa⁴ lā⁴ d-soo⁴ hoh⁴ hnāh⁴ kih⁴ Jesucristo Dsa⁴ jōōh⁴ jnān⁴. ²² Hi⁴ na⁴ ma⁴ hāān⁴ jwē⁴ ngaahn⁴ ta⁴ Jerusalén lā⁴ jōō⁴ Jmi⁴ lle⁴ Na⁴ jngii⁴ kin⁴. Ni⁴ sa⁴ man⁴ he⁴ dsa⁴ ngēēn⁴ jee⁴ ja⁴. ²³ Kōō⁴ he⁴ la⁴ ba⁴ man⁴. Lā⁴ kaa⁴ jwii⁴ jee⁴ niin⁴ dsa⁴ ngēēn⁴ wi⁴, taah⁴ dsa⁴ jnā⁴ neh⁴ ne⁴,

jāh⁴ Jmi⁴ lle⁴ Na⁴ jngii⁴. ²⁴ Pero ni⁴ miih⁴ sa⁴ jmeen⁴ he⁴ che⁴ chaan⁴ o he⁴ juun⁴. Jēē⁴ ba⁴ dsēn⁴ ngoon⁴ ta⁴ cha⁴ nē⁴ kyaah⁴ ta⁴ he⁴ na⁴ hñaan⁴, lā⁴ jiih⁴ mī⁴ ten⁴ ta⁴ he⁴ ga⁴ tooh⁴ Jesús goon⁴ mah⁴ kwan⁴ ju⁴ hmēē⁴ he⁴ mi⁴ jnāā⁴ ha⁴ lā⁴ kōō⁴ hnāā⁴ Dio jne⁴.

²⁵ Man⁴ kwee⁴ ni⁴ jaa⁴ jee⁴ lā⁴ jēē⁴ hnāh⁴ mo⁴ so⁴ jēēh⁴ hnāh⁴ jnā⁴, lā⁴ jēē⁴ hnāh⁴ hi⁴ ma⁴ nuu⁴ juu⁴ he⁴ kwan⁴ ha⁴ lā⁴ jāā⁴ Dio dsa⁴ lā⁴ hih⁴ kih⁴. ²⁶ He⁴ ja⁴ jwēēhn⁴ hnāh⁴ jmi⁴ na⁴, ni⁴ jaa⁴ dsa⁴ mo⁴ so⁴ na⁴ bāāhn⁴, sa⁴ cha⁴ dsoo⁴ dsēēn⁴ ni⁴ miih⁴. ²⁷ Jēēh⁴ ni⁴ miih⁴ sa⁴ ga⁴ lā⁴ gohn⁴, ga⁴ mī⁴ jnāān⁴ na⁴ hñaa⁴ lā⁴ jēē⁴ juu⁴ kih⁴ Dio kyah⁴ hnāh⁴. ²⁸ He⁴ ja⁴ jwēēhn⁴ hnāh⁴, hāā⁴ hnāh⁴ hñaa⁴ hi⁴ hāā⁴ lā⁴ jēē⁴ dsa⁴ kyaah⁴ hnāh⁴. Ma⁴ na⁴ hñaa⁴ hnāh⁴ kih⁴ Jmi⁴ lle⁴ Na⁴ jngii⁴ mah⁴ jēēh⁴ hnāh⁴ dsa⁴ kyaah⁴ hnāh⁴. He⁴ ja⁴ hāā⁴ hnāh⁴ kwee⁴ lā⁴ jēē⁴ hi⁴ lāā⁴ kyaā⁴ Dsa⁴ jōōh⁴ jnān⁴ hi⁴ ga⁴ lāā⁴ jne⁴ kyaah⁴ jma⁴ kih⁴. ²⁹ Jēēh⁴, man⁴ kwee⁴ ha⁴ lā⁴ le⁴ wa⁴ ra⁴ ngaahn⁴. Ya⁴ nāā⁴ jee⁴ kyah⁴ hnāh⁴ hi⁴ lāā⁴ lā⁴ kōō⁴ jah⁴ hāā⁴. Ni⁴ miih⁴ sa⁴ jā⁴ lā⁴ nih⁴ dsēy⁴ kih⁴ dsa⁴ kyaā⁴ Dio. ³⁰ Hi⁴ ja⁴ ba⁴ jee⁴ kyah⁴ hnāh⁴ hwēē⁴ hi⁴ jmee⁴ ra⁴ kēh⁴ ju⁴ dsoo⁴ mah⁴ jāāy⁴ ōōh⁴ jne⁴ lā⁴ hyoh⁴ dsēy⁴. ³¹ Go⁴ taah⁴ hnāh⁴ leeh⁴ hnāh⁴. Mī⁴ dsooh⁴ da⁴ hoh⁴ hnāh⁴ ha⁴ lā⁴ ga⁴ jmeen⁴ ta⁴ kō⁴ jiih⁴ hnē⁴ jī⁴ nē⁴ he⁴ ga⁴ gyan⁴ kyaah⁴ hnāh⁴. Lā⁴ jmi⁴ lā⁴ hwē⁴, sa⁴ ga⁴ tun⁴ ma⁴ kwēēhn⁴ hnāh⁴ nuuh⁴, lā⁴ jiih⁴ ga⁴ tūūn⁴ jmi⁴ he⁴ haa⁴ mī⁴ nēn⁴ kih⁴ lā⁴ jāā⁴ lā⁴ jāā⁴ hnāh⁴.

³² Na⁴ na⁴ ōōhn⁴, taahn⁴ hnāh⁴ goo⁴ Dio. Jā⁴ hnāh⁴ kyaah⁴ juu⁴ kiyh⁴ he⁴ mi⁴ jāā⁴ jne⁴. Juu⁴ na⁴ kye⁴ be⁴ he⁴ jmee⁴ dsa⁴ nōōn⁴ ta⁴ cha⁴ nē⁴ hnāāhn⁴ Dio cha⁴ ga⁴ miih⁴ mah⁴ hnāh⁴ jee⁴ heēn⁴ kō⁴ jōh⁴ kyaah⁴ lā⁴ jēē⁴ hi⁴ na⁴ jngēē⁴. ³³ Sa⁴ ga⁴ lā⁴ hēē⁴ dsēn⁴ ku⁴ nōō⁴ kuu⁴ tōō⁴ ni⁴ hmiih⁴ he⁴ cha⁴ kih⁴ dsa⁴. ³⁴ Ma⁴ neh⁴ ba⁴ hnāh⁴, ga⁴ jmee⁴ ba⁴ jnā⁴ ta⁴ ha⁴ jee⁴ ga⁴ jnā⁴ he⁴ ga⁴ jmee⁴ bii⁴ kin⁴ hi⁴ lā⁴ kye⁴ kih⁴ dsa⁴ kyaahn⁴. ³⁵ Ma⁴ ra⁴ he⁴ ga⁴ jmee⁴ ba⁴ jnā⁴ ta⁴ kyaah⁴ goon⁴ mah⁴ lā⁴ tēēh⁴ hnāh⁴ jmeeh⁴ hnāh⁴ lā⁴ kōh⁴ jmee⁴ jnā⁴ hi⁴ lā⁴ ja⁴ jmeeh⁴ hnāh⁴ be⁴ kih⁴ hi⁴ tā⁴ nēē⁴. Mī⁴ dsooh⁴ da⁴ hoh⁴ hnāh⁴ juu⁴ kih⁴ Jesús Dsa⁴ jōōh⁴ jnān⁴, hi⁴ ga⁴ jāh⁴: “Llu⁴ ga⁴ la⁴ kih⁴ hi⁴ kwa⁴ lā⁴ kōh⁴ ga⁴ hi⁴ hyoh⁴.”

³⁶ Ma⁴ ngēē⁴ ma⁴ jāh⁴ Paa⁴ lā⁴ ja⁴, ga⁴ juuyh⁴ jnēy⁴ kyaah⁴ lā⁴ jēē⁴ ōōh⁴ jne⁴ he⁴,

gaⁿngiiyⁿ kiyh¹ kih¹ Dio. ³⁷ Lãⁿjēēⁿ ̊ōhn¹ jneⁿ heⁿ gaⁿkiⁿ gaⁿhooh¹ chaⁿmiih¹. Gaⁿeey¹ Paaⁿ mahⁿ gaⁿchuyh¹ kih¹. ³⁸ Gaⁿlãⁿmeehⁿ dsē¹ jwēṛte dsaⁿ gyuuⁿ heⁿ kih¹ heⁿ gaⁿjahⁿ Paaⁿ: “Moⁿsoⁿ jēēh¹ gaⁿjnãⁿ kaⁿlãhⁿ.” Jãⁿ gaⁿ gaⁿnãay¹ naⁿjãayⁿ Paaⁿ taⁿ jeeⁿ maⁿ hiiⁿ barco.

21

Ngaah¹ Paaⁿ taⁿ Jerusalén

¹ Jãⁿ jiih¹ gaⁿjãⁿ ̊ōh¹ jneⁿ heⁿ. Hiⁿ gaⁿtooh¹ baⁿ jnãäh¹ neh¹ barco. Koⁿ dsooⁿ baⁿ ngoo¹ barco jãⁿ taⁿ Cos. Maⁿ gaⁿjnãⁿ jyoh¹ jmiⁿ, gaⁿllaⁿnøⁿ¹ jnãäh¹ jwiiⁿ Roda. Maⁿ ngēēⁿ jãⁿ gaⁿnøⁿ¹ jnãäh¹ taⁿ jwiiⁿ Pátara. ² Pátara jãⁿ gaⁿjēēⁿ jnãäh¹ kooⁿ barco heⁿ ngoo¹ taⁿ Fenicia. Neh¹ jãⁿ gaⁿtooh¹ jnãäh¹ gaⁿnøⁿ¹ jnãäh¹ taⁿ jãⁿ. ³ Jeeⁿ gaⁿnøⁿ¹ jnãäh¹ jãⁿ, gaⁿjēēⁿ jnãäh¹ hwa¹ Chipre heⁿ hãⁿ jeeⁿ jmiⁿ-ñeeh¹. Hwa¹ jãⁿ gaⁿjãⁿ jwoo¹ raⁿkēh¹ taⁿ jeeⁿ gaⁿngēēⁿ jnãäh¹ taⁿ hwa¹ Siria. Gaⁿngēēⁿ baⁿ jnãäh¹ lãⁿjiih¹ gaⁿtēēⁿ jnãäh¹ Tiro heⁿ nøⁿ¹ hwa¹ kih¹ Siria, jēēh¹ jeeⁿ jãⁿ hwēēⁿ dsaⁿ løⁿ¹ heⁿ kyeⁿ barco. ⁴ Maⁿ gaⁿtooh¹ jnãäh¹ jeeⁿ jwiiⁿ Tiro gaⁿjeeⁿ jnãäh¹ ̊ōh¹ jneⁿ hiⁿ maⁿ tãäh¹ jeeⁿ jãⁿ. Hiⁿ gaⁿjãⁿ jnãäh¹ kiyh¹ gyii¹ jmiⁿ. ̊ōh¹ jneⁿ heⁿ gaⁿhlēēyh¹ Paaⁿ lãⁿkohⁿ gaⁿmiⁿjnããⁿ Jmiⁿlle Naⁿjngiiⁿ kiyh¹ heⁿ saⁿ maⁿ dsaayh¹ taⁿ Jerusalén. ⁵ Maⁿ gaⁿdsēēⁿ jmiⁿ jãⁿ, lãⁿjēēⁿ ̊ōh¹ jneⁿ hiⁿ chaaⁿ jeeⁿ jãⁿ, hiⁿ mēⁿ hiⁿ ñuuⁿ lãⁿkyeⁿ chih¹ pih¹, gaⁿjmeey¹ koⁿjoh¹ kyaah¹ jnãäh¹ lãⁿ gaⁿtēⁿ chuuh¹ jwiiⁿ, jeeⁿ laⁿ chaⁿhoó¹ jmiⁿ-ñeeh¹. Jeeⁿ jãⁿ gaⁿjuuh¹ jnãäh¹ jnēn¹ gaⁿngiiⁿ jnãäh¹ kih¹ Dio. ⁶ Gaⁿeēⁿ jnãäh¹ ̊ōh¹ jneⁿ heⁿ lãⁿjaaⁿ lãⁿjaaⁿ jnãäh¹, jãⁿ gaⁿ gaⁿtooh¹ jnãäh¹ neh¹ barco, hiⁿ gaⁿnããⁿ baⁿ ̊ōh¹ jneⁿ heⁿ chaⁿneh¹ kih¹.

⁷ Gaⁿhwiiⁿ jnãäh¹ Tiro, gaⁿnøⁿ¹ jnãäh¹ taⁿ Tolemaida. Maⁿ gaⁿllaⁿnøⁿ¹ jnãäh¹ Tolemaida jãⁿ, naⁿjēēⁿ jnãäh¹ ̊ōh¹ jneⁿ hiⁿ chaaⁿ jeeⁿ jãⁿ. Gaⁿjãⁿ jnãäh¹ kooⁿ jmiⁿ kyaayh¹. ⁸ Maⁿ gaⁿjnãⁿ jyoh¹ jmiⁿ, gaⁿhwiiⁿ jnãäh¹ Tolemaida, gaⁿnøⁿ¹ jnãäh¹ taⁿ Cesarea. Maⁿ gaⁿtēēⁿ jnãäh¹ Cesarea jãⁿ, gaⁿnøⁿ¹ jnãäh¹ kih¹ Felipe hiⁿ maⁿ kwaⁿ juⁿhmēēⁿ hiⁿ maⁿ laay¹ jaaⁿ kih¹ jeeⁿ lãⁿjēēⁿ gyeē¹ hiⁿ maⁿ kwaⁿ beⁿ kih¹ apóstole jãã¹. Jeeⁿ jãⁿ gaⁿjãⁿ jnãäh¹ kih¹ Felipe heⁿ. ⁹ Felipe heⁿ maⁿ chaaⁿ kyeē¹ joⁿ miyⁿ hiⁿ maⁿ tãäh¹ hñiiⁿ, hiⁿ maⁿ

ngēēⁿ juu¹ kih¹ Dio. ¹⁰ Maⁿhyaⁿ chaⁿmiih¹ jmiⁿ tøøh¹ jnãäh¹ jeeⁿ jãⁿ, maⁿ gaⁿlloo¹ jaaⁿ dsaⁿ chaaⁿ Judea hiⁿ cheēⁿ Agabo hiⁿ maⁿ ngēēⁿ juu¹ kih¹ Dio. ¹¹ Maⁿ gaⁿlloo¹ jeeⁿ tøøh¹ jnãäh¹, gaⁿlleyⁿ looⁿ heⁿ hãⁿ tuh¹ Paaⁿ, mah¹ gaⁿhñuuⁿ gooⁿ tiyⁿ hñiiyⁿ, gaⁿjãyh¹:

—Jãh¹ Jmiⁿlle Naⁿjngiiⁿ, jãⁿ baⁿ lãⁿkohⁿ naⁿhñuun¹ laⁿ, jãⁿ baⁿ lãⁿlaⁿ hñuu¹ dsaⁿ judiu juu¹ looⁿ laⁿ jeeⁿ jwiiⁿ Jerusalén mah¹ ngēēy¹ gooⁿ dsaⁿ hiⁿ saⁿ lãã¹ judiu.

¹² Maⁿ gaⁿnũu¹ jnãäh¹ juu¹ kiyh¹, gaⁿchuū¹ jnãäh¹ chaⁿmiih¹ kyaah¹ Paaⁿ. Saⁿ maⁿ kwaⁿ jnãäh¹ jwē¹ maⁿ dsaayh¹ taⁿ Jerusalén, hiⁿ jãⁿ baⁿ lãⁿjãⁿ maⁿ jahⁿ ̊ōh¹ jneⁿ hiⁿ maⁿ chaaⁿ jeeⁿ jãⁿ. ¹³ Heⁿ jãⁿ gaⁿjãyh¹:

—¿Heⁿ laⁿ hooⁿ hñäh¹ kinⁿ, heⁿ laⁿ jmeeh¹ hñäh¹ meeh¹ dsēnⁿ? Heēh¹ baⁿ jnãⁿ cherⁿmah¹ gaⁿhñuu¹ dsaⁿ jnãⁿ. Maⁿ keⁿ gaⁿjngēēh¹ dsaⁿ jnãⁿ taⁿ Jerusalén, lãⁿjēⁿ baⁿ heēhn¹ kwaat¹ kih¹ Jesús.

¹⁴ Maⁿ saⁿ gaⁿlēh¹ jnãäh¹ maⁿ hløøh¹ jnãäh¹ kih¹ Paaⁿ, gaⁿtuⁿ jnãäh¹ goⁿteⁿ, gaⁿchihiⁿ jnãäh¹:

—Waⁿ leⁿ lãⁿ hyohⁿ dsē¹ Dio baⁿ.

¹⁵ Maⁿ gaⁿtēⁿ jmiⁿ heⁿ hwiiⁿ jnãäh¹ jeeⁿ jãⁿ, gaⁿjmeēⁿ jnãäh¹ løø¹ kyaah¹ jnãäh¹, gaⁿnøⁿ¹ jnãäh¹ taⁿ Jerusalén kyaah¹ Paaⁿ. ¹⁶ Koⁿ lãã¹ ̊ōh¹ jneⁿ hiⁿ chaaⁿ Cesarea gaⁿjmeey¹ koⁿjoh¹ kyaah¹ jnãäh¹, gaⁿjãay¹ jnãäh¹ lãⁿ gaⁿtēⁿ chaⁿneh¹ kih¹ dsaⁿ chaaⁿ Chipre hiⁿ cheēⁿ Mnasón, hiⁿ gaⁿheēh¹ kih¹ Jesús lãⁿ maⁿ toⁿ nēⁿ. Jeeⁿ jãⁿ gaⁿjãⁿ jnãäh¹.

Ngoo¹ Paaⁿ naⁿjēēⁿ Jacobo

¹⁷ Maⁿ gaⁿllaⁿnøⁿ¹ jnãäh¹ Jerusalén, lãⁿjēēⁿ ̊ōh¹ jneⁿ hiⁿ maⁿ tãäh¹ jeeⁿ jãⁿ gaⁿheeyh¹ jnãäh¹ lãⁿkaaⁿ tuhⁿ dsēy¹. ¹⁸ Maⁿ gaⁿjnãⁿ jyoh¹ jmiⁿ, gaⁿnøⁿ¹ jnãäh¹ kyaah¹ Paaⁿ naⁿjēēⁿ jnãäh¹ Jacobo. Hiⁿ maⁿ tãäh¹ dsaⁿ gyuuⁿ kyaah¹ gwah¹ kyaayh¹. ¹⁹ Maⁿ laⁿ maⁿ jmeēⁿ Paaⁿ Dio kih¹ hiⁿ heⁿ, gaⁿjmeeyh¹ juu¹ lãⁿhiiⁿ nēⁿ haⁿ lãⁿ gaⁿjmeēⁿ Dio kyaah¹ dsaⁿ hiⁿ saⁿ lãã¹ judiu, lãⁿkaaⁿ jeeⁿ ñeeey¹ naⁿkwayⁿ juu¹. ²⁰ Lãⁿ maⁿ gaⁿnuuy¹ juu¹ jãⁿ, gaⁿkwayⁿ chaⁿmiih¹ tiⁿhmaah¹ kih¹ Dio. Heⁿ jãⁿ gaⁿjãyh¹ siyih¹ Paaⁿ:

—Maⁿjēēh¹ jahⁿ mil dsaⁿ judiu saⁿ maⁿ heēh¹ juu¹ kih¹ Dio, hiⁿ lãⁿjēēⁿ hiⁿ heⁿ lãⁿ maⁿ hnøø¹ bih¹ høøy¹ ley kih¹ Moisé. ²¹ Hiⁿ maⁿ nuuy¹ hiiⁿ juu¹ kyah¹, hneⁿ hlēēh¹ dsaⁿ

judiu hi- tāāh' ta' jee' jyoh', jwiih' hnih': "Ta' jmee- he' kih' ley kih' Moisé." Hi- jwiih' hnih': "Sa' le' ²² ~~uuh~~ jmi' ngo' kih' gyuu- ~~nūuh~~ jnān' ni' mo' so' le' jmee' jne' lā' koo- tēē' jne'." ²³ ~~Ha~~ lā' jmee' jne' na' ? Kuḥ' jwēē' dsa- ma- la' ma- nuuy' he- ma- neh' ka- lāh'. ²³ Jmee' lā' koh' jāh- jnāāh' la': Chaa' kyeē' ~~ooh~~ jne' jee' la- hi- ga-tēē' mi-te' he- ga-bāāyh- hñiiy' kyaah' Dio. ²⁴ Jāā' hi- he', go- jmāā' hñaaḥ' na' jngēē' kyaayh' lā' koh' jāh' ley jnān'. Ja- mi' hmaaḥ' jñii' he- dsa- ti' kwaah- lley mah' hñaa' hmooh' kih' ~~ooh~~ jne' he'. Ja- ga- na' lā' nē- lā' jēē' dsa-, sa' la' dsoo' juu' he- ga-nuuy' kyah'. Wa-ra- ga-jmeeḥ' lā' ja-, lā' jnā' lā' ma-hōoh- ba' hne' ley. ²⁵ Pero kih' hi- sa' lāā' judiu hi- ma- heeh- juu' kih' Dio, ga-sii' jnāāh' kiyh' jāā', ga-jmee' jnāāh' juu' kiyh', ma-la' he- la- ba' hnōo' hōoy'. Sa' le' kuyh' he- ma-lla' dsa- cha'nē' dio hi- na-lāā' kaah- dsa- hi- sa' le' kuyh' jma- ni' ngo' jah' hi- dsa- juu' kyaah' he- wiī', hi' dsa- mē' dsa- ~~nūuh~~, sa' le' kaayh' wa' hi- cha- hi-.

²⁶ Ga-heeh- ba' Paa' juu' ja-, ga-jmeey' ko-joh' kyaah' lā' jēē' kyeē' ~~ooh~~ jne' he'. Ma' ga-jnā' jyoh' jmiī', ga-jmāāy' hñiiy' na' jngēēy' kyaayh'. Ja' ga' ga' hey' jee' chih' 'gwah' juuh' na' jmeey' juu' lih' dsēē' jmiī' he- ma-hāāy- hñiiy'. Jēēh', wa-ra- ga-dsēē' jmiī' ja-, dsa- kay' he- tēēy- kwēēyḥ' Dio lā' jaa' lā' jaay'.

Ga-saayh' Paa' jee' chih' gwah' juuh'

²⁷ Ma' ngoo' ga-dsēē' gyii' jmiī' he- ma' hāāy- hñiiy', ma' ga-jēē' judiu hāā' Paa' ta' neh' jee' chih' gwah'. Judiu he' ma' chaa- hwa' Asia. Hi- he' na- ga-taah- dsa- judiu hi- chaa- Jerusalén juu' mah' wa' lā' hneey- kyaah' Paa'. Hi- lā' chah' ja- ga-saah' dsih', ²⁸ ga-ta' ga-hooyh' ki- gaa-, ma' jāyh':

—Hnāh' judiu dsa- goon-, jmee' be' jnān'. Hi- la- na- dsa- ~~nūuh~~ hi- ngē- lā' kaa- jmi- gyuu' kway' juu' he- lla- dsēē' jnān' hi- lā' ja- lla- dsēē' kih' ley jnān' hi- kih' gwah' jnān'. Hi- ja- ma-la' he- ja-. Lā' kye- dsa- hi- sa' lāā' judiu ma-taayh- neh' gwah' jnān', ma-mi- kwayh' jee' na-jngii' jnān' la-.

²⁹ (Jēēh', jāā' ba' ga-jēēy' Paa' ta' jee' jwii- ma-ngēy' ko-joh' kyaah' Tróximo, hi- chaa- Éfeso. He- ja- na-, dsa- judiu he' ma' jmee' huusdē- he- ma' jāā' Paa' jaa- hi- sa' lāā' judiu jee' chih' gwah'.)

³⁰ Lā' jēē' dsa- hi- chaa- jee' jwii- ja- ga-hee' dsēy' go-te- ma' ga-nuuy' juu' he- ma- mi- kwah' Paa' gwah' kiyh'. He- ja- ga-lla-nāā' dsa- he' jee' ja- ko-chih'. Ga-saayh' Paa' ga-sēēyḥ- lā' ga-tē' ka-hne- kih' gwah', hi- lā' chah' ja- ga-jney' ho-haah' kih' ho-hne' ja-. ³¹ Ma' tāāh' gyih' jngēēyḥ' Paa' ma' ga-jmeeḥ' dsa- juu' kih' hi- kye- nē' kih' hlōō' romano, ga-jāyh': "Lā' ga-dsa' ba' Jerusalén cha- hñii-." ³² Lā' chah' ja-, ga-jōoh- hi- ma' kye- nē' kih' hlōō' he' hlōō' kyaā' kyaah' juu' hlōō', ga-nāāy' ko-chih' lā' ga-tē' jee' ma' tāāh' dsa- he'. Ma' ga-jēē' dsa- he', ja' hi- kye- nē' kyaah' hlōō' kyaā', chah' ba' ga-tuy' ma' kway' kih' Paa'. ³³ Ma' ga-lloo' hi- ma' kye- nē' kih' hlōō' he', ga-jmeey' mada' kih' hlōō' he- hñuuy' Paa' kyaah' to' caden'. Mah' ga-ngiiy' juu' kih' judiu, ga-jāyh':

—~~Hi~~ dsa- la- ? ~~Hee~~ na- ma-jmeey' ?

³⁴ Jyoh' ma' hlēēh' bih' lā' jaa- lā' jaay-. Pero sa' ga-lā-ngēē' hi- ma' kye- nē' he' ha- lā' la' juu' ja-, kih' he- ma' tooyh- cha-mih' miih'. He- ja- ga-jmee' dsa- jōoh' 'he' mada' he- ga-tēēy' Paa' ta' jee' chih' hne' kih' hlōō'. ³⁵ Ma' ga-lloo' Paa' sa-jōo' ta- kih' hne' ja-, hāā' dsa- jwēte. Jmee' gyih' bii' kway' kih' Paa' jee' ja-. He- ja- ga-chaa' hlōō' he' Paa' ta' gyuuḥ' mah' sa' kwa' dsa- kiyh'. ³⁶ Lā' jēē' dsa- he' ya-nāā' tooh- miih' ma' ngiiy- he- ma' juu' Paa'.

Ga-hlēēh' Paa' cha'nē' judiu dsa-gooy'

³⁷ Ma' tāāh' gyih' taayh' Paa' cha'neh', ma' ga-ngii' Paa' juu' kih' hi- ma' kye- nē' kih' hlōō' he':

—~~Chē~~ le' hlēēhn' koo- mi' juu' kyaah' hne' ?

He- ja- ga-jāh' hi- ma' kye- nē' he':

—~~Chē~~ leh' hlēēh' griego? ³⁸ ~~Chē~~ ja' he' hne- dsa- egipto hi- ga-jmee' hñii- kyaah' hwa' la- ma- ko- hna- la- ? ~~Chē~~ ja' he' hne- hi- ga-jōoh' kyeē' mil dsa- mah'

ga⁺tēh⁺ kyaah⁺ lle⁺moh⁺, ja⁻ga⁺ ga⁺jāh⁺
hnh⁺ ta⁻ hwa⁺ ki⁺?

³⁹He⁻ ja⁻ ga⁺jāh⁺ Paa⁺:

—Jnā⁺ laan⁺ ma⁺ra⁺ judiu. Ga⁻lā⁺ chaan⁺
koo⁻ jwii⁻ juuh⁻ he⁻ chee⁻ Tarso, he⁻
na⁻ hee⁻ hwa⁺ Cilicia. Ta⁻ jmee⁻ hñaa⁻
hoh⁺, kwa⁺ da⁺ jwē⁺ hlēeh⁺ kyaah⁺ dsa⁻ la⁻.

⁴⁰He⁻ ja⁻ ga⁺kwa⁺ hi⁻ ma⁺ kye⁻ nē⁺ he⁺ jwē⁺
hlēēy⁺. Mah⁺ ga⁺noo⁻ Paa⁺ nē⁺ sa⁺joo⁻ ta⁻
kih⁺ hne⁺ ja⁻. Ga⁺jmeey⁺ lii⁻ kyaah⁺ gooy⁻
mah⁺ dsa⁻ taayh⁺ ti⁺. Ma⁺ ga⁺tu⁺ dsa⁻ he⁺ he⁺
tooyh⁻ mi⁺h⁺, ja⁻ga⁺ ga⁺hlēēh⁺ Paa⁺ kyaah⁺
juu⁺ hebreo, ga⁺jāy⁺:

22

¹—Dsa⁻ nūuh⁻ oōhn⁺, dsa⁻ ma⁻kaah⁺
kyaan⁺, nūu⁻ da⁺ hnāh⁺, wa⁺ kwa⁺ da⁺ jnā⁺ juu⁺
kin⁺.

²Ma⁺ ga⁺nuu⁺ dsa⁻ he⁺, he⁻ hlēēh⁺ Paa⁺
juu⁺ hebreo, ga⁺taayh⁺ ti⁺sih⁺ go⁻te⁻. Ngoo⁺
bih⁺ hlēēy⁺:

³—La⁺ jnā⁺ judiu. Ga⁻lā⁺ chaan⁺ jwii⁻
Tarso he⁻ nōō⁺ hwa⁺ Cilicia. Jerusalén la⁻
ba⁺ ga⁺kwaan⁺. Gamaliel ga⁺mi⁺tēē⁻ jnā⁺ llu⁺
lā⁺koh⁺ la⁺ ley⁺ kih⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnān⁻.
Ha⁻ koh⁺ sa⁺ hee⁺ dsēn⁻ hnaahn⁺ Dio ja⁻ ba⁺
lā⁺koh⁺ jmeeh⁻ hnāh⁺ na⁺. ⁴Neen⁻ lā⁺kaa⁻
lā⁺juuh⁻ jee⁺ jwii⁻ na⁺jmeen⁺ hñaa⁻ dsēn⁻
kih⁺ dsa⁻ mē⁺ dsa⁻ nūuh⁻ hi⁻ ma⁻heeh⁻ ju⁻
hmēē⁺ la⁻ mah⁺ ma⁺ jngēēh⁻ jnih⁺, he⁻ ja⁻
ga⁺tēē⁺ jnih⁺ mah⁺ ga⁺taah⁺ jnih⁺ neh⁺ nē⁺.
⁵Ne⁻ ba⁺ jmi⁻ dsa⁻ jōōh⁺ kyaah⁺ dsa⁻gyuuh⁺
ha⁻ lā⁺ ga⁺jmeen⁺. Hi⁻ he⁺ ga⁺kwa⁺ je⁻
he⁻ ma⁺ kyen⁺ kih⁺ dsa⁻goo⁻ jne⁺ hi⁻ cha⁺
Damasco. Neen⁻ jee⁺ ja⁻ na⁺hnāahn⁺ hi⁻
ma⁺ heeh⁻ ju⁻ hmēē⁺ kih⁺ Jesús mah⁺ ma⁺
tēēn⁺ ta⁻ Jerusalén la⁻ mah⁺ ma⁺ heeh⁺ dsih⁺
wi⁺.

Ga⁺jmeeh⁺ Paa⁺ juu⁺ ha⁻ lā⁺ ga⁺heeyh⁻
kih⁺ Dio

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶Pero jee⁻ ngoon⁺ cha⁺jwē⁺ ja⁻, ya⁺jāh⁺
lloon⁻ ta⁻ Damasco ma⁻tē⁻ koo⁻ lla⁺hyoo⁺,
ni⁻ sa⁺ liih⁺ ga⁺ jnā⁺ ga⁺jyoo⁻ gyuuh⁺ koo⁻
je⁻ he⁻ bee⁻ jwēte⁺ lā⁺ku⁺ lā⁺ji⁺ jee⁻ ngoon⁺
ja⁻, ⁷lā⁺ji⁺h⁺ ga⁺tahn⁺ hwa⁺. Hi⁻ lā⁺chah⁺ ja⁻
ga⁺nuun⁺ ga⁺hlēēh⁺: “Saulo, Saulo, zhe⁻ la⁻
hñaa⁻ hoh⁺ kyaah⁺ jnā⁺?” ⁸He⁻ ja⁻ ga⁺ngiin⁻
juu⁺ kih⁺: “¿Hi⁺ hne⁻ dsa⁻nūuh⁻?”
ga⁺jwii⁻ jnih⁺. Ja⁻ga⁺ ga⁺jāy⁺: “Jnā⁺ he⁺
Jesús dsa⁻ cha⁺ Nazaret, hi⁻ jmeeh⁻

hñaa⁻ hoh⁺ kih⁺.” ⁹Lā⁺jēē⁻ hi⁻ ga⁺nāa⁺
kyaah⁺ jnā⁺ ta⁻ ja⁻, ga⁺jēēy⁺ wa⁺je⁻ ja⁻, he⁻
ja⁻ ga⁺jwaayh⁺ jwēte⁺ pero sa⁺ ga⁺lā⁺ngēēy⁺
he⁻ juu⁺ ma⁺ hlēēh⁺ kyaah⁺ jnā⁺. ¹⁰He⁻ ja⁻
ga⁺ngiin⁻ juu⁺ kih⁺ hi⁻ ga⁺hlēēh⁺ jnā⁺:
“¿Hee⁻ hnooh⁻ jmeen⁻ dsa⁻nūuh⁻?” He⁻
ja⁻ ga⁺jāh⁺ dsa⁻nūuh⁻ he⁺: “Noo⁻, mah⁺
gwa⁺ ba⁺ hne⁻ ta⁻ Damasco. Jee⁺ oo⁻ jmee⁻
dsa⁻ juu⁺ lā⁺jē⁻ he⁻ ga⁺tēēh⁻ jmeeh⁻.”
¹¹Kyaah⁺ wa⁺je⁻ he⁻ ga⁺jēēn⁺ ja⁻, ga⁺hee⁺
mi⁺nēn⁻. Dsa⁻kyaahn⁺ he⁺ ba⁺ ga⁺jāā⁺ jnā⁺
na⁻hāy⁻ goon⁻ lā⁺ji⁺h⁺ ga⁺lloon⁺ Damasco.

¹²Jee⁻ ja⁻ ma⁺ gya⁺ jāā⁺ dsa⁻nūuh⁻ chee⁻
Ananía hi⁻ ma⁺ mi⁻te⁻ ley⁺ jnān⁻. Hi⁻ lā⁺jēē⁻
dsa⁻ judiu hi⁻ ma⁺ tāāh⁺ Damasco, ma⁺
hlēēy⁺ llu⁺ kih⁺. ¹³Ananía he⁺, neey⁺
na⁺jēēy⁻ jnā⁺. Ma⁺ ga⁺lloo⁺ chuh⁺ kin⁺
ga⁺siyh⁺ jnā⁺: “Oōhn⁺ Saulo, wa⁺ lā⁺ jnā⁺
ka⁻lāh⁺ mi⁺nēh⁺.” Lā⁺chah⁺ ja⁻, ga⁺lā⁺ jnā⁺
mi⁺nēn⁻ hi⁻ ga⁺jēē⁻ jnih⁺. ¹⁴He⁻ ja⁻ ga⁺siyh⁺
jnā⁺: “Dio kyaā⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnān⁻
ma⁻lleeyh⁻ hne⁻ mah⁺ lā⁺kyuuh⁻ lā⁺jē⁻ he⁻
hyoh⁻ dsēy⁺ jmeeh⁻ hi⁻ jēēh⁻ hi⁻ lluu⁺ go⁻te⁻
hi⁻ lā⁺ja⁻ ka⁻lāh⁺ nuuh⁺ he⁻ jāy⁺h⁺. ¹⁵Jēēh⁺,
hne⁻ jmeeh⁻ ju⁻ dsoo⁻ kih⁺, kih⁺ lā⁺jēē⁻ dsa⁻
jmi⁻gyuuh⁻ hi⁻ jmeeh⁻ ju⁻ dsoo⁻ kih⁺ lā⁺jē⁻ he⁻
ma⁻jēēh⁻ hi⁻ kih⁺ he⁻ ma⁻nūuh⁻. ¹⁶Na⁺ na⁻
mo⁻to⁻ jōō⁻, noo⁻ mah⁺ saah⁺ jmi⁺, ngii⁺
kyah⁺ lā⁺hih⁺ kih⁺ Jesús mah⁺ jni⁺ lā⁺jē⁻
dso⁻kye⁻ kyah⁺”, ga⁺jāh⁺ Ananía.

Ga⁺jmeeh⁺ Paa⁺ juu⁺ ha⁻ lā⁺ ga⁺la⁺ he⁻
neey⁺ na⁺kway⁻ juu⁺ kih⁺ hi⁻ sa⁺ la⁺ judiu

¹⁷Hi⁻ ma⁺ jah⁺ Jerusalén la⁻, neen⁻ jee⁻
chih⁺ gwah⁺ na⁺ngiin⁻ kin⁺. Jee⁻ ja⁻ ga⁺hēē⁻
mi⁺nēn⁻ Dsa⁻jōōh⁺ jnān⁻. ¹⁸Ga⁺jēēn⁺ hi⁻
ga⁺hlēēh⁺ jnā⁺, ga⁺jāy⁺: “Go⁻hēē⁻ na⁺koh⁺
Jerusalén la⁻. Jēēh⁺, sa⁺ heeh⁻ dsa⁻nuu⁺
juu⁺ kin⁺ he⁻ hlēēh⁺ hne⁻.” ¹⁹He⁻ ja⁻ ga⁺jwii⁻
jni⁺: “Dsa⁻jōōh⁺ kyaan⁺, nē⁻ ba⁺ dsa⁻ hi⁻
tāāh⁺ jee⁺ la⁻, he⁻ neen⁻ lā⁺koo⁻ lā⁺koo⁻
gwah⁺ na⁺hwēēn⁺ lā⁺jēē⁻ hi⁻ ma⁻heeh⁻ juu⁺
kyah⁺ hi⁻ ga⁺jmeen⁺ mada⁺ ga⁺kwa⁺ dsa⁻
kiyh⁺ hi⁻ ga⁺taah⁺ dsih⁺ neh⁺ nē⁺. ²⁰Hi⁻ lā⁺
ma⁺ ga⁺jngēēy⁺ Esteban, hi⁻ ma⁺ jmee⁻ ju⁻
dsoo⁻ kyah⁺, ma⁺ cheh⁺ jnā⁺ jee⁺ ja⁻ ka⁻lāh⁺.
Koo⁻ ba⁺ ga⁺hi⁺ hu⁺dsē⁻ kyaā⁺ jnāāh⁺ he⁻
ga⁺juu⁺ Esteban hi⁻ jnā⁺ ga⁺hōōn⁻ hmih⁻
kih⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁺jngi⁺h⁺ kih⁺.” ²¹Pero
Dsa⁻jōōh⁺ jnān⁻ ga⁺si⁺h⁺ jnā⁺: “Goh⁺ jee⁻

cheen⁻ hne⁻ ʉ jee⁻ tääh⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁻
judiu ba⁻.”

Ma⁻ ra⁻ he⁻ ga⁻ jäh⁻ ba⁻ Paa⁻ goo⁻ hløø⁻

²²Ja⁻ jiih⁻ mo⁻ so⁻ ga⁻ lä⁻ hnøø⁻ ma⁻ nuuy⁻
'juu⁻ kih⁻ Paa⁻ mah⁻ ga⁻ løy⁻ tooyh⁻ miih⁻,
ma⁻ jäh⁻:

—Wa⁻ juu⁻ dsa⁻ ñuu⁻ na⁻, sa⁻ høø⁻
kwaat⁻ chaa⁻ gyih⁻.

²³Tääh⁻ gyih⁻ lä⁻ ja⁻ tooyh⁻ miih⁻, ga⁻ ka⁻
dsa⁻ he⁻ hmiih⁻ kiyh⁻ ga⁻ jwäy⁻ ta⁻ gyuu⁻,
ga⁻ huuy⁻ hløø⁻ jwë⁻ nê⁻ lle⁻. ²⁴He⁻ ja⁻ hi⁻
kye⁻ nê⁻ kih⁻ hløø⁻ ga⁻ jmeey⁻ mada⁻ kih⁻ dsa⁻
kyaay⁻ mah⁻ ga⁻ tēy⁻ Paa⁻ ta⁻ cháneh⁻ jee⁻
ma⁻ tääh⁻ lä⁻ jēē⁻ hløø⁻. Hi⁻ ga⁻ jmeey⁻ mada⁻
he⁻ ma⁻ kway⁻ kiyh⁻ mah⁻ jmeeyh⁻ juu⁻ he⁻ la⁻
'tooh⁻ dsa⁻ miih⁻ kyaayh⁻. ²⁵Ma⁻ cheh⁻ Paa⁻
na⁻ hñuu⁻ jee⁻ ma⁻ kwa⁻ hløø⁻ kiyh⁻, he⁻ ja⁻
ga⁻ ngiiy⁻ juu⁻ kih⁻ juu⁻ hløø⁻ hi⁻ ma⁻ cheh⁻
jee⁻ ja⁻:

—ÇChe⁻ cha⁻ jwë⁻ kyah⁻ hnäh⁻ kwah⁻ kih⁻
jaa⁻ dsa⁻ romano, cher⁻ mah⁻ sa⁻ ma⁻ kyeh⁻
ju⁻ dsoo⁻ kiyh⁻?

²⁶Ma⁻ ga⁻ nuu⁻ juu⁻ hløø⁻ lä⁻ ja⁻, ngaayh⁻
na⁻ jmeey⁻ juu⁻ kih⁻ hi⁻ kye⁻ nê⁻, ga⁻ jäh⁻:

—ÇHa⁻ lä⁻ jmeeh⁻ na⁻? Dsa⁻ ñuu⁻ oo⁻
laa⁻ dsa⁻ romano.

²⁷Ja⁻ ga⁻ lloo⁻ hi⁻ kye⁻ nê⁻ he⁻ chuh⁻
kih⁻ Paa⁻ mah⁻ ga⁻ ngiiy⁻ juu⁻:

—ÇChe⁻ ju⁻ dsoo⁻ laah⁻ hne⁻ dsa⁻ romano?
He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁻ Paa⁻:

—Ju⁻ dsoo⁻, hi⁻ he⁻ jnä⁻.

²⁸Hi⁻ ga⁻ jäh⁻ hi⁻ kye⁻ nê⁻ he⁻:

—Ya⁻ hñi⁻ hmooh⁻ kin⁻, lä⁻ llu⁻ he⁻ ga⁻ laan⁻
dsa⁻ romano.

He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁻ Paa⁻:

—Pero jnä⁻ laan⁻ dsa⁻ romano lä⁻ jiih⁻ ma⁻
ga⁻ lä⁻ chaan⁻.

²⁹Chah⁻ ba⁻ ga⁻ jmeey⁻ ta⁻ koo⁻ hløø⁻ hi⁻
ma⁻ kwa⁻ kih⁻ Paa⁻. Lä⁻ kye⁻ hi⁻ kye⁻ nê⁻
he⁻ ma⁻ ga⁻ nuuy⁻ laa⁻ Paa⁻ dsa⁻ romano,
ga⁻ lä⁻ goyh⁻ kih⁻ he⁻ ga⁻ jmeey⁻ mada⁻ he⁻
ga⁻ hñuuy⁻ Paa⁻ kyaah⁻ caden⁻.

Ga⁻ jääy⁻ Paa⁻ cha⁻ nê⁻ dsa⁻ kaah⁻ kya⁻
judiu

³⁰Ma⁻ ga⁻ jnä⁻ jyoh⁻ jmi⁻, hnøø⁻ hi⁻ kye⁻
nê⁻ kih⁻ hløø⁻ he⁻ ma⁻ lä⁻ ne⁻ kwee⁻ he⁻ kih⁻
ja⁻ he⁻ ma⁻ hñi⁻ judiu kih⁻ Paa⁻. He⁻ ja⁻
ga⁻ jmeey⁻ mada⁻ kih⁻ hløø⁻ wa⁻ cheeyh⁻
Paa⁻ jee⁻ häy⁻ neh⁻ ne⁻ hi⁻ ga⁻ jmeey⁻ mada⁻

wa⁻ ya⁻ nää⁻ jmi⁻ dsa⁻ kaah⁻ hi⁻ lä⁻ jēē⁻ dsa⁻
ta⁻ judiu. Ma⁻ ga⁻ lä⁻ nää⁻ lä⁻ jēē⁻ dsa⁻ ta⁻
he⁻, ga⁻ jmeey⁻ mada⁻ he⁻ ngēē⁻ Paa⁻ cha⁻ nê⁻
lä⁻ jēē⁻ dsa⁻ ta⁻ he⁻.

23

¹He⁻ ja⁻ ga⁻ jēē⁻ Paa⁻ koo⁻ hweh⁻ dsa⁻ ta⁻
he⁻ mah⁻ ga⁻ jäh⁻:

—Øøhn⁻, ni⁻ miih⁻ sa⁻ hñi⁻ huu⁻ dsē⁻
kin⁻, jēēh⁻ lä⁻ ma⁻ jmeey⁻ ba⁻ jnä⁻ lä⁻ jiih⁻ na⁻
lä⁻ hnøø⁻ Dio.

²Ananías hi⁻ laa⁻ jmi⁻ dsa⁻ jøøh⁻ ga⁻ jmeey⁻
mada⁻ kih⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ jäh⁻ kih⁻ Paa⁻ wa⁻
jnooy⁻ hooy⁻. ³He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁻ Paa⁻:

—Kyah⁻ hne⁻ wa⁻ jnoo⁻ Dio, hne⁻ hi⁻
na⁻ jngii⁻ mo⁻ nê⁻. Hne⁻ hi⁻ gya⁻ ka⁻ ju⁻ dsoo⁻
kin⁻ lä⁻ koo⁻ hlēēh⁻ ley, Çhe⁻ la⁻ lla⁻ dsēēh⁻
ley he⁻ jmeeh⁻ mada⁻ jnoo⁻ dsa⁻ kin⁻?

⁴Lä⁻ jēē⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ koo⁻ kih⁻ Paa⁻ he⁻
ga⁻ jäh⁻:

—ÇHe⁻ la⁻ jiih⁻ juu⁻ wi⁻ kyaah⁻ jmi⁻ dsa⁻
jøøh⁻ kya⁻ Dio?

⁵He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁻ Paa⁻:

—Sa⁻ ma⁻ man⁻ øøhn⁻ he⁻ laay⁻ jmi⁻ dsa⁻
jøøh⁻, jēēh⁻ na⁻ si⁻ ba⁻ juu⁻ kih⁻ Dio he⁻ jäh⁻:
“Ta⁻ hlēēh⁻ hliih⁻ kih⁻ hi⁻ kye⁻ nê⁻ kyah⁻
hnäh⁻.”

⁶Ma⁻ ga⁻ lä⁻ liih⁻ Paa⁻ kih⁻ lä⁻ jēē⁻ dsa⁻ ta⁻
he⁻ tääh⁻ hi⁻ laa⁻ saduceo hi⁻ tääh⁻ hi⁻ laa⁻
fariseo, he⁻ ja⁻ ga⁻ hlēēyh⁻ koo⁻ ki⁻ gaa⁻,
ga⁻ jäh⁻:

—Øøhn⁻, laan⁻ fariseo, he⁻ ba⁻ joo⁻ fariseo
jnä⁻. Kah⁻ hnäh⁻ kwaat⁻ kin⁻ kih⁻ he⁻ kye⁻
o⁻ jøh⁻ dsē⁻ he⁻ lä⁻ jiih⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu⁻.

⁷Ma⁻ ga⁻ hlēēyh⁻ lä⁻ ja⁻, ga⁻ jnä⁻ hñi⁻ kih⁻
fariseo kyaah⁻ saduceo, lä⁻ jiih⁻ ga⁻ laay⁻ to⁻
nä⁻. ⁸Jēēh⁻, hi⁻ laa⁻ saduceo sa⁻ heey⁻
he⁻ lä⁻ jiih⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu⁻, ni⁻ he⁻ chaa⁻
ángele, hi⁻ ni⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻ lle⁻ ka⁻ läh⁻.
Pero dsa⁻ hi⁻ laa⁻ fariseo jmeey⁻ dsoo⁻ ba⁻
kih⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ ja⁻. ⁹Ha⁻ koh⁻ miih⁻ sa⁻
ma⁻ tooh⁻ dsa⁻ he⁻. Ja⁻ ga⁻ noo⁻ ko⁻ llaa⁻
ta⁻ jwöh⁻ kya⁻ ley, hi⁻ ma⁻ laa⁻ fariseo,
ga⁻ ti⁻ ga⁻ chooy⁻ juu⁻ ga⁻ jäh⁻:

—Ni⁻ miih⁻ dsoo⁻ sa⁻ na⁻ bääh⁻
dsa⁻ ñuu⁻ na⁻. Ta⁻ ha⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio,
ha⁻ ga⁻ che⁻ jmi⁻ lle⁻ o⁻ jaa⁻ ángel ga⁻ hlēēh⁻
kyaayh⁻.

¹⁰Pero cha⁻ ga⁻ miih⁻ ga⁻ lä⁻ hnee⁻ dsa⁻
he⁻. Ga⁻ lä⁻ goh⁻ hi⁻ kye⁻ nê⁻ kih⁻ hløø⁻,
gi⁻ hnä⁻ dsa⁻ kih⁻ Paa⁻ ma⁻ laay⁻. He⁻ ja⁻

ga¹tēy^h h^lo^o mah¹ wa¹ llee^y Paa¹ jee¹ ja¹
wa¹ lla¹ jāy^y ka¹ lā^h jee¹ tāā^h lā¹ jēē¹ h^lo^o.

Ga¹taah¹ dsa¹ juu¹ kwee¹ he¹ ma¹
jngēy^h Paa¹

¹¹ Jee¹ ga¹ tē¹ to¹ hwē¹ ga¹ lā¹ jnāā¹ Dsa¹ jō^oh¹
jnā¹ cha¹ nē¹ Paa¹, ga¹ jāy^h:

—Kwa¹ be¹ Paa¹. Lā¹ kō^o ma¹ jmeeh¹ ju¹ d-
soo¹ kin¹ Jerusalén la¹, ja¹ ba¹ lā¹ na¹ jmee¹
bi¹ go¹ jmeeh¹ ka¹ lā^h jwii¹ Roma.

¹² Ma¹ ga¹ jnā¹ jyoh¹ jmi¹ kō¹ llaa¹ judiu¹
ga¹ taay^h juu¹ kwee¹, ga¹ jāy^h:

—Wa¹ jā¹ dso¹ jwii¹ nē¹ kyaā¹ jnāā¹
cher¹ mah¹ kih¹ hih¹ jnāā¹ jāā¹ sa¹ ga¹
ma¹ jngēē^h jnāā¹ Paa¹.

¹³ Lāa¹ ga¹ to¹ llaa¹ dsa¹ nūu^h hi¹ ga¹ jmeē¹
hmoo^h lā¹ ja¹. ¹⁴ Dsa¹ he¹ na¹ nāā¹ na¹ jēē^y
jmi¹ dsa¹ kaah¹ kyaah¹ dsa¹ gyuu^h, na¹ chi-
iy^h:

—Jnāā¹ ma¹ heē^h jnāā¹, he¹ jā¹
dso¹ jwii¹ nē¹ kyaā¹ jnāā¹ cher¹ mah¹ kih¹ hih¹
jnāā¹ jāā¹ sa¹ ga¹ ma¹ jngēē^h jnāā¹ Paa¹.

¹⁵ Na¹ na¹ chu¹ hnā^h kō¹ jō^h kyaah¹ lā¹ jēē¹
dsa¹ ta¹ jnā¹ kih¹ hi¹ kye¹ nē¹ kih¹ h^lo^o
oo¹ mah¹ wa¹ ya¹ jāy^y Paa¹ ta¹ nē¹ ta¹ la¹.
Chiiy^h: “Hnō^o jnāā¹ kye¹ jnāā¹ kwaat¹
kiy^h cha¹ ga¹ mi¹h.” Hi¹ jnāā¹ cha¹ jwē¹
ba¹ jō^o jnāā¹ mah¹ jngēē^h jnāā¹ wa¹ ra¹
ga¹ ngēē^y jee¹ ja¹, ga¹ jā^h dsa¹ he¹.

¹⁶ Pero chih¹ kyaā¹ dsa¹ mē¹ o^oh¹ Paa¹
ga¹ nuu¹ ha¹ lā¹ juu¹ he¹ ga¹ taah¹ dsa¹ he¹.
He¹ ja¹ nēē^y jee¹ ma¹ tāā^h h^lo^o na¹ jmeey^h
juu¹ kih¹ Paa¹. ¹⁷ He¹ ja¹ ga¹ tēē^h Paa¹ jāa¹
juu¹ h^lo^o, mah¹ ga¹ siiy^h:

—Jāā¹ chih¹ la¹ kih¹ hi¹ kye¹ nē¹ kih¹
h^lo^o. Hnōy¹ llay¹ mi¹h juu¹ kyaay^h.

¹⁸ He¹ ja¹ ga¹ jō^o juu¹ h^lo^o he¹ kih¹ chih¹
jee¹ ma¹ gya¹ hi¹ kye¹ nē¹ kih¹ h^lo^o, mah¹
ga¹ siiy^h:

—Paa¹ hi¹ hāā¹ neh¹ nē¹ ma¹ cheē¹ chih¹
la¹ kyah¹. Cha¹ kō^o juu¹ he¹ siiy^h hne¹.

¹⁹ He¹ ja¹ hi¹ kye¹ nē¹ kih¹ h^lo^o ga¹ hāā¹
goo¹ chih¹ he¹ ga¹ jāy^y kah¹ kih¹ mah¹
ga¹ ngiiy¹ juu¹ kiy^h, ga¹ jāy^h:

—Hee¹ na¹ jwii^h jnā¹?

²⁰ He¹ ja¹ ga¹ jā^h chih¹ he¹:

—Dsa¹ judiu¹ ma¹ taah¹ juu¹ kwee¹ ngiiy¹
kyah¹ he¹ cheē^h Paa¹ hō¹ jee¹ dsa¹ nēē¹
dsa¹ ta¹ kyaay¹, jāy^h lla¹ kyaay¹ cha¹ ga¹ mi-
ih¹ jmi¹. ²¹ Pero ta¹ jmee¹ dsoo¹. Lāa¹ ga¹

to¹ llaa¹ dsa¹ kyaay¹ hi¹ tāā^h na¹ hmāā^h jō^o
mah¹ jngēēy^h Paa¹. Ma¹ jāy^h: “Wa¹ jā¹
dso¹ jwii¹ nē¹ kyaā¹ jnāā¹ cher¹ mah¹ kih¹ hih¹
jnāā¹ jāā¹ sa¹ ga¹ ma¹ jngēē^h jnāā¹ Paa¹.
Hi¹ na¹ ma¹ tāāy^h jōy¹ he¹ na¹ jwah¹ hne¹.

²² He¹ ja¹ ga¹ hih¹ hi¹ kye¹ nē¹ kih¹ h^lo^o
juu¹ kih¹ chih¹ he¹, mah¹ ga¹ siiy^h:

—Gwaah¹ ba¹ hne¹ kyah¹, ta¹ lla¹ juu¹
kyaah¹ ni¹ jāa¹ dsa¹ lā¹ jē¹ juu¹ he¹ ma¹ chi-
ih¹ jnā¹.

Hi¹ kye¹ nē¹ kih¹ h^lo^o ga¹ cheēy¹ Paa¹
cha¹ nē¹ lle¹ moh¹ Félix

²³ He¹ ja¹ ga¹ tēē^h hi¹ kye¹ nē¹ he¹ uu¹ juu¹
h^lo^o mah¹ ga¹ siiy^h:

—Jmee¹ juu¹ kih¹ to¹ hāa¹ llaa¹ h^lo^o wa¹
mi¹ lluu^y hñiiy¹ dsa¹ nāāy¹ ta¹ Cesarea na¹
kō¹ hi¹ nū¹ ta¹ lā¹ hwē¹. Hi¹ jmee¹ juu¹ kih¹
jñah¹ ka¹ lā^h to¹ lo¹ gyaā¹ dsē¹ gyeē¹ hi¹ jāā¹
kya¹ jñih¹ hi¹ jñah¹ ga¹ to¹ hāa¹ llaa¹ h^lo^o hi¹
ka¹ hma¹ lle¹ nē¹ chuū^h. ²⁴ Hi¹ mi¹ lluu^y
kya¹ jñih¹ hi¹ jāā¹ Paa¹ mah¹ go¹ jāā^h hnā^h
cha¹ nē¹ lle¹ moh¹ Félix, mah¹ wa¹ lloo^y na¹ l-
luuy¹.

²⁵ Hi¹ kye¹ nē¹ kih¹ h^lo^o he¹ ga¹ cheē¹ kō^o
je¹ he¹ na¹ si¹ lā¹ la¹:

²⁶ “Jnā¹ Claudio Lisias siin¹ kyah¹ hne¹
Félix lle¹ moh¹ lluu^y. Wa¹ चाह¹ ba¹ hne¹
llu^y. ²⁷ Dsa¹ nūu^h hi¹ ngoo¹ na¹ ga¹ sooh¹
dsa¹ judiu¹ kiy^h kō^o gwah¹, mi¹h ga¹ sa¹
ga¹ jngii^h dsa¹ kiy^h. Ma¹ ga¹ lā¹ man¹ laay¹
dsa¹ romano, he¹ ja¹ nēē^y kyaah¹ h^lo^o
kyaan¹ na¹ lāā¹ jñih¹. ²⁸ Ma¹ hnoon¹ lā¹ man¹
he¹ kih¹ he¹ ma¹ hnēē¹ dsih¹, he¹ ja¹ ga¹ jāā¹
jñih¹ cha¹ nē¹ dsa¹ kaah¹ kyaā¹ dsa¹ judiu.

²⁹ Ja¹ ga¹ lā¹ jnā¹ he¹ ti¹ chooy¹ juu¹ kih¹
ley¹ kih¹ bi¹h ja¹. Sa¹ cha¹ he¹ kih¹ he¹
juuy¹, ni¹ he¹ dsa¹ hey¹ neh¹ nē¹. ³⁰ Pero
jnā¹ ga¹ tēē^h juu¹, jwēē¹ judiu¹ ma¹ tāā^h
juu¹ kwee¹ he¹ ma¹ jngii^h kiy^h. He¹ ja¹
lā¹ चाह¹ ja¹ ma¹ cheē¹ jñih¹ ta¹ kyah¹ hne¹.
Hi¹ ma¹ jwii^h lā¹ jēē¹ hi¹ hnii¹ mah¹ dsa¹ k-
way¹ ju¹ dsoo¹ cha¹ nē¹ hne¹ he¹ kih¹ ja¹ he¹
hniiy¹ kih¹ Paa¹. Wa¹ dsa¹ ngēē^h ba¹ hne¹
llu^y, ga¹ jā^h hi¹ kye¹ nē¹ kih¹ h^lo^o he¹.

³¹ He¹ ja¹ ga¹ jō^o h^lo^o kih¹ Paa¹ lā¹ hih¹
he¹ ga¹ jmeē¹ hi¹ kye¹ nē¹ he¹, ga¹ jāy^y
lā¹ hwē¹ ja¹ ta¹ Antipatri. ³² Ma¹ ga¹ jnā¹
ja¹, ga¹ kē^h h^lo^o hi¹ na¹ nāā¹ jwē¹ ti¹ he¹,
ga¹ nāāy¹ ta¹ nē¹ ta¹ kiy^h. Hi¹ dsēē¹ jah¹ he¹

ba' ga-nää' kyaah' Paa'. ³³Ma' ga-lla-nää' hløø' he' Cesarea, ga-kwëyih' llé'moh' he' je- he- ma' kyey- ja- hi- ga-ngëëy' Paa' goo- llé'moh'. ³⁴Ma' ngëë' ma-hë' llé'moh' je- ja-, ga-ngiyy' juu' kih' Paa' ha- chaay-. Ma' ga-lä-ne' llé'moh' laa' Paa' dsa- chaa- Cilicia, ³⁵he- ja- ga-jäyh':

—Wa' ya-nää' da' hi- hñii-, ja-ga-llan' ta' kyah'.

Hi- ga-jmeey' mada- kih' hløø', he- hääy' Paa' neh- hne' juuh- kih' Herode.

24

Ga-kwa' Paa' ju'dsoo' kih' cha-në' Félix
¹Ma-hya- hña' jmi' gya' Paa' Cesarea, ja-ga' ga-lloo' jmi-dsa- jøøh' hi- chee- Ananía, kyaah' ko-lla- dsa-gyuu' hi- kyaah' jaa- hi- cheh' né' hi- chee- Tértulo. Ga-lla-nääy' hñiyy' kih' Paa' cha-në' llé'moh'. ²Hi- ma' ga-lloo' Paa' cha-në' Félix, ga-løø' Tértulo hñii- kiyh'.

—Ti'hmaah' hne- llé'moh' Félix—jäyh'—
 . Peer- chaa- jnääh' llu' he- hii' ti' kyaa
¹jnääh' hi- cha- cha-miuh- huusdë- llu' kyah' he- ja- dsa-lä' cha- miuh- ta' llu' hwa' kyaa' jnääh'. ³He- ba- che- lluu' hne- Félix. He- ja- sa- hwa- jnääh' kwa- jnääh' ti'hmaah' kyah' wa' ha- cha- ha- jee- tøøh' jnääh'. ⁴Sa- hnoon' heen- cha-miuh- jmi' kyah', he- ja- chuun' kyaah' hne-, ta' jmee- hñaa- hoh' nuuh' miuh- juu' he- kye' jnääh' la-.

⁵Dsa-nuuh- na- hee- huusdë- kih' dsa- lä-kaa- jee- ngëy', llay- hñii- kih' dsa- judiu hi- tääh' lä-kaa- jmi-gyuu'. Hi- na- na- hi- kye- né' kih' dsa- hi- chee- nazareno hi- kwa- jyoh' juu'. ⁶Hnøøy' ma' mi-kwayh' gwah' kyaa' jnääh', he- ja- ga-chaah' jnääh'. He- ma' hnøø- jnääh' ma' lla- jnääh' ta' kiyh' lä-koø- jäh' ley kyaa' jnääh'. ⁷Pero ga-lloo' hi- kye- né' kih' hløø' hi- chee- Lisis jee- tøøh' jnääh'. He- wi' ba' ga-lleey- dsa-nuuh- na- goo- jnääh'. ⁸Ga-jäyh' wa- lla-nää' lä-jëë' hi- hñii- kiyh' cha-në' llé'moh'. Wa-ra- ga-lla-kyaah- hñih' jmi', lä-nëh' la' dsoo' lä-jëë' he- jäh- jnääh' la-.

⁹Lä-jëë' judiu ga-hii' koø- ba' juu' kiyh', ga-jäyh':

—Ja' ba' lä- na- jäh- jnääh' ka-läh'.

¹⁰He- ja- ga-jmee' llé'moh' lii- kih' Paa' mah' kway' ju'dsoo' kiyh'. Ja-ga- ga-jäh' Paa':

—Man- ma-hya- cha-miuh- ji- ñe- laah' hne- llé'moh' Cesarea la-, he- ja- jëë- ba' dsën- kwan- juu' kin- lä-koh' te' la' ba'. ¹¹Le' kqoh' kwaat-, na' ma-hya- gya-tø' jmi' ñeen' ta' jee' chih' gwah' juuh- jee' jwi- Jerusalén na-kwan' ti'hmaah' kih' Dio. ¹²Sa' ma' teen- kyaah' ni' jaa- dsa-, ni' ja' he' jnä' ga-jmeen' he- ga-tooh- dsa- miuh' jee' chih' gwah' juuh- ja-, lä-koø- ma' jëëy- jnä'. Ni' sa' ga-llan' hñii- kih' dsa- jee- tøø' gwah' mäh-, ni' jee' jwi- ja- sa- ga-llaan- dsa- hñii-. ¹³He- ja- sa- cha- he- kyaah' jmee' dsa- na- dsoo' lä-jëë' he- bääy' jnä' na-. ¹⁴He- la- ba' jmeen- dsoo', he' ba' Dio hi- ga-hnaah- dsa- ma-gyuh- jnän', he' ba' hi- he' hi- hnaahn- lä-koh' la' juu' 'hmëë'. Dsa- na- jäyh' la' ra-këh' ba' jwë' he- hään'. Pero hee' ba' jnä' lä-jëë' ley he- ga-sii' Moisé hi- lä-jëë' he- ga-sii' ga-jnäh' hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio. ¹⁵Hi- kyen' o' jøh- dsë- kih' Dio, ja-ba' lä-koø- kye- hi- na-, he- lä-jiih' lä-jëë' hi- na- juu', lä-jiih' hi- lluu' hi- lä-kye- hi- hlëgh'. ¹⁶Kih' he- ja- ba' na-, kwan- be' jmeen- he- llu' jmah' mah' sa' hñii' huusdë- kin- cha-në' Dio, hi' ni' cha-në' dsa- ka-läh'.

¹⁷Ga-lä-hëën' miuh- ji- ñe- ñeen' jyoh' hwa', ja-ga- ga-llaahn' Jerusalén ma' kiin' kuu' he- la' kwaat- kih' hi- tä-ñee' hi- tääh' jee' ja-, hi' ma' kiin' he- ga-tëën' kwëehn' Dio. ¹⁸He- ja- na- ma' jmeen- lä- ma' ga-lla-nää' miuh- judiu hi- ya-nää' ta' hwa' Asia. Ga-jëëy' jnä' jee' chih' gwah' Jerusalén, ma-na-jngëë' ba' jnä' lä-hih' kih' ley. Pero sa' ma' tääh' jwëë' dsa-, ni' miuh' sa' ma' tääh'. ¹⁹Wa' ya-nää' hi- he' ba' jee' la- mah' kway' ju'dsoo' kiyh' cher'mah' he- cha- kiyh' kyaah' jnä'. ²⁰O wa' jäh' hi- tääh' na- che- ga-lä-jnä' he- ga-hläahn- kyaayh' lä- ma' ga-kay' ju'dsoo' kin- jee' jwi- Jerusalén. ²¹Koø- he- la- ba' sa' ga-tih' dsëy' ma' ga-hlëehn' lä-koø- ma' hään' jee' kiyh', ga-jwi' jnih' lä-la- ki- gaa- : "Lah- hnäh' ta' kin-, kih' he- jmeen- dsoo' he- lä-jiih' ka-läh' hi- ma-na-juu'", ga-jäh' Paa'.

²²Ma-ñe- ba' Félix ha- lä- la' juu' hmëë' kih' Jesús. He- ja- ma' ga-nuuy' ga-jäh'

Paa' lä'ja- , ga'hiiy' lä'ja- ba' nē juu' ja- .
Ga'siiyh' hi- ma' tääh' he':

—Wa' ja- da' hi- kye- nē kih' hløø' hi-
chee- Lisias, ja' ga' jēēn' ha- lä' ja' juu'
kyah' hnäh' na- .

²³Ja- ga' ga'jmeē' lle'moh' Félix mada-
kih' hløø' kyaay' mah' hääy' Paa' hi- ga'-
ka' bih' jwē' he- na'näa' ome- kyaay'
na'jēēy- hi- na'kay- he- ma' jmeē' bii'
kiyh'.

²⁴Ga'lä'hii' ga' miih- jmi' ma' jah' lle-
moh' Félix nē'ta' kiyh' ka-läh' kyaah'
Drusila mēy', hi- laa' dsa- judiu. He- ja-
ga'jmeē' Félix mada- he- ga'tēēyh' Paa'
mah' nuuy' ha- lä' la' juu' he- jmeē' dsoo'
dsē' dsa- kih' Jesucristo. ²⁵He- ja- ga'hlēēh'
Paa' ha- lä' ja' dsa- lluy' cha'nē' Dio, hi- ha-
lä' hää' dsa- hñii', hi- ga'hlēēyh' he- ka'
Dio ju'dsoo' kih' dsa'.

Peer- ga'jwaah' Félix ma' ga'nuuy' juu'
ja- , he- ja- ga'jäyh':

—Ma' le' gwaah' da', la- ba' tēēhn- hne-
ka-läh' lä' ma' jään'.

²⁶Kuu' ba' ja- ma' jøø- Félix ma' jiih' Paa',
ja- ga' ma' lääy'. He- ja- ma' tēēyh- Paa'
ko' lla- jiih- ma' llay' juu' kyaayh'.

²⁷Ga'hya- to' ji- nē- jmeey' lä'ja- lä'jiih'
' ya'hēē' Félix lle'moh'. Nē' kiyh' ga'he'
Porcio Festo. Ma' hnøø' Félix ma' jā' llu'
kyaah' dsa- judiu, he- ja- sa' ga'kway' jwē'
ma' lää' Paa'.

25

Ga'hlēēh' Paa' cha'nē' Festo

¹Ma' ga'lloo' Festo jwi- Cesarea,
ga'lä'hēēy' hnē- jmi- jee' ja- , ja- ga' ngooy'
ta' Jerusaleén. ²Lä'jēē- jmi- dsa- kaah'
kyaah' lä'jēē- hi- kye- nē' kih' judiu,
ga'lla-näay' hñiy- kih' Paa' ka-läh' kih'
lle'moh' Festo, lä'bi' lä'jaa' ma' chuuy'
kyaah':

³—Ta' jmeē- hñaa- hoh', jmeē' mada-
he- jäh' Paa' ta' Jerusaleén —ga'jäyh' siiyh'
Festo.

Jēēh' ga'jmeey' huudse- he- ma'
jngēēyh' Paa' cha'jwē' ba'. ⁴He- ja- ga'jäh'
Festo:

—Jee' oo- ba' hää' Paa' na-jnēēy' jwi-
Cesarea. Ja- ba' jee' naahn' chah'. ⁵Lä'jēē-
hnäh' hi- jään', ma'nøøn- ko-jøh' mah' jee'

oo- ba' hñiih' hnäh' kiyh' cher'mah' cha-
koo- dsoo' juuh- he- na-bääh' dsa-nuuh-
he'.

⁶Ga'gya- ga' Festo jwi- Jerusaleén koo-
jña' o gya' jmi-, ja- ga' ngaayh' ta' Cesarea.
He- ga'jnä' jyoh' jmi-, ja- ga' ga'gyay-
nē'ta' kiyh'. Mah' ga'jmeey' mada- he-
na'kyaay' Paa'. ⁷Ma' ga'he' Paa' nē'ta' kih'
' lle'moh', lä'jēē- dsa-ta' judiu hi- ya'näa'
Jerusaleén ga'kuyh' lä'ku' lä'jii' kih' Paa'. Ja-
he- koo- nēē' dsoo' juuh- ma' bääh' dsih'
pero ni- miih- sa- ga'jmää' juu' kih' dsa-
he'.

⁸He- ja- ga'løø' Paa' kwa- ju'dsoo' kih',
ga'jäyh':

—Ni- koo- he- hliih' sa' cha- he-
ma-jmeen', sa- ma-hlēēhn' wii' kih' ley
kya' jnääh' dsa- judiu. Ni- sa- ma- mi'-
k-wahn' kih' gwah' juuh' hi- ni- sa- ma-h-
läähn- kyaah' rey to-nē' hi- gya' Roma.

⁹Pero lle'moh' he', hnøøy' ma' jay' llu'
kyaah' dsa- judiu, he- ja- ga'ngiiy' juu' kih'
Paa':

—Çhe' hnooh- gwaah' ta' Jerusaleén
mah' mī'een' juu' na- jee' oo'?

¹⁰He- ja- ga'jäh' Paa':

—He- ma' chehn' jee' la-, lä'koo- he-
chehn' nē'ta' kih' rey to-nē' ba' ja-. Jee'
la- ba' ga'tēē' lä'ee- juu' kin'. Nēh' ba'
hne- kwee-, ni- miih- sa' cha- he- ma-h-
läähn- kyaah' dsa- judiu. ¹¹Lle' kih' juun'
cher'mah' ga'jmeen' koo- dsoo' juuh-. Sa'
gohn' juun'. Pero cher'mah' sa- la' ju'dsoo'
he- bääh- dsa- jnä' la-, ni- jaa- dsa-ta' sa-
cha- jwē' ngēē' jnä' goo- dsa- judiu na- .
Hñii' rey to-nē' hnoon' mi- eey' juu' kin'.

¹²He- ja- ga'lla' Festo juu' kyaah'
dsa-kyaayh' ha- lä' jmeey'. Ja- ga' ga'jäh'
Festo siiyh' Paa':

—Hñaa' ba' hne- ma-ngiih' he- mi- ee'
hñii' rey to-nē' juu' kyah'. He- ja- cha'nē'
hi- he' ba' gooh' na'.

Ga'hlēēh' Paa' cha'nē' rey Agripa

¹³Ga'hya- ga' miih- jmi-, ga'lloo' rey
Agripa jwi- Cesarea ja- kyaayh' Bernice,
ga'lla-näay' na'jēē- Festo. ¹⁴Ma'-hya-
cha-miih- jmi- tääyh' jee' ja-, ja- ga'
ga'jmeeh' Festo juu' kih' rey Agripa ha-
lä' la' juu' kih' Paa', ga'jäyh':

—Jee' la- hää' jaa- dsa-nuuh- neh-ne' hi- ga-taah- Félix lä- ma' laay' ta'. ¹⁵ Lä- ma' neen' Jerusalén lä-jëe' jmi dsa- kaah' hi- lä-jëe' dsa-gyuu' kyaah' judiu ga-ngiyy' kin- he- ma' jmeen' mada- he- juu' Paa'.

¹⁶ He- ja- ga-jwi' jnih', sa- lle' ley kyaah' jnaäh' dsa- romano he- jmee' jnaäh' mada- he- juu' dsa- cher'mah' sa- cheh' hi- na-bääh' dsoo' cha-né hi- hni- kiyh'. Lä- ja- ba' cha- jwé' lääy' hniyy' kih' he- hni- dsa- kiyh'. ¹⁷ Hi- ma' ya-naä' dsa- he' jee' la-, chah' ba' ngaahn' ta- né'ta' kin' ma' ga-jnä' jyoh' jmi'. Hi- ga-jmeen' mada- na'kyaay' Paa'. ¹⁸ He- ja- ga-løø' dsa- he' hni- kiyh'. Pero ni- koo- dsoo' juuh- sa- ga-lä-jnä' kiyh' lä-koo- huudse- he- ma' jmeen'. ¹⁹ Ga-lä-høøh' dsa- he' kih' Paa' kih' he- sa- ma' hnaayh- Dio lä-tëe' jmeey'. Hi- ga-hniyy' kiyh' kwaat- kih' Jesús, hi- ma- na' juu', hi- jmee' Paa' dsoo' chaa- bih'. ²⁰ He- ja- sa- man' he- ma' jmeen' kyaah' juu' la-. He- ja- ga-ngiin' juu' kih' Paa' cher'mah' hnøøy' ma' dsaayh' ta' Jerusalén mah' ma' lä-ee- juu' kiyh' jee' oo'. ²¹ Pero Paa' ga-ngiyy' he- dsooy' cha-né rey to-né hi- chee- Augusto mah' hi- he' mi-ee- juu' kiyh'. He- ja- ga-jmeen' mada- wa' hää' bih' kiyh' neh-ne' ta'ko-jiih' lloo- jmi' chee- jnih' cha-né rey he'.

²² He- ja- ga-jäh' rey Agripa siyh- lle- moh' Festo:

—Hnoo' jnä' ka-läh' nuun' juu' kih' dsa-nuuh- na-.

He- ja- ga-jäh' Festo:

—Ho' ba' nuuh' ha- lä- jäh'.

²³ Ma' ga-jnä' jyoh' jmi' ga-he' rey Agripa né'ta' kyaah' Bernice. Ha- koh' juuh- sa- ga-jmee' dsa- kiyh'. Ga-taayh' ko-jøh' kyaah' hi- kye- né' kih' hløø' hi- kyaayh' dsa- kaah' kyaah' jee' jwi- ja-. He- ja- ga-jmee' lle-moh' Festo mada- na'kyaay' Paa'. ²⁴ Ma' ja' Paa', ga-jäh' Festo:

—Hne- rey Agripa, kyaah' lä-jëe' hi- tääh' kyaah' jne' jee' la-, hi- dsa-nuuh- he' cheh' la-. Lä-jëe' judiu ya-naä' cha-nén- bääy' dsa-nuuh' la- dsoo'. Ga-ngiyy' kin' ma' lä-ee- juu' la- ta' Jerusalén hi- ja- ba' lä-ja- ga-jmeey' ma' ya-naäy' Cesarea la-. Peer- ga-tooyh' mi- kyaah' jnä', ga-lä-h-nøøy' he- ma' juu' Paa'. ²⁵ Pero jnä' laan' sa-

cha- dsoo' juuh- ääy- ni- mi- mah' juuy'. Hni- Paa' ga-ngiyy' kiyh' dsooy' cha-né rey to-né mah' lä-ee- juu' kiyh' jee' ja-, he- ja- ga-lla' dsén- chee' jnih' ta' Roma. ²⁶ Pero sa- cha- he- siin' kih' rey he' ni- mi- h-, he- ja- ma-kwaah' jnih' cha-nén- hne- rey Agripa hi- cha-né jee' lä-jëe' hnäh' hi- tääh' la-. Wa- jëen- ha- lä-jä' juu' la-, ja- ga- cha- he- siin' kih' rey to-né he'. ²⁷ Sa- jnä' llu' laan' cheen- jaa- hi- hää' neh-ne' ta' Roma cher'mah' sa- cha- hee- na- siin' kih' rey to-né ha- lä-la' dsoo' he- bääh- dsih'.

26

Ga-kwa' Paa' ju' dsoo' kiyh' cha-né rey Agripa

¹ He- ja- ga-jäh' rey Agripa siyh- Paa':

—Cha- jwé' kyah' he- kwah' ju' dsoo' he- kyaah' le- lääh' hnaah'.

He- ja- ga-hi' Paa' goo- ga-løøy' hlëeyh' lä-la' lä-jwé' jee' ma' lääy' hniyy':

² —Chaan- llu' kyaah' hne- rey Agripa, lluyh' hne- kwah- jwé' kwan' ju' dsoo' he- kyaah' lään- hniin' kih' lä-jé- he- bääh- dsa- judiu jnä'. ³ Llu' la' kin- kih' he- kyuyh- hne- lä-jé- he- tëe' jmee- jnaäh' dsa- judiu, kyuyh- lä-jé- juu' he- ti- choo- jnaäh'. He- ja- chuyun' kyaah' hne- mah' wa- jøh- hoh' nuuh' juu' la-.

Lä-la- ma' jmee' Paa' jää'

⁴ Lä-jëe' judiu kyuu' jnä' ha- lä- ma- jan- lä-jiih' ma' mahn'. Ne- bih' ha- lä- ma' gyan' jwi- kin' hi- lä-ja- jwi- Jerusalén ka-läh'. ⁵ Lä-ja- ney- kwee- laa' jnä' fariseo. Jnääh' fariseo mi-te' ba' jnääh' lä- nøø' kyaah' jnääh' lä-koh' ga- jee' lä-jëe' judiu. Le' ba' mi-jnääy' la' dsoo' cher'mah' hnøøy'. ⁶ Na' chehn' né'ta' la-, llah- hnäh' ta' kin', kih' he- kye- o-jøh- dsé- he- hnäh' jne' he- ga-bääh- Dio hni- kyaah' dsa- ma-gyuh- jnan'. ⁷ Lä-jiih' na' jøø- lä-jëe' gya-to' naä' dsa- judiu lä-te' juu' ja-. Lä-jmi- lä-hwé' hnaayh- Dio jøøy- dsëe' juu' ja-. Hne- rey Agripa, kih' he- kye- o-jøh- dsé- kih' juu' ja-, he- ja- ba' na- hni- dsa- kin'. ⁸ Ha- lä-jëeh' hnäh', che' jwëeh' he- lä-heeh' hnäh' he- mi-jiih' Dio hi- ma-na' juu'?

Lä⁻lä⁻ ga⁻jmeē⁻ Paa⁻ jāā⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaa⁻
Jesús

⁹Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ ma⁻jmeen⁻ kwaat⁻, he⁻
ma⁻lle⁻ kih⁻ jmeen⁻ hñaa⁻ dsēn⁻ cha⁻miih⁻
kih⁻ Jesús dsa⁻ chaa⁻ Nazaret. ¹⁰Lä⁻jā⁻
ga⁻jmeen⁻ Jerusalén. Jwēē⁻ dsa⁻ kyaa⁻ Jesús
ga⁻taahn⁻ neh⁻ñe⁻ lä⁻hih⁻ kih⁻ jmi⁻dsa⁻
kaah⁻. Hi⁻ lä⁻ ma⁻ ga⁻jngēēyh⁻ dsa⁻ he⁻,
lä⁻kye⁻ jnä⁻ ga⁻hih⁻ dsēn⁻. ¹¹Cha⁻miih⁻
jiih⁻ ñeen⁻ lä⁻koo⁻ lä⁻koo⁻ gwah⁻ mäh⁻,
ga⁻saahn⁻ dsa⁻, ga⁻heeh⁻ jnih⁻ wii⁻ mah⁻
wa⁻ hlēēyh⁻ hliih⁻ kih⁻ Jesús. Ma⁻ ya⁻jēē⁻
dsēn⁻ jwēte⁻ kyaah⁻ dsa⁻ he⁻, he⁻ja⁻ ñeen⁻
lä⁻kaa⁻ jwii⁻ kih⁻ dsa⁻ jñah⁻ mah⁻ na⁻jmeeh⁻
jnih⁻.

Lä⁻lä⁻ ga⁻la⁻ ma⁻ ga⁻heeh⁻ Paa⁻ kih⁻ Dio
(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹²Lä⁻ ma⁻jmeen⁻ jā⁻ba⁻, ngoon⁻ ta⁻
Damasco lä⁻hih⁻ kih⁻ jmi⁻dsa⁻ kaah⁻ hi⁻
ga⁻cheē⁻ jnä⁻. ¹³Hne⁻ rey, jee⁻ lä⁻ jwēēhn⁻
hne⁻ ha⁻ lä⁻ga⁻la⁻ kin⁻ jee⁻ngoon⁻ cha⁻jwē⁻
jā⁻. Ma⁻tē⁻ koo⁻ llā⁻hyoo⁻ ga⁻jēēn⁻ koo⁻
je⁻ jā⁻ gyuu⁻, beē⁻ ga⁻ lä⁻koo⁻ jmēē⁻
kih⁻ hyoo⁻, he⁻ ga⁻lä⁻jñā⁻ lä⁻ku⁻ lä⁻jii⁻ jee⁻
ga⁻nōō⁻ jñāāh⁻ jā⁻. ¹⁴Lä⁻jēē⁻ jñāāh⁻ ga⁻saā⁻
jñāāh⁻ hwa⁻. Jee⁻ jā⁻ ga⁻nuun⁻ ga⁻hlēēh⁻
jāā⁻ dsa⁻ kyaah⁻ juu⁻ hebreo: “Saulo,
Saulo”, ga⁻jāyh⁻. “He⁻ jmeeh⁻ hñaa⁻h⁻ ba⁻
hne⁻ na⁻, he⁻ hah⁻ kin⁻ jwē⁻ he⁻ taahn⁻
hne⁻.” ¹⁵He⁻ja⁻ ga⁻jwii⁻ jnih⁻: “¿Hi⁻
hne⁻ dsa⁻ñuu⁻?” He⁻ja⁻ ga⁻jāh⁻ hi⁻ he⁻:
“Jñā⁻ he⁻ Jesús hi⁻ jmeeh⁻ hñaa⁻ hoh⁻ kih⁻.
¹⁶Noo⁻, chih⁻ tiih⁻. Ma⁻mi⁻jñāān⁻ hñiin⁻
kyah⁻ mah⁻ hñaan⁻ hne⁻ jmeeh⁻ ta⁻ kin⁻ hi⁻
jmeeh⁻ dsoo⁻ lä⁻jē⁻ he⁻ ma⁻jēēh⁻ kin⁻ hi⁻
lä⁻jē⁻ he⁻ na⁻ ga⁻mi⁻jñāān⁻ kyah⁻. ¹⁷Lāān⁻
hne⁻ kih⁻ lä⁻jē⁻ he⁻ jmeē⁻ dsa⁻gooh⁻ kyah⁻
hi⁻ lāān⁻ hne⁻ kih⁻ dsa⁻ jñah⁻. Jēēh⁻ kih⁻
dsa⁻ jñah⁻ ba⁻ cheen⁻ hne⁻ na⁻. ¹⁸Mah⁻
nāh⁻ mi⁻nēy⁻, lä⁻ja⁻ dsa⁻jēēh⁻ hi⁻ tāāh⁻ jee⁻
na⁻hoo⁻ ta⁻ jee⁻ jñā⁻ wa⁻je⁻. Hi⁻ dsa⁻jēēh⁻
hi⁻ tāāh⁻ lä⁻hih⁻ kih⁻ Tana⁻ mah⁻ jmeey⁻ lä⁻
hnōō⁻ Dio. Hi⁻ lä⁻jēē⁻ hi⁻ lä⁻dsoo⁻ dsē⁻ kin⁻
dsa⁻che⁻ dso⁻kye⁻ kiyh⁻ hi⁻ hyoyh⁻ heey⁻
ko⁻jōh⁻ kyaah⁻ lä⁻jēē⁻ hi⁻ ma⁻na⁻jngēē⁻”,
ga⁻jāh⁻ Jesús siih⁻ jñā⁻.

¹⁹He⁻ja⁻ jwēēhn⁻ hne⁻ rey Agripa,
ga⁻heeh⁻ ba⁻ jñā⁻jmeen⁻ lä⁻jē⁻ he⁻ ga⁻nuun⁻
lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻lä⁻jñā⁻ kin⁻ he⁻ ja⁻ gyuu⁻h⁻.

²⁰To⁻nē⁻ ga⁻jmeen⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻
Damasco. Jā⁻ga⁻ na⁻ ga⁻kwan⁻ juu⁻ jee⁻ jwii⁻
Jerusalén hi⁻ lä⁻kaa⁻ hwa⁻ Judea. Hi⁻ lä⁻ja⁻
ga⁻kwan⁻ juu⁻ kih⁻ hi⁻ sa⁻läā⁻ judiu ka⁻lāh⁻,
ga⁻jwii⁻ jnih⁻ wa⁻ lä⁻dsaa⁻ dsēy⁻ kih⁻ lä⁻jē⁻
he⁻ jmeey⁻ mah⁻ wa⁻ dsa⁻jēeyh⁻ kyaah⁻
Dio. Hi⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻jwii⁻ jnih⁻ hnōō⁻ jmeey⁻
lä⁻koo⁻ lle⁻ kih⁻ jāā⁻ hi⁻ ma⁻jēēh⁻ kyaah⁻
Dio. ²¹Kwaat⁻ kih⁻ juu⁻ la⁻ ga⁻saah⁻ judiu
jñā⁻ jee⁻ chih⁻ gwah⁻ Jerusalén hnōoy⁻ ma⁻
jngēēyh⁻ jñā⁻.

²²Pero kyaah⁻ be⁻ kih⁻ Dio ma⁻kwēēh⁻
ba⁻ dsēn⁻ lä⁻jiih⁻ na⁻, kwan⁻ juu⁻ kih⁻ Dio
kih⁻ lä⁻jōh⁻ lä⁻mäh⁻. Sa⁻ ga⁻lla⁻dsēēn⁻ he⁻
ga⁻hlēēh⁻ hi⁻ ga⁻ngēē⁻ juu⁻ kih⁻ Dio llo⁻joo⁻
hi⁻ lä⁻jē⁻ he⁻ ga⁻hlēēh⁻ Moisé. Lä⁻koo⁻ te⁻
he⁻ ga⁻jāyh⁻ le⁻, ko⁻ja⁻ ba⁻jiih⁻ ga⁻jwahn⁻.
²³Hi⁻ he⁻ ga⁻jāh⁻, ma⁻ra⁻ he⁻ dsa⁻ngēē⁻
ba⁻ Cristo wii⁻ hi⁻ leey⁻ to⁻nē⁻ hi⁻ lä⁻jiih⁻
jee⁻ kih⁻ hi⁻ ma⁻na⁻juu⁻, mah⁻ kway⁻ juu⁻
kih⁻ dsa⁻, he⁻ mi⁻jñāā⁻ ju⁻dsoo⁻ kih⁻ dsa⁻
judiu hi⁻ kih⁻ hi⁻ sa⁻läā⁻ judiu hi⁻ tāāh⁻ jee⁻
na⁻hoo⁻.

Ma⁻hnōō⁻ Paa⁻ ma⁻heeh⁻ rey Agripa juu⁻
kih⁻ Jesús

²⁴Hlēēh⁻ ga⁻ Paa⁻ lä⁻ja⁻, ha⁻ lä⁻ jee⁻ ma⁻
läāy⁻ hñiyy⁻, ma⁻ ga⁻hlēēh⁻ Festo ki⁻gaa⁻,
ga⁻jāyh⁻:

—He⁻ ngaah⁻ ba⁻ hne⁻ na⁻ Paa⁻. Kyaah⁻
he⁻ ma⁻mi⁻tēēh⁻ hñaa⁻h⁻ cha⁻miih⁻, he⁻
ja⁻ ngoō⁻ ga⁻lä⁻ngaah⁻.

²⁵Pero Paa⁻ ga⁻jāh⁻:

—Sa⁻ ngaah⁻ jñā⁻ Festo kyaan⁻. Ju⁻dsoo⁻
na⁻ hlēēhn⁻ hi⁻ la⁻ juu⁻ kyaah⁻ hih⁻ ba⁻.

²⁶Ñe⁻ ba⁻ rey Agripa juu⁻ la⁻, he⁻ja⁻ hlēēhn⁻
lä⁻kaa⁻ tuh⁻dsēn⁻ cha⁻nēy⁻. Lāān⁻ ma⁻nuu⁻
ba⁻ rey juu⁻ la⁻, jēēh⁻ lä⁻jē⁻ he⁻ la⁻ sa⁻ga⁻la⁻
jee⁻ na⁻hmāā⁻ he⁻ sa⁻ lä⁻ñe⁻ dsa⁻. ²⁷Hne⁻
rey Agripa, ¿che⁻ jmeeh⁻ dsoo⁻ lä⁻jē⁻ he⁻
ga⁻hlēēh⁻ hi⁻ ga⁻ngēē⁻ juu⁻ kih⁻ Dio? Jñā⁻
lāān⁻ jmeeh⁻ ba⁻ hne⁻ dsoo⁻.

²⁸He⁻ja⁻ ga⁻jāh⁻ Agripa siiyh⁻ Paa⁻:

—¿Che⁻ laah⁻ kyah⁻, kyaah⁻ ma⁻la⁻ miih⁻
juu⁻ he⁻ ma⁻hlēēh⁻ na⁻ leēh⁻ jñā⁻ mah⁻
leēn⁻ dsa⁻ kyaa⁻ Jesús?

²⁹He⁻ja⁻ ga⁻jāh⁻ Paa⁻:

—Kwee⁻ ba⁻ la⁻ kin⁻ che⁻ ma⁻leē⁻ kyah⁻
o cher⁻ma⁻h⁻ hnōoh⁻ nuuh⁻ cha⁻ga⁻miih⁻.
Hi⁻ ja⁻ ma⁻la⁻ hne⁻, lä⁻kye⁻ hi⁻ tāāh⁻ nuu⁻
lä⁻ hlēēhn⁻ la⁻, Dio hnōō⁻ wa⁻ leey⁻ dsa⁻

kyaa¹ Cristo ja⁻ba⁻ lä⁻koo⁻ laa¹ jnä¹ pero ja⁻ lä⁻koh⁻ na⁻hñuuh⁻ kyaah¹ caden⁻.

³⁰Ma' ga⁻nuu¹ rey he⁻ juu¹ ja⁻, ga⁻nooy⁻ jee⁻ ma' tääyh¹ kyaah¹ lle⁻moh¹ kyaah¹ Ber-nice hi⁻ lä⁻jëë⁻ ga⁻hi⁻ ma' tääh¹ kyaayh¹.
³¹Ma' ga⁻hwëëy⁻ në⁻ta⁻ ja⁻, ga⁻näay¹ kah¹ hlëëyh⁻ kyaah¹ dsa⁻kyaayh¹, ma' jäh¹:

—Ni⁻ koo⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ ma⁻jmeë⁻ dsa⁻nñuh⁻ na⁻ mah¹ juuy¹ o he⁻ dsooy¹ neh⁻ñe⁻.

³²He⁻ ja⁻ ga⁻jäh¹ rey Agripa siyh¹ Festo:

—Le⁻ ma' lää⁻ ba⁻ dsa⁻nñuh⁻ na⁻ jee⁻ la⁻ wa⁻ra⁻ jäh¹ kih¹ sa⁻ ga⁻ngiyy¹ dsooy¹ cha⁻ne⁻ rey to⁻ në⁻.

27

Ga⁻cheey¹ Paa¹ ta⁻ Roma

¹Ga⁻lla⁻ dsëy¹ cheey¹ jnääh¹ ta⁻ hwa¹ Italia kyaah¹ barco, he⁻ ja⁻ ga⁻täayh⁻ Paa¹ kyaah¹ jñah¹ ga⁻hi⁻ ma' tääh¹ neh⁻ñe⁻ goo⁻ juu¹ hløø⁻ hi⁻ chee⁻ Julio. Hi⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ hää⁻ koo⁻ nää⁻ hløø⁻ kyaa¹ rey to⁻në⁻.
²Ga⁻tooh¹ jnääh¹ koo⁻ barco he⁻ ja⁻ ta⁻ Adramitio, ja⁻ba⁻ he⁻ dsa⁻ngëë⁻ lä⁻koo⁻ lä⁻koo⁻ jwii⁻ ta⁻ hwa¹ Asia. Hi⁻ Aristarco hi⁻ chaa⁻ Tesalónica he⁻ nøø⁻ hwa¹ Macedonia ga⁻jmeë⁻ kō⁻ jōh¹ kyaah¹ jnääh¹.

³Jyoh¹ jmi¹ ga⁻lla⁻nøø⁻ jnääh¹ Sidón. Julio he⁻ ga⁻lä⁻jwayh¹ kyaah¹ Paa¹, ga⁻kway¹ jwë¹ na⁻jëëy⁻ ome⁻ kyaay¹ mah¹ na⁻ngiyy¹ lä⁻jë⁻ he⁻ ma⁻jmeë⁻ bi¹ kiyh¹. ⁴Ga⁻hwëë⁻ jnääh¹ Sidón ja⁻, ga⁻nøø⁻ ba⁻ jnääh¹. Pero ma⁻ gwa¹ lle⁻ ta⁻ jee⁻ ga⁻nøø⁻ jnääh¹ ja⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻jluu¹ jnääh¹ jäh¹ koo⁻ hwa¹ Chipre he⁻ hä⁻ jee⁻ jmi¹ ñeeh⁻, mah¹ sa⁻ hläh¹ lle⁻ kih¹ barco. ⁵Ga⁻ngëë⁻ jnääh¹ jäh¹ hwa¹ Cili-cia kyaah¹ Panfilia, ga⁻lla⁻nøø⁻ jnääh¹ jwii⁻ Mira he⁻ nøø⁻ hwa¹ Licia jee⁻ ga⁻jä⁻ barco. ⁶Mira ja⁻ ga⁻jëë⁻ juu¹ hløø⁻ jyoh¹ barco he⁻ ja⁻ ta⁻ Alejandría, ja⁻ba⁻ he⁻ ngoo¹ ta⁻ hwa¹ Italia. He⁻ ja⁻ ga⁻tooh¹ jnääh¹ ga⁻nøø⁻ jnääh¹ ta⁻ ja⁻. ⁷Cha⁻miih⁻ jmi¹ ga⁻tooh¹ jnääh¹ në⁻ jmi¹, ta⁻ hwa¹ lä⁻ja⁻ ba⁻ ngoo¹ barco. Ga⁻këë⁻ jwërte¹ ta⁻, ja⁻ga⁻ ga⁻lla⁻nøø⁻ jnääh¹ jäh¹ jee⁻ jwii⁻ Gnido. Sa⁻ ga⁻kwa¹ jwë¹ ma⁻ dsoo⁻ko⁻ chih¹ barco kō⁻dsoo⁻ ta⁻ Italia, kih¹ he⁻ tä⁻ lle⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻nøø⁻ jnääh¹ jäh¹ koo⁻ jee⁻ jwii⁻ Salmón he⁻ nøø⁻ Creta, hwa¹ he⁻ hä⁻ jee⁻ jmi¹ ñeeh⁻. ⁸He⁻ wii¹ lä⁻ja⁻ ga⁻nøø⁻ jnääh¹ lä⁻ hä⁻ hwa¹ ja⁻, lä⁻jiih¹ ga⁻lla⁻nøø⁻

jnääh¹ koo⁻ jee⁻ chee⁻ Ho⁻haah¹ Llu¹. Jäh¹ ja⁻ba⁻ hla⁻ jwii⁻ Lasea.

⁹Ga⁻lä⁻hëë⁻ jnääh¹ cha⁻miih⁻ jmi¹ në⁻ jmi¹, hi⁻ ma⁻ hii¹ goo⁻ mo⁻so⁻ le⁻ ngë⁻ jnääh¹ në⁻ jmi¹. Jëëh¹ ma⁻goh⁻ jmi¹ he⁻ sa⁻ kuh⁻hiyh⁻ hi⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ ma⁻hii¹ goo⁻ kiyh¹ në⁻ jmi¹ ja⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻kwëëh¹ Paa¹ nuuh¹ hi⁻ ma⁻ tääh¹ neh⁻ barco ja⁻.
¹⁰Ga⁻jäh¹:

—Jëë⁻ da⁻ hnäh¹, jnä¹ man¹ hii¹ goo⁻ jwërte¹ jwë¹ he⁻ ga⁻nøø⁻ la⁻. Goo⁻ hëë⁻ barco hi⁻ lä⁻kye⁻ løø⁻, hi⁻ lä⁻jiih¹ jñän¹ hii¹ goo⁻ juu¹ jne⁻ cher⁻mah¹ ha⁻ lä⁻ ga⁻la⁻.

¹¹Pero juu¹ hløø⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻jmeey¹ kyeë⁻ juu¹ kih¹ Paa¹. He⁻ ma⁻ hlëëh⁻ juu¹ barco kyaah¹ hi⁻ ma⁻kooh⁻ barco ba⁻ ga⁻jmeey¹ he⁻ kih¹. ¹²Jee⁻ ga⁻hi⁻ barco ja⁻ sa⁻ ma⁻llu¹ ma⁻ jäh¹ jnääh¹ jii⁻ gyuu¹, he⁻ ja⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ he⁻ ga⁻jäh¹ llu¹ ga⁻cher⁻mah¹ jmeen¹ be⁻ dsa⁻jää⁻ jne⁻ jwii⁻ Fenice he⁻ nøø⁻ hwa¹ Creta jee⁻ hii⁻ barco, ta⁻kō⁻ jiih¹ ngëë⁻ jii⁻ gyuu¹. He⁻ tøøh¹ jne⁻ jee⁻ ja⁻, jnä¹ cha⁻hoo¹ jmi¹ ñeeh⁻ ta⁻ ñii¹ hi⁻ ta⁻ kye⁻ jee⁻ dsa⁻ hyoo⁻.

Ja¹ koo⁻ lle⁻ tä⁻ në⁻ jmi¹ ñeeh⁻

¹³Lä⁻ ma⁻ ga⁻jëëy¹ gwa¹ lle⁻ hwa¹ ta⁻ kye¹, ga⁻jmeey¹ huu¹ dsë⁻ ma⁻ le⁻ dsa⁻nää⁻ gyih¹ ta⁻ cha⁻ne⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻hwii⁻ jnääh¹ jee⁻ ja⁻, ga⁻nøø⁻ jnääh¹ jäh¹ lä⁻ hä⁻ hwa¹ Creta. ¹⁴Ni⁻ sa⁻ ga⁻lä⁻hi⁻ ga⁻ga⁻hwii⁻ jnääh¹ jee⁻ ja⁻, ma⁻ ja⁻ koo⁻ lle⁻ tä⁻ ta⁻ jee⁻ ga⁻nøø⁻ jnääh¹. ¹⁵Ta⁻ jee⁻ jyoh¹ ba⁻ ma⁻ hläh¹ lle⁻, sa⁻ ga⁻tää⁻ barco ma⁻ dsoo⁻ ta⁻ cha⁻ne⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻kwa¹ dsa⁻ jwë¹ ngoo¹ barco lä⁻ ngoo¹ lle⁻ ba⁻. ¹⁶Ja⁻ ga⁻ ngëë⁻ jnääh¹ ta⁻ koo⁻ koo⁻ hwa¹ pih¹ he⁻ hä⁻ jee⁻ jmi¹ ñeeh⁻ he⁻ chee⁻ Claudia. Lä⁻ jwë¹ ja⁻ ba⁻ ga⁻kyëë⁻ miih⁻ lle⁻. Pero he⁻ lii¹ ba⁻ ga⁻tëëh¹ jnääh¹ na⁻mooy¹ he⁻ ma⁻ kye⁻ jnääh¹ he⁻ ma⁻ hii¹ ta⁻ ka⁻luu¹ barco, mah¹ ga⁻tøøh¹ jnääh¹ neh⁻ barco ja⁻. ¹⁷Ma⁻ ga⁻he⁻ na⁻mooy¹ ja⁻ neh⁻ barco, ga⁻ka¹ dsa⁻ hñi¹ ga⁻hñuuy¹ lä⁻ku¹ lä⁻jii¹ tuh⁻ barco mah¹ sa⁻ llaä⁻. Hi⁻ ma⁻ hii¹ goo⁻ lä⁻ñu¹ barco në⁻ mii¹ jee⁻ sa⁻ juu¹ hñi¹ jmi¹ jee⁻ chee⁻ Sirte, he⁻ ja⁻ ga⁻jyooy¹ hñi¹ kih¹ barco mah¹ ngoo¹ lä⁻ ngoo¹ lle⁻ ba⁻. ¹⁸Ma⁻ ga⁻jñä¹ jyoh¹ jmi¹ cha⁻ga⁻miih⁻ tä⁻ lle⁻ ma⁻ hii¹, he⁻ ja⁻ ga⁻løø⁻ dsa⁻ jwä⁻ løø⁻ kih¹ cha⁻jmi¹. ¹⁹Hi⁻ jee⁻ ga⁻të⁻ hnë⁻ jmi¹, he⁻ wii¹ ba⁻ ga⁻jwä¹ jnääh¹ cha⁻jmi¹ lä⁻ jë⁻

he- jmaäyh- ta'kih' barco ja-. ²⁰Cha-mi-ih- jmi- ga'gya- jni-, mo'so- ga-lä-jnä' hyoo-, ni- nuu mo'so- ga-lä-jnääh'. Hi- lle' lä- ma-hii' ja-ba'. Mo'so- ma' cha- o-jøh- dsë- kya- jnääh' he- ma' lä- jnääh'.

²¹Cha-mi-ih- jmi- ma-lä- hii- mo'so- ki- h-hih- jnääh'. He- ja- ga-noo- Paa' to'd- saah' jee' kih' dsa- kyaayh' he', ga-jäyh' lä-la-:

—Wa-ra- jäh' kih' ga-jmeeh' hnäh' he- juu' kin', sa- ma' hwëë- jne' ta' Creta, ni- sa- ma' jëë- jne' wi- he- dsa-ngëë- jne' la-.

²²Na' jwahn- kwa' hnäh' be'. Jëëh' ni- jaa- jne- sa' juu' jne'. Ma-lä- barco la- ba' heë-.

²³Nuu- ga-jëën- jaa- ángel hi- ga'cheë- Dio kyaan-, he' ba' hi- jmeen- ta'he' kih'.

²⁴Ga-jäyh': "Ta' wa' gah' Paa'. Jmee' bii- llooh- kih' rey to-në'. He- ja- ma-kwa' Dio jwë' he- lä- hne- kyaah' lä-jëë- hi- tääh' neh' barco la-", siyh' jnä'. ²⁵Kih' he- ja- na-, jwëëhn- hnäh' dsa-nuuh-, kwa' hnäh' be'. Jëëh' jmeen- dsoo' dsën- kih' Dio, ma-ra- he- le' ba' lä-koo- ma-jäh' ángel siih' jnä'. ²⁶Pero ma-ra- he- ja' ba' barco kyaah' he- wi- koo- jee' lä-kaa- hwa' he- há- jee' jmi- ñeeh'—ga-jäh' Paa'.

²⁷Ma' ga-dsëë- to' seman- ja-, ga-ngëë- jnääh' në' jmi- ñeeh' he- cheë- Adriático hi- ngoo' ba' barco lä- hii' lle'. Koo- lla-nuu- hwë' ja- ga-lä-liih- dsa- hi- ma- koo- barco he- ngoo' ya-jäh' jee' la' hwa'.

²⁸He- ja- ga-lla- dsa- he' hih- ha- koo- jiih- ' juuh- jmi- jee' ja-. Ma' ga-jëë- jee' ja-, juuh- gyii' gya- jni- metro. Miih- ga- ta- cha'në- ga-jëë- ka-läh'. Jee' ja- juuh- gyii' gyii' metro ba'. ²⁹Goyh- lla- nu- barco ja- kyaah' kuu-. He- ja- ga-jyoo- kye' mi- ñe' hii- he- hii- ta- ka'luu- barco, he- jmee- hii- ti- barco. Peer- ma' hnø- wa-ra- jäh' kih' na' ga-juh- ba' ma-jnä'.

³⁰Dsa- hi- ma' koo- barco ja-, hnø- ma- jnaay- neh' barco, he- ja- ga-lø- jyoo- na'moo', ga-jmee- lä-koh- he- jyoo- ñe- hlääh' he- hii- ta- cha'në- barco. ³¹He- ja- ga-jmeeh' Paa' juu' kih' juu- hlø- hi- kih' hlø- ka-läh', ga-jäyh':

—Cher'mah' sa- ga-jä- dsa- na- neh- barco la-, sa- lä- hnäh'.

³²He- ja- ga-hnä- hlø- he' hni- he- kyaah' ma' jyoo- na'moo' ja-. Ga-kway-

jwë' ga-toh' cha-jmi-.

³³Ma' ngoo' ga-jnä', ga-jmee' Paa' mada- wa' kuh- dsa-, ga-jäyh':

—Na' ma-të- gya'kye- jmi- tøøh' jne- neh' barco la-, jø- jne' ha- lä- le', na- juu- jne' hoo', sa- cha- ma-kihn- ni- miih-.

³⁴He- ja- na- chuun- kyaah' hnäh' kuh-hih' hnäh' miih- mah' tëëh' hnäh' be'. Lä-jëë- jne' lla-nø- ba' jne' llu-, ni- koo- jnu- lle- jne' sa- heë-.

³⁵Ma-ngëë- ma-jäyh' lä-ja-, ga-kay' koo- he-ñiih- ga-kway- ti'hmaah' kih' Dio to-lo- në- jee' lä-jëë- dsa-kyaayh' hi- ga-llaay- he-ñiih- ja-, mah' ga-lø- kuyh-. ³⁶Ja- ga- ga-nøh' dsë- lä-jëë- dsa- he', ga-taayh' ga-kuyh- ka-läh'. ³⁷Jee' lä-jëë- jnääh' hi- ma- tääh' neh' barco ja- ma- tee' to' hñ- lä- dsë- to' lo-gyaa- dsë- gyeë- jneë- dsa-. ³⁸Ma- la- ma-kuyh- lä-jiih- ga-këë- ja- ga- ga-jwä- lä-jë- trigo kiyh' cha-jmi- mah' ma' jwä- ga-miih- barco.

Ga-heë- go-te- barco

³⁹Ma' ga-jnä' ni- jaa- sa- chaa- hi- ma' kyuu- heh' hwa' ja-. Ga-jëë- koo- gooh- ' jmi- ñeeh' he- há- jee' hwa'. He- ja- ga-jmee- hu-dsë- ma' tooyh' barco ta- ja-, cher'mah' ga-la'. ⁴⁰Ga-hnä- hni- he- ma- na-kyaa- ñe- hlääh' he- kyaah' hii- ti- barco, ga-kway- jwë' ga-toh' cha-jmi-. Ja- ga- ga-chiyh' he- kyaah' jiih- barco hi- ga-chooyh' hmi- kih' barco he- na-kyaa- hma-dsë- he- chih' ta- cha'në-. Ja- ga- ngoo' barco ko-chih' ta- jee' jnä' në- dsoo'. ⁴¹Ga-lä-hnø- ga' ma' lloo- barco, ga-lla- lle- jee' mi-si- neh' jmi-. Jee' ja- ga-hoo- ta- mi-lle- barco, mah' ga-jä- koo- hwëh-. Jee' na-hoo- ja- ga-jnoh- jmi- ta- ka'luu'. Kyaah' be' kih' jmi- ja- ga-heë- go-te-.

⁴²He- ja- hnø- hlø- he' ma- jngiiyh' kih' lä-jëë- hi- ä- dsoo- hi- ma- jää- he' mah' sa- kyuu- në- jmi-. ⁴³Pero sa- ga-kwa- jwë- juu- ma' juu- dsa- he' kih' he- hnø- lä- Paa'. He- ja- ga-jmee- mada- to-në- kih' hi- lih- gi- jmi- wa- jwä- hñii- cha-jmi- lä-jiih' tëëyh' hwa' ki-. ⁴⁴Ja- ga- ga-siih- hi- sa- lih- gi- jmi-:

—Kye- hnäh' jwi- hma-, hi- lä-ja- he- ga- na- he- jma- kyah' hnäh' kih' barco na-, mah' tëëh' hnäh' hwa' ki-—ga-jäyh'.

Lä`ja` ba` ga`tëeh` lä`jëe` jnääh` hwa`
kii`.

28

Lä`la` ga`la` ma`hää` Paa` hwa` Malta

¹ Ma` ga`tëeh` jnääh` nê` hwa` ja` ,
ja`ga` ga`lä`nê` jnääh`, hwa` he` hä` jee`
jmi`neeh` ja` , chee` Malta. ² Dsa` hi` ma`
tääh` jee` ja` ga`jmeey` llu` dsëy` kyaah`
jnääh`. Ma` hii` jma` hi` gyuu` ka`läh` he`-
ja` ga`jeeh` dsa` he` je` , ga`tëeyh` jnääh`
mah` llooh` jnääh` je` . ³ He`ja` ga`lөө` Paa`
juuh` si`hma` kii` he` ga`tooyh` cha`je` .
Jee` ja` ya`hëe` jaa` miih` hi` kyuu` kih`
je` . Lä`chah` ja` ga`kyaay` goo` Paa` . ⁴ Ma`
ga`jëe` dsa` chaa` jee` ja` , llee` miih` goo`
Paa` , ga`jäh` siyh` dsa` kyaayh` :

—Dsoo` ba` dsa`nuuh` na` ää` hlii` .
Ma`ke` ma`laay` kih` jmi`neeh` , ma`ra`
he` ma`nөө` ba` ta` kiyh` .

⁵ Na` ma`hii` ga`kyah` Paa` goo` mah`
ga`tah` miih` he` cha`je` . Ni` miih` sa`
cha` he` ga`la` kiyh` . <sup>6</sup> Lä`jëe` dsa` hi`
ma`tääh` jee` ja` ma`jөөy` gyoo` goo` Paa`
hi` ma`jmeey` huusë` juuy` na` ga`juh` .
Ma` ga`lä`hii` jëey` sa` cha` he` ga`la` ni`
miih` , ga`lä`sih` huusë` kih` dsa` he` . Ma`
jäh` : “Go` Dio ba` na` .”

⁷ Jäh` ba` jee` täayh` ja` , kye` koo` jwi`
hwa` kih` Publio hi` ma`läa` ta` kih`
hwa` he` hä` jee` jmi`neeh` ja` . Hi` he`
ga`heeh` jnääh` llu` ta`ko` jiih` ga`tooh`
jnääh` hnë` jmi` jee` ja` . <sup>8</sup> Jee` ja` ma`kya`
jmi` Publio , ma`dsaah` llii` hi` ma`dsaayh`
tu`kya` . He`ja` ga`he` Paa` na`jëey` hi`
dsaah` he` . Hi` ga`ngii` Paa` kih` Dio he`
hlää` dsa` he` . Ma`ngëe` ma`ngiiy` kih`
Dio , ga`kyey` gooy` nê` kih` hi` dsaah` he`
mah` ga`mi`hlääy` . ⁹ Ma` ngëe` ma`jä` kih`
jmi` Publio he` , ya`näa` jñah` dsa`dsaah`
hi` chaa` hwa` ja` . Lä`jëe` hi` he` ga`jä`
kih` . <sup>10</sup> Ha` koh` llu` sa` ga`jmeey` kya`
jnääh` ta`ko` jiih` ga`tooh` jnääh` kyaah`
dsa` he` . Hi` ma`ga` tē` jmi` ga`tooh` jnääh`
neh` barco , ga`kwëeyh` jnääh` cha`miih`
he` jmee` bii` cha`jwë` .

Ga`lloo` Paa` jwi` Roma

¹¹ Uu` sih` ga`tooh` jnääh` kih` dsa` he` .
Jee` ja` ma` hii` koo` barco he` ga`jä`

ta`ko` jiih` dsa`ngëe` jii` gyuu` . He`ja` ga`-
tooh` jnääh` neh` barco he` ja` ta` Alejan-
dria . Dsoh` barco ja` , ma` chaa` uu` dio hi`
na`läa` kaa`h` dsa` . Jaa` he` chee` Cástor ,
hi` jñah` he` chee` Pólux . ¹² Ga`lla`nөө`
jnääh` jwi` Siracusa jee` hii` barco . Jee`
ja` ga`tooh` jnääh` hnë` jmi` . ¹³ Ga`hwëe`
jnääh` jee` ja` , ngoo` barco lä` hä` hwa` ja` ,
lä`jiih` ga`tëe` jnääh` jwi` Regio . Jyoh`
ka`läh` jmi` ma` hii` lle` he` gwa` ta` kye` .
Jee` ga`tē` to` jmi` , ja` ga`ga`lla`nөө` jnääh`
jwi` Puteoli . <sup>14</sup> Jee` ja` ga`jee` jnääh`
өө` jne` hi` ga`tëe` jnääh` ta` kih` . Ga`jä`
jnääh` kyaayh` koo` seman` . Ja` ga`ga`nөө`
jnääh` ta` Roma . ¹⁵ Ma` ga`nuu` өө` jne`
hi` ma`tääh` Roma he` ga`nөө` jnääh` ta`
ja` , ya`näay` ga`mi`jëey` jnääh` jwi` Foro
Apio hi` ko`läa` ya`jөө` jiih` Tres Taberna .
Lä`koo` ma` ga`jëe` Paa` өө` jne` he` ,
ga`kway` ti`hmaah` kih` Dio , ga`nөh` dsëy`
jwërte . ¹⁶ Ma` ga`lla`nөө` jnääh` Roma ja` ,
ga`ngëe` juu` hlөө` dsa` hi` ma`jäay` he`
goo` hlөө` kya` rey to` nê` . Pero ga`kway`
jwë` kih` Paa` he` ga`gyay` ta` jee` jyoh` ba`
kyaah` jaa` hlөө` hi` ma`häay` .

Ga`kwa` Paa` juu` kih` Jesús jwi` Roma

¹⁷ Ma`hya` hnë` jmi` gya` Paa` jee` ja` ,
ga`cheey` juu` wa` ya`näa` lä`jëe` dsa`kaah`
kya` judiu hi` chaa` Roma ja` . Ma`
ga`ngëe` lä`jëe` hi` he` , ga`jäh` Paa` siyh` :
—Өөhn` , sa` cha` he` ga`jmeey` jnä`
ni` miih` kih` judiu dsa`goon` , ni` sa`
ma`jmeen` ta` koo` he` tēe` jmee` dsa`
ma`gyuh` jñan` . Sa` cha` he` kih`
ga`saayh` jnä` Jerusalén mah` ga`ngëey`
jnä` kih` dsa` romano . <sup>18</sup> Hi` ga`ka` dsa` ta`
he` ju`dsoo` kin` . Pero ni` miih` sa`
ga`jnөөy` he` kih` ma`jngëeyh` jnä` ,
he`ja` hnөөy` ma`läay` jnä` . ¹⁹ Pero sa`
ga`ti` dse` judiu hi` ma`läa` ta` jee` ja` .
Kih` he`ja` ba` ga`la` bii` ga`ngiin` he`
mi`ee` rey to` nê` juu` kin` . Ja` he` ma`jan`
mah` hñin` kih` dsa`goon` . <sup>20</sup> He`ja`
ba` na` ma`tëehn` hñah` mah` lä`kyuun`
hñah` hi` mah`jwëehñ` hñah` ha` lä`la` juu`
kin` . Kih` o`jöh` dsë` he` ma`cha` jñan`
dsa` Israel he`ja` ba` na` chehn` na`llen`
caden` la` .

²¹ He`ja` ga`jäh` dsa`kaah` he` :

—Ni⁺ koo⁻ je⁻ kih⁺ hi⁻ chaa⁻ judea sa⁻
ma⁻heeh⁺ jnaäh⁺ he⁻ jmeeh⁻ juu⁺ ha⁻ lä⁺
dsa⁻ngëeh⁺ hne⁻. Hi⁻ ni⁻ jaa⁻ øøh⁺ jne⁺ hi⁻
chaa⁻ jee⁺ oo⁺ sa⁻ ma⁻ja⁻ hi⁻ hni⁻ kyah⁺ ni⁺
he⁻ hlëëyh⁺ wi⁺ kyah⁺. ²²Pero hnøø⁻ jnaäh⁺
'jwah⁺ ha⁻ lä⁺ la⁺ juu⁺ kyah⁺, jëeh⁺ lä⁺kaa⁻
ba⁺ ma⁻nuu⁺ jnaäh⁺ hlëëh⁺ dsa⁻ wi⁺ kih⁺ hi⁻
ma⁻taah⁺ jwë⁺ hmëë⁺ na⁻.

²³He⁻ja⁻ ga⁺taah⁺ dsa⁻ he⁺ juu⁺ kwee⁻
koo⁻ jmi⁺ he⁻ ya⁻näy⁺ ya⁻llay⁻ juu⁺
ka⁺läh⁺ kyaah⁺ Paa⁺. Ma⁺ ga⁺lloo⁺ jmi⁺ ja⁻,
ya⁺näa⁺ jwëë⁺ dsa⁻ jee⁺ ma⁺ gya⁺ Paa⁺. Ti⁺ih⁻
go⁻te⁻ ga⁺løø⁺ Paa⁺ hlëëh⁺, lä⁺jiih⁺ ga⁺nuu⁻,
ga⁺hlëëyh⁺ ha⁻ lä⁺ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁺hih⁺ kih⁺.
Ga⁺hnooyh⁻ ha⁻ lä⁺ jee⁺ heeh⁺ dsa⁻ kih⁺
Jesús. Ga⁺hlëëyh⁺ kih⁺ Jesús lä⁺koh⁺ jäh⁺ ley
kih⁺ Moisé hi⁺ lä⁺koh⁺ ga⁺jäh⁺ hi⁻ ga⁺ngëë⁺
juu⁺ kih⁺ Dio. ²⁴Ko⁻llaä⁺ ga⁺heeh⁻ he⁻
ga⁺jäh⁺ Paa⁺ hi⁺ ko⁻llaä⁺ sa⁻ ga⁺lä⁺heë⁺. ²⁵Sa⁻
ga⁺hi⁺ koo⁻ juu⁺ kiyh⁺ jee⁺ lä⁺jëëy⁺. He⁻ja⁻
ga⁺hlëëh⁺ Paa⁺ dsa⁻ he⁺ ja⁻ga⁺ hwëëy⁺ jee⁺
ja⁻, ga⁺siyh⁺:

—Llu⁺ go⁻te⁻ ga⁺hlëëh⁺ jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺
'lä⁺ ma⁺ ga⁺mi⁺ jnäy⁻ juu⁺ la⁻ kih⁺ Isaia⁺ hi⁻
ga⁺ngëë⁺ juu⁺ kih⁺ Dio kih⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻
jnän⁻. Ga⁺jäyh⁺:

²⁶Gwa⁻ jee⁺ jwi⁻ oo⁺, go⁻chiih⁺ dsa⁻ oo⁺:
Ma⁺ke⁺ nuuh⁺ hnäh⁺, sa⁺ lä⁺ngëëh⁺ hnäh⁺,
ma⁺ke⁺ jëëh⁺ hnäh⁺ sa⁺ lä⁺jnä⁺ kyah⁺ hnäh⁺.
²⁷Jëëh⁺ ma⁻na⁻jlë⁻ huu⁺dsë⁻ kih⁺ dsa⁻ oo⁺,
ma⁻na⁻ jné⁻ to⁻ gway⁺, ma⁻na⁻ løø⁻
mi⁺nëy⁺,
mah⁺ sa⁺ lä⁺jnä⁺ kiyh⁺, ni⁺ sa⁻ lä⁺nuuh⁺ kiyh⁺
ni⁺ sa⁻ lä⁺ngëëy⁺.
Lä⁺ja⁻ mo⁺so⁺ dsa⁻ jëëyh⁻ kyaah⁺ jnä⁺, mah⁺
lää⁺ jnih⁺.

²⁸Hnoon⁺ lä⁺neh⁺ hnäh⁺, na⁺ ta⁺ cha⁺në⁺
lloo⁻ juu⁺ kih⁺ Dio kih⁺ hi⁻ sa⁻ laä⁺ judiu. Hi⁻
he⁺ ba⁺ heeh⁺ juu⁺ la⁻ mah⁺ lääy⁺.

²⁹Ma⁺ ga⁺dsaa⁺ juu⁺ he⁻ ma⁺ hlëëh⁺ Paa⁺,
ga⁺hwëë⁺ ba⁺judiujee⁺ ma⁺täayh⁺ja⁻. Peer⁻
cha⁻mi⁺ih⁻ juu⁺ ti⁻chooy⁺ jee⁺ ga⁺näy⁺ kiyh⁺
''. ³⁰Hne⁺ hlääh⁺ ba⁺ ga⁺gya⁻ Paa⁺ to⁺ ji⁻në⁻
na⁻hnaa⁺. Jee⁺ ja⁻ ma⁺ heëyh⁻ lä⁺jëë⁺ hi⁻
ma⁺dsa⁻näa⁺ dsa⁻jëëy⁺. ³¹Ma⁺ cha⁻ ba⁺ jwë⁺
kiyh⁺, he⁻ ma⁺ kway⁺ juu⁺ ha⁻ lä⁺ jää⁺ Dio
dsa⁻ lä⁺hih⁺ kih⁺ hi⁺ ma⁺ hlëëyh⁻ dsa⁻ kih⁺
Jesucristo Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁻. Ni⁻ koo⁻ sa⁻
cha⁻ he⁻ ma⁺ jmee⁺ jwi⁺ih⁺ kiyh⁺.

Romanos

Juu' la- ga^a shi Paa' kih' øøh' jne' hi-
chaa- Roma

¹ Jnã' Paa' jmeen^a ta' kih' Jesucristo, na-hñaan' laan' apóstol, lã'ja- ma- na-llehn' kwan' ju 'hmëë' kih' Dio. ² Ga^a bãäh' Dio hñii' kyaah' dsa^a kyaay' hi- ga^a ngëë' juu' kih' llo'joo' he- kway' ju 'hmëë' la-. Jee' ma-na-sii- juu' ja-, la- na-jngüi' go-te-. ³ Jee' na-sii- ja- jäh' ha- lã' jã' jooy', he' ba' Jesucristo Dsa-jøøh' jnãn'. Ga^a laay' sa'ju- kih' David ma' ga^a laay' dsa- jmi-gyuu-. ⁴ Hi' kyaah' be' kih' jmi-lle' Na-jngüi' ga^a lã'jnã' laay' Joø' Dio, kih' he- ga^a lã'jiiyh' jee' kih' hi- na'juu'. ⁵ Hi' ta-la' kyaah' Jesucristo ga^a jmee' Dio llu' dsë' kyaah' jnãäh', ga^a hñaay' jnãäh' lãä' jnãäh' apóstol mah' kwa' jnãäh' juu' kih' lã'kaa- lã'jah' jmi-gyuu-, mah' wa' lã-dsoo' dsë' dsa- kih' Jesús hi' wa' mi-teh' dsa- juu' kih', lã'ja- jmee' dsa- juuh- kih'. ⁶ Hi' jee' kih' lã'jëë' dsa- he' ma-laa' hñäh' kwaat-, ma-na-teeh' hñäh' mah' leeh' hñäh' kyaä' Jesucristo.

⁷ Siin' kyah' hñäh' hi- tãäh' jwi- Roma. Pero hñãä' Dio hñäh' hi- na-teeh' hñäh' mah' leeh' hñäh' hi- na'jngëë'.

Ngiin' kih' Dio hi- lãä' Tãä' jnãn' hi- ngiin' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnãn' wa' kway' he- llu' kyah' hñäh' hi- wa' jmeey' hii' tii' kyah' hñäh'.

⁸ To-në' kwan' ti'hmaah' kih' Dio kwaat- kyah' hñäh' lã'jëë' hñäh'. Kwan' ti'hmaah' kih' ta-la' kih' Jesucristo, kih' he- ma-nuu' dsa- lã'kaa- jmi-gyuu- he- ma-heeh' hñäh' kih' Jesucristo. ⁹ Jmeen- ta' kih' Dio, lã'kaa- tuh-dsën' kwan' ju 'hmëë' kih' jooy', he-ja- Dio jmee- dsoo' kin' he- lã- ma-dsooh- ja- ba' dsën- hñäh' lã'jëë' jiih' ma' chuun' kyaayh'. ¹⁰ Chuun' kyaah' Dio mah' wa' jëën' chë' kway' jwë' kin' na' na'jëën- hñäh'. ¹¹ Peer- hnoon' na'jëën- hñäh' na'kan' miih- he- llu' he- kwa' jmi-lle' kih' Dio mah' lã'cha- cha- ga'miuh- be' kyah' hñäh'. ¹² Lã'ja- lã'cha- be' jnãn' kwee- lã-llu' he- ma-dsoo' hoh' hñäh' ja- ba' lã'koh' jnãä'.

¹³ Hnoon' lã'ngëëh' hñäh' øøhn', joh' jiih' sa' ga^a jmeen' huud-së- na'jëën- hñäh' pero lã'jiih' na' sa' hii' kwa' jã' kin' nñn'. He- hnoon' lã'jnã' ta' kin' jee' kyah' hñäh' lã'koo- ga^a la' jee' kih' jee' lã'jëë' dsa- hi- sa' lãä' judiu. ¹⁴ Kih' griego hi' kih' hi- tãäh' jee' jyoh' uu' ga', hi' kih' hi- kyuuu- hi' kih' hi- sa' kyuuu- ka-läh' na-laan' hmooh' na'kwan' juu' kih' dsa- he'. ¹⁵ Lã'ja- ma-ra- he- hee' ba' dsën- nñn' na'kwan' ju'hmëë' kyah' hñäh' hi- chaa- Roma ka-läh'.

¹⁶ Sa' cha- la' o-hih' kin' kyaah' ju'hmëë' la-. Juu' la- kye- be' kih' Dio mah' lãä' lã'jëë' hi- dsoo' dsë', la' kih' judiu to-në', hi' ja-ba' lã'ja- la' kih' hi- sa' lãä' judiu ka-läh'. ¹⁷ Kyaah' juu' la- dsa-lã'jnã' ha- lã' jmee' Dio hwëë- dsa- lluu' cha'nëy'. La' kyaah' he- ma-dsoo' dsë- jne' hi- hnøø' lã' ma-dsoo' ja-ba' dsë- jne', lã'koo- na-sii-: "Hi- lluu' he', kyaah' he- ma-dsoo' dsëy', jmee' chaa-."

Dsëë- dsoo' dsa- jmi-gyuu-

¹⁸ Në' ba' jne' lã' ga^a tẽ' jee' gya' Dio gwa' he- ya-jëë' dsëy' kih' lã'jëë' he- sa' hã' ta' hi' lã'jëë' dso'kye- he- jmee' dsa-. Jëëh' he- hliih' ja- ha' kih' ju'dsoo'. ¹⁹ Jnã'hã' cha- he- kyaah' lã'kyuuu- dsa' kih' Dio, jëëh' ma-mi-jnãä- bih' jãä'. ²⁰ Ma'ke' sa' tẽë' jne' jëën' Dio pero lã' ma' ga^a nøø' jmi-gyuu-, ma-ra- he- lii- ba' ha- lã' laay'. Kyaah' lã'jëë' he- ga^a jmeey', he- ja- jnã'hã' ba' chaa- Dio hi- lã'ja- cha- tãä' ba' be' kih'. He-ja- sa' le' jäh' dsa-: "Sa' man' chë' chaa- Dio". ²¹ Ma' në- bih' chaa- Dio, pero sa' ga^a jmääy' jøøh' lã' hnøø' kih', ni' sa' ga^a kway' ti'hmaah' kih'. He- ga^a jmee' dsa- lã'ja- ga^a hee' go-te- huud-së- kih' dsa-, ga^a lã'hweh' dsëy', he-ja- ga^a jlë' go-te- huud-së- kih'. ²² He- jäh' bih' cha- cha-miuh- huud-së- llu' kih' pero cha-ga'miuh- tãä- bih'. ²³ Lla- he- ma' jmeey' juuh- kih' Dio hi- sa' lãä' jmi' kih', ga^a jmeey' juuh- kih' heeh' kih' dsa- hi- dsa-juu', kih' ta'jah', kih' jah' kye' goo- tii' hi' kih' jah' hi- sëëh- hñii' hwa'.

²⁴ He-ja- ga^a kwa' Dio jwë' ngëëy' hñi- iy' jmeey' he- ga^a jyoh' he- hee' dsëy' lã'jiih' ga^a heey' hñiiy' kaayh- dsa- kyaayh'.

²⁵ Ga⁺be⁺ dsa⁻ ju⁻ dsoo⁺ kih⁺ Dio mah⁺ ga⁻ taayh⁺ kyaah⁺ juu⁺ ta⁻ juu⁻. Ga⁺jmeey⁺ juuh⁻ kih⁺ lä⁻ jē⁻ he⁻ ga⁺jmeey⁺ Dio, lä⁻ he⁻ ma⁺ jmeey⁺ juuh⁻ kih⁺ hi⁻ ga⁺jmeey⁺ lä⁻ jē⁻ he⁻ cha⁻. Hi⁻ he⁻ he⁻ Dio hi⁻ na⁻ jää⁻ lä⁻ jē⁻ joh⁺ jmi⁺ cha⁻. Wa⁺ la⁺ lä⁻ ja⁻.

²⁶ He⁻ ja⁻ ga⁺ kwa⁺ Dio jwē⁺ ngēēy⁺ hñiyy⁺ jmeey⁺ lä⁻ jē⁻ he⁻ lä⁻ dsēy⁺ he⁻ la⁺ o⁻ hih⁺. Lla⁻ he⁻ ma⁺ jmee⁺ dsa⁻ mē⁺ lä⁻ lle⁺ kih⁺, ga⁺ kaayh⁺ dsa⁻ mē⁺ dsa⁻ kyaayh⁺. ²⁷ Hi⁻ ja⁻ ba⁺ lä⁻ ja⁻ ga⁺ jmeey⁺ dsa⁻ nuuh⁻ ka⁻ läh⁺. Sa⁺ ga⁺ jmeey⁺ lä⁻ lle⁺ kih⁺ kyaah⁺ dsa⁻ mē⁺, ga⁺ jmeey⁺ ga⁺ ngēē⁺ jwēē⁺ he⁻ ga⁺ jyoh⁺ he⁻ heē⁺ dsēy⁺, kaayh⁺ he⁻ ba⁺ dsa⁻ nuuh⁻ dsa⁻ kyaayh⁺. He⁻ ja⁻ ba⁺ ja⁻ nē⁺ kiyh⁺ dso⁺ jwē⁺ lä⁻ hnø⁺ kiyh⁺ kyaah⁺ jwē⁺ hliih⁺ he⁻ tääyh⁺ ja⁻.

²⁸ Sa⁺ ga⁺ jmää⁺ kiyh⁺ ma⁻ lä⁻ kyuy⁺ Dio, he⁻ ja⁻ ga⁺ kwa⁺ Dio jwē⁺, he⁻ ga⁺ heē⁺ go⁻ te⁻ hu⁺ dsē⁻ kiyh⁺ mah⁺ wa⁺ jmeey⁺ ga⁺ juh⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ sa⁺ jmää⁺ ta⁻. ²⁹ Ma⁻ ngēē⁺ jwēē⁺ jmeey⁺ he⁻ hliih⁺, hi⁻ mē⁺ hi⁻ nuuh⁻ hi⁻ kaah⁺ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻, jmeey⁺ hñaa⁻ dsēy⁺, heē⁺ dsēy⁺ liyh⁺ lä⁻ jē⁻ he⁻ ga⁺ cha⁻, sa⁺ lluy⁺ go⁻ te⁻, wi⁺ dsēy⁺, jngēēyh⁻ dsa⁻, hneey⁻, mi⁻ gaay⁺ dsa⁻, hñaa⁻ dsēy⁺. ³⁰ Koo⁻ he⁻ sa⁺ tih⁻ dsēy⁺ ba⁺ lä⁻ jē⁻, hlēēyh⁻ wi⁺ kih⁺ dsa⁻, sa⁺ hnäy⁺ Dio, sa⁺ jii⁺ kiyh⁺ he⁻ jmeey⁺ kih⁺ jñah⁺, jmääy⁺ hñiyy⁺ jøøh⁺, taayh⁺ ngēē⁺, hnooyh⁻ ga⁺ jyoh⁺ he⁻ hliih⁺, chaayh⁻ kyaah⁺ cho⁺ jmiyy⁺. ³¹ Sa⁺ hii⁺ lä⁻ ngēēy⁺, sa⁺ mi⁻ tey⁺ juu⁺ kiyh⁺, sa⁺ hnäy⁺ dsa⁻, sa⁺ hnøoy⁺ jeeyh⁺ juu⁺, sa⁺ lä⁻ ñih⁺ dsēy⁺. ³² Hi⁻ ma⁻ ke⁻ ma⁻ ñe⁻ bih⁺ he⁻ lä⁻ Dio ta⁺ kih⁺ hi⁻ jmee⁺ lä⁻ ja⁻, lle⁺ kih⁺ juuy⁺, pero dsa⁻ he⁻, sa⁺ lee⁺ kiyh⁺ he⁻ jmeey⁺ lä⁻ ja⁻, hnøoy⁺ mah⁺ jmee⁺ jñah⁺ ka⁻ läh⁺.

2

Kyaah⁺ ju⁻ dsoo⁺ lä⁻ Dio ta⁺

¹ He⁻ ja⁻ sa⁺ cha⁻ le⁺ jawah⁺: “Sa⁺ dsēēn⁻ dsoo⁺”, hne⁻ hi⁻ ka⁻ kwaat⁻ kih⁺ dsa⁻ kyaah⁺, wa⁺ laah⁺ he⁻ laah⁺ hne⁻. Kih⁺ he⁻ kah⁻ kwaat⁻ kih⁺ dsa⁻ kyaah⁺, he⁻ bääh⁺ hñaa⁺ ba⁺ hne⁻ ja⁻. Jēēh⁺, ja⁻ ba⁺ he⁻ jawah⁺ sa⁺ llu⁺, ja⁻ ba⁺ he⁻ ja⁻ jmeeh⁻ hñaa⁺ ka⁻ läh⁺. ² Né⁺ ba⁺ jne⁺, Dio ngi⁺h⁺ kwaat⁻ kih⁺ hi⁻ jmee⁺ lä⁻ ja⁻ hi⁻ lä⁻ koo⁻ la⁺ ju⁻ dsoo⁺ kiyh⁺ llay⁺ ta⁻. ³ Hne⁻ hi⁻ ka⁻ kwaat⁻ kih⁺ dsa⁻ kyaah⁺ mah⁺ jmeeh⁻ ba⁺ hne⁻ ka⁻ läh⁺

he⁻ jawah⁺ sa⁺ llu⁺, çche⁺ laah⁺, sa⁺ ka⁺ Dio ju⁻ dsoo⁺ kyaah⁺? “Ta⁺ koo⁺ ba⁺ jmeeh⁻ lä⁻ koo⁻ te⁻ he⁻ llu⁺ dsē⁻ Dio kyaah⁺ jne⁺. Ha⁻ koh⁺ sa⁺ jøh⁻ dsēy⁺ hi⁺ cha⁻ mi⁺h⁺ be⁺ dsēy⁺ kyaah⁺ jne⁺. Çche⁺ sa⁺ jēēh⁺ he⁻ tēēh⁻ Dio hne⁻ mah⁺ wa⁺ lä⁻ dsa⁻ mi⁺h⁺ hoh⁺, he⁻ ja⁻ ba⁺ ja⁻ he⁻ llu⁺ dsēy⁺?”

⁵ Peer⁻ chaah⁻ hne⁻, sa⁺ hii⁺ lä⁻ dsa⁻ mi⁺h⁺ hoh⁺. He⁻ hnooh⁻ he⁻ jä⁻ cha⁻ ga⁺ mi⁺h⁺ he⁻ wi⁺ nē⁺ kyaah⁺ ba⁺ ja⁻, wa⁺ ra⁻ ga⁺ lloo⁺ jmi⁺ ya⁺ jēē⁺ dsē⁻ Dio, llay⁺ ta⁺ kyaah⁺ ju⁻ dsoo⁺. ⁶ Ma⁺ ja⁻ mi⁻ hmaah⁻ Dio jñee⁺ lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ lä⁻ koo⁻ te⁻ he⁻ ma⁺ jmeey⁺. ⁷ Kih⁺ lä⁻ jēē⁻ hi⁻ sa⁺ tu⁻ jmee⁺ he⁻ llu⁺, kway⁺ jwē⁺ dsa⁻ taah⁺ tää⁺ kyaayh⁺, lä⁻ llu⁺ he⁻ hnooyh⁻ ya⁺ jwē⁺, hi⁻ hnooyh⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁺ jmää⁺ Dio jøøyh⁺, hi⁻ hnooyh⁻ ha⁻ lä⁻ jwē⁺ jee⁺ sa⁺ juuy⁺. ⁸ Pero jä⁻ ya⁺ jēē⁺ dsē⁻ Dio wa⁺ ra⁻ ga⁺ lä⁻ lleey⁺ kyaah⁺ dsa⁻ hi⁻ chaah⁻, kih⁺ hi⁻ sa⁺ jmee⁺ he⁻ kih⁺ ju⁻ dsoo⁺, mah⁺ jmee⁺ gyih⁺ he⁻ kih⁺ he⁻ hliih⁺ ba⁺. ⁹ Kih⁺ lä⁻ jēē⁻ hi⁻ jmee⁺ he⁻ hliih⁺, jä⁻ na⁻ ku⁻ na⁻ ngi⁺ he⁻ wi⁺ nē⁺ kiyh⁺, to⁻ nē⁺ jä⁻ kih⁺ hi⁻ laa⁺ judiu⁺ hi⁻ ja⁻ ba⁺ lä⁻ ja⁻ jä⁻ kih⁺ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu⁺ ka⁻ läh⁺. ¹⁰ Pero lä⁻ jēē⁻ hi⁻ jmee⁺ he⁻ llu⁺, tēēy⁺ ya⁺ jwē⁺ hi⁻ jmää⁺ Dio jøøyh⁺ hi⁻ hii⁺ ti⁺ kiyh⁺. To⁻ nē⁺ kih⁺ hi⁻ laa⁺ judiu⁺, ja⁻ ga⁺ tēē⁺ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu⁺. ¹¹ Jēēh⁺, Dio kwee⁻ ba⁺ hnäy⁺ lä⁻ jēē⁻ dsa⁻.

¹² Lä⁻ jēē⁻ hi⁻ jmee⁺ dso⁺ kye⁻, ma⁻ ke⁻ sa⁺ na⁺ jnäy⁺ kyaah⁺ ley⁺ kih⁺ Moisé, ja⁻ ba⁺ lä⁻ ja⁻ juuy⁺ go⁻ te⁻, pero jä⁻ kih⁺ he⁻ sa⁺ ga⁺ mi⁻ tey⁺ ley⁺ ja⁻. Hi⁻ lä⁻ jēē⁻ hi⁻ na⁺ jnäy⁺ kyaah⁺ ley⁺, cher⁺ mah⁺ ma⁻ jmeey⁺ dso⁺ kye⁻, ja⁻ ba⁺ ley⁺ ja⁻ ka⁺ kwaat⁻ kiyh⁺. ¹³ Ja⁻ kih⁺ he⁻ ma⁻ nuuy⁺ ley⁺ ja⁻, he⁻ ja⁻ lluy⁺ dsa⁻ cha⁺ né⁺ Dio. Lä⁻ jēē⁻ hi⁻ mi⁻ te⁻ ley⁺, hi⁻ he⁻ ba⁺ hwēē⁺ lluy⁺. ¹⁴ Dsa⁻ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu⁺, sa⁺ cha⁻ ley⁺ kiyh⁺, pero cher⁺ mah⁺ mi⁻ tey⁺ ley⁺ kih⁺ Moisé, ko⁻ ja⁻ ga⁺ lä⁻ cha⁻ bih⁺, he⁻ ba⁺ hñiyy⁺ laay⁺ lä⁻ koo⁻ ley⁺, ma⁻ ke⁻ sa⁺ kyuyh⁺ ley⁺. ¹⁵ Kyaah⁺ he⁻ jmee⁺ dsa⁻ he⁻ lä⁻ ja⁻, la⁺ lä⁻ koo⁻ he⁻ na⁻ si⁻ ley⁺ neh⁻ tuh⁻ dsēy⁺. He⁻ ja⁻ hu⁺ dsē⁻ kih⁺ hñi⁺ bih⁺ jmee⁺ dsoo⁺, cher⁺ mah⁺ jmeey⁺ he⁻ llu⁺ hi⁻ cher⁺ mah⁺ jmeey⁺ he⁻ hliih⁺ hñi⁺ kiyh⁺. ¹⁶ Jmi⁺ he⁻ lä⁻ Dio ta⁺ kyaah⁺ jooy⁺ Jesucristo, lä⁻ jnä⁺ lä⁻ jē⁻ hu⁺ dsē⁻ he⁻ jmee⁺ jne⁺ jee⁺ na⁻ hmää⁺. Lä⁻ ja⁻ la⁺ ju⁻ hmēē⁺ kih⁺ Dio he⁻ kwan⁺.

Dsa⁻ judiu kyaah¹ ley kih¹ Moisé

¹⁷ Na¹ cha⁻ koo⁻ he⁻ jwëëhn⁻ hne⁻ hi⁻ laa¹ dsa⁻ judiu, hne⁻ hi⁻ kye⁻ o⁻ jøh¹ dsë⁻ kih¹ ley kih¹ Moisé hi⁻ jmääh¹ hñaah¹ jøøh¹ kih¹ he⁻ jwah¹ Dio kyaah¹ hne⁻. ¹⁸ Ma¹ ñeh¹ ba¹ hne⁻ ha⁻ lä¹ hnøø¹ Dio, hi⁻ ma⁻ mi⁻ tēēh¹ ba¹ hne⁻ ley, he⁻ ja⁻ ma⁻ ñeh¹ ba¹ hne⁻, hee⁻ ja⁻ he⁻ nää⁻ he⁻ llu¹. ¹⁹ Hi⁻ leh¹ jääh¹ dsa⁻ tūū, laah¹. Hi⁻ leh¹ chooh¹ je⁻ kih¹ hi⁻ ga⁻ nää⁻ jee⁻ na⁻ hoo⁻, laah¹. ²⁰ Hi⁻ leh¹ mi⁻ tēēh¹ jñah¹ hi⁻ sa⁻ kyuu⁻ hi⁻ laah¹ ta⁻ jwoh¹ kya¹ chih⁻ pih¹, laah¹, kih¹ he⁻ ma⁻ cha⁻ ley he⁻ la¹ ju¹ dsoo¹ jmah¹ he⁻ jmee⁻ kyuu⁻ cha⁻ miih⁻. ²¹ Hne⁻ hi⁻ mi⁻ tēē⁻ jñah¹, ¿he⁻ la¹ sa⁻ mi⁻ tēēh¹ da⁻ hne⁻ hñaah¹ jää¹? Hne⁻ jwah¹, sa⁻ llu¹ he⁻ hēē⁻ dsa⁻, mah¹ hēēh⁻ ba¹ hne⁻. ²² Hi⁻ jwah¹ sa⁻ llu¹ kyaah¹ jne⁻ jñah¹ dsa⁻ mē, mah¹ kyaah¹ ba¹ hne⁻ jñah¹. Hne⁻ hi⁻ na⁻ høøh¹ kih¹ hi⁻ sa⁻ laa¹ Dio, mah¹ hñh¹ ba¹ hne⁻ kuu⁻ he⁻ cha⁻ neh¹ gwah¹ kiyh¹. ²³ Peer¹ taah¹ hne⁻, kih¹ he⁻ cha⁻ ley kyaah¹. ¿Che⁻ sa⁻ jēēh¹ ma⁻ jmääh¹ ta⁻ koo¹ Dio, kih¹ he⁻ sa⁻ ma⁻ mi⁻ teh⁻ ley na⁻? ²⁴ Lä¹ la⁻ na⁻ sii⁻ juu¹ kih¹ Dio: “Dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa¹ judiu mi⁻ k⁻ wah¹ jmi⁻ kih¹ Dio, dsoo¹ kyaah¹ hñah¹ dsa⁻ judiu.”

²⁵ Dsoo¹ ba¹ kyeē⁻ miih⁻ he⁻ ga⁻ wih¹ jmi⁻ ngo¹ kyaah¹, cher⁻ mah¹ mi⁻ teh⁻ ley. Pero cher⁻ mah¹ sa⁻ mi⁻ teh⁻ ley, laah¹ lä¹ koo⁻ jaa⁻ wa¹ hi⁻ cha⁻ hi⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁻ wih¹ jmi⁻ ngo¹ kih¹. ²⁶ Hi⁻ lä¹ ja⁻, jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁻ wih¹ jmi⁻ ngo¹ kih¹, cher⁻ mah¹ mi⁻ tey¹ lä¹ jē⁻ mada⁻ lä¹ koo⁻ jäh¹ ley kih¹ Moisé, laay¹ lä¹ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ ga⁻ wih¹ jmi⁻ ngo¹ kih¹. ²⁷ He⁻ ja⁻, jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁻ wih¹ jmi⁻ ngo¹ kih¹, cher⁻ mah¹ mi⁻ tey¹ ley, hi⁻ he⁻ ka¹ ju¹ dsoo¹ kyaah¹, kih¹ he⁻ sa⁻ ma⁻ mi⁻ teh⁻ ley ma⁻ ke⁻ ga⁻ wih¹ jmi⁻ ngo¹ kyaah¹ hi⁻ na⁻ jnääh¹ né⁻ ley kih¹ Moisé.

²⁸ Sa⁻ jmää¹ kih¹ dsa⁻ judiu he⁻ koo⁻ laay¹ judiu. Hi⁻ ni⁻ sa⁻ jmää¹ kih¹ dsa⁻, he⁻ koo⁻ ga⁻ wih¹ jmi⁻ ngo¹ kiyh¹. ²⁹ Sa⁻ la¹ lä¹ ja⁻. Hi⁻ ma⁻ ra⁻ hi⁻ dsoo¹ laa¹ judiu, hñaayh¹ Dio lä¹ kaa⁻ tuh⁻ dsëy¹. Hi⁻ ma⁻ ra⁻ hi⁻ dsoo¹ ga⁻ wih¹ jmi⁻ ngo¹ kih¹, ja⁻ ta⁻ ga⁻ wih¹ ja⁻, Jmi⁻ lle¹ Na⁻ jngü¹ ba¹ ga⁻ mi⁻ sii¹ tuh⁻ dsëy¹. He⁻ ja⁻ sa⁻ ja⁻ lä¹ koo⁻ la¹ mada⁻ kih¹ ley. Kih¹ hi⁻ he⁻ ba¹ hlēēh¹ Dio llu¹ ma⁻ ke⁻ dsa⁻ sa⁻ jmee⁻ lä¹ ja⁻.

3

¹ ¿Che⁻ cha⁻ he⁻ jmää¹ ga⁻ miih⁻ kih¹ dsa⁻ hi⁻ laa¹ judiu, o che⁻ jmää¹ ga⁻ kiyh¹, he⁻ ga⁻ wih¹ jmi⁻ ngo¹ kiyh¹? ² Cha⁻ miih⁻ ga⁻ cha⁻ he⁻ jmää¹ ta⁻ kiyh¹. To⁻ nē⁻ he⁻ kyeē⁻ kih¹ jee⁻ lä¹ jē⁻, he⁻ ma⁻ na⁻ hä⁻ gooy⁻ juu¹ kih¹ Dio. ³ Ha⁻ ga⁻ cher⁻ mah¹ ko⁻ llaa¹ dsa⁻ he⁻, sa⁻ ma⁻ dsoo¹ dsëy¹. ¿Che⁻ kih¹ he⁻ ja⁻, jmee⁻ mo⁻ so⁻ mi⁻ te⁻ Dio juu¹ kih¹? ⁴ Ni⁻ miih⁻ sa⁻ la¹ lä¹ ja⁻. Juu¹ kih¹ Dio ba¹ la¹ dsoo¹, ma⁻ ke⁻ lä¹ jēē⁻ dsa⁻ ta⁻ juu¹. Lä¹ koo⁻ jäh¹ jee⁻ na⁻ sii⁻:

Kyaah¹ ju¹ dsoo¹ kyaah¹ lä¹ jñä⁻ he⁻ laah¹ llu¹. Hi⁻ hne⁻ ba¹ leh¹ wa⁻ ra⁻ ga⁻ kay¹ ju¹ dsoo¹ kyaah¹.

⁵ Cher⁻ mah¹ kyaah¹ he⁻ jmee⁻ jne⁻ he⁻ hñih¹, jñih¹ juu¹, llu¹ ba¹ Dio, la¹ lä¹ koo⁻ he⁻ kwan⁻ be⁻ kiyh¹ kyaah¹ he⁻ hñih¹ he⁻ jmeen⁻. He⁻ ja⁻ ¿che⁻ le⁻ jñah¹, jmee⁻ Dio hña⁻ dsë⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ cheey¹ he⁻ wii⁻ né⁻ jñän¹? (Hlēēhn¹ lä¹ koh¹ hlēēh¹ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁻ ba¹). “Ni⁻ miih⁻ sa⁻ le⁻ jäh¹ jne⁻ lä¹ ja⁻. Cher⁻ mah¹ lä¹ ja⁻ la¹, ha⁻ lä¹ le⁻ lla¹ Dio ta⁻ kih¹ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁻.”

⁷ Ha⁻ ga⁻ cher⁻ mah¹ ga⁻ mi⁻ jñän¹ la¹ dsoo¹ cha⁻ ga⁻ miih⁻ juu¹ kih¹ Dio kyaah¹ he⁻ ta⁻ juun¹ mah¹ lä¹ lii⁻ laay¹ jøøh¹ cha⁻ ga⁻ miih⁻, ¿che⁻ le⁻ jwahn¹ he⁻ la¹ kay¹ ju¹ dsoo¹ kin⁻ lä¹ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ jmee⁻ dso⁻ kye⁻? ⁸ ¿He⁻ la¹ sa⁻ jmee⁻ jne⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ he⁻ hñih¹ mah¹ ja⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ he⁻ llu¹? Lä¹ ja⁻ mi⁻ kwah¹ dsa⁻ jne⁻, jäh¹ ko⁻ llaa¹ dsa⁻, jne⁻ ba¹ na⁻ kwa⁻ jne⁻ juu¹ lä¹ na⁻. Hi⁻ hlēēh¹ lä¹ na⁻ soøh⁻ kiyh¹ dsooy¹ kyaah¹ dso⁻ jwii⁻.

Ga⁻ lä¹ jēē⁻ jne⁻ na⁻ bäähn¹ cha⁻ né⁻ Dio

⁹ Ha⁻ lä¹ ja⁻. ¿Che⁻ llu¹ ga⁻ jñääh¹ judiu lä¹ koh¹ ga⁻ hi⁻ sa⁻ laa¹ judiu? Ni⁻ miih⁻ sa⁻ la¹ lä¹ ja⁻. Jñä¹ ma⁻ jwahn¹ lä¹ jēē⁻ ba¹ jne⁻ jøø⁻ he⁻ hñih¹ jñän¹ lä¹ kye⁻ hi⁻ laa¹ judiu kyaah¹ hi⁻ sa⁻ laa¹ judiu. ¹⁰ Lä¹ koo⁻ jäh¹ jee⁻ na⁻ sii⁻ juu¹ kih¹ Dio:

Sa⁻ chaa⁻ hi⁻ llu¹ chaa⁻, ni⁻ wa⁻ ra⁻ jaa⁻ ga⁻.

¹¹ Sa⁻ chaa⁻ ni⁻ jaa⁻ hi⁻ ngēē⁻, sa⁻ chaa⁻ hi⁻ hñaah¹ Dio.

¹² Lä¹ jēē⁻ ba¹ ma⁻ kah⁻ jwē⁻, lä¹ jēē⁻ ba¹ mo⁻ so⁻ jmää¹ ni⁻ miih⁻.

Sa⁻ chaa⁻ hi⁻ jmee⁻ he⁻ llu¹, ni⁻ wa⁻ ra⁻ jaa⁻ ga⁻ chaa⁻.

¹³ Tu¹ tu¹ luuy¹ la¹ lä¹ koo¹ to¹ hoo¹ na¹ na¹,
peer¹ mi¹ gaay¹ dsa¹ kyaah¹ juu¹ kiyh¹,
venen kih¹ miih¹ haa¹ neh¹ to¹ hooy¹.

¹⁴ Juu¹ he¹ hwëë¹ hooy¹, hwëë¹ dso¹ jwi¹
jmah¹, kyaah¹ juu¹ hliih¹ he¹ sa¹
tøhn¹ ta¹.

¹⁵ Peer¹ hñuuy¹, na¹ ba¹ koh¹ jngëëyh¹ dsa¹.

¹⁶ Wa¹ he¹ cha¹ he¹ ba¹ dsa¹ hee¹ jee¹
ga¹ nääy¹.

¹⁷ Sa¹ kyuyh¹ ha¹ lä¹ jwë¹ jee¹ dsa¹ taayh¹
ti¹.

¹⁸ Ni¹ miih¹ sa¹ gayh¹ Dio.

¹⁹ Ma¹ ñe¹ jne¹ lä¹ jë¹ he¹ hlëëh¹ ley, la¹ kih¹
hi¹ na¹ jnä¹ kyaah¹ ley mah¹ mo¹ so¹ cha¹ ga¹
he¹ mo¹ jäh¹ jne¹. Ga¹ lä¹ jëë¹ ba¹ dsa¹ jmi¹-
gyuu¹ jä¹ na¹ bääh¹ cha¹ né Dio. ²⁰ He¹ ja¹ ni¹
jaa¹ dsa¹ sa¹ hwëë¹ lluu¹ cha¹ né Dio kyaah¹
he¹ mi¹ tey¹ ley. Kyaah¹ ley ga¹ lä¹ kyuu¹h¹
jne¹ ha¹ lä¹ la¹ dso¹ kye¹.

Kyaah¹ he¹ ma¹ dsoo¹ dsë¹ jne¹ kih¹ Dio
lää¹ jne¹

²¹ Pero na¹ ma¹ lä¹ jnä¹ ha¹ lä¹ jmää¹ Dio
lluu¹ dsa¹, pero ja¹ kyaah¹ ley. Ja¹ ba¹ lä¹ ja¹
jäh¹ ley hi¹ ja¹ ba¹ lä¹ ja¹ ga¹ jäh¹ lä¹ jëë¹
hi¹ ga¹ ngëë¹ juu¹ kih¹ Dio llo¹ joo¹. ²² Dio
jmää¹ lluu¹ ga¹ lä¹ jëë¹ ba¹ dsa¹ cher¹ mah¹
ga¹ jmeey¹ dsoo¹ dsëy¹ kih¹ Jesucristo.
Kwee¹ ba¹ laa¹ lä¹ jëë¹ dsa¹ kih¹ Dio, ²³ jëëh¹
lä¹ jëë¹ ba¹ dsa¹ ma¹ jmeey¹ dso¹ kye¹, ni¹
ko¹ hi¹ pih¹ sa¹ na¹ jnäy¹ ya¹ jwi¹ kih¹ Dio.

²⁴ Pero Dio jmää¹ lluu¹ dsa¹, he¹ la¹ jmääy¹
ba¹, kih¹ he¹ llu¹ dsëy¹. Ta¹ la¹ kih¹ Cristo
Jesús ga¹ lääy¹ jne¹. ²⁵ Ga¹ ngëë¹ Dio Jesús
mah¹ tuu¹ jma¹ kiyh¹ mah¹ lä¹ ja¹ dsa¹ che¹
dso¹ kye¹ jnän¹ hi¹ ma¹ dsoo¹ dsë¹ kih¹
Jesús. Lä¹ jwë¹ ja¹ ga¹ mi¹ jnä¹ Dio he¹
ga¹ jmeey¹ bih¹ llu¹ he¹ sa¹ ga¹ jmeey¹ kwaan¹
dso¹ kye¹ kih¹ dsa¹ hi¹ ma¹ tääh¹ jää¹. Sa¹
ga¹ kay¹ kwaan¹ kih¹ hi¹ he¹, kih¹ he¹ jøh¹
dsëy¹. ²⁶ Lä¹ ja¹ ma¹ llä¹ dsë¹ Dio jmeey¹ mah¹
mi¹ jnäy¹ jmi¹ na¹, ma¹ ra¹ he¹ llu¹ ba¹ he¹
jmeey¹. Heh¹ lä¹ ja¹ dsa¹ lä¹ jnä¹ lluu¹ ba¹
Dio, hi¹ he¹ ba¹ hñiyy¹ jmääy¹ lluu¹ dsa¹ hi¹
ma¹ dsoo¹ dsë¹ kih¹ Jesús.

²⁷ ¿Che¹ le¹ jmää¹ hñaan¹ kaah¹, kih¹ he¹
lluu¹ jne¹? Ni¹ miih¹ sa¹ le¹. ¿Hee¹ juu¹ ja¹
he¹ dsa¹ jne¹ jwë¹ jnän¹? ¿Che¹ dsa¹ jne¹ jwë¹
jnän¹ kyaah¹ juu¹ he¹ jäh¹, hñøø¹ jmeey¹ jne¹
ta¹ llu¹? Jäh¹ ha¹. Juu¹ he¹ jäh¹, hñøø¹ dsoo¹

dsë¹ jne¹ mah¹ hwëë¹ jne¹ lluu¹, he¹ ja¹ ba¹
dsa¹ jne¹ jwë¹ jnän¹ he¹ jmää¹ hñaan¹ kaah¹.

²⁸ He¹ ja¹ dsa¹ lä¹ ngëë¹ jne¹, heh¹ he¹ hwëë¹
dsa¹ lluu¹ kyaah¹ he¹ dsoo¹ dsëy¹ kih¹ Jesús,
ja¹ kyaah¹ he¹ høøy¹ ley.

²⁹ ¿Hi¹ Dio, che¹ laay¹ ma¹ la¹ kya¹ dsa¹
judiu¹ ba¹? ¿Che¹ sa¹ laay¹ kya¹ dsa¹ hi¹
sa¹ laa¹ judiu¹ ka¹ läh¹? Ma¹ ra¹ ju¹ dsoo¹, laa¹
bih¹ Dio kya¹ dsa¹ hi¹ sa¹ laa¹ judiu¹. ³⁰ Jaa¹
ba¹ Dio laa¹. Kyaah¹ he¹ ma¹ dsoo¹ dsë¹ dsa¹
jmääy¹ lluu¹ hi¹ ga¹ wih¹ jmi¹ ngo¹ kih¹, hi¹
jmääy¹ lluu¹ hi¹ sa¹ ga¹ wëh¹ jmi¹ ngo¹ kih¹
ka¹ läh¹, kyaah¹ he¹ dsoo¹ dsëy¹. ³¹ ¿Che¹
jmeey¹ jne¹ sa¹ kyëë¹ ley kyaah¹ he¹ ma¹ d-
soo¹ dsë¹ jne¹ kih¹ Jesús? Ni¹ miih¹ sa¹ la¹
lä¹ ja¹. Cha¹ ga¹ miih¹ jmeen¹ kyëë¹ ba¹.

4

Lä¹ la¹ ba¹ la¹ he¹ ga¹ jmeey¹ Abraham
llo¹ joo¹

¹ ¿Hee¹ le¹ jäh¹ jne¹ kih¹ Abraham dsa¹
ma¹ gyuh¹ jnän¹, ha¹ lä¹ ga¹ jäh¹ kyaah¹ juu¹
la¹? ² Cher¹ mah¹ Abraham ga¹ laa¹ lluu¹
kyaah¹ lä¹ jë¹ he¹ llu¹ he¹ ga¹ jmeey¹, le¹ ba¹
ma¹ jmääy¹ hñiyy¹ jøøh¹ cha¹ né Dio, pero sa¹
la¹ lä¹ ja¹. ³ Nuu¹ da¹ hñäh¹ ha¹ lä¹ jäh¹ jee¹
na¹ sii¹ juu¹ kih¹ Dio: “Ga¹ jmeey¹ Abraham
dsoo¹ dsë¹ kih¹ Dio, he¹ ja¹ ga¹ jmeey¹ Dio
kwaan¹ laay¹ jaa¹ hi¹ lluu¹.”

⁴ Pero jaa¹ hi¹ jmeey¹ ta¹, sa¹ la¹ kwaan¹
he¹ la¹ hyoyh¹ jneey¹. Kih¹ he¹ ää¹ dsa¹
kiyh¹, he¹ ja¹ ba¹ ja¹ tēëyh¹ jneey¹. ⁵ Hi¹
jaa¹ hi¹ sa¹ ma¹ jmeey¹ ta¹ llu¹, cher¹ mah¹
ga¹ jmeey¹ dsoo¹ dsëy¹ kih¹ hi¹ jmää¹ lluu¹
dsa¹ hi¹ ää¹ dsoo¹, Dio jmeey¹ kwaan¹ lluyy¹,
kih¹ he¹ ma¹ dsoo¹ dsëy¹. ⁶ Ja¹ ba¹ lä¹ ja¹
ga¹ hlëëh¹ David ha¹ lä¹ koo¹ llu¹ la¹ kih¹
dsa¹, cher¹ mah¹ Dio jäh¹ laay¹ lluu¹ ma¹ ke¹
sa¹ cha¹ ta¹ llu¹ he¹ ma¹ jmeey¹. ⁷ Ga¹ jäh¹:
Llu¹ la¹ kih¹ dsa¹ hi¹ ma¹ che¹ dso¹ kye¹ kih¹,
hi¹ sa¹ la¹ kwaan¹ he¹ hliih¹ he¹
ma¹ jmeey¹.

⁸ Llu¹ la¹ kih¹ dsa¹ nuu¹ cher¹ mah¹ sa¹ jmeey¹
Dio kwaan¹ dso¹ kye¹ kiyh¹.

⁹ He¹ llu¹ la¹ ¿che¹ ma¹ la¹ he¹ kih¹ hi¹
ga¹ wih¹ jmi¹ ngo¹ kih¹ ba¹ o che¹ sa¹ la¹ kih¹
hi¹ sa¹ ga¹ wëh¹ kih¹ ka¹ läh¹? Nuu¹ da¹
ha¹ lä¹ la¹, na¹ he¹ ma¹ jäh¹ jne¹, ga¹ jmeey¹

Dio kwaat¹ lluy¹ Abraham kih¹ he⁻ ga⁻lä⁻d-soo¹ dsëy¹. ¹⁰ ¿Ha⁻ lä⁻ ma⁻ laa¹ Abraham lä⁻ ma⁻ ga⁻jmeë¹ Dio kwaat¹ lluy¹? ¿Che⁻ ma⁻ na⁻wih¹ jmi⁻ngo¹ kih¹ o⁻ sa⁻ ma⁻ na⁻wih¹? Sa⁻ ma⁻ na⁻wih¹ jmi⁻ngo¹ kih¹ jii⁻ ja⁻. ¹¹ Ga⁻heeh⁻ ba⁻ Abraham he⁻ ga⁻wih¹ jmi⁻ngo¹ kih¹, mada⁻ kih¹ Dio. He⁻ ja⁻ la⁻ lä⁻koo⁻ he⁻ taay⁻ ñe⁻ mah⁻ lii⁻ lluy¹ kyaah¹ he⁻ ma⁻dsoo¹ dsëy¹ kih¹ Dio. Pero ma⁻dsoo¹ ba⁻ dsëy¹ jää⁻ ja⁻ ga⁻uuh⁻ jmi⁻ngo¹ kih¹. Hi⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻laay¹ jmi⁻lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻dsoo¹ dsë⁻ kih¹ Dio ma⁻ke⁻ sa⁻ na⁻wih¹ jmi⁻ngo¹ kih¹. Lä⁻ja⁻ jmeë¹ Dio kwaat¹ lluy¹ ka⁻lä⁻h⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ he⁻, kyaah¹ he⁻ ma⁻dsoo¹ dsëy¹. ¹² Hi⁻ laay¹ jmi⁻lä⁻ hi⁻ ga⁻wih¹ jmi⁻ngo¹ kih¹ ka⁻lä⁻h⁻, pero ja⁻ ma⁻la⁻ kih¹ he⁻ ga⁻wih¹ kih¹ ja⁻, kih¹ he⁻ ma⁻dsoo¹ dsëy¹ lä⁻koo⁻ ga⁻jmeë¹ dsoo¹ dsë⁻ tää⁻ jnän⁻ Abraham, jää⁻ ja⁻ ga⁻uuh⁻ jmi⁻ngo¹ kih¹.

Dsa⁻lä⁻te⁻ he⁻ ga⁻bääh⁻ Dio hñii⁻, kyaah¹ he⁻ ma⁻dsoo¹ dsë⁻ jne⁻

¹³ Ja⁻ ta⁻la⁻ kih¹ he⁻ ma⁻ hoo⁻ Abraham ley⁻ kih¹ Moisé, la⁻ kwaat¹ hyoyh⁻ kyaah¹ joo⁻siyih⁻ lä⁻ ga⁻dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻. Dio ga⁻bääh⁻ hñii⁻ kwëëyh⁻ Abraham, kih¹ he⁻ ga⁻laay¹ lluy¹, lä⁻llu⁻ he⁻ ga⁻lä⁻dsoo¹ dsëy¹ ba⁻. ¹⁴ Wa⁻ra⁻ jäh⁻ kih¹ hi⁻ hoo⁻ ley⁻ hyoyh⁻ heey⁻ ja⁻ba⁻ he⁻ hyoh⁻ dsa⁻ kya⁻ Abraham, mo⁻so⁻ jmää⁻ ta⁻ he⁻ ma⁻dsoo¹ dsë⁻ dsa⁻ hi⁻ jä⁻ ta⁻ koo⁻ he⁻ ga⁻bääh⁻ Dio hñii⁻ kyaah¹ Abraham, cher⁻mah⁻ lä⁻ja⁻ la⁻. ¹⁵ Kih¹ he⁻ cha⁻ ley, he⁻ ja⁻ gwa⁻ ya⁻ jëë⁻ dsë⁻ Dio kyaah¹ jne⁻ hi⁻ sa⁻ mi⁻te⁻ ley. Pero jee⁻ sa⁻ cha⁻ ley, sa⁻ cha⁻ hi⁻ dsa⁻hlääh⁻ kih¹.

¹⁶ He⁻ ga⁻bääh⁻ Dio hñii⁻ kyaah¹ Abraham, la⁻ kyaah¹ he⁻ ma⁻dsoo¹ dsëy¹ mah⁻ hyoyh⁻ he⁻ la⁻ hyoyh⁻ ba⁻. Lä⁻jwë⁻ ja⁻ jä⁻ koo⁻ hweh⁻ hmooh⁻ he⁻ ga⁻jmeë¹ Dio kyaayh¹, lä⁻ ma⁻ ga⁻jäyh⁻ jmeey¹ lluy¹ kih¹ lä⁻jëë⁻ sa⁻ju⁻ kih¹. Hi⁻ ja⁻ ma⁻la⁻ kih¹ hi⁻ hoo⁻ ley⁻ ga⁻jäyh⁻ lä⁻ja⁻. La⁻ kih¹ lä⁻jëë⁻ hi⁻ ma⁻dsoo¹ dsë⁻ ba⁻ ja⁻, lä⁻koo⁻ ga⁻lä⁻dsoo¹ dsë⁻ hñii⁻ Abraham hi⁻ laa⁻ tää⁻ kih¹ lä⁻jëë⁻ jne⁻. ¹⁷ Lä⁻la⁻ na⁻ si⁻ kih¹: “Ga⁻llaan⁻ hne⁻ mah⁻ leeh⁻ tää⁻ kya⁻ jwëë⁻ dsa⁻”, ga⁻jäh⁻ Dio. He⁻ ja⁻ laay¹ tää⁻ jnän⁻ cha⁻ne⁻ Dio. Jëëh⁻, ga⁻jmeey¹ dsoo¹ dsëy¹ kih¹ Dio hi⁻ mi⁻jiih⁻ hi⁻ ma⁻na⁻juu⁻, he⁻ ba⁻ Dio hi⁻

hlëëh⁻ kih¹ he⁻ sa⁻ ga⁻ma⁻cha⁻, lä⁻koo⁻ he⁻ ma⁻cha⁻ba⁻.

¹⁸ He⁻ mo⁻so⁻ kye⁻ dsa⁻ o⁻jöh⁻ dsë⁻ le⁻, pero Abraham ga⁻ka⁻ ba⁻ o⁻jöh⁻ dsë⁻, ga⁻lä⁻dsoo¹ dsëy¹ he⁻ ga⁻jäh⁻ Dio, he⁻ ja⁻ ga⁻laay¹ tää⁻ kih¹ jwëë⁻ dsa⁻ lä⁻koo⁻ ga⁻jäh⁻ Dio siiyh⁻: “Lä⁻la⁻ lä⁻jwëë⁻ dsa⁻ kyaah¹.”

¹⁹ Lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻lä⁻dsoo¹ dsëy¹, sa⁻ ga⁻h-waay⁻. Sa⁻ ga⁻kay⁻ ni⁻ miih⁻ huüdsë⁻ kih¹ he⁻ ma⁻gyuyh⁻. Mo⁻so⁻ chaay⁻ cha⁻ miih⁻ jmi⁻lä⁻koo⁻ ma⁻ laay¹. Jii⁻ ja⁻, miih⁻ ga⁻ sa⁻ ma⁻ hääy⁻ hña⁻loo⁻ ji⁻ñe⁻. Hi⁻ sa⁻ ga⁻kay⁻ cha⁻ miih⁻ huüdsë⁻ kih¹ Sara dsa⁻më⁻ kyaay⁻, hi⁻ sa⁻ ma⁻ le⁻ ma⁻ kaa⁻ gyuu⁻. ²⁰ Ni⁻ sa⁻ ga⁻jeh⁻ dsëy¹, sa⁻ ja⁻ huüdsë⁻ kih¹ ma⁻ jäyh⁻ sa⁻ le⁻. Ma⁻ra⁻ he⁻ jmeë¹ ba⁻ Dio he⁻ jäyh⁻ jmeey¹, ma⁻ laay¹. Cha⁻ ga⁻miih⁻ ga⁻lä⁻dsoo¹ dsëy¹ hi⁻ ga⁻kway⁻ ti⁻hmaah⁻ kih¹ Dio. ²¹ Ma⁻ra⁻ he⁻ ga⁻jmeë¹ bih⁻ dsoo¹ dsëy¹ he⁻ lä⁻këh⁻ Dio jmi⁻lä⁻ jmeë¹ he⁻ ga⁻bääh⁻ hñiiy⁻. ²² He⁻ ga⁻lä⁻dsoo¹ dsë⁻ Abraham lä⁻ja⁻, ga⁻jmeë¹ Dio kwaat¹ laay¹ lluy¹.

²³ Sa⁻ hlëëh⁻ ma⁻la⁻ kih¹ Abraham jee⁻ na⁻si⁻ juu⁻ kih¹ Dio, he⁻ jäh⁻: “Ga⁻laay¹ kwaat¹”. ²⁴ Lä⁻kye⁻ jne⁻ laa⁻ jne⁻ kwaat¹, kih¹ he⁻ ma⁻dsoo¹ dsë⁻ jne⁻ kih¹ Dio, hi⁻ ga⁻mi⁻jiih⁻ Jesús Dsa⁻jöh⁻ jnän⁻ jee⁻ kih¹ hi⁻ na⁻juu⁻. ²⁵ Dio ga⁻ngëëy⁻ Jesús mah⁻ ga⁻juuy¹ kih¹ lä⁻jë⁻ he⁻ na⁻bääh⁻ jne⁻ hi⁻ ga⁻mi⁻jiih⁻ ka⁻lä⁻h⁻ mah⁻ leë⁻ jne⁻ lluy¹ cha⁻ne⁻ Dio.

5

Na⁻ma⁻hii⁻ ti⁻ jnän⁻ kyaah¹ Dio

¹ He⁻ ma⁻laa⁻ jne⁻ lluy¹ kyaah¹ he⁻ ma⁻d-soo¹ dsë⁻ jne⁻, he⁻ ja⁻ hii⁻ ti⁻ jnän⁻ kyaah¹ Dio ta⁻la⁻ kih¹ Jesucristo Dsa⁻jöh⁻ jnän⁻. ² Hi⁻ lä⁻ja⁻ ta⁻la⁻ kih¹, ma⁻cha⁻ ba⁻ jwë⁻ jnän⁻ dsa⁻toohn⁻ cha⁻ne⁻ Dio. He⁻ la⁻ ma⁻hñah⁻ ba⁻ jne⁻ he⁻ la⁻, kih¹ he⁻ ma⁻d-soo¹ dsë⁻ jne⁻. Peer⁻ jëë⁻ dsë⁻ jne⁻ he⁻ cha⁻ o⁻jöh⁻ dsë⁻ jnän⁻ he⁻ tëë⁻ jne⁻ ya⁻jwii⁻ kih¹ Dio. ³ Hi⁻ ja⁻ ma⁻la⁻ kih¹ he⁻ ja⁻. Lä⁻kye⁻ he⁻ jëë⁻ jne⁻ wii⁻ jmeë¹ jëë⁻ dsë⁻ jne⁻. Jëëh⁻, ñe⁻ ba⁻ jne⁻, he⁻ jëë⁻ jne⁻ wii⁻ ja⁻, jmeë¹ kwëëh⁻ dsë⁻ jne⁻ cha⁻ga⁻miih⁻. ⁴ Hi⁻ he⁻ kwëëh⁻ dsë⁻ jne⁻, jmeë¹ be⁻ dsë⁻ jne⁻. Hi⁻ kih¹ he⁻ be⁻ dsë⁻ jne⁻ he⁻ ja⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ o⁻jöh⁻ dsë⁻ cha⁻ jnän⁻. ⁵ Heh⁻ o⁻jöh⁻ dsë⁻

he- ma-cha- jnän', ja- he- mi-gaan' hñaan
'ja-. Jëeh', Dio hnää' jne' cha-miih- ta-la-
kih' jmi- lle' Na- jngüi' he- ga-tooyh- neh-
tuh- dsë- jne'.

⁶ Lă'koo- ma' laa' jne' jää', sa' ma' cha-
be' jnän'. Pero ma' ga-të' hor-, Cristo
ga-juu' jnä' jne' hi- ää- dsoo'. ⁷ Ju' dsoo',
he- lii' ba' jnää' jaa- hi- juu' lla' jaa- hi-
llu'. Pero cher'mah' chaa- jaa- hi- llu'
dsë', go- jnää' jaa- hi- tuu- dsë' juu' lla' hi-
he'. ⁸ Pero Dio ga-mi-jnää- ha- lä'koo- jiih
'hnäy' jne', jëeh', ma' ke- cha-miih- ma'
hlëeh' jne', ga-kwaay' Cristo ga-juu' kwaan-
jnän'. ⁹ Na' he- ma-llu' jne' kyaah' jma-
kih' Cristo, ha- ga' sa- lääy' jne' kih' he-
wi' he- na' ga' chee' Dio. ¹⁰ Lă'koh' sa'
ma' jawh' jne' kyaah' Dio, ga-jiih' juu' jnän'
kyaayh', lä'llu' he- ga-juu' jooy'. Hi' ma'
he- ma-jiih' juu' jnän' kyaayh', ha- ga' sa-
lääy' jne' lä'llu' he- na-jiih' jooy'. ¹¹ Hi' ja'
ma-la' koo- lääy' jne', jmeey' jëe- dsë- jne'
tää' ta-la' kih' Jesucristo Dsa-jøh' jnän'
hi- ga-jëeh- juu' jnän' kyaah' Dio.

Adán kyaah' Cristo

¹² Ja- ba' lä'koo- ga- he- dso'kye- jmi-
gyuu- la- kyaah' jaa- dsa- ba' hi' kyaah'
dso'kye- ja- ga-juuy', lä'ja- ga-lä-jëe- ba'
dsa- dsa-juu', kih' ga-lä-jëe- ba' ga-jmee'
dso'kye-. ¹³ Sa' ga' ma-cha- ley kih' Moisé,
ma' cha- ba' dso'kye- jmi-gyuu- la-. Pero
sa- la' kwaan- dso'kye- ja-, jää' sa' ga'
ma-cha- ley. ¹⁴ Pero ma-ra- he- ga-juu' ba'
dsa-, ga-løø' jmi' kih' Adán, lä- ga-të' kih'
Moisé. Ga-lä-jëe- ba' dsa- dsa-juu', ma' ke-
na-si' ba' la' dso'kye- he- ga-jmeey' kyaah'
he- ga-jmee' Adán. Adán he' ma' laa'
lä'koo- laa' jaa- hi- ga-hii' juu' kih' ja'
jmi-gyuu- la-.

¹⁵ Pero kah' ba' la' he- la' kwa- Dio jnän'
lä'koh' ga' he- hliih' he- ga-jmee' Adán.
Kyaah' dso'kye- he- ga-jmee' Adán, ga-hee'
jwëe' dsa-. Pero cha-ga-miih- ga-lä'cha-
he- llu' kih' jwëe' dsa- kyaah' he- llu' dsë'
Dio he- la' kway- ba' ta-la' kih' he- llu' dsë'
jaa- dsa-. Hi- he' he' Jesucristo. ¹⁶ Hi'
sa' jëeh' kwee- he- hliih' he- ga-jmee'
Adán kyaah' he- la' kwa- Dio. Jëeh', ja'
jwiz- kwaan- kih' koo- ba' dso'kye- he-
ga-jmee' dsa- he', hi' kih' he-ja-, ga-toh'

dso'jwi' në' jnän'. Pero kwaan- kih' he-
jmeey' dsa- cha-miih- dso'kye-, he-ja- ba'
ja- ja' he- la' kwa- Dio mah' lä'ja- lee' lluu'
dsa-. ¹⁷ Kyaah' dso'kye- he- ga-jmee' jaa-
dsa-nuuh-, ga-lih' ga-hee' lä-jëe- dsa-.
Pero lä-jëe- dsa- hi- heeh- he- la' kwa- Dio
mah' leey' lluu', ha- ga' sa- le' dsa-taayh'
llu', kih' he- na-jiiyh' cha-në' Dio ta-la' kih'
jaa- dsa- hi- chee- Jesucristo.

¹⁸ Kyaah' dso'kye- he- ga-jmee' jaa- dsa-,
ja' dso'jwi' në' kih' lä-jëe-. Ja- ba' lä'ja-,
ta-la' kih' jaa- dsa- hi- ga-jmee' llu', ja'
he- lee' lluu' lä-jëe- dsa- mah' na-jiiyh'
cha-në' Dio. ¹⁹ Kih' he- ga-lä'chaa- jaa-
dsa-nuuh-, jwëe' dsa- ga-lëe' hlëeh'.
Ja- ba' lä'ja- ka-läh' kih' he- ga-lä-nuuh'
jaa- dsa-, jwëe' dsa- lee' lluu'.

²⁰ Ga-nøø' ley kih' Moisé mah' lä'cha-
cha-ga-miih- dso'kye-. Hi' ma' ga-lä'cha-
cha-miih- dso'kye-, cha-ga-miih- ga-lä-l-
lu' dsë' Dio kyaah' jne'. ²¹ Hi' ja- ba' lä'koo-
ga-lih' dso'kye- ga-jngiih' jnän', ja- ba' lä-
ja- ga-lih' Dio ga-jmää' jne' lluu' ta-la'
kih' he- llu' dsëy', mah' jmeey' chaa- jne'
ga-lä-jë- joh' jmi' cha- ta-la' kih' Jesu-
cristo Dsa-jøh' jnän'.

6

Ma' ga-saa- jne' jmi-, lä'koo- he-
ga-juu' jne' kyaah' Cristo

¹ ¿Ha- lä' jäh' jne' ja-, che' wa' jmeey'
ba' jne' he- hliih' mah' lä'llu' dsë' Dio
cha-ga-miih- kyaah' jne'? 'Ni' miih- sa' la'
lä'ja-. Ma- na- juu' jne' kih' he- hliih', ha-
lä'ja- dsa-tooh' ga' jne' jmeen' he- hliih'.
² ¿Che' sa' neh' hnäh' he- ma-laa' jne' koo-
kyaah' Cristo, he-ja- ba' ja- heh' ga-saa-
jne' jmi- kwaan- kiyh'? He-ja- la' kwaan-
he- ga-juu' jne' ko-jøh' kyaayh'. ³ Lă' ma'
ga-saa- jne' jmi-, lä'koo- he- ga-juu' jne'
hi' ga-haa' jne' ko-jøh' kyaah' Cristo. Hi-
lä' ma' ga-lä-jiih' Cristo jee' kih' hi- na- juu'
kyaah' be' kih' Dio, ja- ba' lä'ja- ga-lä'chaa-
jne' lä'hmëe' mah' dsa-toohn' kyaayh'.

⁴ Cher'mah' la' kwaan- kyaah' jnih'
ko-jøh' lä'koo- ma' ga-juuy', ja- ba' lä'ja-
lä-jiih' jne' kyaayh' lä'koo- ga-lä-jiih'
hñiiy'. ⁵ Ma- në' ba' jne' lä'koo- ma' laa'
jne' jää', la' lä'koo- he- ga-taa' jne' kyaayh'
dsøh' hma-cru' mah' ga-läy' jne' kih'

jmi-ngo¹ he- ma' jøø² jnän³ jwë⁴ hlih⁵.
 Heh⁶ lä⁷ja- mo⁸so⁹ cha¹⁰ he- kih¹¹ jmeë¹² ga'
 jne¹³ he- hlih¹⁴. ⁷Jëeh¹⁵ jaa¹⁶ hi¹⁷ ma¹⁸ na¹⁹ juu²⁰,
 ma²¹ na²² laay²³ kih²⁴ dso²⁵kye²⁶. ⁸Hi²⁷ cher²⁸mah²⁹
 ga³⁰juu³¹ jne³² kyaah³³ Cristo, lä³⁴ja- ma³⁵dsoo³⁶
 dsë³⁷ jne³⁸ ma³⁹chaa⁴⁰ jne⁴¹ ka⁴²lä⁴³h⁴⁴ kyaay⁴⁵.
⁹Jëeh⁴⁶ ma⁴⁷ ne⁴⁸ jne⁴⁹ he⁵⁰ ga⁵¹lä⁵²jiih⁵³ Cristo
 jee⁵⁴ kih⁵⁵ hi⁵⁶ na⁵⁷juu⁵⁸, he⁵⁹ ja⁶⁰ mo⁶¹so⁶² cha⁶³
 he⁶⁴ kih⁶⁵ juuy⁶⁶ ka⁶⁷lä⁶⁸h⁶⁹. Hee⁷⁰ ga⁷¹ na⁷² he-
 jmeë⁷³ juuy⁷⁴. ¹⁰Jëeh⁷⁵, lä⁷⁶ ma⁷⁷ ga⁷⁸juuy⁷⁹,
 ga⁸⁰juuy⁸¹ kih⁸² dso⁸³kye⁸⁴ koo⁸⁵ hä⁸⁶ ja⁸⁷ba⁸⁸.
 Ni⁸⁹ miih⁹⁰ sa⁹¹ jmeë⁹² dso⁹³kye⁹⁴ hih⁹⁵ kiyh⁹⁶.
 Heh⁹⁷ he⁹⁸ na⁹⁹jiih¹⁰⁰, na¹⁰¹jiih¹⁰² kih¹⁰³ Dio ba¹⁰⁴.
¹¹Ja¹⁰⁵ba¹⁰⁶ lä¹⁰⁷ja¹⁰⁸ hnäh¹⁰⁹, jmeë¹¹⁰ hnäh¹¹¹ kwaan¹¹²
 he¹¹³ ma¹¹⁴ na¹¹⁵juuh¹¹⁶ hnäh¹¹⁷ kih¹¹⁸ dso¹¹⁹kye¹²⁰, hi¹²¹
 na¹²²jiih¹²³ hnäh¹²⁴ kih¹²⁵ Dio ta¹²⁶la¹²⁷ kih¹²⁸ Cristo
 Jesús Dsa¹²⁹ jøøh¹³⁰ jnän¹³¹.

¹²Mo¹³²to¹³³ kwa¹³⁴ hnäh¹³⁵ jwë¹³⁶ lä¹³⁷dsëë¹³⁸ he-
 hlih¹³⁹ ne¹⁴⁰ jmi¹⁴¹ngo¹⁴² kyah¹⁴³ hnäh¹⁴⁴. Mo¹⁴⁵to¹⁴⁶
 jmeeh¹⁴⁷ hnäh¹⁴⁸ he¹⁴⁹ he¹⁵⁰ ga¹⁵¹ngü¹⁵² jmi¹⁵³ngo¹⁵⁴
 kyah¹⁵⁵ hnäh¹⁵⁶. ¹³Ta¹⁵⁷ kwa¹⁵⁸ jwë¹⁵⁹ jmeë¹⁶⁰ goo¹⁶¹ tiih¹⁶²
 hnäh¹⁶³ he¹⁶⁴ hlih¹⁶⁵. Ngëë¹⁶⁶ hnäh¹⁶⁷ hñaah¹⁶⁸ kih¹⁶⁹
 Dio, lä¹⁷⁰koo¹⁷¹ he¹⁷² ma¹⁷³ lä¹⁷⁴jiih¹⁷⁵ hnäh¹⁷⁶ jee¹⁷⁷ kih¹⁷⁸
 hi¹⁷⁹ ma¹⁸⁰ na¹⁸¹juu¹⁸². Hi¹⁸³ ngëë¹⁸⁴ hnäh¹⁸⁵ na¹⁸⁶ hña¹⁸⁷
 jmi¹⁸⁸ngo¹⁸⁹ kyah¹⁹⁰ hnäh¹⁹¹ kih¹⁹² Dio mah¹⁹³ jmeë¹⁹⁴
 he¹⁹⁵ llu¹⁹⁶ jmah¹⁹⁷ ba¹⁹⁸. ¹⁴Lä¹⁹⁹ jwë²⁰⁰ ja²⁰¹ mo²⁰²so²⁰³
 lä²⁰⁴dsëë²⁰⁵ he²⁰⁶ hlih²⁰⁷ kyah²⁰⁸ hnäh²⁰⁹, jëeh²¹⁰ mo²¹¹-
 so²¹² na²¹³jnaä²¹⁴ hnäh²¹⁵ kih²¹⁶ ley, na²¹⁷ he²¹⁸ ma²¹⁹ tääh²²⁰
 hnäh²²¹ kyaah²²² he²²³ llu²²⁴ he²²⁵ la²²⁶ kwa²²⁷ Dio.

Jne²²⁸ hi²²⁹ mi²³⁰te²³¹ kih²³² he²³³ llu²³⁴

¹⁵Ha²³⁵ lä²³⁶ja²³⁷, na²³⁸ he²³⁹ ma²⁴⁰ tøøh²⁴¹ jne²⁴² kyaah²⁴³
 he²⁴⁴ la²⁴⁵ kwa²⁴⁶ Dio hi²⁴⁷ mo²⁴⁸so²⁴⁹ na²⁵⁰jnaä²⁵¹ jne²⁵²
 kih²⁵³ ley, çche²⁵⁴ jmeë²⁵⁵ ga²⁵⁶ jne²⁵⁷ he²⁵⁸ hlih²⁵⁹
 ? Ni²⁶⁰ miih²⁶¹ sa²⁶² la²⁶³ lä²⁶⁴ja²⁶⁵. ¹⁶çChe²⁶⁶
 sa²⁶⁷ neh²⁶⁸ hnäh²⁶⁹ ha²⁷⁰ lä²⁷¹ la²⁷²? Cher²⁷³mah²⁷⁴
 ga²⁷⁵hnëëh²⁷⁶ hnäh²⁷⁷ hñaah²⁷⁸ jmeeh²⁷⁹ ta²⁸⁰ kih²⁸¹
 dsa²⁸², he²⁸³ ma²⁸⁴ na²⁸⁵ hñuuh²⁸⁶ hnäh²⁸⁷ mi²⁸⁸teh²⁸⁹
 hnäh²⁹⁰ kiyh²⁹¹ ba²⁹² ja²⁹³. Lä²⁹⁴ja²⁹⁵ cher²⁹⁶mah²⁹⁷
 jmeeh²⁹⁸ ga²⁹⁹ hnäh³⁰⁰ he³⁰¹ hlih³⁰², lä³⁰³ ma³⁰⁴ tääh³⁰⁵
 ja³⁰⁶ba³⁰⁷ hnäh³⁰⁸ kyaah³⁰⁹ he³¹⁰ hlih³¹¹ he³¹² jmeë³¹³
 juu³¹⁴ hnäh³¹⁵. Pero cher³¹⁶mah³¹⁷ tääh³¹⁸ hnäh³¹⁹
 nuuh³²⁰ hnäh³²¹ kih³²² Dio, leeh³²³ hnäh³²⁴ lluu³²⁵.
¹⁷Ti³²⁶hmaah³²⁷ Dio, ma³²⁸ke³²⁹ ma³³⁰ na³³¹ hñuuh³³²
 hnäh³³³ kyaah³³⁴ dso³³⁵kye³³⁶, pero na³³⁷ ma³³⁸ heeh³³⁹
 hnäh³⁴⁰ lä³⁴¹kaa³⁴² tuh³⁴³hoh³⁴⁴ hnäh³⁴⁵ lä³⁴⁶jë³⁴⁷ ju³⁴⁸d-
 soo³⁴⁹ he³⁵⁰ ma³⁵¹ nuuh³⁵² hnäh³⁵³. ¹⁸Ma³⁵⁴ na³⁵⁵ laah³⁵⁶
 hnäh³⁵⁷ kih³⁵⁸ dso³⁵⁹kye³⁶⁰, hi³⁶¹ na³⁶² ma³⁶³ ngëëh³⁶⁴
 hnäh³⁶⁵ hñaah³⁶⁶ jmeeh³⁶⁷ hnäh³⁶⁸ he³⁶⁹ llu³⁷⁰ jmah³⁷¹
 ba³⁷². ¹⁹Ma³⁷³ hlëëhn³⁷⁴ hnäh³⁷⁵ juu³⁷⁶ kih³⁷⁷ hi³⁷⁸
 na³⁷⁹ hnëë³⁸⁰ jmeë³⁸¹ ta³⁸² hi³⁸³ kih³⁸⁴ dsa³⁸⁵ juuy³⁸⁶ mah³⁸⁷

lä³⁸⁸ngëë³⁸⁹ hnäh³⁹⁰ kwee³⁹¹. Jää³⁹² ga³⁹³ngëëh³⁹⁴ hnäh³⁹⁵
 hñaah³⁹⁶ kih³⁹⁷ dso³⁹⁸kye³⁹⁹, ga⁴⁰⁰jmeeh⁴⁰¹ hnäh⁴⁰² he⁴⁰³
 kih⁴⁰⁴ he⁴⁰⁵ hlih⁴⁰⁶ cha⁴⁰⁷ga⁴⁰⁸miih⁴⁰⁹. Pero na⁴¹⁰ ta⁴¹¹
 cha⁴¹²në⁴¹³ ngëë⁴¹⁴ hnäh⁴¹⁵ hñaah⁴¹⁶ kih⁴¹⁷ Dio mah⁴¹⁸
 leeh⁴¹⁹ hnäh⁴²⁰ hi⁴²¹ jmeë⁴²² he⁴²³ llu⁴²⁴ jmah⁴²⁵ ba⁴²⁶ hi⁴²⁷
 lä⁴²⁸ja⁴²⁹ leeh⁴³⁰ hnäh⁴³¹ na⁴³²jngëë⁴³³ cha⁴³⁴ga⁴³⁵miih⁴³⁶.

²⁰Lä⁴³⁷koo⁴³⁸ ma⁴³⁹ na⁴⁴⁰ hñuuh⁴⁴¹ hnäh⁴⁴² kyaah⁴⁴³
 dso⁴⁴⁴kye⁴⁴⁵, sa⁴⁴⁶ ma⁴⁴⁷ laah⁴⁴⁸ hnäh⁴⁴⁹ kwaan⁴⁵⁰ kyaah⁴⁵¹
 he⁴⁵² llu⁴⁵³. ²¹çHee⁴⁵⁴ na⁴⁵⁵ ga⁴⁵⁶lëh⁴⁵⁷ hnäh⁴⁵⁸ kyaah⁴⁵⁹
 he⁴⁶⁰ hlih⁴⁶¹ he⁴⁶² ga⁴⁶³jmeeh⁴⁶⁴ hnäh⁴⁶⁵? Hi⁴⁶⁶ na⁴⁶⁷
 kwa⁴⁶⁸ o⁴⁶⁹hih⁴⁷⁰ kyah⁴⁷¹ hnäh⁴⁷². He⁴⁷³ jngüih⁴⁷⁴ jnän⁴⁷⁵
 ba⁴⁷⁶ ja⁴⁷⁷. ²²Pero na⁴⁷⁸ he⁴⁷⁹ mo⁴⁸⁰so⁴⁸¹ na⁴⁸² hñuuh⁴⁸³
 hnäh⁴⁸⁴ kyaah⁴⁸⁵ dso⁴⁸⁶kye⁴⁸⁷ ja⁴⁸⁸, ma⁴⁸⁹ laah⁴⁹⁰ hnäh⁴⁹¹
 hi⁴⁹² jmeë⁴⁹³ ta⁴⁹⁴he⁴⁹⁵ kih⁴⁹⁶ Dio ba⁴⁹⁷. He⁴⁹⁸ la⁴⁹⁹ ba⁵⁰⁰ ja⁵⁰¹-
 ya⁵⁰²jøø⁵⁰³ kyah⁵⁰⁴ hnäh⁵⁰⁵, he⁵⁰⁶ jmeë⁵⁰⁷ na⁵⁰⁸jngëëh⁵⁰⁹
 hnäh⁵¹⁰ lä⁵¹¹jiih⁵¹² mo⁵¹³so⁵¹⁴ juu⁵¹⁵ hnäh⁵¹⁶. ²³Hi⁵¹⁷
 jmeë⁵¹⁸ dso⁵¹⁹kye⁵²⁰, juu⁵²¹ bih⁵²². He⁵²³ ja⁵²⁴ na⁵²⁵ la⁵²⁶
 lä⁵²⁷koo⁵²⁸ jneey⁵²⁹. Pero he⁵³⁰ la⁵³¹ kwa⁵³² Dio, he⁵³³
 ja⁵³⁴ jmeë⁵³⁵ chaa⁵³⁶ jne⁵³⁷ tääh⁵³⁸ ta⁵³⁹la⁵⁴⁰ kih⁵⁴¹ Cristo
 Jesús Dsa⁵⁴² jøøh⁵⁴³ jnän⁵⁴⁴.

7

Ley kih⁵⁴⁵ Moisé⁵⁴⁶ mo⁵⁴⁷so⁵⁴⁸ jmeë⁵⁴⁹ hih⁵⁵⁰ jnän⁵⁵¹

¹Øøhn⁵⁵², hlëëhn⁵⁵³ hnäh⁵⁵⁴ hi⁵⁵⁵ kyuu⁵⁵⁶ ley,
 çche⁵⁵⁷ sa⁵⁵⁸ ngëëh⁵⁵⁹ hnäh⁵⁶⁰ ha⁵⁶¹ lä⁵⁶² la⁵⁶³ ley?
 Ley ja⁵⁶⁴ jmeë⁵⁶⁵ hih⁵⁶⁶ kih⁵⁶⁷ dsa⁵⁶⁸, ta⁵⁶⁹ko⁵⁷⁰ jiih⁵⁷¹
 chaa⁵⁷²y⁵⁷³. ²Lä⁵⁷⁴koo⁵⁷⁵ la⁵⁷⁶ kih⁵⁷⁷ jaa⁵⁷⁸ dsa⁵⁷⁹më⁵⁸⁰ hi⁵⁸¹
 na⁵⁸²jëe⁵⁸³ goo⁵⁸⁴. Cha⁵⁸⁵në⁵⁸⁶ ley, ma⁵⁸⁷ na⁵⁸⁸ laay⁵⁸⁹
 kyaah⁵⁹⁰ jaa⁵⁹¹ dsa⁵⁹² nuuh⁵⁹³ ba⁵⁹⁴ ta⁵⁹⁵ko⁵⁹⁶ jiih⁵⁹⁷ chaa⁵⁹⁸
 dsa⁵⁹⁹ nuuh⁶⁰⁰ kyaay⁶⁰¹. Pero cher⁶⁰²mah⁶⁰³ ga⁶⁰⁴juu⁶⁰⁵
 dsa⁶⁰⁶ nuuh⁶⁰⁷ he⁶⁰⁸, mo⁶⁰⁹so⁶¹⁰ jmeë⁶¹¹ hih⁶¹² ley ja⁶¹³-
 kiyh⁶¹⁴. ³Lä⁶¹⁵ja⁶¹⁶, cher⁶¹⁷mah⁶¹⁸ ga⁶¹⁹kaa⁶²⁰ dsa⁶²¹më⁶²²
 he⁶²³ jñah⁶²⁴ dsa⁶²⁵ nuuh⁶²⁶ ta⁶²⁷ko⁶²⁸ jiih⁶²⁹ chaa⁶³⁰
 dsa⁶³¹ nuuh⁶³² kyaay⁶³³, he⁶³⁴ jmeey⁶³⁵ dso⁶³⁶kye⁶³⁷ ba⁶³⁸
 ja⁶³⁹. Pero cher⁶⁴⁰mah⁶⁴¹ ga⁶⁴²juu⁶⁴³ dsa⁶⁴⁴ nuuh⁶⁴⁵
 kyaay⁶⁴⁶, mo⁶⁴⁷so⁶⁴⁸ jmeë⁶⁴⁹ hih⁶⁵⁰ ley ja⁶⁵¹ kiyh⁶⁵².
 Ja⁶⁵³ga⁶⁵⁴ na⁶⁵⁵, le⁶⁵⁶ ba⁶⁵⁷ kaay⁶⁵⁸ jñah⁶⁵⁹, sa⁶⁶⁰ cha⁶⁶¹ hlih⁶⁶²
 la⁶⁶³.

⁴Ja⁶⁶⁴ba⁶⁶⁵ lä⁶⁶⁶ja⁶⁶⁷ hnäh⁶⁶⁸ øøhn⁶⁶⁹, ma⁶⁷⁰ na⁶⁷¹ juu⁶⁷²
 hnäh⁶⁷³ cha⁶⁷⁴në⁶⁷⁵ ley kih⁶⁷⁶ Moisé⁶⁷⁷, kih⁶⁷⁸ he⁶⁷⁹
 ga⁶⁸⁰juu⁶⁸¹ jmi⁶⁸²ngo⁶⁸³ kih⁶⁸⁴ Cristo. Lä⁶⁸⁵ja⁶⁸⁶ cha⁶⁸⁷
 jwë⁶⁸⁸ leeh⁶⁸⁹ hnäh⁶⁹⁰ kyaah⁶⁹¹ jñah⁶⁹². Hi⁶⁹³ he⁶⁹⁴ he⁶⁹⁵
 Cristo hi⁶⁹⁶ ga⁶⁹⁷lä⁶⁹⁸jiih⁶⁹⁹ jee⁷⁰⁰ kih⁷⁰¹ hi⁷⁰² na⁷⁰³ juu⁷⁰⁴
 mah⁷⁰⁵ jmeë⁷⁰⁶ jne⁷⁰⁷ he⁷⁰⁸ llu⁷⁰⁹ jmah⁷¹⁰ cha⁷¹¹në⁷¹² Dio.
⁵Ta⁷¹³ko⁷¹⁴ jiih⁷¹⁵ ma⁷¹⁶ ga⁷¹⁷nøø⁷¹⁸ jne⁷¹⁹ lä⁷²⁰koo⁷²¹ ma⁷²²
 ngü⁷²³ jmi⁷²⁴ngo⁷²⁵ jnän⁷²⁶, lä⁷²⁷jë⁷²⁸ he⁷²⁹ hlih⁷³⁰ he⁷³¹
 ma⁷³² hee⁷³³ dsë⁷³⁴ jne⁷³⁵, ga⁷³⁶tëë⁷³⁷ be⁷³⁸ kyaah⁷³⁹ ley,
 mah⁷⁴⁰ ga⁷⁴¹jøø⁷⁴² jnän⁷⁴³ jmeen⁷⁴⁴ he⁷⁴⁵ hlih⁷⁴⁶ he⁷⁴⁷
 ma⁷⁴⁸ jngüih⁷⁴⁹ jnän⁷⁵⁰. ⁶Pero na⁷⁵¹ ma⁷⁵² na⁷⁵³ laa⁷⁵⁴

jne', lä'llu' he- ma-na-juu' jne' chá'né' ley he- ma' jmee' hih' jnän'. Hi' na' tøøh' jne' kyaah' mada' hmëë' lä'koo' hih' jmee' jmi-lle' kih' Dio. Mo'so' jmee' ga' hih' jnän' lä'koo' na-sii' né' ley ma-gyuh'.

Sa' tää' jne' mite' jne' ley

⁷ ¿Ha' lä' jäh' jne' ja'? ¿Che' jmee' hlih' ley ja'? Ni' mih' sa' la' lä'ja'. Jnä' sa' ga'lä'kyuuhn' hee- ja' dso'kye- wa'ra- jäh' kih' sa' cha' ley. Hi' ni' sa' ma-lä'kyuuhn' hee- ja' he' hee' dse' dsa- lä'jé' he- ga' cha- wa'ra- jäh' kih' sa' lle' né' ley nuuh' la': "Ta' wa' hee' hoh' leh' he- ga' cha-". ⁸ Pero dso'kye- ga'tëë' be' cha' ga'miuh' ma' ga'nuun' ha' lä' hlëeh' nuuh' ja'. He-ja- ga'lä'jé' go-te' ba' ma' hee' dsën'. Pero wa'ra- jäh' kih' sa' cha' ley, na-hmää' ba' dso'kye- ja'. ⁹ Sa' ga' ma-nuun' ley ma' chaa' ba' jnä' llu' laan'. Pero ma' ga'nuun' nuuh' ja-, ga'lä'jnä' dso'kye- hi' ga'lä'ngëen' ma' na-bäähn' he- ma' juun' ba'. ¹⁰ Ja' ga' ga'lä'ngëen', heh' nuuh' he- la' kwaat' jmee' chaa' jne', ga'mi'jnää' he- ma' na-bäähn' he- ma' juun'. ¹¹ Jëëh', dso'kye- ga'tëë' be' kyaah' nuuh' ja-, ga'mi'gaay' jnä' hi' ja-ba' he- ja' ga-bääh' jnä' he- ma' juun'.

¹² Ma'ra' he- na-jngii' ba' ley, hi' lä'jé' nuuh' he- lle' né' ley na-jngii', llu' ba' la', sa' cha- la' ni' mih'. ¹³ ¿Che' ja-ba' he- llu' ja-, ga'bääh' jnä' juun'? Ni' mih' sa' la' lä'ja'. Dso'kye- ba' ja- he- ga'hee' jnä'. Kyaah' he- llu' ja-, ga'mi'jnää' ha- lä' la' dso'kye- he- kyaah' ma' na-bäähn' juun'. He-ja- kyaah' nuuh' ja- ga'lä'jnä' ha- koo' hlih' sa' la' dso'kye- he- kye' jne'.

Sa' tää' jne' han' kih' he- hlih' he- ngii' jmi-ngo' jnän'

¹⁴ Ma'ñe' ba' jne', jmi-lle' ba' la' ley, pero jnä' jmi-ngo' ba' laan', ma-na-hnëë' ba' jnä' he- jmeen' ta'he' kih' dso'kye-. ¹⁵ Sa' ngëen' hee- na-la'kin', sa' jmeen' lä'koo' hnoon' jmeen'. He- sa' tih' dsën', he- ja-ba' jmeen'. ¹⁶ Hi' cher'mah' ga'jmeen' he- sa' hnoon' jmeen', lä'jwë' ja' jmeen' dsoo', llu' ba' ley ja'. ¹⁷ He- ja' jmee' lii', ja' hñiin' he- jmeen' lä'ja-, dso'kye- he- kyaahn' ba' ja-, he- jmee' lä'ja-. ¹⁸ Man' kwee-, sa' jnøø' ni' mih' he- llu' ki' jnä'.

He- ma-jwahn' lä'na- he- hlëehn' kih' jmi-ngo' kin' ba' ja-. Ma'ke' hnoo' ba' jnä' jmeen' he- llu', pero sa' tään' jmeen'. ¹⁹ Jëëh', sa' jmeen' he- llu' lä'koo' hnoon' jmeen'. He- hlih' he- sa' hnoon' jmeen', he- ja-ba' jmeen'. ²⁰ Hi' cher'mah' jmeen' he- sa' hnoon' jmeen', ja' he' hñiin' he- jmeen' lä'ja-. Dso'kye- he- kyaahn' ba' ja- he- jmee' lä'ja-.

²¹ Lä'jé' jiih' he- hnoon' jmeen' he- llu', he- hlih' jmah' ba' jøø' kin'. Ko-na' la' ba' kin'. ²² Neh' tuh-dsën', tih' ba' dsën' ley kih' Dio. ²³ Pero man', cha- ga'jyoh' he- ha' kih' he- tih' dsën'. He- ja- lä-dsëë' kin' mah' jmeen' he' kih' dso'kye- he- kyaahn'.

²⁴ Peer' jwi' jnä' kih' Dio. ¿Hii' lää' jnä' kih' jmi-ngo' he- jmee' juun'? ²⁵ Ti'hmaah' kwan' kih' Dio, ma'ra' he- lääy' ba' jnä' ta-la' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän'. Lä-la-ba' la'. Neh' tuh-dsën' hnoon' jmeen' he' kih' ley kih' Dio pero jmi-ngo' kin', jmee' ga' he' kih' dso'kye- ba'.

8

Jmi-lle' Na-jngii' kwa' be' mah' leh' jne'

¹ Na' na', mo'so' na-bääh' dsa-nää' cha'-je' hi' tääh' kyaah' Cristo Jesús, hi' sa' ga'nää' lä' ngii' jmi-ngo' kih', ga'nää' bih' lä'koo' jäh' jmi-lle' Na-jngii'. ² Na' he- ma' kyaahn' Cristo Jesús, jmi-lle' Na-jngii' he- jmee' chaa' jne', ga'lää' jne' he- ma' na-bääh' jne' kyaah' dso'kye- he- ma' jngiih' jnän'. ³ Sa' ga'jmää' ley kih' Moisé' ma' lää' jne', kih' he- sa' cha- be' kih' jmi-ngo' jnän'. He-ja- ga'chee' Dio joo', ga'kay' jmi-ngo' lä'koo' jmi-ngo' he- kye' jne' hi' ää' dsoo'. Ga'juuy' kih' he- na-bääh' jne' kyaah' dso'kye-. Lä'jwë' ja- ga'chee' Dio dso'kye- ja- kyaah' dso'jwi' he- ma' kye' jne' né' jmi-ngo' jnän'. ⁴ Mah' lä'ja- lä'tää' jne' jmeen' he- llu' jmah' lä' hnøø' kih' ley, cher'mah' sa' jmee' ga' jne' he' lä'koo' ngii' jmi-ngo' jnän'. Hnøø' jmee' jne' he' lä'koo' jäh' jmi-lle' Na-jngii' ba'.

⁵ Dsa- hi' ga'nää' lä'koo' ngii' jmi-ngo' kih', kye- huudse' kih' jmi-ngo'. Pero hi' ga'nää' lä'koo' jøø' jmi-lle' Na-jngii', kye- huudse' kih' Dio ba'. ⁶ Cher'mah'

jmeē jne' he' kih' he' ngi' jmi' ngo' jnān', he' ja' jmeē juu' jne'. Pero cher'mah' jmeē jne' he' kih' jmi' lle' Na' jngi', he' ja' ba' jmeē chaa' jne' hi' jmeē hii' ti' jnān'. ⁷ Lā' koo' la' kih' jmi' ngo' jnān' sa' jawh' kyaah' Dio. Sa' jmeē he' lā' koo' jāh' ley kih' Dio hi' ni' lā' ja' sa' tāā' hōōy' wā'ra' jāh' kih' jmeē' he'. ⁸ Hi' ga' nāā' lā' koo' ngi' jmi' ngo' kih', sa' tāāy' jmeē' he' tih' dsē' Dio.

⁹ Pero hnāh', mo' so' tāāh' hnāh' lā' hnō' jmi' ngo'. Cher'mah' ju' dsoo' kyeh' hnāh' jmi' lle' kih' Dio, tāāh' hnāh' lā' hnō' jmi' lle' Na' jngi' ba'. Hi' cher'mah' chaa' hi' sa' kye' jmi' lle' kih' Cristo, sa' laay' kyaā' Cristo. ¹⁰ Pero cher'mah' kyaah' hnāh' Cristo, lā' koo' he' ga' juu' jmi' ngo' kyah' hnāh' kwaat' kih' dso' kye', hi' jmi' lle' kyah' hnāh' na' jiih' lā' llū' he' ma' laah' hnāh' llū'. ¹¹ Cher'mah' kyeh' hnāh' jmi' lle' kih' hi' ga' chaa' Jesús jee' kih' hi' ma' na' juu', he' ba' hi' ga' mi' jiih' Cristo, mi' jiih' jmi' ngo' kyah' hnāh' he' dsa' juu', ta' la' kyaah' be' kih' jmi' lle' Na' jngi' he' kyeh' hnāh'.

¹² He' ja' jwēēhn' hnāh' ōōhn', koo' ba' la' he' āā' jmi' jmeen' pero ja' he' dsa' toohn' lā' koo' hnō' jmi' ngo' jnān'. ¹³ Cher'mah' tāāh' hnāh' lā' hnō' jmi' ngo' kyah' hnāh', juuh' hnāh'. Pero cher'mah' kyaah' be' kih' jmi' lle' Na' jngi' ga' lā' ōōh' hnāh' kih' he' ngi' tuh' hoh' hnāh', chaa' ba' hnāh' tāā'. ¹⁴ Lā' jēē hi' jōō jmi' lle' Na' jngi' kih', hi' he' ba' laa' ma' ra' joo' Dio. ¹⁵ Sa' ga' hñah' jne' koo' jmi' lle' he' hnēē jne' mah' dsa' tooh' jne' gah' jne' lā' koo' ma' tōōh' jne' jāā'. Ga' hñah' jne' jmi' lle' kih' Dio hi' ga' jmaā' jne' ma' ra' joo'. He' ja' chiih' jni': "Abba", he' hnō' jāh' Tāā' kyaan'. ¹⁶ Ja' ba' jmi' lle' Na' jngi' jmeē ju' dsoo' siyh' jmi' lle' jnān', ma' ra' he' laa' jne' joo' Dio. ¹⁷ Hi' he' ma' laa' jne' joo', ma' laa' jne' kwaat' hñah' jne' he' kwēēh' Dio joo'. Lā' ja' kō' jōh' kyaah' Cristo hñah' jne' heen' he' ga' bāāh' Dio hñi', cher'mah' heeh' jne' jēēn' wi' kō' jōh' kyaayh'. Ja' ga' na', le' dsa' toohn' kō' jōh' kyaayh' ya' jwi' kih'.

Loo' koo' jmi' tēēh' jne' ya' jwi' kih'

Dio

¹⁸ Jnā' laan', he' lli' wii' he' jēē jne' na', ni' miih' sa' jēēh' lā' koo' le' jnān' ya' jwi' kih' Dio he' na' ga' lā' jnā'. ¹⁹ Ga' lā' jēē he' ga' jmeē Dio cha' jmi' gyuu' la', hnō' wā'ra' jāh' kih' na' ga' juh' ba' ma' tē jmi' mi' jnāā' Dio lā' jēē hi' laa' joo'. ²⁰ Jēēh', lā' jēē he' ga' jmeē Dio cha' jmi' gyuu' la' mo' so' jnā' lā' koo' ma' jnā' lā' ma' ga' jmeē Dio. Pero ja' he' hyoh' dsē' ja', he' ga' jā' ta' hwa'. Lā' ja' ga' lā' hnō' hñi' hi' ga' jmeē ba'. Pero ma' ra' he' cha' ba' o' jōh' dsē' kih'. ²¹ Jēēh', ma' ra' he' lāā' ba' lā' jēē he' ga' jmeē Dio, sa' kway' jwē' hee' ta' la' hee' lā' ja' ba'. Ma' ja' le' cha' miih' llū' kih' wā'ra' ga' tē jee' lāāy' kō' jōh' kyaah' lā' jēē hi' laa' joo' Dio. ²² Ma' nē' ba' jne', lā' jēē he' ga' jmeē Dio ki' hooh' lā' jiih' na' kih' lli' wii' he' jēēy', ku' jii' kih' lā' koo' jaā' dsa' mē jee' dsa' lā' chaa' gyuu' kyaay'. ²³ Hi' ja' ma' la' he' ja' ki' hooh', ja' ba' lā' ja' jne' ka' lāh'. Jēēh', ma' hñah' jne' jmi' lle' Na' jngi' he' la' to' nē kih' jee' lā' jēē he' na' ga' hñah' jne'. He' ja' ku' jii' tuh' dsē' jne', jōōn' kih' Dio he' mi' jnāāy' jne' he' laan' ma' ra' joo'. Ja' ga' na' lāā' jmi' ngo' he' kye' jne' la'. ²⁴ Ga' lāāy' jne', he' ja' ma' cha' ba' o' jōh' dsē' jnān' he' lāā' ba' jmi' ngo' jnān'. Pero wā'ra' jāh' kih' ga' tēē jne' he' la', mo' so' cha' he' kih' he' jōō ga' jne'. Jēēh', he' ma' tēē jne', zhe' la' jōō ga' jne' tēēn'?

²⁵ Pero jne', tōōh' ba' jne' jōōn' he' sa' ga' ma' tēē jne', he' ja' hnō' jmeen' jōh' dsē' jne'. ²⁶ Ja' ba' lā' ja', jmi' lle' Na' jngi' kway' be' lā' ma' sa' cha' be' jnān'. Jēēh', sa' kyuu' jne' ha' lā' chuun' kyaah' Dio, pero jmi' lle' Na' jngi' cheh' nē jnān', ki' hooh' ngi' jnān' kyaah' juu' he' sa' keh' jne' jmi' hlēēhn'. ²⁷ Dio hi' jēē kwee' ha' lā' la' neh' tuh' dsē' jne', hi' he' nē hee' na' he' ngi' jmi' lle' Na' jngi', jēēh' lā' hyoh' dsē' Dio ba' ngi' jnān' hi' laa' kyaay'.

²⁸ Jne' hi' hnāā' Dio, nē jne', he' llū' jnān' ba' ja' lā' jēē he' dsa' ngēē jne', jne' hi' na' teeh' kyaā' Dio lā' koo' hu' dsē' kih' he' ma' na' la' jāā'. ²⁹ Jāā' ma' kyuu' Dio lā' jēē dsa' kyaā' hi' lā' ja' ga' jmaāy' kwaat' lā' ma' to' nē, mah' leey' lā' koo'

laa' jooy'. Lã'jwë' ja-, lee' Cristo to-në' jee' kih' jwëë' dsa- kyaay'. ³⁰ Hi- lã'jëë' hi- ga'jmääy' kwaat- lã' ma' to-në', ga'tëëyh' hi- he'. Hi- lã'jëë' hi- ga'tëëyh', ga'jmääy' lluy'. Hi- hi- ga'jmääy' lluy' he', ga'jmääy' kaah'.

³¹ ¿Hee- ga- na- jäh' jne' na'? Cher'mah' Dio kyaah' jne', ¿hi- na- hi- lla-dsëë' jne'?

³² Sa- ga'kooy' dsëy', ma-ra- he- ga-ngëë' bih' jooy' ga'juu' kwaat- jnän'. Ha- ga' sa- kwëëyh' jne' lã'jë' he- jmee' bii' jnän'.

³³ ¿Ha- ta- jã' hi- hnëë' hi- ma-na-lleeh' kya- Dio? Hñii' ba' Dio jmääy- lluy'.

³⁴ ¿Ha- ta- jã' hi- taah' jne' cha'je-? Cristo ga'juu' jnän' hi- ja- ma-la' koo- ga'juuy' ja-, ga-lã'jiyh' ka-läh'. Hi- ja- ma-la' koo- ga-lã'jiyh', na' gyay' jwoo' ra-lluy' kih' Dio ngiiy' jnän'. ³⁵ ¿Ha- ta- jã' he- ha' jnän' he- hnää' Cristo jne'? ¿Che' kyaah' he- jëë' jne' wi', che' kyaah' he- la'jwëëh' jnän', he- kwa- dsa- jnän', he- sa- cha- he- kih'hijn-, he- sa- cha- hmiih- he- kyehñ-, he- hii' goo- jnän', o he- juu' jne'?

³⁶ Lã'koo- na-sii- juu' kih' Dio: Kih' he- tøøh' jnääh' kyaah' hne-, he-ja- lã'jë' jmi' ba' hii' goo- juu' jnääh'. Jmee' dsa- kwaat-, lã' jnääh' lã'koo- jah' hi- jngëëyh'.

³⁷ Kih' jee' lã'jë' he- ja-, ma-ra- he- leh' ba' jne' kyaah' be' kih' Cristo hi- hnää' jne'.

³⁸ He-ja- jmeen- dsoo', ni- he- juu' jne', ni- he- cha- jmi-gyuu- la-, ni- ángele, ni- hi- laa' ta' juuh-, ni- hi- na-høø- ga' be', ni- he- cha- na', ni- he- na' ga' lã'jnã' ta- cha'në', ³⁹ ni- he- cha- gyuuh-, ni- he- cha- neh' hwa', ni- he- ga' jyoh' he- ma-na-la' kih' Dio, sa- tãä' jñuuh' lã'koo- te' he- hnää' Dio jne', he- ga'mi'jnääy' jnän' ta-la' kih' Cristo Jesús Dsa-jøøh' jnän'.

9

Ga'jã' ta- koo' dsa- Israel hi- ma' laa' kwaat-

¹ Jnã' hi- laa' kyaah' Cristo, ju'dsoo' na- jwëëhn- hnäh', sa- ta'juun'. Hi- jmi-lle' Na' jngii' jmee' ju'dsoo' ko' jøøh' kyaah' jnã', ² he- meeh- dsën- cha-miih-. Lã'jë' jmi' ba' jii- tuh-dsën-. ³ Hnoon' jã' dso'jwi' né' kin-, hnoon' jän' ta- koo' kih' Cristo ha- ga- che- lã'ja- le' lluy' kih' øøhn' hi-

te-ju- kin- kyaah', ⁴ hi- laa' dsa- Israel. Dio ga'jmääy' lã'koo- jooy', hi- ga'mi'jnääy- jmëë' je- kiyh' hi- ga'jmeë' Dio hmooh' kyaayh', ga'tooyh- gooy- ley kih' Moisé, hi- ga'jmeey' mada- he- jmee' dsa- he' juuh- kiyh', hi- ga'bääyh- hñiiy' ha- lã' jmeey' kyaayh'. ⁵ Dsa- Israel he' laay' sa'ju- kih' dsa- ma-kaah' kya- jnääh' hi- ma' chaa- llo'joo'. Hi- jee' kya- jnääh' ya'hëë' Cristo laay' dsa- jmi-gyuu-. Hi- he' laa' Dio, hi- jøøh' ga' kih' jee' lã'jëë'. Lã'ja- wa' hñan' kiyh' ga' lã'jë' joh' jmi' cha-. Wa' la' lã'ja-.

Dio sa- dsëë- dsoo' he- ga'jã' dsa- he' ta- koo'

⁶ Ja- he- sa- ga'mi-te' Dio juu' kih' kyaah' dsa- Israel, he- ga'jã' ta- koo'. Jëëh' ja- lã'jëë' sa'ju- kiyh' laa' ma-ra- dsa- Israel. ⁷ Ni- ja- lã'jëë' sa'ju- kih' Abraham, laa' ma-ra- jooy'. Lã-la- ba' jäh' Dio siiyh': "Ma-la' sa'ju- kih' Isaac ba' leë' dsa- kyaah'." ⁸ Lã-la- ba' hnøø' jäh' juu' la-. Ja- kih' he- ga-lã'chaa' dsa- jee' kih' hi- na-hñaa' chaa-, he-ja- laay' joø' Dio. Ma-la' dsa- hi- dsa-lã'chaa- lã'koo- ga'bääh- Dio hñii' kyaah', hi- he' ba' jmääy- kwaat- laa' ma-ra- sa'ju- kiyh'. ⁹ He- la- ba' ja- he- ga'bääh- Dio hñii', ga'jãyh': "Ja- ba' jii- la- jän- jyoh' ji- ñe-, hi- lã'chaa- joø' Sara."

¹⁰ Ja- ma-la- he- ja- ga-la'. Jaa- ba' jmi- lã'uu' joø' Rebeca, hi- ga-lã'chaa'. Hi- he' he' dsa- ma-gyuh- jnän' Isaac. ¹¹ Sa- ga' ma-lã'chaa' gyuu- suu' he', hi- ni- sa- ga' ma-jmeë' gyuu- suu' he' ni- he- hliih' ni- he- lluy'. Ma'ja- ba' ga-lleeh- Dio jaa- hi- ga-laa' kyaay', lã'ja- ba' ga'jã' koo- hwel-, Dio le' lleeh- hii- na- hi- hnääy'. Sa' la' kwaat- hee- na- he- jmee' dsa-, Dio ba' he' hi- tëeh- dsa-. ¹² Lã-la- ga'jäh' Dio siih' Rebeca: "Hi- mäh' ba' jmeë' hih' kih' hi- jøøh'." ¹³ Juu' na- jeeh' kwee- lã'koo- na-sii- jee' la-: "Jacob ba' ga-lã'hnaan-, pero Esaú ga'jmään- ta' koo'."

¹⁴ ¿Ha- lã'jäh' jne' ja-? ¿Che' jmee' Dio hliih' he- jmeey' lã-na-? Ni' miih- sa' la' lã'ja-. ¹⁵ Jëëh', lã-la- ga'jäh' Dio siih' Moisé: "Lã-nih' dsën' kih' hi- lla- dsën' hi' lã'joh- dsën' kyaah' hi- lla- dsën' ka-läh'." ¹⁶ Sa-

la¹ kwaat¹ lä¹ hnøø¹ dsa¹, ni¹ kih¹ he¹ jmee¹ dsa¹ lä¹ bi¹. Ni¹ mi¹h¹ sa¹ la¹ lä¹ ja¹. Lä¹ ni¹h¹ dsë¹ Dio kih¹ dsa¹ hi¹ lä¹ dsëy¹ ba¹. ¹⁷ Lä¹ la¹ na¹ sii¹ juu¹ kih¹ Dio lä¹ koo¹ ma¹ ga¹ hlëëy¹ kyaah¹ Faraón: “Ma¹ llaan¹ hne¹ jøøh¹ mah¹ jëë¹ dsa¹ ha¹ koh¹ sa¹ cha¹ be¹ kin¹ he¹ mi¹ jnaän¹ nē¹ kyah¹, mah¹ lä¹ ja¹ lä¹ kyuu¹ dsa¹ jnä¹ lä¹ kaa¹ jmi¹ gyuu¹”, ga¹ jah¹ Dio. ¹⁸ Jee¹ ja¹ dsa¹ lä¹ jnä¹, lä¹ ni¹h¹ dsë¹ Dio kih¹ hi¹ lä¹ dsëy¹ hi¹ lä¹ ja¹ kih¹ hi¹ lä¹ dsëy¹ jmeey¹ lä¹ chaayh¹ cha¹ ga¹ mi¹h¹.

¹⁹ Cher¹ mah¹ hne¹ jwi¹h¹ jnä¹: “¿He¹ la¹ ja¹ bääh¹ Dio jne¹ dsoo¹? Jëëh¹, sa¹ chaa¹ ni¹ jaa¹ hi¹ lih¹ ha¹ kih¹ Dio kih¹ he¹ lä¹ dsëy¹ jmeey¹.” ²⁰ Pero jnä¹ jeehn¹ kyah¹ lä¹ la¹: “Hne¹ dsa¹ ñuu¹h¹, ¿hee¹ laah¹ hne¹ mah¹ tí chooh¹ juu¹ kyaah¹ Dio?” Sa¹ le¹ hlëëh¹ mi¹ hya¹ siiy¹h¹ tē¹ hya¹: “¿He¹ la¹ ma¹ jmääh¹ jnä¹ lä¹ na¹?” ²¹ Cha¹ jwē¹ kih¹ tē¹ hya¹ jmee¹ lä¹ lä¹ dsëy¹. Kyaah¹ ja¹ ba¹ tu¹ jii¹ ja¹, jmeey¹ mi¹ hya¹ he¹ la¹ na¹ hñaah¹ hi¹ jmeey¹ mi¹ hya¹ wa¹ la¹ cha¹ la¹.

²² Hi¹ ha¹ lä¹ jäh¹ jne¹ kih¹ he¹ la¹. Dio hnøøy¹ mi¹ jnääy¹ lä¹ koo¹ ya¹ jëë¹ dsëy¹, hi¹ hnøøy¹ nuu¹ dsa¹ ha¹ lä¹ la¹ be¹ kiyh¹, pero sa¹ jmeey¹ lä¹ chah¹ ja¹, kwëëh¹ ba¹ dsëy¹ cha¹ mi¹h¹ kyaah¹ hi¹ lle¹ kih¹ dsa¹ nää¹ kyaah¹ dso¹ jwi¹. ²³ Hi¹ lä¹ ja¹ ka¹ läh¹ hnøøy¹ jëë¹ dsa¹ ha¹ koh¹ na¹ hñaah¹ sa¹ la¹ ya¹ jwi¹ kiyh¹, he¹ mi¹ jnääy¹ kih¹ hi¹ lä¹ ni¹h¹ dsëy¹, he¹ ba¹ hi¹ ga¹ mi¹ lluy¹ lä¹ ma¹ to¹ nē¹ mah¹ tēëy¹h¹ ya¹ jwi¹ kiyh¹. ²⁴ Lä¹ ja¹, lä¹ kye¹ jne¹ ma¹ tēëy¹h¹ na¹. Hi¹ ja¹ ma¹ la¹ hi¹ laa¹ judiu, ja¹ ba¹ lä¹ ja¹ ma¹ tēëy¹h¹ hi¹ sa¹ laa¹ judiu.

²⁵ Lä¹ koo¹ ga¹ jäh¹ Osea: Kih¹ dsa¹ hi¹ sa¹ laa¹ kyaan¹, mi¹ chee¹ jnih¹ “Dsa¹ kyaan¹”.

Dsa¹ hi¹ sa¹ ma¹ hnaan¹, na¹ ma¹ hnaa¹ jnih¹.

²⁶ Ja¹ ba¹ jee¹ ga¹ jäh¹ ja¹ “Sa¹ laah¹ hnäh¹ dsa¹ kyaan¹”, ja¹ ba¹ jee¹ ja¹, lloo¹ koo¹ jmi¹ jäh¹ “Laah¹ hnäh¹ joø¹ Dio jii¹h¹”.

²⁷ Ja¹ ba¹ lä¹ ja¹ ga¹ hlëëh¹ Isafä¹ kih¹ dsa¹ Israel: “Ma¹ ke¹ jwëë¹ jwërte¹ sa¹ ju¹ kih¹ Israel lä¹ koo¹ mi¹ sii¹ he¹ cha¹ cha¹ hoo¹ jmi¹ ñeeh¹, pero mi¹h¹ go¹ te¹ ba¹ hi¹ lää¹.”

²⁸ Jëëh¹, ma¹ ra¹ he¹ jmee¹ ba¹ Dio lä¹ koo¹ ga¹ jäh¹ le¹ kih¹ hi¹ na¹ bääh¹ dsoo¹ lä¹ kaa¹ jmi¹ gyuu¹. Chah¹ ba¹ llay¹ ta¹ kyaah¹ ju

‘dsoo¹ jmah¹.” ²⁹ He¹ la¹ na¹ ga¹ jäh¹ Isafä¹ jää¹:

Wa¹ ra¹ jäh¹ kih¹ Dio, hi¹ cha¹ ga¹ lä¹ jë¹ be¹ kih¹, ga¹ heey¹ lä¹ jëë¹ jne¹ dsa¹ Israel,

ma¹ le¹ jnän¹ lä¹ koo¹ ga¹ la¹ kih¹ hi¹ ma¹ tääh¹ jwi¹ Sodoma kyaah¹ jwi¹ Gomorra.

³⁰ Juu¹ la¹ ma¹ jäh¹ lä¹ la¹. Dsa¹ hi¹ sa¹ laa¹ judiu hi¹ sa¹ ma¹ jmee¹ he¹ ma¹ hnaayh¹ Dio, ga¹ hwëëy¹ lluy¹ lä¹ lluy¹ he¹ ga¹ lä¹ dsoo¹ dsëy¹. ³¹ Pero dsa¹ judiu hi¹ ma¹ høø¹ ley¹ ha¹ lä¹ jee¹ ma¹ hwëëy¹ lluy¹, sa¹ ga¹ liyh¹ ma¹ jäh¹ lluy¹. ³² ¿He¹ la¹ sa¹ ga¹ liyh¹? Kih¹ he¹ ma¹ hnooyh¹ ha¹ lä¹ jee¹ ma¹ hwëëy¹ lluy¹ kyaah¹ he¹ mi¹ tey¹ ley. Lä¹ he¹ ma¹ jmeey¹ dsoo¹ dsëy¹ kih¹ Dio, ga¹ tēy¹h¹ kyaah¹ kuy¹ he¹ jmee¹ dsa¹ tēh¹ dsa¹. ³³ Lä¹ koo¹ na¹ sii¹ juu¹ kih¹ Dio:

Jee¹ jwi¹ Sión la¹ kyen¹ kuy¹ he¹ jmee¹ dsa¹ tēh¹ dsa¹, kyen¹ hloo¹ he¹ jmee¹ täh¹ dsa¹.

Pero hi¹ jmee¹ dsoo¹ dsë¹ kiyh¹, jih¹ koh¹ sa¹ jäh¹ kyaah¹ o¹ hih¹.

10

Ga¹ jäh¹ ta¹ koo¹ dsa¹ Israel, kih¹ he¹ sa¹ ga¹ lä¹ dsoo¹ dsëy¹

¹ Øøhn¹, ma¹ ra¹ ju¹ dsoo¹, lä¹ kaa¹ tuh¹ d-sën¹ hnoon¹ wa¹ lää¹ dsa¹ Israel, lä¹ ja¹ ngün¹ kiyh¹ kih¹ Dio. ² Jnä¹ jmeen¹ ju¹ dsoo¹ kiyh¹, ma¹ ra¹ he¹ kwa¹ bih¹ be¹ hnaayh¹ Dio pero sa¹ ngëëy¹ ha¹ lä¹ hnøø¹ Dio. ³ Sa¹ ngëëy¹ ha¹ lä¹ jmää¹ Dio lluy¹ dsa¹. Hnooyh¹ ha¹ lä¹ jee¹ hwëëy¹ lluy¹ kyaah¹ lä¹ jë¹ he¹ jmeey¹ hñii¹ bih¹, he¹ ja¹ sa¹ jmeey¹ he¹ ha¹ lä¹ jmää¹ Dio lluy¹ dsa¹. ⁴ Kyaah¹ Cristo ga¹ lä¹ te¹ ley kih¹ Moisé mah¹ hwëë¹ lluy¹ dsa¹ hi¹ ma¹ dsoo¹ dsë¹ kiyh¹.

⁵ Moisé ga¹ jmeeh¹ juu¹ ha¹ lä¹ jee¹ hwëë¹ lluy¹ dsa¹ kyaah¹ ley. Ga¹ jäh¹ lä¹ la¹: “Cher¹ mah¹ hi¹ ga¹ mi¹ te¹ kih¹ ley ja¹, ja¹ ba¹ ley ja¹ jmee¹ chaay¹.” ⁶ Pero he¹ hwëë¹ dsa¹ lluy¹ kyaah¹ he¹ ma¹ dsoo¹ dsëy¹, lä¹ la¹ ba¹ ga¹ jäh¹ Moisé: “Ta¹ jmee¹ huü¹ dsë¹ lä¹ la¹: ¿Hi¹ na¹ wii¹ gyuu¹h¹?” (He¹ la¹ hnøø¹ jäh¹: hnøøy¹ he¹ dsa¹ kyaay¹ Cristo.) ⁷ “Ni¹ ta¹ jmee¹ huü¹ dsë¹ lä¹ la¹: ¿Hi¹ na¹ jñaa¹ ta¹ neh¹ hwa¹?” (He¹ la¹ hnøø¹ jäh¹: lä¹ koh¹ lä¹ ma¹ na¹ juu¹ ba¹ Cristo mah¹ dsa¹ chaayh¹ jee¹ kih¹ hi¹

na-juu.) ⁸ ¿Hee- ga- ga-jäh' Moisé? "Jäh- go-te- ba' cha- juu- la- kyah', ma-hä- ba' hooh' hi- ma-hä- ba' neh- tuh-hoh' ka-läh'", ga-jäyh'. He- la- ba' ja- juu- he- kwa- jnääh', he- hnøø' jmeen' dsoo' dsë- jne'. ⁹ He-ja-, cher'mah' hñaah' jawh': "Jesús laa' Dsa-jøøh' kyaan'", hi- cher'mah' jmeeh- dsoo' hoh', Dio ga- chaayh- jee' kih- hi- na-juu, ma-laah' ba- hne-. ¹⁰ Jëeh', kyaah' he- ma- dsoo' dsë- jne', hwëë- jne- lluu'. Hi- kyaah' he- jäh' jne', Jesús he- laa' Dsa-jøøh' kyaan', lä-jwë- ja- ma-na-laa' ba- jne- ja-. ¹¹ Jee- na-sii- juu' kih' Dio, jäh' lä-la-: "Ga-lä-jëë- hi- ma-dsoo' dsë' kih', jih'koh' sa- jäh' kyaah' o-hih'." ¹² Kwee- ba- laa' dsa- judiu kyaah' hi- sa- laa' judiu. Jëeh', jaa- ba- Dio kyaah' jee- lä-jëë-. Ja- kyaah' hih' mi-jääh' lä-jëë- hi- tääh' ngii- kih'. ¹³ Lä-la- na-sii- ka-läh': "Lä-jëë- hi- chuü' kyaah' Dsa-jøøh' jnäñ, hi- he- ba- lääh'."

¹⁴ ¿Ha- lä- ngii' dsa- kih' Dio cher'mah' sa- ma-dsoo' dsëy' kih'? ¿Hi- ha- lä- lä-d-soo' dsëy' kih', cher'mah' sa- ma-nuuy' juu' kih'? ¿Ha- lä- nuu' dsa- cher'mah' sa- chaa- hi- kwa- juu'? ¹⁵ ¿Ha- lä- kway' juu' cher'mah' sa- chaa- hi- ma-cheey'? Lä-koo- jäh' jee- na-sii-: "Peer- na-hñaah' la- wa-ra- ja- jaa- hi- ngëë- ju-hmëë- he- jmee- hii' ti' kih' dsa-."

¹⁶ Pero ja- lä-jëë- israelita ma-heeh- ju- 'hmëë- la-. Nuü- da- lä-koo- ga-jäh' Isaia: "Hne- Dsa-jøøh' kyaan', ni- jaa- dsa- sa- ma-heeh- juu' he- ma-kwa- jnääh' la-", ga-siiyh' Dio. ¹⁷ He-ja-, wa-ra- ga-nuü- jne- ju-hmëë-, jmee- dsa-lä-dsoo' dsë- jne'. Hi- juu' he- nuü- jne- ja-, la- juu' kih' Dio ba- ja-.

¹⁸ He-ja- ngiiñ- ka-läh' juu': ¿Che- sa- ma-nuu' israelita juu' la- jaa'? ¿Ha- lä- sa- ma-nuuy'? Lä-koo- jäh' juu' kih' Dio: Lä-kaa- jmi-gyuu- ma-lloo- juu' kih', lä-ku- lä-ji- hwa- ma-nuu' dsa- juu' la-.

¹⁹ Jawhn- ka-läh': ¿Che- sa- ga-lä-ngëë- dsa- Israel? Nuü- da- hnäh'. To-në- Moisé- ga-ngëë- juu' kih' dsa- he- lä-koo- ga-jäh' Dio siiyh-:

Jmeen- lä-lleeh' hnäh' kyaah' dsa- hi- sa- laa' kwaat-, llan- hnii- kyah' hnäh' kyaah' dsa- hi- sa- ngëë- ni- miih-.

²⁰ Hi- lä-ja- ka-läh' Isaia ga-tuu- dsëy' ga-jüuyh' kih' dsa- he-, kyaah' juu' he- ga-ngëë- Dio kiyh':

Dsa- hi- sa- ma- hñaah- jnä' ga-jnääh' jnä',

ga-mi-jnäan' hñiin- kih' hi- sa- ma- chuü' kyaah' jnä', ga-jäh' Dio.

²¹ Pero kih' dsa- Israel, ga-jäyh' ka-läh': "Lä-jë- jmiñ- ga-hiin' goon- në- kyah' hnäh'. Peer- chaah- hnäh', sa- hii- lä-nuuh' hnäh' kin'."

11

Ma-ra- he- ga-laa' ba- ko-llaa' dsa- Israel

¹ ¿Ha- lä- jawhn- ja-, che- ga-bee- Dio lä-jëë- dsa- kyaah'? Ni- miih- sa- la- lä-ja-. He- ba- israelita jnä'. He- ba- sa-ju- kih' Abraham jnä', hi- laan' sa-ju- kih' Ben-jamín. ² Sa- ga-bee- Dio lä-jëë- dsa- hi- ga-lleeyh- jää'. Che- sa- ñeh' hnäh' ha- lä- na-sii- kih' Elía, he- ga-hnëëy' dsa- Israel dsa-gooy-, lä-koo- ma- ga-chuuy' kyaah' Dio: ³ "Dio Dsa-jøøh' kyaan', dsa- he- ma-jngëëh- lä-jëë- dsa- hi- ma-ngëë- juu- 'kyah' hi- ma-heey' lä-jë- na-hyoo' kyah'. Hñii- ba- jnä' ma-jän', hi- hnøøy' jngëëyh' jnä' ka-läh'", ga-jäh' Elía. ⁴ Nuü- da-, ha- lä- ga-jäh' Dio siiyh': "Na-hään- ga- gyii- 'mil dsa-nuuh- hi- laa' kyaan' hi- sa- ma-juuh' jne- cha-në- Baal." ⁵ Ja- ba- lä-ja- na-, ma-chaa- ga- miih- dsa- Israel hi- ma-na-lleeh', kih' he- llu' dsë' Dio kyaayh'. ⁶ Cher'mah' ma-na-lleeyh', kih' he- llu' dsë' Dio, ja- kih' he- ga-jmee- ta- llu' ja-. Hi- wa-ra- jäh' kih' ma-na-lleeyh' kih' he- ma-jmee- ta- llu', mo-so- la- kwaat- he- llu' dsë' Dio kyaayh'.

⁷ ¿Ha- ba- lä- ga-la- ja-? Sa- ga-jnøøh' dsa- Israel he- ma- hnooyh-. Lä-jëë- hi- na-lleeh' kyaah' Dio, hi- he- ba- ga-jnøøh'. Pero kih' hi- jñah' he- ga-jmee- Dio hweh- dsëy' cha-gamiih-. ⁸ Lä-koo- na-sii-: "Dio ga-kah' ga-gwëh' huü-dsë- kih' dsa- he-, hi- ga-jmee- sa- jnä' mi-nëy' hi- ga-jmee- ga-lä-gwëëy'. Hi- lä-ja- ga-jäh' lä-jiñ' na'." ⁹ Hi- ga-hlëëh' David kih' dsa- he- ka-läh': Lä-jë- he- llu' he- ma-hñah- hnäh' wa- dsa-jiñ- lä-koo- sa-lä- hi- lä-koo- sa-hma- ka-läh'.

Mah' he- ja- jmee' tēh' hnāh', hi' ja-ba' he- ja- la' jneeh' hnāh'.

¹⁰ Wa' tuu' mi' nēh' hnāh' mah' sa' le' jēeh' hnāh',

wa' jluu' ka'luuh' hnāh' lā' ma-na-jluu' na- kyaah' lōo' he- kye' hnāh' na-, ga-jāh' David.

¹¹ He-ja- jwahn': Lā' ma' ga-tēh' dsa- Israel, che' lā' ga-tayh' ja-ba'? Ni' miih-sa' la' lā-ja-. Ta-la' kih' he- ga-tēyh' ja-, he-ja- ga-na' jwē' lāā' dsa- hi- sa' lāā' israelita mah' lā-ja- lā-hee' dsē' dsa- Israel hnaayh' Dio ka-lāh' lā-hmēē'. ¹² Kih' he- ga-tah' dsa- Israel dsoo', he-ja- ga-la' llū' kih' lā-jēē' dsa- jmi-gyuu'. Hi' kih' he- ga-jāy' ta' koo', he-ja- jnaah' la' kih' hi- sa' lāā' judiu. Ha- ga' sa' le' llū' cha-ga-miuh- kih' lā-jēē' dsa- wa-ra- ga-jēeyh' ka-lāh' kyaah' Dio.

¹³ Pero cha- he- jwēēhn' hnāh' dsa- hi- sa' lāā' judiu. Jēēh' na-hāan' laan' apóstol mah' hlēēhn' dsa- hi- sa' lāā' judiu, he-ja- jmeen' kyeē' ta' he- jmeen' la-. ¹⁴ Hnoon' wa-ra- jāh' kih' dsa- hi- te-ju- kin' kyaah', lā-lliyh' kyaah' hnāh', ha- ga- che- lā-ja-, lā-hee' dsēy' hnaayh' Dio ka-lāh', mah' lāā' kō-lāā'. ¹⁵ Kih' he- ga-jāy' ta' koo' dsa- judiu, he-ja- ga-jūih' juu' kih' dsa- jmi-gyuu' kyaah' Dio. ¿Ha- lā' le' kih' dsa- judiu, wa-ra- ga-jēeyh' kyaah' Dio ka-lāh'? Le' kiyh' lā-koo- he- ma-lā-jūiyh' he- ma' na-jūuy'. ¹⁶ Cher'mah' la' kwaat-, la' kih' Dio he'niih' he- hwēē- to-nē', lā-ja- la' kiyh' ka-lāh' lā-jē- tūka' he- dsa-chaā'. Hi' cher'mah' la' kih' Dio jmoo' hma-, lā-ja- la' kiyh' sa'goh' ka-lāh'.

¹⁷ Dsa- judiu he' lāā' lā-koo- sa'goh' hma- olivo llū'. Lā-koo- dsa-hla' goh' hma-, lā-ja- ga-la' kih' kō-llāā' dsa- judiu he'. Hi' hne- dsa- hi- sa' lāā' judiu, lāāh' lā-koo- sa'goh' hma- olivo nuu-. Hi' ma' heh- hne- hōō' dsa- judiu he', lā-koh' he- ma- na-chuh' dsōh' hma- olivo llū'. Hi' kyaah' he- ja-, ma-tēēh' be' ma-lāāh' koo- ba' kyaah' hma- olivo ja-. ¹⁸ Ta' jmāā' hāah' jōōh' kyaah' gooh' hma- ja-. Jēēh' sa' cha- he- kih' he- jmāāh' hāah' jōōh'. ¿Che' sa' nēh', ja- he' hne- āāh' jmoo' hma- ja-? Jmoo' hma- ja-ba' āāh' hne-.

¹⁹ Ha- ga- che- ga-chiuh' jnā': "Ga-hla' gooh' hma- olivo ja-, he-ja- ga-kwa' jwē' kin' he- ga-hen' hōō' dsa- judiu he'."

²⁰ Dsoo' ba' lā-ja- ga-la'. Pero Dio ga-hwēē' dsa- he' hōōy' jee' ma' tāāyh', kih' he- sa' ga-jmee' dsoo' dsēy'. Hi' hne-, llū' la' kyah', kih' he- ma-dsoo' hoh'. He-ja- ta' jmāā' hāah' jōōh', hnōō' wa' gah' ba'. ²¹ Jēēh', cher'mah' sa' ga-lā-jōh' dsē' Dio kyaah' sa'goh' hma- llū' ja-, ni' lā-ja- sa' lā-jōh' dsēy' kyaah' hne-.

²² Kye- da' hnāh' kwaat-, cha-miuh- llū' dsē' Dio hi' lā-ja- hāāy' ka-lāh'. Kyaah' dsa- hi- ga-hwēēy' he', ga-lā-hāāy'. Pero kyaah' hne- llū' dsēy', cher'mah' sa- jmeeh' ta' koo' he- llū' dsēy' kyaah' hne-. Pero cher'mah' ga-jmeeh' ta' koo', le' kyah' lā-koo- ga-la' kih' dsa- he'. ²³ Cher'mah' dsa- he' ga-jēēh' ka-lāh' jmeey' dsoo' dsēy' kih' Dio, dsa-heey' ka-lāh' hōōy' jee' ma' tāāyh'. Dio cha- cha-miuh' be' kih'. Le' chaayh' ka-lāh' lā-hmēē'. ²⁴ Hne- dsa- hi- sa' lāā' judiu, hi- ma' lāā' kyaā' hma- olivo nuu-, ga-lāāh' hne' kyaā' hma- olivo llū', ma'ke' sa' lle' ma' le' lā-ja-. Ha- ga' sa' le' chuuh' ka-lāh' sa'goh' hma- olivo llū' kyaah' ma-ra- chaah' kih'.

²⁵ Jōōhn', hnoon' lā-ngēēh' hnāh' juu' he- ma' na-hmāā' jāā' mah' sa' jmāāh' hnāh' hāah' kaah'. Dsoo' ba' ga-lā-chaah' dsa- Israel pero ja' lā-jēē-. Kih' he-ja-, ga-jāy' ta' koo' lā-jūih' dsēē' lā-jēē' hi- sa' lāā' judiu heeyh' juu' kih' Dio. ²⁶ Ma'ja- ga-lāā' lā-jēē' dsa- Israel, lā-koo- na-si' juu' kih' Dio:

Jwi- Sión ya-hēē' jaa- hi- lāā- dsa-, chey' dso' kye- kih' lā-jēē' sa'ju- kih' Jacob.

²⁷ He- la- ja- hmooh' he- ga-jmeen' kyaah' dsa- judiu, wa-ra- ga-tē' jee' chen' dso' kye- kiyh', ga-jāh' Dio.

²⁸ Dsa- judiu he' na-hōōyh' kih' ju'hmēē', he-ja- ga-la' llū' kyah' hnāh'. Pero ta-la' kih' he- ma-na-lleēh' dsa- judiu he', he-ja- lā' ma-hnāā' ba' Dio, kih' he- ga-lā-h-nāāy' dsa- ma-gyuh' kyaā' jnāāh'. ²⁹ Wa-ra- ga-tēēh' Dio dsa-, sa' mi-siyy' juu' kiyh'. Hi' lā-ja- wa-ra- ga-kwēēyh' dsa- he- la' kwēēyh', sa' kōoy' ka-lāh'. ³⁰ Jāā' ba' sa' ma' nuuh' hnāh' kih' Dio, pero ma' lā-nih' dsēy'

hnäh' kih' he- ga-lä'chaaḥ' dsa- judiu kyaayh'. ³¹Ja-ba' lä'ja- na', sa- nuuh' dsa- judiu he' kih' Dio. Pero ma-ra' he- lä-nih' ba' dsē' Dio kyaayh', lä'koo- ga-lä-nih' dsēy' kyah' hnäh'. ³²Ga-kwa' ba' Dio jwē' he- ga-lä'chaaḥ' ga-lä-jēē' dsa- mah' lä-ja- lä-nih' dsēy' kih' lä-hii' nē' ba'.

³³He- ba' che- kyuuḥ' Dio. Peer- cha- cha-miih- huḥ'dsē- kiyh'. Ni- jaa- sa- lloo- lä-ngēē' lä'koo- la' hih' he- jmee- Dio, hi- ni- sa- dsēē' jne' lä-ngēē' jne' ha- lä- la' jwē' kiyh'. ³⁴Ha- chaa- hi- ngēē' ha- lä- la' huḥ'dsē- kih' Dio? Ha- chaa- hi- lih' kwēēyh' nuuh'? ³⁵Ha- chaa- hi- ga-kwēēh' Dio miih- he- cha- kiyh', mah' jmeey' bii' jiih' Dio ka-läh'? ³⁶Jēēh', lä-jē- he- cha', gwa' kih' Dio ba' ja', hñii' bih' ga-jmeey', kiyh' ba' la' ga-lä-jē'. Lä-ja-, wa' jmeen' juuh- kih' Dio jnän' lä-jē' joh' jmiḥ' cha-. Wa' la' lä-ja-.

12

Hnøḥ' ngēē' jne' hñaan' kih' Dio

¹Øḥn', lä'llu' he- ga-lä-nih' dsē' Dio jne', he- ja- na- chuun' kyaah' hnäh' ngēē' hnäh' hñaah' kih' Dio lä- he- jngēēh' hnäh' jah' nē' na'hyoo'. Jēēh' he- ngēē' jne' hñaan' kiyh', he- na- ba' la' na- jngii' kih' Dio hi- tih' dsēy' ka-läh'. Koo- he- na- ba' lle' kih' jmeeh' hnäh' hi- jmee' jmiḥ' kiyh'. ²Ta- jmee- hnäh' lä'koo- jmee' dsa- jmi-gyuuḥ'. Hnøḥ' lä-sēēh' hnäh', wa' lä-h-mēē' huḥ'dsē- kyah' hnäh' mah' lä-kyuuḥ- hnäh' lä-jē' he- tih' dsē' Dio. Jēēh', sa- jmää' kiyh' he- la' wa' la' cha- la'. He- llu' jmah' ba' tih' dsēy'.

³Na- hñaan' ta' la- kih' he- llu' dsē' Dio kyaah' jnä', he- ja- jwēēhn- hnäh', ta- ngēē' hnäh' jwē' lä'koo- laah' hnäh'. Jmee' hnäh' huḥ'dsē- lä'koo- lle' kyah' hnäh' ba' kyaah' lä'koo- te' he- ma-hñah- hnäh' kih' Dio. ⁴Lä'koo- la' kih' jmi-ngo' jnän', cha- cha-miih- he- na-ku- na-chaḥ' kyaah', pero sa- la' koo- ba' ta' kiyh'. ⁵Ja- ba' lä'koo- la' jmi-ngo' jnän', lä-ja- jwēē' jne' kih' Cristo, hi- koo- ba' ma-laa' jne' jee' lä-jēē' jne' kyaayh'. He-ja- la' lä'koo- he- na-ku- na-chaḥ' lä-jēē' jne' ko-jøh'. ⁶Lä-jaa- lä-jaa' jne', ga-hñah' jne' ma- koo-

nēē' ta' he- jmeen', kih' he- llu' dsē' Dio kyaah' jne'. He-ja-, cher'mah' hi- ga-hyoh' ta' he- ngēēy' juu' kih' Dio, wa- ngēēy' lä'koh' te' he- ma-lä-dsoo' dsēy' ba'. ⁷Hi- cher'mah' hi- ga-hyoh' ta' he- jmeey' ta' he- kih' dsa', wa' jmee' bih'. Hi- cher'mah' hi- ga-hyoh' ta' he- mi-tēēy' dsa-, wa' mi-tēēy' ba'. ⁸Hi- cher'mah' hi- ga-hyoh' ta' he- hlēēyh' dsa-, wa' hlēēh' bih'. Hi- hi- ga-hyoh' ta' he- kway' he- cha- kiyh' kwēēyh' dsa- kyaayh', wa' kwa' bih' ja- kyaah' hih'. Hi- hi- ga-hyoh' ta' he- kay' nē' kih' dsa- kyaayh', wa' jmee' bih' kwee-. Hi- hi- ga-hyoh' ta' he- lä-nih' dsēy' kih' dsa', wa' jmeey' lä'kaa- tuh-dsēy'.

⁹Jmee' hñaah' dsa- kyaah' pero ja- koo- jmeeh- ba'. Jmee' hnäh' ta' koo' he- hliih', go-taah' hnäh' koo- hweh- kyaah' he- llu' jmah' ba'. ¹⁰Wa' hñaah' hnäh' øḥh' hnäh' lä'koo- lle' kih'. Jmee' kyee' ga- øḥh' hnäh' lä'koh' ga- hñaah' hnäh'.

¹¹Kwa' hnäh' be', ta- jmee- hnäh' jwēh' hnäh'. Jmee' hnäh' ta' he' kih' Dsa-jøḥh' jnän' lä'kaa- tuh-hoh' hnäh'.

¹²Wa' jēē- hoh' hnäh' kih' he- ma-cha- o-jøh' dsē- kyah' hnäh'. Wa' jøh- hoh' hnäh' he- jēēh' hnäh' wiḥ', ta- tu' hnäh' he- chuuh- hnäh' kyaah' Dio.

¹³Kwa' be' kih' hi- laa' kyaah' Dio cher'mah' cha- he- jmee' bii' kiyh'. Heḥh' hnäh' llu' lä-jēē' hi- tēē- cha'neh' kyah' hnäh'.

¹⁴Chiih' Dio, wa' mi-jää' lä-jēē' hi- jmeeh- hnäh'. Ngii' llu' kiyh', ta- jwä' dso'jwiḥ' nē' kiyh'.

¹⁵Wa' jēē- hoh' hnäh' kyaah' hi- jēē- dsē', hooḥ' hnäh' kyaah' hi- hooḥ-.

¹⁶Wa' hii' koo- ba' huḥ'dsē- kyah' hnäh'. Ta- jmää' hnäh' hñaah' kaah', heḥh' hnäh' hi- tä-nee'. Ta- jmee' hnäh' kyuuḥ- cha-miih-.

¹⁷Ta' jiih' hnäh' hliih' kih' ni- jaa- hi- jmee- he- hliih' kyah' hnäh'. Kwa' hnäh' be' ha- lä- jee' jmeeh' hnäh' he- llu' kih' lä-jēē- ba'. ¹⁸Lä-jiih' jee' le' kwa' hnäh' be' go-taah' hnäh' llu' kyaah' lä-jēē' dsa'. ¹⁹Øḥn' hi- hñaan', ta- teeh' hnäh' jwiḥ- kih' dsa'. Hñii' ba' Dio ga-tēē' heeyh' wiḥ', lä'koo- ma-na-sii-: "Jnä' ba' teēhn' jwiḥ' kiyh', jnä' ba' mi'hmaahn' kiyh'", ga-jäh'

Dio. ²⁰ Lă'jă- na-si- ka-lăh': "Cher'mah' kyoh' hî- na-høoh' kyah' hnăh', kwëëyh' he- kuyh'. Hî- cher'mah' lă-ki- dsëy', kwëëyh' he- hîyh'. Kyaah' he- jmeeh' hnăh' lă'jă-, jă- o-hih' kih' hî- na-høoh' kyah' hnăh'." ²¹ Ta- kwa- jwë' lla-dsëë- he- hliih' kyah' hnăh'. Jmee' hnăh' he- llu' jmah' ba', lă'jwë' jă- lla-dsëë- hnăh' kih' he- hliih'.

13

Hnøø' mî'te' jne' kih' dsa-ta'

¹ Lă'jëë- jne', jmee- bi- mî'te' jne' kih' dsa-ta'. Jëëh' nî- jaa- dsa-ta' sa- tăäh' ta-lă- tăäh'. Kih' Dio ba' ja' he- na-hña- lă'jëë- dsa-ta'. ² Cher'mah' hî- chaah' kyaah' dsa-ta', he- chaayh' kyaah' mada- he- ga-jmee' Dio ba' jă-. Hîh' hî- jmee- lă'jă-, hnooyh- ha- lă- jwë' jee- dsooy' kyaah' dso-jwii' ba' jă-. ³ Sa- tăäh' dsa-ta' mah' jøøyh' hî- jmee- he- llu'. Hî- jmee- he- hliih' ba' hii' goo- kiyh' kyaah' dsa-ta'. Cher'mah' sa- hnooh- hii' goo- kyah' kyaah' dsa-ta', jmee- he- llu' jmah' ba' mah' hlëëyh' llu' kyah'. ⁴ Dsa-ta' hî- tăäh' na-hña- kih' Dio, na-hña- jmee- he- llu' kyah'. Pero cher'mah' jmeeh- he- hliih', he-jă- ba' hii' goo- kyah'. Jëëh' sa- tăäh' dsa-ta' he- koo- laay' dsa-ta' ta-jmah'. Na-hña- kih' Dio mah' llay' ta- lă- hnøø' kih' hî- jmee- he- hliih' ba'. ⁵ Jmee- bi- mî'te' jne' mada- kih' dsa-ta' mah' sa- jmeeyh' jne'. Hî- lă'jă- jmee- bi- mî'ten' mah' sa- cha- he- kih' hni- huudse- jnăn'.

⁶ Hî- lle' kih' mî-hmaah' dsa- ku'sih-. Jëëh' dsa-ta' na-hña- jmeey' lă-koo- hnøø' Dio ba', koo- he- na- ba' la' ta' kiyh'. ⁷ Hnøø' mî-hmaah' hnăh' lă'jë- he- ääh- hnăh'. Cher'mah' koo' dsa- ku'sih-, lle' kih' mî-hmaah' hnăh'. Cher'mah' he- ga- gä-tëëh' hnăh' mî-hmaah', jă- mî-hmaah' hnăh'. Jă- jiih' hnăh' juu' llu' kyaah' lă'jëë- hî- lă- ta' hî- wa' gah' hnăh' miih- kyaayh'.

⁸ Jă- mî-hmaah' hnăh' he- ääh- hnăh' kih' dsa-. He- ää- jne' kih' dsa-l- lă- ba'. Pero he- hnă- jne' dsa-kyaahn', jih' koh' sa- ää- jmi- lă- jne'. Jëëh', he- hnă- jne' dsa-kyaahn', he- ma-mi-te' jne' lă-koo- jăh' ley ba' jă-. ⁹ Lă-la- jăh' ley:

"Ta- kaah' wa' hî- cha- hî-, ta- jngëëh' dsa-, ta- hii' kih' dsa-, ta- bääh' dsa- kyaah' juu' ta' juu', ta- wa' heë' hoh' he- ga' cha-", hî- cha- ga' jyoh' nua- he- lle' nē- ley. Pero ma-mi-teh' ba' hne- lă'jë- nua- la-, cher'mah' jmeeh- lă-koo- jăh' jee' la-: "Wa' hnaah' dsa-kyaah', lă-koo- hnaah' hnaah'." ¹⁰ He- hnă- jne' dsa-kyaahn', sa- cha- jwë' jmeen' he- hliih' kiyh'. Lă'jwë' jă-, dsa-lă-te' lă-koo- lle' nē- ley.

¹¹ Kyë' da' hnăh' kwaat- ha- lă- ngoo' la' jmi-gyuu-. Hnøø' na- nē- jne', jëëh' ma-n- goo' ya-jăh' he- lă- jne'. Miih- ga' hnøø' na', lă- koh' ma' ga-heëh' jni-'. ¹² Ma-ngoo' hwë' ba' la-, ngoo' ya-jăh' jmi-. Mo-so- wa' jmee' ga' jne' he- hliih' lă-koo- tēë' dsa- jmee- ta-lă- hwë'. Wa' mî-llu- jne' hna- lă-hnøø' kih' hî- tăäh' jee' wa'je-. ¹³ Wa' jmeen' he- llu' jmah' ba', lă-koo- tēë' dsa- jmee- jmi-. Sa- wa' kih' hîh' ga-ngëë- jwëë', nî- he- jmeen' cha-hiih', hî- mē- hî- nua- sa- wa' jmeen' wa' la' cha-lă, nî- he- ga' jyoh' he- la' o-hih-, nî- he- hnee- jne', nî- he- wi' dsë- jne'. ¹⁴ Wa' dsa-toohn' koo- hweh- kyaah' Jesucristo Dsa-jøøh' jnăn'. Sa- wa' jmeen' he' kih' he- ngii- jmi-ngo' jnăn'.

14

Ta- wa' jmeen' jeh' dsë' øøh' jne'

¹ Heëh' hnăh' hî- sa- beë' kyaah' he- ma- dsoo' dsëy'. Ta- hlëëh' hnăh' kyaah' juu' wi', cher'mah' sa- ga- ma- kyuyh- lă-koh' hnăh'. ² Kō-llă- lă- le' ba' kuyh- lă'jë- he- cha-. Hî- kō-llă- hî- sa- cha- be' kih', kuyh- ma-la' mii' he- jngëë- dsa- ba'. ³ Hî- lă- le' ba' kuyh- lă'jë-, sa- wa' mî-kwayh' kih' hî- sa- kuh-. Hî- hî- sa- kuh-, sa- wa' kyey' kwaat- kih' hî- kuh-, jëëh' ma- heeh- ba' Dio kiyh'. ⁴ Hee- laah' hne-, he- kyeh' kwaat- kih' hî- lă- kya- jnah'? Hni- ba' dsa-jny- nē- che' jmeey- he- llu' o- che' jmeey- he- hliih'. Pero ma-ra- he- go-hëë- bih' llu', jëëh' Dio cha- cha-miih- be' kih', sa- kway- jwë' täyh'.

⁵ Kō-llă- jmee- kyëë' ga' koo- jmi- lă-koh' ga' jyoh' jmi-. Hî- cha- jnah' ka-lăh', laay', kwee- ba' la' lă'jë- jmi-. Pero lă-jă- lă-jă- hnăh', koo- hă- ba' jmee- hnăh' huudse- ha- lă- jmeeh' hnăh'. ⁶ Hî-

hoõ koõ jmĩ, kih¹ Dio ba¹ ja¹ jmeey¹. Hi¹ sa¹ jmee¹ he¹ kih¹ koõ jmĩ, kih¹ Dio ba¹ ja¹ jmeey¹ ka¹läh¹. Hi¹ hi¹ kuh¹ lä¹jē¹ nëē¹, he¹ jmeey¹ kih¹ Dio ba¹ ja¹, jēēh¹ kway¹ ti¹hmaah¹ kih¹ Dio. Hi¹ hi¹ sa¹ kuh¹ lä¹jē¹ nëē¹, lä¹ja¹ he¹ jmeey¹ kih¹ Dio ba¹ ja¹, hi¹ kway¹ ti¹hmaah¹ kih¹ Dio ka¹läh¹. ⁷Jēēh¹, ni¹ jaa¹ sa¹ chaa¹ ta¹la¹ chaa¹ hñii¹, hi¹ ni¹ jaa¹ sa¹ juu¹ ta¹la¹ juu¹. ⁸Cher¹mah¹ chaa¹ jne¹, kih¹ Dio ba¹ ja¹ chaa¹ jne¹. Hi¹ cher¹mah¹ ga¹juu¹ jne¹, kih¹ Dio ba¹ ja¹ juu¹ jne¹. Lä¹ja¹ cher¹mah¹ chaa¹ jne¹ o cher¹mah¹ ga¹juu¹ jne¹, laa¹ jne¹ kyaah¹ Dio ba¹. ⁹Kih¹ he¹ja¹, ga¹juu¹ Cristo hi¹ ga¹lä¹jiyyh¹ ka¹läh¹ mah¹ leey¹ juu¹ hi¹ ma¹ na¹ juu¹ hi¹ leey¹ juu¹ hi¹ chaa¹ ka¹läh¹.

¹⁰Pero hne¹, ¿he¹la¹ kye¹ kwaat¹ kih¹ oõh¹? Hi¹ hne¹ ka¹läh¹, ¿he¹la¹ mi¹kwa¹ oõh¹? Lä¹jēē¹ ba¹ jne¹ dsa¹nōon¹ cha¹nē¹ Cristo mah¹ kay¹ ju¹dsoo¹ jnän¹. ¹¹Jēēh¹, lä¹koo¹ na¹si¹:

Jmeen¹ dsoo¹, ga¹jah¹ Dio, lä¹jēē¹ dsa¹ juu¹h¹ jnē¹ cha¹nē¹,

lä¹jēē¹ dsa¹ jmi¹gyuu¹ ha¹ kih¹ Dio.

¹²Kyaah¹ juu¹ la¹ dsa¹lä¹ngēē¹ jne¹, lä¹jēē¹ ba¹ jne¹ ngēē¹ kwaat¹ jnän¹ cha¹nē¹ Dio.

¹³He¹ja¹ mo¹so¹ wa¹ kyen¹ kwaat¹ kih¹ dsa¹kyaahn¹. Llu¹ ga¹ wa¹ jmeen¹ lä¹la¹ ba¹. Sa¹ wa¹ jmeen¹ tēh¹ oõh¹ jne¹ ni¹ he¹ jmee¹ jne¹ jeh¹ dsēy¹. ¹⁴Kih¹ he¹ kyaahn¹ Jesús Dsa¹jōh¹ jnän¹, he¹ja¹ man¹ kwe¹ ni¹ koo¹ sa¹ cha¹ he¹ soh¹ ta¹la¹ soh¹ hñii¹. Pero cher¹mah¹ cha¹ he¹ laa¹ dsa¹ soh¹, kih¹ hi¹ he¹ lä¹ma¹ngoo¹ ja¹ ba¹ soh¹. ¹⁵Cher¹mah¹ ga¹jmeeh¹ jeh¹ dsē¹ oõh¹, kih¹ he¹ ma¹kuh¹ koo¹ nëē¹ ma¹ he¹ sa¹ kuyh¹, he¹ mo¹so¹ hnaah¹ ba¹ hñii¹ ja¹. Ta¹ heē¹ dsē¹ oõh¹ kyaah¹ he¹ kuh¹, jēēh¹ Cristo ga¹juu¹ kiyh¹. ¹⁶Lä¹ja¹ ta¹ kwa¹ jwē¹ hlēēh¹ dsa¹ wii¹ kih¹ koo¹ he¹ jmää¹ jnän¹.

¹⁷He¹ ga¹nōo¹ jne¹ kyaah¹ juu¹ kih¹ Dio, sa¹ la¹ kih¹ he¹ kih¹hih¹ jne¹. Pero he¹ jmee¹ jne¹ he¹ llu¹, he¹ hii¹tii¹ jnän¹ kyaah¹ oõh¹ jne¹, hi¹ he¹ jēē¹ dsē¹ jne¹ lä¹koo¹ kwa¹ Jmi¹lle¹ Na¹jngii¹, he¹ ja¹ ba¹ kyeē¹ jnän¹. ¹⁸Cher¹mah¹ jmee¹ ba¹ jne¹ he¹ na¹jee¹ hnääh¹ jne¹ Cristo, he¹ na¹ ba¹ti¹h¹ dsē¹ Dio hi¹ lä¹ja¹ ka¹läh¹ ti¹h¹ dsē¹ dsa¹.

¹⁹He¹ja¹ wa¹ kwan¹ be¹ wa¹ hnōōhn¹ ha¹ lä¹jee¹ hii¹ ti¹ jnän¹ hi¹ wa¹ hnōōhn¹ ha¹

lä¹jee¹ tēē¹ jne¹ cha¹ga¹miih¹ be¹ ko¹jōh¹ kyaah¹ oõh¹ jne¹. ²⁰Ta¹ heē¹ ta¹ kih¹ Dio kyaah¹ he¹ kuh¹ huh¹. Ju¹dsoo¹, ga¹lä¹jē¹ ba¹ he¹ kih¹hih¹ jne¹ na¹jngii¹. Pero la¹ hliih¹ cher¹mah¹ ga¹jeh¹ dsē¹ oõh¹ kyaah¹ he¹ kuh¹ huh¹. ²¹Kih¹ he¹ja¹, llu¹ ga¹ cher¹mah¹ sa¹ kuh¹ ngo¹, he¹ sa¹ huh¹ jmi¹ mi¹jēh¹ ma¹ää¹, ni¹ sa¹ jmeeh¹ ni¹ koo¹ ni¹ he¹ ga¹jyoh¹, he¹ kyaah¹ jmeeh¹ tēh¹ oõh¹ jne¹. ²²Hi¹ hne¹, che¹ jmeeh¹ dsoo¹ llu¹ ba¹ he¹ kuh¹ lä¹jē¹, wa¹ la¹ kyah¹ hñaa¹ ba¹ kyaah¹ Dio. La¹ llu¹ kih¹ hi¹ sa¹ hñii¹ huū¹dsē¹ kih¹ wa¹ra¹ ga¹kuyh¹ lä¹jē¹ he¹ laay¹ llu¹. ²³Pero cher¹mah¹ hi¹ jmee¹ to¹ dsē¹ kih¹ he¹ kuh¹hiyh¹, ma¹ na¹bääh¹ dsoo¹ ba¹ ja¹, kih¹ he¹ sa¹ ma¹kuyh¹ lä¹kaa¹ tuh¹dsēy¹. Hi¹ lä¹ja¹ kih¹ lä¹jē¹ he¹ jmee¹ jne¹, cher¹mah¹ sa¹ la¹ kyaah¹ koo¹ ba¹ huū¹dsē¹, ma¹la¹ dso¹kye¹ ba¹ ja¹.

15

¹Jne¹ hi¹ beē¹ kyaah¹ he¹ ma¹dsoo¹ dsēn¹, wa¹ jmeen¹ jōh¹ dsē¹ jne¹ kyaah¹ hi¹ sa¹ cha¹ be¹ kih¹. Sa¹ wa¹ jmeen¹ lä¹koo¹ hnōō¹ jne¹ hñaan¹. ²Lä¹jaa¹ lä¹jaa¹ jne¹ wa¹ jmeen¹ he¹ ti¹h¹ dsē¹ dsa¹kyaahn¹ ba¹ mah¹ wa¹ la¹ llu¹ kiyh¹ hi¹ lä¹ja¹ lä¹cha¹ cha¹ga¹miih¹ be¹ kiyh¹ cha¹nē¹ Dio. ³Jēēh¹ sa¹ ga¹hnooh¹ Cristo ma¹ jmee¹ lä¹ti¹h¹ dsēy¹ hñiiy¹. Lä¹la¹ ba¹ na¹si¹ kiyh¹: “He¹ hliih¹ he¹ ma¹ hlēēh¹ dsa¹ kyah¹, ja¹ nē¹ kin¹.” “Lä¹jē¹ juu¹ he¹ ma¹ na¹si¹ jāā¹, he¹ llu¹ jnän¹ ba¹ ja¹ he¹ na¹si¹ mah¹ mi¹tēē¹ jne¹ hñaan¹. Lä¹ja¹, kyaah¹ juu¹ kih¹ Dio, tēē¹ jne¹ be¹ hi¹ jmee¹ kwēēh¹ dsē¹ jne¹, hi¹ he¹ na¹ jmee¹ lä¹cha¹ o¹jōh¹ dsē¹ jnän¹ kyaah¹ Dio. ⁴Dio ba¹ he¹ hi¹ jmee¹ kwēēh¹ dsē¹ dsa¹ hi¹ kway¹ be¹ ka¹läh¹. He¹ja¹ ngiin¹ kiyh¹ mah¹ wa¹ jmeey¹ koo¹ nëē¹ ba¹ huū¹dsē¹ kih¹ lä¹jēē¹ hnäh¹ lä¹ hnōō¹ Cristo Jesús. ⁵Mah¹ lä¹ja¹ lä¹jēē¹ hnäh¹, kyaah¹ koo¹ nëē¹ ba¹ huū¹dsē¹, jmeeh¹ hnäh¹ juu¹h¹ kih¹ Dio, hi¹ laa¹ Jmii¹ Jesucristo Dsa¹jōh¹ jnän¹.

⁷He¹lä¹ja¹, lle¹ kih¹ heēh¹ hnäh¹ lä¹jaa¹ lä¹jaa¹ oõh¹ jne¹ lä¹koo¹ ga¹heeh¹ Cristo jne¹ mah¹ lä¹jnā¹ laa¹ jōh¹ Dio. ⁸Lä¹la¹ jwahn¹. Cristo ja¹ mah¹ ga¹hnooyh¹ he¹ llu¹ kih¹ dsa¹ judiu¹. Lä¹jwē¹ ja¹ ga¹lä¹te¹ juu¹ lä¹koo¹ ga¹bāāh¹ Dio hñii¹ kyaah¹ dsa¹ ma¹kaah¹ jnän¹. Ga¹mi¹jnāäh¹ he¹

ga⁺mi⁺te⁺ Dio juu⁺ kih⁺. ⁹Hi⁺ lä⁺ja⁺ jay⁺ kih⁺ dsa⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu mah⁺ jmee⁺ dsa⁺ he⁺ juuh⁺ kih⁺ Dio, kih⁺ he⁺ ga⁺lä⁺nih⁺ dsëy⁺ kiyh⁺. Lä⁺koo⁺ na⁺ sii⁺:

He⁺ja⁺ hlëehn⁺ llu⁺ hi⁺ hän⁺ kyah⁺ jee⁺ kih⁺ dsa⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu.

¹⁰Jyoh⁺ ka⁺lä⁺h⁺ jee⁺ na⁺sii⁺, hlëeh⁺ lä⁺la⁺:

Wa⁺jëë⁺ hoh⁺ hnäh⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu kyaah⁺ judiu hi⁺ laa⁺ kyaah⁺ Dio.

¹¹Hi⁺ na⁺ sii⁺ ka⁺lä⁺h⁺ lä⁺la⁺:

Hä⁺ hnäh⁺ kih⁺ Dio lä⁺jëë⁺ hnäh⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu,

lä⁺jë⁺ jee⁺ jwii⁺ ha⁺ jee⁺ tääh⁺ hnäh⁺, jmee⁺ hnäh⁺ juuh⁺ kiyh⁺.

¹²Hi⁺ ja⁺ ba⁺ lä⁺na⁺ jäh⁺ Isaa⁺ ka⁺lä⁺h⁺:

Hñaa⁺ jaa⁺ dsa⁺ jee⁺ chaah⁺ jmooh⁺ kih⁺ Isaa⁺, ya⁺hëë⁺ jaa⁺ hi⁺ jmee⁺ hih⁺ kih⁺ dsa⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu.

Dsa⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu, kay⁺ o⁺joh⁺ dsë⁺ kiyh⁺.

¹³Dio ba⁺ jmee⁺ he⁺ cha⁺ o⁺joh⁺ dsë⁺ jnän⁺. He⁺ja⁺ ngiin⁺ kiyh⁺ mah⁺ wa⁺ jmeey⁺ jëë⁺ hoh⁺ hnäh⁺ cha⁺miih⁺ hi⁺ wa⁺ jmeey⁺ hii⁺ tii⁺ kyah⁺ hnäh⁺ kih⁺ he⁺ ma⁺dsöo⁺ hoh⁺ hnäh⁺ kiyh⁺, mah⁺ lä⁺ja⁺ wa⁺ lä⁺cha⁺ cha⁺miih⁺ o⁺joh⁺ dsë⁺ kyah⁺ hnäh⁺ ta⁺la⁺ kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Jmi⁺lle⁺ Na⁺jngii⁺.

Na⁺hñaa⁺ Paa⁺ kwa⁺ ju⁺hmëë⁺ kih⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu

¹⁴Man⁺ kwee⁺ kyah⁺ hnäh⁺ øøhn⁺, llu⁺ hoh⁺ hnäh⁺ jwërte⁺, hi⁺ cha⁺ cha⁺miih⁺ huüdsë⁺ llu⁺ kyah⁺ hnäh⁺, hi⁺ kyuuh⁺ hnäh⁺ kwëeh⁺ nuuh⁺ dsa⁺ kyaah⁺ hnäh⁺.

¹⁵Hnäh⁺ øøhn⁺, koo⁺ jee⁺ koo⁺ llah⁺ ma⁺ tuu⁺ dsën⁺ ma⁺ siin⁺ kyah⁺ hnäh⁺ lä⁺koo⁺ te⁺ lä⁺ dsën⁺ mah⁺ mi⁺dsöohn⁺ hoh⁺ hnäh⁺ he⁺ ma⁺ mi⁺tëëh⁺ hnäh⁺ jää⁺. Ta⁺ la⁺ na⁺ hñaan⁺ jmeen⁺ kih⁺ Dio, kih⁺ he⁺ llu⁺ dsëy⁺ kyaah⁺ jnä⁺, ¹⁶mah⁺ jmeen⁺ ta⁺ kih⁺ Cristo jee⁺ tääh⁺ dsa⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu, kwan⁺ ju⁺hmëë⁺ kih⁺ Dio. Hi⁺ lä⁺ja⁺ ngëen⁺ dsa⁺ he⁺ kih⁺ Dio. Hi⁺ tih⁺ ba⁺ dsëy⁺ kih⁺ hi⁺ he⁺, jëeh⁺ Jmi⁺lle⁺ Na⁺jngii⁺ ga⁺jmäy⁺ ma⁺na⁺lluuy⁺.

¹⁷Kih⁺ he⁺ kyaahn⁺ Cristo Jesús, he⁺ja⁺ chaan⁺ llu⁺ kyaah⁺ ta⁺ he⁺ jmeen⁺ kih⁺ Dio.

¹⁸He⁺ja⁺ sa⁺ tuu⁺ dsën⁺ hlëehn⁺ he⁺ ga⁺ jyoh⁺. Ma⁺la⁺ he⁺ ga⁺jmeë⁺ Cristo kyaah⁺ jnä⁺, he⁺ja⁺ ba⁺ mi⁺jnaän⁺. Kyaah⁺ be⁺ kiyh⁺, ga⁺kwan⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺

judiu hi⁺ cha⁺ ga⁺jyoh⁺ he⁺ ga⁺jmeen⁺, heh⁺ he⁺ ga⁺hëeh⁺ dsa⁺ kih⁺ Dio. ¹⁹Kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Jmi⁺lle⁺ kih⁺ Dio ga⁺jmeen⁺ ja⁺ koo⁺ nëë⁺ he⁺ juh⁺ gaa⁺. Lä⁺ja⁺ ga⁺lөө⁺ kwan⁺ juu⁺ kih⁺ Cristo jwii⁺ Jerusalén hi⁺ ngoon⁺ lä⁺ku⁺ lä⁺jii⁺ hwa⁺ ja⁺, lä⁺jiih⁺ ga⁺tëen⁺ hwa⁺ Ilfrico. Lä⁺kaa⁺ jee⁺ ja⁺ ga⁺kwan⁺ ju⁺hmëë⁺ kih⁺ Cristo. ²⁰Lä⁺jwë⁺ ja⁺, ga⁺kwan⁺ be⁺ ngoon⁺ na⁺kwan⁺ ju⁺hmëë⁺ ta⁺ jee⁺ sa⁺ ga⁺ ma⁺lloo⁺ juu⁺ kih⁺ Cristo, mah⁺ sa⁺ mi⁺k-waan⁺ ta⁺, ja⁺ba⁺ jee⁺ ma⁺lөө⁺ jñah⁺. ²¹Ga⁺la⁺ ba⁺ lä⁺koo⁺ na⁺ sii⁺ he⁺ jäh⁺ lä⁺la⁺: Hi⁺ sa⁺ ga⁺ ma⁺nuu⁺ hii⁺ juu⁺ kiyh⁺, jëëy⁺ ba⁺. Hih⁺ dsa⁺ hi⁺ sa⁺ ga⁺ ma⁺nuu⁺, lä⁺ngëë⁺ bih⁺.

Ga⁺jmeëh⁺ Paa⁺ juu⁺ he⁺ dsa⁺kay⁺ kuu⁺, kih⁺ øøh⁺ jne⁺ hi⁺ lla⁺kyaah⁺

²²Kih⁺ he⁺ ja⁺ ba⁺ sa⁺ hii⁺ kwa⁺ ja⁺ na⁺jëen⁺ hnäh⁺. Sa⁺ ma⁺jään⁺ go⁺ te⁺. ²³Pero na⁺, mo⁺so⁺ cha⁺ jee⁺ niin⁺ hi⁺ ma⁺hya⁺ ji⁺ñe⁺ hëë⁺ dsën⁺ niin⁺ na⁺jëen⁺ hnäh⁺. ²⁴He⁺ja⁺ wa⁺ra⁺ ga⁺të⁺ jee⁺ niin⁺ ta⁺ España, jmeen⁺ huüdsë⁺ dsa⁺ ngëen⁺ ta⁺ na⁺. Hnoon⁺ na⁺jëen⁺ hnäh⁺ mah⁺ dsa⁺toohn⁺ miih⁺ jmi⁺ hi⁺ lä⁺joh⁺ dsë⁺ jne⁺. Hi⁺ wa⁺ra⁺ ga⁺të⁺ jee⁺ ya⁺hëen⁺, hnoon⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ be⁺ kin⁺ he⁺ kyaah⁺ niin⁺ ta⁺ cha⁺në⁺. ²⁵Pero to⁺ në⁺ niin⁺ ta⁺ Jerusalén na⁺kwan⁺ be⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺ hi⁺ tääh⁺ jee⁺ ja⁺.

²⁶øøh⁺ jne⁺ hi⁺ tääh⁺ Macedonia kyaah⁺ hi⁺ tääh⁺ Acaya ga⁺juuh⁺ ga⁺lääyh⁺ miih⁺ kuu⁺ he⁺ ngëen⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺ hi⁺ tä⁺ñee⁺ hi⁺ tääh⁺ Jerusalén. ²⁷Lä⁺ja⁺ lla⁺ dsëy⁺ jmeey⁺ hi⁺ lä⁺ja⁺ ga⁺tëëy⁺ jmeey⁺ kih⁺ judiu he⁺. Jëeh⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu ga⁺hyoyh⁺ he⁺ la⁺ kwa⁺ Dio ta⁺la⁺ kih⁺ dsa⁺ judiu. He⁺ja⁺ lle⁺ kih⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu, jmee⁺ be⁺ kih⁺ dsa⁺ judiu kyaah⁺ miih⁺ he⁺ cha⁺ kiyh⁺ ka⁺lä⁺h⁺. ²⁸Ma⁺ la⁺ ma⁺ dsa⁺ lä⁺jë⁺ he⁺ jmeen⁺ la⁺ hi⁺ ti⁺lloohn⁺ kuu⁺ he⁺ ga⁺juuh⁺ ga⁺lääh⁺ ja⁺ kwëehn⁺ hi⁺ tä⁺ñee⁺, ja⁺ ga⁺ dsa⁺ngëen⁺ ta⁺ na⁺ kyah⁺ hnäh⁺ wa⁺ra⁺ ga⁺të⁺ jee⁺ niin⁺ ta⁺ España. ²⁹Ma⁺ ba⁺ jnä⁺, cha⁺ miih⁺ mi⁺jää⁺ Dio hnäh⁺ kyaah⁺ ju⁺hmëë⁺ kih⁺ Cristo wa⁺ra⁺ ga⁺lloon⁺ ta⁺ jee⁺ tääh⁺ hnäh⁺.

³⁰Chuun⁺ kyaah⁺ hnäh⁺ øøhn⁺, ta⁺la⁺ kih⁺ Jesucristo Dsa⁺jøøh⁺ jnän⁺ hi⁺ ta⁺la⁺ kih⁺ he⁺ hnää⁺ Jmi⁺lle⁺ jne⁺. Ta⁺ jmee⁺ hnäh⁺ hñaa⁺ hoh⁺, kwa⁺ hnäh⁺ be⁺ kin⁺, ja⁺ ngiih⁺ hnäh⁺ kin⁺ kih⁺ Dio, ³¹mah⁺ sa⁺ cha⁺ he⁺ dsa⁺ngëen⁺ jee⁺ kih⁺ hi⁺ chaah⁺ hi⁺ tääh⁺

Judea. Hiⁿ ngiiⁿ hnähⁿ kinⁿ kaⁿ lähⁿ kih⁴ Dio mahⁿ yaⁿ hiiⁿ lluⁿ jeeⁿ tiⁿ loohnⁿ kuuⁿ laⁿ kih⁴ ɔɔh⁴ jne⁴ hiⁿ tääh⁴ Jerusalén. Hnoon⁴ wa⁴ heeh⁴ bih⁴ llu⁴. ³² Lăⁿ jaⁿ ngiiⁿ hnähⁿ kinⁿ mahⁿ jĕĕ⁴ dsën⁴ wa⁴ ra⁴ ga⁴ tĕ⁴ jee⁴ lloon⁴ jee⁴ tääh⁴ hnäh⁴, hi⁴ tĕeh⁴ jne⁴ kɔ⁴ jɔh⁴ dsĕ⁴ jne⁴ jee⁴ na⁴, cher⁴ mah⁴ lăⁿ jaⁿ hnøø⁴ Dio. ³³ Dio, hiⁿ jmee⁴ hii⁴ ti⁴ jnän⁴, wa⁴ kyaah⁴ lăⁿ jĕĕ⁴ hnäh⁴. Wa⁴ la⁴ lăⁿ ja⁴.

16

Jee⁴ ga⁴ dsaa⁴ ga⁴ hih⁴ Paa⁴ juu⁴

¹ Jmeen⁴ juu⁴ kyah⁴ hnäh⁴ ɔɔhn⁴, dsa⁴ mĕ⁴ ɔɔh⁴ jne⁴ Febe jmee⁴ bih⁴ kwee⁴ ta⁴ he⁴ hă⁴ gooy⁴ gwah⁴ jwii⁴ Cencrea. ² Heeh⁴ hnäh⁴ lăⁿ hnøø⁴ Dsa⁴ jɔh⁴ jnän⁴, lăⁿ ää⁴ jmi⁴ jmeen⁴ kih⁴ hi⁴ ma⁴ na⁴ jngĕĕ⁴. Jmee⁴ hnäh⁴ be⁴ kiyh⁴ cher⁴ mah⁴ he⁴ lla⁴ kyaay⁴, jĕĕh⁴ ma⁴ jmeey⁴ be⁴ kih⁴ jwĕĕ⁴ ɔɔh⁴ jne⁴ hi⁴ lăⁿ ja⁴ ga⁴ jmeey⁴ be⁴ kin⁴ ka⁴ läh⁴.

³ Jmee⁴ Dio kih⁴ Priscila kyaah⁴ Aquila, hi⁴ jmee⁴ ta⁴ kih⁴ Cristo Jesús kɔ⁴ jɔh⁴ kyaah⁴ jnä⁴. ⁴ Ma⁴ ke⁴ ga⁴ hii⁴ goo⁴ kiyh⁴ ma⁴ juuy⁴, ga⁴ nooy⁴ nĕ⁴ kin⁴. Hi⁴ ja⁴ ma⁴ la⁴ jnä⁴ kwan⁴ ti⁴ hmaah⁴ kiyh⁴, lăⁿ ja⁴ ka⁴ läh⁴ lăⁿ jĕ⁴ gwah⁴ jee⁴ tääh⁴ dsa⁴ hi⁴ sa⁴ laa⁴ judiu kwa⁴ ti⁴ hmaah⁴ kiyh⁴. ⁵ Lăⁿ ja⁴ ka⁴ läh⁴, jmee⁴ hnäh⁴ Dio kih⁴ lăⁿ jĕĕ⁴ ɔɔh⁴ jne⁴ hi⁴ dsa⁴ nĕe⁴ cha⁴ neh⁴ kiyh⁴. Hi⁴ jmee⁴ hnäh⁴ Dio kih⁴ Epeneto hi⁴ hnaan⁴, hi⁴ he⁴ to⁴ nĕ⁴ ga⁴ heeh⁴ juu⁴ kih⁴ Cristo hwa⁴ Acaya. ⁶ Jmee⁴ hnäh⁴ Dio kih⁴ María hi⁴ ga⁴ jmee⁴ cha⁴ mi⁴ ih⁴ ta⁴ jee⁴ kyah⁴ hnäh⁴. ⁷ Jmee⁴ hnäh⁴ Dio kih⁴ Adrónico kyaah⁴ Junia. Lăⁿ uu⁴ dsa⁴ goon⁴ he⁴ te⁴ ju⁴ kin⁴ kyaah⁴, na⁴ năäy⁴ ne⁴ hĕ⁴ kɔ⁴ jɔh⁴ kyaah⁴ jnä⁴. Lăⁿ jĕĕ⁴ apóstole ga⁴ lăⁿ hnăäy⁴ cha⁴ miih⁴ lăⁿ uu⁴ dsa⁴ he⁴, hi⁴ ga⁴ heeh⁴ jăä⁴ kih⁴ Cristo lăⁿ kɔh⁴ jnä⁴.

⁸ Jmee⁴ hnäh⁴ Dio kih⁴ Amplias hi⁴ hnaan⁴, hi⁴ hnaah⁴ Dsa⁴ jɔh⁴ jnän⁴ kɔ⁴ jɔh⁴ kyaah⁴ jne⁴. ⁹ Jmee⁴ hnäh⁴ Dio kih⁴ Urbano hi⁴ jmee⁴ ta⁴ kih⁴ Cristo kɔ⁴ jɔh⁴ kyaah⁴ jnä⁴, hi⁴ jmee⁴ hnäh⁴ Dio kih⁴ Estaqui ome⁴ kyaan⁴ hi⁴ hnaan⁴. ¹⁰ Jmee⁴ hnäh⁴ Dio kih⁴ Apele hi⁴ ma⁴ ya⁴ hĕĕ⁴ llu⁴ jee⁴ jmeey⁴ ta⁴ kih⁴ Cristo. Jmee⁴ hnäh⁴ Dio kih⁴ lăⁿ jĕĕ⁴ hi⁴ tääh⁴ cha⁴ neh⁴ kih⁴ Aristóbulo. ¹¹ Jmee⁴ hnäh⁴ Dio kih⁴ Herodión dsa⁴ hi⁴ te⁴ ju⁴ kin⁴ kyaah⁴. Jmee⁴ hnäh⁴ Dio kih⁴ hi⁴ tääh⁴

cha⁴ neh⁴ kih⁴ Narciso hi⁴ jmee⁴ kɔ⁴ jɔh⁴ kyaah⁴ Dsa⁴ jɔh⁴ jnän⁴. ¹² Jmee⁴ hnäh⁴ Dio kih⁴ Trifena hi⁴ kih⁴ Trifosa hi⁴ jmee⁴ ta⁴ kih⁴ Dsa⁴ jɔh⁴ jnän⁴. Jmee⁴ hnäh⁴ Dio kih⁴ Pérsida hi⁴ hnaan⁴ hi⁴ ga⁴ jmee⁴ cha⁴ miih⁴ ta⁴ kih⁴ Dsa⁴ jɔh⁴ jnän⁴. ¹³ Jmee⁴ hnäh⁴ Dio kih⁴ Rufo hi⁴ na⁴ lĕĕh⁴ kyaay⁴ Dsa⁴ jɔh⁴ jnän⁴, hi⁴ lăⁿ ja⁴ kih⁴ chooy⁴ ka⁴ läh⁴. Hi⁴ he⁴ ga⁴ jmăä⁴ jnä⁴ lă⁴ koo⁴ jooy⁴. ¹⁴ Jmee⁴ hnäh⁴ Dio kih⁴ Asíncrito, kih⁴ Flegonte, kih⁴ Herma, kih⁴ Patroba, kih⁴ Herme, hi⁴ kih⁴ lă⁴ jĕĕ⁴ ɔɔh⁴ jne⁴ hi⁴ tääh⁴ kyaayh⁴. ¹⁵ Jmee⁴ hnäh⁴ Dio kih⁴ Filólogo, kih⁴ Julia, kih⁴ Nereo hi⁴ kih⁴ dsa⁴ mĕ⁴ ɔɔyh⁴, hi⁴ lă⁴ ja⁴ kih⁴ Olimpa kyaah⁴ lă⁴ jĕĕ⁴ hi⁴ na⁴ jngĕĕ⁴ hi⁴ tääh⁴ kyaayh⁴.

¹⁶ Jmee⁴ hnäh⁴ Dio kih⁴ dsa⁴ kyaah⁴ hnäh⁴, hi⁴ ja⁴ chuh⁴ hnäh⁴ kiyh⁴ lă⁴ hnøø⁴ Dio. Lă⁴ koo⁴ lă⁴ koo⁴ gwah⁴ kih⁴ Cristo jmee⁴ Dio kyah⁴ hnäh⁴.

¹⁷ Pero chuun⁴ kyaah⁴ hnäh⁴ ɔɔhn⁴, lĕĕh⁴ hnäh⁴ kyaah⁴ hi⁴ hnøø⁴ jmee⁴ to⁴ năä⁴, hi⁴ jmeey⁴ dsa⁴ tĕh⁴ hnäh⁴ kih⁴ he⁴ kway⁴ jyoh⁴ juu⁴ he⁴ sa⁴ la⁴ lă⁴ koo⁴ juu⁴ he⁴ ma⁴ mi⁴ tĕĕh⁴ hnäh⁴. Ta⁴ jmee⁴ hnäh⁴ kɔ⁴ jɔh⁴ kyaayh⁴. ¹⁸ Jĕĕh⁴ dsa⁴ hi⁴ jmee⁴ lă⁴ ja⁴, sa⁴ jmeey⁴ he⁴ kih⁴ Jesucristo Dsa⁴ jɔh⁴ jnän⁴, hnooyh⁴ lă⁴ jĕ⁴ he⁴ ngii⁴ tuh⁴ dsĕy⁴ ba⁴. Hlĕĕyh⁴ kyaah⁴ juu⁴ na⁴ hnăah⁴ ha⁴ lă⁴ jee⁴ ti⁴ dsĕ⁴ dsa⁴ mah⁴ mi⁴ gaay⁴ hi⁴ jlăä⁴. ¹⁹ Lă⁴ kaa⁴ ba⁴ ma⁴ nĕ⁴ dsa⁴, nuuh⁴ ba⁴ hnäh⁴, he⁴ ja⁴ chaan⁴ llu⁴ kyaah⁴ hnäh⁴. Hnoon⁴ kyuuh⁴ hnäh⁴ jmeeh⁴ hnäh⁴ he⁴ llu⁴ jmah⁴ ba⁴, mah⁴ sa⁴ lih⁴ he⁴ hliih⁴ kyah⁴ hnäh⁴. ²⁰ Dio, hi⁴ jmee⁴ hii⁴ ti⁴ jnän⁴, chah⁴ ba⁴ jwăäy⁴ Tana⁴ ta⁴ hwa⁴ huuh⁴ tiih⁴ hnäh⁴. Wa⁴ kwa⁴ Jesu-cristo Dsa⁴ jɔh⁴ jnän⁴ lă⁴ jĕ⁴ he⁴ llu⁴ kyah⁴ hnäh⁴.

²¹ Timotă, hi⁴ jmee⁴ ta⁴ kyaah⁴ jnä⁴, jmee⁴ Dio kyah⁴ hnäh⁴. Hi⁴ lă⁴ ja⁴ ka⁴ läh⁴ Lucio, kyaah⁴ Jasón, kyaah⁴ Sosipater, he⁴ ba⁴ dsa⁴ hi⁴ te⁴ ju⁴ kin⁴ kyaah⁴.

²² Jnä⁴ Tercio ma⁴ siin⁴ lă⁴ jĕ⁴ juu⁴ he⁴ hlĕĕh⁴ Paa⁴. Jnä⁴ jmeen⁴ Dio kyah⁴ hnäh⁴.

²³ Hi⁴ Gayo jmee⁴ Dio kyah⁴ hnäh⁴. Kiyh⁴ gyan⁴ na⁴, hi⁴ kway⁴ cha⁴ neh⁴ kiyh⁴ jee⁴ dsa⁴ nĕe⁴ lă⁴ jĕĕ⁴ ɔɔh⁴ jne⁴. Erasto hi⁴ koo⁴ ku⁴ sih⁴ jee⁴ jwii⁴ la⁴, kyaah⁴ ɔɔh⁴ jne⁴ Cuarto jmee⁴ Dio kyah⁴ hnäh⁴.

²⁴ Wa' mi-jää¹ Jesucristo Dsa-jøøh¹ jnän`
lä-jëë⁺ hnäh⁺. Wa' la' lä-ja⁻.

²⁵ Dio le⁺ jmeey¹ jäh¹ hnäh⁺ koo⁻ hweh⁻
kyaah¹ ju'hmëë⁺ kih¹ Jesucristo he⁻ kwan⁺
la⁻. Lä-jë⁺ juu¹ la⁻ ma' na-hmää⁺ jää¹,
lä-jiih¹ ma' ga⁺ nøø¹ jmi-gyuu⁺. ²⁶ Pero na¹
ma-lä-jnä⁺ juu¹ la⁻ ta⁺la⁻ kyaah¹ he⁻ ga⁺ sii⁺
lä-jëë⁺ hi⁻ ga⁺ ngëë¹ juu¹ kih¹ Dio llo⁺joo¹,
lä-koo⁻ la¹ mada⁺ kih¹ Dio hi⁻ chaa⁻ lä-jë⁺
joh⁺ jmi⁺ cha⁻. Ga⁺mi-jnääy⁻ juu¹ la⁻
mah¹ lä-dsoo⁺ dsë¹ lä-jëë⁺ dsa⁻ hi⁺ lä-ja⁻
lä⁺nyuh¹ kiyh¹.

²⁷ Jaa⁻ Dio ba' hi⁻ kyuu^h cha⁻miih⁻. Wa'
la' juuh⁻ kiyh¹ lä-jë⁺ joh⁺ jmi⁺ cha⁻, ta⁺la⁺
kih¹ Jesucristo. Wa' la' lä-ja⁻.

1 Corintios

He- la- to- nē- je- he- ga- sīi- Paa- kih-
øøh- jne- hi- chaa- Corinto

¹ Jnā- Paa- na- hñaan- laan- apóstol kyaah- Jesucristo la- hyoh- dsē- Dio. Kō- jøh- kyaah- Sóstene øøh- jne-, ² sīin- kyaah- hnāh- hi- laa- gwah- kih- Dio jee- jwii- Corinto. Laah- hnāh- kyaah- Dio ta- la- kih- Cristo Jesús, ma- na- llee- hnāh- mah- llee- hnāh- na- jngēē- . Hi- juu- la- la- kih- lā- jēē- hi- tää- ta- la- ta- jnø- ka- lāh-, lā- jēē- hi- chuu- kih- Dio ta- la- kih- Jesucristo Dsa- jøøh- jnān-. Jēēh-, jaa- ba- laa- Dsa- jøøh- jnān- kyaah-. ³ Ngiin- kih- Dio hi- laa- Tää- jnān- hi- ngiin- kih- Jesucristo Dsa- jøøh- jnān-, wa- kway- he- llu- kyaah- hnāh-, hi- wa- jmeey- hii- ti- kyaah- hnāh-.

Lā- jē- he- llu- he- ga- hñah- jne- kih- Cristo

⁴ Lā- jē- jiih- kwan- ti- hmaah- kih- Dio jnān- kwaan- kyaah- hnāh-, jēēh- cha- miih- he- llu- ga- kwēēh- Dio hnāh- he- la- ga- k- way- ba- ta- la- kih- Cristo Jesús. ⁵ Kih- he- laah- hnāh- koo- kyaah- Cristo he- ja- cha- cha- miih- he- ga- hñah- hnāh- kih- Dio. Ma- tēē- hnāh- juu- kiyh- hi- lā- ja- ma- tēē- hnāh- cha- miih- huu- dsē- llu-. ⁶ Kih- he- ma- jā- koo- hweh- juu- kih- Cristo kyaah- hnāh-, ⁷ he- ja-, mo- so- cha- ga- he- ga- hnø- hñah- hnāh- kih- Dio jēēh- ma- hñah- ba- hnāh- hi- ma- cha- o- jøh- dsē- kyaah- hnāh- he- tēēh- hnāh- ya- jwii- kiyh- wa- ra- ga- tē- jee- lā- jnā- Jesucristo Dsa- jøøh- jnān-. ⁸ Hi- hñii- bih- jmeey- go- taah- hnāh- koo- hweh- lā- jiih- llaa- mah- mo- so- cha- ga- he- na- bāā- hnāh- ni- miih- wa- ra- ga- tē- jee- jāh- Jesucristo Dsa- jøøh- jnān-. ⁹ Ma- ra- he- mi- te- ba- Dio juu- kih-. Hi- he- ba- hi- ga- tēēh- hnāh- mah- jmeeh- hnāh- kō- jøh- kyaah- Jooy- Jesucristo, Dsa- jøøh- jnān-.

Ga- laa- ma- kih- kih- øøyh- jee- jwii- Corinto

¹⁰ He- ja- chuun- kyaah- hnāh- øøhn-, kyaah- hih- kih- Jesucristo Dsa- jøøh- jnān-. Jmee- bii- hii- koo- ba- juu- kyaah- hnāh- lā- jēē- hnāh- mah- sa- llee- hnāh- to- nāa-.

Koo- nēē- ba- go- taah- hnāh-. Wa- la- koo- ba- huu- dsē- kih- jee- lā- jēē- hnāh-. ¹¹ Øøhn-, ga- nuun- ha- lā- tää- hnāh-, ga- jmeeh- dsa- kyaah- Cloē- juu- he- cha- hñii- jee- kyaah- hnāh-. ¹² Lā- la- ba- ngoo- juu- la-. Kō- llaa- hnāh- jawah- hnāh-: "Jnā- jmeen- kō- jøh- kyaah- Paa-." Hi- jñah- jāh-: "Jnā- kyaahn- Apolo." Hi- jñah- jāh-: "Jnā- kyaahn- Pee-." Hi- jñah- jāh-: "Jnā- laan- kyaah- Cristo." ¹³ Ha- ba- lā- la- juu- ja-. ¿Che- laa- uu- uu- Cristo? ¿Che- jñā- ga- taan- dsøh- hma- cru- kwaan- kyaah- hnāh-? ¿Che- ga- saa- hnāh- jmi- lā- hih- kin-? ¹⁴ Kwan- ti- hmaah- kih- Dio sa- ga- chaan- dsa- jmi- jee- kyaah- hnāh-. Ma- la- Crispo kyaah- Gayo- ba- ga- chaan- jmi-. ¹⁵ He- ja- ni- jaa- dsa- sa- le- jāh- he- na- saah- hnāh- jmi- kyaah- hih- kin-. ¹⁶ Hi- ga- chaan- jmi- hi- chaa- kih- Estéfana- ka- lāh-. Pero- sa- man- che- chaa- ga- jñah- hi- ga- ga- chaan- jmi-. ¹⁷ Jēēh-, sa- ga- chee- Cristo jñā- mah- chaan- dsa- jmi-. Ga- cheey- jñā- mah- kwan- ju- hmeē- kiyh- ba-. Hi- sa- hlēēhn- kyaah- juu- kaah-, ha- ga- che- sa- hā- ta- he- ga- taah- Cristo dsøh- hma- cru-.

Kyaah- Cristo ga- lā- jñā- he- kyuu- Dio cha- miih-

¹⁸ Jēēh-, kih- hi- dsa- kah- jwē-, ngaah- ba- la- juu- he- ga- taay- dsøh- hma- cru-. Pero- jñā- jne- hi- dsa- lāa-, juu- la- la- be- kih- Dio ba-. ¹⁹ Lā- koo- na- sīi- juu- kih- Dio: Heen- go- te- huu- dsē- kih- hi- kyuu- cha- miih-.

Jñuuhn- lā- jē- he- ma- mi- tēē- dsa- hi- ngēē- cha- miih-, ga- jāh- Dio.

²⁰ ¿Na- hi- kyuu- cha- miih-? ¿Na- hi- ma- mi- tēē- cha- miih-? ¿Na- hi- lih- ti- choo- juu- jmi- gyuu- la-? ¿Che- sa- ga- jmee- Dio ga- jā- ta- hwa- lā- jē- he- kyuu- dsa- jmi- gyuu-? ²¹ Cha- miih- huu- dsē- llu- cha- kih- Dio, he- ja- sa- ga- k- way- jwē- ma- lā- kyuu- dsih- kyaah- he- kyuu- dsa- cha- miih-. Ga- ti- dsēy- lāāy- dsa- hi- jmee- dsø- dsē- kiyh- ba-, ta- la- kih- he- kwa- dsa- juu- kiyh- ma- ke- jāh- dsa-, ngaah- juu- na-. ²² Dsa- judii- hnø- jēēy- koo- he- juh- gaa-. Hi- dsa- griego hnooyh- ha- lā- jee- lā- kyuu- cha- ga- mi- ih- ba-. ²³ Pero- jne-, ga- nø- ba- jne- kwa- jne- juu- he- ga- taah- Cristo dsøh- hma- cru-.

Hi' juu' la' la' o' hih' kih' dsa' judiu, hi' kih' dsa' griego la' juu' ngaah' ba'. ²⁴ Pero kih' hi' ga'tëeh' Dio, dsa' judiu lä'kye' griego, juu' kih' Cristo mi' jnäa' ha' lä'koo' be' sa' cha' kih' Dio, hi' ha' lä'koo' sa' kyuyh'. ²⁵ Ma'ke' jäh' dsa', ngaah' la' juu' kih' Dio, pero kyee' cha' ga'miih' he' kyuu' Dio lä'koh' ga' he' kyuu' dsa'. Hi' ma'ke' jäyh' sa' bee' juu' kih' Dio, pero cha' ga'miih' bee' ba' lä'koh' ga' juu' kih' dsa'.

²⁶ Jëe' da' hnäh' øøhn', ha' lä' ma' tääh' hnäh' lä' ma' ga'tëeh' Dio hnäh'. Sa' jwëë' hnäh' hi' ma' kyuu' cha'miih' lä'koo' te' he' ma'mi-tëë' dsa' jmi-gyuu'. Sa' jwëë' hnäh' hi' ma' jmee' hih', hi' ni' sa' jwëë' hnäh' hi' ma' hii' juu' kih'. ²⁷ Ga'lleéh' Dio hi' sa' kyuu' ni' mi-ih' jmi-gyuu' la' mah' lley' o' hih' kih' hi' kyuu' cha'miih', hi' ga'lleyh' hi' sa' bee' jmi-gyuu' la' mah' lley' o' hih' kih' hi' bee'. ²⁸ Lä'kye' hi' sa' lä'jëen', lä'kye' hi' sa' tääh'n' ta' jmi-gyuu' la', ga'lleéh' Dio, hi' lä'jëe' hi' sa' laa' ni' mi-ih' ga'lleyh' mah' jmää' ta' koo' lä'jëe' hi' laa' kaah'. ²⁹ Lä'ja' ni' jaa' sa' le' jmää' hñii' jøøh' cha'në' Dio. ³⁰ Ta' la' kih' Dio ba' ja', he' tääh' hnäh' kyaah' Cristo Jesús. Hi' kyaah' Cristo ga'jmeey' kyuu' jne' cha'miih', he' ja' lluu' jne', na' jngëë' jne', hi' na' laa' jne' ta' la' kih' Cristo. ³¹ He' ja' lä'koo' na' sii' juu' kih' Dio: "Hi' hnøø' jmää' hñii' jøøh', wa' jmää' hñii' jøøh' kih' he' laay' kyaa' Dsa-jøøh' jnän'."

2

¹ Lä' ma' ñeen' na'jëen' hnäh' ga'kwan' juu' kih' Dio, pero sa' ga'hlēēhn' hnäh' kyaah' juu' kaah' ni' sa' ga'jmeen' kyuu' cha'miih'. ² Ga'lla' dsen' he' sa' hlēēhn' kih' wa' he' cha' he' juu', ma' la' juu' kih' Jesucristo ba' ga'kwan', ha' lä' ga'taay' dsöh' hma-cru'. ³ Sa' ma' cha' be' kin' lä' ma' gyan' jee' tääh' hnäh'. Ga'lä'gohn' lä'jiuh' ga'jlään'. ⁴ Lä' ma' ga'kwan' juu' sa' ga'hlēēhn' hnäh' lä'koo' hlēēh' jaa' hi' kyuu' cha'miih' mah' ma' jmeen' lä'ngëēh' hnäh'. Ga'lä'jnä' jëe' go'te' he' ga'hlēēhn' kyaah' be' he' ga'kwa' jmi-lle' kih' Dio. ⁵ Lä'jwë' ja', ja' kyaah' he' kyuu' dsa' cha'miih' ga'jmeeh' hnäh' dsoo' hoh'

hnäh'. Kyaah' be' kih' Dio ba' ja', he' ga'lä'dsoo' hoh' hnäh'.

Lä'la' ba' la' huu'dsë' llü' kih' Dio
⁶ Dsoo' ba' hlēēh' jne' kyaah' huu'dsë' llü' jee' kih' dsa' ma' kaah' kyaah' juu' kih' Dio. Pero ja' kyaah' huu'dsë' he' cha' jmi-gyuu' la', ni' kih' hi' jmee' hih' hi' tääh' na' hi' lle' kih' hee' go'te'. ⁷ Hlēēh' jne' lä'koo' la' huu'dsë' kih' Dio he' ma' na'h-mää' jää'. Ma' ñe' ba' Dio, jää' ja' ga' nøø' jmi-gyuu' ha' lä' jwë' tëey' jne' ya' jwi' kiyh'. ⁸ Ni' jaa' dsa-ta' hi' chaa' jmi-gyuu' la', sa' ga'lä'ne' ha' lä' la' huu'dsë' kih' Dio. Wa'ra' jäh' kih' ga'lä'ney', sa' ma' täay' dsöh' hma-cru' Dsa-ta' hi' jøøh' ga' kih' jee' lä'jëe'. ⁹ Pero lä'la' ba' na' sii' juu' kih' Dio:

He' sa' ma-jëe' dsa', he' sa' ma-nuuy', he' sa' ma-jmee' dsa' huu'dsë' kih',

he' ja' ba' ma-mi-llu' Dio kih' lä'jëe' hi' hnää' Dsa-jøøh' jnän'.

¹⁰ Jnä' jne' ba' ga'mi-jnäa' Dio ha' lä' la' huu'dsë' kiyh' ta' la' kyaah' jmi-lle' kiyh'. Jëeh' jmi-lle' kyuu' ba' ga'lä'jé'. Lä'kye' huu'dsë' kih' Dio he' sa' lä'këh' jne' jmi' lä'kyuu' jne', hi' he' ba' kyuu'.

¹¹ Sa' chaa' dsa' hi' ñe' ha' lä' la' kih' jñah' dsa'. Ma' la' jmi-lle' kiyh' ba' ñe'. Ja' ba' lä'ja' la' kih' Dio ka-läh'. Sa' chaa' hi' ñe' ha' lä' laay'. Ma' la' jmi-lle' kiyh' hñiiy' ba' ñe'. ¹² Jne' hi' ma' heeh' juu' kih' Dio, sa' ga'hñah' jne' jmi-lle' he' cha' jmi-gyuu' la'. Ga'hñah' jne' jmi-lle' he' ga'chee' Dio mah' lä'ne' jne' ha' lä'koo' te' he' ga'kwëeh' Dio jne'. ¹³ Kih' he' na' ba' hlēēh' jne'. Pero ja' kyaah' juu' he' ma'mi-tëë' jne' kih' dsa' hi' kyuu' cha'miih'. He' ma'mi-tëë' jne' kih' jmi-lle' kih' Dio ba', he' ja' ba' hlēēhn'. He' ja' kwa' jnäah' juu' he' gwa' kiyh' mah' ngëen' kih' jñah' hi' ma-kye' jmi-lle' lä'na'.

¹⁴ Jaa' dsa-ta' jmah' hi' sa' ga'ma-heeh' kih' Dio, sa' heeyh' he' gwa' kih' jmi-lle' kih' Dio. Juu' ngaah' ba' la' he' ja' kiyh', hi' ni' sa' lä'këh' jmi' lä'ngëëy', jëeh' kyaah' be' kih' jmi-lle' Na' jngü' ba' lä'ngëë' jne'. ¹⁵ Pero ta' jyoh' kō'taa', hi' ma' hyoh' jmi-lle' Na' jngü', lä'këh' jmi'

kay¹ kwaat¹ kih¹ lä¹ jē¹. Pero kiyh¹ sa¹ chaa¹ hi¹ ka¹ kwaat¹. ¹⁶ Lä¹ koo¹ na¹ sii¹ juu¹ kih¹ Dio: “¿Hi¹ ba¹ kyuu¹ he¹ huusdse¹ he¹ jmee¹ Dio? ¿Hi¹ ba¹ lih¹ kwēy¹h¹ nuuh¹?” Pero jnān¹, ma¹ cha¹ huusdse¹ lä¹ koo¹ la¹ huusdse¹ kih¹ Cristo.

3

Ko¹ jōh¹ ba¹ wa¹ jmeen¹ ta¹ la¹ lä¹ jē¹ jne¹ ¹ Lä¹ ja¹ oghn¹, sa¹ ga¹ la¹ ma¹ hlēēhn¹ hnāh¹ lä¹ koh¹ dsa¹ ma¹ kaah¹ hi¹ ga¹ nāā¹ lä¹ hnō¹ jmi¹ lle¹ Na¹ jngii¹. Ga¹ hlēēhn¹ hnāh¹ lä¹ koo¹ lle¹ kih¹ dsa¹ hi¹ ga¹ nāā¹ lä¹ koh¹ ngii¹ jmi¹ ngo¹ kih¹. Ga¹ hlēēhn¹ hnāh¹ lä¹ koo¹ jaa¹ chih¹ pih¹ hi¹ na¹ ga¹ ma¹ lōō¹ jwē¹ kih¹ Cristo. ² Ga¹ heēhn¹ hnāh¹ lä¹ koo¹ wājūh¹, kih¹ he¹ sa¹ ga¹ ma¹ lä¹ ngēē¹ hnāh¹ lä¹ koo¹ ngēē¹ dsa¹ ma¹ kaah¹. Hi¹ lä¹ ma¹ tāāh¹ hnāh¹ ja¹ lä¹ jiih¹ na¹. ³ Hi¹ lä¹ ma¹ ngoo¹ ja¹ ba¹ ga¹ nāā¹ hnāh¹ lä¹ koo¹ ngii¹ jmi¹ ngo¹ kyah¹ hnāh¹. Chaa¹ ko¹ llaa¹ hnāh¹ hi¹ llih¹, hi¹ cha¹ hnii¹ jee¹ kyah¹ hnāh¹, hi¹ ti¹ chooh¹ hnāh¹ juu¹. ¿Che¹ sa¹ neh¹ hnāh¹, jmi¹ ngo¹ kyah¹ hnāh¹ ba¹ na¹ he¹ jōō¹ he¹ ga¹ nāāh¹ hnāh¹ lä¹ koo¹ dsa¹ wa¹ hi¹ cha¹ hi¹? ⁴ Lä¹ ma¹ ga¹ jāh¹ hnāh¹: “Jnā¹ jmeen¹ ko¹ jōh¹ kyaah¹ Paa¹”, mah¹ hi¹ jñah¹ ga¹ jāh¹: “Jnā¹ jmeen¹ ko¹ jōh¹ kyaah¹ Apolo¹”, ¿che¹ sa¹ neh¹ hnāh¹, he¹ ga¹ nāā¹ hnāh¹ lä¹ koo¹ ngii¹ jmi¹ ngo¹ kyah¹ hnāh¹ ba¹ ja¹?

⁵ ¿Hee¹ ba¹ laa¹ jñā¹ ja¹? ¿Hee¹ ba¹ laa¹ Apolo? Sa¹ cha¹ he¹ laa¹ jñāāh¹ ni¹ miih¹. He¹ jmee¹ jñāāh¹ ta¹ he¹ kih¹ Dio ba¹ ja¹. Hi¹ ta¹ la¹ kyaā¹ jñāāh¹ ga¹ heēh¹ hnāh¹ kih¹ Dio. Lä¹ jaa¹ lä¹ jaa¹ jñāāh¹ ga¹ jmee¹ jñāāh¹ ta¹ he¹ ga¹ hñah¹ jñāāh¹ kiyh¹. ⁶ Jnā¹ ga¹ jngēēn¹ mi¹ ju¹, Apolo ga¹ huu¹ jmi¹, pero Dio ba¹ hi¹ ga¹ mi¹ kwaā¹ ta¹ he¹ ga¹ jmee¹ jñāāh¹. ⁷ Sa¹ cha¹ he¹ laa¹ ni¹ miih¹ hi¹ jngēē¹ hi¹ hi¹ huu¹ jmi¹ he¹ na¹ jñāā¹. Dio ba¹ hi¹ jōōh¹, hi¹ he¹ ba¹ hi¹ jmee¹ dsa¹ kwaā¹ ta¹ kih¹. ⁸ Kwee¹ ba¹ laa¹ hi¹ jngēē¹ kyaah¹ hi¹ huu¹ jmi¹. Hi¹ Dio ba¹ mi¹ hmaah¹ kih¹ lä¹ jaa¹ lä¹ jaa¹ lä¹ koo¹ te¹ ta¹ he¹ jmee¹. ⁹ Jmee¹ jñāāh¹ ko¹ jōh¹ ta¹ kih¹ Dio. Hi¹ hnāh¹ laah¹ hnāh¹ lä¹ koo¹ hwa¹ jee¹ jmee¹ jñāāh¹ ta¹ kih¹ Dio, hi¹ laah¹ hnāh¹ lä¹ koo¹ hne¹ juuh¹ kiyh¹.

¹⁰ Kyaah¹ ta¹ he¹ hä¹ goon¹ he¹ la¹ ga¹ hyohn¹ kih¹ Dio, ga¹ jmeen¹ lä¹ koo¹ jmee¹ tē¹ hyah¹ hi¹ ma¹ tēē¹ llu¹, ga¹ jmeen¹ ma¹ ti¹ na¹ hyah¹ kih¹ hne¹ ja¹. Hi¹ jñah¹ ba¹ hi¹ choo¹ na¹ hyah¹. Pero lä¹ jaa¹ lä¹ jaa¹ jmee¹ bi¹ jēē¹ kwee¹ ha¹ lä¹ chooyh¹ na¹ hyah¹ ja¹. ¹¹ Sa¹ chaa¹ ni¹ jaa¹ hi¹ na¹ ngē¹ jwē¹ jmee¹ jyoh¹ ma¹ ti¹ na¹ hyah¹, lä¹ koh¹ he¹ ma¹ na¹ la¹. Jesucristo ba¹ laa¹ ma¹ ti¹ na¹ hyah¹ ja¹. ¹² Wa¹ ra¹ ga¹ choo¹ dsa¹ na¹ hyah¹ ja¹, ko¹ llaa¹ kooh¹ ku¹ nōō¹, kuu¹ tōō¹, kuu¹ he¹ hmooh¹, jwi¹ hma¹, wa¹ ni¹, moo¹ kii¹. ¹³ Hi¹ lä¹ jñā¹ ha¹ lä¹ ma¹ jmee¹ lä¹ jaa¹ lä¹ jaa¹. Jēēh¹ lloo¹ koo¹ jmi¹ lä¹ jñā¹ kyaah¹ wa¹ je¹, ha¹ lä¹ la¹ ta¹ he¹ ma¹ jmeey¹. Wa¹ je¹ ja¹ mi¹ jñāā¹ che¹ llu¹ ta¹ kiyh¹. ¹⁴ Cher¹ mah¹ ga¹ jā¹ koo¹ hweh¹ ta¹ he¹ ga¹ chooy¹ né¹ ma¹ ti¹ na¹ hyah¹ ja¹, hyoyh¹ jñēey¹. ¹⁵ Hi¹ cher¹ mah¹ ga¹ koo¹ ta¹ he¹ ga¹ jmeey¹ ja¹, ma¹ hee¹ ba¹ ta¹ ja¹. Pero läāy¹ ba¹, le¹ kiyh¹ lä¹ koo¹ he¹ ga¹ laay¹ he¹ ma¹ kaay¹.

¹⁶ ¿Che¹ sa¹ neh¹ hnāh¹ laah¹ hnāh¹ gwah¹ kih¹ Dio hi¹ ja¹ ba¹ jmi¹ lle¹ kih¹ Dio häā¹ neh¹ tuh¹ hoh¹ hnāh¹? ¹⁷ Cher¹ mah¹ chaa¹ hi¹ ga¹ hee¹ gwah¹ kih¹ Dio, lä¹ ja¹ hee¹ Dio hi¹ he¹ ka¹ läh¹. Jēēh¹ na¹ jngii¹ gwah¹ kih¹ Dio hi¹ he¹ ba¹ hnāh¹, laah¹ hnāh¹ gwah¹ kiyh¹.

¹⁸ Ta¹ mi¹ gaa¹ hnāh¹ hñaa¹. Cher¹ mah¹ laah¹ hnāh¹ kyuu¹ hnāh¹ cha¹ miih¹ lä¹ koo¹ kyuu¹ dsa¹ jmi¹ gyuu¹, jmāā¹ hnāh¹ hñaa¹ lä¹ koo¹ jaa¹ hi¹ too¹ ba¹ mah¹ lä¹ ja¹ ba¹ lä¹ kyuu¹ hnāh¹ cha¹ ga¹ miih¹. ¹⁹ Jēēh¹, lä¹ jē¹ he¹ kyuu¹ dsa¹ jmi¹ gyuu¹, kih¹ Dio sa¹ jmāā¹ he¹ ja¹ ni¹ miih¹. Lä¹ la¹ na¹ sii¹ juu¹ kih¹ Dio: “Dio ba¹ lla¹ dsēē¹ kih¹ hi¹ kyuu¹ cha¹ miih¹, ja¹ ba¹ kyaah¹ he¹ kyuu¹ ja¹ jmee¹ täyh¹.” ²⁰ Hi¹ lä¹ ja¹ na¹ sii¹ ka¹ läh¹: “Ñe¹ ba¹ Dio sa¹ jmāā¹ ni¹ miih¹ lä¹ jē¹ huusdse¹ kih¹ hi¹ laa¹ kyuu¹ cha¹ miih¹.” ²¹ Heh¹ lä¹ ja¹, ni¹ jaa¹ sa¹ wa¹ jmāā¹ hñii¹ jōōh¹ kih¹ he¹ jmeey¹ ko¹ jōh¹ kyaah¹ jaa¹ dsa¹ kyaayh¹. Jēēh¹ koo¹ ba¹ laay¹ jee¹ lä¹ jē¹. ²² Lä¹ ja¹ Paa¹, kyaah¹ Apolo, kyaah¹ Pee¹, kyaah¹ kih¹ jmi¹ gyuu¹ la¹, lä¹ ja¹ he¹ chaa¹ jne¹, he¹ juu¹ jne¹, hi¹ kih¹ lä¹ jē¹ he¹ cha¹ na¹ kyaah¹ he¹ na¹ ga¹ jā¹, ga¹ lä¹ jē¹ ba¹ la¹ jñān¹. ²³ Lä¹ ja¹ ka¹ läh¹ laa¹ jne¹ kyaā¹ Cristo, hi¹ Cristo laa¹ kyaā¹ Dio.

4

Lä¹ la¹ ta¹ kih¹ apóstol

¹ Lä¹ ja¹, wa¹ jmeē¹ dsa¹ kwaat¹ laa¹ jnääh¹ hi¹ jmeē¹ ta¹ he¹ kih¹ Cristo ba¹, na¹ hñaa¹ jnääh¹ mah¹ mi¹ jnääh¹ jnääh¹ juu¹ kih¹ Dio he¹ ma¹ na¹ hmää¹ jää¹. ² Hi¹ kih¹ hi¹ hä¹ goo¹ koo¹ ta¹, jmeē¹ bi¹ mi¹ tey¹ kyaah¹ ta¹ he¹ hä¹ gooy¹. ³ Sa¹ cha¹ he¹ jmeē¹ cher¹ mah¹ hnäh¹ o cher¹ mah¹ jñah¹ ka¹ kwaat¹ ha¹ lä¹ ngoon¹ kyaah¹ ta¹ kin¹. Ni¹ jnä¹, sa¹ kyen¹ kwaat¹ ki¹ hñiin¹. ⁴ Ma¹ ke¹ sa¹ hñi¹ hñi¹ dse¹ llu¹ kin¹, pero ja¹ kyaah¹ he¹ na¹ hnø¹ jäh¹ ma¹ jän¹ llu¹. Dio ba¹ hi¹ ngiih¹ kwaat¹ kin¹. ⁵ Lä¹ ja¹, ta¹ ka¹ hnäh¹ kwaat¹ kih¹ ni¹ jaa¹, ta¹ ko¹ jiih¹ sa¹ ga¹ ma¹ jah¹ Dsa¹ jøøh¹ jñän¹. Hi¹ he¹ ba¹ mi¹ jnääh¹ lä¹ jē¹ he¹ hñi¹ he¹ ma¹ jmeē¹ jne¹ jee¹ na¹ hmää¹, hi¹ mi¹ jnääh¹ ha¹ lä¹ la¹ neh¹ tuh¹ dse¹ jne¹. Ma¹ ja¹ ba¹ hlēēh¹ Dio llu¹ kih¹ lä¹ jaa¹ lä¹ jaa¹ hi¹ hwēē¹ llu¹.

⁶ He¹ llu¹ kyah¹ hnäh¹ ba¹ na¹ øøhn¹, he¹ ja¹ ma¹ jwēēhn¹ hnäh¹ ha¹ lä¹ la¹ kin¹ kyaah¹ Apolo he¹ sa¹ hnoon¹ jmää¹ dsa¹ jnääh¹ kaah¹. Mah¹ lä¹ ja¹ lä¹ ngēēh¹ hnäh¹ lä¹ koo¹ hnø¹ jäh¹ juu¹ la¹: “Ta¹ wa¹ ngēēn¹ jwē¹ kih¹ lä¹ koo¹ te¹ he¹ na¹ si¹.” Lä¹ ja¹ ta¹ jmää¹ hnäh¹ jøøh¹ ni¹ jaa¹ mah¹ jñah¹ jmääh¹ hnäh¹ ta¹ koo¹. ⁷ Hi¹ ba¹ na¹ hi¹ ga¹ jmää¹ hne¹ jøøh¹? Hee¹ ba¹ cha¹ kyah¹ he¹ sa¹ ga¹ kwa¹ Dio? Hi¹ cher¹ mah¹ ma¹ hñah¹ ba¹ hne¹ kih¹ Dio, he¹ la¹ jmääh¹ hñah¹ jøøh¹? Lä¹ koo¹ he¹ sa¹ cha¹ he¹ ma¹ hñah¹ ba¹ jmeēh¹.

⁸ Ma¹ cha¹ ba¹ lä¹ jē¹ he¹ ma¹ hnooh¹ hnäh¹, ma¹ cha¹ ba¹ ku¹ kyah¹ hnäh¹. Ma¹ gaa¹ hoh¹ jnääh¹. Jmääh¹ hnäh¹ hñah¹ lä¹ koh¹ dsa¹ ta¹. Llu¹ wa¹ ra¹ jäh¹ kih¹ ma¹ ra¹ ju¹ dsoo¹ ma¹ laah¹ hnäh¹ dsa¹ ta¹ mah¹ jmeē¹ jñäh¹ hih¹ ko¹ jøøh¹ kyaah¹ hnäh¹. ⁹ Go¹ laan¹, ga¹ llaa¹ Dio jnääh¹ hi¹ laa¹ apóstole ta¹ hwa¹ go¹ te¹, lä¹ koo¹ he¹ ga¹ jmeēy¹ hih¹ juu¹ jnääh¹. Lä¹ jē¹ he¹ ga¹ ngēē¹ jnääh¹ ga¹ jmeē¹ ga¹ lä¹ dsa¹ dse¹ dsa¹ kya¹ jnääh¹, lä¹ kye¹ angele, hi¹ lä¹ jēē¹ dsa¹ jmi¹ gyuu¹ ka¹ läh¹. ¹⁰ He¹ hnää¹ jnääh¹ Cristo, he¹ ja¹ laa¹ jnääh¹ lä¹ koo¹ dsa¹ too¹ ba¹, pero kyah¹ hnäh¹ cha¹ cha¹ miih¹ hu¹ dse¹ llu¹ ta¹ la¹ kih¹ Cristo. Sa¹ cha¹ be¹ kya¹ jnääh¹, pero kyah¹ hnäh¹ cha¹ cha¹ miih¹. Hnää¹ dsa¹ hnäh¹ pero jnääh¹ sa¹ taayh¹ ta¹. ¹¹ Lä¹ jiih¹

na¹, kyaah¹ jnääh¹, na¹ kii¹ dse¹ jnääh¹, sa¹ cha¹ hñi¹ he¹ kyeh¹ jnääh¹, kwa¹ dsa¹ jwēte¹ kya¹ jnääh¹, sa¹ cha¹ jee¹ dsa¹ tooh¹ jnääh¹. ¹² Lä¹ jiih¹ ga¹ hwa¹ jnääh¹ ga¹ jmeē¹ jnääh¹ ta¹ mah¹ cha¹ he¹ jmeē¹ bi¹ kya¹ jnääh¹. Pero dso¹ jwi¹ ba¹ kwēēh¹ dsa¹ jnääh¹, hi¹ jnääh¹ ngii¹ jnääh¹ he¹ llu¹ kih¹ hi¹ jwä¹ dso¹ jwi¹. Jēē¹ jnääh¹ wi¹, pero kwēēh¹ ba¹ dse¹ jnääh¹. ¹³ Hlēēh¹ dsa¹ wi¹ kya¹ jnääh¹, hi¹ ngii¹ jnääh¹ llu¹ kiyh¹ kih¹ Dio. Lä¹ jiih¹ na¹, sa¹ hii¹ lä¹ jmää¹ jnääh¹ go¹ te¹ jmi¹ gyuu¹ la¹, laa¹ jnääh¹ lä¹ koo¹ wa¹ hlø¹ he¹ be¹ dsa¹.

¹⁴ Sa¹ ma¹ siin¹ he¹ la¹ mah¹ jäh¹ hnäh¹ kyaah¹ o¹ hih¹. He¹ juu¹ hñi¹ miih¹ kyah¹ hnäh¹ ba¹ la¹, kih¹ he¹ laah¹ hnäh¹ lä¹ koo¹ gyuu¹ kyaan¹ hi¹ hnaan¹. ¹⁵ Ma¹ ke¹ cha¹ gya¹ mil dsa¹ hi¹ hlēēh¹ hnäh¹ juu¹ kih¹ Cristo, pero jaa¹ ba¹ hi¹ ga¹ hlēēh¹ hnäh¹ lä¹ ma¹ to¹ nē¹ he¹ ja¹ laan¹ lä¹ koo¹ täa¹ kyaah¹ hnäh¹. Jēēh¹ jñä¹ ba¹ ga¹ jmeēn¹ ga¹ lä¹ cha¹ hnäh¹ kyah¹ ju¹ hñi¹ kih¹ Cristo Jesús. ¹⁶ He¹ ja¹, chuun¹ kyaah¹ hnäh¹, jmeē¹ hnäh¹ lä¹ koo¹ jmeē¹ jñä¹. ¹⁷ He¹ ja¹ ba¹ na¹, ma¹ cheen¹ Timotä dsa¹ jēē¹ hnäh¹. Peer¹ hnaa¹ jnih¹. Laay¹ lä¹ koo¹ gyuu¹ kyaan¹, mi¹ tey¹ kih¹ Dsa¹ jøøh¹ jñän¹. Hi¹ na¹ jmeē¹ lä¹ dsooh¹ hoh¹ hnäh¹ lä¹ koo¹ mi¹ ten¹ kih¹ Cristo. Jēēh¹ jmeē¹ ba¹ jñä¹ lä¹ koo¹ ma¹ h¹ lēēhn¹ dsa¹ lä¹ kaa¹ gwah¹, wa¹ ha¹ cha¹ ha¹ jee¹ täayh¹.

¹⁸ Ko¹ llaa¹ hnäh¹ ma¹ jmääh¹ hnäh¹ hñah¹ kaah¹. Laah¹ hnäh¹, jih¹ koh¹ sa¹ lloon¹ na¹ jēēn¹ hnäh¹. ¹⁹ Pero chah¹ ba¹ niin¹ na¹ jēēn¹ hnäh¹ cher¹ mah¹ lä¹ ja¹ hnø¹ Dio. Ma¹ ja¹ jēēn¹ che¹ cha¹ be¹ kih¹ hi¹ jmää¹ hñi¹ kaah¹, o che¹ ko¹ ja¹ hlēēh¹ bih¹. ²⁰ Jēēh¹, he¹ tøøh¹ jne¹ kyaah¹ Dio, tøøh¹ jne¹ kyaah¹ be¹ kiyh¹, sa¹ la¹ kyaah¹ juu¹ he¹ koo¹ hlēēh¹ jne¹. ²¹ Ha¹ ba¹ lä¹ hnooh¹ hnäh¹? He¹ na¹ jēēn¹ hnäh¹ kyen¹ koo¹ si¹ hma¹, o che¹ jmeēn¹ hnaan¹ hnäh¹ kih¹ he¹ hwaan¹?

5

Jaa¹ dsa¹ nñuuh¹ ga¹ kaa¹ mē¹ jñah¹

¹ Hii¹ juu¹ cha¹ koo¹ he¹ hñi¹ jwēte¹ jee¹ kyah¹ hnäh¹ he¹ sa¹ jmeē¹ dsa¹ hi¹ sa¹ ma¹ heēh¹ kih¹ Dio. Jäyh¹, cha¹ jaa¹ jee¹ kyah¹ hnäh¹ hi¹ kyaah¹ cho¹ hmay¹ (he¹ hnø¹ jäh¹: mē¹ jmi¹). ² Ha¹ ba¹ lä¹ ja¹

he- jmaäh- hnäh- hñaah- kaah'. Llu- ga- wa-ra- jäh- kih- ki'hooh- hnäh- mah- llee- hnäh- hi- jmee- dso'kye- lä- na-, jee- kyah- 'hnäh'. 'Ma-ke- sa- gyan- kyaah- hnäh', pero ma-ra- he- hää- ba- jnä- jee- kyah- hnäh- kyaah- jmi- lle- kin-. Ma- ba- jnä-, ha- lä- jmeen- kih- hi- ga- jmee- dso'kye- na-, lä- koo- he- gyan- ko- jöh- kyaah- hnäh- ba- ma- la-. 'Ja- go- taah- hnäh- ko- jöh- kwaat- kih- Jesucristo Dsa- jööh- jnän-, hi- jmee- hnäh- kwaat- he- hä- jmi- lle- kin- ko- jöh- kyaah- hnäh'. Ma- ja- kyaah- be- kih- Jesu- cristo Dsa- jööh- jnän-, 'ngëe- hnäh- dsa- na- ja- goo- Tana- mah- wa- juu- jmi- ngo- kiyh'. Mah- lä- ja- lää- jmi- lle- kiyh- wa- ra- ga- tē- jee- jäh- Dsa- jööh- jnän-.

'Sa- llu- he- jmaäh- hnäh- hñaah- kaah'. 'Che- sa- neh- hnäh', miih- ba- levadura lee- kaah- dsa- lä- kaa- koo- nää- tu- ka-? 'Jiuuh- hnäh- levadura ma- gyuh- na- mah- leeh- hnäh- koo- nää- tu- ka- hmëe- ba- he- sa- kyaah- levadura, lä- llu- he- ma- na- jngëeh- hnäh- na'. Jëeh-, he- llu- jnän- he- ga- jngëeh- dsa- Cristo hi- laa- borrego mäh- jnän-. 'La- lä- koo- he- tööh- jne- jmi- he- kyeh- borrego mäh- jee- sa- le- kih- levadura. He- ja- wa- jiuuh- kih- he- hlih-. Mo- so- wa- jmee- ga- jne- he- ngi- jmi- ngo- jnän-. He- na- la- lä- koh- levadura ma- gyuh-. Wa- kyan- koo- nëe- ba- huu- dsē- lä- hnö- kih- ju- dsoo-. He- na- la- lä- koo- he- kih- he- ni- he- sa- kyaah- levadura.

'Lä- ma- ga- siin- kyah- hnäh- jää-, ga- jwëeh- hnäh-, mo- to- jmee- hnäh- ko- jöh- kyaah- hi- ga- nää- kyaah- wa- hi- cha- hi-. 'Sa- jwahn- kih- dsa- hi- sa- ma- heeh- juu- kih- Dio, hi- kaah- wa- hi- cha- hi-, hi- hnö- lih- cha- miih- kuu-, hiiy- kih- dsa-, jmaäy- jööh- dio hi- na- laa- kaah- dsa-. Cher- mah- tööh- ba- jne- jmi- gyuh- la-, ma- ra- he- tööh- ba- jne- jee- kih- dsa- hi- jmee- lä- na-. 'Lä- la- ba- ga- siin- kyah- hnäh-. Mo- to- jmee- hnäh- ko- jöh- kyaah- ni- jaa- hi- jäh- laay- ööh- jne- cher- mah- kaayh- wa- hi- cha- hi-, hi- cher- mah- hnöy- liy- cha- miih- kuu-, jmaäy- jööh- hi- na- laa- kaah- dsa-, hlëeh- wii- kih- dsa-, laay- lla- hiih-, hiiy- kih- dsa-. Ni- ta- kuh- hnäh-

ko- jöh- kyaayh-. 'Sa- ga- tēen- llan- ta- kih- hi- sa- ma- heeh- juu- kih- Dio. Pero kih- hi- jmee- ko- jöh- kyaah- jne-, 'he- la- sa- lla- jne- ta- kiyh-? 'He- ja- llee- hnäh- hi- hlëeh- he- jee- kyah- hnäh-. Pero Dio ba- lla- ta- kih- hi- sa- ma- heeh- juu- kiyh-.

6

Ma- hnaah- ööyh- dsa- ta- cha- nē- hi- sa- ma- heeh- juu- kih- Dio

'Cher- mah- chaa- jaa- hi- cha- hni- kih- kyaah- ööh-, 'che- sa- lä- hiiyh- dsooy- 'nē- ta- cha- nē- jaa- hi- sa- ma- heeh- juu- kih- Dio, lla- he- ma- dsooy- cha- nē- hi- laa- kya- Dio? 'Che- sa- neh- hnäh- lloo- koo- jmi- hi- na- jngëe- ba- llay- ta- kih- dsa- jmi- gyuh-? He- ja- cher- mah- hñah- hnäh- jwë- llah- hnäh- ta- kih- dsa- jmi- gyuh-, he- la- sa- le- llah- hnäh- ta- kih- koo- mi- juu- he- sa- la- juuh-? 'Che- sa- neh- hnäh- lla- jne- ta- kih- ángele ka- läh-? 'Ha- lä- ja- sa- le- lla- jne- ta- kih- hi- chaa- jmi- gyuh- la-? 'He- ja- ga- ma- cha- koo- hni- jee- kyah- hnäh- jmi- gyuh- la-, 'he- la- go- tööh- hnäh- goo- hi- sa- ma- heeh- juu- kih- Dio? 'Hlëeh- lä- na- mah- jä- o- hih- kyah- hnäh-. 'Ha- lä- la- kyah- hnäh-? 'Che- sa- chaa- ni- jaa- ööh- hnäh- hi- cha- huu- dsē- llu- kih- mah- mi- eey- juu- kyah- hnäh-? 'Lla- he- ma- jmeeh- hnäh- lä- ja-, te- jëeh- hnäh- kyaah- ööh- hnäh- mah- ga- nääh- hnäh- cha- nē- hi- sa- ma- heeh- juu- kih- Dio mah- llay- ta- kyah- hnäh-.

'Kih- he- te- jëeh- hnäh-, ma- hlääh- hnäh- kyaah- dsa- kyaah- hnäh-. 'He- la- sa- kwëeh- hoh- hnäh- cher- mah- lla- dsëy- hnäh-? 'He- la- sa- kwëeh- hoh- hnäh- cher- mah- jmeeyh- hnäh-? 'Lla- he- ma- kwëeh- hoh- hnäh-, lla- dsëeh- hnäh- kih- dsa-, mah- jmeeh- hi- laa- ja- ba- ööhn-.

'Che- sa- neh- hnäh-, lä- jëe- hi- hña- dsē-, sa- heyh- ya- jwi- kih- Dio? Ta- mi- ga- 'hnäh- hñaah-. Hi- sa- na- jee- goo- kaayh- wa- hi- cha- hi-, kyaah- hi- jmaä- jööh- dio hi- na- laa- kaah- dsa-, kyaah- hi- na- jee- goo- kaayh- hi- laa- kya- jñah-, kyaah- dsa- nuh- hi- jmee- lä- jmee- dsa- mē-, kyaah- dsa- nuh- hi- kaah- he- ba- dsa- nuh- dsa- kyaayh-, hi- he- sa- heh- ya- jwi- kih- Dio. 'Lä- ja- hi- hii-

kih⁴ dsa⁺, hi⁻ hee⁺ dsē⁺ kuu⁺, lla⁺hih⁺, hi⁻ jwā⁺ dso⁺jwii⁺ kih⁴ dsa⁺ kyaah⁺, hi⁻ ga⁺ nāā⁺ mi⁻gaa⁺ dsa⁺, sa⁺ heyh⁺ ya⁺jwii⁺ kih⁴ Dio. ¹¹ He⁻ ja⁻ ma⁺ laa⁺ kō⁻lla⁺ hnāh⁺. Pero na⁺ ma⁻ na⁻ che⁺ dso⁺kye⁻ kyah⁺ hnāh⁺, ma⁻ na⁻ jngēēh⁺ hnāh⁺, hi⁻ lluu⁺ hnāh⁺ ta⁻ la⁺ kih⁴ Jesucristo Dsa⁻jōōh⁺ jnān⁺, hi⁻ ta⁻ la⁺ kih⁴ Jmi⁻lle⁺ kih⁴ Dio jnān⁺.

Hnōō⁺ dsa⁻tooh⁺ jne⁺ jmeen⁺ lā⁻ hnōō⁺ Dio

¹² Ga⁺ lā⁻ jē⁺ ba⁺ na⁻ ngēn⁺ jwē⁺ jmeen⁺, pero ja⁺ lā⁻ jē⁺ jmāā⁺ ta⁺. Ga⁺ lā⁻ jē⁺ ba⁺ na⁻ ngēn⁺ jwē⁺ jmeen⁺, pero sa⁺ jmeen⁺ mah⁺ sa⁺ lla⁻ dsēē⁺ kin⁺ ni⁺ miih⁻. ¹³ Lā⁻ jē⁺ ma⁺, la⁺ kih⁴ tuh⁻ jne⁺, lā⁻ ja⁻ tuh⁻ jne⁺, la⁺ kih⁴ ma⁺. Pero kwee⁻ ba⁺ hee⁺ Dio lā⁻ tō⁺. Sa⁺ ga⁺ jmāā⁺ Dio jne⁺ mah⁺ kaah⁺ jne⁺ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻. Ga⁺ jmeey⁺ jmi⁻ ngo⁺ he⁻ kye⁺ jne⁺ mah⁺ jmee⁺ ta⁻ he⁺ kiyh⁴. Hi⁻ lā⁻ ja⁻ ka⁻ lāh⁺, he⁻ llu⁺ jnān⁺ ba⁺ chaa⁻ Dio. ¹⁴ Hi⁻ lloo⁻ kōō⁻ jmi⁺, Dio hi⁻ ga⁺ mi⁻ jiih⁺ Dsa⁻jōōh⁺ jnān⁺, he⁺ ba⁺ hi⁻ he⁺ mi⁻ jiih⁺ jne⁺ ka⁻ lāh⁺ kyaah⁺ be⁺ kiyh⁴.

¹⁵ Che⁺ sa⁺ neh⁺ hnāh⁺ jmi⁻ ngo⁺ he⁻ kye⁺ jne⁺ la⁺ ma⁺ la⁻ kōō⁻ ba⁺ kyaah⁺ Cristo? Che⁺ jñuu⁺hn⁺ jaa⁻ hi⁻ ma⁻ laa⁻ kōō⁻ kyaah⁺ Cristo mah⁺ kwēēhn⁺ jaa⁻ dsa⁻ mē⁺ hi⁻ hnēē⁻ hñii⁺ kyaah⁺ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻? Ni⁺ miih⁻ sa⁺ sooh⁻ lā⁻ ja⁻. ¹⁶ O che⁺ sa⁺ neh⁺ hnāh⁺ jaa⁻ hi⁻ kyaah⁺ dsa⁻ mē⁺ hi⁻ ngē⁺ kyaah⁺ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻, ma⁻ laay⁺ kōō⁻ jmi⁻ ngo⁺ kyaayh⁺? Jēēh⁺, lā⁻ kōō⁻ na⁻ sñ⁺ juu⁺ kih⁴ Dio: “Lā⁻ uu⁺ leē⁺ jaa⁻ ba⁺”. ¹⁷ Pero hi⁻ jmee⁺ kō⁻ jōh⁺ kyaah⁺ Dsa⁻jōōh⁺ jnān⁺, kye⁻ kōō⁻ ba⁺ jmi⁻ lle⁺ kyaayh⁺.

¹⁸ Hāā⁺ hnāh⁺ hñaa⁺h⁺ cha⁻ miih⁻, ta⁻ kaah⁺ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻. Jēēh⁺ wa⁺ he⁻ cha⁻ he⁻ ga⁺ jyoh⁺ dso⁺kye⁻ he⁻ jmee⁺ dsa⁻, sa⁺ hnōō⁻ dsoo⁻ kih⁴ jmi⁻ ngo⁺ kiyh⁴. Pero hi⁻ kaah⁺ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻, he⁻ jmeeyh⁺ hñii⁺ ba⁺ ja⁻.

¹⁹ O che⁺ sa⁺ neh⁺ hnāh⁺, heh⁺ jmi⁻ ngo⁺ jnān⁺ la⁺ gwah⁺ kih⁴ Jmi⁻lle⁺ Na⁻ jngi⁺? Hi⁻ he⁺ hāā⁺ neh⁺ tuh⁻ dsē⁺ jne⁺ hi⁻ ga⁺ kwēēh⁻ Dio jne⁺. Hi⁻ sa⁺ laa⁺ jne⁺ dsa⁻ juu⁺ jmi⁻ ngo⁺ jnān⁺, Dio ba⁺ he⁺ hi⁻ laa⁺ dsa⁻ juu⁺. ²⁰ Jēēh⁺, hmooh⁺ kyaah⁺ ga⁺ laa⁺ Dio jne⁺. He⁻ ja⁻ kyaah⁺ jmi⁻ ngo⁺ jnān⁺ wa⁺ jmeen⁺ juu⁺ kih⁴ Dio, hi⁻ lā⁻ ja⁻ kyaah⁺ jmi⁻ lle⁺ jnān⁺, jēēh⁺ lā⁻ tō⁺ he⁻ la⁻ la⁺ kiyh⁴.

7

Hweh⁻ la⁺ he⁻ jee⁻ dsa⁻ goo⁻

¹ Na⁺ jēēhn⁺ kyah⁺ hnāh⁺ juu⁺ he⁻ ga⁺ siih⁺ hnāh⁺ kin⁺. Llu⁺ la⁺ kih⁴ dsa⁻ cher⁺ mah⁺ sa⁺ ga⁺ jee⁺ gooy⁻. ² Pero kih⁴ he⁻ kaah⁺ dsa⁻ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻, he⁻ ja⁻ jwahn⁺, lā⁻ jaa⁻ dsa⁻ nūuh⁻ wa⁺ kyaay⁺ jaa⁻ dsa⁻ mē⁺, hi⁻ lā⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē⁺, wa⁺ kyaay⁺ jaa⁻ dsa⁻ nūuh⁻. ³ Hih⁺ dsa⁻ nūuh⁻, hnōō⁺ mi⁻ tey⁺ kyaah⁺ dsa⁻ mē⁺ kyaay⁺. Ja⁻ ba⁺ lā⁻ ja⁻ dsa⁻ mē⁺ hnōō⁺ mi⁻ tey⁺ kyaah⁺ dsa⁻ nūuh⁻ kyaay⁺ ka⁻ lāh⁺. ⁴ Jēēh⁺ dsa⁻ mē⁺ sa⁺ laay⁺ juu⁺ jmi⁻ ngo⁺ kiyh⁴, dsa⁻ nūuh⁻ ba⁺ laa⁺ juu⁺. Lā⁻ ja⁻ ka⁻ lāh⁺ dsa⁻ nūuh⁻, sa⁺ laay⁺ juu⁺ jmi⁻ ngo⁺ kiyh⁴, mēy⁺ ba⁺ laa⁺ juu⁺. ⁵ Lā⁻ uu⁺ ba⁺, dsa⁻ mē⁺ dsa⁻ nūuh⁻, sa⁺ le⁺ jāyh⁺ he⁻ sa⁺ hnoon⁺ ni⁺ miih⁻. Pero cher⁺ mah⁺ lā⁻ uu⁺ ga⁺ taayh⁺ juu⁺ kwee⁻ lā⁻ ooy⁺ miih⁻ jmi⁺ ta⁻ kō⁻ jiih⁺ dsa⁻ taayh⁺ ngiiy⁺ kiyh⁴ kih⁴ Dio, llu⁺ ba⁺. Hi⁻ ga⁺ ma⁻ ngēē⁺ he⁻ ja⁻, wa⁺ mi⁻ tey⁺ ka⁻ lāh⁺ lā⁻ uu⁺ mah⁺ lā⁻ ja⁻ sa⁺ kaah⁺ Tana⁺, wa⁺ ra⁻ sa⁺ ga⁺ lā⁻ be⁺ dsēy⁺.

⁶ He⁻ jwahn⁺ lā⁻ na⁻, he⁻ kwan⁺ jwē⁺ ba⁺, ja⁺ he⁻ jmeen⁺ mada⁺. ⁷ Hnōō⁺ ga⁺ jnā⁺ wa⁺ ra⁻ jāh⁺ kih⁴ lā⁻ jēē⁺ ba⁺ dsa⁻ kwēēh⁺ dsē⁺ lā⁻ kōō⁻ jnā⁺. Pero lā⁻ jaa⁻ lā⁻ jaa⁻ jne⁺ ga⁺ hñah⁺ jne⁺ lā⁻ kōō⁻ te⁺ he⁻ ga⁺ kwa⁺ Dio. Jaa⁺ jmee⁺ kōō⁻, hi⁻ jñah⁺ jmee⁺ jyoh⁺.

⁸ Kih⁴ hi⁻ sa⁺ ga⁺ ma⁻ jee⁻ goo⁻ hi⁻ lā⁻ kye⁻ kih⁴ dsa⁻ hñii⁺, jwahn⁺, llu⁺ la⁺ kiyh⁴ cher⁺ mah⁺ ga⁺ jāy⁺ hñiiy⁺ lā⁻ kōō⁻ jnā⁺. ⁹ Pero cher⁺ mah⁺ sa⁺ ga⁺ kwēēh⁺ dsēy⁺ jāy⁺ hñiiy⁺ lā⁻ jiih⁺ jmi⁺ chaay⁻, wa⁺ jee⁺ gooy⁻. Jēēh⁺ llu⁺ ga⁺ he⁻ jee⁺ gooy⁻ lā⁻ kōh⁺ ga⁺ he⁻ tu⁻ ja⁻ tuh⁻ dsēy⁺ kih⁴ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻.

¹⁰ Pero kih⁴ hi⁻ ma⁻ na⁻ jee⁻ goo⁻, jmeen⁺ mada⁺, ja⁺ he⁻ hñiin⁺ jwahn⁺, Dio ba⁺ hi⁻ jāh⁺, dsa⁻ mē⁺ ta⁻ wa⁺ bee⁺ dsa⁻ nūuh⁻ kyaā⁺.

¹¹ Cher⁺ mah⁺ ga⁺ beey⁺ ooyh⁺, sa⁺ wa⁺ jee⁺ gooy⁻ kyaah⁺ jñah⁺, o wa⁺ dsa⁻ jee⁺ kyaah⁺ dsa⁻ nūuh⁻ kyaay⁺ ba⁺. Hi⁻ kih⁴ dsa⁻ nūuh⁻ jwahn⁺, sa⁺ wa⁺ beey⁺ dsa⁻ mē⁺ kyaay⁺.

¹² Pero kih⁴ jee⁻ lā⁻ jēē⁺ ga⁺ jñah⁺, jnā⁺ jwahn⁺ (ja⁺ he⁻ Dio). Cher⁺ mah⁺ chaa⁻ jaa⁻ ooh⁺ jne⁺ hi⁻ kyaah⁺ dsa⁻ mē⁺ hi⁻ sa⁺ ma⁻ heeh⁻ kih⁴ Dio, hi⁻ cher⁺ mah⁺ heeh⁻ ba⁺ dsa⁻ mē⁺ gya⁺ kyaah⁺ ooh⁺ jne⁺ he⁻, sa⁺ wa⁺ beey⁺. ¹³ Hi⁻ cher⁺ mah⁺ chaa⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē⁺ ooh⁺ jne⁺ hi⁻ kyaah⁺ dsa⁻ nūuh⁻ hi⁻

sa⁺ ma⁻ heeh⁻ kih⁺ Dio, hi⁺ cher⁺ mah⁺ heeh⁻ ba⁺ dsa⁻ nuuh⁻ gya⁺ kyaah⁺ øøh⁺ jne⁺ he⁺, sa⁺ wa⁺ beey⁺. ¹⁴ Jëeh⁺, dsa⁻ nuuh⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻ heeh⁻ kih⁺ Dio, ma⁻ na⁻ jngëëy⁺ ta⁻ la⁻ kih⁺ mëy⁺. Hi⁺ ja⁻ ba⁻ la⁻ ja⁻ dsa⁻ më⁺ hi⁻ sa⁻ ma⁻ heeh⁻ kih⁺ Dio, ma⁻ na⁻ jngëëy⁺ ta⁻ la⁻ kih⁺ dsa⁻ nuuh⁻ kyaay⁺. Wa⁺ ra⁺ jäh⁺ kih⁺ sa⁺ la⁺ la⁻ ja⁻, chih⁺ kyaay⁺ jä⁺ la⁻ ma⁻ sah⁺ ja⁻ ba⁺. Pero ta⁻ ko⁻ jiih⁺ tääyh⁺ ko⁻ jøh⁺ ma⁻ na⁻ jngëë⁺ bih⁺. ¹⁵ Pero cher⁺ mah⁺ hi⁻ sa⁻ ma⁻ heeh⁻ kih⁺ Dio ga⁺ beey⁺ dsa⁻ kyaayh⁺, wa⁺ beey⁺ kih⁺. Cher⁺ mah⁺ ga⁺ la⁻ la⁻ ja⁻, sa⁺ la⁺ he⁻ wi⁺ kih⁺ dsa⁻ më⁺ dsa⁻ nuuh⁻ øøh⁺ jne⁺ he⁻ dsa⁻ täayh⁺ ko⁻ jøh⁺. He⁻ hii⁺ tiir⁺ jnän⁺ ba⁺ ga⁺ tëëh⁺ Dio jne⁺. ¹⁶ Jëeh⁺ hne⁻ dsa⁻ më⁺ øøhn⁺, sa⁺ neh⁺ hne⁻ che⁺ la⁻ leh⁺ lääh⁺ dsa⁻ nuuh⁻ kyaah⁺. Lä⁻ ja⁻ hne⁻ dsa⁻ nuuh⁻, sa⁺ neh⁺ che⁺ la⁻ leh⁺ lääh⁺ dsa⁻ më⁺ kyaah⁺.

Wa⁺ heeh⁺ ba⁺ jne⁺ dsa⁻ toohn⁺ lä⁻ koo⁻ ma⁻ tøøhn⁺ la⁻

¹⁷ Lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ jne⁺, wa⁺ dsa⁻ toohn⁺ kyaah⁺ he⁻ ga⁺ hñah⁺ jne⁺ kih⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁺, lä⁻ koo⁻ ma⁺ ga⁺ tëëh⁺ Dio jne⁺. ¹⁸ Cher⁺ mah⁺ ma⁻ ngëë⁺ ma⁺ tui⁺ jmi⁺ ngo⁺ kyah⁺ lä⁻ ma⁺ ga⁺ tëëh⁺ Dio hne⁻, jä⁺ ba⁺ hne⁻ lä⁻ na⁻. Pero cher⁺ mah⁺ sa⁺ ga⁺ tui⁺ jmi⁺ ngo⁺ kyah⁺ lä⁻ ma⁺ ga⁺ tëëh⁺ Dio hne⁻, sa⁺ jmee⁺ bii⁺ uuh⁺ jmi⁺ ngo⁺ kyah⁺. ¹⁹ Sa⁺ cha⁺ he⁻ hnøø⁺ jäh⁺ ni⁻ miih⁺ he⁻ ga⁺ wi⁺ jmi⁺ ngo⁺ jnän⁺, o he⁻ sa⁺ ga⁺ wi⁺. Kih⁺ jee⁺ lä⁻ jë⁺, hnøø⁺ nuuh⁺ jne⁺ mada⁺ kih⁺ Dio ba⁺. ²⁰ Lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ wa⁺ jäy⁺ ba⁺ kih⁺ lä⁻ ma⁻ tääyh⁺ ja⁻, lä⁻ koo⁻ ma⁺ ga⁺ heeyh⁺ kih⁺ Dio. ²¹ Cher⁺ mah⁺ ma⁻ na⁻ hnëëh⁺ jmeeh⁺ ta⁻ kih⁺ dsa⁻, lä⁻ koo⁻ ma⁺ ga⁺ tëëyh⁺ hne⁻, ta⁻ jmee⁺ cha⁻ miih⁺ huud⁺ sē⁺. Pero cher⁺ mah⁺ cha⁻ jwē⁺ kyah⁺ lääh⁺ hñah⁺, kwa⁺ be⁺ lää⁺ hñah⁺. ²² Jëeh⁺ jaa⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ hnëë⁺ jmee⁺ ta⁻ kih⁺ dsa⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁺ ga⁺ tëëh⁺ Dio, ma⁻ na⁻ laa⁺ bih⁺ kih⁺ Dio. Pero jaa⁻ hi⁻ sa⁻ na⁻ hnëë⁺ jmee⁺ ta⁻ kih⁺ dsa⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁺ ga⁺ tëëh⁺ Dio, na⁺ ma⁻ na⁻ hnëëy⁺ jmeey⁺ ta⁻ he⁺ kih⁺ Cristo ba⁺. ²³ Hmooh⁺ kyaah⁺ ga⁻ laa⁺ Dio jne⁺, he⁻ ja⁻ ta⁻ hnëë⁺ hñah⁺ hñah⁺ mah⁺ jmeeh⁺ ta⁻ kih⁺ dsa⁻ lä⁻ jmi⁺ lä⁻ jē⁻. ²⁴ Lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ hñah⁺ øøhn⁺, wa⁺ tääh⁺ hñah⁺ kih⁺ lä⁻ koo⁻ ma⁻ tääh⁺ hñah⁺ na⁺, lä⁻ koo⁻ ma⁺ ga⁺ heeh⁺ hñah⁺ kih⁺ Dio.

Nuuh⁻ kih⁺ dsa⁻ më⁺ dsa⁻ nuuh⁻ hi⁻ sa⁻ na⁻ jee⁺ goo⁻

²⁵ Kih⁺ dsa⁻ nuuh⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻ kaah⁺ dsa⁻ më⁺ hi⁻ kih⁺ dsa⁻ më⁺ hi⁻ sa⁻ ma⁻ kaah⁺ dsa⁻ nuuh⁻, juu⁺ he⁻ kwan⁺ la⁻ sa⁻ la⁻ mada⁺ kih⁺ Dio. Pero sa⁺ la⁺ kyaah⁺ juu⁺ ta⁻ jmah⁺. Jëeh⁺ ma⁻ lä⁻ nih⁺ dsē⁺ Dio kin⁺ he⁻ ja⁻ hlëëhn⁺ ju⁺ dsoo⁺ jmah⁺ ba⁺. ²⁶ Lä⁻ koo⁻ la⁺ jmi⁺ he⁻ tøøhn⁺ na⁺, kih⁺ he⁻ ja⁻ laan⁺, go⁻ llu⁺ ga⁺ he⁻ go⁻ taah⁺ hñah⁺ lä⁻ koo⁻ ma⁻ tääh⁺ hñah⁺ na⁺. ²⁷ Cher⁺ mah⁺ chaa⁻ dsa⁻ më⁺ kyaah⁺, ta⁻ jmee⁺ huud⁺ dsē⁺ beeh⁺ hñih⁺. Hi⁺ cher⁺ mah⁺ sa⁺ chaa⁻ dsa⁻ më⁺ kyaah⁺, ta⁻ jmee⁺ bii⁺ jeeh⁺ gooh⁺. ²⁸ Cher⁺ mah⁺ ga⁺ kyaah⁺ dsa⁻ më⁺, sa⁺ la⁺ hliih⁺. Lä⁻ ja⁻ chih⁺ më⁺ kwaä⁺, cher⁺ mah⁺ ga⁺ kaay⁺ dsa⁻ nuuh⁻, sa⁺ jmeey⁺ hliih⁺. Pero kih⁺ hi⁻ dsa⁻ jee⁺ goo⁻, jä⁺ cha⁻ miih⁺ huud⁺ dsē⁺ nē⁺ kiyh⁺. Hi⁺ hnoon⁺ wa⁺ ra⁺ jäh⁺ kih⁺ ni⁻ miih⁺ he⁻ ja⁻ sa⁻ jëëh⁺ hñah⁺.

²⁹ Ma⁻ ngoo⁺ ya⁺ jäh⁺ jmi⁺, he⁻ ja⁻ na⁻ jwahn⁺ øøhn⁺: Na⁺ ta⁻ cha⁻ nē⁺, hih⁺ hi⁻ kyaah⁺ dsa⁻ më⁺, lä⁻ koo⁻ he⁻ sa⁻ kyaah⁺ bih⁺ wa⁺ jmeey⁺. ³⁰ Hih⁺ hi⁻ ti⁻ meeh⁻ dsē⁺, wa⁺ gaa⁺ dsēy⁺. Hih⁺ hi⁻ jëë⁺ dsē⁺, wa⁺ jmeey⁺ lä⁻ koo⁻ he⁻ sa⁻ jëë⁺ dsēy⁺. Hih⁺ ga⁺ nää⁺ la⁻ løø⁺, wa⁺ jmeey⁺ lä⁻ koo⁻ he⁻ sa⁻ cha⁻ kiyh⁺ ba⁺. ³¹ Hih⁺ hi⁻ koooh⁺ jmee⁺ he⁻ cha⁻ jmi⁺ gyuu⁺ la⁻, wa⁺ jmeey⁺ lä⁻ koo⁻ he⁻ sa⁻ jmee⁺ bii⁺ kiyh⁺ ba⁺. Jëeh⁺ lä⁻ jē⁻ he⁻ jëë⁺ jne⁺ jmi⁺ gyuu⁺ la⁻, he⁻ dsa⁻ ngëë⁺ ba⁺ ja⁻.

³² Hnoon⁺ wa⁺ ra⁺ jäh⁺ kih⁺ sa⁺ cha⁻ ba⁺ he⁻ kih⁺ kah⁺ hñah⁺ huud⁺ dsē⁺. Dsa⁻ nuuh⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁺ ma⁻ jee⁺ goo⁻, hi⁻ he⁺ hñaah⁺ Dio, hnooyh⁺ ha⁻ lä⁻ jee⁺ tih⁺ dsē⁺ Dio ba⁺. ³³ Pero hi⁻ kyaah⁺ dsa⁻ më⁺, kye⁻ gyih⁺ huud⁺ dsē⁺ kih⁺ he⁻ cha⁻ jmi⁺ gyuu⁺ la⁻, hnooyh⁺ ha⁻ lä⁻ jee⁺ tih⁺ dsē⁺ mëy⁺ ba⁺. ³⁴ Lä⁻ ja⁻ ka⁺ läh⁺, kah⁺ ba⁺ la⁺ kih⁺ dsa⁻ më⁺ hi⁻ kyaah⁺ dsa⁻ nuuh⁻, hi⁻ kih⁺ chih⁺ më⁺ kwaä⁺ hi⁻ tääh⁺ hñii⁺. Chih⁺ më⁺ kwaä⁺ he⁺, hñaah⁺ gyih⁺ Dio, ngëëy⁺ hñiiy⁺ kyaah⁺ jmi⁺ lle⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio. Pero hi⁻ na⁻ jee⁺ goo⁻, kye⁻ gyih⁺ huud⁺ dsē⁺ kih⁺ he⁻ cha⁻ jmi⁺ gyuu⁺ la⁻, hnooyh⁺ ha⁻ lä⁻ jee⁺ tih⁺ dsē⁺ dsa⁻ nuuh⁻ kyaay⁺ ba⁺. ³⁵ He⁻ la⁻ ma⁻ jwahn⁺ mah⁺ jmää⁺ ta⁻ kyah⁺ hñah⁺. Ja⁺ he⁻ hnoon⁺ han⁺ kyah⁺ hñah⁺. Hnoon⁺ go⁻ taah⁺ hñah⁺ lä⁻ koo⁻ lle⁺ kyah⁺ hñah⁺ mah⁺ hñaah⁺ hñah⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁺ lä⁻ kaa⁻ tuh⁺ hoh⁺ hñah⁺.

³⁶ Cher'mah' jaa' dsa' chaa' chih-më' kya' hi' ma-të' ji-ne' jee' gooy-, hi' cher'mah' jmeey' huu'dsë- sa' sooh' jây' hñiiy', hi' laay', jmeey' bi' jee' gooy-, wa' jee' gooy-. Jëeh' lã'ja' lla' dsëy', sa' la' hliih'. ³⁷ Pero cher'mah' chaa' jñah' hi' ma'jmeey' koo' ba' huu'dsë-, hi' sa' la' kyaah' he' wii', jmeey' lã'koo' hyoh' dsëy' ba', cher'mah' ma'jmeey' koo' ba' huu'dsë- sa' kwaay' chih-më' kyaay' jee' goo-, he' jmeey' llu' ba' ja'. ³⁸ Heh' lã'ja-, cher'mah' hi' ga'kwa' chih-më' kya' jee' goo-, jmeey' llu' ba' ja-. Pero cher'mah' sa' ga'kwaay' jee' goo-, llu' ga' he' jmeey' lã'ja-.

³⁹ Dsa-më' hi' na-jee' goo-, laay' kya' jaa' dsa-nuuh- lã'hiih' kih' ley, ta'ko' jiih' chaa' dsa-nuuh- kyaay'. Pero cher'mah' ga'juu' dsa-nuuh-, ma'cha- jwë' kih' jee' gooy- ka' lãh' kyaah' hi' tih' dsëy', la' ra' lã'ja' dsa-nuuh- hi' ma'heeh' juu' kih' Dio. ⁴⁰ Hi' jnã' laan', llu' ga' la' kih' cher'mah' ga'jây' hñiiy'. Pero sa' la' kyaah' huu'dsë- ta'jmah' he' ma'jwahn' lã'na-, jëeh' kyaah' ba' jnã' jmi'lle' kih' Dio.

8

Ma' he' kwëeh' dsa- dio hi' na-laa' kaah' dsa-

¹ Na'ngëen' juu' kyah' hnäh' kih' ma' he' kwëeh' dsa- dio hi' na-laa' kaah' dsa-. Lã'jëe' ba' jne' kyuuh' jne' ma' miih'. Hi' ta'la' kih' he' kyuuh' jne', he'ja- gwa' jmää' hñaan' kaah'. Pero he' hnää' jne' dsa' kyaahn', he' na' kwa' be' he' dsa-toohn' cha'ga'miih- llu' kyaah' Dio. ² Hi' lã' kyuuh' cha'miih-, sa' ga' ma'kyuuyh- lã'koo- te' lle' lã'kyuuyh-. ³ Pero jaa' hi' hnää' Dio, kyuuh' ba' Dio hi' he'.

⁴ Kih' ma' he' lla' dsa- cha'në' dio hi' na-laa' kaah' dsa-, ma'ne' ba' jne' sa' cha' he' lã' dio he' ni' miih- jmi-gyuu' la-. Jaa' ba' Dio chaa-. Sa' chaa' ga' jñah' Dio. ⁵ Ma'ke' gyuu' hwa' la' jäh' dsa- chaa- ja' hi' jaa- dio, (jëeh' ma'ra' he' chaa- jwëe' dio, hi' lã'ja- chaa- jwëe' dsa' kaah' ka-läh'). ⁶ Pero jnã' jne', jaa- Dio ba' chaa- hi' lã' Tää' jnän'. Ga' lã'jëe' ba' he' cha-, hñiiy' ba' ga'jmeey', hi' ga'jmääy' jne' mah' jmää' jne' kih'. Hi' jaa' ba' Dsa-jööh'

jnän' chaa-. Hi' he' he' Jesucristo. Ta'la' kih' ba' cha- ga'lã'jëe', lã'ja- ta'la' kih' ba' chaa' jne' ka' lãh'.

⁷ Pero ja' lã'jëe' kyuu' ha- lã' la' juu' la-. Ko'llaa' hi' ma' tëe' jmeey' he' kih' dio hi' na-laa-, gwa' huu'dsë- kih' kyaah' dio he', wa'ra- ga'kuyh- ma' he' lla- dsa- cha'në' hi' he'. Kih' he' sa' la' koo- ba' huu'dsë- kih', he'ja- laay' mi-sayh' hñiiy'. ⁸ Dsoo' ba', ja' kyaah' he' kih' hih- jne' na-, jmeey' he' hnää' Dio jne'. Ja' kyaah' he' kih' hih- jne' na-, jmeey' lee' jne' lluu' cha'ga'miih-, ni' sa' jän' hliih' cher'mah' sa' ga'kihn' lã'jëe' nëe' he' cha-.

⁹ Ma'ke' na'ngë' jne' jwë' kih'hijn' wa' he' cha- he-, hnöø' leeh' jne' mah' sa' täh' hi' sa' la' koo- ba' huu'dsë- kih', kwaan' jnän'. ¹⁰ Cher'mah' chaa' jaa' hi' sa' la' koo- huu'dsë- kih', ga'jëe' hnäh', hi' ma'kyuuh' miih-, tääh' hnäh' në' mes- koo' jee' tääh' heeh' kih' dio hi' na-laa' he', goo' la' kih', ja' lã'he' dsëy' kuyh' he' ma'lla' dsa- cha'në' heeh' ja-. ¹¹ He'ja-, dsoo' kyah' hnäh' hi' ma'kyuuh' miih-, täh' ööh' hi' sa' cha- be' kih', hi' kih' hi' he' ba', ga'juu' Cristo. ¹² Lã'ja-, cher'mah' ga'jmeeh' hnäh' hñaa- hoh' kih' ööh' jne', hi' jmeeh' hnäh' sa' kyee' huu'dsë- kih' hi' sa' cha- be' kih', he' ma'h-lääh' hnäh' kih' Cristo ba' ja-. ¹³ He'ja- cher'mah' ma' he' kih' jne', jmeen' täh' jaa' ööhn', mo'so' kih' ga' jne' ka' lãh' ngo' jih'koh' mah' sa' jmeen' tēh' ööh' jne'.

9

Na'ngë' jwë' apóstole hyoh' miih- he' jmeey' bi' kih'

¹ ¿Che' sa' laan' apóstol laah' hnäh'? ¿Che' sa' na-ngen' jwë' jmeen' lã'koo- jmeey' jñah' apóstole? Jëeh', ma'ra' he' ga'jëen' Jesús Dsa-jööh' jnän'. Hi' kih' he' ga'heeh' hnäh' juu' kih', he'ja- jmeey' lii' ta' he' jmeen' kih' Dsa-jööh' jnän'. ² Cher'mah' kih' jñah', sa' laan' apóstol, pero kyah' hnäh' ma'ra' ju' dsoo' laan'. Jëeh', lã'llu' he' kyaah' hnäh' Dsa-jööh' jnän', he'ja- jmeey' lii' ma'ra' he' laan' apóstol.

³ Juu' la- jmää' lãän' hñiin' kih' hi' sa' tääh' jnã' ta'. ⁴ ¿Che' sa' na-ngë' jnäh'

juwé' he- hñah' jñāäh' he- kih'hij' jñāäh'?
 5 ¿Che' sa- na-ngé' jñāäh' juwé' jāā' jñāäh'
 dsa-mé' hi- laa' øøh- jne' lā-koo- jmee-
 jñah' apóstole, ja' ba' lā-koo- jmee- øøh-
 Dsa-jøøh' jñān' kyaah' Pee' ka-lāh'? 6 ¿Che'
 ma-la' jñā' ba' kyaah' Bernabé jmee' bii'
 jmee- jñāäh' ta' mah' jñāäh' jñāäh' he-
 kih'hij' jñāäh'? 7 ¿Ha- chaa' hløø' hi- tāäh'
 jmee- ta' kwaat' kih' hñii'? 8 ¿Ha- chaa-
 hi- jmee- ta' koo- hwa' mah' sa' kuyh-
 he- jngēēy'? 9 ¿Ha- chaa- hi- hāā' koo-
 nāā' jah' mah' sa' hijh- juh' kih'? 10 ¿Che'
 laah' hnäh' hlēēhn' he- la- lā-koh' hlēēh'
 wa' hi- cha- hi'? 11 ¿Che' sa- na-sii- lā-ja-
 né' ley? 12 Jēēh', né' ley kih' Moisé na' sii':
 "Ta' kii- hoó' kya' jee' jmeey' ta'." He-
 ga-jāh' Dio lā-ja-, ja' ma-la' kih' kya' ja-
 ma' kyeey- huúdsé-. 13 He- kyeey- huúdsé-
 jñā' jne' ba' ja-, he- ja- ba' ja- na-sii- lā-ja-.
 Jēēh', hi- mi-llu' hwa', lā-kye- hi- mi-llu'
 mi'ju-, ma-ra' he- cha- o-jøh' dsé- kiyh'
 liyh' kih' ta' he- jmeey' ja-. 14 Mi'ju- he-
 la' kih' Dio ga-jñee' jñāäh' neh' tuh'hoh'
 hnäh', he-ja- ¿che' jmee- hii- cher'mah'
 ga-ngü' jñāäh' miih- he- cha- kyah' hnäh'?
 15 Cher'mah' jñah' ba' cha- juwé' kih' hy-
 oyh' he- cha- kyah' hnäh', cha-ga'miih-
 na-ngé' jñāäh' juwé' hñah' jñāäh' he- ja-.

Hi' ma-ke' cha- juwé' jmee' jñāäh' lā-ja-,
 sa' ga-chuy' jñāäh' ni' miih' kyaah' hnäh'.
 Ga-kwēēh' ba' dsé- jñāäh' mah' sa' jmee'
 dsa- jyoh' huúdsé- jee' kwa- jñāäh' ju'
 'hmēē' kih' Cristo. 16 ¿Che' sa- ñeh' hnäh',
 lā-jēē' hi- jmee- ta'he' neh' gwah', kyaah'
 ja' ba' he- dsa-ka' dsa- neh' gwah' ja' jñā-
 he- kuyh'? Hi' lā-ja-, hi- jmee- ta' né'
 na'hyoo', kuyh' kih' he- dsa-ka' dsa- né'
 na'hyoo' ja-. 17 Lā-ja- ka-lāh', ga-jmee'
 Dsa-jøøh' jñān' mada', hi- na-hñāā' kwa'
 ju'hmēē', ta' kih' ju'hmēē' ja-ba-wa' kuyh'.

18 Pero jñā', ni' koo- hā' sa- ma-ngiin' he-
 ja- kyah' hnäh', ni' sa' siin' lā-la- mah'
 kwēēh' jñā' miih- he- cha- kyah' hnäh'.
 Llu' ga' he- juun' kyohñ' lā-koh' ga' he-
 jñuuh' dsa- kin' he- chaan' llu' he- sa'
 koon' jñeen' he- kwan' juu'. 19 Pero sa' cha-
 he- kih' he- jmāān' hñiin' jøøh' he- kwan'
 ju'hmēē' kih' Cristo. Jēēh', ma-na-hā'
 goon-, he-ja- jmee- bii' kin' kwan' juu'

na-. Jwii- jñā' cher'mah' sa' ga-mi'ten' he-
 kwan' ju'hmēē' kiyh'. 20 Cher'mah' hyoh-
 dsēn' kwan' juu' kih' Dio, hyoh' ba' jñā'
 jñeen'. Hi' ma-ke' sa' hyoh' dsēn' jmeen'
 ta' la-, ma-ra' he- mi'ten' ba' ta' he- hā'
 goon-. 21 ¿Hee- ba' jñeen' ja'? He- chaan-
 llu' he- sa' koon' jñeen' he- kwan' ju'
 'hmēē' kih' Cristo. He- ja- ba' ja- jñeen'.
 Kih' he-ja-, sa' ngiin' ni' miih- he- cha-
 kyah' hnäh' lā-koo- na-ngēn' juwé' jmeen'.

22 Ni' jāā' sa' chaa- hi- jmee' hih' kin',
 he- jmeen' lā-ja-. Pero ma-ra' he- jmee'
 ba' jñā' ta'he' kih' lā-jēē' mah' lā-ja- lēēh'
 ga' jñā' juwēē' dsa- kih' Cristo. 23 He-ja-
 jee' kih' judiu, jmāān' hñiin' lā-koo- jāā'
 judiu, mah' lēēhn' dsa- judiu. Hi- jee'
 kih' hi- mi-te' ley (ma-ke' sa' jmee' ley
 hih' kin') jmeen' lā-koo- hi- mi-te' ley
 ba', mah' lā-ja- lēēhn' dsa- hi- mi-te' ley
 ja-. 24 Hi' kih' hi- sa' kyuuñ' ley, lā-koo-
 he- sa' kyuuñ' ley ba' jmeen', mah' lā-ja-
 lēēhn' dsa- hi- sa' kyuuñ' ley. (Pero ja-
 kih' he- sa' kyaahn' ley kih' Dio, mi-te'
 ba' jñā' ley kih' Cristo.) 25 Hi' jee' kih' hi-
 sa' beē' huúdsé- kih', ga-jmāān' hñiin'
 lā-koo- he- sa' beē' huúdsé- kin'. Hi-
 jee' kih' jee' lā-jēē', kwee- ba' ga-jmeen'
 kyaayh', mah' lā-ja- jñøøhn' ha- lā- jee'
 lāān' ko-lla' dsa-. 26 Kwaat' kih' ju'hmēē'
 ba' jmeen' he- la-, mah' ko-jøh' ba' lā-cha-
 he- llu' kin' kyaah' hi- nuu- ju'hmēē' he-
 kwan' la-.

27 Neh' ba' hnäh', jee' hlii- juwēē' dsa-, jāā-
 ba' hi- lih'. Hi- he' lle' kih' hyoh' jñee'.
 Lā-ja- hnøø' kwah' hnäh' be' jee' hñaah'
 hnäh' Dio mah' lā-ja- hñah' hnäh' koo-
 he- la' kwa' Dio. 28 Lā-jēē' hi- hnøø' lih' jee'
 kooy', mi-lluuy' hñiit' kih' lā-jēē' he- jmee'
 jwiih' kiyh' mah' liyh' koo- coron he-
 dsa-heē'. Pero jne' mi-lluun' jne' hñaan'
 mah' leh' jne' koo- coron he- sa' heē'
 jih'koh'. 29 Lā-ja- jñā' ka-lāh', ngoo' ba' jñā'
 kwan' be' ha- jee' lihn' koo- coron. He-ja-
 sa' jmeen' wa' la' cha- la', lā-koo- jāā- hi-
 te- jah- juwé' né' lle'. 30 Heehn' hñiin' wii'
 ba', ni' miih- sa' kwan' juwé' kih' jmi-ngo'
 jmee' hih' kin'. Lā-na- ba' jmeen', mah' sa'
 jñān' ta' koo' ma-la- ma-kwan' ju'hmēē' kih'
 jñah'.

10

Sa' wa' jmeen' ko' jōh' kyaah' hī' jmāā' jōh' dio hī' na' laa' kaah' dsa'

¹Hnoon' wa' lā-dsooh' hoh' hnāh' oōhn', lā'koo' ga' la' kih' dsa' ma' gyuh' jnān'. Ga' lā'jēē' ba' ga' nāā' lā' ngoo' jniī'. Hī' ga' ngēēy' jee' jmi' neeh'. ²Lā'llu' he' ga' ngēē' dsa' he' ko' jōh' kyaah' Moisé jee' ma' hii' jniī' hī' ta' jee' jmi' neeh', he' ja' la' lā'koh' he' ga' taayh' ko' jōh' ga' saa' dsa' he' jmi' kyaah' Moisé mah' leey' koo' kyaayh'. ³Ga' lā'jēē' ba' ga' kuh' he' niīh' he' ga' cheē' Dio. ⁴Ga' lā'jēē' ba' ga' hih' jmi' he' ga' cheē' Dio. Sa' ma' la' wa' he' cha' he' jmi' gwa' he' ga' jmee' Dio ga' hya' dsōh' mi' kuū'. Hī' mi' kuū' ja', sa' ma' la' wa' he' cha' he' mi' kuū', ma' laa' hniī' Cristo hī' ma' jmee' ko' jōh' kyaayh'. ⁵Pero miih' go' te' ba' dsa' he' ga' jmee' he' tih' dsē' Dio. He' ja' jwēē' ga' ga' juu' hwa' kii' ja'.

⁶He' ga' la' lā'ja' kih' dsa' he', he' ja' kwēēh' jne' nuuh' mah' sa' wa' heē' dsē' jne' jmeen' he' hlih' lā'koh' ga' jmee' dsa' he'. ⁷Ni' ta' wa' jmāān' jōh' dio hī' na' laa' kaah' dsa', lā'koh' ga' jmee' dsa' he'. Lā'koo' jāh' jee' na' sii' juu' kih' Dio: "Ga' taah' lā'jēē' dsa' ga' kuh' ga' hih', ja' ga' ga' taayh' ga' jmeey' wa' la' cha' la'." ⁸Ni' ta' wa' kaah' jne' wa' hī' cha' hī', lā'koo' ga' jmee' dsa' he'. Jēēh' kyaah' koo' jmi' ba' ga' juu' gyii' hnē' mil dsa' he'. ⁹Ni' sa' wa' koo' jne' kyaah' he' jōh' dsē' Dsa' jōh' jnān', lā'koo' ga' jmee' ko' lāa' dsa' he' mah' ga' jngiih' miih' kiyh'. ¹⁰Sa' wa' cha' wa' hāā' jne' Dio, lā'koo' ga' cha' ga' hāā' dsa' he', mah' ga' jngiih' āngel kiyh'.

¹¹He' ga' la' lā'ja' kih' dsa' he', he' ja' kwēēh' jne' nuuh', hī' ma' na' sii' jnān' mah' lā'leeh' jne' hī' chaa' na' jee' ga' dsaa' jmi' he' tōōhn' la'. ¹²Lā'ja' kih' hī' jmee' huūdsē' sa' cha' he' kih' jeh' dsēy', hnōō' liiyh' mah' sa' tāyh'. ¹³Wa' he' cha' he' he' wi' he' jēē' jne', ja' ba' lā'ja' ma' jēē' jnāh'. Pero Dio llū' dsēy'. Sa' kway' jwē' ngēē' jne' koo' he' hweh' ga' he' mo' so' tāā' jne'. Wa' ra' ga' tē' jee' jēē' jne' he' wi' ja', kwa' ba' Dio be' ha' lā' jee' lāā' jne' hī' lā'ja' kwēēh' dsē' jne'.

¹⁴He' ja' jwēēhn' hnāh' oōhn' hī' hnaan'. Hāā' hnāh' hnaah' cha' miih'. Mo' to' jmee' hnāh' juuh' kih' dio hī' na' laa' kaah' dsa'. ¹⁵Hlēēhn' hnāh' lā'koo' dsa' hī' kyuu'. Kye' da' hnāh' kwaat' ha' lā' ngoo' juu' he' hlēēhn' hnāh'. ¹⁶Lā' ma' hih' jne' kyaah' wa' kyaah' he' na' jōō', kwa' jne' ti' hmaah' kih' Dio, la' kwaat' hih' jne' jma' kih' Cristo ba' ja', hī' lā'ja' ma' laa' jne' koo' ba' kyaayh'. Hī' lā' ma' kih' jne' he' niīh' he' ti' llooh' jne', he' jmee' jne' kwaat' jmi' ngo' kih' Cristo ba' ja', hī' lā'ja' ma' laa' jne' koo' ba' kyaayh' ka' lāh'. ¹⁷Ma' ke' jwēē' jne', koo' ba' laa' jne' jee' lā'jēē' jne'. Jēēh', koo' ba' la' he' niīh' he' kih' jne'.

¹⁸Jēē' da' hnāh' ha' lā' ga' la' kih' dsa' Israel hī' ga' kuh' jah' hī' ma' dsa' jāā' dsa' nē' na' hyoo', ga' laay' koo' ba' kyaah' Dio juu' na' hyoo' ja'. ¹⁹He' jwahn' lā' na', ja' he' jwahn' kyeē' jwēte dio hī' na' laa' kaah' dsa', ni' ngo' he' lla' dsa' cha' nē' dio he', sa' cha' he' la' ni' mih'. ²⁰Lā' la' ba' jwēēhn' hnāh', lā'koo' jmee' hī' sa' ma' heeh' kih' Dio, wa' ra' ga' llay' miih' he' cha' kiyh' cha' nē' dio hī' na' laa' he', he' kwēēyh' hī' sa' llū' ba' ja', ja' he' kwēēyh' Dio jnān' ja'. Sa' hnoon' jmeeh' hnāh' ko' jōh' kyaah' hī' sa' llū'. ²¹Cher' mah' ga' hih' hnāh' he' kwa' Dio, mo' so' le' huh' hnāh' he' kwa' hī' sa' llū'. Cher' mah' ga' taah' hnāh' ga' ku' ga' hih' hnāh' he' lla' Dio nē' na' mes', mo' so' le' kuh' huh' hnāh' nē' mes' kih' hī' sa' llū' ka' lāh'. ²²¿Chē' ja' he' hnōōh' jne' ha' lā' jee' lā' llii' Dio he' jmee' jne' lā'ja'? ¿Chē' cha' ga' be' jnān', lā'koh' ga' kiyh'?

Wa' hnōōhn' he' llū' kih' oōh' jne'

²³Ga' lā'jē' ba' na' ngēn' jwē' jmeen', pero ja' lā'jē' jmāā' ta'. Ga' lā'jē' ba' na' ngēn' jwē' jmeen', pero ja' lā'jē' kwa' be' jnān' jee' hnāāhn' Dio. ²⁴Sa' wa' hnōōhn' he' llū' jnān' hnaan', wa' hnōōhn' he' llū' kih' jnāh' ba'. ²⁵Kuh' ba' hnāh' ga' lā'jē' ngo' he' hniī' dsa' jee' jngēēyh' jah'. Ta' ngii' hnāh' ni' miih' juu' mah' sa' jmeeh' hnāh' cha' miih' huūdsē'. ²⁶Jēēh', kih' ba' Dio la' jmi' gyuu' la', hī' lā'ja' lā'jē' he' ga' cha' nē' kih', kih' bih' la' lā'jē'. ²⁷Cher' mah'

jaa¹ hi¹ sa¹ ma¹ heeh¹ kih¹ Dio ga¹ tēēy¹ hnāh¹ mah¹ go¹ kuh¹ hnāh¹ kiyh¹, hi¹ gwa¹ hoh¹ hnāh¹ go¹ nāāh¹ hnāh¹, ja¹ go¹ kuh¹ ba¹ hnāh¹ ga¹ lā¹ jē¹ he¹ llay¹. Ta¹ ngi¹ hnāh¹ ni¹ miih¹ juu¹ mah¹ sa¹ jmeeh¹ hnāh¹ cha¹ mi¹ ih¹ huū¹ dsē¹. ²⁸ Pero cher¹ mah¹ chaa¹ hi¹ ga¹ jāh¹: “Ngo¹ he¹ ma¹ lla¹ dsa¹ nē¹ na¹ hy¹ oo¹ ba¹ na¹”, ta¹ kuh¹ hnāh¹ ga¹ ja¹, mah¹ la¹ llu¹ kih¹ hi¹ ma¹ mi¹ jnāā¹ juu¹ ja¹. Lā¹ ja¹ sa¹ jmeey¹ jyoh¹ huū¹ dsē¹ he¹ jmee¹ jwiih¹ kiyh¹. Jēēh¹, kih¹ ba¹ Dio la¹ jmi¹ gyūū¹ la¹ hi¹ lā¹ ja¹ lā¹ jē¹ he¹ ga¹ cha¹ nē¹ kih¹, kih¹ bih¹ la¹ lā¹ jē¹. ²⁹ Jā¹ he¹ hlēēhn¹ kih¹ huū¹ dsē¹ kyah¹ hnāh¹. He¹ hlēēhn¹ kih¹ huū¹ dsē¹ kih¹ jnāh¹ ba¹ na¹, mah¹ sa¹ jmeey¹ jyoh¹ huū¹ dsē¹ he¹ jmee¹ jwiih¹ kiyh¹. Ĵhe¹ la¹ ha¹ dsa¹ kin¹ he¹ na¹ ngēn¹ jwē¹ jmeen¹ cher¹ mah¹ kō¹ ja¹ la¹ huū¹ dsē¹ kiyh¹? ³⁰ Cher¹ mah¹ kwan¹ ti¹ hmaah¹ kih¹ Dio kih¹ he¹ kuh¹ n¹, Ĵhe¹ la¹ hlēēh¹ dsa¹ wū¹ kin¹ kih¹ he¹ kuh¹ n¹ he¹ ja¹? ³¹ Hi¹ kwee¹ ba¹ la¹ kih¹ lā¹ jē¹, cher¹ mah¹ kuh¹ hūh¹ hnāh¹, o he¹ ga¹ jmeeh¹ hnāh¹, jmee¹ hnāh¹ lā¹ jē¹ lā¹ kōo¹ llē¹ kih¹ ba¹ mah¹ lā¹ ja¹ wa¹ la¹ juūh¹ kih¹ Dio jnān¹. ³² Ta¹ jmee¹ hnāh¹ jeh¹ dsē¹ dsa¹ judiu, ni¹ hi¹ sa¹ lāa¹ judiu, ni¹ hi¹ lāa¹ kyaa¹ Dio ka¹ lāh¹. ³³ Jmee¹ hnāh¹ lā¹ kōh¹ jmee¹ jnā¹ ba¹. Jēēh¹ jmeen¹ bi¹ hnoohn¹ ha¹ lā¹ jee¹ ti¹h¹ dsē¹ dsa¹ kyaah¹ lā¹ jē¹ he¹ jmeen¹. Sa¹ hnoohn¹ he¹ llu¹ ki¹ hñiin¹, hnoohn¹ he¹ llu¹ kih¹ ga¹ lā¹ jēē¹ ba¹ mah¹ lāāy¹.

11

Juu¹ kih¹ dsa¹ hi¹ jlē¹ ka¹ llē¹

¹ Jmee¹ hnāh¹ lā¹ kōo¹ jmee¹ jnā¹, jēēh¹ jnā¹ jmeen¹ lā¹ kōo¹ ga¹ jmee¹ Cristo.

² Chaa¹ n¹ llu¹ cha¹ miih¹ lā¹ kōo¹ tāāh¹ hnāh¹ øohn¹, jēēh¹, ga¹ lā¹ jē¹ jiih¹ ba¹ dsa¹ lā¹ dsooh¹ hoh¹ jnā¹, hi¹ choqh¹ ba¹ hnāh¹ kōo¹ hweh¹ juu¹ he¹ ma¹ hlēēhn¹ hnāh¹. ³ Hnoon¹ lā¹ ngēēh¹ hnāh¹, Cristo lāa¹ to¹ nē¹ kih¹ lā¹ jēē¹ dsa¹ nūuh¹, hi¹ lā¹ ja¹ lāa¹ dsa¹ nūuh¹ kih¹ dsa¹ mē¹, lā¹ ja¹ lāa¹ Dio kih¹ Cristo ka¹ lāh¹. ⁴ La¹ o¹ hih¹ kih¹ dsa¹ nūuh¹ cher¹ mah¹ jlē¹ ka¹ lley¹ wa¹ ra¹ ga¹ tē¹ jee¹ ngi¹y¹ kiyh¹ kih¹ Dio o¹ wa¹ ra¹ ga¹ ngēēy¹ juu¹ kih¹ Dio cha¹ nē¹ dsa¹. ⁵ Lā¹ ja¹ ka¹ lāh¹ la¹ o¹ hih¹ kih¹ dsa¹ mē¹ cher¹ mah¹ sa¹ na¹ jlē¹ ka¹ lley¹ wa¹ ra¹ ga¹ tē¹ jee¹ ngi¹y¹ kiyh¹ kih¹ Dio o¹ wa¹ ra¹ ga¹ ngēēy¹ juu¹ kih¹

Dio cha¹ nē¹ dsa¹. Heh¹ lā¹ ja¹, la¹ lā¹ kōo¹ he¹ na¹ ti¹ kwah¹ lley¹. ⁶ Cher¹ mah¹ jaa¹ dsa¹ mē¹ sa¹ jlē¹ lle¹, llu¹ ga¹ wa¹ tiy¹ lley¹ go¹ te¹. Pero cher¹ mah¹ laay¹ la¹ o¹ hih¹ kiyh¹ he¹ tiy¹ lley¹ o¹ he¹ jmeey¹ kwah¹, he¹ ja¹ wa¹ jlēy¹ ba¹. ⁷ Sa¹ soqh¹ kih¹ dsa¹ nūuh¹ jlēy¹ lley¹, jēēh¹ laay¹ heeh¹ kih¹ Dio, mah¹ mi¹ jnāāy¹ ha¹ lā¹ kōo¹ jøoh¹ lāa¹ Dio. Pero dsa¹ mē¹ mi¹ jnāā¹ ha¹ lā¹ kōo¹ jøoh¹ lāa¹ dsa¹ nūuh¹. ⁸ Dsa¹ nūuh¹ sa¹ ya¹ hēē¹ kih¹ dsa¹ mē¹, dsa¹ mē¹ ba¹ ya¹ hēē¹ kih¹ dsa¹ nūuh¹. ⁹ Lā¹ ja¹ ka¹ lāh¹, sa¹ ga¹ jmāā¹ Dio dsa¹ nūuh¹ mah¹ le¹ llu¹ kih¹ dsa¹ mē¹, ga¹ jmāāy¹ dsa¹ mē¹ mah¹ le¹ llu¹ kih¹ dsa¹ nūuh¹ ba¹. ¹⁰ Kih¹ he¹ ja¹, hi¹ kwaat¹ kih¹ ángele ka¹ lāh¹, jmee¹ bi¹ jlē¹ dsa¹ mē¹ llē¹ mah¹ jmee¹ lii¹ chaa¹ hi¹ kye¹ nē¹ kiyh¹.

¹¹ Pero he¹ tøoh¹ jne¹ kyaah¹ Dsa¹ jøoh¹ jnān¹, ja¹ ma¹ la¹ dsa¹ nūuh¹ lāa¹ kwaat¹, ja¹ ba¹ lā¹ ja¹ lāa¹ kwaat¹ dsa¹ mē¹ ka¹ lāh¹. ¹² Jēēh¹, lā¹ kōh¹ ya¹ hēē¹ dsa¹ mē¹ kih¹ dsa¹ nūuh¹, ja¹ ba¹ lā¹ ja¹ kih¹ dsa¹ mē¹ dsa¹ lā¹ chaa¹ dsa¹ nūuh¹. Lā¹ uu¹ ba¹ hwēē¹ kih¹ Dio. ¹³ Kye¹ da¹ hnāh¹ kwaat¹ hñaa¹ hnāh¹, Ĵche¹ sa¹ laah¹ hnāh¹ sa¹ jnā¹ llu¹ wa¹ ra¹ ga¹ ngi¹ jaa¹ dsa¹ mē¹ kih¹, kih¹ Dio ma¹ sa¹ na¹ jlē¹ lley¹? ¹⁴ Lā¹ kōo¹ jmee¹ jne¹ he¹ tøoh¹ jmi¹ gyūū¹ la¹ lā¹ kōo¹ la¹ kih¹ dsa¹ nūuh¹, mi¹ jnāā¹ he¹ la¹ o¹ hih¹ kiyh¹ he¹ kway¹ jwē¹ kwaā¹ jñu¹ lley¹. ¹⁵ Pero kih¹ dsa¹ mē¹, kah¹ ba¹ la¹. ¹⁶ Jnā¹ llu¹ kih¹ he¹ kway¹ jwē¹ dsa¹ kwaā¹ jñu¹ lley¹. Jēēh¹, dsa¹ mē¹, ga¹ hyoyh¹ jñu¹ lley¹ kyoo¹ mah¹ jlē¹ lley¹ lla¹ he¹ ma¹ jlēy¹ kyaah¹ hmi¹h¹. ¹⁶ Cher¹ mah¹ chaa¹ hi¹ hnøø¹ ti¹ choo¹ juu¹ kih¹ juu¹ he¹ hlēēhn¹ la¹, hnøø¹ lā¹ nēy¹ ha¹ lā¹ la¹ kyaa¹ jnāāh¹. Jēēh¹ kōo¹ nēē¹ ba¹ he¹ tēē¹ jnāāh¹ jmee¹ jnāāh¹ hi¹ lā¹ ja¹ lā¹ kaa¹ gwah¹ kih¹ Dio.

Mi¹ kwayh¹ ma¹ nūu¹ kih¹ Dsa¹ jøoh¹ jnān¹

¹⁷ Pero ta¹ jyoh¹ kō¹ taa¹, sa¹ chaa¹ n¹ llu¹ lā¹ kōo¹ jmeeh¹ hnāh¹. Jēēh¹, jee¹ dsa¹ nēeh¹ hnāh¹, cha¹ ga¹ miih¹ he¹ hliih¹ jmeeh¹ hnāh¹ lla¹ he¹ ma¹ jmeeh¹ hnāh¹ he¹ llu¹. ¹⁸ To¹ nē¹ he¹ ja¹, ma¹ nuun¹ kyah¹ hnāh¹ he¹ sa¹ hii¹ kōo¹ ba¹ juu¹ kyah¹ hnāh¹ jee¹ dsa¹ nēeh¹ hnāh¹. Hi¹ jee¹ llah¹ lla¹ n¹

dsoo' ba'. ¹⁹ Jëeh', go' laan' jmaä' kyah' hnäh' he' tääh' hnäh' lä' ja' mah' lä' lee' hi' na' hi' hnaah' Dio hi' lä' lee' hi' na' hi' sa' hnaah' Dio. ²⁰ Cher'mah' lä' ja' tääh' hnäh', jee' dsa' ñeeh' hnäh', ja' ma' nua' kih' Dsa' jøøh' jnän' ja' kuh' hnäh'. ²¹ Jëeh', wa'ra' ga'të' hor' kuh' hnäh', lä' jaa' lä' jaa' hnäh' dsa' lä' jää' kuh' huh' hnäh' he' go' kye' hnäh'. Hnaah' ba' hnäh' kuh' huh' lä' jiih' dsa' lä' hee' hnäh' mah' ko' llaa' jay' kyaah' kyoo'. ²² ¿Che' sa' cha' cha' neh' kyah' hnäh' jee' go'taah' hnäh' kuh' huh' hnäh'? ¿He' la' mi' kwah' hnäh' hi' laa' kya' Dio, mah' lleh' hnäh' o' hih' kih' hi' sa' kye' ni' miih' he' kuh' hih'? ¿Hee' ba' na' jwëehn' hnäh'? ¿Che' jwëehn' hnäh' jmeeh' ba' hnäh' llu'? Ni' miih' sa' jwëehn' hnäh' lä' ja'.

²³ Jëeh', kih' Dsa' jøøh' jnän' ga' hyohn' juu' la', ja' ba' he' ma' hlëehn' hnäh' jää'. Hwë' he' ga' ngëëy' Dsa' jøøh' jnän' ja', ga' kay' he' ñiih'. ²⁴ Mah' ga' kway' ti' hmaah' kih' Dio. Ma' ngëë' he' ja', ga' llaay' he' ñiih' ja' mah' ga' jayh': "Hee' la', kuh' hnäh'. He' la' na' jmi' ngo' kin'. Ta' la' kyah' hnäh' kwaan' hñi' in' juun'. Ja' jmeeh' hnäh' lä' la' mah' lä' dsooh' hoh' hnäh' kin'." ²⁵ Ja' ba' lä' ja' ga' jmeey' kyaah' wa' kyaah', ma' ngëë' ma' kuyh' ma' nua'. Ga' jayh': "Wa' kyaah' la' la' hmoooh' hmëë' he' jmeen' kyaah' jma' kin'. Ja' jmeeh' hnäh' lä' la', ga' lä' jë' jiih' ma' huh' hnäh', mah' lä' dsooh' hoh' hnäh' kin'." ²⁶ Lä' ja', lä' jë' jiih' ma' kuh' hnäh' he' ñiih' la', hi' ma' huh' hnäh' he' haa' neh' wa' kyaah' la', he' jmeeh' hnäh' juu' he' ga' juu' Dsa' jøøh' jnän' ba' na', lä' ma' ngoo' ja' ba' lä' jiih' jayh' ka' läh'.

²⁷ He' ja', cher'mah' hi' ga' kuh' he' ñiih', hi' ga' hih' he' haa' neh' wa' kyaah' kih' Dsa' jøøh' jnän', hi' lä' ma' ngoo' bih' jmeey' he' hliih', ma' na' bääyh' dsoo', kih' he' mi' kwayh' jmi' ngo' kyaah' jma' kih' Dsa' jøøh' jnän'. ²⁸ Lä' jaa' lä' jaa' hnäh' hnøø' kah' da' hnäh' kwaat' che' sa' hñi' huüdsë' kyah' hnäh', jää' ja' ga' kuh' hnäh' he' ñiih' hi' huh' hnäh' he' haa' neh' wa' kyaah'. ²⁹ Jëeh', cher'mah' jmeey' gyih' he' hliih' mah' kuyh' he' ñiih'

hi' hih' he' haa' neh' wa' kyaah' ja', he' ngiiy' he' ja' he' hliih' né' kiyh' ba' ja'. Jëeh' sa' tooyh' ta' jmi' ngo' kih' Dsa' jøøh' jnän'. ³⁰ Kih' he' ja', chaa' jwëë' jee' kyah' hnäh' hi' dsaah', jwëë' hi' mo' so' cha' be' kih', lä' jiih' chaa' ko' llaa' hi' ga' juu'. ³¹ Pero cher'mah' ga' kye' jne' kwaat' he' hñi' huüdsë' jnän', jää' ja' ga' kih' hih', mo' so' cha' he' kih' lä' Dio ta' jnän'. ³² Hi' cher'mah' ga' llay' ta' jnän', Dio ba' he' hi' heeh' jne' wii', mah' sa' dsa' nøon' cha' je' ko' jøh' kyaah' hi' sa' ma' heeh' juu' kiyh'. ³³ He' ja' øøhn', wa'ra' ga' taah' hnäh' kuh', ja' jääh' hnäh' dsa' kyaah' hnäh'. ³⁴ Hi' cher'mah' chaa' jaa' hi' kyoh', wa' lla' kuyh' cha' neh' kiyh', mah' sa' jät' he' wii' né' kiyh', wa'ra' ga' jmeey' wa' la' cha' la' jee' dsa' ñeeh' hnäh'. Cher'mah' cha' ga' jyoh' juu', he' ja' m'een' wa'ra' ga' lloon' na' jëen' hnäh'.

12

Lä' jë' he' ga' hñah' jne' kih' Jmi' lle' kih' Dio

¹ Hnoon' lä' ngëëh' hnäh' miih' øøhn', ha' lä' la' he' ma' hñah' jne' kih' Jmi' lle' kih' Dio. ² Neh' ba' hnäh' ha' lä' ma' jmeeh' hnäh', jää' sa' ga' ma' heeh' hnäh' kih' Dio. Ma' ga' naä' hnäh' ta' la' ta' jnø', ga' kah' hnäh' jwë' jee' ma' hnaah' hnäh' dio kaa' hi' na' laa' kaa' dsa'. ³ He' ja' hnoon' lä' ngëëh' hnäh' ni' jaa' hi' hlëëh' lä' gwa' kih' Jmi' lle' kih' Dio sa' jwäy' dso' jwii' né' kih' Jesús. Lä' ja' ka' läh' sa' jayh' jøøh' Jesús, cher'mah' sa' kyaayh' Jmi' lle' Na' jngii'.

⁴ Kah' ba' la' he' ma' hñah' jne' lä' jaa' lä' jaa' jne' kih' Dio, pero jaa' ba' Jmi' lle' Na' jngii' hi' kwa' lä' jë' he' ja'. ⁵ Kah' ba' la' ta' he' jmee' jne' lä' jaa' lä' jaa' jne' jee' hnääh' jne' Dio, pero jaa' ba' hi' laa' Dsa' jøøh' jnän'. ⁶ Kah' ba' la' be' he' ma' tëë' jne' lä' jaa' lä' jaa' jne', pero jaa' ba' Dio hi' jmee' lä' jë' kih' ga' lä' jëë' jne'.

⁷ Lä' jaa' lä' jaa' jne' ma' hñah' jne' he' ga' kwa' Jmi' lle' Na' jngii' mah' lä' ja' jät' llu' kih' lä' jëë'. ⁸ Jaa' ga' hyoh' miih' huüdsë' llu' he' ga' kwa' Jmi' lle'. Jñah' ga' hyoh' he' jmee' kyuyh' cha' ga' miih', he' ga' kwa' ja' ba' Jmi' lle' Na' jngii'. Jñah'

ka-läh' ga-hyoh' kih' ja-ba' jmi-lle' ha-lä' jee' lä-dsoo' dsëy' cha-gamiih-. Hi' jñah' ga-hyoh' ha-lä' jee' mi-hlääy' hi' dsaah' kyaah' be' kih' ja-ba' jmi-lle' Na-jngii'.¹⁰ Jñah' ga-hyoh' ha-lä' jmeey' he-juh-gaa-. Jñah' ga-hyoh' juu' he-ngëëy' kih' dsa-. Jñah' ga-hyoh' mah' kay' kwaat' che' la' kih' jmi-lle' Na-jngii' he-hlëeh' dsa- o che' la' kih' jmi-lle' hliih'. Jñah' ga-hyoh' hlëëyh' jyoh' juu'. Jñah' ka-läh', ga-hyoh' be' mah' jiiy' juu' he-hlëeh' dsa-kyayh'.¹¹ Pero jaa' ba' jmi-lle' hi' jmee' lä-jë' he-ja-. Hi' lä-koo' hyoh' dsëy' ba' ti-llooyh' kih' lä-jaa' lä-jaa'.

Jee' lä-jëë' hi' laa' kyaah' Dio laay' lä-koo' jaa' ba'

¹² Koo' ba' la' jmi-ngo' jñän', hi' cha-cha-miih- nëë' he-na'ku- na-chah'. Ma'ke' cha-miih- nëë' he-na'ku- na-chah', ma-ra' he-la' ba' koo' jmi-ngo' jee' lä-jë-. Ja-ba' lä-ja- Cristo ka-läh' kyaah' jne'.¹³ Jëeh', kyaah' jaa' ba' jmi-lle' ga-lëë' jne' koo' ba' kyaayh', lä-llu' he-ma-na-saa' jne' jmi' kyaah' jmi-lle' Na-jngii' kih' Dio. Lä-ja- kih' hi' laa' judiu o hi' sa' laa' judiu, hi' lä-ja- ka-läh' kih' hi' na-hnëë' jmee' ta' kih' dsa- o cher'mah' sa' na-hnëëy'. Ga-lä-jëë' ba' jne' ma-heeh' jne' kih' jaa' ba' jmi-lle'.

¹⁴ Heh' jmi-ngo' jñän', sa' la' koo' ba' jee' lä-jë', cha-miih- jee' na'ku- na-chah'.¹⁵ Cher'mah' ma-tiin' ga-jäh': "Sa' laan' ma-gooh-, he-ja- sa' na-jnään' kih' jmi-ngo' kyah'", pero ma'ke' ma-jäh' lä-ja-, ma-ra' he-na-jnää' ba' kih' jmi-ngo' jñän'.¹⁶ Hi' cher'mah' lo-gwan' ga-jäh': "Sa' laan' mi-nëh-, he-ja- sa' na-jnään' kih' jmi-ngo' kyah'", pero ma'ke' ma-jäh' lä-ja-, ma-ra' he-na-jnää' ba' kih' jmi-ngo' jñän'.¹⁷ Cher'mah' lä-kaa' jmi-ngo' jñän', la' koo' mii' mi' në' juuh-, ¿hee- kyaah' ja- nuu' jne'? Hi' cher'mah' lä-kaa' jmi-ngo' jñän', la' koo' to-gwa' juuh-, ¿hee- kyaah' ja- he- taah' jne' jme'h'?¹⁸ Pero Dio ga-jmee' na'ku- na-chah' jmi-ngo' jñän', lä-koo' lla' dsëy'.¹⁹ Cher'mah' koo' nëë' ba' la' lä-kaa' jmi-ngo' jñän', mo-so' la' lä-koo' jmi-ngo' he-kye' jne'.²⁰ Pero ja' lä-ja' la'

jmi-ngo' jñän'. Na-ku- na-chah' cha-miih- nëë', hi' jee' lä-jë' koo' ba' la'.²¹ Sa' le' jäh' mi-nën' siih' ma-goon-. "Sa' jmee' bii' hne' kin'." Ni' sa' le' jäh' ka'llen' siih' ma-tiin': "Sa' jmee' bii' hne' kin'."²² Pero sa' la' lä-ja-. He-cha- kih' jmi-ngo' jñän', he- jmee' jne' kwaat' sa' bee' ni' miih-, he- ja' jmää' jñän' cha-gamiih-.²³ Hi' he-cha- kih' jmi-ngo' jñän' he- jmee' jne' kwaat' sa' jnä' llu', he- ja- hoo' jne' cha-gamiih-. Hi' he- sa' sooh' jëë' dsa-, jlë' jne' llu'.²⁴ Pero he- jnä' llu' në' jñän', sa' jmee' bii' jlë' jne'. Ga-jmee' Dio jmi-ngo' jñän' mah' hoon' cha-gamiih- lä-jë' he-sa' bee'.²⁵ Heh' lä-ja-, jmi-ngo' jñän' sa' jmee' ma' kih' kih'. Lä-jë' nëë' ba' hnäy' dsa-kyayh'.²⁶ Cher'mah' jii' kih' koo' nëë', lä-ja- ga-lä-jë' ba' jii' kih'. Hi' cher'mah' ga-la' llu' kih' koo' nëë', lä-ja- la' llu' kih' ga-lä-jë' ba'.

²⁷ Lä-ja- jne' ka-läh', laa' jne' lä-koo' jmi-ngo' kih' Cristo. Lä-jaa' lä-jaa' jne' na-ku- na-chah' jne' kyaayh'.²⁸ Jee' kih' hi' laa' gwa'h-, Dio ga-hñaa' to' në' hi' laa' apóstole, ja-ga' ga-hñaa' hi' ngëë' juu' kiyh', hi' ga-hñaa' ta' jwoh', kyaah' hi' jmee' he- juh-gaa-, kyaah' hi' mi-hlääy' dsa-, kyaah' hi' jmee' be' kih' dsa-, kyaah' hi' kye' në' kih' dsa-kyah', hi' kyaah' hi' lih' hlëeh' jyoh' juu'.²⁹ ¿Che' lä-jëë' laa' apóstole? ¿Che' ga-lä-jëë' laa' hi' ngëë' juu' kih' Dio? ¿Che' ga-lä-jëë' laa' ta' jwoh'? ¿Che' ga-lä-jëë' jmee' he- juh-gaa'?³⁰ ¿Che' ga-lä-jëë' ma-hyoh' be' mah' mi-hlääy' dsa-dsaah'? ¿Che' ga-lä-jëë' lih' hlëeh' jyoh' juu'? ¿Che' ga-lä-jëë' lih' jii' juu' he- hlëeh' dsa-kyayh'?³¹ Wa' hee' hoh' hnäh' kih' ta' he- la' kwa' jmi-lle' Na-jngii' he- llu' ga' miih-.

Pero ta' jyoh' ko-taa-, hlëëhn' hnäh' ha-lä' jee' jñääh' hnäh' he- jmää' cha-gamiih- kyah' hnäh'.

13

He- hnää' jne' dsa-kyahh', he- ja- ba' kyeë'

¹ Cher'mah' ga-hlëëhn' kyaah' wa' he-cha- he- juu' he- hlëeh' dsa-, hi' kyaah' juu' he- hlëeh' ángele ka-läh',

hi⁺ cher'mah⁺ sa⁺ hnaan⁺ dsa⁻kyaa⁺hn⁺,
laan⁺ lä⁺koo⁻ ñe⁻ he⁻ koo⁻ hi⁺ ta⁺jmah⁺.
Laan⁺ lä⁺koo⁻ jwi⁺ñe⁻ kih⁺ tē⁻. ²Cher'mah⁺
ga⁺hyohn⁺ cha⁻miih⁻ juu⁺ kih⁺ Dio he⁻
ngēēn⁺ kih⁺ dsa⁺, hi⁺ cher'mah⁺ ga⁺lä⁺ngēēn⁺
lä⁺jē⁺ juu⁺ he⁻ na⁻hmää⁺, cher'mah⁺ kyuu⁺h⁻
ba⁺ jnä⁺ lä⁺jē⁺, hi⁺ cher'mah⁺ ga⁺jmeen⁺
dsoo⁺ dsēn⁺ cha⁻miih⁻ lä⁺jiih⁺ m⁺i⁺siin⁺
høø⁺ moh⁺, pero cher'mah⁺ sa⁺ hnaan⁺
dsa⁻kyaa⁺hn⁺, ni⁺ miih⁻ sa⁺ cha⁻ he⁻ laan⁺.
³Cher'mah⁺ ga⁺tī⁺ ga⁺lloohn⁺ ga⁺lä⁺jē⁺ he⁻
cha⁻ kin⁺ mah⁺ ää⁺hn⁺ dsa⁻ tā⁺ ñee⁺, hi⁺
cher'mah⁺ ga⁺kwaan⁺ hñiin⁺ kaan⁺, pero
cher'mah⁺ sa⁺ hnaan⁺ dsa⁻kyaa⁺hn⁺, ni⁺
miih⁻ sa⁺ jmää⁺ kin⁺ lä⁺jē⁺ he⁻ ja⁻.

⁴He⁻ hnää⁺ jne⁺ dsa⁻, he⁻ jøh⁻ dsēn⁻
ba⁺ ja⁻, hi⁺ llu⁺ dsē⁻ jne⁺ ka⁻lä⁺h⁺. He⁻
hnää⁺ jne⁺ dsa⁻, ja⁻ he⁻ wii⁺ dsē⁻ jne⁺ kyaah⁺
dsa⁻. He⁻ hnää⁺ jne⁺ dsa⁻, ja⁻ he⁻ jmää⁺
jne⁺ hñaan⁺ kaah⁺, ni⁺ he⁻ jmeen⁺ kyeē⁺ jne⁺
cha⁻ga⁺miih⁻. ⁵He⁻ hnää⁺ jne⁺ dsa⁻, ja⁻
he⁻ jmeen⁺ he⁻ sa⁺ lle⁺ kih⁺ jmeen⁺, ja⁻ he⁻
hnoøhn⁺ ma⁺la⁺ he⁻ llu⁺ jnän⁺ hñaan⁺, ja⁻
he⁻ lä⁺lleē⁺ jne⁺ na⁺koh⁺, ja⁻ he⁻ tøøh⁻ jne⁺
dsēn⁺ kyaah⁺ dsa⁻. ⁶Ja⁻ he⁻ tih⁻ dsē⁻ jne⁺
he⁻ hliih⁺, he⁻ tih⁻ dsē⁻ jne⁺ ju⁺dsoo⁺ jmah⁺
ba⁺. ⁷He⁻ hnää⁺ jne⁺ Dio, he⁻ lä⁺be⁺ dsē⁻ jne⁺
kih⁺ lä⁺jē⁺, hi⁺ lä⁺ ma⁻dsoo⁺ ja⁻ba⁺ dsē⁻ jne⁺
kiyh⁺, hi⁺ ngoo⁺ba⁺ he⁻ kye⁺ jne⁺ o⁻jøh⁻ dsē⁻,
hi⁺ he⁻ kwēēh⁺ dsē⁻ jne⁺ ka⁻lä⁺h⁺.

⁸He⁻ hnää⁺ jne⁺ dsa⁻kyaa⁺hn⁺ sa⁺ llaa⁺
jih⁺koh⁺. Pero lloo⁻ koo⁻ jmi⁺ mo⁺so⁺ jmee⁺
bii⁺ mi⁻jnäa⁺ Dio juu⁺ kih⁺, lä⁺ja⁻ ka⁻lä⁺h⁺
mo⁺so⁺ jmee⁺ bii⁺ hyoh⁺ dsa⁻ hlēēh⁺ jyoh⁺
juu⁺, hi⁺ mo⁺so⁺ jmee⁺ bii⁺ hyoyh⁺ he⁻
jmeey⁺ kyuu⁺h⁻ cha⁻ga⁺miih⁻. ⁹Pero jmi⁺
he⁻ tøøhn⁺ la⁻, sa⁺ ga⁺ ma⁻lä⁺kyuu⁺h⁻ jne⁺
na⁻hñaa⁺ lä⁺jē⁺ juu⁺ na⁻, hi⁺ lä⁺ja⁻ ka⁻lä⁺h⁺
lä⁺jēē⁺ hi⁺ ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁺, sa⁺ hlēēy⁺
na⁻hñaa⁺ lä⁺jēē⁺. ¹⁰Pero wa⁻ra⁻ ga⁺lloo⁻
jmi⁺ jmee⁺ Dio ma⁻na⁻hñaa⁺ go⁻te⁻ lä⁺jē⁺,
ma⁺ja⁻ mo⁺so⁺ jmee⁺ bii⁺ he⁻ ga⁺lä⁺kyuu⁺h⁻
jne⁺ miih⁻ jmi⁺gyuu⁺ la⁻, llaa⁺ go⁻te⁻ ba⁺
ja⁻.

¹¹Lä⁺koo⁻ ma⁺ laan⁺ chih⁻, ga⁺hlēēhn⁺
lä⁺koo⁻ jaa⁻ chih⁻, ga⁺jmeen⁺ hu⁺dsē⁻
lä⁺koo⁻ jaa⁻ chih⁻, hi⁺ ga⁺kan⁺ kwaan⁺
lä⁺koo⁻ jaa⁻ chih⁻. Pero ma⁺ ga⁺lä⁺jøøhn⁺
, mo⁺so⁺ ga⁺jmeen⁺ lä⁺jē⁺ he⁻ ma⁺ jmeen⁺
lä⁺koo⁻ ma⁺ mäh⁺n⁺. ¹²Jmi⁺ na⁺, sa⁺

ma⁻lä⁺ngēē⁺ jne⁺ na⁻hñaa⁺ lä⁺jēē⁺, la⁺ jnän⁺
lä⁺koo⁻ he⁻ jēē⁺ jne⁺ kyaah⁺ hu⁻ he⁻ sa⁺ jēē⁻
ba⁺. Pero wa⁻ra⁻ ga⁺lloo⁻ jmi⁺ ja⁻, ja⁻ ga⁺ tēē⁻
'jne⁺ jēēn⁺ jēē⁻ go⁻te⁻. Na⁺ kyuu⁺h⁻ miih⁻
ba⁺. Pero wa⁻ra⁻ ga⁺lloo⁻ jmi⁺ ja⁻, ja⁻ ga⁺
lä⁺kyuu⁺h⁻ lä⁺jē⁺, ja⁻ba⁺ lä⁺koo⁻ kyuu⁺ Dio
jnä⁺.

¹³Hnē⁻ nēē⁺ ba⁺ he⁻ sa⁺ llaa⁺: he⁻ ma⁻d-
soo⁺ dsē⁻ jne⁺, he⁻ cha⁻ o⁻jøh⁻ dsē⁻ jnän⁺,
hi⁺ he⁻ hnää⁺ jne⁺ dsa⁻kyaa⁺hn⁺. Kih⁺ jee⁺
lä⁺jē⁺ he⁻ la⁻, kyeē⁺ ga⁺ he⁻ hnää⁺ jne⁺
dsa⁻kyaa⁺hn⁺.

14

Ha⁻ lä⁺ la⁺ kih⁺ hi⁻ hlēēh⁺ jyoh⁺ juu⁺

¹He⁻ ja⁻ go⁻ nää⁺ ba⁺ hnäh⁺ ta⁺ cha⁻nē⁺ he⁻
hnaah⁺ hnäh⁺ øøh⁺ hnäh⁺. Hi⁺ lä⁺ja⁻ wa⁺
heē⁺ hoh⁺ hnäh⁺ kih⁺ ta⁺ he⁻ la⁺ kwa⁺ jmi⁺ lle⁺
Na⁻ jngii⁺. Hi⁺ kih⁺ jee⁺ lä⁺jē⁺ ta⁺ na⁻, wa⁺ heē⁺
hoh⁺ hnäh⁺ kih⁺ he⁻ ngēēh⁺ hnäh⁺ juu⁺ kih⁺
Dio. ²Jēēh⁺, jaa⁻ hi⁻ hlēēh⁺ jyoh⁺ juu⁺, ja⁻
he⁻ hlēēy⁺ kyaah⁺ dsa⁻ ja⁻, he⁻ hlēēy⁺
kyaah⁺ Dio ba⁺ ja⁻. Hi⁺ ma⁺ke⁺ hlēēy⁺ juu⁺
'kaah⁺ he⁻ kwa⁺ jmi⁺ lle⁺ Na⁻ jngii⁺, ni⁺ jaa⁻
sa⁺ ngēē⁺ juu⁺ kiyh⁺. ³Pero jaa⁻ hi⁻ ngēē⁺
juu⁺ lä⁺koo⁻ ga⁺hyoyh⁺ kih⁺ Dio, hi⁻ he⁻
ba⁺ hlēēh⁺ juu⁺ he⁻ jmeey⁺ dsa⁻nää⁺ dsa⁻
ta⁺ cha⁻nē⁺, kway⁻ be⁺ kih⁺ dsa⁻, hi⁺ jmeey⁺
dsa⁻nøh⁺ dsē⁻ dsa⁻. ⁴Jaa⁻ hi⁻ hlēēh⁺ juu⁺
he⁻ sa⁺ ngēē⁺ jne⁺, he⁻ kway⁻ be⁺ kih⁺ hñiiy⁺
ba⁺ ja⁻. Pero jaa⁻ hi⁻ ngēē⁺ juu⁺ lä⁺koo⁻
ga⁺hyoyh⁺ kih⁺ Dio, kway⁻ be⁺ kih⁺ lä⁺jēē⁺
hi⁻ laa⁺ kyaah⁺ Dio.

⁵Nnoon⁺ wa⁻ra⁻ jäh⁺ kih⁺ lä⁺jēē⁺ ba⁺ hnäh⁺
hlēēh⁺ hnäh⁺ jyoh⁺ juu⁺. Pero cha⁻ga⁺miih⁻
hnoon⁺ wa⁻ra⁻ jäh⁺ kih⁺ ga⁺hñah⁺ hnäh⁺ ta⁺
he⁻ ngēēh⁺ hnäh⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. Jēēh⁺, llu⁺
ga⁺ he⁻ ja⁻, lä⁺koh⁺ ga⁺ he⁻ hlēēh⁺ hnäh⁺
jyoh⁺ juu⁺. Hi⁺ ma⁻ra⁻ he⁻ jmää⁺ ba⁺ he⁻
hlēēh⁺ hnäh⁺ jyoh⁺ juu⁺ wa⁻ra⁻ jäh⁺ kih⁺
chaa⁻ hi⁻ jii⁺ juu⁺ ja⁻ mah⁺ kwa⁺ be⁺ kih⁺
hi⁻ laa⁺ kyaah⁺ Dio. ⁶Jēē⁺ da⁺ hnäh⁺ øøhn⁺.
Cher'mah⁺ ngoon⁺ na⁻hlēēhn⁺ hnäh⁺ kyaah⁺
jyoh⁺ juu⁺ he⁻ ma⁻hyohn⁺ kih⁺ Dio, sa⁺
jmää⁺ he⁻ ja⁻ kyah⁺ hnäh⁺. Llu⁺ ga⁺ he⁻
hlēēhn⁺ hnäh⁺ he⁻ ga⁺mi⁻jnäa⁺ Dio kin⁺ ba⁺,
hi⁺ hlēēhn⁺ hnäh⁺ he⁻ ma⁻kyuu⁺h⁻ jne⁺, hi⁺
hlēēhn⁺ juu⁺ lä⁺koo⁻ ga⁺hyohn⁺ kih⁺ Dio, hi⁺
kyaah⁺ nuu⁺h⁻ he⁻ ma⁻mi⁻tēē⁻ jne⁺.

⁷ Lā'ja- la' kih' lā'jē he- sa' na'jiih'. Wa'ra- ga'hii' luu' hma-ta-, wa'ra- ga'hii' tu-, cher'mah' sa' ga'hii' kwee-, sa' chaa- hi- ne- hee- su' ja' hii'. ⁸ Hi- cher'mah' sa' ga'hii' kwee- luu' hoo', ni' jaa- hløø' sa' mi'lluu' hñii' mah' dsa-näy' jee' hnii'. ⁹ Lā'ja- la' kyah' hnäh' ka-läh'. Cher'mah' sa' jēē- juu' he- hlēēh' hnäh', ħa- lā'ja- lā-ngēē dsa- juu' he- hlēēh' hnäh'? Koo- taah' miih' ba' ja- he- hlēēh' hnäh'. ¹⁰ Joh' juu' sa' hlēēh' dsa- lā'kaa- lā'juh' jmi- gyuu', hi' lā'koo- lā'koo- jwi- ngēē bih' juu' kiyh'. ¹¹ He-ja- cher'mah' sa' ngēēn' juu' he- hlēēh' dsa-, laan' lā'koo- jaa- hi- chaa- uu' ba' kiyh'. Hi' lā'ja- laa' hi- he' ki' jnā' ka-läh'. ¹² Lā'ja- jmee' hnäh' ka-läh'. Na' he- ma-hee' hoh' hnäh' kih' ta' he- la' kwa' jmi'lle' Na' jngii', he- ja- cha' ga-mi- ih- wa'tih' hoh' hnäh' he- la' kwa' jmi'lle' Na' jngii' he- jmee' dsa-kwaa- lā'hii' nē' hi- laa' kyaa' Dio.

¹³ Kih' he-ja-, jaa- hi- ma-hyoh- hlēēh' jyoh' juu', wa' ngii' kiyh' kih' Dio mah' kway' be' ha- lā' jee' jiiy' juu' ja- kyaah' dsa-kyaayh'. ¹⁴ Jēēh', cher'mah' ga-ngiin' kin' kyaah' juu' he- sa' ngēēn', he- ngiin' kyaah' jmi'lle' kin' ba' ja-. Pero juu' ja-, sa' ngēēn' he- hnøø' jāh'. ¹⁵ He-ja-, ħa- lā' jmeen? Ngii' ba' jnā' kyaah' jmi'lle' kin', hi' lā'ja- ka-läh' kyaah' juu' he- ngēēn' ba'. Hi' hñā' kyaah' jmi'lle' kin', hi' lā'ja- ka-läh' hñā' kyaah' juu' he- ngēēn'. ¹⁶ Jēēh', cher'mah' ga'hāh' kyaah' jmi'lle' jmah' jee' kwah- ti'hmaah' kih' Dio, ha- lā'ja- jāh' hi- tāāh' nuu-: "Wa' la' lā'ja-", cher'mah' sa' ma-lā-ngēēy' hee- ja- he- ma-hlēēh'. ¹⁷ Ma'ke- jnaah' ma-kwah' ti'hmaah', pero kih' hi- tāāh' nuu-, sa' tēēy' be' kyaah' juu' ja-. ¹⁸ Kwan' ti'hmaah' kih' Dio kih' he- ma-hyohn- hlēēhn' cha-ga-miih- jyoh' juu' lā'koh' ga' hnäh'. ¹⁹ Pero ga' ma-chehn' jee' dsa-nee' øøh' jne', llu' ga' laan' he- hlēēhn' hñā' mi' juu' he- lā-ngēē dsa- wa'ra- ga-tē' jee' hlēēh' jnih', lā'koh' ga' he- hlēēhn' gya' mil' mi'juu' he- sa' kyuaah- dsa-.

²⁰ Øøhn', ta' jmee- hnäh' huudse- lā'koo- jaa- chih- hi- sa' ngēē. Llu' ba' cher'mah' laah' hnäh' lā'koo- jaa- chih- hi- sa' jmee- he- hliih'. Pero hnøø' jmeeh'

hnäh' huudse- lā'koo- jaa- dsa- ma-jøøh' ba'. ²¹ Lā'la- na-sii- nē' ley:

Kyaah' jyoh' juu' hlēēhn' dsa- la-.

Kyaah' juu' he- hlēēh' dsa- chaa- uu' ba' hlēēh' jnih'.

Pero ni' lā'ja-, sa' nuuy' kin', ga-jāh' Dio.

²² Lā'ja-, hi- ma-hyoh- hlēēh' jyoh' juu', la' koo- he- juh-gaa- kih' hi- sa' ga' ma-heeh- kih' Dio. Sa' la' kih' hi- ma-heeh- kih' Dio. Pero ta' jyoh' ko-taa-, jaa- hi- ngēē- juu' he- ga-hyoyh' kih' Dio, hlēēyh- hi- ma-heeh- kih' Dio ba'. Sa' la' kih' hi- sa' ma-heeh- kih' Dio. ²³ He-ja- sa' llu' cher'mah' lā'jēē hnäh' hlēēh' hnäh' jyoh' juu' he- sa' ngēē jne' jee' dsa-nee' hnäh'. Jēēh', cher'mah' ga'lloo' jaa- hi- hmēē- o jaa- hi- sa' ga' ma-dsoo' dsē' kih' Dio, ma'ja- jāyh', he- ngaah' ba' hnäh' na-. ²⁴ Pero cher'mah' lā'jēē hnäh' ngēēh' hnäh' juu' he- ga'hñah' hnäh' kih' Dio hi- cher'mah' ga'lloo' jaa- hi- hmēē- o jaa- hi- sa' ga' ma-heeh- kih' Dio jee' tāāh' hnäh', kyaah' juu' he- ngēēh' hnäh' ja- jmee- lā-ngēēy' he- ma-hlāyih-, hi' lā-liiyh- lā'jē he- jmeey-. ²⁵ Hi' lā'jnā' lā'jē he- na-hmäā' neh' tuh-dsēy'. Ja-ga' na' juuyh' jñey' mah' hnaayh' Dio, jāyh': "Ma-ra' ju' dsoo', cheh' ba' Dio jee' kyah' hnäh'."

Hnøø' dsa'toohn' lā'koo- lle' kih' lā' ma' dsa-nee' jne'

²⁶ Øøhn', he- koo- juu' lle' jne' kih' jee' lā'jē he- ma-jwēēhn' hnäh'. Jee' dsa-nee- hnäh', chaa- hi- hā, chaa- hi- mi-tēē, chaa- hi- hlēēh' ga' jyoh' juu', chaa- hi- ma-mi-jnāā- Dio miih- kih', chaa- hi- lih' jii' juu' he- sa' ngēē jne'. He-ja- jmee' hnäh' lā'jē he- na- mah' lā'cha- cha-ga-miih- be' kyah' hnäh'. ²⁷ Wa'ra- ga-hlēēh' hnäh' jyoh' juu', wa' hlēēh' uu' uu- ba', pero ma' jaa- ba'. Hi- ma-ra' he- hnāā' jaa- hi- lih' jii' juu' ja-. ²⁸ Cher'mah' sa' chaa- hi- lih' jii' juu' ja-, sa' wa' hlēēyh' hi- tāāh' neh' gwah'. Wa' hlēēyh' jee' nuuy- hñiiy' ba', hi' wa' hlēēyh' kyaah' Dio. ²⁹ Lā'ja- ka-läh' kih' hi- ngēē- juu' he- ga-hyoyh' kih' Dio. Wa' hlēēh' uu' uu- ba', mah' jee' lā'jēē wa' kye' kwaat- ha- lā- dsoo- juu' ja-. ³⁰ Cher'mah' ga' mi-jnāā- Dio miih- kih' jaa-

hi- gya¹ nuu⁻, wa' jøøy¹ lã⁻jiih¹ llaa⁺ hlëeh¹ hi- ma⁻løø¹ to⁻ne¹ he'. ³¹Jëeh¹, lã⁻jëe⁺ ba' hnäh¹ cha⁻ jwë¹ kyah¹ hnäh¹ ngëeh¹ hnäh¹ juu¹ he- ma⁻hñah⁻ hnäh¹ kih¹ Dio. Pero ma⁺ jaa⁻ ba' hnäh¹ ngëeh¹ hnäh¹ juu¹ ja⁻, mah¹ lã⁻ja⁻ lã⁻tëe⁺ lã⁻jëe⁺, hi¹ hyoyh¹ cha⁻ga⁻miih⁻ be'. ³²Jmi⁻lle¹ kih¹ hi⁻ ngëe⁻ juu¹ nuuh¹ bih¹, sa⁺ hlëeyh¹ ta⁻ko⁻jiih¹ hlëeh¹ jñah¹ øøyh¹. ³³Jëeh¹ Dio, sa⁺ laay¹ Dio hi⁻ koo⁻ jmee⁺ tääh¹ miih¹. He⁻ jmeey⁺ hii¹ tii¹ jnän¹ ba'.

Lã⁻koo⁻ jmee⁺ lã⁻jëe⁺ gwah⁺ jee⁺ dsa⁻ ñee⁺ lã⁻jëe⁺ hi⁻ laa⁺ kya⁺ Dio, ³⁴lã⁻jëe⁺ dsa⁻ më⁺ sa⁺ wa⁺ tooyh¹ miih¹ jee⁺ tääyh¹ neh¹ gwah¹. Jëeh¹, sa⁺ cha⁻ jwë¹ kiyh¹ hlëeyh¹. Hnøø¹ nuuyh¹ kih¹ dsa⁻ ñuuh⁻ ba', lã⁻koo⁻ jäh¹ né¹ ley. ³⁵Cher¹ mah¹ he⁻ hnøøy¹ lã⁻tëe⁺, wa⁺ ngiiy¹ juu¹ kih¹ dsa⁻ ñuuh⁻ kyaay¹ wa⁻ra⁻ ga⁻lla⁻näay¹ cha⁻neh¹ kiyh¹. Jëeh¹, sa⁺ sooh⁻ kih¹ dsa⁻ më⁺ hlëeyh¹ neh¹ gwah¹.

³⁶Ja⁺ ma⁺ la⁺ jee⁺ kyah¹ hnäh¹ ga⁻lã⁻cha¹ juu¹ kih¹ Dio. Ni⁺ sa⁺ la⁺ ma⁺ la⁺ kyah¹ hnäh¹ ka⁻läh¹. ³⁷Cher¹ mah¹ chaa⁻ hi⁻ jmee⁻ hu⁺dsë⁻ laay¹ jaa⁻ hi⁻ ngëe⁻ juu¹, o cha⁻ ga⁻ jyoh¹ he⁻ ga⁻hyoyh¹ kih¹ Jmi⁻lle¹ Na⁻jngii¹, hi⁻ he⁺ tah⁻ dsëy¹ la⁺ mada⁻ kih¹ Dio lã⁻jëe⁺ he⁻ ma⁻siin¹ la⁻. ³⁸Kih¹ hi⁻ sa⁺ jmee⁺ he¹ kih¹ juu¹ la⁻, ta⁺ jmee⁺ hnäh¹ he¹ kiyh¹.

³⁹Lã⁻ja⁻ hnäh¹ øøhn¹, wa⁺ hee⁺ hoh¹ hnäh¹ kih¹ ta⁻ he⁻ ngëeh¹ hnäh¹ juu¹ kih¹ Dio. Hi⁺ ta⁺ ha⁻ hnäh¹ kih¹ hi⁻ lih¹ hlëeh¹ jyoh¹ juu¹. ⁴⁰Pero ta⁺ jmee⁺ hnäh¹ wa⁺ la⁺ cha⁻ la⁺ jee⁺ dsa⁻ ñeeh¹ hnäh¹, jmee⁺ hnäh¹ lã⁻koo⁻ lle¹ kih¹ ba'.

15

Ga⁻lã⁻jiih¹ Cristo ma⁺ ga⁻hya⁻ hnë⁻ jmi⁺ na⁻juuy¹

¹Na⁺ na⁺ mi⁻dsoohn¹ hoh¹ hnäh¹ øøhn¹, ha⁻ lã⁻la⁺ ju¹hmëe⁺ he⁻ ga⁻hlëeh¹ hnäh¹, ja⁻ba⁻ he⁻ ga⁻heeh¹ hnäh¹ ja⁻. Hi⁺ lã⁻ ma⁺ tääh¹ ja⁻ba⁻ hnäh¹ kyaah¹ juu¹ ja⁻ lã⁻jiih¹ na¹. ²Kyaah¹ ja⁻ba⁻ juu¹ la⁻ ma⁻na⁻ laah¹ hnäh¹ cher¹ mah¹ ga⁻nää¹ ba⁻ hnäh¹ koo⁻ hweh¹ kyaah¹ juu¹ he⁻ ma⁻hlëeh¹ hnäh¹. Pero cher¹ mah¹ sa⁺ la⁺ lã⁻ja⁻, sa⁺ jmää¹ he⁻ ma⁻dsoo¹ hoh¹ hnäh¹.

³To⁻ne¹ ga⁻hlëeh¹ hnäh¹ ja⁻ba⁻ juu¹ he⁻ ga⁻heeh¹ hñiin¹ he⁻ ga⁻juu¹ Cristo kih¹ dso⁻kye¹ jnän¹ lã⁻koo⁻ na⁻si¹ juu¹ kih¹ Dio.

⁴Ja⁻ga⁻ na⁺ ga⁻haa¹ dsih¹ mah¹ ga⁻lã⁻jiih¹ ka⁻läh¹ ma⁺ ga⁻hya⁻ hnë⁻ jmi⁺, lã⁻koo⁻ ma⁻na⁻si¹ kiyh¹ jää¹. ⁵Ga⁻mi⁻jnäay¹ hñii⁻iy¹ kih¹ Pee¹. Hi⁺ këe⁻ ga⁻, ga⁻mi⁻jnäay¹ hñiiy¹ kih¹ lã⁻jëe⁺ gya⁻tuu¹. ⁶Ma⁻ngëe⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻mi⁻jnäay¹ hñiiy¹ kih¹ laa⁺ ga⁻ hñä¹ hñä⁻laa⁺ øøh¹ jne¹ kyaah¹ koo⁻ hä¹ ba¹. Hi⁺ jwëe¹ øøh¹ jne¹ he⁺, chaa⁻ gyih¹ lã⁻jiih¹ na¹, ko⁻llaa⁺ ba⁻ ma⁻na⁻juu¹. ⁷Ma⁻ngëe⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻mi⁻jnäay¹ hñiiy¹ kih¹ Jacobo, ja⁻ga⁻ ga⁻mi⁻jnäay¹ hñiiy¹ jee⁺ ma⁺ tääh¹ lã⁻jëe⁺ apóstole.

⁸Jee⁺ ga⁻dsaa¹ ja⁻, ga⁻mi⁻jnäay¹ hñiiy¹ ki⁺ jnä¹. Jnä¹ hi⁻ ga⁻la⁺ kih¹ lã⁻koo⁻ jaa⁻ hi⁻ sa⁺ ga⁻lã⁻chaa⁺ lã⁻koo⁻ lle¹ kih¹. ⁹Jëeh¹, mäh¹ ga⁻ jnä¹ lã⁻koh¹ ga⁻jee⁺ lã⁻jëe⁺ apóstole he⁻. Ni⁺ sa⁺ lle¹ kih¹ tëeh¹ dsa⁻ jnä¹ apóstol. Jëeh¹, ga⁻jmeehn¹ cha⁻miih⁻ hi⁻ laa⁺ kya⁺ Dio. ¹⁰Pero, kih¹ he⁻ llu¹ dsë¹ Dio, he⁻ja⁻ ba⁻ ja⁻ laan¹ he⁻ jwahn¹ laan¹. Hi⁺ ga⁻jmää¹ ba⁻ he⁻ llu¹ dsëy¹ kyaah¹ jnä¹ jëeh¹ ga⁻jmeen¹ cha⁻ga⁻miih⁻ ta⁻ lã⁻koh¹ ga⁻jee⁺ lã⁻jëe⁺ apóstole he⁻. Pero ja⁻ hñiin¹ hi⁻ ga⁻jmee⁺ ta⁻ja⁻. He⁻ llu¹ dsë¹ Dio kyaah¹ jnä¹ ba⁻ja⁻, he⁻ja⁻ ya⁻hii¹ llu¹ ta⁻ he⁻ ga⁻jmeen¹. ¹¹Lã⁻ja⁻ ba⁻ la⁺ juu¹ he⁻ kwa⁻ jnääh¹, kwee⁻ ba⁻ jmee⁺ cher¹ mah¹ jnä¹, o cher¹ mah¹ jñah¹ kwa⁻ juu¹ la⁻, hi⁺ juu¹ la⁻ ba⁻ja⁻, he⁻ ga⁻heeh¹ hnäh¹.

Lã⁻jiih¹ lã⁻jëe⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁻na⁻juu¹

¹²Ga⁻nuuh¹ ba⁻ hnäh¹ he⁻ ga⁻kwa⁺ dsa⁻ juu¹ he⁻ ga⁻lã⁻jiih¹ Cristo. ¿He⁻la⁺ ja⁻ ko⁻llaa⁺ hnäh¹ jwah¹ hnäh¹ he⁻ sa⁺ lã⁻jiih¹ dsa⁻ hi⁻ ma⁻na⁻juu¹? ¹³Jëeh¹, cher¹ mah¹ sa⁺ lã⁻jiih¹ dsa⁻ hi⁻ ma⁻na⁻juu¹, ni⁺ sa⁺ ga⁻lã⁻jiih¹ Cristo cher¹ mah¹ lã⁻ja⁻ la⁺. ¹⁴Hi⁺ cher¹ mah¹ sa⁺ ga⁻lã⁻jiih¹ Cristo, sa⁺ jmää¹ ta⁻ he⁻ kwa⁻ jnääh¹ juu¹ kiyh¹. Lã⁻ja⁻ ka⁻läh¹, he⁻ ma⁻lã⁻dsoo¹ dsë⁻ jne¹, sa⁺ jmää¹ ta⁻ ni⁺ miih¹. ¹⁵Hi⁺ ja⁻ ma⁺ la⁺ he⁻ja⁻. Ga⁻jmee⁺ jnääh¹ juu¹ ta⁻juu¹ kih¹ Dio, jëeh¹ ma⁻jmee⁺ jnääh¹ ju¹dsoo¹ he⁻ ga⁻mi⁻jiih¹ Cristo. Pero sa⁺ ga⁻lã⁻jiih¹ Cristo cher¹ mah¹ la⁺ ju¹dsoo¹ he⁻ sa⁺ lã⁻jiih¹ dsa⁻. ¹⁶Jëeh¹, cher¹ mah¹ sa⁺ lã⁻jiih¹ dsa⁻ hi⁻ ma⁻na⁻juu¹, ni⁺ lã⁻ja⁻ sa⁺ ga⁻lã⁻jiih¹ Cristo. ¹⁷Wa⁻ra⁻ jäh¹ kih¹ sa⁺ ga⁻lã⁻jiih¹ Cristo, sa⁺ jmää¹ ta⁻ he⁻ ma⁻dsoo¹ hoh¹ hnäh¹. Lã⁻ma⁻tääh¹ ja⁻ba⁻ hnäh¹ kyaah¹ dso⁻kye¹ kyah¹ hnäh¹. ¹⁸Lã⁻ja⁻ ka⁻läh¹, ma⁻na⁻he⁺ go⁻te⁻ lã⁻jëe⁺

hi- ga'juu' hi- laa' kya' Cristo. ¹⁹ Wa'ra- jah' kih' la' kih' jmi-gyuu' la- ba', he- ma-cha- o-joh' dsē jnān' kyaah' Cristo, peer' jwii' jne' jee' kih' lā-jēē' dsa-.

²⁰ Pero ma-ra' ju-dsoo' he- ga-lā-jiih' Cristo jee' kih' hi- na-juu'. Laay' to-nē' kih' lā-jēē' hi- lā-jiih' jee' kih' hi- na-juu'. ²¹ Kih' jaa- ba-dsa- ja' he- dsa-juu' dsa-. Lā-ja- ka-lāh', kih' jaa- ba-dsa- ja' he- lā-jiih' hi- na-juu'. ²² Jēēh', ja-ba' lā-koh' dsa-juu' dsa- kih' he- laay' sa-ju- kih' Adán, ja-ba' lā-ja- lā-jiih' hi- laa' kya' Cristo. ²³ Lā-jaa- lā-ja- lā-jiih', ga-ma-tē' hor-kiyh'. To-nē' ga-lā-jiih' Cristo hi- kye- nē' jnān'. Ja-ga' lā-jiih' ka-lāh' hi- laa' kyaay' wa-ra- ga-tē' jee' jāyh'. ²⁴ Hi- wa-ra- ga-tē' jee' llaa- go-te', lla-dsēē' Cristo kih' lā-jēē' hi- tāāh' jmeē' hih', hi- kih' hi- laa' ta' hi- kih' hi- bee'. Ma-ja- ga-tooyh' goo- Dio hi- laa' Tāā jnān' mah' hñii' bih' jmeey' hih'. ²⁵ Jēēh', jmeē' bii' lla-dsēē' Cristo kih' lā-jēē' hi- na-hōoh' kih' lā-jiih' 'jāy' ta' hwa' huū' tiy'. ²⁶ Kih' jee' lā-jēē' hi- na-hōoh' kih' he', heey' go-te' hi- jngiih' kih' dsa-. ²⁷ Jēēh', kih' Dio ma-jā' ta- hwa' huū' ti' Cristo lā-jēē' go-te' he- cha-. Lā-koo- ma-ga-jāyh': "Ma-jā' ta' hwa' huū' tiy' lā-jēē' he- cha-", nē' ba' jne' sa' hlēēh' lā-kye- kih' hñii' Dio hi- ga-tooh- gooy- lā-jēē' he- ja-. ²⁸ He-ja- wa-ra- ga-jā' ta' hwa' huū' tiy' lā-jēē' he- cha-, ja-ga' na- Jooy' ngēēy' hñiiy' cha-nē' hi- ga-tooh- gooy- lā-jēē' he- cha- mah' lā-ja- jā' jōoh' Dio jee' kih' lā-jēē'.

²⁹ Ta- jyoh' ko-taa-, ħhee- ga-lih' dsa- hi- ga-saa- jmi- lla- hi- ma-na-juu'? Cher-mah' sa' lā-jiih' dsa- hi- ma-na-juu', ħhe-la- ja- ga-saay- jmi- lla- hi- ma-na-juu'? ³⁰ Lā-ja- jnāāh' ka-lāh', ħhe-la- ja- heh' jnāāh' he- hii' goo- kya' jnāāh' 'ga-lā-jēē' jmi', cher-mah' sa' lā-jiih' dsa-? ³¹ Ju-dsoo' jwahn' oohn', lā-jēē' jmi' ba' hii' goo- juun'. Hi- lā-ja- la' ju-dsoo' he- chaan- llu' jwēte kwaat' kyah' hnāh' jee' hnāāh' jne' Jesucristo Dsa-jōoh' jnān'. ³² Wa-ra- jah' kih' laan' dsa- wa' hi- cha- hi-, ħhee- jmāā' kin- ja-, he- ga-teen' kyaah' dsa- hi- laa' lā-koo- jah' hāā' hi- tāāh' jwii- ēfeso? Wa-ra- jah' kih' sa-

lā-jiih' dsa- hi- ma-na-juu', wa' jmeē' ba' jne' lā-jēē' he- tih- dsē- jne', wa' kih' hñih' llu'. Jēēh', hō' ba' juu' jne'.

³³ Pero ta- mi-gaa' hnāh' hñāah' kih' hi- hlēēh' lā-ja-. Jēēh' cher-mah' ga-jmeē' jne' ko-joh' kyaah' hi- hñāa- dsē-, dsa-heē' lā-jēē' he- llu' he- tēē' jne' jmeen-. ³⁴ Jmeē' hnāh' huūdsē-, mo-to' jmeē- ga' hnāh' he- hñih'. Jēēh', ko-llaa' hnāh' sa' jmeeh- hnāh' he' kih' Dio. He-ja- jwahn' lā-na- mah' jā- o-hih' kyah' hnāh'.

Ha- lā- la' he- lā-jiih' dsa-

³⁵ Pero jāh' ko-llaa' dsa-: "ĤHa- lā- la' he- lā-jiih' dsa-? ĤHa- ba' lā-jnāāy' wa-ra- ga-lā-jiih'?" ³⁶ Peer' taah- hne-. Sa' hya' mi-ju- he- jngēēh- cher-mah' ga-jā' lā- ma-la' ja-ba' mi'. ³⁷ He- jngēēh- ja-, sa' la' chaah' he- ja-ga' hya-. La' mi-ju- ta-jmah' ba', cher-mah' la' mi-ju- trigo, o he- ga- jyoh' mi-ju-. ³⁸ Dio kwa' chaah' lā-koo- lla- dsēy'. Lā-koo- nēē' mi-ju- hya' kyaah' chaah' lā-koo- lle' kih'. ³⁹ Hi- lā-ja- la' kih' ngo', sa' la' koo- nēē' ba' jee' lā-jēē'. Kah' ba' la' jmi-ngo' kih' dsa- jmi-gyuu', hi- kah' ba' la' ngo' kih' jah'. Kah' ba' la' ka-lāh' ngo' kih' jah' hi- tāāh' cha-jmii-, hi- lā-ja- ka-lāh' kih' jah' hi- heēē-. ⁴⁰ Hi- lā-ja- la' ka-lāh' kih' hi- chaa- gyuu' kyaah' hi- chaa- hwa' la-. Kah' ba' jnāā' hi- chaa- gyuu' hi' kah' ba' la' hi- chaa- hwa' la-. ⁴¹ Kah' ba' la' jmeēē' hyoo-, hi' kah' ba' la' kih' sih-, hi- lā-ja- kih' cha-nuū' ka-lāh'. Kah' ba' la' jmeēē' kih' jaa- jaa-.

⁴² Ja-ba' lā-ja- la' he- lā-jiih' dsa- hi- ma-na-juu'. Hoo- dsa- jmi-ngo' he- dsa-heē', pero wa-ra- ga-lloo' jmi' lā-jiih' ka-lāh', mo-so' heey' jih' koh'. ⁴³ Hoo- dsa- he- mo-so' tih- dsēy', pero wa-ra- ga-lā-jiih', lā-jnā' na'hñāah'. Hoo- dsa- he- ma-hwaa' go-te', pero wa-ra- ga-tē' jee' lā-jiih', ma-kyaah' cha-miih- be'. ⁴⁴ He- hoo- dsa-, la' kih' hwa' la-. Pero he- lā-jiih', la' kyaah' jmi-llē'. Cha- jmi-ngo' he- la' kih' hwa', hi- lā-ja- cha- he- la' kyaah' jmi-llē'. ⁴⁵ Lā-ja- na-sii- juu' kih' Dio: "Dsa-nuuh- Adán hi- to-nē' he', ma-na-laa' kih' hwa' la- ba' hi- ma' jiih'." Pero Adán hi- ja' jee' ga-dsaa' he', laa' kyaah' jmi-llē' mah' jmeey' chaa-

dsa-. ⁴⁶ Hi- laa- kyaah- jmi- lle- sa- laay- to- ne-. Hi- ma- na- laa- kih- hwa- la- ba- ma- laay- to- ne-, ja- ga- ja- hi- laa- jmi- lle-. ⁴⁷ Dsa- nuuh- hi- ma- laa- to- ne-, ma- na- jnaay- kih- hwa- la-. Pero jee- ga- te- uu- dsa- nuuh- he-, laa- Dsa- jøøh- jnan- hi- na- jnaay- kih- gyuu- h-. ⁴⁸ Ga- la- jee- hi- na- jnaay- kih- hwa- la-, laay- kwee- kyaah- hi- ga- laa- kyaah- gwaah-. La- ja- ka- lah- la- jee- hi- na- jnaay- gyuu- h-, lee- la- koo- laa- hi- gya- gyuu- h-. ⁴⁹ Jnaa- jne- kwee- la- koo- ma- jnaa- hi- ga- laa- kyaah- gwaah-. Ja- ba- la- ja-, la- koo- jnaa- hi- gya- gyuu- h-, la- ja- la- jnaa- jne- ka- lah-. ⁵⁰ La- ja- jweeh- hn- hnah- øøh- hi- laa- kyaah- jmi- ngo-, sa- teey- ya- jwi- kih- Dio. Jeeh- jmi- ngo- he- dsa- hee-, sa- hiih- kyaah- jyoh- jmi- ngo- he- na- ga- tee- jne- he- sa- dsa- hee- jih- koh-.

⁵¹ Na- jweeh- hn- hnah- koo- juu- he- ma- na- hmaa-. Ja- la- jee- jne- juu-, pero la- jee- jne- la- see- jne-. ⁵² Ni- sa- leeh- ga- jne-, kyaah- koo- hmi- ba- jne- la- see- jne-, wa- ra- ga- hii- jee- ga- dsa- luu- hoo-. Jeeh-, hii- luu- hoo- mah- la- jiih- la- jee- hi- ma- na- juu-. Ja- jiih- mo- so- juu- jiih- koh-. La- jee- ba- jne- la- see- jne- ma- ja-. ⁵³ Jmi- ngo- jnan- he- dsa- hee-, jmee- bii- la- sii- mah- mo- so- hee-. Hi- jmee- bii- la- sii- mah- mo- so- juu- jih- koh-. ⁵⁴ Wa- ra- ga- lii- jmi- ngo- he- dsa- hee-, ja- jiih- mo- so- hee-, hi- wa- ra- ga- lii- jmi- ngo- he- dsa- juu-, la- ja- mo- so- juu- ga-. Ja- ga- na- la- te- juu- he- na- sii- la- la-: "Ma- dsa- go- te- ba- he- ma- jmee- dsa- juu- dsa-". ⁵⁵ Na- hma- kuu- he- ma- lle- na- kuu- he- ma- jngiih- kih- dsa-. Na- to- hoo-, he- ma- lla- dsee- kih- dsa-. ⁵⁶ Hma- kuu- he- jngiih- kih- dsa-, la- dso- kye-. Hi- dso- kye- ja-, ka- be- kih- ley- mah- jmee- jne-. ⁵⁷ Wa- kwan- ti- hmaa- kih- Dio hi- jmee- leh- jne- ta- la- kih- Jesucristo Dsa- jøøh- jnan-.

⁵⁸ He- ja- jweeh- hn- hnah- øøh- hi- hnaan- cha- mi- h-, go- taah- hnah- koo- hweh-. Ta- jeh- hoh- hnah- ni- mi- h-. Jmee- ba- hnah- cha- ga- mi- h- ta- kih- Dsa- jøøh- jnan- koo- ha- koo- ha-. Jeeh-, ne- ba- jne- sa- na- hee- ta- he- jmee- jne- kiyh-.

16

Wa- chooh- jne- kuu- mah- kweeh- hi- ta- nee-

¹ Kwaat- kih- he- chooh- hnah- kuu- kih- hi- laa- kyaa- Dio, jmee- hnah- ja- ba- la- koo- ga- jmeen- mada- kih- ga- la- je- gwah- he- tøø- hwa- Galacia. ² To- ne- jmi- kih- seman-, la- ja- la- ja- hnah- hoo- hnah- kah- miih- kuu-, he- lle- kih- kweeh- hnah- Dio ha- koh- te- he- leh- hnah- la- koo- seman- mah- ma- na- jaa- kuu- wa- ra- ga- lloon-. ³ Hi- wa- ra- ga- lloon- jee- taah- hnah-, siin- koo- je- he- lla- llen- jmi- kih- hi- ma- hnaah- hnah- mah- dsa- kay- kuu- he- ma- chooh- hnah- kih- øøh- jne- hi- taah- Jerusalen-. ⁴ Cher- mah- ga- la- niin-, dsa- noo- jnaa- ko- joh- kyaayh-.

Dsoo- Paa- ta- Macedonia

⁵ Niin- jaa- ta- Macedonia, ja- ga- niin- jee- taah- hnah-, jeeh- ta- Macedonia ba- dsa- ngeen- jaa-. ⁶ Hi- jee- cher- mah- ga- jan- kyaah- hnah- miih- jmi-, o cher- mah- ga- la- jan- kyaah- hnah- ta- ko- jiih- nee- jii- gyuu-. Ja- ga- kweeh- jna- miih- he- jmee- bii- kin- cha- jwe- ha- ta- jee- niin-. ⁷ Jeeh- sa- hnoon-, koo- dsa- ngeen- ba- jna- ta- jee- taah- hnah-. Cher- mah- ga- kwa- Dio jwe-, hnoon- jan- miih- jmi- kyaah- hnah-. ⁸ Pero jan- jee- jwi- Efeso la-, la- jiih- gooh- jmi- Pentecoste-. ⁹ Jeeh- jee- la- ma- cha- jwe- kin- he- kwan- juu-, hi- ta- kin- go- hii- llu- ma- ke- chaa- jwee- hi- na- hoo- kin-.

¹⁰ Cher- mah- ga- lloo- Timota-, jmee- hnah- la- tih- dsøy-, jeeh- jmee- bih- ta- kih- Dio ja- ba- la- koo- jmee- jna-. ¹¹ La- jee- ba- wa- hnay- mah- jayh- jee- dsøy- ta- la- kin-. Jeeh- gyan- jaa- jnih- kyaah- jnah- ga- øøh- jne-.

¹² Jee- la- jweeh- hn- hnah- ha- la- la- kih- Apolo. Cha- miih- jiih- ga- chuun- kyaayh- mah- ma- dsooy- ma- dsa- jee- hnah- kyaah- jnah- ga- øøh- jne-. Pero sa- ga- lla- dsøy- ma- dsooy- la- चाह- ja-. Dsooy- ba- la- koo- ma- jaa-.

Ga- hih- Paa- juu- kyaah- øøyh-

¹³ Wa- na- neh- hnah-, hnøø- la- ma- dsoo- ja- ba- hoh- hnah-. Wa- cha- cha- mi- h- be- kyah- hnah-. Hi- ta- jeh- hoh- hnah- ni- mi- ih-. ¹⁴ La- je- he- jmeeh- hnah-, jmee- hnah-

lälle` kih¹ he⁻ hnaah⁺ hnäh⁷ dsa⁻kyaah⁷
hnäh⁷.

¹⁵ Øøhn¹, ma⁻ñeh⁷ ba⁷ hnäh⁷ kih¹ Esté-
fana kyaah⁷ lä⁺jēē⁺ hī⁻ chaa⁻ kyaay¹. Laay¹
to⁻nē⁷ hī⁻ ga⁻heeh⁻ ju¹hmēē⁷ hwa¹ Acaya.
Lä⁺jēē⁺ hī⁻ he⁷ tääh⁷ jmeey⁺ ta⁷he¹ kih¹
lä⁺jēē⁺ hī⁻ laa¹ kyaā¹ Dio. ¹⁶ Chuun¹ kyaah⁷
hnäh⁷, wa⁷ nuuh⁷ hnäh⁷ kih¹ dsa⁻ hī⁻ jmee⁺
lä⁻koo⁻ hī⁻ he⁷. Lä⁻ja⁻ ka⁻läh⁷ kih¹ hī⁻
kwa⁺ be⁷ kih¹ øøh¹ jne⁷ hī⁻ kyaah⁷ ga⁷ jñah⁷
øøh¹ jne⁷ hī⁻ jmee⁺ ta⁷ kih¹ Dio. ¹⁷ Peer⁺
jēē⁻ dsen⁺ he⁻ ma⁻ja⁻ Estéfana, kyaah⁷ For-
tunato, kyaah⁷ Acaico. Hī⁻ he⁷ na⁻ ga⁻k-
wa⁷ be⁷ kyaā¹ jnääh¹ kih¹ he⁻ sa⁺ ga⁻la¹
ma⁻ya⁻nääh¹ hnäh⁷. ¹⁸ Ga⁺jmeey⁷ jēē⁻ dsen⁺
cha⁻miih⁻ ja⁻ba⁷ lä⁻koo⁻ ga⁺jmeey⁷ kyah¹
hnäh⁷. Kih¹ dsa⁻ hī⁻ jmee⁺ lä⁻ja⁻, hnøø¹
kwa⁷ jne⁷ tíhmaah⁷ kiyh¹.

¹⁹ Lä⁺jē⁺ gwah⁺ he⁻ tøø⁷ hwa¹ Asia, jmee⁺
Dio kyah¹ hnäh⁷. Aquila kyaah⁷ Priscila
kyaah⁷ øøh¹ jne⁷ hī⁻ dsa⁻ñee⁺ cha⁷neh⁺
kiyh¹, jmeey⁺ cha⁻miih⁻ Dio kyah¹ hnäh⁷ lä⁺
hnøø¹ Dsa⁻jøøh¹ jñän¹. ²⁰ Ga⁻lä⁺jēē⁺ øøh¹ jne⁷
jmeey⁺ Dio kyah¹ hnäh⁷. Ja⁻ chuḥ⁻ hnäh⁷ kih¹
dsa⁻kyaah⁷ hnäh⁷ lä⁻ hnøø¹ Dio.

²¹ Jnä⁷ Paa⁷ kyaah⁷ goon⁺ hñiin⁺, ma⁻siin⁺
miih⁻ jee⁷ ma⁻dsaa¹ he⁻ la⁻, he⁻ jmeen⁺ Dio
kyah¹ hnäh⁷.

²² Dso⁷jwii⁷ ba⁷ kyaah⁷ hī⁻ sa⁺ hnää¹ Je-
sucristo Dsa⁻jøøh¹ jñän¹. Chah⁷ ba⁷ jäh⁷
Dsa⁻jøøh¹ jñän¹.

²³ Wa⁷ mi⁻jäā¹ Jesucristo Dsa⁻jøøh¹ jñän¹
lä⁻jēē⁻ hnäh⁷. ²⁴ Lä⁻jēē⁻ hnäh⁷ hnaan⁻ ta⁻la⁻
kih¹ Cristo Jesús. Wa⁷ la¹ lä⁻ja⁻.

2 Corintios

He¹ la⁻ jee¹ ga⁻ tē¹ tō¹ je⁻ he⁻ ga⁻ si¹ Paa¹
kih¹ 00h¹ jne¹ hi⁻ chaa¹ Corinto

¹ Jnā¹ Paa¹ laan¹ apóstol kya¹ Jesucristo
lā¹ hyoh⁻ dsē¹ Dio. Kyaah¹ Timotā¹ 00h¹
jne¹ siin⁻ kyah¹ hnāh¹ hi⁻ tāāh¹ gwah⁻ kih¹
Dio jwi¹ Corinto lā⁻ kye⁻ kih¹ lā⁻ jēē¹ hi⁻
laa¹ kya¹ Dio hi⁻ tāāh¹ lā⁻ kaa¹ hwa¹ Acaya.
² Ngiin¹ kih¹ Dio hi⁻ laa¹ Tāā¹ jnān¹ hi⁻ ngiin¹
kih¹ Dsa⁻ j00h¹ jnān¹ Jesucristo, wā¹ kway¹
he⁻ llu¹ kyah¹ hnāh¹, hi⁻ wā¹ jmeey¹ hi¹ tii¹
kyah¹ hnāh¹.

Kwa¹ ba¹ Dio be¹ jnān¹ lā⁻ ma¹ jēē¹ jne¹
he⁻ wi¹

³ He⁻ ba¹ che⁻ llu¹ Dio, Jmii¹ Jesucristo
Dsa⁻ j00h¹ jnān¹, hi⁻ laa¹ Tāā¹ jnān¹ hi⁻
lā⁻ ni¹h¹ dsē¹ jne¹, hi⁻ laay¹ Dio jnān¹ hi⁻
jmeē¹ dsa⁻ nōh¹ dsē¹ jne¹. ⁴ Ma¹ chaa¹ jne¹
lli¹ wi¹, hi⁻ he¹ jnuuh⁻ he⁻ ti⁻ meeh⁻ dsē¹
jne¹. Mah¹ lā⁻ ja⁻ ka⁻ lāh⁻ jne¹, kwan¹ be¹ kih¹
jñah¹ hi⁻ ti⁻ meeh⁻ dsē¹ lā⁻ koo⁻ ma⁻ jmeē¹
Dio he⁻ ma⁻ nōh¹ dsē¹ jne¹. ⁵ Jēēh¹, t00h¹
jne¹ jēēn¹ cha⁻ mi¹h¹ lli¹ wi¹ lā⁻ koo⁻ ga⁻ jēē¹
Cristo. Hi⁻ ja⁻ ba¹ lā⁻ ja⁻, ta⁻ la¹ kih¹ Cristo,
t00h¹ jne¹ jēē⁻ dsē¹ jne¹ cha⁻ mi¹h¹. ⁶ He⁻ ja⁻
wā⁻ ra¹ ga⁻ jēē¹ jnāāh¹ lli¹ wi¹, la¹ llu¹ kyah¹
hnāh¹ mah¹ ja⁻ lāāh¹ hnāh¹. Hi⁻ ma¹ jēē⁻
dsē¹ jnāāh¹, he⁻ ja⁻ jmeē¹ dsa⁻ nōh¹ hoh¹
hnāh¹ hi⁻ kwēēh⁻ hoh¹ hnāh¹ ma¹ jēēh¹
hnāh¹ he⁻ wi¹, ja⁻ ba¹ lā⁻ koo⁻ wi¹ he⁻
ma⁻ jēē¹ jnāāh¹. ⁷ Heh¹ o⁻ j0h⁻ dsē¹ he⁻ cha⁻
kya¹ jnāāh¹ ta⁻ la¹ kyah¹ hnāh¹, sa¹ llaa¹.
Jēēh¹, nē¹ jnāāh¹ lā⁻ koo⁻ jēē¹ jnāāh¹ wi¹,
ja⁻ ba¹ lā⁻ ja⁻ jēēh¹ hnāh¹ wi¹. Hi⁻ ja⁻ ba¹
lā⁻ koo⁻ dsa⁻ nōh¹ dsē¹ jnāāh¹, ja⁻ ba¹ lā⁻ ja⁻
dsa⁻ nōh¹ hoh¹ hnāh¹ ka⁻ lāh⁻.

⁸ 00hn¹, hn00¹ jnāāh¹ lā⁻ nēh¹ hnāh¹ ha⁻
koh¹ wi¹ sa⁻ ga⁻ ngēē¹ jnāāh¹ hwa¹ Asia.
Ma¹ jmeē¹ jnāāh¹ huū⁻ dsē¹ sa⁻ ma¹ lā⁻ tāā¹
jnāāh¹. Lā⁻ jiih¹ sa⁻ ga⁻ lā⁻ cha⁻ o⁻ j0h⁻ dsē¹
he⁻ ma¹ lāā¹ jnāāh¹. ⁹ Ma¹ jmeē¹ jnāāh¹
huū⁻ dsē¹ he⁻ ma¹ juu¹ ba¹ jnāāh¹ ja⁻.
He⁻ ja⁻ ga⁻ jmāā¹ kya¹ jnāāh¹ mah¹ sa⁻
kye¹ jnāāh¹ o⁻ j0h⁻ dsē¹ kya¹ hñaa¹ jnāāh¹.
Mah¹ lā⁻ ja⁻ lā⁻ cha⁻ o⁻ j0h⁻ dsē¹ kya¹ jnāāh¹
kih¹ Dio hi⁻ mi⁻ jiih¹ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu¹. ¹⁰ Hi⁻
he¹ ga⁻ lāā¹ jnāāh¹, hi⁻ he¹ lāā¹ jnāāh¹, hi⁻

kye¹ jnāāh¹ o⁻ j0h⁻ dsē¹ kiyh¹, lā⁻ ma⁻ ngoo¹
ja⁻ ba¹ lāā¹ jnāāh¹ ma¹ hi¹ goo¹ juu¹ jnāāh¹.
¹¹ Lā⁻ ja⁻ jmeey¹ cher¹ mah¹ kwah¹ hnāh¹
be¹ ngi¹ hnāh¹ kyaah¹ jnāāh¹ kiyh¹. Jēēh¹
cher¹ mah¹ jwēē¹ ngi¹ kih¹ Dio ta⁻ la¹ kya¹
jnāāh¹, lā⁻ ja⁻ ka⁻ lāh⁻ jwēē¹ kwa¹ ti⁻ hmaah¹
kih¹ Dio ma⁻ ngēē¹ ma⁻ jmeey¹ he⁻ llu¹ kya¹
jnāāh¹.

Ga⁻ mi⁻ si¹ Paa¹ huū⁻ dsē¹ he⁻ ma¹ dsooy¹
ta¹ jwi¹ Corinto

¹² He⁻ la⁻ ba¹ ja⁻ he⁻ ti⁻h⁻ dsē¹ jnāāh¹
, he⁻ sa⁻ hni¹ huū⁻ dsē¹ kya¹ jnāāh¹
lā⁻ koo⁻ ga⁻ jmeē¹ jnāāh¹ ta¹ jee¹ jyoh¹. Kye¹
jnāāh¹ koo⁻ nēē¹ ba¹ huū⁻ dsē¹ he⁻ gwa¹ kih¹
Dio. Sa⁻ ga⁻ jmeē¹ jnāāh¹ lā⁻ koo⁻ jmeē¹ hi⁻
kyuuh⁻ cha⁻ mi¹h¹. Ga⁻ jmeē¹ jnāāh¹ lā⁻ koo⁻
lle¹ kih¹ ba¹, kih¹ he⁻ llu¹ dsē¹ Dio kyaah¹
jnāāh¹. Lā⁻ ja⁻ cha⁻ ga⁻ mi¹h¹ llu¹ ga⁻ jmeē¹
jnāāh¹ jee¹ kyah¹ hnāh¹. ¹³ He⁻ ma¹ si¹
jnāāh¹ kyah¹ hnāh¹, la¹ kyaah¹ koo⁻ nēē¹
ba¹ huū⁻ dsē¹. Ha⁻ koo⁻ jiih¹ lā⁻ ngēēh¹ ba¹
hnāh¹ jee¹ hēh¹ hnāh¹ he⁻ ma⁻ si¹ jnāāh¹
la⁻, ko⁻ ja⁻ ba¹ la¹ huū⁻ dsē¹ kya¹ jnāāh¹.
Hi⁻ hnoon¹ tāh⁻ hoh¹ hnāh¹ llu¹, ¹⁴ lā⁻ koh¹
ma⁻ lā⁻ ngēēh¹ hnāh¹ mi¹h¹ ha⁻ lā⁻ le¹ jnān¹
wā⁻ ra¹ ga⁻ tē¹ jee¹ jāh¹ Jesús Dsa⁻ j00h¹ jnān¹.
Jēēh¹ ja⁻ ba¹ lā⁻ koo⁻ lā⁻ chaa¹ jnāāh¹ llu¹
kwaat¹ kyah¹ hnāh¹, ja⁻ ba¹ lā⁻ ja⁻ lā⁻ chaah¹
hnāh¹ llu¹ kwaat¹ kya¹ jnāāh¹ jmi¹ ja⁻.

¹⁵ Ma⁻ ra¹ ju⁻ dsoo¹ lā⁻ ja⁻ le¹ jnān¹. Ma¹
jmeen¹ huū⁻ dsē¹ ma¹ niin¹ to¹ nē¹ ta¹ jee¹
tāāh¹ hnāh¹. Hi⁻ lā⁻ ja⁻ ka⁻ lāh⁻ ta⁻ la¹ he⁻
ma¹ jāhn¹ ma¹ na⁻ jēēn¹ hnāh¹ mah¹ tē¹ tō¹
jiih¹ lā⁻ chaah¹ hnāh¹ llu¹. ¹⁶ Jee¹ tāāh¹ hnāh¹
na⁻ ma¹ niin¹ ta⁻ Macedonia. Hi⁻ Macedonia
ja⁻, ma¹ jāhn¹ ka⁻ lāh⁻ ta¹ jee¹ tāāh¹ hnāh¹.
Hi⁻ kyaah¹ be¹ kyah¹ hnāh¹ ma¹ niin¹ ta⁻
Judea. ¹⁷ Lā⁻ koo⁻ ma¹ ga⁻ jmeen¹ huū⁻ dsē¹
lā⁻ ja⁻, ja⁻ he⁻ koon¹. O¹ che¹ laah¹ hnāh¹
ga⁻ jmeen¹ huū⁻ dsē¹ lā⁻ koo⁻ jaa¹ hi⁻ ta⁻ juu¹
hi⁻ jāh¹ “jaah⁻” mah¹ ja⁻ ga⁻ jāyh¹ “jah⁻ ha⁻”
”? ¹⁸ Mi⁻ te¹ ba¹ Dio juu¹ kih¹. Ja⁻ ba¹ lā⁻ ja⁻
jnāāh¹ ka⁻ lāh⁻. Sa⁻ jāh¹ jnāāh¹ “jaah⁻” mah¹
ja⁻ ga⁻ jāh¹ jnāāh¹ “jah⁻ ha⁻”. ¹⁹ Hi⁻ lā⁻ ja⁻
ka⁻ lāh⁻ juu¹ kih¹ Jesucristo Jo¹ Dio he⁻
ga⁻ kwā¹ jnāāh¹ jee¹ kyah¹ hnāh¹, kyaah¹ Sil-
vano hi⁻ kyaah¹ Timotā¹, sa⁻ ma¹ la¹ “jaah⁻,
jah⁻ ha⁻”, koo⁻ “jaah⁻” ba¹ ma¹ la¹, jēēh¹ sa⁻
ta⁻ juu¹. ²⁰ Jēēh¹ ga⁻ lā⁻ jē¹ he⁻ ga⁻ bāāh¹ Dio

hñiir' jmeey' ta' la' kih' jooy', koo- "jaah"-
ba' la'. Ma' ra' he' mi-tey' ba' juu' kiyh'.
He' ja- ba' ja-, ta' la' kih' Cristo jah' jne'
"Wa' la' la' ja-" mah' jmeen' juuh' kih' Dio
jnän'. ²¹ Dio ba' hi' jmee' he' tōoh' jne'
koo- hweh' kyaah' Cristo hi' ga' lleeeyh-
jne' mah' lee' jne' kyaay'. ²² Ga'tooyh-
Jmi-lle' Na' jngih' kiyh' neh' tuh-dsē' jne',
lä'koo- he' ga' jmaäy' jne' lee'. He' ja- ñe'
jne' hñah' ga' jne' ta' cha'ne'.

²³ Ñe' ba' Dio he' sa' ga' ma' ñeen'
jwii' Corinto jee' tääh' hnäh' na' kih' he'
ga' lä'niñ' dsen' kyah' hnäh'. ²⁴ Ja' he'
hnōō- jnääh' jmee' jnääh' mada' kyah'
hnäh' jee' hnääh' Dio. He' hnōō- jnääh'
jmee' jnääh' be' kyah' hnäh' ba' ja-, mah'
jēē' hoh' hnäh'. Jēēh', kih' he' ma' heeh'
hnäh' kih' Dio, he' ja- ma' tääh' hnäh' koo-
hweh'.

2

¹ He' ja- ga' lla' dsen' he' sa' ñeen'
na' jēēn' hnäh' cher'mah' koo- ka-läh'
jmeen' ti' meeh' hoh' hnäh'. ² Jēēh',
cher'mah' ga' jmeen' ti' meeh' hoh' hnäh',
hñiir' mo' jmee' jēē- dsen' cher'mah'
ga' jmeen' lä' ja-? Ma' la' hnäh' ba' hi-
jmee' jēē- dsen'. ³ Kih' he' ja- ba' ma' siin'
kyah' hnäh' mah' wa' ra- ga' lloon' na' jēēn'
hnäh', sa' jmeeh' hnäh' ti' meeh- dsen',
hnäh' hi' ma' jmee' jēē- dsen'. Cha-
ba' o-jōh' dsē' kin' kyaah' hnäh', he'
tääh' hnäh' jēē- hoh' hnäh' lä'koo- jnä'.
⁴ Lä'koo- ma' ga' siin' kyah' hnäh', sa' ma'
chaan' llu', ma' ti' meeh- dsen' jwēte,
lä' jiih' ja' hooñ'. Pero ja' he' ga' siin' mah'
jmeen' ti' meeh' hoh' hnäh'. Ga' siin' mah'
lä' ñeh' hnäh' he' hnaan' hnäh' cha-miih-
ba' ja-.

Hnōō' jōh- dsē' jne' kih' hi- ga' jmee'
he' hñiir' mah' jäh' ka-läh'

⁵ Hi- ga' jmee' ti' meeh- dsen', ja' ma' la'
kin' ga' jmeey' lä' ja-. Ga' jmeey' kih' lä' jēē-
hnäh' he' ti' meeh' hoh' hnäh' miih'.
Jwēēhn' hnäh' lä' la-, mah' sa' jmeen'
juuh' kih' juu' la-. ⁶ Ma' lee' kō-na' kih'
dsa' he', lä'koo- te' he' ma' heeh' hnäh'
wii'. ⁷ He' ja- na', llu' ga' he' jmeeh' hnäh'
jōh- hoh' hnäh' kiyh', mah' jēē- dsēy', le'
ga' che' ga' hee' dsēy' kih' he' ti' meeh-

dsēy' cha-miih'. ⁸ He' ja- chuun' kyaah'
hnäh', mi-jnäā' hnäh' kiyh' he' hnaah-
hñiir'. ⁹ Lä' ja- ka-läh' ga' siin' kyah' hnäh'
jää', mah' jēēn' che' nuuh' hnäh' kih' lä' jē-
mada' kin'. ¹⁰ Cher'mah' jōh- hoh' hnäh'
kih' dsa' kyaah' hnäh', jnä' ka-läh' jmeen'
jōh- dsen' kiyh'. Heh' he' jmeen' jōh-
dsen' ja' (cher'mah' cha- he' kih' jmeen'
jōh- dsen') he' jmeen' lä' ja-, he' llu' kyah'
hnäh' ba' ja-, cha'ne' Cristo. ¹¹ Heh' lä' ja-
sa' kwan' jwē' kih' Tana' lleeeyh' jne'. Jēēh',
kyuuh' ba' jne' ha' lä' la' may' kiyh'.

Ga' lä' meeh' dsē' Paa' lä' ma' gayay'
jwii' Troa

¹² Ma' ga' lloon' jee' jwii' Troa, ma' kwan'
ju' hmēē' kih' Cristo. Jee' ja' Dsa-jōoh'
jnän' ga' nä' jwē' kin' mah' ma' jmeen' ta'
kiyh'. ¹³ Pero sa' ga' hi' ti' neh' tuh-dsen'
kih' he' sa' ga' jnääh' òōhn' Tito. He' ja-
ga' hñiir' juu' kih' dsa- he' mah' ngoon' ta'
Macedonia ba'.

Ta' la' kih' Cristo leh' ba' jne'

¹⁴ Ti'hmaah' Dio hi' kwa' jwē' leh' jne'
täā' kyaah' be' kih' Cristo Jesús. Lä' kaa-
jee' dsa-nōō' jne', nuu' dsa- juu' kih' Dio.
Lä'koo- he' kye' jne' lle' mi' jwii' he' jwä-
uuh' ba' la'. ¹⁵ Ta' la' kih' Cristo lä' jne'
lä'koo- lle' mi' jwii' he' soo' jee' gya'
Dio. He' na' la' jmeñ' he' taah' dsa- hi-
dsa-läā' hi' lä' kye' hi' dsa-hee' ka-läh'.
¹⁶ Kih' hi' dsa-hee', hñiir' lä'koo- jaa- hñiir'.
Hi' kih' hi' dsa-läā', hñiir' mi' jwii' he-
kwa- jne' juu' he' jmee' chaa' dsa-. ¹⁷ Hi-
ba' täā' jmee' ta' la-? ¹⁸ Sa' jmee' jnääh'
lä'koo- jmee' jwēē' hi' ga' näā' kwa' juu'
kih' Dio ha- lä' jee' liyh' kuu'. Kyaah' koo-
nēē' ba' huusē- ga'nōō' jnääh' lä'koo-
ga' chee' Dio jnääh'. Lä' ja- jmee' jnääh'
cha'ne', lä' llu' he' tōoh' jnääh' kyaah'
Cristo.

3

Ga' hlēēh' Paa' kih' hmooh' hmēē'

¹ Pero ta' jmee- hnäh' huusē- he-
hlēēh' jnääh' llu' kyaah' hñaa' jnääh'. Hi'
sa' jmee' biir' kye' jnääh' koo- je' he' ngēē-
juu' hee- ta' lä' jnääh' lä'koo- jmee' kō-l-
läā'. Ni' sa' ngii' jnääh' kwah' hnäh' koo-
je' he' hlēēh' llu' kyaā' jnääh' mah' heeh'

jnāäh¹ dsa⁻ ha⁻ jee⁻ tēē¹ jnāäh¹. ²Hñaa¹ ba¹ hnäh¹ laah¹ hnäh¹ lä¹ koo⁻ je⁻ he⁻ hlēēh⁻ llu¹ kya¹ jnāäh¹. Lä¹ koo⁻ he⁻ na⁻ si⁻ neh⁻ tuh⁻ dsē⁻ jnāäh¹. He⁻ ja⁻ ba¹ jēē¹ dsa⁻ hi⁻ kay¹ kwaat⁻ ha⁻ lä¹ la¹ ta¹ he⁻ ga⁻ jmeē⁻ jnāäh¹ jee⁻ kyah¹ hnäh¹. ³Jnä¹ hä¹ laah¹ hnäh¹ lä¹ koo⁻ je⁻ he⁻ ga⁻ si⁻ Cristo ta⁻ lä¹ kya¹ jnāäh¹. Ja⁻ he⁻ na⁻ si⁻ kyaah¹ heē⁻. He⁻ na⁻ si⁻ kyaah¹ Jmi⁻ lle¹ kih¹ Dio jiih¹ ba¹ ja⁻. Ni⁻ sa⁻ na⁻ si⁻ nē⁻ mi⁻ kuu¹, he⁻ na⁻ si⁻ neh⁻ tuh⁻ dsē⁻ dsa⁻ ba¹.

⁴Ta⁻ lä¹ kih¹ Cristo jmeē⁻ jnāäh¹ kwaat⁻, ma⁻ ra⁻ he⁻ ga⁻ jmää¹ kyah¹ hnäh¹ ta⁻ he⁻ ga⁻ jmeē⁻ jnāäh¹. He⁻ ja⁻ la¹ o⁻ jōh¹ dsē⁻ he⁻ cha⁻ kya¹ jnāäh¹ cha⁻ nē⁻ Dio. ⁵Ja⁻ kyaah¹ be⁻ kya¹ jnāäh¹ he⁻ ma⁻ ya⁻ nōō¹ jnāäh¹ jmeē⁻ jnāäh¹ ta⁻ la⁻, mah¹ sa⁻ jmeē⁻ jnāäh¹ huu⁻ dsē⁻ he⁻ la¹ ta⁻ kya¹ hñaa¹ jnāäh¹. Sa⁻ la¹ lä¹ ja⁻. Ta⁻ he⁻ leh¹ jnāäh¹ jmeen⁻, la¹ kyaah¹ be⁻ kih¹ Dio ba¹ ja⁻. ⁶Hi⁻ he⁻ ba⁻ ga⁻ hñaa¹ jnāäh¹ hi⁻ ga⁻ jmeey⁻ he⁻ tē⁻ dsēē¹ jnāäh¹ mah¹ kwa⁻ jnāäh¹ juu¹ ha⁻ lä¹ la¹ hmooh¹ hmēē⁻. Ja⁻ koo⁻ na⁻ si⁻ ta⁻ jmah¹, kyaah¹ Jmi⁻ lle¹ ba¹ la¹ hmooh¹ hmēē⁻. Jēēh¹, nē⁻ ley¹ kih¹ Moisé na⁻ si⁻, ma⁻ na⁻ bāäh¹ jne⁻ he⁻ juu¹ ba¹ jne⁻ ja⁻. Pero Jmi⁻ lle¹ kih¹ Dio jmeē⁻ cha⁻ jne⁻.

⁷Ley¹ he⁻ ma⁻ na⁻ si⁻ nē⁻ jwi¹ kuu¹, he⁻ taah¹ jne⁻ dso⁻ jwi¹, he⁻ ja⁻ ja⁻ kyaah¹ je⁻ tō⁻ jlēē⁻ nih¹. He⁻ ja⁻ dsa⁻ Israel sa⁻ ga⁻ tääy¹ ma⁻ jēēy¹ mo⁻ nē⁻ Moisé kih¹ he⁻ bee⁻ je⁻ ja⁻. Pero ga⁻ dsa⁻ ba¹ he⁻ bee⁻ ja⁻. ⁸Ha⁻ ga⁻ sa⁻ llu¹ cha⁻ ga⁻ mi⁻ h⁻ hmooh¹ hmēē⁻ he⁻ la¹ jnän¹ ta⁻ lä¹ kih¹ Jmi⁻ lle¹ kih¹ Dio. ⁹Jēēh¹, cher⁻ mah¹ ja⁻ kyaah¹ je⁻ tō⁻ jlēē⁻ nih¹ juu¹ he⁻ taah¹ jne⁻ dso⁻ jwi¹, ha⁻ ga⁻ koo⁻ sa⁻ jnaah¹ juu¹ he⁻ jmää¹ jne⁻ lluu¹. ¹⁰Heh¹ he⁻ tō⁻ jlēē⁻ nih¹ kih¹ hmooh¹ ma⁻ gyuh⁻ ja⁻, ni⁻ mi⁻ h⁻ sa⁻ jeeh¹ kwee⁻ lä¹ koo⁻ jnaah¹ la¹ hmooh¹ hmēē⁻. ¹¹Jēēh¹, cher⁻ mah¹ ma⁻ la¹ tō⁻ jlēē⁻ nih¹ hmooh¹ he⁻ ma⁻ ngēē⁻ ja⁻, ha⁻ ga⁻ sa⁻ jnaah¹ cha⁻ ga⁻ mi⁻ h⁻ hmooh¹ he⁻ sa⁻ ngēē⁻ jih¹ koh¹.

¹²Peer⁻ jnaah¹ la¹ he⁻ o⁻ jōh¹ dsē⁻ he⁻ ma⁻ cha⁻ jnän¹ kyaah¹ hmooh¹ hmēē⁻, he⁻ ja⁻ hlēēh⁻ jnāäh¹ lä¹ kaa⁻ tuh⁻ dsē⁻ jnāäh¹ kih¹ he⁻ na⁻. ¹³Sa⁻ jmeē⁻ jnāäh¹ lä¹ koo⁻ ga⁻ jmeē⁻ Moisé he⁻ ma⁻ jlēy⁻ mo⁻ nēy⁻ kyaah¹ koo⁻ jwi¹ hmi⁻ h⁻ mah¹ sa⁻ ma⁻ jēē⁻ dsa⁻ Israel je⁻ tō⁻ jlēē⁻ nih¹ ja⁻

ta⁻ kō⁻ jiih¹ ma⁻ dsa⁻ uu⁻. ¹⁴Lä¹ ja⁻ ka⁻ läh¹, huu⁻ dsē⁻ kih¹ dsa⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ jlē⁻. Lä¹ ja⁻ la¹ lä¹ jiih¹ na⁻, wa⁻ ra⁻ ga⁻ hēy⁻ jee⁻ na⁻ si⁻ hmooh¹ ma⁻ gyuh⁻ ja⁻. La¹ kiyh¹ lä¹ koo⁻ na⁻ jlē⁻ jwi¹ hmi⁻ h⁻ huu⁻ dsē⁻ kiyh¹, sa⁻ kwa⁻ jwē⁻ lä¹ ngēēy⁻. Pero kyaah¹ Cristo dsa⁻ jnuh¹ he⁻ na⁻ jlē⁻ huu⁻ dsē⁻ kiyh¹. ¹⁵Lä¹ jiih¹ jmi⁻ na⁻, wa⁻ ra⁻ ga⁻ hēy⁻ he⁻ ga⁻ si⁻ Moisé, lä¹ ma⁻ na⁻ jlē⁻ ja⁻ ba¹ huu⁻ dsē⁻ kiyh¹. ¹⁶Pero wa⁻ ra⁻ ga⁻ hēh⁻ dsa⁻ kih¹ Dsa⁻ jōōh¹ jnän¹, dsa⁻ jnuh¹ he⁻ na⁻ jlē⁻ huu⁻ dsē⁻ kiyh¹. ¹⁷Jēēh¹, Dsa⁻ jōōh¹ jnän¹ laa¹ Jmi⁻ lle¹ Na⁻ jngii¹. Hi⁻ cher⁻ mah¹ Jmi⁻ lle¹ kih¹ Dsa⁻ jōōh¹ jnän¹ kyaah¹ jne⁻, ma⁻ na⁻ na⁻ huu⁻ dsē⁻ jnän¹ hi⁻ ma⁻ laa¹ ba¹ jne⁻ cha⁻ nē⁻ Dio. ¹⁸He⁻ ja⁻ lä¹ jēē⁻ jne⁻ ga⁻ nōōn¹ na⁻ jni⁻ h⁻ mo⁻ nē⁻ jne⁻, laa¹ jne⁻ lä¹ koo⁻ hu⁻ he⁻ jēē⁻ jee⁻ kih¹ dsa⁻ mah¹ tēēy⁻ jēēy⁻ ha⁻ koh¹ jōōh¹ sa⁻ laa¹ Dsa⁻ jōōh¹ jnän¹. Lä¹ ja⁻ Dsa⁻ jōōh¹ jnän¹ hi⁻ laa¹ jmi⁻ lle¹ ngoo⁻ mi⁻ sēēy⁻ jne⁻ lä¹ jiih¹ lee⁻ jne⁻ lä¹ koo⁻ laay¹ hñiiy⁻.

4

¹Kih¹ he⁻ ga⁻ lä¹ nih¹ dsē⁻ Dio jnāäh¹, he⁻ ja⁻ ga⁻ hñah¹ jnāäh¹ jmeē⁻ jnāäh¹ ta⁻ la⁻. He⁻ ja⁻ sa⁻ dsa⁻ jeh¹ dsē⁻ jnāäh¹. ²Ma⁻ jmeē⁻ jnāäh¹ ta⁻ koo⁻ lä¹ jē⁻ he⁻ la¹ o⁻ hih¹ hi⁻ lä¹ jē⁻ he⁻ jmeē⁻ dsa⁻ jee⁻ na⁻ hmää⁻. Sa⁻ hnōō⁻ jnāäh¹ may⁻ hliih¹ ja⁻, ni⁻ sa⁻ mi⁻ si⁻ jnāäh¹ juu¹ kih¹ Dio. Nē⁻ ba¹ Dio he⁻ hlēēh⁻ jnāäh¹ ju⁻ dsoo⁻ jmah¹ hi⁻ lä¹ ja⁻ lä¹ jēē⁻ ba¹ nē⁻ kwee⁻ ha⁻ lä¹ jmeē⁻ jnāäh¹. ³Dsoo⁻ ba¹ na⁻ hmää⁻ ba¹ la¹ ju⁻ hmēē⁻ he⁻ kwa⁻ jnāäh¹, pero ma⁻ la¹ kih¹ hi⁻ ma⁻ kah⁻ jwē⁻ ba¹. ⁴Tana¹ hi⁻ laa¹ dio kih¹ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, ga⁻ jlēy⁻ huu⁻ dsē⁻ kih¹ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻ hēh⁻ kih¹ Dio. Mah¹ lä¹ ja⁻ sa⁻ jēēy⁻ wa⁻ je⁻ kih¹ ju⁻ hmēē⁻ he⁻ mi⁻ jnāäh¹ ha⁻ koh¹ sa⁻ jōōh¹ laa¹ Cristo hi⁻ laa¹ koo⁻ hēh⁻ kyaah¹ Dio. ⁵Sa⁻ hlēēh⁻ jnāäh¹ juu¹ kya¹ hñaa¹ jnāäh¹, hlēēh⁻ jnāäh¹ kih¹ Jesucristo ba¹. Jäh⁻ jnāäh¹ laay¹ Dsa⁻ jōōh¹ jnän¹ mah¹ jmeē⁻ jnāäh¹ ta⁻ he⁻ kyah¹ hnäh¹ kwaat⁻ kih¹ Jesús. ⁶Hih¹ Dio hi⁻ ga⁻ jäh⁻: “Wa⁻ lä¹ jnä⁻ wa⁻ je⁻ jee⁻ na⁻ hōō⁻”, hi⁻ he⁻ ga⁻ mi⁻ jnāäh¹ wa⁻ je⁻ neh⁻ tuh⁻ dsē⁻ jne⁻. Lä¹ ja⁻ ga⁻ na⁻ huu⁻ dsē⁻ jnän¹ mah¹ lä¹ kyuu⁻ jne⁻ ha⁻ koh¹ jōōh¹ sa⁻ laa¹ Dio, lä¹ koo⁻ ga⁻ mi⁻ jnāäh¹ Cristo jnän¹.

Chaa⁻ jne⁻ kyaah⁻ he⁻ ma⁻dsoo⁻ dsë⁻
jne⁻ kih⁻ Dio

⁷Peer⁻ jnaah⁻ la⁻ ta⁻ he⁻ jmee⁻ jnaäh⁻ la⁻, ma⁻ke⁻ laa⁻ jnaäh⁻ lä⁻ko⁻ mi⁻hya⁻ he⁻ na⁻la⁻ kyaah⁻ gwaah⁻ mah⁻ lä⁻ja⁻ lä⁻jna⁻ kih⁻ dsa⁻, ta⁻ he⁻ jmee⁻ jnaäh⁻ la⁻ kyaah⁻ be⁻ he⁻ gwa⁻ kih⁻ Dio, ja⁻ he⁻ gwa⁻ kyaah⁻ jnaäh⁻. ⁸Na⁻ku⁻ na⁻ngii⁻ he⁻ wii⁻ dsa⁻ngëe⁻ jnaäh⁻, pero sa⁻ jeh⁻ dsë⁻ jnaäh⁻. Chaa⁻ jnaäh⁻ cha⁻miih⁻ hu⁻dsë⁻, pero ma⁻ra⁻ he⁻ cha⁻ ba⁻o⁻joh⁻ dsë⁻ kyaah⁻ jnaäh⁻. ⁹Hëe⁻ dsa⁻ kyaah⁻ jnaäh⁻ pero Dio sa⁻ beë⁻ jnaäh⁻. Jmeeh⁻ dsa⁻ jnaäh⁻, pero sa⁻ dsa⁻juu⁻ jnaäh⁻. ¹⁰Lä⁻kaa⁻ jee⁻ ga⁻nøø⁻ jnaäh⁻ hii⁻ goo⁻ juu⁻ jnaäh⁻ kwaat⁻ kih⁻ Jesús. Lä⁻jwë⁻ ja⁻ dsa⁻lä⁻jna⁻ he⁻ cheh⁻ Jesús kyaah⁻ jnaäh⁻, he⁻ ja⁻ ba⁻ chaa⁻ jnaäh⁻. ¹¹Jëeh⁻, jnaäh⁻ hi⁻ jiih⁻, ko⁻ ba⁻ he⁻ hii⁻ goo⁻ juu⁻ jnaäh⁻ kwaat⁻ kih⁻ Jesús. Lä⁻ja⁻ ba⁻ dsa⁻lä⁻jna⁻ he⁻ cheh⁻ Jesús në⁻ kyaah⁻ jnaäh⁻ hi⁻ sa⁻ beë⁻. ¹²Heh⁻ lä⁻ja⁻, lä⁻jë⁻ jmi⁻ ba⁻ he⁻ chaa⁻ juu⁻ jnaäh⁻ mah⁻ hnäh⁻, ma⁻ jnaäh⁻ hnäh⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ lä⁻chaa⁻ hnäh⁻ tää⁻.

¹³Lä⁻ko⁻ na⁻si⁻ juu⁻ kih⁻ Dio: “Ga⁻lä⁻dsoo⁻ dsën⁻, kih⁻ he⁻ja⁻ ba⁻ ga⁻hlëehn⁻.” Ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ la⁻ hu⁻dsë⁻ he⁻ kye⁻ jnaäh⁻ la⁻. Ga⁻lä⁻dsoo⁻ dsë⁻ jnaäh⁻ he⁻ja⁻ ba⁻ hlëeh⁻ jnaäh⁻. ¹⁴Jëeh⁻ në⁻ ba⁻ jnaäh⁻, he⁻ ba⁻ Dio hi⁻ ga⁻mi⁻jiih⁻ Jesús Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻, he⁻ ba⁻ hi⁻ he⁻ mi⁻jiih⁻ jnaäh⁻ ka⁻läh⁻ kyaah⁻ Jesús hi⁻ lä⁻ja⁻ ko⁻jøh⁻ lä⁻jëe⁻ jne⁻ tëëy⁻ ya⁻jwii⁻ kiyh⁻. ¹⁵Lä⁻jë⁻ he⁻ dsa⁻ngëe⁻ jnaäh⁻, he⁻ llu⁻ kya⁻ hnäh⁻ ba⁻ ja⁻. Mah⁻ mi⁻jää⁻ Dio hnäh⁻ cha⁻ga⁻miih⁻, hi⁻ lä⁻ja⁻ jwëe⁻ ga⁻ kwa⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁻ Dio hi⁻ jmääy⁻ jøøh⁻ ka⁻läh⁻.

¹⁶He⁻ja⁻ sa⁻ jeh⁻ dsë⁻ jnaäh⁻. Ma⁻ke⁻ ngoo⁻ dsa⁻gyuh⁻ hi⁻ dsa⁻heë⁻ jmi⁻ngo⁻ kyaah⁻ jnaäh⁻, pero ta⁻ neh⁻ jee⁻ hä⁻ jmi⁻lle⁻ kyaah⁻ jnaäh⁻ dsa⁻lä⁻hmëe⁻ ko⁻ jmi⁻ ko⁻jmi⁻. ¹⁷Sa⁻ juuh⁻ la⁻ he⁻ wii⁻ he⁻ jëe⁻ jne⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻, he⁻ dsa⁻ngëe⁻ ba⁻ ja⁻. He⁻ja⁻ jmää⁻ jnän⁻ hi⁻ hnaah⁻ Dio mah⁻ tëë⁻ jne⁻ ya⁻jwii⁻ he⁻ jna⁻ na⁻hnaah⁻ he⁻ sa⁻ heë⁻ jih⁻koh⁻. ¹⁸He⁻ja⁻ sa⁻ jmee⁻ jnaäh⁻ he⁻ kih⁻ he⁻ jna⁻ hwa⁻ la⁻. Jmee⁻ jnaäh⁻ he⁻ kih⁻ he⁻ sa⁻ jna⁻ ba⁻. Jëeh⁻, lä⁻jë⁻ he⁻ jna⁻, he⁻ dsa⁻ngëe⁻ ba⁻ ja⁻. Pero he⁻ sa⁻ jna⁻, lä⁻ ma⁻la⁻ ja⁻ ba⁻ lä⁻jë⁻ joh⁻ jmi⁻ cha⁻.

5

¹Jmi⁻ngo⁻ he⁻ kye⁻ jne⁻, la⁻ lä⁻ko⁻ hne⁻ jnän⁻ ta⁻ko⁻jiih⁻ tøøhn⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻. Jmi⁻ngo⁻ la⁻ la⁻ lä⁻ko⁻ hne⁻ he⁻ na⁻la⁻ kyaah⁻ loo⁻ jah⁻. He⁻ja⁻ në⁻ jne⁻, wa⁻ra⁻ ga⁻heë⁻ jmi⁻ngo⁻ jnän⁻, lä⁻cha⁻ jyoh⁻ he⁻ hmëe⁻ gyuu⁻ jmi⁻gyuu⁻ he⁻ hnäh⁻ jne⁻ kih⁻ Dio he⁻ sa⁻ la⁻ lä⁻ko⁻ hne⁻ he⁻ jmee⁻ dsa⁻. He⁻ja⁻ sa⁻ heë⁻ jih⁻koh⁻. ²Peer⁻ ku⁻jii⁻ jnän⁻ ta⁻ko⁻jiih⁻ laa⁻ jne⁻ jmi⁻ngo⁻, hnøø⁻ jne⁻ wa⁻ra⁻ jäh⁻ kih⁻ na⁻ ga⁻juh⁻ ba⁻ tëë⁻ jne⁻ jmi⁻ngo⁻ he⁻ sa⁻ heë⁻ he⁻ cha⁻ gyuu⁻ jmi⁻gyuu⁻. ³Lä⁻ja⁻, lä⁻cha⁻ ba⁻ jmi⁻ngo⁻ jnän⁻ mah⁻ sa⁻ jä⁻ jmi⁻lle⁻ jnän⁻ ta⁻jmah⁻. ⁴Ta⁻ko⁻jiih⁻ chaa⁻ jne⁻ kyaah⁻ jmi⁻ngo⁻ la⁻, Peer⁻ ku⁻jii⁻ jnän⁻ hi⁻ ki⁻hooh⁻ jne⁻. Ja⁻ ko⁻ja⁻ hnøø⁻ jne⁻ ben⁻ jmi⁻ngo⁻ la⁻, he⁻ hnøø⁻ jne⁻ tëë⁻ jne⁻ jmi⁻ngo⁻ hmëe⁻ ba⁻. Mah⁻ jä⁻ jmi⁻ngo⁻ hmëe⁻ he⁻ cha⁻ tää⁻, lä⁻ jmi⁻ngo⁻ he⁻ dsa⁻heë⁻. ⁵Dio ba⁻ he⁻ hi⁻ ga⁻jmää⁻ jne⁻ mah⁻ tëë⁻ jne⁻ he⁻ hmëe⁻ ja⁻. Hi⁻ ga⁻kwëeyh⁻ jne⁻ jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ he⁻ jmeeh⁻ juu⁻ jnän⁻ he⁻ hnäh⁻ jne⁻ cha⁻ga⁻mi⁻ih⁻ ta⁻ cha⁻në⁻.

⁶Kih⁻ he⁻ja⁻, ngoo⁻ ba⁻ cha⁻ o⁻joh⁻ dsë⁻ jnän⁻. Hi⁻ në⁻ jne⁻, ta⁻ko⁻jiih⁻ tøøh⁻ jne⁻ kyaah⁻ jmi⁻ngo⁻ la⁻, lä⁻ko⁻ he⁻ tøøh⁻ jne⁻ uu⁻ kih⁻ Dio ba⁻ la⁻. ⁷(Jëeh⁻, kyaah⁻ he⁻ dsoo⁻ dsë⁻ jne⁻ he⁻ tøøhn⁻ jwë⁻ kiyh⁻, ja⁻ kyaah⁻ he⁻ jëe⁻ jne⁻.) ⁸He⁻ja⁻ ma⁻cha⁻ ba⁻ o⁻joh⁻ dsë⁻ jnän⁻. Hi⁻ hnøø⁻ ga⁻jne⁻ lä⁻øøn⁻ kih⁻ jmi⁻ngo⁻ la⁻ mah⁻ dsa⁻toohn⁻ ko⁻jøh⁻ kyaah⁻ Dio. ⁹He⁻ja⁻ wa⁻ kwan⁻ be⁻ jmeen⁻ lä⁻ tih⁻ dsë⁻ Dio, cher⁻mah⁻ tøøhn⁻ kyaah⁻ jmi⁻ngo⁻ la⁻ o⁻ ma⁻ke⁻ sa⁻ tøøhn⁻ kyaah⁻ ka⁻läh⁻. ¹⁰Jëeh⁻, ga⁻lä⁻jëe⁻ ba⁻ jne⁻ dsa⁻nøon⁻ në⁻ta⁻ kih⁻ Cristo mah⁻ lä⁻jaa⁻ lä⁻jaa⁻ jne⁻ tëëh⁻ jne⁻ jneen⁻ ha⁻ ko⁻ te⁻ ta⁻ he⁻ ma⁻ jmee⁻ jne⁻ ta⁻ko⁻jiih⁻ ma⁻ chaa⁻ jne⁻, che⁻ he⁻ llu⁻, o⁻ che⁻ he⁻ hliih⁻.

Kih⁻ he⁻ ga⁻juu⁻ Cristo ga⁻jiih⁻ juu⁻ jnän⁻ kyaah⁻ Dio

¹¹Gah⁻ ba⁻ jnaäh⁻ Dio, he⁻ja⁻ hlëeh⁻ jnaäh⁻ dsa⁻ lä⁻jiih⁻ lä⁻ngëe⁻. Në⁻ ba⁻ Dio ha⁻ lä⁻ la⁻ hu⁻dsë⁻ kyaah⁻ jnaäh⁻. Lä⁻ja⁻ hnoon⁻ wa⁻ra⁻ jäh⁻ kih⁻ lä⁻ngëeh⁻ hnäh⁻ ka⁻läh⁻. ¹²Ja⁻ he⁻ hnøø⁻ jnaäh⁻ hlëeh⁻ jnaäh⁻ llu⁻ kyaah⁻ hnäh⁻ jnaäh⁻ cha⁻në⁻ hnäh⁻. He⁻ kwa⁻ jnaäh⁻ jwë⁻ mah⁻ lä⁻chaa⁻ hnäh⁻ llu⁻ kyaah⁻

ta' he- jmeē- jnāāh'. Lā-jwē-jā-, cha- he- kyaah' jiih' hnāh' juu' kyaah' dsa- hī- koo- jēē- ha- lā- tāāh' haa' dsa- lla- he- ma' kay' kwaat- hee- na- hnōō- tuh-dsē- dsa-. ¹³Cher'mah' ngaah' jnāāh', kih' Dio ba' ja- he- jmeē- jnāāh' lā-jā-. Hi- cher'mah' lluu' jnāāh', he- llū' kyah' hnāh' ba' ja-. ¹⁴Lā-koo- hnāā' Cristo jne', lā-jā- jōō- jnān- jmeēn' lā-lle' kih'. Jēēh' ma- nē- ba' jne' he- ga-juu' jaa' kih' lā-jēē-, he-ja- la' kwaat- ga-lā-jēē- jne' ga-juun'. ¹⁵Cristo ga-juu' kih' lā-jēē- mah' lā-jēē- hī- chaa-, mo-so' jmeey' lā- hnōōy' hñiiy'. Jmeey' lā- hnōō- Cristo ba', hī- ga-juu' hī- ga-lā-jiih' kih' ga-lā-jēē-.

¹⁶He-jā- jnāāh', na' ta' cha-nē- mo-so' kye' jnāāh' kwaat- kih' dsa- lā-koo- tēē- jmeē- dsa- jmi-gyuu-. Ma-ke- jāā- sa- ga-jmeē- jnāāh' he' kih' Cristo, pero na' mo-so' jmeē- jnāāh' lā-jā-. ¹⁷Heh' lā-jā-, cher'mah' jaa- hī- ma-laa' koo- kyaah' Cristo, ma-laay' jaa- hī- hmēē- ba'. Lā-jēē- he- ma' jmeey' jāā-, ma-ngēē- ba' ja-. na' ma-laay' hmēē- go-te-. ¹⁸Lā-jē- he- la-, gwa' kih' Dio hī- ga-jēēh- juu' jnān' ta-la' kih' Cristo mah' sa- cha-ga- he- na-bāāh' jne' kyaayh'. Hi- ga-tooyh- goo- jnāāh' mah' hlēēh' jnāāh' dsa- ha- lā-jēēh- juu' kiyh' kyaah' Dio. ¹⁹Ta-la' kih' Cristo, mo-so' jmeē- Dio kwaat- kih' dso' kye- jnān- heh' lā-jā- jēēh- juu' jnān- kyaayh'. Hi- ga-tooyh- goo- jnāāh' kwa' jnāāh' juu' ha- lā-jēē- jēēh- dsa- juu' kih' kyaah' Dio. ²⁰He-jā- na-hñaa' jnāāh' he- kwa- jnāāh' juu' lā-hih' kih' Cristo. La' lā-koo- he- chuū- Dio kyaah' hnāh' ta-la' kyaā' jnāāh'. He-ja- chuun' kyaah' hnāh' ta-la' kih' Cristo, jēēh' hnāh' juu' kyah' hnāh' kyaah' Dio. ²¹Cristo hī- sa- cha- dso' kye- kih', Dio ga-jmeē- cha- dso' kye- kiyh' he- llū' jnān', mah' ta-la' kiyh', leē- jne' lluu' cha-nē- Dio.

6

¹He-jā- jnāāh' hī- kwa- be' kyaah' ta' kih' Dio, hlēēh' hnāh', ta' jmeē- hnāh' ta' koo' he- llū' dsē- Dio kyaah' hnāh'. ²Jēēh', lā-koo- na-sii- juu' kih' Dio: Hor- he- jōh- dsēn-, ga-nuun' kyah'. Jmii' he- ma-lāā- dsa-, ga-jmeēn' be' kyah', ga-jāh' Dio.

He-jā- jwēēhn- hnāh', na' ba' ja- hor- he- jōh- dsē- Dio. Na' ba' ma-cha- jmiī', lāāh' hnāh'.

³Ga-nōō- jnāāh' lā-koo- lle' kih' ba' mah' ni' jaa- sa- cha- he- kih' mi-kwayh' kih' ta' he- jmeē- jnāāh'. ⁴Wa- he- cha- he- he- dsa-ngēē- jnāāh', hnōō- jnāāh' mī-jnāā- jnāāh' kih' dsa-, lāā- jnāāh' hī- jmeē- ta' he' kih' Dio. Kwēēh- ba' dsē- jnāāh', hī- ja' koo- nēē- he- wii' he- dsa-ngēē- jnāāh', lla-kyaa' jnāāh', gwa' he- jmeē- jwiih' kyaā' jnāāh'. ⁵Jmi-baa- dsa- jnāāh', taāh- dsa- jnāāh' neh-nē-, tooyh- miih' kyaah' jnāāh'. Peer- hwēh- ta' kyaā' jnāāh', cha- ma' sa- gwii- jnāāh', ni' sa- cha- he- kih' hiih- jnāāh'. ⁶Ga-nōō- jnāāh' koo- nēē- ba', cha- ba' huū-dsē- kyaā' jnāāh', jōh- dsē- jnāāh', llū' dsē- jnāāh', ga-nōō- jnāāh' kyaah' Jmi-lle- Na-jngiih', hī- kyaah' ju'dsoo' hnāā- jnāāh' dsa-. ⁷Hlēēh' jnāāh' ju'dsoo' jmah' ba'. Kyaah' be' kih' Dio ga-nōō- jnāāh'. Jmeē- jnāāh' he- llū' jmah', lā-jwē- ja- hāā- jnāāh' hnāā- jnāāh' hī- lēh' jnāāh' kih' he- hliih'. ⁸Cha- ma' hnāā- dsa- jnāāh', cha- ma' na-hāāy' jnāāh'. Cha- ma' mi-kwayh' jnāāh', cha- ma' hlēēy' llū' kyaā' jnāāh'. Lāā- jnāāh' kiyh' lā-koo- dsa- hī- ta-juu', ma-ke- hlēēh' jnāāh' ju'dsoo'. ⁹Jmeey- sa' kyuu- jnāāh', ma-ke- kyuu- ba'. Hī- ma-ngoo- ga-juu' ba' jnāāh' kiyh', pero chaa- ba' jnāāh'. Kwa- dsa- kyaā- jnāāh' pero sa- jngēēy' jnāāh'. ¹⁰Ma-ke- ti-meēh- dsē- jnāāh', ma-ra- he- jēē- ba' dsē- jnāāh'. Lāā- jnāāh' tā-nēē-, pero cha-miih- he- llū' ma-hyoh- jwēē- dsa- kwaat- kyaā' jnāāh'. Lā-koo- he- sa- cha- ni' miih- kyaā' jnāāh' ba' la', pero ga-lā-jē- ba' cha- kyaā' jnāāh'.

¹¹Sa- gah' jnāāh' ma-hlēēh' jnāāh' hnāh' dsa- Corinto juu' la-. Lā-kaa- tuh-dsē- jnāāh' ga-mi-jnāā- jnāāh' hnāā- jnāāh' kyah' hnāh'. ¹²Ja- kyaah' hih- ga-lā-hnāā- jnāāh' hnāh'. Pero hnāh', sa- ga-mi-jnāāh' hnāh' hnāāh' hnāh' kyaā' jnāāh'. ¹³Lā-koo- jmeē- jnāāh', ja-ba' lā-jā- jmeē- hnāh'. (Hlēēh' hnāh' lā-koo- gyuu- kyaan-). Wa- hnaah- jnāāh' lā-kaa- tuh-hoh' hnāh'.

Lāā- jne' lā-koo- gwah- kih' Dio

¹⁴ Ta' jmee' hnäh' kō-jōh' kyaah' hī' sa' ma-heeh' kih' Dio. Jēēh', sa' jeeh' kwee' he' hliih' kyaah' he' llū'. ¹⁵ Ha' lā-jā-jmee' kō-jōh' jee' na-hōo' kyaah' jee' jnā' wa'je'? ¹⁶ Hi' sa' sooh' kih' hī' sa-llū' he' jmeey' kō-jōh' kyaah' Cristo. Lā-jā-ka-lāh' kih' hī' ma-heeh' kih' Dio kyaah' hī' sa' ma-heeh'. ¹⁷ Dio hī' na-lāa' kaah' dsa', ni' miih' sa' sooh' jmeey' kō-jōh' kyaah' gwah' kih' Dio. Jēēh', jne' ba' laan' gwah' kih' Dio jiih'. Juu' he' jwahn' la', la' lā-kōo' ga-jāh' hñii' Dio:

Jān' jee' kiyh' mah' ngēn' kō-jōh' kyaayh'. Jnā' leen' Dio kyaay' mah' lā-jēēy' leey' dsa' kyaan'.

¹⁸ He-jā-ga-jāh' Dsa-jōoh' jnān': Hwēē' hnäh' jee' kih' hī' sa' ma-heeh' kin', wa' lā-ōō' hnäh' kiyh', ga-jāh' Dsa-jōoh' jnān'.

Ta' kooh' hnäh' he' sa' lle' kih' kooh' hnäh', lā-jā-ba' heehn' hnäh'.

¹⁹ Mah' jnā' leen' Tāa' kyaah' hnäh'. Hih' hnäh', leeh' hnäh' gyuu' me' gyuu' nūuh' kyaan', jāh' Dio hī' cha' ga-lā-jē' be' kih'.

7

¹ Na' ma-nūun' ha' koh' na'hñaa' sa' la' he' ga-jāh' Diojmeey' jnān'. He-jā-jwēēhn' hnäh' oōhn' hī' hnaan', hnōō' ben' lā-jē' he' mi-sah' jne' hī' lā-jā' kih' he' mi-soh' jmi-llē' jnān'. Hi' kih' he' gah' jne' Dio, hnōō' mi-llūy' jne' hñaan' kōo' hā' kōo' hā' lā-jiih' jān' na-jngēen' go-te'.

Mā' hnōō' Paa' mā' jmee' dsa' Corinto he' kiyh'

² Jmee' hnäh' miih' he' kyaā' jnāāh'. Jēēh', kih' ni' jāa' hnäh' sa' ma-jmee' jnāāh' he' hliih'. Sa' ma-hee' jnāāh' huūdsē' kih' ni' jāa', ni' sa' ma-mi-gaa' jnāāh' ni' jāa'. ³ Sa' jwahn' lā-jā' mah' bāāhn' hnäh' dsoo'. Ga-jwēēhn' hnäh' jāā', hnaan' hnäh'. Jēēh' ma-lla' dsē' jnāāh', jmee' jnāāh' kō-jōh' kyaah' hnäh' ma'ke' chaa' juu' jnāāh'. ⁴ Cha' cha-miih' o-jōh' dsē' kin' kyaah' hnäh'. Chaa' llū' kwaat' kyaah' hnäh'. He-jā' gwa' dsa' nōh' dsēn'

cha-miih' hī' jēē' dsēn' mā' jēēn' cha-miih' he' wi'.

⁵ Lā' mā' ga-tēē' jnāāh' Macedonia, sa' ga-tēēh' jnāāh' dsē' jnāāh' ni' miih'. Ga-lā-jē' nēē' he' wi' ga-jēē' jnāāh'. Ga-tēē' dsa' kyaah' jnāāh'. Hi' jā' ma-la' he' jā', ga-lā' gah' jnāāh' cha' miih'. ⁶ Pero Dio hī' jmee' dsa-nōh' dsē' lā-jēē' hī' chaa' huūdsē', ga-jmeey' ga-nōh' dsē' jnāāh' lā' mā' ja' Tito. ⁷ Jā' ma-la' kih' he' ja' Tito, kih' he' ga-jmeeh' hnäh' ga-nōh' dsēy' ka-lāh', he' jā' ba' ja' ga-nōh' dsē' jnāāh'. Ga-jmeeyh' juu' he' hnooh' hnäh' jēēh' jnā', hī' ti-meeh' hōh' hnäh', lle' hōh' jnā'. He' jā' cha' ga-miih' jēē' dsēn'.

⁸ Ma'ke' ga-jmeen' meeh' hōh' hnäh' kyaah' je' he' ga-siin' kyaah' hnäh', pero sa' koon' dsēn'. Dsoo' ba' ga-jii' miih' kin' kih' he' ga-lā' meeh' hōh' hnäh' kō' h-wēē'. ⁹ Pero na' jēē' dsēn'. Jā' kih' he' ga-lā' meeh' hōh' hnäh'. Kih' he' ga-lā' si' huūdsē' kyaah' hnäh', mā' ga-jii' kyaah' hnäh', he' jā' ba' jmee' jēē' dsēn'. Lā' mā' ga-lā' meeh' hōh' hnäh', ga-jmeeh' hnäh' lā' hnōō' Dio. Lā-jā', ni' kōo' he' hliih' sa' ja' nē' kyaah' hnäh' kwaat' kyaā' jnāāh'. ¹⁰ Jēēh', cher'mah' gwa' ti-meeh' dsē' jne' lā' hnōō' Dio, he' jā' jmee' dsa-lā' si' huūdsē' jnān' mah' lāā' jne'. Heh' he' ma-na-lāā' jne' sa' jmee' ti-meeh' dsē' jne'. Pero he' ti-meeh' dsē' jne' lā' kōo' tēē' jmee' dsa' jmi-gyuu', kyaah' he' jā' juu' ba' jne' jā'. ¹¹ Jēē' da' hnäh' ha' lā' ga-lā' kyaah' hnäh' lā' mā' ga-lā' meeh' hōh' hnäh' lā' hnōō' Dio. Ga-jmāā' ba' ta' he' jā' kyaah' hnäh', ja' hōh' hnäh' ga'nooh' hnäh' nē' kin', ja' ya-jēē' hōh' hnäh', ja' gah' hnäh', hnooh' hnäh' mā' jēēh' jnā', ga' mi' eeh' hnäh' juu' lā' kōo' mada' ga-jmeen' kyaah' hnäh'. Lā-jā' ga' mi' jnāāh' hnäh' hñaa' he' ma-mi' teh' ba' hnäh' kih' juu' jā'. ¹² He-jā' lā' mā' ga-siin' kyaah' hnäh' je' jā', jā' ma-la' kih' hī' hñaa' dsē' he' ga-jmeen' huūdsē', ni' jā' kih' hī' ga-jmeeyh'. He' hnooh' lā' jnā' kyaah' hnäh' cha'nē' Dio he' kye' hnäh' huūdsē' kyaā' jnāāh' ba' jā'. ¹³ Peer' ga-nōh' dsē' jnāāh' he' ga-lā' jnā' he' kye' hnäh' huūdsē' kyaā' jnāāh'.

Hi' cha' ga-miih' jēē' dsē' jnāāh', kih'

he- ma-jëë' jnääh' chaa- Tito llu'. Jëeh', ga-lä-jëë' ba' hnäh' ga-heeh' hnäh' llu' hi' ga-jmeeh' hnäh' jëë' dsëy'. ¹⁴ Ga-jmeeh' juu' kih' Tito he- chaan- llu' kyaah' hnäh'. Hi' sa' ga-jän' hlih'. Jëeh' lä-jë' he- ga-jwëëhn' hnäh' la' ju' dsoo'. Lä-ja- ka-läh' ma' ga-jëë' Tito ha- lä-tääh' hnäh', sa' na-hee' juu' lä-koo- ga-jwi' jnih' he- chaa- jnääh' llu' kyaah' hnäh'. ¹⁵ Hi' cha-gamih- hnäh' Tito hnäh' lä-koo- ma' dsooh' dsëy' he- nuuh- ba' hnäh' kiyh'. Hi' ga-heeh' ba' hnäh' llu' lä-koo- ja- dsa- ma-jööh'. ¹⁶ Peer' jëë' dsën' kyaah' hnäh'. Ga-lä-jë' ba' mi-teh' hnäh'.

8

Ga-chooh' dsa- kuu' kih' ööh' jne' hi- chaa- Jerusalén

¹ Jee' la- jmeeh' jnääh' juu' kyah' hnäh' ha- lä- ga-jmee' ööh' jne' hi- tääh' lä-kaa- gwah' he- tööh' hwa' Macedonia kih' he- llu' dsë' Dio kyaayh'. ² Ma-ke' tääyh' jëëy' wi', pero chaay- llu'. Ma-ke' tääyh' tä-nee' pero cha-mih- kuu' ga-kway'. Ga-jmääy' hñiiy' lä-koo- dsa- cha- kuu'. ³ Jmeen- dsoo' kiyh', ga-kway' kuu' lä-koo- lla- dsëy', lä-koh' jiih' tääy'. Hi' ga-kway' la' ga'. ⁴ Cha-mih- ga-chuu' dsa- he- kyaah' jnääh' mah' kwa' jnääh' jwë' jmeey' lä-koo- jmee' lä-jëë' hi- chooh- kuu' mah' jmeey' be' kih' hi- laa' kyaah' Dio. ⁵ Cha-gamih- ga-jmeey' lä-koh' ga' he- ma' la' huusë- kyaah' jnääh'. To-në' ga-ngëëy' hñiiy' mah' jmeey' lä- hnööh' Dio. Hi' lä-ja- ga-jmeey' kyaah' jnääh' ka-läh'. ⁶ He-ja- ga-chuu' jnääh' kyaah' Tito mah' mi-hñaay' ta' kiyh' he- juh-lääh' kuu' lä-koo- ga-löoy' jmeey' jää' jee' kyah' hnäh' hi' kwa' kuu' lä-kaa- tuh' dsë'. ⁷ Ma-hwëëh- hnäh' llu' kyaah' lä-jë' he- jmeeh- hnäh'. Ma-lä-dsoo' hoh' hnäh', ma-hlëëh' hnäh' dsa-, ma-kyuuh- hnäh' llu', ma-jmeeh- hnäh' ta' lä-kaa- tuh' hoh' hnäh', hi' ma-lä-hnaah' jnääh'. Lä-ja- ka-läh', hnööh' hwëë' hnäh' kwee- kyaah' ta' llu' jee' juh-lääh' hnäh' kuu'.

⁸ Ja' he- jmeen- mada' kyah' hnäh' he- jwëëhn- hnäh' lä-na-. He- hnoon' jëën' che' ma-ra- ju' dsoo' hnaah- hnäh' ööh' jne'. He-ja- ba' na- ma-jwëëhn'

hnäh' lä-koo- ga-jmee' hi- tääh' Macedonia. ⁹ Jëeh', ma-nëh' ba' hnäh' lä-koo- llu' dsë' Jesucristo Dsa-jööh' jnän'. Ma-ke' hä' gooy' lä-jë' he- cha-, ga-jmääy' hñiiy' hi- tä-nee', kih' he- hnäay' jne'. Lä-jwë' ja- lä-cha- jnän- cha-mih-, kih' he- ga-jmääy' hñiiy' tä-nee'.

¹⁰ He- llu' kyah' hnäh' he- kwan' nuuh' la-. Hnäh' to-në' ga-lä-hyoh' hoh' hnäh' chooh' hnäh' kuu' ma-hya- koo- ji- ne-. Hi-ja- ma-la' he-ja-, ga-lööh' hnäh' chooh' hnäh' kuu', jää' ga-lä-koh' jñah' ööh' jne'. ¹¹ He-ja- na' mi-hñaah' hnäh' ta' he- ma-lööh' hnäh'. Ja-ba' lä-koo- ga-lä-hyoh' hoh' hnäh' jmeeh' hnäh', lä-ja- ka-läh', lä-kaa- tuh' hoh' hnäh' mi-hñaah' hnäh' ta' na-. Ja- chooh' hnäh' kuu' lä-koo- te-tääh' ba' hnäh'. ¹² Cher-mah' chaa- hi- lla- dsë' kwa', heeh- ba' Dio ha- koo- te-cha-. Jëeh' sa' ngii' Dio he- sa' cha- jnän'.

¹³ Sa' jawahn' lä-la- mah' jñah' ba' lä-cha- kih', ta-ko-jiih' sa' cha- kyah' hnäh'. ¹⁴ Hnöö' jmeeh' hnäh' lä-koo- lle' kih'. Jmii' na' he- cha- cha-mih- kyah' hnäh', he- ja- lee' kih' hi- lla-kyaa'. Lä-ja- ka-läh' ma' cha- cha-mih- kih' jñah', lee' kyah' hnäh' ma' jmee' bii'. Lä-ja- ba' jñ' llu' kih' lä-jëë'. ¹⁵ Lä-koo- na-sii- juu' kih' Dio: "Sa' ga-chaa' ga' kih' hi- ga-juuuh' cha-mih-. Ni' sa' ga-lä-hnöö' ga' kih' hi- ga-juuuh' ko-hipih'."

Tito kyaah' dsa-kyaah'

¹⁶ Peer' ti'hmaah' Dio hi- ga-jmee' ga-ka' Tito huusë- kyah' hnäh', ja' ba' lä-koo- kye' jñ' huusë-. ¹⁷ Ga-heeh- bih' lä-koo- ga-hlëëh' jnih'. Jëeh', hñii' bih' ma' lle' dsëy' 'kway' be' kyah' hnäh'. He-ja- jee' tëëy- hñii' bih' dsooy' dsa-jëëy' hnäh'.

¹⁸ Kö-jöh' kyaah' Tito, chee' jnääh' jaa- ööh' jne' hi- hii' juu' kih' lä-kaa- gwah' jee' jmeey' ta' kwaat' kih' ju'hmëë'. ¹⁹ Ja- ma-la' he- ja-, ööh' jne' ga-hñaay' mah' jmeey' kö-jöh' kyaah' jnääh' jee' dsa-ka' jnääh' kuu' he- juh-lääh' ööh' jne'. Kyaah' he- ja-, jmee' jnääh' juuh- kih' Dio hi- lä-jwë' ja- lä-jñ' he- hnöö' jnääh' kwa' jnääh' be' kih' ööhn'. ²⁰ Lä-ja- jmee- jnääh', mah' sa' chaa- hi- hlëëh' wi' kyaah' jnääh' he- juh-lääh' jnääh' cha-mih- kuu'. ²¹ Jëeh' ne- ba' Dio he- jmee' jnääh' bii' jmee' jnääh' ta'

lā'koo- lle' kih', hi' lā'ja- hnoon' ká' dsa- jmi-gyuu' kwaat' ka' lāh'.

²² Hi' chee' ga' jnāāh' jñah' 00h' jne' ko-joh' kyaayh'. Hi' he', ja' koo- hā' ma-jēe' jnāāh' jmeey' he' llu' jmah'. Hi' cha-ga'miuh' jmeey', na' he' ma-jēey' he' mi-te' hnāh'. ²³ Ta' ka- hnāh' huusē'. Tito laa' dsa' kyaah' jnāāh' jee' jmee' jnāāh' 'ta' ko-joh' mah' le' llu' kyah' hnāh'. Hi' jñah' 00h' jne' hi' jāy' na', hā' gooy- lā'kaa' gwah'. Hi' kwaat' kih' hi' he', lā'kaa' jee' dsa-nāāy' jmee' 00h' jne' juuh' kih' Cristo. ²⁴ Ja' mi-jnāā' hnāh' kiyh' ha- lā'koo- jñih' hnaah' hnāh' dsa-. Lā'ja- mi-jnāā' hnāh' cha'nē' lā-jēe' 00h' jne' he' kih' ja' he' chaa- jnāāh' llu' kyaah' hnāh'.

9

Hnōō' kwa' jne' kuu' lā'kaa- tuh-dsē- jne'

¹ Kih' he' chooh' jne' miuh' kuu' kih' 00h' jne' hi' lā'kyaa', sa' jmee' bii' siin' kyah' hnāh' laan'. ² Jēēh', ma' ba' jñā' kyah' hnāh' hi' tāāh' hwa' Acaya, lle' hoh' hnāh' he' juh'lāāh' hnāh' kuu'. Hi' ga'h-lēēhn' llu' kyah' hnāh' jee' kih' 00h' jne' hi' tāāh' hwa' Macedonia. Na' ma-koo- nē' ga'jwii' jnih' he' ma-lla' hoh' hnāh' kwah' hnāh' kuu'. He-ja' jwēē' 00h' jne' he', ga'nōh' dsēy' kih' he' llu' hoh' hnāh'. ³ Pero ma'ra' he' cheen' 00h' jne', mah' sa' jān' hlih' kih' lā-jē- he' llu' he' ga'h-lēēhn' kyah' hnāh'. Hnoon' wa'ra- jāh' kih' ma-na'lluuh' hnāh' jmeeh' hnāh' lā'koo- ga'jwii' jnih'. 'Heh' lā'ja', wa'ra- ga'lloon' jee' tāāh' hnāh', ko-joh' kyaah' jñah' 00h' jne' hi' chaa- hwa' Macedonia, hnoon' ma-na'lluuh' hnāh' mah' sa' jā' jnāāh' o-hih' wa'ra- ga'lla'nōō' jnāāh' 'lā'llu' he' ma-jāh' jnāāh' mi-teh' ba' hnāh', hi' cha-ga'miuh' jāh' hnāh' o-hih', cher'mah' sa' ga-mi-teh' hnāh'. ⁴ Kih' he- ja- ba' ga'la' bii' kin' chuun' kyaah' 00h' jne' he', mah' dsa-nāāy' dsa-jēēy' hnāh' to-nē', mah' kway' be' kyah' hnāh' ha- lā' jee' juh'lāāh' hnāh' kuu' he- ga'bāāh' hnāh' hnaah' kwah' hnāh'. Lā'jwē' ja' ma-na'lluuh' hnāh' kwah' hnāh' kuu' lā'kaa- tuh-hoh' hnāh', ja' kyaah' he' wii'.

⁶ Nuu- da' hnāh' ha- lā' la' kih' hi' jngēē- mi'ju': Hi' jngēē- miuh', miuh' ba' chooyh'. Hi' jngēē- cha' miuh', lā'ja- cha' miuh' chooyh'. ⁷ Lā'jaa- lā'jaa- wa'kway' lā'koo- te' lla' dsēy'. Pero ja' kyaah' he' meeh- dsēy', ni' ja' kyaah' he' wii'. Jēēh', Dio hnāā' hi' kwa- lā'kaa- tuh-dsē'. ⁸ Dio hi' cha-be' kih', jmeey' lā'cha- cha-miuh' he- llu' kyah' hnāh'. Lā'ja- ni' miuh' sa' cha- he' jmee' bii' kyah' hnāh' jih'koh'. Lā'jiuh' chaa' ga'kyah' hnāh', jmeeh' hnāh' ja' he- koo- nēē' he' llu' kih' hi' lla-kyaa'. ⁹ Lā'la- na-sii' juu' kih' Dio:

Hi' llu' dsē' ga'ti' ga'llooyh' he' cha- kiyh', ga'kwēēyh' dsa' hi' tā-nēē'.

Ta' llu' kiyh' lā'jñā' ga'lā-jē' joh' jmiuh' cha-. ¹⁰ Dio ba' he' hi' kwa- mi'ju' kih' hi' jngēē-, lā'ja- ka-lāh' kway' he' kih' hih' jne'. Hi' he' kwa' lā-jē' he' jmee' bii' kyah' hnāh' hi' jmeey' lā'cha- cha-ga'miuh'. Mah' lā'ja- lā'cha- he' kyaah' jmeeh' hnāh' cha-miuh' he' llu' jmah' ba'. ¹¹ Lā'llu' he' lā'cha- lā-jē- nēē' he' jmee' bii' kyah' hnāh', lā- ja- lā'cha- cha-miuh' he' kwēēh' hnāh' hi' lla-kyaa'. Hi' wa'ra- ga'ngēē' jnāāh' kuu' ja' kih' 00h' jne' he', kway' cha-miuh' ti'hmaah' kih' Dio. ¹² Jēēh', wa'ra- ga'ngēē' jnāāh' kuu' he' juh'lāāh' hnāh' kih' 00h' jne' he', he-ja- kwa' be' kiyh'. Hi' ja' ma'la' he-ja', kway' cha-miuh' ti'hmaah' kih' Dio ka' lāh'. ¹³ Wa'ra' ga'ngēē' jnāāh' kuu' ja', jmee' dsa- he' juuh' kih' Dio, jēēh' ma-mi-jnāāh' hnāh' he' mi-te' hnāh' kyaah' ju' hmēē' kih' Cristo. Hi' lā'kaa- tuh-hoh' hnāh' ga'kwēēh' hnih' kuu', hi' lā'ja- jmeeh' hnāh' kih' lā-jēē' hi' jmee' bii' kih'. ¹⁴ Hi' wa'ra- ga'ngiyy' kyah' hnāh' kih' Dio, jā' lla-lle' dsēy' hnāh' jēēh' ma' lā'jñā' he' ma' mi-jāā' Dio hnāh' cha-miuh'. ¹⁵ Ti'hmaah' kwan' kih' Dio, ha' koh' sa' llu' he' ga'kwēēyh' jne'. Hii- lā'kēh' jmiuh' lā'ngēē'.

10

Ga'jmeē' Paa' dsoo' he' laay' apōstol

¹ Jñā' Paa' chuun' kyaah' hnāh', hlēēhn' hnāh' ja-ba' lā'koo- jmee' hñii' Cristo hi' hwaā' hi' joh- dsē'. Jēēh', jāh' dsa- kin', sa' tuu- dsēn' hlēēhn' lā' ma' hāān' jee' kih' dsa'. Mah' wa'ra' ga'lā'00n' jee' kiyh',

ja-ga tuu- dsen- hlēehn'. ²He-ja- chuun' kyaah' hnāh', go-taah' hnāh' lā-koo- lle' kih', mah' wa-ra- ga-lloon' jee-tāāh' hnāh', sa-cha- he- kih' hlēehn' hī-jāh', ga-nōō' jnāāh' lā-koo- wa-hī-cha- hī-. Jēēh', tuu- ba-dsen- ti-choon' juu' kyaayh' cher'mah' lā-ja- hnōōy'. ³Dsa- jmi-gyuu- ba-lā- jnāāh', pero sa- tee' jnāāh' lā-koo- tee- dsa- jmi-gyuu-. ⁴Sa- tee' jnāāh' kyaah' wa- he-cha- he- he- koooh- dsa- jmi-gyuu-. Tee' jnāāh' kyaah' be' kih' Dio he- lih- hee' lā-jē- he- sa- lā-kēh' jnāāh' jmi' kyaah'. ⁵Lā-ja- leh- jnāāh' kyaah' hī- jmee- kyuu- cha-miuh-. Hi- leh- jnāāh' kyaah' hī- jmāā- hñii' kaah'. Jēēh' juu' he- hlēeyh' ja-, jne- jwē' kih' dsa- mah' sa- heeyh' kih' Dio. He-ja- hnōōh' jnāāh' ha- lā- jee- dsa-jēeh- dsa- hī- jmee- huūdsē- hliih' mah' lā-nuuyh' kih' Cristo. ⁶Ma-lla- dsē- jnāāh' heeh' jnāāh' wii' lā-jēē- hī- chaah-, ma-la- ma-mi-jnāāh' hnāh' hñaa' hnāh' he- nuuh' hnāh' kih' Cristo.

⁷Koo- kah- hnāh' kwaat- ha- lā- tāāh'haa' dsa-. Cher'mah' jaa- jmee- huūdsē- laay' kyaā' Cristo, wa- jmeey' huūdsē- laa' jnāāh' ka-lāh' kyaā' Cristo, ja-ba- lā-koo- laay' hñiiy'. ⁸Ga-hñāā' Dio jnā' mah' kwan' be' kyah' hnāh' ha- lā- jee- go-taah' hnāh' koo- hweh-. Sa- ga-hñāay' jnā' mah' heen- hnāh'. Hi- ma-ke- jmeen- juuh- kih' ta- he- hā- goon- sa- la- o-hih- kin- he- jmeen- lā-ja-. ⁹Sa- hnoon' he- jmeeh' hnāh' huūdsē- he- juuhn' kyah' hnāh' kyaah' juu' he- siin- ko-lla- jiih-. ¹⁰Jēēh', lā-la- hlēēh' ko-llaā' kin-. Hweh- juu' he- siin- kih' dsa-. Pero ma- chehn' cha-nē- dsa-, hwaā' ba- jnā, jāyh'. Sa- tooyh- ta- juu' kin-. ¹¹Hī- hlēēh' lā-ja- kyaā' jnāāh', hnōō' lā-ngēēy' lā-koo- la- huūdsē- kyaā' jnāāh'. Jēēh', ja-ba- lā-koo- hlēēh' jnāāh' kyaah' juu' he- sii- jnāāh' ma-tōōh' jnāāh' uu-, ja-ba- lā-ja- hlēēh' jnāāh' ka-lāh' ga- ma-tōōh' jnāāh' kyaayh'.

¹²Sa- tuu- dsē- jnāāh' jmee' jnāāh' lā-koo- jmee- hī- hlēēh' llu' kih' hñii'. Sa- hnōō- jnāāh' jēēh' kyaā' jnāāh' kyaah' dsa- he- hī- llaay- hñiiy' hih' lā-koo- la- huūdsē- kih' hñii' bih'. Hi- hnōōy' jēēh' kwee- kiyh' kyaah' dsa-kyaayh'. He- ba- che- taay-. ¹³Pero lā-koo- hā- hih' ba-

hlēēh' jnāāh' kyaā' hñaa' jnāāh', lā-koo- la- huūdsē- kih' Dio hī- ga-hñāā' jnāāh'. He-ja- ga-lla-nōō' jnāāh' lā- ga-tē- jee- tāāh' hnāh'. ¹⁴Jiih' jee- ga-tōō' Dio hih' ba- ga-nōō' jnāāh'. Sa- ga-nōō' jnāāh' jee- tāāh' hnāh' wa-ra- jāh' kih' sa- ga-chee' Dio jnāāh'. Jēēh' jnāāh' to-nē' na'kwa' jnāāh' ju'hmēē' kih' Cristo jee- tāāh' hnāh'. ¹⁵Sa- jmāā- jnāāh' hñaa' jnāāh' kaah' kyaah' ta- kih' jñah'. Hnōō- jnāāh' wa-lā-dsoo' hoh' hnāh' cha-ga-miuh- kih' Dio ba-. Lā-jwē- ja-kwaā' ga- ta- kyaā' jnāāh' jee- kyah' hnāh' jee- ga-tooh- Dio goo- jnāāh'. ¹⁶Ja- ga- na- dsa-kwa' jnāāh' ju'hmēē' ta- jee- uu- ga-. Pero sa- dsa-tooh' jnāāh' jee- ma-lōō' jñah', mah' sa- jmāā' jnāāh' hñaa' jnāāh' kaah' kih' ta- he- ma-jmee' jñah'.

¹⁷Hī- hnōō' jmāā' hñii' jōōh', wa- jmāāy' hñiiy' jōōh' kih' he- laay' kyaā' Dsa-jōōh' jñan'. ¹⁸Jēēh', hī- hlēēh' llu' kih' hñii', ja- kyaah' he- ja- ya-hēēy' llu'. Hī- hlēēh' Dio llu' kih' hī- he- ba- ya-hēē' llu'.

11

Paā' kyaah' hī- jmāā- hñii' kaah'

¹Hnoon' kwēēh' hoh' hnāh' kyaah' jnā' cher'mah' ga-hlēēhn' lā-koo- jaa- hī- sa- cha- huūdsē- kih'. Kwēēh' hoh' hnāh', ta- jmee- hnāh' hñaa- hoh'. ²Peer- kyen' huūdsē- kyah' hnāh'. He- gwa' kih' Dio ba- ja-, he- la- lā-ja- kin-. Jēēh', ma-k- waa' hnāh' kih' jaa- dsa- nuuh-. Hī- he- he- Cristo. Hi- hnoon' mī-jnāān' hnāh' kiyh' lā-koo- jaa- chih-mē- hī- na-jngēē- go-te-. ³Pero gohn- wa-ra- ga-la' kyah' hnāh' lā-koo- ga-la' kih' Eva. Kyaah' may- ga-mi-goo- miuh- kiyh'. Lā-ja- hii' goo- mi-gaay- hnāh' ka-lāh'. Heey' huūdsē- kyah' hnāh' mah' mo-so' hnaah' hnāh' Cristo lā-kaa- tuh-hoh' hnāh'. ⁴Jēēh', cher'mah' ga-lla-nāā' wa- hī- cha- hī-, hī- kwa- jyoh' juu' he- sa- jēēh' kwee- kyaah' juu' kih' Jesús he- kwa- jnāāh', lā-chah' ja- heeh' hnāh'. Hi- heeh' hnāh' jyoh' jmi-lle- he- sa- la- jmi-lle- Na-jngii' he- ma-heeh' hnāh' jāā'. Hi- heeh' hnāh' jyoh' ju'hmēē, he- sa- jēēh' kwee- kyaah' ju'hmēē- he- ma-heeh' hnāh'. ⁵Go- laan-, sa- kyēē- ga-apóstole hī- jmāā- hñii' kaah' lā-koh' ga- jñā'. ⁶Ma-ke- sa- hlēēhn' kyaah'

juu' na'hñaah', pero cha- ba' huu'dsē- llu' kin'. Joh' jiih- sa' ga'mi'jnāan' he- ja- kyah' hnāh'.

⁷ Pero ga'jmāān- hñiin- jaa- hi- hwaā' mah' leeh' hnāh' kaah'. Jēēh', sa' ga'koon' jñeen' ma' ga'kwan' ju'hmeē' kih' Dio jee' kyah' hnāh'. ⁸ Che' jwa- ga'jmeen' hñih' he- ga'jmeen' lā'ja-? ⁹ Ga'kan' kuu' kih' øøh' jne' hi- tāāh' ta' jee' jyoh', ga'koon' jñeen' mah' jmeen' ta' jee' kyah' hnāh'. ¹⁰ Lā'koo- ma' gyan' jee' kyah' hnāh', sa' ga'lla'kyaan' hnāh' ni' miih- jmi' ma' ga'jmeē' bi' kin'. Øøh' jne' hi- ya'nāā' ta' Macedonia ba' ga'kwa- be' kin' lā' ma' ga'lla'kyaan'. Sa' ga'kwan' jwē' ma' kah' hnāh' huu'dsē- kin'. Hi' ngoo' ba' jmeen- lā'ja-. ¹¹ Kyuuh- ba' jnā' ju'dsoo' kih' Cristo. He- ja- man', ni' jaa- sa' ha' kin' he- chaan- llu' he- sa' koon' jñeen' lā'kaa- jee' jwi' he- na-heē' hwa' Acaya. ¹² He- la' jmeen- lā'ja-, laah' hnāh'? O, che' laah' hnāh' he- sa' hnaan' hnāh'? Ne- ba' Dio he' hnaan' hnāh'.

¹³ Hi' ngoo' ba' jnā' jmeen- lā'ja-, mah' sa' kwan' jwē' kih' hi- hlēēh- llu' kih' hñii', hi- jäh' jmeē' ja- ba' lā'koo- jmeē' jnāāh'. ¹⁴ Dsa- he' jāyh' laay' apóstole. Pero ta-juu' bih'. Mi-gaay- dsa-, jmāāy- hñiiy' lā'koo- apóstole kyaā' Cristo. ¹⁵ Ja- he- jmeē' dsaā- dsē- jne' juu' la-. Jēēh', lā'kye- Tana' jmāā- hñii' lā'koo- jaa- ángel hi- kye- jmeē'. ¹⁶ Hi' lā'ja- lā' kih' hi- jmeē- ta' kiyh' ka-lāh'. Jēēh', ja' juu' he- cha- na' na', he- jmāāy- hñiiy' hi- lluu'. Pero wa'ra- ga'tē' jee' llaā' jmi' liyh' jñeey' lā'koo- te' ta' he- jmeey'.

Ga'jmāā' Paa' hñii' lā'koo- jaa- hi- sa' cha- huu'dsē- kih'.

¹⁷ Koo- ka-lāh' jwēēh- hnāh': Ni' jaa- hnāh' ta' jmeē- hnāh' huu'dsē- he- ngaahn'. Pero cher' mah' lā'ja- laah' hnāh', kwa' hnāh' jwē' kin' hlēēh- hnāh' lā'koo- jaa- hi- sa' cha- huu'dsē- kih' mah' lā'ja- jmāān' miih- hñiin- jøøh' lā'koo- jmeē- hi- he'. ¹⁸ He- jmāān- hñiin- jøøh', sa' hlēēh- lā'koo- hnōō' Dio, he- hlēēh- lā'koo- jaa- hi- ngaah' ba'. ¹⁹ Peer' jwēē' hi- jmāā- hñii' kaah' lā'koo- tēē' jmeē- dsa- jmi-gyuu', hi- ja- ba' lā'ja- jmeē' jnā' ka-lāh'. ²⁰ Ma' ke' cha- huu'dsē- kyah'

hnāh', pero kwēēh- hoh' hnāh' cha- miih- kyaah' hi- ngaah' he'. ²¹ Hi' lā'ja- kwēēh- hoh' hnāh' ma' jmeey- hih- kyah' hnāh', ma' jñuuyh- he- cha- kyah' hnāh', kaayh- hnāh' lā' tē- dsēy', jmāāy- hñiiy' kaah' jee' kyah' hnāh', lā' jiih' jnooy- mo-nēh' hnāh'. ²² Na' hiihn' miih- he- jwēēh- hnāh' he- sa' beē' jnāāh' jmeē- jnāāh' lā'koo- jmeē- dsa- he'.

Pero lā'koo- tuu- dsē' dsa- he' jmāāy- hñiiy' kaah', jnā' ka-lāh' tuu- dsēn' jmeen- lā'ja-, ma' ke' hlēēh- lā'koo- jaa- hi- sa' cha- huu'dsē- kih'. ²³ Hi- he' jāh' laay' dsa- hlebreo, ja-ba' lā'ja- laā' jnā'. Jāyh' laay' dsa- Israel, ja-ba' lā'ja- jnā' ka-lāh'. Jāyh' laay' sa'ju- kih' Abraham, ja-ba' he- ja- laā' jnā'. ²⁴ Jāyh' jmeey- ta' he' kih' Cristo. Pero cha-ga'miih- jmeē- jnā'. Ngoo' ba' jnā' hlēēh- lā'koo- jaa- hi- ngaah'. Cha-ga'miih- ta' he- ma-jmeē' jnā', cha-ga'miih- jiih- ma-ñeen' neh' nē' lā'koh' ga' dsa- he'. Cha-ga'miih- ga'jmi' ga'baa' dsa- jnā'. Joh' jiih- sa' ga'laan' he- ma' jngēēh' dsa- jnā'. ²⁵ Ja' koo- hā' ga'jmi' dsa- judiu kin' ma' gyii'gya' ñu' si'hñii'. Lā'jiih' ga'tē' hñā' jiih' ga'jmeey' lā'ja- kin'. ²⁶ Hnē- jiih- ga'jmiy' kin' kyaah' si'hma-. Koo- hā' ga'tē' dsa- kuu' kin'. Hnē- jiih- ga'laan' jee' ga'hmeē' barco neh' jmi'. Koo- hā' ga'jān' koo- jmi' koo- hwē' jee' to'dsaah' jmi' ñeeh'. ²⁷ Sa' na' he' jiih- ngoon' hi' jahn' jee' uu'. Ga'hii' goo- kin' jee' haan' cha'jmi' juuh-, lā-ja- kyaah' dsa- hii- hi' kyaah' dsa- goon- hi' kyaah' hi- chaa- ta' jee' jyoh' ka-lāh'. Ga'hii' goo- kin' jee' jwi' juuh- hi' ta' jee' sa' chaa- dsa-. Ga'hii' goo- kin' cha'jmi-ñeeh' hi' lā'ja- kyaah' hi' jāh' laā' øøh' jne'. ²⁸ Cha-miih- ta' ga'jmeen', ga'jēēn' cha-miih- wi'. Cha- hwē' sa' ma' gwiiñ-. Ga-lā'kyohn', ga-lā'kii' dsēn'. Ja- he' koo- hā' sa' ga-lā'cha' he- ma' kuhn'. Ga'ngēēn' gyuu' hi' sa' ga-lā'cha' hmiih- ma' kēhn'. ²⁹ Ja' ma-la' he- ja-. Lā'jē' jmi' ba' kyen' huu'dsē- kih' lā'jē' gwah'. Peer' wi' dsa-ngēēn'. ³⁰ Kyaah' lā'jēē' hi- sa' cha- be' kih', jnā' ka-lāh' jii' kin'. Hi' gwa' ya-jēē' dsēn', wa'ra- ga'jmeē' dsa- tāh' jaa' øøh' jne'.

³⁰ Wa'ra- jāh' kih' jmeē- bi' hlēēh-

llu' kih' hñiin', ma'ja- hlëehn' kih' he-
mi'jnää' he- sa' cha- be' kin'. ³¹ Dio
Jmii' Jesús, Dsa-jøøh' jñän', hi- na-jää'
ga'lä'jē' joh' jmi' cha-, hi- he' ñe- he-
sa' hlëehn' juu' ta' juu'. ³² Koo- hä' lä' ma'
gyan' jee' jwii- Damasco, lle'moh' kyaä' rey
Areta ga'jmeē' mada' ga'høø' dsa- lä'kaa-
ho'haah' kih' chuuh' jwii- he- hnøøy' ma'
saayh' jnä'. ³³ Pero neh' koo- hma-ta-
ga-jñaa' dsa- jnä' ta' ho'haah' pih' he- ma'
na' hē' dsoh' na'hyah-. Lä'ja- ba' ga'laan'
he- ma' saah' dsa- jnä'.

12

Ga'jēē' Paa' koo- jee' la' na'hñaa'

¹ Sa' jmää' ta' he- jmään' hñiin' jøøh'
' Pero ma'ra' he- hlëehn' kih' koo- he-
ga'hēē' mi'nēn' he- ga'mi'jnää' Dsa-jøøh'
jñän'. ² Kyuun' jaa' øøh' jne' hi- ga'tēē- Dio
lä' ga'tē' hnē- jwēē' kih' gyuu' jmi- gyuu'
ma'hya- gya'kye' ji- ñe-. Sa' man' ha-
lä' ga'jää' dsih', che' lä' ma' na'hñaa'y' o
che' kyaah' ma'la' jmi' lle' kiyh'. Hñii' ba'
Dio ñe- ha- lä' ga'la'. ³ Kyuu' ba' jnä'
dsa- he'. Sa' man' ha- lä' ngooy', che' lä'
ma' na'hñaa'y' o che' kyaah' ma'la' jmi' lle'
kiyh'. Hñii' ba' Dio ñe-. ⁴ Ga'jää' dsih'
koo- jee' jnä' na'hñaa'. Jee' ja- ga'nuuy'
ga'hlëeh' juu' he- sa' le' hlëeh' jne' hi' sa'
chaa- ni' jaa- hi- na-ngē' jwē' hlëeh'. ⁵ Kih'
dsa- lä'ja-, le' ba' jmää' jñih' jøøh', pero
sa' jmään' hñiin' jøøh'. Kih' he- mi'jnää'
he- sa' cha- be' kin', ma'la' kih' he- na-
ba' jmään' hñiin' jøøh'. ⁶ Cher'mah' hnoon'
jmään' hñiin' jøøh', ja' he- ngaahn' ja-,
jēēh' hlëehn' ju' dsoo' ba'. Pero sa' jmeen'
lä'ja- mah' ni' jaa- sa' jmeē' huu'dsē-, jøøh'
' ga' jnä' lä' koo- jēēy' jmeen' o lä' koo-
nuuy' hlëehn'.

⁷ He'ja- ja' nē' jmi'ngo' kin' he- jmeē'
jwiih'. La' lä' koo- too' he- ja' mada' kih'
Tana' mah' heeh' jnä' wi'. He- ja' jmää'
kin' mah' sa' jmään' hñiin' jøøh', lä'llu'
he- ga'jēēn' koo- he- la' na'hñaa'h' he- sa'
ma'jēēn' jih'koh'. ⁸ Hnē- jiih' ga'chuun'
kyaah' Dio mah' jñuuyh' he- jmeē' jwiih'
kin'. ⁹ Pero lä'la- ba' ga'jēēh- Dio juu' kin':
"Ma' lee' ba' kyaah' he- llu' dsēn' kyaah'
hne-. Jēēh' cha-ga'miih- lä' jnä' be' kin-
kyaah' dsa- hi- sa' cha- be' kih'", ga'jāyh'.

He-ja- lä'kaa- tuh-dsēn' jmään' hñiin'
jøøh' kih' he- sa' cha- be' kin' mah' ja' nē'
kin' be' kih' Cristo. ¹⁰ Kih' he-ja-, chaa-
llu' lä' ma' sa' cha- be' kin', ma' hlëēyh'
wi' kin', ma' la-kyaan', ma' jmeēh' dsa-
jñä', ma' jēēn- wi' kwaan' kih' Cristo. Jēēh'
lä' ma' sa' beēn', ma'ja- cha- be' kin'.

Ma' kye- Paa' huu'dsē- kih' lä'jēē' øøh'
jne'

¹¹ Dsēēh- hnäh' dsoo' he- ga'jmeen'
lä' koo- jaa- hi- sa' cha- huu'dsē- kih', jee'
ga'jmään' hñiin' jøøh'. Hnäh' ba' ga'tēēh'
hnäh' ma' hlëēh' hnäh' llu' kin'. Jēēh'
hi- jäh' laa' apóstole kaa'h' sa' kyeē' ga'
hi- he' lä'koh' ga' jñä', ma'ke' sa' cha-
laan' ni' miih-. ¹² Kih' he- jøh- dsēn-
ba' ga'jmeen' lä'jē' he- la-. Ga'jmeen'
cha' miih- lii-, ga'jmeen' he- juh-gaa-,
ga'jmeen' he- dsaa- dsē' dsa- jee' kyah'
' hnäh'. Lä'ja- ga'mi'jnään' ma'ra' he-
laan' apóstol. ¹³ Koo- ba' he- ga'jmeen' ta'
jee' jyoh' jee' tääh' øøh' jne', he- ja- sa'
ga'jmeen' kyah' hnäh'. Ga'ngiin' kiyh' he-
ma' jmeē' bii' kin'. ¿Che' kih' he-ja-, laah'
hnäh' sa' taahn' hnäh' ta'? Jmeē' hnäh'
jøh- hoh' kih' he- sa' ga'ngiin' kyah' hnäh'
ka-läh'.

¹⁴ Jee' la- tē- hnē- jiih' he- ma' na'lluun'
na'jēēn' hnäh'. Ni' lä'ja- sa' ngiin' kyah'
hnäh' he- jmeē' bii' kin'. Sa' na'hñøøhn'
he- cha- kyah' hnäh'. Hnoon' heeh' hnäh'
jñä' ba'. Jēēh', ja' he' chih- hi- ga'tēē'
juh'lāäh' he- hnøø' kih' cho'jmii-. Cho'
jmii- chih- ba' hi- ga'tēē' juh'lāäh' he-
hnøø' kih' chih- kyaä'. Lä'ja- la' kin' kyaah'
hnäh' ka-läh'. ¹⁵ Lä'kaa- tuh-dsēn- mi'llan'
lä'jē' he- cha- kin' lä'jiih' kwaan' hñiin'
juun' kwaan' kyah' hnäh'. Ma'ke' cha-
ga'miih- hnaan' hnäh' koo- hä' koo- hä'.
Pero hnäh', miih- go- te- ba' hnaah' jnä'.

¹⁶ Lä'ja- ga'la', sa' ga'llan' lleh' hnäh' kih'
he- ma' jmeē' bii' kin'. Pero ko'llaa' dsa-
jäh', kyaah' may- ba', ga'jmeen' ga'tah'
hnäh' neh' sa'lä'. ¿Che' jwa- ga'jmeen' lä-
ja- mah' ga'mi'gaan' hnäh'? ¹⁷ Sa' ga'mi-
gaan' hnäh' lä' ma' ga'cheēn' øøh' jne' jee'
tääh' hnäh'. ¹⁸ Ga'chuun' kyaah' Tito mah'
dsooy' jee' tääh' hnäh' hi- ga'cheēn' ga'
jaa- øøh' jne' kyaayh'. Hi' ni' miih- sa'

ga mi'gaa' Tito hnäh'. Jëeh', koo' nëe' ba' huu'dsë' kye' jnääh'. Ja' ba' lä'koo' jmee' jnä', jmee' Tito ka'läh'.

¹⁹ Ta' wa' laah' hnäh' he' hnøø' jnääh' hwëë' jnääh' llu' cha'neh' hnäh'. Ni' miih' sa' la' lä'ja'. Ne' ba' Dio he' hlëeh' jnääh' lä'koo' lle' kih' hi' laa' kyaa' Cristo. Øøhn' hi' hnaan' cha' miih', lä'jë' juu' he' si' jnääh' la', he' llu' kyah' hnäh' mah' kwa' be' kyah' hnäh' go'nääh' hnäh' ta' cha'në'. ²⁰ Gohn' miih' wa'ra' ga'lloon' jee' tääh' hnäh', jëën' hnäh' jmeeh' hnäh' he' sa' tih' dsën'. Hi' lä'ja' hnäh' ka'läh' jëeh' hnäh' jmeen' he' sa' tih' hoh' hnäh'. Lä'ja' le' cher'mah' ga'jën' hnäh' ti' hnee' hnäh', wi' hoh' hnäh', hää' hnäh', jmeeh' hnäh' jñah' nää', hlëeh' hnäh' wi' kih' dsa', koo'h' hnäh' juu' jwi', jmää' hnäh' hñaah' kaah', jmeeh' hnäh' wa' la' cha' la'. ²¹ Kyen' miih' huu'dsë' wa'ra' ga'lloon' ka'läh' jee' tääh' hnäh', ha' ga' che' ga'jmeë' Dio ga'jän' o'hil' kwaat' kyah' hnäh'. Lä'jiih' jä' hoo'h', cher'mah' jwëë' hnäh' tääh' hnäh' jmeeh' hnäh' dso'kye' hi' sa' ma' beh' hnäh' lä'jë' he' mi'soh' tuh' hoh' hnäh', hi' lä' ma' kaah' ba' hnäh' wa' hi' cha' hi', hi' jmeeh' hnäh' he' la' o'hil' he' ma' jmeeh' hnäh' jää'.

13

Ga'hih' Paa' juu' kih' øøh' jne' hi' tääh' Corinto

¹ Jee' la' tē' hnē' jiuh' he' nñn' na'jëën' hnäh'. Lä'la' na' si' juu' kih' Dio: "Wa' he' cha' he' hnii' he' cha' kih' dsa', lä'ee' ba' kyaa' ju' dsoo' he' jmee' uu' uu' dsa'." ² Ga'jwëëhn' hnäh' jää', hi' na' he' ma' gyan' uu' kyah' hnäh', jwëëhn' hnäh' ka'läh'. Hi' wa'ra' ga'lloon' jee' tääh' hnäh', jee' ja' tē' hnē' jiuh' he' jwëëhn' hnäh'. Ma'ja' mo'so' jmeen' jøh' dsën' kih' hi' tääh' jmee' wa' la' cha' la', hi' lä'ja' kih' hi' tääh' jmee' ga' lä'jiih' na'. ³ He' hnooh' hnäh' jëeh' hnäh' che' dsoo' ba' hlëeh' lä'koo' mada' kih' Cristo, jëeh', hi' he' mi'jnää' be' kih' jee' kyah' hnäh'. Sa' laay' lä'koo' jaa' hi' sa' cha' be' kih'. ⁴ Ma'ke' dsoo' ga'tää' dsih' dsoh' hma' cru' lä'koo' jaa' hi' sa' cha' be' kih', pero chaä' bih' kyaa' be' kih' Dio. Ja' ba'

lä'ja' jnääh' hi' laa' koo' kyaa' Cristo, ga'nøø' jnääh' lä'koo' he' sa' cha' be' kyaa' jnääh'. Pero kyaa' be' kih' Dio chaä' jnääh' ta' la' kih' Cristo mah' kwa' jnääh' be' kyah' hnäh'.

⁵ Kye' da' hnäh' kwaat' kyah' hñaah' hnäh', che' lä' ma' dsoo' ja' ba' hoh' hnäh' kih' Cristo. Jëë' da' kyah' hnäh' hñaah'. ¿Che' sa' neh' hnäh', Jesucristo hää' jee' kyah' hnäh'? Pero cher'mah' sa' la' lä'ja', he' sa' laah' hnäh' kwaat' ba' ja'. ⁶ Hnoon' lä'neh' hnäh' he' laa' jnääh' kwaat'. ⁷ Ngii' jnääh' kih' Dio mah' jmeeh' hnäh' he' llu' jmah' ba'. Sa' jwahn' lä'la' mah' jä' jnääh' llu'. He' hnøø' jnääh' go'taah' hnäh' lä'koo' lle' kih', ma'ke' ga'jä' jnääh' lä'koo' jaa' hi' sa' laa' kwaat'. ⁸ Jëeh', ni' miih' sa' le' lä'dsëë' jnääh' kih' ju' dsoo'. Jmee' jnääh' lä' hnøø' ju' dsoo' ba'. ⁹ He' ja' jëë' dsë' jnääh' lä' ma' sa' cha' be' kyaa' jnääh', mah' lä'ja' hnäh' lä'cha' be' kyah' hnäh'. Ga'nøø' jnääh' ngii' jnääh' kyah' hnäh' mah' hwëë' hnäh' llu' go'te'. ¹⁰ Kih' he' ja' ba' na', siin' lä'la' kyah' hnäh' ma'ke' gyan' uu', mah' wa'ra' ga'lloon' jee' tääh' hnäh', sa' cha' he' kih' jmeen' hää'n' kyaa' hnäh', kyaa' be' he' ga'hyohn' kih' dsa' jøøh' jñän'. He' hnøøy' kwan' be' kih' dsa' ba', ja' he' heeh' jñih' wi'.

¹¹ Kyaa' jee' ga'dsaa' juu' he' siin' kyah' hnäh', jwëëhn' näh' øøhn', wa' jëë' hoh' hnäh'. Hnøøh' hnäh' ha' lä' jee' go'taah' hnäh' llu' cha' ga'miih', wa' nøh' hoh' hnäh', wa' la' koo' nëe' ba' huu'dsë' kyah' hnäh', wa' hii' tii' kyah' hnäh'. Hi' Dio hi' hnää' jne', hi' jmee' hii' ti' jñän', jäy' jee' jñän'. ¹² Jmee' hnäh' Dio kih' dsa' kyaa' hnäh' hi' ja' chuh' hnäh' kiyh' lä' hnøø' Dio. ¹³ Lä'jëë' hi' laa' kyaa' Dio jmee' Dio kyah' hnäh'.

¹⁴ Wa' mi'jää' Jesucristo Dsa' jøøh' jñän' lä'jëë' hnäh'. Wa' hnää' Dio ga'lä'jëë' hnäh'. Hi' jmi'lle' Na' jngii' wa' laa' kō-jøh' kyaa' hnäh'. Wa' la' lä'ja'.

Gálatas

Juu' la- ga-sii' Paa' kih' øøh' jne' hi- tääh'
hwa' Galacia

¹ Jnä' Paa' laan' apóstol. Pero ja- he- ga-chee' dsa- jnä', ni- ja- kyaah' be' kih' dsa- na- hñaan'. Jesucristo ba' ga-chee' jnä' kyaah' Dio hi- laa' Täa' jnan' hi- ga-mi-jiih' Jesucristo jee' kih' hi- na- juu'. ² Siin' juu' la- kyah' hnäh' øøhn' jee' dsa- ñeeh' hnäh' lä-kaa- hwa' Galacia. Hi- lä-jëe' øøh' jne' hi- tääh' kyaah' jnä', koo- nëe' ba' la- huu'dsë' kyaah' jnääh' he- siin' la-. ³ Ngiiin' kih' Dio hi- laa' Täa' jnan' hi- ngiin' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnan', wa' kway' he- llu' kyah' hnäh', wa' jmeey' hii' ti' kyah' hnäh'. ⁴ Jëeh' Jesús ga-kwaa' hñii' ga-juuy' kwaat' kih' dso'kye- jnan' mah' lääy' jne' kih' jmi-gyuu' hliih' la-, lä-koo- hyoh- dsë' Dio jmee' jnan', he' ba' hi- laa' Täa' jnan'. ⁵ Lä-ja- wa' la- juuh- kiyh' ga-lä-jë' joh' jmi' cha-. Wa' la' lä-ja-.

Koo- ba' ju'hmëe' cha- he- kyaah' lää' jne'

⁶ Peer- dsaa- dsën- kih' he- ga-nuun' चाह' ga-juh- ga-lä-øøh' hnäh' kih' Dio hi- ga-tëeh' hnäh' ta-la' kih' he- llu' dsë' Cristo, mah' ma-taah' hnäh' kyaah' jyoh' ju'hmëe' he- laah' hnäh' llu' ga'. ⁷ Pero sa- cha- ga-jyoh' jwë' he- kye- ju'hmëe'. He- hnøø' ko-llaa' dsa- kah'gwëh' huu'd-së- kyah' hnäh' ba' ja-, hi- hnøøy' mi-siiy' ju'hmëe' kih' Cristo. ⁸ He-ja- jwahn', wa' tøh' dso'jwii' në kyaah' jnääh' cher'mah' ga-jmee' jnääh' lä-na-, o cher'mah' jaa- ángel ja' gyuu' kwa' jyoh' juu' lä-koh' ga' he- ga-mi-tëe' jnääh' hnäh', ja-ba' lä-ja- wa' tøh' dso'jwii' në kiyh'. ⁹ Koo- ka-läh' jwahn', ja-ba' he- ma-ngëe' ma-jahn' jää'. Cher'mah' chaa- hi- ga-jñah' hi- kwa' juu' 'kyah' hnäh' he- sa' la' kwee- kyaah' he- ga-heeh' hnäh', wa' tøh' dso'jwii' në kiyh'.

¹⁰ ¿Ha- lä' laah' hnäh'? ¿Che' he- hnoon' he- jän' llu' kyaah' dsa- he- ma-hlëehn' lä-na-, o che' he- hnoon' he- jän' llu' kyaah' Dio? ¿Che' laah' hnäh' he- hnoohn' ha- lä' jee' tih' dsë' dsa- ki- jnä'? Jëe' da', wa-ra- jäh' kih' ngoo' ba' jnä' jmeen' lä-jë' he-

hnøø' dsa-, mo-so' laan' jaa- hi- jmee' ta' kih' Cristo.

Dio ba' ga-lleeh- Paa' mah' lee' apóstol kyaay'

¹¹ Øøhn', hnoon' lä-ñeh' hnäh' he- la-. Ja- he- gwa' kih' dsa-, ju'hmëe' he- kwan' la-. ¹² Sa- ga-hyohn' kih' dsa- juu' la- hi- ni- sa- ga-mi-tëe' dsa- jnä'. Jesucristo ga-mi-jnäa- kin' juu' la-, he-ja- ba' ja- he- kyuuhn'.

¹³ Ma-nuuh- ba' hnäh' lä-koo- ma-ngën' jää', he- ga-jmeen' lä-koh' tée' jmee' judiu dsa- goon'. Ha- koh' sa- ga-lä-hña- dsën' kyaah' hi- ga-heeh- kih' Joø' Dio. Ma' hnoon' ma-mi'llaan' go-te- lä-jëe' hi- he'.

¹⁴ Ga-jmee' ga-jnä' cha-ga-miil- lä-koh' ga' jee' lä-jëe' judiu hi- laa' koo- ji-ñe- kyaah' jnä'. Ga-jmeen' bii' ga-høøn' lä-jë' nuuh' kih' dsa- ma-gyuh- kyaah' jnääh'. ¹⁵ Pero sa- ga- ma-lä-chaan' ga-lleeh- Dio jnä' mah' ja- leen' kyaah' bih'. Ga-tëeyh' jnä' kih' he- llu' dsëy' kyaah' jnä'. Hi- lä-koh' ma' ga-tih' dsëy', ¹⁶ ja- ga- ga-mi-jnäay- jooy' kin' mah' kwan' juu' kiyh' kih' dsa- hi- sa- laa' judiu. Pero sa- ga-hnaahn' ni- jaa- dsa- mah' ma' siiyh' jnä' ha- lä- la' juu' he- ma' kwan'. ¹⁷ Ni- sa- ngaahn' ta- Jerusalén na-jëen' hi- laa' apóstole jää' ga-lä-koo- jnä'. Lä-cha' ja- ngoon' ta- hwa' Arabia ba', (koo- hwa' ki' jee' sa- kwa- ni- miih-). Ma-ngëe' he- ja-, ngoon' ka-läh' ta- Damasco.

¹⁸ Ma-hya- hnë- ji-ñe-, ja-ga- ngaahn' ' ta- Jerusalén na-jëen' Pee' hi- ga-jän' kyaayh' gya-hña' jmi' jee' ja-. ¹⁹ Ni- sa- ga-jëen' ga-jñah' apóstole, ma-la' Jacobo dsa-ñuuh- øøh' Dsa-jøøh' jnan' ba' ga-jëen'. ²⁰ Jmeen' dsöo', Dio ba- ñe- sa- cha- ta-juun' he- siin' kyah' hnäh' la-.

²¹ Ma-ngëe' he- ja-, ñeen' ta- hwa' Siria kyaah' Cilicia. ²² Øøh' jne' hi- tääh' lä-kaa- hwa' Judea, hi- dsa- ñee- kwaat' kih' Cristo sa- ma' kyuyy' jnä'. ²³ Koo- ma' nuuy- lla- dsa- juu' ki- jnä': "Dsa-ñuuh- hi- ma' jmee- hña- dsë' kyaah' jnääh' he', na' ngëy' kway' juu' he- ma-dsoo' dsë' jne' la-, ja-ba' juu' he- ma- hnøøy' ma' heey' jää'."

²⁴ He-ja- ga-jmeey' juuh- kih' Dio lä- ma' ga-nuuy' kin'.

2

Lä⁺jëë⁺ apóstole ga⁻heeh⁻ bih⁺ Paa⁺

¹Ma⁻hya⁻ gya⁻kye⁻ ji⁻ñe⁻, ja⁻ga⁻ ngaahn⁻ 'ka⁻ läh⁻ ta⁻ Jerusalén ko⁻joh⁻ kyaah⁻ Bernabé hi⁻ ma⁻jääñ⁻ Tito ka⁻läh⁻. ²Ga⁻mi⁻jnääh⁻ Dio kin⁻ he⁻ jmee⁻ bi⁻ naahn⁻, he⁻ja⁻ ba⁻ ngaahn⁻ na⁻jmeehn⁻ juu⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ ju⁻hmëë⁻ he⁻ ga⁻kwan⁻ ta⁻ jee⁻ tääh⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁻ judiu. To⁻në⁻ ga⁻llan⁻ juu⁻ kyaah⁻ ma⁻la⁻ hi⁻ kye⁻ në⁻ ba⁻, le⁻ ga⁻ che⁻ sa⁻ jmää⁻ he⁻ jmeen⁻ la⁻ hi⁻ lä⁻kye⁻ he⁻ ga⁻jmeen⁻ jää⁻. ³Pero sa⁻ cha⁻ ga⁻jäyh⁻ ni⁻ mi⁻h⁻. Hi⁻ Tito hi⁻ ma⁻ cheh⁻ kyaah⁻ jnä⁻, sa⁻ ma⁻ laay⁻ judiu, dsa⁻ griego ba⁻ he⁻. Ni⁻ lä⁻ja⁻ sa⁻ ga⁻jäyh⁻ jmee⁻ bi⁻ uuh⁻ jmi⁻ ngo⁻ kiyh⁻ lä⁻ko⁻ tēē⁻ jmee⁻ dsa⁻ judiu. 'Sa⁻ ga⁻ti⁻ ga⁻choo⁻ jnääh⁻ juu⁻ he⁻ uuh⁻ jmi⁻ ngo⁻ kiyh⁻ dsa⁻ wa⁻ra⁻ jäh⁻ kiyh⁻ sa⁻ ga⁻taah⁻ ko⁻lla⁻ dsa⁻ jee⁻ ma⁻ tōoh⁻ jnääh⁻, hi⁻ jäh⁻ laay⁻ ooh⁻ jne⁻. Hi⁻ he⁻, ko⁻ ma⁻ kooy⁻ juu⁻ he⁻ ma⁻ kwan⁻ he⁻ ma⁻laa⁻ jne⁻ kiyh⁻ dso⁻kye⁻ ta⁻la⁻ kiyh⁻ Cristo Jesús. Sa⁻ ga⁻lä⁻hnōy⁻ he⁻ ma⁻ jäh⁻ jnääh⁻ mo⁻so⁻ na⁻hñuuh⁻ jnääh⁻ kyaah⁻ ley. Jëeh⁻, ma⁻ hnōy⁻ lä⁻ ma⁻ na⁻hñuuh⁻ ja⁻ ba⁻ jne⁻ kyaah⁻ nuuh⁻ kiyh⁻ Moisé. ⁵Pero ni⁻ mi⁻h⁻ sa⁻ ga⁻kwa⁻ jnääh⁻ jwë⁻ ma⁻ jmeey⁻ lä⁻lla⁻ dsëy⁻. Hnō⁻ jnääh⁻ wa⁻ jã⁻ ju⁻hmëë⁻ kiyh⁻ Jesús kiyh⁻ hnäh⁻ lä⁻ ma⁻la⁻ja⁻ba⁻, mah⁻sa⁻ dsa⁻hi⁻ ju⁻dsoo⁻.

⁶Hi⁻ na⁻jnääh⁻ kye⁻ në⁻ kiyh⁻ ooh⁻ jne⁻, ni⁻ mi⁻h⁻ sa⁻ cha⁻ jäyh⁻ he⁻ ma⁻hläähn⁻ kyaah⁻ juu⁻ he⁻ kwan⁻. Jnä⁻ jwahn⁻ na⁻jnääh⁻ kyey⁻ në⁻, jëeh⁻ sa⁻ ga⁻tëen⁻ jëen⁻ kiyh⁻. Kiyh⁻ ko⁻ ba⁻ laa⁻ jne⁻ cha⁻në⁻ Dio. ⁷Pero dsa⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻hay⁻ kin⁻. Ga⁻heeh⁻ bih⁻ he⁻ hä⁻ goon⁻ ta⁻ he⁻ kwan⁻ ju⁻hmëë⁻ kiyh⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁻ judiu, ja⁻ba⁻ lä⁻ hä⁻ goo⁻ Pee⁻ kway⁻ ju⁻hmëë⁻ kiyh⁻ hi⁻ laa⁻ judiu. ⁸He⁻ ba⁻ Dio hi⁻ kwa⁻ be⁻ kiyh⁻ Pee⁻ he⁻ laay⁻ apóstol mah⁻ kway⁻ juu⁻ kiyh⁻ judiu, he⁻ ba⁻ hi⁻ he⁻ na⁻, kwa⁻ be⁻ kin⁻ ka⁻läh⁻ he⁻ laan⁻ apóstol mah⁻ kwan⁻ juu⁻ kiyh⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁻ judiu.

⁹He⁻ja⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻ laa⁻ kwaat⁻ kye⁻ në⁻ kiyh⁻ gwah⁻, ga⁻sooyh⁻ goo⁻ jnääh⁻ kyaah⁻ Bernabé. Ma⁻ jëëy⁻ laan⁻ ta⁻ ta⁻la⁻ kiyh⁻ he⁻ llu⁻ dsë⁻ Dio kyaah⁻ jnä⁻, he⁻ja⁻ ba⁻ ga⁻jmääy⁻ jnääh⁻ kwaat⁻ laa⁻ jnääh⁻ ma⁻ra⁻ ooyh⁻. Hi⁻ kye⁻ në⁻ he⁻ chee⁻ Jacobo, Pee⁻, kyaah⁻ Jwaa⁻. Ga⁻jäyh⁻: "Llu⁻ go⁻nääh⁻

' hnäh⁻ kiyh⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁻ judiu mah⁻ lä⁻ja⁻ jnääh⁻ dsa⁻hnō⁻ jnääh⁻ kiyh⁻ hi⁻ laa⁻ judiu."

¹⁰Hi⁻ ga⁻jäyh⁻: "Hnō⁻ dsooh⁻ hoh⁻ hnäh⁻ jmeeh⁻ be⁻ kiyh⁻ hi⁻ tä⁻ñee⁻." Ko⁻ja⁻ ba⁻ jiih⁻ 'ga⁻jäh⁻ dsa⁻ he⁻. Hi⁻ ma⁻ra⁻ he⁻ jmee⁻ ba⁻ jnä⁻ be⁻ kiyh⁻ hi⁻ tä⁻ñee⁻.

Ga⁻juuh⁻ Paa⁻ kiyh⁻ Pee⁻

¹¹Ma⁻ ga⁻lloo⁻ Pee⁻ Antioquia ga⁻juuhn⁻ kiyh⁻ to⁻lo⁻ në⁻ dsa⁻, jëeh⁻ lä⁻ja⁻ hnō⁻ kiyh⁻ kyaah⁻ he⁻ hliih⁻ he⁻ ga⁻jmeey⁻ ja⁻. ¹²Jää⁻ sa⁻ ga⁻ma⁻lla⁻nää⁻ ko⁻lla⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻chee⁻ Jacobo, ma⁻ kuh⁻ Pee⁻ ko⁻joh⁻ kyaah⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁻ judiu. Pero ma⁻ ga⁻la⁻lä⁻nää⁻ dsa⁻ judiu he⁻, ga⁻tëe⁻ Pee⁻ hñii⁻, ya⁻hëëy⁻ jee⁻ kiyh⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁻ judiu, kiyh⁻ he⁻ goyh⁻ kyaah⁻ hi⁻ ga⁻lla⁻nää⁻ he⁻ hi⁻ jäh⁻ jmee⁻ bi⁻ uuh⁻ jmi⁻ ngo⁻ jñän⁻. ¹³Hi⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻jmeey⁻ jñah⁻ judiu ga⁻tëëy⁻ hñiiy⁻, hi⁻ lä⁻jiih⁻ Bernabé ga⁻tëe⁻ hñii⁻ ma⁻ ga⁻jëëy⁻ ga⁻jmeey⁻ Pee⁻ to⁻ dsë⁻. ¹⁴Lä⁻ko⁻ ma⁻ ga⁻jëën⁻ dsa⁻ he⁻ mo⁻so⁻ jmeey⁻ lä⁻ko⁻lle⁻ kiyh⁻ ju⁻dsoo⁻ he⁻ la⁻ ju⁻hmëë⁻, he⁻ja⁻ ga⁻jwiin⁻ Pee⁻ cha⁻në⁻ jee⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻: "Hne⁻ laah⁻ judiu, ma⁻tuh⁻ ma⁻ jmeeh⁻ lä⁻koh⁻ ma⁻ tēē⁻ jne⁻ jmeen⁻ mah⁻ ma⁻lōoh⁻ jmeeh⁻ ko⁻joh⁻ kyaah⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁻ judiu. Pero na⁻, ma⁻teeh⁻ hñaa⁻ mah⁻ jmeeh⁻ ka⁻läh⁻ lä⁻koh⁻ jäh⁻ nuuh⁻ ma⁻gyuh⁻ ja⁻. ¿Che⁻ sa⁻ ñeh⁻ he⁻ jmeeh⁻ wi⁻ kiyh⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁻ judiu mi⁻tey⁻ nuuh⁻ ma⁻gyuh⁻ ja⁻, kiyh⁻ he⁻ ma⁻teeh⁻ hñaa⁻h?"

¹⁵He⁻ ga⁻lä⁻chaa⁻ jne⁻ laa⁻ jne⁻ judiu, sa⁻ laa⁻ jne⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻ jmee⁻ he⁻ hliih⁻ lä⁻ko⁻ laa⁻ jñah⁻ dsa⁻. ¹⁶Pero na⁻ ma⁻ñe⁻ ba⁻ jne⁻, sa⁻ jã⁻ dsa⁻ llu⁻ cha⁻në⁻ Dio kyaah⁻ he⁻ mi⁻tey⁻ ley jñän⁻. Hnō⁻ dsoo⁻ dsë⁻ jne⁻ kiyh⁻ Jesucristo ba⁻. He⁻ja⁻ lä⁻kye⁻ jne⁻ dsa⁻ judiu ga⁻jmeey⁻ jne⁻ dsoo⁻ mah⁻ jmää⁻ jne⁻ kiyh⁻ Dio kyaah⁻ he⁻ ma⁻dsoo⁻ dsë⁻ jne⁻. Pero ja⁻ kiyh⁻ he⁻ ma⁻mi⁻te⁻ jne⁻ ley. Jëeh⁻ ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ sa⁻ ya⁻ hëëy⁻ lluy⁻ kiyh⁻ he⁻ hōoy⁻ nuuh⁻ ja⁻.

¹⁷He⁻ hnōoh⁻ jne⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ hwëë⁻ jne⁻ lluy⁻ ta⁻la⁻ kiyh⁻ Cristo, lä⁻ja⁻ ma⁻lä⁻jñä⁻ lä⁻kye⁻ jne⁻ judiu laa⁻ jne⁻ dsa⁻ hi⁻ jmee⁻ dso⁻kye⁻. ¿Che⁻ jwa⁻ jähñ⁻ Cristo dsëë⁻ dsoo⁻ he⁻ tōoh⁻ jne⁻ kyaah⁻ dso⁻kye⁻? Ni⁻ mi⁻h⁻ sa⁻ la⁻ lä⁻ja⁻. ¹⁸Hi⁻ cher⁻mah⁻ ga⁻lōon⁻ hōon⁻ ka⁻läh⁻ ley he⁻ ma⁻ben⁻,

he- ma-bäähñ hñiin- dsoo' ba' ja-. ¹⁹Jëeh', lä- ma' ga-längëen- he- ää- jmi' juun- lä-le' ley, ga-tun- he- ma' kyen- o-joh- dsë- kih' ley. La' lä-koh' he- na-juun- kih' ley mah' jmeen- ta-he' kih' Dio ba'. ²⁰La' kwaat- lä-koh' he- ga-juun- ko-joh' kyaah' Cristo dsöh' hma- cru-. Mo-so' chaan- lä- hnoon- hñiin-. Cristo hi- jmee' ko-joh' kyaah' jnä', he-ja- ba' jmee' chaan-. Hi- lä- ma- dsoo' ja- ba' dsën- kih' Joö' Dio, hi- hnäa' jnä' hi- ga-ngëey- hñiyy' ga-juuy' ki- jnä'. He-ja- ba' na- chaan- na'. ²¹Sa' jmeen- ta' koo' he- llu' dsë' Dio kyaah' jne'. Jëeh', cher'mah' ga-jä' dsa- llu' cha-në' Dio kyaah' he- mi-tey' ley, he- la' ga-juu' ba' Cristo.

3

Kih' he- ma-dsoo' dsë- jne' he-ja- ba' lää' jne'

¹He- ba' che- taah- hnäh' dsa- cha- Galacia! ²Hi- ga-mi-gaa- hnäh'? Ga-h-lëghn- hnäh' na-hñaa' lä-jëe- ha- lä- ga-juu' Jesucristo dsöh' hma- cru-. ³Koo- ga-juu' ngiin- kyah' hnäh'. ⁴Ha- lä- ga-tëeh- hnäh' jmi-le' Na-jngii'? ⁵Che' kih' he- ga-mi-teh- hnäh' ley kih' Moisé, o che' kih' he- ma-dsoo' hoh- hnäh' kih' juu' he- ma-nuuh- hnäh', he-ja- ga-tëeh- hnäh' jmi-le' Na-jngii'? ⁶Peer- taah- hnäh'. Ga-löoh- ba' hnäh' llu', kyaah' be' kih' jmi-le' Na-jngii'. Hi- na' na', hnooh- hnäh' go-nääh' hnäh' ta- cha-në' kyaah' be' kyah' hñaa' hnäh'. ⁷Che' sa- ga-jmää' kyah' hnäh' lä-jëe- he- ga-ngëeh- hnäh'? Go- laan- ga-jmää' ba'. ⁸Ga-kwëeh- Dio hnäh' jmi-le' kiyh' hi- ngoo' ba' jmeey- cha-miih- he- juh- gaa- jee' kyah' hnäh'. ⁹He-la' jmeey- lä-ja-, che' kih' he- ga-mi-teh- hnäh' ley o che' kih' he- ma-dsoo' hoh- hnäh' juu' he- ma-nuuh- hnäh'?

¹⁰La-la- ga-la' kih' Abraham. Ga-jmeey' dsoo' dsëy' kih' Dio he-ja- ga-jmee' Dio kwaat- laay' jaa- hi- llu'. ¹¹Heh' lä-ja-, hnöø' lä-ngëeh- hnäh', lä-jëe- hi- jmee' dsoo' dsë' kih' Dio laay' lä-koo- joö' Abraham. ¹²Jää' ba' ga-jäh' juu' kih' Dio ha- lä- jmeey' ta- cha-në', he- jmeey' kwaat- lluy' hi- sa- laa' judiu cher'mah' ga-jmeey'

dsoo' dsëy'. Jëeh', llo'joo' ba' ga-jmee' Dio juu' kih' Abraham ha- lä- la' ju'hmëe' kiyh', lä- ma' ga-siiyh-: "Ta-la' kyah' hne- ba' mi-jään- ga-lä-jëe- dsa- jmi-gyuu-." ¹³He-ja- ga-lä-jëe- dsa- hi- jmee' dsoo' dsë' kih' Dio ma-na-jäay- ko-joh' kyaah' Abraham, hi- ga-lä-dsoo' dsë' jää'.

¹⁴Pero lä-jëe- hi- ga-nää' hoo- ley kih' Moisé, ma-cha- dso'jwii' né' kiyh'. Lä-koo- na-sii-: "Dso'jwii' ba' kyaah' lä-jëe- hi- sa- tää- hoo- lä-hii' né' he- na-sii- ley ja-." ¹⁵Jëe- go-te' ba' la', sa' cha- ni- jaa- hi- lluy' cha-në' Dio kyaah' he- hoo'y' ley. Lä-la- ba' na-sii- juu' kih' Dio: "Pero dsa- hi- lluy', kyaah' he- ma-dsoo' dsëy', jmee- chaay-." ¹⁶Ley kih' Moisé sa- hlëeh- kih' he- jmeen' dsoo' dsë- jne'. Lä-la- ba' jäh' ley ja-: "Cher'mah' hi- ga-mi-te' kih', lä- ma-jiiyh' ja-ba' kyaah' ley ja-."

¹⁷Pero Cristo, kyaah' jma- kih', ga-läay' jne' kih' dso'jwii' he- gwa' ta-la' kih' ley. Ga-heeyh- ja' dso'jwii' né' kiyh' he- la' kwaat- jnän-. Jëeh', lä-la- na-sii- ley ja-: "Dso'jwii' ba' kyaah' lä-jëe- hi- na-hëe- dsöh' hma-." ¹⁸Lä-ja-, ta-la' kih' Cristo Jesús mi-jää' Dio lä-jëe- hi- sa- laa' judiu ja-ba' lä-koh' ga-mi-jäay' Abraham. Hi- lä-ja-, ta-la' kih' he- ma-dsoo' dsë- jne', hnäh' jne' jmi-le' kih' Dio he- ga-bäayh- hñiyy' kwëeyh' jne'.

He-la- hmooh' he- ga-jmee' Dio kyaah' Abraham

¹⁹Jëe- da' hnäh' öohn- ha- lä- jmee- jne' hi- laa' dsa- jmi-gyuu-. Cher'mah' ga-jmee' jne' koo- hmooh', sa- le' heen- hmooh' ni- sa- le' jmeen- na-dsë- ga', koo- hä' ba' ma-jmeen' hmooh'. ²⁰Hi- ga-jmee' Dio koo- hmooh' kyaah' Abraham, ga-bäayh- hñiyy' ha- lä- jmeey' kih' Abraham hi- kih' sa-ju- kiyh'. Pero sa- ga-jäh' Dio: "La' kih' lä-jëe- sa-ju- kyah'." He- ma-jmee' Dio hmooh' kyaah' jwëe- dsa- wa-ra- jäh' kih' lä-ja- la' juu'. Lä-la- ba' ga-jäyh-: "La' kih' ma-la' jaa- dsa- kyaah' ba'." He-ja- ga-hlëeyh' kih' jaa- dsa- ba', hi- he' he' Cristo. ²¹Lä-la' jwahn-. Lä- ma-to-në' ga-jmee' Dio koo- hmooh' kyaah' Abraham. Ma-hya- kyë- hña-loo' na-dsë- gyii' gya' ji- ne-, ja- ga-ja' ley kih'

Moisé. Pero ley ja-, sa- ga-hee' hmooh' he- ga-jmee' Dio jaa'. Sa- ga-jmaa' ta- he- ga-bääh- Dio hñii' kyaah' Abraham, wa-ra- jah' kih' lä-ja- la'. ¹⁸Jëeh', cher'mah' ga-hyoh' dsa- hee' ta-la- kih' he- mi-tey' ley ja-, mo-so- la' kwaat- he- ga-hyoyh' ta-la- kih' he- ga-bääh- Dio hñii' kyaayh'. Pero ga-hyoh' Abraham hee' la' ga-hyoyh' ba', lä-llu' he- ga-bääh- Dio hñii' kyaayh'.

¹⁹¿Hee- kih' jmää' ley kih' Moisé ja-? La' miih- he- na-dsë- ba' ja-, kih' he- cha- dso'kye- kih' dsa- jmi-gyuu'. Hi- ga-jä' lä-ja- ba' ley ja- lä-jiih' ja' hi- laa' sa-ju- kih' Abraham lä-koh' la' hmooh' he- ga-bääh- Dio hñii'. Heh' lä- ma' ga-nøø' ley ja-, ma' chaa- jaa- dsa- hi- ga-ngëe' ley ja- kih' dsa- kyaayh' hi- ma-tääh' ángele ka-läh' hi- ga-kwa' be' mah' ngëey' juu' ja-. ²⁰Pero cher'mah' jaa- dsa- lla- dsë' jmee' koo- hmooh' lä-koo- la' hu-dsë- kih' hñiiy', sa- jmee- bii' jñah' hi- kwa' be' cher'mah' lä-ja- la' hu-dsë- kiyh'. Hi- jaa- ba' Dio chaa-, hñii' bih' ga-hlëeyh' kyaah' Abraham lä-koo- ma' ga-jmee' hmooh' kyaayh'.

²¹¿Che' ha- ley kih' Moisé kyaah' he- ga-bääh- Dio hñii' jmee'? Ni- miih- sa- la' lä-ja-. Wa-ra- jah' kih' cha- ley he- kwa' Dio he- jmee' chaa- dsa-, lä-ja- ba' lluu' dsa- kyaah' ley ja-, wa-ra- jah' kih' lä-ja- la'. ²²Pero në' ley ja- na-sii- lä-la-. Ga-lä-jëe- ba' dsa- na-hñu-uh' kyaah' dso'kye-. Mah' lä-ja-, kih' he- ma-dsoo' dsë- jne' kih' Jesucristo, hñah' jne' he- ga-bääh- Dio hñii' kway'.

²³Jää' sa- ma' cha- juu' he- hnøø' jmeen' dsoo' dsë- jne', ma' tøøh' jne' lä-hih' kih' ley. Lä-ja- ma' tøøh' jne' lä-jiih' ga-lä-jnä' juu' he- hnøø' jmeen' dsoo' dsë- jne'. ²⁴Ley ja- ma' hää' jne' jää' hi- ma' jøø' jñan' mah' tëeh' jne' kih' Cristo. Heh' lä-ja- hwëe' jne' lluu' kyaah' he- ma-dsoo' dsë- jne' kiyh'. ²⁵Na' he- ma-dsoo' dsë- jne', mo-so- tøøh' jne' kyaah' ley he- ma-hää' jne'.

²⁶Ga-lä-jëe- ba' jne' laa' jne' joo' Dio ta-la- kih' he- ma-dsoo' dsë- jne' kih' Cristo Jesús. ²⁷Jëeh' lä-jëe- hi- ma-na-saa' jmi- kyaah' jmi-lle' Na-jngii', ma-laay' koo- kyaah' Cristo, la' lä-koo- he- ma-kyeyh'

hmiih- hmëe'. ²⁸He-ja- koo- ba' laa' 'lä-jëe- jne' cha-në' Dio. Jee' oo- sa- chaa- hi- laa' judiu, ni- hi- laa' griego, sa- chaa- hi- na-hnëe' jmee- ta' kih' dsa' ni- hi- sa- na-hnëe', sa- chaa- dsa-më' dsa-nñuh'. Jaa- ba' laa' jne' kyaah' Cristo Jesús. ²⁹Cher'mah' laa' jne' kyaa' Cristo, ja-ba' lä-ja- laa' jne' sa-ju- kih' Abraham. Hi- cha- ba' hee' jne' he- ga-bääh- Dio hñii' kway'.

4

¹Lä-la- na- jwahn': Jaa- chih- hi- lle' kih' hyoh' he- ga-tëey' hyoyh' kih' jmi-iy-, ma-ke- la' kwaat- hyoh' bih' heey', kwee- ba' laay' kyaah' hi- na-hnëe' jmee- ta' kih' jmiy- ta-ko-jiih' mäyh'. ²He-ja- ba' chaa- ta-jwoh' kyaa' chih- hi- chaa- hi- hääy- lä-jiih' lloo- jmi- he- jah' jmi-iy- hyoyh' heey'. ³Ja-ba' lä-ja- ma' laa' jne' jää', ta-ko-jiih' sa- ga- ma-heeh' jne' kih' Cristo. Jiih' ja- ma' na-hnëe' jne' ma' jmee- jne' lä-koo- tëe' dsa- jmee- jmi-gyuu- la-. ⁴Pero ma' ga-dsëe' jmi- ga-chee' Dio joo' hi- ga-lä-chaa' kih' jaa- dsa-më', hi- ga-lä-chaa' na-jnäy' kih' ley. ⁵Jay' mah' lääy' jne' hi- na-hñuuh' lä-hih' kih' ley, mah' lee' jne' ma-ra- joo' Dio ba'. ⁶Kih' he- laa' jne' jooy', he- ja- ga-chee' Dio jmi-lle' kih' gyuu- kyaay' neh' tuh-dsë- jne'. Hi- ja-ba' jmi-lle' ja- hi- siih' Dio lä-la-: "Abba", he- hnøø' jah' tää' kyaan'. ⁷He-ja- mo-so- laa' jne' dsa- hi- na-hnëe', laa' jne' ma-ra- jooy' ba'. Hi- kih' he- laa' jne' jooy', hñah- ba' jne' heen- he- kwa' Dio ta-la- kih' Cristo.

Peer' lle- dsë' Paa' kih' dsa- chaa- Galacia

⁸Jää' sa- ga- ma-heeh' hnäh' kih' Dio, ma' laah' hnäh' lä-koo- dsa- hi- na-hnëe', ga-jmee' hnäh' he' kih' lä-jëe' dio hi- na-laa' kaa- dsa-. ⁹Pero na' ma-kyuuh- hnäh' miih- kih' Dio. Llu' ga- he- jwahn' lä-la-, ma-kyuu' Dio hnäh'. ¿Hee- ba' la- ma-jeeh' hnäh' ta- ka-luu' mah' jmeeh- hnäh' lä-koo- tëe' dsa- jmee- jmi-gyuu- la-, jmeeh- hnäh' he' kih' juu' he- sa-kyee' ni- miih-? ¿Che' hnooh- hnäh' jah' na-hnëe' hnäh' ka-läh' lä-koh' ma-tääh' hnäh' jää'? ¹⁰Høøh- hnäh' jmi-, jmeeh- hnäh'

lā'koo- tēē' dsa- jmee' kih' lā'jaa- sih-, hi' lā'ja- ka-lāh' he- jmee' dsa- lā'koo- ji- nē- hi- he- ga' jyoh' jmi' he- tēē' dsa- jmee'. ¹¹ He-ja' jmeen' cha-miih' hū'd-sē- kyah' hnāh', le' ga- che- sa' ga'jmāā' ta' he- ga'jmeen' jee' kyah' hnāh'.

¹² Chuun' kyaah' hnāh' øøhn', wa' la' hū'dsē- kyah' hnāh' lā'koo- la' hū'dsē- kin'. Ni' miih- he- hliih' sa' cha- he- ga'jmeeh' hnāh' kin' lā' ma' gyan' kyaah' hnāh'. ¹³ Neh' ba' hnāh', kih' he- ga' lā'-d-saah' ba' jnā', he-ja- ba' ga'kwan' ju' h-mēē' kyah' hnāh' lā' ma' to-nē'. ¹⁴ Ma' ke' ga'jēēh' hnāh' wii' kih' he- ma' dsaahn', pero sa' ga' mi'kwah' hnāh' jnā'. Ma' ra- he- ga'jmāāh' ba' jnā' he' lā'koo- jaa- āngel' kyaā' Dio, hi' ga' heeh' ba' jnā' lā'koo- hñii' Cristo Jesús. ¹⁵ ¿Hee- ga' la' kyah' hnāh'? ¿He-la' mo'-so- jēē- hoh' hnāh'? Jnā' jmeen' ju' dsoo' kyah' hnāh', llu' jwēte hoh' hnāh' kyaah' jnā', lā'jiih' hnooh- hnāh' ma' lleh' hnāh' mi' nēh' mah' ma' kwēēh' jnā' wa'ra- jäh' kih' ma' le' ba'. ¹⁶ ¿Che' na- hāāh' hnāh' jnā' kih' he- ma- h- lēēhn' hnāh' ma' ra- ju' dsoo'?

¹⁷ Chaa- ko-llaā' dsa- hnooyh- ha- lā' jwē' jee' lā'jwah' hnāh' kyaayh'. Pero sa' llu' hū'dsē- kiyh'. Hnøø' jmeeh' hnāh' ta' koo' kyaā' jnāāh' mah' jmeeh' hnāh' ta' he' kiyh'. ¹⁸ Llu' ba' he- hnāā' dsa- hnāh' cha-miih- pero kyaah' koo- nēē' ba' hū'dsē- hi' ga' lā'jē' jmi' ba'. Ja' ma' la' ta' ko-jiih' gyan' kyaah' hnāh'. ¹⁹ Peer- hnaan' hnāh' gyuu' kyaan'. ¿He- ba' che- jii' kin' kwaat- kyah' hnāh'? Lā'koo- la' kih' jaa- dsa- mē' wa'ra- ngoo' ga' lā'chaa' gyuu' kyaay', lā'ja- la' kin' he- hnoon' gōnāāh' hnāh' ta' cha-nē' lā'jiih' lēēh' hnāh' lā'koo- laā' hñii' Cristo. ²⁰ Hnoon' wa'ra- jäh' kih' na' ga' juh- tøøh' jne' ko-joh'. Ma'ja- le' hlēēhn' hnāh' lā' hnøø' kyah' hnāh'. Jēēh' na' sa' man' go-te' he- hū'dsē- kan' kyah' hnāh'.

Juu' na- h'māā' kih' Agar kyaah' Sara

²¹ Hnāh' hi- hnøø' høø' ley kih' Moisé, ngiin' juu' kyah' hnāh'. ¿Che' sa' ma-nuuh- hnāh' lā'koo- jäh' ley ja-? ²² Nē' ley ja- na-sii- lā-la': Uu' ba' joō' Abraham ma' chaa'. Jaa- joōy' ga' lā'chaa' kyaah'

dsa-mē' hi- ma' na-hnēē' hi' jaa- joōy' ga' lā'chaa' kyaah' ma' ra- mēy'. ²³ Joōy' hi- ga' lā'chaa' kyaah' hi- na-hnēē' he', ga' lā'chaa' lā'koh' dsa-lā'chaa- wa' hi- cha- hi- dsa-. Pero joōy' hi- ga' lā'chaa' kyaah' ma' ra- mēy', ga' lā'chaa' kih' lā'ja- ba' ga' bāāh- Dio hñii' kyaah' chooy'. (Hi- na-hnēē' he' ma' chee- Agar, hi- hi- ma-laa' ma' ra- mēy' ma' chee- Sara.) ²⁴ Kyaah' juu' kih' lā'uu' dsa-mē' he', le' hwēē' ga' jne' cha-ga'miih- juu'. Wa' kye' da' jne' kwaat- lā'uu' dsa-mē' he' laay' lā'koh' to' hmooh' he- ga'jmeē' Dio. Koo- hmooh' ga'jmeē' Dio ta' moh' Sinaí lā' ma' ga'nøø' ley kih' Moisé. Lā'jēē' dsa- hi- ma' na'jnāā' kih' hmooh' ja-, hi- he' laā' hi- na-hnēē' ba'. Hi' hmooh' ja- laā' kwaat- Agar. ²⁵ Hi' Agar he' laā' kwaat- moh' Sinaí he- nøø' hwa' Arabia hi' laay' lā'koh' jwii- Jerusalén he- hla- jmi-gyuu' la-. Na- hñii' jwii- ja- lā'kye- dsa- kyaay' kih' he- tāāyh' jmeey' ta' he' kih' ley ja-. ²⁶ Pero jwii- Jerusalén he- nøø' gyuuh', sa' na-hñii', he- ja- la' kwaat- lā'koo- Sara maa' jnān'. ²⁷ Jee' na-sii- juu' kih' Dio (jäh' lā-la- kih' lā'uu' dsa-mē' he'):

Wa' chaa- hne- llu', hne- hi- sa- chaa- ni- jaa- gyuu' kyaā'.

Wa' jēē- hoh' jwēte, jmee' cha-miih- miih',

hne- sa' ma-jēēh' wii' lā'koh' ga' jñah' dsa-mē' hi- dsa-lā'chaa- joō'.

Jēēh', lā'jwēē' ga' jooh- hne- hi- ga' jā' hñii', lā'koh' ga' hi- chaa- dsa-nuuh- kyaā'.

²⁸ Lā'ja- øøhn', laā' jne' ja-ba' lā'koh' Isaac, jēēh' laā' jne' joō' Dio lā'llu' he- ga' bāāyh' hñiiy' kyaah' Abraham. ²⁹ Pero lā'la- ba' ga' ngēē' lā'uu' joō' dsa-mē' he'. Joōy' hi- ga' lā'chaa' lā'koh' dsa-lā'chaa- wa' hi- cha- hi- dsa-, ga'jmeeyh' Isaac hi- ga' lā'chaa' kyaah' be' kih' jmi'-lle' kih' Dio. Hi' lā'ja- la' lā'jiih' na', jmeeh' dsa- hi- ma-laa' kyaā' jmi'-lle' kih' Dio. ³⁰ Nuuh- da' ha- lā' jäh' juu' kih' Dio: "Bee' go-te' dsa-mē' hi- na-hnēē' na' kyaah' joōy'. Joō' dsa-mē' hi- na-hnēē' na- sa' cha- lle' kih' hyoyh- ni' miih- lā'koh' te' hyoh' joō' mē' Abraham." ³¹ Lā'ja- øøhn', sa' laā' jne' joō'

hi- na-hnéé' he', laa' jne' lá-koo- joo' mé Abraham ba'.

5

Sa' wa' jmee' jne' ta' koo' he- ma- na-laa' jne'

¹ Ga-laa' Cristo jne' mah' dsa'toohn' na-laa' jne'. He-ja- ja' hnäh' koo- hweh- lá-koh' ma-tääh' hnäh' na- ba'. Ta' kwaa- hnäh' hnaah' leeh' hnäh' ka-läh' lá-koo- jaa- hi- na-hnéé' jmee' ta'.

² Nuuh- da' hnäh', jnä' Paa' jwëëhn- hnäh'. Cher'mah' ga-wih' jmi ngo' kyah' hnäh' sa' jmää' ni' miuh- kyah' hnäh' he- ga-juu' Cristo. ³ Jwahn- ka-läh' lá-hméé'. Ga-lä-jëé- dsa-nuuh-, cher'mah' ga-wih' jmi ngo' kiyh', jmee- bii' mi-tey' lá-hii' né' he- lle' né' ley kih' Moisé. ⁴ Hnäh' hi- hnooh- ha- lá-jee' hwëëh- hnäh' lluu' kyaah' he- mi-teh' hnäh' ley, he- ma-jmeeh' hnäh' ta' koo' kih' Cristo ba' ja-. Ma-hwëëh- hnäh' jee' mi-jää' Dio hnäh'. ⁵ Pero jnääh', jmee- jnääh' dsoo' dsë- jnääh' kih' Cristo kyaah' be' kih' jmi-llé', he- ja- cha- o-jöh- dsë- kyaa' jnääh' hwëë- jnääh' lluu'. 'He- ma-laa' jne' koo- kyaah' Cristo Jesús, sa' cha- he- jmee' che' ga-wih' jmi-ngo' jnän' o sa' ga-wih'. Koo- ba' he- kyee' jee' lá-jë-: he- dsoo' dsë- jne' kih' Dio, he- mi-jnääh' he- hnää' jne' dsa-kyaa'h'.

⁷ Ma' ga-nääh' ba' hnäh' llü' jää'. ⁸ Hi- na- ga-ha' kyah' hnäh', he-ja- mo-so' hөөh- hnäh' ju'dsoo'? ⁹ Juu' he- ga-taayh- hnäh' na-, sa' ja' kih' Dio hi- ga-tëéh' hnäh'. ⁹ (Hi' juu' na- la' lá-koh' levadura.) Jëéh' "miuh- ba' levadura lee' kaa' dsa-lä-kaa- koo- nää' tu'ka'." ¹⁰ Kyé' ba' jnä' o-jöh- dsë- kih' Dsa-jöh' jnän', go- sa' jmeeh' ga' hnäh' jyoh' huüdsë- lá-koh' ga' he- jmee- jnä'. Pero dsa- hi- kah-gwëh- huüdsë- kyah' hnäh', hi- he' mi-hmaah' kih' lá-jë- he- jmeey', sa' cha- he- jmee' wa' he- cha- he- he- laay'.

¹¹ Ööhn', ko-llaä' dsa- jäh' kin- he- kwa- ga' jnä' juu' he- jmee- bii' uu' jmi-n-go' kih' dsa-nuuh-. Pero ta-juuy' ba'. Jëéh', wa-ra- jäh' kih' ga-tun' kwan' juu' he- ga-juu' Jesús dsoh' hma-cru', mo-so' cha- he- kih' töh' wi' kih' dsa', hi' lá-ja- mo-so' jmeeh' gyih' jnä'. ¹² He-ja- na-

jwahn-, lá-jëé- hi- kah-gwëh- huüdsë- kyah' hnäh', llü' ga' hnäh' go-te' he- kyey- jay' jmi-gyuu' la-.

¹³ Ga-tëéh' Dio jne' ööh'n', mah' dsa'toohn' na-laa' jne'. Pero ja' kih' he-ja- na-, cha- jwë' jnän' jmeen' wa' he- cha- he- lá- hyoh- dsë- jne'. Wa' jmeen' be' kih' dsa-kyaa'h' ba', kih' he- hnää' jne' ööh' jne'. ¹⁴ Jee' kih' lá-jë- nuuh- he- ga-kwa' Moisé ya-hii' koo- nuuh- la-: "Wa' hnaah- hnäh' dsa-kyaa'h' hnäh' lá-koh' hnaah- hnaah'." ¹⁵ Pero cher'mah' kuh-hih' hnäh' kih' dsa-kyaa'h' hnäh' kyaah' he- hlëéh' hnäh', leeh' wa-ra- ga-heeh' hnäh' lá-jëé- dsa-kyaa'h' hnäh'.

Sa' jawh' Jmi-llé' Na-jngii' kyaah' he- ngii' jmi-ngo' jnän'

¹⁶ He-ja- na- jwahn-. Go-taah' hnäh' lá-koo- jöø' Jmi-llé' kih' Dio kyah' hnäh', lá-ja- mo-so' jmeeh' hnäh' he- ngii' jmi-n-go' kyah' hnäh'. ¹⁷ Hnöö' jmi-ngo' jnän' lá-jë- he- sa' sooh- kih' Jmi-llé' hi' lá-jë- he- hnöö' Jmi-llé', sa' jeeh' kyaah' he- ngii' jmi-ngo' jnän'. Lá-to' ba' la-dsëé' he-ja- sa' kwa' jwë' jmeeh' hnäh' lá- ngii' jmi-ngo' kyah' hnäh'. ¹⁸ Pero cher'mah' ga-nääh' ba' hnäh' lá-koo- jöø' Jmi-llé' kyah' hnäh', mo-so' na-hnééh' ga' hnäh' jmeeh' hnäh' ta' he' kih' ley.

¹⁹ Jnä'hä' ba' la' lá-jë- he- hliih' he- hwëë- tuh-dsë' dsa- jmi-gyuu'. Dsa-më' dsa-nuuh- hi- kaa'h- hi- sa-laa' kyaa', hi- kaa'h- wa' hi- cha- hi-, hi- mi-sah' hñii' kyaah' he- hliih', hi- jmee' lá-jë- he- la- o-hih-. ²⁰ Jmääy- jöh' dio hi- na-laa- kaa'h- dsa-, jmeey- ji-nah', na-hөөy'h', hneey-, lliyh', lleey', teey-, hi- jmee' to' nää', hi- hnaah- ma-la- hi- tih- dsëy', ²¹ hi- wi' dsëy', hi- jngiih', la-heeyh', jmeey' he- la- dsëy' jee' tē- jmi', hi' jmee' gyih' jyoh' he- hliih'. Ma-ñeh' ba' hnäh', sa' heyh' ya-jwi' kih' Dio lá-jëé- hi- jmee' lá-ja-, ja-ba' lá-koh' ga-jwëëhn' hnäh' jää'.

²² Pero kyaah' be' kih' Jmi-llé' Na-jngii' ba' hwëë- lá-jë- he- la-: he- hnää' dsa- ööh-, he- jëé- dsë' dsa-, he- hii' ti' dsëy', cha- o-jöh- dsë- kiyh', he- tih- dsëy' dsa-kyaa'yh', llü' dsëy', mi-tey' juu' kiyh', ²³ hwaay', häay- hñiiy'. Ni' miuh- sa' ha-

ley kih¹ lá-jě⁺ he⁻ la⁻. ²⁴ Lá-jěě⁺ hī⁻ laa¹ kyaah¹ Cristo Jesús ma⁻bey¹ lá-jě⁺ he⁻ ngi⁺ dsěy⁺, lá⁻koo⁻ he⁻ ma⁻na⁻juuy⁺ ba¹ la¹ kih¹ he⁻ hliih¹ he⁻ ma⁺ hee⁺ dsěy⁺. ²⁵ Na¹ he⁻ jiih⁺ jne⁺ kyaah⁺ be⁺ kih¹ Jmī⁻lle⁺ kih¹ Dio, he⁻ja⁻ jmee⁺ biī⁺ jnān⁻ dsa⁻nō⁺ jne⁺ ta⁺ cha⁻nē⁺ lá⁻koo⁻ jāh⁺ Jmī⁻lle⁺. ²⁶ Ta⁺ wa⁺ jmāān⁺ hñaan⁺ kaah⁺, sa⁺ wa⁺ llaan⁺ dsa⁻ hnii⁻, sa⁺ wa⁺ jmeen⁺ wiī⁺ dsē⁻ jne⁺ kyaah⁺ dsa⁻kyaahn⁺.

6

Hnō⁺ jmee⁺ jne⁺ be⁺ kih¹ 00h¹ jne⁺

¹ 00hn¹, wa⁻ra⁻ ga⁻tah⁺ jaa⁻ 00h¹ jne⁺ kyaah⁺ he⁻ hliih¹, hnō⁺ go⁻chaah⁺ hnih⁺, hnāh⁺ hī⁻ tāāh⁺ lá⁻koo⁻ jō⁺ Jmī⁻lle⁺ kih¹. Jmee⁺ hnāh⁺ hwaah⁺ kyaayh⁺ hī⁻ leeh⁺ hnāh⁺, le⁺ ga⁻ che⁻ nē⁺ ja⁻ ga⁻nāāh⁺ hnāh⁺ ka⁻lāh⁺. ² Ja⁻ kwah⁺ hnāh⁺ be⁺ kih¹ dsa⁻kyaah⁺ hnāh⁺ ma⁺ he⁻ chaay⁻, lá⁻jwē⁺ ja⁻ mi⁻teh⁺ hnāh⁺ nuuh⁺ kih¹ Cristo. ³ Cher⁺mah⁺ jaa⁻ 00h¹ jne⁺ laay⁺: “Peer⁺ j00h¹ jnā⁺”, mah⁺ sa⁺ cha⁻ he⁻ laay⁺ ni⁺ miih⁻, he⁻ mi⁻gaay⁻ hñiī⁺ bih⁺ ja⁻. ⁴ Lá⁻jaa⁻ lá⁻jaa⁻ jne⁺ hnō⁺ kyen⁺ kwaat⁻ ha⁻ lá⁻ga⁻nō⁺ jne⁺. Cher⁺mah⁺ liī⁺ jne⁺ jmee⁻ jne⁺ llu⁺, ja⁻ ga⁻ sooh⁻ jnān⁻ chaa⁻ jne⁺ llu⁺. Pero ta⁺ wa⁺ jēē⁺ jne⁺ kih¹ 00h¹ jne⁺, wa⁺ jēēn⁺ jnān⁻ hñaan⁺ ba⁺. ⁵ Jēēh⁺, lá⁻jaa⁻ lá⁻jaa⁻ jne⁺, jmeen⁺ lá⁻kōh⁺ te⁺ tēē⁻ jne⁺ jmeen⁺.

⁶ Jaa⁻ dsa⁻ hī⁻ ma⁻mi⁻tēē⁻ juu⁺ kih¹ Dio hnō⁺ jmeey⁺ be⁺ kih¹ hī⁻ ga⁻kwa⁺ juu⁺, kway⁺ miih⁻ he⁻ cha⁻ kiyh⁺.

⁷ Ta⁺ mi⁻gaa⁺ hnāh⁺ hñaah⁺. Sa⁺ le⁺ mi⁻kwah⁺ jne⁺ Dio. Jēēh⁺, ja⁻ ba⁺ he⁻ jñee⁻ jne⁺, lá⁻ kwaat⁻ choohn⁺ ka⁻lāh⁺. ⁸ Dsa⁻ hī⁻ jmee⁺ lá⁻jě⁺ he⁻ ngi⁺ jmi⁻ngo⁺ kih¹, hī⁻ he⁻ hee⁺ ba⁺, he⁻ ja⁻ ba⁺ liyh⁺. Pero dsa⁻ hī⁻ jmee⁺ lá⁻ hnō⁺ Jmī⁻lle⁺ kih¹ Dio, he⁻ la⁻ ba⁺ liyh⁺: he⁻ chaay⁻ tāā⁺ kyaah⁺ be⁺ kih¹ Jmī⁻lle⁺ kih¹ Dio. ⁹ Sa⁺ wa⁺ hwaan⁺ he⁻ jmee⁺ jne⁺ he⁻ llu⁺. Jēēh⁺, lloo⁻ koo⁻ jmi⁻leh⁺ jne⁺ cha⁻ga⁻miih⁻ cher⁺mah⁺ sa⁺ ga⁻hwaā⁺ jne⁺. ¹⁰ Wa⁺ jmee⁺ jne⁺ he⁻ llu⁺ jmāh⁺ kih¹ lá⁻jěē⁺ dsa⁻, na⁺ lá⁻ cha⁻ jmi⁺. Hī⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ wa⁺ jmeen⁺ kih¹ 00h¹ jne⁺ hī⁻ ma⁻dsoo⁻ dsē⁺ kih¹ Dio.

Ga⁺hīh¹ Paa⁺ juu⁺ kih¹ dsa⁻ chaa⁻ Galacia

¹¹ Jēē⁺ da⁺ hnāh⁺ ha⁻ kōh⁺ sa⁺ kaah⁺ hwēh⁺ he⁻ ma⁻siin⁺ miih⁻ kyaah⁺ hnāh⁺ kyaah⁺ goon⁻ hñiin⁻. ¹² Lá⁻jěē⁺ dsa⁻ hī⁻ hnooh⁻ ha⁻ lá⁻ jee⁺ jāy⁺ llu⁺ cha⁻nē⁺ dsa⁻kyaayh⁺, hī⁻ he⁻ na⁻ jāh⁺ jmee⁺ biī⁺ 00h⁺ jmi⁻ngo⁺ kyaah⁺ hnāh⁺. Sa⁺ tih⁻ dsěy⁺ juu⁺ he⁻ ga⁻juu⁺ Cristo dsōh⁺ hma⁻cru⁻, jēēh⁺ sa⁺ hnōōy⁺ jēēy⁺ wiī⁺ kwaat⁻ kih¹ he⁻ ja⁻, he⁻ja⁻ ba⁺ ja⁻ jmeey⁺ lá⁻ja⁻ kyaah⁺ hnāh⁺. ¹³ Dsa⁻ he⁺, ma⁻ke⁻ ga⁻wih⁺ jmi⁻ngo⁺ kiyh⁺, ni⁺ lá⁻ja⁻ sa⁺ hōōy⁻ ley. He⁻ hnōōy⁺ 00h⁺ jmi⁻ngo⁺ kyaah⁺ hnāh⁺ mah⁺ jmāāy⁺ hñiī⁺ kaah⁺, kih¹ he⁻ ma⁻laah⁺ hnāh⁺ dsa⁻ kyaay⁺. ¹⁴ Pero jnā⁺, ni⁺ miih⁻ sa⁺ jmāān⁺ hñiin⁻ j00h¹. Kih¹ he⁻ ga⁻juu⁺ Jesucristo Dsa⁻j00h¹ jnān⁻ dsōh⁺ hma⁻cru⁻, he⁻ ja⁻ ba⁺ na⁻ jmee⁺ chaa⁻ llu⁺. Ta⁺ la⁺ kih¹ he⁻ ga⁻juu⁺ Jesús, he⁻ja⁻ lá⁻jě⁺ he⁻ cha⁻ hwa⁺ la⁻ ma⁻na⁻juu⁺ ba⁺ ja⁻ kin⁺, hī⁻ lá⁻ja⁻ mo⁻so⁻ cha⁻ ga⁻ he⁻ hee⁺ dsēn⁺ kih¹ jmi⁻gyuu⁺ la⁻. ¹⁵ Sa⁺ kyeē⁺ ni⁺ miih⁻ cher⁺mah⁺ ga⁻wih⁺ jmi⁻ngo⁺ jnān⁻ o cher⁺mah⁺ sa⁺ ga⁻wih⁺. He⁻ ma⁻laa⁺ jne⁺ jaa⁻ hī⁻ hmēē⁺ hī⁻ ga⁻jmāā⁺ Dio, he⁻ ja⁻ ba⁺ kyeē⁺ jnān⁻. ¹⁶ Lá⁻jěē⁺ hī⁻ hōō⁺ juu⁺ la⁻, wa⁺ hii⁺ tiī⁺ kiyh⁺ hī⁻ wa⁺ lá⁻ nīh⁺ dsē⁺ Dio kyaayh⁺. Hī⁻ lá⁻ja⁻ ka⁻lāh⁺ kih¹ dsa⁻ Israel, hī⁻ laa⁺ kyaah⁺ Dio.

¹⁷ Na⁺ ta⁺ cha⁻nē⁺, sa⁺ wa⁺ jmee⁺ dsa⁻ jwiīh⁺ kin⁺. Ha⁻ kōh⁺ gwiīh⁺ sa⁺ kyen⁺ he⁻ ga⁻kwa⁺ dsa⁻ kin⁺ he⁻ la⁺ liī⁺ jmeen⁺ kō⁻j00h¹ kyaah⁺ Jesús Dsa⁻j00h¹ jnān⁻.

¹⁸ 00hn¹, wa⁺ mi⁻ jāā⁺ Jesucristo Dsa⁻j00h¹ jnān⁻ hnāh⁺. Wa⁺ la⁺ lá⁻ja⁻.

Efesios

Juu' la- ga-sii' Paa' kih' ɔøh' jne' hi-
chaa- Éfeso

¹Jnā' Paa' na-hñaan' laan' apóstol kyaah' Jesucristo, lā- hyoh- dsē' Dio. Siin' kyah' hnāh' hi- na-jngēē' hi- tāāh' jwii- Éfeso, hi- mi-teh' ba' hnāh' kih' he- ma-laah' hnāh' koo- kyaah' Cristo Jesús. ²Ngiiin' kih' Dio hi- laa' Tāā' jnān' hi- ngiin' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnān', wa' kway' he- llu' kyah' hnāh' hi- wa' jmeey' hii' tii' kyah' hnāh'.

Cha-miih- ga-mi-jää' Dio jne'

³He- ba' che- llu' Dio, Jmii- Jesucristo Dsa-jøøh' jnān'. Ga-mi-jää' jne' kyaah' lā-jē- he- kwa' Jmi-lle' Na-jngii' he- cha- gyuu- h', lā-llu' he- ma-laā' jne' koo- kyaah' Cristo. ⁴Jāā' ja-ga- nøø' jmi-gyuu- h', ga-lleeyh- jne' mah' lee' jne' koo- kyaah' Cristo. He- lā-ja- ma-na-jngēē' jne', sa- cha- na-hee' jne' ni- miih-. Hi' kih' he- hnāāy' jne' cha-miih-, ⁵he-ja- ga-jmääy' jne' kwaat- lā- ma' to-nē', lee' jne' jooy' ta-la' kih' Jesucristo. Lā-ja- ga-lā-hnøøy' hi- ga-tih' dsēy' ka-lāh'. ⁶Mah' lā-ja- kwa' jne' ti'hmaah' kiyh', kih' he- llu' dsēy' cha-miih-. Jēēh', ja- kyaah' hih- ga-mi-jääy' jne', he- la' ga-hñah' ba' jne' ja-, ta-la' kih' jooy' hi- hnāāy' cha-mi- ih-. ⁷Hi' ta-la' kih' jooy', ga-lāā' Dio jne' kyaah' he- ga-tuu- jma- kiyh'. Mah' lā- ja- ga- chey' dso'kye- jnān' ta-la' kih' he- llu' dsēy' cha-miih- kyaah' jne'. ⁸He-ja- ga-jmeey' ga-lā-kyuu- h' jne' cha-miih- hi- ga-kway' cha-miih- huudsē- llu' jnān' ka-lāh'. ⁹Dio ga-mi-jnāā' jnān' lā-koo- ga-lā-hyoh- dsēy' jmeey' he- ma' na-h- mää'. Hi' ma-na-la- ba' huudsē- kiyh' jāā', lā-koo- lla- dsēy' jmeey'. ¹⁰Lā-la- la' huudsē- kiyh'. Wa-ra- ga-dsēē' jmi', Dio ba' tooh' goo- Cristo lā-jē- go-te- he- cha- gyuu- h' hwa', mah' lā-ja- hñii' bih' jmeey' hih-.

¹¹Hi' lā-ja- ka-lāh' hñah' jne' heen', lā-llu' he- ma-laā' jne' koo- kyaah' Cristo. Jēēh' lā- ma' to-nē', Dio ga-lleeh- jne' mah' lee' jne' dsa- kyaay', ja- ba' lā-koo-

ma-na-la- huudsē- kiyh'. Hi' ma-ra- he- dsa-la- ba' lā-jē- lā- hyoh- dsēy' hñiiy'. ¹²Lā-ja- kwa' dsa- ti'hmaah' kiyh', hi- jmeey' juu- h' kiyh' lā-llu' he- ma-laā' jnāāh' koo- kyaayh', jnāāh' hi- laa' to-nē' hi- kye- o-jøh- dsē- kih' Cristo. ¹³Hi' lā-ja- hnāh' ka-lāh', lā- ma' ga-nuu- h' hnāh' ju' dsoo', ja- ba' ju' hmēē' he- lāā- jne', ja- ba' lā-ja- ga-heeh' hnāh' kiyh'. Ma-ja- ga-laah' hnāh' lee- kyaah' Jmi-lle' Na-jngii' he- ga-bāāh- Dio hñii' kwēēh' jne'. ¹⁴He- ja- na- ga-hñah' jne' to-nē' mah' lii- la' hweh- hmooh' he- tēē' jne' heen', wa-ra- ga-lloo' jmi' lāā- go-te- lā-jēē- hi- laa' kyaā' Dio. He-ja- kwa' jne' ti'hmaah' kih' Dio, hi- he- ba' jøøh'.

Ga-ngii' Paa' kih' Dio mah' kway' be' kih' ɔøh' jne'

¹⁵He-ja- lā- ma' ga-nuun' he- ga-heeh' hnāh' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnān' hi' hnaah' hnāh' lā-jēē- hi- laa' kyaay', ¹⁶sa- ma-tun' kwan- ti'hmaah' kih' Dio kwaat- kyah' hnāh' jee' ngiin' kiyh'. ¹⁷Ngiiin' kih' Dio, Jmii- Dsa-jøøh' jnān' Jesucristo, he' ba' hñii' Tāā' hi- jøøh', jwii- jni' wa' kwēēy' hnāh' cha- ga-miih- huudsē- llu' hi' wa' mi-jnāāy- kyah' hnāh' ha- lā- jee' lā-kyuu- h' hñii' cha- ga-miih-. ¹⁸Hi' ngiin' kih' Dio, wa' na' huudsē- kyah' hnāh' mah' lā-ngēēh' hnāh' ha- lā- la' he- jøø' jne' kiyh' ha- jee' ga-tēēh' Dio jne'. Hnoon' lā-ngēēh' hnāh' ha- koh' na-hñah' sa- la' hee- hi- laa' kyaay'. ¹⁹Hi' hnoon' lā-ngēēh' hnāh' ha- koh' sa- cha- be' kih' Dio he- jøø' jnān' hi- ma-dsoo' dsē' kiyh'. Jēēh', be' ja-, la' ja- ba' be' kiyh' ²⁰he- ga-mi-jiih' Cristo mah' ga-lāay' jwoo' ra- lluu' kiyh' jee' gyay'. ²¹Laay' jøøh' ga- lā-koh' ga- jñah' hi- tāāh' gyuu- h' hi- jøøh' ga- kih' jee' lā-jēē- hi- hā- goo- miih- ta' jee' oo', wa' hi- cha- hi- hi- laa' ta'. Hi' kih' jee' lā-jēē', sa- chaa- hi- kye- jmi- lā-koh' jmi- kih' Cristo. Ja- ma-la' jmi' na' laay' jøøy' h', lā- ma-lāay' ja- ba' jøøy' h' lā-kye- jmi- gyuu- h' he- na' ga-lā-jnā'. ²²Ga-lā-jē- ba' he- cha- ga-lā' Dio huū' tiy'. Hi' ga-lāay' Cristo mah' kay' nē' kih' jee' lā-jēē- hi- na-jnāā' gwah- kiyh' hi- lā-ja- kay' nē' kih' jee' lā-jē- he- ga- cha'. ²³Jee' lā-jēē- dsa- kyaay', laay'

lăˊkooˊ jmiˊngoˊ kiyhˊ. Kyaahˊ gwahˊ maˊ-
naˊ hñaayˊ hñiiyˊ hiˊ kyaahˊ hñiiyˊ kaˊlăhˊ
maˊ naˊ hñaˊ lăˊjēˊ heˊ gaˊ chaˊ.

2

Kihˊ heˊ lluˊ dsēˊ Dio heˊ jaˊ baˊ gaˊlăäyˊ
jneˊ

¹ Jăäˊ baˊ maˊ naˊ juuhˊ hnăhˊ kwaanˊ
kihˊ dsoˊkyeˊ heˊ maˊ jmeehˊ hnăhˊ, ² hiˊ
maˊ tăähˊ hnăhˊ lăˊkooˊ dsaˊ jmiˊgyuuˊ
taˊjmahˊ. Maˊ jmeehˊ hnăhˊ heˊ kihˊ jmiˊlleˊ
hliihˊ hiˊ jmăäˊ hñiiˊ jōhˊ jeeˊ lleˊ. Hiˊ
heˊ naˊ kwaˊ beˊ kihˊ hiˊ chaaˊhˊ kyaahˊ
Dio. ³ Hiˊ jaˊ baˊ lăˊjaˊ gaˊjmeēˊ jnăähˊ jăäˊ,
maˊ jmeēˊ jnăähˊ lăˊjēˊ heˊ ngiiˊ jmiˊngoˊ
kyaaˊ jnăähˊ, hiˊ maˊ tōohˊ jnăähˊ lăˊ hyohˊ
dsēˊ jnăähˊ hñaˊ jnăähˊ hiˊ maˊ tōohˊ jnăähˊ
lăˊkooˊ maˊ laˊ huuˊdsēˊ kyaaˊ jnăähˊ. Hiˊ
lăˊkooˊ yaˊnōōˊ jnăähˊ jmiˊgyuuˊ laˊ, maˊ
jōōˊ dsoˊjwiiˊ kyaaˊ jnăähˊ, jaˊ baˊ lăˊkooˊ
laˊ kihˊ lăˊjēēˊ dsaˊ jmiˊgyuuˊ. ⁴ Peerˊ
gaˊlăˊhnăäˊ Dio jneˊ chaˊmiihˊ, hiˊ lăˊjaˊ
gaˊlăˊniihˊ dsēyˊ jneˊ kaˊlăhˊ. ⁵ Hiˊ maˊ keˊ
maˊ tōohˊ jneˊ naˊ juuˊ jneˊ kyaahˊ dsoˊkyeˊ,
pero Dio gaˊjmeēˊ chaaˊ jneˊ kōˊjōhˊ kyaahˊ
Cristo. Kihˊ heˊ lluˊ dsēˊ Dio, heˊ jaˊ baˊ
maˊ naˊ lăaˊ jneˊ. ⁶ Hiˊ gaˊ miˊjiihˊ Dio jneˊ
kōˊjōhˊ kyaahˊ Cristo Jesús hiˊ gaˊllaayˊ jneˊ
kōˊjōhˊ kyaayhˊ gyuuˊhˊ. ⁷ Lăˊjaˊ gaˊjmeēˊ
Dio mahˊ miˊjnăäyˊ jmiˊgyuuˊ heˊ naˊ gaˊ
lăˊjnăˊ, haˊ kohˊ saˊ lluˊ dsēyˊ kyaahˊ jneˊ,
jēēhˊ chaˊmiihˊ maˊkwēēyhˊ jneˊ kōˊjōhˊ
kyaahˊ Cristo Jesús. ⁸ Laˊ gaˊhñahˊ baˊ jneˊ
kihˊ Dio heˊ maˊ naˊ lăaˊ jneˊ taˊ laˊ kihˊ heˊ
maˊ dsooˊ dsēˊ jneˊ kihˊ Jesús. Hiˊ jaˊ heˊ
gwaˊ jnănˊ hñaanˊ heˊ maˊ dsooˊ dsēˊ jneˊ.
Heˊ laˊ gaˊkwaˊ baˊ Dio jaˊ. ⁹ Hiˊ heˊ maˊ
naˊ lăaˊ jneˊ, jaˊ kihˊ heˊ maˊ jmeēˊ jneˊ heˊ
lluˊ. Hehˊ lăˊjaˊ niˊ jaaˊ saˊ leˊ jmăäˊ hñiiˊ
jōhˊ. ¹⁰ Lăˊlluˊ heˊ maˊ lăaˊ jneˊ kooˊ kyaahˊ
Cristo Jesús, Dio gaˊjmăäyˊ jneˊ lăˊkooˊ jaaˊ
hiˊ hmēēˊ mahˊ jmeēˊ jneˊ lăˊjēˊ taˊ heˊ
maˊ naˊ jăäˊ jnănˊ.

¹¹ Miˊ dsoohˊ hohˊ hnăhˊ haˊ lăˊ maˊ laˊ
kyahˊ hnăhˊ jăäˊ, saˊ laahˊ hnăhˊ dsaˊ
judiu. Heˊ jaˊ dsaˊ judiu gaˊmiˊcheeyˊ
hnăhˊ: “Dsaˊ hiˊ saˊ gaˊwēhˊ.” Hiˊ judiu
gaˊmiˊcheeyˊ hñiiyˊ: “Dsaˊ hiˊ gaˊwihˊ
jmiˊngoˊ kihˊ.” Heˊ jaˊ jmeeyˊ nēˊ jmiˊngoˊ
kihˊ dsaˊ nuuhˊ (mahˊ laayˊ liiˊ heˊ jmeeyˊ

heˊ kihˊ Dio). ¹² Jăäˊ, saˊ maˊ laahˊ hnăhˊ
kyaahˊ Cristo, saˊ maˊ laahˊ hnăhˊ dsaˊ gooˊ
Israel, niˊ saˊ maˊ laˊ kyahˊ hnăhˊ hmoohˊ
heˊ gaˊbăähˊ Dio hñiiˊ kyaahˊ dsaˊ heˊ,
saˊ maˊ chaaˊ hnăhˊ kyaahˊ oˊjōhˊ dsēˊ
jmiˊgyuuˊ laˊ, hiˊ maˊ naˊ hēēˊ baˊ hnăhˊ
kihˊ Dio. ¹³ Pero naˊ heˊ kyaahˊ hnăhˊ
Cristo Jesús, moˊsoˊ tăähˊ hnăhˊ uuˊ kihˊ
Dio lăˊkooˊ maˊ tăähˊ hnăhˊ jăäˊ. Lăˊkooˊ
heˊ tăähˊ hnăhˊ jăhˊ baˊ, lăˊlluˊ heˊ gaˊtuuˊ
jmaˊ Cristo dsohˊ hmaˊ cruˊ.

¹⁴ Hñiiˊ baˊ Cristo gaˊjmeēˊ hiiˊ tiˊ jnănˊ
kyaahˊ dsaˊ kyaahnˊ. Gaˊjmăäyˊ kooˊ baˊ jeeˊ
lăˊtōˊ năäˊ dsaˊ. Gaˊjmeeyˊ taˊ kooˊ heˊ
maˊ naˊ hăäyhˊ dsaˊ kyaayhˊ heˊ laˊ lăˊkooˊ
naˊhyahˊ heˊ maˊ jmeēˊ jwiihˊ kiyhˊ. ¹⁵ Lăˊ
maˊ gaˊjuuˊ jmiˊngoˊ kihˊ Cristo, gaˊmiˊl-
laayˊ ley kihˊ Moisé hiˊ lăˊjēˊ nuuhˊ heˊ
maˊ jmeēˊ biiˊ maˊ hōōˊ dsaˊ gooyˊ. Lăˊjaˊ
gaˊjmăäyˊ jaaˊ dsaˊ hmēēˊ kyaahˊ lăˊtōˊ
năäˊ dsaˊ hiˊ maˊ tăähˊ jăäˊ. Gaˊlaayˊ
kooˊ năäˊ dsaˊ kyaayhˊ hñiiyˊ. Lăˊjaˊ baˊ
gaˊjmeeyˊ, gaˊhiiˊ tiˊ kihˊ dsaˊ. ¹⁶ Gaˊjiuhˊ
juuˊ heˊ laˊ jnănˊ kyaahˊ Dio, hiˊ lăˊjaˊ
gaˊjmăäyˊ kooˊ năäˊ baˊ hiˊ maˊ lăaˊ tōˊ năäˊ.
Maˊ gaˊjuuyˊ dsohˊ hmaˊ cruˊ, gaˊdsaaˊ heˊ
maˊ chaˊ hñiiˊ. ¹⁷ Jaˊ Cristo kwayˊ juˊhmēēˊ
kyahˊ hnăhˊ hiˊ tăähˊ uuˊ, jăyhˊ jmeeyˊ hiiˊ
tiˊ kyahˊ hnăhˊ hiˊ lăˊjaˊ kaˊlăhˊ kyaaˊ
jnăähˊ hiˊ tăähˊ jăhˊ. ¹⁸ Kyaahˊ Cristo, lăˊtōˊ
năäˊ jneˊ maˊ chaˊ jwēˊ jnănˊ heˊ yaˊ jăhˊ jneˊ
jeeˊ gyaˊ Tăäˊ jnănˊ taˊ laˊ kihˊ jaˊ baˊ Jmiˊlleˊ
Naˊ jngiiˊ.

¹⁹ Heˊ jaˊ moˊsoˊ laahˊ hnăhˊ lăˊkooˊ dsaˊ
hiˊ chaaˊ uuˊ, niˊ moˊsoˊ laahˊ hnăhˊ
lăˊkooˊ dsaˊ hiˊ tăähˊ hwaˊ kihˊ jñahˊ.
Maˊ laahˊ hnăhˊ dsaˊ gooˊ hiˊ naˊ jngēēˊ
kyaaˊ Dio, hiˊ maˊ laahˊ hnăhˊ kooˊ kyaahˊ
ōōhˊ jneˊ hiˊ maˊ tăähˊ kyaahˊ Dio. ²⁰ Laahˊ
hnăhˊ lăˊkooˊ miˊ kuuˊ heˊ ngooˊ sooˊ
nēˊ maˊ tiˊ naˊhyahˊ heˊ gaˊchihˊ apōstole
kyaahˊ hiˊ maˊ ngēēˊ juuˊ kihˊ Dio. Hiˊ hñiiˊ
Jesucristo lăaˊ lăˊkooˊ toˊ nēˊ miˊkuuˊ heˊ
kyeˊ kiihˊ tiˊ naˊhyahˊ jaˊ. ²¹ Kyaahˊ Cristo
naˊ kuˊ naˊ chahˊ jneˊ, lăaˊ jneˊ lăˊkooˊ
hneˊ heˊ ngooˊ gaˊhñaˊ lăˊjiuhˊ tēˊ kooˊ
gwahˊ naˊ jngiiˊ taˊ laˊ kihˊ Dsaˊ jōhˊ jnănˊ.
²² Hiˊ hnăhˊ kaˊlăhˊ, naˊ kuˊ naˊ chahˊ hnăhˊ
kyaayhˊ, lăˊjaˊ laahˊ hnăhˊ lăˊkooˊ hneˊ jeeˊ
gyaˊ Dio taˊ laˊ kihˊ Jmiˊlleˊ kiyhˊ.

3

Paa' ba' na-hñaa' kway' ju'hmëë' kih' hi' sa' laa' judiu

¹ Kih' he-ja-, jna' Paa' hñaa' neh-ne' kwaat' kih' Cristo Jesús lã'llu' he- ga'kwan' juu' kiyh' kyah' hnäh' hi' sa' laa' judiu. ² Ma'-neh' ba' hnäh' laan-, ha- lã' la' ta' he-hä' goon-. He- llu' dsë' Dio kyaah' jnä', he-ja- ga'hñaa'y' jnä' mah' kwan' juu' kiyh' kyah' hnäh'. ³ Ga'mi-jnääy- kin' juu' kiyh', he- ma' na-hmäa' jää', ja-ba' lã'koq- juu' he- ma' siin' miih- kyah' hnäh'. ⁴ Wa-ra- ga'heh- hnäh' juu' la-, lã'ngëeh' hnäh' kwee- lã'koh' ga'lã'ngëen' kih' Cristo he-ma' na-hmäa' jää'. ⁵ Sa' ga'mi-jnää- Dio juu' la- kih' hi- ma' tãäh' llo'joo', pero na' ga'mi-jnääy- kyaah' jmi-lle' kiyh' mah' lã'ngëe' lã'jëë' apóstole kyaay' kyaah' lã'jëë' hi- ngëe- juu' kiyh'. ⁶ He- la- na- juu' he- ma' na-hmäa': Ta'la' kih' ju'hmëë' kih' Cristo, hi- sa' laa' judiu lee' koq- nää' ba' kyaah' hi- laa' judiu. Ko-joh' ba' hyoyh' he- kwa' Dio, hi' ko-joh' ba' tēy' he- ga-bāāh- Dio hñii' kwa' ta'la' kih' Cristo.

⁷ Kih' he- llu' dsë' Dio, he- la' ga'hyoh' ba' jnä' be' kiyh' he- na-hñaa'n' jmeen' ta' kwan' juu' la-. ⁸ Ma'ke- mäh' ga' jnä' kih' jee' lã'jëë' dsa- hi- laa' kyaah' Dio, he- la' ga'kwa' ba' Dio ta' la- he- kwan' ju'hmëë' kih' hi- sa' laa' judiu, jwiin' jnih', cha-miih- mi-jää' Dio jne' ta'la' kih' Cristo. Ni' sa' lã'këh' jne' jmi' lã'ngëe' jne' ha- koh' mi-jääy' jne'. ⁹ Jëë- go- te- jwiin' lã'jëë' dsa-, ha- lã' la' he- mi-jää' Dio jne', jëeh' lã'jiih' ma' ga'nøø' jmi-gyuu' sa' ma' kyuuu- dsa- ha- lã' la' huud-së- kih' Dio, hi- ga'jmeë' ga'lã'jëë' he- cha-. ¹⁰ Lã'koq- jmeë' Dio jmi' na', he- kyah'jāy' jne' hi- laa' gwah' kiyh', lã'jwë' ja- mi-jnääy' kih' lã'jëë' hi- hä' goo- ta' gyuuu' jmi-gyuu' ha- koh' huud-së- llu' sa' cha' kiyh'. ¹¹ Jmeey' ja-ba' lã'koh' ga'lla' dsëy' jmeey' lã' ma' to-në' ta'la' kih' Cristo Jesús Dsa-jøøh' jnän'. ¹² He- ma-laa' jne' koq- kyaah' Jesús, hi- he- ma-dsoo' dsë- jne' kiyh', he-ja- ma' cha- jwë' jnän' he- ya-jäh- jne' kih' Dio, jëeh' ma-cha- ba' o-joh' dsë- jnän' kyaayh'. ¹³ He-ja- jwëeh- hnäh', ta' jeh' hoh' hnäh' kih' he-

jëen- wii' lã'llu' he- kwan' juu' kiyh'. He- llu' kyah' hnäh' ba' na-.

¹⁴ He-ja- juuuh' jnän' cha'në' Tää' kyaah' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän', mah' chuun' kyaayh'. ¹⁵ Kih' hi- he- na-, na'jnää' lã'jëë' hi- tãäh' gyuuu' lã'kye- hi- tãäh' hwa' la-. ¹⁶ Jih'koh' sa' lã' he- cha- ya'jwii' kih' Dio he- kwëëyh- jne', he-ja- ngiin' kiyh' kyah' hnäh', wa' kway' be' kih' jmi-lle' kyah' hnäh' kyaah' jmi-lle' Na-jngii' kiyh'. ¹⁷ Hi- ngiin' kih' Dio kyah' hnäh', wa' hää' tää' Cristo neh' tuh' hoh' hnäh' kyaah' he-dsoo' koh' hnäh'. Hi- lã'kaa- tuh' hoh' hnäh' kyë' hnäh' ya'jøø' he- hnäy' hnäh'. ¹⁸ Mah' lã'ngëeh' hnäh' kyaah' lã'jëë' øøh' jne' ha- lã' cha-miih- hnää' Cristo jne'. Ma-ra- ju' dsoo' jwahn-, ja- kyaah' hih- hnäy' jne'. ¹⁹ Sa' lã'këh' jne' jmi' lã'ngëe' jne' ha- koh' sa' hnäy' jne' pero ngiin' kih' Dio kyah' hnäh' mah' lã'ngëeh' hnäh' cha-gamiih-, mah' lã'ja- wa' cha- kyah' hnäh' lã'jëë' go- te' he- kwa' Dio.

²⁰ Ti'hmaah' Dio hi- lih' jmeë' lã'jëë' go- te'. Hi- cha-gamiih- jmeey' lã'koh' ga' he- ngii' jne' kiyh'. Ni' sa' lloo' huud-së- jnän' ha- koh' be' sa' kway' jnän'. ²¹ Lã'ja- wa' la' juuuh- kiyh' ga'lã'jëë' joh' jmi' cha-, ta'la' kih' gwah' hi- ta'la' kih' Cristo Jesús. Wa' la' lã'ja-.

4

Jmi-lle' Na-jngii' jmeë' he- laa' jne' koq- ba' jee' lã'jëë'

¹ Jnä' hñaa' neh-ne' kwaat' kih' Dsa-jøøh' jnän', he-ja- chuun' kyaah' hnäh', go-taah' hnäh' kwee- lã'koq- lle' kih' jmeeh' hnäh', na' he- ma-tëeh- Dio hnäh' mah' lee'h' hnäh' kyaay'. ² Ta' jmää' hnäh' hñaa'h' kaa'h', jmeë' hnäh' hwaah' ba'. Jmeë' hnäh' joh- hoh' hi- hnøø' kwëëh' hoh' hnäh' kyaah' dsa-kyaah' hnäh' lã'llu' he- hnaah- hnih'. ³ Kwa' hnäh' be' wa' la' koq- nëe' ba' huud-së' kyah' hnäh' lã'jëë' hnäh', kyaah' be' kih' jmi-lle' Na-jngii', hi- ta'la' kih' he- ma-hii' tii' kyah' hnäh'. ⁴ Koq- ba' laa' jne' lã'jëë' jne' kih' Dio, koq- ba' jmi-lle' Na-jngii', hi- ja-ba' lã'ja- ga-tëeh' Dio jne' mah' lã'cha- koq- ba' o-joh' dsë- jnän'. ⁵ Jaa- ba' Dsa-jøøh' jnän', koq- ba' he- dsoo' dsë- jne', koq- ba' he- saa' jne' jmi', ⁶ jaa-

ba' Dio chaa⁻, hi⁻ laa⁻ Tää⁻ kyaa⁻ lä⁻jëë⁻. Hi⁻ he⁻ na⁻ kye⁻ në⁻ kih⁻ jee⁻ lä⁻jëë⁻, hi⁻ he⁻ hi⁻ kyah⁻jä⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻, hi⁻ hää⁻y⁻ jee⁻ kih⁻ lä⁻jëë⁻.

⁷ Lä⁻jaa⁻ lä⁻jaa⁻ jne⁻ ma⁻hñah⁻ jne⁻ he⁻ la⁻ ga⁻kwa⁻ Cristo, lä⁻ hyoh⁻ dsëy⁻ hñiyy⁻.
⁸ He⁻ja⁻ cha⁻ jee⁻ na⁻si⁻ juu⁻ kih⁻ Dio he⁻ jah⁻ lä⁻la⁻:

Lä⁻ma⁻ga⁻sayh⁻ta⁻gyuuh⁻, ga⁻tëey⁻lä⁻jëë⁻ hi⁻ga⁻lëëyh⁻jee⁻hñii⁻,
mah⁻dsa⁻kyaa⁻ga⁻kwëëyh⁻he⁻cha⁻kiyh⁻.

⁹ Heh⁻he⁻ga⁻sah⁻Cristo ta⁻gyuuh⁻, he⁻ja⁻hnø⁻jäh⁻, jää⁻ga⁻ga⁻jñaa⁻ta⁻hwa⁻ga⁻miih⁻kih⁻hwa⁻la⁻.¹⁰ Hi⁻ga⁻jñaa⁻he⁻, he⁻ba⁻hi⁻he⁻ga⁻sah⁻ta⁻gyuuh⁻lä⁻ga⁻të⁻jee⁻ga⁻dsaa⁻go⁻te⁻mah⁻lëey⁻jøøh⁻kih⁻lä⁻jë⁻ba⁻.¹¹ Hi⁻he⁻ga⁻kwa⁻ta⁻kih⁻lä⁻dsa⁻kyaa⁻. Ga⁻hñaa⁻y⁻ko⁻llaa⁻dsa⁻mah⁻lëey⁻apòstole, hi⁻ko⁻llaa⁻ga⁻hñaa⁻y⁻ngëë⁻juu⁻kiyh⁻, hi⁻ko⁻llaa⁻ga⁻hñaa⁻y⁻mah⁻dsa⁻näay⁻jee⁻jyoh⁻dsa⁻kay⁻ju⁻hmëë⁻. Hi⁻ko⁻llaa⁻ga⁻hñaa⁻y⁻hi⁻hää⁻dsa⁻kyaa⁻hi⁻lëey⁻ta⁻jwòh⁻.¹² Ga⁻tooyh⁻gooy⁻ta⁻ja⁻mah⁻mi⁻tëëy⁻dsa⁻kyaa⁻Dio ha⁻lä⁻jmeey⁻ta⁻he⁻kih⁻dsa⁻kyaa⁻yh⁻. Lä⁻jwë⁻ja⁻ga⁻nää⁻bih⁻ta⁻cha⁻në⁻lä⁻jëë⁻hi⁻laa⁻kyaa⁻Cristo,¹³ lä⁻jiih⁻lloo⁻jmi⁻le⁻ko⁻ba⁻huu⁻dsë⁻kih⁻jee⁻lä⁻jëë⁻jne⁻hi⁻ma⁻dsoo⁻dsë⁻kiyh⁻. Ma⁻ja⁻ga⁻lä⁻kyuu⁻jne⁻ha⁻lä⁻laa⁻Joø⁻Dio. Ja⁻ga⁻na⁻lëe⁻jne⁻lä⁻koø⁻jaa⁻dsa⁻ma⁻jøøh⁻lä⁻koh⁻laa⁻hñii⁻Cristo.

¹⁴ Lä⁻ja⁻mo⁻so⁻lëe⁻jne⁻lä⁻koø⁻jaa⁻chih⁻hi⁻sa⁻kwa⁻ta⁻mi⁻gaay⁻kyaa⁻h⁻wa⁻he⁻cha⁻he⁻juu⁻he⁻nuuy⁻. Goo⁻la⁻jñan⁻dsa⁻nää⁻dsa⁻hi⁻lih⁻mi⁻gaay⁻jne⁻taayh⁻jne⁻jwë⁻hliih⁻, kih⁻he⁻kyuuyh⁻cha⁻miih⁻may⁻.¹⁵ La⁻he⁻ja⁻, hnøø⁻dsa⁻tooh⁻jne⁻kyaa⁻h⁻ju⁻dsoo⁻jmah⁻ba⁻hi⁻hnää⁻jne⁻øøh⁻jne⁻. Lä⁻ja⁻ba⁻dsa⁻nøø⁻jne⁻ta⁻cha⁻në⁻kyaa⁻h⁻lä⁻jë⁻he⁻jmeey⁻jne⁻lä⁻jiih⁻lëe⁻jne⁻lä⁻koø⁻laa⁻hñii⁻Cristo, hi⁻kye⁻në⁻jñan⁻.¹⁶ Lä⁻jëë⁻jne⁻na⁻ku⁻na⁻chah⁻jne⁻kyaa⁻h⁻Cristo kih⁻he⁻laa⁻jne⁻koø⁻ba⁻kyaa⁻yh⁻. Hi⁻ngoo⁻ba⁻lä⁻ja⁻, kwa⁻jne⁻be⁻kih⁻lä⁻jaa⁻lä⁻jaa⁻øøh⁻jne⁻lä⁻koh⁻la⁻ta⁻he⁻ma⁻hñah⁻jne⁻jmeey⁻. Lä⁻ja⁻, ga⁻lä⁻jëë⁻jne⁻tëë⁻jne⁻be⁻mah⁻dsa⁻nøø⁻jne⁻ta⁻cha⁻në⁻kyaa⁻h⁻he⁻hnää⁻jne⁻øøh⁻hñi⁻.

Ta⁻la⁻kih⁻Cristo ma⁻laa⁻jne⁻lä⁻koø⁻jaa⁻hi⁻hmëë⁻ba⁻

¹⁷ He⁻ja⁻jwëëh⁻hnäh⁻juu⁻la⁻hi⁻kih⁻he⁻kyaa⁻hñ⁻Cristo, jmeey⁻bii⁻jwahn⁻. Mo⁻to⁻jmeey⁻hnäh⁻lä⁻koø⁻tää⁻h⁻lä⁻jëë⁻hi⁻sa⁻ma⁻heeh⁻kih⁻Dio. Sa⁻jmaa⁻ni⁻mi⁻ih⁻lä⁻koø⁻la⁻huu⁻dsë⁻kiyh⁻.¹⁸ Lä⁻koh⁻he⁻na⁻jle⁻huu⁻dsë⁻kiyh⁻, hu⁻go⁻te⁻ba⁻tää⁻yh⁻kih⁻Dio. Hweh⁻dsëy⁻he⁻ja⁻sa⁻ngëëy⁻ni⁻koø⁻ni⁻jyoh⁻.¹⁹ Sa⁻liiyh⁻he⁻jmeey⁻he⁻ja⁻ga⁻ngëëy⁻hñiyy⁻jmeey⁻lä⁻jë⁻he⁻ngii⁻jmi⁻ngo⁻kiyh⁻, lä⁻jiih⁻heë⁻dsëy⁻jmeey⁻he⁻ga⁻jyoh⁻he⁻hliih⁻cha⁻ga⁻miih⁻.²⁰ Pero sa⁻ga⁻lä⁻tëëh⁻hnäh⁻lä⁻na⁻kih⁻Cristo.²¹ Ja⁻ma⁻nuuh⁻ba⁻hnäh⁻ha⁻lä⁻juu⁻he⁻ga⁻kway⁻? Ma⁻lä⁻tëëh⁻ba⁻hnäh⁻lä⁻koø⁻la⁻ju⁻dsoo⁻kih⁻Jesús.²² Hnøø⁻tuh⁻hnäh⁻jwë⁻hliih⁻jee⁻ma⁻tää⁻h⁻hnäh⁻jää⁻. He⁻heë⁻jne⁻ba⁻jwë⁻ja⁻, mi⁻gaay⁻jne⁻kyaa⁻h⁻lä⁻jë⁻he⁻heë⁻dsë⁻jne⁻.²³ Hi⁻hnøø⁻lä⁻si⁻huu⁻dsë⁻kyah⁻hnäh⁻, wa⁻la⁻koø⁻ba⁻huu⁻dsë⁻he⁻hmëë⁻go⁻te⁻.²⁴ Hnøø⁻lä⁻sëëh⁻hnäh⁻go⁻te⁻, wa⁻laah⁻hnäh⁻lä⁻koø⁻jaa⁻hi⁻hmëë⁻ba⁻lä⁻koø⁻laa⁻hñii⁻Dio. Lä⁻ja⁻hnøø⁻lluuh⁻hnäh⁻hi⁻na⁻jngëëh⁻hnäh⁻lä⁻hnøø⁻kih⁻ju⁻dsoo⁻.

²⁵ He⁻ja⁻jwahn⁻, sa⁻wa⁻ta⁻juuh⁻hnäh⁻, hleëh⁻hnäh⁻øøh⁻hnäh⁻kyaa⁻h⁻ju⁻dsoo⁻ba⁻. Jëëh⁻ma⁻laa⁻jne⁻jaa⁻ba⁻jee⁻lä⁻jëë⁻jne⁻.

²⁶ Wa⁻ra⁻ga⁻lä⁻llee⁻hnäh⁻, ta⁻kwa⁻hnäh⁻jwë⁻le⁻juuh⁻. Mi⁻llaa⁻hnäh⁻juu⁻na⁻, na⁻sa⁻ga⁻ma⁻dsaa⁻jmi⁻.²⁷ Lä⁻ja⁻ta⁻kwa⁻hnäh⁻jwë⁻kaah⁻hi⁻sa⁻llu⁻hnäh⁻.

²⁸ Hi⁻hii⁻kih⁻dsa⁻, mo⁻so⁻wa⁻jmeey⁻gyih⁻. Hnøø⁻jmeey⁻ta⁻lä⁻lle⁻kiyh⁻mah⁻lä⁻cha⁻kiyh⁻he⁻kyaa⁻h⁻jmeey⁻be⁻kih⁻hi⁻lla⁻kyaa⁻.

²⁹ Ta⁻wa⁻hwëë⁻hooh⁻hnäh⁻juu⁻he⁻toh⁻wii⁻. La⁻hnäh⁻juu⁻he⁻kwa⁻be⁻kih⁻dsa⁻ba⁻, mah⁻ja⁻tøh⁻llu⁻kih⁻lä⁻jëë⁻hi⁻nuu⁻.³⁰ Ta⁻jmeey⁻hnäh⁻meeh⁻dsë⁻Jmi⁻lle⁻Na⁻jngii⁻kih⁻Dio. Jëëh⁻hi⁻he⁻na⁻ga⁻jmeey⁻lëe⁻hnäh⁻mah⁻lä⁻ja⁻lääh⁻hnäh⁻wa⁻ra⁻ga⁻lloo⁻jmi⁻.

³¹ Che⁻lä⁻jë⁻he⁻hā⁻tuh⁻hoh⁻hnäh⁻, he⁻llee⁻hnäh⁻, he⁻ya⁻jëë⁻hoh⁻hnäh⁻, he⁻tooh⁻hnäh⁻miih⁻, he⁻hleëh⁻hnäh⁻wii⁻kih⁻dsa⁻, he⁻hñaa⁻hoh⁻hnäh⁻kyaa⁻h⁻dsa⁻.³² Jmeey⁻hnäh⁻llu⁻hoh⁻hnäh⁻, wa⁻lä⁻niih⁻hoh⁻hnäh⁻, kii⁻hnäh⁻hoh⁻kyaa⁻h⁻

dsa-¹kyaa^h hnäh⁷, ja-ba¹ lä-²koo⁻ ga-³koo¹
Dio dsé¹ kyaah¹ jne¹ ta-la¹ kih¹ Cristo.

5

Lä¹jëé¹ hi⁻ tääh¹ jee¹ jnä¹ wa¹je⁻, mo¹so¹
cha⁻ he⁻ kih¹ dsa-taayh¹ jee¹ na⁻hoo⁻

¹Ja⁻ jmeeh⁻ hnäh⁷ ja-ba¹ lä-²koo⁻ jmee⁻
hñii¹ Dio, lä¹llu¹ he⁻ laah¹ hnäh⁷ jooy¹ hi⁻
hnäy¹ cha⁻ miih⁻. ²Go⁻ taah¹ hnäh⁷ hnaah⁻
hnäh⁷ dsa⁻, ja-ba¹ lä-²koo⁻ hnäa¹ Cristo jne¹,
hi⁻ ga⁻ngëé¹ hñii¹ ga⁻juu¹ kwaat⁻ jñän¹. He⁻
ga⁻kwaay¹ hñiiy¹ ja⁻, la¹ lä-²koo⁻ he⁻ ga⁻k-
wëeyh¹ Dio jmi¹ mi⁻ jwi¹ he⁻ ga⁻tih¹ dsëy¹.

³Dsa⁻më¹ dsa-nñuuh⁻, ta⁻ kaah¹ hnäh⁷
wa¹ hi⁻ cha⁻ hi⁻. Ni⁻ ta⁻ jmee⁻ hnäh⁷
he⁻ ga⁻ jyoh¹ he⁻ hee¹ hoh¹ hnäh⁷, ni⁻ sa⁻
wa¹ hnooh⁻ hnäh⁷ leh¹ hnäh⁷ lä¹jë¹ he⁻
ga⁻ cha⁻. Jëeh¹ hi⁻ na⁻jngëé¹ kya¹ Dio
sa⁻ lle¹ kih¹ jmee⁻ lä¹ja⁻. ⁴Ni⁻ ta⁻ hlëeh¹
hnäh⁷ juu¹ hliih¹, ni⁻ ta⁻ hlëeh¹ hnäh⁷ wa¹ la¹
'cha⁻ la¹, ni⁻ ta⁻ jmee⁻ hnäh⁷ lëé¹ he⁻ sa⁻
jmää¹ ta⁻. Jëeh¹, lä¹jë¹ he⁻ na⁻ sa⁻ sooh⁻
jñän¹. Hnøø¹ kwa¹ jne¹ ti⁻hmaah¹ kih¹ Dio
ba¹. ⁵Ma⁻neh¹ ba¹ hnäh⁷ sa⁻ heh¹ ni⁻ jaa⁻
dsa⁻ jee¹ gya¹ Cristo kyaah¹ Dio hi⁻ kaah⁻
wa¹ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ jmee⁻ he⁻ ga⁻ jyoh¹
he⁻ hee¹ dsëy¹, ni⁻ hi⁻ hnøø¹ lih¹ lä¹jë¹ he⁻
ga⁻ cha⁻, jëeh¹ lä¹koo⁻ he⁻ ja⁻ ba¹ laa¹ dio
kyaay¹ he⁻ jmeey¹ lä¹ja⁻. ⁶Ta⁻ kwa⁻ hnäh⁷
jwë¹ mi⁻ gaa⁻ dsa⁻ hnäh⁷ kyaah¹ lä¹jë¹ juu¹
he⁻ sa⁻ jmää¹ ta⁻. Kih¹ he⁻ hliih¹ na⁻ gwa⁻
ya⁻ jëé¹ dsé¹ Dio kyaah¹ hi⁻ chaah⁻. ⁷He⁻ ja⁻
ta⁻ jmee⁻ hnäh⁷ ko⁻joh¹ kyaah¹ hi⁻ jmee⁻
lä¹ja⁻.

⁸Jää¹ ma¹ tääh¹ hnäh⁷ jee¹ na⁻hoo⁻, pero
na¹ ma⁻tääh¹ hnäh⁷ jee¹ jnä¹ wa¹je⁻ kih¹
Dsa-jøøh¹ jñän¹. He⁻ ja⁻ hnøø¹ go⁻taah¹
hnäh⁷ lä¹lle¹ kih¹ hi⁻ na⁻jñää¹ kih¹ wa⁻
je⁻. ⁹Jëeh¹, he⁻ toøh¹ jne¹ lä¹ jøø¹ jmi¹ lle¹
Na⁻jngii¹, he⁻ ja⁻ na⁻ jmee⁻ llu¹ dsë⁻
jne¹, jmee⁻ he⁻ dsa⁻toohn¹ kwee⁻ hi⁻ jmee⁻
hlëeh¹ jne¹ ju⁻dsöo¹ jmah¹. ¹⁰Hnøø¹ jmeeh⁻
hnäh⁷ lä¹jë¹ he⁻ tih¹ dsé¹ Dsa-jøøh¹ jñän¹.
¹¹Ta⁻ jmee⁻ hnäh⁷ lä¹ jmee⁻ hi⁻ tääh¹ jee¹
na⁻hoo⁻. Ni⁻ miih⁻ sa⁻ jmää¹ lä¹jë¹ he⁻
jmeey¹ ja⁻. Hnøø¹ mi⁻jñää¹ hnäh⁷ kiyh¹,
kih¹ he⁻ tääyh¹ jwë¹ hliih¹. ¹²Jëeh¹ la¹ o⁻hih⁻
lä¹jë¹ he⁻ jmee⁻ dsa⁻ jee¹ na⁻hmää¹, lä¹jiih¹
'gwa⁻ lä¹heeh¹ jne¹ hlëehn¹ lä¹kon¹ jmeey¹.
¹³Lä¹jë¹ he⁻ dsa⁻ lä¹ jñä¹ kyaah¹ wa¹je⁻, jee¹

ja⁻ dsa⁻jñih¹. Jëeh¹ wa¹je⁻ mi⁻jñää¹ lä¹jë¹.
¹⁴He⁻ ja⁻ ga⁻jäh¹ lä¹la⁻:

Hne⁻ hi⁻ na⁻gwii⁻, ñë¹ hñaah¹.

Chaa¹ hñaah¹ jee¹ kih¹ hi⁻ na⁻juu¹,

Cristo choo¹ wa¹je⁻ kyah¹.

¹⁵Leeh⁻ hnäh⁷, ha⁻ lä¹ jmeeh⁻ hnäh⁷.
Ta⁻ wa¹ taah¹ hnäh⁷. Hnøø¹ go⁻taah¹ hnäh⁷
kyaah¹ cha⁻ miih⁻ huu⁻dsë⁻ llu¹ ba¹. ¹⁶Kye⁻
da⁻ hnäh⁷ kwaat⁻, na⁻ lä¹cha⁻ jmi¹. Jëeh¹,
lä¹jë¹ jmi¹ ba¹ cha⁻ he⁻ hliih¹. ¹⁷Ta⁻ wa¹
taah¹ hnäh⁷, hnøø¹ lä¹ngëeh¹ hnäh⁷ ha⁻
lä¹ hnøø¹ Dsa-jøøh¹ jñän¹. ¹⁸Ta⁻ mi⁻hee¹
hnäh⁷ hñaah¹ kyaah¹ jmi¹ mi⁻jëh¹ ma⁻ää¹.
He⁻ jää¹ jne¹ jmeen¹ wa¹ he⁻ cha⁻ he⁻ ba¹
ja⁻. Wa¹ na⁻kah¹ tuh⁻hoh¹ hnäh⁷ kyaah¹
jmi⁻lle¹ Na⁻jngii¹ ba¹. ¹⁹Ja⁻ hlëeh¹ hnäh⁷
dsa⁻kyaah¹ hnäh⁷ kyaah¹ salmo, kyaah¹ su⁻
kih¹ Dio, kyaah¹ lä¹jë¹ su⁻ he⁻ kwa⁻ jmi⁻lle¹.
Ja⁻ häh⁻ hnäh⁷ kih¹ Dsa-jøøh¹ jñän¹ hi⁻
ja⁻ kwah⁻ hnäh⁷ ti⁻hmaah¹ kiyh¹ lä¹kaa⁻
tuh⁻hoh¹ hnäh⁷. ²⁰Lä¹jë¹ jiih¹, kih¹ lä¹jë¹ ba¹,
ja⁻ kwah⁻ hnäh⁷ ti⁻hmaah¹ kih¹ Dio hi⁻ laa¹
Tää¹ jñän¹, ta⁻ la¹ kih¹ Jesucristo Dsa-jøøh¹
jñän¹.

Jmee⁻ bii¹ jmee⁻ jne¹ he⁻ kih¹ dsa⁻

²¹Ja⁻ jmeeh⁻ hnäh⁷ he⁻ kih¹ dsa⁻kyaah¹
hnäh⁷ lä¹llu¹ he⁻ gah⁻ hnäh⁷ Dio.

²²Hnäh⁷ dsa⁻më¹ hi⁻ chaa⁻ dsa-nñuuh⁻
kya¹, ja⁻ jmeeh⁻ hnäh⁷ he⁻ kih¹ dsa-nñuuh⁻
kyaah¹ hnäh⁷, lä¹koo⁻ jmeeh⁻ hnäh⁷ kih¹
Dsa-jøøh¹ jñän¹. ²³Jëeh¹, dsa-nñuuh⁻ ba¹
kye⁻ në¹ kih¹ dsa⁻më¹ kya¹, ja⁻ ba¹ lä¹koo⁻
kye⁻ Cristo në¹ kih¹ dsa⁻ kyaay¹ hi⁻ ga⁻lääy¹,
hi⁻ laa¹ kwaat⁻ gwah⁻ kiyh¹. ²⁴He⁻ ja⁻,
ja⁻ ba¹ lä¹koo⁻ ga⁻tëé¹ gwah⁻ jmeey¹ he⁻ kih¹
Cristo, ja⁻ ba¹ lä¹ja⁻ ka⁻läh¹, ga⁻tëé¹ jmee⁻
dsa⁻më¹ he⁻ kih¹ dsa-nñuuh⁻ kya¹.

²⁵Hnäh⁷ dsa-nñuuh⁻ hi⁻ chaa⁻ dsa⁻më¹
kya¹, ja⁻ jmeeh⁻ hnäh⁷ hnaah⁻ hnäh⁷
dsa⁻më¹ kyaah¹ hnäh⁷, ja⁻ ba¹ lä¹koo⁻ hnäa¹
Cristo gwah⁻ kih¹, lä¹jiih¹ ga⁻ngëéy¹ hñiiy¹
ga⁻juuy¹ kwaat⁻ kih¹ gwah⁻. ²⁶Lä¹jwë¹ ja⁻
ga⁻jä¹ na⁻jngii¹ gwah⁻, ga⁻gyiyh¹ he⁻ ma⁻
soh¹ kyaah¹ jmi¹ hi⁻ kyaah¹ juu¹ kih¹ Dio.
²⁷Mah¹ wa⁻ra¹ ga⁻lloo¹ jmi¹ ja⁻, kih¹ hñii¹
bih¹ mi⁻jñäy¹ gwah⁻ he⁻ la¹ na⁻hñaah¹, he⁻
sa⁻ soh¹, ni⁻ sa⁻ jñä¹ ma⁻gyuh⁻, ni⁻ he⁻
ga⁻ jyoh¹ he⁻ la¹ lä¹ja⁻. Na⁻jngii¹ go⁻te¹
ba¹ gwah⁻ ja⁻, mo¹so¹ cha⁻ ga⁻ dso⁻kye⁻

kih'. ²⁸Ja-ba' lä'ja- dsa-nuuh- hi- chaa- dsa-më' kyaah', jmee' bi' lä' hnääh' mëy', ja-ba' lä'koo- hnääh' hñiiy'. He- hnääh' mëy', he- hnääh' hñii' bih' ja-. ²⁹Sa- chaa- ni' jaa- hi- sa- hnääh' hñii', lä'jêë- ba' hää- hñii'. Hi- ja-ba' lä'ja- hoo- Cristo gwah- kih'. ³⁰Jêëh' na-ku- na-chah' jne' kyaayh', laa' jne' lä'koo- jmi-ngo' kiyh', lä'llu' he- ma-laa' jne' koo- ba' kyaayh'. ³¹Kih' he-ja- ba-bee- dsa-nuuh- cho'jmi- mah' dsa- gyay- kyaah' mëy', lee' jaa- ba' jee' lä'uuy'. ³²Juuh- la' juu' he- na- h-mää' la-. Pero ja- he- hlêëhn' kih' dsa- jmi-gyuu-, he- hlêëhn' kih' Cristo kyaah' gwah- kiyh' ba'. ³³He-ja- jwahn', jmee- bi' kih' lä'jaa- lä'jaa- dsa-nuuh- lä'- hnääh' dsa-më' kyaay' hi- lä'ja- dsa-më' hi- chaa- dsa-nuuh- kyaah', hnoo' jmeey' he' kih' dsa-nuuh- kyaay'.

6

¹Hnäh' hi- laa' chih', wa' nuuh' hnäh' kih' maa' kyaah' tää' kyaah'. Lä'ja- ba' sooh- kyah' hnäh', hi- laa' kyaah' Dsa-jööh' jnän'. ²He- la- to-né' mada- he- ja- ko-jöh' kyaah' he- la' kwa- Dio kih' hi- mi-te': "Wa' nuuh' kih' maa' kyaah' tää' kyaah', ³mah' chaa- hne- llu' hi- lä' ma-ngoo' ja- ba' chaa- jmi-gyuu- la-."

⁴Hnäh' hi- chaa- joo', ta- ta- ta- haah' hnäh' gyuu- kyaah' ga-ngëë' jwëë', ha- ga- che- ga-ya-jêë' dsëy'. Jee' dsa-kwaay-, hnoo' kwëëh' hnäh' nuuh- lä'lle' kih' mah' lä'tëy- jmeey' lä- hnoo' Dsa-jööh' jnän'.

⁵Hih' hnäh' hi- jmee- ta' kih' dsa-, ja- jmee- hnäh' he' kih' dsa- juu' ta'. Ta' jmee- hnäh' chaa- hnäh' kyaayh', ni- ta- mi-gaa- hñiih', hnoo' gah- hñiih' ba'. Jmee' hnäh' kwaat' lä'koo- he- jmeeh- hnäh' ta' kih' 'Cristo. ⁶Lä'kaa- tuh- hoh' hnäh' jmee' hnäh' he' kih' dsa- juu' ta' lä'koo- hnoo' Dio. Hi- ja- ma-la- ta-ko- jiih' tääyh' jëëy', lä'koo- jmee- hi- hnoo' ja' llu' kyaah' dsa-. Jmee' da' hnäh' hu-dsë-, lä' lä'koo- he- jmeeh- hnäh' ta' kih' Cristo ba'. ⁷Kyaah' koo- nëë' ba' hu-dsë- jmee' hnäh' ta' kiyh', lä'koo- he- jmeeh- hnäh' ta' kih' Dsa-jööh' jnän', ja- kih' dsa- jmi-gyuu-. ⁸Jêëh' neh' ba' hnäh', mi'hmaah' ba' Dio kih' lä'jêë- dsa- ha- koh' te' ta' llu' he- ma- jmeey'. Sa-

cha- he- jmee' che' jmeey- ta' kih' dsa- o che' la' ta' kih' hñiiy'.

⁹Ja-ba' lä'ja- jmee' hnäh' kyaah' hi- jmee- ta' kyah' hnäh'. Ta- ta- ta- haah' hñiih'. Neh' ba' hnäh', he' ba' hi- gya' gyuu- 'laa' juu' hi- jmee- ta' kyah' hnäh' hi- laay- juu' hnäh' ka-läh'. Jêëh', koo- ba' laa' dsa- cha-nëy'.

Cha- ba' he- kyaah' teen' kyaah' hi-sa'llu'

¹⁰Ta- jyoh' ko-taa-, jwëëhn- hnäh' öghn', kwa' hnäh' be' kih' he- ma-laah' hnäh' koo- kyaah' Cristo. Jêëh' cha- miih- be' cha- kiyh'. ¹¹Jmäh' hnäh' ta' lä'jê- he- kwa- Dio he- kyaah' lääh' hnäh' hñaaah'. Lä'ja- ba' tääh' hnäh' teeh' kyaah' lä'jê- may- kih' hi-sa'llu'. ¹²Sa- la' juu' tee' jne' kyaah' dsa- jmi-gyuu-, la' juu' kyaah' lä'jê- jmi-lle' hñiih' hi- kye- na-ku- na-ngii' ta' jmi-gyuu- hñiih' la-. Chaa- hi- mäh', lä- ga-të' hi- jööh'. Lä'kye- jmi-lle' hñiih' hi- ga-nää' gyuu- tee' jne' kyaah' ka-läh'. ¹³He- ja- jmee- bi' jmäh' hnäh' ta' lä'jê- he- kwa- Dio, mah' teeh' hnäh' kyaah' hi- he'. Lä'jê- he- kwëëh- Dio hnäh' la' lä'koo- he- chooh' hlöo' hi- tääh' jee' hñii- mah' lääh' hnäh' hñaaah' wa-ra- ga'lloo' jmi- hñiih' ja-. Hi- ma- la- ma-teeh' hnäh', ma-lêh- hnäh' kih' lä'jê-. ¹⁴He- ja- go-taa- hnäh' koo- hweh- kyaah' ju-dsoo'. He- ja- na- la' lä'koo- loo- he- na-hñuu- tuh- hlöo'. Hi- lä'ja- hnoo' jmeeh' hnäh' he- llu' jmah' mah' lä'ja- lääh' hnäh' hñaaah', lä' jmee- hlöo' hi- tääh' jee' hñii- na-lääh' bih' në'. ¹⁵Hi- hnoo' ma-na'lluuh' hnäh' tää' kwah' hnäh' ju-hmëë' he- jmee- hii' ti' jnän'. He- ja- na- la' lä'koo- he- hä- mii- ti' jne'. ¹⁶Hi- jee' lä'jê-, hnoo' dsöo' hoh' hnäh' kih' Dio mah' leh- hnäh' kih' hi-sa'llu' wa-ra- ga-jmeey' jwiih' kyah' 'hnäh'. He- ja- na- la' lä'koo- he- jmee- hlöo' hi- hii- në' he- lääy- hñiiy' kih' lä'jê- flech- he- na-hih- je- he- te- dsa- jee- cha- hñii-. ¹⁷Hi- dsöoh- hoh' hnäh' ma-lääh' ba' Dio hnäh'. Lä'ja- laah' hnäh' lä'koo- laa' hlöo' hi- hä' mi'kyaah' lle'. Hi- chooh' hnäh' në'tuuh' juuh- kih' jmi-lle' Na-jngii'. He- ja- na- la' juu' kih' Dio. ¹⁸Lä'jê- jiih- hnoo' chuuh' hnäh' kyaah' Dio, ngii' hnäh' kiyh' lä- hnoo' jmi-lle' Na-jngii'.

Wa' na-nēh' hnāh', ta' tu' hnāh' he- ngiīh'
hnāh' kih' lā-jēē' hī- lāa' kyaa' Dio.

¹⁹ Hi' ngiī' hnāh' kin' mah' kway' juu'
he- hlēēhn' hi' ni' sa' jā' lā' gohn' wa' ra-
ga' tē' jee' kwan' ju' hmēē' kih' Jesús he- ma'
na- hmāā'. ²⁰ Ga' chee' Dio jnā' mah' kwan'
juu' kiyh'. He- ja- ba' na- hāān' neh' nē'.
He- ja- ngiī' hnāh' kin' mah' ja' tuu- dsen'
hlēēhn' lā' koo- lle' kih'.

²¹ Tíquico lāa' jāa- øøh' jne' hī- hnaan'
cha- miih-. Lā' ma- jmeey' ja- ba' ta' kih'
Dsa- jøøh' jnān'. Hī- he' jmee' juu' kyah'
hnāh' ha- lā' la' kin' hi' ha- lā' ngēn'
kyaa' ta' kin'. ²² Kih' he- ja- ba' na-, chee-
jnih' ta' na' kyah' hnāh' mah' lā' nēh' hnāh'
ha- lā' dsa- ngēē' jnāāh' hi' lā' ja- kway' be'
kyah' hnāh'.

²³ Ngiiin' kih' Dio hī- lāa' Tāā' jnān' hī-
ngiīn' kih' Jesucristo Dsa- jøøh' jnān', wa'
jmeey' hii' ti' dsē' lā-jēē- øøh' jne' hī-
tāāh' jee' na-, wa' jmeey' hnāāy' øøyh-
hi' wa' jmeey' dsoo' dsēy' kih' Dio. ²⁴ Wa'
mi- jāā' Dio lā-jēē' hī- sa' hwaā- he- hnāāy'
Jesucristo Dsa- jøøh' jnān'. Wa' la' lā' ja-.

Filipenses

Juu' la- ga' si' Paa' kih' ɔɔh' jne' hi-
chaa- Filipino

¹ Jnā' Paa' kyaah' Timotä jmee' jnääh' ta' kih' Jesucristo, siin' kyah' hnäh' hi- na' jngëë' hi- tääh' jwii- Filipino, kih' he- ma-laah' hnäh' koo- kyaah' Jesús. Hi- siin' he- la- lä'kye- kih' hi- kye- nē' hi- kyaah' lä'jēë' hi- na-hñaa' kwa' be' jee' na'. ² Ngiiñ' kih' Dio hi- laa' Täa' jnän' hi- ngiiñ' kih' Jesucristo Dsa' jɔɔh' jnän', wa' kway' lä'jē' he- llu' kyah' hnäh', hi' wa' jmeey' hii' tii' kyah' hnäh'.

Ga'kwa' Paa' ti'hmaah' kih' Dio
³ Kwan' ti'hmaah' kih' Dio kyaan', koo- hä' koo' hä' lä' ma' dsooh' dsēñ' hnäh'. ⁴ Lä'jē' jiih' lä' ma' hlēehn' kyaah' Dio, chaa- ba' jnä' llu' jee' ngiiñ' kih' lä'jēë' hnäh', ⁵ jēëh' lä' ma' ga'lōoh' hnäh' kwah- hnäh' be' kin' jee' kwan' ju' hmēë' lä'jiih' ' na' sa' ma-hwaah' hnäh'. ⁶ Ma' ba' jnä' lä'koo- jmee' Dio kyah' hnäh'. Hñii' bih' ga'lōoy' jääy' hnäh' hi' lä'ja- ngoo' ba' jääy' hnäh' lä'jiih' hñaa' ta' he- jmeey' kih' lä'jaa- lä'jaa- hnäh' wa'ra- ga'tē' jee' jäh' Jesucristo. ⁷ Sooh' he- kan' o-jōh' dsē- lä'ja- kyah' hnäh', jēëh', hnaan' hnäh' cha-miih-, Ma'ke' hääñ' neh'ñe' o chehn' nē'ta' mah' noon' nē' kih' ju'hmēë', ma'ra- he- mi-jää' ba' Dio jne' kō-jōh'. ⁸ Ne- ba' Dio he- hnaan' hnäh' cha-miih-, ja- ba' lä'koo- hnää' Jesucristo hnäh'.

⁹ Lä'la- ngiiñ' kih' Dio kyah' hnäh'. Hnoon' hnaah' hnäh' ɔɔh' hnäh' cha- ga'miih-, hi- hnoon' lä'cha- ga' huu'dsē- llu' kyah' hnäh' hi- hnoon' lä'ngēëh' hnäh' cha-ga'miih-. ¹⁰ Ma'ja- ba' lä'neh' hnäh' hee- na- he- llu' ga' kyah' hnäh' kih' jee' lä'jē-. Lä'jwē' ja- leeh' hnäh' na-jngëë' ' mo'so' cha- ga' he- na-bäh' hnäh' ni' miih- wa'ra- ga'tē' jee' jäh' Cristo. ¹¹ He- lä'ja-, lä'cha- na'ku' na-ngii' ta' llu' he- jmeeh' hnäh', ta'la- kih' Jesucristo mah' wa' la' juuh' kih' Dio hi- lä'ja- hä' dsa- cha-miih- kiyh'.

Ga'jmeeh' Paa' juu' ha- lä' la' kih' hñi-
iy

¹² Hnoon' lä'neh' hnäh' ɔɔhñ', kwaan' kih' lä'jē- wii' he- ga'ngēëñ', ga'jnee' cha-ga'miih- ju'hmēë'. ¹³ Lä'ja- lä'jēë' hlōoh' hi- tääh' nē'ta' la-, ma-ñe- bih' hääñ' neh'ñe' kwaan' kih' Cristo. Hi- ga'lä'jēë- ba' hi- tääh' jee' la- ma-nuu- bih'. ¹⁴ Jwēë' ɔɔh' jne' ga'tēëyh' be' ta'la- kih' Dsa-jɔɔh' jnän', lä'llu' he- ga'nuuy' he- hääñ' neh'ñe' ' He-ja- tuu- dsēy' cha-ga'miih- hlēëyh- dsa- juu' kih' Dio, mo'so' goyh' na'.

¹⁵ Ma'ra' ju' dsoo', wii' dsē' kō-llaa' dsa- hi- ga'nää' kwa' juu' kih' Cristo, hi- hnooy' llay' hñii-. Pero hi- jñah' hi- kwa' juu', koo- nēë' ba' la' huu'dsē- kiyh'. ¹⁶ Hiih' koo- nää' dsa- he', kwa' juu' kih' Cristo, pero ta-juu' bih'. He- hnooyh- hñii- ba' ja-. Hi- hnooh- gyih' ha- lä' jee' lä'wii' kin' he- hääñ' neh'ñe' la', huu'dsē- kih' bih' ja-. ¹⁷ Pero hi- jñah' he', kwa' juu' kih' Cristo kih' he- hnäy' dsa-. Ma-ñe- bih' hääñ' neh'ñe' mah' noon' nē' kih' ju'hmēë'. ¹⁸ Pero sa' cha- he- jmee', cher'mah' llu' huu'dsē- kiyh' o cher'mah' sa' llu'. He- kwa' dsa- juu' kih' Cristo, he- ja- ba' jmee' chaañ- llu'.

Hi- lä' ma-ngoo' ja-ba' chaañ- llu', ¹⁹ jēëh' ma' ba' jnä' lä'jē- ba' ya-hii' llu'. Lää' ba' jnä' kyaah' he- ngiih' hnäh' kin' kih' Dio hi' kyaah' be' kih' jmi-lle' kih' Jesucristo. ²⁰ Ma'cha- ba' o-jōh' dsē- kin' hi' sa' jän' kyaah' o-hih'. Ma'ra- he- jmee' dsa- juuh- kih' Cristo ta'la- kih' jnä'. Sa' cha- he- jmee' cher'mah' chaa- ga' jnä' o ma' na-juun'. ²¹ Cher'mah' chaa- ga' jnä', Cristo ba' kyaah' jnä'. Hi' cher'mah' ga'juun', ma-lih- ba' jnä' ja-. ²² Cher'mah' ngoo' ga' chaañ- jmi-gyuu' la-, lä'cha- cha-ga'miih- ta' llu' he- jmeen-. Sa' man' he- koo- jee' lä'tō' he- llu' ga'. ²³ Koo- jee' ba' hääñ' kih' he- ja-. Hnoo' ga' jnä' he- juun' ba' mah' na'gyan' kyaah' Cristo. Cha- ga'miih- llu' he- ja- kin'. ²⁴ Pero lä'jmää' ga' kyah' hnäh', cher'mah' chaa- ga' jnä' jmi-gyuu' la-. ²⁵ Lä'ta- gwa' huu'dsē- kin', man' he- chaa- ga' jnä' miih- jmi-, he- gyan' kyaah' hnäh' jmi-gyuu' la-. Lä'ja- go-nää' hnäh' ta' cha'nē' he- jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' cha-ga'miih- hi- ja- ba' lä'ja- jēë- hoh' hnäh' kyaah' he- ma-dsoo' hoh' hnäh'. ²⁶ He-ja- wa'ra- ga'lloon' ka'läh'

jee' tääh' hnäh', lä' chaah' hnäh' llu' cha' - ga'miil' ta' la' kih' Cristo, wa'ra' ga'jēēh' jnä'.

²⁷ Kih' jee' lä'jē', jmee' bii' go'taah' hnäh' kwee' lä' hnøø' kih' ju'hmēē' kih' Cristo. Cher'mah' ngoon' na'jēēh' hnäh', o cher'mah' sa' ngoon', pero ma'ra' he' hnoon' tēēhn' juu' kyah' hnäh' che' lä' ma'tääh' ba' hnäh' koo' hweh' kyaah' koo' nēē' ba' hu'udsē', hi' hnoon' nu-un' ka'läh' che' lä' ma'kwah' ba' hnäh' be' kō-jōh' jee' jneeh' hnäh' ju'hmēē' he' jmee' jne' dsøø'. ²⁸ Ta' wa' gah' hnäh' ni' miil' kih' hi' na'høøh' kyah' hnäh'. Lä'jwē' ja' lä'jnä' he' lloo' koo' jmi' heey'. Pero kyah' hnäh' lä'jnä', ma'ra' he' lää' ba' hnäh'. Dio ba' he' hi' jmee' lä'ja'. ²⁹ Jēēh' ta'la' kih' Cristo, he' ga'na' jwē' jmeeh' hnäh' dsøø' hoh' hnäh' kiyh'. Hi' ja' ma'la' he' ja', ma'ra' he' jēēh' hnäh' he' wi' kwaat' kiyh' ka'läh'. ³⁰ He' ja' jēēh' hnäh' wi', ja' ba' lä'koo' wi' ga'jēēh' lä' ma' gyan' kyaah' hnäh'. Hi' na' nuuh' hnäh' he' ngoo' ba' jēēh' wi'.

2

Cristo ga'jmää' hñii' mäh' go'te-

¹ Cher'mah' ju' dsøø' ma'hñah' hnäh' miil' be' kih' Cristo lä'llu' he' ma'laah' hnäh' koo' kyaayh', hi' cher'mah' jēē' hoh' hnäh' kih' he' hnääy' hnäh', hi' cher'mah' tih' hoh' hnäh' he' kyeh' hnäh' jmi'llē' Na'jngii', hi' cher'mah' ga'lä'ñih' hoh' hnäh' hi' jōh' hoh' hnäh' kyaah' øøh' jne', ² cher'mah' lä'ja' la' kyah' hnäh' øøhn', ja' jmeeh' hnäh' jēē' dsēn' go'te'. Hnoon' jmeeh' hnäh' koo' nēē' ba' hu'udsē' jee' lä'jēē' hnäh', hi' lä'hii' nē' ba' wa' hnaah' hnäh' dsa'kyaah' hnäh', hi' wa' la' koo' ba' hu'udsē' kyah' hnäh' jee' hnaah' hnäh' Dio. ³ Ta' jmee' hnäh' lä' tih' hoh' hnäh' hñaa', ni' ta' jmää' hnäh' hñaa' kaah'. Lla' he' ja', jmää' hnäh' hñaa' lä'koo' jaa' hi' mäh' ba'. Jmee' hnäh' kwaat' kyeē' ga' øøh' hnäh' lä'koh' ga' hñaa' hnäh'. ⁴ Lä'ja' hnøøh' hnäh' he' llu' kih' dsa'kyaah' hnäh', ja' ma'la' kyah' hñaa' hnäh'.

⁵ Wa' la' hu'udsē' kyah' hnäh', ja' ba' lä'koo' la' hu'udsē' kih' Cristo Jesús.

⁶ Kwee' go'te' ba' laay' kyaah' Dio, pero sa' ga'jmeey' bii' ma' leey' kwee' kyaayh'. ⁷ Ga'jmääy' hñiiy' mäh', jay' lä'koo' jaa' moz' ba'. Ga'lä'chaay' lä'koo' wa' hi' cha' hi' dsa' jmi'gyuū'. ⁸ Lä' ma' ga'ngēy' laay' dsa', ga'jmääy' hñiiy' mäh' go'te', lä'jiil' ga'heeyh' juuy', ma'ke' la' o'hiih' he' ga'juuy' dsøø' hma'cru'. ⁹ He' ja' ga'chaah' Dio ta' gyuūh', ga'llaay' jøøyh' go'te'. Hi' ga'kwēēyh' koo' jmi' he' llu' ga' lä'koh' ga' kih' jee' lä'jēē'. ¹⁰ Mah' ga'lä'jēē' ba' dsa' juuh' jne' wa'ra' ga'nuuy' jmi' kih' Jesús. Lä'ja' jmee' hi' tääh' gyuūh' kyaah' hi' tääh' hwa', lä'kye' hi' tääh' neh' hwa'ka'läh'. ¹¹ Hi' ga'lä'jēē' ba' jäh': "Jesucristo ba' laa' Dsa'jøøh' jnän", lä'ja' jmeey' juuh' kih' Dio hi' laa' Tää' jnän'.

Laa' jne' lä'koo' wa'je' he' choo' kih' dsa'

¹² Øøhn' hi' hnaan', chaan' llu' kyaah' hnäh', jēēh' ga'jmeeh' ba' hnäh' he' kin' lä' ma' tøøhn' kō-jōh' jee' na'. Hi' na' he' gyan' lä' ga'tē' la', he' ja' na' jwēēhn' hnäh', jmee' hnäh' he' cha' ga'miil' lä'koh' lle' kyah' hnäh' kih' he' ma'laah' hnäh'. Hi' lä'ja' hnøø' wa' gah' hñih'. ¹³ Dio ba' jmee' jäh' tuh'hoh' hnäh' jmeeh' hnäh' lä' hnøøy' hñiiy' hi' kway' be' kyah' hnäh' mah' kwēēh' hoh' hnäh' jmeeh' he' jäh'.

¹⁴ Ta' ti'choo' hnäh' juu'. Ja' mi'teh' hnäh' to'kē' ba' kih' lä'jē' he' jmeeh' hnäh'. ¹⁵ Mah' leeh' hnäh' na'jngēē' hi' mo'so' cha' ga' he' na'bääh' hnäh' ni' miil'. Leeh' hnäh' joo' Dio hi' mo'so' cha' dso'kye' kih' jee' kih' dsa' hi' na' hee' dsē'. Jee' kih' hi' hñaa' dsē' he', leeh' hnäh' lä'koo' cha'nuū' hi' cha' gyuūh' hi' choo' wa'je' lä'kaa' jmi'gyuū', ¹⁶ lä'llu' he' kwah' hnäh' juu' he' jmee' cha' dsa'. Hi' lä'ja' lä'chaan' llu' wa'ra' ga'tē' jee' jäh' Cristo. Jēēh' ma'ja' lä'jnä' he' jmää' ba' ta' kin', ja' koo' ga'jmeen' ta' ta'jmah'. ¹⁷ Hi' cher'mah' ga'jngiih' dsa' kin', sa' cha' he' jmee'. Jēēh' ma'ngēē' ba' ma'dsoo' hoh' hnäh' kih' Dio hi' ga'ngēēh' hnäh' hñaa' mah' jmeeh' hnäh' ta'he' kiyh'. Hi' cher'mah' ga'juun' jee' kwan' be'

kyah¹ hnäh¹, ja-ga¹ ma-hña¹ he¹ kwëehn¹ Dio. Heh¹ lä¹ ja¹ chaa¹ ba¹ jnä¹ llu¹, hi¹ jëë¹ ba¹ dsën¹ kwaat¹ kyah¹ hnäh¹. ¹⁸ Hi¹ lä¹ ja¹ hnoon¹ jmeeh¹ hnäh¹ ka-läh¹, wa¹ chaah¹ hnäh¹ llu¹, wa¹ jëë¹ hoh¹ hnäh¹ kō-jōh¹ kyaah¹ jnä¹.

Timotä kyagh¹ Epafrodito

¹⁹ Wa¹ jëën¹ ha¹ lä¹ jäh¹ Jesús Dsa¹ jōōh¹ 'jnän', na¹ ga¹ hnoon¹ cheen¹ Timotä dsa¹ jëëy¹ hnäh¹, mah¹ lä¹ chaan¹ llu¹ ka-läh¹ lä¹ hmëë¹ wa¹ ra¹ ga¹ tēēhn¹ juu¹ kyah¹ hnäh¹. ²⁰ Sa¹ chaa¹ ga¹ jñah¹ hi¹ kye¹ kōō¹ ba¹ hu¹ dsē¹ lä¹ kōō¹ jnä¹. Jaa¹ hi¹ he¹ ba¹ lle¹ dsē¹ hnäh¹ cha¹ miih¹. ²¹ Lä¹ jëë¹ ga¹ jñah¹ hnooyh¹ ma¹ la¹ he¹ hnōōy¹ hñii¹ bih¹, sa¹ hnooyh¹ he¹ hnōō¹ Cristo Jesús. ²² Ma¹ ñeh¹ ba¹ hnäh¹ ma¹ ya¹ hëë¹ Timotä llu¹ kyaah¹ ta¹ kih¹. Lä¹ kōō¹ jaa¹ hi¹ kwa¹ be¹ kih¹ jmi¹, lä¹ ja¹ jmeey¹ kyaah¹ jnä¹ to¹ chah¹ wa¹ ra¹ ga¹ lä¹ man¹ ha¹ lä¹ jä¹ juu¹ kin¹, ja¹ ga¹ cheen¹ Timotä kyah¹ hnäh¹, laan¹. ²⁴ Kyen¹ o¹ jōh¹ dsē¹ kih¹ Dsa¹ jōōh¹ 'jnän', chah¹ ba¹ niin¹ ka¹ läh¹ jee¹ tääh¹ hnäh¹.

²⁵ Hi¹ jmeë¹ bi¹ cheen¹ oōh¹ jne¹ Epafrodito kyah¹ hnäh¹ ka-läh¹. He¹ ba¹ hi¹ na¹ ga¹ cheeh¹ hnäh¹ mah¹ jmeey¹ be¹ kin¹. He¹ ja¹ ga¹ jmeë¹ jñääh¹ ta¹ kō¹ jōh¹ kyaayh¹. Peer¹ ga¹ kwa¹ jñääh¹ be¹ lä¹ jñih¹ jee¹ le¹. ²⁶ Pero hnōō¹ gyih¹ dsa¹ jëëy¹ hnäh¹, jëëh¹ jmeey¹ cha¹ miih¹ hu¹ dsē¹ kyah¹ hnäh¹, kih¹ he¹ ma¹ nuuh¹ hnäh¹ dsaayh¹. ²⁷ Ma¹ ra¹ ju¹ dsoo¹ ba¹ dsaayh¹, miih¹ ga¹ sa¹ ga¹ juuy¹. Pero ga¹ lä¹ ñih¹ dsē¹ Dio kiyh¹. Hi¹ ja¹ ma¹ la¹ kih¹ hi¹ he¹ ga¹ lä¹ ñih¹ dsëy¹. Ga¹ lä¹ ñih¹ dsëy¹ ki¹ jnä¹ ka-läh¹ jee¹ ma¹ hlaay¹. Meeh¹ dsën¹ cha¹ ga¹ miih¹ wa¹ ra¹ jäh¹ kih¹ ga¹ juuy¹. ²⁸ He¹ ja¹ jmeë¹ bi¹ kin¹ chee¹ jñih¹ ka-läh¹ dsa¹ jëëy¹ hnäh¹. Hi¹ wa¹ ra¹ ga¹ jëëh¹ hñih¹, lä¹ chaah¹ hnäh¹ llu¹. Hi¹ jñä¹ ka-läh¹ mo¹ so¹ lä¹ meeh¹ dsën¹. ²⁹ Heh¹ hnäh¹ lä¹ kaa¹ tuh¹ hoh¹ hnäh¹ lä¹ hnōō¹ Dsa¹ jōōh¹ 'jnän'. Hi¹ wa¹ lä¹ hñaah¹ hnäh¹ lä¹ jëë¹ hi¹ jmeë¹ ta¹ lä¹ kōō¹ jmeë¹ oōh¹ jne¹ he¹. ³⁰ Mi¹ih¹ ga¹ sa¹ ga¹ juuy¹ jee¹ jmeey¹ ta¹ kih¹ Cristo. Ga¹ hñi¹ goo¹ kiyh¹ he¹ ga¹ jmeey¹ be¹

kin¹ lä¹ hnäh¹ kih¹ he¹ sa¹ ga¹ la¹ he¹ ma¹ jmeeh¹ hnäh¹ hñaah¹ hnäh¹.

3

Ga¹ jmeë¹ Paa¹ ta¹ kōō¹ lä¹ kōō¹ ma¹ laay¹ jää¹

¹ He¹ ja¹ oōhn¹, wa¹ jëë¹ hoh¹ hnäh¹ ta¹ la¹ kih¹ Dsa¹ jōōh¹ 'jnän'. Sa¹ dsa¹ lä¹ dsēh¹ dsën¹ he¹ siin¹ ka¹ läh¹, ja¹ ba¹ he¹ ma¹ siin¹ jää¹, jëëh¹ he¹ llu¹ kyah¹ hnäh¹ ba¹ ja¹. ² Leeh¹ hnäh¹ kyaah¹ hi¹ jmeë¹ he¹ hñih¹, hi¹ jmeë¹ lä¹ kōō¹ dsi¹ hää¹, jäh¹, jmeë¹ bi¹ jñih¹ jmi¹ ngo¹ kih¹ dsa¹ nuuh¹. ³ Jne¹ ba¹ he¹ hi¹ ma¹ laa¹ kwaat¹ hi¹ ga¹ wih¹ jmi¹ ngo¹ kih¹, jne¹ ba¹ he¹ hi¹ jmeë¹ ta¹ he¹ kih¹ Dio kyaah¹ kōō¹ nēē¹ ba¹ hu¹ dsē¹. Jne¹ ba¹ he¹ hi¹ chaa¹ llu¹ kih¹ he¹ ma¹ laa¹ jne¹ kōō¹ kyaah¹ Cristo Jesús. ⁴ He¹ la¹ kye¹ ga¹ jne¹ o¹ jōh¹ dsē¹ jñän¹ hñaan¹ hi¹ laa¹ jmi¹ ngo¹? ⁵ Le¹ ba¹ kan¹ o¹ jōh¹ dsē¹ kih¹ hñiin¹ wa¹ ra¹ jäh¹ kih¹ hnoon¹. Hi¹ cher¹ mah¹ chaa¹ hi¹ kye¹ o¹ jōh¹ dsē¹ kih¹ ta¹ he¹ ma¹ jmeey¹, jñä¹ ba¹ cha¹ kin¹ cha¹ ga¹ miih¹ lä¹ kōh¹ ga¹ kih¹ hi¹ he¹. ⁶ Jëëh¹, ma¹ ga¹ hyan¹ jñaa¹ jmi¹, ga¹ wih¹ jmi¹ ngo¹ kin¹. Hi¹ laan¹ sa¹ ju¹ kih¹ Israel, hi¹ laan¹ ja¹ ba¹ sa¹ ju¹ kih¹ Benjamín jooy¹. Hi¹ laan¹ ma¹ ra¹ dsa¹ hebreo, jëëh¹ hebreo ba¹ ma¹ laa¹ maa¹ kyaan¹ tää¹ kyaan¹. Hi¹ ma¹ laan¹ jaa¹ fariseo hi¹ ma¹ hōō¹ ley kih¹ Moisé. ⁸ He¹ ja¹ ga¹ kwaan¹ hñiin¹ he¹ ma¹ jmeehn¹ dsa¹ kyaah¹ Dio. Ma¹ mi¹ ten¹ ley mah¹ ma¹ jän¹ llu¹ kyaah¹ Dio, ni¹ mi¹ih¹ sa¹ ma¹ na¹ bäähn¹ dsoo¹ ma¹ laan¹.

⁷ Pero lä¹ jē¹ he¹ ma¹ kyen¹ o¹ jōh¹ dsē¹ kih¹ ja¹, ga¹ jmeen¹ kwaat¹ mo¹ so¹ jmää¹ he¹ ja¹ kin¹, mah¹ ngoon¹ kyaah¹ Cristo ba¹. ⁸ Hi¹ ja¹ ma¹ la¹ he¹ ja¹, ga¹ lä¹ jē¹ ba¹ he¹ cha¹, ga¹ jmeen¹ kwaat¹ sa¹ jmää¹ ni¹ mi¹ih¹. Pero he¹ kyuun¹ Cristo Jesús Dsa¹ jōōh¹ 'jnän', he¹ ja¹ ba¹ kye¹ cha¹ ga¹ miih¹ kin¹. He¹ ja¹ ga¹ jmeen¹ ta¹ kōō¹ lä¹ jē¹ go¹ te¹ ba¹, kih¹ he¹ hñaah¹ jñih¹. Ga¹ jmeen¹ kwaat¹ la¹ lä¹ kōō¹ hlōō¹ jmah¹ ba¹, mah¹ ngoon¹ kyaah¹ Cristo. ⁹ Hnoon¹ jän¹ go¹ te¹ kō¹ jōh¹ kyaayh¹. Mo¹ so¹ hnoohn¹ ha¹ lä¹ jee¹ jän¹ llu¹ kyaah¹ he¹ hōōn¹ ley ma¹ gyuh¹. He¹ jmeen¹ dsoo¹ dsën¹ kih¹ Cristo, he¹ ja¹ ba¹ jän¹ llu¹. He¹ ja¹ ja¹ ta¹ la¹ kih¹ Dio, lä¹ lu¹ he¹ jmeë¹ jne¹ dsoo¹ dsē¹ jne¹ kiyh¹.

¹⁰ Hi⁻ hnoon¹ lä⁻kyuun⁺ Cristo cha⁻ga⁻mi-ih⁻, hnoon¹ ngën⁻ kyaah¹ lä⁻jë⁺ be⁺ kiyh¹, ja⁻ba⁺ be⁺ he⁻ kyaah¹ ga⁻lä⁻jiiyh¹ ja⁻. Hi⁻ hnoon¹ jëen⁻ wii⁻ lä⁻koo⁻ ga⁻jëe⁺ Cristo, lä⁻jiih¹ le⁻ kin⁻ lä⁻koo⁻ ga⁻la⁺ kiyh¹ he⁻ ga⁻juuy¹ kwaat⁻ kih¹ dso⁻kye⁻ jnän⁻, ¹¹ mah⁻ lä⁻ja⁻ tëen¹ jmeen⁻ ma⁻ra⁺ he⁻ llu¹ jmah¹ lä⁻koo⁻ jaa⁻ hi⁻ ma⁻lä⁻jiih¹ jee⁺ kih¹ hi⁻ ma⁻na⁻juu¹.

Ga⁻kwa⁺ Paa⁺ be⁺ lä⁻jiih¹ jee⁺ le⁻

¹² Ja⁻ he⁻ jwahn⁻ he⁻ ma⁻la⁺ ga⁻juh⁻, ni⁻ he⁻ ma⁻laan⁻ llu¹ go⁻te⁻. Pero ngoo¹ ba⁺ jnä⁺ ta⁺ cha⁻në⁺ kwan⁺ be⁺, ha⁻ ga⁻ che⁻lloo⁻ koo⁻ jmi⁺ leen⁻ lä⁻koo⁻ hyoh⁻ dsë⁻ Cristo Jesús hi⁻ ga⁻tëeh¹ jnä⁺. ¹³ Øøhn¹, sa⁺ ga⁻ ma⁻tëen⁻ he⁻ ja⁻. Pero he⁻ jmeen⁻ lä⁻la⁻. mo⁻so⁻ mi⁻dsoohn⁻ dsën⁻ lä⁻jë⁺ he⁻ ma⁻ngëe⁺, mah⁻ kwan⁺ be⁺ lä⁻jiih¹ tëen¹ he⁻ cha⁻ ta⁺ cha⁻në⁺ ga⁻. ¹⁴ Ngoo¹ ba⁺ jnä⁺ ta⁺ cha⁻në⁺ kwan⁺ be⁺ lä⁻jiih¹ tëen¹ he⁻ lle⁻ kih¹ hyohn⁻ he⁻ cha⁻ gyuu¹. Kih¹ he⁻ja⁻ ba⁺ ga⁻tëeh¹ Dio jnä⁺ ta⁺la⁺ kih¹ Cristo Jesús.

¹⁵ Lä⁻jëe⁺ jne⁻ hi⁻ ma⁻tāah⁻ koo⁻ hweh⁻, hnø¹ dsa⁻toohn⁻ kyaah¹ koo⁻ ba⁺ huud⁻së⁻, ja⁻ba⁺ lä⁻koo⁻ huud⁻së⁻ he⁻ jmeen⁻. Hi⁻ cher⁻mah⁻ chaa⁻ ko⁻llaa⁻ hnäh¹ hi⁻ sa⁺ la⁺ lä⁻ja⁻ huud⁻së⁻ kih¹, Dio ba⁺ jmee⁺ lä⁻ngëey⁻ ha⁻ lä⁻la⁻. ¹⁶ Pero hnø¹ dsa⁻tooh⁻ jne⁻ koo⁻ hweh⁻ kyaah¹ juu¹ he⁻ ma⁻mi⁻tëe⁺ jne⁻.

¹⁷ Øøhn¹, jmee⁺ hnäh¹ ja⁻ba⁺ lä⁻koo⁻ jmee⁺ jnä⁺. Hi⁻ kye⁻ hnäh¹ në⁻ jmee⁺ hnäh¹ ja⁻ba⁺ lä⁻koo⁻ jmee⁺ dsa⁻kyaah¹ jnääh¹. ¹⁸ Ja⁻ koo⁻ ha⁺ ma⁻jwëehn¹ hnäh¹, jwëe⁺ dsa⁻ ga⁻nää⁻ jwë⁺ hliih¹. Hi⁻ koo⁻ ka⁻läh⁻ jwëehn⁻ hnäh¹, lä⁻ma⁻ga⁻nää⁻ ba⁺ dsa⁻ jmee⁺ ta⁺ koo⁻ juu¹ he⁻ ga⁻juu¹ Cristo dsoh⁻hma⁻ cru⁻. He⁻ ja⁻ meeh⁻ dsën⁻, lä⁻jiih¹ tuu⁻ jmi⁺ mi⁻nën⁻ kih¹ he⁻ jmeey⁺ lä⁻ja⁻. ¹⁹ Kyaah¹ dso⁻jwii⁻ ba⁺ dsa⁻näy⁻. He⁻ kuh⁻hih⁻ bih⁻ laa⁺ dio kyaay¹. Tih⁻ dsëy⁻ lä⁻jë⁺ he⁻ la⁺ o⁻hih⁻. Kye⁻ huud⁻së⁻ kih¹ ma⁻la⁺ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻ ba⁺. ²⁰ Pero jnä⁺ jne⁻, gyuu¹ ba⁺ na⁻jnäa⁻ jne⁻ jee⁺ ya⁻hëe⁺ Jesucristo Dsa⁻jøøh¹ jnän⁻ hi⁻ jøøn⁻ läa⁺ jne⁻. ²¹ Cha⁻ be⁺ kiyh¹ he⁻ kyaah¹ le⁻ jmeey⁺ hih⁻ kih¹ ga⁻lä⁻jë⁺ he⁻ cha⁻. Hi⁻ kyaah¹ ja⁻ba⁺ be⁺ ja⁻ mi⁻siiy⁻ jmi⁻ngo⁻ he⁻ kye⁻ jne⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻ mah⁻ lee⁻ jne⁻ jøøh¹ lä⁻koo⁻ laay¹ hñiiy¹.

4

Wa⁻ chaa⁻ jne⁻ llu¹ ga⁻lä⁻jë⁺ jmi⁺ ta⁺la⁺ kih¹ Dsa⁻jøøh¹ jnän⁻

¹ Peer⁻ hnaan⁻ hnäh¹ øøhn¹, hnoon¹ na⁻jëen⁻ hnäh¹ hi⁻ jmee⁺ jëe⁺ dsën⁻. Jëeh¹ he⁻ ga⁻heeh⁻ hnäh¹ kih¹ Jesús, he⁻ ja⁻ ba⁺ la⁺ lä⁻koo⁻ jneen⁻. He⁻ ja⁻ jwëehn⁻ hnäh¹, øøhn¹ hi⁻ hnaan⁻, ja⁻ go⁻taah⁻ hnäh¹ koo⁻ hweh⁻ lä⁻llu¹ he⁻ ma⁻laah⁻ hnäh¹ koo⁻ kyaah¹ Dsa⁻jøøh¹ jnän⁻.

² Chuun⁻ cha⁻miih⁻ kyaah¹ Evodia hi⁻ kyaah¹ Síntique ka⁻läh⁻, wa⁻ hii⁻ koo⁻ ba⁺ dsëy⁻ lä⁻hnø¹ Dsa⁻jøøh¹ jnän⁻. ³ Hi⁻ ngiin⁻ kyah¹ hne⁻ hi⁻ jmee⁺ ta⁺ ko⁻jøh⁻ kyaah¹ jnä⁺, mah⁻ kwah⁻ be⁺ kih¹ lä⁻uu⁻ øøh¹ jne⁻ he⁻. Jëeh¹, cha⁻ cha⁻miih⁻ ta⁺ he⁻ ga⁻jmeey⁻ dsa⁻më⁻ he⁻ ko⁻jøh⁻ kyaah¹ jnä⁺ jee⁺ ga⁻kwa⁺ jnääh¹ ju⁻hmëe⁻. Hi⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻jmeey⁻ ka⁻läh⁻ Clemente kyaah¹ lä⁻jëe⁺ ga⁻jnah¹ hi⁻ kwa⁺ be⁺ kin⁻. Lä⁻jëe⁺ hi⁻ he⁻ na⁻si⁻ jmi⁺ kih¹ në⁻ je⁻ jee⁺ na⁻si⁻ jmi⁺ kih¹ lä⁻jëe⁺ hi⁻ na⁻jnäa⁻ kih¹ Dio.

⁴ Wa⁻ chaa⁻h⁻ hnäh¹ llu¹ ga⁻lä⁻jë⁺ jmi⁺ ta⁺la⁺ kih¹ Dsa⁻jøøh¹ jnän⁻. Jwahn⁻ ka⁻läh⁻: Wa⁻ chaa⁻h⁻ hnäh¹ llu¹. ⁵ Mi⁻jnäa⁻ hnäh¹ kih¹ lä⁻jëe⁺ dsa⁻ he⁻ llu¹ hoh⁻ hnäh¹, jëeh¹ ngoo¹ ga⁻lloo⁻ jmi⁺ jäh⁻ Jesús. ⁶ Ni⁻ miih⁻ ta⁺ kwëeh⁻ hnäh¹ hñaah⁻ huud⁻së⁻. Hnø¹ ngii⁻ hnäh¹ kyah¹ hnäh¹ kih¹ Dio ba⁺. Hlëeh¹ hnäh¹ Dio ha⁻ lä⁻hnooh⁻ hnäh¹, chuuy⁻ hnäh¹ kyaay¹ cher⁻mah⁻ ha⁻ lä⁻la⁻ kyah¹ hnäh¹ hi⁻ kwa⁺ hnäh¹ ti⁻hmaah⁻ kiyh¹. ⁷ Hi⁻ Dio jmee⁺ hii⁻ tii⁻ kyah¹ hnäh¹ hi⁻ ni⁻ sa⁺ lä⁻ngëeh⁻ hnäh¹ ha⁻ koh⁻ jiih¹ jmeey⁺. Kyaah¹ lä⁻ja⁻, mo⁻so⁻ jeh⁻ hoh⁻ hnäh¹ hi⁻ jä⁺ koo⁻ hweh⁻ huud⁻së⁻ kyah¹ hnäh¹, ta⁺la⁺ kih¹ he⁻ ma⁻laah⁻ hnäh¹ koo⁻ kyaah¹ Cristo Jesús.

⁸ Ta⁺ jyoh⁻ ko⁻taa⁻ jwëehn⁻ hnäh¹ øøhn¹, kye⁻ hnäh¹ huud⁻së⁻ kih¹ he⁻ la⁺ ba⁺: kih¹ he⁻ la⁺ dsoo⁻, kih¹ lä⁻jë⁺ he⁻ jmää⁻, lä⁻jë⁺ he⁻ llu¹, lä⁻jë⁺ he⁻ na⁻jngih⁻, lä⁻jë⁺ he⁻ tih⁻ dsë⁻ jne⁻, lä⁻jë⁺ he⁻ hii⁻ juu¹ kih¹. Kye⁻ hnäh¹ huud⁻së⁻ kih¹ lä⁻jë⁺ he⁻ la⁺ he⁻ ga⁻tëe⁺ jne⁻ jmeen⁻ juuh⁻ kih¹. ⁹ Ja⁻ høøh⁻ hnäh¹ he⁻ ma⁻heehn⁻ hnäh¹, he⁻ ma⁻mi⁻tëeh⁻ hnäh¹ kin⁻, he⁻ ma⁻nuuh⁻ hnäh¹ kin⁻, hi⁻ he⁻ ma⁻jëeh⁻ hnäh¹ jmeen⁻. Hñii⁻ Dio hi⁻ jmee⁺ hii⁻ tii⁻ jnän⁻, hi⁻ he⁻ na⁻ kyaah¹ hnäh¹.

Ga⁻tih¹ dsë⁻ Paa⁺ kih¹ he⁻ ga⁻hyoyh¹ kuu¹

¹⁰ Peer⁺ jëë⁻ dsën⁺ ta⁻ la⁺ kih⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ lă⁺ jëë⁺ hnăh⁺. Wa⁺ la⁺ lă⁺ ja⁻.

' jnăn⁺, na⁺ he⁻ ma⁻ kwah⁺ hnăh⁺ be⁺ kin⁺ ka⁻ lăh⁺ lă⁻ hmëë⁺. Ma⁻ ba⁺ jnă⁺ he⁻ ma⁻ lle⁺ hoh⁺ jnă⁺, pero he⁻ sa⁺ ga⁺ kwa⁺ jă⁺ ba⁺ kyah⁺ hnăh⁺ he⁻ ma⁻ jmeeh⁺ hnăh⁺ be⁺ kin⁺.
¹¹ Jă⁺ kih⁺ he⁻ lla⁻ kyaan⁺ he⁻ ma⁻ jwëëhn⁺ hnăh⁺ lă⁻ na⁻. Ma⁻ lă⁻ tēēn⁻ kwan⁺ be⁺ kih⁺ hñiin⁺. Chaa⁻ ba⁺ jnă⁺ llu⁺ kih⁺ wa⁺ he⁻ cha⁻ he⁻ he⁻ dsa⁻ ngëēn⁺.
¹² Ma⁻ kyuu⁺ ba⁺ jnă⁺ hee⁻ ja⁺ he⁻ tă⁻ ñeen⁺ hi⁻ lă⁻ koo⁻ ma⁺ cha⁻ cha⁻ miih⁻ kin⁺. Ma⁻ lă⁻ tēēn⁻ kwan⁺ be⁺ kih⁺ hñiin⁺ he⁻ chaan⁻ llu⁺ kih⁺ wa⁺ he⁻ cha⁻ he⁻ he⁻ dsa⁻ ngëēn⁺, lă⁺ ma⁺ kyohn⁺ hi⁻ lă⁻ koo⁻ ma⁺ na⁻ kën⁺. Kwee⁻ ba⁺ jmee⁺ lă⁺ ma⁺ dsa⁻ chaa⁺ kin⁺, o lă⁻ koo⁻ ma⁺ sa⁺ cha⁻ go⁻ te⁻.
¹³ Kih⁺ ga⁺ lă⁺ jë⁺ ba⁺ lihn⁺ lla⁺ dsëēn⁺ kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Cristo hi⁻ ngë⁻ kyaah⁺ jnă⁺.

¹⁴ Pero ma⁺ ra⁺ he⁻ ga⁺ jmeeh⁺ ba⁺ hnăh⁺ llu⁺, ga⁺ kwah⁺ hnăh⁺ he⁻ hnoon⁺ lă⁺ ma⁺ ga⁺ jëēn⁺ wii⁺.
¹⁵ Neh⁺ ba⁺ hnăh⁺ ha⁻ lă⁻ ga⁺ la⁺ lă⁺ ma⁺ to⁻ nē⁺, lă⁺ ma⁺ ya⁺ hëēn⁺ hwa⁺ Macedonia ma⁺ na⁻ kwan⁺ ju⁺ hmëë⁺. Ni⁺ koo⁻ gwah⁺ sa⁺ ga⁺ jmeey⁺ be⁺ kin⁺, ma⁺ la⁺ hnăh⁺ ba⁺ ga⁺ jmeeh⁺ hnăh⁺ ko⁻ jøh⁺ kyaah⁺ jnă⁺, cha⁻ he⁻ ga⁺ kwah⁺ hnăh⁺ hi⁻ cha⁻ he⁻ ga⁺ hñah⁺ hnăh⁺ ka⁻ lăh⁺.
¹⁶ Jă⁺ koo⁻ hă⁺ ga⁺ cheh⁺ hnăh⁺ lă⁺ jë⁺ he⁻ ma⁻ jmee⁺ bii⁺ kin⁺ lă⁺ ma⁺ gyan⁺ jwii⁻ Tesalónica.
¹⁷ Hi⁺ jă⁺ he⁻ koo⁻ jøøn⁺ he⁻ hyohn⁺ kyah⁺ hnăh⁺. He⁻ hnoohn⁺ ha⁻ lă⁻ jee⁺ lă⁺ jnă⁺ cha⁻ ga⁺ miih⁻ ta⁻ llu⁺ kyah⁺ hnăh⁺ cha⁺ nē⁺ Dio.
¹⁸ Ma⁻ ngëē⁺ ma⁻ hyohn⁻ ha⁻ koh⁺ te⁺ he⁻ lle⁺ kih⁺ hyohn⁺, lă⁺ jiih⁺ ma⁻ ngëē⁺ ga⁺, na⁺ he⁻ ma⁻ tēēhn⁺ kuu⁺ he⁻ ma⁻ cheh⁺ hnăh⁺ kyaah⁺ Epafrodito. He⁻ na⁻ hii⁻ mi⁻ jwii⁻ kih⁺ Dio, he⁻ na⁻ ba⁺ heeyh⁻, hi⁺ he⁻ na⁻ ba⁺ tih⁻ dsëy⁺.
¹⁹ Dio kyaan⁺ kwa⁺ ka⁻ lăh⁺ he⁻ jmee⁺ bii⁺ kyah⁺ hnăh⁺, jëēh⁺ cha⁻ ba⁺ lă⁺ jë⁺ gyuu⁺ he⁻ sa⁺ lla⁺ jih⁺ koh⁺ he⁻ hñah⁺ jne⁺ kih⁺ Cristo Jesús.
²⁰ Lă⁺ jë⁺ joh⁺ jmii⁺ cha⁻ wa⁺ la⁺ juu⁺ kih⁺ Dio hi⁻ lăa⁺ Tăa⁺ jnăn⁺. Wa⁺ la⁺ lă⁺ ja⁻.

²¹ Jmee⁺ Dio kih⁺ lă⁺ jëë⁺ hi⁻ na⁻ jngëē⁺ hi⁻ lăa⁺ koo⁻ kyaah⁺ Cristo Jesús. Hi⁺ lă⁺ jëë⁺ øøh⁺ jne⁺ hi⁻ tăah⁺ kyaah⁺ jnă⁺ la⁻, jmeey⁺ Dio kyah⁺ hnăh⁺. Hi⁺ ga⁺ lă⁺ jëë⁺ ba⁺ dsa⁻ hi⁻ na⁻ jngëē⁺ jmee⁺ Dio kyah⁺ hnăh⁺ ka⁻ lăh⁺. Hi⁺ cha⁻ ga⁺ miih⁻ lle⁺ dsëy⁺ hnăh⁺ lă⁺ jëë⁺ hi⁻ tăah⁺ cha⁺ neh⁺ kih⁺ César.

²² Wa⁺ mi⁻ jăa⁺ Jesucristo Dsa⁻ jøøh⁺ jnăn⁺

Colosenses

Juu' la- ga' si' Paa' kih' 00h' jne' hi-
chaa- Colosas

¹ Jna' Paa' laan' apóstol kyaah' Jesucristo
lá' hyoh- dsé' Dio. Kyaah' Timotä 00h'
jne' siin' kyah' hnäh', ² hi- tääh' jwii-
Colosas. Laah' hnäh' na' jngée' hi- mi- teh'
ba' hnäh', kih' he- ma' laah' hnäh' koo-
kyaah' Cristo. He- ja- ngiin' kih' Dio hi- laa'
Tää' jnan' hi- ngiin' kih' Jesucristo Dsa- j00h'
' jnan', wa' kway' lá' jé' he- llu' kyah' hnäh'
hi- wa' jmeey' hii' ti' kyah' hnäh'.

Ga' kwa' Paa' ti' hmaah' kih' Dio
³ Lá' jé' jiih' má' ngii' jnaäh' kyah' hnäh',
kwa- jnaäh' ti' hmaah' kih' Dio, Jmii-
Dsa- j00h' jnan' Jesucristo. ⁴ Jééh' má' tēéh'
jnaäh' juu' he- má' dsó' hoh' hnäh' kih'
Cristo Jesús hi- hnaah' hnäh' lá' jéé' hi-
na' jngée'. ⁵ Jmeeh- hnäh' lá' ja-, jēéh'
ma- cha- ba' o- j0h- dsé' kyah' hnäh' he-
hnaah' hnäh' heeh' he- h00' Dio gyuuu'
jmi- gyuu'. Ga' nuuh- ba' hnäh' ha- lá'
la' he- o- j0h- dsé' la- lá' má' ga' heeh'
hnäh' ju' dsó', ja- ba' ju' hmēé' kih' Cristo.
⁶ Ga' loo' juu' na' lá' ga' té' jee' tääh' hnäh',
ja- ba' lá' koo- ngoo' lá' kaa- lá' juh' jmi-
gyuu'. Hi- lá' kaa- jee' dsa- kway' juu'
na', le' llu' kih' dsa- hi- lá' ja- ngoo'
ba' ta' cha' né', ja- ba' lá' koo- ga- lá' kyah'
hnäh' lá' má' to- né' ga' nuuh- hnäh' hi-
ga' lá' ngēéh' hnäh' ha- koh' sa' llu' dsé' Dio
kyaah' jne'. ⁷ Ga' lá' tēéh' ba' hnäh' juu' na-
lá' má' ga' hlēéh' Epafra hnäh', 00h' jne' hi-
hnää' jnaäh', hi- jmee' ta' k0- j0h' kyaah'
jnaäh' hi- mi- te' bih' lá' jé' ta' kih' Cristo,
jee' kyah' hnäh' ka- lāh'. ⁸ Hi- he' ga' jmeeh'
juu' kyaah' jnaäh' he- tääh' hnäh' hnaah'
hnäh' 00h' kyaah' be' kih' Jmi- lle' Na' jngii'
'.

Ga' ngii' Paa' kih' Dio mah' kway' be'
kih' 00h' jne'

⁹ He- ja- lá' má' ga' tēéh' jnaäh' juu' kyah'
hnäh' sa' má' ta' jnaäh' ngii' jnaäh' kih' Dio
mah' wa' kwēeyh' hnäh' hu' dsé' llu' he-
já' gyuuu', lá' jwé' ja- lá' neh' hnäh' kwee-
ha- lá' hn00y' hñiiy'. ¹⁰ Lá' ja- ngii' jnaäh'
kyah' hnäh' mah' go' taah' hnäh' lá' koo-

lle' kih' hi- laa' kyaah' Dsa- j00h' jnan',
hi' jmeeh' hnäh' tääh' ba' lá' jé' he- tih-
dséy'. Ma' ja- ga' jmeeh' hnäh' lá' jé' he-
llu' jmah' hi' lá' kyuuu' hnäh' Dio cha-
ga' miih- koo- há' koo- há'. ¹¹ Hi- wa' tēéh'
hnäh' be' kih' Dsa- j00h' jnan' hi- cha-
ga- lá' jé' be' kih' mah' kwēéh' hoh' hnäh'
kih' lá' jé' he- dsa- ngēéh' hnäh' hi' lá' j0h-
hoh' hnäh' cha- ga' miih- kyaah' dsa-. ¹² Hi-
wa' jéé- hoh' hnäh' kwa' hnäh' ti' hmaah'
kih' Dio hi- laa' Tää' jnan' hi- ga' mi' lluu'
jne' mah' hñah' jne' heen' jee' oo' ya' jwii'
jee' jna' wa' je- k0- j0h' kyaah' jee' lá' jéé'
hi- na' jngée'. ¹³ Jēéh', ga' láäy' jne' he- má'
t00hn' jee' na- h00- jee' má' jmee' hi- sa- l-
lu' hih' jnan' hi- ga' taayh- jne' goo- Jooy'
hi- hnäy' cha- miih- mah' hi- he' ba' jää'
jne' lá' hih' kiyh'. ¹⁴ Ga' láäy' jne' ta- la' kih'
Jooy' hi- ga' tuu' jma- kih'. Kyaah' he- ja-
ga' koo' dséy' kih' dso' kye- jnan'.

Jaa- Cristo ba' laa' j00h' kih' jee' lá' jéé'

¹⁵ Cristo laa' koo- heeh' kyaah' Dio hi- sa'
tēé' jne' jēén'. Jää' ba' ma- chaay-, he- ja-
laay' to- né' kih' he- ja- ga' ga' n00'. ¹⁶ Ta- lá-
kih' Cristo ga' jmee' Dio ga' lá' jé' go- te-
he- cha-. Ga' jmeey' lá' jé' he- cha- gyuuu'
hwa', lá' jé' he- jna' kyaah' he- sa' jna'.
Ga' jmaäy' lá' jéé' nēé' dsa- ta' hi- mäh',
hi- kaah'. K0- j0h' kyaah' Jooy', ga' jmeey'
ga' lá' jé' ba' he- cha- hi- ga' lá' jé' ba' la'
kih' Jooy' ka- lāh'. ¹⁷ Ma- gya' bih' jää', ja- ga'
ga- lá' lá' jé' he- cha- hi- kyaah' be' kiyh'
ngoo' ba' na' jna' ga' lá' jé' he- ga' jmeey'.
¹⁸ Hi- he' na- kye- né' kih' gwah'. Hñii'
bih' laay' to- né' jee' kih' jee' lá' jéé', hi-
hñii' bih' hi- ga' lá' jiih' to- né' jee' kih' hi-
na' juu', mah' lá' ja- leey' j00h' kih' jee'
lá' jéé'. ¹⁹ Jēéh', ga' tih' ba' dsé' Dio he-
laa' Cristo kwee- lá' koo- laay' hñiiy'. ²⁰ Hi-
ga' tih' ba' dséy' he- ga' jeeyh- juu' he-
ma' cha- gyuuu' hwa'. Ga' mi' llay' go- te-
he- má' ää- jne' kiyh', ta- lá' kih' Cristo
hi- ga' tuu' jma- kih' ds0h' hma- cru' mah'
lá' ja- hii' ti' jnan' kyaah' Dio.

²¹ Jää' má' laah' hnäh' lá' koo- dsa- chaa-
uu', sa' má' jwah' hnäh' kyaah' Dio. Jēéh',
hu' dsé' hñiih' jmah' ba' má' kye' hnäh',
hi- he' hñiih' jmah' ba' má' jmeeh- hnäh'.
Pero na' má' jēéh' bih' juu' kyah' hnäh',

²² ta⁻la⁻ kyaah¹ jmi⁻ngo¹ kih¹ Jesús. Ga⁻juuy¹ mah¹ mi⁻jnaäy¹ hnäh¹ na⁻jngëeh¹ hnäh¹ cha⁻nëy¹, mo⁻so⁻ cha⁻ dso⁻kye⁻ kyah¹ hnäh¹ hi⁻ mo⁻so⁻ cha⁻ ga⁻ he⁻ na⁻bääh¹ hnäh¹ ni⁻ mi⁻h⁻. ²³ Pero hnø¹ lä⁻ ma⁻dsoo⁻ na⁻ ba⁻ hoh¹ hnäh¹ kih¹ Jesús hi⁻ ta⁻ wa⁻ gaa⁻ hoh¹ hnäh¹ o⁻jöh¹ dsë⁻ he⁻ kye⁻h¹ hnäh¹ kih¹ ju⁻hmëë⁻ he⁻ ma⁻nueh¹ hnäh¹, ja⁻ba⁻ ju⁻hmëë⁻ kih¹ Jesús he⁻ kwa⁻ dsa⁻ lä⁻kaa⁻ lä⁻juh¹ jmi⁻gyuu⁻. Hi⁻ lä⁻ja⁻ jnä⁻ ka⁻läh¹ na⁻hñaan¹ kwan¹ ju⁻hmëë⁻ na⁻.

Ga⁻kwa⁻ Paa⁻ juu⁻ he⁻ ma⁻ na⁻hmää¹ jää⁻

²⁴ Chaa⁻ ba⁻ jnä⁻ llu⁻ kih¹ he⁻ jëen⁻ wi⁻ kyah¹ hnäh¹. Hi⁻ ngoo⁻ ba⁻ jnä⁻ jëen⁻ wi⁻ kyaah¹ jmi⁻ngo¹ kin¹ mah¹ lä⁻ja⁻ hña⁻ ha⁻ koh¹ wi⁻ he⁻ jëë⁻ Cristo kih¹ hi⁻ laa⁻ kyaay¹, jne¹ hi⁻ laa⁻ gwah¹ kiyh¹. ²⁵ Hi⁻ ga⁻hña⁻ Dio jnä⁻ mah¹ kwan¹ be⁻ kih¹ gwah¹. Ga⁻jmeey⁻ mada⁻ he⁻ mi⁻jnaän¹ na⁻hña⁻ lä⁻jëë⁻ juu⁻ kiyh¹ jee⁻ kyah¹ hnäh¹. ²⁶ Ma⁻ na⁻hmää¹ ba⁻ juu⁻ ja⁻ llo⁻joo⁻. Pero na⁻ ma⁻mi⁻jnaäy⁻ juu⁻ ja⁻ kih¹ hi⁻ na⁻jngëë⁻ kyaay¹. ²⁷ Kih¹ hi⁻ he⁻ ba⁻ ga⁻tih¹ dsë⁻ Dio mi⁻jnaä⁻ juu⁻ he⁻ ma⁻ na⁻hmää¹. Peer⁻ jnaah¹ la⁻ juu⁻ ja⁻ kih¹ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa⁻ judiu⁻, he⁻ jäh¹ lä⁻la⁻: Cristo jmee⁻ ko⁻jöh¹ kyaah¹ jne⁻. He⁻ja⁻ na⁻ kye⁻ jne⁻ o⁻jöh¹ dsë⁻ dsa⁻tooh⁻ jne⁻ ya⁻jwii¹ kiyh¹.

²⁸ He⁻ja⁻ na⁻ kwa⁻ jnääh¹ juu⁻ la⁻ kih¹ lä⁻jëë⁻ dsa⁻. Hlëëh¹ jnääh¹ hi⁻ mi⁻tëë⁻ jnääh¹ dsa⁻, kyaah¹ cha⁻mi⁻h⁻ hu⁻dsë⁻ llu⁻, mah¹ ngëë⁻ jnih¹ kih¹ Dio lä⁻jaa⁻ lä⁻jaay⁻, lluy⁻ go⁻te⁻, laay¹ ko⁻ ba⁻ kyaah¹ Cristo Jesús. ²⁹ He⁻ja⁻ kwan¹ be⁻ jmeen⁻ ta⁻la⁻, kyaah¹ be⁻ he⁻ kwa⁻ Cristo. Ha⁻ koh¹ be⁻ sa⁻ cha⁻ kih¹ hi⁻ kyah¹ jnä⁻.

2

¹ Hnoon¹ lä⁻neh¹ hnäh¹ he⁻ jmeen⁻ ta⁻la⁻, lä⁻jiih¹ jee⁻ le⁻, he⁻ llu⁻ kyah¹ hnäh¹, hi⁻ kih¹ lä⁻jëë⁻ hi⁻ tääh¹ Laodicea ka⁻läh¹ hi⁻ lä⁻ja⁻ kih¹ lä⁻jëë⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻jëë⁻ jnä⁻. ² Lä⁻ja⁻ jmeen⁻ mah¹ wa⁻ cha⁻ cha⁻ga⁻mi⁻h⁻ be⁻ kih¹ lä⁻jëë⁻, hi⁻ hnoon¹ wa⁻ hñaäy¹ øy⁻h⁻ mah¹ wa⁻ le⁻ ko⁻ ba⁻ hu⁻dsë⁻ kih¹ jee⁻ lä⁻jëë⁻. Hi⁻ hnoon¹ wa⁻ lä⁻ngëëy⁻ na⁻hña⁻ lä⁻jëë⁻ mah¹ kwa⁻ jwë⁻ lä⁻kyuuy⁻ he⁻ ma⁻ na⁻hmää¹ kih¹ Dio, hi⁻ he⁻ he⁻ Cristo. ³ Jaa⁻ hñii¹ bih¹ cha⁻ hu⁻dsë⁻ llu⁻ kiyh¹. Jaa⁻ hñii¹

bih¹ ngëëy⁻ ga⁻lä⁻jë⁻ go⁻te⁻. He⁻ja⁻ ba⁻ kyeë⁻ jnän¹ cha⁻ga⁻mi⁻h⁻ pero na⁻hmää¹ ba⁻ he⁻ja⁻ ta⁻ko⁻jiih¹ sa⁻ ga⁻ ma⁻heeh¹ jnih¹. ⁴ Ma⁻jwëëh¹ hnäh¹ lä⁻ja⁻ mah¹ ni⁻ jaa⁻ sa⁻ mi⁻gaa⁻ hnäh¹ kyaah¹ juu⁻ na⁻hñaah¹ ha⁻ lä⁻jee⁻ leey⁻h¹ hnäh¹. ⁵ Ma⁻ke⁻ sa⁻ gyan⁻ kyaah¹ hnäh¹ ko⁻jöh¹, ma⁻ra⁻ he⁻ lle⁻ ba⁻ dsën⁻ hnäh¹. Peer⁻ chaan⁻ llu⁻ kih¹ he⁻ ma⁻nuun¹ tääh¹ hnäh¹ kwee⁻ kyaah¹ ko⁻ nëë⁻ ba⁻ hu⁻dsë⁻, hi⁻ lä⁻ja⁻ ngoo⁻ ba⁻ dsoo⁻ hoh¹ hnäh¹ kih¹ Cristo.

Juu⁻ kih¹ Cristo ba⁻ jmää¹ jnän⁻

⁶ Heh¹ lä⁻ja⁻, ja⁻ba⁻ lä⁻ko⁻ ga⁻heeh¹ hnäh¹ kih¹ Jesucristo Dsa⁻jöh¹ jnän⁻, ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ go⁻nää⁻ hnäh¹ kyaay¹ ta⁻ cha⁻në⁻. ⁷ Hnø¹ jäh¹ hnäh¹ ko⁻ hweh⁻ kyaay¹. Lä⁻jwë⁻ ja⁻, leeh¹ hnäh¹ lä⁻koh¹ chaah¹ hma⁻ he⁻ ma⁻chooh⁻ jmoo⁻. Lä⁻ja⁻ lä⁻cha⁻ be⁻ kyah¹ hnäh¹ go⁻nääh¹ hnäh¹ ta⁻ cha⁻në⁻ lä⁻koh¹ ga⁻mi⁻tëë⁻ dsa⁻ hnäh¹. Hi⁻ hnø¹ kwah¹ hnäh¹ cha⁻mi⁻h⁻ ti⁻hmaah¹ kih¹ Dio.

⁸ Leeh¹ hnäh¹ mah¹ ni⁻ jaa⁻ sa⁻ mi⁻gaa⁻ hnäh¹ kyaah¹ juu⁻ kaah¹ lä⁻ko⁻ gwa⁻ hu⁻dsë⁻ kih¹ dsa⁻. Sa⁻ jmää¹ ta⁻ juu⁻ he⁻ ma⁻tëë⁻ dsa⁻ hlëëh¹ kih¹ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻. Sa⁻ gwa⁻ kih¹ Cristo juu⁻ ja⁻.

⁹ Jëëh¹, ja⁻ba⁻ lä⁻ko⁻ laa⁻ hñii¹ Dio, ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ laa⁻ Cristo hi⁻ ga⁻lëë⁻ ngo⁻. ¹⁰ Hi⁻ lä⁻jë⁻ go⁻te⁻ he⁻ cha⁻ kih¹ Dio, la⁻ kyah¹ hnäh¹ ka⁻läh¹ kih¹ he⁻ ma⁻laah¹ hnäh¹ ko⁻ kyaah¹ Cristo hi⁻ kye⁻ në⁻ kih¹ jee⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻ laa⁻ ta⁻ juuh⁻ hi⁻ chaa⁻ gyuu⁻. ¹¹ Hi⁻ kih¹ he⁻ ma⁻laah¹ hnäh¹ ko⁻ kyaay¹, he⁻ja⁻ la⁻ lä⁻ko⁻ he⁻ ga⁻wih¹ jmi⁻ngo¹ kyah¹ hnäh¹. Pero sa⁻ la⁻ lä⁻ko⁻ tëë⁻ dsa⁻ jmee⁻. Cristo ba⁻ ga⁻jñuuh¹ he⁻ hliih¹ he⁻ ma⁻ hä⁻ tuh⁻ hoh¹ hnäh¹, he⁻ja⁻ ma⁻laah¹ hnäh¹ kwaan¹ lä⁻ko⁻ he⁻ ga⁻wih¹ jmi⁻ngo¹ kyah¹ hnäh¹ lä⁻ hnøy¹ hñiiy⁻. ¹² Hi⁻ lä⁻ ma⁻ ga⁻saah¹ hnäh¹ jmi⁻, lä⁻ko⁻ he⁻ ga⁻haah¹ hnäh¹ kyaay¹ hi⁻ ga⁻lä⁻jiih¹ hnäh¹ ka⁻läh¹ kyaay¹, lä⁻llu⁻ he⁻ ma⁻dsoo⁻ hoh¹ hnäh¹ cha⁻ba⁻ be⁻ kih¹ Dio he⁻ kyaah¹ ga⁻mi⁻jiiy⁻h⁻ Cristo jee⁻ kih¹ hi⁻ na⁻juu⁻. ¹³ Hi⁻ lä⁻ko⁻ ma⁻ tääh¹ hnäh¹ na⁻juuh¹ hnäh¹ kwaan¹ kih¹ dso⁻kye⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻ na⁻wih¹ jmi⁻ngo¹ kyah¹ hnäh¹, Dio ga⁻mi⁻jiih¹ hnäh¹ ko⁻jöh¹ kyaah¹ Cristo. Ga⁻kooy¹ dsëy⁻ kih¹ lä⁻jë⁻ dso⁻kye⁻ jnän⁻. ¹⁴ Ga⁻mi⁻llaay⁻ go⁻te⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ ma⁻

hnäh' jnän', he- ga'hlääh' jne' kih' ley. Joh' dsoo' sa' ma' bääh' jne'. Pero Dio ga'jmeē' ta' koo' he- ja-, lä' koo- he- ga'hooy' dsoh' hma' cru' ba'. ¹⁵ Hi' ga'jmää' Dio ta' koo' lä'jēē' hi- laa' ta' juuh' hi- chaa- gyuuu' 'ga'mi' kwayh' kih' hi- he' cha'nē' lä'jēē'. Ga'liyh' ga'lla'dsēy' kyaah' he- ga'juu' Cristo dsoh' hma' cru'.

Mo'so' jmää' jnän' nuuh' ma' gyuh-

¹⁶ Kih' he-ja- ba' na-, ni' jaa- sa' wa' kye- kwaan- ha- lä' kuh-huh' hnäh' ni' kih' he- sa' jmeeh- hnäh' jmi' he- tēy' 'jmeey' o sa' jmeeh- hnäh' juuh- kih' lä' ma' heeh' sih- o kih' jmi' he- tēh- dsa- dsē'. ¹⁷ Lä'jē' he- ma' gyuh- ja-, koo- ga'mi' jnää- miih- ha- lä' la' kih' ju'dsoo' he- ja-ga'ja'. Pero Cristo ba' he' hi- laa' ma'ra' ju'dsoo' ja'. ¹⁸ Hi' leh' ba' hnäh' jneeh' cher'mah' mi'teh' hnäh' kih' Cristo. He-ja- ta' kwa- hnäh' jwē' kih' ni' jaa- hi- jnuuh' he- ja- kyah' hnäh'. Dsa- he', jmää' hñii' hwaā' pero he- jmeē' bih' ja- hi' jmeey' juuh' kih' ángele ka-läh'. Hi' jäh' cha- he- ma' jēy' he- gwa' gyuuu' 'Hi' jmääy- hñiiy' jōyih' kyaah' hu'dsē- kih' dsa- ta' jmah' ba'. ¹⁹ Hi- he', sa' laa' koo- kyaah' Cristo hi- kye- nē' jnän'. Pero lä'jaa- lä'jaa- jne' na'ku- na'chah' jne' kyaah' Cristo, laa' jne' lä'koo- jaa- dsa- ba'. Lä'jwē' ja-, tēē' jne' be' he- kwa' Dio mah' dsa'nøø' jne' ta' cha'nē'.

²⁰ He- ma-laah' hnäh' koo- kyaah' Cristo, he-ja- la' lä'koo- he- ga'juuh' hnäh' kō-jōh' kyaayh' mah' mo'so- na'jnää' hnäh' kih' nuuh' ma' gyuh- he- cha- jmi-gyuu' la-. He-ja- mo'so' cha- he- kih' he- jmeeh' hnäh' he' kih' nuuh' ja-, ²¹ lä'koo- jäh' dsa-: "Ta' koo'h' he- na-, ta' kuh- he- na-, ta' sooh' he- na-." ²² He- lla' ba' lä'jē' he- ja- jee' koo'jmeē- jne'. Hi' lä'jē' nuuh' ja-, he- ga'lla' dsa- jmi' gyuu' ba' ja- lä'koo- la' hu'dsē- kiyh'. ²³ Heh' nuuh' ja-, dsoo' ba' mi' jnää' lä'koo- he- kye- hu'dsē- llu'. Jēh' kyaah' he- ja-, jmeē' dsa- lä'koo- he- hnaayh' Dio, hi' jmääy- hñii' hwaā' hi' heeyh- hñiiy' wih' ka-läh'. Pero ni' miih- sa' jmää' jnän' nuuh' ja- mah' lää' jne' kih' he- hee' dsē' jmi' ngo' jnän'.

3

¹ Lä'llu' he- ma-lä'jiuh' hnäh' kyaah' Cristo, he-ja- kye' hnäh' hu'dsē- kih' he- cha- jee' oo' ya'jwii', jee' gya' Cristo jwoo' ra'lluu' kih' Dio. ² Wa' lle' hoh' hnäh' he- cha- gyuuu' ba', mo'to' hnooh- ga' hnäh' he- cha- jmi-gyuu' la-. ³ Jēēh', ma-na'juu' ba' hnäh' kih' jmi-gyuu' la- hi' chaa- ba' hnäh' kō-jōh' kyaah' Cristo jee' gya' Dio ma'ke' na' hmaā' he- ja- jnän' jmi' na'. ⁴ Pero wa'ra- ga'lä'jnää' Cristo hi- jmeē' chaa- jne', ma'ja- lä'jnää' jne' tō-jlēē- nih' kō-jōh' kyaayh'.

Wa' ben' lä'jē' he- hñiih' mah' dsa'nøøø' 'kyaah' he- llu' ba'

⁵ He-ja- tu' hnäh' lä'jē' he- hñiih' 'he- jmeeh- hnäh' jmi-gyuu' la-. Hnäh' dsa-mē' dsa-nuuh- ta' kaa' wa' hi- cha- hi-, ta' mi' sah' hnäh' hñaa'h', ta' jmeē- hnäh' he- ngii' jmi' ngo' kyah' hnäh' ni' he- ga' jyoh' he- hee' hoh' hnäh'. Ta' hnooh- hnäh' leh' hnäh' lä'jē' he- ga' cha-. Jēēh' lä'koo- he- ja- ba' laa' dio kyaah' hnäh' cher'mah' jmeeh- hnäh' lä-ja-. ⁶ Kih' he- hñiih' na- gwa' ya-jēē' dsē' Dio kyaah' hi- chaa'h'. ⁷ Lä'jē' he- na- ga'jmeeh' hnäh' lä'koh' ma' tääh' hnäh' jää'. ⁸ Pero na' mo'to' jmeē- hnäh' lä'jē' he- la-: he- ya-jēē' hoh' hnäh', he- lleē' hnäh', he- hñaa- hoh' hnäh' kyaah' dsa-, he- hlēēh' hnäh' wih' kih' dsa-, he- hlēēh' hnäh' juu' hñiih'. ⁹ Ta' juu' kih' dsa-kyaah' hnäh', jēēh' ma-jnuuh' hnäh' kih' lä'jē' he- ma' jmeeh- hnäh' jää'. ¹⁰ Hi' ga'lōøh' hnäh' jmeeh' he- llu' ba'. He-ja- la' lä'koo- he- ma-kyeh' hnäh' hñiih' hmēē'. Hi' ngoo' dsa- lä'hmēē' hnäh' koo- jmi' koo- jmi' kih' he- mi-tēē' hnäh' cha' ga'miih- mah' leeh' hnäh' lä'koo- laa' hi- ga'jmää' jne'. ¹¹ Hñi' hi- laa' koo- kyaah' Cristo sa' cha- he- jmeē' cher'mah' laay' judiu, o sa' laay' judiu, cher'mah' ga'wih' jmi' ngo' kiyh' o sa' ga'wih', cher'mah' laay' jaa- hi- sa' kyuuu- o jaa- hi- chaa- uu', cher'mah' na-hnēy' jmeey' ta' kih' dsa- o cher'mah' sa' na-hnēy'. Koo' ba' he- kyeē' kih' jee' lä'jēē'. Cristo ba' he' hi- jōøh' kih' jee' lä'jēē', hi- he' ba' hi- cheh' kyaah' jne'.

¹² He-ja- go-taah' hnäh' lä'koo- lle' kih' hi- na-lleeh' kyaā' Dio. Jēēh' ma' na-jngēē

'jné' hi' hnääh' jné' cha' miih'. He' ja' wa' lä' nih' hoh' hnäh' kih' dsa' kyaah' hnäh', wa' llu' hoh' hnäh' kyaayh', ta' jmaä' hnäh' hñaah' kaah', jmee' hnäh' hwaah' kyaah' dsa' kyaah', hi' jmee' hnäh' jöh' hoh' hnäh' kyaayh'. ¹³ Kwëäh' hoh' hnäh' kih' dsa' kyaah' hnäh'. Cher' mah' chaa' jaa' hi' ga' hlääh' kyah' hnäh', ki' hnäh' hoh' kiyh'. Hi' jmee' hnäh' jöh' hoh' hnäh' kih' dsa' kyaah', ja' ba' lä' koo' ga' jmee' Jesús jöh' dsé' kyaah' jné'. ¹⁴ Koo' ba' he' kyeé' kih' jee' lä' jé'. He' hnaah' hnäh' ööh' hnäh'. Jëéh' he' hnääh' jné' ööh' lä' tääh' jné' jmeen' lä' jé' he' lle' kih'.

¹⁵ Kwa' hnäh' jwé' jmee' Dio hi' ti' jee' kih' 'lä' jëé' hnäh'. Jëéh' ga' tëëyh' hnäh' mah' go'taah' hnäh' hii' ti' kyah' hnäh' lä' llu' he' laah' hnäh' koo' ba' jee' lä' jëé' hnäh'. Hi' hnö' kwah' hnäh' ti' hmaah' kih' Dio. ¹⁶ Wa' ja' juu' kih' Cristo na' hñaah' lä' jëé' kyaah' hnäh'. Hi' kyaah' cha' miih' hu'dsë' llu', mi'tëé' hnäh' dsa' kyaah' hi' hlëéh' hnih' ka' läh'. Hi' kwa' hnäh' ti' hmaah' kih' Dsa' jööh' jnän' jee' häh' hnäh' kiyh' kyaah' salmo, kyaah' himno, kyaah' su' he' kwa' jmi' lle'. ¹⁷ Hi' ga' lä' jé' ba' he' jmeeh' hnäh', cher' mah' la' kyaah' juu', cher' mah' jmeeh' hnäh' ta', ja' jmeeh' hnäh' lä' hih' kih' Jesús Dsa' jööh' jnän' hi' kwa' hnäh' ti' hmaah' kih' Dio, ta' la' kiyh'.

Hnöö' dsa'tooh' jné' kwee' kyaah' ööh' jné'

¹⁸ Hnäh' dsa' më' hi' chaa' dsa' nüuh' kyaah', jmeeh' hnäh' he' kiyh', lä' koo' hnöö' Dsa' jööh' jnän'.

¹⁹ Hnäh' dsa' nüuh' hi' chaa' dsa' më' kyaah', wa' lä' hnaah' hnäh' dsa' më' kyaah' hnäh', ta' jmeeyh'.

²⁰ Hnäh' hi' laa' chih', hnöö' nuuh' hnäh' mada' kih' maa' tääh' kyaah' hnäh', jëéh' lä' ja' ba' tih' dsé' Dsa' jööh' jnän'.

²¹ Hnäh' hi' laa' cho' jmi' chih', ta' jmeeh' hnäh' chih' kyaah' ga' ngëé' jwëé' mah' sa' lä' meeh' dsé'.

²² Hnäh' hi' tääh' jmee' ta' kih' dsa', nüuh' hnäh' lä' jé' mada' he' jmeey' kyah' hnäh'. Hi' ja' ma' la' ta' ko' jiih' tääh' jëéy', lä' koo' jmee' hi' hnöö' ja' llu' kyaah' dsa'. Hnöö' kyeh' hnäh' koo' nëé' ba' hu'dsë' hi' hnöö' gah' hnäh' Dio.

²³ Ga' lä' jé' ba' he' jmeeh' hnäh', jmee' hnäh' lä' kaa' tuh' hoh' hnäh'. Lä' koo' he' jmeeh' hnäh' ta' kih' Dsa' jööh' jnän', ja' ma' la' kih' dsa' ta' jmah'. ²⁴ Ma' neh' ba' hnäh' he' hñaah' hnäh' heéh' hnäh' kih' Cristo Dsa' jööh' jnän'. Jëéh' hi' he' mi' hmaah' kyah' hnäh' lä' llu' he' jmeeh' hnäh' ta' he' kiyh'. ²⁵ Hi' kih' hi' jmee' ga' he' hlih', hyoyh' ka' läh' lä' koo' te' he' hlih' he' jmeey' ja'. Jëéh' sa' jëé' Dio hee' laa' dsa'.

4

¹ Cher' mah' tääh' hi' jmee' ta' kyah' hnäh', jmee' hnäh' kiyh' lä' koo' lle' kih', ta' jmeeyh'. Jëéh', ma' neh' ba' hnäh', ja' ba' lä' ja' chaa' dsa' juu' hnäh' hi' gya' gyuu' jmi' gyuu'.

² Ta' hwaah' hnäh' ngii' hnäh' kih' Dio. Ngii' hnäh' kiyh' tääh' hi' kwa' hnäh' ti' hmaah' kiyh'. ³ Ngii' hnäh' kyaah' jnääh' mah' nä' Dsa' jööh' jnän' jwé' kwa' jnääh' juu' kiyh'. Mah' mi' jnääh' jnääh' juu' kih' Cristo he' ma' na' hmaah' jää'. Jëéh' kwaan' kih' juu' na' hää' neh' ne' la'. ⁴ Ngii' hnäh' kih' Dio mah' kwan' juu' na' hñaah' lä' jëé' lä' koo' lle' kih'.

⁵ Hnöö' cha' hu'dsë' llu' kyah' hnäh' lä' ma' tääh' hnäh' kyaah' hi' sa' ma' heéh' juu' kih' Jesús. Hlëéh' hnih' na' lä' cha' jmi'. ⁶ Jee' llah' hnäh' juu' kyaayh', hlëéh' hnih' kyaah' juu' llu' jmah' ba' hi' kyaah' juu' he' toh' llu' kiyh'. Hi' hnöö' kyuu' hnäh' ha' lä' jëéh' hnäh' juu' kih' lä' jaa' lä' jaa'.

Ga' hih' Paa' juu' kih' dsa' kyaah'

⁷ Ööh' jné' Tiquico hi' hnääh' jné', dsöo' dsa' jmee' juu' kyah' hnäh' ha' lä' la' kin'. Ma' ra' he' mi' te' bih' kyaah' ta' kiyh' he' jmeey' ta' kih' Dsa' jööh' jnän' ko' jöh' kyaah' jnä'. ⁸ He' ja' cheé' jnih' jee' tääh' hnäh' mah' nuuh' hnäh' ha' lä' tööh' jnääh' jee' la', he' lä' ja' jëé' hoh' hnäh'. ⁹ Dsooy' kyaah' Onésimo, ööh' hi' hnääh' jné', hi' mi' te' kyaah' ta' kiyh'. Hi' laay' dsa' gooh' hnäh'. Lä' uu' hi' he' ngëé' juu' kyah' hnäh' lä' jé' ha' lä' la' jee' la'.

¹⁰ Aristarco hi' hää' neh' ne' ko' jöh' kyaah' jnä' jee' la', jmeey' Dio kyah' hnäh' hi' lä' ja' ka' läh' Marco hi' laa' jaa' ba'

ma⁻hyaa¹ ta⁻gyuu^h kyaay¹ kyaah¹ Bernabé.
Ma⁻jwë^hhn¹ hnäh¹ jää¹ ha⁻ lä⁻ jmeeh¹ hnäh¹
wa⁻ra⁻ ga⁻lloo¹ Marco. He⁻ja⁻ cher¹mah¹
ga⁻lloo¹ jee¹ na⁻, ja⁻ heeh¹ nhieh¹ llu¹. ¹¹Hi⁺
lä⁺ja⁻ Jesús hi⁻ chee⁻ Justo, jmee⁺ Dio kyah¹
hnäh¹. Lä⁺jëë⁺ hi⁻ he¹ laa¹ judiu. Sa⁺ chaa⁻
ga⁻ jñah¹ judiu jee¹ kih¹ lä⁺jëë⁺ hi⁻ kwa⁺ be¹
kin⁻ jwë¹ jee¹ chaa⁻ jne¹ kih¹ Dio. Ta⁺la⁺ kih¹
hi⁻ he¹, jmee⁺ jëë⁻ dsën⁺.

¹²Epafra hi⁻ laa¹ dsa⁻gooh¹ hnäh¹ jmee⁺
Dio kyah¹ hnäh¹. Hi⁺ jmeey⁺ ta⁺he¹ kih¹
Cristo ka⁻lä^h. Lä⁺jë⁺ jiih⁻ kway⁺ be¹ ngiiy⁺
kyah¹ hnäh¹ mah¹ wa⁻ cha⁻ be¹ kyah¹ hnäh¹
tää⁺ hi⁺ mah¹ ma⁻na¹lluuh¹ hnäh¹ jmeeh¹
hnäh¹ lä⁺jë⁺ he⁻ tih⁻ dsë¹ Dio. ¹³Jmeen⁺ ju
'dsoo¹ kiyh¹, he⁻ lle⁻ dsëy¹ hnäh¹ cha⁻ miih¹
hi⁻ lä⁻kye⁻ kih¹ øø^h jne¹ hi⁻ tääh¹ Laodicea,
kyaah¹ hi⁻ tääh¹ Hierápoli. ¹⁴Të⁺më⁺ hi⁻
chee⁻ Luca hi⁻ hnää⁺ jne¹, jmeey⁻ Dio kyah¹
hnäh¹ hi⁺ lä⁺ja⁻ jmee⁺ Dema ka⁻lä^h.

¹⁵Hi⁺ jmee¹ hnäh¹ Dio kih¹ øø^h jne¹ hi⁻
tääh¹ Laodicea hi⁺ kih¹ Ninfa ka⁻lä^h, kyaah¹
lä⁺jëë⁺ øø^h jne¹ hi⁻ dsa⁻nee⁺ cha¹neh⁻
kiyh¹. ¹⁶Ma⁻ngëë⁺ ma⁻heh⁻ hnäh¹ juu¹ he⁻
ma⁻siin¹ kyah¹ hnäh¹ la⁻, ta⁺ jmee⁻ hnäh¹
hñaa⁻ hoh¹, ja⁻ cheeh⁺ ka⁻lä^h juu¹ la⁻
kih¹ øø^h jne¹ hi⁻ tääh¹ Laodicea mah¹ hëy¹
ka⁻lä^h jee¹ oo⁺. Hi⁺ lä⁺ja⁻ hëh¹ hnäh¹ he⁻
ma⁻siin¹ kiyh¹ wa⁻ra⁻ ga⁻cheeyh⁻ ta⁺ kyah¹
hnäh¹. ¹⁷Hi⁺ chiih¹ Arquipo wa⁻ kway⁺ be¹
mi⁻tey¹ ta⁺ he⁻ ma⁻na⁻ hñaa¹ jmeey¹ kih¹
Dsa⁻jøø^h jnän⁻.

¹⁸Jnä⁺ Paa⁺ ma⁻siin¹ miih⁻ jee¹ ga⁻dsaa¹
juu¹ la⁻ kyaah¹ goon⁺. Dsooh⁻ hoh¹ hnäh¹
jnä⁺ hää¹ neh¹ ñe¹. Wa⁺ mi⁻ jää¹ Dio lä⁺jëë⁻
hnäh¹. Wa⁺ la¹ lä⁺ja⁻.

1 Tesalonicenses

He¹ la⁻ to⁻ nē⁻ je⁻ he⁻ ga⁻ si⁺ Paa⁺ kih⁺
 øøh⁺ jne⁺ hi⁻ chaa⁻ Tesalónica

¹ Jnā⁺ Paa⁺ kyaah⁺ Silvano kyaah⁺ Timotā⁺
 siin⁺ kih⁺ gwah⁺ jwii⁻ Tesalónica, hnāh⁺ hi⁻
 tāāh⁺ kyaah⁺ Tāā⁺ jnān⁻ hi⁻ kyaah⁺ Jesucristo
 Dsa⁻ jøøh⁺ jnān⁻. Ngii⁺ kih⁺ wa⁺ kway⁺ he⁻
 llu⁺ kyah⁺ hnāh⁺ hi⁻ wa⁺ jmeey⁺ hii⁺ tii⁺ kyah⁺
 hnāh⁺.

Ga⁻ kwa⁺ Paa⁺ ti⁺ hmaah⁺ kih⁺ Dio

² Dsooh⁻ ba⁺ dsē⁻ jnāāh⁺ kyah⁺ hnāh⁺ lā⁻ jē⁻
 jiih⁺ wa⁺ ra⁻ ga⁻ ngii⁺ jnāāh⁺ kih⁺ Dio, he⁻ ja⁻
 kwa⁻ jnāāh⁺ ti⁺ hmaah⁺ kih⁺. ³ Sa⁺ dsa⁻ ga⁻
 dsē⁻ jnāāh⁺ kwa⁻ jnāāh⁺ ti⁺ hmaah⁺ kih⁺ Dio
 hi⁻ lāa⁺ Tāā⁺ jnān⁻. Ja⁺ koo⁻ nēē⁻ ta⁺ llu⁺
 ma⁻ jmeeh⁺ hnāh⁺ kih⁺ he⁻ ma⁻ dsoo⁺ hoh⁺
 hnāh⁺ kih⁺, hi⁻ mi⁻ teh⁺ ba⁺ hnāh⁺ ta⁺ kyah⁺
 hnāh⁺ kih⁺ he⁻ hnaah⁺ hni⁺ cha⁻ mi⁺h⁺. Hi⁻
 kwēēh⁺ ba⁺ hoh⁺ hnāh⁺ kih⁺ he⁻ kyeh⁺ hnāh⁺
 o⁻ jøh⁺ dsē⁻ kih⁺ Jesucristo Dsa⁻ jøøh⁺ jnān⁻.
⁴ Jēēh⁺, lāah⁺ hnāh⁺ øøhn⁺ hi⁻ hnāā⁺ Dio
 cha⁻ mi⁺h⁺ hi⁻ ñē⁻ ba⁺ jnāāh⁺ he⁻ ga⁻ llee⁻
 Dio hnāh⁺. ⁵ Lā⁻ ma⁺ ga⁻ ngēē⁻ jnāāh⁺ ju⁺
 'hmēē⁺ kyah⁺ hnāh⁺, ja⁺ kyaah⁺ ma⁺ la⁻ juu⁺
 'ta⁺ jmah⁺. Ja⁺ kyaah⁺ cha⁻ mi⁺h⁺ be⁺ kih⁺
 Jmi⁺ lle⁻ Na⁺ jngii⁺ ba⁺ ja⁻. Sa⁺ cha⁻ ma⁺ kye⁺
 jnāāh⁺ jyoh⁺ hu⁺ dsē⁻. Juu⁺ na⁻ la⁻ ma⁺ ra⁻ ju⁺
 'dsoo⁺ jmah⁺ ba⁺. Hi⁻ ma⁻ ñēh⁺ ba⁺ hnāh⁺ ha⁻
 lā⁻ ga⁻ jmeē⁺ jnāāh⁺ jee⁺ tāāh⁺ hnāh⁺, kih⁺ he⁻
 hnāā⁺ jnāāh⁺ hnāh⁺.

⁶ He⁻ ja⁻ ga⁻ jmeeh⁺ hnāh⁺ ja⁻ ba⁺ lā⁻ koo⁻
 jmeē⁺ jnāāh⁺ hi⁻ lā⁻ koo⁻ ga⁻ jmeē⁺ Dsa⁻ jøøh⁺
 jnān⁻. Jēēh⁺, ma⁺ ga⁻ heēh⁺ hnāh⁺ juu⁺
 kih⁺, chaa⁻ ba⁺ hnāh⁺ llu⁺ ga⁻ jmeē⁺ Jmi⁺ lle⁻
 Na⁺ jngii⁺, ma⁺ ke⁺ ga⁻ jēēh⁺ hnāh⁺ cha⁻ mi⁺h⁺
 he⁻ wi⁺. ⁷ Heh⁺ he⁻ jmeeh⁺ hnāh⁺ lā⁻ ja⁻,
 ga⁻ nuu⁺ øøh⁺ jne⁺ hi⁻ tāāh⁺ hwa⁺ Macedonia
 hi⁻ hwa⁺ Acaya. He⁻ ja⁻ ja⁻ dsēy⁺ ga⁻ jmeey⁺
 ja⁻ ba⁺ lā⁻ koo⁻ jmeeh⁺ hnāh⁺. ⁸ Kwaat⁺ kyah⁺
 hnāh⁺ ga⁻ lloo⁺ juu⁺ kih⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnān⁻
 lā⁻ kaa⁺ hwa⁺ Macedonia hi⁻ Acaya. Hi⁻
 ga⁻ lā⁻ cha⁻ juu⁺ he⁻ ma⁻ dsoo⁺ hoh⁺ hnāh⁺
 kih⁺ Dio lā⁻ kaa⁺ jee⁺ jyoh⁺ jwii⁻. He⁻ ja⁻
 mo⁻ so⁻ jmeē⁺ ga⁻ bii⁺ jmeeh⁺ jnāāh⁺ juu⁺
 kih⁺ ha⁻ lā⁻ ga⁻ jmeeh⁺ hnāh⁺. ⁹ Lā⁻ jēē⁻ ba⁺
 dsa⁻ hlēēh⁺ ha⁻ lā⁻ ga⁻ heēh⁺ hnāh⁺ jnāāh⁺
 lā⁻ ma⁺ ga⁻ lla⁻ nøø⁻ jnāāh⁺ jee⁺ tāāh⁺ hnāh⁺,

hi⁺ ha⁻ lā⁻ ga⁻ beēh⁺ hnāh⁺ dio hi⁻ na⁻ lāa⁻
 kaa⁺ dsa⁻ hi⁺ ha⁻ lā⁻ jmeeh⁺ hnāh⁺ ta⁺ he⁺
 kih⁺ hi⁻ lāa⁺ ma⁺ ra⁻ Dio jiih⁺. ¹⁰ Hi⁻ hlēēyh⁺
 he⁻ lle⁻ hoh⁺ hnāh⁺ he⁻ jāh⁺ jooy⁺ ka⁻ lāh⁺
 gyuu⁺ jmi⁺ gyuu⁺. Jēēh⁺ Dio ga⁻ mi⁺ jiih⁺
 Jesús jee⁺ kih⁺ hi⁻ na⁻ juu⁺ mah⁺ jooy⁺ he⁻ lāā⁺
 jne⁺ kih⁺ lli⁺ wi⁺ he⁻ na⁻ ga⁻ jā⁻.

2

Ha⁻ lā⁻ ga⁻ jmeē⁺ Paa⁺ jwii⁻ Tesalónica

¹ Øøhn⁺, ma⁻ ñēh⁺ ba⁺ hnāh⁺, sa⁺ na⁻ heē⁻
 ta⁺ he⁻ ga⁻ jmeē⁺ jnāāh⁺ lā⁻ ma⁺ na⁻ nøø⁻
 jnāāh⁺ jee⁺ tāāh⁺ hnāh⁺. ² Hi⁻ ma⁻ ñēh⁺ ba⁺
 hnāh⁺ ha⁻ lā⁻ ga⁻ lā⁻ hāāh⁺ dsa⁻ jnāāh⁺, ga⁻ k⁻
 wa⁺ dsa⁻ kyaā⁺ jnāāh⁺ jwii⁻ Filipino. Pero
 Dio kyaah⁺ jnāāh⁺ he⁻ ja⁻ ga⁻ tuu⁺ dsē⁻ jnāāh⁺
 'ga⁻ kwa⁺ jnāāh⁺ ju⁺ hmēē⁺ kih⁺ jee⁺ jwii⁻
 kyah⁺ hnāh⁺ ma⁺ ke⁺ ga⁻ tee⁺ ga⁻ jēē⁻ dsa⁻
 kyaā⁺ jnāāh⁺. ³ Sa⁺ na⁻ heē⁻ juu⁺ he⁻ ga⁻ k⁻
 wa⁺ jnāāh⁺, ni⁻ ja⁻ kyaah⁺ hu⁺ dsē⁻ hliih⁺.
 Hi⁻ ni⁻ sa⁺ ga⁻ mi⁺ gaan⁺ hnāh⁺. ⁴ Ga⁻ jēē⁻
 ba⁺ Dio jmāā⁺ jnāāh⁺ jmeē⁺ jnāāh⁺ ta⁺ kih⁺
 ', he⁻ ja⁻ hlēēh⁺ jnāāh⁺ lā⁻ koo⁻ lle⁻ kyaā⁺
 jnāāh⁺ hi⁻ na⁻ hñaa⁺ kwa⁺ ju⁺ hmēē⁺ kih⁺.
 Hi⁻ ja⁻ he⁻ hnøøh⁺ jnāāh⁺ ha⁻ lā⁻ jee⁺ tih⁺
 dsē⁻ dsa⁻ kyaā⁺ jnāāh⁺ kyaah⁺ juu⁺ he⁻ kwa⁺
 jnāāh⁺. He⁻ hnøøh⁺ jnāāh⁺ ha⁻ lā⁻ jee⁺ tih⁺
 'dsē⁻ Dio hi⁻ kyuu⁺ ha⁻ lā⁻ la⁻ hu⁺ dsē⁻
 jnān⁻. ⁵ Ñēh⁺ ba⁺ hnāh⁺ sa⁺ ga⁻ hlēēh⁺ jnāāh⁺
 kyaah⁺ juu⁺ na⁻ hñaa⁺ lā⁻ jwē⁺ jee⁺ ga⁻ lēēh⁺
 hnāh⁺ ni⁻ sa⁺ ga⁻ hnøøh⁺ jnāāh⁺ ha⁻ lā⁻ jee⁺
 ma⁺ leh⁺ jnāāh⁺ kuu⁺. Dio ba⁺ ñē⁻ ha⁻ lā⁻
 la⁻. ⁶ Sa⁺ hnøøh⁺ jnāāh⁺ jmāā⁺ dsa⁻ jnāāh⁺
 kaa⁺. Sa⁺ hnøø⁻ jnāāh⁺ jmeeh⁺ hnāh⁺ lā⁻ ja⁻
 ni⁻ he⁻ jmeē⁺ jñāh⁺. Kih⁺ he⁻ lāa⁺ jnāāh⁺
 apóstole kyaā⁺ Cristo, cha⁻ ba⁺ jwē⁺ kyaā⁺
 jnāāh⁺ he⁻ ma⁺ jmeē⁺ jnāāh⁺ mada⁺ kyah⁺
 hnāh⁺ wa⁺ ra⁻ jāh⁺ kih⁺ lā⁻ ja⁻ hnøø⁻ jnāāh⁺.
⁷ Pero ga⁻ jmeē⁺ jnāāh⁺ jøh⁺ dsē⁻ jnāāh⁺ ba⁺,
 lā⁻ koo⁻ jøh⁺ dsē⁻ jaa⁺ dsa⁻ mē⁻ jee⁺ mi⁻ k⁻
 waay⁺ gyuu⁺ kyaay⁺. ⁸ Ga⁻ lā⁻ hnāā⁺ jnāāh⁺
 'hnāh⁺ cha⁻ mi⁺h⁺. He⁻ ja⁻ sa⁺ ga⁻ jmāā⁺
 kyaā⁺ jnāāh⁺ koo⁻ ma⁺ dsa⁻ kaa⁺ jnāāh⁺ ju⁺
 'hmēē⁺ kih⁺ Dio ta⁺ jmah⁺. Ga⁻ lla⁻ dsē⁻ jnāāh⁺
 'ga⁻ jmeē⁺ jnāāh⁺ be⁺ kyah⁺ hnāh⁺ lā⁻ jiih⁺
 ma⁺ ngēē⁺ jnāāh⁺ hñaa⁺ jnāāh⁺ juu⁺ jnāāh⁺
 kwaat⁺ kyah⁺ hnāh⁺ kih⁺ he⁻ hnāā⁺ jnāāh⁺
 hnāh⁺ cha⁻ mi⁺h⁺. ⁹ Øøhn⁺, iChe⁺ sa⁺ dsooh⁺
 hoh⁺ hnāh⁺ ha⁻ lā⁻ ga⁻ jmeē⁺ jnāāh⁺ ta⁺, mah⁺

ga⁺lä⁺cha⁺ he⁻ ga⁺kih⁺ jnääh⁺? Lä⁺jmi⁺ lä⁺hwē⁺ ga⁺jmeē⁺ jnääh⁺ ta⁺, jēē⁺ sa⁺ hnø⁻ jnääh⁺ ma⁺ lä⁺kyaa⁺ hnäh⁺ jmi⁺ ta⁺ko⁺ jji⁺ ga⁺kwa⁺ jnääh⁺ juu⁺ kih⁺ Dio.

¹⁰Ma⁻neh⁺ ba⁺ hnäh⁺ hi⁺ ñe⁻ ba⁺ Dio ha⁻ lä⁺ ga⁺jmeē⁺ jnääh⁺ jee⁺ tääh⁺ hnäh⁺ hi⁻ ma⁻heē⁻ kih⁺ Jesús. Ma⁻lä⁺ jnääh⁺ hi⁻ na⁻jngēē⁺. Ga⁺jmeē⁺ jnääh⁺ he⁻ llu⁺ jmah⁺ ba⁺. Sa⁺ cha⁻ he⁻ na⁻bääh⁺ jnääh⁺ ni⁺ miih⁻.

¹¹Ma⁻neh⁺ ba⁺ hnäh⁺ ha⁻ lä⁺ ga⁺jmeē⁺ jnääh⁺ kyah⁺ hnäh⁺ lä⁺jaa⁺ lä⁺jaa⁺ hnäh⁺. Ga⁺kwa⁺ jnääh⁺ be⁺ kyah⁺ hnäh⁺, ga⁺chaah⁺ jnääh⁺ hnäh⁺ lä⁺ko⁻ jmeē⁺ jaa⁺ dsa⁻ kyaah⁺ gyuu⁺ kyaay⁺. ¹²Hi⁺ ga⁺hlēē⁺ jnääh⁺ hnäh⁺ mah⁺ jmeēh⁺ hnäh⁺ lä⁺ hnø⁻ Dio hi⁻ ga⁺tēē⁺ hnäh⁺ mah⁺ lä⁺jnääh⁺ hnäh⁺ ya⁺jwi⁺ jee⁺ jmeey⁺ hih⁺.

¹³He⁻ja⁻ sa⁺ hwa⁺ jnääh⁺ kwa⁻ jnääh⁺ ti⁺hmaah⁺ kih⁺ Dio. Jēē⁺, ga⁺heē⁺ hnäh⁺ juu⁺ kiyh⁺ he⁻ ga⁺kwa⁺ jnääh⁺. Ga⁺lä⁺ngēē⁺ hnäh⁺ sa⁺ la⁺ juu⁺ kih⁺ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻ dsa⁻. La⁺ ma⁺ra⁺ juu⁺ kih⁺ Dio ba⁺, ja⁻ba⁺ juu⁺ he⁻ jøø⁻ kyah⁺ hnäh⁺, hi⁻ ma⁻heē⁻ kih⁺ Jesús. ¹⁴Øøhn⁺ hi⁻ tääh⁺ Tesalónica na⁻, kwee⁻ ba⁺ ga⁺la⁺ kyah⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ lä⁺jē⁺ gwah⁺ kih⁺ Dio he⁻ tøø⁻ hwa⁺ Judea. He⁺ ba⁺ dsa⁻gooh⁺ hnäh⁺ ga⁺jmeēh⁺ hnäh⁺, ja⁻ba⁺ lä⁺koh⁺ ga⁺la⁺ kih⁺ øø⁻ jne⁺ hi⁻ tääh⁺ Judea. Judiu dsa⁻gooy⁺ ga⁺jmeēh⁺ dsih⁺ kih⁺ he⁻ ga⁺lä⁺dsoo⁺ dsēy⁺ kih⁺ Cristo Jesús. ¹⁵Ja⁻ba⁺ dsa⁻gooy⁺ he⁻ ga⁺jngi⁺ kih⁺ Jesús Dsa⁻jøø⁻ jnän⁺ lä⁺koh⁺ ga⁺jngēēy⁺ hi⁻ ma⁻ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio jää⁺. Hi⁻ ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻ ga⁺lä⁺hnaa⁺ dsēy⁺ kyaa⁺ jnääh⁺ ka⁻lä⁺. Jmeey⁺ he⁻ sa⁺ tih⁻ dsē⁺ Dio hi⁻ lä⁺dsēy⁺ kih⁺ lä⁺jēē⁺ dsa⁻. ¹⁶Ngoo⁺ ba⁺ hay⁺ kyaa⁺ jnääh⁺ he⁻ hlēē⁺ jnääh⁺ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ lä⁺ judiu mah⁺ lääy⁺. Lä⁺jwē⁺ ja⁻, mo⁺so⁺ kyaah⁺ hih⁺ dso⁺kye⁺ kiyh⁺, he⁻ja⁻ jä⁺ dso⁺jwi⁺ nē⁺ kiyh⁺ cha⁻mi⁻ih⁻ ngēē⁺.

Hnø⁻ Paa⁺ dsa⁻jēē⁺ øø⁻ jne⁺ hi⁻ chaa⁻ Tesalónica

¹⁷Hnäh⁺ øøhn⁺, ma⁻lä⁺hi⁻ miih⁻ jmi⁺ he⁻ sa⁺ jēē⁺ hnäh⁺. Pero sa⁺ ma⁻gaa⁺ dsē⁻ jnääh⁺. Ma⁺ra⁺ he⁻ lle⁺ dsē⁻ jnääh⁺ dsa⁻jēē⁺ jnääh⁺ hnäh⁺. ¹⁸He⁻ja⁻ hnø⁻ jnääh⁺ ma⁺ dsa⁻jēē⁺ jnääh⁺ hnäh⁺. Jnä⁺ Paa⁺ jmeen⁺ dsoo⁺, ja⁻ he⁻ ko⁻ hä⁺ ga⁺jmeen⁺ hu⁺dsē⁻ ma⁺ dsa⁻hnø⁻ jnääh⁺. Pero sa⁺ ga⁺la⁺, jmeē⁺

Tana⁺ jwi⁺ kyaa⁺ jnääh⁺. ¹⁹Hnäh⁺ ba⁺ hi⁻ kye⁺ jnääh⁺ o⁻joh⁺ dsē⁻ kih⁺, hnäh⁺ ba⁺ hi⁻ jmeē⁻ chaa⁻ jnääh⁺ llu⁺. Hnäh⁺ ba⁺ hi⁻ jmeē⁻ lii⁻ jnääh⁺ ta⁺ he⁻ ma⁻jmeē⁺ jnääh⁺. He⁻ja⁻ hnø⁻ jnääh⁺ jēē⁺ jnääh⁺ hnäh⁺ tääh⁺ hnäh⁺ cha⁺nē⁺ Jesucristo wa⁺ra⁻ ga⁺tē⁺ jee⁺ jäy⁺ ka⁻lä⁺. ²⁰He⁻ ba⁺ che⁻ llu⁺ kyaa⁺ jnääh⁺ kwaat⁺ kyah⁺ hnäh⁺ he⁻ja⁻ chaa⁻ ba⁺ jnääh⁺ llu⁺!

3

¹Sa⁺ lä⁺be⁺ dsē⁻ jnääh⁺, he⁻ja⁻ jmeē⁻ jnääh⁺ hu⁺dsē⁻ jää⁺ jnääh⁺ jwi⁺ Atena la⁻, ²mah⁺cheē⁺ jnääh⁺ Timotä⁺øø⁻ jne⁺ dsa⁻jēē⁺ hnäh⁺. Øø⁻ jne⁺ he⁺, jmeē⁻ ta⁺ kih⁺ Dio ko⁻joh⁺ kyaah⁺ jnääh⁺, kway⁺ ju⁺hmēē⁺ kih⁺ Cristo. Hi⁻ he⁻ kwa⁺ be⁺ kyah⁺ hnäh⁺ mah⁺ go⁺taah⁺ hnäh⁺ ko⁻ hweh⁺ jwē⁺ kih⁺ Dio he⁻ tääh⁺ hnäh⁺ na⁻. ³Mah⁺ lä⁺ja⁻, ni⁻ jaa⁻ hnäh⁺ sa⁺ jeh⁺ hoh⁺ hnäh⁺ kih⁺ he⁻ jēē⁺ hnäh⁺ he⁻ wi⁺. Ma⁻neh⁺ ba⁺ hnäh⁺ lä⁺na⁻ lle⁺ kih⁺ le⁺ jnän⁺. ⁴Jēē⁺, lä⁺ ma⁻tøø⁻ jnääh⁺ kyaah⁺ hnäh⁺, ga⁺jäh⁺ jnääh⁺ dsa⁻ngēē⁺ jne⁺ cha⁻miih⁻ he⁻ wi⁺ hi⁻ na⁻ ma⁻jēē⁺ ba⁺ hnäh⁺ ha⁻ lä⁺ la⁺ he⁻ja⁻. ⁵He⁻ja⁻ mo⁺so⁺ ga⁺lä⁺be⁺ dsē⁻. Chah⁺ ba⁺ ga⁺cheē⁻ Timotä⁺ mah⁺ dsa⁻jēēy⁺ che⁺ lä⁺ ma⁻dsoo⁺ ja⁻ba⁺ hoh⁺ hnäh⁺. Jmeen⁺ hu⁺dsē⁻ wa⁺ra⁻ ga⁺jmeē⁺ hi⁻sa⁻llu⁺ jwi⁺ kyah⁺ hnäh⁺ hi⁻ heē⁺ ta⁺ kyaa⁺ jnääh⁺.

⁶Pero lä⁺ ma⁺ jah⁺ Timotä⁺ jee⁺ tøø⁻ jnääh⁺ la⁻, ga⁺jmeey⁺ juu⁺, lä⁺ ma⁻dsoo⁺ ja⁻ba⁺ hoh⁺ hnäh⁺ hi⁻ hnaah⁺ hnäh⁺ dsa⁻kyaah⁺. Hi⁻ jäh⁺, dsooh⁻ hoh⁺ hnäh⁺ kyaa⁺ jnääh⁺ cha⁻miih⁻, hi⁻ hnooh⁻ hnäh⁺ jēē⁺ jnääh⁺ ka⁻lä⁺, ja⁻ba⁺ lä⁺ko⁻ hnø⁻ jnääh⁺ jēē⁺ jnääh⁺ hnäh⁺. ⁷Øøhn⁺, ma⁺ke⁺ dsa⁻ngēē⁺ jnääh⁺ na⁻ku⁺ na⁻ngi⁺ he⁻ wi⁺ jee⁺ la⁻, pero cha⁻miih⁻ ga⁺nøh⁺ dsē⁻ jnääh⁺ ma⁺ ga⁺nuu⁺ jnääh⁺ jmeēh⁺ ba⁺ hnäh⁺ dsoo⁺ hoh⁺ hnäh⁺ kih⁺ Dio. ⁸Na⁺ ba⁺ ra⁺ si⁻ chaa⁻ jnääh⁺ llu⁺, kih⁺ he⁻ ga⁺nuu⁺ jnääh⁺ tääh⁺ ba⁺ hnäh⁺ ko⁻ hweh⁺ jwē⁺ kih⁺ Dsa⁻jøø⁻ jnän⁺. ⁹Joh⁺ ti⁺hmaah⁺ sa⁺ kwa⁺ jnääh⁺ kih⁺ Dio kwaat⁺ kyah⁺ hnäh⁺. Jēē⁺, cha⁻miih⁻ jēē⁺ dsē⁻ jnääh⁺ cha⁺nē⁺ Dio ta⁺la⁺ kyah⁺ hnäh⁺. ¹⁰Tøø⁻ ba⁺ jnääh⁺ ngi⁺ jnääh⁺ kih⁺ Dio lä⁺jmi⁺ lä⁺hwē⁺ mah⁺ lä⁺cha⁻ jwē⁺ dsa⁻jēē⁺ jnääh⁺ hnäh⁺ ka⁻lä⁺. Mah⁺ kwa⁺ jnääh⁺ be⁺ tēē⁺ hnäh⁺

he- ga hnø¹ kyah' hnäh' jee' tääh' hnäh' jwë' kih' Dio.

¹¹ Ngii' jnääh' kih' Tääh' jnän' hi- kih' Je- sucristo Dsa-jøh' jnän' mah' kway' jwë' dsa-jëë' jnääh' hnäh' ka-läh'. ¹² Hi- ngiin' kih' Dio wa' lä- hnaah' hnäh' cha-ga'miih- dsa-kyaa' hnäh' hi- wa' lä- hnaah' lä-na- lä-jëë' dsa- ja-ba' lä-koo- hnää' jnääh' hnäh'. ¹³ Hi- ngiin' kih' Dio mah' go'taah' hnäh' koo- hweh- hi- na-jngëeh' hnäh' go-te- mah' mo-so- cha- ga- he- na-bääh' hnäh' ni- miih- cha-në' Tääh' jnän' wa-ra- ga-të' jee' jäh' Jesús Dsa-jøh' jnän' kyaah' lä-jëë' hi- lluu' kyaay'.

4

Wa' jmeen' lä' tih- dsë' Dio

¹ Øøhn', hlëëhn' hnäh' lä- hnø¹ Jesús Dsa-jøh' jnän'. Ta' jmee' hnäh' hnaa- hoh', go-nää' ba' hnäh' lä-koo- ga-lä-tëëh' hnäh' kya' jnääh'. Jëëh', lä-ja- lle' kyah' hnäh' hi- lä-ja- tih' dsë' Dio ka-läh'. Hi- jmee' bi' jmeeh' hnäh' he- llu' cha-ga-mi- ih- koo- hä' koo- hä'. ² Ma- neh' ba' hnäh' ha- lä' la' nuuh' he- ga' hnäh' hnäh' kya' jnääh' mada' kih' Jesús Dsa-jøh' jnän'. ³ He- tøh' jne' na-jngëen', he-ja- ba' hnø¹ Dio. Hnäh' dsa-më' dsa-nuuh- ta- kaah- hnäh' wa' hi- cha- hi-. ⁴ Go-taah' hnäh' llui' kyaah' dsa-më' kyaah' hnäh'. Hnø¹ na-jngëeh' hnäh' kyaayh' lä-koo- lle' kih'. ⁵ Ta' jmee- hnäh' he- ngii' jmi-ngo' kyah' hnäh' lä' jmee' dsa- hi- sa- lä' judiu hi- sa- ma-heeh- kih' Dio. ⁶ Ni- jaa- hnäh' ta- mi-kwah' kih' øøh' hnäh', ni- ta' mi-gaa- hnäh' ni- jaa-. Ma-jmee' ba' jnääh' juu' kyah' hnäh', Dsa-jøh' jnän' teeh' jwi- kih' lä-jëë' hi- jmee' ta' hliih' ja-. ⁷ Jëëh', sa- ga-tëëh' Dio jne' mah' jmeen' wa' la' cha- la'. Ga-tëëyh' jne' mah' dsa'toohn' na-jngëen' ba'. ⁸ Hi- sa- jmee' he' juu' la-, ja' kih' dsa- ja- he- jmeey- chaayh-. He- jmeey- chaayh- kyaah' Dio ba' ja-, he' ba' Dio hi- ga-kwëeh' jne' jmi-lle' Na-jngii'.

⁹ He- hnää' jne' dsa-kyaa'hn', sa' jmee' bi' si' jnääh' kyah' hnäh'. Jëëh', Dio ma-mi-tëë- hnäh' he- hnaah' hnäh' dsa-kyaa'. ¹⁰ Ma' ba' jnä', hnaah' ba' hnäh' lä-jëë' øøh' jne' hi- tääh' lä-kaa- hwa' Macedonia. Pero chuun' kyaah'

hnäh' øøhn', mah' wa' hnaah' hnih' cha-ga'miih-.

¹¹ Kwa' hnäh' be' hii' ti' kyah' hnäh', ta' wa' hnee- hnäh'. Ta' jëë' hnäh' he- jmee- jnah'. Ta' wa' jwëh' hnäh', ja- jmeeh- ba' hnäh' ta' lä-koo- mada' he- ma-jmee' jnääh' kyah' hnäh'. ¹² Lä-jwë' ja-, hi- sa' ma-heeh- juu' kih' Dio hlëëyh' llui' kyah' hnäh' hi- lä-ja- lä-cha- ba' lä-jë' he- jmee- bi' kyah' hnäh'.

Ha- lä' le' wa-ra- ga-të' jee' jäh' Dsa-jøh' jnän'

¹³ Øøhn', hnø¹ jnääh' lä-ngëeh' hnäh' ha- lä' le' kih' øøh' jne' hi- ma-na-juu'. Sa' hnø¹ jnääh' lä-meeh- hoh' hnäh' lä-koo- la' kih' hi- sa- cha- o-jøh' dsë' kih'. ¹⁴ Dsoo' ba' dsë- jne' he- ga-juu' Jesús hi- ga-lä-jiyih' ka-läh'. Hi- jmee- jne' dsoo', ja-ba' lä-ja- mi-jiuh' Dio ko-jøh' kyaah' Jesús ga-lä-jëë' hi- na-juu' hi- ga-heeh- kiyh'.

¹⁵ He-ja- jwëëhn' hnäh' lä-koo- ga-jäh' Dsa-jøh' jnän'. Jne' hi- chaa- wa-ra- ga-të' jmi' jäh', sa' lä-jää' jne' kih' øøh' jne' hi- na-juu'. ¹⁶ Ki- gaa- lä-nuuh' jmee' Dsa-jøh' jnän' mada' wa-ra- ga-të' jee' jnaay' gyuu', hi- lä-nuuh' hlëëh' ängel hi- jøh' ga' kih' jee' lä-jëë', hi- lä-nuuh' hi- llui' hoo' kih' Dio. Ma-ja- lä-jiuh' to-në' lä-jëë' hi- na-juu' hi- ga-heeh- kih' Jesús. ¹⁷ Hi- lä-jëë' jne' hi- chaa- jmi' ja-, chaayh' jne' jee' jni' ko-jøh' kyaah' hi- na-juu' mah' jee' jne' Jesús jwë' në' lle'. Ja-ga' na' dsa'tooh' jne' kyaah' Dsa-jøh' jnän' lä-jë' joh' jmi' cha-. ¹⁸ He-ja- jmee' hnäh' jëë- dsë' dsa- kyaah' hnäh' kyaah' juu' la'.

5

¹ Øøhn' sa' jmee' bi' si' jnääh' kyah' hnäh' hee- ji- në- o hee- jmi' lä-te' juu' la-.

² Ma- neh' ba' hnäh' kwee-, wa-ra- ga-lloo' jmi' jäh' Jesús, jäh' jmi' he- sa' liih' dsa-, lä-koo- jmee' dsa-hii- ta-la' hwë'.

³ Lä-koo- wa-ra- ga-jäh' dsa-: "Ma-tøh' ba' jne' llui', mo-so' hii' goo- jnän'", lä-cha' ja-, ni- sa' liih' gyih', ja' he' wi' në' kiyh', lä-koo- jmee' kih' dsa-më' jee' dsa-lä-cha- gyuu' kyaay'. Ni- jaa- sa- lää' kih' he- ja-. ⁴ Pero hnäh' øøhn', mo-so- tääh' hnäh' jmeeh- hnäh' wa' la' cha- la'.

He jā wāra- gātē jee jāyh, sā jōh̄
 hnāh̄ lā̄koō dsā-jōh̄ dsā wāra- gāl-
 loō jaā dsā hiī kiyh̄. ⁵Lā̄jēē bā hnāh̄
 mā nājnāā hnāh̄ jee jnā wāje hī lā̄jā
 kih̄ jmī kālāh̄. Mōsō nājnāā hnāh̄
 kih̄ hwē, nī kih̄ jee nāhoō. ⁶He jā
 jwēhn̄ hnāh̄, sā wājmeen̄ lā̄koō jaā
 hī sā liih̄ hē jmee. Hnō̄ nānē jnē
 hī wā hāā jnē hñaan̄. ⁷Hī gwiī, hwē
 bā gwiī. Hī heē, kō jā llāheeh̄ bih̄.
⁸Pero jnē hī mā nājnāā kih̄ jmī, wā
 leeh̄ jnē. Wā lā̄dsoō dsē jnē kih̄ Dio,
 wā hnāā jnē ōh̄ jnē. Lā̄jwē jā hāā
 jnē hñaan̄ lā̄koō jmee hlō̄ hī nālāā
 ñē. Hī wā kyeñ ō jōh̄ dsē hē lāā jnē.
 Lā̄jwē jā hāā jnē hñaan̄ lā̄koō jmee
 hlō̄ hī hā m̄kyaah̄ llē. ⁹Jēēh̄, gājmāā
 Dio jnē mah̄ lāā jnē tālā kih̄ Jesucristo
 Dsā-jōh̄ jnān̄, sā gājmāā jnē mah̄
 jēēn̄ hē llīwiī hē nā gājā. ¹⁰Hī hē
 gājuū jnā jnē mah̄ chaā jnē kō-jōh̄
 kyaayh̄, kweē bā lā chē chaā jnē o
 nā juū jnē wāra- gātē jmī jāyh. ¹¹Kih̄
 hē jā, jā kwah̄ hnāh̄ bē kih̄ dsā kyaah̄
 mah̄ dsā nāāȳ tā chānē, jā bā lā̄kōh̄
 tāāh̄ hnāh̄ jmeeh̄ hnāh̄.

¹²Chuū jnāāh̄ kyaah̄ hnāh̄ ōh̄, jā
 jmeeh̄ hnāh̄ hē kih̄ hī kwā bē kyah̄
 hnāh̄ hī lā̄jā kih̄ hī jāā hnāh̄ kwaat̄
 kih̄ Dsā-jōh̄ jnān̄ hī kih̄ hī hlēēh̄
 hnāh̄ kālāh̄. ¹³Wā hnaah̄ hñih̄ chāmi-
 ih̄ tālā kih̄ tā hē jmeeȳ. Hī wā hiī tiī
 kyah̄ hnāh̄ kyaah̄ dsā kyaah̄ hnāh̄.

¹⁴Hī chuun̄ kyaah̄ hnāh̄ ōh̄, hlēēh̄
 hnāh̄ hī sā hnō̄ jmee tā. Kwā hnāh̄
 bē kih̄ hī sā lā̄kaā dsē, hī lā̄jā kih̄
 hī sā beē hūdsē kih̄. Jmee hnāh̄
 jōh̄ hoh̄ kyaah̄ lā̄jēē. ¹⁵Leeh̄ hnāh̄,
 nī jaā hnāh̄ tā jiih̄ hliih̄ kih̄ hī jmee
 hē hliih̄. Lā̄jēē jiih̄ jmee hnāh̄ hē llū
 jmah̄ bā kih̄ ōh̄ hnāh̄ hī kih̄ lā̄jēē
 dsā jmī gyuū.

¹⁶Wā jēē hoh̄ hnāh̄ lā̄jēē jmī bā.

¹⁷Ngiī hnāh̄ tāā kih̄ Dio. ¹⁸Kwā hnāh̄
 tīhmaah̄ kih̄ Dio kih̄ lā̄jēē. Hē lā nā
 hnō̄ Dio jmeeh̄ hnāh̄ lā̄llū hē mā laah̄
 hnāh̄ koō kyaah̄ Cristo Jesús.

¹⁹Tā hā hnāh̄ kih̄ jmī llē Nā jngiī
 '. ²⁰Tā jmee hnāh̄ tā koō juū hē
 kwā hī ngēē juū kih̄ Dio. ²¹Kyē dā

hnāh̄ kwaat̄ kih̄ lā̄jēē hē hlēēyh̄. Mah̄
 gōtaah̄ hnāh̄ koō hweh̄ kyaah̄ mālā
 hē llū jmah̄ bā. ²²Bē hnāh̄ tā koō lā̄jēē
 nēē hē hliih̄.

²³Dio bā hē hī jmee hiī tiī tuh̄d-
 sē jnē. Hē jā ngiī kiyh̄ mah̄ wā
 jmeeȳ nā jngēē hnāh̄ gōte. Wā hāāȳ
 hnāh̄. Wā hōoȳ jmī llē kyah̄ hnāh̄,
 wā hōoȳ lā̄jēē hūdsē kyah̄ hnāh̄, wā
 hōoȳ jmī ngō kyah̄ hnāh̄ mah̄ mōsō
 chā gā hē nā bāāh̄ hnāh̄ nī miih̄
 wāra- gātē jee jāh̄ Jesucristo Dsā-jōh̄
 jnān̄. ²⁴Mā rā hē mī tē bā hī gātēēh̄
 hnāh̄. Hē gā jāyh̄ jmeeȳ, mā rā hē
 jmee bih̄.

²⁵Ōh̄, ngiī hnāh̄ kih̄ Dio mah̄ kwaȳ
 bē kyaā jnāāh̄.

²⁶Jmee hnāh̄ Dio kih̄ lā̄jēē ōh̄ hnāh̄,
 jā chūh̄ hnāh̄ kiyh̄ lā̄ hnō̄ Dio.

²⁷Kyaah̄ madā kih̄ Dsā-jōh̄ jnān̄,
 jwēhn̄ hnāh̄, jā hēh̄ hnāh̄ hē
 mā siin̄ lā chānē jee lā̄jēē ōh̄ jnē.

²⁸Wā mī jāā Jesucristo Dsā-jōh̄ jnān̄
 lā̄jēē hnāh̄. Wā lā lā̄jā.

2 Tesalonicenses

He⁻ la⁻ jee' ga⁻tě to⁻ je⁻ he⁻ ga⁻si⁻ Paa'
kih⁻ 00h⁻ jne⁻ hi⁻ chaa⁻ Tesalónica

¹ Jnā' Paa' kyaah⁻ Silvano kyaah⁻ Timotā
siin⁻ kih⁻ gwah⁻ jwii⁻ Tesalónica, hnāh'
hi⁻ tääh⁻ kyaah⁻ Jesucristo Dsa⁻ j00h⁻ jnān'
kyaah⁻ Dio hi⁻ laa⁻ Tää⁻ jnān'. ² Ngii⁻ kih⁻
' Dio hi⁻ laa⁻ Tää⁻ jnān' hi⁻ ngii⁻ kih⁻
Jesucristo Dsa⁻ j00h⁻ jnān', wa⁻ kway⁻ he⁻
llu⁻ kyah⁻ hnāh', hi⁻ wa⁻ jmeey⁻ hii⁻ ti⁻ kyah
' hnāh'.

Dio lla⁻ ta⁻ kih⁻ hi⁻ jmeeh⁻ 00h⁻ jne'
wa⁻ra⁻ ga⁻tě jee⁻ jāh⁻ Dsa⁻ j00h⁻ jnān'

³ 00hn⁻, hn00⁻ kwa⁻ jnāāh⁻ ti⁻hmaah⁻
kih⁻ Dio lā⁻jē⁻ jmi⁻ kwaat⁻ kyah⁻ hnāh',
lā⁻lle⁻ kih⁻, lā⁻llu⁻ he⁻ ngoo⁻ ba⁻ dsoo⁻ hoh⁻
hnāh⁻ kiyh⁻, hi⁻ ngoo⁻ ba⁻ hnaah⁻ hnāh'
dsa⁻ kyaah⁻. 'Tih⁻ ba⁻ dsē⁻ jnāāh⁻ lā⁻koo⁻
jmeeh⁻ hnāh', he⁻ ja⁻ ga⁻hlēēh⁻ jnāāh⁻ llu⁻
kyah⁻ hnāh⁻ lā⁻koo⁻ lā⁻koo⁻ gwah⁻ kih⁻ Dio.
Jmeeh⁻ jnāāh⁻ juu⁻ ha⁻ lā⁻ j0h⁻ hoh⁻ hnāh'
kyaah⁻ lā⁻jē⁻ wi⁻ he⁻ dsa⁻ ngēē⁻ hnāh'. Hi⁻
ha⁻ lā⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hnāh⁻ kih⁻ Dio hi⁻ kwēēh⁻
ba⁻ hoh⁻ hnāh⁻ ma⁻ chaa⁻ hnāh⁻ li⁻ wi⁻.
⁵ Heh⁻ lā⁻ ja⁻, mi⁻ jnāā⁻ ma⁻ ra⁻ he⁻ lla⁻ Dio
ta⁻ lā⁻koo⁻ lle⁻ kih⁻, he⁻ ja⁻ na⁻ na⁻ ngē⁻
hnāh⁻ jwē⁻ go⁻taah⁻ hnāh⁻ ja⁻ jwi⁻ kiyh⁻, kih⁻
he⁻ jēēh⁻ hnāh⁻ wi⁻ na⁻.

⁶ Jēēh⁻, Dio jmee⁻ lā⁻koo⁻ lle⁻ kih⁻, he⁻
mi⁻ hmaayh⁻ kih⁻ hi⁻ jmeeh⁻ hnāh⁻ na⁻. ⁷ Hi⁻
hnāh⁻ hi⁻ dsa⁻ ngēē⁻ wi⁻ na⁻, hnāh⁻ ba⁻
hnāh⁻ jee⁻ teēh⁻ hnāh⁻ hoh⁻ ko⁻ j0h⁻ kyaah⁻
jnāāh⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻tě jee⁻ lā⁻ jnā⁻ Jesús jnāay⁻
gyuuh⁻ kyaah⁻ ángele kyaay⁻ hi⁻ cha⁻ be⁻
kih⁻. ⁸ Jāyh⁻ jee⁻ wa⁻je⁻ jih⁻ gyeh⁻, ma⁻ja⁻
heeyh⁻ wi⁻ lā⁻jēē⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁻ heeh⁻ kih⁻ Dio,
hi⁻ lā⁻kye⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁻ lā⁻hn00⁻ ju⁻hmēē⁻ kih⁻
Jesucristo Dsa⁻ j00h⁻ jnān'. ⁹ Hi⁻ he⁻ na⁻,
jēē⁻ wi⁻ he⁻ sa⁻ llaa⁻ jih⁻ koh⁻ jih⁻ lih⁻, uu⁻
go⁻te⁻ ba⁻ dsa⁻ taayh⁻ kih⁻ Dsa⁻ j00h⁻ jnān',
jee⁻ mo⁻ so⁻ tēēy⁻ jēēy⁻ jee⁻ jnā⁻ na⁻ hnaah⁻
kyaah⁻ be⁻ kiyh⁻, ¹⁰ wa⁻ra⁻ ga⁻tě jmi⁻ jāh⁻
Jesús. Ma⁻ja⁻ dsa⁻ taah⁻ lā⁻jēē⁻ hi⁻ laa⁻
kyaay⁻, jmeey⁻ juuh⁻ kiyh⁻. Peer⁻ jēē⁻ dsa⁻
lā⁻jēē⁻ hi⁻ ma⁻ heeh⁻. Hi⁻ lā⁻kye⁻ hnāh'
jēēh⁻ hnih⁻, jēēh⁻ ma⁻ lā⁻ dsoo⁻ ba⁻ hoh⁻
hnāh⁻ juu⁻ he⁻ ma⁻ kwa⁻ jnāāh⁻.

¹¹ He⁻ ja⁻ ngii⁻ jnāāh⁻ kyah⁻ hnāh⁻ lā⁻jē⁻
jmi⁻ mah⁻ jmaā⁻ Dio hnāh⁻ lluu⁻ lā⁻lle⁻ kyah
' hnāh⁻ hi⁻ na⁻ teeh⁻ kyaay⁻. Hi⁻ ngii⁻ jnāāh'
kiyh⁻ mah⁻ kway⁻ be⁻ kyah⁻ hnāh⁻ jmeeh⁻
hnāh⁻ lā⁻jē⁻ ta⁻ llu⁻ he⁻ hyoh⁻ hoh⁻ hnāh'
jmeeh⁻, lā⁻llu⁻ he⁻ ma⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hnāh'.
¹² Ma⁻ja⁻ jmee⁻ dsa⁻ juuh⁻ kih⁻ Jesucristo
kwaat⁻ kyah⁻ hnāh⁻ hi⁻ ja⁻ ba⁻ lā⁻ja⁻ le⁻
kyah⁻ hnāh⁻ ko⁻ j0h⁻ kyaayh⁻, kih⁻ he⁻ llu⁻
dsē⁻ Dio jnān', hi⁻ kih⁻ he⁻ llu⁻ dsē⁻ Jesu-
cristo Dsa⁻ j00h⁻ jnān'.

2

Ha⁻ lā⁻ le⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻tě jee⁻ jāh⁻
Dsa⁻ j00h⁻ jnān'

¹ Na⁻ hlēēh⁻ ga⁻ jnāāh⁻ miih⁻ kih⁻ ha⁻
lā⁻ le⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻tě jee⁻ jāh⁻ Jesucristo
Dsa⁻ j00h⁻ jnān' hi⁻ ha⁻ lā⁻ jee⁻ jnih⁻ mah⁻
jmeen⁻ ko⁻ j0h⁻ kyaayh⁻. 00hn⁻, chuun⁻
kyaah⁻ hnāh', ² ta⁻ heē⁻ hnāh⁻ ga⁻ juh⁻
huu⁻ dsē⁻ kyah⁻ hnāh'. Ta⁻ jeh⁻ hoh⁻ hnāh'
cher⁻ mah⁻ ga⁻ nuuh⁻ hnāh⁻ jāh⁻ dsa⁻ ma⁻
jah⁻ Jesús. Ma⁻ ke⁻ he⁻ ga⁻ jāyh⁻ ma⁻ h-
lēēh⁻ jmi⁻ lle⁻ kih⁻ Dio, ma⁻ ke⁻ he⁻ ga⁻
jāyh⁻ ma⁻ ya⁻ ka⁻ dsa⁻ juu⁻ kya⁻ jnāāh⁻
o ma⁻ tēēy⁻ juu⁻ kya⁻ jnāāh⁻, ta⁻ jmee⁻
hnāh⁻ he⁻ go⁻ te⁻. ³ Ta⁻ kwa⁻ hnāh⁻ jwē⁻ he⁻
ga⁻ mi⁻ gaa⁻ dsa⁻ hnāh'. Sa⁻ jāh⁻ Jesús jāā⁻
sa⁻ ga⁻ ma⁻ lloo⁻ jmi⁻ jmee⁻ dsa⁻ na⁻ h00h⁻
kih⁻ Dio lā⁻kaa⁻ jmi⁻ gyuu⁻ hi⁻ lā⁻ jnāā⁻ dsa⁻
hlēēh⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ hee⁻ go⁻ te⁻. ⁴ Hi⁻ he⁻
lā⁻ hn00⁻ lla⁻ dsēēy⁻ kih⁻ Dio hi⁻ kih⁻ lā⁻jē⁻
he⁻ jmee⁻ dsa⁻ juuh⁻ kih⁻. Jmāāy⁻ hñiiy⁻
j00h⁻ kih⁻ jee⁻ lā⁻jēē⁻, lā⁻ jiih⁻ gyay⁻ neh⁻
gwah⁻ kih⁻ Dio, jmāāy⁻ hñiiy⁻ lā⁻ koo⁻ Dio.

⁵ ĆChe⁻ sa⁻ dsooh⁻ hoh⁻ hnāh⁻ he⁻
ga⁻ jwēēhn⁻ hnāh⁻ he⁻ la⁻, lā⁻ ma⁻ gyan⁻
kyaah⁻ hnāh⁻ jee⁻ na⁻? ⁶ Ma⁻ nēh⁻ ba⁻ hnāh'
hee⁻ na⁻ he⁻ sa⁻ kwa⁻ jwē⁻ lā⁻ jnāā⁻ dsa⁻
hlēēh⁻ he⁻ jāā⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ tē⁻ jmi⁻ kiyh⁻. ⁷ Sa⁻
chaa⁻ hi⁻ nē⁻ kwee⁻, ha⁻ lā⁻ ma⁻ l00⁻ jmee⁻
ta⁻ hi⁻ hlēēh⁻ he⁻, pero ma⁻ ra⁻ he⁻ jmee⁻
bih⁻ ta⁻ to⁻ ké. Koo⁻ j00y⁻ lloo⁻ jmi⁻ jñuu⁻
he⁻ jmee⁻ jwiih⁻ kiyh⁻. ⁸ Ja⁻ ga⁻ na⁻ lā⁻ cha⁻
jwē⁻ ngēy⁻ jnā⁻ hā⁻. Pero wa⁻ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻
jāh⁻ Jesús, kyaah⁻ lle⁻ he⁻ hā⁻ hooy⁻ ba⁻
jngēēy⁻ dsa⁻ hlēēh⁻ he⁻. Mi⁻ llaay⁻ go⁻ te⁻
kyaah⁻ jmee⁻ kiyh⁻ wa⁻ra⁻ jāyh⁻. ⁹ Kyaah⁻
cha⁻ miih⁻ be⁻ kih⁻ Tana⁻, jmee⁻ dsa⁻ hlēēh⁻

' he' ta'. Jmeey¹ hii' goo' jmi-gyuu¹ hi' jmeey¹ he' juh-gaa'. Pero kyaah' juu' ta'juu' jmah' ba' jmeey¹ la'je' he' ja'. ¹⁰Ja' he' koo' nee' he' hlih' jmeey¹. Kyaah' he' ja', mi-gaay' dsa- hi' ma-taah' hee' go-te', kih' he' sa' ga-la-hnooy' ma' nuuy' ju'dsoo' mah' ma' laay'. ¹¹He' ja' kwa' Dio jwe' la'gaa' dsa- he' cha-gamiih' kyaah' juu' ja' mah' jmeey' gyih' he' kih' juu' ta'juu' ba'. ¹²Heh' la'ja', ja' dso'jwii' ne' kih' la'je' hi' sa' heeh' kih' ju'dsoo', kih' he' hnoo' gyih' he' hlih'.

Ga'leeh- Dio jne' mah' laa' jne'

¹³Dsa-joo'h' jnan' hnaay' hnah' oohn', he' ja' jmeey' bii' kwa' jnaah' ta' ti'hmaah' kih' Dio kwaat' kyah' hnah'. Jeeh' Dio ga'leeh- hnah' la' ma' to-ne' mah' laah' hnah', la'llu' he' ga'mi-luuy' hnah' ta' la' kih' jmi-lle' Na-jngii' hi' la'llu' he' ma-d-soo' hoh' hnah' kih' ju'dsoo'. ¹⁴Ga'teeh' Dio hnah' kyaah' ju' hmee' he' ga'kwa' jnaah' mah' tee'h' hnah' ya'jwii' kih' Jesucristo Dsa-joo'h' jnan'. ¹⁵La'ja' oohn', go-taah' hnah' koo' hweh'. Ta' wa' gaa' hoh' hnah' la'je' he' ga-la'teeh' hnah' kyaah' juu' he' ga'hlleen' hi' kyaah' la'je' he' ga'sii' jnaah' kyah' hnah'.

¹⁶Ngii' jnaah' kih' Jesus Dsa-joo'h' jnan' hi' ngiin' kih' Dio hi' laa' Taa' jnan' hi' hnaa' jne', hi' ga'jmeey' jee' dse' jne' he' sa' laa' jih'koh', hi' ga'jmeey' cha' o-joh' dse' jnan' ta' la' kih' he' lu' dsey'. ¹⁷Ngii' kiyh' mah' wa' jmeey' jee' hoh' hnah' hi' wa' kway' be' kyah' hnah' mah' ya-hii' lu' la'je' he' hlee'h' hnah' hi' la'je' he' jmeey' hnah'.

3

Ga'jah' Paa' siih' ooh' jne' ngii' hnah' kyaah' jnaah'

¹Oohn' ta' jyoh' ko-taa', ngii' hnah' kyaah' jnaah' mah' lloo' chah' juu' kih' Dsa-joo'h' jnan' la'kaa' jmi-gyuu' hi' la'ja' wa' too'yh' ta' juu' ja' la'koo' ga'jmeey' hnah'. ²Ngii' hnah' kyaah' jnaah' mah' sa' cha' he' dsa-ngee' jnaah' jee' kih' dsa-hnaa' dse'. Jeeh' ja' la'jee' dsa- la'dsoo' dse' juu' la'. ³Pero mi-te' ba' Dsa-joo'h' jnan' juu' kih', ma'ra' he' haa' bih' hnah'

mah' sa' cha' he' dsa-ngee'h' hnah'. ⁴Kye' jnaah' o-joh' dse' kih' Dsa-joo'h' jnan', he' jmeey' ba' hnah' la'je' he' ma'jah' jnaah' hi' ngoo' ba' jmeey' hnah' la'ja'. ⁵Dsa-joo'h' jnan', hi' he' ba' jaa' hnah' mah' la'hnaah' hnah' ooh' hnah' la'koo' hnaa' Dio jne' hi' la'ja' jaa' hnah' mah' kweeh' hoh' hnah' la'ga'kweeh' dse' Cristo.

Jmee' bii' jmeey' jne' ta'

⁶Jmee' jnaah' mada' kyah' hnah' la'hiih' kih' Dsa-joo'h' jnan'. Ta' jmeey' hnah' ko-joh' kyaah' ni' jaa' ooh' jne' hi' jmeey' wa' la' cha' la', hi' sa' jmeey' he' la'je' juu' he' ma'kwa' jnaah'. ⁷Ma'nehe' ba' hnah' he' lle' kyah' hnah' jmeey' hnah' la'koo' jmeey' jnaah'. Sa' ga'jmeey' jnaah' wa' la' cha' la' jee' kyah' hnah'. ⁸Sa' ga'kih' jnaah' la' ga'kih' jnaah' kih' ni' jaa' dsa'. Sa' ga'teeh' jnaah' dse' jnaah' ma' ga'jmeey' jnaah' ta' la'jmi' la'hwé'. Jeeh' ni' jaa' hnah' sa' ma' hnoo' jnaah' ma' lla'kyaah' jnaah' jmi'. ⁹Ja' he' sa' na-ngé' jnaah' jwe' he' ma' ngii' jnaah' kyah' hnah'. Pero la' he' ja', ga'jmeey' jnaah' ta' mah' jmeey' hnah' ja' ba' la'koo' ga'jmeey' jnaah'. ¹⁰La' ma' ga'tooh' jnaah' kyaah' hnah' ga'jmeey' jnaah' mada': Cher'mah' hi' sa' hnoo' jmeey' ta', la'ja' sa' wa' kuyh'.

¹¹Jeeh' ma' nuu' jnaah', ko'laa' dsa'kyaah' hnah' jmeey' wa' la' cha' la'. Ni' miih' ta' sa' jmeey'. Koo' dsa-jee'y' he' jmeey' dsa' ba'. ¹²Kih' hi' he' na' hlee'h' jnaah' hi' jmeey' jnaah' mada', la'hiih' kih' Jesucristo Dsa-joo'h' jnan'. Ta' wa' taayh' ta' la' ta' jno', wa' jmeey' ta' mah' la'cha' he' kuyh'.

¹³Hi' hnah' oohn', jmeey' ba' hnah' he' lu', ta' tu' hnah'. ¹⁴Cher'mah' chaa' ko-l-laa' hi' sa' nuu'h' kih' juu' he' na' sii' la', kye' da' hnah' kwaat' kih' hi' jmeey' la'ja' hi' mo'to' jmeey' hnah' ko-joh' kyaah' mah' wa' ja' o'hiih' kiyh'. ¹⁵Pero ta' jmeey' hnah' na'hah' hnih', hlee'yh' la'le' kih' ta' la' kih' he' laa' ooh' ba'.

¹⁶He' ba' Dio hi' jmeey' hii' ti' jnan', wa' jmeey' hii' ti' kyah' hnah' la'je' jmi' wa' he' cha' he' he' chaa' hnah'. Dio kyaah' hnah'.

¹⁷Jna' Paa' ma-siin' miih' jee' ga'dsaa' juu' la' kyaah' goon'. La'ja' jmeen' kyaah'

lä⁺jē⁺ je⁻ he⁻ sīn⁺ mah⁺ la⁺ dsoo⁺ jnā⁺ he⁺
 hī⁻ cheē⁺ je⁻ ja⁻. ¹⁸ Wa⁺ mi⁻jāā⁺ Jesucristo
 Dsa⁻jøøh⁺ jnān⁻ lä⁻jēē⁻ hnāh⁺. Wa⁺ la⁺ lä⁻ja⁻.

1 Timoteo

He- la- to- nē- je- he- ga- sū- Paa- kih-
Timotā

¹ Jnā- Paa- laan- apóstol kya- Jesucristo
lā- hih- kih- Dio hi- lā- jne- hi- lā- hih- kih-
Jesucristo Dsa- jōh- jnān- hi- kyen- o- jōh-
dsē- kih-. ² Sūn- kyah- Timotā, hne- hi- laa-
lā- koo- gyū- kyaan- lā- llu- he- jāān- hne-
jwē- kih- Dio. Ngūn- kih- Dio hi- laa- Tāā-
jnān- hi- kih- Cristo Jesús Dsa- jōh- jnān-
wa- kway- lā- jē- he- llu- kyah-, wa- lā- nih-
dsēy- hne-, hi- wa- jmeey- hii- ti- kyah-.

Ga- jmeey- Paa- mada- kih- Timotā mah-
hlēy- dsa- hi- kwa- juu- ta- juu-

³ Jāā- sa- ga- ma- ngoon- ta- hwa- Mace-
donia, ga- jwēhn- hne- he- jāh- jwii- Efeso
na- mah- hah- kih- kō- llaa- hi- mi- gaa-
dsa- kyaah- juu- ta- juu-. ⁴ Ni- ta- kwa- jwē-
jmeey- he- kih- lā- jē- juu- ma- gyūh- kiyh-,
ni- he- jmeey- juu- ha- lā- ma- laa- ma- hyaa-
ta- gyūh- jnān-. Sa- cha- jee- llaa- juu- ja-.
Koo- llay- hni- ba- ja-. Sa- dsōo- ta- cha- nē-
juu- kih- Dio kyaah- juu- ja-. He- dsōo- dsē-
jne- kih- Dio, he- ja- ba- jmāā- kih- dsa-.
He- ja- jwahn- ka- lāh-, ja- jāh- Efeso na-
mah- jmeeh- he- ga- jwēhn- hne- jāā-.

⁵ He- hnoon- lā- hnāā- dsa- ooh- kyaah-
koo- nēē- ba- huū- dsē-, he- ja- ba-
ma- jmeen- mada- lā- na-. Peer- cher- mah-
hni- huū- dsē- kiyh- hi- cher- mah- koo- jāh-
bih- he- ma- dsōo- dsēy- kih- Dio, sa- jmāā-
kiyh- he- jāy- hnāāy- ooyh-. ⁶ Kih- he-
ga- jmeey- kō- llaa- dsa- ta- koo- he- hnāāy-
ooyh-, he- ja- ga- nāāy- kyaah- juu- he- sa-
jmāā- ta-. ⁷ Hnōy- jmāāy- hniy- jaa- hi-
kyūh- ley- kih- Dio, pero ni- he- hlēy-
sa- ngēy-, ma- ke- kway- juu- lā- kaa-
tuh- dsēy-.

⁸ Pero ma- nē- ba- jne-, llu- ba- ley- kih-
Dio wa- ra- jāh- kih- ngēy- jne- hee- kih-
jmāā- ley- ja-. ⁹ Nē- ba- jne- sa- ga- kwa-
Dio ley- kih- hi- jmeey- he- llu-. La- kih-
hi- ma- hlāāh-, kih- hi- chaah-, kih- hi-
na- hee- dsē-, kih- hi- jmeey- dsōkye-, kih-
hi- sa- kyaah- Dio, kih- hi- sa- cha- nuuh-
kiyh-, kih- hi- jngēh- cho- jmi-, kih- hi-
jngēh- dsa- kyaah-, kih- hi- he- ba- hnōy-

ley- ja-. ¹⁰ Kih- dsa- mē- dsa- nuuh- hi- kaah-
wa- hi- cha- hi-, kih- dsa- mē- o- dsa- nuuh-
hi- kaah- ja- ba- dsa- kyaah-, kih- hi- hēē-
dsa- mah- hnēy-, kih- hi- ta- juu-, kih-
hi- jmeey- ju- dsōo- kih- juu- ta- juu-, hi- la-
kih- hi- hnōy- lla- dsēē- kih- ju- dsōo- he-
kwa- jnāāh- la-, ¹¹ lā- koo- lle- ju- hmēē- he-
na- hnāan- kwan-. He- ba- che- na- hnāah-
la- ju- hmēē- kih- Dio hi- laa- Tāā- jnān-.

Cha- miih- ga- lā- nih- dsē- Dio kih- Paa-

¹² Kwan- ti- hmaah- kih- Cristo Jesús
Dsa- jōh- jnān- hi- kwa- be- kin-. Jēēh-,
ga- jmāāy- jnā- kwaat- he- mi- ten- kiyh-,
he- ja- ga- hnāay- jnā- mah- jmeen- ta- kiyh-
'. ¹³ Jāā- sa- ga- ma- tēy- jnā- ga- mi- k-
wah- jnih-. Ga- ngēn- jmeen- hnāa- dsēn-
kih- dsa- kyaay-, ma- hāān- jwēte-. Pero
ga- lā- nih- dsē- Dio jnā-, jēēh- sa- ma- man-
hee- ja- ma- jmeen-, hi- sa- ma- heen- kih-
ju- dsōo-. ¹⁴ Ha- koh- sa- llu- dsē- Dsa- jōh-
jnān- kyaah- jnā-. Ga- jmeey- ga- lā- dsōo-
dsēn- kiyh- hi- ga- jmeey- he- ga- lā- hnāan-
dsa- ta- la- kih- Cristo Jesús.

¹⁵ Juu- he- jwahn- la-, la- dsōo- hi- hnōy-
heeh- ga- lā- jēē- dsa-. Ja- Cristo Jesús
jmi- gyūh- la- mah- lāāy- dsa- hi- jmeey-
he- hlih-. Hi- jnā- laan- to- nē- kih-
jee- lā- jēē- hi- jmeey- lā- ja-. ¹⁶ Kih- he-
ja- ba- na-, ga- lā- nih- dsē- Dio jnā-, mah-
mi- jnāā- Cristo Jesús ta- la- ki- jnā- ha-
lā- koo- jōh- dsēy-. Jēēh-, cha- ga- miih- he-
hlih- ga- jmeen- lā- koh- ga- he- jmeey- jñah-.
Lā- jwē- ja-, ka- kwaat- hi- na- ga- heeh-
kih- Jesús, ha- koh- sa- lā- jōh- dsē- Jesús
kyaay-, mah- jmeey- chaay- lā- jē- joh- jmi-
cha-. ¹⁷ Lā- ja- wa- la- juuh- kih- Dio hi- wa-
laay- jōy- Sa- cha- ga- jñah- Dsa- ta- hi-
jōh- ga- hi- sa- juu- jih- koh-, hi- ni- sa- tēē-
jne- jēē- jnih-, jaa- hni- bih- laay- Dio hi-
kyūh-. Wa- la- lā- ja-.

¹⁸ Timotā, gyū- kyaan-, kwēhn-
hne- nuuh- la-, ja- ba- lā- koo- juu- he-
ga- mi- jnāā- Dio kih- hi- ga- hlēh- kyah-
jāā-. Ja- mi- dsōoh- hoh- lā- koo- ga- jāh-
hi- he- mah- tēēh- be- jmeeh- ta- lā- jñih-
jee- le-. ¹⁹ Hnōy- lā- ma- dsōo- ja- ba- hoh-,
hi- lā- ma- jmeeh- ja- ba- he- llu- jmah-
mah- sa- hni- huū- dsē- kyah-. Kō- llaa-
dsa- sa- ga- jmeey- he- lā- koo- ya- nāāy-

kyaaḥ' huuḥdsē kiyh', he-ja- ga-heey' hñiyy', mo'so' ga-nāay' ta' cha'nē'. ²⁰ Uu' hi- ga-jmee' lā-ja- chee- Himeneo kyaah' Leja'. Hi- he' ga-ngēēn' kih' Tana' mah' lā-ja- mi-tēēy' sa' mi-kwayh' Dio.

2

Ha- lā- chuū' jne' kyaah' Dio kih' lā-jēē' dsa-

¹ Chuūn' kyaah' hne- to-nē', wa' ngii' jne' kih' Dio mah' wa' le' llu' kih' lā-jēē'. Wa' hlēēh' jne' Dio lā-jēē' he- lla- dsē- jne' hi- wa' chiihn' Dio lā-jēē' he- chaa- jne', hi- wa' kwan' ti'hmaah' kiyh'. ² Lā-ja- hnōø' ngii' jne' kih' lā-jēē' hi- kye- ta' hi- lā-kye- dsa-ta' mah' mah' kway' jwē' dsa'toohn' llu' 'hi' ti' jnān'. Hi- lā-ja- cha- jwē' hnāahn' Dio, hi- jmeen' lā-koo- lle' kih'. ³ He- la- ba' ja- he- llu' he- tih- dsē' Dio hi- lāā- jne'. ⁴ Dio hnōø' he- lāā' lā-jēē' dsa- hi- hnōøy' lā-ngēē' dsa- ha- lā- la' ju'dsoo'. ⁵ Jēēh', jaa- ba' Dio lāā' hi- lā-ja- jaa- ba' dsa-nūuh- chaa- hi- mi-ee' juu' kih' dsa- kyaah' Dio. Dsa-nūuh- he' chee- Jesu-cristo. ⁶ Ga-ngēēy' hñiyy' he- ga-juuy', mah' lāāy' lā-jēē' dsa-. He- la- ga-mi'jnāā- Dio ma' ga-lloo' jmi' ja-. ⁷ He-ja- ga-hñāay' jnā' laan' apóstol mah' kwan' juu' kiyh'. Ne- ba' Cristo, hlēēhn' ju'dsoo', sa' ta-juun'. Na-hñāan' mi-tēēn' dsa- hi- sa- lāā' judiu, hee- ja- he- dsoo' dsē' jne' hi- hee- ja- ju'dsoo'.

⁸ He-ja- hnoon' lā-jēē' dsa-nūuh- hi- chaa- lā-kāā- jmi' gyuu' chuuy' kyaah' Dio. Hi- wa'ra- ga-hlēēy' kyaah' Dio chooy' gooy- ta' gyuuḥ', hnōø' na-jngēēy', sa' lleēy', hi' sa' hneey'.

⁹ Lā-ja- jwahn' ka-lāh' kih' dsa-mē', wa' kyeyh' hmiih- kyaah' koo- nēē' ba' huuḥdsē' lā-koo- lle' kih' hi- hnaah' Dio. Hi- wa'ra- ga-jnaay' lley' sa' llu' jmeey' jih' gyeh' na-beh' kyaah' ñe' nōø' o kuū' he- hmooh', ni- he- kēyh' hmiih- hmooh'. ¹⁰ Lla- he- ja-, wa' jmāāy' hñiyy' na'hñāah' kyaah' lā-jēē' ta' llu' lā-koo- lle' kih' dsa-mē' hi- hnaah' Dio.

¹¹ Hi' sa' sooh' kih' dsa-mē' he- tooyh' miih' jee' kwa' dsa- juu', hnōø' nūuyh' kih' juu' he- nuuy-. ¹² Sa' kwan' jwē' kih' dsa-mē' he- mi-tēēy' dsa-nūuh', ni' sa-

le' kay' nē' kih' dsa-nūuh-. Hnōø' dsa-taayh'to-kē' ba'. ¹³ Jēēh', Dio ga-jmāā' Adán to-nē'. Kēē- ga' ga-jmāāy' Eva. ¹⁴ Hi' ja- kih' Adán ga-mi'goo- hi-sa'llu'. Kih' dsa-mē' ba' ga-mi'gooy-. Kih' he-ja- ba' ga-lā'cha- dso'kye- kiyh'. ¹⁵ He-ja- ga-jāh' Dio kih' dsa-mē', jēēy' wii' jee' lā-chaa- gyuu- kyaay', pero lāā' bih' cher'mah' ngoo' ba' dsoo' dsēy' kih' Dio hi- lā-ja- hnōø' hnāāy' dsa-, hnōø' na-jngēēy', hi- hnōø' dsa-taayh' lā-koo- lle' kih'.

3

Ha- lā- hnōø' jmeey' hi- kye- nē' kih' øøḥ' jne'

¹ Jwahn' dsoo', cher'mah' chaa- hi- hnōø' ka' nē' kih' øøḥ', ta' llu' ba' ja- hnooyh-. ² Pero hi- hā'goo- ta' ja-, jmeey' bii' laay' jaa- hi- sa- na-bāāh' ni' miih- dsoo', jaa- dsa-nūuh- hi- kyaah' jaa- ba' dsa-mē', jaa- hi- ngēē' koo- nēē' ba', jaa- hi- hāā- hñiyy', jaa- hi- hā' ta' kih', jaa- hi- kwa' jee' jā' dsa- hi- go-nāā', jaa- hi- lih' mi-tēē- dsa-. ³ Sa- le' ka' nē', jaa- dsa- lla'hiih'. Hnāā' jaa- hi- sa' hnee', jaa- hi- jōh- dsē' hi- sa- ti-choo' juu', jaa- hi- sa- hee' dsē' kuu', jaa- hi- lih' lla' ta' cha'neh' kih', jaa- hi- lih' kwēēh' nūuh' jōo' mah' sa' jiiyh' juu' kyaayh'. ⁴ Cher'mah' chaa- jaa- hi- sa' lih' lla' ta' cha'neh' kih', ḥha- ba' lā-ja-, kay' nē' kih' gwah' kih' Dio? ⁵ Jaa- øøḥ' jne' hi- hmēē', sa- le' kay' nē', wa'ra- ja' huuḥdsē' kiyh' jmāāy' hñiyy' jōōyḥ', hi' jā' dso'jwii' nē' kiyh' lā-koh' ga-la' kih' hi-sa'llu'. ⁷ Hi' jee' kih' hi- sa- ma-heēh-, hnōø' hii' juu' kiyh' he- jmeey' he- llu' jmah' ba', mah' sa- hlēēh' dsa- hliih' kiyh' hi' lā-ja- sa' mi'goo- hi-sa'llu' kiyh'.

Ha- lā- hnōø' jmeey' dsa- na-lleēh' kyaa' Dio hi- kwa' juu' kiyh'

⁸ Hi' lā-ja- ka-lāh' kih' lā-jēē' hi- jmeey' be' kih' hi- kye- nē', hnāā' jaa- hi- hā' ta' kih', hi- mi-te' juu' kih', hi- sa- hiih', hi- hi- sa- hee' dsē' kuu'. ⁹ Hi' hnāā' jaa- hi- na-jngii' huuḥdsē' kih', hi- chooh' koo- hweh- juu' he- ma-dsoo' dsē- jne', he- ma-lā'jnā' jnān' na'. ¹⁰ He-ja-, jaa' ga' hnōø' kye' jne' kwaat' che' jmāāy' jmeey' ta' ja-.

Ja-ga' na¹, le' jmeey¹ be' kih¹ hi⁻ kye⁻ nē, cher'mah¹ sa⁻ cha⁻ he⁻ na⁻ bāāy^h.

¹¹Ja⁻ ba⁻ lā⁻ja⁻ kih⁻ dsa⁻ mē, hnøø¹ jaa⁻ hi⁻ hā⁻ ta⁻ kih⁻, hi⁻ sa⁻ koo^h juu¹ jwi¹, hi⁻ ngē⁻ koo⁻ nēē⁻ ba⁻, hi⁻ jaa⁻ hi⁻ mi⁻te⁻ juu¹ kih¹.

¹²Hi⁻ jmeē⁻ be' kih⁻ hi⁻ kye⁻ nē, wa⁻ laay⁻ 'dsa⁻ nūu^h kya¹ jaa⁻ ba⁻ dsa⁻ mē, hi⁻ wa⁻ liy^h llay¹ ta⁻ cha⁻neh⁻ kiy^h, hi⁻ wa⁻ kwēy^h 'nūu^h jooy⁻. ¹³Lā⁻jēē⁻ hi⁻ ya⁻ hēē⁻ 'llu¹ kya¹h⁻ ta⁻ ja⁻, dsa⁻ hā⁻ ta⁻ kiy^h jee⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaay^h hi⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ lā⁻cha⁻ be⁻ kiy^h hlēēy^h dsa⁻ ha⁻ lā⁻ la⁻ he⁻ ma⁻dsoo⁻ dsē⁻ jne⁻ kih⁻ Cristo Jesús.

Jnaq^h la¹ juu¹ he⁻ ma⁻lā⁻jnā⁻ jnān⁻

¹⁴Hnoon¹ niin⁻ na⁻jēēn⁻ hne⁻ chah⁻ la⁻, pero ma⁻ra⁻ he⁻ si⁻ ba⁻ jnā⁻ kyah⁻, ¹⁵le⁻ ga⁻ che⁻ sa⁻ ngoon⁻ chah⁻. Lā⁻ja⁻ lā⁻neh⁻ ha⁻ lā⁻ kah⁻ nē⁻ kih⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻heēh⁻ hi⁻ lā⁻ gwa^h kih⁻ Dio jiih⁻ hi⁻ tāāh⁻ nē⁻ kih⁻ ju⁻dsoo⁻, hi⁻ chooy^h koo⁻ hweh⁻ juu¹ ja⁻, laay¹ lā⁻koh⁻ ma⁻ti⁻ na⁻hyah⁻. ¹⁶Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻, sa⁻ lā⁻kēh⁻ jne⁻ jmi⁻ lā⁻ngēēn⁻ ha⁻ lā⁻ la⁻ jwē⁻ kih⁻ Dio. Pero kyaah⁻ he⁻ na⁻si⁻ jee⁻ la⁻ lā⁻ngēē⁻ ba⁻ jne⁻ miih⁻:

Ga⁻mi⁻jnāā⁻ Dio hñi⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, laay⁻ lā⁻koo⁻ jaa⁻ dsa⁻.

Hi⁻ he⁻ ya⁻hēē⁻ lluu⁻ ta⁻la⁻ kih⁻ jmi⁻lle⁻ Na⁻jngi⁻.

Lā⁻jēē⁻ ángele ga⁻jēēy⁻.

Hi⁻ ga⁻kwa⁻ dsa⁻ juu¹ kiy^h kih⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ lā⁻ judiu.

Ga⁻lā⁻dsoo⁻ dsē⁻ dsa⁻ kiy^h, jmi⁻gyuu⁻ la⁻, hi⁻ ga⁻heēh⁻ Dio ka⁻lāh⁻ gyuu^h ya⁻jwi⁻.

4

Lloo⁻ koo⁻ jmi⁻ jmeē⁻ dsa⁻ ta⁻ koo⁻ ju⁻dsoo⁻

¹Na⁻hñaa⁻ lā⁻jēē⁻ ga⁻mi⁻jnāā⁻ jmi⁻lle⁻ Na⁻jngi⁻, ha⁻ lā⁻ le⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁻ jee⁻ llaa⁻ jmi⁻. Ko⁻llaa⁻ dsa⁻ lā⁻øø⁻ kih⁻ he⁻ ma⁻dsoo⁻ dsē⁻ jne⁻, nuuy⁻ juu¹ ta⁻juu¹ he⁻ kwa⁻ jmi⁻lle⁻ hñi⁻. ²He⁻ ba⁻ che⁻ ta⁻juu¹ hi⁻ kwa⁻ juu¹ lā⁻ja⁻! Mo⁻so⁻ liiy⁻ he⁻ jmeey⁻, jlē⁻ go⁻te⁻ hu⁻dsē⁻ kiy^h. ³Mo⁻so⁻ kway⁻ jwē⁻ jee⁻ goo⁻ dsa⁻, ni⁻ sa⁻ kway⁻ jwē⁻ kuh⁻hi⁻ dsa⁻ lā⁻jē⁻ he⁻ cha⁻. Pero Dio ga⁻lla⁻ lā⁻jē⁻ he⁻ cha⁻ mah⁻ kuh⁻hi⁻ hi⁻ kwa⁻ ti⁻hmaah⁻ kiy^h, hi⁻ lā⁻ kyaay⁻ hi⁻

kyuu^h ha⁻ lā⁻ la⁻ ju⁻dsoo⁻. ⁴Jēē⁻, llu¹ ba⁻ lā⁻jē⁻ he⁻ ga⁻lla⁻ Dio he⁻ kih⁻hi⁻hn⁻. Sa⁻ cha⁻ he⁻ kih⁻ jāhn⁻ sa⁻ llu⁻, hnøø¹ kwan⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁻ bi⁻h⁻. ⁵Kyaah⁻ juu¹ kih⁻ Dio hi⁻ kyaah⁻ he⁻ ngi⁻ dsa⁻ kiy^h, jmeē⁻ na⁻jngi⁻ lā⁻jē⁻ he⁻ kuh⁻hi⁻ dsa⁻.

Ha⁻ lā⁻ hnøø¹ jmeē⁻ hi⁻ hā⁻ goo⁻ ta⁻ kih⁻ Cristo

⁶Cher'mah⁻ mi⁻tēēh⁻ øø^h juu¹ la⁻, ya⁻hēēh⁻ ba⁻ hne⁻ llu¹ kyaah⁻ ta⁻ kih⁻ Jesu-cristo, hne⁻ hi⁻ tēē⁻ be⁻ kyaah⁻ juu¹ he⁻ ma⁻dsoo⁻ dsē⁻ jne⁻, ja⁻ ba⁻ ju⁻dsoo⁻ he⁻ ma⁻heēh⁻ na⁻. ⁷Mo⁻to⁻ taah⁻ hñaa⁻ kyaah⁻ juu¹ ma⁻gyuh⁻, kyaah⁻ juu¹ he⁻ sa⁻ jmā⁻ ta⁻. Jmeē⁻ bi⁻ hñāā⁻ Dio ba⁻. ⁸Llu¹ ba⁻ miih⁻ he⁻ koo⁻hli⁻jne⁻. Pero cha⁻ga⁻miih⁻ llu¹ he⁻ hñāā⁻ jne⁻ Dio. Jēē⁻ he⁻ ja⁻ la⁻ ya⁻jøø⁻ jnān⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻ hi⁻ lā⁻ja⁻ ka⁻lāh⁻ jmi⁻gyuu⁻ he⁻ na⁻ ga⁻lā⁻jnā⁻. ⁹Juu¹ la⁻, la⁻ dsoo⁻ hi⁻ jmeē⁻ bi⁻ heēh⁻ lā⁻jēē⁻ dsa⁻. ¹⁰He⁻ja⁻ ba⁻ kwa⁻ jne⁻ be⁻ lā⁻jiih⁻ jee⁻ le⁻, kih⁻ he⁻ kye⁻ jne⁻ o⁻jōh⁻ dsē⁻ kih⁻ Dio jiih⁻, hi⁻ lāā⁻ lā⁻jēē⁻ dsa⁻. Pero lā⁻jēē⁻ hi⁻ ma⁻heēh⁻ kiy^h, hi⁻ he⁻ ba⁻ lāā⁻.

¹¹Ja⁻ mi⁻tēēh⁻ dsa⁻ juu¹ la⁻, hi⁻ jwi⁻hi⁻ hñi⁻ jmeē⁻ bi⁻ mi⁻tey⁻. ¹²Ni⁻ jaa⁻, ta⁻ wa⁻ mi⁻kwa⁻h⁻ hne⁻ kih⁻ he⁻ māh⁻. Jlē⁻ jwē⁻ kiy^h. Jmeē⁻ ba⁻ hne⁻ kweē⁻ mah⁻ ka⁻ nē⁻ hi⁻ ma⁻heēh⁻ juu¹ kih⁻ Dio lā⁻koo⁻ jmeēh⁻ hñaa⁻: ha⁻ lā⁻ hlēēh⁻, ha⁻ lā⁻ jmeēh⁻, ha⁻ lā⁻ hñaah⁻ dsa⁻kyaah⁻, ha⁻ lā⁻ ma⁻dsoo⁻ hoh⁻ kih⁻ Dio hi⁻ ha⁻ lā⁻ ngēh⁻ kyaah⁻ koo⁻ nēē⁻ ba⁻ hu⁻dsē⁻. ¹³Ta⁻kō⁻ jiih⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻l-loon⁻, ja⁻ hēh⁻ ba⁻ hne⁻ juu¹ kih⁻ Dio, ja⁻ hlēēh⁻ dsa⁻ kyaah⁻ juu¹ na⁻, hi⁻ ja⁻ mi⁻tēēh⁻ dsa⁻ ka⁻lāh⁻. ¹⁴Ta⁻ ya⁻tu⁻ ta⁻ he⁻ ga⁻hñah⁻ kih⁻ Dio lā⁻ ma⁻ ga⁻kye⁻ dsa⁻gyuu^h goo⁻ nē⁻ kyah⁻. Ga⁻ngēēy⁻ juu¹ he⁻ ga⁻mi⁻jnāā⁻ Dio kiy^h, ga⁻hlēēy⁻ kih⁻ ta⁻ he⁻ ma⁻hñah⁻ kih⁻ Dio.

¹⁵He⁻ja⁻ ta⁻ hwaā⁻ jee⁻ jmeēh⁻ ta⁻ja⁻. Jmeē⁻ ba⁻ hne⁻ he⁻ mah⁻ lii⁻ ga⁻llooh⁻ ba⁻ hne⁻ ta⁻ cha⁻nē⁻. ¹⁶Hāā⁻ hñaa⁻ hi⁻ leēh⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻mi⁻sih⁻ juu¹ na⁻. Ja⁻ mi⁻teh⁻ ba⁻ hne⁻. Cher'mah⁻ ga⁻llooh⁻ ba⁻ hne⁻ jmeēh⁻ lā⁻na⁻, lāā⁻ hñaa⁻ hi⁻ lāā⁻ lā⁻jēē⁻ hi⁻ nuu⁻ juu¹ he⁻ kwa⁻h⁻.

5

Ha- lä- dsa'toohn' kyaah' hi-
ma-heeh- juu' kih' Dio

¹ Ta- hlëëh' dsa-nuuh- ma-gyuh- wa-
la' cha- la', hlëëyh' kyaah' juu' llu' ba-
lä-koh' jaa- tää' kyaah'. Hi- lä'ja- kih'
hi- kwaa-, hlëëyh' lä-koh' dsa-nuuh- øøh'
ba'. ² Lä'ja- kih' hi- laa' dsa- ma-hyaa',
hlëëyh' lä-koh' maa' kyaah'. Hi- kih' hi- laa-
dsa-më' kwaa-, hlëëyh' lä-koh' dsa-më'
øøh' ba'. Wa' na-jngii' go-te- huusë-
kyah' kyaayh'.

³ Cher'mah' dsoo' chaa- dsa-më' hi-
hni', kwa' be' kiyh'. 'Pero cher'mah' chaa-
dsa- hni' hi- chaa- joø, chaa- gyuu-
llooy, hi- he' ba' ga-tëë' jmeë' be' kiyh'
to-në', lä'koø- lle' kih' hi- hnaah- Dio,
lä-llu' he- ga-mi' kwaa- cho'jmiy-. He- ja-
ba' llu' hi- tih- dsë' Dio. ⁵ Cher'mah' chaa-
jaa- ma-ra' hi- dsoo' hni', hi- ma-jä' hni'
go-te-, hi- he' ba' kye- o-joh' dsë' kih'
Dio, hlëëyh' kyaah' Dio, hi- ngiiy- kiyh'
lä'jmi' lä'hwë'. ⁶ Pero dsa-më' hni' hi-
jmeë' lä' ngii' jmi-ngo' kih', na-juuy' jee'
ka- Dio ma-ke' jiiyh' jmi-gyuu- la-. ⁷ Kwa'
ba' hne- juu' la-, mah' ni- jaa- sa- wa'
jä' na-bääh' dsoo'. ⁸ Cher'mah' chaa- hi-
sa- jmeë' he' kih' hi- chaa- kyaay', he-
ma-bey' he- ma-dsoo' dsëy' ba' ja-. Hi-
jmeey' hliih' cha-gamiih- cher'mah' sa-
häay' hi- tääh' cha'neh' kiyh'. Hlëëh' gyih'
lä-koh' ga' hi- sa- ma-heeh- go-te-.

⁹ Cher'mah' chaa- dsa-më' hni', hi- hää'
la- ga' to'lo' gya' dsë- gya' ji- ne-, hi- he'
ba' cha- jwë' la-llee' je- mah' hyoyh'
he- jmeë' bi' kiyh', cher'mah' ma' laay'
më' jaa- ba' dsa-nuuh-. ¹⁰ Jmeë' bi'
jaa- dsa-më' hi- hii' juu' jmeë' he- llu'
jmah', hi- ga-mi' kwaa- joø, hi- ga' kwa'
jee' ga-jä' dsa-, hi- ga-jmää' hni' hwaä'
mah' ga-jmeey' ta'he' kih' hi- laa' kyaä' Dio,
hi- ga-jmeë' be' kih' hi- jëë- wi', hi- ma'
tëë' jmeë' he- llu' jmah'.

¹¹ Pero dsa- hni' hi- kwaa-, sa- cha- jwë'
kiyh' la-llee' je-, wa-ra- ja' dsëy' kaay'
jnah' dsa-nuuh- hi- sa- lä-täay- mi-tey'
ta' kih' Cristo. ¹² Jee' ja- ma- na-bäayh',
kiyh' he- ma-hläayh- kyaah' hmooh' he-
ga-jmeey' to-në'. ¹³ Hi- ja- ma-la- he-
ja- jmeey', lä-jwëyh' hi- lä-tëëy- ngëy'

lä-joh' hne' chih'. Hi- kooyh' juu' jwi', hi-
taayh' hniy' jee' sa- ga-tëëy' jëëy', hi- llay'
juu' he- sa- ga-tëëy' hlëëyh'. ¹⁴ Dsa-më'
hni' hi- kwaa-, hnoo' ga' jnä' he- kaay'
dsa-nuuh-, mah' lä' chaa- jooy' hi- jmeey'
ta'he' cha'neh' kiyh'. Hi- hnøø' liiyh' kih'
lä-jë- he- jmeey'. Lä'ja- jlë' jwë' kih' hi-
na-høøh' hi- hlëëh' wi' kiyh'. ¹⁵ Chaa-
ko-llaä' dsa-më' hni' ma-tuy' juu' kih' Dio
mah' jmeey' lä- jøø- Tana' kiyh'.

¹⁶ Cher'mah' cha'neh' kih' øøh' jne' hi-
më' hi- nuuh- chaa- jaa- dsa-më' hni',
wa' hnøø' bih' lä-jë- he- jmeë' bi' kiyh'
mah' sa- jmeë' hii' kih' gwah-. Ja- ga' na-
lä-tää' gwah' kwa' be' kih' dsa- hni' hi- sa-
chaa- kyaä' go-te-.

¹⁷ Dsa-gyuu' hi- tääh' ta-jää' gwah-, lle'
kiyh' hyoyh' to' jaa'. Pero jmeë' bi' hyoh-
to-në' hi- kwa' juu' kih' Dio, hi- lä'ja- hi-
mi-tëë' dsa-. ¹⁸ Lä'ja- na-si' juu' kih' Dio:
"Sa' llu' na-hnuu' hoo' kya' jee' pe-jlëëyh-
kyah' kih' mi' trigo." Hi- lä'ja- na-si-
ka-läh': "Hi- jmeë- ta', lle' kih' tëëyh' jneey'
."

¹⁹ Ta- jmeë- he- juu' kih' hi- bääh-
dsoo' dsa-gyuu' kyaä' gwah' cher'mah'
sa- chaa- uu' uu- hi- jmeë' ju' dsoo'.
²⁰ Cher'mah' ngoo' bih' jmeey' he- hliih',
hlëëyh' to'lo' në' jee' lä-jëë-, mah' lä'ja-
hii' goo- kih' lä-jëë-. ²¹ Jmeë' mada' kyah',
ne- ba' Dio, ne- ba' Jesucristo Dsa-jøøh'
jnän' hi- ne- ángele hi- na-lleeh' kyaay'.
Jwëehn' hne- høø' lä-jë- juu' la-. Jmeë'
kwee- lä-hii' në-, ta- wa' hnaah' ma-la' uu'
uu- ba'. ²² Ta- hñaä' tä'be' hi- ka' në' kih'
øøh' jne' mah' kye' gooh- në' kiyh' mah'
sa- dsa-bääh' dso'kye- kiyh'. Hää' hñaah',
wa' na-jngëh' kih' lä-jë- he- hliih'.

²³ Na' ta- cha'ne' mo-to' hu' jmi-dsë-
jmah', hih' miih- jmi' mi-jëh' ma- ää- kih'
he- dsaah' tuh- hi- kih' he- dsa-lä-dsaah'
ko-lla- jiih-.

²⁴ He- hliih' he- jmeë' ko-llaä'
dsa-lä-jnä' jmi-gyuu- la- jää' ja-ga' la' Dio
ta'. Pero he- hliih' he- jmeë' jñah', lä-jnä'
wa-ra- ga-të' jee' la' Dio ta'. ²⁵ Hi- lä'ja-,
dsa-lä-jnä' ta' llu'. Pero cher'mah' cha- ta'
llu' he- sa- na-jnä', ma-ra- he- lä-jnä' ba'
këë-.

6

¹ Hih¹ hi⁻ jme⁻ ta¹ kih¹ dsa⁺, hnø¹ cha⁻ nuuh¹ kiyh¹ kyaah¹ dsa⁻ juu¹ mah¹ sa⁻ hlëeh¹ dsa⁻ wi¹ kih¹ Dio, hi⁻ ni⁻ sa⁻ hlëeyh¹ wi¹ kih¹ juu¹ he⁻ ma⁻ mi⁻ tēē¹ jne¹. ² Hi⁻ cher¹ mah¹ chaa⁻ øøh¹ jne¹ hi⁻ laa¹ juu¹ ta¹, sa⁻ cha⁻ jwë¹ jnän¹ jmeen¹ wa¹ la¹ cha⁻ la¹ kih¹ he⁻ laay¹ øøh¹ jne¹. Läl¹lu¹ he⁻ hnäa⁻ jnih¹, hnø¹ jmeen¹ he⁻ llu¹ jmah¹ kyaayh¹ ta¹ la¹ kih¹ he⁻ laay¹ øøh¹ jne¹ hi⁻ jä¹ llu¹ kyaah¹ ta¹ kiyh¹. He⁻ ja⁻ mi⁻ tēē¹ dsa⁻ juu¹ la⁻, hi⁻ hlëeyh¹ ka⁻ läh¹.

Hii¹ goo⁻ jnän¹ kyaah¹ kuu¹

³ Cher¹ mah¹ chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ mi⁻ tēē¹ dsa⁻ jyon¹ juu¹ he⁻ sa⁻ jeeh¹ kwee⁻ kyaah¹ ju¹ dsoo¹ kih¹ Jesucristo Dsa⁻ jøøh¹ jnän¹, hi⁻ sa⁻ jeeh¹ kwee⁻ kyaah¹ juu¹ he⁻ ma⁻ heeh¹ jne¹, ⁴ he⁻ jmääy¹ hñiiy¹ jøøh¹ ba¹ ja⁻, hee⁻ na⁻ kyuyh¹, he⁻ sa⁻ tøy⁻ ti⁻ chooy¹ juu¹ ja⁻, koo¹ llay¹ hñii⁻ ba¹. Jee¹ ja⁻ hwëē¹ hi⁻ wi¹ dsë¹, hi⁻ hnoo¹ hñii⁻, hi⁻ hlëeh¹ wi¹ kih¹ dsa⁻, hi⁻ hi⁻ sa⁻ cha⁻ o⁻ jøh¹ dsë¹ kih¹. ⁵ Hi⁻ lä¹ ja⁻ hwëē¹ hi⁻ chaa⁻ hi⁻ na⁻ hee⁻ go⁻ te⁻ hu¹ dsë¹ kih¹, hi⁻ mo⁻ so⁻ cha⁻ ju¹ dsoo¹ kih¹. Hi⁻ he⁻ laa¹, lä¹ chay⁻ cha⁻ miih⁻ kuu¹, kih¹ he⁻ hnaayh¹ Dio. Ta⁻ jme⁻ koo¹ jøh¹ kyaah¹ dsa⁻ he⁻. ⁶ Jnaah¹ la¹ jnän¹ he⁻ hnääh¹ jne¹ Dio, pero hnø¹ heeh¹ ba¹ jne¹ ha⁻ koh¹ te¹ he⁻ cha⁻ jnän¹. ⁷ Ni⁻ miih⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ kye¹ jne¹ ma¹ ya⁻ nøø¹ jne¹ jmi¹ gyuu¹ la⁻. Hi⁻ lä¹ ja⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ ki¹ jne¹ wa⁻ ra⁻ ga⁻ nøø¹ jne¹ ka⁻ läh¹. ⁸ Cher¹ mah¹ cha⁻ he⁻ kih¹ hi⁻ jne¹ hi⁻ cha⁻ ba¹ hmiih¹ kyeh¹ jne¹, kyaah¹ he⁻ ja⁻ ba¹, wa¹ chaa⁻ jne¹ llu¹. ⁹ Hi⁻ hnøø¹ lä¹ cha⁻ cha⁻ miih⁻ kuu¹, gwa¹ dsëy¹ jmeey¹ he⁻ hliih¹ kyaah¹ he⁻ jøø¹ kiyh¹. Dsa⁻ lä¹ ngaayh¹ kyaah¹ lä¹ jë⁻ he⁻ hee⁻ dsëy¹, koo¹ hnoo¹ dsoo¹ ba¹ ja⁻. Kyaah¹ he⁻ ja⁻, dsooy¹ ta¹ hwa¹ mah¹ heey¹ go⁻ te⁻. ¹⁰ Kih¹ he⁻ hee⁻ dsë¹ dsa⁻ kuu¹, he⁻ ja⁻ ba¹ hya⁻ lä¹ jë⁻ nëē¹ he⁻ hliih¹. Kih¹ he⁻ hnøøy¹ liyh¹ cha⁻ ga⁻ miih⁻ kuu¹, lä¹ ja⁻ koo¹ llaa¹ dsa⁻ ma⁻ be⁻ he⁻ ma⁻ dsoo¹ dsëy¹ kih¹ Dio, he⁻ ja⁻ ma⁻ ja⁻ cha⁻ miih⁻ wi¹ në¹ kiyh¹.

Wa¹ kwan¹ be¹ kyaah¹ juu¹ he⁻ ma⁻ heeh¹ jne¹

¹¹ Pero hne⁻ dsa⁻ nuuh¹ kyaah¹ Dio, ni⁻ miih⁻ ta⁻ jme⁻ lä¹ koo⁻ jme⁻ dsa⁻ he⁻. Jme⁻ he⁻ llu¹ jmah¹ ba¹, hnääh¹ Dio, wa¹

lä⁻ dsoo¹ hoh¹ kiyh¹, wa¹ hnaah¹ dsa⁻, wa¹ jøh¹ hoh¹ kyaah¹ dsa⁻, hi⁻ jmää¹ hñaah¹ hwaah¹ ba¹. ¹² Jwërte kwa¹ be¹ hnääh¹ Dio, lä¹ lu¹ he⁻ ma⁻ dsoo¹ hoh¹. Jëeh¹ ga⁻ lleeh⁻ Dio hne⁻ mah¹ jmeey¹ lä¹ chaa⁻ tää¹. He⁻ ja⁻ kwa¹ ba¹ hne⁻ be¹ kyaah¹ juu¹ ja⁻. Jëeh¹ ga⁻ mi⁻ jnääh¹ ba¹ hne⁻ juu¹ he⁻ ma⁻ dsoo¹ hoh¹ jee¹ kih¹ jwëē¹ dsa⁻. ¹³ Jmeen¹ mada¹ kyah¹, mi⁻ te⁻ lä¹ jë⁻ he⁻ ma⁻ jwëēhn¹ hne⁻. Në⁻ ba¹ Dio hi⁻ jme⁻ chaa⁻ ga⁻ lä¹ jëē⁻ hi⁻ ñe⁻ ba¹ Jesucristo hi⁻ ga⁻ mi⁻ jnäa⁻ juu¹ kih¹ cha⁻ nē¹ Poncio Pilato, ga⁻ jäh¹ ha⁻ lä¹ la¹ ju¹ dsoo¹. ¹⁴ Jme⁻ ba¹ hne⁻ lä¹ jë⁻ mada¹ he⁻ ma⁻ jmeen¹ kyah¹ mah¹ sa⁻ hlääh¹ hne⁻ hi⁻ sa⁻ na⁻ bääh¹ ni⁻ koo⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee¹ jäh¹ Jesucristo Dsa⁻ jøøh¹ jnän¹. ¹⁵ Dio hi⁻ lluu¹ mi⁻ jnäy¹ Jesús wa⁻ ra⁻ ga⁻ lloo¹ jmi¹. Jaa⁻ Dio ba¹ hi⁻ lla¹ ta¹. Hi⁻ he⁻ he⁻ Rey hi⁻ kye⁻ nē⁻ kih¹ jee¹ lä¹ jëē⁻ Rey, hi⁻ jaa⁻ hñii⁻ bih¹ laay¹ jøøh¹ kih¹ jee¹ lä¹ jëē⁻ Dsa⁻ kaa¹. ¹⁶ Jaa⁻ hñii⁻ bih¹ sa⁻ juuy¹ jih¹ koh¹, hñii⁻ bih¹ gyay¹ jee¹ jnä¹ wa⁻ je⁻, ni⁻ jaa⁻ sa⁻ tē⁻ dsëē⁻ jee¹ gyay¹. Ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ jmi¹ gyuu¹ sa⁻ ma⁻ jëēy¹, ni⁻ sa⁻ tēēy¹ jëēy¹. Wa¹ la¹ juuh¹ kiyh¹ hi⁻ cha⁻ cha⁻ miih⁻ be¹ kih¹ lä¹ jë⁻ joh¹ jmi¹ cha⁻. Wa¹ la¹ lä¹ ja⁻.

¹⁷ Hlëeh¹ hi⁻ cha⁻ cha⁻ miih⁻ kuu¹ jmi⁻ gyuu¹ la⁻, ta⁻ wa¹ jmääy¹ hñiiy¹ kaa¹ yh¹. Ta⁻ wa¹ kye¹ o⁻ jøh¹ dsë⁻ kyaah¹ kuu¹ kiyh¹. Lla¹ ba¹ kuu¹ na⁻. Hnøø¹ kaa¹ o⁻ jøh¹ dsë⁻ kih¹ Dio ba¹, hi⁻ kwa¹ cha⁻ miih⁻ lä¹ jë⁻ he⁻ hnøø¹ jnän¹ mah¹ kyen¹ ya⁻ jøø¹. ¹⁸ Chiuh¹ hi⁻ cha⁻ kuu¹, wa¹ jmeey¹ he⁻ llu¹ ba¹. Lla¹ he⁻ ma⁻ lä¹ chay⁻ kuu¹, wa¹ jmeey¹ cha⁻ miih⁻ be¹ kih¹ hi⁻ lla¹ kyaah¹, sa⁻ wa¹ chaayh¹. ¹⁹ Lä¹ ja⁻ ba¹ lä¹ cha⁻ cha⁻ miih⁻ kiyh¹ he⁻ mo⁻ so⁻ lla¹ nē⁻ jmi¹ gyuu¹ he⁻ na⁻ ga⁻ jä⁻. Hi⁻ lä¹ ja⁻ tēēy¹ chaa⁻ tää¹.

²⁰ Timotä, ja⁻ mi⁻ teh⁻ lä¹ jë⁻ mada¹ nuuh¹ kih¹ Dio. Ta⁻ taah¹ hñaah¹ jee¹ cha⁻ juu¹ he⁻ sa⁻ jmää¹ ta¹ hi⁻ lä¹ jë⁻ juu¹ he⁻ kwa¹ hi⁻ jäh¹ ma⁻ mi⁻ tēē⁻ cha⁻ miih⁻. ²¹ Heh¹ lä¹ ja⁻ ma⁻ kah¹ koo¹ llaa¹ jwë¹, ma⁻ jmeey¹ ta⁻ koo¹ juu¹ kih¹ Dio he⁻ jme⁻ jne¹ dsoo¹.

Wa¹ mi⁻ jää¹ Dio hne⁻. Wa¹ la¹ lä¹ ja⁻.

2 Timoteo

He⁻ la⁻ jee⁻ ga⁻tē⁻ tō⁻ je⁻ he⁻ ga⁻si⁻ Paa⁻
kih⁻ Timotā

¹ Jnā⁻ Paa⁻ laan⁻ apóstol kya⁻ Jesucristo
lā⁻ hyoh⁻ dsē⁻ Dio. Ga⁻cheey⁻ jnā⁻ mah⁻
kwan⁻ juu⁻ kiyh⁻ lā⁻ kōo⁻ ga⁻ bāāy⁻ hñi⁻
jmeey⁻ chaa⁻ jne⁻ ta⁻ lā⁻ kih⁻ Cristo Jesús.
² Jee⁻ la⁻ siin⁻ kyah⁻ Timotā lā⁻ kōh⁻ jaa⁻
gyu⁻ hī⁻ hnaan⁻. Ngii⁻ kih⁻ Dio hī⁻ laa⁻
Tāā⁻ jnān⁻ hī⁻ ngii⁻ kih⁻ Jesucristo Dsa⁻ jōōh⁻
jnān⁻, wa⁻ kway⁻ he⁻ llū⁻ kyah⁻, wa⁻ lā⁻ nīh⁻
dsēy⁻ hne⁻, wa⁻ jmeey⁻ hī⁻ ti⁻ kyah⁻.

Paa⁻ ga⁻ hlēēh⁻ Timotā mah⁻ mi⁻ tey⁻ ta⁻
he⁻ hā⁻ gooy⁻

³ Kwan⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁻ Dio. Jmee⁻ ba⁻
jnā⁻ ta⁻ he⁻ kiyh⁻ ja⁻ ba⁻ lā⁻ kōh⁻ ga⁻ jmeey⁻
dsa⁻ ma⁻ kaa⁻ kyaan⁻. He⁻ ja⁻ sa⁻ hñi⁻
hu⁻ dsē⁻ kin⁻. Hī⁻ dsooh⁻ ba⁻ dsēn⁻ hne⁻
lā⁻ jmi⁻ lā⁻ hwē⁻ lā⁻ ma⁻ hlēēh⁻ kyaah⁻ Dio
kyaan⁻. ⁴ Dsooh⁻ dsēn⁻ he⁻ ga⁻ lā⁻ meeh⁻
hoh⁻. He⁻ ja⁻ hnoon⁻ niin⁻ na⁻ jēēn⁻ hne⁻,
ja⁻ ga⁻ na⁻ chaa⁻ llū⁻. ⁵ Ma⁻ ba⁻ jnā⁻, ja⁻ kōo⁻
jwah⁻ ba⁻ hne⁻ he⁻ ma⁻ dsoo⁻ hoh⁻ kih⁻ Dio.
Lā⁻ ma⁻ to⁻ nē⁻ ga⁻ lā⁻ dsoo⁻ dsē⁻ ma⁻ hyaa⁻
kyaah⁻ Loida kyaah⁻ maa⁻ kyaah⁻ Eunice, hī⁻
jmeen⁻ dsoo⁻, ja⁻ ba⁻ lā⁻ ja⁻ ma⁻ dsoo⁻ hoh⁻
hne⁻ ka⁻ lāh⁻.

⁶ He⁻ ja⁻ jwēēh⁻ hne⁻, kwa⁻ ba⁻ hne⁻
be⁻ kyaah⁻ ta⁻ he⁻ ga⁻ kwēēh⁻ Dio hne⁻ lā⁻
ma⁻ ga⁻ kyen⁻ goon⁻ nē⁻ kyah⁻. ⁷ Jēēh⁻, sa⁻
ga⁻ kwa⁻ Dio jmi⁻ lle⁻ kih⁻ mah⁻ jmeen⁻ gah⁻
jne⁻. Ga⁻ kway⁻ mah⁻ kwa⁻ be⁻ jnān⁻, mah⁻
lā⁻ hnāā⁻ jne⁻ dsa⁻ kyaah⁻ hñi⁻ mah⁻ hāān⁻
hnaan⁻. ⁸ He⁻ ja⁻ jwēēh⁻ hne⁻, ta⁻ jmee⁻
na⁻ hēēh⁻. Kwa⁻ ba⁻ hne⁻ juu⁻ kih⁻ Dsa⁻ jōōh⁻
jnān⁻. Ni⁻ ta⁻ jmee⁻ na⁻ hēēh⁻ ki⁻ jnā⁻
he⁻ hāān⁻ neh⁻ nē⁻ kwaat⁻ kih⁻ Jesús. Hēēh⁻
ba⁻ hne⁻ jēēh⁻ wii⁻ kwaat⁻ kih⁻ ju⁻ hmēē⁻
lā⁻ kōh⁻ jēēn⁻ la⁻. Dio ba⁻ kwa⁻ be⁻ kyah⁻.
⁹ Hī⁻ he⁻ ga⁻ lāā⁻ jne⁻ hī⁻ ga⁻ tēēy⁻ jne⁻ mah⁻
lēē⁻ jne⁻ na⁻ jngēē⁻. Ja⁻ ta⁻ lā⁻ kih⁻ he⁻
ma⁻ jmeen⁻ he⁻ llū⁻ ga⁻ tēēy⁻ jne⁻. Jāā⁻ ba⁻
ma⁻ lla⁻ dsē⁻ Dio jmeey⁻ lā⁻ ja⁻, he⁻ ja⁻ ba⁻
ga⁻ tēēy⁻ jne⁻. Hī⁻ lā⁻ ma⁻ ga⁻ hēēh⁻ jne⁻ kih⁻
Cristo, ga⁻ hñah⁻ jne⁻ he⁻ lā⁻ kwa⁻ Dio he⁻
ma⁻ na⁻ lā⁻ juu⁻ jāā⁻ ja⁻ ga⁻ nōō⁻ jmi⁻ gyuu⁻.
¹⁰ Hī⁻ na⁻ ma⁻ mi⁻ jnāā⁻ Dio lā⁻ jē⁻ he⁻ ja⁻,

lā⁻ llū⁻ he⁻ ja⁻ Jesucristo Dsa⁻ jōōh⁻ jnān⁻ hī⁻
ga⁻ lāā⁻ jne⁻. Ma⁻ ke⁻ ga⁻ juuy⁻, sa⁻ ga⁻ lih⁻
he⁻ ja⁻ kyaayh⁻. Ma⁻ ra⁻ he⁻ ga⁻ lā⁻ jiih⁻ bih⁻.
Hī⁻ kyaah⁻ ju⁻ hmēē⁻ kiyh⁻ ga⁻ mi⁻ jnāāy⁻ ha⁻
lā⁻ lā⁻ chaa⁻ dsa⁻ tāā⁻, lā⁻ ja⁻ mo⁻ so⁻ juuy⁻
jih⁻ kōh⁻.

¹¹ Hī⁻ jnā⁻ na⁻ hñaan⁻ kwan⁻ juu⁻ la⁻, laan⁻
apóstol, hī⁻ laan⁻ ta⁻ jwoh⁻ kya⁻ hī⁻ sa⁻ laa⁻
judiu. ¹² Kih⁻ he⁻ ja⁻ ba⁻ na⁻, jēēn⁻ wii⁻. Pero
sa⁻ gwa⁻ na⁻ hiihn⁻, kyuu⁻ ba⁻ jnā⁻ hī⁻ kih⁻
ma⁻ dsoo⁻ dsēn⁻. He⁻ ja⁻ jmeen⁻ dsoo⁻, hī⁻
he⁻ cha⁻ be⁻ kih⁻ hōoy⁻ lā⁻ jē⁻ he⁻ ga⁻ toohn⁻
gooy⁻ lā⁻ jiih⁻ lloo⁻ jmi⁻.

¹³ Wa⁻ jā⁻ kōo⁻ hweh⁻ kyah⁻ lā⁻ jē⁻ ju⁻ dsoo⁻
he⁻ ma⁻ jwēēh⁻ hne⁻. Wa⁻ dsoo⁻ hoh⁻ tāā⁻,
wa⁻ hnaah⁻ dsa⁻. He⁻ na⁻ ba⁻ cha⁻ jnān⁻,
kih⁻ he⁻ ma⁻ lāā⁻ jne⁻ kōo⁻ kyaah⁻ Cristo
Jesús. ¹⁴ Kyaah⁻ be⁻ kih⁻ jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngii⁻
he⁻ kyaah⁻ jne⁻, hōō⁻ juu⁻ llū⁻ he⁻ ma⁻ hñah⁻.

¹⁵ Ma⁻ nēh⁻ ba⁻ hne⁻, lā⁻ jēē⁻ hī⁻ chaa⁻
hwa⁻ Asia ma⁻ bee⁻ jnā⁻. Lā⁻ ja⁻ ga⁻ jmeey⁻
Figelo kyaah⁻ Hermógene. ¹⁶ Wa⁻ lā⁻ nīh⁻
dsē⁻ Dio lā⁻ jēē⁻ hī⁻ chaa⁻ kya⁻ Onesí-
foro. Joh⁻ jiih⁻ sa⁻ ga⁻ jmeey⁻ be⁻ kin⁻,
sa⁻ ga⁻ lā⁻ hiiyh⁻ kih⁻ he⁻ hāān⁻ neh⁻ nē⁻.
¹⁷ Lā⁻ chah⁻ ma⁻ ga⁻ lloo⁻ Onesíforo jwii⁻
Roma, ga⁻ hnaayh⁻ jnā⁻ lā⁻ bi⁻ lā⁻ jāā⁻, lā⁻ jiih⁻
ga⁻ jnāāy⁻ jnā⁻. ¹⁸ Wa⁻ lā⁻ nīh⁻ dsē⁻
Dsa⁻ jōōh⁻ jnān⁻ kiyh⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻
llāā⁻ jmi⁻. Hne⁻ nēh⁻ kwee⁻ he⁻ ga⁻ jmeey⁻
cha⁻ miih⁻ be⁻ jnān⁻ lā⁻ ma⁻ tōōhn⁻ jwii⁻
Éfeso.

2

Hnōō⁻ ma⁻ na⁻ llūū⁻ jne⁻ mah⁻ lā⁻ ja⁻ lēē⁻
jne⁻ lā⁻ kōo⁻ jāā⁻ hlōō⁻ kya⁻ Jesucristo

¹ Jwēēh⁻ hne⁻ gyuu⁻ kyaan⁻, kwa⁻ ba⁻
hne⁻ be⁻ kyaah⁻ he⁻ lā⁻ hñah⁻ jne⁻ ta⁻ lā⁻ kih⁻
Cristo Jesús. ² Ga⁻ lā⁻ tēēh⁻ juu⁻ he⁻ ga⁻ kwan⁻
to⁻ lo⁻ nē⁻ jwēē⁻ dsa⁻. He⁻ ja⁻ jwēēh⁻ hne⁻,
tōōh⁻ goo⁻ jñah⁻ hī⁻ laah⁻ jmaā⁻ mi⁻ tēē⁻
dsa⁻ juu⁻ ja⁻.

³ Kwēēh⁻ hoh⁻ ma⁻ jēēh⁻ wii⁻. Mah⁻ lā⁻ ja⁻
lēēh⁻ lā⁻ kōh⁻ jāā⁻ hlōō⁻ llūū⁻ kya⁻ Jesu-
cristo. ⁴ Ni⁻ jāā⁻ hlōō⁻ sa⁻ jāāy⁻ jmeey⁻
jyoh⁻ ta⁻, ga⁻ tēēy⁻ jmeey⁻ lā⁻ jē⁻ mada⁻ kih⁻
juu⁻ bih⁻ mah⁻ ti⁻ dsē⁻ juuy⁻ hī⁻ ga⁻ kwēēy⁻
ta⁻ ja⁻. ⁵ Hī⁻ lā⁻ ja⁻ hī⁻ koo⁻, ni⁻ kōo⁻ sa⁻
liyh⁻ cher⁻ mah⁻ sa⁻ ga⁻ kooy⁻ lā⁻ lle⁻ kiyh⁻.
⁶ Jāā⁻ hī⁻ jmee⁻ ta⁻ hwa⁻ kih⁻, lle⁻ kih⁻ tēēy⁻

to-né' kih' jee' lä-jëë' wa-ra- ga-sooh' ta' ja-. 'Jmee' da' huu-dsë- hee- hnøø' jäh' he- ma-jwëëhn' hne-. Dsa-jøøh' jnän' ba' kwa' be' kyah' mah' lä-ngëëh' lä-jë' he- ja-.

⁸ Wa' dsooh' hoh' kih' Jesucristo, hi- laa' sa'ju- kih' David hi- ga-lä-jiih' jee' kih' hi- na-juu', lä-koo- la' ju'hmëë' he- kwan-. ⁹ Kih' he- ja- ba' na-, jëën- wii', he- na-hnüuhn' kyaah' caden' lä-koh' jaa- hi- ää- dsoo'. Pero ni' mihi' sa- le' jmeey' lä-ja- kih' juu' kih' Dio. ¹⁰ He- ja- kwëëh- ba' dsën' jëën- wii' mah' wa' la' llu' kih' lä-jëë- hi- na-lleeh' kyaah' Dio. Mah' lä-ja- lloo- koo- jmiä' lääy' ta' la' kih' Cristo Jesús mah' dsa-näay' ya' jwi' jee' sa- hee' jih'koh'.

¹¹ Juu' la- la' ju'dsoo':

Cher'mah' ga'juu' jne' kyaah' Jesús, lä-ja- jmeey' chaä- jne' ko-jøh' kyaayh'.

¹² Cher'mah' ga-lä-jë' dsë- jne' jëën' wii', lä-ja- cha' be' jnän' jmeen' hih' ko-jøh' kyaayh'.

Cher'mah' ga-jäh' jne' sa' kyuu' jnih', ja- ba' lä-ja- jäh' sa' kyuu' jne'.

¹³ Cher'mah' sa' ga-mi'ten' juu' jnän', pero ma-ra- he- mi-te' bih' juu' kiyh', jëëh' sa- le' hiji' juu' kiyh'.

Jaa- hi- ma-ya-hëë- llu' kyaah' ta' kih' Dio

¹⁴ Mi-dsooh' dsë' øøh' jne' kyaah' juu' la-. Ja- jwiiyh', ñe- ba' Dsa-jøøh' jnän', sa' llu' he- ti'choo' jne' juu' he- sa' jmää' ta'. Koo- hee- dsë' dsa- hi- nuu- ba' ja-.

¹⁵ Kwa' be' mah' ya-hëëh' llu' cha'në' Dio mah' sa' jäh' o-hih' kyaah' ta' he- mi'tëëh' dsa- ju'dsoo' lä-koo- lle' kih'. ¹⁶ Ta' kwaä- hnaah' kyaah' juu' he- sa' jmää' ta'. Kyaah' juu' ja- dsa-näa' dsa- cha-ga-miih' kyaah' he- hliih'. ¹⁷ Juu' ja- kuh-gü- kih' dsa- lä-koh' kuh-gü- në' dsoo' jee' ja-. Lä-ja- ga-la' kih' Himeneo kyaah' Fileto. ¹⁸ Hi- he' ga-kah' jwë' kih' ju'dsoo', jäh' ma-ngëë' ba' he- dsa-lä-jiih' dsa-. Kyaah' juu' ja-, ga-heey' dsë' ko-llaä' dsa- hi- ma-dsoo' dsë'. ¹⁹ Pero juu' kih' Dio jä- koo- hweh-, lä-koh' ma-tii' na'hyah- he- na-sii- në' kih' : "Kyuu' ba' Dsa-jøøh' jnän' lä-jëë- hi- laa' kyaay'." Hi- : "Lä-jëë- hi- ngü- ta-la' kih' Cristo, wa' lä- øøy' kih' lä-jë' he- hliih'."

²⁰ Jëë' da'. Koo- hne' juuh- jee' cha- cha-miih- nëë' goo- tiä' dsa-, cha- he- la' kyaah' ñe' hmooh', hi- cha- he- la' kyaah' hma-, hi- cha- he- la' kyaah' gwaah'. Lä-jë' he- hmooh' jmääyh- ta' lä- ma- tē- jmiä'. Hi- he- sa' hmooh', he- ja- ba' jmääyh- ta' koo- kyoo- ba'. ²¹ Hi- ja- ba' lä-ja- la' kih' dsa- kyaah' Dio ka-läh'. Cher'mah' ko-llaä' hi- ma-lä-øø' kih' he- hliih', hi- he' laa' lä-koo- ñe' he- hmooh', he- na-jngü' he- jmää' kih' Dsa-jøøh' jnän'. Lä-ja- ma-na-l-luu' bih' jmeey' lä-jë' ta' llu'.

²² Be' go-te- lä-jë' he- hee' dsë' chih- kwaä-. Hi- gwa- ba' hne- ta' cha'në' ko-jøh' kyaah' lä-jëë- hi- ngü- kih' Dsa-jøøh' jnän' kyaah' koo- nëë' ba' huu-dsë-. Ja- jmeeh- he- llu' jmäh' ba', hi- hnøø' lä- ma- dsoo' ja- ba' hoh' kih' Dio, wa' hnaah' dsa-kyaah' hi- wa' hii' tiä' kyah'. ²³ Jmee' ta' koo' juu' he- ti-choo' dsa-, juu' he- sa' jmää' ta'. Ma-ñeh' ba' hne-, koo- lla- hniä- ba' juu' ja-. ²⁴ Jaa- hi- jmee- ta' he' kih' Dsa-jøøh' jnän', sa' hnøø' hneey- kyaah' dsa-. Hnøø' llu' dsëy' kyaah' lä-jëë- ba'. Hnøø' liyh' mi-tëëy' dsa-, hnøø' jøh- dsëy' kyaah' dsa-. ²⁵ Hi- hnøø' jmääy' hñiiy' hwaä' wa-ra- ga-të' jee' hlëëyh' hi- chaah-, ha- ga- che- ga-kwa' Dio jwë' dsa-jëeh- hi- he' kyaayh' mah' lä-kyuuyh- ju'dsoo'. ²⁶ Lä-ja- ba' lää' hi- tääh' goo- hi-sa-llu', hi- jmee- lä- hyoh- dsëy'.

3

Ha- lä- tääh' dsa- wa-ra- ga-të' jee' llaä' jmiä'

¹ Hnøø' lä-ñeh' he- la- ka-läh', jä- he- wii' wa-ra- ga-të' jee' llaä' jmiä'. ² Ma-ja- dsa-taah' dsa- lä- hyoh- dsë' hñii', lä-hee' dsëy' kuu', jmääy' hñiiy' kaaah', lä-taayh', mi-kwayh' Dio, lä-chaayh- kih' cho'jmi-iy-, sa' jiiyh' ni- koo- juu' llu', lä-hlëëyh' go-te-. ³ Ni- sa' lä-jøh- dsëy', ni- sa' lä-hnøøy' jeeyh' juu' kyaah' dsa-, kooyh' juu' jwi', sa' lä-täay' hääy' hñiiy', lä-hñaä- dsëy' ga-ngëë' jwëë', jmeey' na-høøyh' kih' he- llu'. ⁴ Jmiä' ja-, lä-tuü- dsëy' hnëëy' dsa-kyaayh', ngaayh' kyaah' lä-jë' he- jmeey', jmääy' hñiiy' lluu', hnooyh' ga- he- tih- dsëy' lä-koh' ga- he- hnaayh- Dio. ⁵ Jmeey' lä-koo- hi- hnaah- Dio, pero

kyaah' lä'jē he- jmeey' ja-, lä'jnā' sa' kyey- ni' miih- be' kih' Dio. He-ja- ta' jmee- kō-jōh' kyaayh'.

⁶ Dsa- he' dsa-taayh' cha'neh' kih' dsa-mē' hi- sa' cha- be' kih', mi-gaay' dsa-mē' hi- tēē' jmee- he- hliih', lä'koo- jōō' he- hee' dsē' jmi-ngo' kiyh'. ⁷ Täāyh' mi-tēēy' hñiyy', pero jih'koh' sa' lä-kēyh' jmi' lä-ngēēy' ha- lä' la' ju' dsoo'. ⁸ Hi- ja-ba' lä'koo- ga-jmee' Jane kyaah' Jambre, hi- ga-ha' kih' Moisé, lä'ja- jmee' dsa-nuuh' he', hay' kih' ju' dsoo'. Ma-na-hee' go-te' huu-dsē' kiyh', mo-so' laay' kwaat' kyaah' hi- ma-dsoo' dsē'. ⁹ Pero sa' dsa-nāāy' ta' cha'nē' kyaah' juu' kiyh'. Jēēh', lä'jnāā' kih' lä-jēē', he- laay' dsa-too', lä-kōh' ga-la' kih' dsa-hi- ga-ha' kih' Moisé.

Jee' ga-dsaa' juu' la- kwa- ga-Paa' nuuh' kih' Timotā

¹⁰ Pero ma-kyuuh' ba' hne- juu' he- ma-nuuh' kin', ha- lä' jmeen', ha- lä' la' huu-dsē' kin', he- ma-dsoo' dsēn', he- jōh- dsēn', he- hnaan' dsa-, hi- he- kwēēh- dsēn'. ¹¹ Ma-nēh' ba' hne- ha- lä' ga-jmeeh' dsa- jnā', hi- ha- lä' ga-jēēn' wii' jee' jwii' Antioquia, Iconio, Listra. Ga-jēēn' wii' jwēerte. Pero Dsa-jōōh' jnān' ga-lāā' jnā' kih' lä-jē he- ja-. ¹² Hi- lä-jēē' hi- hnōō' dsa-taah' lä-kaa- tuh-dsē' kyaah' Cristo Jesús, ma-ra' he- jēē' bih' wii'. ¹³ Pero dsa- hñaa- dsē' he', kyaah' hi- ta-juu', jmee' gyih' cha-ga'miih- he- hliih' kōō- hä' kōō- hä', mi-gaay' dsa- hi- mi-goo- dsa- kiyh'.

¹⁴ Pero gwa' ba' hne- ta' cha'nē' kyaah' he- ma-mi-tēēh', ma-nēh' ba' hne- ha- lä' la' he- ma-heeh'. Jēēh', kyuuh' ba' hne- hi- na- hi- ga-mi-tēē' hne-. ¹⁵ Lä'jiuh' ma' mäh' ma-kyuuh' ba' hne- juu' kih' Dio lä'kōō- na-sii-. Juu' ja- ga-mi-tēē- hne- lä-jwē' jee' läāh', lä'llu' he- ma-dsoo' hoh' kih' Cristo Jesús. ¹⁶ Dio ba' ga-kwa' huu-dsē' llū' kih' hi- ga-sii' lä-jē juu' ja- he- jmaā' mi-tēē' jne' dsa-, he- mi-jnāā- he- dsa-hlāāh' jne', jmaā' he- hlēēh' jne' dsa-, hi- he- mi-tēē' jnih' jmeey' he- llū' jmah' ba'. ¹⁷ Lä'ja- ba' hwēē' llū' hi- hnaah' Dio, ja-ga' na- ma-na'lluuy' go-te' jmeey' lä-jē' nēē' he- llū'.

4

¹ Chuun' kyaah' hne-. Nē- ba' Dio hi- lä'ja- Jesucristo Dsa-jōōh' jnān' hi- jäh' lla' ta' kih' hi- jiuh' hi- kih' hi- na-juu', wa-ra- ga-lä'jnāāy' jmeey' hih' kih' dsa-. ² He-ja- kwa' ba' hne- juu' ja-. Kwa' ba' hne- jā' ma'ke' sa' la' hor' kih'. Hlēēh' hi- dsa-h-lāāh', juuh' kiyh' kyaah' juu' ja-, kwēēy' nuuh-. Hi- hnōō' jōh- hoh' kyaayh' jee' mi-tēēh' hñih'. ³ Lloo- kōō- jmi' mo-so' lä-hnōō' dsa- nuu' ju'dsoo' he- ma-mi-tēē' jne-. He-ja- hnaayh' jwēē' ta-jwoh' hi- kwa' juu' lä'kōō- tih- dsē' dsa-nuu'. ⁴ Dsa- he' na-, be' ju'dsoo' mah' jmee' gyih' he' kih' juu' wa' he- cha- he-. ⁵ Pero hne- hñāā' hñāah', kwēēh' hoh' kih' lä-jē he- wii' he- jā-nē' kyah', kwa' ju'hmēē' la- kih' dsa- hi- sa- ma-nuu', mi-te' lä-jē' ta' he- ga-tēēh' jmeeh'.

⁶ Ma-ngoo' ya-jäh' he- naahn-, jēēh' ma-lloo' jmi' he- jngēēh' dsa- jnā'. ⁷ Ma-kwan' cha' miih- be' kyaah' ta' la-. Ma-lih' ba' jnā' kyaah' ta' he- hä' goon-. Lä' ma-dsoo' ja-ba' dsēn' kih' Dio. ⁸ He-ja- ma-na-la' juu' hyohn' kōō- coron ma'ja-, ja-ga' na- ya-hēēn' llūu'. Dsa-jōōh' jnān', dsa-ta' llūu', kway' he- ga-tēēn' hyohn'. Hi- ja' ma-la' jnā' hyohn', ja-ba' lä'ja- hyooh' lä-jēē' hi- lle' dsē' he- jäh' Jesucristo.

Ga-jäh' Paa' ha- lä' jmee' Timotā

⁹ Jmee' bii' ya-jēē' jnā' chah'. ¹⁰ Ma-bee' Dema jnā', mah' hnooh- gyih' he- cha- jmi' gyuu' la-. Ma-ngooy' jwii' Tesalónica. Crescente ma-ngoo- ta' hwa' Galacia, Tito ma-ngoo- ta' hwa' Dalmacia. ¹¹ Jaa- Luca ga' gya' kyaah' jnā'. Ja- jāāh- Marco ta' la' wa-ra' ga-tē' jee' nēēh'. Hi- na- jmaā' kin' kyaah' ta' la-. ¹² Ma-cheen' Tíquico ta' jwii' Éfeso. ¹³ Wa-ra' ga-tē' jee' nēēh', ja- kah- kō-lla- hmih-lloo' kin' he- ga-kyen' kih' Carpo jee' jwii' Troa. Hi- dsooh- hoh' kah' lä-jē' mo'je- na-gyee- kin', hi- he- jmee' ga-bii' kin' loo' jah' jee' siin'.

¹⁴ Leja' tē-ñe' he', ga-jmee' cha-miih- hliih' kin'. Dio mi-hmaah' ha- koh' te' he- ga-jmee' kin'. ¹⁵ Hñāā' hñāah' kyaayh'. Peer- hnōōy' lla-dsēēy' kih' juu' he- kwa- jne'.

¹⁶ To⁻ nē' lă⁺ ma' ga⁻ lloon⁺ nē'ta' jee' ma' lăän' hñiin⁻ ni⁺ jaa⁻ sa⁺ ga⁺ jmee' be' kin⁺, lă⁺ jēē⁺ ba' ga⁻ bee⁺ jnă'. Sa⁻ wa' jmee' Dio kwaat⁻ kih⁺ he⁻ ja⁻. ¹⁷ Pero Dio cheh⁺ kyaah' jnă', ga⁺ kway⁻ be' kin⁺, lă⁺ jiih⁺ ga⁺ hñaa⁻ ga⁺ kwan⁺ juu⁺ kiyh⁺ mah⁺ wa' nuu⁺ lă⁺ jēē⁺ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ lăa⁺ judiu. Hi⁻ lă⁺ ja⁻ ga⁺ kway⁻ be' kin⁺ ga⁻ lăäy⁺ jnă' he⁻ ma' kuh⁺ hyah⁻ jnă'. ¹⁸ Hi⁻ lă⁺ ja⁻ lăä⁺ Dio jnă' kih⁺ lă⁺ jē⁺ he⁻ hliih⁺, tēēy⁺ jnă' ya⁺ jwii⁺ kiyh⁺. Lă⁺ ja⁻ wa' la⁺ juu⁺ kiyh⁺ ga⁻ lă⁺ jē⁺ joh⁺ jmi⁺ cha⁻. Wa' la⁺ lă⁺ ja⁻.

¹⁹ Jmee' Dio kih⁺ Prisca hi⁺ kih⁺ Aquila. Hi⁺ jmee' Dio kih⁺ hi⁻ chaa⁻ cha'neh⁺ kih⁺ Onesíforo. ²⁰ Erasto ga⁻ jă⁺ jwii⁻ Corinto, Trófimo ga⁻ llaan⁻ jwii⁻ Mileto kih⁺ he⁻ dsaayh⁺. ²¹ Ja⁻ jmeeh⁻ bii⁺ ñeeh⁻ to⁻ चाह⁺ la⁻, na⁺ sa⁺ ga⁺ ma⁻ ja⁻ jii⁻ gyuu⁺. Eubulo jmee⁺ Dio kyah⁺, hi⁻ lă⁺ ja⁻ jmee⁻ Pudente, kyaah⁺ Lino, kyaah⁺ Claudia, hi⁻ lă⁺ jēē⁺ øøh⁺ jne' hi⁻ tääh⁺ jee' la⁻ ka⁻ lăh⁺.

²² Wa' hăä⁺ Jesucristo Dsa⁻ jøøh⁺ jnăn⁻ tuh⁻ hoh⁺, wa' mi⁻ jăä⁺ Dio hne⁻. Wa' la⁺ lă⁺ ja⁻.

Tito

Juu' la- ga'sii' Paa' kih' Tito

¹ Jnā' Paa' jmeen' ta' kih' Dio, hi' laan' apóstol kyaā' Jesucristo he' ja' jmeen' juu' kih' hi' na-lleeh' kyaā' Dio, mah' lā'dsoo' dsëy' kiyh' hi' lā'jwë' ja' lā'ngëëy' ha' lā' la' ju'dsoo' he' tōoh' jne'. ² He' ja' kye' jne' o' jōh' dsë' he' chaa' jne' tāā' lā'jē' joh' jmi' cha', lā'koq- ga' bāāh- Dio hñii' ja' ga' llay' jmi-gyuu'. Hi' sa' ta-juuy'. ³ Lā' ma' ga'lloo' jmi', ga'mi'jnāāy- juu' kiyh' he' na-hñaan' kwan' lā'koq- mada' ga'jmeë' Dio hi' lāā' jne'. ⁴ Siin' kyan' Tito, hne- laah' lā'koh' gyuu' kyaan' ta-la' kih' he' ma' dsoo' hoh' kih' Dio ko' jōh' kyaah' jnā'. Ngñn' kih' Dio hi' laa' Tāā' jnān' hi' ngñn' kih' Jesucristo Dsa-jōoh' jnān', hi' ga-lāā' jne', wa' kway' he' llu' kyah', wa' lā'ñih' dsëy' hne', hi' wa' jmeey' hi' ti' kyah'.

Ha- lā' hnōō' kih' hi' kye- nē' kih' ooh' jne'

⁵ Ga'laan' hne- Creta (hwa' he' hā' jee' jmi-ñeeh') mah' mi'hñaa' ta' he' ga' hnōō' le'. Hi' lā'kaa' jwi- jee' gooh', ja' hñaa' dsa-gyuu' kyaā' lā'koq- lā'koq- gwah', lā'koh' mada' ga'jmeen' kyah'. ⁶ Hnāā' jaa' hi' sa' na-bāāh' ni' miih- dsoo', jaa' dsa-ñuu' hi' kyaah' jaa' ba' dsa-më', hi' hnōō' ma-dsoo' dsë' chih' kyaay', hi' jaa' hi' sa' hi' juu' kih' chih' kyaā' he' jmeey' wa' he' cha- he' hi' ni' sa' chaayh'. ⁷ Jmeë' bi' kih' dsa-gyuu' he' sa' na-bāāy' go-te' lā'llu' he' hā' gooy- ta' kih' Dio. Hnāā' jaa' hi' sa' jmāā' hñii' jōoh', jaa' hi' sa' lā'lee' chah', jaa' hi' sa' hñi', jaa' hi' sa' hnee-, jaa' hi' sa' heë' dsë' kuu'. ⁸ Hnāā' jaa' hi' kwa' jee' jā' dsa- hi' go-nāā', jaa' hi' hnooh- ma-la' he' llu' ba', jaa' hi' ngē' koq- nēë', jaa' hi' jmeë' he' llu' jmah', jaa' hi' na'jngëë', jaa' hi' lih' hāā' hñii'. ⁹ Hnāā' jaa' hi' chooh- koq- hweh- ju'dsoo' he' ma-mi-tëë' jne', mah' lā'ja- hlëëy' jñah' dsa- kyaah' ja' ba' juu' la'. Hi' lā'ja- ba' liyh' lla-dsëëy' kih' hi' hlëëh' wi' kih' ju' dsoo'.

Ta-jwōh' hi' kwa' juu' ta' juu'

¹⁰ Peer' chaa- jwëë' hi' chaa' h, hlëëy' juu' he' sa' jmāā' ta', mi' gaay' dsa-. Hi' jee' kih' lā'jëë' hi' he', jwëë' hi' jāh', jmeë' bi' ñuu' jmi' ngo' kih' dsa-ñuu'. ¹¹ Jmeë' bi' jne' jwë' kiyh' mah' mo'so' hlëëh' gyih' juu' he' sa' jmāā' ta'. Kyaah' juu' kiyh' ga'nāāy' lā'joh' hne' chih' heey' dsë' lā-jah' hi' tāāh' cha'neh', mi-tëëy' dsa- he' sa' lle' kih', lā'jwë' jee' liyh' kuu'.

¹² He' ba' dsa- hi' ngëë' juu' kih' dsa- gooy' jāyh' lā'la-: "Jne' hi' tōohn' hwa' Creta la-, peer' ta-juu' jne'. Ma-ra' jah' hlëëh' laa' jne', jwëh' jne', jlaa' jne'", ga'jāyh'. ¹³ Ma-ra' ju'dsoo' na- lā'ja- laa' dsa- he'. He' ja' jwëëhn' hne-, hweh- juuh' kiyh' mah' dsa-taayh' na'jngëëy' kyaah' ju'dsoo' ba'. ¹⁴ Ta' wa' jmeey' he' juu' ma-gyuh- kih' dsa- judiu, ni' sa' wa' jmeey' he' ñuu' he' kwa' dsa- hi' ma-be' ju'dsoo'.

¹⁵ Lā'jā' ba' he' cha-, llu' ba' la' kih' hi' lluu'. Pero kih' hi' na-heë' dsë' kyaah' hi' sa' ma-dsoo' dsë' kih' Dio, ni' koq- sa' llu' kiyh'. Ma' na-heë' go-te' lley', hi' lā'kye- hu' dsë' kiyh' na' heë'. ¹⁶ Jāyh' kyuu' Dio, pero kyaah' he' jmeey' ja-, sa' dsoo' juu' kiyh'. Peer' sa' lā'jëë' jne' lā'koq- jmeë' dsa- he', peer' chaayh-, mo'so' jmāāy' jmeey' ni' koq- ta' llu'.

2

Ha- lā' hnōō' jmeë' dsa- lā'jiuh' jāh' Jesús

¹ Pero hne-, hlëëh' ba' hne- lā'koh' la' ju'dsoo' he' ma-mi-tëë' jne'. ² Lā'jëë' dsa-gyuu' hnōō' ngëy' koq- nēë' ba', hnāā' jaa' hi' hā' ta' kih', jaa' hi' hāā' hñii', jaa' hi' ma-kyuu' he' ma-dsoo' dsë' jne', jaa' hi' hnāā' dsa-, jaa' hi' kwëëh' dsë' ma' cha- he' wi'. ³ Ja' ba' lā'ja- lā'jëë' dsa- ma-hyaa', hnōō' cha- ñuu' kiyh'. Sa' wa' kooyh- juu' jwi', sa' wa' hñi' jmi' mi'jēh' ma-āā-, hi' hnōō' mi-tëëy' dsa- he' llu' jmah' ba'. ⁴ Hnōō' mi-tëëy' dsa- më' kwa- ha' lā' jmeey' mah' lā'hnāāy' dsa-ñuu' kyaay' hi' lā'ja- lā'hnāāy' gyuu' kyaay'. ⁵ Hnōō' hāāy' hñiiy', hnōō' ngëy' koq- nēë' ba', hnōō' hōoy' cha'neh' kiyh', hnōō' llu' dsëy', hnōō' hwaay' kyaah' dsa-ñuu-

kyaa¹, mah¹ ni¹ jaa⁻ sa¹ wa¹ mi⁻ kwah¹ juu¹ kih¹ Dio.

⁶Ja⁻ ba¹ lä⁻ ja⁻ hnøø¹ hlēēh¹ dsa⁻ nuuh⁻ kwa⁻ mah¹ hääy¹ hñiiy¹. ⁷Hne⁻ to⁻ nē⁻, jmee¹ he⁻ llu¹ jmah¹ ba¹ mah¹ lä⁻ tēē⁻ dsa⁻ jmee⁻ lä⁻ koo⁻ jmeeh⁻. Ja⁻ jmeeh⁻ hne⁻ ka⁻ läh¹ ja⁻ ba¹ lä⁻ koo⁻ mi⁻ tēēh¹ dsa⁻, ta¹ wa¹ ta¹ juuh¹ kih¹ dsa⁻. ⁸Hlēēh¹ dsa⁻ juu¹ na⁻ jngii¹ he⁻ sa¹ toh⁻ wi¹ mah¹ lä⁻ jēē⁻ hi⁻ na⁻ høøh¹ jā⁻ o⁻ hih⁻ kih¹, lä⁻ ja⁻ mo⁻ so⁻ cha⁻ he⁻ kih¹ hlēēyh¹ wi¹ kyah¹ hnäh¹.

⁹Chiih¹ hi⁻ jmee¹ ta¹ kih¹ dsa⁻, wa¹ jmeey¹ lä⁻ tih⁻ dsē⁻ juuy¹ ba¹, sa¹ wa¹ jiiyh¹ juu¹ kyaayh¹. ¹⁰Chiiyh¹ sa¹ llu¹ hēēy¹ dsa⁻ juu¹ ta¹. Wa¹ mi⁻ jnäay⁻ he⁻ laay¹ jaa⁻ hi⁻ mi⁻ te¹ kih¹ lä⁻ jē⁻ ba¹. Lä⁻ ja⁻ jēē⁻ dsa⁻, jnaah¹ llu¹ juu¹ kih¹ Dio hi⁻ lää⁻ jne⁻.

¹¹Jēēh¹, na¹ ma⁻ lä⁻ jnä¹ kih¹ lä⁻ jēē⁻ dsa⁻ ha⁻ lä⁻ koo⁻ llu¹ dsē⁻ Dio kyaayh¹ mah¹ lä⁻ ja⁻ lääy¹. ¹²Ju¹ hmēē⁻ he⁻ mi⁻ tēē⁻ jne⁻, sa¹ kwa¹ jwē¹ jmeen¹ he⁻ hliih¹, ni¹ he⁻ jmeen¹ he⁻ hēē⁻ dsē⁻ jmi⁻ ngo⁻ jnän⁻. Lä⁻ ja⁻ mi⁻ tēē⁻ jne⁻ ngēn¹ koo⁻ nēē⁻ ba¹, jmeen¹ he⁻ llu¹ jmah¹, hi⁻ he⁻ hnäähn⁻ Dio ta¹ ko⁻ jiih¹ tøøh¹ jne⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻. ¹³Hi¹ ga⁻ nøø¹ ba¹ jne⁻ jøøn¹ lä⁻ jiih¹ lä⁻ jnäy¹ Jesucristo hi⁻ laa⁻ Dio Jøøh¹ jnän⁻ hi⁻ lää⁻ jne⁻. Peer¹ jnaah¹ le⁻ jmi⁻ ja⁻, he⁻ ja⁻ jmee⁻ chaa⁻ jne⁻ llu¹ ta¹ ko⁻ jiih¹ tøøhn¹ jøøn¹ he⁻ lä⁻ te¹ juu¹ ja⁻. ¹⁴Hi¹ he⁻ na⁻ ga⁻ ngēē⁻ hñii¹ ta¹ la⁻ jnä¹ jne⁻ mah¹ lääy¹ jne⁻ kih¹ lä⁻ jē⁻ he⁻ hliih¹ hi⁻ lä⁻ ja⁻ jmääy¹ jne⁻ na⁻ jngēē⁻ go⁻ te⁻, mah¹ leē⁻ jne⁻ koo⁻ nää¹ dsa⁻ kyaay¹ hi⁻ hēē⁻ dsē⁻ jmee¹ he⁻ llu¹ jmah¹ ba¹.

¹⁵Mi⁻ tēē⁻ dsa⁻ juu¹ la⁻, hlēēh¹ dsa⁻, juuh¹ kiyh¹ lä⁻ koo⁻ mada⁻ nuuh¹, mah¹ ni¹ jaa⁻ sa¹ wa¹ mi⁻ kwah¹ hne⁻.

3

¹Mi⁻ dsøoh¹ dsēy¹, wa¹ jmeey¹ he¹ hi¹ wa¹ nuuyh¹ mada⁻ he⁻ jmee⁻ lä⁻ jēē⁻ dsa⁻ ta¹, hi¹ wa¹ la¹ dsēy¹ jmeey¹ he⁻ llu¹ jmah¹ ba¹. ²Sa¹ wa¹ hlēēyh¹ wi¹ kih¹ dsa⁻, sa¹ wa¹ llay⁻ hñii⁻. Wa¹ llu¹ dsēy¹ kyaah¹ dsa⁻, wa¹ jmääy¹ hñiiy¹ hwaä¹ kyaah¹ lä⁻ jēē⁻ ba¹.

³Jēēh¹, lä⁻ kye⁻ jne⁻ ma¹ taa⁻ jne⁻ jāä¹, ma¹ chaah⁻ jne⁻, sa¹ nuuh¹ jne⁻, ma¹ na⁻ hēē⁻ jne⁻ kih¹ Dio, ma¹ laa¹ jne⁻ kyaä¹ lä⁻ jē⁻ he⁻ ma¹ hēē⁻ dsē⁻ jne⁻, ma¹ tih⁻ dsē⁻ jne⁻ na⁻ ku⁻ na⁻ ngii⁻ he⁻ hliih¹, ma¹

hñaa⁻ dsē⁻ jne⁻, ma¹ wi¹ dsē⁻ jne⁻, ma¹ na⁻ høøh¹ dsa⁻ jnän⁻ hi¹ ma¹ na⁻ hääh¹ jne⁻ dsa⁻. ⁴Lä⁻ koo⁻ ma¹ tøøh¹ jne⁻ lä⁻ ja⁻, Dio jnän⁻, hi⁻ lää⁻ jne⁻, ga⁻ mi⁻ jnäay⁻ ha⁻ lä⁻ llu¹ dsēy¹ kyaah¹ jne⁻, hi¹ ha⁻ lä⁻ koo⁻ hnäay¹ jne⁻. ⁵He⁻ ja⁻ ga⁻ lääy¹ jne⁻ pero¹ ja⁻ ta⁻ la⁻ kih¹ he⁻ ma¹ jmee¹ jne⁻ he⁻ llu¹. Ga⁻ lääy¹ jne⁻ kih¹ he⁻ ga⁻ lä⁻ nih¹ dsēy¹ jne⁻ ba¹, hi¹ ga⁻ jmeey¹ ga⁻ lä⁻ chaa⁻ jne⁻. He⁻ ja⁻ la¹ lä⁻ koh¹ he⁻ ga⁻ gyeyh⁻ jne⁻. Ga⁻ laa¹ jne⁻ hmēē⁻ ta⁻ la⁻ kih¹ jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngii⁻. ⁶Ja¹ kyaah¹ hih¹ ga⁻ chēē⁻ Dio jmi⁻ lle⁻ kiyh¹ nē⁻ jnän⁻ ta⁻ la⁻ kih¹ Jesucristo hi⁻ lää⁻ jne⁻. ⁷Kih¹ he⁻ llu¹ dsēy¹ ga⁻ jmääy¹ jne⁻ llu¹, lä⁻ ja⁻ hnäh¹ jne⁻ heen⁻ he⁻ tøøh¹ jne⁻ jøøn⁻ jee⁻ mo⁻ so⁻ juu¹ jne⁻ jih¹ koh¹.

⁸Juu¹ he⁻ ma⁻ jwahn¹ la⁻, la¹ ju¹ dsøø⁻. Hnoon¹ jmeeh¹ bi¹ kwah¹ juu¹ la⁻. Hlēēh¹ hi⁻ ma⁻ lä⁻ dsøø⁻ dsē⁻ kih¹ Dio mah¹ wa¹ ngēēy¹ hñiiy¹ jmeey¹ he⁻ llu¹ jmah¹ ba¹. He⁻ la⁻ ba¹ llu¹ hi¹ jmää¹ kih¹ lä⁻ jēē⁻. ⁹Ta¹ kwaä¹ hñaa¹ kyaah¹ juu¹ he⁻ sa¹ jmää¹ ta¹ hi¹ ni¹ kyaah¹ juu¹ ha⁻ lä⁻ ma¹ laa¹ ma⁻ hyaa⁻ ta⁻ gyuu⁻ hñii⁻ jnän⁻. Ta¹ taah¹ hñaa¹ jee⁻ tääh¹ dsa⁻ hi⁻ ti⁻ choo⁻ juu¹ hi⁻ hi⁻ te⁻ jēē⁻ kwaat⁻ kih¹ ley¹ kih¹ Moisé. Jēēh¹ juu¹ ja⁻ sa¹ jmää¹ ni¹ miih⁻, ni¹ sa¹ kye⁻ ya⁻ jøø⁻.

¹⁰Cher¹ mah¹ jee⁻ kyah¹ hnäh¹, chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ hnøø¹ jmee¹ to¹ nää⁻, hlēēyh¹ koo⁻ hā⁻ to¹ hā⁻. Hi¹ cher¹ mah¹ sa¹ ga⁻ jmeey¹ he⁻ juu¹ kyah¹, lleey¹ go⁻ te⁻ ba¹. ¹¹Ma¹ nēh¹ ba¹ hne⁻, hi⁻ jmee⁻ lä⁻ ja⁻, he⁻ ma¹ kayh⁻ jwē¹ ba¹ ja⁻. Ja⁻ ba¹ dsøkye⁻ he⁻ jmeey⁻ ja⁻, bääyh⁻ dsøø⁻.

Ga⁻ hih¹ Paa¹ juu¹ kih¹ Tito

¹²Wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ chēn⁻ Artema o Tíquico ta¹ kyah¹, ja⁻ go⁻ jēēh¹ jnä¹ chah¹ ta¹ jwi⁻ Nicópoli. Jee¹ ja⁻ jmeen⁻ hu⁻ dsē⁻ dsa⁻ ngēēn⁻ jii⁻ gyuu⁻. ¹³Wa⁻ ra⁻ ga⁻ lloo¹ Zena hi⁻ cheh¹ nē⁻, kyaah¹ Apolo ta¹ na⁻, ja⁻ jmeeh⁻ be⁻ kiyh¹ lä⁻ jiih¹ jee⁻ le⁻. Ja⁻ kwēēyh¹ lä⁻ jē⁻ he⁻ jmee⁻ bi¹ cha¹ jwē¹ jee⁻ dsa⁻ nääy¹. ¹⁴Wa¹ lä⁻ tēē⁻ lä⁻ jēē⁻ øøh¹ jne⁻ jmeey¹ ta¹ llu¹ jmah¹ ba¹ mah¹ lä⁻ cha⁻ he⁻ kyaah¹ jmeey¹ be⁻ lä⁻ ma¹ chaa⁻ hi⁻ lla⁻ kyaä¹. Mah¹ sa¹ dsa⁻ taayh¹ lä⁻ koo⁻ hi⁻ sa¹ ma⁻ jmee⁻ ta¹.

¹⁵Lä⁻ jēē⁻ hi⁻ tääh¹ kyaah¹ jnä¹ jee⁻ la⁻ jmeey⁻ Dio kyah¹. Hi¹ jmee⁻ Dio kih¹ lä⁻ jēē⁻ hi⁻ hnää¹ jne⁻, lä⁻ llu¹ he⁻ ma⁻ dsøø⁻ dsēy¹

ko-jøh' kyaah' jne'. Wa' mi-jää' Dio lä-jëë'
hnäh'. Wa' la' lä-jä'.

Filemón

Juu' la' ga'si' Paa' kih' Filemón

¹ Jnã' Paa' hãan' neh' ñe' kwaat' kih' Jesucristo. Siin' juu' la' ko'joh' kyaah' ooh' jne' Timotã. Siin' kyaah' Filemón, hnaan' hne' kih' he' jmee' jne' koo' ba' ta'. ² Ja' ba' lã'ja' siin' kih' dsa' mē' ooh' jne' Apia kyaah' Arquipo ka' lãh', he' ba' hi' jmee' ta' he' jmee' jne'. Hi' lã'ja' kih' lã'jēē' ooh' jne' hi' dsa' ñee' cha'neh' kyaah'. ³ Ngiiin' kih' Dio hi' lã' Tãã' jnãn' hi' ngiiin' kih' Jesucristo Dsa' jōoh' jnãn', wa' kway' he' llu' kih' lã'jēē' hnãh' hi' wa' jmeey' hii' tii' kyaah'.

Ga' kwa' Paa' ti'hmaah' kih' Dio

⁴ Lã'jē' jiih' wa'ra' ga' ngiiin' kin' kih' Dio kyaan', dsooh' ba' dsēn' hne'. Kwan' ti'hmaah' kiyh' ta' lã' kyaah', ⁵ kih' he' ga' nuun' kyaah' ha' lã' hnaah' Jesús Dsa' jōoh' jnãn' hi' ga' nuun' ha' lã' ma' dsoo' hoh' kiyh', hi' he' hnaah' lã'jēē' hi' lã' kyaah' Dio. ⁶ Hi' ngiiin' kih' Dio mah' jwih' jñah' ha' lã' la' he' ma' dsoo' hoh' hi' ngiiin' kiyh' mah' lã'ngēēh' ha' lã' ma' mi' jãã' Dio jne' ta' lã' kih' Cristo Jesús. ⁷ Peer' chaã' jnããh' llu' he' ma' nuu' jnããh' ha' lã' hnaah' dsa', he' ja' ma' nōh' dsē' jnããh'. Jēēh' ta' lã' kyaah' hne' ooh' n, ma' tēē' be' lã'jēē' hi' lã' kyaah' Dio.

Paa' ga' chee' Onésimo ka' lãh' kih' Filemón

⁸ Ta' lã' kih' Cristo cha' jwē' kin' jmeen' hih' kyaah' mah' jmeeh' lã'lle' kih'. ⁹ Pero llu' ga' lãan' hlēēhn' hne' kyaah' juu' llu' ba', kih' he' hnaan' hne'. Jnã' Paa', ma' gyuh' ba' jnã' hi' lã' ma' hãã' ba' jnã' ne' h' ñe' kwaat' kih' Jesucristo, he' ja' chuun' kyaah' hne'. ¹⁰ Ta' jmee' hña' hoh', ja' kwah' be' kih' Onésimo, jēēh' laay' lã'koh' jaa' gyuu' kyaan' kih' he' ga' heeyh' juu' kih' Dio jee' hãan' neh' ñe' la'.

¹¹ Jãã' sa' ga' ma' heeyh' kih' Dio sa' ga' jmãäy' ma' jmeey' ta' kyaah', pero na' jmãäy' kin' hi' jmãäy' kyaah' ka' lãh'. ¹² Na' cheeh' jnih' ka' lãh' kyaah'. Heeyh' lã'koh' he' heeh' jnã' ba'. ¹³ Hnoon' jã' kyaah' jnã' ta' ko' jiih' hãan' neh' ñe' kwaat' kih'

ju' hmēē' mah' jmeey' be' kin' lãh' hne'. ¹⁴ Pero sa' hnoon' jmeen' bii' cher' mah' sa' lla' hoh', mah' sa' wa' la' lã'koo' he' wii' he' ngiiin' kyaah'. Wa' la' lã'koo' hnooh' hñaah'. ¹⁵ Go' lãan', ga' lã' ooy' kyaah' ko' hweē', mah' lã'ja' heeh' hnih' ka' lãh', he' jã' kyaah' hne' go' te'. ¹⁶ Na', mo' so' laay' wa' hi' cha' hi', hi' jmee' ta' kih' dsa'. Na' ga' laay' ma' ra' ooh' jne' hi' hnaan' cha' miih'. Ha' ga' sa' lã' hñaah' hnih', lã'llu' he' ma' laay' dsa' kyaah' jne' hi' ma' laay' kyaah' Dio ka' lãh'.

¹⁷ Lã'ja', cher' mah' lã' jnã' ome' kyaah', heeh' Onésimo lã'koh' he' ma' heeh' jnã' ba'. ¹⁸ Cher' mah' cha' he' ma' jmeey' kyaah' o cher' mah' ääy' miih' kyaah', jmee' kwaat' lã'koo' jnã' ba' ään' kyaah'. ¹⁹ Jnã' Paa' siin' kyaah' kyaah' goon', jnã' jwahn' mi' hmaahn' kyaah', kih' he' sa' hnoon' jwēēhn' hne' he' ääh' kin' lã'llu' he' ga' laah'. ²⁰ Lã'ja' ooh' n, jmee' jēē' dsēn', jmee' nōh' dsēn', lã' hnōō' Dsa' jōoh' jnãn'.

²¹ Jmeen' dsoo', nuuh' ba' hne' he' ma' siin' la'. Man' jmeeh' ga' hne' cha' ga' miih' lã'koh' ga' he' ma' jwahn' la'. ²² Hi' ja' ba' lã'ja', mi' llu' ha' jee' jãn'. Cha' ba' o' jōh' dsē' kin', nuu' ba' Dio lã'jē' he' ngiih' hnãh', kwa' bih' jwē' nñin' na' jēēn' hnãh'.

²³ Epafra jmee' Dio kyaah'. Hi' la' na', hãã' neh' ñe' kyaah' jnã' jee' la' kwaat' kih' Cristo Jesús. ²⁴ Hi' lã'ja' jmee' Dio kyaah' Marco, Aristarco, Dema, kyaah' Luca. Lã'jēē' hi' he' jmee' ta' kih' Dio ko'joh' kyaah' jnã'.

²⁵ Jesucristo Dsa' jōoh' jnãn' wa' mi' jōoy' jmi' lle' kyaah' hnãh'. Wa' la' lã'ja'.

Hebreos

He⁻ la⁻ je⁻ he⁻ ga⁻ lloo¹ kih¹ dsa⁻ hebreo

Jøøh¹ ga¹ Joø¹ Dio lã⁻ koh¹ ga¹ lã⁻ jëë⁻ án-gel

¹ Joh¹ jiih⁻ sa⁻ ga⁻ hlëëh¹ Dio kyaah¹ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ jnã⁻ llo¹ joo¹. Ga⁻ cheey¹ hi⁻ ga⁻ ngëë⁻ juu¹ kiyh¹, kih¹ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ jnã⁻. Ko⁻ llaa¹ hi⁻ ga⁻ ngëë⁻ juu¹ he¹ ga⁻ hyoh¹ juu¹ kiyh¹ jee¹ ma⁻ këy⁻ hi⁻ jnah¹ ko⁻ llaa¹ ga⁻ hëë⁻ mi⁻ nê⁻ he⁻ ga⁻ mi⁻ jnã⁻ Dio kiyh¹. Ja⁻ koo⁻ nêë⁻ ga⁻ jmeë⁻ Dio ha⁻ lã⁻ jee¹ ga⁻ hlëëyh¹ kyaah¹ hi⁻ ma⁻ ngëë⁻ juu¹ kiyh¹. ² Pero jee¹ ma⁻ dsa⁻ jmi⁻ la⁻, ga⁻ hlëëh¹ Dio jne¹ ta⁻ la⁻ kyaah¹ Jooy¹ ba¹, hi⁻ ga⁻ tooyh⁻ goo⁻ ga⁻ lã⁻ jë⁻ he⁻ cha⁻, hi⁻ he¹ ba¹ hi⁻ kyaayh¹ ga⁻ jmeey¹ gyuu¹ hwa¹ ka⁻ lãh¹. ³ Hi⁻ he¹ mi⁻ jnã⁻ na⁻ hña⁻ lã⁻ jëë⁻ ha⁻ lã⁻ koo⁻ jøøh¹ lã⁻ Dio, kih¹ he⁻ laay¹ koo⁻ heeh¹ kyaah¹ Dio. Hi⁻ kyaah¹ juu¹ kiyh¹ he⁻ bee¹, høøy⁻ ga⁻ lã⁻ jë⁻ go⁻ te⁻ he⁻ cha⁻. Hi⁻ ma⁻ ngëë⁻ ma⁻ chey⁻ dso⁻ kye⁻ jnã⁻, ja⁻ ga⁻ ga⁻ gyay⁻ jwoo¹ ra⁻ lluu¹ kih¹ Dio Jøøh¹ hi⁻ gya¹ gyuu¹

⁴ Jaa⁻ hi⁻ he¹ ba¹ ya⁻ hëë⁻ jøøh¹ ga¹ lã⁻ koh¹ ga¹ lã⁻ jëë⁻ ángele. Jëëh¹, ga⁻ hyoyh¹ koo⁻ jmi⁻ he⁻ kyeë⁻ ga¹ lã⁻ koh¹ ga¹ he⁻ ga⁻ hyoh¹ ángele. ⁵ Jëëh¹ ni⁻ jaa⁻ ángel jih¹ koh¹ sa⁻ ga⁻ jãh¹ Dio siyh⁻:

Hne⁻ laah¹ gyuu⁻ kyaan⁻.

Na¹ ma⁻ laan¹ Tãã¹ kyaah¹.

Ja⁻ ba¹ lã⁻ ja⁻, sa⁻ ga⁻ siyh⁻ ni⁻ jaa⁻ ángel lã⁻ la⁻:

Jnã¹ leen¹ Tãã¹ kyaah¹.

Hne⁻ leeh¹ gyuu⁻ kyaan⁻.

⁶ Koo⁻ ka⁻ lãh¹, lã⁻ ma⁻ ga⁻ cheey¹ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, Jooy¹ hi⁻ lã⁻ to⁻ nê⁻, ga⁻ jãyh¹:

Lã⁻ jëë⁻ hnãh¹ ángele kya¹ Dio, jmeë¹ hnãh¹ juuh⁻ kiyh¹.

⁷ Pero lã⁻ la⁻ ba¹ ga⁻ hlëëyh¹ kih¹ lã⁻ jëë⁻ ángele:

Dio cheë⁻ ángele kya¹, lã⁻ lã⁻ koo⁻ lle¹.

Ángele hi⁻ jmeë⁻ ta⁻ he¹ kiyh¹, lã⁻ lã⁻ koo⁻ je⁻ he⁻ hëë⁻.

⁸ Pero lã⁻ la⁻ ba¹ ga⁻ siyh⁻ Jooy¹:

Hne⁻ Dio, jmeeh¹ hih⁻ ga⁻ lã⁻ jë⁻ joh¹ jmi⁻ cha⁻.

Kyaah¹ ju¹ dsoo¹ jmah¹ ba¹ jmeeh¹ hih⁻.

⁹ He⁻ llu¹ jmah¹ ba¹ hnooh¹, hne⁻ sa⁻ hnooh¹ go⁻ te⁻ he⁻ hliih¹.

He⁻ ja⁻ hñii¹ Dio, hi⁻ lã⁻ Dio kyaah¹, hi⁻ he¹ ga⁻ hña¹ hne⁻.

Lã⁻ ja⁻ ga⁻ jmeey¹ jëë⁻ hoh¹ cha⁻ ga⁻ miih⁻ lã⁻ koh¹ ga¹ lã⁻ jëë⁻ dsa⁻ kyaah¹.

¹⁰ Hi⁻ ga⁻ jãyh¹ ka⁻ lãh¹ lã⁻ la⁻:

Hne⁻ Dsa⁻ jøøh¹, lã⁻ ma⁻ to⁻ nê⁻ ga⁻ llah¹ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻,

Hñaah¹ ba¹ hne⁻ ga⁻ jmeeh¹ gyuu⁻ jmi⁻ gyuu⁻.

¹¹ Lã⁻ jë⁻ he⁻ ja⁻ lã⁻ ba¹, pero hne⁻ lã⁻ ma⁻ chaah¹ na⁻ ba¹.

Dsa⁻ gyuh¹ ba¹ gyuu⁻ hwa¹, lã⁻ koo⁻ dsa⁻ gyuh¹ sa⁻ hmiih⁻.

¹² Lã⁻ koo⁻ bää⁻ dsa⁻ sa⁻ hmiih⁻, lã⁻ ja⁻ bääh¹ ga⁻ lã⁻ jë⁻ he⁻ ja⁻, hi⁻ dsa⁻ lã⁻ si¹ ka⁻ lãh¹.

Pero hne⁻, lã⁻ ma⁻ laah¹ na⁻ ba¹, jih¹ koh¹ sa⁻ gyuh¹.

¹³ Juu¹ lã⁻ la⁻, jih¹ koh¹ sa⁻ ga⁻ jãh¹ Dio siih⁻ jaa⁻ ángel. Joø¹ bih¹ ga⁻ hlëëyh¹ lã⁻ la⁻, lã⁻ ma⁻ ga⁻ jãyh¹:

Na¹ hne⁻ jwoo¹ ra⁻ lluu¹ kin⁻ la⁻,

lã⁻ jiih¹ lloo¹ jmi⁻ lãan¹ huu⁻ tiih¹ lã⁻ jëë⁻ hi⁻ na⁻ høøh¹ kya¹.

¹⁴ Ja¹ jee¹ lã⁻ jëë⁻ ángele, koo⁻ ga⁻ nãã¹ mada¹ ba¹, laay¹ jmi⁻ lle¹ hi⁻ ga⁻ cheë¹ Dio mah¹ jmeey¹ ta⁻ he¹ kih¹ lã⁻ jëë⁻ hi⁻ lã⁻ kwaat⁻ lãã⁻?

2

Ta⁻ wa¹ gaa¹ dsë⁻ jne¹ juu¹ he⁻ lãã¹ jne¹

¹ He⁻ ja⁻ jmeë⁻ bii¹ jmeen⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ he¹ kih¹ juu¹ he⁻ ma⁻ nuun¹ mah¹ sa⁻ wa¹ lã⁻ øø⁻ jne¹ kih¹ jwë¹ llu¹ he⁻ ma⁻ tøøhn¹.

² Jëëh¹, ley⁻ he⁻ ga⁻ ngëë⁻ ángele kih¹ Moisé, ma⁻ la⁻ koo⁻ hmooh¹ hweh¹. He⁻ ja⁻ lã⁻ jëë⁻ hi⁻ ma⁻ dsa⁻ hlãäh¹ kih¹ hmooh¹ ja⁻, hi⁻ lã⁻ jëë⁻ hi⁻ ma⁻ chaah¹, ga⁻ jëëy¹ wii¹ lã⁻ koo⁻ lle¹ kiyh¹.

³ Ha⁻ lã⁻ ja⁻ tëëh¹ jne¹, cher¹ mah¹ sa⁻ ga⁻ jmeë⁻ jne¹ he¹ kih¹ juu¹ he⁻ lãã¹ jne¹ he⁻ kyeë⁻ ga¹ lã⁻ koo⁻ ley¹ ja⁻? He¹ ba¹ hñii¹ Dsa⁻ jøøh¹ jnã⁻ ga⁻ kwa¹ juu¹ la⁻ to⁻ nê⁻ ha⁻ lã⁻ jee¹ lãã¹ jne¹.

Ma⁻ ngëë⁻ he⁻ ja⁻, lã⁻ jëë⁻ hi⁻ ma⁻ nuu¹ kiyh¹, ma⁻ jmeey¹ dsoo¹ kih¹ juu¹ la⁻ jee¹ jnã⁻.

⁴ Hi⁻ ga⁻ jmeë⁻ Dio dsoo¹ juu¹ kih¹ dsa⁻ he¹ jee¹ ga⁻ nãäy¹ kway¹ juu¹, jëëh¹ Dio hi⁻ kyaayh¹ ga⁻ jmeë⁻ cha⁻ miih⁻ he⁻ juh¹ gaã⁻, hi⁻ ga⁻ jmeey¹ na⁻ ku⁻ na⁻ ngii⁻

¹ he⁻ jmee⁺ jëë⁻ dsa^h dsa⁻. Hi⁺ ga⁺ kwëëyh⁺ jmeey⁺ na⁻ ku⁺ na⁻ ngii⁺ ta⁺ kyaah⁺ be⁺ kih⁺ jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngii⁺, lä⁻ koo⁻ hyoh⁻ dsëy⁺.

Jesucristo ga⁺ laa⁺ kwee⁻ kyaah⁺ jne⁺

⁵ Sa⁺ ga⁺ kwa⁺ Dio jwë⁺ kih⁺ ángele jmee⁺ hih⁺ kih⁺ jmi⁻ gyuu⁺ he⁻ na⁺ ga⁺ já⁺, he⁻ ma⁻ lœœ⁻ jne⁺ hlëëhn⁺ miih⁻ kih⁺. ⁶ Cha⁻ jee⁻ na⁻ sii⁻ kih⁺ hi⁻ ga⁺ hlëëh⁺ lä⁻ la⁻:

¿Hee⁻ laa⁺ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁺ mah⁺ lä⁻ ma⁻ d-sooh⁻ ba⁺ hoh⁺ kiyh⁺?

¿Hee⁻ laa⁺ dsa⁻ hi⁻ laa⁺ jmi⁻ ngo⁺ mah⁺ lä⁻ ma⁻ jmääh⁻ ba⁺ hnih⁺ he⁺?

⁷ Miih⁻ jmi⁺ ba⁺ ga⁺ jmääh⁻ hnih⁺ mäh⁺ ga⁺ miih⁻ lä⁻ koh⁺ ga⁺ jee⁻ lä⁻ jëë⁻ ángele.

Ja⁻ ga⁺ ga⁺ llaayh⁺ hœœy⁺ hi⁺ ga⁺ jmääh⁻ hnih⁺ jœœh⁺ mah⁺ lä⁻ ja⁻ lä⁻ gah⁺ dsih⁺.

Hi⁺ ga⁺ tœœh⁺ gooy⁻ ga⁺ lä⁻ jë⁻ ba⁺ he⁻ cha⁻.

⁸ Ga⁺ lä⁻ jë⁻ he⁻ cha⁻ ga⁺ lla^h ta⁺ hwa⁺ huu⁺ tiy⁺ mah⁺ jmeey⁺ hih⁺ kih⁺, lä⁻ ja⁻ na⁻ sii⁻ juu⁺ kih⁺ Dio.

Kyaah⁺ he⁻ ga⁺ tooh⁻ Dio gooy⁻ ga⁺ lä⁻ jë⁻ he⁻ cha⁻, he⁻ ja⁻ ni⁻ miih⁻ sa⁺ ga⁺ já⁺ he⁻ sa⁺ le⁺ jmeey⁺ hih⁺ kih⁺. Pero na⁺ ga⁺ juh⁻ sa⁺ ga⁺ ma⁺ jnä⁺ he⁻ jmeey⁺ hih⁺. ⁹ Pero ñe⁺ ba⁺ jne⁺ kih⁺ hi⁻ ga⁺ já⁺ mäh⁺ ga⁺ miih⁻ lä⁻ koh⁺ ga⁺ jee⁻ lä⁻ jëë⁻ ángele. Ga⁺ llaa⁺ Dio hœœy⁺, hi⁺ ga⁺ jmääy⁺ jœœh⁺ mah⁺ lä⁻ gah⁺ dsih⁺ lä⁻ llu⁺ he⁻ ga⁺ juuy⁺. Hi⁺ kih⁺ he⁻ llu⁺ dsë⁺ Dio, he⁻ ja⁻ ba⁺ ja⁻, ga⁺ ngëëy⁺ Jesús he⁻ ga⁺ juuy⁺ he⁻ llu⁺ kih⁺ ga⁺ lä⁻ jëë⁻ ba⁺.

¹⁰ Ga⁺ lä⁻ jë⁻ ba⁺ he⁻ cha⁻ na⁻ la⁻ kih⁺ Dio hi⁻ la⁺ kiyh⁺ ka⁻ läh⁺. Hi⁺ ga⁺ lä⁻ hnœœy⁺ tëëy⁻ jwëë⁻ jooy⁺ ya⁺ jwi⁺ kiyh⁺. He⁻ ja⁻ sooh⁻ ba⁺ kih⁺ Dio, he⁻ ga⁺ mi⁻ lluy⁺ go⁻ te⁻ Jesús hi⁻ lää⁻ jne⁺, ta⁺ la⁺ kih⁺ he⁻ ga⁺ jëëy⁺ wii⁺. ¹¹ Jne⁺ hi⁻ na⁻ jngëë⁺, hi⁻ lä⁻ ja⁻ Jesús hi⁻ jmää⁻ jne⁺ na⁻ jngëë⁺, lä⁻ jëë⁻ jne⁺ laa⁺ kya⁺ Täa⁺. Kih⁺ he⁻ ja⁻, sa⁺ la⁺ o⁺ hih⁺ kih⁺ Jesús tëëyh⁻ jne⁺ œœyh⁺. ¹² He⁻ ja⁻ ga⁺ jäh⁻ Jesús siiyh⁻ Dio: Hlëëhn⁺ kyah⁺ cha⁺ ne⁺ lä⁻ jëë⁻ œœhn⁺.

Jee⁺ dsa⁻ ñee⁻ lä⁻ jëë⁻ œœhn⁺, jee⁺ ja⁻ hân⁻ kyah⁺.

¹³ Hi⁺ ja⁻ ba⁺ lä⁻ ja⁻ ga⁺ jäh⁺:

Kye⁺ ba⁺ jnä⁺ o⁻ jœœh⁺ dsë⁻ kiyh⁺.

Hi⁻ koo⁻ ka⁻ läh⁺ ga⁺ jäh⁺:

Hii⁺ jnä⁺ la⁻ kyaah⁺ jooy⁺ hi⁻ ga⁺ kwëëyh⁺ jnä⁺.

¹⁴ Kih⁺ he⁻ kye⁻ jmi⁻ ngo⁺ lä⁻ jëë⁻ jooy⁺ he⁺, lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁺ hñiiy⁺ ma⁺ kyey⁻ jmi⁻ ngo⁺

hi⁺ ga⁺ juuy⁺. He⁻ lä⁻ ja⁻, ga⁺ liyh⁺ ga⁺ lla⁻ d-sëëy⁻ kih⁺ hi⁻ sa⁻ llu⁺ hi⁻ jngiih⁻ kih⁺ dsa⁻.

¹⁵ Mah⁺ lä⁻ ja⁻ lääy⁺ hi⁻ tääh⁺ goh⁺ juu⁺ lä⁻ jiih⁺ jmi⁺ chaa⁻. ¹⁶ Dsoo⁺ ba⁺ sa⁺ jay⁺ mah⁺ kway⁺ be⁺ kih⁺ ángele. Jay⁺ mah⁺ kway⁺ be⁺ kih⁺ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ laa⁺ sa⁺ ju⁻ kih⁺ Abraham ba⁺. ¹⁷ Kih⁺ he⁻ ja⁻ ba⁺ ja⁻, he⁻ ga⁺ la⁺ bii⁺ kiyh⁺ ga⁺ lëëy⁺ jmi⁻ ngo⁺, ja⁺ ba⁺ lä⁻ koo⁻ laa⁺ jne⁺. Lä⁻ ja⁻ ga⁺ laay⁺ jaa⁻ jmi⁻ dsa⁻ jœœh⁺ hi⁻ jœœh⁻ dsë⁺, hi⁻ mi⁻ te⁺ kih⁺ Dio mah⁺ lä⁻ ja⁻ chey⁺ dso⁺ kye⁻ kih⁺ lä⁻ jëë⁻ dsa⁻. ¹⁸ Kih⁺ he⁻ ga⁺ jëëy⁺ wii⁺ lä⁻ koo⁻ ma⁺ ga⁺ ka⁺ dsa⁻ dsëy⁺, he⁻ ja⁻ ba⁺ ja⁻ kyuyh⁺ kway⁺ be⁺ kih⁺ hi⁻ gwa⁺ huu⁺ dsë⁻ hñiih⁺ kih⁺.

3

Jesús ba⁺ laa⁺ jœœh⁺ lä⁻ koh⁺ ga⁺ Moisé

¹ Lä⁻ jëë⁻ hnäh⁺ œœhn⁺ hi⁻ na⁻ jngëë⁺, lä⁻ jëë⁻ hi⁻ na⁻ jnäa⁺ gyuu⁺ ya⁺ jwi⁺ kih⁺ Dio, jmee⁺ da⁺ hnäh⁺ miih⁻ huu⁺ dsë⁻ ha⁻ lä⁻ koo⁻ laa⁺ Cristo Jesús. Hi⁻ he⁻ to⁻ né⁻ ga⁺ kwa⁺ juu⁺ he⁻ ma⁻ heeh⁺ jne⁺ la⁻ hi⁻ laay⁺ jmi⁻ dsa⁻ jœœh⁺ jnän⁻ ka⁻ läh⁺. ² Hi⁻ he⁻ ga⁺ mi⁻ teh⁺ kih⁺ hi⁻ ga⁺ hñaa⁺, ja⁺ ba⁺ lä⁻ koo⁻ ga⁺ mi⁻ te⁺ Moisé lä⁻ ma⁺ kyey⁻ né⁻ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ laa⁺ kya⁺ Dio. ³ Pero lle⁻ jmeen⁺ juuh⁺ kih⁺ Jesús lä⁻ koh⁺ ga⁺ kih⁺ Moisé, ja⁺ ba⁺ lä⁻ koo⁻ la⁺ kih⁺ jaa⁻ hi⁻ jmee⁻ koo⁻ hne⁺. Kyeë⁺ ga⁺ hi⁻ ga⁺ jmee⁻ hne⁺ lä⁻ koh⁺ ga⁺ hñii⁺ hne⁺. ⁴ Jëëh⁺ ga⁺ lä⁻ jë⁻ hne⁺, chaa⁻ ba⁺ hi⁻ ga⁺ jmee⁻. Pero Dio ba⁺ hi⁻ ga⁺ jmee⁻ ga⁺ lä⁻ jë⁻ go⁻ te⁻ he⁻ cha⁻. ⁵ Lä⁻ ja⁻ Moisé, koo⁻ ga⁺ jmeey⁺ ta⁺ he⁺ kih⁺ Dio ba⁺. Dsoo⁺ ba⁺ ga⁺ mi⁻ teyh⁺ lä⁻ ma⁺ kyey⁻ né⁻ kih⁺ dsa⁻ kya⁺ Dio. Ga⁺ jäh⁺ ha⁻ lä⁻ la⁺ juu⁺ he⁻ lä⁻ cha⁻ këë⁻, ma⁻ ngëë⁺ ma⁻ juuy⁺. ⁶ Pero Cristo ba⁺ laa⁺ jœœh⁺ lä⁻ koh⁺ ga⁺ Moisé, kih⁺ he⁻ laay⁺ Joœ⁺ Dio hi⁻ kye⁻ né⁻ kih⁺ dsa⁻ kyaay⁺. Hi⁺ laa⁺ jne⁺ dsa⁻ kya⁺ Dio, cher⁺ mah⁺ tœœh⁺ jne⁺ koo⁻ hweh⁻ kyaah⁺ o⁻ jœœh⁺ dsë⁻ jœœn⁺ kih⁺ Dio lä⁻ jiih⁺ llaa⁺ jmi⁻ gyuu⁺.

Ha⁻ lä⁻ tœœh⁺ dsa⁻ dsë⁻ kyaah⁺ Dio

⁷ Wa⁺ nuu⁺ jne⁺ lä⁻ koo⁻ jäh⁺ Jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngii⁺ kih⁺ Dio:

Cher⁺ mah⁺ na⁺ nuuh⁺ hnäh⁺ juu⁺ kiyh⁺,

⁸ ta⁺ jmee⁻ hnäh⁺ hweh⁻ tuh⁻ hoh⁺ hnäh⁺, lä⁻ koo⁻ ga⁺ jmee⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ ga⁺ hii⁺ ma⁺ nuu⁺ lä⁻ ma⁺ ga⁺ kay⁺ dsën⁻ jee⁻ oo⁻ hwa⁺ ki⁺.

⁹ Jee' ja- dsa- ma-gyuh- kyaah¹ hnäh' ga-kooy' kyaah' jnä', ma' jëëy- he- ga-na- ma' jmeen- kyaayh'.

Ma'ke- ga'jëëy' lä'jë- he- juh-gaa- he- ga'jmeen¹ kiyh' tō'loo' jī-ñe-.

¹⁰ Kih¹ he-ja-, ga-lä-lleen' kyaah' dsa- he', mah¹ ga'jwii' jnih'.

"Huu'dsē- kyah' hnäh' hä' tää' ta' jee' jyoh'. Sa' hnooh- hnäh' lä'kyuuh- hnäh' hee- ja- he- llu'."

¹¹ He-ja- ga-tään' hñiin- ma' ga'ya'jëë' dsen' kyaah' dsa- he':

"Sa' heh' dsa- he' jee' teehn' dsen'", ga-jäh' Dio.

¹² Leeh' hnäh' øøhn¹, ni- jaa- hnäh' ta- wa' hñaa- hoh' hnäh' he- sa' heeh' hnäh' kih¹ Dio jiih- mah' sa' wa' lä-øø' hnäh' kiyh'. ¹³ Lla- he- ja-, kwa' hnäh' be' kih' dsa' kyaah' hnäh' koo- jmi' koo- jmi', na' lä'cha- jmi'. Mah' sa' leh' he- hñih' hnäh' he- mi-goo' kyah' hnäh'. ¹⁴ Jëeh' ma-laa' jne' koo- kyaah' Cristo cher'mah' lä' ma' kye'n' ja-ba' o-jäh' dsē- kiyh' lä'jiih' 'llaa' jmi' gyuu', ja-ba' lä'koo- ga'jmeē' jne' lä' ma' to-nē'. ¹⁵ Lä-la- hnøø' jñän', lä'koo- jäh' juu' la-:

Cher'mah' na' nuuh' hnäh' juu' kiyh', ta' jmeē- hnäh' hweh- tuh'hoh' hnäh', lä'koo- ga'jmeē' dsa- hi- sa' ga'hii' ma' nuu'.

¹⁶ ¿Hii- na- hi- ga'jmeē' hweh- dsē', ma' ngēē' ma' nuuy' juu' kih' Dio? ¿Ja' he' dsa- hi- ga'hwēē' Moisé hwa' Egipto?

¹⁷ ¿Hii- na- hi- ga'ya'jëë' dsē' Dio kyaah' tō'loo' jī-ñe-? ¿Ja' he' dsa- hi- ga'jmeē' dso'kye- hi- ga'saa' na' juu' jee' la' hwa' ki' ja-? ¹⁸ ¿Hii- ba' kyaah' na- he- ga'bääh- Dio hñii', he- sa' heyh' jee' teeh- Dio dsē'? ¿Ja' he' dsa- hi- sa' ga'jmeē' he' juu' kiyh'?

¹⁹ He- ga'la' lä'ja-, jmeē- dsa- lä-ngēē' jne', sa' ga'la' ma' dsa'taayh' jee' ma' teeyh' dsēy', kih' he- sa' ma' heey' juu' kih' Dio.

4

¹ He-ja- ta'ko-jiih' cha- jwē' jñän' heh' jne' jee' teeyh- dsēy' lä'koo- ga'bääh- hñiyy', hnøø' leeh' hnäh', le' ga- che- ko-llaa' hnäh' sa' ga-heh' hnäh' jee' ja-. ² Jëeh', jnä' jne' ka-läh' ma' kway' ba' ju' 'hmēē' lä'koo- juu' he- ga'hyoh' dsa- he'.

Pero sa' ga'jmää' ta' ni' miih- kiyh' lä' ma' ga'nuuy' juu' ja-. Koo- ga'nuuy' ba', sa' ga-lä-heey'. ³ Wa' dsa'toohn' jee' teeh' jne' dsen- hi- ma-dsoo' dsē', lä'koo- ga'jäh'y': He-ja- ga-tään' hñiin- ma' ga'ya'jëë' dsen' kyaah' dsa- he':

"Sa' heyh' jee' teeh' dsen'", ga-jäh' Dio.

Hi- ma-la- ma'jmeē' Dio jmi' gyuu', ma- na-hñaa' ba' ta' kiyh'. ⁴ Jëeh' jee' llah', na-sii- juu' kiyh', hlëeh' kih' gyii' jmi':

Hi' ga'teēh- Dio dsē' ma' ga-la' ta' kiyh' jee' ga'tē' gyii' jmi'.

⁵ Hi' koo- ka-läh' na-sii':

Sa' heyh' jee' teehn' dsen'.

⁶ He- lä'ja-, ñe' jne' hnøø' ga' dsa-taah' ko-llaa' jee' ja-. Hi' lä'jëë' hi- ga'nuu' lä' ma' to-nē', sa' ga'taayh', kih' he- sa' ga'jmeey' he' juu' kih' Dio. ⁷ Ma-ngēē' cha-miih- jī-ñe-, koo- ka-läh' ga'tøø' Dio hih' koo- jmi' mah' jmeē' dsa- he' kiyh'. Ga-ngēē' David juu' kih' dsa-, lä'koo- ga-jäh' Dio:

Cher'mah' na' nuuh' hnäh' juu' kiyh', ta' jmeē- hnäh' hweh- tuh'hoh' hnäh'.

⁸ Ni- sa' ga'taah' dsa- hwa' kih' lä'koo- ma' gya' Josué. Jëeh', wa-ra- jäh' kih' ga'kwa' Josué jee' ma' teeh' dsa- dsē', sa' ma' hlëeh' 'ga' Dio lä'hmēē' kih' jyoh' jmi'. ⁹ He-ja- jne' hi- laa' jwii- kih' Dio, ma-cha- ba' jñän' jee' teeh' jne' dsen-. ¹⁰ Jëeh', hi- ma-he- teeh- dsē' kyaah' Dio, lä'ja- teeyh- dsēy' kih' ta' he- ma'jmeey', lä'koo- teeh- Dio dsē' kih' ta' he- ga'jmeey'. ¹¹ Wa' jmeen' bii' dsa'toohn' jee' teeh' jne' dsen-, mah' ni' jaa- sa' wa' täh- lä'koo- ga'täh' hi- sa' ga'jmeē' he' juu' kih' Dio jää'.

¹² Jëeh', juu' kih' Dio na'jiih' hi' cha- be' kih'. He- dsoo- ñiih' ga' lä'koh' ga' ñe'tuuh' he- na-jni' lä'tō' jwoo'. Dsa-he' lä' ga'tē' neh' tuh-dsē- jne' jee' hä' jmi'lle', jñih' huu'dsē- he' kye' jne' hi' jñih' he- heē' dsē- jne'. ¹³ Ni' koo- he- na-la' kih' Dio sa' le' dsa-hmää' cha'ney'. Ga-lä'jë- ba' na'jnä' kih' hi- tēē- jne' dsa'ngēēn' kwaat' jñän'.

Jesús laa' jaa- jmi-dsa- hi- jøøh' ga'

¹⁴ Jesús, Joø' Dio, laay' jñän' jaa- jmi-dsa- hi- jøøh' ga' hi- gya' ya'jwii'. He-ja- jmeē- bii' jñän' dsa'toohn' koo- hweh- jwē' he- ma'tøøhn'. ¹⁵ Jëeh', jmi-dsa' jøøh'

hi- cheh¹ né jnān¹ kyūh¹ bih¹ jmeey¹ jōh¹ dsēy¹ mā sa¹ cha¹ bē jnān¹. Jēēh¹, jā¹ ba¹ lā¹ kōo¹ kā¹ dsē¹ jne¹, jā¹ ba¹ lā¹ jā¹ ga¹ kā¹ dsēy¹ kyaah¹ na¹ ku¹ na¹ ngi¹ he¹ cha¹ jmi¹ gyūu¹ la¹. Pero ni¹ lā¹ jā¹ sa¹ ga¹ jmeey¹ ni¹ kōo¹ he¹ hliih¹. ¹⁶He¹ jā¹ kyaah¹ o¹ jōh¹ dsē¹ he¹ ma¹ cha¹ jnān¹ kyaah¹ jmi¹ dsa¹ he¹, sa¹ wa¹ gah¹ jne¹ ya¹ nōn¹ kih¹ Dio hi¹ llu¹ dsē¹ mah¹ lā¹ jā¹ lā¹ nih¹ dsēy¹ jne¹, hi¹ kway¹ bē jnān¹ wa¹ ra¹ ga¹ tē¹ jee¹ lla¹ kya¹ jne¹.

5

¹ Lā¹ jēē¹ jmi¹ dsa¹ kaa¹h mā¹ laa¹ dsa¹ jmi¹ gyūu¹ ba¹. Mā¹ na¹ hñaa¹ y¹ kay¹ né kih¹ dsa¹ mah¹ ga¹ jmeey¹ ta¹ he¹ kih¹ Dio lla¹ dsa¹ he¹. Hi¹ mā¹ heeyh¹ lā¹ jē¹ he¹ mā¹ kwēēh¹ dsa¹ Dio hi¹ mā¹ jēēy¹ jah¹ né na¹ hūo¹ kwaan¹ kih¹ dso¹ kye¹ kih¹ dsa¹. ² Kyūh¹ bih¹ jmeey¹ jōh¹ dsēy¹ kyaah¹ hi¹ sa¹ kyūh¹ hi¹ kyaah¹ hi¹ ga¹ nāā¹ na¹ hēē¹, jēēh¹ nē¹ bih¹, jā¹ he¹ kōo¹ nēē¹ he¹ jmee¹ jwiīh¹ kih¹ hñiīy¹. ³ Kih¹ he¹ sa¹ mā¹ cha¹ bē¹ kiyh¹, mā¹ la¹ biī¹ jēēy¹ jah¹ kwaan¹ kih¹ dso¹ kye¹ kiyh¹ hi¹ lā¹ jā¹ kih¹ dso¹ kye¹ kih¹ dsa¹.

⁴ Ni¹ jā¹ sa¹ mā¹ le¹ mā¹ hñaa¹ hñiī¹ kih¹ ta¹ llu¹ jā¹. Mā¹ la¹ hi¹ mā¹ na¹ teeh¹ kya¹ Dio ba¹ hi¹ mā¹ jmee¹ ta¹ jā¹, lā¹ kōo¹ mā¹ na¹ teeh¹ Aarón. ⁵ Lā¹ jā¹ ka¹ lāh¹ Cristo, sa¹ ga¹ hñaa¹ y¹ hñiīy¹ jmi¹ dsa¹ jōh¹. Dio ba¹ he¹ hi¹ ga¹ kwēēy¹ ta¹ llu¹, lā¹ mā¹ ga¹ jāyh¹:

Hne¹ laah¹ gyūu¹ kyaan¹.

Na¹ mā¹ laan¹ Tāā¹ kyaah¹.

⁶ Lā¹ jā¹ ka¹ lāh¹ na¹ sii¹ jee¹ jyoh¹:

Hne¹ laah¹ jmi¹ dsa¹ ga¹ lā¹ jē¹ joh¹ jmi¹ cha¹,

lā¹ kōo¹ laa¹ Melquisedec.

⁷ Lā¹ kōo¹ mā¹ gya¹ Cristo jmi¹ gyūu¹ la¹, ga¹ ngiīy¹ kiyh¹ kih¹ Dio kyaah¹ bē¹, lā¹ jiih¹ ga¹ tuu¹ jmi¹ mi¹ nēy¹, ga¹ chuuy¹ kyaah¹ hi¹ na¹ kēh¹ jmi¹ mā¹ lāāy¹ kih¹ he¹ mā¹ juuy¹. Hi¹ ga¹ nuu¹ ba¹ Tāā¹ kiyh¹, jēēh¹ ga¹ heeh¹ bih¹ le¹ kiyh¹ lā¹ kōo¹ hyoh¹ dsē¹ Tāā¹. ⁸ Ma¹ ke¹ laay¹ Joō¹ Dio, kyaah¹ he¹ wiī¹ he¹ ga¹ ngēēy¹ jā¹, ga¹ lā¹ kyūuyh¹ he¹ jmeey¹ nuuyh¹ kih¹ Dio. ⁹ He¹ lā¹ jā¹, ga¹ laay¹ lluy¹ ga¹, ga¹ jāy¹ laay¹ juu¹ hi¹ lāā¹ go¹ te¹ lā¹ jēē¹ dsa¹ hi¹ nuuh¹ kiyh¹. ¹⁰ Hi¹ na¹ hñaa¹ y¹ kih¹ Dio he¹ laay¹ jmi¹ dsa¹ jōh¹ lā¹ kōo¹ ga¹ laa¹ Melquisedec.

Goo¹ la¹ kih¹ hi¹ ma¹ heeh¹ mah¹ beey¹ Dio

¹¹ Cha¹ cha¹ ga¹ miīh¹ he¹ hnoon¹ jwēēhn¹ hnāh¹ kih¹ juu¹ la¹, pero jwēēh¹ kin¹ jmeen¹ lā¹ ngēēh¹ hnāh¹, jēēh¹ ta¹ hwa¹ go¹ te¹ dsa¹ lā¹ ngēē¹ hnāh¹. ¹² Ngoo¹ ga¹ lā¹ hii¹ cha¹ miīh¹ jmi¹ he¹ tāāh¹ hnāh¹ mi¹ tēēh¹ hnāh¹. Mā¹ tē¹ jee¹ leeh¹ hnāh¹ ta¹ jwoh¹. Pero hnōō¹ ga¹ lā¹ tēēh¹ hnāh¹ kwee¹ ha¹ lā¹ la¹ juu¹ kih¹ Dio he¹ ga¹ mi¹ tēē¹ jne¹ to¹ nē¹. Lā¹ mā¹ laah¹ ba¹ hnāh¹ lā¹ kōo¹ jaa¹ gyūu¹ hi¹ hih¹ wa¹ juh¹, hi¹ sa¹ mā¹ lih¹ kuh¹ mā¹ he¹ kuh¹ dsa¹ mā¹ kaa¹h. ¹³ Lā¹ jēē¹ hi¹ sa¹ hii¹ lā¹ ngēē¹, sa¹ liyh¹ kay¹ kwaan¹ hee¹ jā¹ he¹ llu¹, jēēh¹ laay¹ lā¹ kōo¹ jaa¹ gyūu¹ hi¹ hih¹ wa¹ juh¹. ¹⁴ Pero juu¹ he¹ la¹ lā¹ kōo¹ mā¹, la¹ kih¹ dsa¹ mā¹ kaa¹h ba¹ jā¹. La¹ kih¹ dsa¹ hi¹ mā¹ kyūuh¹ kā¹ kwaan¹ hee¹ na¹ he¹ llu¹ hi¹ hee¹ na¹ he¹ hliih¹. Jēēh¹, lā¹ jā¹ mā¹ lā¹ tēēy¹ jmeey¹.

6

¹ He¹ jā¹ ga¹ nōō¹ ba¹ jne¹ ta¹ cha¹ né lā¹ jiih¹ tēē¹ jne¹ lee¹ jne¹ dsa¹ hi¹ kyūuh¹. Mo¹ so¹ hlēēh¹ ga¹ jne¹ he¹ mā¹ mi¹ tēē¹ jne¹ to¹ nē¹ kih¹ Cristo. Sa¹ lōōn¹ ka¹ lāh¹ hlēēhn¹ juu¹ he¹ ga¹ nuun¹ to¹ nē¹:

He¹ hnōō¹ ben¹ jwē¹ hliih¹ mah¹ dsa¹ jēēh¹ jne¹ kih¹ Dio,

he¹ heeh¹ jne¹ kih¹ Dio,

² he¹ sqa¹ jne¹ jmiī¹,

he¹ kye¹ jne¹ goon¹ né kih¹ ooh¹ jne¹,

he¹ lā¹ jiih¹ dsa¹ hi¹ na¹ juu¹,

hi¹ kih¹ he¹ mo¹ so¹ lāā¹ dsa¹ wa¹ ra¹ ga¹ tē¹ jee¹ lla¹ Dio ta¹.

³ He¹ la¹ ba¹ jmeen¹, ga¹ nōō¹ ba¹ jne¹ ta¹ cha¹ né cher¹ mah¹ ga¹ kwa¹ Dio jwē¹.

⁴ Pero jne¹ hi¹ ga¹ na¹ huū¹ dsē¹ kih¹, hi¹ ga¹ jēē¹ jne¹ ha¹ lā¹ la¹ he¹ la¹ kwa¹ Dio, hi¹ ga¹ hnāh¹ jne¹ Jmi¹ lle¹ Na¹ jngi¹, ⁵ hi¹ ga¹ jēē¹ jne¹ llu¹ ba¹ juu¹ kih¹ Dio hi¹ ga¹ lā¹ ngēē¹ jne¹ miīh¹ kih¹ he¹ juh¹ gaa¹ he¹ na¹ ga¹ jā¹. ⁶ Pero cher¹ mah¹ ga¹ tah¹ jne¹, mo¹ so¹ le¹ dsa¹ jēēh¹ jne¹ ka¹ lāh¹. Jēēh¹ he¹ jmee¹ hne¹ lā¹ jā¹, he¹ tāā¹ jne¹ Joō¹ Dio dsōh¹ hma¹ cru¹ ka¹ lāh¹ ba¹ jā¹, mah¹ lle¹ jne¹ o¹ hih¹ kiyh¹ cha¹ né lā¹ jēē¹. ⁷ Lā¹ kōo¹ la¹ kih¹ hwa¹ he¹ hih¹ jmi¹ jma¹ he¹ hla¹ kō¹ lla¹ jiih¹. Cher¹ mah¹ ga¹ kwa¹ cha¹ miīh¹ miī¹ he¹ kuh¹ dsa¹ hi¹ jmee¹ ta¹ jee¹ jā¹,

mi jøø¹ Dio cha-ga²miih³ hwa⁴ ja⁵. ⁸ Pero hwa⁴ he⁵ dsa⁶-hya⁷ too⁸ kyaah⁹ nuu¹⁰ hlih¹¹ ' , sa¹² jmää¹³ ni¹⁴ miih¹⁵. Jä¹⁶ dso¹⁷jwii¹⁸ nē¹⁹ kih²⁰ hwa²¹ ja²². Hi²³ kyaah²⁴ jee²⁵ llaa²⁶, koo²⁷ go²⁸-te²⁹.

O³⁰-joh³¹ dsē³² he³³ kye³⁴ jne³⁵ kwa³⁶ be³⁷ jnān³⁸

⁹ Øøhn⁴⁰ hi⁴¹ hnaan⁴², ma⁴³ ke⁴⁴ ma⁴⁵ hlēēhn⁴⁶ hnāh⁴⁷ lā⁴⁸ na⁴⁹, ma⁵⁰ ra⁵¹ he⁵² jmee⁵³ jnāāh⁵⁴ dsoo⁵⁵, hwēē⁵⁶ hnāh⁵⁷ llu⁵⁸, lā⁵⁹ lle⁶⁰ kih⁶¹ hi⁶² ma⁶³ na⁶⁴ llaa⁶⁵. ¹⁰ Jēēh⁶⁶, Dio jmee⁶⁷ he⁶⁸ llu⁶⁹ jmah⁷⁰ ba⁷¹, jih⁷² koh⁷³ sa⁷⁴ gaa⁷⁵ dsēy⁷⁶ ta⁷⁷ he⁷⁸ ma⁷⁹ jmeeh⁸⁰ hnāh⁸¹. Ma⁸² mi⁸³ jnāāh⁸⁴ ba⁸⁵ hnāh⁸⁶ kiyh⁸⁷, he⁸⁸ hnaah⁸⁹ hni⁹⁰ lā⁹¹ ma⁹² ga⁹³ jmeeh⁹⁴ hnāh⁹⁵ be⁹⁶ kih⁹⁷ hi⁹⁸ na⁹⁹ jngēē¹⁰⁰ kyaay¹⁰¹ hi¹⁰² lā¹⁰³ ma¹⁰⁴ jmeeh¹⁰⁵ ja¹⁰⁶ ba¹⁰⁷ hnāh¹⁰⁸ lā¹⁰⁹ jiih¹¹⁰ na¹¹¹. ¹¹ He¹¹² hnøø¹¹³ jnāāh¹¹⁴ go¹¹⁵ nāāh¹¹⁶ hnāh¹¹⁷ jmeeh¹¹⁸ hnāh¹¹⁹ lā¹²⁰ ja¹²¹, lā¹²² jiih¹²³ jee¹²⁴ llaa¹²⁵ jmi¹²⁶ gyuu¹²⁷ mah¹²⁸ tēē¹²⁹ hnāh¹³⁰ o¹³¹-joh¹³² dsē¹³³ he¹³⁴ kye¹³⁵ hnāh¹³⁶. ¹² Sa¹³⁷ hnøø¹³⁸ jnāāh¹³⁹ jmeeh¹⁴⁰ hnāh¹⁴¹ jwēh¹⁴² hnāh¹⁴³. Wa¹⁴⁴ lā¹⁴⁵ dsoo¹⁴⁶ hoh¹⁴⁷ hnāh¹⁴⁸ kih¹⁴⁹ Dio ba¹⁵⁰ hi¹⁵¹ wa¹⁵² kwēēh¹⁵³ hoh¹⁵⁴ hnāh¹⁵⁵ lā¹⁵⁶ koo¹⁵⁷ jmee¹⁵⁸ lā¹⁵⁹ jēē¹⁶⁰ hi¹⁶¹ hyoh¹⁶² he¹⁶³ ga¹⁶⁴ bāāh¹⁶⁵ Dio hni¹⁶⁶ kway¹⁶⁷.

¹³ Lā¹⁶⁸ koo¹⁶⁹ ma¹⁷⁰ ga¹⁷¹ bāāh¹⁷² Dio hni¹⁷³ mi¹⁷⁴ jāāy¹⁷⁵ Abraham, ga¹⁷⁶ tāāy¹⁷⁷ hni¹⁷⁸ y¹⁷⁹, jēēh¹⁸⁰ sa¹⁸¹ chaa¹⁸² jñah¹⁸³ hi¹⁸⁴ jøøh¹⁸⁵ ga¹⁸⁶ lā¹⁸⁷ koh¹⁸⁸ hni¹⁸⁹ y¹⁹⁰ hi¹⁹¹ ma¹⁹² tāāy¹⁹³. ¹⁴ Ga¹⁹⁴ jāyh¹⁹⁵: "Jwahn¹⁹⁶ dsoo¹⁹⁷, mi¹⁹⁸ jāān¹⁹⁹ hne²⁰⁰ cha²⁰¹ miih²⁰². Jmeen²⁰³ lā²⁰⁴ jwēē²⁰⁵ jwēte²⁰⁶ sa²⁰⁷ ju²⁰⁸ kyah²⁰⁹." ¹⁵ Lā²¹⁰ ja²¹¹ ga²¹² kwēēh²¹³ dsē²¹⁴ Abraham ma²¹⁵ jøøy²¹⁶ lā²¹⁷ jiih²¹⁸ ga²¹⁹ tēēy²²⁰ he²²¹ ga²²² bāāh²²³ Dio hni²²⁴ kyaayh²²⁵. ¹⁶ Dsoo²²⁶ ba²²⁷, tāā²²⁸ dsa²²⁹ kih²³⁰ jñah²³¹ hi²³² jøøh²³³ ga²³⁴ lā²³⁵ koh²³⁶ hni²³⁷ y²³⁸. Lā²³⁹ ja²⁴⁰ jā²⁴¹ hweh²⁴² juu²⁴³ kiyh²⁴⁴. Mo²⁴⁵ so²⁴⁶ cha²⁴⁷ he²⁴⁸ kih²⁴⁹ he²⁵⁰ ti²⁵¹ chooy²⁵² juu²⁵³. ¹⁷ He²⁵⁴ ja²⁵⁵ lā²⁵⁶ koo²⁵⁷ ma²⁵⁸ ga²⁵⁹ bāāh²⁶⁰ Dio hni²⁶¹ mi²⁶² jāāy²⁶³ dsa²⁶⁴ kyaay²⁶⁵, ga²⁶⁶ tāāy²⁶⁷ hni²⁶⁸ y²⁶⁹ mah²⁷⁰ jā²⁷¹ koo²⁷² hweh²⁷³ juu²⁷⁴ ja²⁷⁵. Lā²⁷⁶ ja²⁷⁷ ga²⁷⁸ mi²⁷⁹ jnāāy²⁸⁰ kih²⁸¹ hi²⁸² mi²⁸³ jāāy²⁸⁴ he²⁸⁵, he²⁸⁶ sa²⁸⁷ le²⁸⁸ lā²⁸⁹ si²⁹⁰ ni²⁹¹ miih²⁹² juu²⁹³ kiyh²⁹⁴. ¹⁸ Cha²⁹⁵ to²⁹⁶ juu²⁹⁷. Ga²⁹⁸ bāāyh²⁹⁹ hni³⁰⁰ y³⁰¹ hi³⁰² ga³⁰³ tāāy³⁰⁴ hni³⁰⁵ y³⁰⁶. Ni³⁰⁷ miih³⁰⁸ sa³⁰⁹ le³¹⁰ lā³¹¹ si³¹² juu³¹³ na³¹⁴, jēēh³¹⁵ sa³¹⁶ le³¹⁷ juu³¹⁸ Dio. Kih³¹⁹ he³²⁰ ja³²¹, kwa³²² be³²³ jnān³²⁴ jwēte³²⁵, jne³²⁶ hi³²⁷ chooh³²⁸ koo³²⁹ hweh³³⁰ juu³³¹ he³³² cha³³³ o³³⁴-joh³³⁵ dsē³³⁶ jnān³³⁷ kyaayh³³⁸, lā³³⁹ koo³⁴⁰ ga³⁴¹ bāāh³⁴² Dio hni³⁴³. ¹⁹ He³⁴⁴ o³⁴⁵-joh³⁴⁶ dsē³⁴⁷ he³⁴⁸ kye³⁴⁹ jne³⁵⁰ la³⁵¹, jmee³⁵² sa³⁵³ jeh³⁵⁴ dsē³⁵⁵ jne³⁵⁶, lā³⁵⁷ koo³⁵⁸ jmee³⁵⁹ nē³⁶⁰ hlāāh³⁶¹ he³⁶² jwā³⁶³ dsa³⁶⁴ cha³⁶⁵ jmi³⁶⁶ he³⁶⁷ kyaah³⁶⁸ hni³⁶⁹ ti³⁷⁰ barco. Ma³⁷¹ ra³⁷² he³⁷³ lāā³⁷⁴ ba³⁷⁵ jne³⁷⁶, jēēh³⁷⁷, ta³⁷⁸ ka³⁷⁹ luu³⁸⁰ sa³⁸¹ hmi³⁸² h³⁸³ he³⁸⁴ hii³⁸⁵ neh³⁸⁶ gwah³⁸⁷ ba³⁸⁸ cha³⁸⁹ he³⁹⁰ jøø³⁹¹ jne³⁹². ²⁰ Jesús ga³⁹³ he³⁹⁴ to³⁹⁵ nē³⁹⁶ jee³⁹⁷ ja³⁹⁸ mah³⁹⁹ ga⁴⁰⁰ nāy⁴⁰¹ jwē⁴⁰² jnān⁴⁰³, laay⁴⁰⁴ jmi⁴⁰⁵ dsa⁴⁰⁶

jøøh⁴⁰⁷ kih⁴⁰⁸ ga⁴⁰⁹ lā⁴¹⁰ jē⁴¹¹ joh⁴¹² jmi⁴¹³ cha⁴¹⁴, lā⁴¹⁵ koo⁴¹⁶ Melquisedec.

7

Jesús laa⁴¹⁷ jaa⁴¹⁸ jmi⁴¹⁹ dsa⁴²⁰ lā⁴²¹ koo⁴²² Melquisedec

¹ Melquisedec he⁴²³, ma⁴²⁴ laa⁴²⁵ dsa⁴²⁶ ta⁴²⁷ jøøh⁴²⁸ kih⁴²⁹ jwii⁴³⁰ Salem hi⁴³¹ ma⁴³² laay⁴³³ jmi⁴³⁴ dsa⁴³⁵ kyaā⁴³⁶ Dio hi⁴³⁷ gya⁴³⁸ gyuu⁴³⁹. Hi⁴⁴⁰ he⁴⁴¹ ngoo⁴⁴² ga⁴⁴³ mi⁴⁴⁴ jee⁴⁴⁵ Abraham hi⁴⁴⁶ jah⁴⁴⁷ ma⁴⁴⁸ ga⁴⁴⁹ liyh⁴⁵⁰ ga⁴⁵¹ teey⁴⁵² kyaah⁴⁵³ jñah⁴⁵⁴ dsa⁴⁵⁵ ta⁴⁵⁶. Jee⁴⁵⁷ ja⁴⁵⁸ ga⁴⁵⁹ mi⁴⁶⁰ jāāy⁴⁶¹. ² Hi⁴⁶² lā⁴⁶³ chah⁴⁶⁴ ja⁴⁶⁵ ga⁴⁶⁶ ngēē⁴⁶⁷ Abraham gya⁴⁶⁸ kih⁴⁶⁹ lā⁴⁷⁰ koo⁴⁷¹ hña⁴⁷² loo⁴⁷³ he⁴⁷⁴ ga⁴⁷⁵ liyh⁴⁷⁶ jee⁴⁷⁷ hni⁴⁷⁸. Jmi⁴⁷⁹ Melquisedec, hnøø⁴⁸⁰ jāh⁴⁸¹ "dsa⁴⁸² ta⁴⁸³ jøøh⁴⁸⁴ hi⁴⁸⁵ lla⁴⁸⁶ kwee⁴⁸⁷ ta⁴⁸⁸". Hi⁴⁸⁹ jāh⁴⁹⁰ dsa⁴⁹¹ kiyh⁴⁹² ka⁴⁹³ lāh⁴⁹⁴ "dsa⁴⁹⁵ ta⁴⁹⁶ jøøh⁴⁹⁷ kyaā⁴⁹⁸ jwii⁴⁹⁹ Salem", he⁵⁰⁰ hnøø⁵⁰¹ jāh⁵⁰² "dsa⁵⁰³ ta⁵⁰⁴ jøøh⁵⁰⁵ hi⁵⁰⁶ jmee⁵⁰⁷ hii⁵⁰⁸ ti⁵⁰⁹ kih⁵¹⁰ dsa⁵¹¹". ³ Hi⁵¹² he⁵¹³ sa⁵¹⁴ chaa⁵¹⁵ cho⁵¹⁶ jmi⁵¹⁷, ni⁵¹⁸ sa⁵¹⁹ chaa⁵²⁰ hi⁵²¹ nē⁵²² ha⁵²³ ta⁵²⁴ ya⁵²⁵ hēēy⁵²⁶, sa⁵²⁷ cha⁵²⁸ juu⁵²⁹ cha⁵³⁰ he⁵³¹ ga⁵³² lā⁵³³ chaa⁵³⁴ he⁵³⁵ ga⁵³⁶ juuy⁵³⁷. He⁵³⁸ lā⁵³⁹ ja⁵⁴⁰, laay⁵⁴¹ kwee⁵⁴² lā⁵⁴³ koo⁵⁴⁴ laa⁵⁴⁵ Joø⁵⁴⁶ Dio ba⁵⁴⁷. Laay⁵⁴⁸ jmi⁵⁴⁹ dsa⁵⁵⁰ ga⁵⁵¹ lā⁵⁵² jē⁵⁵³ joh⁵⁵⁴ jmi⁵⁵⁵ cha⁵⁵⁶.

⁴ Jmee⁵⁵⁷ da⁵⁵⁸ huū⁵⁵⁹ dsē⁵⁶⁰ ha⁵⁶¹ koo⁵⁶² sa⁵⁶³ jøøh⁵⁶⁴ Melquisedec he⁵⁶⁵. Lā⁵⁶⁶ kye⁵⁶⁷ Abraham dsa⁵⁶⁸ ma⁵⁶⁹ gyuh⁵⁷⁰ jnān⁵⁷¹ ga⁵⁷² kwēēyh⁵⁷³ gya⁵⁷⁴ kih⁵⁷⁵ lā⁵⁷⁶ koo⁵⁷⁷ hña⁵⁷⁸ loo⁵⁷⁹ he⁵⁸⁰ ga⁵⁸¹ liyh⁵⁸² jee⁵⁸³ hni⁵⁸⁴. ⁵ Lā⁵⁸⁵ jēē⁵⁸⁶ jmi⁵⁸⁷ dsa⁵⁸⁸ hi⁵⁸⁹ ma⁵⁹⁰ laa⁵⁹¹ sa⁵⁹² ju⁵⁹³ kih⁵⁹⁴ Leví, ga⁵⁹⁵ jmeey⁵⁹⁶ lā⁵⁹⁷ koo⁵⁹⁸ lle⁵⁹⁹ ley, ga⁶⁰⁰ koooy⁶⁰¹ ma⁶⁰² gya⁶⁰³ kih⁶⁰⁴ lā⁶⁰⁵ koo⁶⁰⁶ hña⁶⁰⁷ loo⁶⁰⁸ he⁶⁰⁹ ma⁶¹⁰ kwa⁶¹¹ dsa⁶¹², ma⁶¹³ ke⁶¹⁴ he⁶¹⁵ ba⁶¹⁶ øy⁶¹⁷ hi⁶¹⁸ laa⁶¹⁹ sa⁶²⁰ ju⁶²¹ kih⁶²² Abraham. ⁶ Pero Melquisedec he⁶²³, hi⁶²⁴ sa⁶²⁵ ma⁶²⁶ laa⁶²⁷ sa⁶²⁸ ju⁶²⁹ kih⁶³⁰ Leví, ga⁶³¹ koooy⁶³² kih⁶³³ Abraham gya⁶³⁴ kih⁶³⁵ lā⁶³⁶ koo⁶³⁷ hña⁶³⁸ loo⁶³⁹ mah⁶⁴⁰ ga⁶⁴¹ mi⁶⁴² jāāy⁶⁴³ Abraham hi⁶⁴⁴ ga⁶⁴⁵ jmee⁶⁴⁶ Dio hmooh⁶⁴⁷ kyaah⁶⁴⁸. ⁷ Ni⁶⁴⁹ jaa⁶⁵⁰ sa⁶⁵¹ le⁶⁵² ti⁶⁵³ choo⁶⁵⁴ ni⁶⁵⁵ miih⁶⁵⁶ juu⁶⁵⁷ kih⁶⁵⁸ he⁶⁵⁹ la⁶⁶⁰. Jøøh⁶⁶¹ ga⁶⁶² hi⁶⁶³ mi⁶⁶⁴ jøø⁶⁶⁵, lā⁶⁶⁶ koh⁶⁶⁷ ga⁶⁶⁸ hi⁶⁶⁹ ma⁶⁷⁰ na⁶⁷¹ jāā⁶⁷². ⁸ Ta⁶⁷³ ko⁶⁷⁴ tag⁶⁷⁵, jmi⁶⁷⁶ dsa⁶⁷⁷ hi⁶⁷⁸ ma⁶⁷⁹ laa⁶⁸⁰ sa⁶⁸¹ ju⁶⁸² kih⁶⁸³ Leví hi⁶⁸⁴ ma⁶⁸⁵ koo⁶⁸⁶ gya⁶⁸⁷ kih⁶⁸⁸ lā⁶⁸⁹ koo⁶⁹⁰ hña⁶⁹¹ loo⁶⁹², ga⁶⁹³ juuy⁶⁹⁴ ba⁶⁹⁵. Pero ta⁶⁹⁶ jyoh⁶⁹⁷ ko⁶⁹⁸ tag⁶⁹⁹, Melquisedec, hi⁷⁰⁰ ga⁷⁰¹ koo⁷⁰² gya⁷⁰³ kih⁷⁰⁴ lā⁷⁰⁵ koo⁷⁰⁶ hña⁷⁰⁷ loo⁷⁰⁸, cha⁷⁰⁹ juu⁷¹⁰ chaa⁷¹¹ bi⁷¹². ⁹ Lā⁷¹³ jēē⁷¹⁴ jmi⁷¹⁵ dsa⁷¹⁶ hi⁷¹⁷ ma⁷¹⁸ laa⁷¹⁹ sa⁷²⁰ ju⁷²¹ kih⁷²² Leví ga⁷²³ koooy⁷²⁴ gya⁷²⁵ kih⁷²⁶ lā⁷²⁷ koo⁷²⁸ hña⁷²⁹ loo⁷³⁰. Ja⁷³¹ ba⁷³² lā⁷³³ ja⁷³⁴, le⁷³⁵ jāhn⁷³⁶, lā⁷³⁷ kye⁷³⁸ jmi⁷³⁹ dsa⁷⁴⁰ he⁷⁴¹ ga⁷⁴² kwēēyh⁷⁴³ Melquisedec, gya⁷⁴⁴ kih⁷⁴⁵ lā⁷⁴⁶ koo⁷⁴⁷ hña⁷⁴⁸ loo⁷⁴⁹. ¹⁰ Jēēh⁷⁵⁰, lā⁷⁵¹ koo⁷⁵² ma⁷⁵³ ga⁷⁵⁴ mi⁷⁵⁵ jee⁷⁵⁶ Melquisedec Abraham, la⁷⁵⁷ lā⁷⁵⁸ koo⁷⁵⁹ he⁷⁶⁰ ga⁷⁶¹ kwa⁷⁶² Leví gya⁷⁶³

kih¹ lä¹koq¹ hña¹loo¹, heh¹ he¹ ga¹kwa¹
Abraham ta¹gyuuh¹ kyaay¹ ja¹, ma¹ke¹ sa¹
ga¹ ma¹chaay¹.

¹¹ Dsa¹ Israel ga¹hyoyh¹ ley ja¹, ta¹la¹
kih¹ jmi¹-dsa¹ levita hi¹ ma¹laa¹ sa¹ju¹ kih¹
Aarón. Hi¹ wa¹ra¹ jah¹ kih¹ ga¹lih¹ jmi¹-dsa¹
he¹ ga¹jmäy¹ lluy¹ hi¹ ma¹ hoo¹ ley ja¹,
sa¹ cha¹ ma¹ jmee¹ bii¹ ma¹ ya¹ hëë¹ jñah¹
jmi¹-dsa¹ lä¹koq¹ Melquisedec. Ma¹lee¹ ba¹
kyaah¹ jmi¹-dsa¹ hi¹ ma¹laa¹ sa¹ju¹ kih¹
Aarón wa¹ra¹ jah¹ kih¹ ga¹lih¹. ¹² Pero
na¹ he¹ ga¹lä¹jñää¹ jñah¹ jmi¹-dsa¹ hi¹
sa¹laa¹ sa¹ju¹ kih¹ Aarón, he¹ja¹ ga¹la¹
bii¹ ga¹lä¹jñää¹ jyoh¹ ley. ¹³ He¹ jwahn¹
ga¹lä¹jñää¹ jñah¹ jmi¹-dsa¹, he¹ hlëehn¹ kih¹
Jesús hi¹ na¹jñää¹ kih¹ jñah¹ nää¹ dsa¹
Israel. Pero jee¹ kih¹ dsa¹ he¹, sa¹ ga¹
ma¹ya¹ hëë¹ ni¹ jaa¹ jmi¹-dsa¹ hi¹ jmee¹ ta¹
jee¹ la¹ na¹hyoo¹. ¹⁴ Jëéh¹, ñe¹ ba¹ jne¹, Jesús
Dsa¹jööh¹ jñän¹ laa¹ sa¹ju¹ kih¹ Judä¹ba¹. Hi¹
ni¹ miih¹ sa¹ cha¹ he¹ ga¹jäh¹ Moisé kih¹
Judä¹, lä¹koq¹ ma¹ ga¹hlëeyh¹ kih¹ jmi¹-dsa¹.

¹⁵ Na¹ hña¹ lä¹jëë¹ na¹jñää¹ he¹ ga¹hña¹
jñah¹ jmi¹-dsa¹, jëéh¹ laay¹ jaa¹ jmi¹-dsa¹
lä¹koq¹ Melquisedec. ¹⁶ Na¹ hñaay¹ laay¹
jmi¹-dsa¹, pero ja¹ kih¹ he¹ laay¹ sa¹ju¹ kih¹
Leví lä¹koh¹ ma¹ jmee¹ hih¹ ley ja¹. Laay¹
jmi¹-dsa¹ ta¹la¹ kih¹ he¹ cha¹ be¹ kiyh¹ tää¹,
jëéh¹ sa¹ juuy¹ jih¹koh¹ jih¹lih¹. ¹⁷ Lä¹la¹
na¹ sii¹ kiyh¹:

Hne¹ laah¹ jmi¹-dsa¹ ga¹lä¹jë¹ joh¹ jmi¹
cha¹.

Hne¹ laah¹ jmi¹-dsa¹ lä¹koq¹ Melquisedec.

¹⁸ He¹ja¹ ma¹jä¹ ta¹koq¹ ley ma¹gyuh¹,
kih¹ he¹ sa¹ cha¹ be¹ kih¹, hi¹ sa¹ jmää¹ ta¹
ka¹läh¹. ¹⁹ Jëéh¹, ni¹ koq¹ sa¹ ga¹jä¹ lluy¹
kyaah¹ ley kih¹ Moisé. Lla¹ he¹ja¹, ma¹ cha¹
koq¹ o¹jöh¹ dsë¹ he¹ lluy¹ ga¹, lä¹jwë¹ jee¹ le¹
ya¹nö¹ jne¹ kih¹ Dio.

²⁰ He¹ lluy¹ ja¹, sa¹ ja¹ ta¹jmah¹. Ja¹ kyaah¹
he¹ ga¹täa¹ Dio hñii¹ ba¹. ²¹ Sa¹ ga¹täa¹
Dio hñii¹ lä¹ ma¹ ga¹hña¹ jmi¹-dsa¹ kih¹ ley
ja¹. Pero kyaah¹ he¹ ga¹täay¹ hñiiy¹, ga¹laa¹
Jesús jaa¹ jmi¹-dsa¹. Ga¹siyh¹ lä¹la¹:

Ga¹täa¹ Dio hñii¹, hi¹ ni¹ miih¹ sa¹ mi¹siyh¹
huu¹dsë¹ kiyh¹:

“Hne¹ laah¹ jaa¹ jmi¹-dsa¹ ga¹lä¹jë¹ joh¹
jmi¹ cha¹, lä¹koq¹ Melquisedec.”

²² Lä¹llu¹ he¹ ga¹hñaay¹ Jesús kyaah¹ juu¹ ja¹,
he¹ja¹ ñe¹ jne¹, lluy¹ ga¹ hmooh¹ kiyh¹ lä¹koh¹
ga¹ ley ma¹gyuh¹ ja¹.

²³ Ga¹lä¹chaay¹ jwëë¹ jmi¹-dsa¹ kih¹ ley
ma¹gyuh¹ ja¹. Jëéh¹, sa¹ ga¹la¹ ma¹
dsa¹nää¹ gyih¹ ta¹ cha¹ne¹ kyaah¹ ta¹ kiyh¹,
kih¹ he¹ ma¹dsa¹juuy¹. ²⁴ Pero lä¹ ma¹chaay¹
na¹ ba¹ Jesús, hi¹ lä¹ ma¹laay¹ ja¹ba¹ jmi¹-d-
sa¹ lä¹jë¹ joh¹ jmi¹ cha¹. Ni¹ jaa¹ sa¹ka¹ ne¹
kiyh¹. ²⁵ He¹ja¹ le¹ ba¹läay¹ go¹te¹ lä¹jëë¹
hi¹ go¹ nää¹ kih¹ Dio ta¹la¹ kiyh¹. Jëéh¹ gyay¹
täa¹, ngiiy¹ kih¹ dsa¹ kyaay¹.

²⁶ Jaa¹ jmi¹-dsa¹ jööh¹ he¹ ba¹ hi¹ jmee¹
bii¹ jñän¹, hi¹ na¹jngëë¹, hi¹ sa¹ ää¹ ni¹
miih¹, hi¹ sa¹ sah¹, hi¹ sa¹ jmee¹ he¹
hliih¹ lä¹ jmee¹ dsa¹, gyay¹ laay¹ jööh¹ ga¹
lä¹koh¹ jñah¹ hi¹ tääh¹ gyuu¹ jmi¹gyuu¹.

²⁷ Kiyh¹, sa¹ cha¹ he¹ jmee¹ bii¹ koq¹ jmi¹
koq¹ jmi¹, jmeey¹ lä¹koq¹ ga¹ jmee¹ jmi¹-d-
sa¹ he¹. To¹ne¹ ma¹ jngëeyh¹ jah¹ kih¹
dso¹kye¹ kiyh¹ hñiiy¹, ja¹ga¹ ma¹ jngëeyh¹
jah¹ kih¹ dso¹kye¹ kih¹ dsa¹. Pero Jesús, koq¹
hä¹ ja¹ba¹ ga¹ngëey¹ hñiiy¹ juuy¹. ²⁸ Ley ja¹
ga¹hña¹ jmi¹-dsa¹ kaah¹ hi¹ laa¹ dsa¹ñuu¹
hi¹ sa¹ cha¹ be¹ kih¹. Pero këë¹ ga¹ kih¹
ley, kyaah¹ he¹ ga¹täa¹ Dio hñii¹ ga¹hñaay¹
Jooy¹ laa¹ jmi¹-dsa¹ jööh¹ hi¹ ya¹ hëë¹ lluy¹
go¹te¹ ga¹lä¹jë¹ joh¹ jmi¹ cha¹.

8

Ga¹ jmee¹ Jesús koq¹ hmooh¹ he¹ lluy¹ ga¹
¹ He¹ la¹ ba¹ he¹ kyeë¹ ga¹ kih¹ lä¹jë¹
juu¹ he¹ töohn¹ hlëehn¹ la¹. Ma¹chaay¹
ba¹ jaa¹ jmi¹-dsa¹ jööh¹ jñän¹ hi¹ ga¹gya¹
jwoo¹ ra¹lluy¹ jee¹ gya¹ hi¹ jööh¹ gyuu¹
jmi¹gyuu¹. ² Na¹hñaay¹ jmeey¹ ta¹he¹ jee¹
chih¹ gwah¹ he¹ ga¹ jmee¹ Dio, ja¹ gwah¹ he¹
ga¹ jmee¹ dsa¹ jmi¹gyuu¹.

³ Lä¹jëë¹ jmi¹-dsa¹ kaah¹ na¹hñaay¹
ngëey¹ cha¹ne¹ Dio lä¹jë¹ he¹ kwëéh¹ dsa¹
Dio hi¹ jëy¹ lä¹jë¹ he¹ kwëéh¹ dsa¹ Dio.
Lä¹ja¹ ka¹läh¹, ga¹ jmee¹ bii¹ kih¹ Jesús
ga¹kwëeyh¹ Dio lä¹lle¹ kiyh¹, lä¹llu¹ he¹ laay¹
jmi¹-dsa¹. ⁴ Wa¹ra¹ jah¹ kih¹ gya¹ gyih¹ hwa¹
la¹, ni¹ lä¹ja¹ sa¹ laay¹ jmi¹-dsa¹. Jëéh¹, lä¹
ma¹tääh¹ ja¹ba¹ jmi¹-dsa¹ hi¹ ngëë¹ he¹
kwa¹ dsa¹ lä¹hih¹ kih¹ ley. ⁵ Gwah¹ jee¹
jmeey¹ ta¹he¹ jmi¹-dsa¹ he¹, lä¹lä¹koq¹ gwah¹
he¹ chih¹ gyuu¹ jmi¹gyuu¹. He¹ja¹ ba¹
na¹, ga¹hlëéh¹ Dio kyaah¹ Moisé lä¹koq¹

ma' ga-løoy¹ jmeey¹ gwah¹ kyaah¹ loo' jah¹ ja¹, ga-jäyh¹: "Jëë¹ da' kwee¹, mah¹ jmeeh¹ ja¹ ba¹ lä¹ koo¹ la¹ gwah¹ he¹ ga¹ heeh¹ hne¹ gyuh¹ lle¹ moh¹ ja¹." ⁶ Pero llu¹ ga¹ ta¹ he¹ ga¹ hyoh¹ Jesús, ja¹ ba¹ lä¹ koo¹ llu¹ hmooh¹ he¹ ga¹ jmeey¹ ja¹. Jëëh¹, llu¹ cha¹ ga¹ miih¹ he¹ ga¹ bääh¹ Dio hñii¹ kwëëyh¹ jne¹ kyaah¹ hmooh¹ ja¹, lä¹ koh¹ ga¹ hmooh¹ ma¹ gyuh¹.

⁷ Wa¹ ra¹ jäh¹ kih¹ ga¹ jmää¹ to¹ nē¹ hmooh¹ ja¹, sa¹ ma¹ jmee¹ bii¹ jee¹ ga¹ tē¹ to¹ hmooh¹. ⁸ Pero ga¹ jëë¹ Dio he¹ ma¹ cha¹ dso¹ kye¹ kih¹ dsa¹ he¹, he¹ ja¹ ga¹ jäyh¹:

Lloo¹ jmi¹, ga¹ jäh¹ Dsa¹ jøøh¹ jnän¹, jmeen¹ koo¹ hmooh¹ hmëë¹ kyaah¹ dsa¹ Israel,

hi¹ lä¹ ja¹ ka¹ läh¹ kyaah¹ dsa¹ Judá.

⁹ Pero sa¹ la¹ lä¹ koo¹ hmooh¹ he¹ ga¹ jmeen¹ kyaah¹ dsa¹ ma¹ gyuh¹ kyaay¹, lä¹ koo¹ ma¹ ñeen¹ na¹ hwëë¹ jnih¹ hwa¹ Egipto.

Jëëh¹, sa¹ ga¹ mi¹ tēy¹ kyaah¹ hmooh¹ he¹ ga¹ jmeen¹ kyaayh¹, he¹ ja¹ ga¹ jñuuh¹ kiyh¹, ga¹ jäh¹ Dio.

¹⁰ He¹ ja¹, lä¹ la¹ ba¹ la¹ hmooh¹ he¹ jmeen¹ kyaayh¹,

wa¹ ra¹ ga¹ dsëë¹ jmi¹ ja¹, ga¹ jäh¹ Dsa¹ jøøh¹ jnän¹:

Toohn¹ lley¹ lä¹ jē¹ ley kin¹.

Siñ¹ neh¹ tuh¹ dsëy¹ juu¹ kin¹.

Ma¹ ja¹ leen¹ Dio kyaay¹,

hi¹ lä¹ jëë¹ hi¹ he¹ lee¹ dsa¹ kyaan¹.

¹¹ Ma¹ ja¹, mo¹ so¹ kwa¹ dsa¹ juu¹ kih¹ dsa¹ goo¹

Ni¹ ja¹ mo¹ so¹ siñ¹ øøh¹:

"Wa¹ lä¹ kyuu¹ Dsa¹ jøøh¹ jnän¹."

Jëëh¹, lä¹ jøh¹ lä¹ mäh¹ ba¹ lä¹ kyuu¹ jnä¹.

¹² Jëëh¹, koo¹ dsen¹ kih¹ ga¹ lä¹ jē¹ he¹ hliih¹ he¹ ma¹ jmeey¹.

Jih¹ koh¹ jih¹ lih¹, mo¹ so¹ lä¹ dsooh¹ dsen¹ lä¹ jē¹ dso¹ kye¹ kiyh¹, ga¹ jäh¹ Dio.

¹³ He¹ ga¹ hlëëh¹ Dio kih¹ hmooh¹ hmëë¹ ja¹, ga¹ jmeey¹ ma¹ gyuh¹ ba¹ hmooh¹ to¹ nē¹ ja¹. Hi¹ lä¹ jē¹ he¹ ngoo¹ dsa¹ gyuh¹, lloo¹ jmi¹ ääh¹ go¹ te¹.

9

Gwah¹ he¹ chih¹ hwa¹ la¹ jee¹ ma¹ jmee¹ jmi¹ dsa¹ ta¹ he¹ kih¹ Dio

¹ Hmooh¹ he¹ ma¹ la¹ to¹ nē¹ ja¹, ma¹ jmee¹ hih¹ ha¹ lä¹ ga¹ hnaah¹ dsa¹ Dio, hi¹ ha¹ lä¹ ga¹ jmee¹ dsa¹ koo¹ gwah¹ kyaah¹ loo¹ jah¹. ² Gwah¹ ja¹, ma¹ la¹ to¹ jee¹. Jee¹ to¹ nē¹ ja¹, ma¹ cheë¹ Jee¹ Na¹ jngii¹. Jee¹ ja¹ ma¹ chih¹ candelero, kyaah¹ koo¹ mes¹ jee¹ ma¹ hla¹ he¹ ñiih¹ he¹ na¹ jøø¹. Hi¹ ma¹ hii¹ koo¹ sa¹ hmi¹ h¹ ho¹ haah¹. ³ Ta¹ ka¹ luu¹ llah¹ jee¹ ma¹ hii¹ jee¹ ga¹ tē¹ to¹ sa¹ hmi¹ h¹ cheë¹ Jee¹ Na¹ jngii¹ Go¹ te¹. ⁴ Jee¹ ja¹ ma¹ chih¹ koo¹ na¹ hyoo¹ he¹ ma¹ la¹ kyaah¹ ku¹ nøø¹ jee¹ ma¹ koo¹ wa¹ chu¹. Hi¹ ma¹ chih¹ koo¹ goo¹ he¹ na¹ løø¹ kyaah¹ ku¹ nøø¹. Goo¹ ja¹ ma¹ cheë¹ goo¹ kih¹ hmooh¹. Neh¹ goo¹ ja¹ ma¹ hä¹ koo¹ mi¹ hya¹ jee¹ ma¹ tääh¹ miih¹ maná. Hi¹ ma¹ hä¹ si¹ hma¹ kih¹ Aarón he¹ ga¹ hyo¹ sa¹ jih¹ koo¹ hä¹, hi¹ ma¹ tääh¹ jwí¹ ku¹ jma¹ jee¹ na¹ si¹ hmooh¹ ka¹ läh¹. ⁵ Nē¹ kih¹ wa¹ goo¹ ja¹, ma¹ na¹ laa¹ uu¹ querubine hi¹ ma¹ tääh¹ høø¹ jee¹ na¹ jngii¹ go¹ te¹. Ma¹ na¹ ñiih¹ sa¹ kyooy¹ ma¹ dsa¹ jlē¹ hoo¹ wa¹ goo¹ ja¹. Pero na¹ ga¹ juh¹ sa¹ lē¹ kwan¹ cha¹ ga¹ miih¹ juu¹ kih¹ lä¹ jē¹ he¹ ja¹.

⁶ Ma¹ la¹ ba¹ ma¹ chih¹ lä¹ jē¹ he¹ ja¹, ma¹ dsa¹ taah¹ jmi¹ dsa¹ ko¹ lla¹ jiih¹ to¹ nē¹ llah¹ kih¹ gwah¹ ja¹, mah¹ ma¹ jmeey¹ ta¹ he¹ kih¹ Dio. ⁷ Pero jee¹ ga¹ tē¹ to¹ llah¹ ja¹, ma¹ la¹ jmi¹ dsa¹ jøøh¹ ba¹ ma¹ dsa¹ he¹ jee¹ ja¹, koo¹ hä¹ ba¹ lä¹ koo¹ ji¹ ñe¹. Hi¹ sa¹ ma¹ dsa¹ hey¹ ta¹ jmah¹. Ma¹ jmee¹ bii¹ kiyh¹ ma¹ dsa¹ hey¹ kyaah¹ jma¹ kih¹ jah¹ mah¹ dsa¹ che¹ dso¹ kye¹ kiyh¹, hi¹ lä¹ ja¹ ka¹ läh¹ kih¹ dsa¹ kyaay¹ hi¹ sa¹ liih¹ ma¹ dsa¹ hlääh¹ kyaah¹ dso¹ kye¹. ⁸ Kih¹ he¹ ma¹ dsa¹ he¹ jmi¹ dsa¹ koo¹ hä¹ ba¹ lä¹ koo¹ ji¹ ñe¹ Jee¹ Na¹ jngii¹ Go¹ te¹, he¹ ja¹ jmi¹ lle¹ Na¹ jngii¹ ga¹ jmee¹ lä¹ ngëën¹ he¹ sa¹ ma¹ cha¹ jwē¹ jnän¹ ma¹ dsa¹ toohn¹ jee¹ ja¹, ta¹ ko¹ jiih¹ chih¹ llah¹ to¹ nē¹ ja¹. ⁹ Lä¹ jē¹ he¹ ma¹ jmeey¹ neh¹ gwah¹ ja¹, jmää¹ jnän¹ hi¹ tääh¹ na¹. He¹ ja¹ jmee¹ dsa¹ lä¹ ngëë¹ jne¹ he¹ ma¹ kwëëh¹ dsa¹ he¹ Dio kyaah¹ he¹ ma¹ jëy¹ nē¹ na¹ hyoo¹, sa¹ lē¹ ma¹ gyiyh¹ tuh¹ dsé¹ dsa¹ hi¹ ma¹ kwa¹ he¹ ja¹. ¹⁰ Jëëh¹, lä¹ jē¹ juu¹ ja¹, koo¹ hlëëh¹ kih¹ he¹ kih¹ hih¹ jne¹, hi¹ ha¹ lä¹ gyih¹ jne¹ he¹ kooh¹ jmee¹ jne¹. He¹ koo¹ jmee¹ hih¹ kih¹ jmi¹ ngo¹ jnän¹ ba¹ ja¹, ta¹ ko¹ jiih¹ sa¹ ga¹ ma¹ lloo¹ jmi¹ mi¹ si¹ Dio lä¹ jē¹.

Ga¹ jmee¹ Cristo koo¹ hmooh¹ hmëë¹

kyaaḥ' jma- kiyh'

¹¹ Pero na' he- ma- ja- Cristo, laay' jmi- d- sa- jøøḥ' jnān- hī- kwa- lā-jē- he- llu- he- na' ga- jā-. Hi- ga- llooy' neh- gwah- he- juuḥ- ga- he- llu- go- te-. Sa- la- gwah- kih' jmi- gyuu- la- ni- ja- he- dsa- hī- ga- jmee' gwah- ja-. ¹² Hi- lā- ma- ga- llooy' jee- ja-, sa- ma- kyey- jma- kih' chivo dso', ni- kih' kya' mäh'. Ma- kyey- jma- kih' hñiiy' ba- hi- koo- hā- ja- ba- ga- hey' Jee- Na- jngii' Go- te-. Lā- ja- ga- liyh' ga- lāy' jne- lā-jē- joh' jmi- cha-. ¹³ Lā- hih' kih' hmooh' to- nē- ja-, kyaah' jma- kih' kya' dso' hi- kyaah' jma- kih' chivo dso' hi- kyaah' tūjwa- kih' kya' mē- mäh' ma- huuy- nē- kih' dsa-. Lā-jē- he- ja-, koo- ma- dsa- jñii' jmi- ngo- kih' dsa- hī- ma- dsa- hlāāḥ- cha- nē- ley- ja-. ¹⁴ Ha- ga- sa- kyee' jma- kih' Cristo. Ga- ngēy' hñiiy' ga- juuy' kyaah' be- kih' jmi- lle- he- cha- tāā-. Cristo hī- sa- āā- ni- miih-, ga- kwaay' hñiiy' kih' Dio mah' jñii' neh- tuh- dsē- jne- kih' he- hliih- he- jngiih- jnān-. Lā- ja- ma- na- lluy- jne- mah' jmeen' ta- he- kih' Dio jiih'.

¹⁵ Kih' he- ja-, Cristo he- hī- ga- jmee' koo- hmooh' hmēē-. Ga- juuy' mah' ga- chey' lā-jē- he- ma- hlāāḥ- jne- cha- nē- hmooh' to- nē- ja-. Heh' lā- ja-, lā-jē- hī- na- teeh-, hyoyh- heey- he- ga- bāāḥ- Dio hñii' kwa- he- sa- hee' jiih' koh'.

¹⁶ Cher' mah' ga- jmee' dsa- koo- hmooh' he- jāḥ-, hī- na- tēē- he- cha- kiyh', sa- jmāā' hmooh' ja-, ta- ko- jiih' sa- ma- juu- hī- ga- jmee' hmooh' ja-. ¹⁷ Ma- ngēē- ma- juu- dsa- hī- ga- jmee' hmooh' ja-, ja- ga- lōø' jmee' ta- hmooh' ja-. Sa- jmāā' ta-, ta- ko- jiih' chaay-. ¹⁸ Ja- ba- lā- ja- ga- la' kih' hmooh' to- nē- ja-, ga- lōø' jmee' ta- kyaah' he- ga- tūy- jma-. ¹⁹ Jēēḥ-, ma- ngēē- ma- jmeeḥ' Moisé juu' kih' dsa- he- lā- hii' nē- lā- koo- na- sii- ley, ja- ga- ga- kay' jma- kih' kya' mäh', jma- kih' chivo dso', mah' ga- kaayh- kyaah' jmi-. Ga- kay' miih- jñu- kih' borrego he- ma- na- hee- hee- gyuu- kyaah' sa- goh' hisopo. Ga- mi- gyuyh- he- ja- mah' ga- huuy' nē- jee- na- sii- juu' ja-, hi- lā- kye- nē- kih' dsa-. ²⁰ Ga- jāyh': "Kyaah' jma- la- lōø' jmee' ta- lā- koo- hmooh' he- ga- jmee' Dio kyaah' hnāḥ'." ²¹ Hi- ja- ma- la-

jee' ja-. Lā- kye- kih' gwah- ga- jñeey' jma- ja-, hi- lā- kye- kih' kyaḥ' wii' he- ma' jmāāḥ- jmi- dsa- ta- jee' ja-. ²² Lā- koh' he- ma- dsa- jñii' lā-jē- ba- kyaah' jma-, lā- koo- lle- ley- ja-. Wa- ra- jāḥ' kih' sa- ga- tūy- jma-, sa- ma- dsa- che- dso' kye- kih' dsa-.

Kyaah' jma- kih' Cristo dsa- che- dso' kye- jnān-

²³ Ga- la' bii' he- ga- jngii' gwah- kih' dsa- he- la' lā- koo- gwah- he- ga- jēē- Moisé gyuuḥ' jmi- gyuu-. Pero hnōø' kwēēḥ' dsa- Dio he- llu- ga', mah' jñii' gwah- he- chih' gyuuḥ' jmi- gyuu-. ²⁴ He- ja- sa- ga- he- Cristo gwah- he- ga- jmee' dsa-, he- la' lā- koo- he- chih' gyuuḥ'. Ga- hey' ma- ra- gwah- he- chih' gyuuḥ' jmi- gyuu- ba', mah' nooy- nē- jnān- cha- nē- Dio. ²⁵ Pero sa- ñeeey' ko- lla- jiih' na- kay- jma- kiyh', lā- koo- ma- jmee' jmi- dsa- jøøḥ' he-, ma- dsooy- lā-jē- ji- ñe-, ma- dsa- kay- jma- kih' jñah' jee- ma' jāḥ' dsa- kih' Jee- Na- jngii' Go- te-. ²⁶ Joh' jiih' sa- ma- jmee' bii' ma' jēē- Cristo wii' lā- jiih' ma' ga- nōø' jmi- gyuu- wa- ra- jāḥ' kih' lā- ja- la'. Pero na' jee- ngoo' ga- dsa- jmi- he- tōøḥ' jne- la-, ga- ngēy' hñiiy' ga- juuy' koo- hā- ja- ba- mah' mi- llaay- go- te- lā-jē- dso' kye-. ²⁷ Lā- koo- lle- kih' dsa- jmi- gyuu- la-, koo- hā- ba- dsa- juuy-. Ma- ngēē- he- ja-, ja- ga- lla' Dio ta' kiyh'. ²⁸ Ja- ba- lā- ja- la' kih' Cristo. Koo- hā- ja- ba- ga- kwa- Dio ga- juuy' mah' ga- chey' lā-jē- dso' kye- kih' jwēē-. Ja- ga- lā- jñāy- ka- lāḥ- jee- tē- to' jiih-, pero ja- kih' dso' kye- ja- jāyh'. Jāyh' lāy' lā-jē- hī- tāāḥ- jāy- ya- teey-.

10

¹ Jēēḥ' ley- kih' Moisé koo- ga- mi- jñā- miih- kih' he- llu- he- ja- ga- ja'. Sa- ma- la' koo- heh- lā- koo- la' he- cha- gyuuḥ'. Kih' he- ja-, jiih' koh' sa- ga- jmāā' ma- hwēē- dsa- he- lluy- kyaah' he- ma' jēy- jah', he- ma' jmeey' lā-jē- ji- ñe- he- ma' hnaayh- Dio. ² Wa- ra- jāḥ' kih' ga- hwēy- lluy-, ga- tūy' kih', he- ma' kwēyḥ- Dio. Jēēḥ-, wa- ra- jāḥ' kih' ga- jmāā' he- ja- ga- jāy- na- jngēy-, mo- so- ma' jmee' gyih' huudse- he- cha- dso' kye- kiyh'. ³ Pero he- jēē- dsa- jah' lā-jē- ji- ñe-, koo- jmee- mi- dsooh- dsēy' he- cha- dso' kye- kiyh'

ba' ja . ⁴Jëeh', jma- kih' kya' dso', hi' jma- kih' chivo dso', sa' jmaä' mah' che' dso'kye- kih' dsa'.

⁵He-ja- ma' ja' Cristo jmi-gyuu' la-, ga-jäyh' siiyh' Dio:

Sa- ga-tih' hoh' he- kaa- jah' ni' he- ga' jyoh' he- kwëeh- dsa- hne-.

Ga-jmeeh' ga-laän' jmi-ngo' ba'.

⁶Sa- ga-tih' hoh' he- kaa- jah' ni' he- ga' jyoh' he- kwëeh- dsa- hne- kwaat- kih' dso'kye'.

⁷He-ja- ga-jwahn': "Hi- jnä' la-, ma-jan- mah' jmeen' lä- hnooh- hñaah', hne- Dio kyaan'.

Jmee' ba' jnä' lä' koo- ma-na-sii- kin'."

⁸To-në' jee' na-sii- kih' juu' la-, jäh' lä-la-: "He- kaa- jah', hi' he- ga' jyoh' he- kwëeh- dsa- hne- kwaat- kih' dso'kye', sa' ga' hiih' ma' heeh' ni' sa' ga-tih' hoh'." Ma' kwa- dsa- he- ja-, lä' hiih' kih' ley ba' ja- . ⁹Ja- ga' ga-jäyh': "Hi- jnä' la- Dio kyaan', ma-jan- mah' jmeen' lä- hnooh- hñaah'." Juu' ja-, jmee' ta' koo' ley ma-gyuh- he- la' to-në', mah' ja' jee' ga-të' to' hmooh'. ¹⁰Ga-heeh- Jesús ga-jmee' lä' hyoh- dsë' Dio, he-ja- ba' ja-, ga-laa' jne' na-jngëe', lä'llu' he- ga-ngëëy' hñiiy' ga-juuy' kyaah' koo- hä' ja-ba'.

¹¹Lä-ja-, lä-jë- jmi' ba' ma' cheh' jmi-d- sa- he' jmee' ta'he'. Ko-lla-jiih' ba' jëëy- jah' në' na'hyoo'. Koo- ba' he- ja- jmah', la' ta' kiyh', he- sa' jmaä' jih'koh' che' dso'kye- kih' dsa'. ¹²Pero Cristo ga-kwaay' hñiiy' ga-juuy' kih' dso'kye- jnän' koo- hä' ja-ba', ja- ga' ga-gay- jwoo' ra'lluu' kih' Dio. ¹³Jee' ja- jöy- lä-jiih' llaa' Dio ta' hwa' huu' tiy' lä-jëë- hi- na-hooh' kiyh'. ¹⁴Jëeh' kyaah' koo- hä' ba' ga-kwaay' hñiiy' ga-juuy', lä-ja- ga-jmäy' lluu' lä-jë- joh' jmi' cha-, lä-jëë- hi- na-jngëe' kyaay'. ¹⁵Jmi-lle' Na-jngii' jmee' ju'dsoo' kih' juu' ja-. Jëeh', ma-ngëë' ma-jäyh' lä-la-:

¹⁶Lä-la- ba' la' hmooh' he- jmeen' kyaayh', wa-ra- ga-dsëë' jmi' ja-, ga-jäh' Dsa-jööh' jnän'.

Toohn' lley lä-jë' ley kin'.

Siih' neh' tuh-dsëy' ka-läh'.

¹⁷Ja-ga-ga-jäyh' ka-läh':

Jih'koh' jih'lih', mo-so- lä-dsooh- dsën- lä-jë- dso'kye- kiyh'.

¹⁸He- ma-na-che' dso'kye- jnän', mo-so- jmee' bii' he- ga- kwëeh- Dio kwaat- kih' dso'kye'.

Jmee' bii' hnäahn' Dio

¹⁹Lä-ja- hnäh' jööh', ta-la' kih' he- ga- tuu- jma- kih' Jesucristo, ma-na-na' jwë' jnän' dsa'toohn' Jee' Na-jngii' Go-te'. ²⁰Wa' dsa'toohn' jwë' hmëë' he- jmee' chaa' jne', he- ga-näy' jnän' lä' ma' ga'hey' ta' ka'luu' hmiih- he- ma' hii' jee' ga-të' to' llah'. Hmiih- ja- la' kwaat- jmi-ngo' kiyh'.

²¹Chaa- jaa- jmi-dsa- jööh' hi- cheh' në' jnän', jne' hi- laa' kyaah' Dio. ²²He-ja- lä-kaa- tuh-dsë- jne' wa' hnäahn' Dio. Jëeh', ma- në' ba' jne' he- ma-heeh' jne' kih' Dio. Ma-na-jngii' neh' tuh-dsë- jne' he- ja- mo-so- cha- ga- he- mo' hñii' jnän', hi' ma-na-jngii' jmi-ngo' jnän' kyaah' jmi- jëë'. ²³Wa' chooh' jne' koo- hweh- he- o-jöh' dsë- he- kyë' jne'. Ni' miih- sa' wa' jeh' dsë- jne', jëeh', mi-te' ba' Dio lä' koo- ga-bäayh' hñiiy'. ²⁴Wa' hnööh' ha- lä- jmeen' mah' ja' dsë' jööh' jne' lä-hnäy' cha-gamiih- dsa-kyaayh' hi' lä-ja- jmee' cha-gamiih- he- llui'. ²⁵Sa' wa' tun' he- dsa-nee' jne', lä'koo- tëë' ko'llaa'. Wa' hlëëhn' dsa-kyaahn'. Hi' cha-gamiih- wa' kwan' be' kih' jööh' jne', na' he- jëë' jne' ma-ngoo' ya-jäh' jmi'.

²⁶Jëeh', cher'mah' ga-jmee' ga' jne' dso'kye- he- në' jne' sa' sooh- jmeen- hi' ma-ngëë' ba' ma-kyuuh- jne' ju'dsoo', hee- ga' ja- mo' kwëeh' jne' Dio kwaat- kih' dso'kye-. ²⁷Kih' hi- he', ja- ga' koo- he- jmee' goo- jwëte' jnän', he- lla' Dio ta' kyaah' je- he- jëëy' go-te' lä-jëë- hi- na-hooh' kiyh'. ²⁸Kih' hi- sa' ga'tooh- ta' ley kih' Moisé, cher'mah' ma' chaa- uu' uu- hi- ma' hñii' kih' hi- he', sa' ga-lä' niih' dsëy' ga-jngëëy'. ²⁹Ha' koh' wii' sa' hnöë' kih' dsa- hi- mi'kwah' Joö' Dio hi' kih' hi- sa' tooh- ta' jma- kiyh' he- kyaah' ga-la' hmooh' he- ga-jmäy' jne' na-jngëë'. Hi' lä-ja- hnöë' kih' hi- sa' tooh- ta' kih' jmi-lle' hi- hnäa' jne'. ³⁰Jëeh', kyuu' ba' jne' hi- ga-jäh' lä-la-: "Jnä' ba' teehn' jwii', jnä' ba' mi'hmaahn' kiyh'." Koo- ka-läh' na-sii': "Dsa-jööh' jnän' ngiih' kwaat-

kih¹ dsa⁻ kyaay¹.” ³¹He⁻ ba⁻ che⁻ goo⁻ la⁻ jnän⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻jaa⁻ jne⁻ kih¹ Dio jiih⁻.

³²Mi⁻dsooh⁻ da⁻ hoh⁻ hnäh⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻la⁻ jää⁻, lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻na⁻ huu⁻dsē⁻ kyah¹ hnäh⁻. Ga⁻lä⁻be⁻ ba⁻ hoh⁻ hnäh⁻ ma⁻ke⁻ cha⁻miih⁻ ngēē⁻ he⁻ wii⁻ ja⁻ nē⁻ kyah¹ hnäh⁻. ³³Ga⁻ta⁻ ga⁻haah⁻ dsa⁻ hnäh⁻ hi⁻ ga⁻jmeeyh⁻ hnäh⁻ to⁻lo⁻ nē⁻ dsa⁻. Hi⁻ ja⁻ ma⁻la⁻ he⁻ ja⁻. Ga⁻jmeeh⁻ hnäh⁻ ko⁻joh⁻ kyaah¹ hi⁻ ma⁻jēē⁻ wii⁻ka⁻läh⁻. ³⁴Ga⁻lä⁻nih⁻ hoh⁻ hnäh⁻ kih¹ hi⁻ ma⁻tāäh⁻ neh⁻ne⁻. Hi⁻ ga⁻lä⁻chaa⁻h⁻ hnäh⁻ llu⁻ lä⁻ ma⁻ ga⁻jnuuh⁻ dsa⁻, he⁻ ma⁻ cha⁻ kyah¹ hnäh⁻. Jēēh⁻, ma⁻ neh⁻ba⁻ hnäh⁻, cha⁻kyah¹ hnäh⁻ gyuu⁻h⁻ jmi⁻gyuu⁻ he⁻ llu⁻ga⁻he⁻ sa⁻ heē⁻ jih⁻koh⁻.

³⁵Ta⁻wa⁻gaa⁻hoh⁻ hnäh⁻ kih¹ o⁻joh⁻ dsē⁻ he⁻ ma⁻cha⁻ kyah¹ hnäh⁻. Jēēh⁻, kyaah¹ he⁻ ja⁻, hnäh⁻ hnäh⁻ cha⁻miih⁻ jneeh⁻ hnäh⁻. ³⁶Hnøø⁻kwēēh⁻ hoh⁻ hnäh⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ lä⁻hyoh⁻ dsē⁻ Dio, mah⁻hnäh⁻ hnäh⁻ he⁻ ga⁻bääh⁻h⁻ hñiiy⁻.

³⁷Lä⁻koo⁻ jäh⁻jee⁻ na⁻sii⁻ juu⁻ kih¹ Dio: Miih⁻ ga⁻jmeē⁻.

Hi⁻ nøø⁻ juu⁻ jäh⁻, ma⁻ra⁻ he⁻ jäh⁻ bih¹, mo⁻so⁻ lä⁻hēēy⁻.

³⁸Pero dsa⁻ hi⁻ llu⁻u⁻, kyaah¹ he⁻ ma⁻dsoo⁻ dsēy⁻, jmeē⁻ chaa⁻y⁻.

Hi⁻ cher⁻mah⁻ ga⁻jēeyh⁻ ta⁻ka⁻luuy⁻, sa⁻ chaa⁻n⁻ llu⁻ kyaayh⁻, ga⁻jäh⁻ Dio.

³⁹Pero jne⁻, sa⁻ laa⁻ jne⁻ lä⁻koo⁻ hi⁻ dsa⁻-jēeh⁻ ta⁻ka⁻luu⁻ hi⁻ dsa⁻-hēē⁻go⁻te⁻. Jēēh⁻, ma⁻dsoo⁻ ba⁻ dsē⁻ jne⁻ kih¹ Jesús, he⁻ja⁻lää⁻ ba⁻jne⁻.

11

Hee⁻ ja⁻ he⁻ jmeē⁻ jne⁻ dsoo⁻ dsē⁻ jne⁻

¹He⁻ ma⁻dsoo⁻ dsē⁻ jne⁻ hnøø⁻ jäh⁻: sa⁻ na⁻heē⁻, nē⁻ ba⁻ jne⁻ he⁻ tēē⁻ jne⁻ he⁻jøøn⁻ hnäh⁻ jne⁻ kih¹ Dio. Hi⁻ hnøø⁻ jäh⁻ka⁻läh⁻: jmeē⁻ ba⁻ jne⁻ dsoo⁻, cha⁻ ba⁻ he⁻ja⁻ ma⁻ke⁻ sa⁻ tēē⁻ jne⁻ jēēn⁻. ²Dsa⁻ ma⁻ chaa⁻ llo⁻joo⁻, kyaah¹ he⁻ ga⁻lä⁻dsoo⁻ dsēy⁻, ga⁻hlēēh⁻ dsa⁻ llu⁻ kih¹.

³Heh⁻ he⁻ ma⁻dsoo⁻ dsē⁻ jne⁻, he⁻ja⁻ ba⁻ ga⁻lä⁻ngēē⁻ jne⁻, ga⁻la⁻ lä⁻jē⁻ he⁻ cha⁻gyuu⁻h⁻ hwa⁻ kyaah¹ koo⁻ ga⁻hlēēh⁻ Dio. He⁻ lä⁻ja⁻, ga⁻jmeē⁻ Dio lä⁻jē⁻ he⁻ jnä⁻, ja⁻ba⁻ kyaah¹ he⁻ sa⁻ tēē⁻ jne⁻ jēēn⁻. ⁴Kih¹ he⁻ ga⁻lä⁻dsoo⁻ dsē⁻ Abel, ga⁻kwēēy⁻h⁻ Dio

he⁻ llu⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ lä⁻koh⁻ ga⁻he⁻ ga⁻k-wa⁻ Caín. Kih¹ he⁻ja⁻, ga⁻hii⁻ juu⁻ kiyh¹, ya⁻hēēy⁻ llu⁻u⁻. Ga⁻heeh⁻ ba⁻ Dio he⁻ ga⁻k-way⁻. Hi⁻ ma⁻ke⁻ ma⁻na⁻juu⁻ Abel, lä⁻ma⁻ngoo⁻ ja⁻ba⁻ cha⁻ juu⁻ kiyh¹ lä⁻llu⁻ he⁻ ma⁻dsoo⁻ dsēy⁻.

⁵Kih¹ he⁻ ga⁻lä⁻dsoo⁻ dsē⁻ Enoc, ga⁻tēē⁻ Dio lä⁻ ma⁻jiiyh⁻ ja⁻ mah⁻ sa⁻ ma⁻juuy⁻. Ma⁻ ga⁻hnaah⁻ dsih⁻, mo⁻so⁻ ga⁻jnääh⁻y⁻. Jēēh⁻, ga⁻tēē⁻ ba⁻ Dio lä⁻ ma⁻jiiyh⁻ ja⁻. Hi⁻ jää⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ngaayh⁻, ga⁻hii⁻ juu⁻ kiyh¹ he⁻ ga⁻jmeey⁻ he⁻ tih⁻ dsē⁻ Dio. ⁶Pero cher⁻mah⁻ sa⁻ ga⁻jmeē⁻ jne⁻ dsoo⁻ dsēn⁻ kih¹ Dio, ni⁻ miih⁻ sa⁻ lä⁻kēh⁻ jne⁻ jmi⁻h⁻ jmeen⁻ he⁻ tih⁻ dsēy⁻. Jēēh⁻, lä⁻jēē⁻ hi⁻ ya⁻nää⁻ kih¹ Dio, hnøø⁻ dsoo⁻ dsēy⁻ he⁻ chaa⁻ ba⁻ Dio hi⁻ jmeē⁻ bi⁻ dsoo⁻ dsē⁻ jne⁻ he⁻ mi⁻hmaayh⁻ kih¹ lä⁻jēē⁻ hi⁻ hnaayh⁻.

⁷Ga⁻lä⁻dsoo⁻ ba⁻ dsē⁻ Noé lä⁻koo⁻ ma⁻ga⁻jäh⁻ Dio siiyh⁻, jä⁻ lä⁻jē⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻ma⁻jēēy⁻. Kih¹ he⁻ gayh⁻ Dio, ga⁻jmeey⁻ koo⁻ barco jee⁻ ga⁻laa⁻ lä⁻jēē⁻ hi⁻ chaa⁻ kyaay⁻. Hi⁻ kih¹ he⁻ ga⁻lä⁻dsoo⁻ dsēy⁻, ga⁻jmeey⁻ ga⁻jä⁻ dso⁻jwii⁻ nē⁻ kih¹ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻. Hi⁻ ga⁻jmaa⁻ Dio kwaan⁻ ya⁻hēēy⁻ llu⁻u⁻ kih¹ he⁻ ga⁻lä⁻dsoo⁻ dsēy⁻.

⁸Kih¹ he⁻ ga⁻lä⁻dsoo⁻ dsē⁻ Abraham, lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻tēē⁻ Dio kiyh¹, ga⁻heeyh⁻ ba⁻ dsooy⁻ ta⁻ jee⁻ la⁻ kwaan⁻ hyoyh⁻ he⁻ la⁻ heey⁻. Hi⁻ ni⁻ sa⁻ nēy⁻ ha⁻ ta⁻ ma⁻ dsooy⁻, ma⁻ ya⁻hēēy⁻ jee⁻ ma⁻ gyay⁻ ja⁻. ⁹Kih¹ he⁻ ma⁻ dsoo⁻ dsē⁻ Abraham, ga⁻heeh⁻ bih¹ he⁻ ga⁻gyay⁻ hwa⁻ jee⁻ ga⁻bääh⁻ Dio hñii⁻, laay⁻ lä⁻koo⁻ jaa⁻ dsa⁻ chaa⁻ uu⁻ hi⁻ ga⁻gya⁻ hwa⁻ kih¹ dsa⁻. Sa⁻hmiih⁻ ba⁻ ga⁻hiiy⁻ jee⁻ ga⁻gyay⁻. Ja⁻ ba⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻gya⁻ Isaac kyaah¹ Jacob ka⁻läh⁻, hi⁻ ga⁻tēē⁻ hee⁻ ko⁻joh⁻ kyaah¹ Abraham lä⁻koo⁻ ga⁻bääh⁻ Dio hñii⁻. ¹⁰Ga⁻kwēēh⁻ ba⁻ dsē⁻ Abraham, kih¹ he⁻ ma⁻ jøøy⁻ tēēy⁻ koo⁻ jwii⁻ he⁻ chih¹ koo⁻ hwēh⁻ he⁻ ga⁻jmeē⁻ Dio lä⁻ hyoh⁻ dsē⁻.

¹¹Kih¹ he⁻ ma⁻ dsoo⁻ dsē⁻ Sara, ga⁻hyoyh⁻ be⁻ he⁻ ga⁻kaay⁻ gyuu⁻, ma⁻ke⁻ sa⁻ ma⁻ le⁻ ma⁻kaay⁻. Hi⁻ ga⁻lä⁻chaa⁻ ba⁻ gyuu⁻ kyaay⁻ ma⁻ke⁻ ma⁻gyuyh⁻. Jēēh⁻ ga⁻jmeey⁻ dsoo⁻ he⁻ mi⁻te⁻ Dio juu⁻ he⁻ ga⁻bääh⁻ hñiiy⁻.

¹²He⁻ lä⁻ja⁻, kih¹ jaa⁻ ba⁻ dsa⁻ nūuh⁻ he⁻, ma⁻ke⁻ ma⁻ya⁻ jäh⁻ laa⁻ jmi⁻h⁻ kiyh¹, kēē⁻ ga⁻lä⁻jwēē⁻ jwēte⁻ dsa⁻ kyaay⁻, lä⁻koo⁻

juwēē' nuu' hī- hēē' gyuuḥ' hī- lā'koo- mi
'sih' he- cha- cha'hoō' jmi-neeḥ', he- sa-
tāā' jne' hen'.

¹³ Lā'jēē' dsa- he', lā' ma-dsoo' ja- bā'
dsēy' lā'jiḥ' ga'juuy'. Sa' ga'hyoyh'
he- ga'tōō' Dio hih' ma' kwēēyh'. Pero
ga'jmeē' bih' dsoo', ma'ra- he- tēēy' bā'.
Lā' lā'koo- he- ga'jēēy' uu' jee' ma' tāāyh'
ja-, hī- lā' lā'koo- he- ga'jmeēy' Dio kih'
bā'. Ga'jmāāy' hñiyy' lā'koo- dsa- chāā-
uu', hī- tāāh' kō-hwēē' bā' jmi-gyuu' la-
¹⁴ Lā'jēē' hī- hlēēh' lā'ja-, dsa- lā- ngēē' jne'
kiyh', he- hnooyh- hōoy' jee' dsa-taayh'
tāā'. ¹⁵ Wa'ra- jāh' kih' ma' hlēēh' dsa- he'
kih' hwa'jee' ga'hwēēy' ja-, ma'jā' bā' kiyh'
'ma' dsa-nāāy' ka-lāh' jee' ga'hwēēy' ja-
¹⁶ Pero dsa- he', ma' heē' dsēy' koo- hwa'
he- llū' cha-gamiih- he- hla-gyuuḥ'. Kih'
he- ja-, sa' lā' o-hih' kih' Dio he- jāyh',
laay' Dio kyaa' dsa- he'. Jēēh', ma' na-lā'
bā' koo- jwii- he- ga'jmeēy' kih' dsa- he'.

¹⁷ Kih' he- ma' dsoo' dsē' Abraham,
lā'koo- ma' ga'jmeē' Dio mada' kiyh' he-
ma' jngēēyh' Isaac, ga'heēh- bih' kwaay'
gyuu' koo- mēē' kyaay', ma'ke' ga'bāāh-
Dio hñiyy' he- jmeēy' llū' kih' Abraham
ta-lā' kih' gyuu- he'. ¹⁸ Jēēh' ma-ngēē' bā'
ma-jāh' Dio siyyh': "Ta-lā' kih' Isaac bā'
hwēē' hī- lēē' dsa- kyaah'." ¹⁹ Ma' jmeē-
Abraham huūdsē- he- cha- bā' bē' kih' Dio,
he- mi-jiyyih' dsa- jee' kih' hī- na-juu'. Kih'
Abraham, lā' lā'koo- he- ga'juu' jooy' mah'
ga-lā'jiyyh' ka-lāh'.

²⁰ Kih' he- ga-lā-dsoo' dsē' Isaac,
ga'mi-jāāy' Jacob kyaah' Esaú, ga'jāyh'
siyyh' ha- lā' jmeē' Dio kiyh' ta- cha-nē'.

²¹ Kih' he- ga-lā-dsoo' dsē' Jacob, lā'koo-
ma' ngoo' ga'juuy', ga'mi-jāāy' ma' jāā-
ma' jāā' joō' José, hī- ga'jmeēy' juuḥ' kih'
Dio na-huuy' hma-hu' kiyh'.

²² Kih' he- ga-lā-dsoo' dsē' José, lā'koo-
ma' ngoo' ga'juuy', ga'hlēēyh' kih'
he- hwēē- dsa- Israel hwa' Egipto, hī-
ga'jmeēy' mada' ha- ta- dsa-hoo' dsa-
jmi-ngo' kiyh'.

²³ Kih' he- ga-lā-dsoo' dsē' cho 'jmi-
Moisé, he-ja- lā'koo- ma' ga-lā'chaay',
ga'hmaāy' lā'jiḥ' ga-tē' uu' sih-, kih' he-
ga'jēēy' lāā' na'hnaah' gyuu' nuuḥ' he'.

Sa' ga-lā-goyh' kyaah' mada' he- ga'jmeē'
rey he- ma' juu' lā'jēē' gyuu' nuuḥ'.

²⁴ Kih' he- ga-lā-dsoo' dsē' Moisé, he-
ja- lā'koo- ma' ga-lā'jōyḥ', ga'jmeēy' sa'
kyeē' he- ma' tēēyh' joō' jo- mii' Faraón.
²⁵ Ga-lā-hnōōy' ga' he- ga'jēēy' wi' kō-jōh'
kyaah' dsa- kyaa' Dio, lā'koh' ga' he- ma'
lā'chaay' llū' miih' jmi' jmi-gyuu' la- ma'
jmeēy' dso'kye-. ²⁶ Ga'jmeēy' huūdsē- llū'
ga' he- jēēy' wi' kwaat' kih' Cristo lā'koh'
ga' he- chaay- llū' kyaah' lā'jē- he- cha-
Egipto. Jēēh' ma' jōy- heēy' he- nōō' juu'
hyoyh'.

²⁷ Kih' he- ga-lā-dsoo' dsēy', ya'hēēy'
hwa' Egipto. Sa' ga-lā-goyh' ma'ke-
ga'ya-jēē' dsē' rey kyaayh'. Ga'kwēēh'
bā' dsē' Moisé, jēēh' lā' kiyh' lā'koo- he-
ma-jēē- bih' Dio hī- sa- tēē' jne' jēēn'. ²⁸ Kih'
he- ga-lā-dsoo' dsē' Moisé, ga'jmeēy' jmi'
he- kuh' dsa- borrego māh' hī' ga'jmeēy'
mada' he- chuḥ' dsa- jma- ho'haah' kih',
mah' nī' jāā- gyuu' nuuḥ' hī- lāā' to-nē'
kyaa' dsa- Israel sa' juu', wa'ra- ja' ángel
jngiḥ' kih' gyuu' nuuḥ' hī- lāā' to-nē'
kyaa' dsa- Egipto.

²⁹ Kih' he- ga-lā-dsoo' dsē' dsa- kyaa'
Dio, ga-ngēēy' jmi-neeḥ' gyuu' lā'koo-
he- ga-nāāy' hwa' kii' bā'. Chāh' bā'
ga-lā-hnōō' dsa- Egipto ma' ngēē' lā'ja-,
pero ga'hmayh' cha'jmi- ja-.

³⁰ Kih' he- ga-lā-dsoo' dsē' dsa- Israel,
ga'hla' na'hyah- kih' jee' jwii' Jericó, koo-
ga'jēēy' lā'ku' lā'jiḥ' kih' na'hyah- ja- gyii'
jmi- bā'.

³¹ Kih' he- ga-lā-dsoo' dsē' Rahab,
dsa-mē' hī- ma'hneē- hñiyy' kyaah' wa' hī-
cha- hī-, he-ja- sa' ga'juuy' lā' ma' ga'juu'
dsa-gooy' hī- chāah-. Jēēh', ga'heēyh- bā'
llū' hī- ga-tāah' koo' juu' ha- lā' lā' jee'
jwii- ja-.

³² ¿Hee- ga'jwahn'? Hnōō' kwa' jā' kin-
mah' hlēēhn' kih' Gedeón kih' Barac, kih'
Sansón, kih' Jefté, kih' David, kih' Samuel,
hī' kih' ga'jñah' dsa- hī- ma' ngēē- juu'
kih' Dio llo'joo'. ³³ Kih' he- ga-lā-dsoo'
dsē' hī- he', ja' koo- hē' ga'liy' ga'tēēy'
kyaah' rey, ga'llay' kwee' ta' kih' dsa-,
ga'hyoyh' he- ga'bāāh- Dio hñiyy' kyaayh',
ga-laay' he- ma' kuh' hyah-. ³⁴ Ga-laay'
he- ma' kaay-, ga-laay' he- ma' juuy'

kyaaḥ' nē'tuuh', ma'ke' sa' cha' be' kiyh' ga'tēēy' be', ga'lā'beey' jwērtē jee' cha' hniī', ga'hēēy' go'te' kih' hløø' hī' ya'nāā' wū'. ³⁵Ma' chaa' dsa'mē' hī' ga'juu' dsa'd-saah' kyaa' mah' ga'lā'jiyyh' ka'lāh'. Hī' jñah' kō'llaa', ga'heeh' bih' he' ga'heeh' dsih' wii'. Sa' ga'lā'hnooy' ma' lāāy' jēēh', ma'kyey' o'joh' dsē' he' lā'jiyyh' jee' llu' ga'. ³⁶Kō'llaa' ga'mi'kwah' dsih', ga'jmi' ga'baa' dsih'. Hī' ja' ma'la' he' ja'. Ga'hñuu' dsih' kyaah' cadēn' mah' ga'taah' dsih' neh' nē'. ³⁷Kō'llaa' ga'juu' kyaah' kuū', jñah' ga'jmāāy' tō' hnōo', hī' jñah' ga'juu' kyaah' nē'tuuh'. Hī' kō'llaa' ma' ga'nāā' ta' la' ta' jnō', ma' na'lāāy' loo' borrego kyaah' loo' chivo ka'lāh', ma'tā-nēey'. Sa' ma' chaay' llu', ma' ta' ma' haah' dsih'. ³⁸Jee' kih' dsa' jmi'gyuu' sa' soqh' he' tāāh' hī' lluu' he'. He' ja' ga'nāāy' lā'koo' he' na'hēēy' lā'kaa' hwa' kiī', lā'kaa' neh' nuu', ma' na'hmäāy' neh' too' kuū', hī' lā'kaa' jee' hē' too' moh'.

³⁹Lā'jēē' dsa' he', sa' ga'hyoyh' he' ga'bāāh' Dio hñiī' kyaayh', ma'ke' ga'hii' juu' kiyh' lā'llu' he' ga'lā'dsoo' dsēy'. ⁴⁰Jēēh', ma'lla' dsē' Dio he' hñah' jne' kō'joh' he' llu' cha'ga'miīh' kyaah' dsa' he' hī' lā'ja' hwēē' jne' llu' kō'joh' kyaayh'.

12

Wa' jmeen' huū'dsē' ha' lā' ga'kwēēh' dsē' Jesús

¹Jwēē' jwērtē dsa' hī' ga'lā'dsoo' dsē' jāā'. Hī' he' laa' lā'koo' jniī' he' hii' lā'ku' lā'jiī' jñān', hī' jmee' dsoo' ha' lā' ga'la' kiyh'. Lā'ja' hnøø' jmeen' ta' koo' lā'jē' he' jmee' jwiīh' jñān' kyaah' dso'kye' he' jmee' dsa'tāh' jne'. Hī' hnøø' kwēēh' dsē' jne' dsa'nøøn' ta' cha'nē' jwē' he' tøøhn' la'. ²Wa' jmeen' miīh' huū'dsē' kih' Jesús hī' ga'nā' jwē' ha' lā' jee' lāā' jne' hī' lloo' koo' jmiī' he' lāāy' jne' go'te'. Kih' he' nēy' jēē' ba' dsēy' ta' cha'nē', he' ja' ga'heeh' bih' ga'jēēy' wii' dsoh' hma' cru'. Sa' ga'jmeey' he' he' la' o'hīh'. Ja' ga' ga'gyay' jwoo' ra'lluu' kih' Dio.

³Jmee' da' hnāh' huū'dsē' kiyh', ha' kōh' wii' sa' ga'jēēy' kih' dsa' hñaa' dsē'

hī' ga'lā'hnee' kyaayh'. Lā'ja' ta' hwaā' hnāh' nī' sa' wa' jeh' hoh' hnāh'. ⁴Jēēh', jee' kwah' hnāh' be' mah' sa' tāh' hnāh' kyaah' dso'kye', sa' ga' ma'tuūh' hnāh' jma' kyah' hnāh'. ⁵Che' ma'gaa' hoh' hnāh' nuūh' kih' Dio, he' hlēēyh' hnāh' lā'koo' jooy', heh' he' ga'jāyh'.

Gyuu' kyaan', ta' jwah' sa' llu' wa'ra' ga'heeyh' hne' wii'.

Ta' jeh' hoh' wa'ra' ga'juuyh' kyah'.

⁶Jēēh', Dsa'jōoh' jñān', heeyh' wii' hī' hnāāy' ba'.

Kway' kih' lā'jēē' hī' tēēyh' jooy'.

⁷Wa' kwēēh' hoh' hnāh' he' heeyh' hnāh' wii'. He' jmāāy' hnāh' lā'koo' jooy' ba' ja'. ⁸Che' jwa' chaa' jaa' chih' hī' sa' heeh' Tāā' kyaay' wii'? ⁹Ga'lā'jēē' ba' jne' heeh' Dio wii'. Pero cher'mah' sa' ga'heeh' Dio hnāh' wii', sa' laah' hnāh' jooy'. Laah' hnāh' lā'kōh' hī' sa' chaa' juu' ba'. ¹⁰Ta' jyoh' kō'taa', tāā' jñān' hī' chaa' hwa' la' ga'heeyh' jne' wii' lā' ma' mäh' jne' mah' ga'lā'hñāā' jniī'. ¹¹He' la' sa' jmeen' cha'ga'miīh' he' kih' Tāā' hī' laa' juu' jmi'lle' jñān', mah' lā'ja' chaa' jne' tāā' ba'? ¹²Tāā' jñān' hī' chaa' hwa' la', ga'heeyh' jne' wii' miīh' jmiī' jmi'gyuu' la', lā'koo' la' huū'dsē' kiyh'. Pero ta' jyoh' kō'taa', hī' gya' gyuu' heeyh' jne' wii' kih' he' llu' jñān' ba' mah' hwēē' jne' na'jngēē' lā'koo' laay' hñiīy'. ¹³Dsoo' ba', sa'tih' dsē' jne' to'chah' wa'ra' ga'heeyh' jne' wii'. Kōo' dsa' lā' meeh' dsēn' ba'ja'. Pero ma'ngēē' ma'heeyh' jne' wii', lā'tēē' jne' jmeen' he' llu' jmah' hī' jmee' hii' tiī' jñān' ka'lāh'.

Goo' la' wa'ra' sa' ga'jmeē' jne' he' he' jāh' Dio

¹²He'ja' kwa' hnāh' be', hnāh' hī' sa' cha' be' kih'. ¹³Kwa' hnāh' be' go'nāā' hnāh' kō'dsoo' mah' tēē' be' hī' sa' beē' hī' lā'ja' mo'so' kayh' jwē'.

¹⁴Hnøøh' hnāh' ha' lā' jee' hii' tiī' kyah' hnāh' kyaah' lā'jēē' dsa', hī' ha' lā' jee' leeh' hnāh' na'jngēē' cha'ga'miīh'. Jēēh', hī' sa' na'jngēē', sa' dsa'taayh' ya'jwii' kih' Dio. ¹⁵Leeh' hnāh' ha' ga'che' ga'jñuuh' hnāh' kih' he' la' kwa' Dio jñān'. Goo' wa'ra' ga'lā' wii' hoh' hnāh'

kyaaḥ' dsa-. Hi+ kyaah' he- hlih' ja-
heē- jwēē' dsa-. ¹⁶Ni+ jaa- hnāḥ' dsa-mē'
dsa-nuuh-, ta+ kaah- hnāḥ' wa- hi- cha-
hi-. Ta+ jmee- hnāḥ' ta+ koo' he- la+ kwa-
Dio, la+ koo- ga+jmee' Esaú. Ma-na-la- juu
'hyoyh' heey', kih' he- laay' gyuu- to-nē'.
Pero ga+hniiy' he- ja-, koo- ga+tēēy' koo-
wi' ma' ba'. ¹⁷Ma-neh' ba' hnāḥ' ha- la-
ga-la' kiyh' ta+ cha'nē'. Ma' chuuy' kyaah'
jmiiy- mah' ma' mi-jāāy', mah' ma' kwēēyh
'he- ma-na-la- heey'. Pero sa+ ga-hy-
oyh'. Ma+ke+ ga+hooyh' cha-miuh-, mo-so-
ga-lā-sii' juu' kih' jmiiy-.

¹⁸Jēē' da' hnāḥ', sa+ ga-lla-nāāḥ' hnāḥ'
moh' Sinaí he- sa' ma' le' dsa-nāā' dsa-
chuh' kih', la+ koo- ga-la' kih' dsa- Israel
llo'joo'. Peer- ga+hya- je- gyuuḥ' moh' ja-,
ga-la' na-hoo- lāh-, ga-hii' goo-, ja' koo-
lle' tā'. ¹⁹Jee' ja- ga-lā-nuuh' hi' luu' hoo',
ga-lā-nuuh' hlēēḥ' Dio. Lā- ma' ga-nuu-
hi- ma-tāāḥ' jee' ja-, ga-chuuy' cha-miuh-
mah' mo-so' hlēēḥ' gyih' kyaayh'. ²⁰Jēēḥ',
sa+ ga-lā-be' dsēy' ma' nuuy' mada' he- ma'
jmeey': "Cher'mah' cha- hi- ga-hee' nē'
moh' la-, ma+ke+ jaa- jah', jmee- bii' juuy'
kyaah' kuu' o juuy' kyaah' ne' chuuh'."
²¹Kih' he- la' goo- ngēē' he- ga-jēē' dsa-
he', he-ja- la+ ga-tē' Moisé ga-jāḥ': "Peer-
gohn', la+jiih' jlāān'."

²²La' la+ koo- he- ma-lla-nāāḥ' hnāḥ'
moh' Sion ba' ja-, jee' jwii' kih' Dio jiih',
jwii- Jerusalén he- hla- gyuuḥ' jmi-gyuu-,
jee' tāāḥ' cha-miuh- mil ángele hi- jmee-
jmi' kih' Dio. ²³Hi- ma-kuh' hnāḥ' ko-jōḥ'
kyaah' hi- ga-heeh' kih' Dio to-nē' hi-
na-sii- jmi' kih' gyuuḥ' jmi-gyuu-. Ma-l-
la-nāāḥ' hnāḥ' kih' Dio hi- la' ta' kih'
la+jēē' dsa-, ja' ba' jee' tāāḥ' la+jēē' hi-
lluū', hi- laa' jmi-lle' hi- ga-jmāā' Dio lluu'
go-te-. ²⁴Ma-lla-nāāḥ' hnāḥ' kih' Jesús
hi- ga+jmee' koo- hmooh' hmēē' hi- la-jā-
ma-lla-nāāḥ' hnāḥ' kih' jma- he- ga-tuu-
kwaat- jnān'. Jma- ja- ngii' llū' jnān'.
Sa+ hni' kih' dsa- la+ koo- jmee- jma- he-
ga-tuu- kih' Abel.

²⁵He-ja- leeh' hnāḥ' wa-ra- ga+jmeeh'
hnāḥ' chaah' hnāḥ' kih' hi- hlēēḥ' hnāḥ'.
Jēēḥ', hi- sa+ ga-hii' ma' nuu', la+ koo- ma'
ga-hlēēḥ' Dio kyaayh' gyuuḥ' moh' he-
chih' hwa' la-, sa+ ga-lāa' hi- he'. ḤHa- ba'

la+ lāā' jne' ja-, cher'mah' sa+ ga+jmeen' he'
kih' hi- hlēēḥ' jne' la+ ga-tē' gyuuḥ' jmi-
gyuu'? ²⁶Lā+ koo- ma' ga-hlēēyḥ' kyaah'
dsa- he', la+kye- hwa' ga-jeh'. Pero koo-
ka-lāḥ' ga-jāyḥ': "Koo- ga' koo- há' jmeen-
jeh' hwa' la-, la+kye- gyuuḥ' jmi-gyuu-
ka-lāḥ'." ²⁷Kyaah' he- ga-jāyḥ': "Koo- ga'
koo- há'", dsa-lā-ngēē' jne', āāḥ' go-te-
lā-jē- he- le' sa'jeh'. He- ja- hnōḥ' jāḥ',
lā-jē- he- na-la- he- ga+jmee' Dio. Ja- ga'
na-, jā' koo- hweh' lā-jē- he- sa- le' sa'jeh'.
²⁸He-ja- wa' kwan' ti'hmaah' kih' Dio, kih'
he- ma-na+jnāā' jne' ya+jwii' kiyh' jee' sa-
le' sa'jeh' ni' miuh-. Wa' jmeen' ta' he' kiyh',
wa' gah' jnih', wa' nuuh' jne' kiyh', la-ja-
ba' tih- dsēy'. ²⁹Jēēḥ' Dio jnān' laa' je- he-
mi-llaā' lā-jē- go-te-.

13

Ha- la+ hnōḥ' jmeen' mah' tih' dsē' Dio
¹Ta+ tu' hnāḥ' he- hnaah' hnāḥ'
dsa-kyaaḥ' hnāḥ' la+ koo- lle' jnān', la' llū'
he- laa' jne' oḥḥ'. ²Ta' wa' gaa' hoh' hnāḥ'
kwaḥ' jee' jā' hi- go-nāā' kyah' hnāḥ'.
Jēēḥ', ko-llaā' ga-kwa' bih' jee' ga-jā' dsa-,
ni' sa+ ga-lā-ney' koh' koh', ángele ba' he'
hi- ga-jā' kiyh'.

³Mi-dsooh' hoh' hnāḥ' kih' dsa- hi-
tāāḥ' neh' ne', jmee' hnāḥ' kwaat- la+ koo-
he- tāāḥ' hnāḥ' ko-jōḥ' kyaayh'. Lā-
ja- ka-lāḥ' kih' hi- jēē- wi', jmee' hnāḥ'
kwaat- la+ koo- he- jēēḥ' hnāḥ' wi' ko-jōḥ'
kyaayh'.

⁴Llu' ba' he- jee- dsa- goo-. Pero hnōḥ'
go-taah' hnāḥ' lā' lle' kih'. Jēēḥ', Dio lla' ta'
kih' hi- sa- na-jee' goo- mah' kaayh- wa'
hi- cha- hi- hi- lā-ja- kih' hi- na-jee' goo-
mah' kaayh- hi- laa' kyaa' jñah'.

⁵Ta' wa' hee' hoh' hnāḥ' kuū'. Wa'
chaah- hnāḥ' llū' kyaah' he- cha- kyah'
hnāḥ' ba'. Jēēḥ' ga-jāḥ' Dio: "Jih'koh'
jih'lih' sa' beēn' hne-, ni' sa' jmāān' hne-
ta' koo'." ⁶Kih' he-ja-, jāḥn' lā+kaa- tuh-d-
sē- jne':

Dsa-jōḥ' kyaan' ba' kwa- be' kin-, ni'
miuh' mo-so' gohn'.

ḤHee- na- le' jmee' dsa- kin'?

⁷Mi-dsooh' hoh' hnāḥ' ha- lā- ga+jmee'
hi- ma' jōḥ' kyah' hnāḥ', hi- ga-hlēēḥ'
hnāḥ' juu' kih' Dio. Jēē' da' hnāḥ' ha- lā-

ga^hhwēy^h kyaah^h ta^h kiyh^h. Wa^h lā^h-dsoo^h hoh^h hnāh^h, ja^h-ba^h lā^h-koo^h ga^h-lā^h-dsoo^h dsē^h hī^h he^h.

⁸Jesucristo, lā^h-ma^h-laay^h ja^h-ba^h lloo^h, na^h, lā^h-ja^h ga^h-lā^h-jē^h joh^h jmi^h cha^h. ⁹Ta^h kwa^h jwē^h mi^h-gaa^h dsa^h hnāh^h kyaah^h he^h ga^h jyoh^h nuuh^h he^h sa^h lā^h kwee^h kyaah^h he^h ma^h-mi^h-tēē^h jne^h. Llu^h ga^h he^h tēē^h jne^h bē^h kyaah^h he^h lā^h kwa^h Dio ba^h, ja^h kyaah^h he^h kih^h-hīh^h jne^h. Jēēh^h, jih^h-koh^h sa^h ga^h-ka^h ya^h-jōō^h hī^h ma^h hlēēh^h kih^h he^h kuh^h-hīh^h dsa^h.

¹⁰Chaa^h ba^h jaa^h hī^h ga^h-juu^h jnān^h, pero jmi^h-dsa^h hī^h tāāh^h jmeē^h ta^h he^h neh^h gwah^h lā^h-hīh^h kih^h hmooh^h ma^h gyuh^h ja^h, sa^h na^h ngēy^h jwē^h jmeey^h ko^h-jōh^h kyaah^h hī^h ga^h-juu^h jnān^h. ¹¹Jmi^h-dsa^h kaa^h he^h, ma^h dsa^h-taayh^h jee^h jāh^h dsa^h kih^h Jee^h Na^h-jngi^h Go^h-te^h kyaah^h jma^h kih^h jah^h hī^h ma^h kwēēh^h dsa^h Dio kwaat^h kih^h dso^h-kye^h. Ja^h ga^h ma^h dsa^h jey^h hnoo^h kih^h jah^h he^h, ¹²Ja^h-ba^h lā^h-ja^h, ga^h-juu^h Jesús chuuh^h jwi^h ja^h, mah^h jmāāy^h dsa^h na^h jngēē^h kyaah^h jma^h kiyh^h. ¹³Lā^h-ja^h wa^h jmeen^h ko^h-jōh^h kyaah^h Jesús, ma^h-ke^h dsa^h, sa^h tooyh^h ta^h jnān^h. Wa^h hlēēh^h bih^h lā^h-koo^h hnōoy^h hlēēy^h, ja^h-ba^h lā^h-koo^h ga^h-hlēēy^h kih^h Jesús. ¹⁴Jēēh^h, jee^h jwi^h he^h tōōhn^h la^h, dsa^h-ngēē^h ba^h. Pero jne^h, hnōōh^h jne^h koo^h jwi^h he^h na^h ga^h lā^h-jnā^h.

¹⁵He^h-ja^h sa^h wa^h tun^h hān^h kih^h Dio ta^h lā^h kih^h Jesús. Wa^h jmeen^h juuh^h kiyh^h. He^h-ja^h ba^h lle^h kih^h kwēēh^h hni^h. ¹⁶Ta^h wa^h gaa^h hoh^h hnāh^h jmeeh^h he^h llu^h jmah^h ba^h, hī^h kwēēh^h hī^h lla^h-kya^h miih^h he^h cha^h kyah^h hnāh^h. He^h-ja^h ba^h tih^h dsē^h Dio jmeen^h.

¹⁷Wa^h nuuh^h hnāh^h kih^h hī^h jāā^h hnāh^h hī^h wa^h hwaah^h hnāh^h kyaayh^h. Jēēh^h, hī^h he^h na^h-dsē^h lley^h hnāh^h, he^h ney^h lloo^h koo^h jmi^h ngēēy^h kwaat^h kih^h ta^h he^h jmeey^h. Lla^h he^h ma^h jmeeh^h hnāh^h ti^h-meeh^h dsēy^h, jmeē^h hnāh^h jēē^h dsēy^h ba^h. Jēēh^h, cher^h-mah^h sa^h ga^h jmeeh^h hnāh^h lā^h-lle^h kih^h, sa^h cha^h ya^h-jōō^h kah^h hnāh^h.

¹⁸Ngī^h hnāh^h kya^h jnāāh^h kih^h Dio. Kih^h he^h li^h jnāāh^h, sa^h hni^h hu^h-dsē^h kya^h jnāāh^h. Lā^h-ja^h hnōō^h jnāāh^h dsa^h-nōō^h jnāāh^h kwee^h kyaah^h lā^h-jē^h he^h jmeē^h jnāāh^h.

¹⁹Peer^h chuun^h kyaah^h hnāh^h he^h ngiuh^h

hnāh^h kin^h kih^h Dio mah^h kway^h jwē^h llaahn^h to^h-chah^h la^h jee^h tāāh^h hnāh^h.

Ga^h-hiyh^h juu^h kyaah^h ōoyh^h

²⁰Dio ba^h he^h hī^h jmeē^h hii^h ti^h tuh^h-dsē^h jne^h. Hī^h he^h ga^h-mi^h-jiuh^h Jesucristo Dsa^h jōōh^h jnān^h hī^h hāā^h kwee^h lā^h-jēē^h hī^h lāā^h kya^h Dio. Jēēh^h kyaah^h jma^h kiyh^h he^h ga^h tuu^h ja^h, ga^h jmeey^h koo^h hmooh^h hmēē^h he^h sa^h heē^h jih^h-koh^h. ²¹Ngīn^h kiyh^h he^h jmāāy^h hnāh^h lluu^h mah^h jmeeh^h hnāh^h lā^h-jē^h ta^h llu^h lā^h hyoh^h dsēy^h hī^h jāāy^h hnāh^h lā^h tih^h dsēy^h ta^h lā^h kih^h Jesucristo. Wa^h la^h juuh^h kiyh^h ga^h-lā^h-jē^h joh^h jmi^h cha^h. Wa^h la^h lā^h-ja^h.

²²Ōōhn^h, chuun^h kyaah^h hnāh^h, jmeē^h hnāh^h jōh^h hoh^h hnāh^h kyaah^h juu^h he^h ma^h-hlēēhn^h hnāh^h la^h. Sa^h cha^h cha^h-miih^h juu^h he^h ma^h siin^h kyah^h hnāh^h. ²³Hnoon^h lā^h-neh^h hnāh^h, ma^h lāā^h ba^h Timotā^h ōōh^h jne^h he^h ma^h hāāy^h neh^h ne^h. Cher^h-mah^h jāyh^h to^h-chah^h la^h, niin^h kyaayh^h na^h-jēēn^h hnāh^h.

²⁴Jmeē^h hnāh^h Dio kih^h lā^h-jēē^h hī^h jāā^h hnāh^h kyaah^h lā^h-jēē^h ga^h hī^h na^h-jngēē^h. Lā^h-jēē^h hī^h tāāh^h hwa^h Italia^h la^h, jmeey^h Dio kyah^h hnāh^h ka^h lāh^h.

²⁵Wa^h mi^h jāā^h Dio lā^h-jēē^h hnāh^h. Wa^h la^h lā^h-ja^h.

Santiago

Juu¹ la⁻ ga⁻ sii⁻ Satia⁻ kih⁻ judiu dsa⁻ gooy⁻

¹ Jnā⁻ Satia⁻, jmeen⁻ ta⁻ he⁻ kih⁻ Dio kyaah⁻
Jesucristo Dsa⁻ jøøh⁻ jnān⁻. Jee⁻ la⁻ ma⁻ siin⁻
kyah⁻ hnāh⁻ lā⁻ jēē⁻ gya⁻ to⁻ nāā⁻ dsa⁻ judiu
hī⁻ na⁻ saa⁻ na⁻ jnee⁻ lā⁻ kaa⁻ jmi⁻ gyuu⁻.
Jmeen⁻ Dio kyah⁻ hnāh⁻.

Huu⁻ dsē⁻ llu⁻ he⁻ kwa⁻ Dio
² Øøhn⁻, hnøø⁻ wa⁻ chaah⁻ hnāh⁻ llu⁻
wa⁻ ra⁻ ga⁻ ngēēh⁻ hnāh⁻ wa⁻ he⁻ cha⁻ he⁻
he⁻ wii⁻. ³ Ma⁻ ñeh⁻ ba⁻ hnāh⁻ lā⁻ ma⁻ jēēh⁻
hnāh⁻ he⁻ wii⁻, jee⁻ ja⁻ dsa⁻ lā⁻ jnā⁻ che⁻
lā⁻ ma⁻ dsoo⁻ ja⁻ ba⁻ hoh⁻ hnāh⁻ hī⁻ lā⁻ jwē⁻
ja⁻, lā⁻ tēēh⁻ hnāh⁻ kwēēh⁻ hoh⁻ hnāh⁻.
⁴ Pero hnøø⁻ kwēēh⁻ hoh⁻ hnāh⁻ cha⁻ ga⁻ mi⁻
ih⁻ lā⁻ jiih⁻ hwēē⁻ hnāh⁻ llu⁻, lā⁻ koo⁻ jaa⁻
hī⁻ ma⁻ āā⁻ huu⁻ dsē⁻ kih⁻. Ja⁻ jiih⁻ mo⁻ so⁻
cha⁻ ga⁻ he⁻ mo⁻ jmee⁻ bii⁻ kyah⁻ hnāh⁻.

⁵ Cher⁻ mah⁻ chaā⁻ ko⁻ llāā⁻ jee⁻ kyah⁻
hnāh⁻ hī⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ ngēē⁻ llu⁻, wa⁻ ngiiy⁻
kih⁻ Dio, hī⁻ he⁻ ba⁻ jmee⁻ lā⁻ ngēēy⁻.
Jēēh⁻ ma⁻ ra⁻ he⁻ kwa⁻ ba⁻ Dio cha⁻ mi⁻
ih⁻ huu⁻ dsē⁻ llu⁻ kih⁻ lā⁻ jēē⁻ hī⁻ ngii⁻, hī⁻
sa⁻ dsa⁻ lā⁻ lleey⁻ kyaah⁻ ni⁻ jaa⁻ hī⁻ ngii⁻.
⁶ Wa⁻ ra⁻ ga⁻ ngiih⁻ hnāh⁻ kiyh⁻, hnøø⁻ jmeeh⁻
hnāh⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hnāh⁻, ta⁻ wa⁻ jeh⁻ hoh⁻
hnāh⁻ ni⁻ miih⁻. Jēēh⁻, jaa⁻ hī⁻ jmee⁻ to⁻
dsē⁻, laay⁻ lā⁻ koo⁻ la⁻ kih⁻ jmi⁻ ñeeh⁻ wa⁻ ra⁻
ga⁻ hlui⁻ kyaah⁻ lle⁻, be⁻ ta⁻ la⁻ ta⁻ jnø⁻.
⁷ Jaa⁻ dsa⁻ hī⁻ jmee⁻ lā⁻ ja⁻, he⁻ la⁻ mo⁻
jøø⁻ gyih⁻ he⁻ hyoyh⁻ kih⁻ Dsa⁻ jøøh⁻ jnān⁻.
⁸ Dsa⁻ hī⁻ jmee⁻ to⁻ dsē⁻, sa⁻ jmāāy⁻ ngēy⁻
koo⁻ nēē⁻.

⁹ Jaa⁻ øøh⁻ jne⁻ hī⁻ tā⁻ ñee⁻, wa⁻ jēē⁻ ba⁻
dsēy⁻. Jēēh⁻, kih⁻ Dio ma⁻ laay⁻ lā⁻ koo⁻
jaa⁻ hī⁻ jøøh⁻. ¹⁰ Pero dsa⁻ hī⁻ cha⁻ kuu⁻,
hnøø⁻ jēē⁻ dsēy⁻, cher⁻ mah⁻ Dio ga⁻ jmeey⁻
ga⁻ jāy⁻ ta⁻ hwa⁻. Jēēh⁻, dsa⁻ he⁻ āāh⁻
lā⁻ koo⁻ dsa⁻ āāh⁻ wa⁻ le⁻ he⁻ cha⁻ nē⁻ nuu⁻.
¹¹ Wa⁻ ra⁻ ga⁻ hya⁻ hyoo⁻ llii⁻ jwē⁻ te⁻, hēh⁻
lli⁻ chaah⁻ le⁻ ja⁻, he⁻ ja⁻ dsa⁻ lā⁻ ki⁻ chaah⁻
hī⁻ dsa⁻ tōh⁻ mi⁻ le⁻, mo⁻ so⁻ jnā⁻ na⁻ hñaa⁻.
Ja⁻ ba⁻ lā⁻ ja⁻ la⁻ kih⁻ hī⁻ cha⁻ kuu⁻, koo⁻
dsa⁻ uu⁻ bih⁻ jee⁻ jmeey⁻ ta⁻ kiyh⁻.

Llu⁻ la⁻ kih⁻ hī⁻ kwēēh⁻ dsē⁻ ma⁻ jēēy⁻
he⁻ wii⁻

¹² Llu⁻ la⁻ kih⁻ hī⁻ ga⁻ lā⁻ be⁻ dsē⁻ wa⁻ ra⁻
ja⁻ he⁻ hliih⁻ ka⁻ dsēy⁻. Jēēh⁻ cher⁻ mah⁻
ya⁻ hēēy⁻ lluu⁻, lā⁻ koo⁻ jnee⁻ y⁻ hyoyh⁻ jee⁻
chaay⁻ tāā⁻. He⁻ ja⁻ la⁻ lā⁻ koo⁻ coron
he⁻ ga⁻ bāāh⁻ Dio hñii⁻ kwēēy⁻ hī⁻ dsa⁻ hī⁻
hnaayh⁻.

¹³ Cher⁻ mah⁻ gwa⁻ dsē⁻ dsa⁻ jmee⁻ he⁻
hliih⁻, ni⁻ miih⁻ sa⁻ sooh⁻ he⁻ jāy⁻ Dio ka⁻
dsēy⁻. Jēēh⁻ sa⁻ gwa⁻ dsē⁻ Dio jmee⁻ he⁻ hliih⁻
hī⁻ ni⁻ sa⁻ kay⁻ dsē⁻ dsa⁻ mah⁻ jēēy⁻ che⁻
jmee⁻ dsa⁻ he⁻ hliih⁻. ¹⁴ Kih⁻ he⁻ hēē⁻ dsē⁻
lā⁻ jaa⁻ lā⁻ jaa⁻ he⁻ hliih⁻, he⁻ ja⁻ gwa⁻ dsēy⁻
jmeey⁻ he⁻ hliih⁻, mi⁻ goo⁻ kiyh⁻, hī⁻ jøø⁻
kiyh⁻ jwē⁻ hliih⁻. ¹⁵ Hi⁻ ma⁻ ngēē⁻ ma⁻ hāāy⁻
jwē⁻ he⁻ hēē⁻ dsēy⁻, ma⁻ na⁻ jnāāy⁻ kyaah⁻
dso⁻ kye⁻. Ma⁻ la⁻ ma⁻ hēēy⁻ hñiiy⁻ kyaah⁻
dso⁻ kye⁻, ja⁻ jiih⁻ juuy⁻ go⁻ te⁻.

¹⁶ Øøhn⁻ hī⁻ hnaan⁻, ta⁻ mi⁻ gaa⁻ hnāh⁻
hñaa⁻. ¹⁷ Lā⁻ jē⁻ he⁻ llu⁻ he⁻ ga⁻ hñah⁻
jne⁻ la⁻, lā⁻ jē⁻ he⁻ jnaah⁻ la⁻, he⁻ la⁻
na⁻ ja⁻ gyuu⁻ hī⁻ jmi⁻ gyuu⁻, he⁻ la⁻ ga⁻ kwa⁻
ba⁻ Dio. Hī⁻ he⁻ na⁻ ga⁻ jmāā⁻ lā⁻ jēē⁻ hī⁻
choo⁻ je⁻ gyuu⁻ hī⁻ jmi⁻ gyuu⁻. Pero Dio sa⁻
dsa⁻ lā⁻ sēēy⁻ lā⁻ koo⁻ la⁻ kih⁻ hī⁻ hēē⁻ gyuu⁻
he⁻ dsa⁻ lā⁻ sii⁻ hēēh⁻ kih⁻. ¹⁸ Lā⁻ hyoh⁻
dsēy⁻, ga⁻ jmeey⁻ ga⁻ lā⁻ chaā⁻ jne⁻ lā⁻ hmēē⁻
ta⁻ la⁻ kih⁻ ju⁻ dsoo⁻ he⁻ ga⁻ kwēēy⁻ hī⁻ jne⁻
mah⁻ leē⁻ jne⁻ ma⁻ ra⁻ hī⁻ kyaay⁻ jee⁻ kih⁻
lā⁻ jēē⁻ hī⁻ ga⁻ jmāāy⁻.

¹⁹ He⁻ ja⁻ jwahn⁻ øøhn⁻ hī⁻ hnaan⁻. Hnøø⁻
nuuh⁻ da⁻ hnāh⁻ jāā⁻ ha⁻ lā⁻ la⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻.
Ta⁻ jiih⁻ hnāh⁻ चाह⁻. Ta⁻ mi⁻ lleē⁻ hnāh⁻
hñaa⁻ na⁻ koh⁻. ²⁰ Heh⁻ dsa⁻ lā⁻ lleē⁻ jne⁻,
jne⁻ jwē⁻ jnān⁻ he⁻ jmeen⁻ he⁻ llu⁻. ²¹ He⁻ ja⁻
jwahn⁻, mo⁻ to⁻ jmee⁻ ga⁻ hnāh⁻ he⁻ hliih⁻,
mo⁻ to⁻ bāāh⁻ ga⁻ hnāh⁻ hñaa⁻ dso⁻ kye⁻ he⁻
cha⁻ cha⁻ miih⁻ na⁻. Jmāā⁻ hnāh⁻ hñaa⁻
hwaah⁻, hēēh⁻ hnāh⁻ juu⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ jnāā⁻
tuh⁻ hoh⁻ hnāh⁻. Jēēh⁻ juu⁻ na⁻ lāā⁻ hnāh⁻.

Hnøø⁻ jmeen⁻ ta⁻ he⁻ kih⁻ juu⁻ he⁻
ma⁻ nuu⁻ jne⁻

²² Ja⁻ jmeeh⁻ hnāh⁻ he⁻ kih⁻ juu⁻ na⁻,
ja⁻ koo⁻ nuuh⁻ ba⁻ hnāh⁻. He⁻ mi⁻
gaah⁻ hnāh⁻ hñaa⁻ ba⁻ ja⁻, cher⁻ mah⁻ sa⁻
ga⁻ jmeeh⁻ hnāh⁻ he⁻. ²³ Cher⁻ mah⁻ sa⁻
ga⁻ jmee⁻ dsa⁻ he⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ nuuy⁻ juu⁻ na⁻,
hī⁻ he⁻ laā⁻ lā⁻ koo⁻ jaa⁻ hī⁻ jēē⁻ hñii⁻ kyaah⁻
hu⁻. ²⁴ Jēēh⁻, ma⁻ la⁻ ma⁻ jēēy⁻ hñiiy⁻ mah⁻
go⁻ hēēy⁻ hī⁻ lā⁻ चाह⁻ ja⁻ dsa⁻ gaa⁻ dsēy⁻ ha⁻

lā laay'. ²⁵ Pero cher'mah' jaa' dsa- ga' nuu' kwee- lā' koo- jäh' ley he- llu' go-te' he- kyaah' dsa- lāā' jne', hi' cher'mah' dsa- he' ngoo' bih' jmeey' he' kih' juu' na', kih' hi- he' mi-jøø' ba' Dio lā' jē' he- jmeey'. Jēēh', ja' koo- nuu- bih' mah' dsa- gaa' dsēy' ka- lāh', ma-ra' he- jmee' bih' he' kih' juu' na'.

²⁶ Cher'mah' jaa' dsa- laay', hnaayh- Dio mah' hlēēh' bih' wa' la' cha- la', he- mi-gaay' hñii' bih' ja', sa' jmāā' go-te' he- jāyh' hnaayh- Dio. ²⁷ Pero cha'nē' Dio hi- lāā' Tāā' jnān', jaa' dsa- hi- ma-ra' he- dsoo' hnaayh- Dio, hnøø' kway' be' kih' chih- hñii' hi- jēē' wii' hi' lā' ja- kih' dsa- mē' hñii' ka- lāh', hi' hnøø' hāāy' hñii- iy' mah' sa' wa' lā' sayh' kyaah' he- hliih' he- cha- jmi-gyuu' la'.

2

Sa' wa' jēē' jne' he- lāā' dsa-

¹ Øøhn', he- ma-dsoo' hoh' hnāh' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnān' hi- lluu' go-te', jmee' bih' jmeeh' hnāh' kwee- lā' hii' nē' kyaah' dsa-. ² Cher'mah' ga'lloo' jaa' dsa- jee' dsa-ñeeh' hnāh', hi- he' na' kye' hñiih- llu' hi' hā' aniy- hmooh' gooy- ka-lāh'. Hi' wa-ra- ga'lloo' jaa- hi- tā-ñee' hi- sih' hñiih' kih'. ³ Hi' cher'mah' jmāāh' hnāh' jøøh' hi- jnaah' hñiih- kih' he', mah' jwiih' hñiih': "Na' jee' llu' la-", mah' hi- tā-ñee' he', jwiih': "Jmāā' lā' ma-cheh' na' o jee' la' ya-na' huu' tiin' la-". ⁴ Jee' ja- dsa-lā-jnāh' hnāh' he- sa' jmeeh- hnāh' kwee- lā' hii' nē' kyaah' dsa-. He- jmeeh- hnāh' lā' ja-, jmāāh' hnāh' hñiih' jwēē' hi- kye- huu' dsē- hliih' 'jmah' ba'.

⁵ Nuu- da' hnāh' øøhn' hi- hnaan': ¿Che' sa' ga-lleēh- Dio hi- tā-ñee' jmi-gyuu' la-, mah' lā-dsoo' dsēy' kiyh'? Hi- he' lāā' lā' kōh' hi- cha- kuu' kih', hi' hyoyh- heey' ya' jwii' kih' Dio lā' koo- ga-bāāh- Dio hñii' kih' lā' jēē' hi- hnaayh-. ⁶ Pero mi' kwah' hnāh' kih' hi- tā-ñee', mah' hnaah' hnāh' hi- cha- kuu'. ¿Ja' dsa- cha- kuu' na- hi- tāāh' jmeeh- hnāh'? ¿Ja' hi- he' na-, dsa-jāā' hnāh' nē' ta'? ¿Ja' dsa- cha- kuu' na-, hi- mi' kwah' jmi- kih' Cristo he- la'

na'hñaa' jnān', hi' ja-ba' kyaah' jmi- kih' Cristo ga-mi-cheey- hnāh'?

⁸ He- jmeeh- hnāh' llu' ba' ja-, cher'mah' ju' dsoo' ga-mi-teh' hnāh' ley juuh-, lā' koo- na- sii- juu' kih' Dio: "Wa' hnaah' dsa-kyaah', ja-ba' lā' koo- hnaah' hñiih'." ⁹ Pero cher'mah' sa' ga-jmeeh' hnāh' kwee- lā' hii' nē' kyaah' dsa-, he- jmeeh- hnāh' dso' kye- ba' ja-. Ja-ba' ley ja-, hñii- kyah' hnāh' he- na-bāāh' hnāh' dsoo'. ¹⁰ Jaa' dsa- hi- høø' lā' jē' he- lle' ley kih' Moisé, cher'mah' ga-hlāāy- kyaah' koo- mi' juu' ba', ma-na-bāāy- lā' jē'. ¹¹ He' ba' hi- ga-jäh': "Hne- hi- na-jee' goo-, ta' kaah' hi- lāā' kyaā' jñah'", he' ba' hi- he' ga-jäh' ka-lāh': "Ta- jngēēh' dsa-". He- ja-, cher'mah' sa' kaah' hi- lāā' kyaā' jñah', pero jngēēh' dsa-, ma-ra' he- ma-na-bāāh' ba' hne- cha'nē' ley.

¹² He- ja- hnøø' hlēēh' hnāh' hi' hnøø' jmeeh' hnāh' lā' koo- lle' kyah' hnāh' ba', jēēh' lloo- koo- jmi-, ley ja- ngiih' kwaat- jnān', ja-ba' ley he- kyaah' dsa-lāā' jne'. ¹³ Kih' hi- sa- lā-nih' dsē' dsa-kyaah', ja-ba' lā' ja- sa- lā-nih' dsē' Dio kyaayh' ka-lāh' wa-ra- ga-tē' jee' llay' ta'. Pero cher'mah' ga-lā-nih' dsē- jne' kih' dsa-kyaah' jne', hwēē' jne' llu' wa-ra- ga-tē' jee' ngiiy' kwaat- jnān'.

Ta' llu' jnān' kyaah' he- ma-dsoo' dsē- jne'

¹⁴ Øøhn', hee- jmāā' kih' jaa- hi- jäh' ma-dsoo' ba' dsēy' kih' Dio mah' ni' koo- he- llu' sa' jmeey'. ¿Che' lāāy' kyaah' he- koo- jāyh': "Ma-dsoo' ba' dsēn'?" ¹⁵ Cher'mah' chaa' jaa' øøh' jne', dsa-mē' dsa-ñuu- hi- sa- cha- hñiih- he- kēyh' hi' sa' cha- he- kuh' hñiih' koo- jmi- koo- jmi-, ¹⁶ hi' cher'mah' jaa- hnāh' ga-chiih' hñiih': "Jwēte kwa' be', gwaah- ba' hne- llu', ja- mi-llaah' hñiih', ja- kuh- ba' hne- llu'." Pero ¿hee- jmāā' he- ga-jäh' lā' na-, cher'mah' sa' ga-kwēēh' hñiih' he- jmee' bih' kiyh'? ¹⁷ Ja-ba' lā' ja- la' kih' hi- jäh' ma-dsoo' dsēy' kih' Dio. Cher'mah' sa' cha- ni' mi- hñiih- he- llu' ma-jmeey', sa' jmāā' he- jāyh': "Ma-dsoo' ba' dsēn'." Juu' ta' jmah' ba' ja-.

¹⁸ Pero cher'mah' jaa' ga-jäh': "Hne-jmeeh- ta' llui, jnä' ma-dsoo' dsen", lä-la-jwi' jnih' ka-läh': "Mi-jnä' kin' he-ma-dsoo' hoh', hne- hi- sa' ma-jmee' ni' miih- ta' llui, mah' jnä' mi-jnään' kyah' he- ma-dsoo' dsen' kyaah' ta' llui' he-jmeeh-." ¹⁹ Hne-jmeeh- dsoo', jaa- ba' Dio chaa-. Jmeeh- ba' hne- llui. Hi- lä-ja- jäh' hi- sa-llui' ka-läh', mah' jlää- bih' kih' he- goyh'. ²⁰ Peer- taah- hne-. ¿He-la' sa' hii' lä-ngëeh' miih'? Sa' jmää' he- jäh' jne' ma-dsoo' ba' dsen- kih' Dio mah' sa' na-jnä' ta' jnan'. ²¹ ¿Ja' ga-jmee' Dio kwaat- llui' Abraham dsa- ma-gyuh- jnan' ta' la' kih' ta' llui' he- ga-jmeey', he- ga-ngëey' Isaac jooy' kih' Dio mah' ma' juuy' ne' na'hyoo'? ²² ¿Che' sa' ngëeh' ha- lä' la'? Ga-lä-dsoo' dsë' Abraham kih' Dio, he- ja- ba' ga-jmeey' lä-koo- ga-jäh' Dio. Hi' kyaah' he- ga-jmee' Abraham ja-, ga-lä-jnä' ma-ra' he- ga-lä-dsoo' ba' dsëy' kih' Dio. ²³ Lä-ja- ga-lä-te' lä-koo- na-sii- juu' kih' Dio he- jäh' lä-la': "Ga-lä-dsoo' dsë' Abraham kih' Dio, he- ja- ga-jmee' Dio kwaat- lluiy'." Hi' ga-lä-cheey' ome- kya' Dio. ²⁴ Lä-ja- dsa- lä-ngëe' jne', jmee- Dio kwaat- llui' dsa-, kyaah' he- jmeey' ta' llui', ja' ma-la' kyaah' he- ma-dsoo' dsëy'.

²⁵ Ja-ba' lä-ja- ga-la' kih' Rahab, jaa- dsa-më' hi- ma-hnëe- hñii' kyaah' wa' hi- cha- hi-. Ga-jmee' Dio kwaat- lluiy' kih' he- ga-kway' jee' ga-jä' hi- ga-lla-nää' koo' juu' hi' ga-cheey' ta' jyoh' jwë' lä-llui' jee' ga-laay'. ²⁶ Jmi-ngo' he- mo-so' kyaah' jmi-llë', na-juu' ba' ja-. Ja-ba' lä-ja- la' jnan'. Sa' jmää' he- ma-dsoo' dsë- jne' kih' Dio, cher'mah' sa' na-jnä' ta' llui' he- jmee- jne'.

3

Hnø' leeh' jne' ha- lä- hlëeh' jne'

¹ Sa' wa' chaa- jwëe' ta-jwoh' jee' tääh' hnäh' øhn'. Ma-nëh' ba' hnäh', hweh- ga' miih- ngiih' Dio kwaat- jnan' hi- laa- ta-jwoh'. ² Lä-jëe' ba' jne', joh' jiih' sa' dsa-hlääh' jne'. Pero jaa- hi- sa' dsa-hlääh' kyaah' juu' he- hlëeyh', hi- he' laa' jaa- dsa-nuuh- llui' go-te-. Lih' hääy' hñiiy' kih' lä-jëe' ba', sa' kway' jwë' jøø' he- hliih' kiyh'.

³ Wa-ra- ga-tøøh' jne' fren- hoo' kya'jiih', hwaä' bih' kyaah' jne'. Ma-ke' jøøyh', kyaah' koo- he- pih' ba' tää' jää' jne' ha- ta-jee' hnøø- jne'. 'Lä-ja- la' ka-läh' kyaah' barco. Ma-ke' he- ga-juuh- ngëe' barco hi- ma-ke' sëeh- llë' tä' kih', pero kyaah' koo- jwi' hma- pih' ba' koooh' dsa-, le' dsa-näay' ha- ta-jee' hnøøy'. ⁵ Hi- lä-ja- la' ka-läh' kyaah' lä-siih' jne'. Koo- he- pih' ba', pero ha- koh' dsoo' sa' hnøø-. Kyaah' koo- je- pih' ba' lee' sooh' lä-jiih' koo' koo' moh' juuh-. ⁶ Hi- lä-siih' jne' la' lä-koo- je-. Joh' nëe' he- hliih' sa' gwa' kih'. He- na- hee' lä-kaa- jmi-ngo' jnan' lä-jëe' jmi' ba'. Lä-siih' jne' na-, tēē- be' kih' cha-je-.

⁷ Lih' ba' dsa- mi-hwaä' lä-jëe' nëe' jah' laa' hi- chaa- hwa' la', liyh' mi-hwaay' ta', miih-, hi' jah' hi- chaa- jmi-nëeh' ka-läh'. ⁸ Pero sa' chaa- ni' jaa- hi- lih' ha' kih' lä-siih' jne'. Sa' cha- he- la- dsëe' kih' he- hliih' na-. Lä-koo- he- na-kah' venen he- jngiih' kih' dsa- ba' la' lä-siih' jne'.

⁹ Kyaah' lä-siih' jne' hlëeh' jne' llui' kih' Dio hi- laa' Tää' jnan', hi- ja- ba' kyaah' lä-siih' jne', jwä' jne' dso-jwi' kih' dsa', hi- laa' lä-koo- heeh' kih' Dio. ¹⁰ Koo- ba' hoo' jne' jee' hwëe- juu' llui' hi' jee' hwëe- juu' hliih'. Ni' miih- sa' sooh' lä-na-, øhn'. ¹¹ Ha- lä-ja-, koo- jmi-too- hya' jmi-øø' hi' ja-ba' he- ja- hya' jmi-llih' ka-läh'. ¹² øhn', ha- lä-ja- koo- chaah' higo hii' mi- 'olivo o wii' jëh' hii' mi'higo. Ja-ba' lä-ja- la' kih' jee' hya- jmi-, sa' hwëe- jmi-ñii' ko-jøh' kyaah' jmi-øø'.

Kih' Dio ba' ja-, he- gwa' huüdsë- llui'

¹³ Cher'mah' chaa- jaa- hnäh' hi- cha- huüdsë- llui' kih', hi- kyuu- cha-miih-, hi- he' hnøø' mi-jnäa' he- kyuu- ja', kyaah' ta' llui' he- jmeey-. Hi' hnøø' jmääy' hñii' jaa- hi- hwaä', lä-llë' kih' jaa- hi- kyuu-. ¹⁴ Pero cher'mah' wii' hoh' hnäh' hi' jmeeh- hnäh' lä- tih' hoh' hnäh' hñaa', sa' cha- he- kih' he- jmää' hnäh' hñaa' kaah'. He- ta- juu' ba' hnäh' ja-. ¹⁵ Ja- he- ja' gyuu- huüdsë- na-. Huüdsë- cha- hwa' la- ba' na-, he- gwa' kyaah' jmi-ngo' kyah' hnäh' ba' na-. La' kih' hi- sa-llui' ba' huüdsë- na-. ¹⁶ Jëeh', he- wii' hoh' hnäh' kyaah' dsa' kyaah' hnäh' hi-

hnóoh- hnäh' he- tih- hoh' hnäh' hñaaħ',
he- ja- jmeē-, he- tääħ' hnäh' wa' la' cha-
la-, jmeēh- hnäh' lă-jē- nēē' he- hliih'.

¹⁷ Pero huūdsē- he- ja' gyuuħ', he- ja-
ba' na-jngüi'. He- ja- ba' jmeē- hii' tii'
kih' dsa-, jmeē- hwaā- dsa-, nuuh- dsa-,
dsa-lă-nih' dsēy' cha-miih- hi' jmeey' he-
llu' jmah' ba'. Kyaah' huūdsē- llu' ja-,
jmeē- dsa- kwee- lă-hii' nē kyaah' dsa- hi'
ja- koo- ta-juuy'. ¹⁸ Dsa- hi- ga-năā- koo-
nēē' ba', jmeey' hii' tii' kih' dsa-, hi' lă-ja-
lă-jwēē- dsa- hi- jmeē- he- llu' jmah' ba'.

4

Sa- wa' hnóoh' jne' he- cha- jmi- gyuu-
la-

¹ ĆHa- ta- gwa' he- te-jēēħ' hnäh'? Kih'
he- heē' hoh' hnäh' he- ga' cha-, he- ja-
ba' na- jmeē- jwiih' kyah' hnäh'. ² Cha-
he- hnóoh- hnäh' pero sa- tēēħ' hnäh'.
Jngēēħ' hnäh' dsa- hi' jmeēh- hnäh' bii'
lēħ' hnäh' he- cha- kiyh' pero sa- tēēħ'
hnäh'. Ti-chooh- hnäh' juu', hi' ti-hnee-
hnäh'. Sa- ma-hñah- hnäh' he- hnóoh-
hnäh', jēēħ' sa- ma-ngiih' hnäh' kih' Dio.
³ Hi- wa-ra- ga-ngiih' hnäh' kih' Dio, sa-
hñah- hnäh'. Jēēħ' sa- ngiih' hnäh' kyaah'
huūdsē- llu', koo- hnóoh- hnäh' lă- tih-
hoh' hnäh' hñaaħ' ba'.

⁴ Hnäh' dsa-mē- dsa-nuuh-, Ćhe-la-
ma-lă-ōø' hnäh' kih' Dio? ĆChe' sa-
ñeh' hnäh' mo-so' jawh' hnäh' kyaayh',
cher'mah' hnóoh' ga' hnäh' he- cha- jmi-
gyuu- la-? Jēēħ', hi- hnóoh- ga' he- cha-
jmi-gyuu- la-, mo-so' jwayh' kyaah' Dio.
⁵ ĆChe' laah' hnäh', koo- ta-jäh' ba' juu' kih'
Dio he- lle' lă-la-: "Jmi-llē' Na-jngüi' kih'
Dio he- kyaah' jne', hnăāy' jne' cha- miih-,
sa- hnóoy' kye' jne' jyoh' jwē'?" ⁶ Pero
cha-miih- jmeē- Dio llu' dsē' kyaah' jne'.
He- ja- jäh' juu' kiyh' lă-la-: "Dio jne' jwē'
kih' hi- jmăā- hñii' jōøħ', pero llu' ba' dsēy'
kyaah' hi- hwaā'."

⁷ Wa' nuuh' hnäh' kih' Dio. Ta- kwa-
jwē' kih' hi- sa-llu' kaayh' hnäh', lă-ja- ba'
lă-ōøy' kyah' hnäh'. ⁸ Ya-năā- hnäh' kih'
Dio hi- Dio mi-jäyh' kyah' hnäh'. Hnäh'
hi- jmeē- dso'kye-, hnóoh' na-jngēē' hnäh'.
Hi- hnäh' hi- jmeē- to' dsē', wa' la' koo-
ba' huūdsē- kyah' hnäh'. ⁹ Kí'hooh' hnäh'

lă-jiih' chaah' hoh' hnäh'. Lla- he- ngiih'
hnäh', hnóoh' hooħ' hnäh' ba'. Lla- he-
chaa- hnäh' llu', wa' ti- meēh- hoh' hnäh'.
¹⁰ Wa' hwaah' hnäh' kih' Dsa-jōøħ' jnăn-,
mah' jmăāy' hnäh' kaah'.

Sa- wa' kyeñ' kwaat- kih' jōøħ' jne'
¹¹ Ćøøħn', ta- cha-hăā- hnäh' dsa- kyaah'
hnäh'. Hi- cha-hăā- jōøħ', o kay- kwaat-
kiyh', hi- he' cha-hăā- ley, hi- kay- kwaat-
kih' ley. He- ja- cher'mah' kah- hnäh'
kwaat- kih' ley, he- jmăāħ- hñaaħ' jwēē-
ba' ja-, lla- he- ma'hóoh' hnäh' ley. ¹² Jaa-
ba' hi- ga-lla' ley, jaa- ba' hi- na-ngē' jwē'
lăāy' dsa- hi- na-ngēy' jwē' heey' dsa-
Pero hnäh', hee- laah' hnäh' mah' kah'
hnäh' kwaat- kih' jñah'.

Sa- chaa- hi- ñe- ha- lă- chaa- jne' hō'
¹³ Nuū- da' hnäh' hi- jäh': "Na' o hō'
dsa'nóoh' jñăāħ' dsa'jmeē' jñăāħ' ta' jee' jyoh'
jwii-. Jee' oo' jă jñăāħ' koo- ñe-, jmeē'
jñăāħ' miih- ta' hñii' mah' lēħ' jñăāħ'
cha-miih' kuu'", jawh' hnäh'. ¹⁴ Pero sa-
ñeh' hnäh' hee- na- lē kyah' hnäh' hō',
che' chaa- juuh' hnäh'. ĆChe' sa- kye' hnäh'
kwaat- he- laah' hnäh' lă-koo- jmi- hmoo'
he- gwa' ko- hwēē' mah' dsa-ăāħ' ka-lăħ'?
¹⁵ Lla- he- ma-jwah' hnäh' lă-ja-, jawh'
hnäh' lă-la- ba': "Cher'mah' jäh' Dio chaa-
ga' jne', jmeē' ba' jne' hee- ga' hnóoh' lē'."
¹⁶ Pero kyaah' he- hlēēħ' hnäh', he- jmăāħ-
hnäh' hñaaħ' kaah' ba' na-. Lă-jē- juu' taah'
lă-na-, la' hliih'. ¹⁷ Hi- lih' jmeē' he- llu',
mah' sa' jmeey-, he- jmeey- dso'kye- ba'
ja-.

5

Dsa- cha- kuu' hi- hñaa- dsē- jēēy' wiħ'
ba'

¹ Nuū- da' hnäh' dsa- cha- kuu'. Kí'hooh'
hnäh' jwēte. Na' ga' jă cha-miih- wiħ'
nē kyah' hnäh'. ² Ngoo' ga- heē' lă-jē- he-
hmóoh' he- cha- kyah' hnäh'. Ma-jwē' jah'
sa'hmiih- kyah' hnäh'. ³ Lă-jē- kuu' kyah'
hnäh' ma-hya- tu'juuh-. Lă-jē- he- na-
hñii' kyah' hnäh' lă-jiih' mi-llaā- hnäh',
lă-koo- he- kaah' hnäh' kyaah' je' ba'.
Peer- ma-lla-mah' kuu' kyah' hnäh' jee'
ma-dsaa' jmi' la-. ⁴ Jñee' dsa- hi- ma'
jmeē- ta' jee' nuu- kyah' hnäh' ki-hóoh-
jwēte, hñiiy' kyah' hnäh' kih' Dio. He-

ga⁺juu⁺ hnäh⁺ kiyh⁺, he⁻ sa⁺ ga⁺mi⁻hmaah⁺ hnäh⁺ jneey⁺. Peer⁺ ki⁻hooh⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻chooh⁺ ta⁺ kyah⁺ hnäh⁺ he⁻ ja⁻ ma⁻nuu⁺ Dio hi⁻ laa⁺ juu⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ tääh⁺ gyuu⁺h⁺.⁵ Peer⁺ jnaah⁺ dsa⁻ngëëh⁺ hnäh⁺ hwa⁺ la⁻, ma⁻lëh⁻ hnäh⁺ ga⁺lä⁺jë⁺ ba⁻ he⁻ ma⁻heë⁺ hoh⁺ hnäh⁺. Ma⁻gyaah⁺ hnäh⁺ lä⁺koo⁻ jah⁺ hi⁻ ngoo⁺ ga⁺lloo⁺ jmi⁺ jngëëh⁺ dsa⁻.⁶ Kih⁺ hi⁻ sa⁻ ää⁻ ni⁻ mi⁺h⁻ ma⁻bääh⁻ hnäh⁺ dsoo⁺ hi⁻ ma⁻jngëëh⁻ hnih⁺. Sa⁻ ga⁺hnooyh⁻ ha⁻ lä⁺ jee⁺ ma⁺lääy⁺ hñi⁺y⁺.

Hnøø⁺ jøh⁻ dsë⁻ jne⁺ lä⁺jiih⁺ ' jäh⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁺

⁷ He⁻ja⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁺ øøhn⁺, wa⁺ jøh⁻ hoh⁺ hnäh⁺ lä⁺jiih⁺ lloo⁻ jmi⁺ jäh⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁺. Jëë⁺ da⁺ hnäh⁺ lä⁺koo⁻ la⁺ kih⁺ hi⁻ jmee⁺ ta⁺,jøøy⁺ jma⁺ he⁻ lä⁺gyuh⁺ jee⁺ nuu⁺ kiyh⁺, ja⁺ ga⁺chooyh⁺ ta⁺ he⁻ kye⁺ o⁻jøh⁺ dsë⁺ kih⁺.⁸ Ja⁻ba⁻ lä⁺ja⁻ hnøø⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺. Wa⁺ jøh⁻ hoh⁺ hnäh⁺, go⁻taah⁺ hnäh⁺ koo⁻ hweh⁻, ta⁺ hwa⁺ hnäh⁺, jëëh⁺ ngoo⁺ ya⁺jäh⁺ jmi⁺ jäh⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁺.⁹ Ta⁻hnoo⁻ hnäh⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻kyaa⁺h⁺ hnäh⁺ mah⁺ sa⁺ kã⁺ Dio ju⁺dsoo⁺ kyah⁺ hnäh⁺. Hii⁺ Jwëë⁺ ma⁻cheh⁺ chuh⁻ ho⁺haah⁺.

¹⁰ Øøhn⁺, mi⁻dsooh⁻ da⁺ hoh⁺ hnäh⁺ ha⁻ lä⁺koo⁻ wi⁺ ga⁺jëë⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ ga⁺ngëë⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, lä⁺ ma⁺ ga⁺hlëëy⁺h⁺ dsa⁻ mada⁻ kih⁺ Dio. Hi⁻ ma⁺ cha⁻ ba⁻ o⁻jøh⁺ dsë⁻ kih⁺ dsa⁻ he⁺. Ja⁻ba⁻ lä⁺ja⁻ jmee⁺ hnäh⁺ ka⁺läh⁺.¹¹ Ha⁻ koh⁺ llu⁺ sa⁺ la⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ kwëëh⁻ dsë⁺. Ma⁻nuu⁺h⁺ ba⁻ hnäh⁺, ha⁻ lä⁺ ga⁺kwëëh⁻ dsë⁺ Job lä⁺koo⁻ ma⁺ ga⁺jëëy⁺ wi⁺ hi⁻ ma⁻neh⁺ ba⁻ hnäh⁺ ha⁻ lä⁺ ga⁺jmeë⁺ Dio kyaay⁺h⁺ ma⁻ngëë⁺ ma⁻jëëy⁺ wi⁺. Peer⁺ cha⁻mi⁺ih⁻ dsa⁻lä⁺ni⁺h⁺ dsë⁺ Dio jnä⁺ jne⁺ hi⁻ kooy⁺ dsëy⁺ ka⁺läh⁺.

¹² Øøhn⁺, jee⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ hnoon⁺ jwëëhn⁻ hnäh⁺, ta⁺ tää⁺ hnäh⁺ gyuu⁺h⁺, ni⁻ ta⁺ tää⁺ hnäh⁺ hwa⁺, ni⁻ he⁻ ga⁺ jyo⁺h⁺, ta⁺ tää⁺ hnäh⁺. Cher⁺mah⁺ jwah⁺ hnäh⁺ "Jaah⁺", koo⁻ "Jaah⁺" ba⁻ jawah⁺ hnäh⁺. Hi⁻ cher⁺mah⁺ jawah⁺ hnäh⁺ "Jah⁺hã⁺", koo⁻ "Jah⁺hã⁺" ba⁻ jawah⁺ hnäh⁺ mah⁺ sa⁺ kã⁺ Dio ju⁺dsoo⁺ kyah⁺ hnäh⁺.

Ha⁻ lä⁺ hnøø⁺ jmeen⁺ ma⁺ chaa⁻ hi⁻ dsaah⁺

¹³ Cher⁺mah⁺ chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ jëë⁻ wi⁺ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺, wa⁺ ngiiy⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio. Cher⁺mah⁺ chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ jëë⁻ dsë⁺, wa⁺

häy⁺ kih⁺ Dio. ¹⁴ Hi⁻ cher⁺mah⁺ chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ dsaah⁺ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺, hnøø⁺ tëëyh⁺ dsa⁻gyuu⁺h⁺ kya⁺ gwa⁺h⁺ mah⁺ taay⁺h⁺ aceit⁺ lä⁺koo⁻ hih⁺ he⁻ ga⁺jmeë⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁺ hi⁻ ngiiy⁺ kih⁺ Dio mah⁺ mi⁻hlääy⁺ hi⁻ dsaah⁺ he⁺. ¹⁵ Hnøø⁺ dsoo⁺ dsëy⁺ jee⁺ ngiiy⁺ kih⁺ hi⁻ dsaah⁺, lä⁺ja⁻ jã⁺ ba⁻ kiyh⁺. Dio ba⁻ chaay⁺h⁺. Hi⁻ cher⁺mah⁺ ma⁻jmeey⁺ he⁻ hliih⁺, koo⁻ ba⁻ Dio dsë⁺ kiyh⁺. ¹⁶ Mi⁻jnää⁺ kih⁺ dsa⁻kyaa⁺h⁺ hnäh⁺, cher⁺mah⁺ he⁻ ma⁻hlääh⁻ kya⁺h⁺ hnih⁺. Hi⁻ ngii⁺ hnäh⁺ kih⁺ dsa⁻kyaa⁺h⁺ hnäh⁺ kih⁺ Dio mah⁺ jã⁺ kyah⁺ hnäh⁺. He⁻ ngii⁺ jaa⁻ hi⁻ lluu⁺ kyeë⁺, hi⁻ kye⁻ cha⁻mi⁺ih⁻ be⁺. ¹⁷ Elia⁺ ma⁺ laa⁺ jaa⁻ dsa⁻ lä⁺ jne⁺. Hi⁻ he⁺ ga⁺ngii⁺ kih⁺ Dio lä⁺kaa⁻ tuh⁻dsë⁺, mah⁺ sa⁻ wa⁺ jã⁻ jma⁺. Hi⁻ hnë⁻ jii⁻ne⁻ na⁻dsë⁻ jñee⁺ sih⁻, sa⁺ ja⁺ ni⁻ mi⁺ih⁻ jma⁺. ¹⁸ Ma⁻ngëë⁺ he⁻ ja⁻, koo⁻ ka⁻läh⁺ ga⁺ngiiy⁺ kih⁺ Dio he⁻ jã⁻ jma⁺, hi⁻ ja⁺ jma⁺, hi⁻ koo⁻ ka⁻läh⁺ ga⁺løø⁺ ga⁺kwa⁺ mi⁻hma⁻.

¹⁹ Øøhn⁺, cher⁺mah⁺ chaa⁻ jaa⁻ hnäh⁺ hi⁻ ma⁻lä⁻øø⁺ kih⁺ ju⁺dsoo⁺, hi⁻ lä⁺ja⁻ chaa⁻ jñah⁺ hi⁻ jmee⁺ ya⁻näay⁺ ka⁻läh⁺, ²⁰ hnøø⁺ lä⁺ngëëh⁻ hnäh⁺ he⁻ la⁻. Cher⁺mah⁺ ga⁻lëh⁺ hnäh⁺ chaa⁺h⁺ jaa⁻ hi⁻ ma⁻lä⁻øø⁺, ma⁻lääh⁺ hnäh⁺ jaa⁻ hi⁻ ma⁺ hii⁺ goo⁻ juu⁺, hi⁻ lä⁺ja⁻ ma⁻che⁺ cha⁻mi⁺ih⁻ dso⁺kye⁻.

1 Pedro

He⁻ la⁻ to⁻ ne⁻ je⁻ he⁻ ga⁻ sii⁻ Pee⁻

Ga⁻ chee⁻ Pee⁻ koo⁻ je⁻ kih⁻ dsa⁻ gooy⁻
hi⁻ ma⁻ tääh⁻ uu⁻

¹ Jnä⁻ Pee⁻ laan⁻ apóstol kya⁻ Jesucristo,
siin⁻ kyah⁻ hnäh⁻ hi⁻ ga⁻ hwēē⁻ jwii⁻ kih⁻.
Hnäh⁻ hi⁻ tääh⁻ hwa⁻ Ponto, Galacia, Ca-
padocia, Asia hi⁻ Bitinia. ² Dio hi⁻ laa⁻
Tää⁻ jnän⁻ ga⁻ lleeyh⁻ hnäh⁻ lä⁻ koh⁻ hu⁻ d-
sē⁻ ma⁻ na⁻ la⁻ kiyh⁻ jää⁻, hi⁻ kyaah⁻ Jmi⁻ lle⁻
kiyh⁻ ga⁻ mi⁻ lluy⁻ hnäh⁻ mah⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻
he⁻ kih⁻ Jesucristo, hi⁻ lä⁻ ja⁻ ma⁻ na⁻ jngēēh⁻
³ hnäh⁻ kyaah⁻ jma⁻ kiyh⁻. Wa⁻ mi⁻ jää⁻ Dio
hnäh⁻ cha⁻ ga⁻ mi⁻ h⁻ hi⁻ lä⁻ ja⁻ wa⁻ jmeey⁻
hi⁻ ti⁻ kyah⁻ hnäh⁻.

Ma⁻ na⁻ laa⁻ jne⁻ kwaat⁻ tēē⁻ jne⁻
ya⁻ jwii⁻

³ He⁻ ba⁻ che⁻ lluy⁻ Dio Jmii⁻ Jesu-
cristo Dsa⁻ jōōh⁻ jnän⁻. Ha⁻ koh⁻ sa⁻
ga⁻ lä⁻ nih⁻ dsēy⁻ jne⁻, he⁻ ja⁻ na⁻ ga⁻ jmeey⁻
ga⁻ lä⁻ chaa⁻ jne⁻ lä⁻ hmēē⁻ ta⁻ la⁻ kih⁻ he⁻
ga⁻ lä⁻ jiih⁻ Jesucristo jee⁻ kih⁻ hi⁻ na⁻ juu⁻.
He⁻ ja⁻ kye⁻ jne⁻ o⁻ jōh⁻ dsē⁻ he⁻ tēē⁻ jne⁻
jee⁻ tääh⁻ hi⁻ na⁻ jiih⁻. ⁴ Hi⁻ lä⁻ ja⁻ hnäh⁻
jne⁻ heen⁻ he⁻ hōō⁻ Dio gyuu⁻, he⁻ sa⁻
hee⁻ jih⁻ koh⁻, he⁻ sa⁻ lä⁻ soh⁻ hi⁻ ni⁻ sa⁻
lä⁻ sii⁻. ⁵ Kih⁻ he⁻ ma⁻ dsoo⁻ dsē⁻ jne⁻ kih⁻
⁶ Dio, he⁻ ja⁻ hääy⁻ jne⁻ kyaah⁻ be⁻ kiyh⁻
lä⁻ jiih⁻ lääy⁻ jne⁻ go⁻ te⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁻ na⁻ la⁻
juu⁻ mi⁻ jnäy⁻ jnän⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ llaa⁻
jmi⁻ gyuu⁻.

⁶ He⁻ ja⁻ jēē⁻ dsē⁻ jne⁻, ma⁻ ke⁻ ko⁻ h-
wēē⁻ ba⁻ jēē⁻ jne⁻ na⁻ ku⁻ na⁻ ngii⁻ he⁻ wii⁻
cher⁻ mah⁻ lä⁻ ja⁻ jmeē⁻ bii⁻ he⁻ dsa⁻ ngēē⁻
jne⁻. ⁷ Mah⁻ lä⁻ jnä⁻, che⁻ lä⁻ ma⁻ dsoo⁻ ja⁻ ba⁻
dsē⁻ jne⁻ kih⁻ Dio. He⁻ dsoo⁻ dsē⁻ jne⁻, kyeē⁻
cha⁻ ga⁻ mi⁻ h⁻ lä⁻ koh⁻ ga⁻ ku⁻ nōō⁻. Jēēh⁻
ku⁻ nōō⁻ ja⁻, koo⁻ dsa⁻ llaa⁻ ba⁻. Hi⁻ hnōō⁻
koo⁻ kyaah⁻ je⁻, ja⁻ ga⁻ lä⁻ jnä⁻ ma⁻ ra⁻ he⁻
llu⁻ ba⁻. Ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ jne⁻, kyaah⁻ he⁻ jēē⁻
jne⁻ he⁻ wii⁻, lä⁻ jnä⁻ he⁻ ma⁻ dsoo⁻ dsē⁻
jne⁻ kih⁻ Dio mah⁻ lä⁻ ja⁻ hlēēy⁻ llu⁻ hi⁻
jmeey⁻ juu⁻ jnän⁻ hi⁻ jmäy⁻ jne⁻ kwaat⁻
lä⁻ koo⁻ hi⁻ kaah⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ lä⁻ jnä⁻
Jesucristo. ⁸ Hnaah⁻ ba⁻ hnäh⁻ Jesucristo
ma⁻ ke⁻ sa⁻ ma⁻ jēēh⁻ hnih⁻. Hi⁻ ma⁻ ra⁻
he⁻ dsoo⁻ ba⁻ hoh⁻ hnäh⁻ kiyh⁻, ma⁻ ke⁻ sa⁻

jēēh⁻ hnäh⁻. He⁻ ja⁻ ba⁻ jēē⁻ hoh⁻ hnäh⁻
cha⁻ mi⁻ h⁻, lä⁻ jiih⁻ mo⁻ so⁻ lä⁻ kēh⁻ hnäh⁻
jmi⁻ hlēēh⁻ hnäh⁻ lä⁻ koh⁻ te⁻ he⁻ jēē⁻ hoh⁻
hnäh⁻. ⁹ Jēēh⁻, ma⁻ na⁻ laah⁻ hnäh⁻ na⁻. He⁻
na⁻ ba⁻ hnōoh⁻ hnäh⁻ he⁻ ja⁻ ma⁻ lä⁻ dsoo⁻
hoh⁻ hnäh⁻.

¹⁰ Lä⁻ jēē⁻ hi⁻ ga⁻ ngēē⁻ juu⁻ kih⁻ Dio
llo⁻ joo⁻, ga⁻ hlēēh⁻ kih⁻ ha⁻ lä⁻ mi⁻ jää⁻ Dio
jne⁻. Ga⁻ kway⁻ be⁻ ma⁻ hnōoy⁻ ma⁻ lä⁻ ngēēy⁻
ha⁻ lä⁻ jwē⁻ jee⁻ lāā⁻ Dio jne⁻ lä⁻ koo⁻
ma⁻ jwahn⁻ la⁻. ¹¹ Hi⁻ Jmi⁻ lle⁻ kih⁻ Cristo
ga⁻ jmeē⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻ he⁻, ha⁻ lä⁻ jēē⁻
Cristo wii⁻ hi⁻ ha⁻ lä⁻ leey⁻ jōōh⁻ ma⁻ ngēē⁻
ma⁻ jēēy⁻ wii⁻. Hi⁻ ga⁻ kwa⁻ dsa⁻ he⁻ be⁻ ma⁻
hnōoy⁻ lä⁻ ngēēy⁻ hi⁻ dsa⁻ ma⁻ leē⁻ Cristo
hi⁻ hee⁻ jmi⁻ ma⁻ le⁻ lä⁻ ja⁻. ¹² Pero Dio
ga⁻ mi⁻ jnäā⁻ kih⁻ dsa⁻ he⁻, ja⁻ kih⁻ jmi⁻ ja⁻
heh⁻ juu⁻ he⁻ ga⁻ kway⁻ ja⁻, la⁻ jnä⁻ jne⁻ ba⁻
ja⁻. Juu⁻ ja⁻ ma⁻ nuu⁻ jne⁻ na⁻. Jēēh⁻, kyaah⁻
be⁻ kih⁻ Jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngii⁻ he⁻ ja⁻ gyuu⁻
, ga⁻ kwa⁻ dsa⁻ ju⁻ hmēē⁻ la⁻. Hi⁻ lä⁻ kye⁻
ängele ka⁻ läh⁻ ma⁻ hnōō⁻ ma⁻ lä⁻ ngēēy⁻
ha⁻ lä⁻ la⁻ juu⁻ la⁻.

Dio hnōō⁻ leē⁻ jne⁻ na⁻ jngēē⁻

¹³ Kih⁻ he⁻ ja⁻ na⁻, jwēēhn⁻ hnäh⁻, wa⁻
jiih⁻ hu⁻ dsē⁻ kyah⁻ hnäh⁻ mah⁻ hää⁻ hnäh⁻
hnaah⁻. Lä⁻ kaa⁻ tuh⁻ hoh⁻ hnäh⁻ jōō⁻ hnäh⁻
heēh⁻ he⁻ la⁻ kwa⁻ Dio wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻
lä⁻ jnäā⁻ Jesucristo. ¹⁴ Wa⁻ laa⁻ jne⁻ lä⁻ koo⁻
jaa⁻ gyuu⁻ hi⁻ nuu⁻ kih⁻ jmi⁻. Mo⁻ so⁻ wa⁻
jmeē⁻ ga⁻ jne⁻ lä⁻ koo⁻ ma⁻ jmeē⁻ jne⁻ jää⁻ he⁻
sa⁻ ma⁻ kyuuh⁻ jne⁻ juu⁻ kih⁻ Dio. ¹⁵ Ja⁻ ba⁻
lä⁻ koh⁻ na⁻ jngēē⁻ Dio hi⁻ ga⁻ lleēh⁻ jne⁻,
ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ hnōō⁻ dsa⁻ toohn⁻ na⁻ jngēē⁻ jne⁻
kyaah⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ jmeen⁻. ¹⁶ Lä⁻ la⁻ na⁻ sii⁻
juu⁻ kih⁻ Dio: “Wa⁻ laah⁻ hnäh⁻ na⁻ jngēē⁻
lä⁻ koo⁻ na⁻ jngēē⁻ jnä⁻.”

¹⁷ Jwah⁻ hnäh⁻ Tää⁻ kih⁻ Dio hi⁻ ngiih⁻
kwaat⁻ kih⁻ lä⁻ hii⁻ nē⁻ ha⁻ lä⁻ tääh⁻ haa⁻ dsa⁻.
He⁻ ja⁻ hnōō⁻ gah⁻ hnih⁻ ta⁻ ko⁻ jiih⁻ chaah⁻
hnäh⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻. ¹⁸ Jēēh⁻, ma⁻ neh⁻ ba⁻
hnäh⁻ joh⁻ sa⁻ ga⁻ kēē⁻ he⁻ ga⁻ lāā⁻ Dio jne⁻
kih⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ hliih⁻ he⁻ ga⁻ lä⁻ tēē⁻ jne⁻
kih⁻ dsa⁻ ma⁻ gyuu⁻ jnän⁻. Sa⁻ ga⁻ lä⁻ h-
maah⁻ kyaah⁻ he⁻ dsa⁻ heē⁻, lä⁻ la⁻ kuu⁻ tōō⁻
ku⁻ nōō⁻. ¹⁹ Ga⁻ lä⁻ hmaah⁻ kyaah⁻ jma⁻ kih⁻
Cristo he⁻ hmōoh⁻ jwēte, laay⁻ lä⁻ koo⁻ jaa⁻
borrego mäh⁻ hi⁻ lluy⁻ go⁻ te⁻ hi⁻ kwēēh⁻
dsa⁻ Dio. ²⁰ Jää⁻ ja⁻ ga⁻ nōō⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻,

ma-na-la¹ juu¹ chee¹ Dio joo¹. Hi¹ na¹ jee¹ ngoo¹ ga¹ dsaa¹ jmi¹ gyuu¹, ma-mi-jnaa¹ bih¹ jnan¹ ta¹ la¹ kih¹ he¹ hnäy¹ jne¹. ²¹ Ta¹ la¹ kih¹ Cristo ma¹ la¹ dsoo¹ dsë¹ jne¹ kih¹ Dio hi¹ ga¹ mii¹ jiih¹ jee¹ kih¹ hi¹ na¹ juu¹ hi¹ ga¹ jmaäy¹ jøøh¹. He¹ ja¹ kih¹ Dio ba¹ he¹ ma¹ la¹ dsoo¹ dsë¹ jne¹ hi¹ kih¹ hñii¹ bih¹ he¹ ma¹ cha¹ o¹ jøh¹ dsë¹ jnan¹.

²² Na¹ ma¹ na¹ jngëë¹ jne¹ kyaah¹ be¹ kih¹ jmi¹ lle¹ Na¹ jngii¹, lä¹ llu¹ he¹ ga¹ jmee¹ jne¹ he¹ kih¹ juu¹ dsoo¹ mah¹ lä¹ ja¹ lä¹ hnäa¹ jne¹ øøh¹ jne¹, pero ja¹ kyaah¹ juu¹ ta¹ jmah¹. He¹ ja¹ wa¹ lä¹ hnäa¹ jne¹ øøhn¹ lä¹ kaa¹ tuh¹ d¹ së¹ jne¹ hi¹ kyaah¹ lä¹ jë¹ be¹ jnan¹. ²³ Jëeh¹, he¹ ga¹ lä¹ chaa¹ jne¹ ka¹ läh¹ lä¹ hmëë¹, sa¹ la¹ kyaah¹ jmi¹ ngo¹ he¹ dsa¹ heë¹. Chaa¹ jne¹ kyaah¹ juu¹ kih¹ Dio he¹ na¹ jiih¹ ba¹. He¹ ja¹ sa¹ heë¹ jih¹ koh¹ jih¹ lih¹. ²⁴ Jëeh¹ (lä¹ la¹ na¹ sii¹ juu¹ kih¹ Dio):

Lä¹ jëë¹ dsa¹ laa¹ lä¹ koo¹ wa¹ nuu¹.

Lä¹ jë¹ he¹ jnä¹ na¹ hñaa¹ kih¹ dsa¹, la¹ lä¹ koo¹ wa¹ le¹ kih¹ wa¹ nuu¹ ba¹.

Dsa¹ lä¹ kii¹ wa¹ nuu¹, hi¹ wa¹ le¹ kih¹ dsa¹ tøh¹.

²⁵ Pero juu¹ kih¹ Dio, lä¹ ma¹ cha¹ ja¹ ba¹, sa¹ laa¹ jih¹ koh¹.

He¹ la¹ ja¹ juu¹ he¹ ga¹ nuuh¹ hnäh¹ lä¹ koo¹ ma¹ ga¹ kwa¹ dsa¹ ju¹ hmëë¹ kih¹ Cristo.

2

¹ He¹ ja¹ be¹ hnäh¹ lä¹ jë¹ he¹ hliih¹, ta¹ jmee¹ hnäh¹ juu¹ ta¹ juu¹, ta¹ wa¹ ta¹ juuh¹ hnäh¹ he¹ jmaäh¹ hnäh¹ hñaa¹ lä¹ koo¹ jaa¹ hi¹ mi¹ te¹ mah¹ sa¹ mi¹ tēyh¹, ta¹ wa¹ wi¹ hoh¹ hnäh¹, ta¹ kooh¹ hnäh¹ juu¹ jwi¹. ² Lä¹ jmee¹ jaa¹ gyuu¹ sēh¹ hi¹ tuh¹ kō¹ lla¹ jiih¹, lä¹ ja¹ wa¹ lä¹ heë¹ hoh¹ hnäh¹ wa¹ juh¹ he¹ la¹ koo¹ nēë¹ ba¹ he¹ gwa¹ gyuu¹. He¹ la¹ na¹ la¹ juu¹ he¹ sa¹ jwëëh¹ he¹ jmee¹ dsa¹ nøø¹ jne¹ ta¹ cha¹ nē¹ lä¹ jwë¹ jee¹ lää¹ jne¹. ³ Jëeh¹, ma¹ kyyuuh¹ ba¹ hnäh¹ ha¹ koh¹ sa¹ llu¹ dsë¹ Dsa¹ jøøh¹ jnan¹.

Cristo laa¹ lä¹ koo¹ mi¹ kuu¹ he¹ na¹ jiih¹

⁴ He¹ ja¹ ya¹ nääh¹ hnäh¹ chuh¹ kih¹ Cristo hi¹ laa¹ lä¹ koh¹ kuu¹ he¹ na¹ jiih¹ he¹ sa¹ ga¹ tih¹ dsë¹ dsa¹ jää¹, pero kih¹ Dio, laay¹ lä¹ koh¹ mi¹ kuu¹ he¹ na¹ lliih¹ hi¹ hmooh¹ jwërte ka¹ läh¹. ⁵ Hi¹ ja¹ ba¹ lä¹ ja¹ laah¹ hnäh¹ lä¹ koh¹ kuu¹ he¹ na¹ jiih¹, he¹ kyaah¹

jmee¹ Dio hne¹ kiyh¹ hi¹ leeh¹ hnäh¹ lä¹ koo¹ jmi¹ dsa¹ hi¹ na¹ jngëë¹ go¹ te¹ mah¹ kwëëh¹ hnäh¹ Dio lä¹ jë¹ he¹ ngii¹. Lä¹ ja¹ ba¹ tih¹ dsë¹ Dio jmeeh¹ hnäh¹ ta¹ la¹ kih¹ Jesucristo. ⁶ Kih¹ he¹ ja¹ ba¹ hlëëh¹ lä¹ la¹ jee¹ na¹ sii¹ juu¹ kih¹ Dio:

Jnä¹ Dio llaan¹ jwi¹ Sion jaa¹ hi¹ laa¹ lä¹ koo¹ kuu¹ he¹ kye¹ dsa¹ to¹ nē¹ kih¹ koo¹ hne¹ juuh¹.

La¹ koo¹ mi¹ kuu¹ na¹ lliih¹ he¹ hmooh¹ jwërte.

Hi¹ dsoo¹ dsë¹ kiyh¹, jih¹ koh¹ sa¹ jäy¹ kyaah¹ o¹ hih¹.

⁷ Kuu¹ ja¹ hmooh¹ jwërte kyah¹ hnäh¹ hi¹ ma¹ dsoo¹ dsë¹. Pero kih¹ hi¹ sa¹ dsoo¹ dsë¹ kih¹ Dio, na¹ sii¹ lä¹ la¹:

Ja¹ ba¹ kuu¹ he¹ sa¹ ga¹ tih¹ dsë¹ tē¹ hyah¹, he¹ ja¹ ba¹ ga¹ jã¹ lä¹ koo¹ mi¹ kuu¹ he¹ kye¹ dsa¹ to¹ nē¹ kih¹ koo¹ hne¹ juuh¹.

⁸ Hi¹ lä¹ la¹ na¹ sii¹ ka¹ läh¹:

La¹ koo¹ mi¹ kuu¹ he¹ dsa¹ tēh¹ dsa¹ hi¹ lä¹ koo¹ hloo¹ he¹ jmee¹ dsa¹ tãh¹ dsa¹.

Dsa¹ he¹ dsa¹ tēh¹, kih¹ he¹ sa¹ hii¹ heeyh¹ juu¹ kih¹ Dio, kō¹ ja¹ lle¹ kih¹ bih¹ ja¹.

⁹ Pero jne¹ ma¹ laa¹ jne¹ koo¹ nää¹ dsa¹ hi¹ na¹ lleeh¹ ba¹, hi¹ ma¹ laa¹ jne¹ lä¹ koo¹ jmi¹ dsa¹ kya¹ dsa¹ ta¹ jøøh¹, ma¹ laa¹ jne¹ koo¹ nää¹ dsa¹ hi¹ na¹ jngëë¹. Hi¹ ja¹ ba¹ lä¹ ja¹ ma¹ laa¹ jne¹ koo¹ jwi¹ kih¹ Dio mah¹ kwa¹ jne¹ juu¹ ha¹ lä¹ la¹ he¹ juh¹ gaa¹ he¹ jmeey¹. Jëeh¹, ga¹ hwëëy¹ jne¹ jee¹ na¹ hoo¹ mah¹ dsa¹ tooh¹ jne¹ kyaayh¹ jee¹ jnä¹ wa¹ jē¹ jih¹ gyeh¹. ¹⁰ Jää¹ sa¹ cha¹ ma¹ laa¹ jne¹ kih¹ Dio, pero na¹ ma¹ laa¹ jne¹ dsa¹ kyaay¹. Sa¹ chaa¹ hi¹ ga¹ lä¹ nih¹ dsë¹ jne¹ jää¹, pero na¹ ma¹ lä¹ nih¹ dsë¹ Dio jne¹.

Jmee¹ bi¹ mite¹ jne¹ kih¹ Dio

¹¹ Peer¹ hnaan¹ hnäh¹ øøhn¹. Jwi¹ hnäh¹ hi¹ ga¹ hwëë¹ jwi¹ kih¹ mah¹ ga¹ nääh¹ hnäh¹ jee¹ jyoh¹ jwi¹. Lä¹ koh¹ he¹ mo¹ so¹ na¹ jnää¹ hnäh¹ kih¹ jmi¹ gyuu¹ ba¹ la¹. He¹ ja¹ chuun¹ kyaah¹ hnäh¹, mo¹ to¹ jmee¹ hnäh¹ he¹ ngii¹ jmi¹ ngo¹ kyah¹ hnäh¹ he¹ jmee¹ dsa¹ heë¹ tuh¹ hoh¹ hnäh¹. ¹² Go¹ taah¹ hnäh¹ lä¹ koo¹ lle¹ kyah¹ hnäh¹, jee¹ kih¹ dsa¹ hi¹ sa¹ ma¹ heeh¹ kih¹ Dio mah¹ lä¹ ja¹ jmeey¹ juuh¹ kih¹ Dio wa¹ ra¹ ga¹ tē¹ jee¹ jäyh¹. Jëeh¹ ma¹ ja¹ jëë¹ dsa¹ he¹, he¹ llu¹ ba¹ ta¹ kyah¹ hnäh¹ ma¹ ke¹ na¹ hlëëyh¹ wi¹

kyah' hnäh', jäyh' he- hlih' ba' na- jmeeh- hnäh'.

¹³ Kwaaat' kih' Dsa-jøøh' jnän', wa' nuuh' hnäh' kih' lä-jëe' dsa- hi- laa' ta' jmi- gyuu' la-. Lä-jä- wa' nuuh' hnäh' kih' dsa- ta' jøøh' hi- jmee' hih' kih' lä-jëe'. ¹⁴ Hi- lä-jä- wa' nuuh' hnäh' kih' lä-jëe' lle' moh' hi- na- hñaä' kyaay' hi- lla' ta' kih' hi- jmee' he- hlih' hi- hlëëyh' llu' kih' hi- jmee' he- llu' jmah' ba'. ¹⁵ Jëeh', Dio hnøø' jmeeh' hnäh' he- llu' jmah' ba' mah' sa- cha- he- kih' hlëëh' wii' hi- sa- ngëe' hi- sa- cha- huusdse- llu' kih'. ¹⁶ Go- taah' hnäh' lä-koo- jaa- hi- na- laa' ba', jëeh' mo- so- cha- he- hñi' kyah' hnäh'. Pero ta' jmee- hnäh' huusdse- cha- jwë' jmeeh' hnäh' wa' la- cha- la', kih' he- ma- na- laah' hnäh'. Jmee' hnäh' lä-koo- jmee- hi- tääh' tää' jmee' ta' he' kih' Dio ba'. ¹⁷ Wa' jiih' jne' juu' llu' kih' lä-jëe' dsa-. Wa' hnää' jne' øøh' jne', wa' gah' jne' Dio, hi- wa' mi-te' jne' kih' dsa- ta' jøøh' hi- chaa- hwa' la-.

¹⁸ Hnäh' hi- jmee' ta' kih' dsa-, wa' nuuh' hnäh' kih' juu' ta' hi- wa' gah' hñih'. Ja- ma- la' kih' hi- jmee- llu' hi- jøh- dsë', lä-jä- jmeeh' hnäh' kih' juu' ta' hi- sa- jøh- dsë' kyaah' dsa-. ¹⁹ Jaa- dsa- hi- jëe- wii', ma- ke' sa- cha- he- kih' jmeeh' dsih', cher' mah' heeh- bih' he- jëe- wii', lä-jä- ba' tih- dsë' Dio. Jëeh', ga- jmeey' lä-koo- lle' kih' mah' sa- cha- he- kih' he- hñi' huusdse- kiyh'. ²⁰ Ha- jmää' he- be' hoh' hnäh' he- jëeh' hnäh' wii' cher' mah' jmeeh- ga' hnäh' he- hlih'. Pero cher' mah' ga- lä- be' hoh' hnäh' he- jëeh' hnäh' wii' kih' he- jmeeh- hnäh' he- llu', he- na- ba' tih- dsë' Dio. ²¹ Kih' he- ja- ba' ga- lleeh- Dio jne'. Jëeh', Cristo ga- jëe- wii' kwaan- jnän'. Hñiij' ga- jmeey' to- nē' mah' jmee' jne' lä-jä-. ²² Cristo, sa- ga- jmee' ni' miil- dso'kye-, ni' sa- ga- mi- gaay- ni' jaa- dsa-. ²³ Ma' ga- hlëeh' dsa- hlih' kiyh', sa- ga- jiiyh' juu' kyaah' dso'jwii'. Hi- ma' ga- heeh' dsih' wii', sa- ga- ta' ga- haayh- dsa-. Ga- tooyh- goo- Dio ba' hi- lla' ta' kyaah' juu' dsoo'. ²⁴ Cristo ga- koo- lä-jë- dso'kye- jnän' nē' kiyh' lä-koo- ma' ga- taay- dsöh' hma- cru-. Lä-jä- ma- na- juu' jne' kih' dso'kye- mah' jmee' jne' he- llu' jmah' ba'. Ga- jia' jnän', lä-llu' he- ga- la' dsoo' kiyh'. ²⁵ Ma' laa' jne'

lä-koo- jaa- borrego hi- ga- kah- jwë', pero na' ma- jeeh- jne' kih' Cristo hi- hää- jne' hi- jøø- jnän'.

3

Nuuh' kih' hi- na- jee- goo-

¹ Hi- ja- ba' lä-jä- hnäh' dsa- më' hi- chaa- dsa- nuuh- kyaah', wa' nuuh' hnäh' kiyh'. Hi- cher' mah' dsa- nuuh- kyaah' sa- ma- heeyh- kih' Dio, sa- jwëeh' kiyh' heeyh- juu' kih' Dio. Sa- hnøø' cha- mi- ih- juu', wa- ra- ga- jëe- he- hwaah' hnäh' kyaayh'. ² Lee- koo- jëe- ba' he- jmeeh- hnäh' llu' hi- gah' hñih' ka- läh'. ³ Ta- jmää' hnäh' hñaah' kyaah' he- na- lii' cha- mi- ih- lleh', tääh' cha- miih- caden- luuh', kye- hnäh' hñih- hmooh' mah' jëe' dsa- kyah' hnäh'. ⁴ Wa' laah' hnäh' na- hñaah' ta- neh- tuh- hoh' hnäh' ba', kyaah' he- hwaah' hnäh' hi- tääh' hnäh' to- ké'. Heh' na- hñaah' lä-jä-, sa- lä- si' jih' koh' hi- kye- cha- miih- kih' Dio. ⁵ Lä-jä- ma' laa- na- hñaah' dsa- më' hi- na- jngëe' hi- ma' chaa- llo' joo'. Ma' kyey- o- jøh- dsë- kih' Dio hi- ma' nuuyh' kih' dsa- nuuh- kyaay'. ⁶ Lä-jä- ma' laa- Sara, ma' nuuyh' kih' Abraham, ga- jmääy' jøøh'. Hi- lä-jä- hnäh' dsa- më', leeh' hnäh' lä-koo- ma' laa- Sara cher' mah' jmeeh- hnäh' he- llu' hi- ni' sa- gah' hnäh' ni' miil-.

⁷ Hi- ja- ba' lä-jä- hnäh' dsa- nuuh- hi- chaa- dsa- më' kyaah', go- taah' hnäh' llu' kyaayh' lä- hnøø' kih' dsa- më'. Jëeh', sa- cha- be' kiyh' lä-koh' hnäh'. Pero Dio ba' jmee- he- chaa- dsa- më' dsa- nuuh-, he- ja- kwee- ba' na- jnää' hnäh' cha- nēy'. Lä-jä- hnäh' dsa- nuuh-, go- taah' hnäh' llu' kyaayh', mah' nuu' Dio jee- ngiih' hnäh' kyah'.

Hnøø' heeh' jne' he- jëen' wii'

⁸ Koo- ka- läh' jwëeh- hnäh', wa' la- koo- nēe' ba' huusdse- kyah' hnäh' jee- lä-jëe' hnäh', wa- jøh- hoh' hnäh', wa- hñaah' hnäh' dsa- kyaah' hnäh' lä-koo- jaa- øøh' hnäh'. Wa' lä- niih' hoh' hnäh' hi- jmee' hwaah' hnäh'. ⁹ Ta- jiih' hlih' kih' hi- jmee- he- hlih', ni' ta- hlëeh' wii' kih' hi- hlëeh- wii' kyah' hnäh', ngii' hnäh' he- llu' kiyh' ba'. Kih' he- ja- ba' ga- tēeh' Dio jne'

mah' mi-jäy' jne'. ¹⁰Jëeh' lä' la- na-sii- juu
'kih' Dio;

Hi- hnøø' lä' chaa- llu' jmi-gyuu' la-,
hi- hnøøy' dsa-ngëëy' llu' ta'kō-jiih '
chaay-;

wa' høøy' hooy' mah' sa' hwëë- juu' hliih',
hi- ta' wa' hlëëyh' juu' ta'-juu'.

¹¹Wa' lä- øøy' kih' he- hliih' mah' wa' jmeey'
he- llu' jmah' ba'.

Wa' hnøøyh- ha- lä- jee' hii' tii' dsëy',
lä' ja- wa' jmeey' lä' jë- jmi'.

¹²Hää- ba' Dio lä' jëë- hi- jmee' he- llu',
hi- nuu- bih' kih' lä' jë- he- ngiiy'.

Pero ya-jëë- dsëy' kyaah' hi- jmee-
dso'kye-.

¹³Hii- na- hi- jmee' he- hliih' kyah'
hnäh' cher'mah' jmeeh- hnäh' he- llu'
jmah' ba? ¹⁴Pero llu' la' kyah' hnäh' ma-ke-
jëeh' hnäh' he- wi', kwaan- kih' he- llu'
he- jmeeh- hnäh'. Ta' jøøh' hnäh' hñaah
'kih' ni- jaa-, ni- ta' wa' gah' hnäh'. ¹⁵Wa'
gah' hnäh' Dio ba'. Hnäh' hnäh' Dio
lä' kaa- tuh-hoh' hnäh'. Hnøø' wa' na'llu'
juu' kyah' hnäh' tää' mah' cha- he- jwiih'
lä' jaa- lä' jaa- dsa- hi- ngii- juu' ha- lä- la'
o-jøh' dsë- he- cha- kyah' hnäh'. Lä' ja-
wa' hwaah' hnäh' kyaayh', hi- jiih' hnäh'
juu' llu' kiyh'. ¹⁶Hää' hnäh' hñaah' mah'
sa' hni' hua' dsë- kyah' hnäh', hi- lä' ja- jä'
o'hiih' hi- hlëëh- wi' kyah' hnäh' kih' he-
ga-nääh' hnäh' jmeeh- hnäh' he- llu' lä-
hnøø' Cristo. ¹⁷Hi- cher'mah' hnøø' Dio jëë'
jne' he- wi' lä- ma' jmee- jne' he- llu', llu'
ga' lä' ja-, lä' koh' ga' he- jëë' jne' he- wi'
lä' ma' jmee- jne' dso'kye-.

¹⁸Lä' ja- ga' la' kih' Cristo ka-läh'. Koo-
hä' ja-ba' ga' juuy' kih' dso'kye- jnän'. Hi-
lluuy' he' ga' juuy' kwaan- jnän' hi- jmee-
dso'kye- mah' lä' ja- tēy' jne' kih' Dio.
La' juu' dsoo' ga' juu' jmi-ngo' kiyh' pero
ga-lä' jiiyh' laay' jmi-lle'. ¹⁹Lä' ja- ñeey'
laay' jmi-lle', na'kway- juu' kih' jmi-lle'
hi- tääh' na-jnëë', ²⁰hi- sa' ga' jmee' he' kih'
Dio llo'joo'. Ma' jøh- dsë' Dio kyaayh', sa'
ga-cheey' chah' he- wi' né kiyh' ta'kō-jiih
'ma' jmee- Noé barco. Miih- go-te- ba'
ga-laa' kyaah' barco ma' ja' jmi'. He-lä' ba'
ga-të' jnaa' dsa- jee' lä' jëë-. ²¹He- ga' la' lä-
ja- kyaah' jmi- ja-, la' lä' koo- he- ga-saa-
jne' jmi- he- kyaah' ma' laa' jne' na'. Pero

he- saa- jne' jmi-, sa' dsa- jnee' jne' kyaah'
he- ja-. He- na- koo- jiih- juu' ba' he-
mo-so- hni- hua' dsë- jnän' kih' Dio ta' la'
kih' he- ga' lä' jiih' Jesucristo. ²²Hi- ngaayh'
gyuuh', na'gyay- jwoo' ra-lluuy' kih' Dio. Hi-
lä' jëë- ángele hi- lä' kye- lä' jëë- hi- cha-
be' kih' gyuuh' nuuh' kiyh'.

4

Wa' jmeen' lä' jë- ta' he- ma-hñah- jne'
kih' Dio

¹Lä' ma' kye- Cristo jmi-ngo' lä' koh'
kye' jne', ga' jëëy' wi' kwaan- jnän'. He-
ja- wa' la' koo- nēë' ba' hua' dsë- jnän'
kyaayh'. Wa' heeh' jne' jëë' jne' he- wi'.
Jëeh' jaa- hi- ma-jëë- wi' mo-so- cha-
he- kih' jmee' gyih' dso'kye-. ²He- ja-
ta'kō-jiih' chaay-, mo-so- jmee' gyih' he-
ngii- jmi-ngo' kiyh'. Hnøø' jmeey' lä' tih-
dsë' Dio ba'. ³Ma- lee- ba' lä' koo- te' he-
ma-jmeeh' hnäh' jää', lä' ma-jmeeh- hnäh'
lä' jë- he- la' o'hiih' hi- he- ga' jyoh' he-
ngii- jmi-ngo' kyah' hnäh'. Ga-lä' heeh'
hnäh', ja' kyaah' hih' ga' kuh' hnäh' lä' ma'
cha- jmi' hi- ga-jmeeh' hnäh' juuh- kih'
dio hi- na-laa' kaa- dsa- he- sa' lä' jëë'
Dio go-te-. Ma' jmeeh- hnäh' lä' koh'
jnee- lä' jëë- hi- sa' ma-heeh- kih' Dio.
⁴He- ja- dsa- dsë' dsa- he' na', he- mo-so-
jmeeh- hnäh' kō-jøh' kyaayh' jee' ga-näay'
jmeey- na-ku- na-ngii- he- hliih' ja-. He-
ja- na- hlëëyh- wi' kyah' hnäh'. ⁵Pero
dsa- he- ngëëy' kwaan- kiyh' cha-në' hi-
gya' ma-na'lluuy' llay' ta' kih' lä' jëë- hi-
na-jiih', hi- lä' ja- kih' hi- na-juu'. ⁶Kih'
he- ja-, ga' kwa- dsa- ju'hmeë' kih' hi- ma-
na-juu'. Jëeh', ma-ke- ga' juuy' lä' koo- lle'
kih' dsa- juu' dsa- jmi-gyuu-, pero na-jiih-
jmi-lle' kiyh' jee' ka- Dio.

⁷Ngoo' ya-jäh' laa- jmi-gyuu-. He- ja-
mi-leeh' hnäh' hi- chuuy' hnäh' kō-lla- jiih-
kyaah' Dio. ⁸He- kyeë' ga' kih' jee' lä' jë-
wa' hñaah' hnäh' øøh' hnäh'. Jëeh', kyaah'
he- hnää' jne' øøh' jne', dsa-jne' jwë' kih'
cha-miih- dso'kye-. ⁹Lä' kaa- tuh-hoh'
hnäh', heeh' øøh' jne' hi- dsa-nää' cha'neh'
kyah' hnäh'. ¹⁰Na-sii- ba' ta' he- la'
kwa- Dio jmeen' mah' jmee' jne' ta' he' kih'
dsa-kyaahn'. Hi- lä' jaa- lä' jaa- jne' hnøø'
mi-ten' kyaah' ta' he- ma-hñah- jne' mah'

jmää' jnän' he- llu' dsē' Dio kyaah' jne'. Ja koo- nēē' he- llu' he- kwēēyh- dsa- kyaay'.¹¹ Cher'mah' hī- hlēēh- dsa-, wa' hlēēyh' lā'koo- jaa- hī- ngēē- juu' kih' Dio ba'. Cher'mah' hī- kwa- be' kih' dsa-, wa' kway' kyaah' be' kih' Dio. Lā'ja- lā'jē- he- jmee- jne', hnō' jmeen' kyaah' be' kih' Dio mah' jmee' dsa- juuh- kiyh' ta' lā' kih' Jesucristo. Lā'ja- jmāān' jōh' Dio jnän' hī- cha- be' kih' ga- lā'jē- joh' jmi' cha-. Wa' la' lā'ja-.

Jēē' jne' wi' kih' he- laa' jne' kyaah' Cristo

¹² Jōhn' hī- hnaan-, wa'ra- ga- ngēēh- hnāh' cha- miih- he- wi', ta- jmee- dsaa- hoh' hnāh'. Ta' wa' laah' hnāh': "Sa- cha- he- kih' jēēn' koo- na- jiih' he- wi'." Jēēh' he- na-, mi- jnāā- chē- lā- ma- dsoo' ja- ba' hoh' hnāh'.¹³ Wa' chaah- hnāh' llu' ba', jēēh' lā'kye- hnāh' ma- jēēh- hnāh' he- wi' kō- jōh' kyaah' Cristo. Mah' lā'ja- lā'chaah- hnāh' llu' jwēte- wa'ra- ga- tē' jee' lā'jnāy' ha- koh' jōh' laay'.¹⁴ Llu' la' kyah' hnāh' cher'mah' hlēēh- dsa- wi' kyah' hnāh' kwaat- kih' Cristo. Jēēh' jmi- lle' kih' Dio he- jnaah' jwēte, cheh' tāā' kyaah' hnāh'. Dsoo' ba' mi- k- wah' dsa- jmi- lle' kih' Dio pero hnāh' jmeeh- hnāh' juuh- kiyh'.¹⁵ Pero jy- oh' juu' ba' ja- cher'mah' jēēh' hnāh' he- wi' kih' he- ma- jngēēh- hnāh' dsa-, o cher'mah' ma- hiih' hnāh' kih' dsa-, cher'mah' ma- jmeeh- hnāh' he- hliih', cher'mah' ma- taah' hnāh' jee' sa- ga- tēēh' hnāh'.¹⁶ Pero cher'mah' jēēh' hnāh' he- wi' kih' he- laah' hnāh' dsa- kyaah' Cristo sa- la' o- hih-. Kwa- hnāh' ti'hmaah' kih' Dio ba' kih' he- jēēh' hnāh' he- wi'.

¹⁷ Ma- dsēē' jmi' he- ngiih' Dio kwaat- kih' dsa- kyaay'. Cher'mah' ma- lōō' ngiiyh- kwaat- jnän', ha- ga' koh' sa- jmeey' kih' hī- sa- ma- heeh- ju- hmēē' kiyh'.¹⁸ Cher'mah' he- lii' ba' dsa- lāā' hī- lluu', ha- ba' lā' le' kih' hī- sa- ma- heeh- juu' kih' Dio hī- tāāh' jmee- wa' la' cha- la-.¹⁹ He- ja- ma- jēē' jne' he- wi' lā- hnōō' Dio, ma- nōō' jne' jmeen' he- llu' jmāh' ba' hī- wa' tōōhn' goo- Dio lā'jē- he- chaā- jne'. Jēēh' hī- he' ga- jmāā' jne' hī- mi- te' bih' juu' kiyh'.

5

Nuuh- kih' dsa- hī- kye- nē'
¹ Na' hlēēhn' lā'jēē- hnāh' dsa- gyuuh' kyaah' gwah' lā'kaa- jee' tāāh' hnāh'. Jēē' da', koo- ba' la' ta' kin- kyaah' ta' he- jmeeh- hnāh'. Hī- jmeen' juu' dsoo' kih' he- wi' he- ga- ngēē' Cristo, hī- lā'ja- tēēhn' ya- jwi' kiyh' he- na' ga' lā'jnā'. He- ja- chuun' kyaah' hnāh'.² Hāā' hnāh' lā'jēē- dsa- kyaah' Dio hī- nōō' goo- hnāh'. Jmee' hnāh' ta' lā'koh' lla- hoh' hnāh' ba', ja' kyaah' he- wi', ni- ja' kih' he- heē' hoh' hnāh' kuu', hī- jmee' hnāh' lā'kaa- tuh- hoh' hnāh'.³ Ta' wa' hnooh- hnāh' he- jmee' dsa- hī- hāāh- hnāh' ta' he' kyah' hnāh'. Jmee' da' hnāh' ta' he' kih' dsa- jāā', mah' lā'kyuuhyh- jmeey' ja- ba' lā'koo- jmeeh- hnāh'.⁴ Mah' lā'ja-, wa'ra- jah' hī- laa' to- nē' kih' jee' lā'jēē- jne' hī- hā' goo- ta' la-, hñah' jne' koo- coron he- jnaah' jwēte he- sa- heē' jih' koh'.

⁵ Ja- ba' lā'ja- hnāh' chih- kwaā-, wa' nuuh' hnāh' kih' dsa- gyuuh'. Hī- jmee' hnāh' hwaah' hnāh' kyaah' dsa- kyaah' hnāh'. Jēēh':
Dio jne- jwē' kih' hī- jmāā- hñii' kaah', pero llu' dsēy' kyaah' hī- jmāā- hñii' hwaā'.⁶ He- ja- jwēēhn- hnāh', jmāā' hnāh' hñaa' hwaah' kyaah' Dio hī- cha- cha- miih- be' kih' mah' jmāāy' hnāh' kaah' wa'ra- ga- d- sēē' jmi' ja-.⁷ Tōōh' hnāh' goo- Dio lā'jē- huūdsē- he- chaā- hnāh', jēēh' hñii' bih' hāāy- hnāh'.

⁸ Leeh' hnāh', mi- jnōō' hnāh' mi- nēh'. Jēēh' hī- sa- llū' hñaa- dsēy' kyaah' jne'. Tāā' sa- jāāy' ngēy-, hnaayh- hī- saayh'. Laay' lā'koh' jāā- hyah- hāā' jee' hnooyh- he- kuyh'.⁹ He- ja- go- taah' hnāh' koo- hweh- kyaah' he- ma- dsoo' hoh' hnāh', lā'ja- ta- kwa- hnāh' jwē' kaayh' hnāh'. Ma- nēh' ba' hnāh', ja- ba' lā'na- dsa- ngēē- lā'jēē- jōh' jne' hī- tāāh' lā'kaa- jmi- gyuu'.

¹⁰ He' ba' Dio hī- kwa- lā'jē- he- llu' jnän' ga- tēēyh' jne' ta- la' kih' Jesucristo mah' tēēh' jne' ya- jwi' kiyh' he- sa- llaa' jih' koh'. Hī- ma- ngēē' ma- jēē' jne' he- wi' miih- jmi', Dio jmāā' jne' lluu' go- te-, jmeey' jā' jne' koo- hweh-, hī- jmeey' lā'cha- be' jnän', mah' mo- so- cha- ga- he- le' jnän'.

¹¹ Lă⁺ja⁻ wa' jmaän' Dio jnän` jøøh' hī⁻ cha⁻
be' kih' lă⁺jē⁺ joh' jmi⁺ cha⁻. Wa' la' lă⁺ja⁻.

Ga⁺jmeē' Pee' Dio kih' dsa⁻ jee' ga⁺dsaa'
juu' la⁻

¹² Ma⁻sīn' miih⁻ juu' la⁻ kyaah' Silvano
hī⁻ laa⁺ jaa⁻ øøh' jne' hī⁻ mi⁻ te' juu' kih'.
Ma⁻kwan' miih⁻ nuuh' la⁻ kyah' hnäh' hī⁺
jmeen⁺ dsoo', he⁻ la⁻ ja⁻, he⁻ la' kwa⁺ Dio.
He⁻ja⁻ go⁻taah' hnäh' koo⁻ hweh⁻ kyaah'
he⁻ja⁻.

¹³ Øøh' jne' hī⁻ tääh' jwii⁻ Babilonia hī⁻
na⁻lleeh' ko⁻jøh' kyaah' hnäh', jmeey⁺ Dio
kyah' hnäh', lă⁺ja⁻ Marco gyuu⁻ kyaan⁺
ka⁻läh'. ¹⁴ Jmee' hnäh' Dio kih' dsa⁻ kyaah'
hnäh' hī⁺ ja⁻ chuh⁻ hnäh' kiyh' lă⁺llu' he⁻
hnaah⁺ hnäh'.

Wa' hii' tiī' kih' lă⁺jē⁺ hnäh' hī⁻ laa⁺ koo⁻
ba' kyaah' Cristo. Wa' la' lă⁺ja⁻.

2 Pedro

He⁻ la⁻ jee' ga⁻tē to' je⁻ he⁻ ga⁻si' Pee'

Ga⁻si' Pee' kih' dsa⁻gooy'

¹Jnā' Simón Pee' jmeen⁻ ta' kih' Jesucristo laan⁻ apóstol kyaay', siin⁻ kyah⁻ hnāh' hī⁻ ma⁻ dsoo' dsē⁻ ko⁻ jōh' kyaah' jnā'. Peer⁻ jnaah⁻ la' jnān⁻ he⁻ ma⁻ dsoo' dsē⁻ jne' ta⁻ la⁻ kih' he⁻ lluu⁻ Jesucristo hī⁻ lāā⁻ jne'. Hī⁻ he⁻ he⁻ Dio jnān⁻. ²Ta⁻ la⁻ kih' he⁻ kyuuh⁻ hnāh' Dio hī⁻ kyuuh⁻ hnāh' Jesucristo Dsa⁻ jōōh' jnān⁻, wa' mi⁻ jāā⁻ Dio hnāh' cha⁻ miih⁻ hī⁻ wa' jmeey' hii' tii' kyah' hnāh'.

Ha⁻ lā⁻ jmee' jne' hī⁻ ma⁻ dsoo' dsē⁻ kih' Dio

³Kyaah' be' kih' Dio ba' cha⁻ lā⁻ jē⁻ he⁻ jmee⁻ chaa⁻ jne' mah' jmee' jne' lā⁻ hnōy' hñiyy'. Ga⁻ hnāh' jne' he⁻ la⁻, kyaah' he⁻ ma⁻ kyuu⁻ jnih'. Hī⁻ he⁻ ga⁻ tēēh⁻ jne' ta⁻ la⁻ kih' he⁻ laay⁻ jōōh' hī⁻ liyh⁻ jmeey' he⁻ juh⁻ gaa⁻. ⁴Hī⁻ lā⁻ ja⁻ ga⁻ hnāh' jne' he⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ ga⁻ jāyh⁻ jmeey' jnān⁻. Peer⁻ jnaah⁻ la' jnān⁻ he⁻ ma⁻ kyuu⁻ jne' juu' kiyh'. Jēēh' ta⁻ la⁻ kih' juu' na⁻ ma⁻ tōōh' jne' jee' lee' jne' lā⁻ kōō⁻ lāā⁻ hñiyy' Dio hī⁻ lāāy⁻ jne' kih' he⁻ hliih' he⁻ cha⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻ he⁻ ngii⁻ jmi⁻ ngo⁻ jnān⁻.

⁵He⁻ ja⁻ lā⁻ llū⁻ he⁻ ma⁻ dsoo' hoh' hnāh', kwa⁻ hnāh' be' jmee' hnāh' lā⁻ kōō⁻ lle⁻ kih' ba'. Hī⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ he⁻ jmeeh⁻ hnāh' lā⁻ lle⁻ kih', hnōō⁻ lā⁻ kyuu⁻ hnāh' cha⁻ ga⁻ miih⁻. ⁶Hī⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ he⁻ kyuuh⁻ hnāh', hnōō⁻ hāāh' hnāh' hñaa⁻h'. Hī⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ he⁻ hāāh' hnāh' hñaa⁻h', hnōō⁻ jōh⁻ hoh' hnāh'. Hī⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ he⁻ jōh⁻ hoh' hnāh', hnōō⁻ hñaa⁻h' hnāh' Dio. ⁷Hī⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ he⁻ hñaa⁻h' hnāh' Dio, hnōō⁻ jmeeh⁻ hnāh' he⁻ llū⁻ kih' dsa⁻ kyaah' hnāh'. Hī⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ he⁻ ja⁻, hnōō⁻ hñaa⁻h' dsa⁻ kyaah' ba'. ⁸Cher⁻ mah' jmeeh⁻ hnāh' lā⁻ jē⁻ he⁻ ja⁻, hī⁻ ngoo⁻ ba' jmeeh⁻ hnāh' cha⁻ ga⁻ miih⁻ lā⁻ ja⁻, ma⁻ ja⁻ ba' lā⁻ jnā⁻ ta' kyah' hnāh'. Hī⁻ ja⁻ kōō⁻ jawah⁻ hnāh': "Kyuu⁻ ba' jnāāh' Jesucristo Dsa⁻ jōōh' jnān⁻." ⁹Pero hī⁻ sa⁻ jmee⁻ lā⁻ ja⁻, sa⁻ jnā⁻ kiyh', laay⁻ lā⁻ kōō⁻ jaa⁻ hī⁻ tūu⁻.

Ma⁻ gaa⁻ dsēy⁻ ha⁻ lā⁻ ga⁻ che⁻ lā⁻ jē⁻ he⁻ hliih⁻ he⁻ ga⁻ jmeey' jāā⁻.

¹⁰Lā⁻ ja⁻ øōhn⁻, mi⁻ jnāā⁻ ' hnāh' he⁻ na⁻ llee⁻h' hnāh' hī⁻ mi⁻ jnāā⁻ ' hnāh' he⁻ laah⁻ hnāh' hī⁻ ga⁻ tēēh⁻ Dio. Cher⁻ mah' jmeeh⁻ hnāh' lā⁻ jē⁻ he⁻ ja⁻, sa⁻ tāh⁻ hnāh' jih⁻ kōh⁻, ¹¹hī⁻ ni⁻ kōō⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ ha⁻ kyah⁻ hnāh', na⁻ na⁻ ba⁻ jwē⁻ kyah⁻ hnāh' go⁻ taah⁻ hnāh' tāā⁻ ya⁻ jwi⁻ kih' Jesucristo, Dsa⁻ jōōh' jnān⁻ hī⁻ lāā⁻ jne'.

¹²He⁻ ja⁻ ngoo⁻ ba' jnā⁻ mi⁻ dsoohn⁻ hoh' hnāh' kih' juu' la⁻ ma⁻ ke⁻ ma⁻ kyuu⁻ hnāh' hī⁻ tāāh⁻ hnāh' kōō⁻ hweh⁻ kyaah⁻ ju⁻ dsoo⁻ la⁻. ¹³Pero llū⁻ ga⁻ laan⁻ he⁻ kwan⁻ nuuh⁻ la⁻ kyah⁻ hnāh' ta⁻ kō⁻ jiih⁻ chaan⁻. ¹⁴Jēēh', ma⁻ ba' jnā⁻, chah⁻ ba' ya⁻ hēēn⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻, lā⁻ ja⁻ ga⁻ mi⁻ jnāā⁻ Jesucristo kin⁻. ¹⁵He⁻ ja⁻ kwan⁻ be' lā⁻ jiih⁻ ' jee' le⁻, hlēēh⁻ hnāh' juu' la⁻ mah⁻ lā⁻ d⁻ sooh⁻ hoh' hnāh' ga⁻ ma⁻ juun⁻.

Ga⁻ jēē⁻ Pee' ha⁻ kōh⁻ sa⁻ juuh⁻ be' he⁻ ga⁻ mi⁻ jnāā⁻ Cristo

¹⁶Lā⁻ ma⁻ ga⁻ kwa⁻ jnāāh⁻ juu' kyah⁻ hnāh' sa⁻ ga⁻ hlēēh⁻ juu' ta⁻ jmah⁻ he⁻ gwa⁻ kyaah' may⁻. Ga⁻ jmee⁻ jnāāh⁻ dsoo⁻ ha⁻ lā⁻ lā⁻ jnā⁻ be' kih' Jesucristo Dsa⁻ jōōh' jnān⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ jāyh⁻. Jēēh' kyaah' mi⁻ nē⁻ jnāāh⁻ ga⁻ jēē⁻ jnāāh⁻ kōō⁻ hā⁻, ha⁻ lā⁻ tō⁻ jlēē⁻ ga⁻ jmāāy⁻ hñiyy'. ¹⁷Ga⁻ jēē⁻ jnāāh⁻ ga⁻ jmāā⁻ Dio jōōyh⁻ hī⁻ ga⁻ jmeey' juuh⁻ kiyh'. Jee⁻ ja⁻ ga⁻ nuu⁻ jnāāh⁻ ha⁻ lā⁻ na⁻ hñaa⁻h' ga⁻ hlēēh⁻ Dio kiyh', ga⁻ jāyh⁻: "Hī⁻ la⁻ na⁻ gyuu⁻ kyaan⁻ hī⁻ hñaan⁻, peer⁻ chaan⁻ llū⁻ kyaayh⁻." ¹⁸He⁻ ba' jnāāh⁻ ga⁻ nuu⁻ jnāāh⁻ he⁻ ga⁻ hlēēh⁻ gyuu⁻h' ba' ja⁻, lā⁻ ma⁻ tōōh⁻ jnāāh⁻ kō⁻ jōh⁻ kyaah' Jesús gyuu⁻h' moh⁻ he⁻ na⁻ jngi⁻ ja⁻.

¹⁹He⁻ ja⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ heeh⁻ jnāāh⁻ juu' ' kih' hī⁻ ma⁻ ngēē⁻ juu' kih' Dio llo⁻ joo⁻. Hī⁻ cher⁻ mah' jmeeh⁻ hnāh' he⁻ kih' juu' ' ja⁻, jmeeh⁻ ba' hnāh' llū⁻. Juu' ja⁻ la⁻ lā⁻ kōō⁻ wa⁻ je⁻ he⁻ kwa⁻ jmēē⁻ jee⁻ na⁻ hōō⁻, he⁻ na⁻ hih⁻ lā⁻ jiih⁻ jnā⁻, lā⁻ jiih⁻ hñaa⁻ nuu⁻ hōō⁻ chooy⁻ wa⁻ je⁻ lā⁻ ga⁻ tē⁻ neh⁻ tuh⁻ hoh⁻ hnāh'. ²⁰Kih' jee⁻ lā⁻ jē⁻ he⁻ jawah⁻ la⁻ hnoon⁻ tāh⁻ hoh' hnāh' kih' he⁻ la⁻. Ni⁻ jaa⁻ sa⁻ lā⁻ kēh⁻ jmi⁻ kih' hñiyy' he⁻ jiiy⁻ juu' ' he⁻ ga⁻ si⁻ lā⁻ jēē⁻ hī⁻ ma⁻ ngēē⁻ juu' kih' Dio. ²¹Jēēh' ni⁻ jaa⁻ hī⁻ ma⁻ ngēē⁻ juu' kih'

Dio, sa⁺ ga⁺hlēēh⁺ lā⁺koo⁺ la⁺ huu⁺dsē⁺ kih⁺ hñiyy⁺. Ga⁺hlēēyh⁺ lā⁺koo⁺ la⁺ huu⁺dsē⁺ kih⁺ Dio ba⁺, ta⁺la⁺ kih⁺ jmi⁺lle⁺ Na⁺jngi⁺hi⁺ ma⁺ jøø⁺ kiyh⁺.

2

Dsa⁺ hi⁺ kwa⁺ juu⁺ ta⁺juu⁺
(Judas 4-13)

¹ Ma⁺ chaa⁺ ba⁺ dsa⁺ llo⁺joo⁺ hi⁺ ma⁺ jah⁺ ngēēy⁺ juu⁺ kih⁺ Dio jee⁺ kih⁺ dsa⁺ ma⁺ gyuh⁺ jnān⁺ pero juu⁺ kih⁺ dsa⁺ he⁺ ma⁺ la⁺ juu⁺ ta⁺juu⁺ ba⁺. Hi⁺ ja⁺ ba⁺ lā⁺ja⁺ hwēē⁺ ta⁺jwoh⁺ hi⁺ kwa⁺ juu⁺ ta⁺juu⁺ jee⁺ kyah⁺ hnāh⁺ na⁺. Jwē⁺ na⁺hmāā⁺ ba⁺ mi⁺gaay⁺ hnāh⁺, hi⁺ heey⁺ hnāh⁺ kyaah⁺ he⁺ mi⁺siyy⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, lā⁺jiih⁺ jmāāy⁺ ta⁺ koo⁺ Dsa⁺jøøh⁺ jnān⁺ hi⁺ ga⁺lāāy⁺. He⁺ jmeey⁺ lā⁺ja⁺, ngiyy⁺ jā⁺ na⁺ ba⁺ koh⁺ dso⁺jwi⁺ nē⁺ kiyh⁺. ² Jwēē⁺ dsa⁺ jmeē⁺ kō⁺jōh⁺ kyaayh⁺ kyaah⁺ jwē⁺ hliih⁺ kiyh⁺. Hi⁺ kwaat⁺ kih⁺ dsa⁺ he⁺, mi⁺kwa⁺h⁺ dsa⁺ kih⁺ ju⁺dsoo⁺. ³ Kih⁺ he⁺ heē⁺ dsēy⁺ kuu⁺, saayh⁺ hnāh⁺ kyaah⁺ juu⁺ he⁺ gwa⁺ tuh⁺ dsēy⁺ hñiyy⁺. Kō⁺ja⁺ ma⁺ na⁺ heē⁺ ba⁺ dsa⁺ he⁺ llo⁺joo⁺. Mo⁺so⁺ cha⁺ jee⁺ mo⁺ lāāy⁺.

⁴ Lā⁺ja⁺ lā⁺jēē⁺ ángele hi⁺ ga⁺jmeē⁺ he⁺ hliih⁺, sa⁺ ga⁺lā⁺jōh⁺ dsē⁺ Dio kyaayh⁺, ga⁺jwāāy⁺ cha⁺je⁺, ga⁺hñuuy⁺ jee⁺ na⁺hoo⁺ jee⁺ sa⁺ jnā⁺ sa⁺ nuuh⁺. Jee⁺ ja⁺ tāāyh⁺ lā⁺jiih⁺ dsēē⁺ jmi⁺ he⁺ llay⁺ ta⁺ kiyh⁺. ⁵ Hi⁺ lā⁺ja⁺ kih⁺ dsa⁺ jmi⁺gyuu⁺ hi⁺ ma⁺ chaa⁺ llo⁺joo⁺, sa⁺ ga⁺kooy⁺ dsēy⁺ kiyh⁺, ga⁺jngēēyh⁺ hi⁺ hñaa⁺ dsē⁺ he⁺ kyaah⁺ jmi⁺. Jii⁺ ja⁺ ga⁺lāā⁺ ma⁺ la⁺ Noé ba⁺ kyaah⁺ gyeē⁺ hi⁺ ma⁺ chaa⁺ kiyh⁺. Hi⁺ he⁺ ga⁺kwa⁺ juu⁺ ha⁺ lā⁺ dsa⁺ taah⁺ dsa⁺ kyaah⁺ he⁺ llu⁺ jmah⁺. ⁶ Hi⁺ lā⁺ja⁺ ga⁺heē⁺ Dio jwii⁺ Sodoma kyaah⁺ Gomorra, ga⁺jēēy⁺ lā⁺jiih⁺ ga⁺lii⁺ ta⁺jwa⁺. Lā⁺ja⁺ ga⁺la⁺ mah⁺ lā⁺ne⁺ dsa⁺ hi⁺ chaa⁺ na⁺ ha⁺ lā⁺ le⁺ kih⁺ hi⁺ sa⁺ gah⁺ Dio. ⁷ Jaa⁺ Lot ba⁺ ga⁺lāāy⁺, hi⁺ ma⁺ lāā⁺ jaa⁺ dsa⁺ lluu⁺. Peer⁺ ma⁺ meeh⁺ dsēy⁺ ma⁺ jēēy⁺ ha⁺ lā⁺ ma⁺ tāāh⁺ dsa⁺ hlēēh⁺ he⁺ jmeey⁺ lā⁺jē⁺ he⁺ la⁺ o⁺hih⁺. ⁸ Hih⁺ dsa⁺ nuuh⁺ lluu⁺ he⁺, lā⁺koo⁺ ma⁺ gyay⁺ koo⁺ jmi⁺, koo⁺ jmi⁺ kyaah⁺ dsa⁺ hlēēh⁺ he⁺, ma⁺ jii⁺ lā⁺ ga⁺tē⁺ neh⁺ tuh⁺ dsēy⁺, lā⁺ ma⁺ nuuy⁺ hi⁺ ma⁺ jēēy⁺ he⁺ ma⁺ jmeē⁺ dsa⁺ he⁺ wa⁺ la⁺ cha⁺ la⁺. ⁹ He⁺ ja⁺ ma⁺ nē⁺ ba⁺ jne⁺, Dio lih⁺ lāā⁺ lā⁺jēē⁺ hi⁺ hnaayh⁺ ma⁺ jēēy⁺ wi⁺, hi⁺ hi⁺ hñaa⁺ dsē⁺ he⁺, lā⁺

ma⁺ tāāh⁺ ja⁺ ba⁺, lā⁺jiih⁺ lloo⁺ jmi⁺ lla⁺ Dio ta⁺ kiyh⁺ mah⁺ heeyh⁺ wi⁺.

¹⁰ Hi⁺ cha⁺ ga⁺miih⁺ wi⁺ cheē⁺ Dio kih⁺ hi⁺ ga⁺nāā⁺ lā⁺ hnøø⁺ jmi⁺ ngo⁺ kih⁺, hi⁺ ga⁺nāā⁺ hnøoh⁺ he⁺ ga⁺ jyoh⁺ he⁺ heē⁺ dsēy⁺, sa⁺ hnøoy⁺ jmeey⁺ lā⁺koo⁺ la⁺ mada⁺ kih⁺ Dio, ni⁺ miih⁺ sa⁺ goyh⁺, jmāāy⁺ hñiyy⁺ jøøh⁺, hi⁺ sa⁺ goyh⁺ hlēēyh⁺ wi⁺ kih⁺ hi⁺ kaah⁺ hi⁺ tāāh⁺ gyuu⁺, bee⁺ ga⁺ lā⁺koh⁺ ga⁺ jmi⁺lle⁺ hlēēh⁺ he⁺, pero ni⁺ lā⁺ja⁺ sa⁺ tuu⁺ dsēy⁺ jwāy⁺ dso⁺jwi⁺ nē⁺ kih⁺ hi⁺ hlēēh⁺ he⁺ cha⁺ne⁺ Dio.

¹² Pero dsa⁺ hñaa⁺ dsē⁺ he⁺, hlēēyh⁺ wi⁺ kih⁺ lā⁺jē⁺ he⁺ sa⁺ ngēēy⁺, jmeey⁺ lā⁺koo⁺ jah⁺ nuu⁺ hi⁺ ma⁺ na⁺ jāā⁺ jngēēh⁺ dsa⁺. Lā⁺ja⁺ le⁺ kih⁺ dsa⁺ he⁺, lā⁺koo⁺ jah⁺ ba⁺ heey⁺ go⁺te⁺. ¹³ Jee⁺ ja⁺ hyoyh⁺ jneey⁺ lā⁺koo⁺ te⁺ ta⁺ hliih⁺ he⁺ ma⁺ jmeey⁺. Chaa⁺ llū⁺ jwērtē lāāy⁺, jmeey⁺ lā⁺jē⁺ he⁺ tih⁺ dsēy⁺ hñiyy⁺. Peer⁺ hlēēh⁺ dsa⁺ he⁺, dsa⁺ taayh⁺ lā⁺kye⁺ jee⁺ jmeeh⁺ hnāh⁺ jmi⁺, kuyh⁺ kō⁺jōh⁺ kyaah⁺ hnāh⁺, hnøoh⁺ gyih⁺ ma⁺ la⁺ he⁺ heē⁺ dsēy⁺.

¹⁴ Sa⁺ le⁺ jēēy⁺ jāā⁺ dsa⁺ mē⁺, ma⁺ ra⁺ he⁺ heē⁺ ba⁺ dsēy⁺. Sa⁺ dsa⁺ lā⁺dsēh⁺ dsēy⁺ jmeey⁺ he⁺ hliih⁺. Mi⁺gaay⁺ dsa⁺ kyaah⁺ hnāh⁺ hi⁺ sa⁺ cha⁺ be⁺ kih⁺. Peer⁺ hñuuy⁺ ha⁺ lā⁺ jee⁺ liyh⁺ lā⁺jē⁺ he⁺ heē⁺ dsēy⁺, jēēh⁺ ma⁺ hāāy⁺ kyaah⁺ dso⁺jwi⁺. ¹⁵ Ma⁺ jmeey⁺ ta⁺ koo⁺ kih⁺ jwē⁺ llū⁺, ma⁺ kayh⁺ jwē⁺. Ga⁺ nāāy⁺ jmeey⁺ lā⁺koo⁺ ga⁺ jmeē⁺ Balaam, joo⁺ Beor hi⁺ ga⁺ hnøoh⁺ ha⁺ lā⁺ ma⁺ lā⁺ chay⁺ kuu⁺ kyaah⁺ he⁺ hliih⁺ he⁺ ma⁺ jmeey⁺. ¹⁶ Pero burra hi⁺ ma⁺ dsēē⁺ Balaam he⁺ ga⁺hlēēh⁺ lā⁺koo⁺ jāā⁺ dsa⁺. Ga⁺ juuyh⁺ kih⁺, kih⁺ he⁺ ma⁺ jmeey⁺ huu⁺dsē⁺ hliih⁺ ja⁺, mah⁺ sa⁺ ma⁺ dsooy⁺ ta⁺ cha⁺ne⁺ kyaah⁺ huu⁺dsē⁺ ngaah⁺ kiyh⁺.

¹⁷ Lā⁺jēē⁺ dsa⁺ hñaa⁺ dsē⁺ he⁺, lāā⁺ lā⁺koo⁺ jmi⁺ too⁺ he⁺ sa⁺ haa⁺ jmi⁺, hi⁺ lāāy⁺ lā⁺koo⁺ jni⁺ he⁺ go⁺ kye⁺ llē⁺ wa⁺ ha⁺ cha⁺ ha⁺. Ma⁺ na⁺ heey⁺ go⁺te⁺. Ma⁺ la⁺ juu⁺ dsa⁺ nāāy⁺ jee⁺ na⁺hoo⁺ lāh⁺ lā⁺jē⁺ joh⁺ jmi⁺ cha⁺. ¹⁸ Hlēēyh⁺ juu⁺ kaah⁺ jmah⁺ he⁺ sa⁺ tøøhn⁺ ta⁺, hi⁺ kyaah⁺ lā⁺jē⁺ he⁺ ngi⁺ jmi⁺ ngo⁺ ja⁺, mi⁺gaay⁺ øøh⁺ jne⁺ hi⁺ hmēē⁺ ma⁺ lāā⁺ kih⁺ he⁺ hliih⁺. ¹⁹ Hi⁺ he⁺ jāh⁺ lā⁺la⁺: “Ma⁺ na⁺ lāā⁺ ba⁺ jne⁺. He⁺ ja⁺ cha⁺ jwē⁺ jnān⁺ jmeen⁺ lā⁺jē⁺ he⁺ lla⁺ dsē⁺ jne⁺.”

Pero ni¹ sa² ñey³ he⁴ sa⁵ na⁶ laay⁷. Na⁸-h-
nëy⁹ jmeey¹⁰ he¹¹ hliih¹² jmah¹³ ba¹⁴. Jëeh¹⁵,
cher¹⁶ mah¹⁷ ga¹⁸ tah¹⁹ dsa²⁰ kyaah²¹ wa²² he²³ cha²⁴
he²⁵ he²⁶ jøø²⁷ kiyh²⁸, ma²⁹ laay³⁰ kyaah³¹ he³² ja³³.
²⁰ Cher³⁴ mah³⁵ ga³⁶ laa³⁷ jaa³⁸ dsa³⁹ kih⁴⁰ he⁴¹ hliih⁴²
he⁴³ cha⁴⁴ jmi⁴⁵ gyuu⁴⁶ la⁴⁷, ta⁴⁸ la⁴⁹ kih⁵⁰ he⁵¹
ga⁵² la⁵³ kyuu⁵⁴ Dsa⁵⁵ jøøh⁵⁶ jnän⁵⁷ hi⁵⁸ lää⁵⁹ jne⁶⁰,
hi⁶¹ cher⁶² mah⁶³ ga⁶⁴ jee⁶⁵ yh⁶⁶ ka⁶⁷ läh⁶⁸ ta⁶⁹ ka⁷⁰ lu-
uy⁷¹, hi⁷² ga⁷³ lih⁷⁴ he⁷⁵ hliih⁷⁶ ja⁷⁷ kiyh⁷⁸, cha⁷⁹-
ga⁸⁰ miih⁸¹ lä⁸² hlëë⁸³ yh⁸⁴, lä⁸⁵ koo⁸⁶ ma⁸⁷ laay⁸⁸ jää⁸⁹.
²¹ Llu⁹⁰ ga⁹¹ la⁹² kih⁹³ dsa⁹⁴ he⁹⁵ wa⁹⁶ ra⁹⁷ jäh⁹⁸ kih⁹⁹
sa¹⁰⁰ ga¹⁰¹ la¹⁰² kyuu¹⁰³ yh¹⁰⁴ go¹⁰⁵ te¹⁰⁶ jwë¹⁰⁷ llu¹⁰⁸. Jwi¹⁰⁹ y¹¹⁰,
kih¹¹¹ he¹¹² ga¹¹³ la¹¹⁴ kyuu¹¹⁵ yh¹¹⁶ ba¹¹⁷ mah¹¹⁸ ga¹¹⁹ jmeey¹²⁰
ta¹²¹ koo¹²² mada¹²³ he¹²⁴ na¹²⁵ jngü¹²⁶ he¹²⁷ ga¹²⁸ hyoyh¹²⁹
kih¹³⁰ Dio¹³¹. ²² He¹³² lä¹³³ ja¹³⁴, jeeh¹³⁵ kwee¹³⁶ lä¹³⁷ koo¹³⁸-
dsoo¹³⁹ juu¹⁴⁰ he¹⁴¹ hlëëh¹⁴² dsa¹⁴³: “Sa¹⁴⁴ dsii¹⁴⁵ hi¹⁴⁶-
ñu¹⁴⁷, koo¹⁴⁸ ka¹⁴⁹ läh¹⁵⁰ kuyh¹⁵¹ tñu¹⁵² kiyh¹⁵³”, hi¹⁵⁴
“cha¹⁵⁵ ñe¹⁵⁶ hi¹⁵⁷ ma¹⁵⁸ na¹⁵⁹ jngëë¹⁶⁰, koo¹⁶¹ ka¹⁶² läh¹⁶³
looyh¹⁶⁴ jmi¹⁶⁵ jii¹⁶⁶.”

3

Lloo¹ koo² jmi³ jäh⁴ Jesús ka⁵ läh⁶

¹ Peer⁷ hnaan⁸ hnäh⁹ øøhn¹⁰, jee¹¹ la¹²-
ma¹³ tē¹⁴ to¹⁵ mo¹⁶ je¹⁷ he¹⁸ siin¹⁹ kyah²⁰ hnäh²¹.
Lä²² to²³ na²⁴ hlëëh²⁵ koo²⁶ ba²⁷ juu²⁸, hlëëhn²⁹
hnäh³⁰ mah³¹ kah³² hnäh³³ koo³⁴ nēë³⁵ ba³⁶ huu³⁷ d-
sē³⁸. ² Hnoon³⁹ lä⁴⁰ dsooh⁴¹ hoh⁴² hnäh⁴³ kih⁴⁴
lä⁴⁵ jē⁴⁶ he⁴⁷ ga⁴⁸ si⁴⁹ hi⁵⁰ na⁵¹ jngëë⁵² hi⁵³ ma⁵⁴
ngëë⁵⁵ juu⁵⁶ kih⁵⁷ Dio⁵⁸ llo⁵⁹ joo⁶⁰. Hi⁶¹ hnoon⁶²
lä⁶³ dsooh⁶⁴ hoh⁶⁵ hnäh⁶⁶ mada⁶⁷ kih⁶⁸ Dsa⁶⁹ jøøh⁷⁰
jnän⁷¹ hi⁷² lää⁷³ jne⁷⁴. Jëeh⁷⁵ jnääh⁷⁶ hi⁷⁷ laa⁷⁸
apóstole, kwa⁷⁹ jnääh⁸⁰ juu⁸¹ kiyh⁸² jee⁸³ kyah⁸⁴
hnäh⁸⁵.

³ Wa⁸⁶ lä⁸⁷ dsoo⁸⁸ hoh⁸⁹ hnäh⁹⁰ to⁹¹ nē⁹² he⁹³
jwahn⁹⁴ la⁹⁵. Wa⁹⁶ ra⁹⁷ ga⁹⁸ tē⁹⁹ jee¹⁰⁰ llaa¹⁰¹ jmi¹⁰²,
ya¹⁰³ nää¹⁰⁴ dsa¹⁰⁵ hi¹⁰⁶ mi¹⁰⁷ kwah¹⁰⁸ kih¹⁰⁹ lä¹¹⁰ jē¹¹¹ ba¹¹²,
hi¹¹³ joh¹¹⁴ he¹¹⁵ hliih¹¹⁶ sa¹¹⁷ jmeey¹¹⁸ lä¹¹⁹ koo¹²⁰ ngii¹²¹
jmi¹²² ngo¹²³ kiyh¹²⁴. ⁴ Jäyh¹²⁵ lä¹²⁶ la¹²⁷: “¿He¹²⁸ la¹²⁹
sa¹³⁰ ma¹³¹ jah¹³² Cristo¹³³ lä¹³⁴ koo¹³⁵ ga¹³⁶ bääy¹³⁷ hñi-
iy¹³⁸ ma¹³⁹ jäh¹⁴⁰? Lä¹⁴¹ jiih¹⁴² jmi¹⁴³ ga¹⁴⁴ juu¹⁴⁵ dsa¹⁴⁶-
ma¹⁴⁷ gyuh¹⁴⁸ jnän¹⁴⁹, lä¹⁵⁰ ma¹⁵¹ ngoo¹⁵² ja¹⁵³ ba¹⁵⁴ hii¹⁵⁵ ti¹⁵⁶
jmi¹⁵⁷ gyuu¹⁵⁸ lä¹⁵⁹ jiih¹⁶⁰ na¹⁶¹. Sa¹⁶² cha¹⁶³ he¹⁶⁴ ma¹⁶⁵-
na¹⁶⁶ si¹⁶⁷ lä¹⁶⁸ jiih¹⁶⁹ ma¹⁷⁰ ga¹⁷¹ nøø¹⁷² jmi¹⁷³ gyuu¹⁷⁴”, jäh¹⁷⁵
dsa¹⁷⁶ he¹⁷⁷. ⁵ Sa¹⁷⁸ hñøø¹⁷⁹ nuuy¹⁸⁰ ha¹⁸¹ lä¹⁸² ga¹⁸³ nøø¹⁸⁴
jmi¹⁸⁵ gyuu¹⁸⁶. Jëeh¹⁸⁷, kyaah¹⁸⁸ koo¹⁸⁹ ga¹⁹⁰ hlëëh¹⁹¹
ba¹⁹² Dio, ga¹⁹³ la¹⁹⁴ gyuu¹⁹⁵ hwa¹⁹⁶ lä¹⁹⁷ ma¹⁹⁸ to¹⁹⁹ nē²⁰⁰.
Hwa²⁰¹ ya²⁰² hñ²⁰³ neh²⁰⁴ jmi²⁰⁵, hi²⁰⁶ jmi²⁰⁷ ja²⁰⁸ ga²⁰⁹ nøø²¹⁰
lä²¹¹ ku²¹² lä²¹³ jii²¹⁴ kih²¹⁵. ⁶ Ja²¹⁶ ba²¹⁷ kyaah²¹⁸ jmi²¹⁹ ja²²⁰,
ga²²¹ hee²²² Dio jmi²²³ gyuu²²⁴ he²²⁵ ma²²⁶ nøø²²⁷ jää²²⁸,
lä²²⁹ koo²³⁰ ma²³¹ chaa²³² Noé. ⁷ Hi²³³ kyaah²³⁴ he²³⁵

ga²³⁶ hlëëh²³⁷ Dio, ma²³⁸ na²³⁹ la²⁴⁰ juu²⁴¹ koo²⁴² kyaah²⁴³
je²⁴⁴ gyuu²⁴⁵ hwa²⁴⁶ he²⁴⁷ jnä²⁴⁸ na²⁴⁹. Koo²⁵⁰ jøøy²⁵¹
ba²⁵² ha²⁵³ lä²⁵⁴ lloo²⁵⁵ jmi²⁵⁶ jmeey²⁵⁷ jwiz²⁵⁸ mah²⁵⁹
mi²⁶⁰ llaay²⁶¹ lä²⁶² jëë²⁶³ hi²⁶⁴ hñaa²⁶⁵ dsē²⁶⁶, ja²⁶⁷ ga²⁶⁸ heey²⁶⁹
lä²⁷⁰ jē²⁷¹ go²⁷² te²⁷³.

⁸ Pero hnäh²⁷⁴ hi²⁷⁵ hnaan²⁷⁶, ta²⁷⁷ wa²⁷⁸ gaa²⁷⁹ hoh²⁸⁰
hnäh²⁸¹ he²⁸² la²⁸³. Koo²⁸⁴ jmi²⁸⁵ jnä²⁸⁶ jne²⁸⁷, kih²⁸⁸ Dio
la²⁸⁹ koo²⁹⁰ mil²⁹¹ jī²⁹² ñe²⁹³. Hi²⁹⁴ koo²⁹⁵ mil²⁹⁶ jī²⁹⁷ ñe²⁹⁸,
la²⁹⁹ kih³⁰⁰ Dio lä³⁰¹ koo³⁰² koo³⁰³ jmi³⁰⁴ ba³⁰⁵. ⁹ Ja³⁰⁶
he³⁰⁷ dsa³⁰⁸ lä³⁰⁹ hëë³¹⁰ Dio mi³¹¹ tēy³¹² he³¹³ ga³¹⁴ bääy³¹⁵
hñiiy³¹⁶ jmeey³¹⁷, lä³¹⁸ koo³¹⁹ laa³²⁰ ko³²¹ llaa³²² dsa³²³.
He³²⁴ jøh³²⁵ dsēy³²⁶ kyaah³²⁷ jne³²⁸ ba³²⁹ ja³³⁰, sa³³¹ hñøøy³³²
hee³³³ ni³³⁴ jaa³³⁵, he³³⁶ hñøøy³³⁷ lä³³⁸ dsa³³⁹ dsē³⁴⁰
lä³⁴¹ jëë³⁴² ba³⁴³ mah³⁴⁴ ya³⁴⁵ nääy³⁴⁶ ka³⁴⁷ läh³⁴⁸ kih³⁴⁹ Dio.

¹⁰ Wa³⁵⁰ ra³⁵¹ ga³⁵² dsëë³⁵³ jmi³⁵⁴ kih³⁵⁵ Dsa³⁵⁶ jøøh³⁵⁷
jnän³⁵⁸, koo³⁵⁹ jmi³⁶⁰ he³⁶¹ sa³⁶² jøø³⁶³ dsa³⁶⁴ ba³⁶⁵ jäh³⁶⁶,
lä³⁶⁷ koo³⁶⁸ jmee³⁶⁹ jaa³⁷⁰ dsa³⁷¹ hñi³⁷². Jmi³⁷³ ja³⁷⁴, hñi³⁷⁵
goo³⁷⁶ ääh³⁷⁷ go³⁷⁸ te³⁷⁹ gyuu³⁸⁰ jmi³⁸¹ gyuu³⁸², koo³⁸³
kyaah³⁸⁴ je³⁸⁵. Lä³⁸⁶ ja³⁸⁷ koo³⁸⁸ hwa³⁸⁹ la³⁹⁰ kyaah³⁹¹
lä³⁹² jē³⁹³ he³⁹⁴ cha³⁹⁵ nē³⁹⁶ kih³⁹⁷.

¹¹ Kih³⁹⁸ he³⁹⁹ ma⁴⁰⁰ ñe⁴⁰¹ jne⁴⁰² he⁴⁰³ hee⁴⁰⁴ lä⁴⁰⁵ jē⁴⁰⁶
go⁴⁰⁷ te⁴⁰⁸ he⁴⁰⁹ cha⁴¹⁰ gyuu⁴¹¹ hwa⁴¹², he⁴¹³ ja⁴¹⁴ jmee⁴¹⁵
bi⁴¹⁶ dsa⁴¹⁷ toohn⁴¹⁸ na⁴¹⁹ jngëë⁴²⁰ jne⁴²¹ jee⁴²² hnääh⁴²³
Dio. ¹² Hnøø⁴²⁴ dsa⁴²⁵ toohn⁴²⁶ kyaah⁴²⁷ o⁴²⁸ jøh⁴²⁹ dsē⁴³⁰
lä⁴³¹ jiih⁴³² lloo⁴³³ jmi⁴³⁴ ja⁴³⁵. Wa⁴³⁶ kwan⁴³⁷ be⁴³⁸ hñaa⁴³⁹
ta⁴⁴⁰ jnän⁴⁴¹ mah⁴⁴² wa⁴⁴³ lä⁴⁴⁴ te⁴⁴⁵ ga⁴⁴⁶ juh⁴⁴⁷. Jmi⁴⁴⁸ ja⁴⁴⁹
hee⁴⁵⁰ gyuu⁴⁵¹ jmi⁴⁵² gyuu⁴⁵³, koo⁴⁵⁴ kyaah⁴⁵⁵ je⁴⁵⁶. Hi⁴⁵⁷
lä⁴⁵⁸ jē⁴⁵⁹ go⁴⁶⁰ te⁴⁶¹ he⁴⁶² ga⁴⁶³ cha⁴⁶⁴ joo⁴⁶⁵ kyaah⁴⁶⁶ je⁴⁶⁷.
¹³ Pero jne⁴⁶⁸ tøøhn⁴⁶⁹ jøøn⁴⁷⁰ koo⁴⁷¹ gyuu⁴⁷² hwa⁴⁷³
he⁴⁷⁴ hmëë⁴⁷⁵ he⁴⁷⁶ ga⁴⁷⁷ bääh⁴⁷⁸ Dio hñii⁴⁷⁹ kwa⁴⁸⁰. Jee⁴⁸¹
ja⁴⁸² lä⁴⁸³ cha⁴⁸⁴ he⁴⁸⁵ llu⁴⁸⁶ jmah⁴⁸⁷ ba⁴⁸⁸.

¹⁴ He⁴⁸⁹ ja⁴⁹⁰ jwahn⁴⁹¹ øøhn⁴⁹² hi⁴⁹³ hnaan⁴⁹⁴,
ta⁴⁹⁵ ko⁴⁹⁶ jiih⁴⁹⁷ tøøh⁴⁹⁸ jne⁴⁹⁹ jøøn⁵⁰⁰ he⁵⁰¹ lä⁵⁰² te⁵⁰³ he⁵⁰⁴
ja⁵⁰⁵, wa⁵⁰⁶ kwan⁵⁰⁷ be⁵⁰⁸ mah⁵⁰⁹ jee⁵¹⁰ jne⁵¹¹ tøøhn⁵¹²
na⁵¹³ jngëën⁵¹⁴ hi⁵¹⁵ ni⁵¹⁶ miih⁵¹⁷ sa⁵¹⁸ cha⁵¹⁹ he⁵²⁰
na⁵²¹ bääh⁵²² jne⁵²³ hi⁵²⁴ hii⁵²⁵ ti⁵²⁶ jnän⁵²⁷ wa⁵²⁸ ra⁵²⁹ ga⁵³⁰ tē⁵³¹
jee⁵³² jäh⁵³³. ¹⁵ Hnøø⁵³⁴ täh⁵³⁵ dsē⁵³⁶ jne⁵³⁷ kih⁵³⁸ juu⁵³⁹
la⁵⁴⁰. Cher⁵⁴¹ mah⁵⁴² sa⁵⁴³ jäh⁵⁴⁴ chah⁵⁴⁵, he⁵⁴⁶ hñøøy⁵⁴⁷
lääy⁵⁴⁸ lä⁵⁴⁹ jëë⁵⁵⁰ ba⁵⁵¹ ja⁵⁵². Kih⁵⁵³ he⁵⁵⁴ ja⁵⁵⁵ ba⁵⁵⁶ na⁵⁵⁷,
he⁵⁵⁸ jøh⁵⁵⁹ dsē⁵⁶⁰ Dio kyaah⁵⁶¹ jne⁵⁶². Ja⁵⁶³ ba⁵⁶⁴ lä⁵⁶⁵ ja⁵⁶⁶
ga⁵⁶⁷ si⁵⁶⁸ øøh⁵⁶⁹ jne⁵⁷⁰ Paa⁵⁷¹ hi⁵⁷² hnää⁵⁷³ jne⁵⁷⁴ lä⁵⁷⁵ koo⁵⁷⁶
la⁵⁷⁷ huus⁵⁷⁸ dsē⁵⁷⁹ he⁵⁸⁰ ga⁵⁸¹ hyoyh⁵⁸² kih⁵⁸³ Dio. ¹⁶ Lä⁵⁸⁴ jē⁵⁸⁵
mo⁵⁸⁶ je⁵⁸⁷ kiyh⁵⁸⁸ he⁵⁸⁹ ga⁵⁹⁰ siy⁵⁹¹, hlëëy⁵⁹² ja⁵⁹³ ba⁵⁹⁴
lä⁵⁹⁵ koo⁵⁹⁶ hlëëh⁵⁹⁷ jnä⁵⁹⁸ kih⁵⁹⁹ he⁶⁰⁰ la⁶⁰¹. Hi⁶⁰² jee⁶⁰³
llah⁶⁰⁴ na⁶⁰⁵ si⁶⁰⁶ jwëëh⁶⁰⁷ he⁶⁰⁸ sa⁶⁰⁹ lä⁶¹⁰ ngëë⁶¹¹ jne⁶¹².
He⁶¹³ ja⁶¹⁴ ko⁶¹⁵ llaa⁶¹⁶ dsa⁶¹⁷ hi⁶¹⁸ sa⁶¹⁹ ngëë⁶²⁰ hi⁶²¹ sa⁶²²
la⁶²³ koo⁶²⁴ ba⁶²⁵ huus⁶²⁶ dsē⁶²⁷ kih⁶²⁸, mi⁶²⁹ siy⁶³⁰ juu⁶³¹ he⁶³²
ga⁶³³ si⁶³⁴ Paa⁶³⁵. Hi⁶³⁶ lä⁶³⁷ ja⁶³⁸ mi⁶³⁹ siy⁶⁴⁰ ka⁶⁴¹ läh⁶⁴² ta⁶⁴³

jee' jyoh' jee' na-sii- juu' kih' Dio, lä-jwë'
ja- heey- hñiiy' go-te~.

¹⁷ Hnäh' øøhn' hi- hnaan-, ma-ngëë'
ma-nuuh- ba' hnäh' juu' la-, he-ja- hää'
hnäh' hñaa' kih' hi- ta-juu' he' mah' sa'
kah' hnäh' jyoh' jwë' hi- lä-ja- sa- täh'
hnäh', na' he- ma-tääh' hnäh' koo- hweh-.

¹⁸ Wa' lä-kyuuh' hnäh' cha-ga'miih- Jesu-
cristo Dsa-jøøh' jnän' hi- lää- jne'. Lä-ja-
go-nää' ba' hnäh' ta- cha'në' kyaah' he- llu'
he- la' kwa- Jesús. Lä-ja- wa' jmeen' juuh-
kiyh' jmiü' na' hi- lä-ja- ka-läh' lä-jë- joh'
jmiü' cha-. Wa' la' lä-ja-.

2

1 Juan

He- la- to- nē- je- he- ga- sū- Jwaa-

Juu' he- jmee- chaa- jne'

¹ Jee' la- sū- jnaāh' kyah' hnāh' juu' kih' hi- chaa- jāā' ga' kih' jmi- gyuu-. Ga- nuu' jnaāh' juu' he- ga- kway-, kyaah' mī- nē- jnaāh' ga- jēē- jnaāh' kiyh'. Ga- jēē- jnaāh' hi- ga- chu- ga- bēē- jnaāh'. Hi- he- he- laa' juu' hi- jmee- chaa- dsa- he- ja- kwa- jnaāh' juu' kiyh'. ² Hi- na'jiuh' he- ga- lā- jnaāy' lā- ma' jay' jmi- gyuu- la-. ga- jēē- jnaāh', hi- jmee- jnaāh' ju' dsoo' kiyh'. He- ja- hlēēh' jnaāh' hnāh' kih' hi- na'jiuh' tāā'. Hi- he- ma- chaa- kyaah' Tāā' jāā', hi- he- ba' hi- he- ga- lā- jnaāy' jee' kyaā' jnaāh'. ³ Lā- jē- he- ma- jēē- jnaāh' hi- he- ma- nuu' jnaāh', juu' ja- ba- kwa- jnaāh' mah' lā- ja- kyah' hnāh' lā- cha- koo- ba' huūdsē- kyaah' jnaāh', lā- koh' hii' koo- ba' huūdsē- kyaā' jnaāh' kyaah' Dio hi- kyaah' jooy' Jesucristo. ⁴ Lā- jē- he- la- sū- jnaāh' kyah' hnāh' mah' jēē- hoh' hnāh' go- te-.

Dio laa' wa'je-

⁵ He- la- na- juu' he- ma- nuu' jnaāh' kiyh', ja- ba- juu' la- kwa- jnaāh' kyah' hnāh' ka- lāh'. Dio he- hi- laa' wa'je-, ni- miih- he- hliih' sa- cha- kiyh'. ⁶ Cher' mah' jāh' jne', hii' koo- ba' huūdsē- jnān' kyaah' jnih' mah' jmee- ga' jne' he- hliih', he- ta- juu' ba' jne' ja-, jēēh' sa- mi- te- jne' lā- koo- lle- ju' dsoo'. ⁷ Pero cher' mah' mi- te- jne' lā- koo- lle- kih' hi- hāā' jee' wa'je-, ja- ba- lā- koo- hāā' hñii' Dio jee' wa'je-, he- ja- ba' dsoo' hii' koo- ba' huūdsē- jnān' kyaah' ooh' jne'. Hi- kyaah' jma- kih' Jesu- cristo Joō Dio gyih- lā- jē- dso' kye- jnān'.

⁸ Cher' mah' jāh' jne' sa- cha- dso' kye- jnān', he- mi- gaa' jne' hñaa' ba' jne' ja-, sa- cha- ju' dsoo' cha- jnān'. ⁹ Pero cher' mah' ga- mi- jnaā' jne' dso' kye- jnān', lluu' ba' Dio, hi- lā- ma- koo- ja- ba- dsē' kih' dso' kye- jnān', hi- chey' go- te- lā- jē- he- hliih' he- dsa- hlāāh' jne'. ¹⁰ Cher' mah' ga- jāh' jne' sa- cha- dso' kye- jnān', he- jmaā- jne' Dio he- ta- juuy' ba'. Sa- hā' juu' kiyh' neh- tuh- dsē- jne' cher' mah' lā- ja- la'.

Jesús cheh' nē- jnān' ngii- jnān' kih' Dio

¹ Hnāh' gyuu- pih' kyaan-, ma- siin- lā- jē- he- la- mah' mo- so- jmeeh' ga' hnāh' dso' kye-. Pero cher' mah' chaa- hi- ma- jmee' dso' kye-, chaa- jaa- hi- cheh' nē- jnān' ngii- kih' Tāā', hi- he- he- Jesucristo, hi- lluu' go- te-. ² Hi- he- ga- ngēē- hñii' mah' ga- juuy', ga- mi- hmaayh' dso' kye- jnān'. Pero ja- ma- lā- dso' kye- jnān' ga- mi- hmaayh', lā- ja- ka- lāh' ga- mi- hmaayh' dso' kye- kih' ga- lā- jēē- dsa- hi- tāāh' jmi- gyuu- la-.

³ Cher' mah' ga- hōō- jne' nuuh' kih' Dio, ma- nē- jne' he- ma- kyuu- ba' jnih' ja-. ⁴ Pero hi- jāh': "Kyuu- ba' jnā' Dio", mah' sa- hōoy' nuuh' kiyh', he- ta- juuy' ba' ja-. Sa- lā' dsoo' juu' kiyh'. ⁵ Pero hi- hōō- juu' kih' Dio, hi- he- ba' hnāā' Dio lā- koo- te- lle- kih'. He- lā- ja-, nē- jne' he- laa' jne' koo- kyaayh'. ⁶ Hi- jāh' laa' koo- kyaah' Dio, hi- he- āā- jmi- jmeey' lā- koo- ga- jmee' Jesús ba'.

Nuuh' hmēē- he- ga- kwa' Jesús

⁷ Ja- he- hmēē- nuuh' la- he- siin- kyah' hnāh' ooh'. Nuuh' ma- gyuh- he- ma- kyuu- hnāh' lā- ma' to- nē- ba' la-. Nuuh' ma- gyuh- la-, la' juu' he- ga- nuuh- hnāh' lā- ma' to- nē-. ⁸ Pero ma- ra- he- hmēē- ba' nuuh' la- he- siin- kyah' hnāh'. Jēēh', ma- ra- he- ga- lā- hnāā' ba' Cristo jne' hi- lā- ja- ma- lā- hnaah' hnāh' ooh' hnāh'. Jēēh', dsa- ngēē- ba' he- na- hoo- ja-, hi- ngoo' dsa- lā- jnā' hñii' wa'je- he- jmee- hnāā' dsa-.

⁹ Hi- jāh' hāā' jee' jnā' wa'je- mah' na- hāāy' ooyh', lā- ma- hāā' bih' jee' na- hoo-. ¹⁰ Hi- hnāā' ooh', hi- he- hāā' tāā' jee' jnā' wa'je-. Sa- cha- he- jmee' tēyh'. ¹¹ Pero hi- na- hōōh' kih' ooh', lā- ma- hāā' bih' jee' na- hoo-. Jēēh' he- hliih' jmah' ba' jmeey'. Hi- ni- sa- nēy- ha- ta- dsooy', jēēh' sa- jnā' mi- nēy- he- ngēy- jee' na- hoo-.

¹² Gyuu- pih', siin- kyah' hnāh', jēēh' ma- na- che' dso' kye- kyah' hnāh' ta- lā- kih' Jesús. ¹³ Hnāh' dsa- ma- kaah', siin- kyah' hnāh', jēēh' ma- lā- kyuu- ba' hnāh' hi- ma- chaa- jāā' ga' kih' jmi- gyuu-.

Hi⁺ siin⁺ kyah⁺ hnäh⁺ chih⁺ kwaä⁻, jëeh⁺ ma⁻lëh⁻ hnäh⁺ kih⁺ hi⁻ hlëëh⁺.

Siin⁺ kyah⁺ hnäh⁺ gyuu⁻ pih⁺, jëeh⁺ ma⁻lä⁻kyuu⁺h⁺ ba⁻ hnäh⁺ Tää⁺. ¹⁴Siin⁺ kyah⁺ hnäh⁺ dsa⁻ ma⁻kaa⁺h⁺, jëeh⁺ ma⁻lä⁻kyuu⁺h⁺ ba⁻ hnäh⁺ hi⁻ ma⁻chaa⁻ jää⁺ ga⁻ kih⁺ jmi⁻gyuu⁻. Siin⁺ ka⁻lä⁻h⁻ kyah⁺ hnäh⁺ chih⁺ kwaä⁻, jëeh⁺ cha⁻ be⁻ kyah⁺ hnäh⁺, hi⁻ ma⁻jä⁻ koo⁻ hweh⁻ juu⁺ kih⁺ Dio neh⁺ tuh⁻hoh⁺ hnäh⁺, hi⁻ ma⁻lëh⁻ hnäh⁺ kih⁺ hi⁻ hlëëh⁺.

¹⁵Ta⁺ wa⁺ hee⁺ hoh⁺ hnäh⁺ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻, ni⁻ he⁻ ga⁻ jyoh⁺ he⁻ cha⁻ në⁻ kih⁺. Hi⁻ hee⁺ dsë⁺ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻, sa⁻ hnäy⁺ Tää⁺. ¹⁶Jëeh⁺, lä⁻jë⁻ he⁻ hlih⁺ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻, sa⁻ gwa⁻ kih⁺ Dio. Kih⁺ jmi⁻gyuu⁻ la⁻ ba⁻ ja⁻ he⁻ hee⁺ dsë⁺ jmi⁻ngo⁺, hi⁻ he⁻ hee⁺ dsë⁺ lä⁻jë⁻ he⁻ jëëy⁻, hi⁻ he⁻ jmäy⁺ hñii⁺ jögh⁺. ¹⁷Dsa⁻llaa⁺ ba⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻ kyaah⁺ he⁻ hee⁺ dsë⁺ dsa⁻. Pero hi⁻ jmee⁻ lä⁻ hnø⁺ Dio, lä⁻ ma⁻chay⁻ ja⁻ ba⁻.

Ju⁻dsoo⁺ hi⁻ juu⁺ ta⁻ juu⁺

¹⁸Gyuu⁻ kyaan⁺, ngoo⁺ ga⁻ dsaa⁺ jmi⁻ he⁻ tøhn⁺ la⁻. Ma⁻nueh⁻ ba⁻ hnäh⁺ kih⁺ jaa⁻ hi⁻ jä⁻ hi⁻ na⁻høh⁺ kih⁺ Cristo. Hi⁻ lä⁻ja⁻ la⁺, jwëë⁺ dsa⁻ kyaay⁺ ma⁻chaa⁻ na⁺. Kih⁺ he⁻ ja⁻ ba⁻ na⁻, ñe⁻ jnääh⁺ ngoo⁺ ga⁻ dsaa⁺ jmi⁻ he⁻ tøhn⁺ la⁻. ¹⁹Hi⁻ he⁻ ga⁻ hwëë⁺ jee⁺ kyaä⁺ jnääh⁺, pero sa⁻ ma⁻ laay⁺ kyaä⁺ jnääh⁺. Wa⁻ra⁻ jäh⁺ kih⁺ ma⁻ laay⁺ kyaä⁺ jnääh⁺, ma⁻ jäy⁺ koo⁻ hweh⁻ kyaah⁺ jnääh⁺. He⁻ ga⁻ hwëëy⁻ jee⁺ kyaä⁺ jnääh⁺ ga⁻ lä⁻ jnä⁺, ja⁻ lä⁻ jëëy⁻ laay⁺ kyaä⁺ jnääh⁺.

²⁰Pero ma⁻hñah⁺ ba⁻ hnäh⁺ jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺ he⁻ ga⁻ kwëëh⁺ Cristo hnäh⁺. He⁻ ja⁻ ma⁻kyuu⁺h⁺ ba⁻ hnäh⁺ ha⁻ lä⁻ la⁺ ju⁻dsoo⁺. ²¹Ja⁻ kih⁺ he⁻ sa⁻ kyuu⁺h⁺ hnäh⁺ ju⁻dsoo⁺ he⁻ siin⁺ juu⁺ la⁻ kyah⁺ hnäh⁺. Siin⁺ he⁻ la⁻ kih⁺ he⁻ ma⁻kyuu⁺h⁺ ba⁻ hnäh⁺. Jëeh⁺ ma⁻ñeh⁺ ba⁻ hnäh⁺ ni⁻ koo⁻ juu⁺ ta⁻ juu⁺ sa⁻ go⁻ hi⁻ jee⁺ kih⁺ ju⁻dsoo⁺.

²²¿Hi⁻ na⁻ hi⁻ ta⁻ juu⁺? Hi⁻ jäh⁺ kih⁺ Jesús sa⁻ laay⁺ Cristo, hi⁻ he⁻ ba⁻ hi⁻ ta⁻ juu⁺. Hi⁻ na⁻høh⁺ kih⁺ Cristo, jäh⁺ sa⁻ chaa⁻ Dio hi⁻ ni⁻ sa⁻ chaa⁻ jooy⁺ ka⁻lä⁻h⁻. ²³Lä⁻jëë⁻ hi⁻ jäh⁺ sa⁻ laä⁺ Jesús jooy⁺ Dio, hi⁻ he⁻ sa⁻ laä⁺ kyaä⁺ Tää⁺. Pero hi⁻ mi⁻ jnääh⁺ hñii⁺ he⁻ laay⁺ kyaä⁺ jooy⁺ Dio, laay⁺ kyaä⁺ Tää⁺ ka⁻lä⁻h⁻.

²⁴Wa⁺ jäh⁺ koo⁻ hweh⁻ kyaah⁺ hnäh⁺ he⁻ ga⁻nueh⁻ hnäh⁺ lä⁻ ma⁻ to⁻në⁻. Jëeh⁺, cher⁺mah⁺ ga⁻ jäh⁺ koo⁻ hweh⁻ kyaah⁺ hnäh⁺ he⁻ ga⁻nueh⁻ hnäh⁺ lä⁻ ma⁻ to⁻në⁻, lä⁻ja⁻ tääh⁺ hnäh⁺ tää⁺ kyaah⁺ jooy⁺ hi⁻ kyaah⁺ Tää⁺ ka⁻lä⁻h⁻. ²⁵He⁻ la⁻ ja⁻, he⁻ ga⁻bää⁺h⁺ Jesucristo hñii⁺ kyaah⁺ jne⁺: he⁻ ga⁻jmeey⁻ chaa⁻ jne⁺ tää⁺.

²⁶Siin⁺ he⁻ la⁻ kyah⁺ hnäh⁺ mah⁺ lä⁻ñeh⁺ hnäh⁺ kih⁺ hi⁻ hnø⁺ mi⁻gaa⁺ hnäh⁺. ²⁷Pero jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺ he⁻ ma⁻hñah⁺ hnäh⁺ kih⁺ Cristo, ma⁻jä⁻ ja⁻ ba⁻ kyaah⁺ hnäh⁺. Mo⁻so⁻ jmee⁻ bii⁺ hi⁻ mi⁻tëë⁻ hnäh⁺. Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺ ba⁻ mi⁻tëë⁻ hnäh⁺ ga⁻lä⁻jë⁻. Hi⁻ hlëëy⁺ ju⁻dsoo⁺ jmah⁺ ba⁻, ja⁻ juu⁺ ta⁻ juu⁺. Ja⁻ go⁻ taah⁺ hnäh⁺ koo⁻ hweh⁻ kyaah⁺ Cristo, ja⁻ ba⁻ lä⁻koo⁻ ma⁻mi⁻tëë⁻ jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺ hnäh⁺.

²⁸Gyuu⁻ kyaan⁺, na⁺ na⁺ go⁻ taah⁺ hnäh⁺ koo⁻ hweh⁻ kyaah⁺ Cristo. Lä⁻ja⁻ lä⁻cha⁻ o⁻joh⁺ dsë⁻ jnän⁺ wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻ jee⁺ lä⁻jnäy⁺, hi⁻ lä⁻ja⁻ sa⁻ jän⁺ kyaah⁺ o⁻hih⁺ wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻ jee⁺ jäh⁺. ²⁹Ma⁻ ñeh⁺ ba⁻ hnäh⁺, lluy⁺ ba⁻ Jesús. Lä⁻ja⁻ hnø⁺ lä⁻ngëëh⁺ hnäh⁺ ka⁻lä⁻h⁻, lä⁻jëë⁻ hi⁻ jmee⁻ he⁻ lluy⁺ laay⁺ kyaä⁺ Dio.

3

Hi⁻ laä⁺ jooy⁺ Dio

¹Jëë⁺ da⁺ hnäh⁺ ha⁻ koh⁺ sa⁻ hnääh⁺ Tää⁺ jne⁺, lä⁻jiih⁺ ma⁻mi⁻cheey⁻ jne⁺ jooy⁺. He⁻ ja⁻, dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻ sa⁻ kyuu⁺ jne⁺, jëeh⁺ sa⁻ ga⁻lä⁻kyuu⁺ hñii⁺ Dio. ²Øghn⁺ hi⁻ hnaan⁺, na⁺ ma⁻laa⁺ jne⁺ jooy⁺ Dio. Sa⁻ ga⁻ ma⁻ñe⁻ jne⁺ ha⁻ lä⁻ lee⁻ jne⁺. Pero ñe⁻ ba⁻ jne⁺, wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻ jee⁺ lä⁻jnääh⁺ Jesucristo, lee⁻ jne⁺ lä⁻koo⁻ laay⁺ hñii⁺, jëeh⁺ ma⁻ja⁻ jëë⁻ jnih⁺ na⁻hñaa⁺ lä⁻jëë⁻ lä⁻koo⁻ laay⁺ hñii⁺. ³Hi⁻ ga⁻lä⁻jëë⁻ hi⁻ cha⁻ o⁻joh⁺ dsë⁻ kih⁺ he⁻ leey⁻ kwee⁻ kyaay⁺, hi⁻ he⁻ na⁻, ngoo⁺ mi⁻lluy⁺ hñii⁺ cha⁻ ga⁻miih⁺ lä⁻jiih⁺ leey⁻ na⁻jngëëy⁻ lä⁻koo⁻ na⁻jngëë⁻ hñii⁺ Jesús.

⁴Lä⁻jëë⁻ hi⁻ jmee⁻ dso⁻kye⁻, hläy⁺h⁺ cha⁻ñe⁻ ley⁺ kih⁺ Dio. Jëeh⁺ hi⁻ jmee⁻ dso⁻kye⁻ na⁻, sa⁻ mi⁻tey⁺ kih⁺ ley⁺. ⁵Ma⁻ñeh⁺ ba⁻ hnäh⁺, ja⁻ Jesús mah⁺ jñuu⁺h⁺ dso⁻kye⁻ jnän⁺. Hi⁻ he⁻ ni⁻ miih⁺ dso⁻kye⁻ sa⁻ ga⁻lä⁻cha⁻ kiy⁺. ⁶Lä⁻jëë⁻ hi⁻ tääh⁺ kyaay⁺, sa⁻ jmeey⁻ dso⁻kye⁻. Pero lä⁻jëë⁻ hi⁻ jmee⁻ dso⁻kye⁻, sa⁻ ga⁻ ma⁻ jëëy⁻ ni⁻ sa⁻ ga⁻

ma-lä-kyuuy. ⁷Gyuu- kyaan, ta' kwa-
hnäh' jwë' kih' ni' jaa- mah' mi-gaay-
hnäh'. Hi- jmee- ma-la- he- llu' jmah',
hi- he' ba' lluu', lä'koo- lluu' hñii' Cristo.
⁸Pero hi- ga-nää' jmee- dso'kye-, laa' kyaa'
hi-sa-llu', jëëh' hi-sa-llu' ga-løø' jmee- he-
hliih' lä- ma' to-në'. He-ja- ja' Joø' Dio
mah' heey' ta' kih' hi-sa-llu'.

⁹Lä-jëë' hi- laa' kyaa' Dio sa' jmeey-
dso'kye-, jëëh' lä- ma-laay' ja-ba' sa'ju-
kih' Dio. Sa- le' jmeey- dso'kye-, kih' he-
laay' kyaa' Dio. ¹⁰Jee- la- dsa-lä-jnä' hii-
laa' joø' Dio hi' hii- laa' joø' hi-sa-llu'.
Ga-lä-jëë' hi- sa' jmee- he- llu', hi' sa'
hnäay' øøyh-, sa' laay' kyaa' Dio.

Wa' hnää- jne' lä-jaa- lä-jaa-
dsa-kyaaahn'

¹¹Juu' la-, he- ga-nuuh- hnäh' lä-
ma' to-në': Wa' hnää- jne' lä-jaa- lä-jaa-
dsa-kyaaahn'. ¹²Ta' jmee- hnäh' lä'koo-
ga'jmeey' Caín hi- ma' laa' kyaa' hi-sa-llu'
mah' ga-jngëëyh' øøyh'. ¿Hee- kih' ja- he-
ga-jngëëyh' øøyh'? Ga-jngëëyh', kih' lä-jë-
he- ma' jmeey' ma' la' ta' hliih' ba', hi' ta'
kih' øøyh' ma' la' ta' llu' jmah'.

¹³Hnäh' øøhn', ta' jmee- hnäh' dsa-
hoh' cher'mah' na-høøh' dsa-kyah' hnäh'.

¹⁴Kih' he- hnää- jne' øøh' jne', he-ja-
ma- ñe' jne' ma-tëëh' jne' jee' chaa' jne'
tää' lla' he- ma' juu' jne'. Pero hi- sa- hnää'
øøh', lä- ma-na-juuy' ja-ba'. ¹⁵Lä-jëë-
hi- na-hääh' øøh', laay' lä'koo- jaa- hi-
jngëëh' dsa-. Ma- ñeh' ba' hnäh', ni' jaa-
hi- jngëëh' dsa-, sa' na'jnäay' kih' Dio.

¹⁶Ma- ñe' ba' jne' hee- ja- he- hnää- jne'
øøhn'. Jëëh', Jesucristo ga-ngëë' hñii'
ga'juu' jnä' jne'. Ja-ba' lä-ja' jne' ka-läh',
ää' jmi' kwaä' jne' hñaan' mah' juu' jne' kih'
'øøhn'. ¹⁷Hi- ma-cha- kih' jmi-gyuu' la-
mah' sa' kway- ni' miih- lä- ma-lla-kyaa'
øøyh', ha- lä-ja- jäh- hnää' bih' Dio mah'
sa' hnäay' øøyh'. ¹⁸Gyuu- kyaan, sa' jmää'
jnän' he- hnää- jne' dsa-kyaaahn' kyaa' juu'
ta' jmah'. Hnøø' kwan' lä'kaa- tuh- dsë-
jne' he- jmee' bih' kiyh', ja' koo- jmeen' ba'.

¹⁹Heh' lä-ja- ñe' jne' he- tøøhn' kyaa' ju-
'dsoo' hi- mo-so' hñii' ga- huüdsë- jnän'
cha'ne' Dio. ²⁰Pero cher'mah' hñii' ga'
huüdsë- jnän', ha- ga- sa- ñe- Dio hi- jëë-

jne'. Ga-lä-jë- go-te- ba' ñey-. ²¹øøhn' hi-
hnaan', cher'mah' ma-na-jngii' huüdsë-
jnän', ma-cha- ba' o-jøh' dsë- jnän' kyaa'
Dio. ²²Hi- wa' he- cha- he- he- ngiin' kih'
'Dio, hnäh' ba' jne', jëëh' høø- ba' jne'
nuuh' kiyh' hi' jmee- ba' jne' lä-jë- he- tih-
dsëy'. ²³He- la- ja- nuuh' kiyh': He- jmeen'
dsoo' dsë- jne' kih' jooy' Jesucristo, hi' he-
hnää- jne' dsa-kyaaahn' lä'koo- mada' he-
ga-jmeey' jnän'. ²⁴Hi- høø- lä-jë- mada'
kiyh', chaa' bih' kyaa' Dio, hi' Dio kyaa'y'
ka-läh'. Ta' la' kih' jmi-llë' he- ga-kwëëyh'
jne', he-ja- ba' na- ñe' jne' Dio kyaa' jne'.

4

Beë' ga' Jmi-llë' kih' Dio lä-koh' ga'
jmi-llë' kih' hi-sa-llu'

¹øøhn' hi- hnaan', ta' wa' heeh' hnäh'
kih' lä-jëë' hi- jäh' kye' jmi-llë' kih' Dio.
Kye- da' hnäh' kwaat' kih' dsa- he' che-
laay' kyaa' Dio o sa' laay'. Jëëh' jwëë' hi-
ta-juu' ga-nää' lä'kaa- jmi-gyuu' jmääy-
hñiiy' lä-koh' hi- ngëë- juu' kih' Dio.
²Lä-la- ba' lä'kyuuh' hñii', hii- na- hi-
kye- jmi-llë' kih' Dio. Lä-jëë' hi- jäh'
ja' Jesucristo, laa' jmi-ngo', hi- he' ba'
kye- jmi-llë' kih' Dio. ³Hi- lä-jëë' hi-
kye- jmi-llë' hi- jäh' sa- ga-laa' Jesucristo
jmi-ngo', hi- he' sa' laa' kyaa' Dio. Jmi-llë'
hi- na-høøh' kih' Cristo ba' he'. Ma-nuuh-
ba' hnäh', ja' jmi-llë' kih' hi- na-høøh' he'
hi' ma-chaay- ba' jmi-gyuu' jmi' na'.

⁴Gyuu- kyaan, ma-laah' hnäh' kyaa'
Dio, hi' ma-lëh- hnäh' kih' hi- ta-juu'
he'. Jëëh' beë' ga' Jmi-llë' kih' Dio hi- jää-
hnäh', lä-koh' ga' hi- jää- dsa- jmi-gyuu'.
⁵Dsa- he' laa' kyaa' jmi-gyuu' la- ba', he-
ja- hlëëyh' juu' he- cha- jmi-gyuu' la-
hi' dsa- jmi-gyuu' ba' nuu- kiyh'. ⁶Pero
jne' laa' jne' kyaa' Dio. Hi- kyuu' Dio, hi-
he' nuu- jnän'. Pero hi- sa' kyuu' Dio, sa'
jmeey- he' jnän'. Lä-ja- ba' jmee' lii- hee-
na- jmi-llë' he- la' kih' ju'dsoo', hi' hee-
na- jmi-llë' he- la' juu' ta' juu'.

He- ba' che- hnää' Dio jne'

⁷øøhn' hi- hnaan', wa' hnää- jne'
dsa-kyaaahn'. Jëëh', he- hnää- jne' øøhn'
gwa- kih' Dio ba' ja-. Ga-lä-jëë' hi- hnää'
dsa-kyaa' hi- he' ba' laa' kyaa' Dio, hi- he'

ba' kyuu⁺ Dio. ⁸Hi⁻ sa⁻ hnää⁺ dsa⁻kyaa^h, sa⁺ ga⁺ ma⁻kyuu⁺ Dio. Jëeh', Dio hnää⁺ bih⁺ dsa⁻. ⁹Kyaa^h lä⁻la⁻ ga⁻mi⁻jnaä⁺ Dio ha⁻ koh⁺ sa⁻ hnää⁺ jne'. Ga⁻cheey⁺ jooy⁺ jmi⁻gyuu⁺ la⁻ hi⁻ laa⁺ gyuu⁺ koo⁻ mää⁺ kyaay⁺. Mah⁺ jmeey⁺ chaa⁻ jne' ta⁻la⁻ kih⁺ jooy⁺ ba'. ¹⁰Ha⁻ gwa⁻ he⁻ hnää⁺ jne' Dio. Sa⁻ ja⁺ jnan⁺ he⁻ hnää⁺ jne' Dio. Dio ba⁺ he⁺ hi⁻ ga⁻lä⁻hnää⁺ jne' to⁻nä⁻ he⁻ja⁻ ga⁻cheey⁺ jooy⁺ mah⁺ ga⁻juuy⁺ lla⁻ jne' lä⁻jwä⁻ jee⁻ ga⁻lä⁻hmaah⁺ dso⁻kye⁻ jnan⁺.

¹¹Øøhn⁺ hi⁻ hnaan⁺, cher⁺mah⁺ Dio ma⁻lä⁻hnää⁺ jne' cha⁻miih⁺, ja⁻ ba⁺ lä⁻ja⁻ ää⁻ jmi⁺ lä⁻hnää⁺ jne' dsa⁻kyaa^h.

¹²Jih⁺koh⁺ ni⁻ jaa⁻ sa⁻ ma⁻jëë⁻ Dio. Pero cher⁺mah⁺ hnää⁺ jne' dsa⁻kyaa^h, Dio ba⁺ kyaa^h jne'. Hi⁺ he⁻ jmeen⁺ lä⁻ja⁻ ma⁻na⁻hnaa⁺ he⁻ hnää⁺ jne' Dio. ¹³Kih⁺ he⁻ ga⁻kweëh⁺ Dio jne' Jmi⁺lle⁺ kiyh⁺, he⁻ja⁻ nē⁺ jne' chaa⁻ jne' kyaa^h Dio, hi⁺ Dio kyaa^h jne'. ¹⁴Ma⁻jëë⁻ jnaäh⁺ hi⁺ jmeey⁺ jnaäh⁺ ju⁻dsoo⁺, Täa⁺ he⁺ hi⁻ ga⁻chee⁺ jooy⁺ mah⁺ lää⁺ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁺. ¹⁵Ga⁻lä⁻jëë⁻ hi⁻ jäh⁺, Jesús he⁺ laa⁺ jooy⁺ Dio, chaa⁻ kyaa^h Dio, hi⁺ Dio kyaa^h ka⁻läh⁺.

¹⁶Ma⁻lä⁻kyuu^h jnaäh⁺ hi⁺ ma⁻jmeey⁺ jnaäh⁺ dsoo⁺ he⁻ hnää⁺ Dio jne'. Jëeh', Dio hnää⁺ bih⁺ dsa⁻. Hi⁺ hi⁻ tääh⁺ koo⁻ hweh⁻ he⁻ hnää⁺ dsa⁻kyaa^h, chaa⁻ kyaa^h Dio, hi⁺ Dio kyaa^h ka⁻läh⁺. ¹⁷He⁻ja⁻ cher⁺mah⁺ hnää⁺ jne' dsa⁻kyaa^h, ma⁻na⁻hnaa⁺ ba⁺ he⁻ hnää⁺ jne' Dio mah⁺ lä⁻ja⁻ ma⁻cha⁻ ba⁺ o⁻joh⁺ dsē⁻ jnan⁺ wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁻ jee⁻ lla⁺ Dio ta⁺. Jëeh⁺ lä⁻koo⁻ laa⁺ hñii⁺ Dio, ja⁻ ba⁺ lä⁻ja⁻ laa⁺ jne' jmi⁻gyuu⁺ la⁻. ¹⁸Hi⁻ hnää⁺ dsa⁻kyaa^h, sa⁻ cha⁻ mo⁻goyh⁺. Hi⁻ dsoo⁺ hnää⁺ dsa⁻kyaa^h, jmeey⁺ ta⁻ koo⁻ ba⁺ he⁻ goyh⁺. Pero hi⁻ goh⁺, jëë⁺ wii⁺ ba⁺ laay⁺, he⁻ja⁻ goyh⁺. Lä⁻ja⁻ cher⁺mah⁺ hi⁻ goh⁺, he⁻ sa⁻ na⁻hnaa⁺ he⁻ hnää⁺ Dio ba⁺ ja⁻.

¹⁹Hnää⁺ jne' Dio, jëeh⁺ hñii⁺ bih⁺ ga⁻lä⁻hnää⁺ jne' to⁻nä⁻. ²⁰Cher⁺mah⁺ hi⁻ jäh⁺: "Jnä⁺ hnaan⁺ Dio", mah⁺ na⁻hää⁺yh⁺ Øøyh⁺, hi⁻ ta⁻juu⁺ ba⁺ he⁺. Jëeh⁺, hi⁻ jëë⁻ Øøh⁺ mah⁺ sa⁻ hnää⁺, ha⁻ lä⁻ja⁻ hnää⁺ Dio hi⁻ sa⁻ ma⁻jëë⁻ jih⁺koh⁺? ²¹Ga⁻hñah⁺ jne' nuuh⁺ la⁻ kiyh⁺: Cher⁺mah⁺ hi⁻ hnää⁺ Dio, wa⁺ hnää⁺ Øøyh⁺ ka⁻läh⁺.

5

Wa⁺lla⁻dsëë⁻ jne' kih⁺ he⁻ hliih⁺

¹Ga⁻lä⁻jëë⁻ hi⁻ ma⁻dsoo⁺ dsē⁻, Jesús he⁺ laa⁺ Cristo, hi⁻ he⁻ ba⁺ laa⁺ kyaa⁺ Dio. Cher⁺mah⁺ hnää⁺ jne' jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ chih⁻ kyaa⁺, lä⁻ja⁻ ka⁻läh⁺ hnää⁺ jne' chih⁻ kyaa⁺. ²Cher⁺mah⁺ hnää⁺ jne' Dio hi⁺ jmeey⁺ jne' lä⁻jëë⁻ mada⁻ kiyh⁺, nē⁺ jne' hnää⁺ ba⁺ jne' ka⁻läh⁺ lä⁻jëë⁻ jooy⁺. ³Lä⁻la⁻ ba⁺ la⁺ he⁻ hnää⁺ jne' Dio, hnøø⁺høøø⁺ lä⁻jëë⁻ mada⁻ he⁻ jmeey⁺. Hi⁺ lä⁻jëë⁻ mada⁻ kiyh⁺ sa⁻ jwëëh⁺ go⁻tē⁻. ⁴Jëeh⁺, lä⁻jëë⁻ hi⁻ laa⁺ kyaa⁺ Dio lla⁻dsëë⁻ kih⁺ he⁻ hliih⁺ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁺ la⁻. Kyaa^h he⁻ ma⁻dsoo⁺ dsē⁻ jne' kih⁺ Dio, he⁻ja⁻ ba⁺ ma⁻lla⁻dsëë⁻ jne' kih⁺ he⁻ hliih⁺ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁺ la⁻. ⁵Hi⁻ ma⁻dsoo⁺ dsē⁻, Jesús he⁺ laa⁺ jooy⁺ Dio, hi⁻ he⁻ ba⁺ hi⁻ lla⁻dsëë⁻ kih⁺ he⁻ hliih⁺ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁺ la⁻.

Cha⁻ba⁺ he⁻ jmeey⁺ ju⁻dsoo⁺ kih⁺ jooy⁺ Dio

⁶Kyaa^h jmi⁺ hi⁺ kyaa^h jma⁻ ja⁻ Je⁻sucristo jmi⁻gyuu⁺ la⁻. Ja⁻ ma⁻la⁻ koo⁻ ga⁻saay⁻ jmi⁺, ga⁻tuy⁺ jma⁻ kiyh⁺ dsoh⁺ hma⁻ cru⁺. Hi⁺ ja⁻ ba⁺ jmi⁺lle⁺ kih⁺ Dio jmeey⁺ ju⁻dsoo⁺ he⁻ jay⁺, jëeh⁺ Jmi⁺lle⁺ kih⁺ Dio la⁺ ju⁻dsoo⁺ jmah⁺ ba⁺. ⁷Uu⁻ laa⁺ hi⁻ jmeey⁺ ju⁻dsoo⁺ gyuu^h jmi⁻gyuu⁺. Täa⁺ he⁺ jaa⁻, hi⁻ laa⁺ juu⁺ he⁺ jee⁻ ga⁻tē⁻ uu⁺, hi⁺ jmi⁺lle⁺ Na⁻jngii⁺ ka⁻läh⁺. Koo⁻ ba⁺ juu⁺ hii⁺ kih⁺ jee⁻ lä⁻jëë⁻ uu⁺ hi⁻ he⁺. ⁸Hi⁺ cha⁻ hnē⁻ nēē⁺ he⁻ jmeey⁺ ju⁻dsoo⁺ hwa⁺ la⁻. Jmi⁺lle⁺ kih⁺ Dio he⁺, jmi⁺ ja⁻, hi⁺ jma⁻ ka⁻läh⁺. Lä⁻jëë⁻ hnē⁻ nēē⁺ he⁻ ja⁻, hii⁺ koo⁻ ba⁺ juu⁺ kiyh⁺. ⁹Heeh⁺ ba⁺ jne' ju⁻dsoo⁺ he⁻ kwa⁻ dsa⁻, ha⁻ ga⁻ sa⁻ kyeē⁻ ju⁻dsoo⁺ he⁻ ga⁻jmeey⁺ Dio kih⁺ jooy⁺. ¹⁰Hi⁻ jmeey⁺ dsoo⁺ dsē⁻ kih⁺ jooy⁺ Dio, kyey⁻ ju⁻dsoo⁺ la⁻ neh⁺ tuh⁻dsē⁻. Hi⁻ sa⁻ jmeey⁺ dsoo⁺ dsē⁻ kih⁺, jmää⁺ Dio jaa⁻ hi⁻ ta⁻juu⁺, jëeh⁺ sa⁻ ma⁻heeyh⁻ ju⁻dsoo⁺ he⁻ ga⁻jmeey⁺ Dio kih⁺ jooy⁺. ¹¹He⁻ la⁻ ja⁻ ju⁻dsoo⁺ he⁻ ga⁻kway⁺: Ta⁻la⁻ kih⁺ jooy⁺ hi⁻ na⁻jiih⁺, ga⁻jmeey⁺ chaa⁻ jne' tää⁻. ¹²Hi⁻ ma⁻heeh⁻ kih⁺ jooy⁺, lä⁻ ma⁻chaa⁻ ja⁻ba⁺. Pero hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh⁻ kih⁺ jooy⁺, sa⁻ na⁻jnaä⁺ kih⁺ Dio.

Nuuh⁺ kih⁺ Jwaa⁺ jee⁻ ga⁻dsaa⁺ juu⁺ kiyh⁺

¹³Siin⁺ lä⁻jëë⁻ he⁻ la⁻ kyah⁺ hnäh⁺ hi⁻ ma⁻heeh⁻ kih⁺ jooy⁺ Dio, mah⁺ lä⁻neh⁺ hnäh⁺

he⁻ ma⁻chaah⁻ ba' hnäh^ʔ tää^ʔ, hi⁺ mah⁺
jmeeh⁻ hnäh^ʔ dsoo⁺ kih⁺ Joó⁺ Dio.

¹⁴ He⁻ la⁻ ja⁻ o⁻jøh⁺ dsē⁻ he⁻ ma⁻cha⁻
jnän⁺ kyaayh⁺. Cher⁺ mah⁺ ga⁺ngiin⁺ he⁻
hnøø⁺ jne⁺ kiyh⁺ lä⁻ hyoh⁻ dsēy⁺, nuuy⁺ ba⁺.

¹⁵ Hi⁺ cher⁺ mah⁺ ñe⁻ jne⁺ nuuy⁺ ba⁺ jnän⁺, lä⁻
ja⁻ ñe⁻ jne⁺ ka⁻läh⁺ wa⁻ra⁻ ga⁺ngiin⁺ wa⁺ he⁻
cha⁻ he⁻ he⁻lla⁻ kyaa⁺ jne⁺ kiyh⁺, ma⁻hñah⁻
ba⁺ jne⁺ ja⁻ lä⁻jē⁺ he⁻ ma⁻ngiin⁺ ja⁻.

¹⁶ Cher⁺ mah⁺ jaa⁻ hnäh^ʔ ga⁺jēeh⁺ jaa⁻ øøh⁺
jne⁺ hi⁻ jmee⁺ dso⁺kye⁻ he⁻ sa⁺ jngiih⁺ kiyh⁺,
ja⁻ ngiih⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio, hi⁺ Dio jmee⁺ ba⁺
jøh⁻ dsē⁺ kiyh⁺. He⁻ la⁻ ja⁻, hlēehn⁺ kih⁺ hi⁻
jmee⁺ dso⁺kye⁻ he⁻ sa⁺ jngiih⁺. Jēeh⁺, cha⁻
ba⁺ dso⁺kye⁻ he⁻ jngiih⁺ kih⁺ dsa⁺. Hi⁺ kih⁺
hi⁻ ma⁻jmeē⁺ dso⁺kye⁻ ja⁻, sa⁺ cha⁻ jwahn⁺
ngii⁺ kiyh⁺. ¹⁷ Lä⁻jē⁺ he⁻ hliih⁺ he⁻ jmee⁻ jne⁺,
la⁺ dso⁺kye⁻. Pero cha⁻ ba⁺ dso⁺kye⁻ he⁻ sa⁺
jngiih⁺ jnän⁺.

¹⁸ Ma⁻ñe⁻ jne⁺ ga⁺lä⁻jēē⁺ hi⁻ laa⁺ kyaa⁺ Dio
mo⁺ so⁺ jmeey⁺ dso⁺kye⁻, jēeh⁺ Joó⁺ Dio ba⁺
hää⁺ jne⁺. Sa⁺ kway⁺ jwē⁺ kih⁺ hi⁻ sa⁺llu⁺
mah⁺ kaayh⁺ jne⁺. ¹⁹ Ma⁻ñe⁻ ba⁺ jne⁺ he⁻
ma⁻laa⁺ jne⁺ kyaa⁺ Dio, hi⁺ hi⁻ sa⁺llu⁺ ba⁺
jmeē⁺ hih⁻ lä⁻kaa⁻ lä⁻jüh⁺ jmi⁻gyuu⁻. ²⁰ Hi⁻
ma⁻ñe⁻ ba⁺ jne⁺, ja⁺ ba⁺ Joó⁺ Dio. Ga⁺ jmeey⁺
ga⁺lä⁻ngēē⁺ jne⁺ mah⁺ lä⁻kyuu⁺ jnih⁺. Hi⁻
he⁺ he⁺ laa⁺ juu⁺ dsoo⁺. Hi⁺ ma⁻tøøh⁺ ba⁺ jne⁺
ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ hi⁻ laa⁺ juu⁺ dsoo⁺. Hi⁻ he⁺
he⁺ Jesucristo Joó⁺ Dio. Hi⁻ he⁺ he⁺ hi⁻ dsoo⁺
laa⁺ Dio, hi⁻ jmeē⁺ chaa⁻ jne⁺ tää^ʔ.

²¹ Gyuu⁻ kyaan⁺, hää⁺ hnäh^ʔ hñah⁺ kih⁺
dio hi⁻ na⁻laa⁻ kaah⁻ dsa⁻. Wa⁺ la⁺ lä⁻ja⁻.

2 Juan

He- la- jee' ga-tē' to' je- he- ga-si' Jwaa-

Hee- ja- ju'dsoo' hi- hee- ja- he- hnää-
jne' dsa- kyaahn'

¹Jnä' dsa- ma-gyuh- kyaah' hnäh' siin-
juu' la- kih' dsa-mē' hi- na-lleeh' kyaah' Dio
kyaah' kih' lä-jēē' jooy' hi- hnaan- lä-kaa-
tuh-dsēn'. Ja- ma-la- jnä' hnaan- hnäh',
lä-ja- ka-läh', lä-jēē' hi- ma-lä-kyuuh-
ju'dsoo' hnäy' hnäh'. ²Hnaan- hnäh'
kih' he- tōh' jne' kyaah' ju'dsoo' hi- lä-
ma-tōh' ja-ba' kyaah' ju'dsoo' la- lä-jē-
joh' jmi' cha-. ³Ngin' kih' Dio hi- laa-
Tää' jnän' hi- ngin' kih' Jesucristo jooy',
wa' kway' he- llu' kyah' hnäh', wa' lä-nih'
dsēy' hnäh', hi- wa' jmeey' hii' ti' tuh-hoh'
hnäh', lä-koo- la' ju'dsoo' kiyh' hi- lä-koo-
jiih' hnäy' hnäh'.

⁴Peer- chaan- cha-miih- llu' kih' he-
ma-jeen' ko-llaa' gyuu- kyaah' hi- ga-nää'
lä-koo- hnō' ju'dsoo' hi- lä-koo- nuuh-
he- ma-hñah' jne' kih' Tää'. ⁵Sa- la' nuuh-
hmēē' he- siin- kyah' la-. Ja-ba' nuuh-
he- ga-hñah' jne' lä- ma' to-nē' ba' la-.
He-ja- hne- dsa-mē', chuun' kyaah' hne-
na', wa' lä-hnää' jne' dsa-kyaahn'. ⁶He-
la- ba' ja-, he- hnää' jne' dsa-kyaahn', he-
jmeen' lä-koo- jäh' nuuh' kih' Dio ba'. He-
la- ja- nuuh- he- ga-nuuh- hnäh' lä- ma'
to-nē': he- gōtaah' hnäh' hnaah- hnäh'
dsa-kyaah' hnäh'.

Dsa- hi- ta-juu'

⁷Jēēh', ga-nää' jwēē' hi- ta-juu' lä-kaa-
jmi-gyuu', hi- sa' jmee' dsoo' ja' Jesucristo
jmi-gyuu' la-, laa' jmi-ngo'. Hi- jmee'
lä-ja-, hi- he' he' hi- ta-juu', hi- na-hōyih'
kih' Cristo. ⁸Lēēh- hnäh' mah' sa- heē'
ta' kyah' hnäh' he- ma-na'llu'. Lä-ja-
ba' leh- hnäh' na'tee' jnee' hnäh'. ⁹Wa'
hi- cha- hi-, hi- dsa-kah- jwē' cher'mah'
ga-tuy' nuuh' kih' Cristo, sa- laay' kyaah'
Dio. Pero hi- hōō' koo- hweh- nuuh' kih'
Cristo, hi- he' ba' laa' kyaah' Dio hi- laay'
kyaah' jooy' ka-läh'. ¹⁰Cher'mah' jaa- hi-
ga-lloo' kyah' hnäh' hi- sa- kye- nuuh' kih'
Cristo lä-koo- hlēēh' la-, ta- heēh' hnäh'
cha'neh' kyah' hnäh', ni- ta' jmee- hnäh'

Dio kiyh'. ¹¹Jēēh', hi- jmee' Dio kiyh', he-
jmeey' ko-jōh' kyaah' ta' hliih' he- jmee-
dsa- he'.

¹²Cha- cha-ga-miih- juu' he- hnoon'
jwēēh' hnäh', pero mo-so- ma-si' ga'
jnä', kih' he- hnoon' niin' na-jēēh' hnäh'
mah' llan' juu' ko-jōh' hi- lä-ja- jēē- dsē-
jne' go-te'.

¹³Joō' dsa-mē' ooh' hnäh' hi- na-lleeh'
kyaah' Dio, jmeey' Dio kyah' hnäh'. Wa' la'
lä-ja-.

3 Juan

He- la- jee' ga-tě' hně- je- he- ga-siř
Jwaa'

Ga-hiř juu' kih' Gayo he- ga-ngěy' llu'
¹Jnā' dsa-gyuu' kyaa' hnāh', siin' juu'
la- kih' ome' kyaan', Gayo, hi- hnaan'
lā-kaa- tuh-dsēn'.

²Øøhn' hi- hnaan', ngiin' kih' Dio
mah' wa' dsa-ngěh' llu' kih' ga-lā-jě' ba'.
Lā-koh' lluu' hne- kih' Dio, ja-ba' lā-
ja- wa' chaah' hne- llu'. ³Ga-jě' dsēn'
cha-miuh' ma' ya-nāā' ko-lla' Øøh' jne'.
Ga-jmeeyh' juu' lā' ma-hāāh' ba' hne- koq-
hweh- kyaa' ju'dsoo'. ⁴Sa- cha- ga' jyoh'
he- jmee' jě' dsēn' lā-koh' ga' he- la-
he- nuun' tāāh' ba' gyuu- kyaan' lā-koq-
la' ju'dsoo'.

⁵Øøhn' hi- hnaan', jmeeh- ba' hne-
llu' lā-koq- hā' ma' jmeeh- be' kih' Øøh'
jne'. Hi- cha-ga-miuh' llu' jmeeh- kih' hi-
go-nāā' ta- jee' jyoh'. ⁶Hi- he' ga-kwa'
juu' neh' gwah- ha- lā-koh' hnaah' hnih'.
Ja- jmeeh- llu' hoh' kwěy' he- jmee-
bi' kih' cha'jwě' jee' ga-nāāy', jěh' lā-ja-
lle' kih' hi- jmee' ta-he' kih' Dio. ⁷Hi-
he' na-nāā' llu' dsē' kwaat- kih' Jesús. Sa-
ga-heeyh' ni' miuh' he- ma' kwa' dsa- hi-
sa' ga' ma-heeh- juu' kih' Dio. ⁸Āā- jmi'
jmeen' be' kih' hi' dsa- hi- ga-nāā' kwa-
ju'dsoo'. Jěh', he- jmee' jne' lā-ja-, jmee'
jne' ko-joh' kyaayh' ba' ja-.

Ga-jmee' Diótrefe he- hlih'

⁹Ga-siin' kih' gwah', pero Diótrefe sa-
hnøoy' jmee- jnāāh' mada' kiyh', jěh'
hni' bih' hnøoy' jmeey' hih'. ¹⁰He- ja-
wa-ra- ga-tě' jee' niin' jee' ja-, mi-liihn-
dsēy' he- ngěy- kooyh- juu' jwii' mah'
jmeey' juu' ta' juu' kyaa' jnāāh'. Hi- sa- lěē'
kiyh' he- jmeey' lā-ja-. Lā-kye- Øøh' jne'
hi- dsa-nāā' jee' ja- sa- heeyh-. Hi- lā-ja-
hay' kih' hi- hnøø' heeh' Øøh' jne', lā-jiuh'
lleey- neh' gwah- go-te'.

Ga-hiř juu' kih' Demetrio he-
ga-jmeey' he- llu'

¹¹Øøhn' hi- hnaan', ta- jmee- lā-koq-
jmeey' hi- ga-nāā' jwě' hlih'. Jmee' he-

llu' jmah' ba'. Jěh' hi- jmee' he- llu', lāā'
kyaa' Dio. Pero hi- jmee' he- hlih', sa' ga'
ma-heeyh- kih' Dio.

¹²Ga-lā-jě' ba' hlěēh' llu' kih' Demetrio.
Lā-kye- ju'dsoo' hlěēh' llu' kiyh'. Ja-ba'
lā-ja- jnāāh' jmee- jnāāh' ju'dsoo' kiyh'
ka-lāh'. Hi- neh' hnāh' hlěēh' jnāāh' ju'
dsoo' jmah' ba'.

¹³Cha- cha-ga-miuh- he- hnoon' jwěēhn-
hne-, pero mo-so' ma-siin' ga' jnā'.
¹⁴To-cha' la- hnoon' na-jěēn' hne- mah'
llan' juu' ko-joh'.

¹⁵Wa' hi' ti' tuh-hoh'. Ome- jnān' jmee-
Dio kyah'. Jmee' Dio kih' lā-ja- lā-ja-
ome- jnān' hi- tāāh' jee' na'.

Judas

He- la- na- je- he- ga- si- Juda

¹ Jnā' Juda jmeen' ta' kih' Jesucristo hi- laan' øøh' Jacobo, siin' kyah' hnāh' hi- na- teeh' kya' Dio hi- laa' Tää' jnān', hnāh' hi- na- jngēē', hi- lā- ja- hää' ba' Jesucristo hnāh'. ² Wa' lā- nīh' dsē' Dio hnāh' cha- ga' mīih', hi- wa' jmeey' hii' tii' kyah' hnāh', hi- lā- ja- wa' hnāāy' hnāh' cha- ga' mīih'.

Dio lla' ta' kih' hi- hñaa- dsē'
(2 Pedro 2:1-17)

³ Hnāh' øøhn' hi- hñaan', ma' hnoon' ma' siin' kyah' hnāh' ha- lā- ga- lāā' Dio jne'. Pero na' ba' laan', jmeey' bi' kin' siin' jyoh' juu' kyah' hnāh'. He- ja- chuun' kyaah' hnāh', ni' kō- hi' pih' ta' kwa- hnāh' jwē' 'mi- si' dsa- juu' he- ma- dsoo' dsē' jne' la-. Jēēh', kōo- hā' ba' ma' ga- kwa' Dio juu' 'la- kih' lā- jēē- hi- na- jngēē'. ⁴ Kō- llaa' hi- ma- taah' jee' kyah' hnāh' jmāāy' hñiiy' lā- kōo- jaa- øøh' jne'. Pero kō- ja- ma- na- hee' ba' hi- hñaa- dsē' he' ja' jmi- gyuu'. Lā- kōo- he- tih- dsēy' juu' he- llu' dsē' Dio kyaah' jne', he- ja- jāyh' na- na' jwē' jnān' jmeen' lā- jē- he- lla- dsē' jne'. Ni' sa' tooyh- ta' kih' Jesucristo Dsa- jøøh' 'jnān' hi- laa' jaa- ba', hi- jmeey' hih' kih' lā- jēē-.

⁵ Ma- ke- ma- ñeh' ba' hnāh' he- la-, hnoon' mīdsoohn' hoh' hnāh' lā- kōo- ga' jmeey' Dio llo' joo', lā- ma' ga- hwēēy' dsa- kyaay' hi- ma' tāāh' hwa' Egipto. Ma- ngēē' he- ja-, ga- jngēēh' Dio lā- jēē- hi- sa- ga- lā- dsoo' dsē' kiyh'. ⁶ Hi- lā- ja- kō- llaa' ángele ga- bey' høøy', kih' he- sa' ga- tih' dsēy' ta' he- ma' hā' gooy-. He- ja- ga' jmeey' Dio tāāyh' na- jñēēy' jee' na- hoo- jee' sa- hwēēy' jih' koh', lā- jiih' lloo- jmi' lla' Dio ta' kiyh'. ⁷ Hi- lā- ja- ga- heeh' Dio wi' hi- ma' tāāh' jwi- Sodoma, hi- ma' tāāh' jwi- Gomorra hi- hi- ma' tāāh' jyoh' jwi- he- ma' tāāh' lā- kaa- jāh' ja-, kih' he- ga- kaayh' wa' hi- cha- hi-, hi- ga- kaayh' he- ba' dsa- ñuuh- dsa- kyaayh'. Lā- ja- ga- la' kih' dsa- he' mah' lā- ngēē' jne' ha- lā- kōo- wi' sa' jēē' dsa- wa- ra- ga- tē' jee'

lla' Dio ta', kaa- kyah' je- he- sa- uu- jih' koh'.

⁸ Ja- ba' lā- ja- jmeey' dsa- hi- ma- taah' jee' kyah' hnāh', laay' lā- kōo- dsa- hi- sa- cha- huu' dsē- kih', ma' mi- sayh' hñiiy', sa' hnøoy' jmeey' Dio hih' kiyh', hi- hlēēyh' wi' kih' jmi- lle' hi- cha- be' kih'. ⁹ Pero ángel jøøh' hi- chee- Migye' sa' ga- tuu- dsēy' ma' jwāy' dso' jwi' kih' hi- sa- llu', ma' ga- ti- ga- choo' hi- sa- llu' juu' kyaayh'. Ma' teey- kwaat- kih' hi- kih' ma' jā' hli' Moisé. He- ja- ga- siiyh' lā- la- ba': "Dsa- jøøh' jnān' wa' juuh' kyah'." ¹⁰ Pero dsa- hñaa- dsē' he', hlēēyh' wi' kih' lā- jē- he- sa- ngēēy'. Hi- dsa- gaay' kyaah' he- sa- jwēēh' lā- ngēē' jne'. Jēēh', ma' ñe' ba' jne' lā- kōo- lle' jnān' hi- lā- kye- jah' ma' ñe' bih' ka- lāh'. Pero dsa- he', heey- hñiiy' kyaah' lā- jē- he- hee' dsēy'. Ni' mīih- sa' jmeey' huu' dsē-.

¹¹ Peer' jwi- dsa- he', he- jmeey' lā- kōo- ga' jmeey' Caín. Hi- hnøoy' liyh' cha- mi- ih- kuu', he- ja- dsa- kayh- jwē' lā- kōo- ga- kah- Balaam. Hi- le' kiyh' lā- kōo- ga- la' kih' Coré hi- ga- juu' kih' he- ga' jmeey' chaayh- kyaah' Dio. ¹² La' o- hih' kyah' hnāh' lā- kōo- jmeey' dsa- he', ma' dsa- taayh' jee' kyah' hnāh' lā- ma' jmeeh- hnāh' jmi' kuh- huh' hnāh' kyaah' dsa- kyaah' hnāh'. Ni' mīih- sa' lā- hiiyh' dsa- taayh' kuh- hiih' jee' kyah' hnāh', hnooyh' lā- jē- he- ga- tih- dsēy' hñiiy' ba'. Laay' lā- kōo- jni' he- sa' kyaah' jma', he- go- kye- lle' ta' la- ta- jnø-. Laay' lā- kōo- hma- he- sa- hñ- mii' jii- kih', he- ma- cheeh' lā- kye- jmoo' kih'. Lā- kōo- he- na- juu' to' jiih' ba' laay'. ¹³ Lā- kōo- jmi- ñeeh' jee' cha- hlüh' soo- tu' joo- kih', lā- ja- laa' hi- he' kyaah' lā- jē- he- hliih' he- jmeey' ja-. Laay' lā- kōo- nuu' hi- ma' kah' jwē' kih'. Ma' na- laay' kwaat- dsa- nāāy' tāā' jee' na- hoo- lāh-.

¹⁴ Enoc, hi- ma' laa' jee' ga- tē' gyeey' sa' ju- kih' Adán, ga- hlēēyh' kih' dsa- he', ga- ngēēy' juu' ha- lā- le' ta' cha- nē', ga- jāyh': "Hi- Dsa- jøøh' jnān' ma' ja- kyaah' cha- mīih' mil hi- na- jngēē' kyaay', ¹⁵ mah' jmeey' jwiz- kih' lā- jēē- dsa-. Ma' ja- llay' ta' kih' lā- jēē- hi- hñaa- dsē' he' kwaat- kih' dso' kye- he- ga' jmeey' jee' tāāyh' jwē' hliih' ja-, hi- kwaat- kih' lā- jē-

wií he- ga-hléeyh' kih' Dio", ga-jáh' Enoc.
¹⁶ Dsa- he' koo- ti-chooy' juu', sa- tih'
 dsëy' ni- koo- ni- he- ga- jyoh' he- llu',
 ga-näay' hnooyh' lä-jë- he- hee' dsëy' ba'.
 Hi- hlëeyh' juu' kaah' jmah' hi- hlëeyh' juu'
 'jmä' oo' ha- lä- jee' liyh' kuu'.

Hnoo' mi-te' jne' lä-koo- lle' kih'
¹⁷ Hnäh' oo'hn' hi- hnaan', mi-dsooh-
 hoh' hnäh' lä-jë- juu' he- ma-nuun' jää
 ' he- ga-kwa' apóstole kyaa' Jesucristo
 Dsa-jöoh' jnän', ¹⁸ ga-jäyh' siiyh' hnäh':
 "Wa-ra- ga-të- jee' läa- jmií, ya-nää' dsa-
 hi- mi-kwah' lä-jë- he- llu', hi- ga-nää'
 lä-koo- ngii' he- hliih' he- há- tuh-d-
 sëy'." ¹⁹ Hi- he', koo- läay- dsa- hnii-
 mah' jmeey' to' nää', hnooh- gyih' he- ngii-
 jmi- ngo' kiyh', sa- kyey- Jmi-lle' Na-jngii'.
²⁰ Oo'hn' hi- hnaan', go-nää' ba' hnäh' ta-
 cha-në' kyaah' he- ma-dsoo' hoh' hnäh'.
 He- na- ba' he- na-jngii' go-te-. Hi- lä-ja-
 ngii' hnäh' kyah' kyaah' be' kih' Jmi-lle'
 Na-jngii'. ²¹ Go-taah' hnäh' koo- hweh-
 kyaah' he- hnää' Dio hnäh'. Kwëeh' hoh'
 hnäh' lä-jiih' tée' Jesucristo Dsa-jöoh' jnän'
 kyah' hnäh' mah' lä-ja- jmee' cha- hnäh'
 kyaayh' lä-jë- joh' jmií cha-, jëeh' lä-nih'
 dsëy' kyah' hnäh'.

²² Hlëeh' hnäh' hi- jmee- to' dsë', mah'
 lä-ngëey' hee- ja- he- llu'. ²³ Chaah' hnäh'
 hi- ma-hii' goo- kih' dsoo' cha-je- hi-
 wa- lä-nih' hoh' hnäh' kih' jnah'. Pero
 leeh' hnäh' wa-ra- ga-jmeeh' hnäh' ko-jöoh'
 kyaayh'. Jëeh', lä-koo- he- sah' ba' laay'
 kyaah' he- hliih' he- jmeey- ja-.

²⁴ Jaa- Dio ba' hi- cha- be' kih'. Hnii'
 bih' liyh' häay' hnäh' mah' sa- täh' hnäh'.
 Heh' lä-ja- ngëey' hnäh' ya-jwií kiyh',
 na-jngëeh' hnäh' hi- cha-miih- jëe- hoh'
 hnäh'. ²⁵ Jaa- hniiy' ba' cha- cha-miih-
 hu-dsë- llu' kiyh', hi- läay- jne'. He- ja-
 wa' jmeen' juuh' kih' Dio hi- gya' jöoh'.
 Jaa- hnii' bih' jmeey' hih' hi- cha- cha-mi-
 ih- be' kiyh'. Lä-ja- laay' na' hi- lä-ja- laay'
 ga-lä-jë- joh' jmií cha-. Wa' la' lä-ja-.

Apocalipsis

Juu' he- ga' mi' jnää- ángel kih' Jwaa'

¹Jee' la- na-sii- he- ga' mi' jnää- Jesu-
cristo, ja-ba' he- ga' hyoyh' kih' Dio mah'
mi' jnääy' kih' dsa- kyaay' lá-jē- he- nōō'
juu' le' chah'. Ga' cheey' ángel kyaay' mah'
ngēēy' juu' la- ki- jnā, Jwaa' hi- jmee-
ta' he' kiyh'. ²Jnā' ga' jmeen' dsoo' juu' kih'
Dio, hi' ga' jmeen' dsoo' kih' lá-jē- juu' he-
ga' kwa' Jesucristo, ja-ba' lá-kōō- ga' jēēn'.

³La' llu' kih' hi- hē- hi' kih' hi- nuu-
lá-jē- he- na' ga' le' lá-kōō- jáh' juu' la-. Hi'
la' llu' kih' hi- jmee- he' lá-kōō- na-sii- juu'
la-, jēēn' ma-ngoo' ya-jāh' le' he- ja-.

Ga' sii' Jwaa' kih' lá-jē- gyii' gwah-

⁴Jnā' Jwaa' siin' kih' lá-jē- gyii' gwah-
he- tōō' hwa' Asia. Ngii'n' kih' Dio wa' kway'
lá-jē- he- llu' kyah' hnāh' hi' wa' jmeey' hii'
tii' kyah' hnāh'. Hi- he' he' laa' na', hi- he'
he' ma' laa' jāā', hi- he' he' hi- na' ga' jāh'.
Hi- lá-ja- ngii'n' kih' lá-jēē- gyeē' jmi' llē'
hi- tāāh' cha'nē' Dio. ⁵Hi- lá-ja- ngii'n' kih'
Jesucristo hi- mi-te' juu' kih'. Hi- he'
to-nē' ga' lá-jiih' jee' kih' hi- ma' na-juu'
hi' jōōh' ga' kih' jee' lá-jēē- rey hi- chaa-
hwa' la-.

Hi- he' hnāā' jne', hi- ga' chey' dso' kye-
jnān' kyaah' jma- kiyh'. ⁶Hi- ga' jmāāy'
jne' lá-kōō- rey, hi- lá-kōō- jmi-dsa- mah'
jmeen' ta' he' kih' Dio hi- laa' Jmiiy-. Wa'
jmeen' juuh- kiyh' hi' wa' laay' dsa- ta'
lá-jē- joh' jmi' cha-. Wa' la' lá-ja-.

⁷Miih- ga' jmee-, jāyh' jee' jniī'.
Ga' lá-jēē- ba' jēēy' wa-ra- ga-tē- jee' jāyh',
lá-kye- hi- ga' jmāāy' dsoo'. Lá-jēē- nēē'
dsa- hi- chaa- hwa' la- ki' hooh' wa-ra-
ga-jēēy' jah' Jesús. Wa' la' lá-ja-.

⁸Jnā' he' laan' lá-kōō- hwēh' A kyaah'
hwēh' Zeta, jnā' he' ma' laan' jāā' ja' ga'
nōō' jmi-gyuu-, hi' lá-jiih' hēē' jmi-gyuu-
lá- ma-laan' ja-ba', ga-jāh' Dsa-jōōh'
jnān'. Hi- he' laa' na', hi- he' ma' laa'
jāā', hi' ja-ba' hi- he' jāh' ka-lāh', hi- cha-
cha-miih- be' kih'.

Ga' hēē' mi- nē' Jwaa' jmēē' kih'
Dsa-jōōh' jnān'

⁹Jnā' Jwaa' jōōh' hnāh', jēēn- wi' kō-jōh'
kyaah' hnāh', jee' hnāāh' jne' Dio kō-jōh',
hi' kwēēh- ba' dsē- jne' kyaah' be' he-
kwa' Jesucristo. Ma' gyan' hwa' he- cheē-
Patmo, he- hā' jee' jmi-nēeh-. Jee' ja-
ga-cheē' dsa- jnā' kih' he- sa- ga-lā-hnōōy',
juu' kih' Dio, hi' lá-ja- sa- ga-lā-hnōōy',
he- ma' kwan- juu' kih' Jesucristo. ¹⁰Ma'
ga-tē' jmi' he- tāāh' dsa- kwa' ti'hmaah'
kih' Dsa-jōōh' jnān', ma' kye'n' cha' miih-
Jmi-llē' Na-jngii', ma' ga' nuun' ta' ka'lu-
un' kōō- ki-gaa- he- nuuh' lá-kōō- luu'
hoo-, ¹¹he- ga-jāh'.

—Jnā' he' laan' lá-kōō- hwēh' A kyaah'
hwēh' Zeta. Jnā' he' ma' laan' jāā' ja' ga'
nōō' jmi-gyuu-, lá-jiih' hēē' jmi-gyuu- lá-
ma-laan' ja-ba'. Sii' nē' mo'je- lá-kōō- te'
he- jēēh' la-, cheē- kih' lá-jē- gyii' gwah-
he- tōō' hwa' Asia. Cheē- kih' jwiī- Éfeso,
kih' Esmirna, kih' Pérgamo, kih' Tiatura,
kih' Sardis, kih' Filadelfia hi' kih' Laodicea.

¹²Ga' jēēh' hñiin' mah' jēēn' hii- he' ma'
hlēēh' kyaah' jnā'. Lá-kōō- ma' ga' jēēh'
hñiin' ga' jēēn' gyii' candelero he- na' la-
kyaah' ku'nōō-. ¹³To' dsaah' jee' kih' can-
delero ja-, ga' jēēn' jāā- hi- laa' lá-kōh' ma'
laa' Hi' ga' lēē' ngo', ma' kye'y' kōō- hmiih-
kyoo- he- tē- lá- ga-tē- hwa', hi' ma'
na-hñuu- mo-dsēy' kyaah' hmiih- he- ma'
na- la' kyaah' ku'nōō-. ¹⁴Peer- ma' tō-jlēē-
lley' lá-kōō- tōō- jñu- borrego, hi' lá-kōō-
tōō- tu'hmoo-. M'i-nēy' ma' la' lá-kōō- jee'
hya- je-. ¹⁵Ma-tiiy' ma' la' lá-kōō- la' nē'
nōō' he- jih' lá-kōō- ma' koo- neh' hwiī'.
Llē' kiyh' ma' nuuh' lá-kōō- jee' jyoo' jmiī'.
¹⁶Ma' chaayh- kyaah' gooy- ra-lluū' gyēē'
nuu' hi- neh' to-hooy' ma' go-hii' kōō-
ñe-tuuh' chuuh- he- na-jniī' lá-tō' jwoo'.
Mo-nēy' ma' la' lá-kōō- jmēē' hyoo- he-
jēē- niīh'.

¹⁷Ma' ga-jēē- jniīh', ga-tāh' lá-kōō- he-
na-juun' huū' tiy'. Ja' ga' ga' kyey- gooy-
ra-lluū' nē' kin' mah' ga-siiy' jnā':

—Ta' wa' gah', jnā' he' ma-laan' jāā' ja-
ga-nōō' jmi-gyuu-, lá-jiih' hēē' jmi-gyuu-,
lá- ma-laan' ja-ba'. ¹⁸Jnā' he' na-jiih'n'.
Jnā' he' ga-juun', pero hii' jnā' la- na-jiih'n'
ka-lāh' lá-jē- joh' jmi' cha-. Wa' la' lá-ja-
Jnā' ba' jmeen' hih' juu' dsa-, hi' jnā' ba'
jmeen' hih' cher'mah' dsa-nāāy' cha'je-.

¹⁹ Si' lă'jē he- ma-jēeh, lă'jē he- jēeh' na' hi' lă'jē he- na' ga' le'. ²⁰ Jee' la- mī'jnān' he- hnōō' jāh' kih' lă'jēē gyeē' nuu' hī' ma-jēeh' hī' tāāh' goon' ra' lluu' he' hi' lă'jē gyii' candelero he- na- la' kyaah' ku'nōō'. Lă'jēē gyeē' nuu' lăa' lă'koo- ángele kyaā' lă'jē gyii' gwah', hi' lă'jē gyii' candelero he- ma-jēeh' ja-, la' lă'koo- lă'jē gyii' gwah'.

2

Juu' la- ga'cheē' Jwaā' kih' gwah' jwii' Éfeso

¹ Si' kih' ángel hī- na-hñāā' gwah' jwii' Éfeso: "Jāh' hī- chaah' gyeē' nuu' kyaah' gooy' ra' lluu' he', hī- ngē' jee' kih' gyii' candelero he- na- la' kyaah' ku'nōō': ² Ma' ba' jnā' lă'jē he- jmeeh-. Sa' dsa-hwaah' kyaah' ta' kyah' hī' jōh' ba' hoh'. Hī- sa' kwēeh' hoh' kyaah' hī- hlēeh' hi' ma-jēeh' ba' hī- jmāā- hñii' lă'koo- apóstole hī' sa' laay'. Juu' ta-juu' ba' ma-jnāāh- kiyh'. ³ Ma-jēeh' cha' miih- wii' kwaan' kin' hī' ma-kwēeh' ba' hoh', sa' cha- ma-hwaah'. ⁴ Pero cha- koo- he- ma-hlāāh- kyaah' jnā', mo'so' hnaah' jnā' lă'koo- ma' hnaah' jnā' lă' ma' to-nē'. ⁵ Mi-dsooh' da' hoh' lă'koo- ma' hnaah' jnā' lă' ma' to-nē'. Wa' lă-dsaā' hoh' ka' lāh' mah' jmee' lă'jē he- lluu' lă'koo- ma' jmeeh' jāā'. Cher'mah' sa' jmeeh' lă'ja-, chah' ba' jān- mah' jñu- uhn' candelero kyah' cher'mah' sa' ga-jēeh' kyaah' Dio ka' lāh'. ⁶ Pero cha- ba' koo- he- lluu' he- ma-jēeh' kyah'. Sa' tih' hoh' he- jmee' lă'jēē nicolaita, ja-ba' lă'ja- sa' tih- dsēn' ka-lāh'. ⁷ Hī- hnōō' heeh' juu' la-, wa' heeyh' he- hlēeh' Jmi-lle' Na-jngii' kih' lă'jē gwah'. Hī- ga-lih' mi-te', kwan' kuyh' kih' chaah' hma- he- jmee' chaā- dsa-, he- chih' to'dsaah' ya-jwii' kih' Dio."

Juu' la- ga'cheē' Jwaā' kih' gwah' jwii' Esmirna

⁸ Hi' si' kih' ángel hī- na-hñāā' gwah' jwii' Esmirna: "Hī- ma-lāā' jāā' ja-ga' nōō' jmi-gyuu', lă'jiih' hee' jmi-gyuu' lă' ma-lāy' ja-ba', hi' hī- ga'juu' hī- ga-lă'jiiyh' ka-lāh', jāh' lă'la-: ⁹ Ma' ba' jnā' lă'jē he- jmeeh-. Jēeh' ba' hne- wii' hi' tā-nee' hne- pero cha- cha-miih- kyah' gyuuh' jmi-gyuu'. Ma' ba' jnā' kih'

hī- hlēeh' wii' kyah'. He- koo- jāh' bih' laay' judiu. Pero laay' dsa- kyaā' Tana' ba'. ¹⁰ Ni- miih- ta- wa' gah' kih' he- na' ga' dsa-ngēeh'. Hī- hī- sa' lluu' la- taayh' ko-l- lāā' hnāh' neh' ne' mah' jēey' che' kwēeh' hoh' hnāh'. Heeyh' hnāh' wii' lă'jiih' tē' gya' jmi'. Kwēeh' hoh' lă'jiih' juuh'. Hī- jnā' kwēeh' hne- koo- coron he- kyaah' jmee' chaah-. ¹¹ Hī- hnōō' heeh' juu' la-, wa' heeyh' he- hlēeh' Jmi-lle' Na-jngii' kih' lă'jē gwah'. Hī- ga-lih' mi-te', sa- cha- he- le' kiyh' jee' tē' to' jiih' juu' dsa-."

Juu' la- ga'cheē' Jwaā' kih' gwah' jwii' Pérgamo

¹² Hi' si' kih' ángel hī- na-hñāā' gwah' jwii' Pérgamo: "Hī- chooh' ne' tuuh' chuuh' he- na-jni' lă'to' jwoo', jāyh' lă'la-: ¹³ Ma' ba' jnā' lă'jē he- jmeeh- hi' ha- chaah-. La' hōō' hī- sa' lluu' ba' jee' na-. Pero ma' ra' he- chooh' ba' hne- koo- hweh' juu' kin'. Hī- lă' ma-dsoo' ja-ba' hoh' kin' ka-lāh', ma-ke' neh' ba' ha- lă- ga-la' kih' Antipa hī- ma' mi- tēh' kyaah' juu' kin'. Ga-jngiih' dsa- kiyh' jee' kyah' hnāh' na- jee' hāā' hī- sa' lluu'. ¹⁴ Pero cha- ga' jyoh' he- kyaah' ga-hlāāh' hne-. Jēeh', tāāh' ga' jee' kyah' hnāh' hī- kye- nuu' kih' Balaam. Hī- he' ga-taah' juu' Balac ha- lă' ga-jmeey' he- ga-tah' dsa- Israel kyaah' koo- ga-kuyh' he- lla- dsa- cha'ne' dio hī- na-lāā' kaah' dsa-, hi' kyaah' he- ga-kaayh' wa' hī- cha- hī-. ¹⁵ Ja-ba' lă'ja- tāāh' jee' kyah' hnāh' hī- kye- nuu' kih' dsa- nicolaita, he- ja- sa' tih- dsēn'. ¹⁶ He- ja- jēeh' hñāah' kyaah' Dio. Pero cher'mah' sa' ga-heeh' he- jwahn' la-, chah' ba' jān- kyah' mah' teen' kyaah' dsa- he' kyaah' ne' tuuh' he- hā' hoon'. ¹⁷ Hī- hnōō' heeh' juu' la-, wa' heeyh' he- hlēeh' Jmi-lle' Na-jngii' kih' lă'jē gwah'. Kih' hī- ga-lih' mi-te', kwan' kuyh' manā he- na-hmāā', hi' kwēeh' jnih' koo' mii' mi'kuu' tōō-. Né' mi'kuu' ja-, na-si' koo- jmi' hmēē', he- ni' jāā- sa' kyuuh'. Ma' lă' hñii' hī- hyoh' ba' lă'kyuuh'."

Juu' la- ga'cheē' Jwaā' kih' gwah' jwii' Tiatira

¹⁸ Hi' si' kih' ángel hī- na-hñāā' kih' gwah' jwii' Tiatira: "Joō' Dio hī- hya- je-

mi'ne', hi' la' ma'ti'iy lä'koo' ñe' nøø' he' jih'gyeh', hi' he' jäh' lä'la': ¹⁹Ma' ba' jnä' lä'jē' he' jmeeh', hnaah' ba' hne' dsa', mi'teh' ba' hne' ta' kyah', hi' jøh' ba' hoh'. Cha' ga'mi'ih ta' ll'u' jmeeh' na' lä'koh' ga' he' ma'jmeeh' jää'. ²⁰Pero cha' ga' jyoh' he' kyaah' ga'hlääh' hne'. Kwah' jwē' kih' dsa'mē' hi' chee' Jezabel hi' jäh' ngēē' juu' kih' Dio kih' dsa'. Kyaah' nuuh' kiyh' mi'gaay' hi' nuuh' kin' mah' kaayh' wa' hi' cha' hi', hi' kuyh' he' lla' dsa' cha'nē' dio hi' na'laa' kaah' dsa'. ²¹Ma' jøøn' mah' jēēn' che' lä' dsa' dsēy', pero sa' hii' tūy' he' kaayh' wa' hi' cha' hi'. ²²Na' na', jee' hääy' jwē' hliih', kyaah' jnih' nē' jii' mah' heeh' jnih' cha'mi'ih wi' kō'joh' kyaah' hi' kaayh' cher'mah' sa' ga'lā'd-saa' dsēy' kih' lä'jē' ta' hliih' he' jmeey'. ²³Jmää'n' jooy' dsoo' lä'jiih' juuy'. Lä'ja' lä'jē' gwah' lä'ñe' kin', jnä' ba' kyuuhn' hu' dsē' kiyh', hi' kyuuhn' neh' tuh' dsēy' ka' läh'. Jnä' ba' kwēēhn' hnäh' lä'jaa' lä'jaa' hnäh', lä'koo' te' he' jmeeh' hnäh'. ²⁴Pero jnä' hlēēhn' hnäh' kyaah' lä'jēē' ga' hi' tääh' jwii' Tiatura, hnäh' hi' sa' tääh' kyaah' nuuh' na', hnäh' hi' sa' kyuuh' he' jäh' he' na'hmää' ni'ih' ga' kih' Tana'. Jwēēhn' hnäh', mo'so' cha' ga' he' hnøø' kyah' hnäh'. ²⁵Chooh' hnäh' koo' hweh' lä'jē' nuuh' he' ma'hñah' hnäh', lä'jiih' lloo' jmi' jäh'. ²⁶Kih' hi' ga'lih' mi'te' lä'jē' mada' kin' lä'jiih' llaa' jmi'gyuu', jnä' kwan' jwē' jmeey' hih' kih' dsa' hi' tääh' lä'kaa' hwa'. ²⁷Jmeey' hih' lä'koo' jmee' hih' jaa' hi' chooh' hma'hi'ih' he' la' ñe'. Wa'ra' ga'tē' jee' jmeey' hih' kih' dsa', lä'koo' he' jøøy' koo' mi'hya' ba' le' kih' dsa'. Jēēh' hyoyh' cha'mi'ih' be', ja'ba' lä'koo' be' he' ma'hyohn' kih' Täa' kyaan'. ²⁸Hi' kwēēh' jnih' nuu' hō' ka' läh'. ²⁹Hi' hnøø' heeh' juu' la' wa' heeyh' he' hlēēh' Jmi'llē' Na'jngii' kih' lä'jē' gwah'."

3

Juu' la' ga'chee' Jwaa' kih' gwah' jwii' Sardis

¹Si' kih' ángel hi' na'hñaa' gwah' jwii' Sardis: "Hi' jää' gye' jmi'llē' kih' Dio hi' jääy' gye' nuu', hi' he' jäh' lä'la': Ma' ba' jnä' lä'jē' he' jmeeh'. Cha' juu' na'jiih'

hne', pero hi' na'juu' ba' hne'. ²Nä' mi'neh', ja' kwah' be' kyaah' ta' he' hä' gooh', na' sa' ga' ma'ääh' ta' kyah'. Jēēh' ma'jēēn' sa' ma'jā' ll'u' ta' kyah' lä'koo' hnøø' Dio. ³Mi'dsooh' hoh' ja', hee' na' ma'heeh' hi' hee' na' ma'nuuh'. Høø' he' na', hi' jēēh' hñaa' ka' läh' kih' Dio. Cher'mah' sa' høøh' he' na', jmeeh' wa' la' cha' la', jäh'n' kyah' lä'koo' jaa' hi' hii' ba'. Jēēh' hor' he' sa' leeh' jäh'n' kyah'. ⁴Tääh' ga' mi'ih' dsa' kyaah' hne' jee' jwii' Sardis na', hi' sa' ma'mi' soh' sa'hmi'ih' kih'. Hi' he' na' ngē' kyaah' jnä' kye'h' hmi'ih' tō'jlēē', jēēh' lä'ja' llē' le' kiyh'. ⁵Hi' ga'lih' mi'te', hi' he' kēh' hmi'ih' tō'jlēē'. Sa' chen' jmi' kiyh' he' na'sii' nē' jee' na'sii' jmi' kih' lä'jēē' hi' na'jnää' kih' Dio. Hi' mi'jnään' cha'nē' Täa' kyaan' hi' cha'nē' ángele kyaay' he' kyuu' jnih'. ⁶Hi' hnøø' heeh' juu' la', wa' heeyh' he' hlēēh' Jmi'llē' Na'jngii' kih' lä'jē' gwah'."

Juu' la' ga'chee' Jwaa' kih' gwah' jwii' Filadelfia

⁷Si' kih' ángel hi' na'hñaa' gwah' jwii' Filadelfia: "He' la' jäh' hi' na'jngēē', hi' jmee' ju' dsoo', hi' chooh' jō' ñe' kih' David. Jee' näy' ni' jaa' sa' jne', jee' jney' ni' jaa' sa' nā': ⁸Ma' ba' jnä' lä'jē' he' jmeeh'. Na' ma'na'na' jwē' kyah' he' ma'nān', he' ni' jaa' sa' le' ha' kyah'. Ma'ke' mi'ih' ga' be' cha' kyah', ma'høøh' ba' hne' juu' kin'. Ni' koo' hä' sa' ma'jäh' sa' kyuu' jnä'. ⁹Lä'la' jmeen' kih' hi' laa' kyaah' Tana' hi' koo' jäh' laay' judiui. Peer' ta'juuy' ba' ja'. He' ja' jmeen' ya'näy' ya'juyh' jney' hu' ti'ih', hi' jmeen' mi'jnääy' he' ma'lā'hnaan' hne'. ¹⁰Ma'kwēēh' ba' hoh' kyaah' mada' he' ga'jmeen' kyah'. He' ja' hää'n' hne' kih' he' wi' he' na' ga'jā' lä'kaa' jmi'gyuu' wa'ra' ga'tē' jee' jēē' Dio che' lä'd-saa' dsē' dsa' hi' tääh' lä'kaa' hwa' kyaah' he' wi' ja'. ¹¹Chañ' ba' jäh'n'. Chooh' koo' hweh' nuuh' he' ma'hñah' mah' ni' jaa' sa' jñuu' coron' kyah'. ¹²Kih' hi' ga'lih' mi'te', jmää' jnih' lä'koo' hma' dsē' kih' gwah' he' la' kih' Dio kyaan', jih'koh' sa' ya'hēy' jee' ja'. Nē' kiyh' siin' jmi'ih'

kih¹ Dio kyaan⁺ kyaah⁺ jmi⁻ kih⁻ jee⁺ jwi⁻
kih¹ Dio kyaan⁺ ka⁻ lah⁺ he⁻ chee⁻ Jerusalén
hmëe⁺ he⁻ jyoo⁺ gyuu⁺ jmi⁻ gyuu⁺ kih¹ Dio
kyaan⁺, hi⁻ siin⁺ né⁺ kiyh⁺ jmi⁻ hmëe⁺ kin⁺.
¹³ Hi⁻ hnøø⁺ heeh⁺ juu⁺ la⁻, wa⁺ heeyh⁻ he⁻
hlëeh⁺ Jmi⁻ lle⁺ Na⁻ jngii⁺ kih¹ lä⁺ jë⁺ gwah⁺.”

Juu⁺ la⁻ ga⁻ chee⁺ Jwaä⁺ kih¹ gwah⁺ jwi⁻
Laodicea

¹⁴ Si⁺ kih¹ ängel hi⁻ na⁻ hñaä⁺ gwah⁺ jwi⁻
Laodicea: “Hi⁻ la⁻ hi⁻ laä⁺ dsöo⁺ hi⁻ mi⁻ te⁺
juu⁺ kih¹, he⁻ ba⁺ hñiiy⁺ kway⁺ ju⁺ dsöo⁺. Hi⁻
he⁻ laä⁺ to⁻ né⁺ kih¹ jee⁺ lä⁺ jë⁺ he⁻ ga⁺ jmee⁺
Dio. Jäyh⁺ lä⁺ la⁻: ¹⁵ Ma⁺ ba⁺ jnä⁺ lä⁺ jë⁺ he⁻
jmeeh⁻, ni⁺ sa⁺ gyuh⁺ ni⁺ sa⁺ llaah⁺ hne⁻.
Llu⁺ ba⁺ wa⁺ ra⁺ jäh⁺ kih¹ gyuh⁺ o⁺ llaah⁺. ¹⁶ Kih¹
he⁻ sa⁺ gyuh⁺ ni⁺ sa⁺ llaah⁺, he⁻ ja⁻ ñun⁺
hne⁻ ta⁺ wa⁺ hoon⁺, kih¹ kō⁺ hi⁻ pih⁺ ba⁺ llaah⁺
hne⁻. ¹⁷ Jëeh⁺ hne⁻ jwah⁺: Jnä⁺ chan⁺ kuu⁺,
hi⁻ ma⁺ llaan⁺ hñiin⁺ llu⁺, mo⁺ so⁺ cha⁺ he⁻
ga⁺ jmee⁺ bi⁺ kin⁺. Sa⁺ ñeh⁺ he⁻ laah⁺
jaa⁺ hi⁻ na⁻ hëë⁺, hi⁻ mo⁺ so⁺ jmää⁺ ta⁺, hi⁻
tä⁺ ñee⁺, hi⁻ tuu⁺ hi⁻ jaa⁺ hi⁻ kwah⁺. ¹⁸ Jnä⁺
kwan⁺ nuuh⁺ kyah⁺, ki⁺ jnä⁺ lä⁺ ku⁺ nøø⁺ he⁻
ma⁺ na⁻ llu⁺ kyaah⁺ je⁻, mah⁺ lä⁺ cha⁻ cha⁻ mi⁻
ih⁻ kyah⁺. Hi⁻ lä⁺ hmiih⁻ tøø⁺ he⁻ kēh⁺
mah⁺ sa⁺ jëe⁺ dsa⁺ la⁺ o⁺ hih⁺ he⁻ kwah⁺. Hi⁻
tøøh⁺ mē⁺ mī⁺ nēh⁺ mah⁺ lä⁺ jnä⁺ llu⁺. ¹⁹ Jnä⁺
juuh⁺ kiyh⁺ mah⁺ heehn⁺ wi⁺ lä⁺ jëe⁺ hi⁻
hnaan⁺. He⁻ ja⁻ wa⁺ jëe⁺ hoh⁺ he⁻ hääh⁺
jwē⁺ kih¹ Dio, chah⁺ hñaah⁺. ²⁰ Hi⁻ jnä⁺
chehn⁺ ho⁺ haah⁺ tēen⁺. Cher⁺ mah⁺ chaa⁻
hi⁻ nuu⁺ juu⁺ kin⁺ mah⁺ näy⁺ ho⁺ haah⁺,
dsa⁺ hen⁺ jmeen⁺ ma⁺ nuu⁺ kyaah⁺, hi⁻ hñi⁻
iy⁺ kyaah⁺ jnä⁺ ka⁻ lah⁺. ²¹ Hi⁻ ga⁺ lih⁺ mi⁻ te⁺,
kwan⁺ gyay⁺ kyaah⁺ jnä⁺ jee⁺ jmeen⁺ hih⁺,
ja⁻ ba⁺ lä⁺ koo⁻ ga⁻ lihn⁺ ga⁺ mi⁻ ten⁺, he⁻ ja⁻
ga⁺ gyan⁺ koo⁺ kih¹ Tää⁺ kyaan⁺. ²² Hi⁻ hnøø⁺
heeh⁺ juu⁺ la⁻, wa⁺ heeyh⁻ he⁻ hlëeh⁺
Jmi⁻ lle⁺ Na⁻ jngii⁺ kih¹ lä⁺ jë⁺ gwah⁺.”

4

Dsa⁻ kaa⁺ hē⁺ ga⁺ jmää⁺ jøøh⁺ Dio

¹ Ma⁻ ngëe⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺ jëen⁺ koo⁻
ho⁺ haah⁺ na⁻ na⁻ gyuu⁺ jmi⁻ gyuu⁺. Hi⁻
ja⁻ ba⁺ lle⁺ he⁻ ga⁺ nuun⁺ lä⁺ ma⁺ to⁻ né⁺,
he⁻ nuuh⁺ lä⁺ koo⁻ hi⁻ luu⁺ hoo⁺, ga⁺ hlëeh⁺
kyaah⁺ jnä⁺, ga⁺ jäh⁺:

—Wi⁺ ta⁺ la⁺ mah⁺ heehn⁺ hne⁻ hee⁻ na⁻
le⁺ ta⁺ cha⁺ né⁺ ga⁺ —ga⁺ siiyh⁺ jnä⁺.

² Lä⁺ chah⁺ ja⁻ ma⁻ cheh⁺ jmi⁻ lle⁺ kin⁺
gyuu⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁺ jëen⁺ koo⁻ hma⁻ sii⁻ hi⁻
né⁺ hma⁻ sii⁻ ma⁺ gya⁺ jaa⁻ hi⁻ laä⁺ jøøh⁺.
³ Hi⁻ ma⁺ gya⁺ jee⁺ ja⁻, ma⁺ jnääy⁺ lä⁺ koo⁻
mi⁺ kuu⁺ he⁻ chee⁻ jaspe kyaah⁺ cornalina.
Ma⁺ jnä⁺ lä⁺ ku⁺ lä⁺ jii⁺ jee⁺ ma⁺ gyay⁺ ja⁻,
jaa⁻ mih⁺ kuu⁺ he⁻ jnä⁺ jih⁺ gyeh⁺ lä⁺ koo⁻
jñä⁺ jih⁺ gyeh⁺ esmeralda. ⁴ Hi⁻ lä⁺ ku⁺ lä⁺ jii⁺
kih¹ hma⁻ sii⁻ ma⁺ tøø⁺ ga⁺ jyoh⁺ gyii⁺ kyē⁺
hma⁻ sii⁻. Né⁺ hma⁻ sii⁻ ja⁻, ma⁺ tääh⁺ gyi⁻
i⁺ kyee⁺ dsa⁺ gyuu⁺ hi⁻ ma⁺ kyeh⁺ hmiih⁻
tøø⁺ hi⁻ ma⁺ lley⁺ coron he⁻ la⁺ kyaah⁺
ku⁺ nøø⁺. ⁵ Jee⁺ ma⁺ chih⁺ hma⁻ sii⁻ juuh⁺
ja⁻, ma⁺ jmee⁺ je⁺ ñih⁺ hi⁻ ma⁺ ñih⁺ hi⁻ ma⁺
nuuh⁺ ma⁺ hlëeh⁺ dsa⁺. Hi⁻ ma⁺ na⁻ hñh⁺
gyii⁺ mi⁺ sē⁺ he⁻ ma⁺ koo⁻ cha⁺ né⁺ hma⁻ sii⁻
ja⁻. He⁻ ja⁻ ma⁺ la⁺ lä⁺ jë⁺ gyii⁺ jmi⁻ lle⁺ kih¹
Dio. ⁶ Cha⁺ néy⁺ jee⁺ ma⁺ gyay⁺ ja⁻, ma⁺ na⁻ jaa⁺
he⁻ la⁺ lä⁺ koo⁻ hu⁻ he⁻ jëe⁺, he⁻ juuh⁺
lä⁺ koo⁻ jmi⁻ ñeeh⁺.

Koo⁺ kih¹ hma⁻ sii⁻ he⁻ ma⁺ chih⁺ to⁺ d⁺
saah⁺ kih¹ jee⁺ lä⁺ jë⁺ hma⁻ sii⁻ he⁻ ma⁺ tøø⁺
lä⁺ ku⁺ lä⁺ jii⁺ ja⁻, ma⁺ tääh⁺ kyee⁺ jah⁺ hi⁻ ma⁺
choo⁺ mi⁺ né⁺ ta⁺ ka⁺ luuy⁺ hi⁻ ta⁺ cha⁺ néy⁺.
⁷ Hi⁻ to⁻ né⁺ jah⁺ he⁻ ma⁺ laä⁺ lä⁺ koo⁻ jaa⁻
león. Jee⁺ ga⁺ tē⁺ uu⁺ jah⁺ he⁻ ma⁺ laä⁺ lä⁺ koo⁻
jaa⁻ kya⁺ mäh⁺. Jee⁺ ga⁺ tē⁺ uu⁺ jah⁺ he⁻ ma⁺
la⁺ mo⁺ néy⁺, lä⁺ la⁺ mo⁺ né⁺ jaa⁻ dsa⁻ ñuu⁺.
Hi⁻ jee⁺ ga⁺ tē⁺ kyee⁺ jah⁺ he⁻ ma⁺ laä⁺ lä⁺ koo⁻
jaa⁻ mi⁺ hi⁻ hëe⁺. ⁸ Lä⁺ jëe⁺ kyee⁺ jah⁺ he⁻
ma⁺ choo⁺ jñii⁺ sa⁺ kyoo⁺. Lä⁺ ku⁺ lä⁺ jii⁺ ma⁺
choo⁺ cha⁻ miih⁻ mi⁺ néy⁺. Lä⁺ jmi⁻ lä⁺ hwē⁺
sa⁺ ma⁺ tuy⁺ ma⁺ jäh⁺:

Na⁻ jngëe⁺, na⁻ jngëe⁺, na⁻ jngëe⁺ laä⁺ Dio
Dsa⁻ jøøh⁺ jñän⁺ hi⁻ cha⁻ ga⁻ lä⁺ jë⁺
be⁺ kih¹.

Hi⁻ na⁻ ma⁺ laä⁺, hi⁻ na⁻ laä⁺ na⁺, hi⁻ ja⁻ ba⁺
hi⁻ na⁻ llaah⁺ ka⁻ lah⁺.

⁹ Lä⁺ jëe⁺ jah⁺ he⁻ ma⁺ jmääy⁺ jøøh⁺ hi⁻
gya⁺ né⁺ hma⁻ sii⁻ he⁻, hi⁻ chaa⁻ lä⁺ jë⁺ joh⁺
jmi⁻ cha⁻. Ma⁺ hnäy⁺ cha⁻ miih⁻ hi⁻ ma⁺
kway⁺ ti⁺ hmaah⁺ kiyh⁺. Koo⁻ hä⁺ koo⁻ hä⁺
he⁻ ma⁺ jmeey⁺ lä⁺ ja⁻, ¹⁰ lä⁺ jëe⁺ gyii⁺ kyee⁺
dsa⁺ gyuu⁺ ma⁺ juuh⁺ jñe⁺ cha⁺ né⁺ hi⁻ gya⁺
jmeey⁺ hih⁺ he⁻, jmeey⁺ juuh⁺ kih¹ hi⁻ chaa⁻
lä⁺ jë⁺ joh⁺ jmi⁻ cha⁻. Ma⁺ jwäy⁺ coron kiyh⁺
cha⁺ néy⁺, ma⁺ jäh⁺:

¹¹ Hne⁻ Dio, Dsa⁻ jøøh⁺ kyaä⁺ jnääh⁺,
jaa⁻ hne⁻ ba⁺ hi⁻ jmää⁺ jnääh⁺ jøøh⁺.
Kyah⁺ hne⁻ ba⁺ jmee⁺ jnääh⁺ juuh⁺,

kyah' ba' la' ga' lā'jē' be'.
 Jēēh', hne' ba' ga'jmeeh' lā'jē' he' cha'.
 Lā' hyoh' hoh' hñaah' ga'jmeeh', he' ja'
 ba' cha'.

5

Jee' la' hlēēh' kih' koo' je' he' na' bā'
 he' ma' choqh' Borrego mäh'

¹ Hi' ma' gya' jmee' hih' he', ga'jēē'
 ma' choqyh' kyaah' gooy' ra' lluy' koo' je'
 he' na' sih' ta' neh', hi' na' sih' ta' ka' luu'
 ka' lāh', na' gyoh' gyii' jiih'. ² Hi' ga'jēē'
 jaa' ángel bee' hi' ma' hlēēh' kyaah' be',
 ga'jāyh':

—¿Hi' na' hi' na' ngē' jwē' jii' lā'jē' he'
 na' gyoh' gyii' jiih' ja' mah' niyh'?

³ Pero sa' ga'jnāā' ni' jaa' hi' lih' ma' jii'
 je' ja' mah' ma' hēy', ni' gyuu' jmi' gyuu',
 ni' hwa' la', ni' neh' hwa' ka' lāh'. ⁴ Peer'
 ga'hooh' cha' miih', kih' he' sa' chaā' ni'
 jaa' hi' na' ngē' jwē' ma' niyh' je' ja' mah'
 ma' hēy'. ⁵ Pero jaa' jee' lā'jēē' dsa' gyuu'
 he' ga' siyh' jnā':

—Mo' to' hoo' cha' miih'. Hi' León
 la' hi' na' jnāā' kih' Judá, ja' ba' sa' ju' kih'
 David, hi' la' ba' ga' lih', he' ja' na' ngēy'
 jwē' jiiy' lā'jē' gyii' he' na' gyoh' ja' mah'
 niyh' —ga'jāh' dsa' gyuu' siih' jnā'.

⁶ Hi' ga'jēē' jnih', laay' lā' koo' jaa' bor-
 rego mäh' hi' ma' cheh' koo' kih' hi' ma'
 gya' jmee' hih', to' dsaah' kih' kyeē' jah'
 he', hi' ja' ba' jee' kih' lā'jēē' dsa' gyuu'
 he'. Borrego he' ma' jnāā' lā' koo' bor-
 rego hi' ma' jngēēh' dsa' nē' na' hoo', ma'
 lle' gyii' jōō' lley, hi' ma' choo' gyii' mi'
 'nēy'. He' ja' la' gyii' jmi' lle' kih' Dio
 he' ga' chey' lā' kaa' hwa'. ⁷ Borrego mäh'
 he' ngooy' mah' ga' kay' je' he' ma' hā'
 ja' goo' ra' lluy' kih' hi' jmee' hih' he'.
⁸ Lā' ma' ga' sooyh' je' ja', lā'jēē' kyeē'
 jah' he' hi' lā'jēē' gyii' kyeē' dsa' gyuu'
 ka' lāh' ga' juuh' jnē' cha' nēy'. Lā' jaa' lā'-
 jaa' ma' choqh' ma' koo' tu' he' choo'
 cha' miih' si' nē', hi' ma' choqyh' ka' lāh'
 ma' koo' kyaah' he' na' la' kyaah' ku' nōō'
 he' na' kah' kyaah' chu'. Chu' ja' la'
 kwaat' juu' kih' hi' na' jngēē' hi' tāāh' ngii'
 kih' kih' Dio. ⁹ Ga' lā'jēē' ba' hi' he' ma' hā'
 koo' su' hmēē', ma' jāyh':

Jaa' hne' ba' na' ngēh' jwē' soqh' je' na',
 mah' jiih' lā'jē' gyii' he' na' gyoh'
 ja'.

Jēēh' ga' jngēēh' dsa' hne', ga' lāāh' jnāāh'
 kyaah' jma' kyah' mah' ga' ngēēh'
 jnāāh' kih' Dio.

Ga' lāāh' ga' lā'jēē' nēē' dsa' hi' hlēēh'
 lā' koo' lā' koo' juu', hi' tāāh'
 lā' kaa' jwii', hi' lā' kaa' hwa' jee'
 tāāh' dsa' hi' jmee' hih'.

¹⁰ Ga' hñaah' jnāāh' dsa' ta' kaa', ga' hñaah'
 jnāāh' jmi' dsa' mah' jmee' jnāāh'
 ta' he' kih' Dio jnān',

hi' lā' jaa' jmee' jnāāh' hih' kih' dsa' hi'
 tāāh' lā' kaa' jmi' gyuu'.

¹¹ Chah' ba' ga'jēē' ka' lāh', ga' nuun'
 ma' hlēēh' jwēē' ángele lā' ku' lā' jii' kih' hi'
 ma' jmee' hih' jee' ja', kyaah' jah' he', hi'
 kyaah' dsa' gyuu' he'. Joh' millón sa' tee'
 hi' ma' tāāh' jee' ja'. ¹² Lā'jēē' hi' he' ma'
 hlēēh' kī' gaa', ma' jāyh':

Borrego mäh' hi' ga' jngēh' dsa' kih',
 hi' na' ba' na' ngē' jwē' he' cha' lā'jē' be'
 kih', he' cha' cha' miih' kiyh',
 he' kyuu' ga' lā'jē' ba', he' cha'
 cha' miih' be' kiyh',
 he' lā' gah' jnih', he' jmeen' juuh' kiyh',
 hi' he' hā' jne' kiyh'.

¹³ Koo' ka' lāh' ga' nuun' kih' ga' lā'jēē'
 hi' tāāh' gyuu' hi' ga' jmaā' Dio, lā' kye-
 hi' ga' jmaāy' hi' tāāh' hwa' la', hi' neh'
 ga' kih' hwa' la' hi' lā'jēē' hi' tāāh' neh'
 jmi' nēeh' hi' lā'jē' he' ga' cha' nē' kih'.
 Lā'jēē' hi' he' ma' jāh':

Wa' hān' kih' hi' gya' jmee' hih' nē'
 hma' sii', wa' hān' kih' Borrego
 mäh', wa' gah' jnih',

wa' jmeen' juuh' kiyh' hi' wa' cha' cha' mi-
 ih' be' kiyh' ga' lā'jē' joh' jmi'
 cha'.

¹⁴ Lā'jēē' kyeē' jah' he' ma' jāh':

—Wa' la' lā' ja'.

Hi' lā'jēē' gyii' kyeē' dsa' gyuu' he'
 ga' juuh' jnēy', ga' jyooy' lley lā' ga' tē' hwa'
 mah' ga' jmeey' juuh' kih' Dio.

6

Lā'jē' gyii' he' na' gyoh' ja'

¹ Ga' jii' Borrego mäh' koo' jwēē' he'
 na' gyoh' ja', ga'jēē'. Jā' ga' ga' nuun'

ga⁻hlēēh¹ jaa⁻ kih¹ jee⁻ lā⁻jēē⁻ kyeē⁻ jah¹ he⁻.
Lle¹ kiyh¹ ma⁻ nuuh¹ lā⁻koo⁻ kii⁻ hii⁻ nīh¹,
ga⁻jāyh¹:

—Na⁻ mah¹ jēē⁻.

²Ma⁻ ga⁻jēēn⁻, ga⁻jēēn⁻ jaa⁻ kya⁻jiih¹ tāā⁻.
Hi⁻ ma⁻ dsēē⁻ kya⁻jiih¹ he⁻ ma⁻ chooh⁻ koo⁻
hma⁻ he⁻ tey⁻ flecha. Ga⁻hyoyh¹ koo⁻
coron hi⁻ ya⁻hēēy¹ ma⁻ na⁻lluy¹ mah¹ liyh⁻
jee⁻ hnii⁻.

³Lā⁻ ma⁻ ga⁻jiiy¹ jee⁻ ga⁻tē⁻ to¹ jwēē¹ he⁻
na⁻ gyoh¹ ja⁻, ga⁻nuun¹ ga⁻hlēēh¹ jee⁻ ga⁻tē⁻
uu¹ jah¹ he⁻, ga⁻jāyh¹:

—Na⁻ mah¹ jēē⁻.

⁴Ya⁻hēē¹ jñah¹ kya⁻jiih¹ gyuu¹ jih¹. Hi⁻ ma⁻
dsēē⁻ kya⁻jiih¹ he⁻ ga⁻hyoyh¹ koo⁻ ñe⁻tuuh⁻
juuh⁻. Lā⁻ ja⁻ ga⁻hyoyh¹ be⁻ mah¹ jñuuyh¹
he⁻ hii⁻ ti⁻ kih¹ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁻. Llay¹ hnii⁻
mah¹ jngēēh¹ dsa⁻ dsa⁻ kyaah¹.

⁵Lā⁻ ma⁻ ga⁻jiiy¹ jee⁻ ga⁻tē⁻ hnē⁻ jwēē¹ he⁻
na⁻ gyoh¹ ja⁻, ga⁻nuun¹ kih¹ jee⁻ ga⁻tē⁻ uu⁻
jah¹ he⁻, ga⁻jāyh¹:

—Na⁻ mah¹ jēē⁻.

Hi⁻ ga⁻jēēn⁻ jaa⁻ kya⁻jiih¹ lāh⁻. Hi⁻ ma⁻
dsēē⁻ kya⁻jiih¹ lāh⁻ he⁻ ma⁻ chooh⁻ koo⁻
kyaah¹ hih⁻. ⁶Ja⁻ ga⁻ ga⁻nuun¹ ga⁻hlēēh¹
to¹ dsaah¹ jee⁻ kih¹ lā⁻jēē⁻ kyeē⁻ jah¹ he⁻, ma⁻
jāyh¹:

—To¹ ñe⁻ mi⁻ trigo la¹ kih¹ koo⁻ jmi⁻ ta⁻.
Hi⁻ jñii⁻ ñe⁻ mi⁻ cebada la¹ kih¹ koo⁻ jmi⁻ ta⁻.
Pero ta⁻ heē⁻ naa⁻ ni⁻ jmi⁻ mi⁻ jēh¹ ma⁻ āā⁻.

⁷Lā⁻ ma⁻ ga⁻jiiy¹ jee⁻ ga⁻tē⁻ kye⁻ he⁻ na⁻
gyoh¹ ja⁻, ga⁻nuun¹ kih¹ jee⁻ ga⁻tē⁻ kye⁻ jah¹
he⁻, ga⁻jāyh¹:

—Na⁻ mah¹ jēē⁻.

⁸Ma⁻ ga⁻jēēn⁻, ga⁻jēēn⁻ jaa⁻ kya⁻jiih¹ nāā⁻.
Hi⁻ ma⁻ dsēē⁻ kya⁻jiih¹ he⁻ ma⁻ cheē⁻ Hi⁻
Na⁻ juu¹, jāh⁻ kaah¹ kiyh¹ ma⁻ jñā⁻ cha⁻je⁻.
Ga⁻hyoyh¹ be⁻ kih¹ koo⁻ kiih¹ kih¹ jmi⁻ gyuu⁻
mah¹ jngēēy¹ dsa⁻ kyaah¹ ñe⁻tuuh⁻, kyaah¹
kyoo¹, kyaah¹ dsoo¹, hi⁻ kyaah¹ jah¹ hāā⁻ hi⁻
chaa⁻ hwa¹ la⁻.

⁹Ma⁻ ga⁻jiiy¹ jee⁻ ga⁻tē⁻ hñā⁻ he⁻ na⁻ gyoh¹
ja⁻, ga⁻jēēn⁻ ta⁻ hwa¹ kih¹ na⁻hyoo¹ lā⁻jēē⁻
dsa⁻ hi⁻ ga⁻juu¹ kwaat⁻ kih¹ juu¹ kih¹ Dio hi⁻
kwaat⁻ kih¹ he⁻ ga⁻mi⁻tey¹ kway⁻ ju⁻dsoo¹.

¹⁰Hi⁻ he⁻ ma⁻ hlēēh¹ kii⁻:

—Hne⁻ Dio hi⁻ na⁻ jngēē⁻ hi⁻ lāa⁻ ju⁻
'dsoo¹, ħih¹ ba⁻ llah¹ ta⁻ mah¹ teēh¹ jwii⁻ kih¹
dsa⁻ hi⁻ tāāh¹ hwa¹, hi⁻ ga⁻tūu¹ jma⁻ kyaā⁻
jnāāh¹?

¹¹Lā⁻ jaa⁻ lā⁻ jaa⁻ ga⁻hyoh¹ hmiih⁻ tōō⁻,
hi⁻ ga⁻ la¹ mada⁻ kiyh¹ mah¹ teeyh⁻ dsēy⁻
koo⁻ ga⁻ ko⁻ hwēē⁻ lā⁻ jiih¹ dsēē⁻ ooyh⁻, hi⁻
jmeē⁻ ja⁻ ba⁻ ta⁻ ja⁻ hi⁻ lle⁻ kih¹ juu¹ ja⁻ ba⁻
lā⁻ koo⁻ ga⁻ juuy¹ hñii⁻.

¹²Hi⁻ ga⁻jēēn⁻ ma⁻ ga⁻ nāy¹ jee⁻ ga⁻tē⁻ jñii⁻
he⁻ na⁻ gyoh¹ ja⁻. Ga⁻jeh¹ wii⁻ jwēte
hwa¹, ga⁻ lā⁻ lāh⁻ nē⁻ hyoo⁻, lā⁻ koo⁻ lāh⁻
hmiih⁻ he⁻ kēh⁻ dsa⁻ hi⁻ ti⁻ meeh⁻ dsē⁻
lā⁻ ma⁻ dsa⁻ juu¹ hi⁻ chaa⁻ kiyh¹. Hi⁻ nē⁻
sih⁻ ko⁻ lla⁻ ga⁻ lā⁻ gyuu¹ jma⁻. ¹³Ga⁻hlaa⁻
nuu¹ hi⁻ ma⁻ hēē⁻ gyuu¹ lā⁻ ga⁻tē⁻ hwa¹,
lā⁻ koo⁻ hla⁻ mi⁻ higo gyuu¹ hma⁻ kih¹,
wa⁻ ra⁻ ga⁻ jmeē⁻ lle⁻ tā⁻. ¹⁴Gyuu¹ jmi⁻ gyuu⁻
ga⁻ āāh¹ go⁻ te⁻ lā⁻ koo⁻ mo⁻je⁻ he⁻ dsa⁻
gyeē⁻ kih¹ hñii⁻. Ga⁻ lā⁻ jē⁻ moh¹ kyaah¹ lā⁻ jē⁻
hwa¹ he⁻ tāāh¹ jee⁻ jmi⁻ ñeeh⁻ ga⁻ lā⁻ sii⁻ hōō⁻
' ¹⁵Lā⁻ jēē⁻ rey hi⁻ chaa⁻ hwa¹, dsa⁻ kaah¹,
dsa⁻ cha⁻ kuu¹, juu¹ hloō⁻, hi⁻ lā⁻ jēē⁻ hi⁻
bee⁻ ga⁻, lā⁻ jēē⁻ hi⁻ na⁻ hnēē⁻ jmeē⁻ ta⁻, hi⁻
hi⁻ sa⁻ na⁻ hnēē⁻ ga⁻ hmāāy⁻ neh⁻ too⁻
kuu¹ hi⁻ ne⁻ kuu¹ hloō⁻. ¹⁶Lā⁻ jēē⁻ hi⁻
he⁻ ga⁻ jāh¹ siiy¹ moh¹, ga⁻ siiy¹ hloō⁻
ka⁻ lāh⁻:

—Wa⁻ hla¹ hnāh¹ nē⁻ kyaā⁻ jnāāh¹, hmāā⁻
jnāāh¹ kih¹ hi⁻ gya⁻ jmeē⁻ hih⁻ oo⁻, hmāā⁻
jnāāh¹ kih¹ Borrego māh¹ hi⁻ hāā⁻ oo⁻ mah¹
sa⁻ jēēy¹ jnāāh¹. ¹⁷Jēēh¹ ma⁻ dsēē⁻ jmi⁻
juuh⁻ he⁻ ya⁻ jēē⁻ dsēy⁻. ħHi⁻ ba⁻ tāā⁻ tee⁻
kyaayh¹? —ga⁻ jāyh¹.

7

Hñā⁻ lāa⁻ na⁻ dsē⁻ to¹ lāa⁻ kyeē⁻ mil tē⁻
hi⁻ lāa⁻ lee⁻ jee⁻ jwii⁻ Israel

¹Ma⁻ ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻jēēn⁻ kyeē⁻ ángele
hi⁻ ma⁻ cheh⁻ lā⁻ jē⁻ kye⁻ sa⁻ kiih¹ kih¹ hwa¹.
Sa⁻ ma⁻ kway⁻ jwē⁻ ma⁻ dsa⁻ ngēē⁻ lle⁻ nē⁻
hwa¹, ni⁻ nē⁻ jmi⁻ ñeeh⁻, ni⁻ jee⁻ cha⁻ chaa⁻
' hma⁻. ²Hi⁻ ga⁻jēēn⁻ jñah¹ ángel hi⁻ ja⁻ ta⁻
jee⁻ hya⁻ hyoo⁻, hi⁻ ma⁻ chooh⁻ sello kih¹
Dio hi⁻ na⁻ jiih¹. Ga⁻ tēēy¹ koo⁻ ki⁻ gaa⁻ kih¹
lā⁻ jēē⁻ kyeē⁻ hi⁻ ma⁻ tāāh¹ he⁻ hi⁻ ga⁻ hyoh¹
be⁻ mah¹ jmeey¹ dsoo¹ kih¹ hwa¹ hi⁻ kih¹
jmi⁻ ñeeh⁻ ka⁻ lāh⁻. ³Ga⁻ jāyh¹:

—Ta⁻ jmeē⁻ dsoo¹ kih¹ hwa¹ ni⁻ kih¹
jmi⁻ ñeeh⁻, ni⁻ kih¹ ni⁻ koo⁻ chaa⁻ hma⁻
ta⁻ ko⁻ jiih¹ sa⁻ ga⁻ ma⁻ la⁻ lii⁻ mo⁻ kye⁻ lā⁻ jēē⁻
hi⁻ jmeē⁻ ta⁻ he⁻ kih¹ Dio jñān⁻.

⁴Ja⁻ ga⁻ ga⁻nuun¹ ma⁻ tē⁻ hñā⁻ lāa⁻
na⁻ dsē⁻ to¹ lāa⁻ kyeē⁻ mil dsa⁻ hi⁻ ma⁻ lāa⁻

lee¹ kih¹ jee¹ lä¹jëë¹ nää¹ dsa¹ kyaa¹ Israel.
⁵ Dsa¹ kyaa¹ Judá, tee¹ gya¹to¹ mil hi¹
 ma¹läa¹ lee¹, hi¹ kyaa¹ Rubén, tee¹ gya¹to¹
 mil, hi¹ kyaa¹ Gad, tee¹ gya¹to¹ mil, ⁶ Hi¹
 kyaa¹ Aser, tee¹ gya¹to¹ mil, hi¹ kyaa¹
 Neftalí, tee¹ gya¹to¹ mil, hi¹ kyaa¹ Manasé,
 tee¹ gya¹to¹ mil, ⁷ hi¹ kyaa¹ Simeón, tee¹
 gya¹to¹ mil, hi¹ kyaa¹ Leví, tee¹ gya¹to¹ mil,
 hi¹ kyaa¹ Isacar, tee¹ gya¹to¹ mil, ⁸ hi¹ kyaa¹
 Zabulón, tee¹ gya¹to¹ mil, hi¹ kyaa¹ José,
 tee¹ gya¹to¹ mil, hi¹ kyaa¹ Benjamín, tee¹
 gya¹to¹ mil.

Jwëë¹ jwërte dsa¹ hi¹ ma¹ kyeh¹ hmiih¹
 tøø¹ jmah¹

⁹ Ma¹ ngëë¹ he¹ ja¹, ga¹jëën¹ jwëë¹ jwërte
 dsa¹ hi¹ ni¹ jaa¹ sa¹ tääh¹ hëëy¹. Jee¹ ja¹ ma¹
 tääh¹ dsa¹ hi¹ chaa¹ lä¹kaa¹ hwa¹, lä¹jëë¹
 nää¹ dsa¹ hi¹ chaa¹ lä¹kaa¹ jmi¹gyuuh¹, dsa¹
 hi¹ hlëëh¹ lä¹koo¹ lä¹koo¹ juu¹ kih¹, ma¹
 tääh¹ cha¹në¹ hi¹ gya¹ jmee¹ hih¹ he¹, hi¹
 cha¹në¹ Borrego mäh¹. Lä¹jëë¹ hi¹ he¹ ma¹
 kyeh¹ hmiih¹ tøø¹ hi¹ ma¹ chooyh¹ gooh¹
 hma¹ su¹. ¹⁰ Ga¹lä¹jëë¹ ma¹ hlëëh¹ ki¹gaa¹,
 ma¹ jah¹: “Dio jnän¹ hi¹ gya¹ jmee¹ hih¹
 na¹, kyaah¹ Borrego mäh¹ kyaay¹, hi¹ na¹
 ma¹läa¹ jne¹.” ¹¹ Lä¹jëë¹ ángele hi¹ ma¹ tääh¹
 lä¹ku¹ lä¹jii¹ kih¹ hi¹ gya¹ jmee¹ hih¹ he¹,
 kyaah¹ dsa¹ gyuu¹, kyaah¹ lä¹jëë¹
 kyeë¹ jah¹ he¹, ga¹juuyh¹ jnéy¹ cha¹në¹ hi¹
 jøøh¹, lä¹jiih¹ ga¹jyooy¹ lley¹ lä¹ ga¹të¹ hwa¹,
 ga¹jmeey¹ juuh¹ kih¹ Dio. ¹² Ga¹jäyh¹:
 Wa¹ la¹ lä¹ja¹, wa¹ hán¹ kiyh¹, laay¹ jøøh¹,
 kyuu¹ya¹ cha¹ miih¹,
 wa¹ kwan¹ ti¹hmaah¹ kiyh¹, wa¹ gah¹ jnih¹,
 cha¹ be¹ kiyh¹ hi¹ beey¹.

Kih¹ Dio jnän¹ wa¹ la¹ lä¹ja¹ lä¹jë¹ joh¹ jmi¹
 cha¹.

¹³ Jaa¹ jee¹ lä¹jëë¹ dsa¹ gyuu¹ he¹ ga¹ngii¹
 juu¹ kin¹, ga¹jäyh¹:

¿Hi¹ na¹ hi¹ kyeh¹ hmiih¹ tøø¹ hi¹ tääh¹
 la¹, ha¹ ta¹ ma¹ya¹ nääy¹?

¹⁴ —Hne¹ Dsa¹ jøøh¹ kyaan¹, ñeh¹ ba¹ hne¹
 —ga¹jwii¹ jnih¹.

Mah¹ ga¹siyh¹ jnä¹:

—Hi¹ na¹ na¹ hi¹ ga¹hwëë¹ jee¹ ga¹jëë¹
 dsa¹ wii¹ jwërte. Ga¹gyiyh¹ sa¹hmiih¹ kiyh¹,
 ga¹jmeey¹ tø¹jlëë¹ kyaah¹ jma¹ kih¹ Bor-
 rego mäh¹. ¹⁵ He¹ ja¹ ba¹ na¹ tääh¹ cha¹në¹
 Dio jee¹ jmee¹ hih¹. Lä¹jmi¹ lä¹hwë¹ jmeey¹

jmi¹ jee¹ chih¹ gwah¹ kiyh¹. Hi¹ hi¹ gya¹ né¹
 hma¹ sii¹ hi¹ jmee¹ hih¹ he¹, jmeey¹ cha¹
 hih¹ kih¹ lä¹jëë¹ hi¹ tääh¹ cha¹nëy¹. ¹⁶ Ja¹ jiih¹
 mo¹ so¹ jä¹ lä¹kyoyh¹, ni¹ he¹ jä¹ lä¹ki¹
 dsëy¹. Mo¹ so¹ hëyh¹ hyoo¹, ni¹ mo¹ so¹ lla¹
 llii¹ kiyh¹. ¹⁷ Jëëh¹ Borrego mäh¹ hi¹ gya¹
 to¹dsaah¹ jee¹ chih¹ hma¹ sii¹ na¹, hi¹ na¹
 jääy¹ ha¹ jee¹ kuyh¹, hi¹ jääy¹ ha¹ jee¹ hla¹
 jmi¹ he¹ jmee¹ chaa¹ dsa¹. Ma¹ja¹ mi¹ kih¹
 Dio jmi¹ he¹ tuu¹ mi¹nëy¹.

8

Ga¹jiiy¹ jee¹ ga¹të¹ gyii¹ he¹ na¹ gyoh¹
 ja¹

¹ Ma¹ ga¹jiiy¹ jee¹ ga¹të¹ gyii¹ he¹ na¹ gyoh¹
 ja¹, ga¹kë¹ ti¹sih¹ go¹ te¹ gyuu¹ jmi¹gyuu¹,
 ya¹ jah¹ koo¹ jwoo¹ hor¹. ² Ga¹jëën¹ gyeë¹
 ángele hi¹ ma¹ tääh¹ cha¹në¹ Dio. Ga¹hyoyh¹
 gyii¹ luu¹ hoo¹. ³ Ja¹ ga¹ ja¹ jñah¹ ga¹ ángel,
 ga¹nooy¹ cha¹në¹ na¹hyoo¹. Ma¹ chooyh¹
 ñe¹ he¹ koo¹ wa¹chu¹ he¹ na¹la¹ kyaah¹
 ku¹nøø¹. Ga¹hyoyh¹ cha¹miih¹ wa¹chu¹
 mah¹ ga¹jëy¹ né¹ na¹hyoo¹ he¹ la¹ kyaah¹
 ku¹nøø¹ he¹ chih¹ cha¹në¹ jee¹ gya¹ hi¹ jmee¹
 hih¹. Kyaah¹ he¹ ja¹, kwa¹ be¹ kih¹ juu¹ he¹
 ngii¹ lä¹jëë¹ hi¹ na¹jngëë¹. ⁴ Lä¹ ma¹ chooh¹
 ja¹ ángel ñe¹ chu¹, ga¹ soo¹ ñe¹ chu¹ cha¹në¹
 Dio ko¹ jøh¹ kyaah¹ jwoh¹ kih¹ hi¹ na¹jngëë¹.
⁵ Ma¹ ngëë¹ he¹ ja¹, ga¹kay¹ ñe¹ jee¹ ma¹ koo¹
 wa¹chu¹, mah¹ ga¹kay¹ je¹ he¹ na¹chah¹
 kih¹ na¹hyoo¹ ja¹, ga¹jwäy¹ ta¹ hwa¹. Kyaah¹
 he¹ ja¹ ga¹ñii¹, ga¹jmeey¹ goo¹, ga¹jmeey¹
 je¹ñih¹ hi¹ ga¹jeh¹ wii¹ jwërte hwa¹.

Ga¹juu¹ gyeë¹ ángele luu¹ hoo¹ kih¹

⁶ Hi¹ lä¹jëë¹ ángele hi¹ ma¹ chooh¹ lä¹jë¹
 gyii¹ luu¹ hoo¹ ga¹lla¹lley¹ hooy¹ mah¹ juuy¹.

⁷ Ma¹ ga¹juu¹ to¹ né¹ ángel luu¹ hoo¹ ja¹,
 ga¹saa¹ ga¹jaa¹ mi¹dsë¹ kyaah¹ je¹ ta¹ hwa¹,
 na¹kaah¹ na¹ gwëëh¹ kyaah¹ jma¹. La¹ ga¹
 koo¹ kiih¹ kih¹ chaah¹ hma¹ ga¹koo¹ hi¹
 ga¹koo¹ lä¹jë¹ nuu¹ eeh¹.

⁸ Ma¹ ga¹juu¹ jee¹ ga¹të¹ uu¹ ángel luu¹
 hoo¹ ja¹, lä¹koo¹ moh¹ juuh¹ la¹ je¹ he¹
 ga¹hla¹ né¹ jmi¹ ñeeh¹. La¹ ga¹ koo¹ kiih¹
 kih¹ jmi¹ ñeeh¹ ga¹lii¹ jma¹. ⁹ La¹ ga¹ koo¹
 kiih¹ kih¹ hi¹ chaa¹ cha¹jmi¹ ñeeh¹ ga¹juu¹,
 hi¹ ja¹ ba¹ lä¹ja¹ la¹ ga¹ koo¹ kiih¹ kih¹ lä¹jë¹
 barco ga¹hëë¹ go¹ te¹.

¹⁰ Ma' ga'juu' jee' ga'te' uu' angel luu' hoo' kih', ga'tah' gyuu' jaa' nuu' joo' h' na' chah' je', hi' laa' la'koo' hma' lle' je'. Ga'tayh' ne' kih' la' ga' koo' kiih' jmi'juuh' hi' ga'lloo' la' ga'te' jee' hya' jmi' gwa'. ¹¹ Nuu' he' chee' Llih'. La' ga' koo' kiih' kih' jmi' ga'la'lih'. Jwee' dsa' ga'juu' kih' he' ga'hyyh' jmi' llih' ja'.

¹² Ma' ga'juu' jee' ga'te' kye' angel he', ga'hee' la' ga' koo' kiih' kih' hyoo', ja' ba' ko' ja' ga'hee' ne' sih', hi' la' ga' koo' kiih' kih' nuu' ga'hee' ka'lah'. He' ja' ga'la' na' hoo' la' ga' koo' kiih' kih' la'koo' la'koo'. Kih' he' ja', la' jmi' la'hwé' mo' so' ga'la'jna' la' ga' koo' kiih' kih' jmi' gyuu'. ¹³ Hi' ga'jéen', mah' ga'nuun' hēē' jaa' angel to' dsaah' kih' gyuu' jmi' gyuu', ma' hlēēyh' kyaah' be', ma' jayh':

—Jwii', jwii', jwii' dsa' hi' tääh' hwa' la'. Jēēh' tääh' ga' uu' angele hi' ja' ga' juu' luu' hoo' kih'.

9

¹ Ma' ga'juu' jee' ga'te' hñaa' angel luu' hoo', ga'jēēn' jaa' nuu' ga'tah' gyuu' jmi'gyuu' la' ga'te' hwa'. Ga'hyoyh' jo' ne' kih' too' niih' he' dsoo' la' ga'te' cha'je'.

² Ma' ga'nay' too' niih' ja', ga'soo' cha'mih' ne', la'koo' ne' kih' koo' hwi' juuh'. Ga'kah' ne' kyaah' lle' mah' ga'jlē' ne' hyoo', he' ga'jmeē' ne' he' ga'soo' neh' too' niih' ja'. ³ Jee' ne' ja' ga'hwēē' iih' hi' ga'sa' ga'jnee' ta' ne' hwa'. Ga'hyoyh' be' jmeey' dsoo' la'koo' jmeē' cha'hne' hi' chaa' hwa' la'. ⁴ Ga'la' mada' kiyh', mah' sa' jmeey' dsoo' kih' nuu' he' dsa' hya' hwa', ni' koo' ga' he' eeh', ni' kih' ni' koo' chaa' hma'. Ma'la' kih' dsa' hi' sa' la' llii' mo'kye' kaa' Dio, kih' hi' he' ba' jmeey' dsoo'. ⁵ Pero sa' ga'hyoyh' jwē' mah' jngēēyh', koo' heeyh' wii' ba' koo' hñaa' sih'. Jee' jmeē' dsoo' iih' he', jēē' dsa' wii' la'koo' jēē' dsa' wii' jee' jmeē' dsoo' cha'hne' hi' chaa' jmi'gyuu' la'. ⁶ Jmi' ja' hnooh' dsa' ha' la' jee' juuy' pero mo' so' jnooyh' he' kyaah' juuy'. Ma'ke' la'hnooy' jngēēyh' hñiiy', mo' so' juuy'.

⁷ Lih' he' ma' jnāā' la' jnāā' kya'jiih' hi' ma' na'lluu' dsa' nāā' jee' hñii'. Ka'lley' ma' choo' he' la' la'koo' coron he' na' la'

kyaah' ku'nōō'. Mo' nēy' ma' jnā' la'koo' mo' nē' dsa'. ⁸ Jñu' lley' ma' jnā' la'koo' jñu' lle' dsa' mē'. Cha'jay' ma' jnā' la'koo' cha'ja' león. ⁹ Na'lāāy' kyaah' ne' jmah', hi' sa'kyooy' ma' nuuh' la'koo' jee' ngē' cha'miih' carret he' cheeh' kya'jiih' hi' hlii' jee' ga'nāā' jee' hñii'. ¹⁰ Na'kuuy' ma' choo' hma'kuu' la' choo' na'kuuy' cha'hne', Kyaah' na'kuuy' ja', ga'jmeey' dsoo' kih' dsa' la'jiih' ga'te' hñaa' sih'. ¹¹ Dsa'joo' kya' jiih' he' ma' laa' angel kya' too' niih' ja'. Kyaah' juu' hebreo cheey' Abadón, hi' kyaah' juu' griego cheey' Apolión. (Jmi' kiyh' hñōō' jāh': hi' hēē' dsa').

¹² Ga'ngēē' to' nē' he' wii' ja'. Hi' ga'jā' ga'to' he' wii' he' ja' ga'ga'jēēn'.

¹³ Ma' ga'juu' jee' ga'te' jñee' angel luu' hoo' kih', ga'nuun' ga'hlēēh' jee' kih' la'jē' kye' joo' kih' na'hyoo' he' na' la' kyaah' ku'nōō' he' ma' chih' cha'nē' Dio. ¹⁴ Ga'hlēēyh' jee' ga'te' jñee' angel hi' ma' chooh' luu' hoo' he', ga'siih':

—Cheeh' la'jēē' kye' angele hi' na'hnuuh' cha'jmi' juuh' he' chee' Eufrete.

¹⁵ Hi' ga'cheeyh' la'jēē' kye' angele he' hi' ma' na'lluu' kih' hor' ja', jmi' ja', sih' ja', ji' ne' ja' mah' jngēēyh' la' ga' koo' kiih' kih' dsa' jmi'gyuu'. ¹⁶ Ga'tēēn' ga'nuun' ma' tee' to' hñā' laa' millón hlōō' hi' ma' dsēē' kya'jiih'.

¹⁷ La'la' ga'la'jna' kin' ma' ga'jēēn' kya'jiih' he'. La'jēē' hi' ma' dsēēy' he', ma' na'lōō' mo' dsēy' ne' gyuu', kyaah' he' eeh', hi' he' nōō' ka'lah'. Lle' kya'jiih' he' ma' jnā' la'koo' lle' león. Hi' ma' hwēē' to'hooy' je', ne', hi' azufre. ¹⁸ Ga'tē' la' ga' koo' kiih' kih' dsa' hi' ga'juu' kih' la'jē' hnē' nēē' he' wii' he' ma' hwēē' hoo' kya'jiih' he', he' ma' la' je', ne', hi' azufre. ¹⁹ Jēēh', ma' kye' cha'miih' be' hoo' kya'jiih' he' kyaah' kuuy' ka'lah'. Kuuy' ja' ma' la' la' laa' miih'. Ma' lle' lley' he' kyaah' ma' jmeey' dsoo'.

²⁰ Dsa' hi' sa' ga'juu' kyaah' he' wii' ja', ni' la'ja' sa' ga'la'dsaa' dsēy' he' ma' jmeey' juuh' kih' he' na' la' kyaah' gooy'. Sa' ga'tuy' he' ma' jmāāy' joo' h' la'jēē' jmi'lle' hlēēh', hi' kih' la'jē' hēēh' he' na' la' kyaah' ku'nōō', kyaah' kuu' tōō',

kyaah' ñe' hweh-, kyaah' kuu', hi' kyaah' hma- ka-läh'. Lă-jě' heeh- ja- sa- jěē-, sa- nuu-, hi- ni- sa- ngē'. ²¹ Hi- ni- sa- ga-lă-dsaa- dsēy' he- ma' jngēy' dsa-, he- ma' jmeey' ji- nah', he- ma' kaayh- wa- hi- cha- hi-, hi- he- ma' hēy-.

10

Jaa- ángel kyaah' koo- libro pih'

¹ Ma-ngēē' he- ja-, ga-jěēn' jñah' ángel hi- beē' jwēte hi- ga-jñaa' gyuu' jmi- gyuu' na-lăa- jni', ma' jñaa' miih- kuu' gyuu' lley'. Mo-nēy' ma' jñā' lă- jñā' hyoo-, hi- lă' kyoo- tiy' ma' la' lă' koo- je- he- chih' kō-dsoo'. ² Ma' hă' ja-gooy- koo- je- pih' na-na'. Mah' ga-chiyh' tiy' ra-llu' nē' jmi-ñeeh-, hi- tiy' ra-kēh' ga-chiyh' hwa' kji'. ³ Ja-ga' ga-hlēy' koo- kī- gaa- lă' koo- kī- gaa- hooh- león ma' mi-gaay'. Lă- ma' ga-hlēy' ja-, ga-ngēēh- kiyh' gyeē' ñih'. ⁴ Ma' ga-ngēēh- lă-jěē' gyeē' ñih' he', ngoo' ga' jñā' ma' siin', ma' ga-nuun' ga-hlēēh' gyuu', ga-siuh' jñā':

—Hmā' lă-jě' juu' he- ma-hlēēh' ñih' na-, to' ya-si-.

⁵ Hi' ángel hi- ga-jěēn' hi- chih' koo- ti' nē' jmi-ñeeh' kyaah' koo- tiy' hwa' kji' he', ga-chooy' gooy' ta' gyuu'. ⁶ Mah' ga-tāy- hi- chaa- ga-lă-jě' joh' jmi' cha-, he' ba' hi- ga-jmee' gyuu' jmi-gyuu' kyaah' lă-jě' he- jñā' nē' kih', he' ba' hi- ga-jmee' hwa', kyaah' lă-jě' he- ga' cha- nē' kih', hi- he' ba' hi- ga-jmee' jmi-ñeeh' kyaah' lă-jě' he- ga' cha- kih'. Ga-tāy- hi- he' ga-jāy'.

—Mo-so' lă-hi' ga' cha' miih- jmi'. ⁷ Jāā' ja-ga' juu' jee' ga-tē' gyeē' ángel he' luu' hoo' kih', lă-jě' he- na-hmāā' kih' Dio lă-te' lă' koo- ga-jāh' Dio siih' dsa- hi- ga-ngēē' juu' hi- ma' jmeē- ta-he' kiyh' llo'joo' — ga-jāh' ángel he'.

⁸ Koo- ka-läh' ga-nuun' ga-hlēēh' gyuu' jmi-gyuu' kyaah' jñā', ga-jāh':

—Gwa- go-kye- je- pih' na-na' he- hă' ja-goo- ángel hi- chih' ti' nē' jmi-ñeeh' kyaah' nē' hwa' oo'.

⁹ He- ja- ñeen' jee' ma' cheh' ángel mah' ga-ngiun' je- pih' ja-. Mah' ga-siuh' jñā':

—Hee' la-, kuh'. He- la- jmeē' lă'llih' tu-jlah', pero neh' to-hooh' lă'øø', lă'koo- øø' jmi' tah'.

¹⁰ Ja-ga' ga-kan' je- pih' he- ma' chooh- ángel mah' ga'kuhn'. Ga-lă'øø' neh' to-hoon' lă'koo- øø' jmi' tah'. Ma-la' ma'kuhn' ga-lă'llih' tu-jlan'. ¹¹ Ja-ga' ga-siuh' jñā' ka-läh':

—Jmeē' bi' m'jñāh' juu' kin' ka-läh' kih' cha-miih- jee' jwii-, hi- lă'kaa' hwa' jee' tääh' dsa- hi- jmeē' hih-, hi- kih' hi- hlēēh' lă'koo- lă'koo- juu', hi- kih' lă-jěē' dsa-ta' kaa'h'.

11

Lă-uu' dsa- hi- kwa' ju'dsoo' kih' Dio

¹ Ma-ngēē' he- ja-, ga-hyohn' koo- hma- he- lla- hih' he- la' lă'koo- si'hma- tah-, mah' ga-siuh' jñā':

—Noo-, mah' lla' hih' gwah' kih' Dio, kyaah' na'hyoo-, mah' hēē' jah' tee' hi- tääh' jmeē' juu' kih' Dio. ² Wa' jā' ba' kih' ho'ne' kih' gwah' na-, sa' llah' hih-. Jēēh' he- ma-na' lă' hēē' hi- sa' lăa' judiu ba' na-, mah' jmeey' he- lla' dsēy' jee' jwii- na-jngii' to-lăa' uu' sih-. ³ Cheen' uu' dsa- hi- dsa- kwa' ju'dsoo' kin-. Kyeyh' hmiih- he- kēh- dsa- ma' ti-meēh- dsē', Ngēy' juu' kin' kih' dsa' koo- mil dsē- to' hña-loo' na-dsē- to-lo'gya' dsē- gya' jmi' —ga-siuh' jñā'.

⁴ Lă-uu' hi- kwa' ju'dsoo' kih' Dio he', lăa' kwaat- lă'koo- to' chaa' hma- olivo, hi- laay' kwaat- lă'koo- to' candelero he- na-jñāā' cha-nē' Dio juu' hwa'. ⁵ Cher'mah' chaa- hi- hnøø' jmāāy' dsoo', kyaah' je- he- hwēē- neh' to-hooy' jēy' go-te' hi- na-høøh' kiyh'. Lă'ja- jmeē' bi' juu' wa' hi- cha- hi-, hi- hnøø' jmāāy' dsoo'. ⁶ Lă-uu' dsa- he- na-ngēy' jwē' he- jmeey' sa-jā' jma' ta'ko' jiih' ngēy' juu' kih' Dio. Lă'ja- na-ngēy' jwē' jmeey' kih' jmi' he- lii' jma-. Hi- na-ngēy' jwē' heeyh' dsa- lli'wii', lă'joh' jiih' hnøø' bih'.

⁷ Ma-la' ma-dsēē' jmi' kway' juu' kih' Dio, ya-hēē' jah' hlēēh' neh' too' ñih' kih' cha-je- mah' tee' kyaah' dsa- he', lă'jiih' lă'liyh' jngēy' hă'. ⁸ Ga- ma- na-juuy, jāy' cha-jwē' jee' jñā' hă' kih' jwii- juu-, ja- ba' jee' jwii- jee' ga-tāy- dsoh'

hma-cru⁻ Dsa-jøøh¹ jnän⁻. Hi⁻ chaa⁻ jee⁻ ja⁻, kwee⁻ hñaa⁻ dsëy¹ lä⁻ko⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ chaa⁻ jwi⁻ Sodoma kyaah¹ Egipto, he⁻ ja⁻ kih¹ jee⁻ jwi⁻ ja⁻, le⁻ jahn⁻ chee⁻ Sodoma hi⁻ Egipto ka⁻lä⁻h¹. ⁹ Hnë⁻ jmi⁻ dsa⁻ hnoo⁻, ga⁻lä⁻jëe⁻ ba⁻ dsa⁻ dsa⁻taah⁻ jëëy⁻ hi⁻ na⁻ juu⁻ he⁻, dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ lä⁻jë⁻ jee⁻ jwi⁻, lä⁻jëe⁻ nää⁻ dsa⁻, dsa⁻ hi⁻ hlëeh⁻ lä⁻ko⁻ lä⁻ko⁻ juu⁻, hi⁻ lä⁻kaa⁻ hwa⁻ jee⁻ tääh⁻ dsa⁻ hi⁻ jmee⁻ hih⁻. Sa⁻ kway⁻ jwë⁻ haa⁻ hi⁻ na⁻ juu⁻ he⁻. ¹⁰ Ga⁻lä⁻jëe⁻ ba⁻ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁻ lä⁻chaa⁻ llu⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻jëëy⁻ na⁻ juu⁻ dsa⁻ he⁻. Dsa⁻taayh⁻ jëe⁻ dsëy⁻ jwërte, hi⁻ kwëëyh⁻ dsa⁻kyaayh⁻ mi⁻h he⁻ cha⁻ kih⁻ lä⁻jaa⁻ lä⁻jaay⁻, jëeh⁻ lä⁻uu⁻ hi⁻ ma⁻ ngëe⁻ juu⁻ kih⁻ Dio he⁻ ma⁻ heeyh⁻ wi⁻ lä⁻jëe⁻ hi⁻ chaa⁻ hwa⁻ la⁻.

¹¹ Ga⁻ ma⁻të⁻ hnë⁻ jmi⁻ dsa⁻ hnoo⁻ ja⁻, jmi⁻ llë⁻ na⁻jiih⁻ he⁻ ja⁻ kih⁻ Dio ga⁻tooh⁻ tuh⁻ dsëy⁻ mah⁻ ga⁻nooy⁻ lä⁻hmëe⁻. Ga⁻lä⁻goo⁻ jwërte dsë⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ jëe⁻ jee⁻ ja⁻. ¹² Ga⁻lä⁻nuuh⁻ ga⁻hlëeh⁻ gyuu⁻h, ga⁻jäh⁻:

—Wi⁻ hnäh⁻ jee⁻ la⁻.

Mah⁻ ga⁻sayh⁻ ta⁻ gyuu⁻h jee⁻ jni⁻ lä⁻ ma⁻jëe⁻ ja⁻ lä⁻jëe⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ hөө⁻h kiyh⁻. ¹³ Hor⁻ ja⁻ ga⁻jeh⁻ wi⁻ jwërte hwa⁻. Hi⁻ kih⁻ hñaa⁻ loo⁻ hne⁻, ga⁻hla⁻ ma⁻ gya⁻ jee⁻ lä⁻kaa⁻ jee⁻ jwi⁻ juuh⁻ ja⁻. Hi⁻ ga⁻juu⁻ gye⁻ mil dsa⁻ ma⁻ ga⁻jeh⁻ hwa⁻. Hi⁻ ga⁻chaa⁻ he⁻, kyaah⁻ he⁻ goyh⁻ ja⁻, ga⁻jmäy⁻ jøøh⁻ Dio hi⁻ gya⁻ gyuu⁻h jmi⁻ gyuu⁻.

¹⁴ Ga⁻ngëe⁻ to⁻ he⁻ wi⁻ ja⁻. Hi⁻ ga⁻jä⁻ ga⁻ ko⁻ he⁻ wi⁻ he⁻ ja⁻ ga⁻ jëen⁻.

Ga⁻juy⁻ jee⁻ ga⁻të⁻ gyii⁻ luu⁻ hoo⁻

¹⁵ Ma⁻ ga⁻të⁻ gye⁻ ángel ga⁻juy⁻ luu⁻ hoo⁻ kih⁻, ga⁻lä⁻nuuh⁻ gyuu⁻h ga⁻tooh⁻ ki⁻ gaa⁻ mi⁻h, ma⁻ jäh⁻:

Na⁻ ma⁻të⁻ jee⁻ jmee⁻ Dio hih⁻ kih⁻ lä⁻kaa⁻ jmi⁻ gyuu⁻ ko⁻ jøh⁻ kyaah⁻ Cristo kyaay⁻.

Hi⁻ he⁻ ba⁻ jmee⁻ hih⁻ ga⁻lä⁻jë⁻ joh⁻ jmi⁻ cha⁻.

¹⁶ Lä⁻jëe⁻ gyii⁻kyee⁻ dsa⁻gyuu⁻h hi⁻ ma⁻ tääh⁻ nē⁻ hma⁻ sii⁻ chá⁻nē⁻ Dio, ga⁻taayh⁻ ga⁻juuyh⁻ jnëy⁻, ga⁻jyooy⁻ lley⁻ lä⁻ ga⁻të⁻ hwa⁻ mah⁻ ga⁻jmeey⁻ juuh⁻ kih⁻ Dio. ¹⁷ Mah⁻ ma⁻ jäh⁻:

Kwa⁻ jnääh⁻ ti⁻hmaah⁻ kyah⁻ hne⁻ Dio hi⁻ cha⁻ ga⁻lä⁻jë⁻ be⁻ kih⁻,

hne⁻ he⁻ hi⁻ laa⁻, hne⁻ he⁻ hi⁻ ma⁻ laa⁻, hi⁻ hne⁻ he⁻ hi⁻ llaah⁻ ka⁻lä⁻h¹.

Ma⁻mi⁻jnääh⁻ hñaa⁻ kyaah⁻ be⁻ kyah⁻ mah⁻ lөө⁻h jmeeh⁻ hih⁻.

¹⁸ Ga⁻lä⁻jëe⁻ hi⁻ tääh⁻ lä⁻kaa⁻ hwa⁻ ma⁻lä⁻llee⁻ jwërte,

ma⁻të⁻ jee⁻ teeh⁻ jwi⁻ kih⁻ hi⁻ he⁻.

Ma⁻të⁻ jmi⁻ llah⁻ ta⁻ kih⁻ hi⁻ na⁻ juu⁻,

mah⁻ kwëeh⁻ hee⁻ lä⁻jëe⁻ hi⁻ ga⁻ngëe⁻ juu⁻ hi⁻ ga⁻jmeey⁻ ta⁻he⁻ kyah⁻,

hi⁻ lä⁻ja⁻ lä⁻jëe⁻ hi⁻ na⁻ jngëe⁻ hi⁻ lä⁻jëe⁻ ga⁻ hi⁻ gah⁻ hne⁻, lä⁻jøh⁻ lä⁻mäh⁻.

Hi⁻ ma⁻të⁻ jmi⁻ jngëeh⁻ lä⁻jëe⁻ hi⁻ hee⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻.

¹⁹ Ja⁻ ga⁻ ga⁻na⁻ gwah⁻ kih⁻ Dio gyuu⁻h jmi⁻ gyuu⁻, hi⁻ neh⁻ gwah⁻ ja⁻, ga⁻lä⁻jna⁻ goo⁻ he⁻ tääh⁻ kuuy⁻ na⁻ sii⁻ hmooh⁻ to⁻nē⁻. Peer⁻ ga⁻jmeey⁻ je⁻ nih⁻, ga⁻tooh⁻ mi⁻h, ga⁻hi⁻ nih⁻, ga⁻jeh⁻ wi⁻ jwërte hwa⁻, mah⁻ ga⁻hla⁻ mi⁻dsë⁻ kah⁻gaa⁻.

12

Dsa⁻më⁻ hi⁻ Dragón

¹ Ma⁻ngëe⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻lä⁻jna⁻ gyuu⁻h jmi⁻ gyuu⁻ ko⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻. Ga⁻lä⁻jnaä⁻ jaa⁻ dsa⁻më⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ lää⁻ hyoo⁻, hi⁻ ma⁻ hee⁻ sih⁻ huu⁻ tiy⁻, hi⁻ ma⁻ lley⁻ ko⁻ coron he⁻ ma⁻ chaa⁻ gya⁻tuu⁻ nuu⁻.

² Dsa⁻më⁻ he⁻ ma⁻ kya⁻ gyuu⁻, ma⁻ hөө⁻ kih⁻ he⁻ jëëy⁻ wi⁻ he⁻ lä⁻chaa⁻ gyuu⁻ kyaay⁻. ³ Hi⁻ ga⁻lä⁻jna⁻ ga⁻ jyoh⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ gyuu⁻h jmi⁻ gyuu⁻. Ga⁻lä⁻jnaä⁻ jaa⁻ dragón gyuu⁻ hi⁻ jøh⁻ gaa⁻. Ma⁻ la⁻ gyii⁻

lley⁻, ma⁻ choo⁻ lley⁻ gya⁻ jøø⁻, hi⁻ ma⁻ lley⁻ gyii⁻ coron ka⁻lä⁻h¹. ⁴ Kyaah⁻ kuuy⁻ ja⁻, ga⁻sëëy⁻ la⁻ ga⁻ ko⁻ ki⁻h kih⁻ nuu⁻ hi⁻ hëe⁻ gyuu⁻h jmi⁻ gyuu⁻ mah⁻ ga⁻saa⁻ ga⁻ jaay⁻ ta⁻ hwa⁻. Dragón he⁻ ga⁻noo⁻ chá⁻nē⁻

dsa⁻më⁻ hi⁻ ngoo⁻ ga⁻lä⁻chaa⁻ gyuu⁻ kya⁻ mah⁻ ma⁻ kuyh⁻ gyuu⁻ he⁻ lä⁻ko⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻lä⁻chaa⁻. ⁵ Kih⁻ dsa⁻më⁻ he⁻ ga⁻lä⁻chaa⁻ jaa⁻ gyuu⁻ nuuh⁻ hi⁻ jmee⁻ hih⁻ kih⁻

ga⁻lä⁻kaa⁻ hñaa⁻ kyaah⁻ ko⁻ hma⁻ hiih⁻ he⁻ la⁻ nē⁻. Pero na⁻ ba⁻ koh⁻ ga⁻tëëy⁻ gyuu⁻ he⁻ chá⁻nē⁻ Dio jee⁻ gyay⁻ jmeey⁻ hih⁻. ⁶ Hi⁻ dsa⁻më⁻ he⁻, ga⁻kyuu⁻ lä⁻ ga⁻të⁻ hwa⁻ ki⁻

jee⁻ ga⁻mi⁻llu⁻ Dio kiyh⁻, mah⁻ hääy⁻ jee⁻ ja⁻

koq̄ mil dsē to' hñā-loo' na-dsē to' lo'-
gya dsē gya' jmī.

⁷Ma-ngēē he' ja', ga-lā' cha' koq̄ hnii-
gyuh' gyuh' jmi-gyuh'. Migye' kyaah'
ángele kyaay' ma' tee' kyaah' Dragón. Hi'
Dragón he' kyaah' ángele kyaay' ma' tee'
ka-lāh' kyaah' Migye', ⁸pero sa' ga-liyh'.
Mo' so' ga-lā' cha' ga' hōy' gyuh' jmi-
gyuh'. ⁹Lā' ja' Dragón jōh' he' ga-llee-
dsih' ta' ka'hne'. Hi' he' lāa' mīh' chaa-
llo' joo' hi' chee' hi' sa'llu', hi' chee' bih'
Tana' ka-lāh'. Hi' he' mi-gaa' dsa-lā' kaa-
lā' juh' jmi-gyuh'. Ga'jwāā' dsih' lā' ga-tē'
hwa' ko-jōh' kyaah' ángele kyaay'.

¹⁰Ja-ga' ga-nuun' ga-hlēēh' kī-gaa-
ka-lāh' gyuh' he' ma' jāh':

—Na' ma-tē' jee' lāā' dsa-, ma-lā-jnā'
be' kih' Dio, ma-lōō' jmee' hih' Dio jnān',
hi' ma-tē' jee' lla' Cristo kyaay' ta'. Jēēh',
ma-lleey' ta' ka'hne' hi' ma' hnii' kih'
lā-jēē' oōh' jne'. Lā' jmī' lā-hwē' ma' hniiy-
cha'nē' Dio jnān'. ¹¹Pero oōh' jne' ga-lih'
bih' kyaayh', kyaah' jma- kih' Borrego
māh', hi' kyaah' ju'dsoo' he' ga'jmeey' kih'
Cristo. Sa' ga'jmeey' he' che' chaa' juuy'
jmi-gyuh' la-. ¹²Wa' jēē' hoh' hnāh' hi-
tāāh' gyuh' jmi-gyuh'. Pero jwī' hi- tāāh'
hwa' la' kyaah' hi- tāāh' neh' jmi-ñeeh'
ka-lāh'. Jēēh' hi' sa'llu' ma' ñey- ba', jā'
ko-hī' pih' ga' jmī' kih', he' ja- hāy'
jwēte ma-jñay' jee' kyah' hnāh'.

¹³Ma' ga-jēē' Dragón he', he' ga-jwāā'
dsih' ta' hwa', ngooy' mah' jmeey' hñāa-
dsēy' kih' dsa-mē' hi' ga-lā' chaa' gyuh'-
ñuh' kih' he'. ¹⁴Pero ga'hyoh' dsa-mē'
he' to' sa'kyoo' cha'mī-jōh' mah' ja-
le' hēy' uu' kih' mīh' hlēēh' he' ta-
hwa' kii', jee' hāā' dsih' koq̄ jī-ñe-, jy-
oh' ga' to' jī-ñe-, na-dsē jñee' sih'.
¹⁵Mīh' he' ga'juu' koq̄ jmi-juuh' kyaah'
hooy' ta' jee' ngoo' dsa-mē' he' mah' ma'
āāy' kyaah' jmī' ja-. ¹⁶Pero hwa' ga'k-
wa' be' kih' dsa-mē' he'. Ga' na' hwa',
mah' ga'hoo' jmī' he' ga-hwēē- to' hoo'
Dragón. ¹⁷He' ja' ga'ya-jēē' dsē' jwēte
dragón kyaah' dsa-mē' he'. Mah' ngooy'
na'jmeey' hnii' kyaah' hi' lāa' sa'ju- kih'
dsa-mē' he', hi' hōō' mada' kih' Dio ja'-ba'
hi' jmee' ju'dsoo' kih' Jesucristo.

13

Lā' uu' jah' lāa' na'hōō' he'

¹Jnā' ga'noon' nē' mi' si' he' cha-
cha'hoo' jmi-ñeeh'. Jee' ja' ga-jēēn' jaa-
jah' hi' lāa' na'hōō', ya-hēē' cha'jmi-ñeeh'
ma' lle' gyii' lley', hi' ma' choo' gya' jōō'
' Nē' jōō' kiyh' ma' choo' gya' coron. Hi'
ma' na-sī' lā-jē' ka'lley' koq̄ juu' he-
mi-kwah' kih' Dio. ²Jah' hi' ga-jēēn' he',
ma' lāa' lā' koq̄ hyah'. Ma' tiy' ma' la'
' lā' la' ti' oso. Mo' hooy' ma' la' lā' la'
hoo' león. Dragón he', ga'kwēy' be', hi'
ga'laay' hōoy' mah' jmeey' hih' llay', mah'
leey' dsa' ta' jōōh'. ³Ga-jēēn' koq̄ lley'
ma' la' dsoo' he' ma' jngīh' kih'. Pero
dsoo' he' ma' jngīh' kih' ja', ga-jā' ba'.
Peer' ga-lā' dsaā' dsē' lā-jēē' dsa- jmi-
gyuh', he' ja' ga'jmeey' ko-jōh' kyaah' jah'
hi' lāa' na'hōō' he'. ⁴Hi' ga'jmāā' dsa-
jōōh' Dragón hi' ga'laa' jōōh' jah' hi' lāa'
na'hōō' he'. Ja'-ba' lā' ja' ga'jmāāy' jōōh'
jah' lāa' na'hōō' he' ka-lāh', mah' ma' jāyh'
kiyh':

—Sa' chaa' ga-jñah' hi' lāa' lā' koq̄ jah'
na-. ⁵Hi' na' hi' lih' tee' kyaayh'?

⁶Ga'kway' jwē' kih' mah' hlēēy' juu'
taah' hi' hlēēh' bih' juu' he' mi-kwah' kih'
Dio. Ga'laay' mah' leey' dsa' ta' to' lāa'
uu' sih'. ⁷Lā' ja' ga'lōoy' mi-kwayh' kih'
Dio. Ga' mi-kwayh' jmī' kih', lā' kye' kih'
gwah' kih', hi' lā' ja' kih' hi' tāāh' gyuh'
jmi-gyuh' ka-lāh'. ⁸Hi' ga'hyoyh' jwē'
jmeey' hnii' kyaah' lā-jēē' hi' na-jngēē'
lā' jiih' leeyh'. Hi' ga'hyoyh' jwē' jmeey'
hih' kih' lā-jēē' nāā' dsa-, lā-jē' jee' jwī-
dsa- hi' hlēēh' lā' koq̄ lā' koq̄ juu', hi'
lā' kaa' hwa' jee' tāāh' dsa- jmee' hih'
ma' ki' kih'. ⁹Lā-jēē' dsa- jmi-gyuh' hi-
ga'jmāā' jōōh' jah' lāa' na'hōō' he', sa' ma'
na' sī' jmī' kih' nē' je' kih' Borrego māh'
hi' lāa' kwaat' ga'juu' nē' na'hyoo' lā' ma'
huu' jmi-gyuh'. Nē' je' kih' ja', na-sī-
jmī' kih' lā-jēē' hi' na-jnāā' kih' Dio.

¹⁰Cher' mah' chaa' hi' hnōō' heh' juu'
la-, wa' heeyh'. ¹¹Hi' lle' kih' dsoo' neh' ñe',
jāā' dsih' neh' ñe'. Hi' lle' kih' juu' kyaah' ñe'
'tuuh', kyaah' ñe'tuuh' jngēēh' dsih'. Hor-
ja- hnōō' kwēēh' dsē' hi' na-jngēē' kyaā'
Dio hi' hnōō' lā' ma-dsoo' ja' ba' dsēy'.

¹¹ Ma⁻ngëë^h he⁻ ja⁻, ga⁻jëën^h jñah^h jah^h laa^h na⁻høø^h hi⁻ ya⁻hëë^h neh^h hwa^h. Ma⁻lley^h to^h jøø^h he⁻ la⁻ la⁻ la⁻ kih^h jaa⁻ borrego mäh^h, hi⁻ ma⁻ hlëëyh^h lä⁻ hlëëh^h jaa⁻ dragón. ¹² Ma⁻kyey⁻ lä⁻jë⁻ be⁻ kih^h to⁻në⁻ jah^h he⁻, mah^h to⁻lo⁻ nëy⁻ ga⁻løøy^h jmeey⁻ hih^h kih^h hi⁻ tääh^h lä⁻kaa⁻ hwa^h mah^h wa⁻ jmeey⁻ juuh^h kih^h to⁻në⁻ jah^h he⁻, hi⁻ ga⁻jä^h kih^h kyaah^h dsoo⁻ he⁻ ma⁻ juuy^h ja⁻. ¹³ Hi⁻ lä⁻ja⁻ ma⁻ jmeey⁻ cha⁻ miih⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ ka⁻läh^h, lä⁻jiih^h ga⁻jmeey⁻ ga⁻jyoo⁻ je⁻ gyuu^h jmi⁻gyuu^h lä⁻ ga⁻të⁻ hwa^h, lä⁻ ma⁻jëë⁻ ja⁻ dsa⁻. ¹⁴ Mi⁻gaay^h hi⁻ tääh^h lä⁻kaa⁻ hwa^h kyaah^h lä⁻jë⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ ga⁻hyoyh^h jwë⁻ jmeey⁻ cha⁻në⁻ jah^h to⁻në⁻ he⁻. Ga⁻jmeey⁻ mada⁻ kih^h hi⁻ tääh^h lä⁻kaa⁻ hwa^h he⁻ jmeey⁻ heeh^h kih^h jah^h hi⁻ ga⁻jä^h kih^h hi⁻ ma⁻ la⁻ dsoo⁻ kih^h kyaah^h ñe⁻tuuh^h. ¹⁵ Ga⁻hyoyh^h jwë⁻ he⁻ jmeey⁻ jiih^h heeh^h kih^h jah^h he⁻ mah^h hlëëh^h. Hi⁻ mah^h ga⁻jmeey⁻ mada⁻ jngiiyh^h kih^h lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ jmeey⁻ juuh^h kih^h heeh^h ja⁻. ¹⁶ Ga⁻jmeey⁻ hih^h kih^h ga⁻lä⁻jëë⁻ dsa⁻, lä⁻jøh^h lä⁻mäh^h, hi⁻ cha⁻ kuu⁻, hi⁻ tä⁻nee⁻, hi⁻ na⁻hnëë⁻ jmee⁻ ta⁻, hi⁻ hi⁻ sa⁻ na⁻hnëë⁻ ka⁻läh^h, mah^h jmeey⁻ lii⁻ gooy⁻ ra⁻llu^h o⁻ cha⁻kyey⁻. ¹⁷ Lä⁻ja⁻ ni⁻ jaa⁻ sa⁻ lä⁻cha⁻ jwë⁻ kih^h la⁻ gyih^h løø^h, ni⁻ sa⁻ lä⁻cha⁻ jwë⁻ hñiiy^h gyih^h he⁻ cha⁻ kiyh^h cher⁻mah^h sa⁻ laay^h lii⁻ kyaah^h jmi⁻ kih^h jah^h he⁻ o⁻ kyaah^h hwëh^h lä⁻koo⁻ chee⁻ jah^h he⁻. ¹⁸ Jee⁻ la⁻ hnøø^h cha⁻ huusdë⁻ llu^h. Hi⁻ ngëë⁻, he⁻ da⁻ hwëh^h kih^h jah^h he⁻, jëëh^h la⁻ hwëh^h kih^h dsa⁻ ñuu^h ba⁻ ja⁻. Hwëh^h kih^h jah^h he⁻ te⁻ jñii^h hña⁻loo⁻ na⁻dsë⁻ to⁻lo⁻ gya⁻ na⁻dsë⁻ gya⁻ jñii^h.

14

Koo⁻ su⁻ hmëë⁻ ga⁻hã⁻ lä⁻jëë⁻ hña⁻laa⁻ na⁻dsë⁻ to⁻laa⁻ kyeë⁻ mil dsa⁻

¹ Ma⁻ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻jëën^h Borrego mäh^h cheh^h në⁻ moh^h Sión kyaah^h hña⁻laa⁻ na⁻dsë⁻ to⁻laa⁻ kyeë⁻ mil dsa⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ sii⁻ jmi⁻ kih^h Borrego mäh^h cha⁻kyey⁻, hi⁻ ma⁻ na⁻ sii⁻ jmi⁻ kih^h jmi⁻ ka⁻läh^h. ² Ja⁻ ga⁻ ga⁻nuun^h ga⁻hlëëh^h gyuu^h ga⁻hi⁻ goo⁻ lä⁻ hi⁻ jee⁻ jyoo⁻ cha⁻ miih⁻ jmi⁻. Hi⁻ ga⁻hi⁻ lä⁻koo⁻ hi⁻ jee⁻ hñi⁻ ñih⁻ ki⁻ gaa⁻, hi⁻ ga⁻hi⁻ lä⁻ hi⁻ jee⁻ tääh^h dsa⁻ kooh⁻ tü⁻ he⁻ choo⁻ cha⁻ miih⁻ si⁻ñe⁻. ³ Lä⁻jëë⁻ hi⁻ he⁻ ma⁻ hä⁻ koo⁻ su⁻ hmëë⁻ cha⁻në⁻ hi⁻ ma⁻

gya⁻ jmee⁻ hih^h në⁻ hma⁻ sii⁻, hi⁻ cha⁻ në⁻ lä⁻jëë⁻ kyeë⁻ jah^h hi⁻ ma⁻ tääh^h he⁻, hi⁻ cha⁻ në⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ gyuu^h ka⁻läh^h. Ni⁻ jaa⁻ sa⁻ lih^h ma⁻ hä⁻ su⁻ ja⁻. Ma⁻ la⁻ hña⁻ laa⁻ na⁻dsë⁻ to⁻laa⁻ kyeë⁻ mil ba⁻ ma⁻ lih^h ma⁻ hä⁻, dsa⁻ hi⁻ ga⁻lää⁻ Dio kyaah^h jma⁻ kih^h jee⁻ kih^h dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ hwa^h. ⁴ Lä⁻jëë⁻ hi⁻ la⁻ sa⁻ ga⁻mi⁻ sah⁻ hñiiy^h kyaah^h dsa⁻ më⁻, jëëh^h ga⁻hääy^h hñiiy^h. Hi⁻ he⁻ jmee⁻ ko⁻ jøh^h kyaah^h Borrego mäh^h wa⁻ ha⁻ cha⁻ ha⁻ jee⁻ dsooy^h. Hi⁻ he⁻ na⁻ ga⁻lääy^h jee⁻ kih^h dsa⁻, laay^h koo⁻ nää⁻ hi⁻ ma⁻ jä⁻ llu^h kih^h Dio hi⁻ lä⁻ja⁻ kih^h Borrego mäh^h. ⁵ Ni⁻ miih⁻ sa⁻ ga⁻hwëë⁻ juu⁻ ta⁻ juu⁻ hooy⁻, na⁻ jngëë⁻ go⁻ te⁻ laay^h cha⁻ në⁻ Dio.

Juu⁻ he⁻ ga⁻kwa⁻ uu⁻ ángele

⁶ Hi⁻ ga⁻jëën^h jñah^h ángel hi⁻ ma⁻ hëë⁻ to⁻ dsaah^h gyuu^h jmi⁻gyuu^h hi⁻ ma⁻ kye⁻ ju⁻ hmëë⁻ he⁻ sa⁻ ngëë⁻ jñh^h koh^h. Ma⁻ hlëëyh^h lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ lä⁻kaa⁻ hwa^h jee⁻ jmeey⁻ hih^h, lä⁻jëë⁻ nää⁻ dsa⁻ hi⁻ hlëëh^h lä⁻koo⁻ lä⁻koo⁻ juu⁻, hi⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻ chaa⁻ lä⁻koo⁻ lä⁻koo⁻ jee⁻ jwih^h. ⁷ Ga⁻hlëëh^h ángel he⁻ kyaah^h lä⁻jë⁻ be⁻ kih^h:

—Wa⁻ gah⁻ hnäh^h Dio, jmee⁻ hnäh^h juuh^h kiyh^h. Jëëh^h, ma⁻ tē⁻ hor⁻ llay^h ta⁻. Kwa⁻ hnäh^h ti⁻hmaah^h kih^h hi⁻ ga⁻jmeey⁻ gyuu^h jmi⁻gyuu^h, hi⁻ ga⁻jmeey⁻ hwa^h, hi⁻ ga⁻jmeey⁻ jmi⁻ñeeh^h, hi⁻ hi⁻ ga⁻jmeey⁻ lä⁻kaa⁻ jee⁻ hya⁻ jmi⁻ gwa⁻.

⁸ Jñah^h ka⁻läh^h ángel ga⁻lla⁻lle⁻ kaah^h kiyh^h, ma⁻ jäh^h:

—Ma⁻ hee⁻, ma⁻ hee⁻ go⁻ te⁻ Babilonia jwii⁻ juuh^h hi⁻ ga⁻hee⁻ dsa⁻ lä⁻kaa⁻ jmi⁻gyuu^h kyaah^h lä⁻jë⁻ wa⁻ he⁻ cha⁻ he⁻ he⁻ hñiih^h ma⁻ jmeey⁻. La⁻ lä⁻koo⁻ he⁻ ga⁻k-wëëyh^h dsa⁻ jmi⁻llii⁻ hää⁻.

⁹ Jee⁻ ga⁻tē⁻ uu⁻ ángel hi⁻ ma⁻ lleë⁻ kaah^h he⁻, ma⁻ hlëëyh^h kyaah^h lä⁻jë⁻ be⁻ kih^h:

—Cher⁻mah^h hi⁻ ga⁻jmää⁻ jøøh^h jah^h hi⁻ laa^h na⁻høø^h he⁻ kyaah^h heeh^h kiyh^h, hi⁻ cher⁻mah^h ga⁻jmeey⁻ lii⁻ cha⁻kyey⁻ o⁻ ma⁻ gooy⁻, ¹⁰ ja⁻ ba⁻ lä⁻ja⁻ le⁻ kih^h dsa⁻ he⁻. Le⁻ kiyh^h lä⁻koo⁻ he⁻ hiyh^h jmi⁻llii⁻ hää⁻, wa⁻ ra⁻ ga⁻ya⁻ jëë⁻ dsë⁻ Dio kyaah^h. Ja⁻ kyaah^h hih^h jä⁻ ya⁻ jëë⁻ dsë⁻ Dio. Jmeey⁻ kaay⁻ kyaah^h je⁻, kyaah^h azufre cha⁻në⁻ lä⁻jëë⁻ ángele hi⁻ na⁻ jngëë⁻ hi⁻ cha⁻në⁻ Borrego mäh^h ka⁻läh^h. ¹¹ Jee⁻ tääyh^h kaay⁻ ja⁻, soo⁻ ñe⁻ ga⁻lä⁻jë⁻ joh^h

jmiḥ' cha-. Lā-jēē' hī- ma' jmāā-jōḡh' jah' he' kyaah' heeh' kiyh', hi' hī- heeh' lee' lii' kyaah' jmiḥ' kiyh', ni' jmiḥ' ni' hwē' sa' le' teeyh' dsēy'. ¹² Hor' ja' hnōḡ' kwēēh' dsē' lā-jēē' hī- na-jngēē', lā-jēē' hī- nuuh' kih' Dio hi' lā-jēē' hī- jmee' dsoo' dsē' kih' Jesús.

¹³ Ja-ga' ga'nuun' ka-lāh' ga'hlēēh' gyuuḥ' jmi-gyuuḥ' ma' jāyh':

—Siḥ' he' la-: “Na'ta' cha'nē', llū' la' kih' hī- juu' jee' jmeey' ko' jōḡh' kyaah' Dsa' jōḡh' 'jnān.”

—Jaah-, lā-ja- le' —jāh' jmi-lle' Na-jngiḥ' '— . Hi' he' teeh' dsē', jēēh' ja- jiih' llaa- he' ma-jēēy' wiḥ', hi' lā-jnā' ba' lā-jē' he' llū' he' ga-jmeey'.

Lloo' koo' jmiḥ' jōḡh' Dio lā-jēē' dsa-

¹⁴ Ja-ga' ga-jēēn' koo' jniḥ' tōḡ-. Jee' jniḥ' ja', ma' gya' jaa' hī- lāa' lāa' Hī-ga-lēē' ngo'. Ma' lley' koo' coron he' la' kyaah' ku'nōḡ', hi' ma' chooyh' koo' nē 'tuuh' hlāāh' he' hme'. ¹⁵ Neh' gwah' kih' Dio ya'hēē' jnāh' āngel hī- hlēēh' kyaah' lā-jē' be' kih', ga'siiyh' hī- gya' jee' jniḥ':

—Kye' nē'tuuh' hlāh' kyah' mah' chooh' ta' kyah'. Jēēh' ma-jwiḥ' ba' miḥ', ma-tē' hor' jee' juuh'.

¹⁶ He-ja' hī- ma' gya' jee' jniḥ' he' ga-jyoo' nē'tuuh' hlāāh' kiyh' lā' ga-tē' hwa', mah' ga-teeyh' lā-jē' miḥ' kih' hwa' ja-.

¹⁷ Neh' gwah' he' la' gyuuḥ' jmi-gyuuḥ', ya'hēē' jnāh' āngel hī- ma' chooh' koo' nē 'tuuh' hlāh' he' hme'. ¹⁸ Jee' chih' na'hyoo' ya'hēē' jnāh' āngel hī- ma' na-ngē' jwē' jmee' hih' kih' je-. Kyaah' be' ga'hlēēyh' hī- ma' chooh' nē'tuuh' hlāh' hme' ja-, ga'siiyh':

—Kyaah' nē'tuuh' hlāh' kyah' na-, hnā' lā-jē' sa'mah' kih' mi'jēh' he' cha' hwa' na-, jēēh' ma-jwiḥ' ba'.

¹⁹ He-ja' ga-jyoo' āngel he' nē 'tuuh' hlāh' kih' lā' ga-tē' hwa' mah' ga-hnāy' sa'mah' kih' mi'jēh' he' cha' hwa' la-, ga-tooyh' neh' koo' jee' jleeyh' kyaah' ma-tiiy'. He' la' la'kwaat' he' wiḥ' he' na' ga'chee' Dio nē' kih' dsa'. ²⁰ Hi' ga-jleeyh' kyaah' ma-tiiy' mi'jēh' jee' ma-tāāh' he' ma' hla- ta' chuuh' jwiḥ'. Hi' jee' ga-jleeh' mi'jēh' ja-, ga'hwēē' jmiḥ' gyuuḥ' lā'koo-

jma- he' ga'lloo' lā' ga-tē' fren' kih' kya'jiih', ga'ngēē' la' ga' hnē- hnā-loo' kilómetro.

15

Gyēē' āngele kyaah' gyii' lli' wiḥ'

¹ Ga-jēēn' jyoh' ka-lāh' koo' he' juh- gaa' gyuuḥ' jmi-gyuuḥ' lā'jiih' ga-lā-dsaa' dsēn-. Ga-jēēn' gyēē' āngele hī- ma' kye' gyii' nēē' he' wiḥ' he' jā' kyaah' jee' llaa' go-te-. Jēēh' kyaah' he' ja', llaa' he- ya-jēē' dsē' Dio. ² Hi' ga-jēēn' ka-lāh' he' ma' na-jaa' he' la' lā'koo' hu- he' jēē-, he' juuh' lā'koo' jmi' nēeh', na'kaah' kyaah' je-. Nē' ja' ma' tāāh' hī- ga'lih' ga-tēē' kyaah' jah' hī- lāa' na'hōḡ' he' kyaah' heeh' kiyh', lā-jēē' hī- sa' ga'kwaā' hñii' ma' lee' lii' ni' sa' ga'kay' hwēh' lā' chee- jah' he'. Ma' chooyh- tu- he' choo' cha-miḥ- si' nē' he' ga'hyoyh' kih' Dio. ³ Ma' hāy' su' he' ma' hā' Moisé hī- ma' jmee' ta'he' kih' Dio, hi' ma' hāy' su' he' ma' hā' Borrego mäh', ma' jāyh': Peer' juh' gaa- la' lā-jē' he' ma-jmeeh', hne- Dio hī- lāa' jōḡh' hī- cha- ga-lā-jē' be' kih'.

Dsoo' ba', llū' la' jwē' kyah', hne- Dsa-ta' jōḡh' kyaā' hī- na-jngēē'.

⁴ Lā-jēē' ba' dsa- gah' hne' Dio.

Lā-jēē' ba' dsa- jmee' juuh' jmiḥ' kyah'.

Jaa- hne- ba' hī- na-jngēē'.

He-ja- ga-lā-jēē' hī- chaa' hwa', ya-nāāy' mah' jmeey' juuh' kyah'.

Jēēh', ma' lā-jnā' ba' he' ma-lōḡh' llah' ta'.

⁵ Ma-ngēē' he' ja-, ga-jēēn' na-na' gwah' he' chih' gyuuḥ', ja' ba' gwah' he- ga-mi-jnāā- Dio kih' Moisé. ⁶ Neh' gwah' ja' ga'hwēē' gyēē' āngele hī- ma' kye' lā-jē' gyii' nēē' he' wiḥ'. Ma' kye' hmiḥ' he- chee- lino he- na-jngiḥ', he' la' jih' 'gyeh'. Hi' na-hñuu' mo-dsēy' kyaah' hmiḥ' he' ma' na'la' kyaah' ku'nōḡ'.

⁷ Jaa- jee' lā-jēē' kyeē' jah' he' ga'kwēēh' lā-jēē' gyēē' āngele he' ma' koo' kyaah' he' la' kyaah' ku'nōḡ' he' na'kah' lā-jē' he' wiḥ' he' na' ga'chee' Dio hī- chaa- ga-lā-jē' joh' jmiḥ' cha-. ⁸ Ga'kah' neh' gwah' cha-miḥ- nē', kih' he' lāa' jōḡh' Dio hī- cha- cha-miḥ- be' kih'. Ni' jaa- sa- ma-le' ma' dsa' taāh' neh' gwah' ja-,

ta'ko' jiih' sa' ga' ma' la' te' la' jē' gyii' he' wii' he' kye' la' jēē' gyee' ángele he'.

16

Wa'kyaah' he' kyaah' he' ga'heeyh' dsa' wii'

¹Ja' ga' ga' nuun' ga' hlēēh' ki' gaa' neh' gwah' ja', ga' siyh' la' jēē' gyee' ángele he'.

—Go' nāā' hnāh' mah' go' jāā' he' lli' wii' he' haa' neh' la' jē' gyii' kyaah' he' na' ga' chee' Dio la' kaa' hwa'.

²Nee' to' nē' ángel he' na' jāā' he' ma' haa' neh' kyaah' kiyh' ta' jee' tāāh' dsa'. Lā'chah' ja', ga' toh' koo' dsoo' he' ku' jii' he' la' na' hoo', nē' kih' hi' laa' lii' kih' jah' laa' na' hoo' he', hi' nē' kih' hi' ma' jmee' juuh' kih' ja' ba' heeh' kih' jah' he'.

³Jee' ga' tē' uu' ángel ga' jāā' he' ma' haa' neh' kyaah' kiyh' ta' nē' jmi' neeh', hi' ga' lii' jma' la' la' jma' kih' hi' na' juu'. Kyaah' he' ja' ga' juu' la' hii' nē' hi' cha' cha' jmi' neeh'.

⁴Jee' ga' tē' uu' ángel ga' jāā' he' ma' haa' neh' kyaah' kiyh' ta' nē' jmi' juuh' kyaah' la' kaa' jee' hya' jmi' gwa' pih'. Lā'kye' he' ja' ga' lii' jma' ka' lāh'. ⁵Lā'chah' ja' ga' nuun' ga' hlēēh' ángel hi' laa' juu' jmi', ga' jāyh'.

—Jnaah' lllu' laah' hne', Dsa' jōoh' kyaan'. Hne' laah', hi' ma' laah', hi' na' jngēēh', jēēh' ma' llah' ba' hne' ta' kih' dsa'. ⁶Kih' he' ga' tuuy' jma' hi' na' jngēē' kyaah' hi' kih' hi' ga' ngēē' juu' kyah', he' ja' hne' kwēēyh' hiyh' jma' ka' lāh', he' teeh' jwi' kiyh'.

⁷Lā'ja' ga' nuun' kih' jnāh' hi' ga' hlēēh' jee' chih' na' hyoo', ga' jāyh'.

—Dsoo' ba', hne' Dio Dsa' jōoh' kyaan' hi' cha' ga' lā'jē' be' kih'. Hne' ba' ma' l-lah' ta' kyaah' ju' dsoo' lā'koo' lle' kih'.

⁸Jee' ga' tē' kye' ángel he' ga' jāā' he' ma' haa' neh' kyaah' kiyh' ta' nē' hyoo'. Lā'ja' ga' lā'cha' be' kih' hyoo' mah' jmee' kaa' dsa' kyaah' je'. ⁹Ga' lā'lii' hyoo' lā'jiih' ga' kaa' dsa'. Ni' lā'ja' sa' ga' lā'd-saa' dsēy' mah' ma' jmee' juuh' kih' Dio. Lla' he' ja', ga' mi' kwah' bih' kih' Dio hi' lih' chee' lā'jē' he' wii' ja'.

¹⁰Jee' ga' tē' hñāā' ángel ga' jāā' kyaah' kiyh' ta' nē' jee' gya' jmee' hih' jah' laa' na' hoo' he'. Hi' lā'kaa' hwa' jee' ma' jmee' hih' ga' la' na' hoo', lā'jiih' ga' jnaah' dsa' na' siih', kih' he' ma' jēē' wii'. ¹¹Koo' ka' lāh' ga' mi' kwayh' kih' Dio hi' gya' gyuh' jmi' gyuh' kih' he' ma' jēē' wii' hi' kih' dsoo' he' la' na' hoo' ja'. Pero ni' lā'ja' sa' ga' lā'dsaa' dsēy' he' ma' jmee' he' hliih'.

¹²Jee' ga' tē' jnee' ángel ga' jāā' he' ma' haa' neh' kyaah' kiyh' ta' nē' jmi' juuh' he' chee' Eufate. Jmi' ja' ga' lā'k-ih' mah' ga' jā' ma' na' llū' jwē' jee' ngē' lā'jēē' rey hi' ya' nāā' ta' jee' hya' hyoo'. ¹³Hi' ga' jēēn' uu' jmi' lle' hlēēh' hi' jnāā' lā' jnāā' jeh' wēh'. Ya' hēē' neh' to' hoo' Dragón, hi' ya' hēē' neh' to' hoo' jah' hi' laa' na' hoo' he' hi' ya' hēē' neh' to' hoo' jah' hi' ma' ngēē' juu' ta' juu'. ¹⁴Hi' he' laa' dsa' hlēēh' hi' jmee' ja' he' koo' nēē' mah' jēē' dsa' dsa'. Dsa' nāāy' cha' nē' lā'jēē' rey lā'kaa' lā'juh' jmi' gyuh', mah' dsa' jōōyh' dsa' dsa' nāāy' dsa' jmee' hnii' wa' ra' ga' tē' jmi' juuh' jmi' goo' kih' Dio hi' cha' ga' lā'jē' be' kih'. ¹⁵“Hi' jnā' ngaahn' na', lā'koo' jāā' hi' hii'. Llu' la' kih' hi' na' nē', hi' hāā' hnii', hi' jmee' ta' llū'. Hi' he' sa' jā' o' hih'”, ga' jāh' Dio.

¹⁶Hi' he' ba' jah' he' ga' jmee' ga' kuh' lā'jēē' rey, koo' jee' chee' kyaah' juu' hebreo Armagedón.

¹⁷Jee' ga' tē' gyee' ángel ga' jāā' he' ma' haa' neh' kyaah' kiyh' ta' nē' lle'. Ga' lā'nuuh' ga' hlēēh' koo' ki' gaa' jee' chih' gwah' gyuh' jmi' gyuh' jee' gya' Dio jmee' hih', ma' jah': “Ma' la' ba’.”

¹⁸Lā'chah' ja' ga' jmee' je' nih', ga' hlēēh', ga' hii' nih', hi' ga' jeh' wii' jwēte hwa', he' sa' ma' jeh' ni' koo' hā' ko' ja' jiih', ta' ko' jiih' tāāh' dsa' jmi' gyuh' la'. ¹⁹Jee' jwi' juuh' Babilonia ga' la' hnē' nāā', hi' jyoh' ga' jee' jwi' kaah' ga' sa' ga' hla' go' te'. Ma' ra' he' ga' teeh' ba' Dio jwi' kih' jwi' juuh' ja' ga' cheey' nē' kih' lā'jē' go' te' he' ya' jēē' dsēy' kyaah'. ²⁰Ga' lā'jē' hwa' he' tāāh' jee' jmi' neeh' ga' āāh' hoo' kih'. Lā'ja' ka' lāh' ga' āāh' lā'jē' moh'.

²¹Hi' ga' ssa' nē' kih' dsa' mi' dsē' kaah'

he⁻ hi⁻ ma⁻ to¹loo⁴ kil. Hi⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ cha⁻ga⁻mi⁻h⁻ ga⁻mi⁻kwayh¹ kih¹ Dio ma⁻ ga⁻jëëy¹ he⁻ wii⁻ ja⁻. Jëëh¹, koo⁻ he⁻ ja⁻ ba⁻ ma⁻ la⁻ juuh⁻ ga⁻kih¹ jee¹ lä⁻jë⁻.

17

Heeh¹ Dio wii⁻ Babilonia

¹Ma⁻ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ja¹ jaa⁻ jee¹ lä⁻jëë⁻ gyee¹ ángele hi⁻ ma⁻ chooh⁻ lä⁻jë⁻ gyii¹ kyaah¹ mah¹ ga⁻hlëëy¹ kyaah¹ jnä⁻, ga⁻jäyh¹:

—Na⁻ ta⁻ la⁻ mah¹ heehn⁻ hne⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ he⁻ wii⁻ he⁻ heeh¹ Dio hyaa⁻ hi⁻ ma⁻ kyaah¹ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ gya¹ jøøh¹ né kih¹ cha⁻mi⁻h⁻ jmi⁻. ²Dsa⁻ më⁻ he⁻ ga⁻jmeë⁻ wa⁻ la⁻ cha⁻ la⁻ kyaah¹ lä⁻jëë⁻ rey hi⁻ chaa⁻ hwa¹ la⁻. Hi⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ tääh¹ hwa¹ la⁻ ga⁻hee¹ go⁻te⁻ huud⁻së⁻ kiy¹ kyaah¹ lä⁻jë⁻ he⁻ hliih¹ he⁻ ga⁻jmeey¹ kyaah¹ dsa⁻më⁻ he⁻. La⁻ lä⁻koo⁻ he⁻ ga⁻kwëëy¹ jmi⁻llii⁻ he⁻ hää¹ jwërte.

³He⁻ja⁻ ga⁻jää⁻ jmi⁻lle⁻ jnä⁻ koo⁻ hwa¹ ki¹ jee¹ sa⁻ kwa⁻ ni⁻mi⁻h⁻. Jee¹ ja⁻ ga⁻jëën⁻ jaa⁻ dsa⁻më⁻ hi⁻ ma⁻ dsëë⁻ jaa⁻ jah¹ gyuu¹. Lä⁻kaa⁻ né kih¹ jah¹ he⁻ na⁻sii⁻ jmi⁻ he⁻ mi⁻kwa⁻h¹ kih¹ Dio, hi⁻ ma⁻ lle⁻ gyii¹ lley¹ kyaah¹ gya¹ jøø¹. ⁴Dsa⁻më⁻ he⁻ ma⁻ kye⁻h¹ hmi⁻h⁻ hee⁻ gyuu¹ hi⁻ gyuu¹ läh⁻, he⁻ na⁻li⁻ kyaah¹ ku⁻nøø⁻, hi⁻ kyaah¹ ku⁻y¹ he⁻ la⁻ na⁻hnaah¹. ⁵Ma⁻ chooyh⁻ koo⁻ kyaah¹ he⁻ na⁻ la⁻ kyaah¹ ku⁻nøø⁻ jee¹ ma⁻ kah¹ kyaah¹ lä⁻jë⁻ he⁻ la⁻ o⁻hih⁻ he⁻ ma⁻ jmeey¹. ⁶Ma⁻ na⁻sii⁻ cha⁻kyey¹, koo⁻ jmi⁻ he⁻ sa⁻ lä⁻ngëë⁻ jne⁻, he⁻ ma⁻ jäh¹: “Jwii⁻ juuh⁻ Babilonia. Choo⁻ dsa⁻më⁻ hi⁻ kaah¹ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻. Choo⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ jmeë⁻ na⁻hääh¹ dse⁻ jne⁻.” ⁷Ga⁻lä⁻liih⁻ he⁻ ma⁻ hee⁻ dsa⁻më⁻ he⁻ kyaah¹ jma⁻ kih¹ hi⁻ na⁻jngëë⁻, hi⁻ kyaah¹ jma⁻ kih¹ hi⁻ ga⁻juu¹ kwaat⁻ kih¹ Jesús. Ma⁻ ga⁻jëën⁻ dsa⁻më⁻ he⁻ ga⁻lä⁻dsaa⁻ dsën⁻ jwërte. ⁸Mah¹ ga⁻jäh¹ ángel he⁻ siih⁻ jnä⁻:

—¿He⁻la⁻ dsa⁻ hoh¹? Jnä⁻ mi⁻jnään⁻ kyah¹ he⁻ sa⁻ lä⁻ngëëh⁻ hne⁻ kih¹ dsa⁻më⁻ na⁻, hi⁻ lä⁻ja⁻ kih¹ jah¹ laa⁻ na⁻høø⁻ hi⁻ jääy⁻ na⁻, hi⁻ lle⁻ gyii¹ lle⁻ kyaah¹ gya¹ jøø¹. ⁹Jah¹ hi⁻ ma⁻jëëh⁻ na⁻, ma⁻ laa⁻ hi⁻ na⁻ mo⁻so⁻ laay¹. Hi⁻ na⁻ na⁻ ya⁻hëë⁻ neh⁻ too⁻ niih¹ kih¹ cha⁻je⁻, jää¹ ja⁻ga⁻dsooy¹ gyi¹jwii¹. Lä⁻jëë⁻ hi⁻ tääh¹ hwa¹ la⁻ hi⁻ sa⁻

na⁻sii⁻ jmi⁻ kih¹ né jee¹ na⁻sii⁻ jmi⁻ kih¹ lä⁻jëë⁻ hi⁻ na⁻jnää⁻ kih¹ Dio lä⁻jiih¹ ma⁻ ga⁻nøø⁻ jmi⁻gyuu¹, lä⁻jëë⁻ hi⁻ he⁻ lä⁻dsaa⁻ dsëy¹ wa⁻ra⁻ ga⁻jëëy¹ jah¹ he⁻, hi⁻ ma⁻ laa⁻, hi⁻ na⁻ mo⁻so⁻ laay¹, hi⁻ hi⁻ na⁻ ga⁻lä⁻jnää⁻ ka⁻läh¹.

⁹He⁻jwahn⁻ la⁻, la¹ kih¹ hi⁻ cha⁻ huud⁻së⁻ llu¹ kih¹. Lä⁻jë⁻ gyii¹ lle⁻ jah¹ he⁻, la¹ kwaat⁻ gyii¹ moh¹ jee¹ gya¹ dsa⁻më⁻ he⁻. ¹⁰Hi⁻ la⁻ kwaat⁻ laa⁻ gyee¹ rey ka⁻läh¹. Hñaa⁻ rey he⁻ mo⁻so⁻ laay¹ ta⁻. Chaa⁻ ga⁻ jaa⁻, hi⁻ chaa⁻ ga⁻ jñah¹ hi⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ ja⁻. Ga⁻ ma⁻ ja⁻ hi⁻ he⁻, jmeë⁻ bi¹ kiyh¹ mi⁻heey¹ kō⁻hwëë⁻ ba⁻. ¹¹Jah¹ hi⁻ ma⁻ laa⁻ he⁻, hi⁻ na⁻ mo⁻so⁻ laay¹, hi⁻ he⁻ laa⁻ jee¹ ga⁻të⁻ jñaa⁻ rey ka⁻läh¹. Hi⁻ laay¹ jaa⁻ kih¹ jee¹ lä⁻jëë⁻ gyee¹ rey he⁻ hi⁻ dsø⁻ gyi¹jwii¹.

¹²Lä⁻jë⁻ gya¹ jøø¹ he⁻ ma⁻jëëh⁻ ja⁻, la¹ kwaat⁻ gya¹ rey hi⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻løø⁻ jmeë⁻ hih¹. Koo⁻ hor⁻ ba⁻ hyoyh⁻ jwë⁻ lëey¹ rey mah¹ jmeey¹ kō⁻jøh⁻ kyaah¹ jah¹ laa⁻ na⁻høø⁻ he⁻. ¹³Ga⁻lä⁻jëë⁻ gya¹ rey he⁻ dsa⁻taayh⁻ juu¹ kwee⁻, mah¹ tooyh⁻ goo⁻ jah¹ hi⁻ laa⁻ na⁻høø⁻ he⁻ he⁻ jmeey¹ hih¹ kih¹ dsa⁻ jmi⁻gyuu¹. ¹⁴Hi⁻ lä⁻ja⁻ teey¹ kyaah¹ Borrego mäh¹. Pero Borrego mäh¹ he⁻ liyh¹ ba⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻teey¹ kyaah¹. Jëëh¹, hi⁻ he⁻ he⁻ Rey hi⁻ kye⁻ né kih¹ jee¹ lä⁻jëë⁻ Rey, hi⁻ laay¹ jøøh¹ kih¹ jee¹ lä⁻jëë⁻ Dsa⁻kaah¹. Hi⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻ tääh¹ kyaayh¹, ma⁻na⁻teeh¹ kyaay¹, ma⁻na⁻lleeh⁻, ja⁻ ba⁻ hi⁻ mi⁻teh¹ kiyh¹.

¹⁵Hi⁻ ga⁻jäh¹ ángel siiyh⁻ jnä⁻ ka⁻läh¹:

—Lä⁻jë⁻ jmi⁻ he⁻ ma⁻jëëh⁻ jee¹ ma⁻ gya¹ hyaa⁻ hi⁻ kaah¹ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻, la¹ kwaat⁻ lä⁻jë⁻ jee¹ jwii¹, lä⁻jëë⁻ dsa⁻, lä⁻kaa⁻ hwa¹ jee¹ tääh¹ dsa⁻ jmeë⁻ hih¹, hi⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ hlëëh⁻ lä⁻koo⁻ lä⁻koo⁻ juu¹. ¹⁶Hih¹ jah¹ hi⁻ laa⁻ na⁻høø⁻ he⁻ kyaah¹ lä⁻jë⁻ gya¹ jøø¹ kih¹, jmeey¹ na⁻høøh⁻ kih¹ hyaa⁻ hlëëh⁻ he⁻. Ja⁻ jiih¹ beey¹ kyaah¹ o⁻hih⁻ kih¹, jngiiyh¹ kih¹, hi⁻ jëy¹ kyaah¹ je⁻. ¹⁷Jëëh¹ Dio ba⁻ hi⁻ ga⁻tooh⁻ huud⁻së⁻ neh⁻ tuh⁻ dsë⁻ lä⁻jëë⁻ rey he⁻ mah¹ jmeey¹ lä⁻høø⁻ Dio he⁻ dsa⁻taayh⁻ juu¹ kwee⁻ mah¹ laay¹ jøøh¹ jah¹ hi⁻ laa⁻ na⁻høø⁻ he⁻, lä⁻jiih¹ lä⁻te⁻ lä⁻koo⁻ jah¹ juu¹ kih¹ Dio. ¹⁸Hi⁻ dsa⁻më⁻ hi⁻ ma⁻jëëh⁻ na⁻, la¹ kwaat⁻ koo⁻ jwii¹ juuh⁻

he- jmeē hih¹ kih¹ lā-jēē⁺ rey hi- chaa-
hwa¹ la-.

18

Ga-heē¹ jwii- Babilonia

¹ Ma-ngēē⁺ he- ja-, ga-jēēn⁺ jñah⁺ án-
gel hi- ga-jñaa¹ gyuu¹ jmi-gyuu¹ kyaah¹
cha-miih⁺ be⁺. Hi¹ hwa¹ la- ga-lā-jnā⁺ jēē-
go-te¹ kyaah¹ jmēē¹ kiyh¹. ² Ga-hlēēyh¹
kyaah¹ lā-jē⁺ be⁺ kiyh¹, ga-jāyh⁺:

Ma-jā⁺ ta⁺ hwa¹, ma-jā⁺ ta⁺ hwa¹ Babilonia
jwii- juuh⁺.

Ma-lii⁺ cha'neh⁺ kih¹ lā-jēē⁺ hi-sa⁺llu¹.

La¹ hōō¹ lā-jēē⁺ jmi-llē⁺ hliih¹,

hi¹ la¹ sii⁺ kih¹ lā-jēē⁺ ta⁺ hi- laa¹ na'hōō⁺ hi-
sa⁺ lā-jēē⁺ jne⁺.

³ Jēēh⁺, ga-lā-jēē⁺ dsa- hi- chaa- hwa¹ la-
ga-heē¹ go-te¹ huūdsē⁺ kih¹ kyaah¹
lā-jē⁺ he- la¹ o-hih⁺ he- ma⁺ jmeey⁺
jee⁺ ja⁺.

La¹ lā-kōō⁺ he- ga-hiyh¹ jmi-llii⁺ he- hāā¹
go-te¹ ba⁺.

Lā-jēē⁺ rey hi- chaa- hwa¹ la- ga-jmeē⁺ wa⁺
la¹ cha- la¹ kyaayh¹.

Dsa- hi- ma⁺ nōō⁺ hmooh¹ kih¹, hi- ma⁺ tāāh⁺
lā-kaa⁺ jmi-gyuu¹ ga-lā-chay⁺ kuu¹,
kih¹ he- ma⁺ hniy⁺ he- ma⁺ cha- ga-ngēē⁺
jwēē¹ kih¹ dsa-mē⁺ he⁺, ga-jāh⁺ án-
gel.

⁴ Ja-ga⁺ ga⁺ nuun¹ jyo⁺h⁺ juu¹ gyuu¹ jmi-
gyuu¹ he- ma⁺ jāh⁺:

Hnāh⁺ hi- laa¹ dsa- kyaan⁺, hwēē⁺ hnāh⁺
jee⁺ kih¹ dsa- he⁺

mah¹ sa⁺ kwah¹ dso'kye⁺ kiyh¹ kyah¹ hnāh⁺,
mah¹ sa⁺ tēēh⁺ hnāh⁺ he- wi⁺ he- jā⁺ nē⁺
kiyh¹.

⁵ Jēēh⁺, he- ma-ngēē⁺ jwēē⁺ dso'kye⁺ kiyh¹,
ma-lloo¹ lā⁺ ga-tē⁺ gyuu¹ jmi-
gyuu¹.

Na¹ ma-tē⁺ hor⁺ kōō⁺ Dio jwii⁺ kwaat⁺ kih¹
he- hliih⁺ he- ma⁺ jmeē⁺ dsa- he⁺.

⁶ Kwēēyh¹ kiyh¹ lā-kōh⁺ te⁺ he- ga⁺ kwēēyh¹
jñah⁺.

Mi-hmaah¹ tō⁺ juh⁺ kiyh¹, lā-kōh⁺ te⁺ he-
ga⁺ jmeey⁺.

Ga⁺ kwēēyh¹ jñah⁺ ga⁺ hih¹ jmi⁺ hāā¹.

Kwēēyh¹ kiyh¹ na¹ hih¹ tō⁺ juh⁺ kō⁺ ja⁺.

⁷ Lā-kōh⁺ te⁺ ma-jmāy¹ hniy⁺ jōōh¹, lā-kōh⁺
te⁺ he- llu¹ he- ma⁺ chaay⁺, kō⁺ ja⁺-
he- wi⁺ kwēēyh¹ ka⁺ lāh⁺.

Jēēh⁺, ma⁺ jmeey⁺ huūdsē⁺:

"Laan¹ jōōh¹ lā-kōō⁺ hi- jmeē⁺ hih⁺,
chaa⁺ ba⁺ dsa⁺ nūuh⁺ kyaan⁺, sa⁺
cha⁺ he- kih¹ he- jēēn⁺ wi⁺."

⁸ He-ja⁺ kyaah¹ kōō⁺ jmi⁺ ba⁺, joh⁺ he- wi⁺
sa⁺ jā⁺ nē⁺ kiyh¹, jā⁺ jngiuh¹ kiyh¹, jā⁺
hooyh¹, jā⁺ kyoyh⁺.

Hi¹ kaay⁺ kyaah¹ je⁺, jēēh⁺ Dio Dsa-jōōh¹
jnān⁺, hi¹ cha⁺ cha-miih⁺ be⁺ kih¹,
llay⁺ ta⁺ kih¹ jwii⁺ ja⁺.

⁹ Lā-jēē⁺ rey hi- tāāh⁺ hwa¹ hi- ga-jmeē⁺
wa⁺ la¹ cha- la¹ kyaah¹ dsa-mē⁺ he- hi⁺ ma⁺
chaay⁺ llu¹ kyaayh¹, hi¹ he⁺ ki'hooh¹ kiyh¹
wa⁺ ra- ga-jēē⁺ hwēē⁺ nē⁺ jee⁺ kaay⁺. ¹⁰ Uū⁺
ba⁺ dsa-taayh⁺, kih¹ he- lā-goyh⁺ jēēy⁺ he-
wi⁺ he- jā⁺ nē⁺ kih¹ jwii⁺ ja⁺, jāyh⁺:

—He⁺ ba⁺ che⁺ jwii⁺, jwii⁺, Babilonia
jwii⁺ juuh⁺ na⁺, he- ma⁺ jmeē⁺ hih⁺. Jēēh⁺,
kyaah¹ kōō⁺ hor⁺ ba⁺, ma⁺ ja⁺ jwiz⁺ kyah¹.

¹¹ Dsa⁺ hi- ma⁺ nōō⁺ hmooh¹ kih¹ lā-kaa⁺
hwa¹, ki'hooh¹ kih¹ jee⁺ jwii⁺ ja⁺. Jēēh⁺,
mo⁺ so⁺ chaa⁺ hi- la¹ lōō⁺ kiyh¹. ¹² Lōō⁺ kih¹
ku'nōō⁺, kuu¹ tōō⁺, lā-jē⁺ nēē⁺ kuū¹ hmooh¹
' hmiuh¹ lino, hmiuh¹ gyuu¹, hmiuh¹ ceda,
hmiuh¹ gyuu¹ lāh⁺, hma⁺ he- hii⁺ mi-jwii⁺,
lā-jē⁺ ga⁺ he- jñā⁺ na'hñaah⁺ he- na⁺ la⁺
kyaah¹ ja⁺ elefante, kyaah¹ hma⁺ he- hmooh¹
' kyaah¹ nē⁺ nōō⁺ kyaah¹ wa⁺ he- cha⁺ he- nē⁺
' hi⁺ kyaah¹ kuū¹ jih¹. ¹³ Lōō⁺ kih¹ kyah¹ hma⁺,
ki⁺ ma⁺, jmi⁺ mi-jwii⁺, wa⁺ chu⁺, mirra, naa⁺
mi-jwii⁺, jmi⁺ mi-jēh⁺ ma⁺ āā⁺, naa⁺ he-
kuh⁺ dsa⁺, harin llu¹, kyaah¹ mi+,
borrego, kya⁺ jiih⁺, carret. Hi¹ ma⁺ hnēēy⁺
lā-jēē⁺ hi- na-hnēē⁺ jmeē⁺ ta⁺ ma⁺ ke⁺ laay¹
dsa- jmi-gyuu¹. ¹⁴ Ma⁺ jāyh⁺ siiyh⁺ jwii⁺ ja⁺:

—Lā-jē⁺ he- ma⁺ heē⁺ hoh⁺, ma⁺ jā⁺ ta⁺
kōō⁺ ba⁺ ja⁺. Lā-jē⁺ he- jmā⁺ oō⁺ kyah¹ ma⁺ d-
sa⁺ go-te⁺. Jih¹ kōh⁺ mo⁺ so⁺ tēēh⁺.

¹⁵ Lā-jēē⁺ hi- ma⁺ hni⁺ he- ja⁺,
ga-lā-chay⁺ cha-miih⁺ kuu¹ lā-kōō⁺ ma⁺
hniy⁺ kih¹ jwii⁺ oo⁺. Uū⁺ ba⁺ dsa-taayh⁺,
kih¹ he- lā-goyh⁺ jēēy⁺ he- wi⁺ he- jā⁺ nē⁺
kih¹ jwii⁺ ja⁺ mah¹ ki'hooyh¹, ¹⁶ jāyh⁺:

—He⁺ ba⁺ che⁺ jwii⁺, jwii⁺, Babilonia
jwii⁺ juuh⁺ jee⁺ ma⁺ tāāh⁺ dsa- hi- ma⁺
kēh⁺ hmiuh¹ lino na⁺ kaa⁺h⁺ gyuu¹ lāh⁺, ma⁺
na⁺ lēēy⁺ kyaah¹ ku'nōō⁺ hi⁺ kyaah¹ lā-jē⁺
kuū¹ he- jñā⁺ na'hñaah⁺. ¹⁷ Jēēh⁺, kyaah¹
kōō⁺ hor⁺ ba⁺ ma⁺ dsa⁺ lā-jē⁺ kuu¹ he- ma⁺
chay⁺.

Hi⁻ ga⁻lā⁻jēē⁻ juu⁻ barco, hi⁻ lā⁻jēē⁻ ga⁻ hi⁻ ma⁻ ga⁻nāā⁻ neh⁻, kyaah⁻ hi⁻ ma⁻ kooḥ⁻ barco, hi⁻ lā⁻jēē⁻ hi⁻ ma⁻ jmeē⁻ ta⁻ cha⁻jmi⁻ neeh⁻ ga⁻taah⁻ uu⁻ ba⁻, ¹⁸ jēēy⁻ lā⁻koo⁻ ma⁻ hwēē⁻ nē⁻ ma⁻ koo⁻ jee⁻ jwii⁻ ja⁻. Ga⁻taayh⁻ ga⁻tooyh⁻ miih⁻, ma⁻ jāyh⁻:

—Sa⁻ cha⁻ ga⁻ jyoh⁻ jwii⁻ he⁻ la⁻ lā⁻koo⁻ jwii⁻ juuh⁻ na⁻.

¹⁹ Lā⁻jēē⁻ hi⁻ he⁻ ga⁻ka⁻ hlō⁻ mah⁻ ga⁻hu-uy⁻ lley⁻ hi⁻ ga⁻ki⁻ ga⁻hooyh⁻, ma⁻ jāyh⁻:

—He⁻ ba⁻ che⁻ jwii⁻, jwii⁻, jwii⁻ juuh⁻ na⁻. Ga⁻lā⁻jēē⁻ ba⁻ hi⁻ na⁻hō⁻ barco cha⁻jmi⁻ neeh⁻ ma⁻lā⁻chay⁻ kuu⁻ kyaayh⁻, kih⁻ he⁻ cha⁻ cha⁻ miih⁻ kuu⁻ kih⁻ jwii⁻ na⁻. Kyaah⁻ koo⁻ hor⁻ ba⁻ ma⁻ heē⁻ go⁻te⁻.

²⁰ Lā⁻jēē⁻ hnāh⁻ hi⁻ tāāh⁻ gyuuḥ⁻ jmi⁻ gyuu⁻, wa⁻ chaah⁻ hnāh⁻ llu⁻. Lā⁻ja⁻ ka⁻lāh⁻ hnāh⁻ hi⁻ na⁻jngēē⁻, hnāh⁻ apóstole, hi⁻ hnāh⁻ hi⁻ ga⁻ngēē⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻. Jēēh⁻ ma⁻teeh⁻ Dio jwii⁻ kih⁻ jwii⁻ na⁻ hi⁻ ga⁻jmeeh⁻ hnāh⁻.

²¹ Ma⁻ngēē⁻ he⁻ ja⁻, jaa⁻ ángel hi⁻ cha⁻ cha⁻miih⁻ be⁻ kih⁻ ga⁻kay⁻ koo⁻ mi⁻kuu⁻ juuh⁻, lā⁻koo⁻ juuh⁻ cha⁻too⁻ kih⁻ molii⁻, ga⁻jwāy⁻ cha⁻jmi⁻ neeh⁻ mah⁻ ga⁻jāyh⁻:

—Ja⁻ ba⁻ lā⁻na⁻, wii⁻ hla⁻ Babilonia jwii⁻ juuh⁻, jih⁻koh⁻ mo⁻so⁻ lā⁻jnā⁻ ka⁻lāh⁻.

²² Mo⁻so⁻ lā⁻nuuh⁻ hii⁻ tu⁻ he⁻ choo⁻ cha⁻miih⁻ si⁻nē⁻, ni⁻ jñah⁻ ga⁻ tē⁻, ni⁻ hi⁻ juu⁻ luu⁻ hma⁻ta⁻, ni⁻ hi⁻ juu⁻ luu⁻ hoo⁻ mo⁻so⁻ lā⁻chaa⁻ jee⁻ na⁻ kyah⁻. Ni⁻ hi⁻ ga⁻ hi⁻ jmeē⁻ wa⁻ he⁻ che⁻ he⁻ ta⁻ mo⁻so⁻ lā⁻chaa⁻. Ni⁻ molii⁻ mo⁻so⁻ hii⁻ ka⁻lāh⁻.

²³ Ni⁻ mo⁻so⁻ lā⁻jnā⁻ je⁻ kih⁻ mi⁻sē⁻ jee⁻ na⁻ kyah⁻, ni⁻ mo⁻so⁻ lā⁻nuuh⁻ miih⁻ kih⁻ jmi⁻ jee⁻ dsa⁻jee⁻ goo⁻ dsa⁻jee⁻ na⁻ kyah⁻. Jēēh⁻, lā⁻jēē⁻ hi⁻ ma⁻ dsa⁻lla⁻ hmooh⁻ jee⁻ na⁻ kyah⁻ ma⁻ lāa⁻ kaah⁻ kih⁻ jmi⁻gyuu⁻. Hi⁻ kyaah⁻ ji⁻ nah⁻ kyah⁻ ga⁻lā⁻gaa⁻ lā⁻jēē⁻ hi⁻ chaa⁻ lā⁻kaa⁻ hwa⁻.

²⁴ Jee⁻ jwii⁻ na⁻ na⁻bāāh⁻ jma⁻ kih⁻ lā⁻jēē⁻ hi⁻ ga⁻ngēē⁻ juu⁻ kih⁻ Dio kyaah⁻ lā⁻jēē⁻ hi⁻ na⁻jngēē⁻, hi⁻ kih⁻ lā⁻jēē⁻ ga⁻ jñah⁻ hi⁻ ga⁻juu⁻ lā⁻kaa⁻ hwa⁻.

19

¹ Ma⁻ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻nuun⁻ ga⁻hlēēh⁻ jwēē⁻ dsa⁻ gyuuḥ⁻ jmi⁻gyuu⁻, ma⁻ jāyh⁻:

¡Aleluya! Dio, Dsa⁻jōḥ⁻ jñān⁻ hi⁻ lāā⁻ jne⁻, wa⁻ gah⁻ jnih⁻, wa⁻ jmeen⁻ juuh⁻ kiyh⁻, hi⁻ cha⁻ cha⁻miih⁻ be⁻ kih⁻.

² Jēēh⁻ ma⁻llay⁻ ta⁻ kyaah⁻ ju⁻dsoo⁻, lā⁻koo⁻ lle⁻ kih⁻ jmeey⁻.

Ma⁻llay⁻ ta⁻ kih⁻ hyaa⁻ hlēēh⁻ he⁻, hi⁻ ga⁻heē⁻ lā⁻jēē⁻ hi⁻ chaa⁻ hwa⁻ la⁻ kyaah⁻ lā⁻jēē⁻ he⁻ la⁻ o⁻hih⁻ he⁻ ma⁻ jmeey⁻.

Ma⁻teeyh⁻ ba⁻ jwii⁻ kih⁻ hyaa⁻ he⁻, hi⁻ ga⁻tuu⁻ jma⁻ kih⁻ hi⁻ ma⁻ jmeē⁻ ta⁻he⁻ kih⁻ Dio.

³ Koo⁻ ka⁻lāh⁻ ga⁻jāyh⁻:

—¡Aleluya! Nē⁻ he⁻ hwēē⁻ jee⁻ kaay⁻, soo⁻ ga⁻lā⁻jēē⁻ joh⁻ jmi⁻ cha⁻.

⁴ Hi⁻ lā⁻jēē⁻ gyii⁻kyee⁻ dsa⁻gyuuḥ⁻ kyaah⁻ kyee⁻ jah⁻ he⁻, ga⁻juuh⁻ jñēy⁻, ga⁻jyooy⁻ mo⁻nēy⁻ lā⁻ ga⁻tē⁻ hwa⁻ mah⁻ ga⁻jmeey⁻ juuh⁻ kih⁻ Dio hi⁻ gya⁻jmeē⁻ hih⁻, ga⁻jāyh⁻:

—Wa⁻ la⁻ lā⁻ja⁻. ¡Aleluya!

⁵ Lā⁻ ga⁻tē⁻ jee⁻ gya⁻ Dio jmeē⁻ hih⁻ ga⁻lā⁻nuuh⁻ koo⁻ juu⁻ he⁻ jāh⁻:

Kwa⁻ hnāh⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁻ Dio jñān⁻ lā⁻jēē⁻ hnāh⁻ hi⁻ jmeē⁻ ta⁻he⁻ kiyh⁻, lā⁻jēē⁻ hnāh⁻ hi⁻ gayh⁻, lā⁻jōh⁻ lā⁻māh⁻.

Lā⁻cha⁻ jmi⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻jee⁻ goo⁻ Borrego mäh⁻

⁶ Ja⁻ga⁻ ga⁻nuun⁻ lā⁻koo⁻ he⁻ ga⁻hlēēh⁻ jwēē⁻ dsa⁻, ga⁻hii⁻ goo⁻ lā⁻koo⁻ hii⁻ jee⁻ jyoo⁻ cha⁻miih⁻ jmi⁻, lā⁻koo⁻ hii⁻ jee⁻ nii⁻, ma⁻ jāh⁻:

¡Aleluya, jēēh⁻ Dio Dsa⁻jōḥ⁻ jñān⁻ hi⁻ cha⁻ ga⁻lā⁻jēē⁻ be⁻ kih⁻, ma⁻lō⁻ jmeē⁻ hih⁻!

⁷ Wa⁻ chaa⁻ jne⁻ llu⁻, wa⁻ jēē⁻ dsē⁻ jne⁻, wa⁻ jmeen⁻ juuh⁻ kiyh⁻.

Jēēh⁻ ma⁻tē⁻ jee⁻ jee⁻ goo⁻ Borrego mäh⁻, ma⁻na⁻llu⁻ ba⁻ mēy⁻.

⁸ Ma⁻na⁻ngēy⁻ jwē⁻ kēyh⁻ hmiih⁻ lino he⁻ na⁻jngēē⁻ he⁻ la⁻ jih⁻gyeh⁻.

Jēēh⁻ hmiih⁻ lino ja⁻, la⁻ kwaat⁻ ta⁻ llu⁻ he⁻ ga⁻jmeē⁻ lā⁻jēē⁻ hi⁻ na⁻jngēē⁻.

⁹ Ja⁻ga⁻ ga⁻jāh⁻ ángel he⁻, siih⁻ jñā⁻:

—Lā⁻la⁻ si⁻: “Llu⁻ la⁻ kih⁻ hi⁻ na⁻teeh⁻ jmeē⁻ ma⁻nuu⁻ jee⁻ jee⁻ goo⁻ Borrego mäh⁻.”

Mah⁻ ga⁻jāyh⁻ ka⁻lāh⁻:

—He⁻ la⁻ ba⁻ ja⁻, juu⁻ he⁻ la⁻ ju⁻dsoo⁻ kih⁻ Dio.

¹⁰ He⁻ja⁻ ga⁻juuh⁻ jñēn⁻ huu⁻ ti⁻ án-gel he⁻ mah⁻ ga⁻jmāā⁻ jnih⁻ jōḥ⁻. Pero ga⁻siyh⁻ jñā⁻:

—Ta¹ jmeē¹ lā¹ na¹. Jēēh¹ kweē¹ ba¹ laan¹ kyaah¹ hne¹ jee¹ jmeen¹ ta¹ he¹ kih¹ Dio kyaah¹ 00h¹ hne¹ hī¹ tāāh¹ chooh¹ koo¹ hweh¹ juu¹ kih¹ Jesús. Jmeē¹ juuh¹ kih¹ Dio ba¹.

Jēēh¹, hī¹ kwa¹ juu¹ kih¹ Jesús, hī¹ he¹ ba¹ hī¹ ngēē¹ juu¹ kih¹ Dio.

Hī¹ dsēē¹ kya¹jiuh¹ tāā¹

¹¹Ja¹ ga¹ ga¹ jēēn¹ gyuu¹ jmi¹ gyuu¹ na¹ na¹, ga¹ jēēn¹ jaa¹ kya¹jiuh¹ tāā¹. Hī¹ ma¹ dsēēy¹ he¹, cheey¹: Hī¹ Mi¹ te¹ Juu¹, hī¹ cheey¹: Ju¹ dsoo¹ Jmah¹. Jēēh¹, kyaah¹ ju¹ dsoo¹ teey¹ kyaah¹ dsa¹, hī¹ lā¹ ja¹ llay¹ ta¹ ka¹ lāh¹. ¹²Mi¹ nēy¹ ma¹ la¹ lā¹ koo¹ jee¹ hya¹ je¹, ma¹ lley¹ cha¹ miih¹ coron. Ma¹ na¹ si¹ koo¹ jmi¹ he¹ ni¹ jaa¹ sa¹ ma¹ ngēē¹, jaa¹ hñii¹ bih¹ ma¹ ngēēy¹. ¹³Ma¹ kyeyh¹ koo¹ hmiuh¹ he¹ ma¹ na¹ hee¹ kyaah¹ jma¹. Jmi¹ kih¹ ma¹ chee¹: Juu¹ kih¹ Dio. ¹⁴Lā¹ jēē¹ hñii¹ hī¹ tāāh¹ gyuu¹ hī¹ ma¹ chaa¹ kaah¹ kih¹ hī¹ dsēē¹ kya¹jiuh¹ tāā¹, ma¹ kyeyh¹ hmiuh¹ lino jnaah¹ jwēte, t00¹ hī¹ na¹ jngii¹. ¹⁵Ma¹ go¹ hñi¹ hooy¹ koo¹ nē¹ tuuh¹ chuuh¹ he¹ jmeē¹ dsoo¹ kih¹ lā¹ jēē¹ hī¹ chaa¹ hwa¹ la¹, hī¹ jmeey¹ hih¹ kih¹ kyaah¹ hma¹ hñi¹ he¹ la¹ nē¹. Hī¹ he¹ jleeh¹ mi¹ jēh¹ jee¹ tāāh¹ mah¹ hwēē¹ jmi¹ kih¹. Hē¹ la¹ la¹ kwaat¹ he¹ wii¹ he¹ na¹ ga¹ chee¹ Dio hī¹ cha¹ ga¹ lā¹ jē¹ be¹ kih¹. ¹⁶Nē¹ hmiuh¹ kih¹ hī¹ ta¹ koo¹ jwoo¹ sa¹ kyey¹ na¹ si¹ hwēh¹ he¹ jāh¹ lā¹ la¹: “Hī¹ la¹ he¹ Rey hī¹ kyē¹ nē¹ kih¹ jee¹ lā¹ jēē¹ Rey, hī¹ laay¹ j00h¹ kih¹ jee¹ lā¹ jēē¹ Dsa¹ kaah¹.”

¹⁷Mah¹ ga¹ jēēn¹ jaa¹ ángel hī¹ cheh¹ nē¹ hyoo¹, kyaah¹ lā¹ jē¹ be¹ kih¹ ga¹ hlēēy¹ lā¹ jēē¹ ta¹ hī¹ hēē¹, ga¹ siiyh¹:

—Ya¹ nāā¹ hnāh¹ mah¹ go¹ taah¹ hnāh¹ k0¹ j0h¹ jee¹ kwa¹ Dio he¹ kuh¹ hnāh¹ koo¹ ma¹ nuu¹ juuh¹. ¹⁸Kuh¹ hnāh¹ ngo¹ kih¹ rey, ngo¹ kih¹ juu¹ hl00¹, ngo¹ kih¹ hī¹ cha¹ cha¹ miih¹ be¹ kih¹, ngo¹ kih¹ kya¹jiuh¹ lā¹ kyē¹ kih¹ hī¹ wiiy¹, ngo¹ kih¹ hī¹ na¹ h¹ nēē¹ jmeē¹ ta¹ hī¹ kih¹ hī¹ sa¹ na¹ hnēē¹, lā¹ j0h¹ lā¹ mäh¹ —ga¹ jāh¹ ángel he¹.

¹⁹Hī¹ ga¹ jēēn¹ jah¹ hī¹ lāa¹ na¹ h00¹ he¹, kyaah¹ lā¹ jēē¹ rey hī¹ tāāh¹ hwa¹ la¹ kyaah¹ hl00¹ kyaay¹, hī¹ ga¹ kuh¹ mah¹ jmeey¹ hñii¹ kyaah¹ hī¹ dsēē¹ kya¹jiuh¹ tāā¹ hī¹ kyaah¹ hl00¹ kyaay¹ ka¹ lāh¹. ²⁰Jee¹ ja¹ ga¹ saayh¹

jah¹ hī¹ lāa¹ na¹ h00¹ he¹ kyaah¹ hī¹ ga¹ ngēē¹ juu¹ ta¹ juu¹ kih¹. Hī¹ hī¹ ga¹ ngēē¹ juu¹ ta¹ juu¹ he¹, ga¹ jmeey¹ cha¹ miih¹ he¹ juh¹ gaa¹ cha¹ nē¹ jah¹ hī¹ lāa¹ na¹ h00¹ he¹. Lā¹ jwē¹ ja¹, ga¹ mi¹ gaay¹ lā¹ jēē¹ hī¹ ga¹ k¹ waa¹ hñii¹ ga¹ lāa¹ lii¹ kih¹ jah¹ hī¹ lāa¹ na¹ h00¹ he¹. Hī¹ ga¹ mi¹ gaay¹ lā¹ jēē¹ hī¹ ga¹ jmeē¹ juuh¹ kih¹ heeh¹ kih¹ ka¹ lāh¹. Lā¹ ma¹ jiiy¹ ja¹ lā¹ uuy¹ ga¹ jwāā¹ dsih¹ cha¹ je¹ juuh¹ kih¹ gyi¹ jwii¹ jee¹ koo¹ kyaah¹ azufre. ²¹Hī¹ lā¹ jēē¹ ga¹ jñah¹ dsa¹ ga¹ juu¹ kyaah¹ nē¹ tuuh¹ chuuh¹ he¹ ma¹ go¹ hñi¹ hoo¹ hī¹ ma¹ dsēē¹ kya¹jiuh¹ he¹. Lā¹ jēē¹ ta¹ ga¹ kuh¹ ngo¹ kih¹ lā¹ jiih¹ ga¹ kēē¹.

20

Koo¹ mil jī¹ nē¹

¹Ga¹ jēēn¹ jaa¹ ángel hī¹ ga¹ jñaa¹ gyuu¹ jmi¹ gyuu¹, hī¹ ma¹ chooh¹ jo¹ nē¹ kih¹ too¹ ñiih¹ kih¹ cha¹ je¹, hī¹ ma¹ chooyh¹ koo¹ cadēn¹ juuh¹. ²Ga¹ saayh¹ Dragón, miih¹ hī¹ ma¹ chaa¹ llo¹ joo¹ he¹, ja¹ ba¹ hī¹ chee¹ hī¹ sa¹ llu¹, hī¹ chee¹ bih¹ Tana¹ ka¹ lāh¹. Ga¹ hñuuh¹ dsih¹ koo¹ mil jī¹ nē¹. ³Ga¹ jwāā¹ dsih¹ neh¹ too¹ ñiih¹ kih¹ cha¹ je¹, mah¹ ga¹ jney¹ kwee¹ ho¹ haah¹ ja¹. Mah¹ lā¹ ja¹, sa¹ ya¹ hēēy¹ mi¹ gaa¹ gyih¹ dsa¹ hī¹ chaa¹ lā¹ kaa¹ hwa¹ lā¹ jiih¹ dsēē¹ koo¹ mil jī¹ nē¹. Ga¹ ma¹ ngēē¹ koo¹ mil jī¹ nē¹, jmeē¹ bii¹ cheeyh¹ miih¹ jmi¹.

⁴Hī¹ ga¹ jēēn¹ cha¹ miih¹ hma¹ si¹, jee¹ ma¹ tāāh¹ hī¹ na¹ ngē¹ jwē¹ lla¹ ta¹, he¹ ba¹ hī¹ ga¹ ku¹ dsa¹ lle¹ kwaat¹ kih¹ he¹ ma¹ jmeey¹ ju¹ dsoo¹ kih¹ Jesús hī¹ kwaat¹ kih¹ juu¹ kih¹ Dio ka¹ lāh¹. Sa¹ ga¹ jmaāy¹ j00h¹ jah¹ hī¹ lāa¹ na¹ h00¹ he¹ ni¹ heeh¹ kih¹. Ni¹ sa¹ ga¹ kway¹ ma¹ le¹ lii¹ cha¹ kyey¹, ni¹ ma¹ gooy¹. Hī¹ he¹ ga¹ lā¹ jiih¹ ka¹ lāh¹ mah¹ ga¹ jmeey¹ hih¹ kyaah¹ Cristo koo¹ mil jī¹ nē¹. ⁵He¹ la¹ ja¹ to¹ nē¹ he¹ lā¹ jiih¹ dsa¹. Pero jee¹ lā¹ jēē¹ ga¹ jñah¹ hī¹ ga¹ juu¹ hī¹ sa¹ lāa¹ kwaat¹, sa¹ lā¹ jiih¹ k0¹ j0h¹ kyaayh¹. Ga¹ ma¹ dsēē¹ koo¹ mil jī¹ nē¹, ja¹ ga¹ lā¹ jiiy¹. ⁶Llu¹ la¹ kih¹ hī¹ tēē¹ lā¹ jiih¹ to¹ nē¹, hī¹ he¹ na¹ jngēē¹. Leey¹ jmi¹ dsa¹ kyaā¹ Dio ba¹, hī¹ kyaā¹ Cristo ka¹ lāh¹, hī¹ jmeey¹ hih¹ k0¹ j0h¹ kyaayh¹ koo¹ mil jī¹ nē¹. Hī¹ he¹ mo¹ so¹ juuy¹ wa¹ ra¹ ga¹ tē¹ jee¹ juu¹ dsa¹ jee¹ ga¹ tē¹ to¹ jiih¹.

Dsoo¹ hi⁻ sa⁻ llu¹ cha⁻ je⁻ juuh⁻

⁷ Wa⁻ ra⁻ ga⁻ dsëë¹ koo⁻ mil ji⁻ ñe⁻, lää¹ Tana⁻ jee⁻ na⁻ jñëë¹. ⁸ Mah¹ dsooy¹ mi⁻ gaay¹ dsa⁻ hi⁻ tääh¹ lä⁻ jë⁻ kye⁻ kih⁻ jmi⁻ gyuu¹, mi⁻ gooy¹ kih¹ Gog kyaah¹ Magog, jöy¹ jwëë¹ dsa⁻, lä⁻ koo⁻ mi⁻ si⁻ he⁻ cha⁻ cha⁻ hoo¹ jmi⁻ ñeeh⁻, mah¹ dsa⁻ nääy¹ jee⁻ hñi⁻. ⁹ Lä⁻ kaa⁻ lä⁻ juh¹ jmi⁻ gyuu¹ ga⁻ h⁻ wëëy⁻, ga⁻ nääy¹ ta⁻ jee⁻ jwi⁻ na⁻ jngü¹ kih¹ Dio he⁻ tih⁻ dsëy¹ cha⁻ miih⁻. Ga⁻ täay¹ lä⁻ ku¹ lä⁻ jii¹ kih¹ jee⁻ jwi⁻ ja⁻ mah¹ teey¹ kyaah¹. Hi⁻ ga⁻ jyoo¹ Dio je⁻ gyuu¹ jmi⁻ gyuu¹ mah¹ ga⁻ jëëy¹ go⁻ te⁻. ¹⁰ Hi⁻ sa⁻ llu¹ hi⁻ ma⁻ mi⁻ gaa⁻ dsa⁻ ga⁻ jwää¹ dsih¹ cha⁻ je⁻ juuh⁻ jee⁻ koo⁻ kyaah¹ azufre, jee⁻ hää¹ jah¹ laa¹ na⁻ hoo¹ he⁻ kyaah¹ hi⁻ ga⁻ jmee⁻ juu⁻ ta⁻ juu¹. Jee⁻ ja⁻ jëëy¹ wii¹ lä⁻ jmi⁻ lä⁻ hwë⁻ ga⁻ lä⁻ jë⁻ joh¹ jmi⁻ cha⁻.

Wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ jmee⁻ Dio jwiz⁻

¹¹ Ja⁻ ga⁻ jëën¹ koo⁻ hma⁻ sii⁻ juuh⁻ tōō⁻, hi⁻ ga⁻ jëën¹ hi⁻ ma⁻ gya⁻ nē⁻ kih¹. Ga⁻ ääh¹ go⁻ te⁻ gyuu¹ hwa¹ cha⁻ nēy⁻, mo⁻ so⁻ ga⁻ lä⁻ lii⁻ go⁻ te⁻ ha⁻ jee⁻ ma⁻ la⁻. ¹² Hi⁻ ga⁻ jëën¹ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ ga⁻ juu¹, lä⁻ jōh¹ lä⁻ mah¹ tääh¹ cha⁻ nē⁻ Dio. Jee⁻ ja⁻ ga⁻ na⁻ je⁻, hi⁻ ga⁻ na⁻ ga⁻ jyoh¹ je⁻ jee⁻ na⁻ sii⁻ jmi⁻ kih¹ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ na⁻ jnää¹ kih¹ Dio. Ga⁻ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ na⁻ juu¹, ga⁻ nōō⁻ ta⁻ kiyh¹ lä⁻ koo⁻ te⁻ he⁻ na⁻ sii⁻ kiyh¹ nē⁻ je⁻ jee⁻ lle⁻ lä⁻ jë⁻ he⁻ ga⁻ jmeey⁻. ¹³ Lä⁻ jëë⁻ hi⁻ ga⁻ juu¹ cha⁻ jmi⁻ ñeeh⁻ ga⁻ hwëëy⁻ ga⁻ täay¹ cha⁻ nē⁻ Dio. Hi⁻ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ na⁻ juu¹ tääh¹ cha⁻ je⁻ ga⁻ hwëëy⁻ ga⁻ täay¹ cha⁻ nē⁻ Dio. Lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ ga⁻ nōō⁻ ta⁻ kiyh¹ lä⁻ koo⁻ te⁻ he⁻ ga⁻ jmeey⁻. ¹⁴ Ga⁻ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ na⁻ juu¹ hi⁻ tääh¹ cha⁻ je⁻ ga⁻ jwää¹ dsih¹ cha⁻ je⁻ juuh⁻. He⁻ ja⁻ la⁻ jee⁻ ga⁻ tē⁻ tō¹ jiih⁻ he⁻ juu¹ dsa⁻. ¹⁵ Hi⁻ sa⁻ ga⁻ jnō¹ jmi⁻ kih¹ nē⁻ je⁻ jee⁻ na⁻ sii⁻ jmi⁻ kih¹ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ na⁻ jnää¹ kih¹ Dio, ga⁻ jwää¹ dsih¹ cha⁻ je⁻ juuh⁻.

21

Gyuu¹ jmi⁻ gyuu¹ hmëë⁻ kyaah¹ hwa¹ hmëë⁻

¹ Ga⁻ jëën¹ koo⁻ gyuu¹ jmi⁻ gyuu¹ hmëë⁻, hi⁻ ga⁻ jëën¹ koo⁻ hwa¹ hmëë⁻, jëëh¹ gyuu¹ jmi⁻ gyuu¹ hi⁻ hwa¹ he⁻ ma⁻ la⁻ to⁻ nē⁻ ma⁻ ngëë⁻ ba⁻ ja⁻. Hi⁻ jmi⁻ ñeeh⁻ mo⁻ so⁻ cha⁻ ga⁻. ² Jnā¹ Jwaa¹ ga⁻ jëën¹ koo⁻

jwi⁻ na⁻ jngü¹ he⁻ cheë⁻ Jerusalén hmëë⁻ he⁻ ga⁻ jyoo¹ gyuu¹ jmi⁻ gyuu¹ kih¹ Dio, lä⁻ koo⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ lluu¹ kih¹ dsa⁻ ñuu¹ kyaah¹. ³ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ nuun¹ koo⁻ juu⁻ ga⁻ hlëëh¹ kii⁻ he⁻ ja⁻ gyuu¹ jmi⁻ gyuu¹ he⁻ ma⁻ jäh⁻:

—Hee⁻ la⁻ hne⁻ kih¹ Dio he⁻ chih¹ jee⁻ kih¹ dsa⁻ jee⁻ gyay¹ kō⁻ jōh¹ kyaayh¹. Dsa⁻ he⁻ lee⁻ jwi⁻ kiyh¹. Hi⁻ Dio gya⁻ kō⁻ jōh¹ kyaayh¹ hi⁻ ja⁻ ba⁻ hñii¹ Dio lee⁻ Dio kyaay¹. ⁴ Jee⁻ ja⁻ mi⁻ kih¹ Dio jmi⁻ he⁻ tuu⁻ mi⁻ nē⁻ dsa⁻, jee⁻ ja⁻ mo⁻ so⁻ juuy¹ jih¹ kōh¹, ni⁻ mo⁻ so⁻ ki⁻ hooyh¹, ni⁻ mo⁻ so⁻ cha⁻ ga⁻ jee⁻ mo⁻ jii¹ kiyh¹, jëëh¹ ma⁻ ngëë⁻ ba⁻ lä⁻ jë⁻ he⁻ to⁻ nē⁻ —ga⁻ jäh⁻.

⁵ Hi⁻ ma⁻ gya⁻ jmee⁻ hih¹ he⁻ ga⁻ jäh⁻:

—Jnā¹ jmeen⁻ hmëë⁻ lä⁻ jë⁻ go⁻ te⁻ he⁻ cha⁻.

Koo⁻ ka⁻ läh⁻ ga⁻ siiyh⁻ jnā⁻:

—Sii⁻ he⁻ la⁻. Jëëh¹ juu⁻ la⁻ sa⁻ na⁻ hee⁻, la⁻ ju⁻ dsoo⁻ jmah⁻.

⁶ Hi⁻ ga⁻ jäh⁻:

—Ma⁻ la⁻ ba⁻. Jnā¹ he⁻ laan¹ lä⁻ koo⁻ hwëh¹ A kyaah¹ hwëh¹ Zeta, jnā¹ he⁻ ma⁻ laan¹ jaa⁻ ja⁻ ga⁻ nōō⁻ jmi⁻ gyuu¹, hi⁻ lä⁻ jiih¹ hee⁻ jmi⁻ gyuu¹ lä⁻ ma⁻ laan¹ ja⁻ ba⁻. Hi⁻ lä⁻ kii⁻ dsë⁻, jnā¹ kwan¹ hiiyh¹ jmi⁻ he⁻ la⁻ cha⁻ ba⁻ he⁻ jmee⁻ chaay¹ tää⁻. ⁷ Hi⁻ ga⁻ lih¹ mi⁻ te⁻, hyoyh¹ lä⁻ jë⁻ he⁻ la⁻. Jnā¹ leen¹ Dio kyaay¹, hi⁻ hi⁻ he⁻ lee⁻ gyuu¹ kyaan¹. ⁸ Pero lä⁻ jëë⁻ hi⁻ goh¹, kyaah¹ hi⁻ sa⁻ jmee⁻ dsoo⁻, hi⁻ jmee⁻ he⁻ sa⁻ lä⁻ jëë⁻ jné⁻, hi⁻ jngëëh⁻ dsa⁻, hi⁻ mē⁻ hi⁻ ñuu¹ hi⁻ kaah⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ jmee⁻ ji⁻ nah¹, hi⁻ jmee⁻ juuh⁻ kih¹ dio hi⁻ na⁻ laa⁻ kaah⁻ dsa⁻, kyaah¹ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ ta⁻ juu¹, hi⁻ he⁻ dsa⁻ nää¹ cha⁻ je⁻ juuh⁻, jee⁻ koo⁻ kyaah¹ azufre, jee⁻ ga⁻ tē⁻ tō¹ jiih⁻ juu¹ dsa⁻ —ga⁻ jäh⁻ Dio.

Jee⁻ jwi⁻ Jerusalén hmëë⁻

⁹ Ja⁻ ga⁻ jay¹ jee⁻ ma⁻ chehn¹ ja⁻, jaa⁻ jee⁻ lä⁻ jëë⁻ ángel hi⁻ ma⁻ chōoh⁻ gyii¹ kyaah¹ jee⁻ ma⁻ haa⁻ lä⁻ jë⁻ gyii¹ he⁻ wii⁻ he⁻ jäh⁻ jee⁻ llaa⁻ go⁻ te⁻. Ga⁻ siiyh⁻ jnā⁻:

—Na⁻ jee⁻ la⁻, mah¹ häähñ¹ hne⁻ dsa⁻ mē⁻ hi⁻ la⁻ hmooh⁻ lee⁻ mē⁻ Borrego mäh¹ —ga⁻ jäh⁻ ángel.

¹⁰ Mah¹ ga⁻ jōoy¹ kih¹ jmi⁻ lle⁻ kin⁻ jee⁻ ma⁻ chih¹ koo⁻ moh¹ juuh⁻ ñii¹, mah¹ ga⁻ heeyh¹ jnā¹ Jerusalén koo⁻ jwi⁻ juuh⁻ he⁻ na⁻ jngü¹

¹ he⁻ ga⁻ jyo^o gyuu^h jmi⁻ gyuu⁻ he⁻ ja⁻ kih¹ Dio. ¹¹ Ma⁻ jnā⁻ jēē⁻ ni^h kyaah¹ jmēē¹ kih¹ Dio. La⁻ jih¹ gyeh¹ lā⁻ koo⁻ mi⁻ ku^u he⁻ la⁻ na⁻ hñah¹ jwē^{te}, lā⁻ la⁻ koo⁻ mi⁻ ku^u jaspe, he⁻ jēē⁻ lā⁻ koo⁻ wa⁻ hu⁻. ¹² Na⁻ jnē⁻ lā⁻ ku⁻ lā⁻ jii¹ jee⁻ jwii⁻ ja⁻ kyaah¹ na⁻ hyah⁻ juuh⁻ hi⁻ ni^h choo⁻ gya⁻ to⁻ ho⁻ haah⁻. Lā⁻ koo⁻ ho⁻ haah⁻ ja⁻ ma⁻ cheh¹ jaa⁻ ángel, hi⁻ nē⁻ ho⁻ haah⁻ ja⁻ ma⁻ na⁻ sii⁻ jmi⁻ ma⁻ kih⁻ kih¹ kih¹ lā⁻ jēē⁻ gya⁻ tuu⁻ nāā⁻ dsa⁻ Israel. ¹³ Ta⁻ jwoo⁻ ta⁻ la⁻ ga⁻ hya⁻ hyoo⁻ ma⁻ lle⁻ hnē⁻ wa⁻ haah⁻, ta⁻ jwoo⁻ ta⁻ kye⁻ ma⁻ lle⁻ hnē⁻ wa⁻ haah⁻ ka⁻ lā⁻ h¹, ja⁻ ba⁻ lā⁻ ja⁻ jwoo⁻ ta⁻ ni^h, hnē⁻ wa⁻ haah⁻, hi⁻ ta⁻ jwoo⁻ ta⁻ la⁻ ga⁻ dsa⁻ hyoo⁻ ja⁻ ba⁻ hnē⁻. ¹⁴ Jee⁻ ma⁻ chooh⁻ na⁻ hyah⁻ ni^h ja⁻, ma⁻ la⁻ kyaah¹ gya⁻ to⁻ ti¹. Nē⁻ kih¹ na⁻ sii⁻ jmi⁻ kih¹ lā⁻ jēē⁻ gya⁻ tuu⁻ apóstole kya¹ Borrego mäh¹.

¹⁵ Hi⁻ ma⁻ hlēē⁻ kyaah¹ jnā⁻ he⁻, ma⁻ chooh⁻ koo⁻ si⁻ hma⁻ tah⁻ he⁻ lla⁻ hih⁻ he⁻ na⁻ la⁻ kyaah¹ ku⁻ nō^o, kyaah¹ he⁻ kay¹ hih⁻ jee⁻ jwii⁻ ja⁻ kyaah¹ wa⁻ haah⁻ kih¹, hi⁻ kyaah¹ na⁻ hyah⁻ kih¹. ¹⁶ Jee⁻ jwii⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ kye⁻ kye⁻h¹, kwee⁻ ba⁻ la⁻ lā⁻ kyoo⁻ lā⁻ hu⁻. Hi⁻ ángel he⁻ ga⁻ kay¹ hih⁻ jee⁻ jwii⁻ ja⁻ kyaah¹ si⁻ hma⁻ kiy¹. Ga⁻ tē⁻ to⁻ mil na⁻ dsē⁻ to⁻ hñā⁻ loo⁻ kilómetro lā⁻ kyoo⁻, hi⁻ ja⁻ ba⁻ kō⁻ ja⁻ te⁻ lā⁻ hu⁻ hi⁻ lā⁻ ni^h ka⁻ lā⁻ h¹. ¹⁷ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ kay¹ hih⁻ na⁻ hyah⁻ kih¹ jee⁻ jwii⁻, ga⁻ tē⁻ hñā⁻ loo⁻ na⁻ dsē⁻ to⁻ loo⁻ kye⁻ lēē⁻, ja⁻ ba⁻ lā⁻ koo⁻ la⁻ hih⁻ he⁻ koo⁻h⁻ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁻.

¹⁸ Na⁻ hyah⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ kyaah¹ ku^u jaspe. Pero jee⁻ jwii⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ kyaah¹ ku⁻ nō^o jmah¹, ma⁻ jnā⁻ jēē⁻ go⁻ te⁻ lā⁻ koo⁻ wa⁻ hu⁻ he⁻ na⁻ jngü¹. ¹⁹ Ti¹ na⁻ hyah⁻ kih¹ jee⁻ jwii⁻ ja⁻, ma⁻ na⁻ li⁻ kyaah¹ lā⁻ jē⁻ ku^u he⁻ la⁻ na⁻ hñah¹. To⁻ nē⁻ ti¹ na⁻ hyah⁻ ma⁻ la⁻ kyaah¹ jaspe, jee⁻ ga⁻ tē⁻ to⁻ ma⁻ la⁻ kyaah¹ zafiro, jee⁻ ga⁻ tē⁻ hnē⁻ ma⁻ la⁻ kyaah¹ ágata, jee⁻ ga⁻ tē⁻ kye⁻ kyaah¹ esmeralda, ²⁰ jee⁻ ga⁻ tē⁻ hñā⁻ ma⁻ la⁻ kyaah¹ ónice, jee⁻ ga⁻ tē⁻ jñii⁻ kyaah¹ cornalina, jee⁻ ga⁻ tē⁻ gyii⁻ kyaah¹ crisólito, jee⁻ ga⁻ tē⁻ jñā⁻ kyaah¹ berilo, jee⁻ ga⁻ tē⁻ ñu⁻ kyaah¹ topacio, jee⁻ ga⁻ tē⁻ gya⁻ kyaah¹ crisopraso, jee⁻ ga⁻ tē⁻ gya⁻ koo⁻ kyaah¹ jacinto, hi⁻ jee⁻ ga⁻ tē⁻ gya⁻ to⁻ kyaah¹ amatista. ²¹ Gya⁻ to⁻ wa⁻ haah⁻ ja⁻, ma⁻ la⁻ gya⁻ to⁻ perla. Lā⁻ koo⁻ lā⁻ koo⁻ gya⁻ to⁻ wa⁻ haah⁻ ja⁻, ma⁻ la⁻ koo⁻ perla ba⁻. Hi⁻ jwē⁻ kih¹ jee⁻ jwii⁻ ja⁻, ma⁻ la⁻ kyaah¹

ku⁻ nō^o jmah¹, ma⁻ jnā⁻ jēē⁻ go⁻ te⁻ lā⁻ koo⁻ wa⁻ hu⁻ he⁻ na⁻ jngü¹.

²² Sa⁻ ga⁻ jēē⁻ gwah⁻ jee⁻ jwii⁻ ja⁻, jēē⁻ Dio hi⁻ lā⁻ Dsa⁻ jōē^h jñā⁻ hi⁻ cha⁻ ga⁻ lā⁻ jē⁻ be⁻ kih¹, kyaah¹ Borrego mäh¹, hi⁻ he⁻ ba⁻ lā⁻ gwah⁻ jee⁻ ja⁻. ²³ Jee⁻ jwii⁻ ja⁻ mo⁻ so⁻ jmee⁻ bi⁻ jmeē⁻ kih¹ hyoo⁻, ni⁻ jmeē⁻ kih¹ sih⁻, jēē⁻ kyaah¹ ma⁻ la⁻ jmeē⁻ kih¹ Dio ba⁻ jnā⁻, hi⁻ Borrego mäh¹ ba⁻ hi⁻ choo⁻ wa⁻ je⁻ kih¹ jee⁻ jwii⁻ ja⁻. ²⁴ Lā⁻ jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ dsa⁻ taah⁻ lā⁻ kaa⁻ hwa⁻ ja⁻ ngēy¹ jee⁻ jnā⁻ wa⁻ je⁻. Hi⁻ lā⁻ jēē⁻ rey hi⁻ taā^h jmi⁻ gyuu⁻ dsa⁻ kay⁻ jee⁻ jwii⁻ ja⁻ lā⁻ jē⁻ he⁻ cha⁻ kiy¹. ²⁵ Sa⁻ jnē⁻ jih¹ koh¹ wa⁻ haah⁻ kih¹. Jee⁻ ja⁻ le⁻ jmi⁻ ba⁻ jēē⁻ mo⁻ so⁻ lā⁻ cha⁻ hwē⁻. ²⁶ Lā⁻ jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ dsa⁻ taah⁻ hwa⁻ ja⁻, dsa⁻ nāy¹ dsa⁻ kay⁻ jee⁻ ja⁻ lā⁻ jē⁻ nēē⁻ he⁻ cha⁻ kiy¹. ²⁷ Jee⁻ ja⁻ mo⁻ so⁻ dsa⁻ taah⁻ ni⁻ jaa⁻ hi⁻ jmee⁻ wa⁻ la⁻ cha⁻ la⁻, ni⁻ hi⁻ jmee⁻ he⁻ sa⁻ lā⁻ jēē⁻ jne⁻, ni⁻ hi⁻ jmee⁻ juu⁻ ta⁻ juu⁻. Jee⁻ ja⁻ dsa⁻ taah⁻ ma⁻ la⁻ hi⁻ na⁻ sii⁻ jmi⁻ kih¹ nē⁻ je⁻ kih¹ Borrego mäh¹ jee⁻ na⁻ sii⁻ jmi⁻ kih¹ lā⁻ jēē⁻ hi⁻ na⁻ jnā⁻ kih¹ Dio.

22

¹ Ma⁻ ngēē⁻ he⁻ ja⁻, hi^h ángel he⁻ na⁻ heey^h jñā⁻ koo⁻ jmi⁻ juuh⁻, he⁻ jmee⁻ chaa⁻ dsa⁻. Jmi⁻ ja⁻ jēē⁻ lā⁻ jēē⁻ wa⁻ hu⁻, he⁻ hya⁻ jee⁻ gya⁻ Dio kyaah¹ Borrego mäh¹. ² Hi⁻ dsa⁻ ngēē⁻ to⁻ dsaah⁻ cha⁻ jwē⁻ kih¹ jee⁻ jwii⁻ ja⁻. Lā⁻ koo⁻ lā⁻ koo⁻ jwoo⁻ kih¹ jmi⁻ ja⁻, ma⁻ tō^o hma⁻ he⁻ jmee⁻ chaa⁻ dsa⁻, he⁻ hi⁻ gya⁻ to⁻ nēē⁻ mi⁻, ma⁻ koo⁻ nēē⁻ lā⁻ jaa⁻ sih⁻. Kyaah¹ moo⁻ kih¹ hma⁻ ja⁻, dsa⁻ hlāā⁻ lā⁻ jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ jee⁻ ja⁻. ³ Jee⁻ ja⁻ mo⁻ so⁻ lā⁻ cha⁻ ga⁻ lli⁻ wii⁻. Dio kyaah¹ Borrego mäh¹ dsa⁻ taay^h kō⁻ jōē^h kyaay^h hi⁻ lā⁻ jēē⁻ hi⁻ nuuh⁻ kiy¹ jmee⁻ ta⁻ he⁻. ⁴ Ma⁻ ja⁻ jēē⁻ Dio. Hi⁻ jmi⁻ kiy¹ na⁻ sii⁻ cha⁻ kye⁻. ⁵ Jee⁻ ja⁻ mo⁻ so⁻ lā⁻ cha⁻ ga⁻ hwē⁻. Mo⁻ so⁻ jmee⁻ bi⁻ na⁻ hih⁻ je⁻, ni⁻ jmeē⁻ kih¹ hyoo⁻, jēē⁻ Dio Dsa⁻ jōē^h jñā⁻ choo⁻ wa⁻ je⁻ kih¹. Jee⁻ ja⁻ dsa⁻ taay^h kō⁻ jōē^h kyaay^h mah¹ jmeey⁻ hih⁻ ga⁻ lā⁻ jē⁻ joh⁻ jmi⁻ cha⁻.

Ma⁻ ya⁻ jā⁻ jā⁻ Jesucristo

⁶ Mah⁻ ga⁻ jā⁻ ángel he⁻ sii⁻ jñā⁻:

—Juu⁻ la⁻ sa⁻ na⁻ hee⁻, la⁻ ju⁻ dsoo⁻ go⁻ te⁻. He⁻ ba⁻ Dio Dsa⁻ jōē^h jñā⁻, hi⁻ ga⁻ jōē^h kih¹ lā⁻ jēē⁻ hi⁻ ma⁻ ngēē⁻ juu⁻ kiy¹, ma⁻ cheey¹

ángel kyaay¹ mah¹ mi-jnáäy¹ kih¹ lä-jëë¹ hi-jmee¹ ta'he¹ kiyh¹, lä-jë¹ he-jmee¹ bi¹ le to-chah¹ la- —ga-jäh¹ ángel.

⁷—Hi¹ jná¹ jáhn¹ to-chah¹ la-. Llu¹ la¹ kih¹ hi¹ høø¹ juu¹ he¹ hlëéh¹ kih¹ he¹ na¹ ga¹ le¹ ta¹ cha'në¹ he¹ na-sii¹ la- —ga-jäh¹ Jesús.

⁸ Jná¹ Jwaa¹ ma-nuun¹ hi¹ ma-jëen¹ lä-jë¹ he¹ la-. Ma-ngëë¹ ma-nuun¹ hi¹ ma-jëen¹, ga-juuhn¹ jnën¹ huu¹ ti¹ ángel mah¹ ga-jmää¹ jnih¹ jøøh¹, hi¹ ma-mi-jnáä¹ lä-jë¹ he¹ la- kin¹. ⁹ Pero ángel he¹ ga-siih¹ jná¹:

—Jëë¹ da¹, ta¹ jmee¹ lä-na¹, jëéh¹ kwee¹ ba¹ laan¹ kyaah¹ hne¹ jee¹ jmeen¹ ta'he¹ kih¹ Dio kyaah¹ øøh¹ hne¹ hi¹ ngëë¹ juu¹ kih¹ Dio, hi¹ kyaah¹ lä-jëë¹ ga¹ hi¹ høø¹ juu¹ he¹ na-sii¹ jee¹ la-. Jmee¹ juuh¹ kih¹ Dio ba¹.

¹⁰ Hi¹ ga-siiyh¹ jná¹ ka-läh¹:

—Ta¹ hmä¹ lä-jë¹ juu¹ he¹ hlëéh¹ kih¹ he¹ na¹ ga¹ le¹ ta¹ ha'në¹ he¹ na-sii¹ jee¹ la-, jëéh¹ ma-ngoo¹ ya-jäh¹ he¹ lä-te¹ juu¹ la-.

¹¹ Hi¹ hñaa¹ dsë¹, wa¹ jmee¹ bih¹ hñaa¹ dsëy¹. Hih¹ hi¹ jmee¹ wa¹ la'cha¹ la¹, wa¹ jmee¹ bih¹ kiyh¹. Hi¹ jmee¹ he¹ llu¹, wa¹ jmee¹ bih¹, hih¹ hi¹ na-jngëë¹, wa¹ na-jngëë¹ bih¹.

¹²—Hi¹ jná¹ jáhn¹ to-chah¹ la-. Kyen¹ he¹ kwëehn¹ he¹ ga-tëë¹ hyoh¹ lä-jaa¹ lä-jaa¹ ha¹ koo¹ te¹ ta¹ he¹ ma-jmeey¹. ¹³ Jná¹ he¹ laan¹ lä-koo¹ hwëh¹ A kyaah¹ hwëh¹ Zeta, jná¹ he¹ ma-laan¹ jää¹ ja¹ ga-nøø¹ jmi-gyuu¹, hi¹ lä-jä¹, ma¹ ke¹ ma-dsaa¹ jmi-gyuu¹ lä¹ ma-laan¹ ja¹ ba¹ —ga-jäh¹ Jesús.

¹⁴ Llu¹ la¹ kih¹ hi¹ gyih¹ sa-hmiih¹ kih¹ mah¹ hyoyh¹ jwë¹ kuyh¹ mi¹ kih¹ hma¹ he¹ jmee¹ chaa¹ dsa¹, hi¹ lä-jä¹ hyoyh¹ jwë¹ dsa-taayh¹ ta¹ ho'haah¹ kih¹ jwii¹ ja¹.

¹⁵ Pero ga¹ lä-jëë¹ dsii¹ jä¹ ta¹ ka'hne¹, kyaah¹ hi¹ jmee¹ ji-nah¹, hi¹ më¹ hi¹ ñuu¹ hi¹ kaa¹ wa¹ hi¹ cha¹ hi¹, hi¹ jngëéh¹ dsa¹, hi¹ jmee¹ juuh¹ kih¹ dio hi¹ na¹ laa¹ kaa¹ dsa¹, kyaah¹ hi¹ ti¹ dsë¹ jmee¹ juu¹ ta¹ juu¹.

¹⁶—Jná¹ Jesús ma-cheen¹ ángel kyaan¹ mah¹ mi-jnáäy¹ lä-jë¹ he¹ la¹ kih¹ lä-kaa¹ gwah¹. Jná¹ laan¹ sa¹ ju¹ kih¹ David, jná¹ laan¹ nuu¹ hø¹ hi¹ kwa¹ je¹ jih'gyeh¹ —ga-jäyh¹.

¹⁷ Jmi¹ lle¹ Na-jngii¹ kyaah¹ më¹ Borrego mah¹ jäh¹:

—Na¹.

Hi¹ ga¹ nuu¹, wa¹ jäh¹:

—Na¹.

Hi¹ lä-kii¹ dsë¹, wa¹ jäy¹. Hi¹ hnøø¹ hih¹, wa¹ hih¹ jmi¹ he¹ jmee¹ chaa¹ dsa¹, he¹ la'cha¹ go¹ te¹.

¹⁸ Jná¹ jmeen¹ dsoo¹ kih¹ lä-jëë¹ hi¹ nuu¹ juu¹ he¹ hlëéh¹ kih¹ he¹ na¹ ga¹ le¹ ta¹ cha'në¹, he¹ na-sii¹ jee¹ la-. Cher¹ mah¹ hi¹ ga-jmee¹ na-dsë¹ ga¹ juu¹ lä-koo¹ lle¹ jee¹ la-, tëëy¹ lä-jë¹ he¹ wi¹ he¹ na¹ ga¹ chee¹ Dio lä-koo¹ na-sii¹ jee¹ la-. ¹⁹ Hi¹ cher¹ mah¹ hi¹ ga-jnuuh¹ juu¹ he¹ hlëéh¹ kih¹ he¹ na¹ ga¹ le¹ ta¹ cha'në¹, he¹ na-sii¹ jee¹ la-, lä-jä¹ jñuu¹ Dio ka-läh¹ he¹ la¹ heey¹ he¹ na-sii¹ jee¹ la-. Jñuuyh¹ kih¹ chaah¹ hma¹ he¹ jmee¹ chaa¹ dsa¹, hi¹ lä-jä¹ ka-läh¹ jñuuyh¹ kih¹ jee¹ jwii¹ na-jngii¹.

²⁰ Hi¹ jmee¹ ju¹ dsoo¹ kih¹ lä-jë¹ he¹ la¹ jäh¹:

—Dsoo¹ ba¹, jáhn¹ to-chah¹ la¹.

Wa¹ la¹ lä-jä¹, nee¹, ñah¹ Jesús Dsa-jøøh¹ kyaan¹.

²¹ Lä-jë¹ he¹ llu¹ he¹ la¹ kwa¹ Jesús Dsa-jøøh¹ jnän¹, wa¹ la¹ kyaah¹ lä-jëë¹ hnäh¹. Wa¹ la¹ lä-jä¹.